د افغانستان کالنی

د اطلاعاتو او کلتور وزارت

(۳۷) گڼه

مسئول مدیر :
علی احمد طوافی

د حبیب الرحمن ننگ
او پیغلې راحله راسخ
په اهتمام

نیټه : د ۱۳۵۰ کال دوری مې

فهرست

شماره | مضمون | صفحه

مقدمه

کار کنان اداره سا لنا مه‌افغانستان کمال افتخار دا ر د با حلـول سال ۱۳۵۰ سی وهفتمین شـمارهٔ دافـغا نستان کا لنـی را تحت قـیا دت ورهنمائی های خرد منـدا نـهٔ پاد شاه ترقیخواه ودیموکرات‌افغا نستان به خوا نـند گا ن گرامی تقدیم میدارد.

با گذ شت یك سا ل‌کشورعزیز ما افغا نستان زیر شعا ر بزرگ (خداـوطن‌ـ شاه) بـه‌پیشر فتهای قابل ملا حظهٔ در سا حات مختلـف اقتصا دی، اجتماعی وفرهنگی‌نایل‌گردیده که این تحولات و پیشر فتهامحصول ز حمات شـبا روزی افراد این خاك میباشد

آرزو مند یم هما نطور یکه‌همو طنان عزیز ما سال۱۳۴۹ را سال عمران و آبادی، سال‌تساند و همکاری و سال جهاد علیه مفا سد وخرا فات اعلا مداشتند امسال نیز برای ا عتلا وترقی این کشور تحت سایهٔ هما یا یهٔ اعلیحضر ت مـعظم همایونی به اقدامات سودمندی دست بز نند.

مسا فـرت ز عما ی افغـانستـان د ر سـال ۱۳۴۹ به کشورهای دو ست و همجواروبالمقابل مسا فرت ز عـمای ممالك متحا به به افغا نستا ن‌که درتحکیم‌روابط سیاسی این کشور رول عمده دارد با تحولا ت و پیشر فتهای که نصیب کشو ر ما گـردیده از جمـلهٔمو ضو عا تیست کـه تا حد توان کا ر کـنان ایـن اداره کو شیده اند آنرا درج‌سالنامهٔ افغا نستان نمایند.

هکذا ا شتراك جلا لتمآ ب ا عتما د ی صد را عظـم د ر کنفرانس مما لك غیر منسلك منعقده لو ساکا و سهم گیری هئیت های افغانـــی در دو کنفرانس مما لك اســـلا مـی منعقده جـده و کـراچی نقا ط عمده دیگریست که بااجراآت قوه ثلاثـه دو لت درج سی وهفتمین شـما ره سا لنا مـهٔ افغا نستان میباشد.

يك قسمت این شماره وقف گذا ر شا ت پښتـو نستان ، سیمینار ها و رو یـداد ها ی مهم داخلی و خارجی گـردیده است. در اخیر را پوراجراآت وزارتخانها با کر و نو لـوژی اخبار مهم داخلی و خا ر جی وده ها مطا لب خواندنی دیگر گنجانیده شده است.

امید است مطا لب مند رج این شماره مورد پسند وعلا قهٔ خوا نند گان گرامی دافغانستان کالنۍ قرار گیرد

(اداره)

معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت او علیا حضرته معظمه ملکه

دافغانستان معظم ټولواك د۱۲۹۳ کال دتلی دمیاشتی په دوه ویشتمه نیټه په کابل کښی زیږیدلی دی.څنګه چه دده ګران عمر دزده ګړی اوتعلیم دپاره وړ وګرځیدنو په لومړنیواومنځنیو ښوونځیو کښی دزده ګړې لپاره شامل شو اوپه پای کښی یې خپل عالی تعلیمات د حبیبیې او استقلال په لیسو کښی سرته ورسول.هرکله چه دده محترم پلار اعلیحضرت شهید سعید محمد نادر شاه غازی دافغانستان د سفیر په حیث پاریس ته لاړ، همایونی ذات هم له فقیدشهریار سره دلوړو تحصیلاتو دزده کړې لپاره دده ملګری شو. نوفرانسوی ژبه اوعالی علوم یې په مختلفوشقوقو کښی په عالی ښوونځیو او پوهوکورنیو کښی زده کړل او دوطن دداخلی مسائلو اوملی اخلاق په نسبت خصوصی تربیه او دهیواد په باره کښی دلازمو مطالبو ادراك او نورخصایص یې له خپل پلار څخه زده کړی دی .

دافغانستان له ګویو اغتشاشاتونه وروسته (چه نجات یې داعلیحضرت همایونی دمحترم پلار په واسطه سره سرته ورسید) ممدوح ټولواك چه خپل تعلیمات یې سرته رسولی وواودوطن دخدمت لپاره چمتو شوی ؤ. د۱۳۰۹ شمسی کال دتلی په ۲۰ نیټه کابل ته تشریف راوړله دی کبله چه ده له یوی خوا عسکری عالم سره مینه درلوده اوله بلی خوایی وغوښتل چه دپلار د منهی پیروی وکړی په عسکری شعبه کښی دکابل په عالی نظامی تعلیم ګاه کښی شامل شواوپه لږه موده کښی یې په دی شریف فن کښی بری موند اوپه ۱۳۱۰ لمریز کال کښی یې د مرحوم والاحضرت سردار احمد شاه د دربار د پخوانی وزیر چه داعلیحضرت محمد نادرشاه شهید دتره زوی ؤ محترمه مشره لورحمیرا یې په نکاح کړه .

او ددغه کال په آخر کښې څه موده دحربی دوزارت په وکالت اوڅه موده دمعارف دوزارت په وکالت موظف شوی وو. همایونی اعلیحضرت خپل ذاتی لیاقت اوفطری استعداد په ښه اداره او دصحیحو خدمتو په کولو په دی دوه وزارتو کښې په ښه توګه ښکاره کړل . په ۱۳۱۲ کال کښې یعنی هغه و خت چه اعلیحضرت محمدنادرشاه غازی شهید شو دملت دوکیلانو مشرانو اوټولو عسکری اوکشوری افرادو په غوښتنه او اتفاق دسلطنت په تخت کښیناست. سږکال دده دمبارك جلوس (۳۸) کال ګڼل کیږی .

د معظم همایونی اعلیحضرت زامن اولوڼی :

۱- دوالاحضرتی شهزادګی بلقیس دزیږیدو نیټه د۱۳۱۱ لمریز کال دوری ۲۸

۲- د والاحضرت مرحوم شهزاده محمداکبر دزیږیدو نیټه د ۱۳۱۲ لمریز کال دزمری ۱۹

۳- دوالاحضرت شهزاده احمدشاه دزیږیدو نیټه د۱۳۱۳ لمریز کال دوږی ۲۱

٤- دوالاحضرتی شهزادګی مریم دزیږیدو نیټه د ۱۳۱۵ لمریز کال دلړم ۱۰

٥- دوالاحضرت شهزاده محمدنادر دزیږیدو نیټه د ۱۳۲۰ لمریز کال دغبرګولی ٤

٦- دوالاحضرت شهزاده شاه محمود دزیږیدو نیټه د۱۳۲۵ لمریز کال دتلی ۱۰

۷- دوالاحضرت شهزاده محمدداؤد (پښتون یار) دزیږیدو نیټه د۱۳۲۸ لمریز کال دوری ۲۵

۸- دوالاحضرت شهزاده میرویس دزیږیدو نیټه د ۱۳۳۵ لمریز کال دسلواغه ٥

ارشادات اعلیحضرت معظم همایونی

به مناسبت حلول سال ۱۳۴۹

بسم الله الرحمن الرحیم

عزیزانم ملت افغانستان !

فرارسیدن موسم بهار فصل جدیدی را در آستانهٔ سال نو برای همگان بشارت میدهد .

تشریف طلیعهٔ بهار که طبعاً بامساعدت نشوو نمای زمین و نباتات توام است انسانها را به تجدید نیرو و فعالیت بیشتر برای کار ، تشویق و تحریک می نماید و همین فصل است که بایست با استفاده از فرصت در غرس اشجار و تکثیر نهال که وسیله سر سبزی میهن عزیز است آغاز شود .

کشور ما دارای کوه های پر برف ، رود خانه ها و چشمه سار های فراوان زمین حاصل خیز وآفتاب درخشان است برماست که از این همه احسان طبیعت استفاده نموده تا آنجا که از توان بشری پوره باشد و نیروی جسمی ما مساعدت کند قیمت فرصت را بدانیم ووقت فعالیت وکار را از دست ندهیم .

پدران شما با همت عالي و نیروی پشت کار و با استفاده از ارزش وقت در غرس نهال وتکثیر اشجار همت گماشتند و از مساعد ساختن اراضی نا هموار ، برای کشت وکار واحداث باغهای مثمر عرق جبین ریختند که اینك ازسایه وثمر آن شما بر خوردار میباشید . شما هم رفتار وکردار نیاکان را سر مشق قرار داده بغرض احداث باغ ها ، قوریه ها ، جنگلهای مثمر وغیر مثمر در هر وقت مساعد ، خاصه درموسم بهار تاحد توان حرکت کنید زیرا اینحرکت که بدست یك ملت صورت میگیرد از یك طرف مملکت عزیز را سبز و خرم ، هوا را خوشگوار و صحت مردم را سالم میسازد و از طرف دیگر حاصلات وثمر ان علاوه بر تامین احتیاجات حیاتی مردم بزرگترین قلم صادراتی وطن را تشکیل میدهد که این خود از خدمات مفید و قدمهای موثر در راه انکشاف اقتصادی و اجتماعی ماست .

هرقدر دشت و بیابان وطن سر سبز شود وهر قدر نهال های مثمر وغیر مثمروهمچنین بذر انواع حبوبات در گوشه وکنار کشور صورت پذیرد نتیجه همت شما و نمایندهٔ عشق وعلاقهٔ تان به آبادی وطن است .

عزیزان من مامورین موظف و دوایر مسئوول درین مرام واقدام مقدس با شما همکاری وکمک های فنی مینما یند شما تا میتوانید در اراضی خود و زمین های لامالك وجائیکه از طرف ښاروالی ها متروك شده باشد نهال بنشانیدوبه نگهداری و آبیاری وتربیت ان زحمت بکشید تا نهالها ی دست نشاندهٔ شما به همت عالی تان به ثمربرسند وبخواست خداوند کشور تان شادا ب وخرم گردد .

در خاتمه امید واریم خداوند بزرگ برای همهٔ مردم که طالب شادا بی کشور خویش اند و مخصوصا برای قاطبهٔطبقهٔزارع که بمنظور اعتلا ، معمور ی وسر سبز ی وطن عزیز همواره در تلاش و کوشش هستند ، توفیق کرامت فرما ید .

بهمناسبت روز معلم

(۲٤ ثور ۱۳٤۹)

این روز فرخندهٔ را که بمنظور تقدیر از مقام معنوی آموزگار و مربی بنام روز معلم تجلیل میشود بهمهٔ شما تبریك میگو ئیم و موفقیت شما را در راه انجام این وظیفهٔ مقد س که ثمر آن تعلیم و تر بیت سلیم اولاد کشور است از بار گاه الهی تمـنا مینمائیم .

تجلیل از روز معلم در وطن ما متکی بر عنعنهٔ دیرین و مبنی بر احترام بمقام استاد است این سنت ارزنده از یکطرف ناشی از درك مقام شامخ استاد میباشد . از جانب دیگر در ایجاد چنین یك سنت به نقش شخصیت مربیان و آموزگاران برجستهٔ این وطن که مصدر خد ما ت قابل قدر ی بعا لم بشریت شده اند موثر میباشد .

در عصر یکه زندگی میکنیم وظیفهٔ مربی ومعلم بیشتر از هر زمان حسا ستر پـر مسئولیت تر و ازین جهت ارزنده تر است. ما امروز شا هد تلاش های دامنه دار جهانی در راه سراغ طر ق جدید وموثر تربیوی بمنظور وفق بیشتر تربیت جوانان با نتایج فرهنگی امروزی میباشیم .

یقین داریم استادا ن با احساس کشور متوجه این تحول بزرگ جهانی در سا حهٔ تعلیم وتربیت ملی باشند امید واریم مطابق به عنعنه با ارزش ثقا فتی ما مربیان ومعلمان وطن از طریق ایجاد هم آهنگی بین تعلیم و تربیت جوانان که بهترین سر مایهٔ ملی ما میباشند موفق گردند در این تحو ل جهانی بصور ت موثر سهیم شوند .

ثمره وحاصل دانش وفضلیت پابند ی به موازین ارزنده آن است استادان و معلما ن دانشمند چنانکه خود بهتر میدانند درپهلوی تدریس وظیفه تربیتی را نبا ید از نظر دور

داشته ودوام حیا ت معنو ی خویش را با تربیت عناصر مفید برای خدمت جا معهمتدام سازند .

باتدوین وتطبیق قانون اساسی وسا یر قوانین که خطوط اساسی تنظیم حیا ت ملی ما مطابق به مقتضیا ت عصر وبر اسا س واقعیا ت تاریخ و فرهنگ ملی طرح‌گردید ارزش وحساسیت وظیفه مقد س معلم ومربی در کشور ما بیش از پیش تبارز میکنند .

قانون اساسی در حالیکه الهام بخشـــ آزادی ها و حافظ کرا مت انسا نیت ،وجیبهٔ احترام بحقوق دیگرا ن و حفظ منافع عا مه را نیز ایجاد کرده استفاده از آن حقو ق با پابند ی به این وجائب ضامن رفاه سلامت جامعه ونوید ترقی وسعاد ت کشور است .

تعلیم وتربیت زمینهٔ تطبیق قـــوانین را برای رفاه جامعه و بمنظور ارتقا و عمران کشور مخصوصا از طریق پیرو ی داوطلبا نه از قوانین واستفاده خردمندانه از حـقو ق تضمین شده مهیا میسازد .

جای مسر ت است که در راه توسعـه معارف قدمهای مهمی بر داشته شده امروز باید بیشتر از هر وقت متوجه ایجاد یـك تناسب بین کمیت و کیفیت تعلیم وتربیه باشیم . ایجاد چنین یك توازن مستلز م ان است. که‌ازیکطرف به اساس سنت‌دیرین مامربیان واقعی وموثر مورد تقدیر کافهٔمردم ومخصوصا شاگردان و محصلان قرار گرفته واز جانب دیگر جوانان بادرد کشور بصورت روز افزون علاقهٔ خود را با انتخا ب وظیفهٔ مقدس معلمی ابراز دارند .

توام با این پیام مراتب خوشنو دی‌خویش را به استادان ، معلما ت ، معلمان و دیگر خدمتگارا ن دانش و فرهنگ کشور کـــه وظایف شان را در راه تعلیم و تربیهٔ اولاد وطن ودر راه ترقی علمی افغانســتا ن با صمیمیت وجدیت انجام داده اند ابـــراز میداریم .

در پایان یکبار دیگر این روز فر خنده را بشما تهنیت گفته واز خدای بـزرگـ موفقیت بیشتر ی را در راه انجا م وظـیفه مقدس تان تمنا میکنیم .

به‌مناسبت آغاز پنجاه ودومین سا ل

استرداد استقلال کشور

بسم الله الرحمن الرحیم :

هموطنان عزیز !

هر سال باورود این تقریب فـــرخنده صفحه ای جدید از تاریخ کشور خود را که راد مردان مادر متن زمان بخون خـویشتن ثبت کرده اند باز میکنیم .

مقصد ما از ین تذکار اگر از یك طرف تجلیل کار نا مه ها ی نیاکا ن ما و سپاس گذاری از خد ما ت ارزندهٔ آنها میباشد از طرف دیگر و بخصو ص نظر عمیق است در غایت نها یی پیکار ایشا ن و چگو نگـی وسایل این پیکار و سر پیرو زی ایشا ن در طریق دفاع از سلامت و تما میت‌کشور. این طرز دید نسل امروز و جا معه فردا را به تامل در فلسفه نبرد های آزادی خوا هی ودر روح معرکه استقلال وطن وامی دارد .

ثبا ت مرد م مادر طو ل بیش از یکصد سال واصرار شان بر مقا و متخلل ناپذیر در برابر حملات اجانب همهٔ مارا به قو ت های نهفته در ضمیر این ملت متو جه میسازد نیرو ی تشخیص مامول وانجا م دادن آنچه از لحاظ فکر و چه از لحاظ اراده درنهاد مردمان ما که چند ین مد نیت جهانی پروردهٔ حوزهٔ باستا نی سکو نت شا ن میبا شد به خوبی نشوو نما یافته است . ولی مانندهر نیرو ی سر شار این قدر ت ملی نیز هنگامی با ثمر خوا هد بود که فعا لیت آن تنظـیم یا بد وبراهداف اساسی متمر کز گردد .

در زند گا نی افغانســتان در روز گـار معاصر جلو گیر ی از تجاوزا ت استعماری پیروزی اردو و قوا ی ملی افغانستان در حرب استقلال بهم بستن دو باره شیرازهٔ حیات ملی بعد از جنگ خانمانسوز داخلی و همین چند سا ل پیش پی ریزی نظام جدید دو لت بتوسط وضع قانون اساسی بر روی اصول دیموکراسی همه شاهد ان است که هرگاه نیروی باثمر ملت با روشن بود ن هدف و تنظیم وتمرکز مسا عی دست یکی کرده است موفقیت های تاریخی نصیب مردم ما شده است .

در صور تیکه استعداد فکر ی و نیرو ی عمل مرد م ما بسو ی تامین اهدافیکه در قانون اسا سی تخمین گردیده در داخل همین نظام بصور ت سالم تمر کز بیا بد یقینا نتیجه نهایی مسا عی مشتر ك مردم و قوای ثلاثهٔ دولت تشکیل همان جامعه مرفه ومترقی مبنی بر عدالت اجتما عی خــوا هــد بود تجار ب ما در خـلا ل پیشـ از نــــیم قرن بعد از حصو ل استقلال و همچنین تجارب دیگر ملل در حا ل رشد حقایق را واضـح ساخته است . استفاده از منابع محدود در راه پیشر فت سریع اقتصا دی و فر هنگی ایجاب میکند که انکشا ف ملی بحیث یك کل مورد نظر باشد . خط مشی اقتصادی با ید منابع را از طریق پلان گذاری و تشخیص حق اولیت بر اقدا ما تی متمر کز سازد که اقتصاد ی تر بوده فایده ان عامتر باشد . در ك همین حقیقت در توجه حکو مت ها ی افغانستان در سالها ی اخیر به طرح وتطبیق پلان های پنج ساله اقتصادی تاثیر بارز داشت .

از طرف دیگر جریان رشد جوامع بوضاحت نشان مید هد که جنبش های ا قتصادی آنگاه به نتیجه مطلوب میرسد که با تحو لا ت مسا عد سیاسی واجتما عی توام باشد . سعادت مردمان در جهان امروز که وسا یل تماس حمل ونقل انان را بهم بیش از هر عصر دیگر مربوط ساخته است تا حد زیاد منابع مشتر ك دارند . افغانستا ن باسا س خط مشی پایدار خویش وبا تو جه به لزوم رشد اقتصا دی ، سیاسی واجتما عی خود و هم برمبنا ی علاقه به آسایش مـردم دنیا دوست دیر ین وپا بر جا ی صلح جهـا ن وهمکاری بین ملت ها بوده و می باشد . افغانستان موید هم زیستی مسا لمت آمیز و دوستی بین مردمان گیتی و همکـــار ی اقتصادی بر ا ساس پرنسیپ مسا و ا ت حقوق بین دول می باشد .

افغانستان از پیکار ملل و مرد مان جهان در راه آزادی و تامین حق تعیین سرنوشت پشتیبانی میکند .

کشور ما طرفدار توسل به طرق مسا لمت آمیز برای حل و فصل منا زعا ت میباشد . واز حق قضاو ت آزاد دول درامور بین المللی حمایت میکند .

افغانستان باعزم راسخ راه بیطر فی و عدم الحاق را پیرو ی مینما ید .

تصمیم حکو مت راجع به اشـترا ك در سو مین کنفرانس سران دو ل و حکو ما ت کشور های غیر منسلك متکی بر یـــــن خط مشی است .

ملت افغانستان با پا یداری در پشتیبانی حق تعین سرنوشت مـردم پښتونسـتا ن جریاناوضاع را باعلاقمندی در نظر داشته اظهار امید مینماید مساعیمردم پښتونستان در تامین این حق مطابق به تمنیا ت ایشا ن بمو فقیت نایل آید .

در این روز بزرگ سپاس گذاری همه ما بسوی ان راد مردان فدا کار وطن اعم از اردو و قوای ملی متو جه است که ایثـار بیکران شان موجودیت سیاسی و حـیثیت ملی مارا از دستبرد بیگا نگان حفا ظت نمود.

بنام کافۀ ملت افغانستا ن برو ح انهمه شهدای راه آزادی و به روان پا ك قائــد معرکۀ استقلال اعلیحضر ت محمد نادر شاه شهید اتحا ف دعا کرده رحمت ایـزدی را شامل حال شان میخوا هیم .

از خداوند مسئلت میکنم به تو فیقالهی خود تمام ان مسا عی را که درراه ارتقا ی این خاك بذل میشود به سر منزل پیروز ی بر سا ند .

با نیاز با ین توفیق و بنام بر گـزیده پرور دگار مستعان اینك مراسم جشن آغاز پنجاه ودومین سا ل استقلال وطن را افتتاح می نما یم .

بهمناسبت عید سعید فطر

۹ قوس ۱۳٤۹

بمناسبت عید سعید فطر صمیمی تر یـن تبریکا ت خویش را بر عایا ی عزیز م و کافۀ جهان اسلامی اظهار میدار م .

این ایام مبار ك پاداش خجستۀ یك مـاه طاعا ت و عبادا ت میباشد که در پایدار ی بندگان در راه فرما نبر ی یزدان ودر رشد شخصیت واستواری عقید ت ایشا ن نقشی بسزا دارد .

در این روز های فرخنده مسلمانان از رب العزت التجاء میکنند که صیام وقیام ایشان را از لطف عمیم خویش مـقبول بـدارد و تقصیرات عبادا ت بندگان را به لطف رحمت خویش بیامرزد .

ملت افغانستان مانند قـاطـبۀ امــت سید المر سلین از درگاه ایزدی التما ـس میدارند تا عبادا ت رمضان المبارك در تحکیم صله های برادری بین همه خانواده ها اقوام وملل مسلمان وزد ود ن کدور تها و رفع اختلافا ت میان شا ن موثر باشد وازبرکات آن همه در سبیل وحد ت و در میـدا ن مجاهدت بمنظور کسب سعاد ت هردو جهان کامگار و پیروز مند باشند .

د افغانستان کـالـــنی

دلوی اختر په مناسبت

خپل گران ملت اوټول اسلا می امت ته دلو ی اختر مبارکی وایم .

دغه مبارکی ورځی دهغی ستر ی قربا نی دقدر دا نی او ستا ینی له پاره وقف دی‌چه لوی خدای (ج) ددوی دایمان ، صفـا ا و دایثار خلو ص په پا ك قرآن کښی ستایلی دی له همدی کبله دی چه په‌زرگونوکسان چه‌له موږ سره داسلام په دین کښی‌شریکان دی دسید المرسلین صلی الله علیه و آله‌و اصحابه وسلم او نورو سترو کسانو پـــه پیروی دحجاز په پاکه خاوره او د مکـــی معظمی په حریم کښی د حج‌په‌مبارکومناسکو مشرف کیږی او د خپل ځان او دنړی د ټولو مسلمانانو درستگار ی له پاره دلوی خدای (ج) په دربار کښی د عا کوی .

دنړی ټول مسلمانا ن په دغه عباد ت او مناجات کښی ځانونه له دوی سره روحـــا شریك بولی او په د غی ټینګه عقیده دلوی اختر مبارکی ور ځی نما نځی .

دلوی خدای (ج) له دربار څخه هیله لرم چه د افغانستان خدای پالونکی ملت ته‌توفیق ورکړی چه په‌دغومبارکو ورځوکښی‌د دغولوړو حقایقو په پو هیدلو سره د ملی یو والی په ټینګیدو د هیواد د ټو لو خلکو تر منځ د ورورۍ او محبت په منځ ته راتګ اودګران افغانستان دمادی او معنوی پر مختګ په لار او کوښښ کښی ثابت قدم وی او ټولـــه اسلامی ټولنه دترقۍ اوعزت دنړۍ دسولی او سلم او بین المللی همکـــار ی پـــه کوښښونو کښی بر یالی شی .

پیامهای علیاحضرت ملکهٔ معظمه

بەمناسبت چهارمین سال تجلیل روزمادر

(٢٤ جوزا)

بسم الله الرحمن الرحیم :

هموطنان عزیز !

مسرت دارم این روز فرخنده را بەمادران وکافهٔ هموطنان عزیز تهنیت می گویم . برگزاری مراسم خاص بمنظور احترام به مقام مادر که از ارگا ن مهم تعا لیم مقدس اسلام وسنن خجسته ملی ما نشئت میکند در حقیقت شکل یك پدیده ثقافت ملی را بخود گرفته است .

ایفای نقش مثبت مادر ، درجامعه بەحیث محور در کانون وبنیاد خانواده و به حیث نخستین وموثر ترین مربیان افراد بشر در ایجاد سعادت ورستگاری جوامع بشر ی و عالم بشریت خیلی با ارزش است از ین جهت بر گزاری این مرا سم و جا یبی راهم بار میاورد .

تجلیل از مقام مادر در عین حال مادران را به حساسیت واهمیت وظیفهٔ شان متوجه میسازد . از جانب دیگر تجلیل واقعـــی از مقام مادر از طریق ایجاد زمینهٔ مساعد برای (مادران) در راه انجام موفقانه وموثر وظیفهٔ شان صور ت گرفته میتواند .

وظیفهٔ ملی و انسانی همهٔ ماست که در رشد معنوی ، ذهنی وتعلیمی وایجاد بهبود در احوال مادران امروز وفردا بکو شیم . زیرا مادرانیکه ازین مزایا مخصو صـــا از دانش و اصو ل آموزش و پرورش برخوردار باشند در آموزش و پرورش نسل آیـــندهٔ کشور و در ایجاد فضای مطلوب در کانون خانواده موفق تر خوا هند بود .

باین وسیله مراتب خوشنو دی خود را از نقش مثمر مادران در تنظیم مثبت سرنوشت فردی واجتما عی ابنای وطن واز ایثار روز مره بی الایش شان ابراز نموده از خدا ی پاك ا لتجا دارم که همه مادران را درانجام وظیفهٔ بزرگ ملی و بشر ی شا ن تو فیق مزید اعطاء فر ماید .

به مناسبت روز طفـل

۸ سنبله ۱۳۴۹

به مناسبت روز طفل بهترین تمنیا تخود رابه کودکان ، پدران و مادران ، آموز گاران و مربیان اظهار میدارم .

ملل جهان با تائید اعلامیهٔ حقوق طفـل اعلان کرده اند . بشریت بهترین آ نچه را که دارد به کودك مدیون است و بایدبه کودك ارزانی دارد .

این عقیده متکی بر مشا عر پاکیزه انسان است زیرا کودك مقام تمر کز دقیق ترین احساسا ت رافت ماست ، شفقت پدر ومادر به کودك بنیان محبت انسا ن به خانواده ، به جامعه و به ملت میباشد .

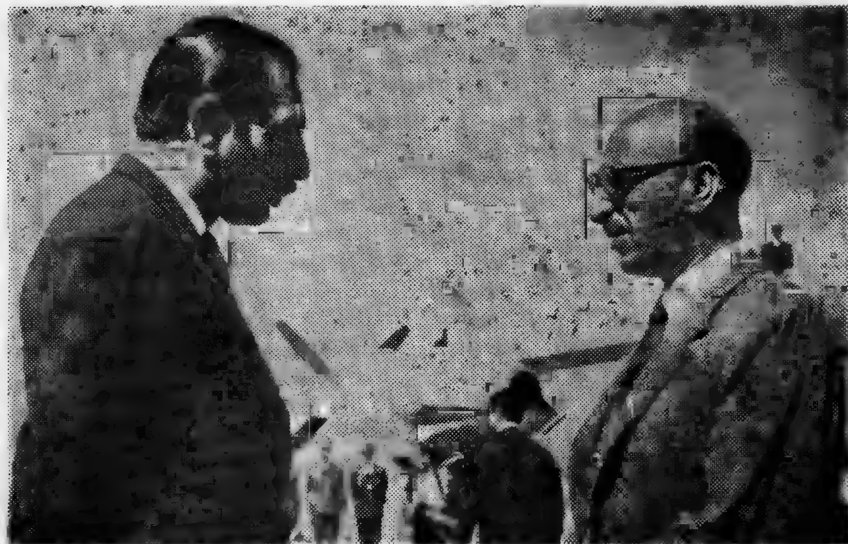
از آنجا که مسئوولیت تنظیم امور جامعه مستقبل وتا مین بهبود زندگانی آد میان در آینده بر کودك امروز تکیه میکند بنا بر ین چه از روی ایجابا ت اجتماعی و چه براساس تعالیم مقدسهٔ اسلامی مکلف میباشیم تا در راه خوشبختی اطفال بدون هیچگو نه تفریق واستثنا و در طریق تامین نموی ، جسمی ، اخلاقی فکر ی و روحانی ایشان با کما ل اخلاص صر ف مسا عی کنیم و ملتفت باشیم که طفل نیاز مند و مستحق عطو فت وتفاهم است تاشخصیت او به نهج سلیم رشـــد یابد .

از خدای پا ك تمنا میکنم ما در ان ، پدران ، معلمان و همه اٰنانیکه در این راه مقدس یعنی پرورش کودکا ن و رهبــر ی ایشان بسو ی سر منزل سعاد ت ما دی و معنو ی ابراز مجا هد ت میکنند تـو فـیق ارزانی فر ماید .

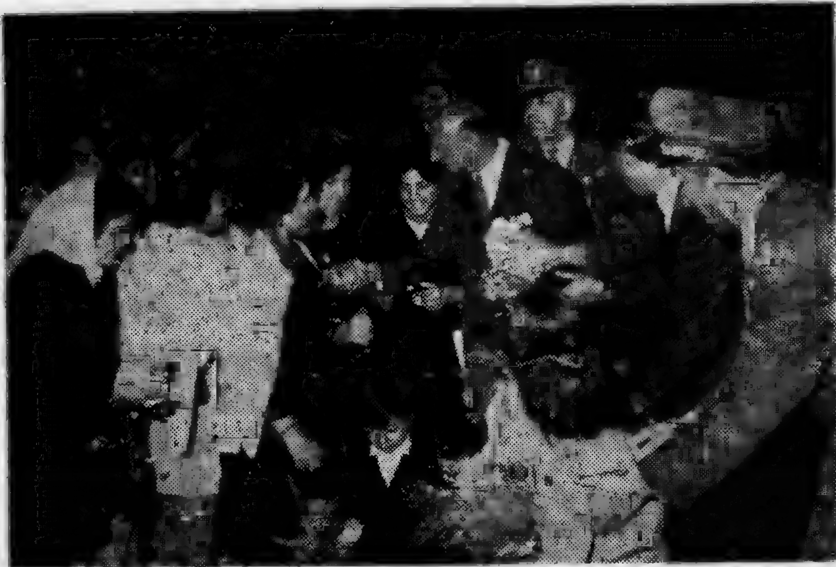
بازدید اعلیحضرت معظم همایونی از صفحات شمال کشور

اعلیحضرت معظم همایو نی ساعت سه بعد از ظهر ۷ حمل ۱۳۴۹ برا ی بازدید ازصفحات شما ل کشور ذریعهٔ طیاره بدانصو ب عزیمت فرمودند .

طیارهٔ حامل ذات شهر یاری سا عت دو و پانزده دقیقه از کابل بصوب ولایت بلخ پرواز نموده و پس از چهل دقیقه بمیدا ن هوا یی مزار شر یف موا صلت کرد . در میدان هوایی از اعلیحضر ت معظم هما یو نی و ا لیان ولایت بلخ ، سمنگان ، جوزجا ن فاریاب و قو ماندان عسکر ی ولا یت بلخ مامورین عالیر تبه و کلای منطقه ، معار یف شهر ، متعلمین و متعلما ت با حـــرار ت استقبال نمودند .

ذات شاهانه قبل از عزیمت جانب مزارشریف با بناغلی صدراعظم در میدان‌هوایی کابل وداع میفرمایند

اعلیحضرت معظم همایونی موقعیکه بانثار گل از طرف شاگردان و شهریان مزارشریف استقبال گردیدند

یکدسته از اطفال خورد سال به‌نمایندگی از شهر یان مزار شر یف بحضور اعلیحضرت معظم همایونی دسته های گل تقدیم نمودند و مورد تفقد شاهانه قرار گرفتند .

ذات شا ها نه در میدان هوایی مزار شریف سلام گارد احترام را قبول و آنرا معا ینه فرمودند درین موقع بیست و یك توپ برسم احترام شلیك گردید .

ذواتیکه با اعلیحضرت معظم هما یونی‌درین باز دید شر ف همرا هی داشتند عبارت‌انداز: نباغلی منصور ی وزیر معادن و صنایع ، نباغلی محمد یونس مصا حب حضور شاهانه، تورن جنرال مراد علی رئیس تعمیرات وزارت دفاع ملی ، تورنجنرال محمد عمر سر یاور حضور شاهانه ،برید جنرال گلبهار قوماندان هوایی ، انجنیر میرزاد رئیس معادن وجیالوجی وزارت معادن و صنایع ، نباغلی غلام سرور ناشر رئیس سپین زر شر کت ، نباغلـــی شیر علو می معاون تشر یفات سلطنتی ، نباغلی‌کشتیار رئیس‌جنگلات وزار ت زراعت وآبیاری،دکتور عبدالفتاح‌نجم‌ودکتورمحمداحسان رښتیا دکتوران موسسا ت صحی علی آباد .

همچنان از وزار ت اطلاعات و کـــلتور نباغلی سلطان حمید هاشم رئیس افغان فلم نباغلی محمد کریم شیون معاون آژانس‌باختر، نباغلی محمدعمرشاکرمدیر راپورتاژهای‌رادیو افغانستان ، نباغلی کیکتیف سفیر اتحـــاد شوروی نیز شامل میباشند .

اعلیحضرت معظم همایو نی در میدا ن هوایی با مشایعین مصافحه فرموده و هریك را مورد تفقد شاهانه قرار دادند .

هزاران نفر از مردم شاه دو ست ولا یت بلخ اعم از زن و مرد پیر و جوان به دوطرفهٔ جاده از میدان هوا یی الی داخل شهر صف بسته بانثار گل و صدا های زنده باد پادشاه بزرگ و دیانت شعار ما از ذات شا هـا نه استقبال نهایت گرم فرمودند .

متعلمین و متعلما ت و منسو بین معار ف با حرکت دادن بیر قهای شاهی و ملی‌وصدا های (هرکله راشه پلاره) از پدر معنو ی‌شان بگرمی استقبال کردند .

ذات شهریاری پس‌ازختم‌مراسم‌میدان‌هوایی

مستقیماً به زیارت حضرت شاه ولایتمآ ب حضرت علی کرم الله وجهه تشریف برده برای اعتلا و سر بلند ی افغانستان ، سعادت ملت نجیب شان و آرا می عالم بشر یت دعا فرمودند .

ذات شاهانه پس از اتحاف ادعیه ازقسمت های مختلف عمارت مزار شاه ولایتمآب دیدن فر موده برای تر میم واصلا حات بعضیقسمت های آن هدایات شا هانه را ارشاد فرمودند.

اعلیحضرت معظم همایو نی سا عت چهارو سی دقیقه بعد از ظهر به اقامتگاه شا هانه مواصلت فر مودند . اعلیحضرتمعظمهمایونی سا عت هفت و نیم شب ۷ حمل بزرگا ن و معاریف مزار شر یف وسایر ولسوالی های ولایت بلخ وولایات سمنگان و جوز جا ن را در حالیکه والیان ووکلای ولایات مذکورنیزبه معیت شان بودند جو قه جوقه بحضورشاهانه پذیرفتند .

اعلیحضرت معظم هما یو نی نان شب را در سلامخانه با معاریف مامورین و مشایخ ولایت بلخ سا عت ۹ شب صرف فرمودند .

ذات شاهانه شب رادرشهر مزار شریف اقا مت داشتند .

اعلیحضرت معظم هما یو نی ۸ حمل از فابریکات کودو بر ق که در هجده کیلومتری شهر مزار شریف واقع است دیدن فرمودند .

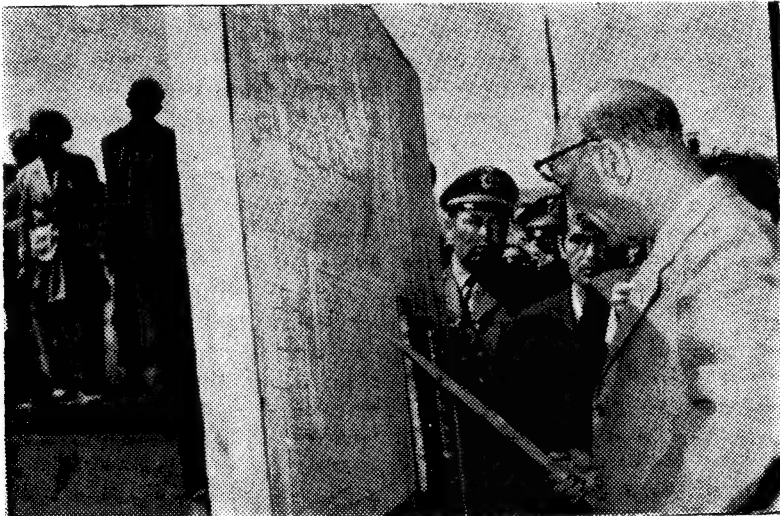
موکب شاهانه که ساعت ده قبل از ظهر در ساحه کار مواصلت نمود از طـــرف انجنیران داخلی و خار جی و کار گرا ن با حرار ت استقبال گردید .

ذات شاهانه نخست راپور پیشر فت کار را که توسط انجنیر عبدالله مبین رئـــیس فابریکات کود وبرق وسر انجنیر فابریکات توضیحات بعر ض میر سید استما عفرمودند.

سپس اعلیحضرت معظم همایو نی ازتمام قسمت سا حه کار که پنجصد جر یب زمـین را احتوا نموده مفصلا دید ن فر مودند که در هر قسمت از طرف مو ظفین مربوطتوضیحات بعرض میرسید .

در سا حه کار فابریکه کود و برق دوهزار وهفتصد نفر کار مند افغانی ویکصدو بیست نفر متخصصین شوروی در حال فعالیت اند.

موکب شاهانه را از مزار شریف تا ساحه فابریکا ت اها لی شهر ولسوا لی نهرشا هی که در قسمت خط سیر شا هانه صف بسته بودند بانثار گل و کف زد نها ی ممتد از

اعلیحضرت معظمهمایونی حینیکهتوضیحات یکی از متخصصین مـوظف را در بارهٔ یك قسمت فابریکه کود وبرق مزار شـریـف استماع می فرمایند

می نمودند .

ذات شا هانه ساعت یك ونیم بعد ازظهر برا ی صر ف نان چاشت در مرکز ریاست تفحصات پطرول تشر یف فر ما شده صدها نفر از کار گران ، اهالی و مامورین که از مدخل تا داخل عمار ت تفحصا ت صف بسته بودند با نثار گل و کف زدنها ی ممـــتد ذات شهریاری را استقبال نمودند .

بعد از صر ف نان در حالیکه ښاغلـــی منصوری وزیر معادن و صنایع، انجنیرمیرزاد رئیس معادن و جیالوجی وسفیرکبیر شوروی متعین کابل نیز شر ف معیت حضور ملوکانه را داشتند متخصصین افغانی و شورو ی از طرف رئیس فابریکه کود و بر ق بحضور ملوکانه معرفی ودر حصهٔانکشاف تفحصات نفت وگاز عرایضی تقدیم داشتند .

ذات شهر یاری بعد از استماع عرایضی متخصصین مرا تب رضایت و خرسند یحضور شا هانه را در قسمت پیشر فت کار کـه جدیانه صور ت میگیرد ابراز ودوام مساعی جمیله همکاری بین افغانستان و اتحادجماهیر شوروی را در ین رشته توقع فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی به اثر عرض یکعده از اهالی امر فرمودند تا هیئتی بشمول سر یاور حضور شا هانه عرایض مذکور را مورد غور و مطالعه قرار دهد . همچنان موعد باقی مانده حبس بیستو هفت‌نفرازمحبوسین و محبو سات مورد الطاف و عفو شاهانـــه قرار گرفت .

موقعیکه گروپهای متعدد اهالی ولایـــت بلخ بحضور اعلیحضر ت معظم هما یو نی شرفیاب گردیدند ذات ملو کا نه ضمـــن ارشادات قیمتدار شاهانه شان فر مـودند که شهر مزار شر یف از آنجا که یك مرکز روحانی ، ثقا فتی و کلتور ی گران مایه بوده و دیده میشود که بعد از تکمیل سرك های جدید روز بروز تعداد کثیر ی مرد م را بخود جلب مینما ید از طر ف دیگر حفظ و مراقبت وانکشا ف این مر کز خاصه‌روضهٔ مبارکه شاه ولایتمآب تو جه مزید ادارا ت مربوطه را مستلزم بوده و ذات شهر یار ی درین باره علاقمندی شـخص شـاهـــانه را ابراز فرمودند .

اعلیحضرت معظم هما یو نی سا عت هشت شب ۸ حمل در دعو تی اشترا ك فرمودندكه در کلوپ قوای عسکر ی ولایـت بـلخ در دهدادی ترتیب شده بود .

ذات شا هانه نان شب را با صاحبمنصبان ار دو ی شاهانه و روسا ی دوایر ولا یـت بلخ صر ف فرمودند .

هکذا اعلیحضر ت معظم هما یو نی عصر روز ۸ حمل یك مسابقهٔ بز کشی را که بین تیم های دولت آباد ، شولگره و مزار شر یف صور ت گرفت تما شا فرمودند .

ذات شاهانه سا عت هشت و سی دقیقهٔ قبل از ظهر ۹ حمل قبل از آنکه جانب ولایت سمنگان حرکت نمایند از فابریکه نسا جی بلخ و باغ جدید الاحداث موسسه صنا عتی باختر در مزار شر یف دید ن نمودند .

ذات شهر یاری حینیکه از شهرمزارشریف به قصد ولایات سمنگا ن و بغلان حر کت کردند هزارا ن نفر اعم از زن و مرد بدوجناح جاده ها ی شهر مزار شر یف صف بسته موتر حامل ذات شاهانه را بانثار گل ، کف زدنها ی ممتد و شعار ها ی (زنده باد شاه معظم ما) بدر قه میکردند .

اعلیحظر ت معظم همایو نی در میا ن این جوش و خروش و شاد ما نی سا عت ده و پانزده دقیقهٔ قبل از ظهر در ولسوا لی خلم در بین احسا سا ت گر م شاه دوستی مرد م آنجا به باغ جهان نما مواصلت کردند .

اعلیحضرت معظم همایو نی در اجتما ع وکلا و مرد م انجا ضمن ارشا دا ت قیمت دار شا هانه فر مودند :

سرك پلخمری و مزار شر یف تو ســط جوانان قوایکار به اکما ل رسید و امید قوی داریم که این مسا عی دسته جمعی و زحمت کشی شبا روزی ما را به سر منزل مقصود میر سانند .

ذات شهریاری دگروا ل عبدالو هـــاب قو ماندان یو نت قوای کار را که درساختمان شاهراه پلخمر ی و مزار شر یف بذل‌مساعی نموده مخاطب قرار داده فر مودند تا مراتب خوشنو دی و رضائیت شا هانه شانرا به‌تمام افراد وصاحب منصبان قوایکار که در اعمار این جاده سهم بسزا یی گر فته اند برسانند.

ذات شاهانه فرمودند افغانستا ن درآستانهٔ دیمو کراسی قدم گذاشته وآرزوی‌مااین‌است

اعلیحضرت معظم همایونی موقعیکه درولایت سمنگان با احساسات شاهدوستی گرم استقبال گردیدند

که این دیمو کراسی به صور ت سا لم به نفع مردم ما و کشور ما انکشا ف کند .
اعلیحضرت معظم همایونی فرمودند که همه نیاز مندیها را بایست باعرق ریز ی و مساعی دسته جمعی جبران نمائیم ودر راه انکشاف سویه ذهنی و ارتقای سطح زندگی مردم خود از هیچگو نه فدا کار ی در یغ ننمائیم ذا ت شاهانه وکلای منطقه را مخاطب قـــرار داده فرمودند امید وارم دورهٔ سیزدهم شورا بـــا مسا عی حکو مت و همکار ی و حسن تفاهم شورا مصدر فعالیت ها ی شود که برا ی آسایش مردم و آبادی کشور تاثیر بزرگـــ داشته باشد .

ذات شا هانه از استقبا ل گرم و احساسات شاه دوستی مردم اظهار خوشنودی .فرموده علاوه کردند که همیشه شا هد همـــچـــنین صمیمیتها ی مرد م خود میباشیم .

اعلیحضرت همایو نی در پایان فرمایشات وارشادا ت قیمتدار شا ن با مامورین،روسای محاکم ولایت شما ل ، معار یف و مشایخ در میز ناشتا که در سالون باغ جهان نمـــا ترتیب شده بود اشترا ك فر مودند بعد از صرف ناشتا در بین هلهله و شاد ما نی هزاران نفر از رعایا ی شا هانه که مو کب ملوکا نه بانثار گل و شعار های (زنده باد شاه) بدر قه میشد بصو ب ایبك مرکزولایت سمنگان حر کت فر مودند .

موکب شاهانه در نایب آباد ، ده نو و لجتو در ولسوالی خلم صیاد غزنیگك حضرت سلطان قوشی بر ه دلخکی ا یبك با گر م جوشی و نثار گل از طرف پیروجوان زن ومرد اطفال خرد سا ل و شا گردان معار ف استقبال گردیدند .

همچنان ذات شا هانه در ولسوا لی پلخمری با استقبا ل کم نظیر موا جه شدند درمقابل آمریت پروژهٔ سر ك پلخمر ی و مزارشر یف صاحب منصبا ن و افراد قوایکار از ذا ت شاهانه با گر می استقبا ل نموده و با نثار گل مقدم شاهانه را خوش آمدید گفتند بعد از آن در طول این جاده طویل که در قسمت بند دوم بر ق پلخمر ی منتهی میشد هزاران نفر صف بسته با دهل و سر نا اتن ها ی ملی و نثار گل از پادشاه بزرگ شان استقبال کردند .

در موقعیکه سلام شا هی توسط مو زیك نوا خته میشد تو پها ی استقبا ل نیزشلیك گردید. تورن جنرال شاه پور قوماندان قوای بیست نهر ین حاضر بود طلبا ت و طلاب معار ف بیر ق ها ی شا هی و ملی به دست داشته و پادشاه بزرگ خویشرا خوش آمدید گفتند .

ذات شهر یاری در طو ل راه‌مزاروپلخمری تفقد شاهانه را به فرد فرد رعا یا ی شاهانه شان اعم از متعلمین و متعلما ت،وسا یراهالی ابراز میفر مودند و هریك‌را با نوازش‌پدرانه بحضور شان می پذیر فتند .

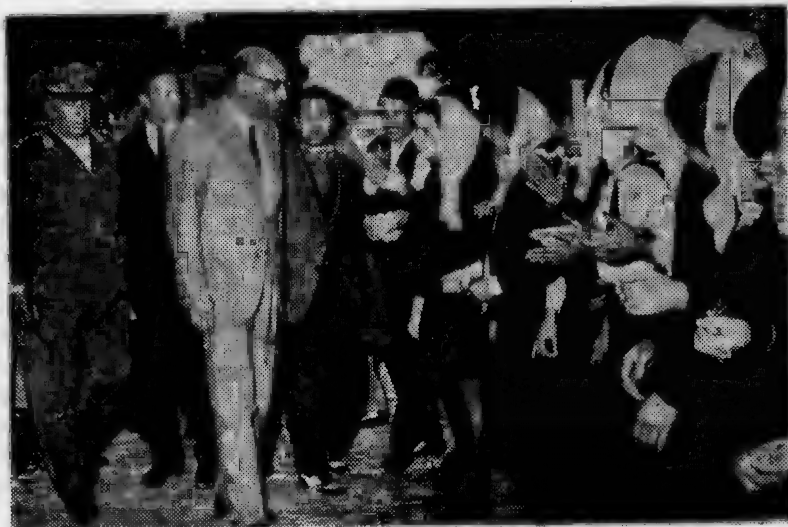
در مدخل‌عمارت بند برق دوم ، دخترا ن و پسرا ن خارندو ی و شا گردان ښوونځی نسوان پلخمر ی با شعار ها ی (زنده باد پدر معنوی ملت) مقدم شاه را گرامی داشتند .

اعلیحضرت معظم همایو نی در عرض راه از سرك جدید معاینه فرموده واز صفیه رباطك که در آخر ین ذروه کوتل رباطك احداث گردیده دید ن فر مودند و را جع به سر سبز ی مزید اطرا ف آن به ښا غلی کشتیار رئیس جنگلات وزارت زرا عت و آبیاری هدایا ت لازم اعطا فرمودند .

ذات ملو کا نه در قسمت خط فا صل ولایا ت بلخ و سمنگان و بغلان از طرف الیان ولایا ت مذکور ،والی تخار روسا ی حاکم ، قضات و مامورین استقبال‌گردیدند.

اعلیحضر ت معظم همایو نی نان چا شت را با والیان ، وکلای منطقه ـ قضات ،معاریف ولایات سمنگان ، بغلان و کندز وروسا ی موسسا ت صنا عتی در کلو پ بند دو م‌برق پلخمری صر ف نمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی سا عت‌پنج و پانزده دقیقهٔ بعد از ظهر ۹ حمل مع الخیر ذریعهٔ موتر بمرکز ولایت کندز مواصلت فرمودند . در عرض راه بغلان صنا عتی ، بغلان مرکزی علاقه داری علی آباد کندز از طرف رعا یا ی وفاشعار شا هانه با گر م جوشی صدا های (زنده بادشاه) وپیروز باد سهضت های نوین استقبال گردیدند . در خط مسیر موکب همایو نی رواقها ی پذیرا یی بنایافته و تیمهای چاپ اندازان ولا یا ت سمنگان ،بغلان و کندز و سوار کارا ن در مراکز ولایا ت متذکره در دو جنا ح جا ده

صحنه آی از استقبال مردم و شاگردان‌معارف از شهریار دانش پرور افغانستان در ولایت کندز

اعلیحضرت معظم همایونی دربین احساسات شاه دوستی و گرم مردم و طلاب معار ف کندز

ها صف بسته مو کب شهر یار بزرگ را بدرقه نمودنـد .

در شهر کندز هزارا ن نفر از شهر یان آنجا اعم از زن و مرد پیر و جوا ن متعلمین و متعلما ت معار ف با حرار ت زاید الوصف از اعلیحضرت معظم همایو نی استقبال کردند .

جادهٔ سپین زر در طول دو کیلو متر با بیرقهای شاهی و ملی تزیین گردیده و شعار های بزبانها ی پشتو و دری با خطو ط جلی در هر چند قدم تعلیق گردیده بود .

ذات شا ها نه در مد خل هو تل سپین زر از طر ف یك دستهٔ بزرگ متعلما ت معار ف اعم از شارندو ی و شاگر دا ن لیسهٔ بلقیس بار دیگر بانثار گل و کف زدنها ی ممـتد استقبال شدند .

اعلیحضرت همایو نی شب ۹ حمل درکندز استرا حت داشتند .

اعلیحضرت معظم هما یو نی قبل از ظهر روز ۱۰ حمل معار یف و بزرگان ولایت کندز را در سالون هو تل سپین زر به حضـور شاها نه پذیر فتند .

ذات ملوکانه از ملاقا ت با ملت وفاشعار شاهانه در صفحات شما ل کشور اظهـار مسر ت نموده ارشاد فرمودند که وضع اقتصاد در کشور سوا ل بسیار بزرگی است وبایست ملتفت باشیم که در این راه سهم گیری مردم اهمیت بسزایی دارد .

اعلیحضرت معظم همایو نی علاوه فرمودند ما اکنون در یك دورهٔ دیمو کراسی قرارداریم که سهم شما دران فعال تر است ما یقین داریم که به همکار ی ملت ازین از مون به خوبی بدر خواهیم شد .

نقشه وپلانهایی که از طر ف حکو مـت برای اعتلا وسعادت افغانستان طرح میشود در آن به همکار ی مرد م ضرور ت مبر م احساس میگردد .

ذات ملوکانه فر مودند مطالعا تیکـه در کشف وبهره بر داری از معاد ن افغانستا ن روی دست است یك آیندهٔ بهتر اقتصا دی را بما نوید مید هد . ذات شهر یاری نقش مسا عی حکومت و همکار ی و توافق نظـر حکومت وشورا را در انکشاف وضع اقتصادی

کشور موثر خوانده فر مودند که باین‌همکاری امید واریم قوه های سه گانهٔ دو لت نقش ارزنده از خود بجا بگذارند و ملت ما باید خود را برای بر داشتن قد مها ی بزرگـــتر آماده سازند .

پس از ارشادا ت قیمتدار ذات ملوکا نه ښاغلی عبدالرحیم سپاهی ، ښاغلی‌منورمهمند ښاغلی محمد مهدی زاده ، ښا غلی عبدالحی ایماق از معاریف و بزرگان ولایت کندز به وکالت اهالی ضمن معروضه ها ی ذات‌شاهانه را خیر مقدم گفته انکشا فات و نهضت اخیر کشور را مر هون تدا بیر حـکیـمـانهٔ ذات شهر یاری خواندند .

ښاغلی مهدی زاده طی معروضهٔ خود گفت: افتخار داریم که با استفا ده از الطا ف ذات شهر یاری و در پر تو قانو ن اساسی به امر وارادهٔ اعلیحضرت معظم همایونی دریک حیات دیمو کراسی قدم گذاشته ایم .

وی اظهار داشت که ملت وفاشعارشاهانه مراحلی را فرا موش نمی نما ید که چه در عصراعلیحضرت شهیدسعید(رحمت‌الله علیه)و چه در عصر فرخندهٔ ذات همایو نی در طر یق یک زند گی آبرو مندانه طی مینما ید و مابه حضور شاهانه اطمینان مید هیم که در راه انکشا ف و سر بلند ی افغانستا ن عزیز در تحت رهبر ی‌حکیمانه اعلیحضر ت هما یو نی از هیچ گو نه ایثار و فدا کاری‌دریغ‌نخواهیم کـــرد .

همچنان اعلیحضرت معظم همایو نی ساعت یازده قبل از ظهر ۱۰ حمل از مسابقهٔ‌بزکشی دیدن فر مودند که بین تیمها ی سپین زر

مرکز کندز و بغلان اجرا گردید .

ذات شهر یاری در اخیر مسابقه ښا غلی حاجی‌گلستان‌وښاغلی محمدنادر روسای‌تیمهای بز کشی کندز و بغلان و ښا غلی محمدعظیم کپتان تیم سپین زر و مسابقه کنند گا ن را مورد لطف شاهانه قرار دادند .

اعلیحضرت معظم همایونی نان چاشت را در سالون ستدیوم کندز با مامورین ومعاریف ولایت کندز صرف نمودند .

ذات شهریاری که چهار روز قبل برا ی یک بازدید مختصر از صفحات شما ل‌کشور به آن ولایات تشریف فرما گردیده بودند قبل از ظهر (۱۱) حمل ۱۳۴۹ مع‌الخیر بـه کابل مواصلت فرمودند .

در میدان هوایی کندز ښاغلی‌سلطان عزیز والی بغلان و وکیل ولایت کندز تورنجنرال شاه‌پور قوماندان قوای نمبر بیست ښاغلی فروتن والی تخار روسای محاکم مامورین و معاریف شهر کندز اعلیحضرت معظم همایونی را تا میدان هوایی مشایعت کردند .

طیاره حامل ذات شاهانه در بین‌دعاهای خیر مردم ساعت ده و هشت دقیقهٔ صبح ازمیدان هوایی کندز اوج گـــرفته ساعـــت ده و پنجاه وپنج دقیقهٔ قبل از ظهر ۱۱ حمل ۴۹ به میدان هوا یی کابل مرا جعت فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی را در میدا ن هوا یی کابل والاحضرت سر دار عبدالو لی ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ،وزرای دفاع ملی ، داخله ، والی کابل ، وښاروال سرپرست استقبا ل نمودند .

مسافرت اعلیحضرت ملک فیصل به افغانستان

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه کشوردوست و برادر ما عربستان سعودی بنا بد عو ت اعلیحضرت معظم همایو نی سا عت چهارعصر ۲۳جواز ۱۳٤۹ مطابق ۱۳ جون ۱۹۷۰ برای يك بازدید رسمی از افغانستان وارد کابل گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی در مـیدا ن هوایی بین المللی کابل از مهمان گرا می و عالیقدر شاهانه استقبا ل فرمودند .

حینیکه اعلیحضرت ملك فیصل از طیاره فرود آمدند ذات شهر یاری مهمان گرا می شاهانه را خیر مقدم گفته آرزو فر مودند تا توقف اعلیحضرت شان در افغانستا ن بـه خو شی سپری گردد .

والا حضرت مارشال شاه و لیخان غا زی فاتح کابل ، بناغلی نور احمد اعتمـــا دی صدراعظم ، پو هاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات ، پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سنا تورعبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، معاونین صدارت بناغلی علی محمد وزیر در بار سلطنـــتی ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخلـــه ، پو هندو ی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه ورئیس هیئت مهمانداران ، بناغلی سید تاج الدین سفیر کبیر افغا نی در عر بستا ن سعودی ، پو هاند عبدالله واحد ی والی کابل بناغلی محمد کبیر نورستا نی بنـــاروا ل سر پرست ،و بناغلی حمودفهدالزید سفـــیر کبیر عربستان سعو دي در کابل شر فمعیت اعلیحضرت معظم همایو نی را در نزد يك طیاره داشتند .

پس از آنکه اعلیحضرت معظم همایونـــی ذوات معیتی شان را به مهمان گرامی شاهانه واعلیحضرت فیصل همراهان خود را به ذات شهر یاری معر فی فرمودند اعلیحضر تمعظم همایو نی واعلیحضرت ملك فیصل ســـــلام گارد تشریفا تی را قبو ل و آنرامعاینه کردند.

در این موقع موزیك سرود ملی هردوکشور برادر را نوا خت و بیست و يك تو پ برسم احترام شلیك گردید بعدا ذات ملو کـــا نه ومهمان محترم شان جانب صفوف مستقبلین که در مقابل عمار ت میدان هوا یی اخذموقع نموده بودند تشریف فرما شدند در ایـــن وقت یکدسته از اطفا ل بنما یند گـــی از شهریان پایتخت دسته‌های گل به‌اعلیحضرت فیصل وسایر مهمانان تقدیم کردند .

اعلیحضرت ملك فیصل با هیئت کا بینه ، قضات ستره محکمه ، اعضا ی شورا ،جنرال های اردو ی شاهانه ، مامورین عالیر تبه ، روسا ی کوردیپلو ماتیك بدر بار کابل و اعضای سفار ت کبرا ی عر بستا ن سعودی مقیم کابل مصافحه کردند .

هنگا میکه اعلیحضر ت معظم هما یو نی واعلیحضرت فیصل مهمان گ رامی شان از مقابل صفوف مستقبلین عبو ر می فرمودند يك عده زیادی از شهر یا ن کابل و طـلا ب معارف در حالیکه در طبقا ت مختلف تر مینل میدان هوایی ایستاده و بیر ق های هر دو کشور رادر دست داشتند با ابرازاحساسات

اعلیحضرت معظم همایونی حینیکه بامهمان گرامی شان اعلیحضرت ملک فیصل بـا بغل کشی برادرانه خو د خوش آ مد یدمی‌گویند

شعار های (خوش آمدید) ورود مهمان‌عالیقدر ذات ملوکانه را خیر مقدم گفتند .

اعلیحضرت معظم همایو نی واعلیحضر ت ملك فیصل پس از قبو ل احساسا ت گر م مستقبلین در میدان هوایی بسواری مو تر سلطنتی در حالیکه یکدسته از موتر سایکل سواران گارد شا هی آنرا بدر قه میکردجانب شهر تشریف فر ما گردیدند .

موقعیکه موتر حامل اعلیحضر ت معـــظم همایو نی و مهمان عالیقدر شا ن از جاده‌های شهر که با بیر ق های ملی هر دو کشور تزیین شده بود عبور میکرد هزارا ن نفر از شهریان کابل واطراف آن متعلما ن ومحصلان معارف با ابراز احسا سا ت زایدالو صف کف‌زدنها شعار های دوستی افغانستا ن و عربستان سعودی ونثار گل پذیرا یی نمودند.

اعلیحضرت معظم همایو نی مهمان محترم شان را تا قصر چهلستون که برا ی اقا مت مهمانان تخصیص یافته همرا هی کردند و در آنجا نشان لمر علی را برای اعلیحضـــرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی ونشان لمر عالی را به والاحضرت امیر نوا ف بـــن عبدالعزیز اهدا نمودند . در مد خل قصـــر بناغلی علی محمد وزیر در بار ســـلطنتی اعلیحضرت ملك فیصل را خیر مقدم گفت :

ذات ملوکانه پس از تو قف‌مختصروصرف قهوه با مهمان محترم شان اعلیحضر ت‌فیصل به ارگ شا هی باز گشتند .

درین مسا فر ت اعضا ی معیتی اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعو دی عبار ت اند از : والاحضرت امیر نواف بن‌عبدالعزیز مشاور مخصوص اعلیحضر ت ، جلالتما ب دکتور رشادفرعون‌مشاور مخصوص‌اعلیحضرت بناغلی شیخ‌محمدالنویصر سر منشی حضور، بناغلی سید احمد عبدالوهاب رئیس تشریفات سلطنتی ، بناغلی دکتور رفعت السید علی دکتور خصو صی اعلیحضرت ، بناغـــلی الاستاد کنعان الخطیب مشاور وزارت اطلاعات وبرید جنرال عبدالله الراشدالبصیلی‌قوماندان گارد سلطنتی .

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستا ن سعودی ساعت هفت‌ونیم‌شام ۲۳ جوا‌ز۱۳۴۹ بااعلیحضرت معظم همایونی در قصرگلخانه ملاقات کردند .

در این هنگام والاحضرت شهزاده‌احمدشاه نیز حضور داشتند .

همچنان والاحضرت امیر نوا ف بن‌عبدالعزیز وجلالتماب دکتور رشاد فرعون مشا ور ین مخصوص اعلیحضرت ملك فیصل و بعضـــی دیگر از همراه هان اعلیحضرت ملك فیصل پو هندو ی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه ورئیس هیئت مهمانداران و سفرا ی هردو کشور حاضر بودند .

اعلیحضر ت ملك فیصل ضمن این ملا قات یك شمشیر مرصع را که نشا ن دو لتـــی عربستان سعو دی میبا شد به اعلیحضر ت معظم همایو نی اهداء نمودند .

همچنان اعلیحضرت معظم همایو نی بـــه افتخار اعلیحضر ت امیرفیصل پادشاه‌عربستان سعودی ضیافتی سا عت هشت شا م ۲۳ جوزا در قصر دلکشا تر تیب داده بودند .

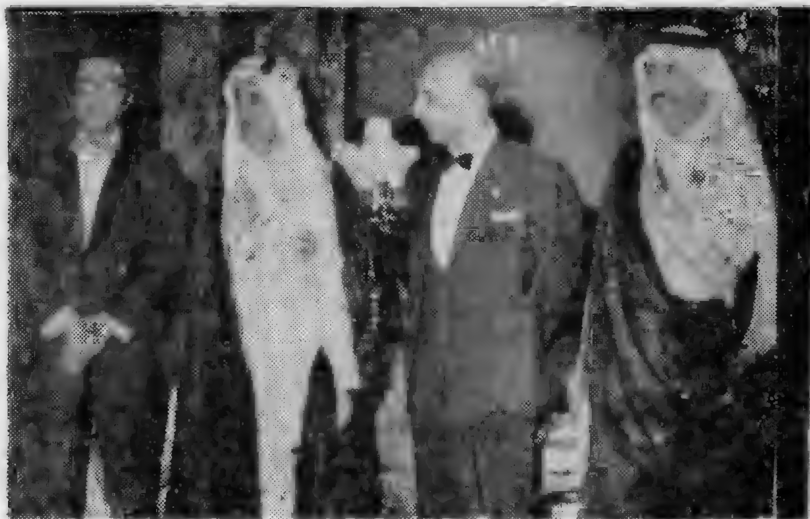
درین ضیا فت والاحضرت شهزاده‌احمدشاه والاحضرت مارشا ل شاه ولیخان غـــا زی فاتح کابل ،والاحضرت‌امیرنواف‌بن عبدالعزیز بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ،پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیا ئی قاضی القضا ت ، پو هنوا ل دکتور محمد عمر ورد ك رئیس ولسی جرگه ، سنا تور عبدالها دی دا وی رئیس مشرانو جر گه ، معاو نین صدار ت ، اعضای کابینه ، والی کابل ، سفرای هر دو کشور و همرا هان اعلیحضرت ملك فیصل اشتراك ورزیده بودند .

در ین ضیافت بیانیه های بین اعلیحضرت معظم همایو نی واعلیحضر ت امیر فیصـــل پادشاه عربستان سعودی تعا طی گردید .

متن خطابه اعلیحضرت معظم‌همایونی

اعلیحضرت برادر گرا می !

کمال امتنان خود را از اینکه اعلیحضرت شما دعوت مرا برا ی مسافرت به کشـــور ما پذیرفته اید ابراز میدارم و بنا م ملـــت افغانستان از آن برادر عزیز که در کف شان زمام امور دو لت عربستان سعودی مهـــد

اعلیحضرت معظم همایونی در دعوتیکه بافتخار اعلیحضرت ملك فیصل در قصر گلخانه ترتیب شده بود

بزرگترین مقد سا ت همه مسلمانان جهان گذاشته شده واز همرا هان محترم ایشا ن در مملکت خود و در محفل امشب صمیمانه پذیرا یی میکنم .

دلهای مردم ما از آغاز گرا یش به دیا نت برگزیده اسلام بصوب کشور اعلیحضر ت شما متو جه بوده اند که در سینهٔ آن خانهٔ خداوند بی همتا (ج) و مزار پیغمبرمصطفا ی او (ص) جا گر فته واز سر زمین تاریخی آن رسا لت ایمان بخدا ی یگا نه درپهنای گیتی گستر ش یافته است .

پیو ند ها ی استوار اشترا ك در عقیدهٔ که بین ملتین مادر امتداد قرو ن وجود داشته همه سا له با سفر هزارا ن نفر زائرین کعبهٔ خدا (ج) از کشور ما پیهم تجدید و تقویت می یابد . روز گار معا صر در سر زمین شما شاهد بهره بر داری از ثرو ت ها ی طبیعی بوده وبااین صور ت نقش دو لت عربستا ن سعودی طی چند دههٔ این قر ن در اقتصادیات منطقه واز طریق تو لید یك اندازه قابل ملاحظه مواد او لیه و مو لد انرژی در اقتصاد جهان تبارز اسا سی کرده است . تاثیر این واقعیت بر حیا ت خود مرد م عربستا ن در همه مظاهر تحول و نهضت عمرا نی پدیدار گردیده است که شخص اعلیحضرت شما از آن بدقت وتو جه تمام و با احسا س ضرورت ها وایجابات این عصر سر پرستی مـی نمایید .

ملاقات دو باره با آن برادر عزیز خاطرهٔ بسیار نیك مرا که از مسا فر ت خود به کشور اعلیحضر ت تان دارم با مسر ت تجدید میکند . در آن هنگام پدر مر حوم شما اعلیحضرت عبدالعزیز آل سعود با محبت خاص وبا احساس یگا نگی و نزدیکی معنوی از ما پذیرا یی فر مودند . آن مسا فر ت و شرفیابی بخانهٔ خدای پاك (ج) و حرم سید المر سلین (ص) گرامیتر ین لحظات زندگانی من است .

ملاقات تاریخی با اعلیحضر ت فقید در دل ماهمواره به حیث یك رمز راستین از اخوت پایدار بین دو دولت مسلما ن افغانستا ن و عربستان سعودی زنده خوا هد ماند .

رشته متین برادری که مارا با مسلمانان جهان بهم بسته ملت و حکو مت افغانستا ن

را همواره شریك الام و شاد ما نی هـــای برادر ان عرب شان گردانیده اســـت . پشتیبا نی همیشگی ما از حقوق مردم عر ب فلسطین واستنکار ما از تجاوزا ت پیهـــم اسرائیل بر دو ل عر بی از همین همدردی با آن ملت برادر و از ایمان مردم افغانستان به حق و عدا لت جها نی سر چشمه میگیرد.

عقیده راسخ داریم تازمانیکه قـــوا ی اسرائیلی اراضی اشغال شده عربی را تخلیه ننماید وبه مرد م عر ب فلسطین حقو ق حقهٔ آن اعاده نشود آرامش و امنیت در آن ناحیه شرق میانه پایدار نخوا هد شد و خطــر آن صلح جهان را پیهم تهدید خوا هدکرد.

سلسله اقداما ت اعلیحضر ت شـما در توحید مسا عی و تعاو ن ملل اسلامی بمنظور آزاد ساختن شهر قدس و مسجد مبار ك اقصی و بقیه اراضی عر ب از اشـــغا ل غاصبانهٔ اسرائیل قابل قدر دا نی خا صــس میباشد .

امید واریم همه مللیکه درجهان به‌استحکام صلح علاقه دارند به مطالبا ت عدا لـــت پسندانه ملل مسلما ن گیتی در بارهٔ اوضا ع شرق میا نه چنانکه اخیرا در کنفرا نس رباط و در اجتما ع جده اعلان شد بطور جـــدی وقع بگذارند .

افغا نستان بادر ك یکعده حقایق مر بوط به موقعیت خاص جغرافیا یی خود و با توجه بیك سلسله جریانا ت متعلــق به تاریخ معاصر خویش از مدتهای دراز بایـــن سو سیا ست بیطر فی مثبت و عدم الحا ق به پیمان های نظامی را توام با قضاو ت‌آزاد در مورد مسایل بین المللی اختیار نـموده است . افغانستان این خط مشی خویش را برای تحکیم صلح این منطقه و صلح جها ن سود مند تشخیص مید هد و با اتکاء بر ین اسا س علایق دوستی خود را با همه ملـل جهان توسعه می بخشد .

ما از لزوم حل منازعات بین المللی به طریق مسالمت آمیز ، از تشدید دوستی بین دول جهان از الغا ی استعمار تحت همه‌اشکال ومظاهر آن ، از حق مردمان و ملل در تعیین سر نوشت شان ، از تطبیق‌اساسات منشور ملل متحد و همچنان از اصل جها نی بودن آن سازما ن صمیما نه پشتیبا نی مینماییم .

اعلیحضرتا !

عصر یکه در آن زند گی میکنیم به علت پیشرفت بیسابقهٔ علوم و انقلا بیکـــه در وسایل اطلاعات و مواصلات بوجود آمده و نظر به ایجاب اوضا ع جهان نیاز مند ی ما را به تما س های دایم و مستقیم و به تفا هم وتبادل نظر بیش از هر مر حله دیگر تاریخ تزیید بخشیده است .

هرگاه این تما س و تفا هم در بین‌کسانی صورت میگیرد که حیا ت ملت های شا ن از سر چشمه پاك یك فر هنگ و دیا نت‌مشترك الهام گرفته و جغرافیا ی طبیعی سر زمین های شانرا در یك قسمت دنیا بهـم آورده یقینا ثمرهٔ آن بیشتر و نقش آن در روا بط دو لتین و در سیا ست بین المللی موثــر خوا هد بود .

مسافرت شما را در افغانستان در روشنی این حقیقت و به ملاحظه روابط عمیق روحانی که ملت های ما با رشته نیرو مند آن پیهم بسته شده اند یك قدم خیلی مثبت وسودمند برای طر فین میدانیم و به اعلیحضر ت شما اطمینان مید هیم همه مرد م این سر زمین بامن در ابراز بهترین احساسا ت دو ستی واخوت به شخص اعلیحضرت شما بحـیث زمامدار با کفا یت یك کشور برادر شریك می باشند .

یقین کامل دارم این مسا فر ت آن برادر عزیز به افغانستان و همچنان‌مذاکرات‌وتماس های که طی آن صورت می پذیرد در تقویهٔ مزید روابط برادری بین ملت ها ی ما ودر ازدیاد تفاهم بین رجال مسئول ممـلکتین و توسعهٔ علایق فر هنگی بین هر دو کشـــور نقش موثر خوا هد داشت .

از تشریف آوری تان در این محفل گرامی صمیمانه تشکر میکنم و امید وارم ایام اقامت کوتاه اعلیحضرت و همراهان محترم شان در افغانستان بخو شی سپری گردد .

تمنا میکنم بهتر ین آرزو های مرا برا ی صحت وسعادت شخص اعلیحضرت خود وبرای ارتقاء ورفاه مزید ملت برادر ما مــردم عربستان سعودی بپذیرید .

ملک فیصل

د افغانستان کالــــنی

متن بیانیه جوابیه اعلیحضرت ملک فیصل

اعلیحضرتا !

کمال مسرت دارم به این مناسبت مسعود مراتب سپاسگذاری وامتنان خود را بـه اعلیحضرت شما ابراز نمایم که با این دعوت کریم ملوکانه به من نعمت ملاقات وصحبت خویش را میسر فرمودید . و فرصت آنـرا دریافتیم از کشور برادر خویش دیدن نماییم و با برادران خود درین کشور عزیز ملاقی شویم .

ایام مسافرت اعلیحضرت شما را در زمان اعلیحضرت مغفور عبدالعزیز آل سعود به نیکویی بخاطر داریم مسافرت اعلیحضرت شما در دلها ی ما آثار خجستهٔ محبت وتقدیر را که زادهٔ اخلاق نیك وسجایای گرانمایـهٔ شما میباشد بما گذاشته است .

امید واریم که آن مسافرت آخرین دیدار اعلیحضرت شما از کشور برادر شماعربستان سعودی نباشد بلکه خدای بزرگ (ج) به شما توفیق ارزانی فرمایه تا از مملکت ما بار دیگر دیدن فرمایید .

اعلیحضرتا !

همهٔ آنچه را درین لحظه چه در زمینهٔ پیوند های برادرانه که مردمان و کشور ها ی مارا بهم مربوط می سازد و چه در زمینهٔ خطمشی سیاست خارجی که کشور عزیز شـــــماآنرا پیروی مینمایید ، فرمودید با اطمینان ازصمیم قلب تایید مینمایم. واقعا آن صله ها ی برادری وایمان و دوستی که مردمـــان و کشور های مارا بهم می پیوندند ازهمه پیمان ها و معاهداتی که بین دیگران موجود است بسی نیرو مند میباشد. هیچکس نمیتوانند از آن نقش فعال افغانستان انکار نماید که کشور اعلیحضرت شما در چاره جویی رویداد های دشوار در جهان با خلوص نیت متکـی بر دوستی با همه ایفا مینمائید و منشاء آن همانا عقیدهٔ اسلامی و سجایا ی خجستهملت شما میباشد .

شایستهٔ تذکر است اینکه افغانستان و عربستان سعودی هر دو در ملل متحد با یك دیگر دست همکاری دادند تا اینکه حق تعین سر نوشت شامل متن میثاق حقوق بشرگردد و هر دو کشور درین زمینه سـالیان دراز مشترکا مجادله نمودند تا موفق گردید آراء اکثریت را بدست آرند به موجب آن حـق تعین سر نوشت شامل میثاق حقوق بشــر گردید .

اعلیحضرتا !

باید گفت از جملهٔ آنکشور هاییکه دربارهٔ این حق اظهار موافقت کرده و آنرا امضاء نمودند عده عملا به آن مخالفت کردند .واقعا اکثر دشواری ها ی امروزی جهان زادهٔ آنست که یکعده از کشور های عضو ملل متحد در امور کشور های دیگر مداخله مینمایند . برجسته ترین مثال این دشواریها این‌است که موسسهٔ ملل متحد به حیث وسیلهٔ تجاوز بر برادران عرب شما در کشور ایشان و اشغال سر زمینها ی ایشان و آواره ساختن فرزندان این سر زمین ها از خانه ها یشان وجا نشین کردن دولت بیگانه از راه این خیانت استخدام گردیده است .

اعلیحضرتا !

برادران عرب شما بر کسی تجاوز نکرده‌اند بلکه دیگران بر ایشان در خاك ایشان تجاوز روا داشته وایشان را از آن بیرون رانده اند و اکنون میخواهند آنها را ناگزیر سازند تا نتایج این تجاوز را که پیوسته شدت می یابد قبول نمایند .

از زمانیکه اسرائیل به اشغال اراضی عرب پرداخته است موجودیت خود را بر اساس تجاوز وزور آوری متکی نموده و کشور های عربی مارا با اضطراب و دشواری های‌بیشمار روبرو کرده است مساعی ما و مساعی‌برادران مصیبت زدهٔ ما متوجه این بوده است که ملل متحد ووجدان بشریت به تجاوزی که بر ما روا داشته شده است التفات نمایند مگر متاسفانه در مقابل این فریاد ها ی پیهم‌گوش ها را بسته یافته ایم .

اعلیحضر تا ! محال است به هیچ و جه برادرا ن عر ب شما فرا موش کنند که موقف افغانستان برادر پشتیبا نی از عر ب درمقابل تجاوز بوده وافغانستا ن در راه دفا ع حقوق عرب و سرنوشت ایشان پیوسته در صـف او ل قرار داشته است واین موقف از جانب ملتی که به خدای پاك ایمان دارد وبرعقیده خود پا برجا ست و تحت زمامداری‌خردمندانهٔ شما به پیش میرود امر طبیعی بوده شگفـت آور نیست . در ین شکی نیست که به‌تایید ونیرو ی خدا وندی رهبر ی گرا نما یه که این مرد م برادر از آن بر خور دارند متو جه سر بلند ی ، آسا یش ، تر قی ، پیشر فت آرامی ، امن واستحکام استقلال و آزادیست.

به اعلیحضر ت شما اطمینا ن مید هم که ما و همه برادرا ن سعودی شما تمام‌مسا عی شما و همه برادران افغانی خـویشـ را در ساحا ت مختلف در طریق عدا لت ،نگهبانی آزادی و پایداری بعقیدهٔ اسلامی که از آن نمیتوان بی‌نیاز بود تایید میداریم .

یقین است این ملت سر بلند که‌سا لیا ن دراز در برابر استعمار مبارزه نموده است به استعمار تحت هیچ یك از اشکال ومظاهر ان هر گز تن در نخوا هد داد .

برادرا ن سعودی شما این موقف افغانستان را به نیکو یی در ك نموده اند که هد ف آن تایید حق و عدا لت و آزا دی‌وطردهرگونه نظریات استعمار ی است از هر جانبی وتحت هر شکلی که باشد .

من باکمال اخلاص از در گاه پرور دگار نیاز میکنم تا همهٔ ما را در راه خد مت به دین ما ، به پایداری در عقیدهٔ ما و در راه پیشرفت کشور ها و مردم مابسوی سـر بلندی ، افتخار ، تر قی ، وآرا می درهمه جوانب زند گا نی توفیق عنا یت فر ماید .

یکبار دیگر به اعلیحضر ت شما اطمینان میدهم که در باره هر آنچه فرمودید وراجع به همه مساعی شما ابرازتاییدکامل‌مینماییم تا آنکه به توفیق خداو ند توانا در راه خیر باهم برادر ، مددگار ویاور باشیم .

درین مورد البته هیچ گو نه تجا وزی را در نظر نداریم و در برابر هیچ کسی مقصد سو یی در دل نمی پرورانیم و اما در عـین زمان هیچگونه تجاوز را بر خویش وهیچگونه تعرضی را در برابر آزادی استقلال و عـقیده خویش تحمل نمی کنیم . اما در برابر برادران مسلمان خود در گیتی محبت و اخـلا صـ کامل بدل می پرورا نیم . ا زخدا وند متعا ل نیاز مند یم تا همه جهان را براه را ست هدایت فرموده اختلا فات وآن عوا ملی را که مایهٔ ایجاد دشورای ها بین ملل عا لم میشود رفع نما ید .

جهان امروز بیش از همه نیاز منداستقرار است تا آنکه هر کشور متو جه بهبود امـور خویش بوده و با فر مان بر ی خداوند و در راه نیك با مسا عی فر زندا ن وطن خویش در پی چاره جو یی مسا یل خود باشند .

در پایان از خداوند پاك وبزرگ تمـنا می کنم تا به اعلیحضر ت شما تندر ستی وکامگاری در راه خد مت دین ما و شما و خدمت در راه پیشر فت وتر قی ملت نجیب شما چنانکه آرزوی اعلیحضرت است عنایت فـرماید .

مذاکرا ت رسمی بین اعلیحضر ت معـظم همایونی واعلیحضرت ملك فیصل پادشـاه عربستان سعودی‌سا عت دوازده‌و بیست‌وپنج دقیقهٔ ظهر ۲۴ جوزا ۴۹ مطابق ۱۴ جـو ن ۱۹۷۰ در قصر دلکشا صور ت گر فت .درین مذاکرا ت از جانب افغانستان بنا غلی‌نوراحمد اعتمادی صدراعظم ، بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ، بناغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ، دوکتور عبدالقیو م معا ون دوم صدار ت ووزیر معار ف ، پو هندوی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه و بنا غلـی سید تاج الد ین سفیر کبیر افغانی در جده و از طر ف دو لت عر بستان سعودی‌والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیز ، بناغلی دوکتور رشاد فرعون مشاورین مخصوص اعلیحضر ت فیصل بناغلی حمود الفهد الز ید سـفیر کبیر عربستان سعودی متعین کابل اشـترا ك داشتند .

این مذاکرا ت در موضو ع علایق برادرانهٔ هر دو کشور و توسعه روابط فر هنگی بـین مملکتین در فضا ی دوستی مود ت وتفا هم صور ت گرفت .

اعلیحضرت معظم همایونی با اعلیحضرت فیصل هنگام مذاکرات رسمی که در قصر دلکشا صورت گــرفــت

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی روز ۲٤ جوزا در دعوت نهاری اشتراك فرمودند که از طرف پوهاند دوکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات بافتخار شان در تپه پغمان ترتیب شده بود .

درین دعوت والاحضرت شهزاده احمدشاه والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیز ،ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ، پوهنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه معاونین صدارت عظمی و دیگر اعضای کابینه قضات ستره محکمه ، مامورین عالیرتبه عسکری وملکی ،بعضی از اعضا شــوری وذوات معیتی اعلیحضرت پادشاه عربستان سعودی اشتراك داشتند .

همچنان بافتخار اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی ساعت هشت شام ۲٤ جوزا دعوتی از طرف ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم در قصر وزارت امــور خارجهٔ ترتیب شده بود درین دعــوت والاحضرت امیر نواف بن عبدالعــزیــز ، پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قاضـــی القضات ، پوهنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، ښاغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ، معاونین صــدارت عظمی ، اعضای کابینه ، جنرالهای اردوی شاهانه ، اعضای معیتی اعلیحضرت ملــك فیصل پادشاه عربستان سعودی ، مامورین عالیرتبه ملکی و روسای کوردیپلوماتیك بدربار کابل اشتراك داشتند .

اعلیحضرت معظم همایونی و مهمان گرامی ایشان اعلیحضرت ملك فیصل ساعت یازده قبل از ظهر ۲۵ جـــوزا برای تهــداب گذاری مرکز تحقیقات اسلامی پوهنتون کابل در ساحهٔ پوهنتون تشریف فرماشدند.

سنگ تهداب این مرکز اسلامی توسط اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی در حضور اعلیحضرت معظم همایونی گذاشته شد .

قبل از آنکه سنگ تهداب این مــرکــز تحقیقاتی اسلامی گذاشته شود پوهاند دوکتور سید عبدالقادر بها رئیس پوهنتون کابل ضمن معروضهٔ اظهار داشت که اساس

اعلیحضرت ملک فیصل پادشاه عربستان سعودی در حالیکه ذات ملوکانه نیز تشریف دارند اسناد مربوط به تاسیس وبناء مرکزتحقیقات اسلامی را دربین کیسه فـــولادی مـــــی گذارند

این مرکز تحقیقا تی در سا ل (۱۳٤٤) طر ح گردیده و پوهنتون کابل کما ل افتخار دارد که اعلیحضر ت معظم همایو نی و مهما ن گرا می ایشان برا ی تهدا ب گذاری ایـــن مرکز تحقیقا ت اسلامی به پو هنتو ن کابل تشریف فر ماشدند .

مسایل اسلامی از سا ل های زیا دی مطمح نظر دانشمندان افغانی بوده و امید واثق داریم که این مرکز تحقیقا تی در راه بسط وتوسط شعایر اسلامی در کشور ما مثمر ثمری بیشتر گردیده واز طرف دیگر وسا یل همکار ی تساند و هما هنگی بیشتر را بین افغانستان وکشور های اسلامی جهان فرا هم خوا هد کـــرد .

رئیس پوهنتون همچنان اظهار داشت برای اینجانب و منسوبین پو هنتو ن کمال مباهات است که بتوانیم به وسیلهٔ این مرکز ازطریق تحقیقات مزید در دین مبین اسلام با کشور های اسلامی و مسلما نان جهان در تما س باشـــیم .

رئیس پوهنتون اظهار آرزو کرد تا این مرکز نتایج مثمر و حقیقی خود را نه تنها برای کشور ما بلکه برا ی جهان اسلام بـــه ارمغان آورد .

اعلیحضرت ملک فیصل حین گذشتن سنگ تهداب مرکز تحقیقا ت اسلامی اظهار داشت که امید وارم این مرکز نه تنـــها بـــرا ی افغانستان مفید باشد بلکه بحیث یک حلقه وصل در سلسله مطالعات اسلامی درسراسر جهان قرار گیرد .

در مراسمی که بد ین منظور در سا حهٔ پو هنتون کابل در محلی مرکز تحقیقا ت اسلامی دایر شده بود شاغلی نور احـــمد اعتمادی صدراعظم ، پوهانددوکتور عبدالحکیم

ضيايي قاضي‌القضات، پوهنوال‌دكتور محمدعمر وردك رئيس ولسي جرگه ، سنا تورعبدالهادى داوى رئيس مشرانو جرگه ، ښاغلي‌علي‌محمد وزير در بار سلطنتي ، ښاغلي عبدالله‌يفتلي معاون اول صدار ت ، دوكتور عبدالـقيو م معاون دوم صدار ت ووزير معار ف ،اعضاى كابينه ، بر خي از قضات ستره محكمه و بعضى از اعضاى شورا ، استادا ن پوهنتون كابل وعدهٔ از علما و دانشمندان و سفرا ى دول اسلامي اشترا ك كرده بودند .

در نقشه پروژه مركز تحقيقا ت اسلامى يك مسجد جا مع بگنجا يش يك هزار نما ز گزار يك كتابخا نه و يك مركز بـــزرگ ثقا فت اسلامي بسويهٔ بين المللي در نظــر گرفته شده است .

درين مركز علاوه بر تحقيقا ت در امـور اسلامي نشر يه ها يى نيز در اطـــرا ف فلسفه و حقا نيت دين مبين اسلام پيو سته انتشار خوا هد يافت و علما ى اسلامى ازين مركز استفاده واستفاضه خوا هند برد .

در تهداب اين مركز تحقيقا ت اســلا مى مسكو كات طلاونكلي مروجهٔ افغاني‌يابانكنوت هاى كه فعلا در جريان است گذاشته شـده است وورقه ايكه درآنجا جا داده شـــده اين عبار ت تحرير گرديده است .

بنام خداوند بخشانيده و مهربا ن !

در عهد فرخندهٔ پادشاه ديا نت شعـــار اعليحضرت معظم همايو نى محمد ظاهـــر شاه سنگ تهداب مركز تحقيقا تى اسلا مى پو هنتون كابل بروز دو شنبه ۲۵ جـــوزا (۱۳٤۹) هجر ى شمسى بد ست مهمان‌گرامى ذات ملوكا نه اعليحضر ت معظم ملك فيصل بن عبدالعزيز پادشاه عر بستا ن سعو دى گذاشته شد .

اعليحضرت معظم همايو نى و اعليحضرت ملك فيصل مهمان عاليقدر شاهانه سا عت ۱۲ ونيم ظهر روز ۲۵ جوزا از تمرينا ت‌قواى هوايي اردوى شا هى در بگرام ديدن‌فرمودند.

والاحضرت امير نواف بن عبدالعزيـــز ، ښاغلي نور احمد اعتمادى صدرا عظـــم ، معاو نين صدارت عظمى ، بعضى از اعضا ى كابينه و ذوات معيتى اعليحضرت ملك‌فيصل نيز حضور داشتند .

هنگاميكه اعليحضرت‌همايو نى‌واعليحضرت فيصل پادشاه عربستان سعودى بـه ميدان هوايى بگرام مواصلت فر مودند ستر جنرال خان محمد وزير دفاع ملى ، دگر جنرا ل غلام فاروق لو ى درستيز و دگر جنـــرا ل عبدالرزاق قو ماندان عمو مى قوا ى هوا يى ومدافعه هوا يى از ذات ملو كانه و مهمان گرامى شان استقبال نمودند .

پس از آنكه وزير دفاع ملى مهمان‌گرامى ذات ملوكانه را خير مقدم گفت اعليحضر ت همايو نى واعليحضرت فيصل بسوارى موتر قطعات قواى هوا يى را معاينه فرموده وبعد تمرينات انداخت را كه از طرف يكدسته از طيارات جت صورت گرفت مشا هده كردند.

اعليحضرت معظم همايو نى واعليحضر ت ملك فيصل پادشاه عربستان سعو دى پس از ختم مراسم ميدان هوايى بگرام در حوا لى ساعت يك ونيم بعد از ظهر در ضيا فت نهارى اشترا ك فرمودند كه از طر فـروساى هر دو جرگه شورا در استا لف تر تيب‌شده بود .

درين دعوت والاحضرت امير نواف بـــن عبدالعزيز ، ښاغلى نور احمد اعتـــما دى صدراعظم ، ښاغلى على محمد وزير در بار سلطنتى ، معاو نين صدارت ، اعضا ى‌كابينه جنرال هاى اردو ى شاهانه ،واليان كابل ، كاپيسا وپروان ، ښاروال سر پرســـت ، مامورين عاليرتبه ملكى و ذوا ت مـــعيتى اعليحضرت ملك فيصل اشترا ك داشتند .

در طول راه بين كابل‌بگرامو بگرام‌استالف در هر قسمت اهالى ، مامورين وطلاب‌معارف با ابراز احساسا ت و كف زدنها و شعار زنده باد اعليحضر ت همايو نى واعليحضرت فيصل از ذات شهر يارى و مهما ن گرا مى شان استقبال نمودند .

قلعه مراد بيگ ، شهر ميربچه كـوت و قره باغ با بيرق هاى هر دو كشور تزئين شده و شعار ها ى دوستى بين افغانستا ن وعربستان سعودى رو ى پار چه ها ى ملون جلب نظر ميكرد .

به افتخار اعليحضرت معظم هما يو نى دعو تى از طر ف اعليحضر ت فيصل‌پادشاه

اعلیحضرت معظم همایونی با مهمان‌گرامی‌شان اعلیحضرت ملك فیصل در دعوتیکـه با افتخار شان در قصر چهل ستون ترتیب شـده بـود

عربستان سعودی ساعت ۸ شام ۲۵ جوزا در قصر چهلستون ترتیب شده بود که در آن والاحضرت شهزاده احمد شاه والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ، پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات پوهنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، بناغلی علی محمد وزیردربار سلطنتی ،معاونین صدارت وهیأت کابینه بعضی از جنرال های اردوی شاهانه سفرای کبیر هر دو کشور و ذوات معیتی اعلیحضرت ملك فیصل و بعضی از مامورین عالی رتبهٔ وزارت امور خارجه اشتراك داشتند .

اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی که بنا به دعوت اعلیحضرت معظم همایونی برای یك بازدید رسمـــــی از افغانستان بکابل تشریف آورده بودند ساعت ۹ صبح روز ۲۶ جوزا مطابق ۱۶ جون ۱۹۷۰ عازم جده گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی مهمان‌گرامی ملوکانه را از قصر چهلستون تا میدان هوایی بین المللی کابل مشایعت فرمودند .

موکب ذات شهریاری واعلیحضرت ملك فیصل در حالیکه از طرف یك دسته‌موتر سایکل سوران بدرقه میشد در حوالی ساعت ۸ و ۴۰ دقیقه به میدان هـــوایی مواصلت کرد . برای وداع با مهمان‌گرامی ذات شهریاری والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی فاتح کابل ، بناغلی نور احـمد اعتمادی صدراعظم ، پوهـــاند دوکـــتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات ، پوهنوال دوکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانـــو جرگه ، بناغلی علی محمد وزیـــر در بار سلطنتی ، معاونین صدارت عظمی و هیئت کابینه ، پوهاند دوکتور عبدالله واحدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستانی بناروال سرپرست ، مامورین عالیرتبه ملکی و جنرال های اردوی شاهانه روسای کور دیپلوماتیك و معاریف شهر کابل در میدان هوایی حضور بهمرسانیده بودند . اعلیحضرت ملك فیصل پس از آنکه بـــا مشایعین وداع کردند به معیت اعلیحضرت

معظم همایونی سلام گارد احترام را قبول وآنرا معاینه فرمودند ـ درین وقت موزیک سرود ملی هر دو کشور را نواخت .

والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، بنـاغلی صدراعظم ، قاضی القضات ، روسای هر دو جرگه شورا ، وزیر دربار سلطنتی ،وزراء دفاع ملی وداخله بناغلی سیرت وزیر عدلیه ورئیس هیئت مهمان داران ، سفرای کبیر هر دو کشور در نزدیك طیاره با اعلیحضرت ملك فیصل وداع کردند . ذات ملوکانه مهمان عالیقدر شاهانه را تا نزدیك طیاره مشایعت فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی هنگام وداع با اعلیحضرت ملك فیصل یکبار دیگر تمنیات نیك و برادرانهٔ ذات شاهانه را نسبت تشریف آوری اعلیحضرت پادشاه عربستان سعودی به افغانستان ابراز داشتند .

ذات ملوکانه از بارگاه خداوند بزرگ استدعا کردند که برای اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی در راه‌خدمت به کشور شان و جهان اسلام توفیق مزید نصیب گرداند . اعلیحضرت ملك‌فیصل پادشاه عربستان سعودی فرمودند که‌باکمال امتنان تشکرات قلبی خودرا نسبت‌احساسات گرم شخص حضور اعلیحضرت ، حکومت وملت افغانستان بحضور شاهانه تقدیم‌میکنم اعلیحضرت پادشاه عربستان سعودی فرمودند از فرصت نیکی که مساعد شد به کشورشما که از آغاز تاریخ تا امروز منبع مجاهدات فعالیت ها ، دانش علم و افکار مترقی‌بوده مسافرت کنیم قلبا مسرت داریم اعلیحضرت ملك فیصل دوام دوستی صادقانه‌هر دوکشور طول عمر ، صحت و سلامت ذات شاهانه را از بارگاه خداوند بزرگ آرزو فرمودند .

البوم های مسافرت اعلیحضرت ملك‌فیصل وهمراهان شان در افغانستان که از طرف شعبهٔ عکاسی دباختر آژانس تهیه شده بود توسط دوکتور محمود حبیبی وزیر اطلاعات وکلتور به اعلیحضرت فیصل پادشاه‌عربستان سعودی تقدیم شد .

طیاره حامل اعلیحضرت فیصل و ذوات معیتی شان در حوالی ساعت ۹و ۵ دقیقه در فضای کابل اوج گرفت .

اعلامیه مشترك افغانستان وعربستان سعودی

نظر به دعوت اعلیحضرت معظم‌همایونی محمد ظاهر شاه و به مقصد تقویت پیوند های برادری و روحانی بین هر دو ملت و به منظور توسعه تساند اسلامی و همکاری بین هر دوکشور اعلیحضرت ملك فیصل‌بن عبدالعزیز آل سعود پادشاه عربستان‌سعودی از تاریخ ۱۳ تا ۱۶ جون ۱۹۷۰ مطابق ۲۳ تا ۲۶ جوزای ۱۳۴۹ هجری شمسی به افغانستان مسافرت رسمی نمودند .

اعلیحضرت ملك فیصل از کابل وقسمتی از نواحی آن دیدن نمودند در هر جا ازطرف مردم و حکومت افغانستان از اعلیحضرت ایشان استقبال صمیمانه و با حرارت‌بعمل آمد .

اعلیحضرت پادشاه افغانستان از طرف ملت افغانستان برادر عزیز خود اعلیحضرت ملك فیصل را استقبال نموده و اظهارداشتند که دلهای مردم افغانستان از آغاز گرایش بدین مبین اسلام بیاد سر زمینی بوده است که مقدس ترین مقامات اسلامی یعنی خانه کعبه و حرم محمد مصطفی (ص) در آنجا واقع است و ملت افغانستان با استقبال از شخص اعلیحضرت ملك‌فیصل از پاسدار حرمین شریفین وتاجداری کشوری را که ازآن روشناهی اسلام سرتاسرگیتی‌پرتوافگنده‌است پذیرائی میکنند .

اعلحضرت ملك فیصل قدردانی عمیق خود را از نقش تاریخی مردم افغانستان در طی قرون

طولانی در نشر اسلام وهمچنین ازمساعی ارزنده اعلیحضرت همایونی ، حکومت ومردم افغانستان در اعمار بنای حیات ملی خویش مطابق مقتضیات عصر ودر روشنائی ارشادات دین پاك اسلام اظهار نمودند .

اعلیحضرت ملك فیصل درهنگام اقامت خویش در افغانستان با اعلیحضرت محمد ظاهرشاه پادشاه افغانستان مذاکره نمودند .

در این مذاکرا ت ازجانب افغانستان ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ښاغلی علی محمد وزیر دربار پادشاهی ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت عظمی ، دکتورعبدالقیوم معاون دوم صدارت عظمی ووزیر معار ف ، ښاغلی عبدالستار سیر ت وزیر عد لیه و ښاغلی سید تاج الدین سفیر کبیر افغانستان در عربستان سعودی ودیگر مامورین عالیرتبه افغانی اشترا ك داشتند .

از جانب عربستان سعودی در ین مذاکرات والاحضرت امیر نواف بن عبدالعزیز مشاور خاص اعلیحضرت ملك فیصل ، دکـــتور رشاد فرعون مشاور اعلیحضرت ملك فیصل وښاغلی حمود الفهد الزید سفیر کـــبیر عربستان سعودی در افغانستان و دیگررجال عالیرتبه عربستان سعودی سهم گر فتند . این مذاکرا ت در فضا ی تفا هم متقابل و دوستی صمیمی که زادهٔ صله ها ی استوار اخوت روحانی بین مردمان هر دو کشور می باشد صورت گرفت .

جانب افغانی خط مشی خویش را مبنی بر بیطرفی وعدم الحاق فعا ل و مثبت ودوستی باهمه ملل شرح داد .

جانب سعودی خط مشی حکو مت آنکشور را مبنی بر پشتیبا نی از صلح متکی بـــر عدالت و همکاری بین المللی بیان داشت .

در بارهٔ اوضاع بین المللی هر دو رئیس دولت اعتقاد خود را بر اصو ل مندر جهٔ منشور ملل متحد اظهار نموده و تصمیم راسخ خویش را برای دوام تقویت همکاری بین المللی بر اساس احترام متقابل ، مساوا ت حقو ق وعدم مداخله در امور داخلی دیگر کشور ها ابراز داشتند .

هر دو پادشاه پشتیبا نی خود را از همـــه ملل و مردمانیکه برضد استعمار تحـــت همه اشکال و مظاهر آن به منظور حصو ل حق تعیین سر نوشت خویش در پیکار اند ابراز نمودند .

هر دو پادشاه رضائیت مند ی حکو مت های خود را از نتایج نخستین کنفرانـــس سران دول و حکو مات کشور ها ی اسلامی که در دسامبر ۱۹۶۹ در رباط منعقـــدگردید و کنفرانس اسلامی وزرا ی خار جه که در مارچ ۱۹۷۰ در جده انعقاد یافت و بەموجب آن در آن شهر دارالانشاء اسلامی بر قرار شد اظهار داشته و پشتیبا نی خود را از تصمیمات این دو اجتما ع تاریخی ابـــراز داشتند .

هر دو جانب با تایید اعلامیهٔ کنفرانس اسلامی سران در رباط ابراز عقیده نمودند که باید ملل مسلمان پیوند های برادر ی و روحانی را بین مردمان خویش تـقـویـت بخشند تا آزادی و میراث تمدن مشتر ك خود را که بطور خاص متکی بر اصول عدا لت، تسامح و تحمل وعدم تبعیض و امتیازمیباشد پا سداری نمایند .

هردو جانب پا بندی کـا مل خـودرا به ارشادا ت اسلامی اظهار وابراز عقیده نمودند که تعالیم اسلام در جهان امروز که در اثر مجادلات حاوی خطر متوجه صلح و امـنیت آن ودر اثر منازعا ت زاده مسا یل نژا دی و مقابله عقاید وافکار دچار سرا سیمگی می باشد نقش عمده داشته میتواند و بنا برین باید ملل اسلامی برای تشکیل يك جامعـهٔ بین المللی متو جه همکار ی با ثمر بین همه ملل و به منظور تامین حیا ت بهتر برا ی مردمان جهان بذل مجا هد ت نمایند .

جانب افغانی حمایت راسخ خـود را از پیکار ملت عرب و مردم عرب فلسطـــین برای حصول مجدد حقوق غصب شده آن اظهار داشت .

اعلیحضرت ملك فیصل عمیق ترین تشکرات خود را از پشتیبا نی مداوم افغانستان در قضا یا ی عرب بالعموم و مسئله فلسطین بالخصوص واز حمایت جدی افغانستان از پیکار مردم عرب فلسطین به مقصد حصول مجدد سر زمین و حقوق حقهٔ غصب شدهٔ ایشان اظهار داشتند .

هردو جانب اظهار نظر نمودند که اوضاع در هند چین بیشتر تیره شده است ونزاع در آن سر زمین محض ازطریق احترام حق حاکمیت وتمامیت اراضی کشور های آن ناحیه وحق ایشان برای تعیین سرنوشت بدون هیچگونه دخالت خارجی تامین شده میتواند .

هردو پادشاه لزوم تقویت علایق برادرانه کشور های خویش را از راه همکاری در زمینه های مختلف به شمول اقتصادی ، فرهنگی ودینی اظهار نمودند .

جانب عربستان سعودی موافقت نمود افغانستان رادرمساعی آن بمنظور تطبیق پروگرام های اسلامی مخصوصاً توسط اداره عالی اوقاف افغانستان که اخیرا جهت تنظیم امور شئون دینی وتنظیم سالانه امور حج تأسیس گردیده است مساعدت نماید .

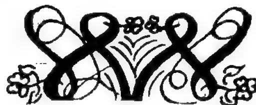
درحالیکه اعلیحضرت همایونی محمدظاهرشاه حضور داشتند اعلیحضرت ملک فیصل بنیان مرکز تحقیقات اسلامی را در ساحه پوهنتون کابل صبح ۲۵ جوزای ۱۳۴۹ گذاشته ودر این لمحهٔ تاریخی اظهار امید نمودند که این مرکز نه تنها برای افغانستان بلکه برای همه امت اسلامی بحیث یك حلقه در سلسلهٔ چنین مراکز که در نقاط مختلفه جهان وقف تحقیقات اسلامی میباشند خدمت خواهد نمود .

هر دو جانب اظهار یقین نمودند که مسافرت های متقابل بین هر دو کشور برادر همکاری موثر وباثمر را در ساحهٔ اقتصادی وفرهنگی بین ایشان توسعه خواهد بخشید .

اعلیحضرت ملك فیصل و همراهان ایشان مراتب سپاسگذاری خود را از مهمان نوازی واستقبال با حرارتی که از طرف اعلیحضرت همایونی پادشاه افغانستان حکومت ومردم نجیب افغانستان در زمان مسافرت ایشان درین کشور صورت گرفته است اظهار نمودند.

اعلیحضرت ملك فیصل وهمراهان ایشان ازاعلیحضرت محمد ظاهرشاه دعوت نمودتا به وقت مساعد به عربستان سعودی مسافرت نمایند .

اعلیحضرت همایونی پادشاه افغانستان این دعوت را با اظهار تشکر پذیرفتند.

مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی به چکوسلواکیا

اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضر ت ملکه معظمه به دعو ت جنرا ل سوا بودارئیس جمهور چکوسلواکیا قبل از ظهر روز ۲۹ سنبله ۱۳٤۹ مطابق ۲۰ سپتمبر ۱۹۷۰عازم آن کشور شدند .

موکب حامل اعلیحضرتین سا عت ۱۰و۳۰ دقیقه قبل از ظهر در حالیکه توسط یك دسته موتر سایکل سواران بدر قه میشد به‌میدان هوایی بین المللی کابل مواصلت کرد .

در میدان هوایی بین المللی کابل نزدیك طیاره والاحضرت شهزاده احـــمد شاه ، والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرت شا هد خت بلقیس ، والاحضر ت شاهدخت مریم ، والاحضرت شهزاده میرو یـــس ، والاحضرت خا تول ، والاحضرت مار شا ل شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، والاحضرت

اعلیحضرت معظم همایونی قبل از عزیمت‌جانب اتحاد شوروی و چکوسلواکیابا بشاغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم صحبت‌می‌فرمایند.

جنرال سردار عبدالولی ودیگر اعضـــا ی فامیل جلیل سلطنتی ، بناغلی نور احمـــد اعتمادی صدراعظم ، میر من عالیه اعتما دی خانم بناغلی صدراعظم ، پو هاند دو کتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات، پوهنوالدوکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ،بناغلی عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ، ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخله ، پو ها ند دوکتور عبدالله وا حدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستا نی بناروا ل سر پر ست کابل ، شارژدافیر سفار ت کبرای چکوسلواکیا وشارژدافیر سفار ت کبرا ی اتحاد شوروی در کابل برای وداع با اعلیحضر تین حضور داشتند .

اعلیحضر تین با مستقبلین که شا مـــل اعضای فامیل جلیل سلطنتی ، اعضا ی کابینه قضات ستره محکمه اعضای شورا ، جنرا ل های اردوی شاهانه ، مامورین عالیر تبه ، معاریف کابل اعضا ی سفار ت های کبرا ی اتحاد شوروی و چکوسلوا کیا مقیم کا بـــل بودند وداع کردند .

ذات شبهر یاری بعدا در حالیکه سترجنرال خان محمد وزیر دفاع ملی شر ف حضـــور ذات ملو کانه را داشت سلام گارد احترا م را قبول و آنرا معا ینه فر مودند .

در این هنگام موزیك سلام پادشا هـــی را نواخت . هنگام مواصلت اعلیحضرتین به میدان هوایی بین المللی کابل اطفال روزنتون دسته گل به حضور اعلیحضر تین تقد یـــم کردند .

طیارهٔ حامل اعلیحضرتین سا عت ۱۰و۵۵ دقیقه قبل از ظهر از میدان هوایی بین‌المللی کابل اوج گرفت .

در این سفر بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ، بناغلی عبدالله یفتلی معاو ن اول صدارت ، دوکتور روان فر هادی معین سیاسی وزار ت امور خارجه ، سردار محمد یو نس بحیث مصاحب حضور ملوکا نه ، و میر من ماری نور به صفت ندیمه علیاحضر ت ملکهٔ معظمه ، دوکتور سعدالله غوثی رئیســـ تشریفا ت وزار ت امور خار جه ، بر ید جنرال میرزا وزیر به صفت یاور نظا مـــی و پو هاند دوکتور عبدالفتاح نجم به صفت دوکتور معالج ، بناغلی شمس الد ین یاور علیاحضرت ملکهٔ معظمه ، بناغلی محمد انور نوروز عضو ریاست تشریفا ت و بناغـــلی سیف الرحمن قتیل عضو مدیریت روا بـــط سیاسی وزار ت امور خار جه با اعلیحضرتین همراه بودند .

همچنان یك هیئت مطبوعا تی که در آن بناغلی سلطان حمید هاشم رئیس افغـــا ن فلم ،بناغلی محمد آصف ایوبیار عضـــو اطلاعات اخبار مرکزی آژانس باختر وبناغلی احمد ولی کهزاد فلم بردار افغان فلم شامل اند شرف همرا هی با اعلیحضر تیـــن را داشتند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضر ت ملکهٔ معظمه در راه مسا فر ت به چکوسلواکیا بنابدعو ت نیکولای پود گورنی صدرهیئت رئیسه شـــورای عالـــی اتحـــاد شـــوروی سا عت ۳ و ۴۸ دقیقه ۲۹ سنبله ۴۹ بوقت محلی به میدان هوائی و نوکوای مسکـــو مواصلت فرمودند .

در میدان هوائی مسکو از اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضر ت ملکه معظمه بنا غلی پود گور نی صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی عالی اتحاد شوروی ، بناغلی دیمتر ی پو لیا نسکی معاون و صدراعظم رئیس هیئت رئیسه شورای عالی جمهور یت روسیه ،یاسنو ف معـــاون رئیس هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحادشوروی، میر من نصر الد ین او وا منشی هیئت رئیسهٔ اتحاد شوروی ، رئیس شورا ی مجلس ملیت های شورا ی عالی اتحاد شوروی و سا یر شخصیت های بر جستهٔ اتحاد شورو ی ، جنرال محمد عار ف سفیر کبیر افغا نی متعین مسکو ، بناغلی کیکتیف سفیر کبیر اتحـــاد شوروی مقیم کابل ، اعضا ی سفار ت کبرا ی افغانی و محصلین افغانی استقبا ل کردند .

بناغلی پود گور نی صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی عالی اتحاد شوروی و بنـــاغلـــی پو لیا نسکی نزدیك طیاره اعلیحضر تین را خیر مقدم گفتند .

متعاقبا اعلیحضر تین به طر ف صفو ف مستقبلین رفته با آنها مصا فحه فرمودند .

بعد از ختم مراسم میدان هوایی اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضر ت ملکهٔ معظمـــه به سو ی اقا متگاه اعلیحضترین رهســـپار

اعلیحضرت معظم همایونی ازطرف بناغلی‌پود گورنی در میدان هوایی مسکو پذیرایی گردیدند

شدند .

به مناسبت مسا فر ت ذات ملو کا نه و علیاحضرت ملکه معظمه میدان هوایی‌ونوکوای مسکو با پرچم های هر دو کشور مزیـــن گردیـده بـــود .

ملاقات بین اعلیحضر ت معظم همایو نی و بناغلی پود گور نی صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی عا لی اتحاد شوروی و بناغلـــی پو لیانسکی معـــاو ن اول صـدراعظم‌شوروی ساعت ده صـبح ۳۰ سنبله ٤٩ بو قـت مسکو در قصر کر یملن صور ت گر فت .

طی این مذاکرا ت که در محیط حسـن تفا هم و صمیمیت صـور ت گــرفت در موضوعات مربوط اتحادشوروی و افغانستان و مسایل مربوط به اوضاع جهان بحث‌صورت گرفت .

طرفین رضائیت کامل خود را از تو سعه و تقو یت مو فقیت آمیز علایق دوســتی و همکاری ثمر بخش بین هر دو کشـــور و آرزو مند ی جانبین را به منظور تحکیم و استوآری مزیدا ن در آینده مطابق منا فـع هر دو کشور و صلح بین المللی‌ابرازنمودند.

در این مذاکرا ت از طر ف افغانستا ن بناغلی علی محمد وزیر دربار سـلطنتی ، بناغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت جنرال محمد عار ف سفیر کبیر افغانستا ن متعین مسکو ، و دکتور روان فر ها دی معین وزار ت امور خار جه واز جانب اتحاد- شوروی علاوه بر بناغلی پود گور نی صدر هیئــت رئیسهٔ شورا ی عالی اتحاد شوروی ، بناغلی پولیا نسکی معاو ن او ل صدراعظم اتحـــاد شوروی ، بناغلی پاتو لیف وزیر تجار ت خار جی ، بناغلی اسکا شکوف رئیس کمیته دولتی روابط اقتصادی خار جی ، بنا غلی وینو گراد وف معین وزار ت خار جه وبناغلی کیکتیف سفیر کبیر اتحاد شوروی در کابل وبعضی از مامورین عالیر تبه اتحاد شوروی اشترا ك داشتند .

همچنان اعلیحضر ت معظم همایو نــی و علیاحضرت ملکه معظمه سا عت یك و نیم‌بعد از ظهر ۳۰ سنبله بوقت مسکو در ضیا فت چاشتی اشترا ك فر مودند که به اعـــزاز اعلیحضر تین از طر ف صدر هیئت رئیسهٔ دو لت اتحاد شوروی در قصر کر یملن‌ترتیب

اعلیحضرت معظم همایونی با بناغلی پود گورنی در قصر کرملن

یافته بود .   عالی اتحاد شوروی ، بناغلی پو لیا نسکی

در این ضیافت که بین اعلیحضر ت معظم معاون اول صدراعظم بعضی از وزراء و همایونی و هیئت رئیسه اتحادشورویبیاناتیماورین عالیر تبه آنکشور و سفرا ی کبار تعاطی گردید علاوه بر همراهان اعلیحضر تینافغانستان واتحاد شوروی اشترا ك نموده بناغلی پود گور نی صدر هیئت رئیسه‌شورای‌بودند .

متن بیانیه‌اعلیحضرت معظم همایونی

جلالتمآب عزیز !

از بیانات با حرار ت شما و از دعو ت دوستانه هیئت رئیسهٔ اتحاد شورو ی که‌بما فرصت داده طی این توقف مختصر خو یش در پایتخت زیبا ی شما با دوستا ن شوروی خود تماس مجدد حاصل نماییم صمیمانه‌تشکر مینمایم .

این باز دید خاطرا ت خوش و فرا موش ناشد نی مسا فر ت ها ی قبلی مـا را در کشور بزرگ شما تجدید میدارد تسلسل تماس و مسا فر تها ی متقابل زعـما ی افغانستان واتحاد شوروی به کشور ها ی یکدیگر شکل عنعنهٔ ثابتی را گرفته نقش بارزی در تشدید علایق دوستانهٔ مردم ماحایز بوده است . این تماسها زمینهٔ مسا عد ی را برای همکاری مزید و حسن تفاهم بیشتربین مردمان ما فراهم آورده است .

مردم افغانستان مسا عد ت های بی‌شائبه اقتصادی وفنی مردم شوروی را در جهت پیشرفت انکشا ف اقتصادی کشور شا ن به نظر قدر دانی دیده و آنرا مظهر همکار ی بالمر و دوستی صمیمانه‌بین‌اتحاد شوروی و افغانستان میدانند که بیش از نیم قـر ن سابقه دارد .

جلالتمابا !

چنانکه میدانید افغانستا ن خط مشی عدم الحاق را که متکی بر سیا ست بیطر فـی عنعنوی آن میباشد پیرو ی کرده وهمزیستی مسالمت آمیز و همکار ی بین ملتها ی جهان را تایید میدارد . افغانستا ن مو ید حـق تعیین سر نوشت مرد ما ن و ملل می باشد واز اصل توسل به طرق مسا لمت آمیزبرای حل و فصل منازعا ت بین المللی طر فدار ی میکند . کشور ما با تعقیب این خط مشـی آرزو مند است در راه استحکام صلح جها ن سهم مفید ی گرفته باشد .

اشتراك رئیس حکو مت افغانستا ن در کنفرانس روسا ی دو ل و حکو ما ت‌کشور های غیر منسلك در لوساکا مظهر علاقمندی کشور ما به اشترا ك مسا عی در راه صلح وامنیت جهان و رفع کشید گی ها میبا شد. آرزو مندیم اعلامیه ها و فیصله های ایـن کنفرانس از طر ف همه کشور ها ی صلـح خواه باعلاقه مند ی استقبا ل گردیده در راه رفع کشید گی ها و تا مین صلح و همکاری بین المللی قد مها ی سود مند ی بر داشته شود .

جلالتمابا !

بارضائیت مند ی مشاهده می کنیم اخیرا با امضا ی موافقتنا مه ای بین اتحاد شوروی و جمهوریت فدرا لی الما ن قد م مـثبتی به منظور بر قراری صلح و امنیت و رفـع تشنجا ت بین المللی در قاره اروپا برداشته شد .

متاسفانه تصادما ت و منازعا ت در قارهٔ آسیا ادامه داشته صلح گیتی را بیش‌ازپیش به خطر انداخته است .

افغانستان متوقع ست به مردمان هـند وچین موقع داده شود به اسا س فیصله‌ها ی ژنیو (۱۹۵٤) بدون هیچگونه دخالت خارجی به صلح و حق تعیین سر نوشت نایل‌شوند.

عدم همکاری اسرائیل با مسا عی ملل متحد در راه حل و فصل نزا ع شر ق میا نه‌موجب نگرا نی عمیق ماست حل و فصل نزاع شرق میانه با تطبیق فیصله نامهٔ ۲۲ نوا مبر۱۹٦۷ شورای امنیت که متضمن خرو ج قـوای اسرائیل از اراضی اشغال شدهٔ عرب میباشد ورعایت فیصله نامه های ملل متحد راجع‌به حقوق مردم عرب فلسطین تا مین شده‌میتواند.

جـلالـتمآبـا !

مسرت داریم باشما ودیگرزعمای‌اتحادشوروی روی موضوعات مورد علاقه هردو کشور در باره توسعه علایق جانبین و در باره اوضـا ع بین المللی‌تبادل نظر مفید نمودیم .

در خاتمه از استقبال گرم وصیمانه‌جلالتمآب ومردم شوروی همچنان کلمات پرحرارتیکـه نسبت بما ومردم افغانستان اظهار نمودیدمراتب امتنان خود وملکه را ابراز میدارم .

بااستفاده‌از فرصت‌میخواهیم تمنیات‌صمیمانه خود و مردم افغانستان را برا ی سعاد ت و اعتلای مزید مردم اتحاد شـوروی بـه جلالتمآب شما و توسط شما به مردم شوروی ابراز داریم . از حاضر ین محفل خوا هش میکنیم با بلند کرد ن جامها ی خود به صحت و سلامت جلالتمآب و دیگر زعما ی شورو ی واستحکام مزید دوستی هر دو کشور هابامن همرا هی نمایند .

بیانیهٔ‌جوابیهٔ جلالتمآب پود گورنی

جلالتمآب پود گور نی صدر هیئت رئیسه شورا یعا لی اتحاد شوروی طی بیانیه تایید نمود که روابط بین اتحاد شوروی وافغانستان همواره واقعا طور دوستا نه و حسن‌همجواری بوده است .

جلالتمآب پود گور نی گفتند اتحاد شوروی یك روش ثابت را بمنظور روابط قو ی تر دوستانه با افغانستان تعقیب نموده وتعقیب خوا هد کرد .

بناغلی پود گور نی گفتند هیئت بطـور قاطع نشان می دهد که انکشا ف این روابط نه تنها به نفع هر دو کشور است بلکـه بحیث یك عامل مهم در تحکیم صلح درشرق نزدیك و میا نه و بطور کلی در امـنیت بین المللی می باشد .

بناغلی پود گور نی علاوه نمودند تباد ل

نظر دوستانه و مثمر در مورد موضـــوعا ت
مورد علاقه طر فین یکبار دیگر هم آهنگی
نقاط نظر و آرزو ی انکشا ف این نظریات
را در آینده مجددا تایید کرد .

اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت
ملکهٔ معظمه قبل از ظهر ۳۱ سنبله بعد ازیك
بازدید دوستانه دو روزه از اتحاد شورو ی
جانب چکوسلواکیا تشریف فر ما گردیدند.

در میدان هوایی و نوکووا ی مسکو که با
بیرق های افغانستان واتحاد شوروی مزین
گردیده بود بناغلی نیکو لای پود گور نی
صدرهیئت رئیسهٔ شورا ی عالی اتحـــاد
شوروی ، بناغلی دمیتر ی پولیانسکی معاون
اول صدراعظم ، سایر شخصیت های برجستهٔ
اتحاد شوروی ، سفرا ی کبار هر دوکشور

اعلیحضرت معظم همایونی در حـــالیکــه جلالتمآب سووبودا رئیس جمهورچکوسلواکیا نیز تشریف دارند سلام گارد احـــترام راقبول می فر مایند

اعضای سفار ت کبرا ی افغانستان ،محصلین بیست ویك توپ برسم احترام شلیك‌گردید.
افغانی و شارژدافیر سفار ت چکوسلوا کیا متعین مسکو بغرض تودیع اعلیحضر تـــین حاضر بودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیاحضر ت ملکه معظمه سا عت ده و نیم قبل از ظهـر ۳۱ سنبله ۱۳٤۹ به وقت محلی به میدا ن هوا یی روزینی پراگ مواصلت فرمودند .

در میدان هوایی پراگ از اعلیحضر ت معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه بناغلی سوو بودا رئیـــس جمهـــور یـــت چکوسلواکیا ، میرمن سوو بودا ، دوکتور لوبه میرشتر وگل صدراعظم ، بنا غلـــی یان مار کو وزیر خار جه چکوسلوا کیا و شخصیت های برجسته و مامورین عالیر تبه چکی ، بناغلی عبدالرزاق ضیا یی سفـــیر کبیر افغانی متعین پراگ ، بناغلی‌فرانتشیك پطروژیلا سفیر کبیر چکوسلوا کیا در کابل روسای کوردیپلو ماتیك مقیم پراگ ،اعضای سفارت کبرای افغانی در پراگ با خانـــم های شان ، محصلین افغانی مقیم پراگ و عدهٔ کثیری از شهر یان پراگ با حرار ت استقبال نمودند .

اعلیحضرتین حینیکه از طیاره فرود آمدند بناغلی سوو بودا رئیس جمهور و میر من سوو بودا اعلیحضر ت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکه معظمه را خیر مقدم گفتند .

ذات شاهانه و علیا حضر ت ملکهٔ معظمه بارئیس جمهور و میر من سوو بودا و دیگر مستقبلین مصا فحه فرمودند .

موزیك سرود شا هی افغانستان و سرود ملی چکو سلواکیا را نوا خت و در ین‌موقع

متعاقبا اعلیحضرت معظم همایو نی سلام گارد احترام را قبول فرموده آنرا معاینـــه نمودند .

سپس ذات شهر یاری ورئیس جمهـــور چکوسلواکیا به محل مخصو ص پذیرا یـی تشریف بردند .

ودرین وقت یکدسته از اطفا ل دسته‌های گل به نمایند گی از شهر یان پراگ بـــه اعلیحضر تین اهداء کردند .

ذات ملوکانه وعلیا حضر ت ملکه معظمه اطفال را مورد نوازش قرار دادند .

بناروال پراگ ، جنرال مار تین دی‌ژور وزیر دفاع وسایر شخصیت های چکوسلواکیا روسای کور دیپلو ماتیك متعین پراگ که‌در میدان هوایی برای استقبال اعلیحضر ت‌معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه حضور بهم رسانیده بودند توسط بناغلی یان‌مارکو وزیر امور خار جه چکوسلواکیا به حضـــور اعلیحضر تین معر فی گردیدند .

بعداً اعلیحضر ت معظم همایو نـــی و علیاحضرت ملکه معظمه به همرا هی رئیس جمهور چکوسلواکیا از مقابل صـــفـــو ف مستقبلین در میدان هوا یی گذشته احساسات آنها را با اشاره دست و لطف خاص جواب گفتند .

ذات شاهانه و رئیس جمهورچکوسلواکیا در بین کف زدن های ممتد مستقلین وابراز احساسات آنان در محل مخصو صیکه قبلا تعین گردیده بود تشریف فر ما گـــردیده بیانات ایشانرا ایراد نمودند .

متن بیانیه جنرال لودویك سو وبودا

اعلیحضرتا !

برای ما نهایت مایهٔ مسر ت است کـــه اعلیحضرتین دعوت ما را برای این مسافرت رسمی از کشور ما قبول فرمودند .

روابط بین چکو سلواکیا وافغانستان یـك عنعنه طولانی داشته و هم آهنگ با معا هده دوستی بین دو کشور بوده و روی پر نسیب های مساوا ت واحترام متقابل استوار است.

انکشاف پیهم علایق ما با این حقیقت که در روابط بین المللی هر دو کشور ما از پرنسیب های زیست با همی و همکار ی بین ملل جانب داری کرده اند اســـتوار بوده است .

انکشاف روابط بین چکو سلـواکـــیا و افغانستان میتواند به حیث مثالی مو ید این امر باشد که کشور ها ی دارا ی سیستم های اجتماعی متمایز میتوانند همکار ی همه جانبه و مثمر برا ی طر فین داشته ومشترکا

در حفاظت صلح بین المللی سهم بگیر ند .
ملت چکوسلواکیا احترام بزرگی بهمساعی اعلیحضرت شما ، حکو مت ومردمافغانستا ن در پیشرفتها ی اقتصادی ، کــلتور ی و اجتماعی کشور شما دارند .
مردم ما با علاقمند ی مسا عی مرد م زحمتکش افغانستان را در کوشش آنها برای حل پروبلمها ی شان در همه سا حا ت و اعمار کشور شان تعقیب کرده و برا یآنها با کمال صمیمیت خواهان موفقیت های بیشتر در راه نیل به اهدا ف عالی و پلان ها ی مثمر شان میباشد .
جنرال ســوو بــودا رئیــس جــمـــهور چکوسلواکیا گفت کهشکندارم کهاعلیحضرت شما از احساسا ت گرم و دوستا نه مردم چکوسلواکیا نسبت به کشورصلحدوستشان اطمینان حاصل خوا هند کرد .
ما همچنان فرصت خوا هیم یا فت تا در باره موضوعا ت مهم روابط بین المللی و موضوعات انکشاف روابط بین ملل ما تبادل نظر بعمل آوریم .
کشور ما به حیث یك عنصر فعا ل در مساعی ملل اروپا یی برای تعمیم صلــح وامنیت درین قاره ودر جهان صر ف مساعی میکند ماطرفدار دوستی وارتقاء همکار یبین ملل به سویه وسیع میباشیم .
سفر اعلیحضر ت شما اثر بــزرگی در تاریخ روابط چکوسلواکیا وافغانستا ن بجا میگذارد من متیقن هستم که روابط موجوده بین کشور های ما راه را برای انکشا فمزید علایق و همکاری ما در همه سا حا تهموار میسازد .
یکبار دیگر از صمیم قلب به اعلیحضر تین خوش آمدید گفته و توقف اعلیحضر ت شما وعلیاحضرت ملکه معظمه و مهما نا ن افغانی را در کشور ما قرین مسر ت میخواهم .

متن بیانیهٔ جوابیه اعلیحضرت معظمهمایونی

جلالتمآب عزیز !

از همین لحظات اول مواصلت به کشور زیبا ی شما با استقبال و پذیرا یی گرممردم چکوسلواکیا رو برو شده ایم که نشا نه دوستی وعلاقمند ی مردمچکوسلواکیابه مردم افغانستان میباشد .
من و ملکه از این پذیرا یی گرم وکلما ت صمیمانه ایکه جلالتمآب در مورد ماو کشورما اظهار فرمودید کما ل امتنان و مسر تداریم ازین که فرصت دست داد در اثر دعو ت دوستانه جلالتمآب از کشور زیبا ی شمادیدن نماییم .
این دعوت دوستانه بما موقع مید هد با جلالتمآب شما و دیگر زعما ی چکوسلواکیا از نزدیك معر فت حاصل نما ییم وبااستفاده از این فرصت مسا عد و تباد ل نظر رو ی موضوعات مورد علاقه دو کشور زمینه تفاهم و همکاری مزید بین مرد مان افغانستا ن و چکوسلواکیا فرا هم گردد .
افغانستان به کشور چکوسلوا کیا عــلاقه داشته پیشرفتها و ترقیا ت مردم شما را بنظر تقدیر می نگرد سهمگــیر ی مــفید چکوسلواکیا در تکمیل پروژه های مختلف افغانستان مظهر علاقمند ی صمیمی مرد م چکوسلواکیا به افغانستان بوده و از طرف مردم ما به نظر تقدیر دیده میشود .

جلالتمابا !

افغانستان با پیروی از سیا ستبیطرفی مثبت و عدم الحاق به دسته بند ی ها ی نظامی وتایید از اصل همزیستی مسا لمــت آمیز خواهان دوستی با تما م کشور ها ی صلح دوست میباشد .
به این عقیده ما طرفدار توسعه عــلایق دوستانهٔ خویش با همه کشور ها بوده متیقن هستیم تقویه مزید روابط دوستا نه وهمکاری اقتصادی و فرهنگــی بیــن افــغانســتان و چکوسلواکیا متضمن منافع مرد مان هر دو کشور میباشد .
با مسرت مشا هده می نما ییم از بــدو امضاء معا هده مودت (۱۹۲۷) بین افغانستان وچکوسلواکیا مناسبا ت نیك بین دو کشور سیر ارتقایی خود را پیموده با امضــا ی موافقتنامه همکاری تخنیکی و فرهنگی ۱۹۶۱ این مناسبات مستحکم تر گردیده است .
بار دیگر از استقبال گرم و پر حرار ت

شما ومردم چکوسلواکیا اظهار تشکر نموده سلامت و موفقیت جلالتمآب را با اعتلای مزید کشور چکوسلواکیا آرزو می نماییم .

سپس اعلیحضر ت معظم همایو نـــی و جنرال سبو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا در موتر مخصوص و علیا حضرت ملکه معظمه و میرمن سروبودا به موتر دیگر قرارگرفتند وبه طرف اقامتگاه حرکت فرمودند .

میدان هوایی پراگ و جاده های خطالسیر اعلیحضرت معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه با بیرقها ی افـــغانستا ن و چکوسلواکیا تزیین یافته بود .

عده کثیری از شهر یان پراگ در کسب اعلیحضرت معظم همایو نی و علیا حضر ت ملکه معظمه را از میدان هوایی پراگ تـا اقامتگاه شاهانه با ابراز احساسا ت صمیمانه و کف زدن های ممتد استقبال کردند .

یکدسته از موتر سایکل سواران مو تر حامل اعلیحضر تین را تااقامتگاه اعلیحضر تین که قصر پراگ تعین گردیده بدرقه نمودند

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضـر ت ملکهٔ معظمه سا عت هشت شب ۳۱ سنبله بوقت محلی چکوسلواکیا در ضـیا فـــتی اشتراك فرمودند که از طر ف رئیس جمهور چکوسلواکیا بافتخار اعلیحضر تین در سالون های قصر پراگ ترتیب یافته بود .

در این ضیافت باشکوه علاوه از همراهان سفر ذات شاهانه بناغلی شـــترو گـــا ل صدراعظم چکوسلواکیا ، دکتور هانس رئیس اسامبله ملي فیدرا لی ، بناغـلی ار با ن رئیس کمیته مرکزی جمهور یت سوسیالیستی چکوسلواکیا ورئیس شورا ی ملی چکوسلواکیا وسایر شخصیت های برجسته آنکشــور ، روسای هیئتهای سیاسی مقیم پراگ باخانم های شان اشتراك کرده بودند .

هکذا اعلیحضر ت معظم همایو نی ساعت سه بعد از ظهر ۳۱ سنبله به محل سر باز گم نام در تپه ویت کوف تشریف فر مـا گردیده ودر آنجا اکلیل گل گذاشتند .

در این مراسم علاوه از سفرای کبار دو

گوشهٔ از ضیافتیکه بافتخار اعلیحضـرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه از طرف جلالتمآب سوبودا ترتیب دادهشده بود

کشور رئیس تشریفا ت وزار ت امورخارجه چکوسلواکیا و بر خی دیگر از شخصیت‌های آنکشور شر ف معیت ذات شا هانه راداشت.

نمایندگان وزار ت های دفاع ملی فیدرالی وداخله وبر خی دیگر از شخصیت هـا ی چکوسلواکیا در محل سر باز گم نام انتظار موکب ملوکانه را داشتند واز اعلیحضر ت معظم همایو نی در آنجا استقبا ل بعمل آوردند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیاحضرت ملکه معظمه سا عت ده قبل از ظهر اول‌میزان به براتسلاوا پایتخت جمهوریت سلوا ک ذریعهٔ طیاره مخصوص رئیس جمهور چکوسلواکیا مواصلت فرمودند .

در میدان هوایی بر اتسلاوا ښاغلـــی گلوکچ رئیس اسامبله جمهور یت سلوا ک ښاغلی کلو دکا صدراعظم بر خی ازشخصیت های‌برجسته وعدهٔ زیادی از شــهر یان براتسلاوا مورد استقبال قرار گرفتند .

حین مواصلت اعلیحضر تین در میدا ن هوایی براتسلاوا موزیك سرود ملی‌افغانستان وسلواك را نواخت .

بعداً اعلیحضرت معظم همایو نی درحالیکه ښاغلی کلوکچ رئیس اسامبله ملی جمهوریت سلواك در معیت ذات شهر یاری بود سلام گارد احترام را قبول و آنرا معاینه فرمودند، سپس یکدسته از اطفال خورد سا ل دستهٔ گل را بحضور اعلیحضر تین تقدیم نمودند و مورد الطاف ذات شاهانه قرار گرفتند .

اعلیحضر ت معظم همایو نی وعلیاحضرت ملکه معظمه ظهر اول میزان به‌قصربراتسلاوا تشریف فرماشدند ، ښاغلی کلوکچ رئیس اسامبله ملی سلوا ك دکتور پیتر کلود کا صدراعظم ، اعضای اسامبله ملی وعـدهٔ از شخصیت های سلوا ك از اعلیحضر تین در قصر استقبال بعمل آوردند.بعدا اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکه معظـــمه وهمراهان سفر ذات شاهانه در ضیا فــتی اشتراك فرمودند که به اعزاز اعلیحضر تین از طرف ښاغلی گلو کچ رئیس اسامبله ملی و دکتور کلو دکا صدراعظم جمهوریت‌سلواك در هوتل دیوین بر اتســلاوا تر تیب یافته بود .

درین دعو ت ښاغلی کلود کاطی بیانیه خیر مقدم چنین گفتند :

نهایت سپاسگزارم از اینکه اعلیحضر ت شما دعو ت مارا به حیث او لین پادشـــاه ورئیس یك دولت بعد از تدوین قـــانون اساسی جدید ما برا ی بازدید از پایتخت این جمهوریت قبول فرموده اید .

ما از مساعی اعلیحضرت شما در رهبری ملت افغان در راه ترقیا ت اقتصادی‌وسیاسی آگاهی داریم . اگر چه توقف اعلیحضر ت‌شما در جمهوریت ماکو تاه است معذالك ما یقین داریم دوستی واحساسا ت مردم سلوا ك در برابر اعلیحضر ت معظم همایو نی وملت افغان کاملا تبارز کرده خوا هد بود .

ما احساس میکنیم که فاصله جغرافیا یی در دوستی ما خللی نداشته است زیرا هردو ملت به دوستی بین ملل ، زیست با همی وهمکاری بین کشور ها و دوستی بین ملتهای ماکه تازگی نداشته و قبل از جنگ دو م جهانی وبر اساس معاهده دوستی ۱۹۳۷ بین مملکتین وجود داشته اعتقاد راسخ دارند واین ها اساس عمدهٔ را برای روابط دوستا نــه موجوده مادرساحه های اقتصادی و کلتور ی بجا گذاشته است .

ما از روش های سیا ست خار جی شماکه عدم انسلاك ، زیست با همی صلح آمیز و دوستی بین ملل است قدر دانی می کنیم .

ما در اکثر پرابلم ها و مسایل جها ن نظریات مشابه داریم واین اشترا ك عقیده نیز اساسی را برا ی تقویه روابط ما بجـا میگذارد من جام خود را به سعاد ت وسلامت اعلیحضر ت معظم همایو نی ، علیا حضر ت ملکهٔ معظمه ، سعاد ت ملت افغان و دوستی بین افغانها و ملل چکوسلواکیا بلند میکنم.

بیانیهٔ جوابیهٔ اعلیحضرت معظم همایونی:

جلالتمآب عزیز !

برای من وملکه جای مسرت است کـه طـی مسافرت مادر کشور زیبای شما فرصت دست داد از این شهر تاریخی ومرکز جمهـوریت سوسیالستی سلواك دیدن مینمائیم .

میخواهم از استقبال گرم‌وصمیمانه‌جلالتمآب شما ومـردم ایـن شهر قشنگ وهمچنان از احساسات نیکی که جلالتمآب نسبت بما ومردم افغانستان ابراز نمودید ازطرف خود وملکه

بدینوسیله ابراز امتنان نمایم .

برای تمام دوستان شما موجب مسرت است که ملاحظه میشود مردم سلواك ومردم‌چك با موافقه به قانون اساسی جدید فدراسیون جمهوریت مـردم چك وسلواك راپی‌ریزی نموده واین دو قوم شجاع وزحمت کش با صلح وآرامش در راه ترقی وپیشـرفت کشور چکوسلواکیا قدمهای‌مشترك‌وموثری‌برمیدارند.

ما طی توقف خود در پراگ با جلالتمآ ب لودو یك سوو بـودا و دیگـر زعمـا ی چکوسلواکیا رو ی موضو عا ت مورد عـلاقه دو کشور و همچنان روی مسایل بین المللی مذاکرا ت سود مند ی انجام دادیم .

مایقین داریم که این تما س باز عما ی کشور چکوسلواکی در تشئید روابطدوستانهٔ دوکشور که از سالیان دراز با هم علایـق صمیمی دارند مفید و موثر میبا شد . و ما همکاری مردم هر دو کشور را در سا حـه های مختلف تخنیکی واقتصا دی مظهر دوستی مردم افغانستان و چکوسلوا کـی دانسته و آنرا شائستهٔ تقدیر میدانیم .

زمینهٔ مسا عد ی که برا ی محصـلا ن افغانی جهت استفاده از تجارب پیشرفتها ی علمی وتخنیکی کشور متر قی شما فرا هم گردیده و همچنان تبادله معلو مات علمی و تخنیکی که بین پو هنتون ها ی ما صور ت میگیرد شرایط مناسبی را برا ی آشنا یی موقف بیشتر مرد مان ما مسا عد میگر داند ما عقیده داریم که معر فت و آشنا یی بهتر واعتماد متقابل بین ملل جهان تو سعـه و بسط علایق دوستی بین کشور ها ،انکشاف همکاری اقتصادی و تخنیکی بین مرد ما ن گیتی در راه تحکیم وبر قرار ی صلح امـر موثر ی بوده میتواند .

جلالتمآ با !

افغانستان با پیرو ی از سیا ست‌بیطرفی عنعنو ی خود از توسل به طرق مسا لمت‌آمیز برای حل و فصل منازعات‌بین‌المللی‌طرفداری مینما ید .

افغانستان خواهان صلح و آرا مش در تمام مناطق جهان میباشد واز هر سعی مفید وموثری که در ین راه بکار برده میشودتقدیر مینما ید .

خوشبختانه با امضا ی موافقتنا مه اخـیر بین اتحاد شوروی و جمهوریت فدرا لی‌المان از تشنج و کشید گی های سیا سی درقارهٔ اروپا کاسته میشود .

اما متاسفانه توسعهٔ تصاد ما ت در هند و چین و دوام وضع نا آرام‌و غیر عادی در شرق میانه که از اثر تجاوز مسلحانهٔ قوای اشغالگر اسرائیل بر خاك کشور ها ی عربی بوجود آمده مارا نگران میدارد به عقـیدهٔ ما تطبیق فیصله های کنفرانس ۱۹۵٤ ژنیو در مورد هند و چنین یگانه راه موثر بر قرار داشتن صلح وآرامش در ین منطقه میبا شد و بیرون شدن قوای اسرائیل از خاکها ی کشور های عربی با رعایت حقوق مـرد م فلسطین یگانه راه بر قراری صلح درشرق میانه خواهد بود ،ما اظهار امید میکنیم که مساعی مشترك تمام کشور های صلح خواه ونقش موسسه ملل متحد در راه بر قراری صلح در قارهٔ آسیا موثر افتد .

جلالتمابا !

با استفاده از فرصت آرزو مند م تمنیا ت نیك خود را برای اعتلای مـزید مـرد م چکوسلواکیا ، صلح و آرامش گیتی ودوستی بیشتر بین افغانستان و چکوسلواکیا اظهار داشته از حاضرین خواهش میکنم جام شا ن را به سلامتی جلالتماب اندریك کلو کچ ، خانم کلو کچ ودیگر اعضای حکـو مـت سوسیا لستی سلوا ك و تر قیا ت مزیدمردم چکوسلواکیا بلند نما یند .

اعلیحضرت معظم همایو نـی صـبح روز پنجشنبه ۲ میزان ٤۹ از فابریکه کو مپرسور در قسمت صناعتی پراگ دیدن فرمودند .

ذات شاهانه در مدخل فابریکه از طرف رئیس و کار کنان فابریکه با گر می‌استقبال شدند .

موقع بازدید اعلیحضر ت معظم همایو نی از فابریکه کومپر سور رئیس وکار مندا ن موظف در هر قسمت بحضورشاهانه‌توضیحات بعرض میرساندند .

اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکه معظمه بعد از ظهر همان روز توسطموتر از شهر پراگ و قسمت های تاریخی آن‌دیدن فرمودند .

علیاحضرت ملکهٔ معظمه یکی از موزیم‌های شهر براتسلاوا را دیدن میفرمایند

همچنان علیاحضرت ملکهٔ معظمه درحالیکه میرمن ایرینا سووبودا خانم رئیس جمهور چکوسلواکیا معیت شانرا داشت از یك‌پرورشگاه طفل در پراگ دیدن کردند در مدخل پرورشگاه امران و متصدیان آن ازعلیاحضرت ملکهٔ معظمه با ابراز احساسات و کفزدنها استقبال کردند .

اعلیحضرت معظم همایونی و جنرال سوو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا ۲ میزان در قصر پراگ محل اقامت ذات شهریاری مذاکره کردند .

درین مذاکرات از جانب افغانستان بناغلی

گوشهٔ از ملاقات اعلیحضرت معظم‌همایونی‌و جلالتمآب سووبودا در قصر پراگ

علی محمد وزیر در بار سلطنتی ، نباغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ،دوکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امورخارجه ونباغلی عبدالرزاق ضیایی سفیر کـــبیر افغانستان متعین پـراگ و از جــا نــب چکوسلواکیا نباغلی یان مار کو وزیر امـور خار جه ، دوکتور جان پودلاك رئیس دفـتر ریاست جمهور ی و نباغلی پترو زیـلاسفیر کبیر چکوسلواکیا متعین کابل حاضر بودند .

همچنان شام دوم میزان بنابر هدا یـت اعلیحضرت معظم همایو نی و علیا حضرت ملکه معظمه دعو تی از طرف اعلیحضر تین توسط نباغلی عبدالرزاق ضیا یی سفیرکبیر افغانستان و میرمن ضیایی به افتخار رئیس جمهور چکوسلواکیا و میرمن ایرینا سووبودا در قصر پراگ ترتیب یافته بود .

درین دعوت علاوه بر جنرال سوو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا و میر من ایرینا سووبودا خانم رئیس جمهور ، نباغلی هانس رئیس اسامبلهٔ فدرا لی ، نباغلی یان مار کو وزیر امور خار جه عدهٔ زیادی از شخصیت های برجسته جمهوریت چکوسلواکیا روسای هیأت های کوردیپلو ما تیك با خانم ها ی شان اشترا ك ورزیده بودند .

سفر رسمی اعلیحضر ت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه بتاریخ ۳ میزان ۱۳٤۹ در چکوسلواکیا پایان یافت .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضرت ملکه معظمه در حالیکه جنرا ل سوو بـو دا رئیس جمهور چکوسلواکیا و خانم سووبودا در قصر پراگ بغرض مشا هیت اعلیحضرتین حاضر شده بود جانب میدان هوا یی پراگ تشریف فرما شدند .

در میدان هوا یی پراگ که با بیر ق‌های افغانستان و چکوسلواکیا تزیین یافته بود نباغلی شترو گل صدراعظم ، دکتور هانس رئیس پارلمانفیدرالی ، یان مار کو وزیـــر امور خارجه ، سایر شخصیت های بر جستهٔ چکوسلواکیا سفرای هر دو کشور برا ی وداع با اعلیحضرتین حاضر بودند . حـین ورود اعلیحضر تین در میدان هوا یی پراگ سرود شاهی افغانستان و سرود ملـــــی چکوسلواکیا نواخته شد . بعداً اعلیحضر ت معظم همایو نی و جنرا ل سوو بودا رئیس جمهور چکوسلواکیا سلام گارد احترا م را قبول و آنرامعاینه‌فرمودندسپس اعلیحضرتین

جانب صفوف مستقبلین که عبارت از اعضای کابینه چکوسلواکیا ، شخصیت های برجستهٔ آن کشور ، اعضا ی سفار ت افغــانــی ، افغانها ی مقیم پراگ وروسای کوردیپلوماتیک بود تشریف فرما گردیده و با آنها و دا ع فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی در میدا ن هوایی صمیمانه رضایت‌شاهانه را ازپذیرایی صمیمانه رئیس جمهور چکوسلوا کیا و مردم آنکشور اظهار فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی موقعیکه باجنرال سووبودا رئیس جمهور چکوسلواکیا وداع می فر مایند

مقابلتاً جنرال سوو بودا اظهار داشت که مسافر ت اعلیحضرتین به چکوسلوا کیا قدم بزرگ دیگری در تقویهٔ روابط دوستا نه موجوده دو کشور محسو ب میشود .

اعلیحضرت معظم همایو نی پس از ختم مسافرت رسمی ذات شاهانه برای چند روز مختصر جهت معاینا ت طبی به کار لوو ری تشریف فرماشدند وعلیاحضر ت ملکه‌معظمه برای یك اقا مت مختصر غیر رسمی عا زم روم گردیدند .

ذات همایو نی متعاقبا عازم اطریش‌گردیده بارئیس جمهور آنکشور ملاقا ت دوستا نه بعمل آوردند .

اعلیحضرت معظم همایو نی پس از اقامت غیر رسمی در ایتا لیا به معیت علیاحضرت ملکهٔ معظمه روز شنبه ۱۱ عقرب از رو م به بیروت مواصلت کرده بودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه ساعت چهار عصر ۱۳ عقر ب ۱۳۴۹ توسط طیاره کند هار از بیرو ت مع‌الخیر بوطن عودت فرمودند .

هنگامیکه اعلیحضرتین در میدان هوا یی بین المللی کابل از طیاره فرود آمدند نزدیك طیاره والاحضرت شهزاده احمد شاه ، والاحضرت خاتول ، والاحضرت شا هد خت بلقیس ، والاحضرت شا هدخت مریم ، والاحضرت شهزاده میرویس ، والاحضر ت لیلما ، والاحضرت مارشال شاه ولیخا نغازی فاتح کابل ، والاحضرت جنرال‌سردارعبدالولی

وبعضی دیگر از اعضا ی فامیل جلیل سلطنتی بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ،میرمن عالیه اعتمادی خانم بناغلی صدرا عظم ، دکتور عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانوجرگه بناغلی عبدالله یفتلی معاو ن او ل صدارت، ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفا ع ملی ، پوهاند دکتور عبدالله واحدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستانی‌بناروال‌سرپرست کابل ، اعلیحضر تین را استقبا ل کردند .

ذات شاهانه بعدا سلام گارد احترام را در حالیکه موزیك سرود ملی افغانستا نرا می نواخت قبول و گارد را معاینه کردند .

درین هنگام ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفاع ملی شر ف معیت اعلیحضر ت معظم همایو نی را داشت .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه بعدا طرف صفو ف دیگر مستقبلین که شامل اعضای کابینه و خانم‌های شان ، قضات ستره محکمه ، اعضا ی‌شوری جنرالهای اردوی شاهانه ، مامورین عالیرتبه، رئیس واعضای میر منو تولنه ، اعضا ی انجمن میر من های رضا کار و روسا ی کوردیپلو ماتیك مقیم کابل و چکوسلواکیا یی های مقیم کابل تشریف فرما شدند . وهریك را مورد تفقد شاهانه قرار دادند .

هنگامیکه اعلیحضر ت معظم هما یو نی وعلیاحضرت ملکه معظمه به میدان هوایی بین المللی کابل مواصلت کردند یکد سته اطفال خورد سال وپکتونهای روز نستو ن دسته های گل به حضور اعلیحضر تین‌تقدیم کردند .

ذات شهریاری و علیاحضر ت ملکهٔ معظمه در راه مراجعت بوطن در بیرو ت در دعوتی اشتراك فرمودند که از طر ف سلیما نفرنجیه رئیس جمهور لبنان ترتیب شده بود .

همچنان ذات شهر یاری در لبنان ازمراکز توریست آنکشور نیز دیدن نمودند .

طیارهٔ حامل اعلیحضر تین قبل از ظهر ۱۲ عقرب از میدان هوایی بین المللی بیروت پرواز کرد .

در میدان هوایی بین المللی بیرو ت‌برای وداع با اعلیحضر ت معظم همایونی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه صدراعظم ،وزیرامور خارجهٔ لبنان ، سفیر کبیر واعضای سفار ت کبرای افغانی متعین بیرو ت وافغا نها ی‌مقیم لبنان حاضر بودند .

اعلیحضرتین در حالیکه از طرف یك دسته موتر سایکل سواران بدر قه میشدند ساعت چهارو نیم عصر ۱۳ عقرب ۴۹ مع الخیر از میدان هوایی بین‌المللی کابل به ار گ شاهی مواصلت فرمودند .

متن اعلامیه مشترك افغانـستان وچکو سلواکیا

اعلیحضرت معظم همایونی محمدظاهر شاه پادشاه افغانستان و علیاحضر ت ملکه‌حمیرا نظر بدعوت جلالتما ب لودویك سوو بو دا رئیس جمهوریت سوسیا لیست چکوسلواکیا از تاریخ ۳۱ سنبله تا ۳ میزان ۱۳۴۹ مطابق ۲۲ تا ۲۵ سپتامبر ۱۹۷۰ به آنکشورمسافرت رسمی نمودند .

اعلیحضرت معظم همایو نی وعلیا حضر ت ملکه و همراهان شان در هنگام اقا مت در جمهوریت سوسیالیست چکوسلواکیا از شهر پراگ دیدن نموده و براتسلاوا مـــرکـــز جمهوریت سوسیا لیست سلواك نیزمسافرت کرده از طرف نمایندگان عالـی رتبـــهٔ آن جمهوریت نیز استقبا ل گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایو نی مرا تب‌تحسین ذات ملوکانه را از مسا عی مردم‌چکوسلواکیا به مناسبت ترقی موفقانه کشور ایشان در

زمینه های مختلف حیا تی ابراز فرمودند .

استقبال با حرار ت و صمیمانه از مهمانان افغانی نمودار احساسا ت دوستی مردمان چکوسلواکیا در بارهٔ افغانستان بود .

مذاکرا ت رسمی بین اعلیحضرت همایونی و جلالتمآب رئیس جمهور چکوسلوا کیاصورت گرفت .

در این مذاکرات از جانب افغانی ذواتی آتی اشتراك داشتند :

ښاغلی علی محمد وزیر درباره پادشا هی ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت عظمی دوکتور روان فر هادی معین وزار ت امور خارجه ، ښاغلی عبدالرزاق ضیا یـــی سفیر کبیر افغانستان در چکوسلوا کیا .

از جانب چکوسلواکیا شخصیت های آتی در این مذاکرات سهم گرفتند :

ښاغلی شتروگل صدراعظم ، ښاغـــــلی هاموز معاون صدراعظم ، ښاغلی مار کووزیر امور خارجه ، ښاغلی بر چك وزیر تجار ت خارجی ،ښاغلی پودلاك‌رئیس‌دفتررئیس‌جمهور ښاغلی پترو جیلا سفیر کبیر چکوسلواکیا در افغانستان .

طی این مذاکرا ت که در فضای صمیمیت وروحیهٔ دوستی با تفاهم متقابل صـــــورت گرفت طرفین نظریا ت خود را راجع به‌بعضی مسایل مهمه او ضاع سیا سی کنو نی جهان ابراز نموده و مطابقت یا نزدیکی مو قف‌های جانبین را در یافتند .

هر دو رئیس دو لت اظهار عقیده نمودند که علایق بین دولتها جهان باید متکی بر همزیستی مسا لمت آمیز و همکاری بدو ن در نظر گرفتن نظام های اجتما عی شا ن و نیز مبنی بر اصل های استقلال مساوا ت ، احترام و رعایت متقابل باشد .

طرفین تصمیم راسخ خود را برای ادامهٔ مساعی شان متوجه رفع تشنج بین المللی ، تقویت صلح و امنیت جهان ابراز داشته‌خاطر نشان نمودند روابط دوستانه و همکار ی عنعنوی میان هر دوکشور موید صلح امنیت میباشد .

هر دو جانب پشتیبا نی خود را از پیکار ملتها و مرد ما ن برا ی کسب حا کمیت و استقلال و تا مین حق تعین سر نو شت‌ابراز داشته تسلط خار جی واستعماررا تحـــت همه اشکا ل آن تقبیح نمودند .

جانبین ضمن تباد ل نظر بر مسا یل‌مهمه بین المللی بر این موافقت نمودند که اکنون همه ملل باید موجودیت حقایق واقعی را در اروپا که در آن دو جنگ جها نی بر پا شده است در ك کرده برای حفا ظت امنیت اروپا ابراز مسا عی نمایند .

جانبین موافقتنامه ایرا که بین اتحـــاد شوروی و جمهور یت فیدرا ل الما ن امضاء شده است برای رفع کشید گی و تقو یـت امنیت در اروپا وعا مل انکشا ف مزیدهمکاری بین کشور های اروپا یی حسن اســـتقبال نمودند .

طرفین اظهار نظر نمودند که همه ملتها ی اروپا باید به منظور تامین امنیت در اروپا حداکثر مسا عی خویش را بر اسا س‌حقوق متساوی بذل نمایند .

اعلیحضرت معظم همـــایـــو نی پادشـــاه افغانستان سیا ست عدم الحا ق افغانستا ن راکه متکی بر بیطرفی عنعنوی است و نیز

اعلامیهٔ مشترک

خط مشی دوستی با همه مرد ما ن جها ن و تایید صلح همکاری بین المللی ، همزیستی مسالمت آمیز و تقو یت ملل متحد را شر ح دادند .

رئیس جمهوریت سوسیالیستچکوسلواکیا مساعی چکوسلواکیا را متو جه رفع کشیدگی ها و عادی شد ن علایق در ارو پا براساس شناسا یی ستا توکو حا لت موجود بیا ن داشته تاکید نمودند که موافقت نامـــهٔ میونیخ ۱۹۳۸ از همان آغاز فاقد اعـــتبار بوده است .

هر دو رئیس دو لت نگرا نی عمیق خود را از توسعه مزید تصادم و جریا ن او ضا ع هند چین اظهار نمودند .

طرفین در این موافقت نظر دارند که حل صلح جویانه مسئله مستلزم متو قف ساختن مداخله از خار ج چه مسلح چه غیر آن و بیرون کشید ن سپاه خار جی از ویتنا م لاوس و کمبودیا و نیز متکی براحترام حق غیر قابل فسخ مرد ما ن کشور ها ی هندچین به تعین سر نوشت بدو ن دخا لت خار جی مطابق مندر جا ت موافقت نامه های ۱۹۵٤ و ۱۹٦۲ ژنیو میباشد .

هر دو رئیس دو لت نگرا نی خود را در بارهٔ اوضا ع شر ق میانه اظهار نمودند وبه این اظهار موافقت کردند که سیا ستتجاوز کارانه اسرائیل سبب تصادم در آن منطقه گردیده وچه اکنون وچه در آینده مانع آن حل و فصل سیاسی است که نخستینشرط آن خروج سپاه اسرائیل از سر زمین عربی تحت اشغال است .

هر دو کشور مساعی خودرامتوجهحلوفصل صلح جویانه مصادمهٔ عر ب واسرا ئیل رابه اساس فیصله نامهٔ ۲۲ نوامبر ۱۹٦۷ شورای امنیت پشتیبا نی میکنند .

جانبین اظهار نظر نمودند که تا مین خلع سلاح عام و تام تحتکنترو ل موثربینالمللی عامل عمده تا مین صلح پایدار و امنیت در جهان خوا هد بود .

طرفین معتقد اند توصل با ین هــــد ف از طریق وسایل موثر قسمی بخوبی عملی شده میتواند ، چنانکه انعقاد موافقتنا مهٔعدم انتشار ذروی و مذاکرا ت بین نما یندگا ن اتحاد شوروی وایا لات متحدهٔ امریکا برمحدود ساختن سیستم های سلاح سترا تیژیك و تاسیس مناطق مبر ی از سلاح ذرو ی در قسمت های مختلف جهان و غیره بودهاست.

هر دو جانب طر فدار منع کامل تو لید توسعه وذخیره کرد ن سلاح با کتر لو ژی و کیمیاوی میباشد ، طرفین اهمیت مللمتحد را برای پاسداری صلح و امنیت جها ن ، رفع تشنج بین المللی و تقو یت عـــلایق دوستانه و همکاری بین ملتها تایید داشتند .
هر دو جانب اظهار امید نمودند جلسه مجمع عمو می طی بیستو پنجمین سا لگرد ملل متحد و بر تقو یت مزید حیثیت مقام آن موسسه و رعایت دقیق اصل های مندر جهٔ منشور مسا عد ت خوا هد کرد .

طرفین موقف خود را راجع به طر فداری اصل جها نی بود ن ملل متحد که تطبیق کامل آن باید به زود تر ین و قت ممکن صور ت گیرد اظهار داشتند .
طرفین انحلال کامل استعمار و بقا یا یآن را تحت همه اشکا ل و مظاهر آن طرفداری می نمایند .
در ضمن مذاکرات راجع به مـــناسبا ت افغانستان و چکوسلواکیا تو جه زیاد بعمل آمد هر دو رئیس دو لت از جر یا نمساعدت کنونی علایق دوستا نه و همکاری اقتصا دی وفرهنگی عنعنو ی که مثال مشخصهمزیستی مسالمت آمیز کشور ها یدارای نظاماجتماعی متفاوت میباشد اظهار رضایتمندی نمودند .
ضمنا طرفین اظهار عقیده کردند که هنوز امکانا ت نوین برا ی توسعه مزید همکاری هر دو کشور موجود است که از آن تو قع آینده نیك میرود ، بنا بر ین جانبین تصمیم خود را اظهار نمودند که بانکشا ف همهجانبه علایق و همکاری هر دو طر ف خاصه در زمینه های اقتصادی و تجار تی بپر دازند و در مورد آن در آینده مسا عی مزید مبذو ل دارند .
هر دوجانب اظهار داشتند کهبایدامکانات توسعه مزید همکاری اقتصادی ، علمی و فنی

ایشان مطالعه شود جانب افغانی اظـــهار آرزو مند ی نمود که جمهوریت سوسیا لیست چکوسلواکیا امکانا ت اشترا ك خود را در بعضی پروژه های پلان پنجسالهٔ جـــدیـد افغانستان در نظر بگیرد .

جانب چکوسلواکیا اظهار آمادگی نـــمود پیشنهاد های مربوطه را مورد نظر داشته باشد .

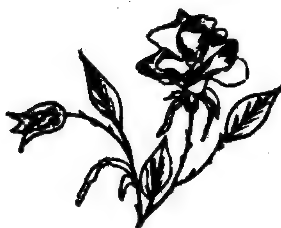
هیأت های اقتصادی طر فین در آینده‌راجع به همه مسایل مربوط به تبادل نظر بین هر دو رئیس دو لت که متو جه انکشا ف مزید علایق اقتصا دی و تجار تی بین هردو کشور میباشد ملاقا ت و مذاکره خوا هندنمود

هر دو طرف اهمیت تما سها ی شخصی جانبین را بین رهبرا ن و رجا ل دو لت و حکو مت هر دو کشور به مقصد توسعه مزید مناسبا ت دوستی عنعنو ی چکوسلوا کیا و افغانستان مبنی بر معا هدهٔ دوستی ۱۹۳۷ و به مقصد ایجاد فضا ی مسا عد در مناسبات بین المللی در زما ن حاضر خاطرنشان‌نمودند.

بنا بر این تصمیم گرفتند ملاقا تها ی‌مفید رهبران ورجا ل هر دو کشور در آینده ادامه یابد . رئیس جمهوریت سوسیا لیســـت چکوسلواکیا نتایج مسا فرت‌رسمی‌اعلیحضرت پادشاه افغانستان را که در توسعهٔ عـلایق دوستانه هر دو کشور ارزش داشته و در توسعهٔ همکاری جانبین مسا عد ت‌مینما ید بطور مثبت قدر دانی نمودند .

اعلیحضرت پادشاه افغانستان صمیمی‌ترین تشکرات خود را از استقبال خالصانهٔ کـه توسط رئیس جمهور حکو مت و مـــرد م چکوسلواکیا از ذات شاهانه شا ن بعمل آمد اظهار فرمودند .

اعلیحضرت پادشاه افغانستان از رئیس جمهوریت سوسیا لیست چـکوسـلوا کیـا صمیمانه دعو ت نمودند تا با فغانستا ن مسافر ت رسمی نمایند این دعو ت باکما ل مسر ت قبول گردید .

مصور خبرونه

دحمل لمړی ـ همایو نی معظم اعلیحضرت دنوی کال په مناسبت شاهانه پیغام خپل گران رعیت ته ارشاد کړ .

دحمل ۷ ـ معظم ټولواك همایو نی اعلیحضرت له غرمی نه وروسته په دریوبجو دسری او برښنا دفابریکو دکتلو له پاره په الوتکه کښی دمزار شریف په لور روان شول.

شهریاری ذات په مزار شریف کښی دهوا یی میدان له مراسمو نه وروسته مخامخ دشاه ولایتمآب حضرت علی کرم‌الله وجهه زیارت ته لاړ او د افغانستان داعتلا او سرلوړی ، دخپل نجیب ملت دنیك مرغی او دبشریت دعالم د هوسائی له پاره ئی دوعاو کړه .

دحمل ۸ ـ معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت دمزار شریف دښار په اتلس کیلو متری کښی دسرې او برښنا فابریکه وکتله .

دحمل ۹ ـ معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت په هغی ټولنه کښی چه د خلم دولسوالی دباغ جهان نما په و دانی کښی جوړه شوی وه د هغی سیمی وکیلان او اوسیدو نکی مخاطب کړل او ویی ویل دخوشالی او هیلی ځای دی چه گورم کوم گامو نه چه اخلو زموږ دخلکو په کوښښو نو او ډیر کارکولو سره گټوری او چه زړه پوری نتیجی تـه رسیږی .

معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت هغه وخت چه په مزار شریف کښی د حضرت شاه ولایتمآب په روضه کی د مزار شریف پر یو شمیر روحانیونو باندی مهربانی کوی

دحمل ۱۰ - معظم ټولواك همایو نی اعلیحضرت دکندز مخور او سپین ږیری شاهانه حضور ته و منل او وی فرمایل : په هغو نقشو او پلا نوکی چه د افغانستان دپرمختګ لپاره جوړیږی دخلکو همکار ی‌ته ډیر ضرور ت لید ل کیږی .

دحمل ۱۱ - معظم ټولواك همایو نی اعلیحضرت تر غر می دمخه په لسو بجو او پنځو سو دقیقو د کندز دولایت څخه په خیر سره کابل ته تشریف راووړ .

دحمل ۱٦ - معظم همایو نی اعلیحضرت دسمنګانو بغلان او کندز دبندیخانو د یو شمیر بندیانو دبند پاتی موده وبښله .

دثور ۹ - همایونی معظم اعلیحضر ت ماښام په اووبجو دګلخانی په ماڼی کښی دشوروی اتحاد دوزیرانو دشوری غړی او د شوروی اتحاد او د افغانستان د دوستی د ټولنی رئیس ښاغلی انتو نو ف خپل‌حضورته ومانه .

د ثور ۱۹ - معظم همایونی اعلیحضر ت چه دشاهانه ذات دارادی په اساس‌دمتبرکو ځایونو د تنظیم دعالی ټولنی د افتخار ی ریاست مقام لر ی دمتبر کو ځایونو دتنظیم دعالی ټولنی غړی وټاکل .

دثور ۲۲ - د معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت په پیغام سره دکوشانی دور ی یو بین المللی سیمینار د راډیو افغانستان په ستر تالار کښی پرانیستل شو .

* - علیا حضر ته معظمه ملکه او وا لا حضر ته شهزادګی مر یم مازیګر په څلو رو بجو او اته څلو یښتو د قیقو دامریکی له متحد و ایا لتو څخه له خیره سره وطن ته را و رسید ه .

معظم ټولواك هما یونی ا علیحضرت ، والاحضرتی شهزا دګی بلقیس ، والاحضرت شهزاده محمد نادر ، وا لا حضرت شهزاده

علیاحضرته معظمه ملکه د امریکا دمتحدوایالتو څخه دبیرته راستنیدو په وخت کښی کله چه دکابل په هوایی ډګرکی دصدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی لخوا استقبالیږی

میرویس ، والا حضرتی لیلما ، د کا بل فاتح والا حضرت مارشال شاه و لیخا ن غا ز ی و ا لا حضر ت سر د ا ر عبدالولی د سلطنتی لویی کورنی یو شمیر نورو غړیو ، صدر اعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی ، میر من عا لیه اعتمادی، دولسی جرگی او مشرا نو جر گوریٔیسا نو دکابینی ځینو غړو ، د کابل والی ، دکابل سر پرست ښار وا ل ، په کابل کښی د امریکی د متحده ایالتو لوی سفیر او دده میرمن ا لو تکی ته نژدی د علیا حضر تی معظمی ملکی هر کلی و کړ .

علیا حضرته معظمه ملکه د طبیبانو د تجویز له مخی د علاج لپاره د ۱۳۴۸ کال د میزان په ۹ د امریکی متحدو ایالتو ته تللی وه .

دثور ۲۵ – دهمایونی معظم اعلیحضرت په پیغام سره چه دصدار ت د دو هم معا و ن دمعار ف وزیر داکتر عبدالقیوم لخوا ولوستل شو دمعلم ورځ په کابل ننداری کښی ونمانځل شوه .

دثور ۲۶ – د حضر ت سرور کاینا ت دمیلاد د مبارکی ورځی په مناسبت معظم ټولواك همایو نی اعلیحضر ت د یو شمیر ښځو او نارینو و بندیانو دبند پاتی موده وبښله .

دثور ۲۷ – معظم ټولواك هما یو نی اعلیحضر ت په اووبجو د پاکستان د ما لیی وزیر ښاغلی نواب مظفر علی قزلبا شس دگلخانی په مانی کښی ځپل حضور ته ومانه .

دجوزا ۱۹ – معظم ټولواك همایو نی اعلیحضرت دهغو خاصو مهر بانیو په لحاظ چه د شاهانه رعیت سره یی لری د یوشمیر شیخ فانی او ناروغوبندیا نو دبند پا تی موده وبښله .

معارف پا لونکی هما یونی معظم ټولواکاوعلیا حضرته معظمه ملکه د ښوونکیدورځی په منا سبت د گلخا نی په ما نی کښیداستادانو په ډله کښی لیدل کیږ ی .

* د معظم ټولواك همایوني اعلیحضرت د مابنام په شپږ نیمو بجو د علامه استاد سلجوقي کور ته تشریف فرماشو او دهغه مرحوم پاتې کسانو ته یې تسلیت وفرمایه او په هغوی یې شاهانه مهرباني وکړه .

دجوزا ۲۳ – زموږ د دوست اوورورهیواد سعودي عربستان پاچا اعلیحضرت ملك فیصل د معظم ټولواك همایوني اعلیحضرت په بلنه دمازیگر په څلورو بجو له افغانستان څخه دیوې رسمي کتنې له پاره کابل ته راورسید.

دجوزا ۲٤ – د معظم ټولواك همایوني اعلیحضرت او دسعودي عربستان د پاچا اعلیحضرت ملك فیصل تر منځ رسمي خبرې له غرمې نه پخوا په دوولسو بجو او پنځه ویشتو دقیقو د دلکشا په ماڼۍ کښې وشوې .

* – د افغان ملت د معنوي مور علیا حضرتې معظمې ملکې په پیغام سره په ټول هیواد کښې د مور ورځ ونمانځله شوه .

علیا حضرتې معظمې ملکې له غرمې نه وروسته په پنځه نیمو بجو په هغې لویه غونډه کښې گډون وکړ چه د مور دورځې دنمانځلو په یاد د میرمنو په ټولنه کښې جوړه شوې وه .

همدغه راز په دغې غونډه کښې والاحضرت شهزاده احمد شاه، والا حضرت شاهدخت بلقیس ، والا حضرت شهزاده محمد نادر ، والا حضرت شاهدخت مریم، والا حضرت شهزاده محمد داؤد پښتونیار، والاحضرته لیلما ، والاحضرته فاطمه ، دسلطنتي دربار وزیر دصدارت مرستیالانو ، او دکابینې ځینو غړو او یو زیات شمیر مخورو گډون کړی ؤ .

دجوزا ۲۵ – معظم ټولواك همایوني اعلیحضرت او د دوی گران میلمه اعلیحضرت ملك فیصل له غرمې نه په خوا په یوولسو بجو د کابل پوهنتون داسلامي تحقیقاتو دمرکز دبنسټ ډبره کیښوده .

دافغان ملت معنوي مور علیا حضرتې معظمه ملکه په هغه وخت کښې چه په ډیره مهربانی سره په خپل مبارك لاس د کابل یوې ممتازې مورته جایزه ورکوی

* – معظم ټولواك هما يو نى اعليحضر ت او شاهانه ميلمه اعليحضر ت ملك فيصل دغر مى په دوولس نيمو بجو په بگرام كښى دشا هى اردو دهوايى قواوو تمرينات وكتل .

دجوزا ۲۶ – دسعودى عربستا ن پاچــا اعليحضر ت ملك فيصل چه د معظم ټولواك همايو نى اعليحضر ت په بلنه لهافغانستان ځخه ديو ى رسمى كتنى له پاره كا بــل ته تشريف راوړى و سهار په نهو بجوجدى ته روان شو .

دسرطان ۱۸ – علياحضرتى معظمىملكى په كابل كى د ا مريكى د متحدو ايالا تــو دلوى سفير ما نــدينه مــير من نيــو من د د گلخا نى په ما نۍ كښى خپل حضور ته و منله .

داسد ۲۷ – دنامتو شاعرخوشحالخانختك دوه سنوه او نوى يمه كاليزه د معظم ټولواك همايو نى اعليحضر ت په پيغام سرهدعامى روغتيا د موسسى په تالار كښى ونمانځل شـــوه .

داسد ۳۰ – معظم ټولواك همايو نـــى اعليحضر ت مابنام په اووبجو د ايران دنفتو دملى شركت رئيس دكتور منو چهر اقبا ل د گلخـانى په مانۍ كښى شاهانه حضورته ومانــه .

د اسد ۳۱ – معظم ټولواك همايو نـــى اعليحضرت دهغو خاصو مهر بانيو له مخى چه د شاهانه حضور په رعيت يى لر ى د گران وطن دخپلوا كى د بيا لاس ته راوستلو د دو پنځوسم كال په مناسبت د هيواد د يوشمير نارينه وو او ښځو بند يانو دبند پاتى موده وبښله .

معظم ټولواك همايونى ا عليحضرت كله چهدسعودى عربستان پـاچـا اعليحضرت ملك فيصل د بير ته تگ په و خت كښى مشايعتكو ى

دسنبلی لمړی – همایونی معظم‌اعلیحضرت سهار په اتو بجو په خپلو شاهانه ارشاداتو سره دخپلواکی دبیر ته لاس ته راوړلو د دوه پنځوسمی کالیزی جشن پرانیست .

ملوکانه ذات په داسی حال چه د شـاه دوستو خلکو له خوا یی تود هر کلی کیده دسهار په اوو‌بجو او ٤٥ دقیقو حضور ی چمن ته تشریف یوړ . شـا هـانـه ذات دوفاشعاره اردو رسم تعظیم او احترا مومانه او له هغه وروسته همایو نی معظم‌اعلیحضرت دوطن دخپلواکی دگټلو دلاری ستر قهرمان اعلیحضر ت شهید سعید محمد نادر شـاه غازی دمزار په مقابل کی د احترام مرا سم په ځای کړل په دی وخت کی د احترام پـه دود د توپو تو ۲۱ ډزی وشوی .

همایو نی معظم اعلیحضرت دشاها نه‌کتور ارشاداتو له اورولو ځخه وروسته د شاه دوستو خلکو دچکچکو کنی گونی اوخوښیو په ترڅ کښی سلطنتی لوژ ته تشر یف‌یووړ. پداسی حال کښی چه علیا حضر تی معظمی ملکی او والاحضراتو گرانو شهزادگا نو او شهزادگیو هم په سلطنتی لوژکی تشر یف در لود دسهار په اتو بجو او ٤٠ دقیقـــو عسکر ی رسم گذشت شرو ع او یو سیل هلیکوپتر ی دسلطنتی لوژ په وړاندی تیری او دجشن د مبارکی پانی یی تیتی کړی .

دسنبلی ۲ – همایو نی اعلیحضر ت او علیاحضر تی معظمی ملکی په داسی حا ل کښی چه په سلطنتی لوژ کی تشر یف‌درلود د پوهنی دوورزش کارانو سپور تی لو بی شروع شوی .

معظم ټولواک هما یونی اعلیحضرت ا وعلیاحضرته معظمه ملکه کله چه دهیواد د خپلواکی د جشن ددو پنځو سمی‌کالیزی‌په منا سبت د عسکری رسم گذ شت‌احترام ته ځواب وایی

دسنبلې ۸ : د کو چنیانو دبین ا لمللی ورځې دوه و یشتمه کا لیزه په ټول هیواد کښې د علیا حضرتې معظمې ملکې په پیغام سره و نما نځل شوه .
علیا حضر تې معظمې ملکې لـه غـر مې ګه وروسته په ځلو رو بجو سلطنتی‌لوژ ته تشریف یوړ ، اودکو چنیانو د بین المللی ورځې دوه و یشتمې کـالـیزې ی دمرا سمو څخه چه په غازی ستدیوم کښې اجـرا شول کتنه و کړه .

دافغان ملت معنوی مور علیا حضرته معظمه‌ملکه د هغو مهربانیو او نیکو هیلو له مخې چه دوطن په ماشو ما نو یې لر ی ، هغــه‌کو چنیان چه جا ئزې وړی دی پـه ډ یـر شفقت سره د حقیقی مور په ډ ګه په خپله‌سپیځلی غیږ کښی نیولـی او پـه ډیـره مینه ئې ښکلوی

دسنبلی ۲۱ – معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت دجاپان او افغانستان د دوستی دټولنی رئیس ښاغلی ایشیدادما ښام په ۷ بجو او ۳۰ دقیقو د ګلخانی په ماڼی کښی خپل حضور ته ومانه پدی وخت کی داکتر عبدالحکیم طبیبی هم حاضر وو .

دسنبلی ۲۹ – معظم همایونی‌اعلیحضرت او علیا حضرتی معظمی ملکی‌دچکوسلواکیی دجمهور رئیس جنرال سیو بو دا په بلنه د غرمی نه مخکښی د کابل نه هغه هیواد ته تشریف یوړ .

اعلیحضرتین چکوسلوا کیی ته دتګ په لاره کښی د شوروی اتحاد د عالی شوری درئیسه هیئت د صدر نیکو لای پودګور نی په بلنه دوه ورځی په هغه هیواد کښی هم تیروی .

شاهانه ذات هغه وخت چه ښاغلی ایشیداخپل حضور ته منلی په عکس کښی دا کتر عبدالحکیم طبیبی هم لیدل کیږی

* ـ د معظم ټولواك هـــما يـــو نـــی اعليحضر ت د فر مان په‌موجب‌دچکوسلواکيی دسوسيا ليستی جمهوريت او شوروی اتحاد دهيواد ونو ته د شاهانه ذات دمسا فر ت په دوره کی والاحضر ت شهزاده احمد شاه دسلطنيت دچا رو وکالت کوی .

دميزان ۷ ـ د معظم ټولواك همايو نـــی اعليحضر ت له حضور څخه‌چه‌په‌چکوسلواکيه کښی استراحت لری دعربی متحد جمهوريت د رياســت د وکيل ښاغلی انـــور السادات په عنوان تلگرام کښی د مرحوم جمال عبد الناصر د وفات په نسبت خپل‌اود افغانستان د ملت د ډيری خواشينی او خـــواخـــوږی مـــراتب د عـــربی متحد جمهوريت دولت او خلکوته څرگند کړل .

دعقرب ۱۹ ـ دفرانسی دپخوانی جمهور رئيس جنـــرال شارل دوگـــول د مـــړينی په مناسبت د همايونی اعليحضرت له حضور څخه د هغه هيـــواد داوسنی جمهور رئيس ژورژپومپيد وپه عنوان پاريس‌ته دخواشينی تيلگرام مخابره شوی دی .

د قـــو س ۷ ـ همايونی معظم ټولواك دهغو خاصو مهر بانيو له مخی چه په‌شاهانه رعيت ئی لری د هيواد د مـــرکز او ولايتو د يوشمير نارينه و او ښځوبند يانود بند پاتی موده د کوچنی اختربه مناسبت ببښلی ده چه د شاهانه ذات له دغـــی ارادی څخه مربوطو ځانگوته خبر ورکړ شوی‌دی .

دقوس ۹ ـ زمونږ ديندار پـــا چا معظم ټولـــواك همايونی اعليحضرت دکوچنی اختر لمونځ داختر په لومړی ورځ دسهارپه لسو بجو دشاهی ارگ په جومات کی ادا کـــړاو خپل نجيب او وفادار ملت دنيکمرغی او د اسلامی نړی او ټول بشريت د اتحاد له‌پاره يی دعا وکړه.

زمو نږ د يندار او متد ين پاچا هما يونی‌معظم اعليحضرت داختر د لما نځه د ا د ا کولونه و روسته کله چه د شا هی ا ر گ‌له جو ما ت څ خه را و ځی

* ــ دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه د کوچنی اختر په مناسبت داسلامی هیوادو پادشاهانو اوجمهور رئیسانو په عنوان دمبارکی تلگرامونه مخابره شول.

دقوس ۱۰ ــ معظم ټولواک همـــایــونی اعلیحضرت له غرمی څخه وروسته دجلال آباد په شا هی بن کی د ننگرهار دولا یت مخور شا هانه حضور ته و منل

په ولسی جرگه کښی دننگرهاردولایت وکیلان او دننگرهار مخور اودهغه ولایت یوشمیرمربطو هنودو په یوه بجه پهداسی حال کی چه ۴۰ دننگرهار دولایت والی ښاغلی سلطان عزیز هم حا ضر و د معظم ټـــو لـــوا ک همایونی اعلیحضرت په حضور شرفیاب شـــول او د کوچنی اختر په مناسبت یی خپل اودهغه ولایت د خلکو مبارکی یی د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت اوعلیاحضرتی معظمـــی ملکی حضورته عرض کړه .دغـه راز پـه جلال آباد کی اوسیدونکی پښتونستانیانهم دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت پهحضور شرفیاب شول او دشاهانه ذات اوعلیاحضرتی معظمی ملکی حضور تهیې د کوچنی نیکمرغـه اختر مبارکی وویله او د شهریاری ذات د قیادت او حکیمانه لارښو دنولاندی یی د افغا نستان د ز یات پر مختك هیله و کړه.

د قوس ۱۷ ــ معظم ټـولــواك همایونی اعلیحضرت لهغرمی څخه وروسته دبگرامیو د نساجی د فابریکی او دچـرگانو دروزنی د پروژی مختلف څانگی و کتلی .

دقو س ۲٤ : معظم ټولواك هما یـو نی اعلیحضرت د شپی په اووبجو د ایکا فـی اجرا ئیوی رئیس ښاغـلی او نـیو ن ا و د ملگرو ملتو د سر منشی مرستیال ښا غـلی

شاهانه ذات دهغی خاصی علاقی له مخیچه دهیواد انکشافی پروژوته یی لری دچرگانو د پروژی محصول چوڼگوړی په زیـر سرهگوری

نارا سیمان چه د ایکا فی د وزیرانو پـه کنفرانس کی د گډون دپاره‌کابل ته را غلی وو د گلخانـی په مـانـۍ کـی شاهـانـه حضور ته ومنل .

دقوس ۲۶ : معظم تو لواك هما یو نـی اعلیحضرت له غرمی نه وروسته په شـلورو بجو دایکافی د سیمی د هیواد و د هیئتـو رئیسان چه د ایـکافی د وزیـرانو د شوری په جر گه گی د گډون له پاره کابل تـه راغلی دی په دا سی حال کښی چه‌دایکافی سکر تر جنرال او د ایکافی د سیمی دهیواد ومقیم او غیر مقیم سفیران و ر سره ملگری وو د چهلستون پـه مانۍ کښی شـاهـانـه حضور ته و منل .

د قوس ۲۸ : معظم تولواك هما یـو نی اعلیحضرت ما ښام په او و بجو د گلخا نی په مـانۍ کښی د تـا یلند خـارجه وزیـر دکتورتانات کو مان چه د ایکافی دوزیرا نو په شورا کښی د گډون دپاره کا بل ته‌راغلی دی شا هانه حضور ته و ما نه .

دجدی ۲ : معظم تولواك‌همایونی‌اعلیحضرت او علیا حضرتی معظمی ملکی دشپی په اتو بجو په کابل ننداری کی دخشو درام وکوت.

همایونی معظم اعلیحضرت په داسی حال‌کی چه علیاحضرته معظمه ملکه هم تشریف لری د خشو د ډرام په هنر مندانو بانـدی‌شاهانه مهربا نی کوی

* : معظم تولواك همایو نی اعلیحضر ت دمانیښام په شپږ وبجو د شوروی دجمهوریتو داتحاد دځمکو د ښه والی او او بولگولو وزیر ښاغلی الکسیفسکی د ازبکســـان د جمهور یت داو بولگولو وزیر ښا غلی مـا مارسو ل اوف او د شوروی دتاجکستان د اوبولگولو وزیر ښاغلی محمد اوف د گلخانی په مانۍ کی شاهانه حضورته ومنل .

د جدی ۲۷ ـ معظم تـولواك همایونـی اعلیحضرت د شپی پـه اوو بجـو د متحد عربی جمهور یت د ملی شوری رئیس‌دوکتور محمد لبیب شقیر چه دبنه نیت د یـوه هیئت په مشری کابل ته راغلـی دی د گلخانی‌په مانۍ کی شاهانه حضورته ومانه .

بدلوی ۱۱ ـ معظم تولواك همایو نـــی اعلیحضر ت له غر می نه پخوا په یوولسو بجو دشاهی اردو ځلور سوه جستره ایـز روغتون چه د جوړ ید لو په حا ل کښی‌دی

وکوت اړ مربوطو انجنیرانو او کار کوونکو ته یې لازم هدایتونه ورکړل .

ددلوی ۱۲ – دشاهانه ذات د هدایت په اساس د خرقې شریفې گنبده ورقشانې کېږي .

ددلوی ۱۷ – زموږ دیندار پاچا معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت د دلوی اختر لمونځ د اختر په لومړۍ ورځ له غرمې نه مخوا په لسو بجو دشاهي ارگ په جومات کښې اداکړ .

ددلوی ۲۰ – د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه دلوی اختر په مناسبت د مبارکۍ تلگرامونه د اسلامي هیوادو دپاچاهانو او جمهورو رئیسانو په عنوان مخابره شویدي .

دحوت ٦ – معظم همایونی اعلیحضرت دمولینا نجم الدین آخندزاده هدیرې ته تشریف یووړ او د دغه مشهور عالم او مېړني روح ته یې ددعاکولو څخه وروسته دنجم المدارس مدرسه وکتله .

معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت هغه وخت چه دلوی اختر د لمانځه له اداکولو نه وروسته دشاهي ارگ له جومات څخه راوځي

ددلوی ۱۹ – معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له غرمې څخه دمخه په لسو نیمو بجو د ننگرهار دولایت مخور دجلال آباد په شاهي ماڼۍ کښې شاهانه حضور تهومنل .

* – شاهانه ذات دلوی اختر په مناسبت دمرکز او ولایتونو دیوشمیر بندیانو دبند پاتې موده وبښله .

دجدی ۲۷ – دعربي متحده جمهوریت رئیس ښاغلی انورالسادات هغه پیام چه دعربو دحقوقو څخه د افغانستان د خلکو د ملاتړ په نسبت د افغانستان څخه مننه په کښې څرگنده شوې ده دعربي متحده جمهوریت دملي شورا درئیس دکتور محمد لبیب شقیر له خوا دهمایونی اعلیحضرت حضور ته وړاندې شو .

د حوت ۸ – دافغانستان او شوروی اتحاد دوستی د تړون د پنځوسمې کالیزې په مناسبت د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت او دشوروي اتحاد عالي شوری درئیسه هیئت د صدر ښاغلی نیکولای پودگورني تر منځ د مبارکۍ تلگرامونه مخابره شول .

د حوت ۲۰ – معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت ددولت د ماموربنو نوي قانون ددولت داجیرانو قانون او دافغانستان د شاهي اردو د عسکري تقاعد او ترفیع د څمکنیو او هوائي قواو د ښوونځیو دوړو ضابطانو قانون او د عسکري ترفیع او تقاعد د قانون د څینو احکامو تعدیل د تقنیني فرمانونو په حیث توشیح کړل .

والاحضرت شهزاده احمد شاه رئیس جمعیت عالی افغانی سره میاشت

پیامهای والاحضرت شهزاده احمدشاه

بسم ا لله الر حمن الر حیم !

هموطنان عزیز !

حلول سال نو را به همهٔ شما از صمیم قلب تبریك میگو یم . سعاد ت و سلامت تان را در پرتو تعالی مملکت عزیز از بار گاه خدای بزرگ نیاز میکنم .

سالیکه گذشت اساسا برای مرد ما نماو برای جهانیان تاحد ی قناعت بخش بود ولی برای عده یی به سویهٔ ملی و بین‌المللی لحظات مشکل و پر از آلام نیز باخودداشت.

تعداد این مرد م هر چند کم هم باشد عالم انسانیت در برابر شا ن مسئوولیت های دارد . وظیفهٔ جمعیت افغانی سره‌میاشت در مقابل شان نیز به نوبهٔ خود خیلی‌حساس است البته مدعی این نیستیم که از عهدهٔاین وظیفه طوری که آرزوی ما بوده کاملابدرشده باشیم اما لااقل در رفع ویا تخفیف یك‌قسمت ازین درد انسانی به سویهٔ ملی و جهانی قدمی برداشته ایم .

از گذشته باید اموخت که جمعیت ما و مردم مابه پیمانهٔ وسیعتر در رفع مشکلی که فردا میتواند متوجه هر یك از ما باشد اقدام نمایند .

موفقیت مادرین راه تاحد زیاد مربوط این است که جمعیت ما تا کدام پیمانه موردتوجه انسان های خیر اندیش ما قرار گرفته واز کمك معنوی ومادی شان مستفید شویم .

در اخیر از بارگاه خداوند متعا ل نیاز مینمائیم تا مارا در راه انجام امور خیر و سعادت مردم در پر تو رهنما یی ها ی حکیمانهٔ اعلیحضر ت معظم همایو نی و در محیط صلح وسلم گیتی توفیق مزید عنایت فر ماید .

به‌مناسبت آغاز هفته مخصو ص‌سره میاشت

(۲٤ میزان ۱۳٤۹)

بسم الله الرحمن الرحیم :

هموطنان عزیز !

مسرت دارم ازینکه فرصت می یابم یکبار دیگر هفتهٔ مخصوص سره میاشت را که به صورت یك رسم خجسته در زند گی ملی ما جا گرفته آغاز نمایم .

برگزاری این مراسم در حقیقت تجلیل است از یك مفکورهٔ بزرگ انسا نی‌وپیروزی عواطف نیك بشر ی در برابر مشکلات‌ناشی

از آفات طبیعی و نارسایی های وضع‌اجتماعی در عصر یکه زند گی میکنیم . باوجودموفقیت های بزرگ بشر در علم وتخنیك بعضـــا حس جدایی بر حس همبستگی غلبه نموده تمدن مشترك را که میراث تمام افراد بشر است با خط نیستی تهدید مـــی کـــنند خوشبختانه تا امروز در نهایت حس تساند وعواطف نیك انسا نی موفق به جلو گیری از بروز چنین خطرا ت و تخفیف آلام انسان های که به ان مواجه بودند شده .

یکی از طرق مهم تبارز چنین عوا طف را ساحة فعا لیت جمعیت های خیر یه سره میاشت تشکیل مید هد .

استقبال مثبت مردم خیر اندیش مـــا از پروگرام وفعالیت جمعیت افغانی سره‌میاشت در گذشته باعث امید واری به موفقیت‌جمعیت مادر آینده میگردد .

یقین دارم افراد نجیب افغان در طو ل این هفته وطی سالیا ن متما دی از طریق سهم گیر ی فعا ل معنو ی ومادی وظیفـــه بزرگ انسانی شان را انجام خواهند داد .

همچنین امید وارم کار کنان جمعیت ما با احساس اشترا ك در چنین یك اقدام‌بزرگ بموفقیت های مطلوب در آینده نایل گردیده وظیفه شان را بحیث خدمتگار ان جامعه و اعضای عایله بزرگ جمعیت‌های سره‌میاشت جهان اجرا خوا هند کرد .

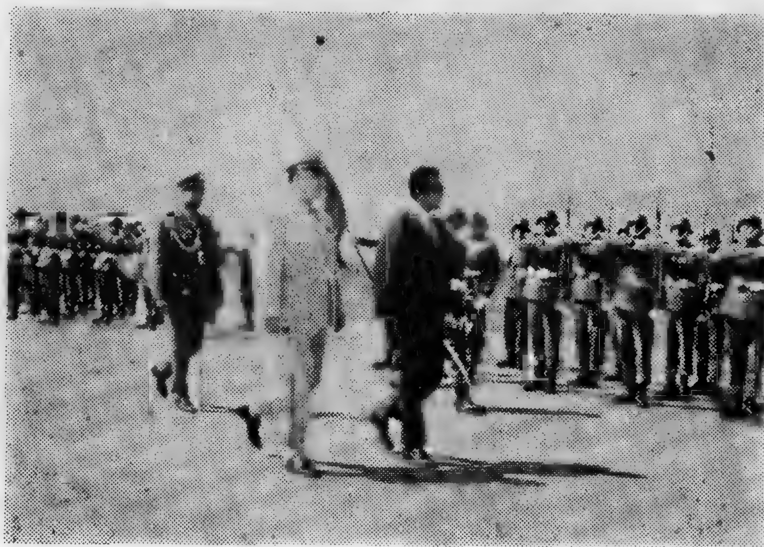
از بار گاه خداوند توانا وداد گر استدعا میدارم که تحت قیادت حکیمانهٔ اعلیحضر ت معظم همایونی به همهٔ ما توفیق پیرو ی از ارشاد خیر الناس من ینفع النا س را اعطاء فـــر مایـــد .

مسافرت والاحضرت شهزاده احمد شاه و والاحضرت خاتول به جاپان

والاحضرت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضرت خاتو ل بد عوت خانواده امپرا طوری و حکو مت جاپان برای اشتراك در مراسم روز مخصوص افغانستان در نمایشگاه جهانی اکسپو (۷۰) او ساکای جاپان بتاریخ ۱۶ ثور ۱۳۴۹ مطابق ٦ می ۱۹۷۰ عازم آنکشور شدند .

والاحضرت مارشال شاه ولیخان غا زی فاتح کابل ، والاحضرت سر دار عبد الو لی، عدهٔ از اعضا ی فامیل جلیل سلطنتی بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم و میرمن عالیه اعتمادی خانم بناغلی صدراعظم ،

والاحضرت شهزاده احمد شاه موقعیکه سلام گارد احترام را قبول و آنرا معاینه میفر مایند

پوهنوال دوکتور محمدعمر وردك رئیس ولسی جرگه ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاون او ل صدار ت ، ستر جنرا ل خان محمد وزیردفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخله پوهاند دوکتور عبدالله واحد ی والی کابل ښاغلی محمد کبیر نورستا نی ښـــاروا ل سرپرست کابل در نزدیك طیاره باوالاحضرت وداع کردند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه قبل از عزیمت جانب جاپان گارد احترا م را معاینه وسلام گارد را قبول نمودند . درین هنگا م ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفاع ملی با والاحضرت شهزاده گرا می تانزدیك طیار ه همراه بودند . خانم شارژدافیرسفارت کبرای جاپان در کابل دستهٔ گل رابه والاحضر ت خاتول تقدیم کرد .

درین مسافر ت دوکتور محمد اکبر عمر وزیر تجار ت ، ښاغلی محمد امین اعتمادی رئیس تشریفات وزار ت امور خارجه وبرید جنرال عبدالغنی بصفت یاور نظامی والاحضرت شهزاده احمد شاه همراه بودند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خاتول همسر محترمهٔ شان حین موا صلت در میدان هوایی توکیو از طر ف وزیر دولت جاپان بنمایند گی از حکو مت آنکشور ، مامورین عالی رتبه ، دکتور طبیبی سفیرکبیر افغانستان ، محصلین افغانی و یك عدهٔروسای کوردیپلو ماتیك استقبال گردیدند.

والاحضر ت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضرت خاتول شام همان‌روز در دعو تی اشترا ك فرمودند که بافتخار والاحضرتین از طر ف وزیر امور خار جهٔ

والاحضرت شهزاده احمد شاه و همسرمحتر مهٔ شان والاحضرت خا تول مو قعیکه از قصر سلطنتی تو کیو دیدن می‌فرمایند

جاپان ترتیب داده شده بود . درین دعو ت اعضای کابینهٔ جاپان ، مامورین عالیرتبهٔ وزار ت امور خار جه اعضا ی انجمن دوستی جاپان وافغانستان حضور داشتند . در ین دعوت بین والاحضر ت شهزاده احمد شاه و وزیر امور خار جهٔ جاپان بیانیه های در مورد مناسبات دوستانه و همکاری بین مملکتین تعاطی گردید .

صدراعظم جاپان آقای ساتو سا عت یازدهٔ قبل از ظهر روز ۱۹ ثور برای ملاقا ت تعارفی به اقامتگاه والاحضر تین آمده در مورد روابط دوستانه و توسعهٔ روابط اقتصادی و کلتوری دو کشور تبادل افکار نموده واز والاحضرت تقاضا کردند تا پیام صمیما نه وسلام ها ی حکو مت جاپان را بحضور اعلیحضر ت معظم همایو نی وعلیاحضر ت ملکه معظمه تقد یم نمایند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه طی بیانا ت شان که در جواب گفتار صدراعظم ووزیرامور خار جه جاپان اظهار فرمودند ، از سیاست بیطرفی افغانستان از روی تحکیم روا بـــط اقتصادی و فرهنگی با جاپان و از مسافر ت اعلیحضر ت معظم همایو نی وعلیا حضرت ملکهٔ معظمه به جاپا ن در (۱۳۴۸) یاد آور شدند .

ظهر ۱۹ ثور والاحضر تین در دعو ت اشترا ك فرمودند كه از طرف خاندان‌سلطنتی جاپان اعلیحضر ت امپرا طور و ملـکه و شهزاد گان جاپان بافتخار والاحضرتین ترتیب شده بود .

در ختم این دعو ت والاحضرتین بصو ب شهر توکیو تشریف فرما گردیدند .

بتاریخ ۲۰ ثور روز ملی افغانستا ن با حضور والاحضر ت شهزاده احمد شاه و والاحضرت خاتو ل طی مراسم مـــجللی در نندار تون بین المللی اکسپو (۷۰)اوساکا برگذار گردید .

در مدخل ننداز تون افغانستا ن یك‌دسته از شاگردان معار ف اوساکا با تقدیم دسته های گل از والاحضرتین استقبا ل بعمـــل آوردند . همچنان جمع غفیر از مردم برا ی استقبال والاحضرتین در مدخل و اطرا ف ننداز تون افغانستان جمع شده بودند و با

والا حضرت شهـز ا د ه ا حـمد شا ه بتاریخ ۱۰ می ۱۹۷۰ روز ملی افغانستا ن را در محضر بیشتر از بیست‌و پنج هزارنفر در پلازا بزرگ اکســپو ۷۰ افتتا ح فرمودند

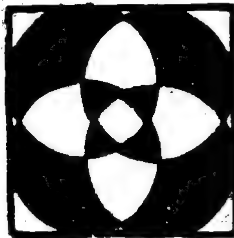
ابراز احساسا ت و کف زدنها از والاحضرت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خـاتـــو ل استقبال بعمل آوردند .

والاحضرت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضر ت خاتو ل بعد از ۲۱ روز مسافر ت به جاپان سا عت ۲ و ۲۵دقیقه بعد از ظهر روز ٦ جوزا بوطن مواصلـــت کردند .

در میدان هوایی بین المـلـلی کـابـل والاحضـــرت شا هدخت بلقیس والا حضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضر ت‌شاهدخت مریم ، والاحضرت لیلما ، والاحضرت‌مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل ، والاحضرت سردار عبدالو لی و بعضی از اعضا ی‌فامیل جلیل سلطنتی ، ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ، پو هنوا ل دوکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ، ښاغلی علی‌محمد وزیر در بار سلطنتی ، ستر جنرا ل خان‌محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لو دین وزیر داخله ، پوهاند دوکتور عبدالله‌واحدی والی کابل ، ښاغلی محمد کبیر نور ستا نی ښاروا ل سر پرست کابل ، شارژ دافـــیر سفار ت کبرا ی جاپا ن در نزدیك طـیّاره از والاحضر تین استقبا ل کردند .

والاحضر ت شهزاده احمد شاه بعدا در حالیکه ستر جنرا ل خان محمد وزیر دفا ع ملی باوالاحضرت همراه بود سلام گارداحترام را قبول و آنرا معاینه نمودند .

والاحضر ت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خاتول سپس طر ف صفو ف مستقبلین رفته با هر یك احوا ل پرسی نمودند .

مسافرت والاحضرت شاهدخت بلقیس و والاحضرت جنرال عبدالولی به ایران

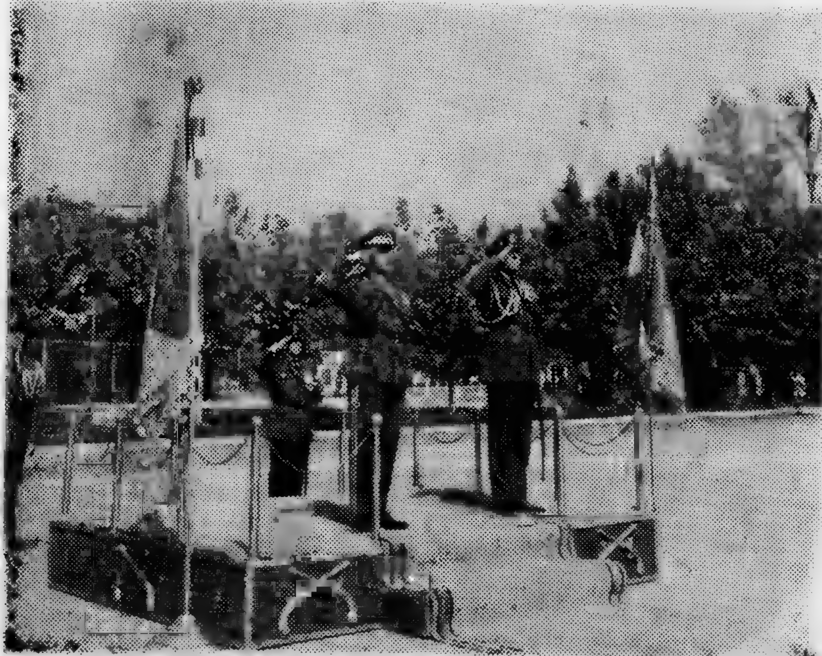
والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت سر دار عبد الو لی به دعوت والاحضرت شا هپور غلام رضاپهلوی و همسر شان والاحضرت منیژه ساعت ۱۰و ۱۸ دقیقه صبح ۹ سنبله ۴۹ مطابق ۳۱ اگست ۱۹۷۰ از کابل عازم ایران شدند .

والاحضرتین حین موا صلت به میدا ن هوایی بین المللی کابل با مشایعین وداع کرده بعد اسلام گارد احترام را قبول و آن را معاینه کردند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس قبل‌ازعزیمت با والاحضرت مارشال شاه ولیخان غا زی فاتح کابل ودا ع می فرمایند

در میدان هوایی بین المللی کابل والاحضرت شهزاده احمد شاه ، والاحضرت شاهدخت مریم ، والاحضرت لیلما ، والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل وعدهٔ دیگر از اعضای فامیل جلیل سلطنتی، بناغلی عبدالله یفتلی معاون اول ووکیل صدارت ، (بناغلی اعتمادی صدراعظم برای انجام یك سلسله مسافرت ها در اروپا ی شرقی وسهم گیری در کنفرانس لوساکا درکشور تشریف نداشتند) .
پوهنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسي جرگه ، بناغلی علی محمد وزیر دربارسلطنتی ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخله ، پوهاند دکتور عبدالله واحدی والی کابل ، بناغلی محمد کبیر نورستانی بناروال سرپرست کابل بناغلی احمد سبحانی شارژدافیر و بناغلی فوزی اتاشه نظامی سفارت کبرای ایران متعین کابل درنزدیك طیاره با والاحضرتین وداع کردند .
درین سفر والاحضرت حمیرا صبیه والاحضرتین و بناغلی غلام عثمان علومی کفیل ریاست تشریفات سلطنتی باوالاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت سردارعبدالولی همراه میباشند .
بعضی از اعضای شوری ، جنرالها و بعضی ازصاحب منصبان اردوی شاها نه مامورین عالی رتبه واعضای انجمن میرمن های رضاکار نیز در میدان هوایی بین‌المللی کابل غرض وداع با والاحضرتین حاضر بودند .
والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت سردار عبدالولی قبل از ظهر ۹ سنبله به تهران وارد شدند .
در میدان هوایی بین المللی مهر آباد تهران والاحضرت شاهپور غلام رضاپهلوی و والاحضرت منیژه پهلوی همسر شان ، بناغلی اسد الله علم وزیر دربار سلطنتی،

والاحضرت جنرال عبدالولی و والاحضرت شاهپور غلام رضاپهلوی سلام گارد احترام را قبول می فرمایند

سردار اسد الله سرا ج سفیر کبیرواعضای سفارت کبرای افغانی ، رئیس تشریفا ت وزار ت امور خار جهٔ ایران از والاحضر تین پذیرایی کردند .

بعدا والاحضر تین تا قصر پذیرایی ها ی دولتی سعد آباد که برای اقا مت شا ن تعین شده همراهی شدند .

والاحضر ت شاهد خت بلقیس بتاریخ ۱۰ سنبله از نمایشگاه صنایع دستی و نمایشگاه فردوسی بازدید بعمل آوردند همچنان والاحضر ت سردار عبدالو لی همان روز از ریاست ار کان حربیه و اکادمی حربی دیدن کردند .

والاحضرتین بتاریخ ۱۰ سنبله در دعوت نهاری اشترا ك فرمودند که از طر ف بناغلی اسدالله علم وزیر دربار سلطنتی به افتخار شان ترتیب یافته بود .

درین دعو ت علاوه از شخصیتها ی ایرا نی سردار اسدالله سرا ج سفیر کبیر افغانی متعین تهران نیز اشترا ك داشتند .

والاحضرتین شب ۱۰ سنبله در دعو ت شا می اشترا ك کردند که از طر ف والاحضرت شاهپور غلام رضا پهلو ی و والاحضر ت منیژه پهلوی به افتخار والاحضرتین در قصر سعد آباد ترتیب داده شده بود .

والاحضر ت سردار عبدالولی بتاریخ ۱۰ سنبله به مقبرهٔ اعلیحضر ت رضا شاه فقید رفته پس از اتحا ف ادعیه اکلیل گل گذاشتند بعدا والاحضر ت سردار عبدالو لی از موزیم آرامگاه رضا شاه فقید دید ن نمودند .درین بازدید سردار اسد الله سرا ج سفیر کبیر افغانستان متعین تهران نیز حضور داشتند.

والاحضرت شاهدخت بلقیس و والاحضرت سردار عبدالو لی از صفحا ت شمال ایرا ن نیز باز دید بعمل آوردند .

والاحضرتین روز ١٦ سنبله از مسابقه بین المللی تینس در تهران دید ن نمودند .

والاحضرت شاهد خت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالو لی که بدعوت والاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی و همسر شا ن والاحضرت منیژه به ایرا ن رفته بودند ساعت ٦ و ۲۰ دقیقه شام پنجشنبه ۱۹ سنبله بکابل مراجعت فرمودند .

والاحضر ت شهزاده احمد شاه ،والاحضرت شهزاده محمد نادر ، والاحضرت شاهد خت مریم ، والاحضرت خا تو ل ، والاحضر ت لیلما ، والاحضرت مارشا ل شاه ولی خا ن غازی فاتح کابل ، بعضی دیگر از اعضا ی فامیل جلیل سلطنتی ، بناغلی عبدالله یفتلی معاون اول ووکیل صدار ت ، دکتورعبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف ، بناغلی عبدالاحد کرزی نایب اول ولسی جر گه ، بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ،ستر جنرال خان محمد وزیر دفا ع ملی ، انجنیر محمد بشیر لودین وزیر داخله ، پو هاند دکتور عبدالله واحد ی والی کابل ، بنا غلی محمد کبیر نورستا نی بناروا ل سر پر ست کابل ، بناغلی احمد صبحا نی شارژدافیر سفار ت کبرا ی ایرا ن متعین کابل در میدان هوایی بین المللی کابل در نزدیك طیاره از والاحضر تین استقبا ل کردند .

والاحضر ت شاهد خت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالو لی بعدا گارد احترا م را معاینه وسلام گارد را قبول کردند .

والاحضرتین سپس ازف صفوف دیگر مستقبلین که شامل بعضی از اعضا ی کابینه دکتور ولید حقوقی قاضی ستره محکمه وآمر عمو می اداری قوهٔ قضائیه ، بعضی از اعضای شورا ، جنرا ل ها و بعضی از صا حبمنصبان اردو ی شاهانه ، مامورین عالی رتبه ،اعضای انجمن میرمن های رضا کار و اعضای سفارت کبرای ایرا ن در کابل با خانم های شا ن بود رفته با هر یك احوا ل پرسی کردند .

در نزدیك طیاره یکتن از اعضا ی انجمن میرمن های رضا کار به وکا لت دیگراعضای آن انجمن دستهٔ گل به والاحضر ت شاهدخت بلقیس تقدیم کردند .

طیارهٔ د آریانا افغان هوایی شرکت حامل والاحضرتین بعد از ظهر روز پنجشنبه ۱۹ سنبله ٤۹ از میدان هوا یی تهرا ن اوج گرفته بود .

در میدان هوایی تهران والاحضر ت شاهپور غلام رضاپهلو ی و همسر شان والاحضرت منیژه ، بناغلی اسدالله علم وزیر دربار شاهنشا هی ایرا ن بناغلی اسدالله سرا ج سفیر کبیر افغانی در تهرا ن ، رئیس تشریفات سلطنتی ورئیس تشریفا ت وزار ت دربار ایران ، بناغلی محمود فرو غی سفیر

والاحضرت شهزاده احمد شاه هنگا م مصافحه با والاحضرت جنرال سردارعبدالولی در میدان هوایی بین المللی کابل

کبیر آن کشور در کابل واعضا ی سفار ت کبرا ی افغانی متعین تهرا ن با خانم ها ی شان برای وداع با والاحضرت شاهدخـــت بلقیس و والاحضرت جنرال سر دار عبدالولی حضور داشتند .

والاحضرت شا هد خت بلقیس قبـل از عزیمت در میدان هوایی تهران در حا لیکه والاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی نیـــز حضور داشتند گارد احترام را معاینه وسلام گارد را قبول کردند . درین هنگام موزیـــک سرود های ملی افغانستان وایران رانواخت .

والاحضرت مارشال شاه ولیخان غــازی‌فاتح کابل

خبرونه

دحمل لمړی ـ د سرې میاشتې دټولنې عالي رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه د نوي کال په مناسبت سره خپله بیانیه ایرادکړه.

دحمل ۲ ـ د افغانستان ژولوژۍ کمیټې د افتخاري رئیس والا حضرت شهزاده محمد نادر په حضور دبریکوت په پارک کښې غونډه وکړه.

په دې غونډه کې دهیواد دوحشي اوقیمت لرونکو حیواناتو دنسل دپریکیدو په باره کښې لازم تصمیمونه ونیول شوه.

د حمل ۱۱ ـ څوارلس دری عراده بایسکلونه درضا کار و میرمنو د ټولنې له خوا درضا کارو میرمنو دټولنې دعالي رئیسې والاحضرتې شهزاده گۍ بلقیس په حضور کښې د میرمنو په ټولنه کښې مستحقو معیوبینو ته وویشل شوه.

دحمل ۲۶ ـ د رضا کار و میرمنو د ټولنې دعالۍ رئیسې والاحضرتې شهزادگۍ بلقیس د هدایت په اثر یوه اندازه دواګانې درضا کارو میرمنو له خوا د جلال آباد د محبس نارینه وو او ښځو نارو غو بندیانو ته وویشلې شوې.

دثور ٦ ـ والاحضرت شهزاده احمدشاه او والاحضرت سردار عبدالولي دمرحوم عبیدالله مجددي دفاتحې په مجلس کښې چه دهغه دکورنۍ لخوا دشاه دو شمشیره (رح) په جامع جومات کښې جوړ شوی و ګډون وکړ.

* ـ د کابل فاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازي دشوروي اتحاد دوزیرانود شورۍ غړی او د شوروي اتحاد او افغانستان ددوستۍ د ټولنې رئیس ښاغلي انتونوف په داسي حال کښې چه په کابل کښې د هغه هیواد لوی سفیر هم ورسره ملګری و خپل حضور ته ومنل.

دثور ۷ ـ والاحضرت شهزاده محمدنادر، ښاغلي صدراعظم او قاضي القضات پوهاند ضیایي د راډیو افغانستان د هنر مندانو استاد شیدا، محمد غازي، او میا شیدایي چه په یوه ترا فیکي پیښه کي مړه شوي وو د فاتحې داخستلو په مجلس کښې چه دپل خشتې په لوی جوماټ کښې جوړ شوی وو ګډون وکړ.

دثور ۹ ـ دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازي دمشرانو جرګې رئیس سناتور عبدالهادي داوي دصدارت عظمی لومړی مرستیال ښاغلي عبدالله یفتلي په هغه میلمستیا کښې ګډون وکړ چه د جاپان د امپراطور اعلیحضرت هیرو هیتو د زیږیدنې دکلیزې په مناسبت د جاپان دلوی سفارت لخوا په انتر کانتیننتال هوټل کې جوړه شوې وه.

دثور ۱۰ ـ والاحضرتې شهزادګۍ بلقیس په کابل کښې د پاکستان د لوی سفیر ماندینه میرمن شیر ین خان او په کابل کښې دالمان داتحادي جمهوریت د لوی سفیر ماندینه میرمن ریشا بر ویر خپل حضور ته ومنلې.

دثور ۱٦ ـ والاحضرت شهزاده احمدشاه او محترمه میرمن یې والاحضرت ته خاتول دجاپان د امپرا توري کورنۍ او حکومت په بلنه د جاپان د اوساکا داکسپو ۷۰ په بین المللي ننداریو کي د افغانستان د مخصوصي ورځې په مراسمو کښې د ګډون له پاره هغه هیواد ته روان شول.

دثور ۱۹ ـ دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازي او والاحضرت سردار

عبدالولي دصدار ت عظمى دمشاور مر حو م دکتور محمد حيدر دفاتحې داخستلو په مجلس کښې‌چه دشير پور په‌جامع جومات کښې‌جور شوى و ګډون وکړ .

دلړور ۲۸ ـ دپاکستان دماليې وزير ښاغلى نواب مظفر علي قزلباش مازيګر په پنځو بجو دوالاحضرت مارشا ل شاه وليخان غا زى د کابل فاتح سره د ده په کور کښې‌دپيژندګلوى کتنه وکړه .

په دغه وخت د پاکستان لوى سفير جنرال شيرين خان هم حاضر وو .

دجوزا ٦ ـ والاحضر ت شهزاده احمدشاه او محتر مه مير من يې والاحضر ت خاتو ل چه دجاپان د امپراتورى کورنى او حکو مت په بلنه دجاپان داوساکا په بين الملـــلى نندار تون کى د افغانستان دور څې پــــه مراسمو کى د ګډون لپاره هغه هيواد ته‌تللى وو بيرته وطن ته راورسيد ل .

دجوزا ۱۵ ـ والاحضر تې‌شهزادګۍ‌بلقيس او والاحضر تى شهزادګى مريم دماښا م په اووبجو دترکى د مير منو دټولنى رئيســـه ميرمن اوز کايا او د نوموړى ټولنى معاونه ميرمن دياکال ميك ښپل حضورته ومنلى، او همدا رنګه مير مـــن مار ګريت ماکـــى د انګلستان د پار لمان پخوانى غړى هم ښپل حضور ته ومنله .

دجوزا ۱۷ـ والاحضرت مارشال شاه‌وليخان غازى دکابل فاتح او والاحضر ت ســـر دار عبدالولي دمرحوم استاد سلجوقى د جنا زى د ښښولو په مراسمو کښې ګډون وکړ .

دجوزا ۲۰ ـ والاحضر ت شهزاده‌احمدشاه والاحضر ت شهزاده محمد نادر ،والاحضرت مارشال شاه وليخان غازى دکابل فا تـح او والاحضر ت سر دار عبدالو لى دمرحوم استاد صلاح الدين سلجو قى د فا تحې د اخستلو په ټولنه کښې ګډون وکړ .

دجوزا ۲۳ ـ والاحضر ت مارشا ل شاه‌ولى خان دکابل فاتح‌اووالاحضرت سردارعبدالولى په هغه ميلمستيا کښې‌ګډون‌وکړ چه‌ټولواکمنى علياحضر تـــى دو همـــى اليزابتې‌دزيږيدنى دکاليزى په مناسبت‌په‌کابل‌کښې‌دهغه هيوادد لوى سفير لخوا د برتاينى په لوى سفار ت کښې ترتيب شوى وه .

دسرطان ۱ ـ والاحضر ت مارشال شاه‌ولى خان غازى دجواهر لعل نهرو خور مير من‌لکشمى ښپل حضور ته ومنله . په دغه کتنه کښې دهند لوى سفير هم وو .

دسرطان ۲ ـ والاحضرتى شهزاده ګى مريم دکابل دپو هنتون دطب دپو هنځى‌دنرسنګـــــ دښوونځى د دريالسمى دورى د اووه لسو تنو فارغانو بر ى ليکو نه په مير منو روغتون‌کښې مستحقينو ته وويشل .

دسرطان ۳ ـ والاحضرت مارشال شاه‌ولى خان غازى دکابل فاتح او والاحضر ت سر دار عبدالولي دکند هار دقو ل اردو دزرهـــدارو قوماندان مر حو م بريد جنرا ل محمد سرور دجنازى د ښښولو په مراسموکښې‌ګډون‌وکړ .

دسرطان ۲۳ ـ دوالاحضر ت‌مارشال‌شاه‌ولى خان غازى‌دکابل‌فاتح‌سره په‌کابل‌کښې‌دعرا ق لوى سفير ښاغلى احمد آليا س دپيژندګلوى کتنه وکړه .

* ـ و ا لا حضر ت مار شال شاه و لى خان غازى دکابل فاتح او والاحضر ت‌سردار عبدالولي په هغه ميلمستيا کښې ګډو ن وکړ چه دفرانسى د ملى ورځى په مناسبت‌په‌کابل کښې دفرانسى‌دلوى سفيرلخواجوړه‌شوى وه.

دسر طـان ۲٤ : والاحضرت مـا ر شا ل شاه وليخان غازى دکابل فاتح په پلچر خى کښې ددوا جو ړ و لو دفابريکى د بنسټ‌دبره کيښو د لــه .

د اسد ۱۷ ـ درضا کارو د مير مـنو د ټولنى دعالى ر ئيسى والاحضر تى شاهدخت بلقيس د هدايت په اثر د مطبو عا تو په کلوپ کى د هيواد دلاسى صنا يعو د خر څولو بازار پرانيستل شو .

داسد ۱۸ — والاحضرتی شهزادگی مریم دمازدیگر په پنځو بجو د مطبوعاتو پـه کـلوپ کښې درضا کارو میرمنو دهیواد دلاسی صنایعو بازاره وکوت.

د اسد ۲۶ — والاحضرتی شهزادگـی بلقیس او والاحضرتی شهزادگی مریم په هغی تولنه کښی گډون وکړ چه د کورنیو دلار ښوونی دټولنی د دوهمنی کالیزی په مناسبت دعالمی روغتیا په موسسه کښـی جوړه شوی وه.

دسنبلی لمړی — د دوستو هیوادو هنری نمایشو نه دشپی په اتو بجو د والاحضرت شهزاده احمد شاه، والاحضرت شهزاده محمد نادر، والاحضرتی خاتول او دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی په حضور په کابل ننداری کښی پرانیستل شـول.

دسنبلی ۲ — والاحضرت شهزاده احمدشاه سهار په نهو بجو هغه نندارتون چه د هیواد د ښځو لیکی دبیر ته اخستلو د دوه پنځوسمی کالیزی په مناسبت ترتیب شوی و او په هغو کښی د ښځو او نویو موسسو ملي تولیدات دننداری دپاره ایښودل شوی و پرانیست.

دسنبلی ٤ — دوالاحضرت شهزاده احمدشاه والاحضرت شهزاده محمد نادر، والاحضرت خاتول، والاحضرت لیلما په حضور دافغان فلم د موسسی لمړنی هنری محصول د روز گارانو فلم دشپی په اته نیمو بجو په کابل ننداری کښی وښودل شو.

دسنبلی ۵ : والا حضرت مارشال شاه ولیخان غازي دکابل فاتح او والا حضرت جنرال سردار عبدالولی په حضوری چمن کښی د نیزه بازی لوبه وکتله.

دسنبلی ۱۰ — والاحضرتو شهزاده گی بلقیس او والاحضرت جنرال سردار عبدالولی دوالاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی او د ده میرمنی والاحضرتی منیژی په بلنه د کابل څخه ایران ته روان شول.

دسنبلی ۱٤ — دکابل فاتح والا حضرت مارشال شاه ولیخان غازی د ا شرف المدارس دمدرسی دد ولسو تنو فارغانو بریلیکونه په هغی مدرسه کښی هغوی ته وویشل. او د اسلام د سپیڅلی دین په شاو خوا کښی وینا وکړه.

دسنبلی ۱۹ — والاحضرتو شهزادگی بلقیس او والاحضرت جنرال سردار عبدالولی چه دوالاحضرت شاهپور غلام رضا پهلوی او د ده د میرمنی والاحضرتی منیژه په بلنه لس ورځی پخوا ایران ته تللی وو ما بنام په شپږو بجو او شلو دقیقو کابل ته را ورسیدل.

دمیزان ۵ — والاحضرتی شهزادگی مریمی مازیگر په څلورو بجو دښارندوی دهمکارانو دټولنی په خوارلسمه غونډه کښی چه دپوهنی په کلوپ کښی جوړه شوی وه دافغانستان ښارندوی ټولنی دنجونو د ښارندو ی افتخاری عالی ریاست ومانه.

دمیزان ۸ : د سلطنت د مقام و کیـل والاحضرت شهزاده احمد شاه، بنا غلی دوست محمد فضل ته هدایت ورکړ چه دعامو خلکو دهوسا ی په غرض د غلی د نرخ دټیټگلو لو په مقصد په مرکزاوولایاتو کښی په مناسبه بیه کافی غله عرضه کړی.

*ـ د کابل فاتح والا حضرت مارشاه و لیخان غازی په هغه میلمستیا کښی گډون وکړ چه په کابل کښی د ولسی چین دجمهوریت د لوی سفیر له خوا د هغه هیواد د جمهوریت د تاسیس دیویشتمی کالیزی په مناسبت د چین په لوی سفارت کښی ترتیب شوی وه.

دمیزان ۹ : دسلطنت د مقام و کـیل والاحضرت شهزاده احمد شاه تر غرمی دمخه د جمهور رئیس مرحوم جمال عبدالناصر د فاتحی د اخستلو مجلس چه دپل خشتی په جومات کی د افغانستان د حکومت او په کابل کی د عربی متحد جمهوریت د لوی سفارت لخواجوړ شوی و گډون وکړ. او خپله خواشینی ئی هغه سفارت ته څرگنده کړه.

* ـ د کا بل فا تح ما ر شال شاه‌ولیخان غازي او وا لا حضرت جنرال سردارعبدالولي دفقید مرحوم جمال عبدالناصر د مړ ینـــي دفاتحې په مجلس کښې ګډون وکړ .

دمیزان ۱۱ ـ والاحضر تي شهزاد ګـــی بلقیس‌والاحضرتي شهزاده‌ګۍ مریم‌والاحضرتي خاتول او والا حضر تي لیلما د مر حـــو م جمال عبدالنا صر د فاتحې اخیستلـو پـــه

مجلس کښې چه د میر منو ټولنې او په‌کابل کښې د عر بي متحد جمهور یت او سیدونکو میر منو له خوا د نوي ښار په‌ښار ی‌سالون کښې جوړ شوی وو ګډون وکړ .

د میزان ۲۰ : والا حضرت ما ر شال شاه ولیخان غازي د کابل فاتح‌او والاحضرت جنرال سردار عبدالو لي د مر حوم سر دار احمد علي دجنازې د خښو لو په مرا سمو کښې ګډون و کړ .

دمیزان ۲۲ ـ دهمایو نی معظم اعلیحضرت دنیمکر غه میلاد دکالیزې په منا سبت د سلطنت د مقا م دو کیل والاحضر ت‌شهزاده احمد شاه په حضور د هیواد د شما لـــی ولایا تو د چاپ اندازانو له خوا دبزکشی ستر ی لو بې دور ځی په دووبجو دبګرامیو دګلف په میدان کښې وشوی .

* ـ د سلطنت مـقـام و کیل والاحضرت شهزاده احمد شاه له غر می نه پخوا په‌لس نیمو بجو د شور ی د دیار لسمی دور ی د دوهم کال لومړنی غونډی په‌خپلوارشاداتو سره پرانیستلی .

د میزان ۲۳ ـ دسلطنت د مقا م و کیل والاحضر ت شهزاده احمد شاه د هیواد د شمالي و لایتو د بزکشي د ټیمو نو رئیسان او غړي چه د معظم ټولوا ك همایو نـــي اعلیحضر ت دنیکمرغی زیږ ید نی دکالیزې دنمانځلو له کبله د یو لړ لو بو له پاره کابل ته را غلي و ددلګشا په ما ني کښې خپل حضور ته و منل .

* ـ د سلطنت د مـقـا م و کـیـــل والاحضر ت شهزاده احمد شاه والا حضر ت شاهد خت بلقیس والاحضر ت شاهد خت مریم، والاحضر ت شهزاده مـــیرو یـس ، والاحضر ت مارشا ل شاه ولیخان غا زی د کابل فاتح او والاحضر ت جنرا ل سردار عبدالو لي په هغه میلمستیا کښې ګډون‌وکړ چه دافغا نی سری میا شتې د مخصو صې هفتې په مناسبت د کابل په هو تل کـــې ترتیب شوی وو .

دمیزان ۲۵ ـ دسلطنت د مقام دو کیـــل والاحضر ت شهزاده احمد شاه او والاحضرتي خاتولو په حضور په غازي ستد یو م‌کښې‌دبز کشئي ډیری مهیجی لو بی مازیګر د فار یا ب تخار ، بدخشان او بلخ د ټیمو نو تر منځ اجرا شو لی .

* ـ د ر ضا کارو میر منو د ټو لـنی عالي رئیسی والاحضر تي شهزادګۍ بلقیس د هدایت په اثر دوینو دبانك په ګـــته د افغانستان د ګانو نمایش دهغی تو لنی په ترڅ کښې وښودل شو چه ما ښا م په شپږ و بجو د کابل هوتل په تالار کښې جو ړ شوی و .

دمیزان ۲۸ ـ دسلطنت د مقام وکــــیل والاحضرت شهزاده احمد شاه له غر می نه پخوا داتمی فر قی بیل بیل تاسیسا ت‌وکتل.

د میزان ۲۹ ـ قاضي القضا ت پو هاند دکتور عبدالحکیم ضیایي په دولسو بجو د ګل خانې په ماني کښې د سلطنت د مقا م دوکیل والاحضر ت شهزاده احمد شاه په حضور مشر ف شو او دستر ی محـــــکمې قاضیان ښاغلی مولو ی عبدالبصیر ، دکتور ولید حقو قي ، ښاغلی غلام علي کریمي ، ښاغلی مولو ی عبیدالله صا فـــي یـــې چه په دی وختو کښې په نویو وظیفو مقرر شوید ی د سلطنت د مقام دوکیل حضور ته معرفي کـړ ل .

دعقرب ٤ – والاحضر ت شاهد خت بلقیس والاحضر ت مارشا ل شاه ولیخان غاز ی د کابل فاتح والاحضر ت جنرا ل ســـر دار عبدالو لی او ښاغلی نور احمد اعتـــما دی صدراعظم په هغه میلمستیا کښی گډو ن وکړ چه د ایران دلو ی سفیر او د هغه میر منی لخوا د ایران د شاهنشاه اعلیحضر ت محمد رضا شاه پهلوی دزیږیدنی پـــه منا سبت دانتر کانتیننتال په هوتل کښی تـــر تیب شو ی وه .

دعقرب ٥ – د سلطنت د مقا م و کیـــل والاحضر ت شهزاده احمد شاه له غر می نه پخوا په یو ولسو بجو او پنځلسو دقیقو د پولیسو د اکاډمی بیلی بیلی څانگی وکتلی .

دعقرب ٦ – والاحضر تی شهزاد گـــی بلقیس والاحضر تی شهزادگی مر یمی او والاحضر تی خاتول په کابل کښی داوسیدونکو دیپلوما تانو میر منو دټولنی دخر څلاو مربوط خار جی محصو لات وکتل .

دعقر ب ٩ – د روژی د مبار کی میا شتی په مناسبت د سلطنت د مقا م و کیـــل والاحضر ت شهزاده احمد شاه په گډو ن د تراویحو د لمانځه په ترڅ کی دشپی په اوو بجو د شا هی ارگ په جو ما ت کی دقرا ن عظیم الشان ختم شرو ع شو .

دعقرب ١٤ – دقران عظیم الشان خـــتم چه د روژی د مبار کی میاشتی په لومړ ی مابنام دوالاحضر ت شهزاده احمد شاه په گډون دتراویحو لمانځه په تر خ کښـــی شروع شو ی و دشپی په اتو بجواودیرشو دقیقو پا ی ته ورسید .

دعقرب ١٧ – دوالاحضـــر ت شـــهزاده احمد شاه د هدایت په اثر افغانی سر ی میاشتی پنځه زره ډالره د اردن د مصیبت ځپلو له پاره هغه هیواد ته واستو ل .

دعقر ب ٢١ – والاحضـــر ت شهـــزاده احمد شاه له غر می نه پخوا د فرا نسی لوی سفار ت ته تشریف یووړ او خپل دخواشینی مراتب یی په هغه مخصو ص کتا ب کښی چه د جنرا ل شار ل دوگول دمړینی پـــه مناسبت ایښودل شوی و در ج کړل .

دعقرب ٢٤ – د افغانی سره میا شتی د ټولنی د عالی رئیس والاحضر ت شهزا ده احمد شاه د هدایت په اثر د افغانی سری میاشتی د ختیځ پا کســـتا ن دو روستیو طوفانو د مصیبت ځپلــــو سر ه (٥٠٠٠٠) پاکستا نی کلدار ی مرسته وکړه .

دعقرب ٢٨ – والاحضرت شهزاده احمدشاه د مرحوم سناتـــور عبد الله طرزی په هغی فاتحه کښی گـــډون وکړ چه دشاه دوشمشیره (ع) په جامع جوما ت کښی اخیستل کیده .

***** – د افـــغـــانی سری میـــا شتی د عالی رئیس والاحضر ت شهزاده احمد شاه د هدایت په اسا س د هغی ټولنی له خوا د ختیځ پا کستا ن د مصیبت ځپلو سره د خورا کی موادو او مالو نو مرستی وشوی .
دغه مرستی دری زره تختی کمپلی د ری سوه خیمی څلو یښت زره متره تو کرا ن دری سوه تختی سطر نجی دوه زره اوپنځه سوه ډبلیه نیا تی غوړی دوه زره او شپاړس ډبلیه دشیدو کر یم او یوزرو دوه سو ه کیلو گرامه ممیز دی .

***** – د آ ر یـــا نـــا د تینس د کـــلب افتخار ی رئیس والاحضر ت شهزاده احمدشاه په داسی حال کښی چه والا حضر ته خاتول هم وه په یوه محفل کښی چه دالمپیك د ریاست لخوا جوړ شوی و . د مسا بقی ورونکو ته دتینس کپونه ورکړه .

دقو س ١٨ – والاحضر ت شهزاده احمد شاه د قوا ی مرکز د اومی فر قی مختلف تاسیسا ت وکتل او د فر قی د چارو ښه انتظام په با ب یی د ملی دفاع دوزیرا او مربوطو قو ماندانانو څخه خوښی وکړه .

دجدی ٦ : دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه و لیخان غازی د حربی پو هـــنتو ن دتخنیك د پو هنځی د حربی ښوونځی اود

وړوضا بطانو دښوونځي د سر کتاب ل دفارغ التحصیلانو مدا لو نه جوایز او بری لیکو نه دحربی پوهنتون په ادیتوریم کی ور وویشل .

دجدی ۱۲ ــ والاحضرت شهزاده میرو یس سهار دلوړو تحصیلاتو له پاره انگلستان ته لاړ .

والاحضرت شهزادگی بلقیس والاحضرت جنرال سردار عبدالولی دسلطنتی درنی کورنی. یوشمیر غړی صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی په کابل کښی د انگلستان لوی‌سفیر دوالاحضرت شهزاده میرویس د خدای پامانی له پاره دکابل په بین‌المللی هوایی میدان کښی حاضروو .

دجدی ۱٤ ــ درضاکارو میرمنو د ټولنی د افتخاری رئیسی والاحضرتی شهزادگی بلقیس دهدایت په اساس دهغی ټولنی دمرستو د ویشلو کپله دهغی ټولنی دغړو څخه یو مرکب هیأت دورځی په لسو بجو د کندهار ولایت ته واستول شو .

دجدی ۱۵ ــ درضا کارو میرمنو د افتخاری رئیسی والاحضرتی شاهدخت بلقیس دهدایت په اساس دکندهار درضاکارو دمیرمنو ټو لنی ته د سل زرو افغانیو او یوه اندازه وچی شیدی و سپارل شوی څو دهغه و لا یت بیوز لو ته یی وویشی .

دجدی ۱۷ ــ درضاکارمیرمنو دټولنی‌دعالی رئیسی والاحضرتی شهزادگی بلقیس دهدایت په اثر درضا کارو میر منو یو هیئت‌دهیلمند ولایت ته لاړ او یوه اندازه دواگانی او وچی شید ی او یو شمیر جامی یی دهیلمند دولایت درضا کار و میرمنو ټولنی‌ته‌ورکړلی څو مستحقینو ته یی وویشی .

دجدی ۱۹ ــ درضا کارو میر منو د ټو لنی د افتخاری رئیسی والاحضر تی شهزاد گی بلقیسی د هدایت په اساس دفیض‌آباددښار یو شمیر بیوز لو کورنیو او د بدخشان‌ولایت دامنیه قو ماندانی ښځو بندیانو ته دنوموړی ټولنی لیږل شو ی هیئت له خوا یو اندازه ټو کران ویشل شویدی .

ددلوی ۱۲ ــ والاحضر ت شهزاده احمد شاه دولسی جرگی داتمی دوری د رئیس مرحوم عبدالر شید الکو زی دفاتحی‌اخیستلو په مجلس کی گډون وکړ .

د حو ت ۱٦ ــ والاحضرت شهزا ده احمد شاه تر غرمی دمخه په یو و لسو بجو اوخلویښتو د قیقو په عمومی تکیه خانه‌کی دکربلا دشهیدانو د دعا کو لو په مجلس‌کی گډون و کړ او د حضرت حسین (رض) پاك روح ته ئی دعا او درود واستوو .

مصور خبرونه

والاحضرت شهزادګۍ بلقیس په داسی حال کی چه واَلا حضرتی شهزادګۍ مریم هم تشریف درلود میرمن ګن زیلی اوزکایا، میرمن دیاکال میك او میرمن مار ګر یت مکی خپل حضور ته و منلی (د ۴۹ کال د جوزا ـ ۱۵)

والاحضر ته شاهدخت مریم هغه و ختچه دنر سنګ دښوونځی فارغانو بری لیکونه دوی ته ور کوی
(د۴۹ کال د سرطان ــ ۲)

دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی ګله چه د دواجــوپولــو دفابریکــی دتهداو دبره ږدی
(د ۴۹ کال د سرطان ۲۴)

والاحضرت شهزاده احمد شاه په داسې حال کې چه والاحضرته شهزادګۍ مریم هم تشریف لري ی دشوروی اتحاد په یو تن هنرمند باندی مهرباني کوی

(د ٤٩ کال د سنبلې لمړی)

والاحضر ته شهزادګۍ مریم کوم و ختچه درضل کارو میر منو لاسي صنایعو بازار ګوری

(د ٤٩ کال د اسد ١٨)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه کله چــهٔ د دری رنگی پتی‌په پریکولو سرمداستقلال‌د دوپنځوسم جشن ننداارتون پرانیزی (د۴۹ کال د سنبلی ـ ۲)

والاحضرت شهزاده احمد شاه هغه وخت‌چه دافغان فلم دموسسی رئیس اودروزگارانو دفلم هنر مندانو باندی مهربانی کوی (د ۴۹ کال د سنبلی ـ ۵)

والاحضرته شهزادگۍ بلقیس او والاحضرت جنرال سر دار عبدالـولـي د ایـران د اعلیحضرتینو شا هنشاه او ملکي سـره د روغبړ په حال کې لیدل کیږي

والاحضرته شهزادگۍ بلقیس کله چې ایراني ورزشکارته د قهرماني کپ ور کوي

دمعظم ټولواك همايو نی اعليحضـــر ت دزيږيدنی د كاليزی د تجليل دهغه محـفل
يوه ځنډه چه د خارجه چارو دوزارت پـه تا لا ر كښی جوړ شوی و
(د ۴۹ كال د ميزان ـ ۲۲)

والاحضر ته شهزادگۍ مريم هغه وخـت چه دځارندوی تصديق ليك يوی معلمی تـه
وركوی
(د۴۹ كال د ميزان ـ ۵)

دهغه دعوت یوه خنده چه دسری میاشتی د مخصو صی هفتی په مناسبت د کابل په هوتل کښی جوړ شوی و
(د ٤٩ کال د میزان ـ ٢٣)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه هغه وخت چه داتمی فر قی د پیاده ټولګی تطبیقا ت ګوری
(د ٤٩ کال د میزان ـ ٢٨)

والاحضرت شهزاده احمد شاه هغه وخت چه دټېنس کپ ښاغلي عمر فاروق سراج
دټېنس قهرمان ته ور کوی (د ٤٩ کال د عقرب ــ ٣)

دسلطنت دمقام وکیل والاحضرت شهزاده احمد شاه کله چه د پولیسو د اکاډمی
لابراتوار گوری (د ٤٩ کال د عقرب ــ ٥)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه کله چه‌خپل تاثرات د جنرال دو گول د مړینی‌لګبله
په مخصو ص کتا ب کښی لیکی (د ٤٩ کال د عقرب ـ ٢٢)

والاحضرت شاهدخت بلقیس هغه و خت چه د دیپلوماتو میر منو دخرخلاو دبازارڅخه
داندونیزیا پیدا وار را نیسی (د ٤٩ کال د عقرب ـ ٦)

والاحضر ت شهزاده احمد شاه کله چه خپلی گرانی خور والا حضرتی شهز ا د گی بلقیس ته ، د ایرا ن د مسا فر ت څخه دبیرته راستنیدو په وخت کی دکابل په هوایی ډگر کی ورته هر کلی وایی

دکابل فاتح والاحضر ت مارشا ل شاه‌ولی‌خان غازی کله چه دیره صاحب منصب په
ټټربانډی مدال ټومبی (د ٤٩ کال د جدی ـ ٦)

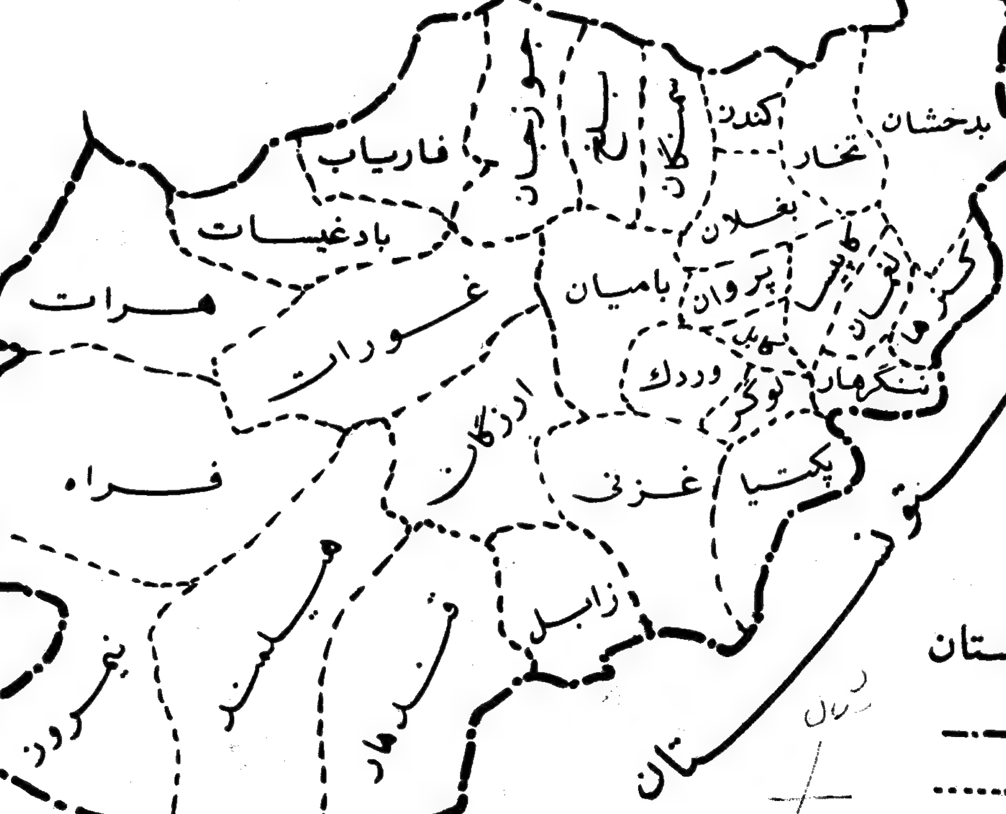

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم هغه‌وخت چه والاحضر ت شهزاده میرویس ته
مخه ښه وایی (د ٤٩ کال د جدی ١٤)

والا حضرت شهزاده احمد شاه او یوگن شمیر خلك په لو یه تکیه خا نه کې د حضرت امام حسین (ر ض) د شهادت
دیادو نې په مراسموکی د گډون‌په‌وخت کی.
د حوت ١٦

افغانستان

تقسیمات ملکی افغانستان

حدود بین الدول —.—.—

حدود ولایات ------

مو قعیت جغرا فیا ئی :

افغانستان يك كشور محاط به خشكه‌بوده ودر قلب آسیای مرکزی مو قعیت دا رد .

افغانستان که بین خطو ط (٦٠ در جه ۳۱ دقیقه) و (۷۵ در جه ۵۰ دقیقه) طـو ل البلد شر قي و (۲۹ درجه ــ ۲۱ دقيقه) و (۳۸ درجه و ۳۰ دقیقه) عرض البلد شمالی موقعیت دارد قسمت زیاد سر زمین ها ی آنرا کو ها وارتفا عا ت تشکیل داده است سلسله ارتفاعات معروف هندوكش ازسمت شمال شرق بسمت جنوب غر ب بطـــو ل تقریبا ششصد کیلو متر و عوض صد کیلو متر امتداد داشته واكثر در يا هــــــا ی افغانستان از ین سلسله ار تفاعا تسرچشمه میگیر ند.

سلسله جبا ل هندو کش در حصهٔوسطی افغانستان کشیده شده آنرا بدو حصه‌شمالی وجنوبی تقسیم مینما ید . دره ها یمناطق شما ل هندو کش هموار بوده برا یزراعت خیلی مسا عد است . حصص افتادهٔ جنوب هندوکش غالبا کوهسار بوده بادر ختا ن انبوه پوشیده شده است .

حدود اربعه :

افغانستان از طرف شمال متصل است با اتحاد جما هیر اشتراکیه شوروی ، از طر ف غرب با دو لت شاهنشا هی ایران وازطرف جنوب و شرق با پشتونستان .

همچنان افغانستان از طر ف شما لشرق در يك تنگهٔ کوهستانی بطو ل صد کیلو متر با ايا لت سینکیانگ جمهور یت مردم‌چین هم سر حد میباشد .

طول ساحهٔ افغانستا ن از شما ل شر ق تا جنوب غرب ۱۳۵۰ کیلو متر و عر ض ان از شما ل تا جنو ب نهصد کیلو مترمیباشد. سرحد بلو چستان افغانی تقریبا ٤٥٠ کیلو متر از بحر هند فاصله دارد .

اقلیم : گر چه اقلیم افغانستان را ازنظر تقسیمات کره ارض بری میتوا ن نـــا مید اما با آنهم نظر به موجو دیت کوهستانات متعدد هر منطقه خصوصات جداگانه دارد که این خصو صیا ت به عرض البلد کمترمربوط بوده و بیشتر بارتفاع از سطح بحر ،ترتیب وتقسیم اراضی به سلسله جبال و وادیهـا و صور ت افتادهٔ سلسله جبا ل وغیره‌وابسته میباشد بدینتر تیب افغانستا ن را می توان از نگاه ارتفا ع اراضی به سه منطقه اقلیمی ذیل منقسم نمود :

۱ ــ مناطق مر تفع :

الف : سر زمین های کو هستا نی که از سطح بحر بیشتر از ۲٤۰۰ متر ارتفا عدارد.

زمستان آنها اکثر از شش الی هفت ماه دوام میکند . حوزه نور ستا ن يك حصهٔ بزرگ بد خشا ن و هزاره جات در ین‌زمره داخل میباشد . البته بعضی زمین های خیلی مرتفع نیز وجود دارد که (چهار هزار) مـتر وحتی بیشتر ازان ارتفا ع داشته وغیره‌قابل سکو نت است که البته دارا ی اقلیم خیلی سرد بوده واغلب توسط بر فها ی دایمی پوشیده شده است .

ب : حوزه هاییکه بین ۱۳۰۰ و ۲٤۰۰ متر ارتفا ع واقع شده است مانند :

کابل ، غزنی ، کتواز وقسمتی ازبدخشان هزاره جات ودرهٔ علیا ی کنر وغیره کـــه دارا ی آب و هوای نسبتا معتد ل بوده و چهار فصل سا ل ان ها مشخص و از هم متمایز میباشد . این حوزه ها تابستا نشدید ندارد . وزمستان آنها بعضی او قا ت از بیست در جه تحت الصفر هم پا یانترمیرود.

مقدار بارندگی بر ف یا بارا ن که اغلبا

در ماه های زمستان واوایل بهار صورت میگیرد از سه صد تا چهار صد ملی متر و بعضا بیشتر هم میباشد .

۲ ــ مناطق متوسط : مناطقیکه ارتفاع ان از سطح بحر متوسط بوده بین نهصدالی یکهزار و سه صد متر ارتفاع دارد عبارت از دامنه های شمالی هندو کش ، دامنه سلسله جبال غورات ، دره وسطی وسفلی هر یرود از ین گونه مناطق میباشند که تابستان نسبتا گرم داشته اما زمستان ان شدید نبوده و برودت ان به ده درجه تحت الصفر بندرت فرو میرود . بارندگی این ناحیه ها از دوصد میلی متر کمتر می باشد .

۳ ــ سر زمین های کم ارتفاع :مناطقیکه کمتر از نهصد متر ارتفاع دارد از نقطه‌نظر جغرافیای فیزیکی میتوان کلمه دشت را به آ نها اتلاق کرد . چه از یکطرف‌مقدار بارندگی این نوع اراضی خیلی کم بوده واز جانب دیگر بین حرارت و برودت شباروزی ان فرق زیادی موجود است‌درجه حرارت تابستان این اراضی خیلی زیاد و شدید میباشد . بارندگی بصورت برف بسیار به ندرت و بصورت باران خیلی‌کم است مناطقیکه در ین گروپ داخل است عبارت است از :

زمین های سمت شمال مملکت تمام مناطق وسیع جنوب غرب افغانستان و حوزه سفلی دریای کابل .

اوسط بارند گی این اراضی کمتر از ۱۵۰ میلی متر بوده و به استثنای حوزه سفلی کابل که باثروزش باد های مرطوب موسمی نسبتا شاداب تر است .اوسط بارندگی شهر

جلال آباد ۱۸۵ میلی متر . از مزار شریف یکصدو بیست و از نیمروز تقریبا پنجاه‌وپنج میلی متر میباشد . باید متذکر شد که در زمره عوامل فوق جریانات جوی وباد ها نیز در اقلیم افغانستان زیدخل بوده‌تغیرات و تبدلاتی را در آب و هوای افغانستان وارد میکند .

پیداوار :

افغانستان یك مملکت زراعتی بوده‌هشتاد فیصد مردم ان زراعت پیشه میباشند حاصلات عمدهٔ آنرا گندم ، جو ، جواری ، برنج ، نیشکر، پخته ، لبلبو ، انواع سبزیجات ، میوه‌جات تازه وخشك ، انواع اشجار مثمر وغیر مثمر تشکیل میدهد .

منابع و صنایع :

افغانستان از لحاظ معادن غنی بوده ذخایر معادن طلا ، نقره ، لعل ، لاجورد ، مس،سرب سلیکان، منگیز ، ابرك ، زغال ، نمك ، آهن مرمر ، شیشه ، یاقوت ، گوگرد ، تباشیر، سمنت دران وجود دارد که اکثر معادن مذکور از طرف وزارت معادن و صنایع سروی و تثبیت شده است .

صادرات :

گاز طبیعی از اقلام درشت صادرات افغانستان را تشکیل میدهد که سالانه بیك پیمانه زیاد تحت قرار داد های جداگانه به مملکت دوست وهمجوار افغانستان اتحاد جماهیر شوروی صادر میگردد .

قالین ، قالینچه ، پوست ، پشم ، پوست قره قل ، انگور ، کشمش ، شکر پاره ، پسته ، بادام وغیره نیز از جملهٔ صادرات محسوب میشود .

واردات :

واردات افغانستان را بیشتر ماشین آلات ، تکه باب ، اشیای لوکس ، پطرول دستگاه های نساجی و بافند گی تشکیل میدهد .

ثروت عمدهٔ مالداران را گوسفند ، گاو ، بز و خاصتا اسپ و گوسفند مخصوص صن

قره قل تشکیل مید هد .

تاریخ :

افغانستان قبل از قر ن نزده در قـــارهٔ آسیا ی مر کزی نفوذ بزرگی داشته‌وفعالیت های ان در بین رود خانهٔ آمو و در یا ی‌سند وماورا ی ان صفحهٔ درخشان وبر جسته این قسمت آسیارا تشکیل‌داده‌است‌نام‌قدیم‌افغانستان (آریانا) بود این نام در کتاب (اوستا) آ است و به همین منطقه آسیا ی میانه آتلاق میگردید . در دورهٔ اسلام اسم (خرا سان)جای نام آریانای باستان را گر فت بالاخره نام (افغانستان) در قر ن نزدهم وسعت یافته و بعوض نام خراسان مستعمل و متداول‌گردید امروز نام ملی ورسمی باشند گا ن مردم‌این کشور باعظمت وتاریخی (افغانستان) میباشد.

آریاییها :

طوایف آریایی (بمعنی عام ان) بمرد مان اصیل (هند - اروپایی) اطلاق میگـــردید . طوایف آریاییها از جمله نژاد سفید پوست بوده و قسمت بزرگ اقوام سفید پـوست را تشکیل مید هد . اما اریایی ها (به معنـــی خاص) یکعده مرد ما نی هستند که بین‌بحیره خزرو در یا چه گنگا (هند) مسکن داشته اند کلمهٔ آریانا که مشتق از (آریا) می‌باشدمفهوم رها یشگاه مرد مان شجاع و نجیب را داشته اســـت .

بلخ یکی از شهر های بسیار مشهورآریایی های باستان بوده است نام قدیم ان بکتریا (یابخدی) میباشد . بخدی اولین شهر بزرگ وتاریخی افغانستان است که هزارا ن سا ل قبل مرکز پادشا هان آریایی بشمار رفته‌است.

در دورهٔ نهضت اسلام بلخ (بخدی) ملقب به (ام البلاد) یعنی مادر شهر ها گردید . آریاییها ی افغانستان در ابتدا طی قرو ن متمادی یکنو ع حیا ت بدو ی را بسر می بردند مالداری وزرا عت (گلـــــه داری و کشاورزی) پیشهٔ عمده آنها را تشکیل‌میداد.

اساس زند گا نی آنها بر شالودهٔخانواده وقبیله بنا شده بود بالاخره آریاییهای کهن پس از سیر یك سلسله تحو لات‌اجتما عی به تاسیس شهر ها وبلدیه ها پرداختند . در نتیجه مدنیت (ویدی) آریانا بوجودآمد .

در دورهٔ مدنیت ویدی آریانا دو نـو ع مجالس مشوره موجود بود که یکی آنرابنام (سبها) و دومی را بنام (سیمتی) یاد میکردند در مجالس سیمتی صر ف اشرا ف واعیا ن انزمان حق اشترا ك داشتند .

آریاییها ی قدیم مردمان دل آزادوسرشار بودند ورزش و بازیها ی آنها عبار ت بوداز پهلوانی ، اسپ دوانی ، عراده سواری ، شعر سرایی ، رقص وآواز خوانی .

در دورهٔ (ویدی) طوایف آریایی ازبخدی بطرف جنوب هندو کش سرازیرشده‌وبالاخره در هند منتشر گردیدند .

دورهٔ زردشت :

درین دوره زمینه های حیا تی فکر ی و مذهبی آریانا برای قبول یك ذهنیت جدید وتکاملی مسا عد بود یکی از پیشوا یا ن این دوره (زر دشت) بود زردشت یك مرد دانا بوده در حوالی قرو ن‌پنجم الی دهـــم قبل از میلاد بداخل افغانستان امـــرو زی میزسته است . وی کوشید تا خرا فا ت اجتماعی آنروز را از اذهان مـــردم زد وده آنچه مفید و نیاز مند ی به ان احسا س میگردید بمیا ن آورد .

آشوری ها و هخا منشی ها :

وقتیکه آریانا کانون مدنیت اقوام اریایی بود آشوری ها و هخا منشی ها نظر تسلط را بر این کشور داشتند باوجود مجادلا ت زیاد سیروس کبیر (۵۴۹ - ۵۲۹ ق.م) و داریو ش (۵۲۲ - ۴۸۵ ق.م) بالاخره‌سرزمین آریانا را بدو حصه تقسیم کردند که یکی ان موسوم به کند هارا ودیگر ی مو سوم به باختر یا میباشد .

سکندر کبیر :

بعد از آنکه سکندر کبیر نفوذ خود رادرین منطقه پهن کرد افغانستا ن با ستا ن تحت نفوذ فرهنگ وزبان یو نا نی واقع شد بعد از رویکار آمد ن سلسله موریان هندآشوکا پادشاه مقتدر موریا سلسله و نفوذ خویش را تا اراضی قریب جنو ب سلسله کـــوه های هندوکش قایم کرد . بتو جه آشو کا مذهب بودایی درین کشور داخل و در ظرف پنجصد سا ل در اکثرمناطق‌شرقی افغانستان پهن و منتشر گردید .

دورهٔ کوشانیان :

در دورهٔ دوم امپرا طور ی کوشا نیا ن کانیشکا (در حدود ۱۲۰ میلادی) به تخت سلطنت آریانا جلو س کرد .

یکی از پایتخت های ان کاپیسا یابگرام امروزی بود .

افغانستان دراین دوره مرکز تجـارت و روابط اقتصادی بین ممالک چین ،هنـــد و امپراطوری روم گردید افغانستان در بـین قرون اول الی هفتم عیسوی یک مـرکـز فرهنگ وترویج بودائی بوده است صد ها مغاره های بود وباش که‌در سنگلاخهای‌دره بامیان باشکال منظم حفر وبانقشهای زیـبا رنگ آمیزی شده است از عمر طلایی تمدن بودائی دراین سرزمین بخوبی گواهی‌میدهد.

در مجسمه بودا یکی باارتفاع ۱۷۵ فت ودیگری با ارتفاع ۱۱۵ فت بعدازگذشتن‌زیاد از هزار سال بازهم برای سیاحین جالب‌و شگفت انگیز می باشد .

ظهور اسلام در افغانستان:

افغانستان از ۱۲ قرن باینطر ف یک‌کشور اسلامی میباشد هیچ مذهب و دیا نت دیگری در عقول و فکور مردم افغانستان به ما نند اسلا م تاثیر عمیق وریشهٔ دائمی نینداخته است .

لشکر مجا هدین اسلام در مقابلهٔ بااردو های دو امپراطوری بزرگ جهـــان (روم و فارس) فاتح و مظفر گردیدند . اسلام درقرن نهم میلادی با پیروزی کامل بجنو ب‌هندوکش راه پیدا نمود دین مبین اسلام از افغانستان بقارهٔ هند منتقل و منتشرگردید.افسرمشهور افغانی (طاهر هراتی) و یعقو ب لیث‌صفاری (زابلی) علیه خلیفهٔ اسلامی قیا م کردند، و کابل در سا ل ۸۷۱ میلادی بتصر ف‌سلطان ملی در آمد . طاهر هرا تی بغداد وکشور های عربی را اشغال کرد وسپس خرا سان مرکز امپرا طوری اسلام گردید . طاهر در سال ۲۰۶ هجر ی استقلال افغانستا ن را اعلام ونام خلیفهٔ عباسی را از خطبه‌بیفگند.

دورهٔ سامانیان :

در اواسط قرن دهم میلادی البتگین شهر غزنی را تحت کنترو ل خود در آورد .

جانشینان او بالخاصه سلطان‌محمودغزنوی سراسر خراسان وسر زمین هند را تاپنجاب ملتان و گنگابزیر تسلط خود در آورد .

دورهٔ غور یان :

تمدن درخشان اسلامی نیم قارهٔ هـــند در قرن ۱۲ و در نیمهٔ قرن سیزدهم هجری مرهون مسا عی شاهان سلسله غـــور ی افغانستان میباشد .

در سال ۱۲۳۳ میلادی آخرین سـلطا ن از سلسله غوریان که در افغانستان حکومت مینمود بدست سپاهیان مغل کشته شـــده وقسمت اعظم از منطقهٔ افغانستان ضـمیمهٔ امپراطوری مغل گردید . اما دیر ی‌نگذشت که این منطقه مورد تاخت وتاز امیر تیمور لنگ واقع گردیده ویرانی های که در زمان چنگیز بمیان آمده بود به اعمار مجـــدد ان پرداخته شد .

دورهٔ تیموریها :

دولت تیمور ی افغانستان یکقر ن دوام

نموده بالاخره بواسطهٔ ظهور دو لتهـــا ی صفوی فارس دایرهٔ سیاسی شان محــدود گردیده جای خود را در افغانستان شمالی وغربی بحکو متها ی مذکور و در افغانستان شرقی بدولت نو احداث بابریهٔهندگذاشتند.

دورهٔ بابر :

در اوائل قرن دهم هجر ی با برمو فق به تشکیل یك حکو مت در کابل گردید . بابردرسال ۹۳۲ هجری از افغانســـتا ن باستقامت هندوستان سوقیا ت کرده دولت لودی افغانرا در حوزهٔ گنگا منقر ضـــ و سلطنت خویش را اعلام نمود .

دورهٔسوری ها :

درین دوره شیر شاه سوری بعد ازجنگ های سختی که با همایون نمود او رابکشور فارس فرار ساخته مجددا شهنشا هی افغان

را در کشور هند اعلام نمود . اما نفوذوسلطهٔ افغانها آهسته آهسته در هند چیده شد .

از جانب دیگر صفو یها بعضی از ولا یا ت را تحت اشغال خویش قرار دادند .

دورهٔ هوتکیها :

بابمیان آمد ن دو لت هوتکیا ن(میرویس نیکه) دست تسلط صفویها کوتاه گردید و هوتکیان توانستند فارس را اشغال کنند و

به سلسله فتو حا ت نادر افشار تا دهلی پیش رفت ودر بار مغل هند را تابعخـــود ساخـــت .

دورهٔ ابدالی :

بعد از مرگ نادر افشار احمد شاه بابا (ابدالی) در سنه ۱۱۶۰ (ه،ق) پادشـــــاه

افغانستان شد و مد ت بیستو پنج سا ل پادشاهی کرد . اما در زمان اولادهٔ احمدشاه

بابا که در حدود یکصد سا ل درین کشور حکومت کردند امپرا طوری افغان آهستهآهسته رو به تحلیل و تجز یه گذاشت .

دورهٔ محمد زایی ها :

امیر دو ست محمد خان ، امیر شیر علی خان ، امیر عبدالر حمن خان ، امیرحبیبالله

خان ، امیر امان الله خان ، اعلیحضر تمحمد نادر شاه شهید والمتو کل علـــــی الله

اعلیحضر ت محمدظاهر شاه درزمرهٔپادشاهان معروف سلسلهٔ محمد زایی محسو بمیگردند.

در هنگا م سلطنت امیر دو ستمحمدخان قوای انگلیس بشکست های فاحش مواجه گردید .

در عصر سلطنت امیر شیر علیخان دولت انگلیس از ارتباط سیاسی او با دو لتروسیه بد برده جنگ دوم افغان و انگلیس را در سال ۱۲۹۶ هجر ی آغاز کرد . قشـــو ن انگلیس در کابل و میوند تلفا ت سنگینی دید در نتیجه انگلیسها مجبور به تخـــلیهٔ افغانستان گردیدند .

در هنگام زمامداری امیر عبدالر حمن خان روابط خار جی افغانستان منحصر باانگلستان باقی ماند و حصص شر ق سر حـــدا ت طبیعی افغانستان به دولت برطا نو ی واگذار گـــردید .

جانشین امیر عبدالرحمن خانامیرحبیبالله خان هجده سال سلطنت کرد و بعضیوسایل را در مملکت وارد ساخت امیر حبیب اللهخان در جنگ بین المللی اول بیطر فی کشور را اعلان نمود در ختم جنگ جهانی اول امـــیر امان الله خان به تخت سلطنت نشستدرسال ۱۳۳۷ ه ق (۱۹۱۹ع) اعلان جنگ سومافغان وانگلیس شروع شد ودرنتیجه فاتح ایـن حرب سپه سالار محمد نادر شاه غازیعلامت فتح وپیروزی رابدست آورد بدین ترتیبدر عصر سلطنت امیر امان الله خان استقلال

افغانستان حاصل گردید .

ولی بعد از چند سا ل یك قوت ارتجاعی بنام حبیب الله (بچه سقا) حکو مت راسقوط

وخودش اعلان پادشاهی کرد . مگر بزودی سپه سالار محمد نادر شاه خان غا زی یك

قوای ملی را تشکیل نموده از طر ف ملــت بحیث پادشاه افغانستان قبول گردید .

پس از شهادت اعلیحضر ت محمد نادر شاه غازی اعلیحضر ت المتو کل علی‌الله

محمد ظاهر شاه به تخت سلطنت جلو س کرد .(۱۳۱۰ هجری شمسی) .

دولت پادشا هی افغانستان توانسته‌است درین عصر فرخندهٔ اعلیحضر ت‌معظم‌همایونی با پیروی از ارزش های قانون اسا سی که یك وثیقهٔ ملی ما بشمار میرود به‌پیشرفت وترقیا تی نایل آید .

افغانستان متشکل از بیست و هشت‌ولایت بوده نفوس ان نظر به احصـــائیه ۱۳۴۹

وزارت پلان به شمول‌کوچی‌ها(۲۷۴۱۴۸۸) به ۱۷۱۲۴۵۸۳ نفر میرسد .

نودو نو فیصد مردم افغانستا ن مشرف بدین مبین اسلام میباشند متبا قی آنـــرا اهل هنود وعیسو یها ی مقیم کشور تشکیل مید هد .

معرفی ولایات کشور

ولایت ارزگـان

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۳۲۵۳۷ کیلو متر مربع .
نفوس : ۵۴۱۰۱۶
مرکز : تیرین کوت .
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی دهراود .
۲ ـ ولسوالی دایکندی .
۳ ـ ولسوالی تیرین کوت .
۴ ـ ولسوالی شهرستان .
۵ ـ ولسوالی کجران .
۶ ـ ولسوالی گزاب .
۷ ـ ولسوالی اجرستان .
۸ ـ ولسوالی چوره .

دریاها : شهرستان ، رودهلمند ، رود تیرین .
کوهها : نوشـــته .
کوتل : قناق وسنگ .
پیداوار : غله‌جات ، گلیم باب .
ذخایرمعدنی : مس ، آهن .
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
	۶۷	۲۰	۸	۲	
شاگردان :	۵۲۵۴	۷۲۲۵	۶۴۶	۷۰	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۳

ولایت بادغیسات

موقعیت : شمال غرب
مساحت : ۲۵۴۹۷
نفوس : ۳۲۸۱۰۵
مرکز : قلعهٔ نو
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی مرغاب
۲ ـ ولسوالی غورماچ
۳ ـ ولسوالی قادس
٤ ـ ولسوالی جوند
٥ ـ علاقه داری کشك کهنه

دریا ها : مرغاب ، کولاری ، قیصار ، رود کشك
کوه ها : تخت میلك
پیداوار : پسته ، غله جات ، پخته ، قره قل
ذخایرمعدنی : گوگرد ، سرب
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	۲۸	۱٦	٤	۱	۱
شاگردان :	۱۲۹٦	٤۲٥٥	۲۳٦	٤۷	۱۱

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت بامیان

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۲۰۲٤۲ کیلو متر مربع
نفوس : ۳٥٤٦٦۷
مرکز : بامیان
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی پنجاب
۲ ـ ولسوالی ورث
۳ ـ ولسوالی یکاولنگ
٤ ـ ولسوالی کهمرد
٥ ـ علاقه داری شبر
٦ ـ علاقه داری سیغان

دریا ها : رودبند امیر
کوه ها : هندوکش ، بابا ، فولادی ، خواجه غار
کوتلها : سیاه خارك ، ناور ، غوگردان ، شا تو ، قبرافغان ، دندان شکن ، آق رباط ،ملایعقوب
پیداوار : گندم ، جو ، گلیم باب
ذخایرمعدنی : آهن ، مرمر ، سنگ آهك ، سیلیکا
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	٦۳	۲۱	٦	۳	۱
شاگردان :	۳۳۹۱	٥۹٤۳	٥۰٤	۱۲۷	۱۲۸

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۱٥

ولایت بدخشان

موقعیت : شمال شرق
مساحت : ٤٤۹۹۸ کیلو متر مربع
نفوس : ۳٥۳۱۰۷
مرکز : فیض آباد
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی جرم
۲ ـ ولسوالی درواز
۳ ـ ولسوالی اشکاشم
٤ ـ ولسوالی کشم
٥ ـ ولسوالی واخان
٦ ـ علاقه داری راغ

۷ ـ علاقه داری شهر بزرگ
۸ ـ علاقه داری بهارك
۹ ـ علاقه داری گران منجان
۱۰ ـ علاقه داری خواهان
۱۱ ـ علاقه داری زیباك
۱۲ ـ علاقه داری شغنان

دریا ها : کوکچه ، آب استاده شیوه ، واخان
کوه ها : سلسله کوه واخان ، هندو کش، کوه بوم گاه،
کوتلها : کجاو ، بلند ، سندر ، سپین گاو ،سفیدخرس واخ جیر ، ورم ، گوت گر ، پاغر ،پوشال، انجمن
پیدوار : انواع غله جا ت
ذخایرمعدنی : لاجورد ، یاقو ت ، سیلیکا ، طلا ، یاقو ت کبود ، نمك
مطبوعات : روز نامهٔ بدخشان سال تاسیس ۱۳۲۵

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	۱۵۱	۲۹	۹	۲	۱
شاگردان :	۹۷٦۵	۱۱۵۵۲	۱۲٦۷	۱۹۷	٤٦

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۲۵

ولایت بغلان

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ۱۳٤۹۳ کیلو متر مربع
نفوس : ۷۵۱۸۲۰
مرکز : بغلان
مربوطات :

۱ ـ ولسوا لی پلخمری
۲ ـ ولسوالی دوشی
۳ ـ ولسوا لی نهر ین
٤ ـ ولسوالی اندرا ب
۵ ـ ولسوالی خوست وفرنگ
٦ ـ علاقه داری خنجان
۷ ـ علاقه داری دهنهٔ غوری
۸ ـ علاقه داری تاله وبر فلك
۹ ـ علاقه داری برکه

دریا ها : اندراب ، پلخمری
کوه ها : بغلان ، قره باتور ، چون غر ، مار خانه
کوتلها : رباطك ، بارانی ، خاواك ،هندوکش،سالنگ
پیداوار : غله جات ، لبلبو ، پخته ومیوه جات
ذخایر معدنی : گوگرد ، زغال
فابریکهٔ : فابریکهٔ سمنت ، قند ونساجی
مطبوعات : روز نامهٔ اتحاد سال تاسیس ۱۳۰۰

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	۵۵	۳۵	۱۱	۵	۱
مراکزصحی :	٤٦۰۹۰	۱٤۵٤۵	۲۰۸۸	۲۹۷	۳۲۱

شاگردان :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۳	۱٦۰

ولایت بلخ

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ۱۵۶۲۶ کیلو متر مربع
نفوس : ۳۶۲۵۶۵
مرکز : مزار شریف
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی بلخ
۲ ـ ولسوالی نهر شاهی
۳ ـ ولسوالی دولت آباد
٤ ـ ولسوا لی شو لگره
٥ ـ ولسوالی شور تیپه
٦ ـ ولسوالی چار بولك
۷ ـ ولسوالی چمتال
۸ ـ علاقه داری کشنده
۹ ـ علاقه داری چارکنت
۱۰ ـ علاقه‌داری دهدادی

دریا ها : دریای بلخ
کوه ها : المورتك، البرز
پیداوار : پخته، قره‌قل، خربوزه، گندم
ذخایرمعدنی : گوگرد، نمك، زغال، سیلیکا
فابریکه : فابریکهٔ روغن نباتی ، نسا جی ، فابر یکهٔ کود کیمیا وی وبر ق حرار تی ، کشمش پاکی و ظروف سفا لین .
مطبوعات : روزنامهٔ بیدار سال تاسیس ۱۳۰۰
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیسه	مسلکی
تعدادمکاتب :	۱۱٤	۳۱	۹	٥	۳
شاگردان :	٥۹۰٦	۱۷۷۱٦	۲۸۷۷	۱۳٦۹	٥۲۰

	شفاخانه	تعدادبستر
مراکزصحی :	۲	۷٥

ولایت پروان

موقعیت : ولایت مرکزی
مساحت : ۸۹٥۱ کیلو متر مربع
نفوس : ۹۰۹۳۰٥
مرکز : چاریکار
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی غوربند
۲ ـ ولسوالی بگرام
۳ ـ ولسوالی سرخ پارسا
٤ ـ ولسوالی جبل السرا ج
٥ ـ علاقه داری شنواری
٦ ـ علاقه داری کوه صا فی
۷ ـ علاقه داری شیخ علی
۸ ـ **علاقه داری سالنگ**

دریا ها : غور بند ، جبل السرا ج ، سالنگ،شوتل
کوه : پغمان

کوتل : شبر
پیداوار : انواع حبوبات ، گندم ، انگور
ذخایرمعدنی : مس ، باریوم ، سلفایت ، سرب ، آهن
فابریکه : نساجی گلبهار ، جبل السراج وفابریکهٔ سمنت وفابریکه کشمش پاکی
مطبوعات : روز نامهٔ پروان سال تاسیس ۱۳۰۰

معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیسه	مسلکی
تعدادمکاتب :	۶۰	۳۵	۱٤	۷	۱
شاگردان :	۳۹۷۲	۱۵۳۱۵	۳۶۷۷	۱۳۸۰	۳۲۷

	شفاخانه	تعدادبستر
مراکزصحی :	۲	۶۰

ولایت پکتیا

موقعیت : جنوب مملکت
مساحت : ۱۵۷۶۲ کیلو متر مربع
نفوس : ۷۵۱۰۹۸
مرکز : گردیز
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی سید کرم
۲ ـ ولسوالی جانی خیل
۳ ـ ولسوالی چمکنی
٤ ـ علاقه داری لج منگل
۵ ـ علاقه داری دندو پتان
۶ ـ ولسوالی جاجی
۷ ـ علاقه داری حسن خیل
۸ ـ ولسوالی زرمت
۹ ـ علاقه داری اومه
۱۰ ـ علاقه داری مته خان
۱۱ ـ ولسوالی جدران
۱۲ ـ علاقه داری شمل
۱۳ ـ علاقه داری شواك
۱٤ ـ لوی ولسوای ارگون
۱۵ ـ ولسوالی گومل
۱۶ ـ علاقه داری سرو تی
۱۷ ـ ولسوالی سپیر
۱۸ ـ علاقه داری زیروك
۱۹ ـ علاقه داری برمل
۲۰ ـ علاقه داری گیان
۲۱ ـ علاقه داری سر روضه
۲۲ ـ علاقه داری نیکه
۲۳ ـ لوی ولسوا لی خوست
۲٤ ـ ولسوالی تنی
۲۵ ـ علاقه داری گربز
۲۶ ـ علاقه داری نادرشاه کوت
۲۷ ـ ولسوا لی جاجی میدان
۲۸ ـ علاقه داری ورنگ
۲۹ ـ علاقه داری باك
۳۰ ـ ولسوالی موسی خیل
۳۱ ـ علاقه داری قلندر خیل
۳۲ ـ علاقه داری صبر ی
۳۳ ـ علاقه داری ترزائی
۳٤ ـ علاقه داری مندو زائی

دریا ها : گومل رود، گردیز رود
کوه ها : سروتی غر ، ختی غر ، مستربل غر ، سر حوضی غر
کوتلها : ستوکندو ، لته کوری
پیداوار : غله جات وچوب چار تراش
مطبوعات : روزنامه وړانگه سال تاسیس ۱۳۲۰

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	٦٩	٤٣	٢١	٨	٢
شاگردان :	٣٦٥٧	٢٦٤٢٨	٥٣٢١	١٤٩٤	٧٠٢

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	٥	٧٠

ولایت تخار

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ١٧٤٦٩ کیلو متر مربع
نفوس : ٥٠٦٦٣٦
مرکز : تالقان
مربوطات :

١ ـ ولسوالی رستاق
٢ ـ ولسوالی خواجه غار
٣ ـ ولسوالی اشکمش
٤ ـ ولسوالی چاه آب
٥ ـ ولسوالی ینگی قلعه
٦ ـ ولسوالی فرخار
٧ ـ علاقه داری ورسج
٨ ـ علاقه داری کفلکان
٩ ـ علاقه داری در قد
١٠ ـ علاقه داری چال
١١ ـ علاقه داری بنگی

دریا ها : آمو ، کوکچه ، تالقان
کوتل : دروازه ، و رسج
پیداوار : گندم ، جواری ، پخته وقالین باب
ذخایرمعدنی : طلا ، نمك ، زغال
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	٦٥	٢٥	٨	٣	
شاگردان :	٤٣٠٤	٨١٨٥	٨٨٢	٢٥٥	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	٢	٢٠

ولایت جوز جان

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ٢١٧٢٦ کیلو متر مربع
نفوس : ٤٤١٢٣٥
مرکز : شبرغان
مربوطات :

١ ـ ولسوالی سنگچارك
٢ ـ ولسوالی سرپل
٣ ـ ولسوالی آقچه
٤ ـ ولسوالی قرقین
٥ ـ ولسوالی منگجك
٦ ـ علاقه داری بلخاب
٧ ـ علاقه داری کوهستانا ت
٨ ـ علاقه داری مردیان
٩ ـ علاقه داری فیض آباد
١٠ ـ علاقه داری خانقاء
١١ ـ علاقه داری خما ب

دریا ها : دریا ی سرپل

کـــوه : سلسله کوه تیر بند تر کستانیه
کوتلها : کوتل قم وسبزک
پیداوار : قالین وگلیم باب ، گوسفند قره قل
ذخایرمعدنی : گاز طبیعی
مطبوعات : روزنامه جوزجان سال تاسیس ۱۳٤۰
معارف :

تعدادمکاتب : دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســـه :	مسلکـی :
۱۱۸	۲۰	۹	۳	
شاگردان : ۵۵۵٦	۱۰٦۳٦	۱۰٦۲	٤۷	

مراکزصحی : شـفاخـانه :	تعدادبستر :
۱	۱۵

ولایت نیمروز

موقعیت : جنوب عرب
مساحت : ۵٤۳۳٦
نفوس : ۱۲٤۹۲٤
مرکـــز : زرنـــج
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی چخانسور
۲ـ ولسوالی چهار بر جك
۳ ـ ولسوالی لاش جو ین
٤ ـ علاقه داری خاشرود
۵ ـ ولسوالی گنگ

دریاها : فرارود ، هر یرود ، هلمند ، ،خاشرود رود ،شان رود ، خس پاش رود ، کافری رام‌رود، سنارود ، رود کال ، رود گلگل هامون‌پوزك، هامون صابر ی

کـــوه : سیاه کوه
پیداوار : پخته ، گندم
ذخایرمعدنی : نمـك
معارف :

تعداد مکاتب :د ها تی :	ابتدا ئیه :	متو سطه :	لیسه :	مسلکی :
٦۵	۱۸	۳	۱	
شا گردان: ۳۷٤۳	٤۷۹۵	۵۳۷	۱٤٤	

مراکز صحی :شفا خا نه :	تعداد بستر :
۱	۱۵

ولایت زابل

موقعیت : جنوب مملکت
مساحت : ۲۰٦۷۱ کیلو متر مربع
نفوس : ۳٦۷۰۲٦
مرکـــز : قـــلا ت
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی دایه چوپان
۲ ـ ولسوالی شنگی
۳ ـ ولسوالی شاجو ی
٤ ـ ولسوالی ارغنداب
۵ ـ ولسوالی ترنگ و جلد ك
٦ ـ علاقه داری میزان
۷ ـ علاقه داری اطغر
۸ ـ علاقه داری شملزا یی

دریا ها : ارغنداب ، ترنك ، لوره ، اطغر رود

کوه ها : سورغر ، کوتکی‌غر ، باری‌غر ، سروغر ، شینکی‌غر
پیداوار : غلـــه‌جات
ذخایرمعدنی : مســـس
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیســـه	مسلکـی
تعدادمکاتب	٣٤	١٣	٣	٢	
شاگردان	١٧٤٣	٣٣٥٣	٢٧٥	٦٣	

	شـفاخـانه	تعدادبستر
مراکزصحی	١	١٠

ولایت سمنگان

موقعیت : شمال مملکت
مساحت : ١٥٧٧۴ کیلو متر مربع
نفوس : ٢١٢٤٩٣
مرکـــز : ایبك
مربوطات :
١ ـ ولسوالی درهٔ صوف
٢ ـ ولسوالی خلم
٣ ـ ولسوالی رویی دوآب
٤ ـ علاقه داری گلدار
٥ ـ علاقه داری حضرت سلطان
دریا ها : سمنگان
کـــوه : کوه صیاد
کوتـل : کوتل سبزك ، بادشان ، شاه بغلی
پیداوار : میوه جات تازه و خشك
ذخایر معدنی : زغال و نمك
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیســـه	مسلکـی
تعدادمکاتب	٣٨	١٥	٥	٣	
شاگردان	٢٠٠٣	٦١٦٢	٨٥٦	٢٠٧	

	شـفاخـانه	تعدادبستر
مراکزصحی	١	١٠

ولایت غزنی

موقعیت : ولایت مرکزی
مساحت : ٣١٣٢٩ کیلو متر مربع
نفوس : ١٢٣٥٦٢٩
مرکـــز : غزنی
مربوطات :
١ ـ لوی ولسوا لی کتواز
٢ ـ ولسوالی مقر
٣ ـ ولسوالی اندر
٤ ـ ولسوالی ناهور
٥ ـ ولسوالی شر ن
٦ ـ ولسوا لی جغتو
٧ ـ ولسوالی جا غوری
٨ ـ ولسوالی قره با غ
٩ ـ ولسوالی مالستان
١٠ ـ ولسوالی ناوه

۱۱ ـ علاقه داری سلطان خیل
۱۲ ـ علاقه داری جانی خیل
۱۳ ـ علاقه داری دیله
۱٤ـ علاقه داری او منه .
۱۵ ـ علاقه داری یو سف خیل .
۱٦ ـ علا قداری آب بند .
۱۷ ـ علا قه داری خواجه عمری .
۱۸ ـ علاقه داری ده یك . (ررمکی)
۱۹ـ علاقه داری زنه خان .
۲۰ ـ علا قه داری گیلان .
۲۱ـ علا قه داری گیرو .
۲۲ـ و لسوالی وازه خوا .
۲۳ ـ علاقه داری ورممی .

دریاها : ارغنداب ، غزنی ، آب استاده ، تر نـك ، نها د ه .

کوتلهـا : شش‌گاو ، غو جورك ، مزار ، وور ، وازه خـو ا ه .

پیـد ا و ا ر : میوه‌جات حبو بات انواع پوستین‌وپوستینچه چوب و د ستك .

ذ خایر معدنی : مس آ هن طلا .

مطبوعات : روزنامهٔ سنائی سال تا سیس ۱۳۳۱

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکـی :
	۹۹	٤۵	۱۳	۷	
شاگردان :	۸۲۲۳	۱٤۲۷۱	۲۵۱۹	٦٤۹	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۲	٤۰

ولایت غـورات

مو قعیت : غرب مملکت
مساحت : ۳۵۷٦۲ کیلو متر مر بع
نـفـو س : ۳۳۱۵۵۱
مـر کـز : چغچرا ن
مر بـو طا ت :

۱ـ و لسوالی شهرك
۲ ـ و لسوالی تو لك
۳ ـ و لسوالی غور و تیوره
٤ـ و لسوالی لعل و سر جنگل
۵ ـ ولسوالی پسا بند
٦ ـ علا قه داری سا غر

دریاها : فراه رود ، هریرود ، مرغاب ، رود ساخر، رود سر پنك ، رود خم شور .

کـو ه ها : سلسله کوه سفید کوه ، سیاه کوه .

کو تلـها : کو تل تلخ آب .

پیدا وا ر : گند م جـو .

ذ خا یر معد نی : سر ب .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکـی :
	۸۲	۲۳	۵	۲	۱
شاگردان :	۵۳۱۷	۵۳۲۰	۵٤۳	۱۰٤	۳٦

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت فاریا ب

مو قعیت : شمال غر ب .
مسا حت : ۲۱۰۳۶ کیلو متر مر بع .
نفو س : ٤٤٥٥٧٨
مر کز : میمنه
مر بو طا ت :
۱ ــ و لسوالی اند خوی .
۲ــ و لسوالی پښتو نکو ت .
۳ ــ و لسوا لی بلچراغ .
٤ ــ و لسوالی شیرین تگاب .
٥ ــ و لسوا لی قیصار .
٦ ــ و لسوا لی دو لت آ باد .
۷ ــ علا قه داری ا لمار .
۸ ــ و لسوالی درز آب .
۹ ــ علا قه داری کو هستا نات .
۱۰ ــ علا قه داری قر مقول .
۱۱ ــ علا قه داری قر غا ن .
۱۲ ــ علا قه داری خان چار باغ .
دریا ها : میمنه ، قیصار ، شیرین تگا ب .
کو ه ها : سلسله کوه تیر بند تر کستا ن .
جنگلا ت : پښتون کوت و کو هستان .
پیداوار : قا لین ، قا لینچه ، پو ست قره قل ، حبو با ت و پشم .
ذ خا یر معد نی : گـو گـر د .
مطبو عات : رزنامه فاریاب سال تا سیس ۱۳۲۳
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	۱۰٦	۸۰	۹	٦	۳
شاگردان :	۷۳٦۸	۷۳۲۰۲	۲۰٦٤	٥۳٦	۲۹۹

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۲٥

ولایت فراه

مو قعیت : ولا یت غر بی .
مسا حت : ٥۹٥۹۰ کیلو متر مر بع .
نـفو س : ۳۲۲۱٥٤
مـر کز : فـرا ه
مر بو طا ت :
۱ ــ و لسوالی شین د نـد .
۲ ــ و لسوا لی ا نار د ره .
۳ ــ و لسوا لی بکوا .
٤ ــ و لسوا لی بالا بلو ك .
٥ ــ و لسوا لی قلعه کاه .
٦ ــ و لسوا لی پر چمن .
۷ ــ و لسوالی گلستان .
۸ ــ علا قه داری فر سی .
۹ــ علاقه داری خاك سفید .
دریا هـا : فراه رود ، خاشرود فرسی رود شین دند ، هاروت رود ، ما لمند رود ، رود یزد وا ن .
کوه هـا : سیاه کوه ، کوه مالمند ، سلسله کوه‌افغان، ریگ دوان غـر .
کو تـلهـا : گردنهٔ خوال ، گر د نهٔ خیر آ باد .

صحرا : دشت بکوا .
پیداوار : جو ، پخته ، گندم .
ذخایر معدنی : مس .
مطبوعات : جریده سیستان سال تاسیس ۱۳۲٦
معارف :

	دهاتی	ابتدائیه	متوسطه	لیسه	مسلکی
تعدادمکاتب :	۵۰	۲۱	۱۱	۲	۱
شاگردان :	۲٤٦۱	۳٤۹٤	۱۳٤٤	۳۱۷	۱٤۵

مراکزصحی : شفاخانه : ۱ تعدادبستر : ۱۵

ولایت کابل

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۳۵۲۸۰ کیلو متر مربع
نفوس : ۱۳۳۸٦۳۲
مرکز : کابل .
مربوطات :

۱ ـ ولسوالی کوهدامن .
۲ ـ ولسوالی چهاردهی .
۳ ـ ولسوالی پغمان .
٤ ـ ولسوالی شکردره .
۵ ـ ولسوالی قره باغ .
٦ ـ ولسوالی ده سبز .
۷ ـ ولسوالی بگرامی .
۸ ـ ولسوالی سروبی .
۹ ـ علاقه داری خاک جبار .
۱۰ ـ علاقه داری کلکان .
۱۱ ـ علاقه داری استالف .
۱۲ ـ علاقه داری چهار آسیاب .

دریاها : کابل ، لوگر .
کوتلها : یك لنگه ، خیر خانه ، لته بند ، ارغنده .
پیداوار : غله جات، میوه جات تازه و خشك ، ظروف سفالی .
ذخایر معدنی : مس .
فابریکه : نساجی بگرامی و یکتعداد دستگاهای غیر دولتی نساجی ، بافندگی و جراب فی .
مطبوعات : رادیو افغانستان
روزنامه‌ها :
انیس : بزبان دری سال تاسیس ۱۳۰٦
اصلاح : بزبان پشتو ودری سال تاسیس ۱۳۰۸
هیواد : بزبان پشتو سال تاسیس ۱۳۲۸
کابل‌تایمز : بزبان انگلیسی سال تاسیس ۱۳٤۰

مجلات و جراید :

اسم مجله	صاحب امتیاز	نوع‌انتشار	سال‌تاسیس
اردو	وزارت‌دفاع‌ملی	ماهانه	۱۲۹۹
کابل	پشتوتولنه	ماهانه	۱۳۱۰
اقتصاد	اتاق‌تجارت	هفته‌وار	۱۳۱۰
عرفان	وزارت‌معارف	ماهانه	۱۳۰۱
ژوندون	اطلاعات‌وکلتور	هفته وار	۱۳۳۷
پښتون‌ږغ	رادیوافغانستان	پانزده روزه	۱۳۱۹

پیام‌حق	وزارت‌اطلاعات‌و کلتور	ماهانه	۱۳۳۱
سالنامه	وزارت‌اطلاعات‌و کلتور	سالانه	۱۳۱۱
بخوان‌و بدان	وزارت‌معارف	ماهانه	۱۳۳۲
عاطفه	سره‌میاشت	پانزده‌روزه	۱۳۴۶
میرمن	میرمنو ټولنه	ماهانه	۱۳۳۲
هوا	ریاست‌هوایی ملکی	سه‌ماهه	۱۳۳۶
کرهنه	وزارت‌زراعت‌و آبیاری	ماهانه	۱۳۳۴
سیانس	پوهنځی علوم	سه‌ماهه	۱۳۴۲
دکابل پوهنتون	ریاست پوهنتون کابل	ماهانه	۱۳۳۷
آریانا	ریاست‌انجمن تاریخ	ماهانه	۱۳۲۱
جغرافیا	پوهنځی‌ادبیات	شش‌ماهه	۱۳۴۰
دافغانستان‌بانك	افغانستان‌بانك	ماهانه	۱۳۳۶
ویسا	پښتني تجارتي‌بانك	ماهانه	۱۳۳۳
افغان طبی مجله	پوهنځی طب	سه‌ماهه	۱۳۳۵
حقوق	پوهنځی حقوق	ماهانه	۱۳۳۴
ادب	پوهنځی‌ادبیات	دوماهه	۱۳۳۰
حربی پوهنتون	حربی پوهنتون	سه‌ماهه	۱۳۴۳
زیرمه	ریاست‌لوژستیك	سه‌ماهه	۱۳۳۶
وږمه	پوهنځی‌ادبیات	دوماهه	۱۳۳۶
اولسی‌جرگه	شورای‌ملی	پانزده‌روزه	۱۳۰۹
افغانستان	ریاست‌انجمن تاریخ	سه‌ماهه	۱۳۲۴
دپوهنتون‌خاصه‌خپرونه	پوهنتون کابل	سالانه	۱۳۴۴
تخنیك‌اردو	وزارت‌دفاع	سه‌ماهه	۱۳۴۵
جریدهٔ‌رسمی	وزارت‌عدلیه	پانزده‌روزه	۱۳۴۳
علم و فن	پوهنځی زراعت	سه‌ماهه	۱۳۴۱
انجمن‌رهنمایی خانواده	انجمن رهنمایی‌خانواده	سه‌ماهه	۱۳۴۸
روغتیا	موسسهٔ صحت عامه	دوماهه	۱۳۴۶
پولیس	وزارت داخله	ماهانه	۱۳۴۹
دمحلاتود پراختیامجله	وزارت‌داخله	چهارماهه	۱۳۴۹
قضا	ستره محکمه	ماهوار	۱۳۴۸
جریده پامیر	کابل ښاروالی	هفته‌وار	۱۳۳۰
جریده سپین‌زر	سپین‌زر شرکت	پانزده‌روزه	۱۳۴۵
جریده گرځندوی	ریاست گرځندوی	پانزده روزه	۱۳۴۹
دکوچنیانو انیس	موسسه‌نشراتی‌انیس	هفته‌وار	۱۳۴۹
لمر	وزارت‌اطلاعات‌و کلتور	ماهوار	۱۳۴۹
شرعیات	پوهنځی شرعیات	ماهوار	۱۳۴۹

جراید غیر دولتی :

افغان ملت	سال‌تاسیس	۱۳۴۴
پیام وجدان	سال‌تاسیس	۱۳۴۴
پرچم	سال‌تاسیس	۱۳۴۶
روزنامهٔ کاروان	سال تاسیس	۱۳۴۷

ترجمـــان	سال تاسیس	۱۳٤۷
خیـــبر	سال تاسیس	۱۳٤۷
گهیځ	سال تاسیس	۱۳٤۷
روزنامه سبا	سال تاسیس	۱۳٤۷
روز گار	سال تاسیس	۱۳٤۹

معارف :

	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
تعدادمکاتب :	٤۷	۹٤	۱۹	۲۰	۱۳
شاگردان :	۳٤۳۷	۸٦۲۸٥	۲۱۸۳۱	۷۷٦۷	٥٦۷٦

پوهنتون : ۲ تعد ا د محصلین٦۳۳۳ (باستثنای محصلین حربی پوهنتون)

دارالمعلمین عالی کابل : ۱ تعدادمحصلین٥٥۰ (بشمول ۲۸٦ نـفر مامورین دولت)

پو لی تخنیك : ۱ تعداد محصلین ٤٤۰

انستیتو ت اداره صنعت : ۱

مراکز صحی: ۱۱(باستثنای شفا خا نهای اردو) تعداد بستر ۱۳٦۷

ولایت کاپیسا

موقعیت : ولایت مرکزی

مساحت : ٤٦٥۸ کیلو متر مربع

نفوس : ۳٥۳۳٤٤

مرکز : محمود راقی

مربوطات :

۱ ـ ولسوالی تگاب

۲ ـ ولسوالی کوهستان

۳ ـ ولسوالی پنجشیر

٤ ـ ولسوالی نجراب

٥ ـ علاقه داری درنامهٔ کوبند

٦ ـ علا قه‌داری چهار قریه یعنی حصه اول پنجشیر .

۷ ـ علا قه داری دره هزاره یعنی حصهٔ دوم پنجشیر .

۸ ـ علا قه داری اله سای .

دریا ها : نجراب ، پنجشیر ، تگاب .

کوه ها : سسله کوه هندو کش ، کوه صا فی .

کو تلها : خاواك ، تل ، غرژ غا ن .

پیداوار : توت ، ا نگور ، ا نار ، لبنیات .

معارف :

	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکی :
تعدادمکاتب :	٥۹	۱٦	۸	٤	
شاگردان :	۳۲۱۳	۱۱۲٤۷	۲٦۳۳	٥۲۲	

	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
مراکزصحی :	۱	۱۰

ولایت کندز

مو قعیت : شمال مملکت .

مسا حت : ۸۰۸٥ کیلو متر مر بـع .

نفو س : ٤۱٥٥۸۲

مر کز : کـنـد ز .

مربو طات :

۱ ـ و لسوا لی حضرت ا مام صا حب .
۲ ـ و لسوا لی خان آ باد .
۳ ـ و لسوا لی د شت ا ر چی .
٤ و لسوا لی قلعه ذال .
٥ ـ و لسوا لی چهار د ره .
٦ ـ علا قه داری علی آ باد .

دریا ها : کنـد ز .
کـو هـا : قره با تور ، کور تا و .
کـو تـل : ایر گنك .
پیداو ا ر : قا لین باب ، پخته، لبلبو ، نیشکر، شالی و خر بو ز ه .
فا بر یکـه : فابریکۀ سپین زر شر کت .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکـی :
	٤٧	۱۹	۱۱	٥	۲
شاگردان :	٤٤٥٥	۱۲۳۱۷	۱۹۸۹	٤٥۲	٥٨٠

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۹۰	٤

ولایت کند هار

مو قعیـت : جنو ب غر ب .
مسا حت : ٤٥٨۳۳ کیلو متر مر بـع .
نـفـو س : ٧٦٠٨۱۳
مـر کـز : کنـد هـــا ر .
مـر بـو طـا ت :

۱ ـ ولسوال سپین بولد ك .
۲ـ و لسوال دِ نـــه .
۳ ـ و لسوا لی ا ر غستا ن .
٤ ـ و لسوا لی خا کر یز .
٥ ـ و لسوا لی ا ر غنداب .
٦ـ و لسوال پنجوا یی .
٧ ـ و لسوا لی معرو ف .
٨ ـ و لسوا لی شورا بك .
۹ ـ و لسوا لی شاولی کوت د هله .
۱۰ ـ و لسوا لی میو ند .
۱۱ ـ علا قه دا ری شگه .
۱۲ ـ علا قه داری دا ما ن .
۱۳ ـ علا قه داری غورك .
۱٤ ـ علا قه داری نیش .
۱٥ ـ علا قه داری ر یگ .

دریا ها : ارغستان ، ا رغنداب ، تر نك ، بند د هله، معروف ناوه ، سا لسون ناوه ، دوری‌رود .
کـو هـا : شین غر ، شاه مقصود غر ، کو تکی غر ، زیارت غر ، هدی غر ، لو ړ غر .
پیداو ا ر : میوه جات تازه و خشك ، پشم .
ذ خا یر معد نی : سنگ مر مر ، مس ، طلا ، سرب ، نمك .
فا بر یکـه : فابریکه کشمش پا کی و پشمینه با فی .
مطبو عات : روزنا مۀ طلو ع ا فغان سال تا سیس۱۳۰۰
مجلۀ ما ها نۀ کند هار سال تاسیس۱۳۳۹

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکـی :
	٨۲	۳۳	۱۳	٨	۳
شاگردان :	۳۱۹٦	۱٦۲٨٦	۳٤٤٥	۱۳٤٧	٧۳۲

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۲	۱۲۰

ولایت کنر ها

موقعیت : ولایت شرقی .
مساحت : ۹٦۹۳ کیلو متر مربع .
نفوس : ۳۳۷۹۵۳
مرکز : چغه سرای .
مربوطات :
۱ ـ ولسوالی خاص کنر .
۲ ـ ولسوالی بر کنر .
۳ ـ ولسوالی سرکانی .
٤ ـ ولسوالی کامدیش .
٥ ـ ولسوالی چوکی .
٦ ـ ولسوالی درهٔ پیچ .
۷ علاقه داری ناړی .
۸ ـ علاقه داری والگام .
۹ ـ علاقه داری چپه دره .
۱۰ ـ علاقه داری برگ متال .
۱۱ ـ علاقه داری مزارو نور گل .
۱۲ ـ علاقه داری فرنگ .
دریا ها : لندی سین ، کنر سین .
کوتلها : پارون .

معارف :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
تعدادمکاتب :	۸۰	۲٤	۱۰	٥	
شاگردان :	٥۷٥٤	۱۱٤۲٤	۲٦۱۲	٥۹۳	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۱۰

ولایت لغمان

موقعیت : ولایت شرقی .
مساحت : ۸۳۳٤ کیلو متر مربع .
نفوس : ۲۲۸۰۹٤
مرکز : میترلام .
مربوطات :
۱ ـ ولسوالی قرغه ئی .
۲ ـ ولسوالی نورستان .
۳ ـ ولسوالی علیشنگ .
٤ ـ ولسوالی علینگار .
٥ ـ علاقه داری کج عزیز خان .
دریا ها : علینگار ، علیشنگ ، یشال ، کابل سین .
کوه ها : کوه کوشت ، مرسمیر .
کوتل : چمار .
پیداوار : برنج ، گندم نیشکر و سبزیجات .

معارف :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
تعدادمکاتب :	۳۷	۲۲	۷	۲	
شاگردان :	۲۸۰۷	۱۱۷۳۲	۲۹۳۱	۸٦٦	

مراکزصحی :	شفاخانه :	تعدادبستر :
	۱	۸

ولایت لوگر

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ٤۳۳٤ کیلو متر مربع .
نفوس : ۳۱٦۹۱۱

مـر کـز : بر کی بـر ك .

مـر بـو طـا ت :

۱ ـ و لسوا لی کلنگار .
۲ ـ و لسوا لی محمد آ غه .
۳ ـ و لسوا لی از رو .
٤ ـ علا قه داری چر خ .
٥ ـ علا قه داری خو شی .

دریا ها : دریای لو گر .

کـــو هـا : سپین غـــر .

کوتلها : خر پیچك ،لـتـه کو ر ی .

پیداو ا ر : جو ، میوه جات ، بر نج ، گند م .

ذ خا یر معد نی : شیشه ، مس ، کرو میت ، مرمر .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســـه :	مسلکـی :
	۳٥	۲٤	۸	۳	
شاگردان :	۲٤۹٤	۱۰۷٥٦	۲٦۹۳	٥۰۲	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۱	۲٥

ولایت ننگرهار

مو قعیـت : ولا یت شر قی .

مسا حت : ۷۱۷٦ کیلو متر مر بع .

نـفـو س : ۸۳۷۳٥۳

مـر کـز : جلال کوت (جلال آ باد)

مـر بـو طـا ت :

۱ ـ حکو مت کلان شینوار .
۲ ـ و لسوا لی خو گیا نی .
۳ ـ و لسوا لی کـا مه .
٤ ـ و لسوا لی سر خرود .
٥ ـ و لسوا لی رو دا ت .
٦ ـ و لسوالی مهمند دره .
۷ ـ و لسوا لی حصارك .
۸ ـ و لسوالی کوز کنر .
۹ ـ و لسوا لی ا چین .
۱۰ ـ و لسوا لی ده بالا .
۱۱ ـ و لسوالی نا زیان .
۱۲ ـ علا قه داری پچیرواگام .
۱۳ ـ علا قه داری شیر زاد .
۱٤ ـ علا قه داری گو شته .
۱٥ ـ علا قه داری بهسود .
۱٦ ـ علا قه داری درهٔ نور .
۱۷ علا قه داری دربابا .
۱۸ ـ علا قه داری بتی کو ت .
۱۹ ـ علا قه داری چپر هار .
۲۰ ـ علاقه داری لعل پور .

دریا ها : کابل ، سر خ رود ، کنر .

کـــو هـا : تور غر ، سپین غر .

کـو تـل : خـیبـر .

پیداو ا ر : میوه جات ، برنج ، نیشکر .

ذ خا یر معد نی : کرو میت ، تبا شیر .

فا بر یکـه : نسا جی .

مطبو عات : روزنامهٔ ننگر هار سال تا سیس ۱۲۹۸
مجلهٔ ما هوار ننگر هار سال تاسیس ۱۳۳۷

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســـه :	مسلکـی :
	۷۲	٤۸	۱٤	۸	۲
شاگردان :	٤۱٤٦	۷٤٦۹	۲۹۹۹٦	۲٥۲۰	۱۰۲٦

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :	پـوهنتون :	۱	تعداد محصلین
	۳	۱۲٤	ـ		۳۱٦

ولایت وردك

موقعیت : ولایت مرکزی .
مساحت : ۱۰٦۷٥ کیلو متر مربع .
نفوس : ٤۲٦۰۲۱
مرکز : میدان شهر .

مربوطات :
۱ ـ ولسوالی بهسود .
۲ ـ ولسوالی سید آباد .
۳ ـ ولسوالی چك .
٤ ولسوالی حصهٔ اول بهسود .
٥ ـ علاقه داری نرخ .
٦ ـ علاقه داری جلریز .
۷ ـ علاقه داری دایمیر داد .
۸ ـ علاقه داری جغتو .

دریا ها : هلمند رود .
کوه ها : کوه بابا ، کوه فولادی ، سلسله کوه پغمان .
کوتلها : اونی ، شش گاو ، ملا یعقوب .
پیداوار : انواع غله جات .
ذخایر معدنی : سرب ، ابرك .
معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیسه :	مسلکی :
	۲۹	۱۹	۱۱	۳	
شاگردان :	۲۷۷۰	۸۸۰۷	۲۰٤۷	۳۱٤	

ولایت هرات

موقعیت : غرب کشور .
مساحت : ٤۱۷۱۸ کیلو متر مربع .
نفوس : ۷۰۲۹۹۲
مرکز : هرات .
مربوطات :
۱ ـ ولسوالی انجیل .
۲ ـ ولسوالی غوریان .
۳ ـ ولسوالی پښتون زرغون .
٤ ـ ولسوالی گلران .
٥ ـ ولسوالی کشك .
٦ ـ ولسوالی اوبه .
۷ ـ ولسوالی گذره .
۸ ـ ولسوالی کرخ .
۹ ولسوالی زنده جان .
۱۰ ـ ولسوالی کهسان .
۱۱ ـ ولسوالی ادرسکن .
۱۲ ـ علاقه داری چشت شریف .

دریا ها : دریای هریرود ، جوی درآب ، رود شورآب، رود گلران ، رود کرخ ، دریای اولنگ رود گز .

کــو هــا : سفید کوه (فیروز کوه).
کو تلها : رباط ، سرخ ، تلغ آب ، خوش ر با ط .
پیداو ا ر : پخته ، برنج ، گندم ، گلیم و قا لین باب .
ذ خا یر معد نی : آهن ، ز غال ، نمك .
فا بر یکـه : سمنت و نسا جی .
مطبو عات : روزنامهٔ اتفاق ا سلام سال‌تاسیس ۱۲۹۸
مجلهٔ ما هوار هرات سال تا سیس ۱۳۲٦ .
محلهٔ ما هوار مهری سال تا سیس ۱۳۳۷ .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکــی :
	۷۲	٥۱	۱۳	٥	٤
شاگردان :	۳۸٤۷	۲۲۹۸۸	۳۲۳٥	۱۳٦۲	

مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۲	٦۰

ولایت هیلـمند

مو قعیــت : جنوب غر ب
مسا حت : ٥۳۱۸۸ کیلو متر مر بع .
نـفـو س : ۳۲٥٤۹۱
مـر کـز : بست .
مـر بـو طـا ت :
۱ ــ و لسوا لی نهر سراج .
۲ ــ و لسوا لی مو سی قلعه .
۳ ــ و لسوا لی نو زا د .
٤ ــ و لسوا لی گر مسیر .
٥ ــ و لسوا لی ناد علی .
٦ ــ و لسوا لی ناوه بارکزا یی .
۷ ــ و لسوا لی با غران .
۸ ــ و لسوا لی د یشو .
۹ ــ علا قه داری را شیر .
۱۰ ــ علا قه داری کجکی .
۱۱ ــ علا قه داری ر یگ .
۱٤ ــ علاقه داری سار بان قلعه .
در یــا ها : هلمند ، رود موسی قلعه ، رود بــا نی ، بند کجکی ، نو زا د رود .
کــو هــا : سلسله کوه بغران ، نوزاد کوه ، خا نشین کوه ، ملك دوکان ، کوه کشته گان .
کو تلها : کو تل شیبا ن .
پیدا و ا ر : جو ، پخته ، گند م میوه جـات گـلیم ، لبنیات ، سنگ مر مر .
ذ خا یر معد نی : نـمـك .
فا بر یکـه : رو غن نبا تی .
مطبو عات : جریده هلمند سا ل تا سیس ۱۳۳۳ .

معارف :

تعدادمکاتب :	دهاتی :	ابتدائیه :	متوسطه :	لیســه :	مسلکــی :
	٥۹	۳٥	۱۲	٦	۱
شاگردان :	۳۹۲۰	۱۳٤۸۱	۱۹۲۸	۳٤۳	۲۰۹

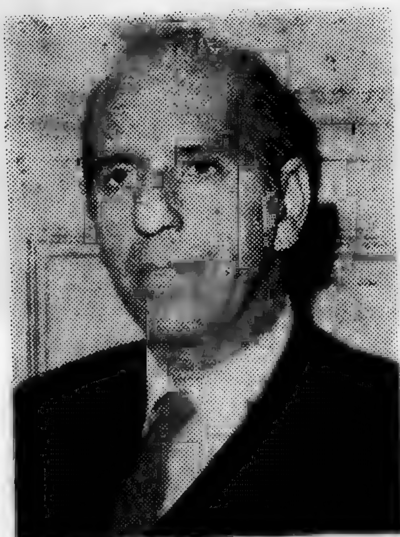
مراکزصحی :	شـفاخـانه :	تعدادبستر :
	۲	۷۰

جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدر اعظم
و
وزیر امور خارجه

ښاغلی عبد الله یفتلی
معاون اول صدارت

دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت
ووزیر معارف

ستر جنرال خان محمد
وزیر د فاع ملی

ا نجنیر محمد بشیر لودین
و زیرد ا خله

پو هندوی عبدالستار سیر ت
و زیر عد لیه

پو هنوال د کتور عبدالوا حد سرا بی
و زیر پلان

د کـــتور محـــمد امـــا ن
وزیر مالیه

دکـــتور محمد اکـبر عمـــر
وزیر تجارت

انجنیر محمد یعقوب لعلی
و زیر فوا ید عا مه

ا نجنیر محمد عظیم گران
و زیر مخابرات

پو هاند محمد ا برا هیم مجید سراج
و زیر صحیه

بناغلی ا مان ا لله منصوری
وزیر معادن و صنایع

بنا غلی عبد ا لحکیم
وزیر زراعت و آبیاری

میرمن شفیقه ضیائی
وزیر مشاور

پوهندوی غلام علی آئین
وزیر مشاور

ښاغلی سید مسعود پوهنیار
رئیس مستقل قبایل

قوه اجرائیه

بیانیه های نباغلی اعتمادی صدراعظم

به مناسبت حلول سال ۱۳۴۹

بنام خداوند بخشاینده مهربان !

هموطنان عزیز ، خواهران و برادران !

دیروز سالی از زندگی کشور ماگذشت امروز در آستان یکسال دیگر قرارداریم سال نو نهار نو وروز نو .

بیایید این سال را باخوشبینی آغاز کنیم واین سال را سال پیشرفت سال عمران و آبادی ، سا ل هم آهنگی و تفا هم ، سال پیشبرد عدا لت ، سال‌جهاد با مفاسداخلاقی واجتماعی ، جهاد با جهل و بیسوادی ،جهاد بافقر و گرسنگی و جهاد با مرض ونا توانی بنامیم .

بیائید در این سال نو برای سربلند ی افغانستان بر شالودهٔ متین خصو صیا ت اصیل ملی افغانی برای حیا ت نوین حیا ت فردا ، فردا ی مسعود ومر فه قد م ها یجدی تر برداریم . همین تصمیم و حر کت‌دسته جمعی ومجا هدا ت مانشانهٔ تحو ل زندگی ملت ماست واین زندگی مایهٔ امید وار ی و خوشبینی است .

خواهران وبرادران عزیز !

ملتفت باشیم تحول مستلزم اعما ل و شرایطی است که ما باید خود را آمادهٔقبول ان کنیم محیط خود را با مقتضیا ت ان موافق سازیم تنها از یك تحول صر ف بنام امید موفقیت نمیتوا ن داشت . برای پیشبرد تحول اولتر از همه باید افکار متر قی و ارزنده را در جامعهٔ خود تقویت وانکشا ف دهیم ودر پر تو این این افکار ارزنده‌ومترقی که سر اغاز هر تحول سلیم است باانطباق به فلسفه و رو ح این تحول در ك عمیق ماهیت واصا لت ان فهمیده ازان استفاده نمائیم .

تاریخ نشان داده ملتی در زند گی موفق بوده است که تحول را خود شناخته و خود هوشیارانه از ان استقبال کرده است . تجارب شاهداست مللی که از امتیازا ت و حقوق خود در مسیر تحول هوشیارنه ومثبت استفاده نکرده اند چه گونه تحول را در مملکت خویش آلودهٔ اغراض وبازیچهٔناآگاهی ها گر دانیده اند .

اعلان جهاد ملی به مقابل مفاسد یکی از تدابیر یست برای موفقیت یك تحو ل سلیم وسلامت محیط که دیمو کراسی در ان‌نضج میگیرد و نمو می نماید .

جهادیکه به سویهٔ ملی به مقابل مفا سد وعوامل فساد اعلان شده است درحقیقت‌جهاد به مقابل عواملیست که سلامت جامعه را تهدید میکند و تحول را متاثر میسازد .

ما این جهاد را جهاد مقد س مردم ،جهاد متفکرین ، جهاد روشنفکران ، جهاد استادان جهاد دانشمندان جهاد نو یسندگان و جهاد جوانان می خوانیم .

امروز ما مجادله با فسادوعوامل آنراشعار داده ایم وبنام جهاد ملی قیام علیه انها را صلای عام زده ایم . حکو مت با توجه بـه اصالت تحولیکه در افغانستان پدیدآمده‌است اصالت از تفکر و اصا لت عمل جوانان ، روشنفکران ومردم را برای پیشروی‌وموفقیت این جهاد و این تحول توقع دارد .

هر نیرو ی ملی و طرز تفکر یکه به‌سوی این مبارزهٔ مشترك با ما هم گام میشود هم رزم ماست .

حکومت با واقعبینی به اختلاف سلیقه و طرزالعمل سایر نیرو ها مستشعر ا ست .

افراد ، طبقات ونیرو های ملی یك مملکت میتوانند در حدود قانون روش های مختلف داشته باشند . ملت ها علاوه از خواسته های انفرادی یك نصب العین مشتر ك و عمو می نیز دارند که ان عبار ت‌ازنصب‌العین ملی است و همین نصب العین است که بحیث یك هدف غائی و یك نقطهٔ استناد سر نوشت مملکت و ملت را تعیین میکند .

شعار **خدا ، وطن ، شاه** حکومت راباسایر نیرو هاییکه افغانستان را برای افغانستان خواسته و منافع مقدس ملی وسلا مت یك افغانستان آزاد ، آباد و مر فه را در زیراین شعار میخوا هد در یك جبهه قرار میدهد .

این شعار تما م افراد مـلت را بـدو ن تفریق مذهب ، زبان ، قوم و قبیله در زیر سایهٔ خود پناه مید هد .

ما امروز کاملا متیقن هستیم با ید برای مردم و مملکت کار مزید ی بشود سعـی ما اینست حکو مت ، حکو مت عمل ومنطق باشد و مرد م با روشن بینی فر صـــت قضاوت واقعی داشته باشند .

ما مردم را عامل اصلی پیشر فـــت در مملکت میدانیم و عقیده داریم تا زما نیکه مردم سهم درست وصمیمی در اجرا ی‌امور نگیر ند پیشر فت مطلوب میسر نخوا هـد بـــود .

توقع ما از مرد م ما اینست تا در راه ایجاد یك آ را مش فکری همکاری نمایند و موقع ند هند بروز اشتعالات ، تشنج‌فکر ی وتشتت فرصت اصلاحا ت را محدودبسازد.

حکو مت وظیفه خود میداند آنچه راخلاف قانون است بدست قانون بسپارد تا از راه قانون حرمت قانون حفظ گردد .

بمیان آوردن توازن در قبا ل افراط و تفریط وایجاد تعادل در جامعه‌یکی‌ازبزرگترین و مهمترین مسایل امروزی ماست .

به منظور تامین مصو نیت ذهنی ورفاه مادی برای همه مردم کشور باید نیرو ها ی مولد از زیر تاثیر اجراآت واستفاده ها ی سوء کشیده شود وبا حفظ منافع نسبی همه طبقات مملکت بصور ت مسا لمت آمیز به اساس طرح وضع شده و مطابق قـــانو ن اساسی وسائر قوانین مملکت صورت‌بگیرد .

باید در نظر داشت حدودیکه حکو مت در داخل ان به خدمت مردم تلاش دارد حدود قانون است تنها در چنین حدود حکو مـت میتواند سرعت وبهبود مطلوب را در ارتقاء وانکشا ف ملی تامین نماید .

این مرام اولتر از همه نیاز مند با کفایت ساختن اعظمی دستگاه اداری حکو مت است که باید مجهز با مسا عد ترین فلسفهٔ‌اداری و مناسبتر ین قوانین و مقررا ت ومامورین دارای عالیترین حسن خد مت گذاری با شد تا بتواند جوابده مقتضیا ت انکشا ف سریع ملی گردد .

جوانان وشناخت مسایل و مشکلات آنها یکی دیگر از مسایل مهمی است که حکو مت با ان منهمك است ما آرزو مندیم جوانا ن در نهضت افغانستان بار سنگینتر مسئولیت را بدوش بگیر ند . ما علاقمند هستیم جوانان مادر طلیعهٔ این نهضت و جنبش که اغازیك دورهٔ جدید تعیین راه و هد ف نیز میباشد مسایل را به صور ت عمیق در ك کنند و تشخیص نمایند .

با این آرزو مند ی ها سال نو را با تمنیا ت صمیمی بحضور اعلیحضرت‌همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه به ملت نجیب‌افغان وبرادران پښتونستان ما تبریك میگو یـم واز درگاه خداوند بزرگ در آستا ن ایـن سال نو سعادت کشور ما ، تقو یت صلح وسلام گیتی ، همکاری بین المللی وسعادت بشر یت را نیاز میکنم .

هموطنان عزیز ، خواهران وبرادران من !
بیائید تجدید سال را با تجدید تصمیم توام سازیم و سال ۱۳۴۹ را سا ل تصمیم سال مبارزه با مفاسد ، سا ل کار وسا له تولید برای پیشر فت و سـو بلـــند ی افغانستان عزیز اعلان کنیم و خود را همه وقف آن سازیم وهمه به سهم خود وبه توان خود در پیشبرد این اهدا ف عالی بحیث مجا هدین جهاد ملی سهم مثبت بگیر یم .

به مناسبت پنجاه ودومین سالگـرد

استر داد استقلال وطن

بنام خداوند بخشانیدهٔ مهربان !
هموطنان ، خواهران و برادران !
سالگرد استقلال کشور را بحضـــور اعلیحضرت همایو نی حا می اســتقلال و علیاحضرت ملکهٔ معظمه و همه خوا هرا ن و برادران خود تبریك میگو یم .
پنجاه و دوسا ل قبل از این در پایا ن مجا هدا ت طولانی پیروزی بزرگی نصیب ما گردید این پیروزی استر داد استقلال سیاسی کشور را با خود داشت وازان زمان افغانستان امروز پی ریزی شد .
دیروز برای استرداد استقلال مـبارزه داشتیم و امروز برای حفظ استقلال و منافع ملی مجاهده داریم این مجا هدا ت پیگـیر دو امدار است . گذشت زمان مسئو لیت ما را در قبا ل این وظیفه بزرگ ملی هر روز داشتیم و امروز برای حفظ استقلال ومنافع ملی مجاهده داریم این مجا هدا ت پی گیرو سنگینتر میسازد . ما باین احساس سا لگرد استقلال وطن را هر سا ل تجلیل میکنیم و با این تجلیل به بزرگی و سنگینی وظایف ملی خود بیشتر ملتفت میشو یم شنا خت ارزش های اساسی استقلال سیا سـی ، استقلال اقتصادی و ترقیا ت فرهنگی که پایه های حیا ت ملی را مستحکم مـی دارد از وجائب مادر راه ارتقا و نهضت های متر قی ملی است برای ایفا ی این وجائب به ارزیابی سلیم واقعیت ها در جهت تحکیم حیا ت ملی با اتحاد و همبستگی کامل به وحد ت نظر وعمل نیاز مندیم موقف امروز و مسئو لیت ما تقاضا دارد با حفظ معتقدا ت ممیزا ت و سنن ملی و هم آهنگی با عصر وزما ن مسیر حرکت خود را با موازین ملی خود تشخیص وتعیین نماییم . موفقیت در این رها وتوصل باین اهدا ف عالی را باید بیش از همه در استعداد خلاقهٔ مردم کشور و اســتفاده از ثروت های بشر ی وطبیعی در خود کشور جستجو کرد .
کشور ا زهمه مردم وطن است در اهداف ملی همه افراد کشور مساویا ته سهم دارند. نظام ملی ودیمو کراسی این فرصت را با صلای علم به همه افراد وطن عرضه کرده اســت .
در شرایط کنو نی حیا ت مرفه مستلزم پی ریزی ، پیشبرد اهدا ف سلیم اقتصاد ملی است . ووظیفهٔ جبران عقب ماند گی های اقتصادی و گذاشتن گامهای وسیع به طرف رفاه عمو می بادرنظر گرفتن امکانا ت موجود قابل توجه عمیق است . این وظیفهٔ همــه ماست تا همه دست بدست هم به هیم واین مشکلات را با مجاهدا ت همگانی حل نمائیم .
در پیشبرد این وجیبه ورسید ن بهدف سرمایه نیروی عمل ، نیروی اراده وابتکار خود را با سهمگیری مثبت در اقتصاد ملی چه در ساحه زراعت ، چه در ساحه صنعت وچه در ساحهٔ خدما ت اجتماعی طوری بکار اندازیم ، تا موفقیت های اقتصاد فر دی به صورت مطلوب به اقتصاد عمو می ممد گردد.
در شرایط کنو نی جهان ساحه امـداد وکمکهای ما لی بر کشور های روبه انکشاف از جهات مختلف تنگتر شده است وازجانبی هم ایجابا ت عصر و زمـــا ن و از وی پیشر فت وتر قی اجازه نمید هدکه سیر انکشاف و عمران بطی شود از اینجا ست مصالح ملی مادر حالیکه به منظور انکشاف مملکت استفاده از کمکها ی مالی خار جی را که تحت شرایط مسا عد و مناسب بدست آید مطلوب میسازد به پهلوی ان ما راوادار

مینماید که با اصل اتکا بخود متو جه‌گردیم وتاحد ممکن از منابع مالی از ثرو ت های طبیعی از قوای بشر ی واز پیدا وار وطـن استفاده نمائیم .

ما برای بهبود حیات مردم خود بمنظور تامین احتیاجا ت مثبت ملی به تقو یه بنیه ملی ضرور ت داریم این تقویه از طریق توسعه وتزئید در تولید بلند بردن عوا ید فردی و ملی تجدید نظر معقول در تر تیب وتنظیم مالیا ت بطور عادلانه و متر قی‌امکان پذیر است .

برای رسیدن به اهدا ف اصلا حی وهم اهداف ارتقا یی اشترا ك مساعی شوری و حکو مت اساس مهم است این مسا عـی مشترك میتوانه موید بر داشتن قدم ها ی بزرگ ارتقایی گردد .

خواهران و برادران !

در حیات اجتما عی اساس روش ما احترام حقوق‌فردوحقوق اجتما ع‌بمنظوربنیان‌گذاری‌یك جامعه متوازن سالم و مرفه باساس عدا لت اجتماعی دور از هر نوع افراط و تفریـط میباشد مساعی ما را در انکشا ف رشـد اجتماعی وسیاسی در پیمود ن ایـن راه قانون اساسی مارهنمایی میکند .

توسعه فهم دیموکراتیك بـرای تـطبیق ارزشهای دیمو کراسی برای استفاده از این ارزشها ایجاب میکند که به وجایب قانو نی وملی خود بهتر ملتفت شویم .

استفاده سلیم از آزادی های قانو نی یکی از پایه های دیمو کراسی ماست واحترا م به این ازادی های قانو نی را هـمـگـا نی میدانیم .

مادر راه نو سازی افغانستان بمنظـور سلامت جامعه باید راه ها ومسیرهای‌جدیدی راطی کنیم بدون انکه تغیری در ماهیت ملی وسنن کشور خود داده باشیم .

امروز همهٔ ما وظیفه داریم با استفاده و اتکاء بر خواسته ها ، تمایلات واقعی باطرح پروگرام های مترقی و ملی از راه تجهیز فکری جامعه ، عقاید افکار ابتکار و استعداد خود را دور از همه تما یلات افراط وتفریط که هر دو به مملکت ما یك پدیده مفید تلقی نشده در چوکا ت قانون اساسی در جهت مصلحت عمو می در راه خدمت بو طن عرضه داریم .

جوانان ما نیرو های خلاق ملی کشـور هستند . امروز وفردا ی کشور بانها تعلق دارد .

این نیرو ها این استعداد ها و ایـن ارزشها براه سلامت اجتما ع براه ترقی ملی براهیکه جامعه ما میخوا هد براهیکه حیات فردای افغانستان پیشر فته ومر فه ایجا ب میکند از لحاظ مادی ومعنو ی باید ارشاد و رهنمایی گردند .

مطالعه وفهم مسایل اجتما عی در چوکات پروگرام های تعلیمی ورشد ذهنی بـرا ی جوانان از مطالب مورد توجه است تاجوانا ن امروز و رهبران فردای کشور مجهز تر بار ایند .

موفقیت نهضت ملی با تامل وتفکرسنجش وارزیابی علمی مطابق به موازین مـلی در توسعه افق نگاه علمی ، سیاسی‌واجتما عی جوانان مابستگی دارد .

با این تذکار این جشن بزرگ ملی را بجوانان کشور در مرکز وولایا ت صمیمانه تبریك میگویم و متذکر میشو م که ایـن نیروی ملی یکی از حافظان استقلا ل ملـی میباشد و ما این ودیعه و میراث گذشتگان خود را بهمین نیرو ی خلاق مـلـی خـود میسپاریم .

هموطنان عزیز :

سیاست بین المللی افغانستان پیرو ی‌از طریق عنعنو ی بیطر فی مثبت وعدم‌الحا ق وقضاوت ازاد در مورد مسایل بین المللی

افغانستان با حفظ سیا ست آزاد خویش با مسر ت ملاحظه مینما ید خط مشی بیطرفی وعدم الحاق که افغانستان به پیروی‌سیاست عنعنوی خویش مبتکر و پشتیبا ن ان بوده بیش از پیش حتی نزد کشور هایکه منافع مشخص و متباین دارند محل در ك وتفاهم واقع گردیده است و این روش درتقو یت صلح و دوستی و همکاری بین‌المللی‌سودمند وموثر میباشد .

مساعی ما بمنظور توسعه علایق باکشور های منطقه مسا عی ما ، برای توسعه روابط بـا د یـگـر کشو ر هـا ی جـها ن مساعی ، ما در اجتما عا ت بین المللی و موسسه ملل متحد ، مسا عی مادر تماسها و

قــــوۀ اجرائیه

روابط دو جانبه همه معر ف ارادۀ ازاده ما و معرفت خد مت بی شائبه مادر راه تحکیم صلح دوستی وازادی وتر قی در جهــا ن میباشد .

درین مرحله زندگی معا صر همکار یهای اقتصادی منطقوی در هر گو شۀ جهان ایجاد وتقو یت می یابد . افغانستا ن از اصــل همکاری اقتصادی منطقو ی در صور تیکه از تبعیضات و شرایط سیا سی فارغ با شد حمایت میکند . همچنین در زمینه روابط دو جانبۀ افغانستان حاضر است با همه کشور ها و خاصه کشور های این منطقه جهان هرکدام علایق اقتصا دی خود را متکی‌برمنافع متقابل وبا ارزو مند ی توسعه مزید ایندۀ ان تقویت بخشند .

در خلال اوضا ع کنو نی گیتی کشورهای غیر منسلك جهان مساعی مشتر ك خویش‌را برای رفع کشید گیها وتشئید صلح‌وسریع ساختن مراحل خلع سلاح عام و تام ،انحلال استعمار ، تقویت ملل متحد واهدا ف ان پیشر فت اقتصادی کشور های در حا لرشد وتوسعه علایق بین المللی بر اسا ســس مساوا ت حقوق بین ملت هاتوسعه‌می‌بخشند.

بعد از کنفرانس های ســــران دول و حکو مات کشور های غیر منسلك که او لی در ۱۹۶۱ در بلگراد و دو می در ۱۹۶٤ در قاهره منعقد گردید اکنون بار دیگر کشور های بیطر ف وغیر منسلك برای تبادل‌افکار و غور مجدد بر طرق تشریك مسا عی بمنظور تامین اهدا ف فوق برای سو مین مــرتبه اجتماع میکنند و افغانستان در اجتما ع لوساکا که بزودی انعقاد می یابد به سویۀ رئیس حکو مت سهم خوا هد گـــرفت و صمیمانه امید وار است این کنفرانس مهـم در تشئید صلح جهان و همکار ی ورفـــاه بشریت به موفقیت نایل اید .

امسال یك ربع قرن از تاسیس ملل‌متحد میگذرد . درین مدت این موسسه جها نـی خدما ت بزرگ انجام داد اما نزد هــــمه محسوس است که این خدمات وســیعتر ، موثر تر و قاطع تر بوده میتوانست .کشور های صلحخواه جهان اظهار امید میکنند دورۀ آینده مجمع عمو می مجال تقو یت ملل‌متحد را میسر نماید ودر تامین ماهیت جهانشمول موسسه ملل متحد مزید بر این تاخـــیر نیفتد .

با مسرت مشا هده مینمائیم در قارۀاروپا از کشیدگیها کاسته میشود و موافقت ها یی صور ت میگیرد که بر اساس‌ان‌خطرتصادمات از میان رفته و همکار ی وسیع اقتصا دی و سود مند جانشین ان میشود از جا نب دیگر عقیده داریم رفع کشیدگی در یك‌منطقه جهان زمانی برای تقویت صلح گیتی واقعا موثر خواهد بود که موازی به ان کشیدگیها از دیگر نوا حی گیتی بر طرف گردد وچنانکه مشاهده مینمائیم در چند ناحیه قارۀ اسیا منازعاتی موجود است که صلح را درهرلمحه بخطر انداخته میتواند .

حل این منازعات مستلزم تصمیم راسخ کشور های ذیعلاقه در رعایت رو ح تفاهم واقع بینی و صلح خوا هی میباشد .

سه سال پس از تجاوز اشـغالگـــرانۀ اسرائیل بر کشور های عربی مقـد مـا ت جستجو ی طرق مسا لمت امیز بمنظور حل وفصل ان مسایل که زاده تجاوز اسرائـیل میباشد تا حد ی فراهم گردیده است .توقع ما انست اشغال نظامی اسرائیل‌برهمه‌اراضی ایکه در نتیجه جنگ سه سال قبل بـران تسلط کرده است بشمول قدس شریف‌خاتمه یابد ونیز برای تامین حقوق غصب شدۀمردم عرب فلسطین تضمینات عادلانه فرا هم‌گردد.

توسعه تصادما ت و دوام نزاع در هندو چین موجب تاسف است .

مسایل هندو چین وقتی حل و فصـــل شده میتواند که حق تعین سر نو شت‌مردمان کشور های هندو چین بطور ازادانه بدو ن هیچگونه دخالت خار جی رعایت گردد .

تحولات وانکشا فاتیکه در ین اواخــــر باشکستن یك یونت در ساحه پشتونستا ن بوقوع پیوسته است شامل قد می در جهت بهبود وضع میباشد .

حکو مت ومرد م افغانستان که پشتیبانی ایشان از حق تعیین سر نوشت مـــــردم پشتونستان بر اساس علایق تاریخی ،نژادی وفرهنگی می باشد ودر مراحل مختلـــف متکی بر همین اساس بوده است با علاقمندی عمیق مراقب جریان اوضاع انجا میباشند و امید وارند مراحل آینده این تحول متو جه

ومتکی براصل تعین سر نوشت باشــــد با تامین این حق ورفع این یگانه مسئله‌امکانات وسیع برای توسعه کامل علایق اقتصادی وفرهنگی افغانستان وپاکستان متکی بربنیان صلح علی تاریخی واحساسات برادری میسر گـــردد...

خواهران و برادران !

در حیات امروزی تنها عنوان ازادی کافی نیست ، استقلال و جبهه صیانت منافع ملی مجاهدت در تامین حیات مرفه و استفاده ممکن ونهایی از مزایای این آزادی را متوجه فردفرد ملت میسازد. مانه تنها مسئول حفظ و نگهداشت ، استقلال،تمامیت خاك ، صیانت منافع امروزی و آینـــده افغانستان هستیم بلکه برای داشتن حیات مرفه و پیشرفت نیز و جایب سنگـــین بر دوش داریم .

منافع ملی بر ما حکم میکند برای اعتلای افغانستان ، برای سر بلندی افغانستان ، برای سعادت افغانستان ، مصالح ملی را با بالاتر وبر تر از هر گونه تمایلات و منافع شخصی قرار دهیم .

درین فرصت که ما خاطرهٔ از خودگذری شهدای ازادی وطن را تجلیل می کنیم به روح اعلیحضرت شهید سعید محمدنادرشاه غازی محصل استقلال و به روان همهٔ آنانیکه با سربازی از خود گذری و فداکاری این ودیعهٔ بزرگ را بما سپرده اند تحیت می فرســـتیم .

خواهران وبرادران عزیز !

با امیدواری بسوی اینده مرفه ومسعود پیش میرویم . در این ماموال اتکاء ما به خداوند یگانه و به نیروی ملی کشور ماست همان نیرویی که دیروز نجات بخشیای افغانستان بود همان نیرو امروز ضامـــن سلامت وسعادت کشور میباشد و همان نیرو همه افراد وطن را در راه سعادت واعتلای افغانستان عزیز تحت لوای بزرگ خدا (ج)، وطن وشاه بجا میدهد .

بەمناسبت بیست وپنجمین سالگرد

موسسه ملل متحد

(۲ عقرب ۱۳۴۹)

با مرور یك ربع‌قرن ازتاسیس ملل متحد این سالگرد که با مراسم خاصی درسرتاسر جهان صورت میگیرد نزد مردم و حکومت افغانستان قابل تذکار و تجلیل میباشد .

افغانستان ۲از نخستین اعضای ملل متحد میباشد که از بیست و چهار سال بایـــن سو با رزومندی تامین صلح و سلام و مطابق سیاست عنعنوی دوستی با همـــه ملل جهان و۲براز مساعی برای تحکیم صلح اصول عالیهٔ منشور ملل متحد را پیوسته پشتیبانی نموده و مینماید .

خدمات ملل متحد طی یك ربع قـــرن گذشته بذات خود نمودار اهمیت نقش آن در زندگانی کنونی جامعهٔ بشریت میباشد.

ملل متحد و موسسات اختصاصی آنچه در ساحهٔ تحکیم صلح وچه درزمینهٔ حمایت از حقوق بشر و پیشرفت کشور های در حال رشد ابراز مساعی ارزنده مینماید گنشت یك ربع قرن از جانب دیگر ثابت کرد آن آرزو های مردمان و ملل کـــه در منشور ملل متحد شامل است کاملابرآورده نشده است چنانکه عدم رعایت این‌اساسات عالیه و عدم رعایت فیصله های نومبر۱۹٦۷ شورای امنیت وسفارشهای مجمع عمومی موجبات دوام کشیدگی ها و ظهور اوضاع خطیر را در جهان بار آورده است .

باوجود آنکه ملل متحد در بارهٔ تامـــین حقوق مردم عرب فلسطین فیصله های‌متعدد در طول این سالیان متمادی صادر کرده‌است اسرائیل در راه تطبیق آنها قد می‌نگذاشته و به سیاست تجاوزکارانهٔ خود ادامه داده است .

حکومت افغانستان اظهار امید مینماید مساعی ملل متحد در مورد شرق میانه‌باساس فیصله نامهٔ نومبر ۱۹٦۷ شورای امنیت و از راه مساعی نمایندهٔ مخصوص آن به‌نتایج سریع واصل شود که تخلیهٔ اراضی‌اشغال شده عربی قدم اول وتامین حقوق غصب شده مردمان فلسطین جز مهم آن میباشد .

در مورد کشیدگی ووخامت اوضاع در

هند چین حکو مت افغانستان یقین داردرعایت موافقتنامه ای ۱۹۵٤ ژنیو که متکی برمنشور ملل متحد میباشد وقطع هر گونه دخا لت خارجی در کشور های هند چین است اساس پایه صلح دوامدار در آنجا شده میتواند .

در حالیکه دوسا ل قبل بیستمین سالگرد صدور اعلامیهٔ جهانی حقوق بشر را تجلیل نمودیم با کمال تاسف مشا هده مینما ئیم تبعیض نژادی هنوز سیا ست رسمی یکعده کشور ها میباشد تاسف مزید در این است بعضی دو ل جهان هنوز در فروختن‌اسلحــه به رژیم تبعیض پرست افریقا ی جنو بی مبادر ت میورزند .

گرچه مدت دهسال از صدور اعـلا میهٔ آزادی کشور های محکوم که مواد آن متکی بر حق تعیین سر نوشت مرد مان و ملل ، مندر جهٔ منشور ملل می باشد سپری شــده است با کما ل نگرا نی مشا هده میکنیم هنوز تسلط خار جی تحت همه اشکا ل و مظاهر آن از میان نرفته وبقایا ی استعمار درنواحی مختلف جهان بمشا هده میرسند .

حکو مت افغانستان همچنا نیکه درکنفرانس های اول و دوم کشور های غیر منسلـــك در بلگراد و قاهره لزو م تقو یت ملل متحد را تاکید کرده بود اخیرا در سو مــــین کنفرانس کشور های غیر منسلك منعـــقدهٔ لوساکا بار دیگر این موقف خودراتاکیدنمود تقویت سازما ن جها نی قبل از همه زمانی تامین شده میتواند که ملل متحد صفت واقعی جهانی بود ن خود را حاصل کند .

افغانستا ن متو قعست که جمهور یــت مردم چین بحیث یگا نه نمایندهٔ قا نو نی آنکشور در ملل متحد هر چه زود تر شناخته شود .

افغانستان همزما ن با دیگر کشور های عضو کنفرانس لوسا کا در بارهٔ تقو یت ملل متحد و در زمینهٔ تحکیم صلح جها نو همکاری بین ملت ها که هد ف منشور ملل متحد وایجاد سازما ن جها نی‌میباشدنظریات مشخصی اظهار داشته است که در اعلا میهٔ لوساکا و فیصله نا مه ها ی مربو ط اندرج گردیده است و اسنا ل بحیث یك سندمورد مطالعه مجمع عمو می به همه اعضا ی ملل متحد رسما تسلیم داده شده است .

اکثریت تام اعضا ی ملل متحد کشــور هایی میباشند که در اثر عدم مسا عـد ت روابط اقتصا دی بین المللی و خا صـــه چگونگی روابط خار جی بین المللی فاصلهٔ بزرگی بین معیار تحو ل اقتصا دی شـــا ن و پیشر فت سریع کشور های تر قی یافته بطور روز افزو ن توسعه می یابد وحکومت افغانستان اظهار آرزو مند ی میکند برا ی چارهٔ جو ئی از ین خطر بزرگ با مساعد ت ملل متحد اقداما ت جدی صور ت گیرد .

حکو مت افغانستا ن عزم راســـخ دارد همچنانکه در بیست و چهار سا ل گذشته یعنی از آغاز عضو یت خویش در موسسهٔ ملل متحد تاکنون در راه تامین اهدا ف آن ابراز مجا هد ت کرده است در آینده نیز یکجا با دیگر کشور های صلح خواه در راه تحکیم مبانی امنیت جهانی حق‌تعیین‌سرنوشت مردمان و ملل و همکاری بین المللی صرف مساعی نماید .

با این تائید موقف پایدار افغانستـا ن اظهار امید میکنیم تجلیل بیست‌و پنجمـین سالگرد ملل متحد آغاز فصل نوینی‌درمساعی ملل گیتی برای موفقیت مزید این سازمان جهانی در نیل به مقاصد عالیه آن باشد .

بمناسبت عید سعید فطر

(۹ قوس ۱۳٤۹)

بنام خداوند بخشایندهٔ مهربان !

هموطنان عزیز خواهران و برادران من :

خداوند بزرگ را سپاسگذارم که بــــه تقریب عید سعید فطر ودر پایان انجام یکی از فرایض دینی تبریکا ت صمیمانهٔ خود را بحضور اعلیحضر ت معظم همایو نـــــی ، علیاحضرت ملکهٔ معظمه و فرد فرد هموطنان عزیز و برادران پښتونستا نی و تمام ملـــل مسلمان جهان ابراز میدارم .

عید سعید فطر که از اعیاد باشکوه‌اسلامی و مبین مفهوم وفلسفه نظام وانضباط طاعات ماه مبارك رمضان است در تشدید عـــزم راسخ گروید گان خدای پاك و تزکیهٔ‌دلهای ایشان نقش عمیق دارد و شکرانه عبادا ت ماه مبارکیست که در طو ل این‌همه‌مسلمانان مساوی بایکدیگر در میدان بندگی به پیروی از فر مان خدای پاك پر داخته اند .

این عید بحیث یکی از سنن وشعایردینی

ما صفای قلب ، نوع خواهی ، محبت و همبستگی را توصیه نموده و تاثیر رو حی انجام مراسم وتشریفا ت آن در توسعهٔ صفات واحساسا ت عالیهٔ انسا نی الـــر خاصی دارد .

در حالیکه بکما ل صمیمیت این عید را به همه تهنیت و تبریك میگویم برا ی همه هموطنان از خداوند بزرگ طلب سعاد ت و خوشبختی مینمایم و آرزو میکنم مردم ماایام عید را به خوشی سپری نمایند و با ابراز عطوفت ، سخاو ت ، مهر ومحبت واحساسات نیك آنها یی را که به مناسبت عللی ازعلل نتوانسته اند شادی عید را احسا س نمایند

با ایفا ی یکی از بزرگترین وظایف مذهبی خود وتجلیل عید به مفهوم واقعی وانسانی آن بخوشی وشادی خود شریك گردانند .

با استفاده از این فرصت نیك و مبار ك بیایید همه از خداوند بزرگ مسئلت کنیم که در پایان این ماه شریف و حلو ل این ایام سعید به همه مادر راه انجام وظایف دینی وملی ما باکمال خلو ص وعـاری از هر گونه اغراض توفیق عنا یت فر ماید و ما را در راه برآوردن مکلفیت های مابخاطر عظمت وبزرگی جامعه ما و سعاد ت مرد م و مملکت ما در جهت خیر وصلاح رهبر ی فر ماید .

دلوی اختر پهمناسبت

دمهربان او ښښونکی خدای په نا مه !
زماگرانو وطنوالو خویندو او ورونـو !

په دغه وخت‌کښی چه دنړی مسلمانا ن داســلام یو مهم‌رکن‌دخدای په‌کور(مکه‌معظمه) کښی ډیر په شانداره ډول‌سره‌سرته رسوی له لوی خدای (ج) څخه دخپلو گرانو وطنوالو او اسلامی امت‌له پاره خیراو‌نیکمرغی‌غواړم او د معظم ټولواك همایونی اعلیحضر ت ، علیاحضرتی معظمی‌ملکی ، گرانو وطنوالو ، پښتونستانی ورڼو او خویندو، دنړی ټولو مسلمانانو ته دلوی اختر مبارکی وایم .

په دغو مبارکو ورځو کښی چه زمونږ د وطنوالو په گډون زیات شمیر خلك چه له مونږ سره داسلام په دین کښی شریکان دی دیوه دینی فرض داداکولو او دنفس د پا ك کولو په غرض په‌غونډو سره په یوه ځا ی کښی په یوه وخت کښی او په یو ډول‌جامو کی په هغه ځای کښی چه غنی اوفقیر ،آمر اومامور ، تور اوسپین توپیرسره‌نلری دحج مناسك سرته رسوی .

دخدای(ج) ددغه ژوره‌اوټینگه فلسفه‌مونږته دوطنوالو مسلمانانو اوپه پای کښی دټولو انسانانو دخیر اونیکمرغی له پاره دقربانی، ایثار او فداکار ی درس راکوی شوچه د اسلامی اوملی‌یووالی‌دټینگیدو اوښوکارو نو په سرته رسولوکښی ترپخوا‌زیاته‌برخه‌واخلو.

مونږ دلوی اختراودهغه دجاودانی حماسی یعنی د حضرت ابرا هیم (ع) د ستری‌قربانی چه‌دغه سترکارپه یوه عمیقه اجتماعی مسئله کښی‌دیوه‌لوی واقعیت‌لارښوونکی گرځید لی دی ښه هر کی کوو او ددغو ورځـو ښـــه نمانځنه دایثار له ځان څخه تیرید لو یو والی وروری او برابری روحیه له بی‌وزلو سره مرسته او له هغو کسانو سره شفقت اومهربانی بو لو چه په نا مسا عد محیـط کښی له بی وزلی او معیشت له فشار سره مخامخ دی .

اخترو نه دزړو نو دجلبو لو لـــه پاره مساعدی ورځی دی زمونږ دټولو وظیفه ده چه هر یو په خپل وار دو روری او یو والی‌په ټینگیدو کښی زړونه خوشا له کړو او له بی وزلوسره مرسته وکړو او په خپلو مینځـــو کښی دښه نیت سولی اوصفا او محبت په پیداکولو اوپراختیا کښی یوله بل څخه‌ډیره برخه واخلو . رښتیا نی اختر دنورو له پاره داخترپیدا کول او دنورو په اختر کښی‌دخپل اختر لټول دی .

هیله لرم چه دلوی خدای (ج) مونږ ټولوته ددغو مبارکو ورځو د فیوضو ، حقایقو او معنوی ارزښتونو د پوهی توفیق راکړی اود سعادت او نیکمرغی په تحصیل کښی ټینگه عقیده اونیك عمل راپه برخه کړی .

هیله لرم چه دټولو حج طاعتو نه ، عبادتو نه قبول شی او آرزو لرم چه گران وطنوال داختر مبارکی ورځی په روغتیا او خوشالی سره تیری کړی او دوطن‌دبختیاری‌اوهوسایی په پناه کښی آرام ،هوسا او مسعود اوسی .

بازدید جلالتمآب نوراحمد اعتمادی صدراعظم از صفحات شمال وغرب کشور

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ساعت ده‌ونیم قبل از ظهر روز ۱٤ حمل ۱۳٤۹برای باز دید امور انکشا فی ، اداری عمرا نی و اجتماعی صفحات شمال و غرب کشوربصوب ولایات سمنگان و مزار شریف عزیمت‌کردند.

در این مسافر ت با ښاغلی صدراعظـــم دوکتور عبدالقیوم معاو ن دو م صدار ت و وزیر معارف ، دو کتور عبدالواحد سرا بی وزیر پلان ، انجنیر محمد یعقوب لعلی وزیر فواید عامه ، ښاغلی امان الله منصوری‌وزیر معادن و صنایع ، پو هانددوکتورمحمدابراهیم مجید سراج وزیر صحیه ، ښاغلی‌عبدالحکیم وزیر زرا عت و آبیاری ، ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور ، ویکعده از ما موریـــن و متخصصین وزارتخانه ها همراه بودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم پس از توقف در کلوپ نسا جی پلخمر ی ساعت ده‌ونیم قبل از ظهر ۱۵ حمل با اعضا ی‌معیتی شان به مرکز ولایت سمنگان موا صـــلت نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم‌موقعیکه‌از طرف معاریف ولایت سمنگان استقبا ل میشوند

در مرکز ولایت سمنگان ښاغلی نقیرنبی الفی والی ، تورن جنرال عبدالکریم مستغنی قوماندان قوای نمبر ۱۸ ، ښاغلی عبدالوهاب ملکیار والی بلخ ، وکلا وسنا تور ولا یت سمنگان ، مامورین ، معاریف ، شاگردا ن معارف اهالی باحرار ت از ښاغلی صدراعظم استقبال کردند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم در مدخل عمارت ښاروالی از طرف متعلما ت با تقدیم دسته های گل و کف زدنها ی ممتد استقبا لشدند.

ښاغلی اعتمادی پس از توقف مختصر در عمارت ښاروالی از جریان کار شفا خا نه سی بسترهٔ ایبك که در حال ساختما ناست دیدن نموده ودربارهٔ سرعت عمل و انجا م کار آن به وزیر صحیه هدا یت دادند .

ښاغلی صدراعظم در طو ل راه پلخمر یٰ وسمنگان از قور یه پسته که در قریهٔ رباتك از طرف ریاست جنگلات وزار ت زرا عت و آبیاری دوسا ل قبل در ساحه دو صـــد جریب زمین احداث گردیده دیدن نمودند . نصف این ساحه را درختان پسته و نصف دیگر آنرا اشجار ارچه ودیگر جنگلات کو هی احتوا نموده است .

فعلا پانزده هزار نهال پسته درسی جریب زمین این قوریه در حال نشو و نماست .

همچنان ښاغلی صدراعظم و وزرای معیتی شان از صیفیهٔ رباتك که در ذروه کو تل رباتك اعمار شده دیدن کردند .

ښاغلی صدراعظم پس از توقف مختصر در ایبك در لیسهٔ اجا نی ملکه رفته ازجریان تدریس آن لیسه دیدن نموده واز بعضــی شاگردان سوالاتی کردند .

همچنان ښاغلی صدراعظم از شعبهٔحرفوی قالین بافی این لیسه دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم به انجنیر عبدالله برښنا رئیس پلان ریاست شهر سازی و مـدیــر تحقیقا ت آبها ی تحت الارضی در بارهٔمطالعه آبهای تحت الارضی و حفر چاه های عمیق برای تهیه آب مشروب ایبك هدایا ت اکید صادر نمودند تا هر چه زود تر مطالعا ت آن آغاز گردد .

ښاغلی صدراعظم سپس از جـــریا ن تدریسی لیسه ایبك دیدن نموده و ازبعضی شاگردان آن لیسه سوالاتی نمودندوشاگردان موفق لیسه های دختران و پسرا ن انجا را مورد مکافا ت قرار دادند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم و ښا غــلیدوکتور عبدالقیو م معاو ن صدار ت موقعیکه از جریان درس لیسه ایبك دیدن مینمایند.

همچنان ښاغلی صدراعظم از کتابخا نه لیسه ایبك و صنوف ابتدا یی آن دید ن نمودند .

ښاغلی صدراعظم دربارهٔ تقویهٔ کتابخانه وتهیه بیشتر کتب درسی به موظفین مربوط وزارت معار ف هدایت دادند .

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم بعداز ظهر روز ۱۵ حمل با معاریف بزرگان قو م ومامورین ولایت سمنگان ملاقا ت نمودهضمن تذکر از جریانا ت فعلی مملکت اظهارداشتند که : من در این مسافر ت خود وظیفه دار هستم تا تمنیا ت اعلیحضرت معظم همایو نی پادشاه بزرگ خود را به ملت و فاشعارشان برسانم هد ف ما از ین مسا فر ت اینست که از نزد یك مشاهده نماییم که مرد مدور افتادهٔ وطن ما در چه وضع و شرا یطـــــی زندگی میکنند .

ښاغلی اعتمادی اظهار داشتند امروزمشکل بزرگ مملکت مشکلات پولی و تخنیکیاست که باید همهٔ ماچه حکومت وچه مردم برایحل ان فکر و کار نماییم .

ښاغلی اعتمادی گفتند از آرزوهایحکومت است تا این مشکلات رفع گردد و یقین دارم که همکاری خود مردم بحیث یك عامل موثر در حل این مشکلات خیلی با ارزش است .
ښاغلی صدراعظم خاطر نشان کردند که شرایط امروزی افغانستان امید وار کننده می باشد اما باید باین شرایط روحیهٔ هـــمـــراه باشد که آن روحیه همکاری و تساند است .

ښاغلی صدراعظم موقف امروزی افغانستان را خیلی حساس خوانده گفتند امروز ما باید همه مساعی و کوشش خود را صرفاستحکام حیات اقتصادی واجتما عی مملکت بکنیم ،ما مجبوریم امروز با تلاش هر چهوسیعتر نیرو های مادی و معنو ی خود راتجهیزنمائیم برای این مامول اگر قدر ت بشر ی ، ما لی و معنوی مردم با امکاناتیکه در دستر سحکومت

است یکجا شود بسی مسایل و مشکلا ت ماحل میگردد .

ښاغلی اعتمادی متذکر گردیدند کهامکانات مالی مملکت با مصا رفیکه در راه خد مت به مردم بعمل می آید هیچ تناسب ندارد . حکومت یکمدهٔ زیاد این کار ها را باقرضه ها و امداد ها اجرا نموده که تادیهٔ آن از یکطرف و انکشا ف مملکت از طرف دیگراین امر را نهایت ضروری میسازد تا مرد م نیز در اقتصاد ملی خود سهم بگیرند و کوشش نهایی شود تا تولید در مملکت زیاد گرددوبه اثر آن بهبودی در وضع زند گی مرد مبعمل آید .

ښاغلی اعتمادی اظهار داشتند حکو مـت و مامورین ان خدمتگار مردم هستند وکمك مردم به حکو مت در حقیقت کمك بخودمردم اســـت .

ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند مـــا در خدمت شما به نزد خدای خود و به نزدپادشاه خود مسئوولیت داریم ما این وظیفه را وتمام مسئولیت آن را تنها برای انجام خدمتمفید بوطن قبول کرده ایم . ښاغلی نور احمـــد اعتمادی صدراعظم در موضوع مبارزه بامفاسد گفتند حکو مت جهاد ملی را به مقابلمفاسد وعوامل آن اعلان کرده است موفقیت آنجهاد تنها به مساعی حکو مت ناممکن بوده برخود مردم است تا در آن سهم بگیرند و هر یك بنوبهٔ خود و در حصهٔ خود بافساد ومفاسد مبارزه نمایند .

ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند که مـــا این مبارزه را به توکل خدا ی (ج) خـــود برهنما یی پادشاه خود و به پشتیبا نی مردم خود آغاز کرده ایم و میخوا هیم درین راه استوار پیش برویم و سهم خود را درانجام وجایب ملی ایفا نماییم در این مــــلاقا ت ښاغلی صدراعظم با مردم که هیچ یك از مامورین حکو متی موجود نبود از مردمخواهش کردند تا مشکلات و شکایا ت خود را از دستگاه اداری به ایشا ن بی پرده و بدو ن هر نوع اندیشه اظهار نمایند .
در ملاقات جداگانه با مامورین ولایـــــت ښاغلی صدراعظم به آنها خاطر نشان کردند که مامورین باید حقیقتا خدمتگار حقیقیمردم باشند .

ښاغلی اعتمادی گفتند که مامورین‌حکومت ممثل نظام میباشند . هر حرکت شان‌تمنیات نظامی را باید تمثیل کنند که افغانستا ن بروی آن نظام استوار است .

ښاغلی اعتمادی متذکر شدند که همکاران ومامورین حکو مت باید واقعا فکر تر قی خوا هی وایمان به پیشرفت داشته با شند ښاغلی اعتمادی افزودند که : ارزش ماوابسته به شایستگی ، ، صمیمیت ، فدا کار ی و خدمتگذاری به مردم است . و ما با ید این شایستگی را به مردم خود از خود نشا ن داده بتوانیم .

مامورین حکومت باید با ابراز خدمت‌واقعی اعتماد مردم را جلب نمایند زیرا ما مورین حکو مت در ایجادیك‌فضای صمیمی‌وهم‌آهنگی بین مردم و حکو مت اثر خاصی دارند .

مامورین حکومت در مجادله با مفاسدبحیث مجا هد ین جهاد ملی دوش بدوش مرد م باید امتحان بدهند تا مردم ما قانع شده و بدانند که واقعاآرزو و امکانات اصلا حا ت وجود دارد .

ښاغلی نور اعتمادی صدراعظم ساعت‌شش و نیم شام روز ۱۵ حمل یك اجتما ع‌معاریف طلاب معارف اعم از متعلمین و متعلما ت در باغ جهان نما ی خلم ضمن بیانیهٔ گفتند وظیفهٔ دارم تمنیا ت اعلیحضرت پادشاه‌محبوب خود را که چند روز قبل در شهر باستا نی شما شاهد احساسا ت رعایای وفاشعارشان بودند به شما ابلاغ نمایم .

ښاغلی اعتمادی گفتند ما بحیث اعضا ی حکو مت وظیفه خود میدانیم که ا زنزدیك‌با مردم به تماس باشیم تا مشکلات مردم رابهتر درك کرده ودر حدود امکاناتیکه به ما میسر است در راه خدمت به مردم ووضع بهـــتر زندگی مردم قدم بر داریم .

ښاغلی صدراعظم اهل معار ف را مخا طب قرار داده گفتند نسل جوان امروز مملکت دختران و پسرانیکه مشغول تحصیل هستند امید آیندهٔ مملکت میباشند .

ښاغلی اعتمادی علاوه کردند ما آرزوداریم وملت افغانستان آرزو دارد که جوانا ن مملکت اولاد یکه فردا مسئوولیت کشور بدو شــ آنها می افتد فر زندانی باشند که آنها تحت شعار خدا ، وطن وپادشاه تا موس مملکت ، اساسا ت مذهبی و منافع ملی افغانستا ن را حفظ نمایند .

ښاغلی صدراعظم نقش معار ف را درارتقای کشور توضیح نموده اضافه کردند امروز مردم کشور ما نگران هستند وباید اطمینا نداشته باشیم وقتیکه ما این امانت را به دو شــ جوانان امروز که مسئوولین فر دای کشور میباشند می سپاریم مطمئن باشیم که ایـــن مسئوولیت را به دسته های سالم و دستهای با کفیا ت سپرده ایم .

ښاغلی اعتمادی گفتار خود را ادامه داده علاوه کردند که نسل امروز خاصتاً حکو مت شما بحیث قوهٔ اجرائیه مسئوولیت بزر گی دارد و این مسئوولیت را در قبا ل آینـــدهٔ کشور انجام مید هد . ښاغلی صدراعظم علاوه کردند که در حدود توا ن از هیچ گو نه بذل مساعی برا ی بلند بردن سطح ذهنی وعلمی متعلمین در کشور ، برا ی فرا هم کرد ن شرایط بهتر تحصیل ورشد سویهٔ‌علمی‌جوانان مملکت ، برای شنا خت و تشخیص واقعـــی وحل مسایل مضایقه نخوا هیم کرد .

ښاغلی صدراعظم گفتند مردم افغانستا ن بطور عموم در طول زما ن نشان داده اند که با علاقه مندی خاصی که بخا ك خود وبوطن خود داشته اند در روز های تاریك و روشن افـغـانستا ن در صــف او ل قـــرار گرفته و هیچ وقت از قبول مسئوولیت قد می به عقب نکشیده اند .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند که ما می بینیم که مردم ما اولاد همان مردان وطـــن پرستی هستند که از مسئو لیت هرا ســ نکرده و مسئوولیتی را که از گذشته برا ی شان سپرده شده انجام داده اند و مـا نیز امروز که متکفل حفظ ناموس مملکت ، منافع ملی ورسانیدن مملکت به یك سویهٔ ایکه به مقتضیات عصر امروز و فردا جواب ده باشد صرف مساعی میکنیم .

ښاغلی صدراعظم در ختم بیانیهٔ شان‌گفتند

دعای من اینست که خداوند بزرگ مطا بق به تمنیات اعلیحضرت پادشاه محبوب ما به همهٔ ماوشما توفیق مزید خدمتگذاری عنا یت کند تا مسئوولیت های خود را بهتر در ک کرده و در این راهیکه همهٔ ما بسوی هد ف مشترك ومجمو عی برای خیر وسعاد ت کشور حرکت میکنیم توفیق با ما همراه باشد .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعـــظم و ذوات معیتی شان ساعت هشت و نیم شنبه ۱۵ حمل به مزار شریف مواصلت نمودند .

در حد فاصل بین ولایات سمنگان و بلخ بناغلی ملکیار والی بلخ ، تورن جـــنرا ل مستغنی قوماندان قوای نمبر ۱۸ وکلای ولایت بلخ در ولسی جرگه ، مامورین عالیرتبه ، روسای موسسا ت صناعتی وتجار تی ومعاریف ولایت بلخ از بناغلی صدراعظم اســتقبا ل نمودند .

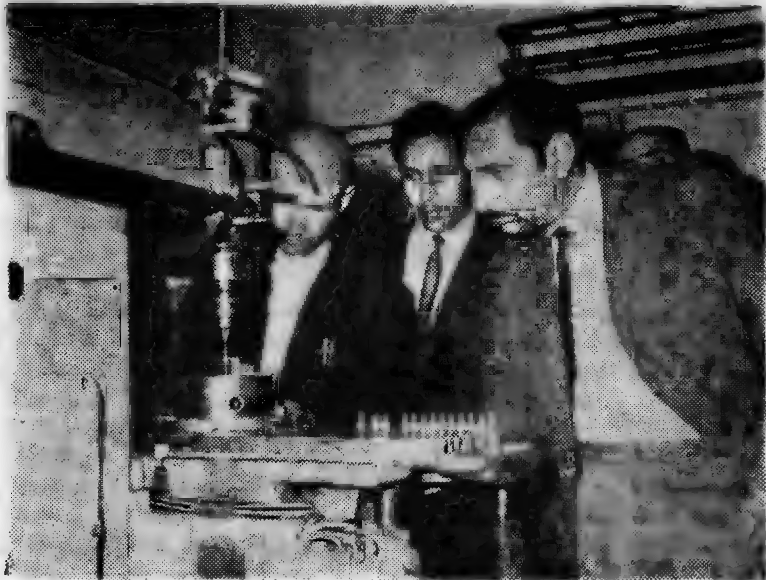
بناغلی صدراعظم ووزرای معیتي شان پس از مصافحه واحوال پرسی مستقبلین درمقابل روضهٔ شاه ولایتمآب از موتر پیاده شده سلام گارد احترام را قبول وآنرا معاینه نمودند .

سپس بناغلی اعتمادی وهمراهان شا ن به مزار مطهر خلیفهٔ چهارم (رض) رفته به روح پرفتوح حضرت علی کرم الله وجهه دعــا نمودنــد .

بناغلی صدراعظم وهمراهان شان ساعت ده قبل از ظهر روز ۱۶ حمل در ساحهٔ کار پروژه ها ی کود وبرق مواصلت نموده پس از استماع راپور پیشرفت کار از قسمت های مختلف سا حهٔ پروژه های مذکور مفصلا دیدن نمودند .

بناغلی صدراعظم و همراهان شا ن ازمنازل رهایش متخصصین که در ساحهٔ سه صـــد جریب زمین تحت اعمار بوده است یك تعداد آن تکمیل و مورداستفاده قرارگرفته است نیز دیدن نمودند .

بناغلی صدراعظم ووزراء معیتی شـــا ن قبل از ظهر همین روز به روضهٔ مبار که رفته و پس از اتحا ف دعا از تما م قسمت ها ی

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ضمن بازدید شان از فابریکه های کودو بر ق حرار تی مزار شر یف از طرز فعا لیت یکي از ماشین ها دیدن فر مودند

تعمیر واطراف آن مفصلا دید نگا نمودند .
بناغلی صدراعظم همچنان صبح روز مذکور از تعمیر نیم کاره مهمان خانهٔ دولتی که در پنج طبقه اعمار شده دیدن نمودند ودرمورد اصلاح بعضی از قسمت نقشهٔ ان و اکما ل تعمیر به وزیر فواید عامـه ورئیـس پلان ریاست شهرسازی هدا یت دادند .

بناغلی اعتمادی صدارعظم حین باز دیـد از تعمیرا ت روضهٔ شاه ولایتما ب احیا ی صنعت کاشی کار ی را ضرور ی خوانده وبه والی بلخ هدایت دادند که تاسیس فابر یکهٔ کوچك کاشی سازی که در آن هنر مندا ن ماهر این فن در احیا ی صنعت سهم بگیرند مطالعه شود .

بناغلی اعتمادی صدراعظم موقعیکه درباره احیای صنعت کاشی کاری روضه‌شاه‌ولایتمآب بوالی مزار شریف هدایت لازمه مید هند

بناغلی‌نوراحمداعتمادی صـدراعظم ساعت ٤ بعد از ظهر ١٦ حمل٤٩ درسلام‌خانه‌درحالیکه مامورین ومنسوبین ولایت حاضر بودند بامردم تبادل افکار نمودند .
بناغلی نور احمد اعتمادی بعد از استماع بیانات استقبالیه مردم به آنهاخاطرنشان‌کردند که من وهمکاران من درولایت شما آمده‌ایـم تا به احتیاجات شما بهتر آشنا شـویم ودر رفع آن تاآنجائیکه مقدور است بکوشیم ویا به شما مشوره بد هیم دیدار قیافه های باز بشاش وامید وار شما به ما مسر ت میدهد.
بناغلی صدراعظم در محضر مردم وظا یف حکو مت خود را خدمت به مردم و در ك و تشخیص مشکلات و مسایل مردم خوانده‌گفتند حکومت در راه برآورد ن تمنیا ت احتیا جا ت وضروریا ت آنها در حدود امکانات قدم ها ی سود مند وموثر میگذارد .

بناغلی اعتمادی اظهار داشتند ما با یـد مسایل کشور را عمیقا در ك كـــنیم و در تشخیص آن آگاهی و بصیر ت به خرج دهیم.
بناغلی صدراعظم خاطر نشان نمودند مـا امروز نظر به موقف مملکت خود بـــرا ی پیشرفت مملکت باید مسا عی خود را در دو جهت بکار ببریم یکی مبارزه با موانع‌پیشرفت ودوم اهتمام در تهیه وسایل پیشر فت .

بناغلی صدراعظم اظهار داشتند که برا ی پیشرفت وتهیهٔ زندگی مرفه ، ما محتا ج به یك کوشش بزرگ برای بمیان آمد ن وضع بهتر اقتصادی هستیم . یك اقتصادقوی‌وسالم که بتواند مردم ما را به آینده امیدوار سازد واز یك آینده بهتر نوید بد هد .

بناغلی صدراعظم گفتند ما مجبور هستیم مملکت خود را بسوی هد ف‌های‌اقتصادی‌سالم ومترقی سوق بدهیم وبا استفاده‌ازهمه‌امکانات که میسر گردد سویه زندگی مردم‌خودرا بالا ببریم . و امید رفاهیت عمومی را فراهم‌کنیم.

بناغلی اعتمادی بیان داشتند به صور ت عموم‌یافتن‌راه‌حل‌مشکلات وایجادیك تحر یك اقتصادی در ممالك بسویهٔ ما منوط باایجادمنابع مالی وتولیدی است که آنهم مستلزم همکاری وسهم گیری مردم میباشد .

بناغلی صدراعظم حکو مت راحامی‌وپشتیبان قانون خوانده گفتند همانطوریکه حکومت به قانون و حقوق مردم احترام میگذاردباقدرت کامل در مقابل عدم مراعات قانون‌می‌ایستد .

بناغلی اعتمادی حفظ حدود قانون رامحترم خوا نده گفتند مـا عقـیده دار یـم کـه در پنـاه انضـبا ط اجـتما عـی و حفـظ حدود قانون و عدم تجاوز است که یك جامعه میتواند تمام نیرو های خود را بکار اندازد و از آن برای رفاه اقتصا دی وآسایش عمو می استفاده کند .

بناغلی صدراعظم از نهضت های اجتماعی که تحت قیاد ت اعلیحضر ت معظم همایونی در مملکت پدید آمده است متذکر گـردیده خاطر نشان کردند که نهضت ها نیاز مند اکمال عناصر معنو ی و مادی است.

بناغلی اعتمادی گفتند : مسر ت دارم که می بینم همکاری همه جانبه‌در راه بسررسیدن این نهضت و آرزو های نیك پادشاه ما ازمردم دیده شده که این امر اطمینان مید هد که استعداد جبلی مردم ما با اشترا ك مسا عی همگا نی ، ما را از این مسیر سالما نه گذر مید هد . ورسا لت تاریخی را که بعهده‌همهٔ ما گذاشته است به انجام میر ساند .

بناغلی نور احمد اعتما دی‌صدراعظم‌ووزرای معیتی شان ١٦ حمل در دعو تی اشترا ك نمودند که از طر ف‌ریاست تفحصا ت‌پطرول در کلوپ آنریاست ترتیب یافته بود . درین دعوت علاوه از اعضا ی معیتی بناغلی‌صدراعظم ،والی بلخ ، قو ماندا ن قوای نمبر ١٨ووکلای ولایت بلخ ، روسا ی دوایر دو لتـــی و موسسا ت صنعتی ، انجنیرا ن و متخصصین تفحصا ت پطرو ل و کود و برق ٩٠ اشترا ك نموده بودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم‌ساعت ٩ صبح ١٧ حمل با مامورین ، منسو بین اداری وولسوالان ولایت بلخ به صـور ت جداگانه تبادل افکار نموده راجع به مشکلات اداری شا ن هدایا تی دادند .

بناغلی اعتمادی مامورین و منسوبین اداری ولایت بلخ را مورد خطا ب قرار داده گفتند : مامورین حکو مت رابطه بین مرد م و حکو مت هستند که این رابطه باید رابطهٔ سالم باشد، واین رابطه سالمتر میشود اگر مامـوریـن حکو مت و مرد م مکلفیت های خود را یکی به مقابل دیگر صمیمانه انجام بد هند انجام همین اصل حقو قی رابطهٔ مردم و حکو مت را سالم و صمیمی نگاه داشته و همکار ی مردم را بیشتر جلب مینما ید .

بناغلی اعتما دی بیان داشتند یك جا معه را وقتی ما سالم گفته میتوانیم که مرد م در آن جامعه احسا س مصئونیت بکنند . مصئونیت را قانون تامین مینما ید اماتطبیق قانون بر عهده شما مامورین حکو مت‌است .

بناغلی صدراعظم‌بر خورد وپیشامدمامورین حکو مت را بامردم قابل توجه خوانده ومتذکر شدند که پیشا مد مطلو ب ویانا مطـلو ب شما در قضاو ت مرد م تاثیر خاصی‌میگذارد ومعیار قضاو ت راجع به یك ادارهٔ سا لم و ناسالم از همین جا شرو ع میگردد .

بناغلی صدراعظم خاطر نشان نمودند که در معامله با مرد م مامورین حکو مت طور ی رفتار نمایند که مرد م احسا س کنند که حکو مت حا می حقو ق آنها ست .

بناغلی اعتمادی نقش مامورین حکو مت را در نزدیك ساختن مرد م با حکو مت وهمچنان ایجاد اعتماد به حکومت ویا برعکس‌ان راموثر خواندند و گفتند ماموریکه بر ین اصل التفات ندارد در حقیقت بر خلاف همه ارزش ها یی که یك نظام برو ی آن استوار است قد م گذاشته است .

بناغلی اعتمادی خاطر نشا ن کردند وقتی یکی از مامورین حکو مت بدون در نظر گرفتن موقف وضع اقتصا دی وشرا یط رو حی یك

فرد به او پیشامد نامطلوب مینماید آیا چگونه میتوان توقع داشت که آن فرد با ین حرکت وطرز پیشامد این مامور به ارزشهای ملی وفادار بماند وبا یک علاقمندی خود را جز آن جامعه بخواند و در راه بهبود سعی و مجاهدت بعمل آرد .

ښاغلی اعتمادی بیان داشتند تا دستگاه اداري یک جامعه سالم نباشد هیچکو نه انکشافی صورت نخواهد گرفت یک دستگاه اداری نا سالم نمیتواند جواب مشکلات مردم را بدهد .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما بحیث قوهٔ اجرائیه باحقایقی که توضیح کردیم در معرض یک امتحان و قضاوت بسیار مشکل قرارداریم وبا فهم خطیر بودن این مسئولیت وظیفه خود میدانیم برای سعادت مملکت ، برای حفظ منافع ملی ، برای حمایت اساسات وارزشهای اصیل ملی واسلامی که بنیان جامعهٔ ما بروی آن استوار است روشن بسازیم که به مقابل هیچ نوع حرکت نا سالم و هر نوع انحراف از حدود وظیفه هیچکس بههرموقفی که باشد جزئی ترین توقع فرو گذاشت از ما نداشته باشند و همچنین هر ماموریکه در حدود وظیفه خود سالم پیش میرود باید متوجه باشد که ما از هیچگو نه تقدیروحمایت در حق او دریغ نخواهیم کرد .

ښاغلی اعتمادی در حصهٔ حفظ حیثیت مراتب ومقام مامورین حکومت خاطر نشان کردند که حکومت در اصلاحات اداری در نظردارد در ادارات و موسسات حکومت یک سیاست ثابت و متین حکمفرما باشد .

ښاغلی صدراعظم گفتند در لایحهٔ استخدام مامورین امتیازات و ملاحظات قابل توجهی در نظر گرفته شده است و حکومت سعی کامل دارد که آسایش واطمینانی را که پایهٔ اصلی وامید واری مامور است که در آن اصلاحات مدنظر داشته باشد تا سابقه و آیندهٔ مامور دستخوش میل و ارادهٔ منطقی وغیر منطقی موسسات نشود .

در ملاقات با ولسوالان ولایت بلخ ښاغلی صدراعظم از ایشان خواهش کردندتامشکلات واقعی مردم را صمیمانه درک کنند . وبه دسترس حکومت بگذارند .

ښاغلی صدراعظم به ولسوالان اظهارداشتند مامورین وهمکاران حکومت باید در دسترس حکومت واقعیت های لازمه را بگذارند .

مامورین حکومت در حصه شناخت مسایل و مشکلات مردم بامردم تفاهم کند واز خود آنها مشوره بگیرد وبه آنهائیکه حقایق را می پوشانند و ظاهر سازی مینمایند در تفسیر مشکلات نباید موقع بدهند .

ښاغلی صدراعظم با ولسوالان هدایت دادند تا هر یک در منطقهٔ خود امکانات ایجاد تشبثات تولیدی را با مشوره مردم مطالعه نموده وراپور کار خود را هر چه زود تر به مقام صدارت تقدیم نمایند .

هکذا ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم در حالیکه دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزیر معارف و دیگر هیئت معیتی شان حاضر بودند ساعت پنج بعد از ظهر ۱۷ حمل با استادان معلمین متعلمین و متعلمات شهر مزار شریف در عمارت سلام خانه ملاقات نمودند .

استادان و شاگردان معارف مزارشریف ورود ښاغلی صدراعظم و هیئت معیتی شانرا در تالار سلامخانه باکف زدنهای ممتدبدرقه کردند .

قبل از آنکه ښاغلی اعتمادی بیانیهٔ شانرا ایراد کنند چند تن از معلمین و معلمات معارف ضمن بیانیهٔ های ورود ښاغلی صدراعظم و هیئت معیتی شانرا خیر مقدم گفتند . آنها از انکشافات اخیر کشور و پلان هاییکه روید ست حکومت است با قدر داني یاد نمودند .

آنها به ښاغلی صدراعظم اطمینان دادند که مردم شاه دوست ولایت بلخ همواره به نداهای نیک حکومت لبیک گفته و در راه عملی کردن پلان های عام المنفعه دولت سهم فعال داشته و جهاد ملی را علیه پسماني و ارتجاع نسبت به همه چیز مقدم میدارندآنها شعار خدا ، وطن ، شاه را گرامی دانسته وترقیات مزید کشور را تحت رهنمایی های پادشاه بزرگ آرزو نمودند .

ښاغلی صدراعظم در بیانیهٔ ایکه درمقابل اهل معارف ایراد کردند گفتند در ین لحظهٔ که با شما مقابل هستم احساس خاص دارم من هر وقتیکه با جوانان کشور و اهل معارف مقابل میشوم احساس خاصی بمن دست میدهد .

این احساس از برا ی آنست که خود را در مقابل آینده کشور می بینم ودر مقابل آیندهٔ کشور می بینم و در مقابل فر دا ی مملکت می یابم در مقابل کسا نی می بینم که آنها سازندهٔ فردای کشور اند .

اندیشه هاییکه ما برا ی فر دای کشورخود داریم مجا هدا ت و تلاش هاییکه ما برا ی فر دای مطلوب فردابیکه مطابق آرزو ها و آمال است این احساسا ت را تولید میکند.

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند : من در قیافه هر جوان آیندهٔ کشور را سرا غ میکنم و من فکر میکنم که باید هر فرد کشور درین احساس با من همرا هی داشته باشد .

ښاغلی صدراعظم در خطاب به اهل معارف مسئله معار ف را از مسا یل حسا س‌کشور خوانده گفتند در نظر حکو مت مسئله‌معارف از مسایل مهم اجتما عی مملکت است حکومت مسئله انکشا ف معار ف را بر هر امردیگر مقدم میشمارد و پیشر فت آنرا از مسایل مهمهٔ افغانستان میداند .

ښاغلی اعتمادی خاطر نشا ن کردند امید همه بطر ف معارف است معار ف ما با ید ضامن صیا نت و موجود یت ملی ، هو یت ملی و مزایا ی معنو ی ما باشد معار ف ما باید جوانان ما را خدا شناس ، شاه‌دوست ،وطن خواه مجاهد و معتمد به نفس تر بیت کـنند .

معار ف با ید به منظور سعاد ت‌افغانستان استعداد ها ی خلاقهٔ مملکت را کشف کند ، تربیت نماید و به خد مت مرد م عر ضه‌بدارد در جوانان ما قدر ت های خلاقهٔ زیاد وجود دارد باید آنها را شنا خت و پرورش داد و از آنها برای تامین یك زند گی سعادتمند استفاده نمود .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما در راه‌انکشاف معار ف راه دور ودرازی را با ید طی کنیم در امور معار ف آنچه باید بشود خیلی زیاد است معار ف ما اگر از یك طر ف تو سعه وانکشا ف یافته هنوز هم به مشکلات زیاد روبرو ست کمبود معلم ، کمبود عمار ت ، کمبود وسایل تحصیل از مشکلات در جه‌اول معار ف است حکو مت باساس پرو گرا م های مرتبه عمیقاً باین‌مشکلات مبارزه‌مینماید.

ښاغلی اعتما دی در موضو ع همکار ی مردم و فعا لیت های مثبت جریانا ت‌تماس نموده گفتند حکو مت از عنا صر آگاه ووطن پرست که از راه فعا لیت های اجتما عی ، علمی ، فرهنگی ، اقتصادی وسیاسی جهت پیشر فت مملکت و ایجاد یك جامعهٔ بهتر وسالمتر به فعا لیت های مثبت میپردازند ، پشتیبا نی میکند اما اجازه نمید هد هیچکس با مقررا ت و سنن مملکت و جامعه خود قطع رابطه نماید واز راه منفی تشو یش را به مقابل پیشر فت و معیار های قبول شدهٔ وطن براه اندازد .

ښاغلی اعتمادی آگا هی جوانا ن را در تشخیص مسایل ملی به معیار ها یی خوانده متذکر شدند جوانان نباید در تشخیص‌مسایل ملی به معیار ها ی که برا ی مملکت ماساخته نشده است اتکا نمایند چه این اتکاناآگاهانه ما را از سر منزل مقصود دور نگه میدارد .

ښاغلی صدراعظم به سهم جوانا ن در نهضت و تحو ل کشور شا ن تما س کردند وگفتند ما با حفظ ارزش های دینی ، ملی و اصا لت افغانی بدو ن آنکه تغییر ی در ماهیت شخصیت ملی و سنن وطن خود داده با شیم باید نهضت و تحو ل را برا ی خیر مملکت ومرد م خود صمیما نه به پیش ببر یم ،

ښاغلی صدراعظم برای ایجاد یك آرامش فکر ی در مملکت ، تفا هم بین مـــردم مخصوصا نسل جوان و نسل کهن سا ل مملکت را مهم خوانده گفتند : این تفا هم باید بین پیرو جوان نسل امروز وکتلهٔ دیروز حتما ایجاد شود واگر فاصله در ین راه ایجاد شده است سعی شود تا فاصله ها بمنظور سعاد ت مملکت از بین برود والبته درنزدیك ساختن این فاصلهٔ ها نقش معلمین استادان و مربیون نهایت با ارزش میباشد .

ښاغلی صدراعظم در استقبال از تحو ل مملکت گفتند ما می بینیم قسما مرد م ما در دو جهت مخالف قرار دارند . عدهٔ هستندکه آرزو دارند شرایط زند گی در مملکت شا ن بزود ترین فرصت به شکل بهتر ی که‌مطلوب است تغییر شکل بد هد و هم عدهٔ دیگری هستند که اصلا برای قبو ل تحو ل تذبذب نشان مید هند باید به صرا حت بگو یم آنهاییکه توقع دارند و آرزو مند هستند که افغانستان هر چه زود تر واجد شرا یطی

باشد که امروز در پیشرفته تر ین ممالک
دنیا موجود است اگر چه این توقع مشرو ع
میباشد اما واقعیت نیست همچنین به‌آنهاییکه
با چیزی که دارند قنا عت مینما یند و آنرا
کافی می شمارند واصلا برای قبول هیچ‌نوع
تحول آمادگی نشا ن نمید هند با ید تفهیم
کرد که شرایط دنیا ی امروز فر ق کرده‌است
وآنها نیز باید خود را برای قبول آنشرایط
و تحول آماده سازند . در همین جا ست که
باز وظیفهٔ جوانان و مر بیون دوباره تبارز
میکند . ما در موفقیت دیمو کراسی به شرایط
نظام خود مسئو لیت بزرگی داریم وقسمتی
بزرگ این مسئولیت باز هم متوجه‌اهل‌خبره،
اهل معار ف و جوانا ن کشور است .

جوانان باید مسئولیت خود را در مقابل
نظام ، در مقابل قانون ، احترام به قانو ن
وحفظ قانون در مقابل دیمو کراسی درمقابل
تحول و در مقابل فردا ی کشور در ك کنند
ودرین راه همکار ی و تفا هم نشان بد هند
درك وشنا خت ارزش ها ی قانون واحترام
به اصول وقانون را اولتر از همه ما ازطبقهٔ
منور اهل معار ف وجوانا ن تو قع داریم .
ما آرزو مندیم جوانان ما برای ادارهٔ فردای
مملکت از همین حالا آمادگی بگیر ند ما با
احترامیکه به استادا ن و مربیون وامیدیکه
به جوانان داریم امید واریم آنها نقش‌خودرا
در استحکام دیمو کراسی در یك فضا ی
مامون و مطمئن بصور ت سالم ایفا نمایند .

بناغلی صدراعظم ابراز داشتندقوهٔ‌اجرائیه
با تما م آرزو ها ی صمیمی که برا ی‌خدمت
مردم و خد مت مملکت دارد نمیتواند وظیفهٔ
خود را سطحی ببیند واز سنگینی مسئو لیت
آن نادیده بگذرد موفقیت ما در پیشبردوظایف
مان بدون همکار ی و تفا هم با شما به‌درستی
ایفا نمیگردد تفا هم وتساند با علاقمندا ن
مملکت را ما زیر بنا ی سعاد ت مملکت و
بهترین عامل تشخیص مسائل ملی می دانیم
واین‌تفا هم در قد م او ل باید از ساحهٔ
معار ف واز طرف شما استادان و شاگردان
جوان بعمل بیاید .

بناغلی صدراعظم بعد از بیانا ت شا ن
موقع دادند و خوا هش کردند اگر حضار
سوالاتی داشته باشند ارائه کنند تا به آن
روشنی انداخته شود که باثران عـدهٔ از
شاگردان استادا ن و هیئت اداری در بـرابـر
نیازمندی ها ومسایل معارف در منطقهٔ شان‌از
بناغلی صدراعظم سوالاتی کردند پیشنهاداتی
عرضه نمودند که از طرف بناغلی صدراعظم
توضیحاتی در زمینه ارائه گردید .

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم ووزرای
معیتی شان ساعت ۹ شب ۱۷ حمل دردعوتیکه
از طرف پروژه عمومی شبرغان در سلام‌خانهٔ
مزار شریف ترتیب شده بود اشتراك نمود .
در این دعوت علاوه از اعضای معیتی بناغلی
صدراعظم والی بلخ ، قو ماندان قـوا ی
نمبر ۱۸ وکلای ولایت بلخ ، روسا ی دوایر
ومتخصصین پروژه نیز شرکت کرده بودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظـم
ووزراء معیتی شان صبح ۱۸ حمل از فابریکه
نساجی بلخ فابریکا ت صنا عتی لیمتد و
دستگاه های کشمش پا کی دیو والی وبلخ
دیدن نمودند .

بناغلی صدراعظم حین باز دید شا ن ازین
فابریکه بوزیر معاد ن و صنایع هدا یت‌دادند
تا یکعده کار گرا ن فابریکه را به فابریکا ت
دیگر نسا جی به منظور تربیه بحیث‌پرسونل
فنی شامل نمایند تا حین افتتا ح فابر یکه
آنها بحیث پرسونل فنی و وارد بکاربه‌فعالیت
آغاز نمایند .

فابریکهٔ صنا عتی باختر که بنا غــلی
صدراعظم از آن دید ن نمودند دو صد نفر
را بخود جذب نموده واز پنجاه تن‌مواد خام
در بیست وچهار سا عت هفت تن رو غــن
مایع استحصا ل میکند .

دسخی صنا عتی لیمتد موسسه که ظرفیت
پا ك کردن بیست هزار تن پخته را درسا ل
دارد حاوی دستگاه های جن و پرس‌وورکشاپ
ترمیم است .

فابریکه های کشمش پاکی یو والی وبلخ
هر کدا م در هر سا عت دونیم تن کشمش‌را
پاك ، پیکنگ و آمادهٔ صدور بخارج میسازد.

بناغلی صدراعظم در ختم بازدید شا ن
در کتاب خاطرا ت فابریکه صنا عتی با ختر
امضاء نموده موفقیت دستگاه های صناعتی
را برا ی خد مت بیشتر به اقتصاد ملی تمنا
نموده کامیا بی منسو بین و کار کنا ن
فابریکا ت را آرزو نمودند .

هکذا بنا غلـــی صدراعظم در شهر بلخ

از مسجد خواجه ابو نصر پارسا ، بـرج عیاران واولین مسجد اسلامی بلخ بنـام صبح دیدن نموده و در بارهٔ ترمیم مسجد خواجه پارسا هدایت دادند .

ښاغلی صدراعظم حین اقامت شـان در ولایت بلخ اعمار یك هوتل یك صد بستر عصری را در شهر مزار شریف تجویزنمودند و به وزیر فوایدعامه هدایت دادند تا پس از تکمیل نقشهٔ این عمارت تو سط پروژه سرك سازی شاهراه پلخمری‌شبرغان اعمار گـردد .

ښاغلی اعتمادی و همراهان شان ساعت نه ونیم صبح ۱۹ حمل به منظور باز دید امور اداری ، اجتماعی ، عمرانی و کلتوری‌جانب ولایت جوزجان عزیمت نمودند .

ښاغلی صدراعظم در حصهٔ فاصل بین ولایت بلخ وولایت جوزجان از طرف‌دکتور محمد صدیق والی رئیس محکمه ، وکلای ولسی جرگه ، سناتور جوزجان وعـدهٔ از موسفیدان آن ولایت استقبال شدند .

ښاغلی اعتمادی ساعت ۲ بعد از ظهـر به ولسوالی آقچه مواصلت نمودهو بااستقبال نهایت گرم مردم آنجا مقابل گردیدند .

ښاغلی صدراعظم باشاگردان معارف‌واهالی احوال پرسی نموده و نان چاشت رابامامورین واهالی آقچه صرف کردند . ښاغلی‌صدراعظم در ملاقاتیکه با مردم ولسوالی آقچه نمودند آنها را مخاطب قرار داده گفتند از حضور اعلیحضرت پادشاه بزرگ ما ماموریت دارم تا تمنیات شانرا به ملت و فاشعار شان برسانم و ضمنا مشکلات شما را درك‌نمایم و مشترکا راه حل آنرا جستجو نماییم .

ښاغلی صدراعظم گفتند حکومت برای خدمت مردم و بهبود سویهٔ زندگانی مردم مسئولیت دارد که بر آوردن این آرزو و رفع مشکلات اشتراك مساعی مردم وحکومت را ایجاب مینماید . ما برای رفع مشکلات به همکاری بسیار صمیمی مردم نیاز داریم همکاری تنها به گفتار نمیشود بایدعملا مردم و حکومت هر دو این همکاری را باهم تبارز بدهند .

ښاغلی صدراعظم در بهبود وضع محـل مطالعهٔ امکانات سرمایه گذاری را درساحه های تولیدی توصیه نمودند . دراین ملاقات سرمایه داران ولسوالی اقچه آمادگی خود را برای انکشاف محل تحت رهنمائی های حکومت اظهار داشتند وهمچنان متذکر شدند که اقچهٔ برای تاسیس صناعتی،قالین‌بافی،دباغی، نساجی پلاستیك سازی، تیل‌کشی‌وصنایع‌کوچك‌پیله‌وری مساعد میباشد و برای تاسیس همچـــو موسسات اظهار آمادگی کردند .

همچنان ښاغلی اعتمادی حین ملاقات با مردم بوزیر زراعت هدایت دادند تاچارهٔ اساسی تزئید مقدار آب را برای زراعت‌وآب مشروب اهالی با مشوره مردم تحت مطالعه بگیرد . راجع به تکمیل شفاخانه وامکانات استفاده از آن ښاغلی صدراعظم به وزیر صحیه هدایت دادند . ښاغلی صدراعظم در بارهٔ حفظ مالچر ها کمك مردم را توصیه نمودند .

ښاغلی اعتمادی در عرض راه از جریان کار شاهراه مزار شریف شبرغان که امور ساختمانی قیر ریزی آن از طرف قوایکار جریان دارد دیدن نمودند .

همچنان ښاغلی صدراعظم بوزیر فوایدعامه هدایت دادند تاسه صدو هفتاد تن قیر مورد ضرورت یك قسمت از جاده های شهر مزار شریف و سرك میدان هوایی آن تهیه و به دسترس پروژه شاهراه مزار شبر غـــان گذاشته شود تا جاده های داخل شهر وسرك میدان هوایی مزار شریف قیر ریزی شود .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم در حالیکه دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزیر معارف و دیگر وزراء و همراهان شان به معیت ښاغلی صدراعظم بودند روز ۲۰ حمل از تاسیسات استخراج وانتقال گاز در خواجه گو گردك مفصلا دیدن نمودند که در هر قسمت از طرف انجنیران مربوطه توضیحات داده میشد .

ښاغلی صدراعظم از تاسیسات تصفیه خانهٔ گاز نیز مفصلا دیدن نمودند .

همچنان ښاغلی صدراعظم از جریان برمه کاری چاه های طبقات گاز سلفر دار جوراسیك که به منظور تعیین و تخنیك‌ذخایر گاز در جریان میباشد نیز دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم کارگران استخراج و انتقال گاز خواجه گوگردك را مخاطب قرار داده گفتند : زحمات شباروزی شما جوانان

مملکت ضامن سعادت آیندهٔ افغانستا ناست.
بناغلی صدراعظم از انجنیران داخلی وشوروی و کار گرانیکه درین‌ساحه‌مصروف کارمیباشند اظهار خوشی نموده توفیق بیشتر جوانا ن افغان را برای خد مت در انکشا ف اقتصاد ملی تحت قیادت اعلیحضر ت معظم همایونی پادشاه محبوب ما از خداوند خواستار شدند
بناغلی صدراعظم پس از باز دید مفصل از ساحهٔ خواجه گوگردك جانب ولسوا لی‌سرپل حر کت نموده ساعت دونیم بعد از ظهــر در آنجا مواصلت نموده و نان چا شت را با اهالی آنجا صرف نمودند .
بناغلی صدراعظم در اجتما ع بزرگ اهالی ولسوالی سرپل که در آن مامورین ، معلمین وشاگردان معار ف و هزاران نفر از اهالی سرپل بدور بناغلی صدراعظم حلقه بسته و با صدا های زنده باد اعلیحضرت پادشاه بزرگ ما احساسات‌شاه‌دوستی خود را ابراز می نمودند .
بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظـــم اظهار داشتند که معار ف خوا هی شما نمایندگی از رشد ذهنی و علاقمند ی بـــه پیشر فت وارتقا ی کشور میکند . بنا غلی صدراعظم متذکر شدند که آرزو ی حکو مت است تاوسایل تحصیل و تنویر جوانا ن و مردم را تا آنجاییکه توان دارد فراهم‌آورد .
بناغلی اعتمادی گفتند : آرزوی حکومت خدمت به شما ست ما در راه خد مت شما به نزد خدا ی خود ، نزد پادشاه بزرگ‌خود و به نزد مردمان خود مسئولیت بزرگ داریم ویکی از غایهٔ های سفر ما جستجو ی‌امکانات شرایط بهتر زند گی در هر منطقه مطابق به شرایط محل میباشد .
رسیدن باین آرزو به همکار ی شما با حکو مت نها یت موثر و با ارزش است .
بناغلی صدراعظم اظهار داشتند حکو مت ملتفت است که مشکلات شما چیست حکومت میداند مردم از او چه میخوا هد . مردم هم باید بدانند که مکلفیت های شا ن به مقابل مملکت وقانون چیست .
بناغلی صدراعظم در محضر مرد م درضمن شرح و تفصیل راز های موفقیت ملی ازچند اصل مهم که عبار ت از رو حیهٔ و حد ت‌ملی و برادری ، امنیت و آرامش اجتما عی وفکری جامعه و همکار ی مرد م و حکو مت میبا شد اشاره نموده واین ارزش ها را تحت شعار خدا ، وطن ، شاه زیر بنای اعتلا وپیشر فت کشور خواندند واضافه نمودند که تحـــت این شعار همه افراد کشور به هر گو شه که میباشند و بهر قبیله ایکه منسوب باشند باوحدت بحیث یك کل جمع شده‌میتوانند .
درین اجتما ع چند تن از اهالی‌به‌نمایندگی مردم خود ضمن بیانیه های خیر مقدم و رود بناغلی صدراعظم و همراهان شانرا استقبا ل نموده وگفتند جای خوشی و سعاد ت است که با پیروی از نیا ت پادشاه بزرگ مارئیس حکو مت ووزرای کابینه در ین منطقه دور افتاده وارد گردیده ووضع زند گی رعایا ی وفاشعار شاهانه را مطالعه و برا ی بهبود آن راه های معقول تر را سراغ می نمایند .
آنها گفتند که در پرتو دیمو کراسی‌امروز بوضاحت می بینیم که بین رئیس حکو مت و مادرین محفل فاصلهٔ وجود ندارد و ما آزادانه با آنها صحبت می کنیم و برا ی اعتلای کشور ، حکو مت و مرد م تبادل افکار می نمائیم .
بناغلی صدراعظم در بین احسا سا ت‌گرم اهالی جانب انگو ت که تفحصا ت پطرو ل در آنجا جریا ن دارد حرکت‌نموده وازچاهاییکه به اثر بر مه کاری پطرو ل بدست آمده و آمادهٔ استخرا ج میباشند مفصلا دید ن‌نمودند.
بناغلی صدراعظم به بناغلی منصور ی وزیر معادن وصنایع هدایت دادند کـــه از امکانا ت نفت و گاز درین ساحه با یدحداکثر استفاده صور ت گیرد و لازمی است تامطالعه طبقا ت این سا حه وسایر سا ختما ن های مربوط به منابع گاز طبیعی توسعه یابد .
همچنان بناغلی صدراعظم به وزیر معادن وصنایع هدایت دادند که گاز طبیعی مورد مطالعه قرارگرفته‌دیده شودکه‌برای‌استحصا ل برق برای شهر آقچه و مرد م شبر غا ن چه نوع کمك شده میتواند .

همچنان بناغلی اعتمادی مطالعه جد ی و فوری نفت انگو ت را خواستار شدند که ازآن چگونه باید بهره برداری شود و دســـتگاه تصفیه تاکدام پیمانه اقتصادی می باشد .
بناغلی صدراعظم و همرا هان شا ن ساعت

بناغلی نور احمد اعتما دی صدر ا عظم موقعیکه از دستگاه ا ستخراج مواد تـفتی دیدن مینما یند

هشت‌ونیم شام ۲۰ حمل بمرکز ولایت‌جوزجان مواصلت نمودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم در محضر مرد م شهر شبر غان و سنگ‌چارك گفتند مشکل قوم در هر گوشه کشور که‌باشد مشکل همه مردم مملکت است و همـچنین منافع یك منطقه کشور منافع همه مرد مان اسـت .

بناغلی صدراعظم تذکر دادنـد آرزو ی پادشاه محبوب ما آرامی و رفاه رعیت شان میباشد ما آرزو مندیم تا مرد م ما مقا م خود را در حل و شنا خت مسایل ملی واستحکام اقتصاد ملی مملکت بصور ت مثبت وشایسته احراز نما یند و در تاریخ نهضت جا معه خود نقش موثر خود را ایفاء کنند .

بناغلی صدراعظم علاوه کردند ماآرزومندیم زند گی مرد م ما پر از فعا لیت و دینا میزم آمیخته با تفکر و تعقل باشد ووظیفه حکومت است تاخود را با مسایل و مشکلا ت مردم آشنا سازد ودر راه برآورد ن تمنیا ت آنها در حدود امکانا ت قدم های استوار وموثر بر دارد .

بناغلی صدراعظم افزودند ماآرزو داریم تامملکت به پای خود بایستدوهمهٔ مر د م در پناه توانا ئی اقتصا دی عمو می مملکت در رفا هیت بسر ببر ند و برا ی تا مین این مامول بر حکو مت است تا با مشبوره و همکاری شما مردم در امور اقتصا دی مملکت نقشه های صحیح و عملی طرح کند و درپناه قانون و پشتیبا ني مرد م آن نقشه ها را عملی سازد .

بناغلی اعتمادی گفتند استقرار حکو مت قانون و پشتیبا نی مرد م از قوا نین شرط اصلی رشد اقتصادی است تجربه نشان‌داده است که رشد صنعت ، رشد تجارت واتکشاف علم وفن بیشتر در آن جامعه سر عت می‌یابد که در آن حما یت قانون گذاری ملی امنیت ومصئونیت اقتصا دی بیشتر ی تضمین‌شده باشد .

بناغلی صدراعظم علاوه کردند در حصه

سهم گیر ی در انکشا ف محل سهم خودمردم مخصوصا سر مایه دارا ن محل نهایت مفید و باارزش است تشبثات خورد اقتصا دی که امروز در صفحا ت شما ل مملکت‌وجود دارد اگر بصورت درست تنظیم میشو ند و به صورت سر مایه گذاری های عمده وتاسیسات مهم منفرد و یا متحداً عمل میکنند یك حصه بزرگ مشکلات اقتصا دی مملکت را مرفوع میسازد .

حکومت در حصه خود تا آنجاییکه‌چیزی بدست آورده و به اختیار و توا ن داشته‌کاری را انجام داده و مید هد . انکشا ف بیشتر به مدار ك بیشتر مالی نیاز مند است که دراینجا مردم مکلفیت خود را در حصه تقویه بنیهٔ‌مالی دو لت احسا س نمایند .

بناغلی اعتما دی گفتند حکو مت با درنظر داشت این اصل جهت تقویهٔ بنیه ما لی وبا توجه به اصل عدا لت اجتما عی با حفظ‌منافع نسبی همه طبقا ت تدا بیر اتخاذ میکند که امید واریم شما با همین روحیه و تفا هم که امروز در حصه همکاری با حکو مت ابراز داشته اید همکاری صمیمانه خویش را درآن موضو ع نیز نشا ن بد هید .

خوشبختانه در ولایا ت شما ل مملکت شرایط اقتصادی خو بی موجود است منتها رهنما یی بکار دارد تا مرد م را بطـریق استفاده بهتر از این شرایط ملتفت سازد و همین تشبثات کو چك اقتصادی بهتر تنظیم گردد ونفع خود محل باالوسیله به نفع تمام افغا نستان بصورت کل مورد استفاده قرا ر بگیرد .

حکو مت به سهم خود نظر مردم را احترام میکند چه حکو مت معتقد ا ست که بااین‌عمل نه تنها حمایت و پشتیبا نی مرد م را در پروگرام های اصلاحی جلب بکند بلکه از نظریا ت مردم در سر نوشت مملکت استفاده بنماید .

بناغلی صدراعظم بعد از استما ع مشکلات مردم بوزیر زرا عت وآبیاری هدا یت دادند تاهرچه زود تر هیئتی را به ولایت جوز جان بفرستند تا در قسمت امراض تا ك های این ولایت مطالعا ت کند وادویه و رهنمایی های لازم را برای مردم فراهم نماید و همچنین برای پخته کاری دهنه های نهر ها وجویبار ها هدایت دادند .

همچنان بناغلی صدراعظم به وزیر معاد ن وصنایع هدایت‌دادندتاامکانات‌فنی‌وپولی‌تدوین شهر شبر غان را از مر کز تجمع گاز خوا جه گوگردك مطالعه نماید و راپوری را در این قسمت بد سترس حکو مت بگذا رد .

بناغلی صدراعظم بوزیر فواید عا مه‌هدایت دادند تا جاده های داخل شهر شبر غا ن را قیر ریزی نما ید و به وزیر صحیه‌توصیه گردید تادر تکمیل شفاخانه شبر غا ن توجه جدی بعمل آید .

درین محفل دکتور عبدالقیوم معاون دو م صدار ت ووزیر معار ف گفت وزار ت معارف ارتقا ښوونځی متوسطه شبر غانرا به لیسه تحت مطالعه قرار داده و امکانا ت آنـــرا جستجو میکند .

در این محفل وکیل سنگ چار ك درولسی جرگه ، همچنا ن سنا تور جوزجان با چندتن از اهالی همکار ی های خود و مردم را بـه بناغلی صدراعظم اظهار داشتند وعده دادند که تحت قیادت اعلیحضر ت پادشاه بزرگ افغانستان و تحت شعار خدا (ج) وطن، شاه از هیجگو نه همکار ی با حکو مت دریغ نه نمایند و به سهم خود تحت هدایا ت فـنی حکو مت به تشبثات اقتصا دی که منتج‌به نفع خود و مملکت شا ن گردد حصه میگیر ند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم روز ۲۱ حمل در حا لیکه دکتور محمدصدیق والی جوز جان نیز معیت شان بود از پار ك جدید الاحداث شبر غان دید ن نمودند .

بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم در حالیکه دوکتور عبدالقیو م معاون دو م‌صدارت ووزیر معار ف ودیگر هیئت معیتی شا ن حاضر بودند با استادا ن ، هیئت اداری و شاگردان معار ف شبر غان تبادل افـــکار نمودند .

بناغلی اعتما دی صدرا عظم در حا لیکه از طرف شا گردا ن با کف زد ن ها ی ممتد بدرقه میشدند در اجتما ع اهل معار ف‌گفتند: مسر ت دار م خود را در بین نسل جوا ن کشور میبینم مملکت بشما معلمین جوا ن وشاگردا ن حساس چشم امید دارد ، من بار ها گفته ام که معلمین وجوانا ن پایه های مهم نهضت فکر ی وتر قی در مملکت‌میباشد

واز آرزو های ما است که این پا یه هامتین مستحکم واستوار باشد .

ښاغلی صدراعظم در اجتما ع معلمین و شاگردان گفتند معار ف پایه و اسا س انکشا ف مملکت است و نقش معلمین در این مامول معین و مشخص است مسا عی و مجا هد ت حکو مت ها وقتی به نتیجه مطلوب میرسد که سر لوحهٔ کار حکو مت ها تربیت سالم مرد م باشد واین تر بیت در قد م اول بدست معلمین دلسوز صمیمی ووطنخواه صور ت میگیرد .

در حصهٔ جوانان و نقش آنها در انکشا ف مملکت ښاغلی اعتمادی صدراعظم گفتند که جوانان ما بانیان فر دای افغانستا ن اند ما توقع داریم جوانا ن ما حا کمیت بر خود و بر مقدرات خود داشته باشد ما میخوا هیم جوانان ما مهذب با تربیت و دارا ی ابتکار و افکار خلاقه باشند ما همیشه کوشیده ایم‌فهم اجتما عی و قدر ت در ك امور به جوانا ن بیشتر میسر گردد ما عقیده داریم برا ی‌حفظو استحکام آزادی اگر از یك طر ف وظیفهٔ داریم آزادی و حقو ق مرد م را حما یت کنیم از جانب دیگر تجاوز به قانون را که وجود این آرزو ها را حفا ظت میگند نیز نبا ید اجازه بد هیم شر ط اصلی استفاده از آزادی ها قبول مسئو لیت است ، آزادی‌حسن مسئولیت‌ وحمایت حقوق دیگرا ن را میخوا هد .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند : ما نظر به مکلفیت و مسئولیتی که داریم با ید برا ی همیشه یك سان یك محیط سالم ، آرا م ومطمئن فرا هم نمائیم .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم شاگردان معارف‌را مخاطب قرار داده گفتند شما در ضمن بیانیه های خود پشتیبانی خود را از جهاد ملی اظهار نمودید که ما آنرا به نظر قدر می نگریم ما واقعاً پشتیبان جهاد ملی مغز های متفکر پیران وافکار مترقی جوانان را میدانیم که حقیقتاً میخواهند منافع وطن شان در این جهاد ملی استحکام بیابد .

ښاغلی صدراعظم به تعقیب ملاقات با اهل معارف با مامورین، ولسوالان ولایت جوزجان نیز ملاقا ت نمودند و در ضمن استفسار از مشکلات اداری آنها گفتند همکار ی صمیمانه بین حکو مت و مرد م اعمال متقابله میخواهد وآرزو مندم که ابتکار این عمل او لتر از جانب مامورین حکو مت باشد .

همچنان ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم و هیئت معیتی شا ن ظهر همان‌روز در مجلسی که در سا لون هو تل شبرغا ن ترتیب شده بود در پیرامون مطالعا تیکه راجع به آبها ی تحت الارضی و روی زمین توسط ریاست تفحصا ت پطرو ل در شما ل مملکت صورت گرفته و هم راجع به مسایل نقشه بر داری توضیحا ت انجنیرا ن افغانـی را استما ع نمودند .

ښاغلی صدراعظم در ختم مجلس را جع به استفاده بهتر و بیشتر از آبها ی تحت‌الارضی و روی زمین و مطالعه امکانا ت بیشتر استفاده از آب های تحت الارضی را در مناطقیکه امکان پذیر باشد و هم راجع به انسجا م وتوحید طرق نقشه برداری هدایا ت لازمه به ښاغلی امان الله منصوری وزیر معادن و صنا یـع وښاغلی عبدالحکیم وزیر زرا عت و آبیار ی دادند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم‌ووزرای معیتی شان به سلسله باز دید شا ن از صفحا ت شما ل و غرب کشور روز ۲۲ حمل وارد ولایت فاریا ب گردیدند . ښاغلـی صدراعظم در اجتما ع مردم فاریا ب اظهـار داشتند :

برای پیشبرد پروژه ها وانکشاف مملکت سه چیز عا مل ا ساسی بشمار می رود . فهم ــ سر مایه و ز مان .

هرگاه ا ین سه عا مل با علاقـمنـدی ، صمیمیت و تقوا آ مو خته شد هر بنا کـه ریخته میشود بسر میرسد . مابابد برا ی رسیدن باین سه عا مل صمیما نه جد وجهد نما ییم .

هکذا ښاغلی صدراعظم به معیت دکـتـور عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معارف ودیگر وزرا ی معیتی شان سا عت نه و نیم قبل از ظهر در تالار دولسی کور موا صلت نموده ودر آنجا از طر ف مردم مر کزولسوالی های فاریا ب با کف زد ن ها و احسا سا ت گرم استقبا ل گردیدند .

ابتدا چند تن از معاریف به نما یند گی مردم بیانیه های خیر مقدم ایراد و رو ی مشکلات محلی و خواسته های خود ـــــا

توضیحا ت دادند . موضو عا ت مهمی که اهالی رو ی آن با ښاغلی صدراعظم ووزرای معیتی شان تبادل افکار میکردند از دیاد آب زرا عتی وآب مشروب ، انکشا ف و تنظیم امور تجار تی و مجهز ساختن شفا خانه ها بــــود .

ښاغلی اعتمادی اجتما ع مردم را مخا طب قرار داده گفتند جای مسر ت است که به ولایت شما آمده ایم و با مردم شاه دوست ولایت فاریا ب راجع به مسایل ملی‌ازنزدیك صحبت می نماییم .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردندمانخواستیم درین ملاقا ت بازدید ما شکل رسمی داشته باشد از همین سبب بود که ما به هرولایت که رفتیم خواستیم بدون حضور مامور ین حکو مت بامردم صحبت نمائیم‌که‌دریك‌فضای رسمی ممکن مطالبی باشد که شما آنرا اظهار نکنید و یا فرصت اظهار آن میسر نشود .

مانظر به عنعنهٔ قو می این جا بصور ت جرگه ءی نشینیم وچارهٔ مشکلات خود را جستجو نموده و با هم مشوره می کنیم و تبادل نظر می نمائیم ما امروز در یك مرحلهٔ بسیار حساس زند گی تاریخی خود قرارداریم از یکطرف آرزو ها ی ما برا ی شرا یط یك زند گی بهتر زیاد است و از جانب دیگر عدم امکانا ت مالی سد راه ما میشود . اما چیزیکه باوصف این دو مشکل مایه امید وار یاست روحیهٔ مردم ماست روحیه که بطر ف ارتقاء متوجه است و پیشر فت میخوا هد .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند ما خو ب میدانیم که امروز در یك موقف حساس‌مملکت بار مسئولیت بزرگی را به اعتماد پادشاه‌خود ومردم خود بعهده گرفته ایم .

ما امروز بار توقعا ت پانزده ملیو ن‌نفوس مردم خود را بدوش داریم فهم و در ك این مسئولیت وظیفه مارا خیلی سنگین نموده است سنگینی وظیفه واحساس این مسئولیت‌عظیم به ما امر میکند تا این اعتماد بزرگ شاه و مردم را به ایفا ی خدما ت بی شائبه و با ایثار و فداکار ی حفظ کنیم و در پر تواین اعتماد و با علاقمند ی و محبت به وظــیفه محبت بوطن و محبت به هموطنان و بااحساس مسئولیت ملی همه توانا یی و قدر ت خود و حکو مت خود را در راه خد مت جامعه زوبه انکشاف خود بگذاریم .

ښاغلی صدراعظم گفتند گر چه درپیشروی خود ما راه دشوار و طولانی داریم اما عقیده داریم که به یاری خداوند (ج) و اتکاء به تمنیا ت پادشاه محبو ب و پشتی با نی‌نیروی مردم خود مملکت ما پیش میرود حکو مت هیچگاه فکر نمیکند که بگو ید راه پیشر فت واصلاحا ت مسدود است راه اصلا حا ت باز است واین راه منتظر عزم ، اراده وعلاقمندی مردم وطن خواه ماست تا حکو مت را د ر جهت کامیا بی و مظفریت در رشتهٔ اصلا حات معاو نت کنند .

ښاغلی اعتمادی گفتند : ما برا ی اصلاحات و مقابله با مفاسد جهاد ملی را اعلام کرده‌ایم که حفظ سلامت نظام و سلامت اجتما ع بما امر میکند تا جامعهٔ سالمی بوجود آور یـــم و برای از بین بردن هر گونه مصا ئب و مفاسد اجتما عی قدم های عملی وصمیما نه بر داریم .

ښاغلی اعتما دی خاطر نشا ن کردند مادر راه جهاد ملی و در راه خد مت بوطن و مردم خود از خطر و مسئولیت نمی هراسیم مـــا عقیده داریم که انجام هر کاری با قبو ل مسئولیت صور ت میگیرد .

سعی میکنیم در تحقیق بخشید ن جهاد ملی در آنچه تصمیم می گیر یم پا ی ثبا ت ما مستحکم باشد و در راه مو فقیت جهاد اندیشهٔ تفا هم با همه داریم واز همه طلب همکاری مینمائیم .

ښاغلی اعتما دی پس از تما س به مسایل مهمه ملی یکی از اهدا ف مسا فر ت خود وهمراهان خود را مطالعه امکانات ایجادشرایط بهتر اقتصا دی با جستجو ی امکـــانا ت تشبثات اقتصا دی به قسمی که شرا یط امروز افغانستان مستلزم آن است وانــمود کردند .

ښاغلی اعتمادی برای ایجاد شرایط بهتر اجتماعی گفتند حکو مت میخوا هد مساعی همگا نی را بسو یه یك پرو گرام ملی در جهت تقویت اقتصاد ملی ورفاه مرد م جلب کــــند .

ښاغلی اعتمادی پس از ملاقا ت با اها لی ولایت فاریا ب با اهل معار ف نیز درولسی کور که یك مرکز کلتوری میمنه میبا شد

بناغلی نور احمد اعتمادي صدراعظم دراجتماع مردم ولایت فاریاب

ملاقا ت کردند .

بناغلی صدراعظم استادا ن ، مدرسین متعلمین و متعلما ت مرکز ولا یات فاریا ب را مخاطب قرار داده گفتند برا ی من مشکل است تنها با اظهار چند کلمه از احساسا ت شما تشکر کنم .

بنا غلی صدراعظم اظهار داشتند شمـــا معلمین وشاگردان جوان حلقهٔ اتصا ل بین امروز وفردا میباشید سهم شما در انکشا ف افغانستان وطن عزیز ما برازنده و با ارزش است . مو قف شما مکلفیت های رابه شما واجب میسازد . معلمین با حرکا ت واعما ل وانجام صمیمانهٔ وظایف در جامعه ایکه‌زندگی میکنند شخصیت در خور احترام و شایستهٔ توجه می باشد .

معلمین باید دارا ی اخلاق و سجایا ي نیك باشند تا تعلیم شا ن اثر داشته باشد . معلمین باید در پهلو ی تعلیم به تربیت شاگرد نیز متوجه باشد ونسل جوان را از مخاطره ضیف نفس و ضعف شخصیت‌محافظت کنند . کوتاهی در تنویر مثبت مردم ازطرف معلمین در حقیقت کو تا هي در انجا م یك وظیفه وتعهد مقدس است .

بناغلی صدراعظم گفتند هـــر مـــلتي با خصوصیا ت فرهنگی ، اخلاقی ، سنن . معیار ها و معتقدات ملی خود شناخته میشو ند . ما باید در تمام شئون حیا تی خود رنگ ملي داشته باشیم وتامین این آرزو از همه اولتر متوجه اهل خبر ت واهل معار ف کشوراست.

بناغلي اعتمادي بعد از بیان اینکه نهضت وتحول در کشور ما باید در خد مت سالم مردم باشد گفتند :

استفاده از آزادي و دیمو کراسی اسباب وشرایطی دارد. یکی‌ازاین‌اسباب‌وشرایطدانائي فهم و تمیز است این سه اصل بدست آمده نمی تواند اگر وسایلی که این چیز ها را به ملت عرضه میکند بدستر س ملت گذاشته نشود معار ف ، قوانین مملکتي ، مطبوعا ت ،کتب ، کنفرانسها ووعظ و خطابه ها تبادل افکار و خلاصه هر چیز یکه یك فکر راتلقین نماید از جمله وسایلی است که زمینهٔ تنویر وفهم یك ملت را تشکیل مید هد وهم‌وسایلي

است که مرد م ونسل جوان را با ادا پد شمایر ملی ، دین ، معتقدات و ملیت پا بند میسازد . همین ها است که به ملت می آموزد برای حفظ شرا فت ملی ووطن خود جانبا زی کنند و با داشتن یك عز ت نفس غرور و شهامت ملی با مفاسد و پسما نی ها مجادله نمایند .

ښاغلی صدراعظم در ملاقا ت شــا ن با مامورین ولسوالان ولایت فاریا ب گفتند : مامورین هر کدام در جا ی خود منعکس کننده شرح اداری بصور ت یك کل میباشد لهذا بر خورد مامورین حکو مت با مرد م مثل این باشد که آنها خدمتگار مردم هستند .

ښاغلی ا عتمادی به مامورین ولایت فاریاب توصیه کردند که نباید اعمال شما سبب شود که مردم از حکو مت فاصله بگیرد و به دستگاه حکومت بی اعتماد گردند .

ښاغلی صدراعظم متذکر شدند که بعد از انفاذ قانون اساسی و لیقهٔ ملی ما در مکلفیت های مامورین حکو مت تکلیف دیگری بعمل آمده که آن تکلیف تربیو ی است یعنی بر مامورین حکو مت است تا مردم را به استفادهٔ سالم و جایز از حقوق شا ن آشنا سازند واز طر ف دیگر حرکا ت خود را در چوکات قانون به قسمی در آورند که به حیث نمونهٔ قابل امتثال و پیرو ی باشد .

ښاغلی صدراعظم گفتند : اگر مردم احساس میکنند که مامورین حا می حقوق و خد مت گزار آنها میباشند همین احساس واعتماد کا فیست که یك قسمت زیاد مشکل را رفع کند .

ښاغلی صدراعظم و همراهان شان بعد از ظهر ۲۲ حمل از موسسهٔ نسوا ن ولا یا ت فاریاب دیدن نموده و در مدخل عمار ت از طرف میرمن نفیسه عباسی امرهٔ ودیگر کارکنان ودختران خارندوی استقبال گردیدند .

ښاغلی اعتما دی در ختم بازدید شا ن برای تقویهٔ بنیهٔ مالی آن موسسهٔ یك مشت پول اعطاء کردند .

هکذا پو هاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج وزیر صحیه در همین روز از شفاخانه های مردانه وزنانه و مدیریت مجادله ملاریای میمنه دیدن نموده و در قسمت اصلا حا ت شفاخانه ها با موظفین وزار ت فوا ید عامه مذاکره و مفاهمه نموده و برای تجهیزوانکشاف شفاخانه ها به موظفین آنجا هدایت دادند .

ښاغلی صدراعظم در بارهٔ ترمیم مسا جد جامع سنگ چار ك و قزل ایاق و همچنا ن در بارهٔ ترمیم روضهٔ امام یحیی سر پل به وزیر فواید عامه هدایت دادند و تاکید نمودند تا فواید عامه مواد مورد ضرور ت ساختمانی مساجد و روضهٔ را تهیه و بدستر س ولایت جوز جان بگذارد .

هکذا ښاغلی صدراعظم ظهر ۲۲ حمـــل عمار ت مسجد جامع اندخوی را ملاحظه و راجع به تکمیل کار آن به ښاغلی عبا سی والی فاریا ب هدایت دادند .

همچنین ښاغلی صدراعظم از آش خانهٔ پوست قره قل در اند خوی دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم در دولت آباد با قالین بافان ملاقا ت نموده واز خرگاه ها که باقالین های دولت آباد تزئین یافته بود دیدن کردند.

ښاغلی اعتمادی راجع به انکشا ف وبهبود صنعت قالین ، اصلاح ، نقایص موجودهٔ آن وبهره برداری بهتر قالین و مصنو عا ت آن با قالین بافان و مامورین مربوط صحـــبت کردند .

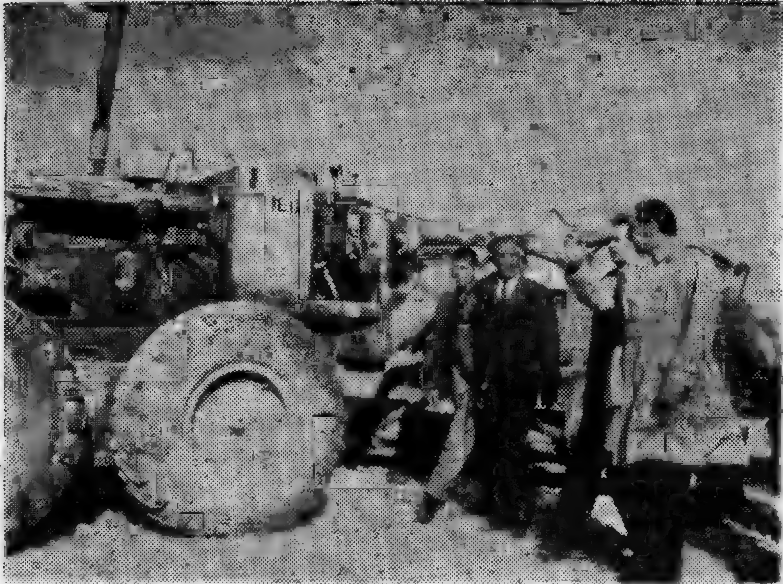
ښاغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم بعد از ظهر ۲۲ حمل سنگ تهداب موسسهٔ نسوان ولایت فاریاب را گذاشتند .

ښاغلی صدراعظم در محفلیکه بدین مناسبت ترتیب یافته بود گفتند خیلی مسرور م که امروز تهدا ب یك کانون معر فت را برا ی نسوان فاریا ب میگذارم و امید وار م که این موسسه بتواند در راه تنویر طبقهٔ نسوان و بهبود زندگی نسوان این ولایت خد مــت شائسته را انجام بد هد .

همچنان ښاغلی اعتمادی صدراعظم از جریان کار میدان هوایی میمنه دید ن کرده و با مامورین موظف راجع به توسعهٔ رنو ی میدان مذاکره کردند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ووزراء معیتی شان سا عت دو بعد از ظهر روز ۲۳ حمل ٤۹ در بالا مرغاب یکی از ولسوا لی های مربوط ولایت بادغیس مواصلت نمودند .

در حد فاصل ولایا ت فار یا ب وولسوالی بالامرغاب ښاغلی صدراعظم و همرا ها ن شان از طرف والی ووکلای ولایت بادغیس در

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم موقعیکه از جریان کار میدان هوا یی فاریاب دیدن مینما یند

ولسی جرگه وسنا توران ولایت ، رئیس محکمه وعدهٔ از معاریف ولایت بادغیس استقبال گردیدند .

ښاغلی صدراعظم در ولسوا لی بالامرغاب با اهالی آنجا ملاقا ت و رو ی مسایل اجتماعی ومشکلات شا ن صحبت نمودند . چند تن از اهالی بالا مرغاب به نمایند گی مرد م آنجا ورود ښاغلی صدراعظم را خیر مقدم گفته از نهضتها و انکشا فا ت اخیر کشور در پر تو تدابیر پادشاه بزرگ ماستوده و بـرا ی انکشاف وارتقای مزید کشور آمادگی خود را اظهار داشتنند .

ښاغلی صدراعظم در بالا مرغاب از باغ ذخیره نیز دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم در حوالی سا عت هفتو نیم شب به قلعهٔ نو مرکز ولایت بادغیس مواصلت ورزیده ودر آنجا از طر ف جمعیت کثیر اهالی با حرار ت استقبا ل گردیدند .

در شهر قلعهٔ نو شعار (پښتانه له خپل ټولواك سره مینه خپل دینی فریضه او ملی وجیبه گنی) ، (موفق باد حکو مت دیموکرات) وده ها شعار دیگر در هر گوشه و کنار شهر جلب نظر میکرد .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم روز ٢٤ حمل با اهالی مرکز قلعهٔ نو ، قادس ، جوند ، کشك کهنه و غور ماچ در حا لیکه وکلای مناطق وسنا تور بادغیس حاضربودند در بارهٔ حفاظت و بهره برداری فنی ، اصلاح وتکثیر جنگلات پسته صحبت کردند .

ښاغلی صدراعظم در این مذاکرا ت که دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف ووزرای پلان ، فواید عامه ، صحیه، زراعت و مشاور نیز حاضر بودند در بارهٔ تکثیر مالداری نگهدار ی مالچر ها ، تاسیس کوپراتیف و تهیه ماشین آلات برا ی ذخیره وتغذیهٔ زمستا نی حیوانا ت ، تنظیم واستفاده بهتر پشم ، مطالعه و جستجو ی امکا نا ت تاسیس شر کت صادرا تی گوشت مـازاد احتیاج داخل کشور واعمار مسلخ در خود محل و جلو گیر ی از بردن حیوانا ت بـه صور ت قاچاق با آنها مفصلا مذاکره نمودند.

ښاغلی اعتمادی تاسیس حرفه های کو چك

صناعتی و همکاری مردم را در انسداد اموال قاچاق و مواشی جلب نمودند . اهالی ،وکلا وسناتور بادغیس به ښاغلی صدراعظم وعدهٔ همکار ی جد ی نمودند آنها آمادگی مرد م بادغیس را در تقویهٔ مالداری و حفا ظت علفچر ها و جنگلات پسته نیز وعده دادند .

ښاغلی صدراعظم در فراهم آوری تسهیلات بدین منظور از سهم گیر ی حکو مت نیـــز متذکر گردیدند . ښاغلی اعتمادی به مرد م ولایت بادغیس تمنیا ت پادشاه بزرگ ما را که برای خیر وسعاد ت ملت و فاشعارشاهانه دارند رسانیدند و اظهار داشتند تنظیم وضع اقتصادی ، انسجام امور مالی و مسا عی در راه تقویه صنایع ملی از وظیفه حکو مت است وحکو مت در اجرای این وظایف خود موفق نخوا هد بود تا تفاهم و همکاری مردم را با خود نداشته باشد .

ښاغلی اعتمادی حفاظت علفچرهارا برا ی بقا و انکشا ف مالداری از وظایف مرد م خوانده گفتند طوریکه می بینیم امروز علفچر ها در خطر است در حقیقت علفچر ها کــه ملکیت عامه است باید مورد استفاده چـند فرد محدود قرار بگیرد . زیرا با استفاده سرد به قیمت منفعت جامعه و مصالح عمو می تمام میشود .

ښاغلی صدراعظم علاوه کردند برای استفاده صحیح از مالچر ها برای تکثیر مواشی و حفظ مواشی از خطرات که هران متصور است‌حکومت ومردم هردو باید تصیمات، بگیرند برای بهره برداری فنی از این ثروتها باید تدابیر اخذ شود تاما را مطمئن سازد که حد اکثراستفاده را از ثرو ت ها ی دست داشته‌خودمینمائیم.

ښاغلی صدراعظم گفتند بهره بر داری ایجاب تاسیس یك‌اندازه تاسیسات‌رامنیماید که این کار خود مستلزم سر مایه گذا ری است که حکو مت و مرد م هر دو باید درین موضوع فکر کنند .

ښاغلی اعتمادی در موضوع همکار ی مردم با حکو مت متذکر شدند یك سلسله کار هایی است که حکو مت آنرا انجام بد هد اما یك سلسله کار ها ی دیگر است که حکو مت و مرد م مشترکا در اجرا ی آن‌سهم بگیر ند و همچنان کار های دیگر است که مردم خود باید آنرا انجام دهند .

ښاغلی‌صدراعظم درحصهٔ‌رفع مشکلات‌مردم‌از نگاه اداری گفتند: مامورین‌حکومت خدمتگا ر مردم هستند آنها باید با تما م معنی تو جه داشته باشند که چکو نه مصدر خد مت مفید به مرد م شده میتوانند .

ښاغلی صدراعظم گفتند مو فقیت یـــك حکو مت مو فقیت مرد م است و مرد م باید در تحقیق بخشید ن این موفقیت سهم مثبت خود را ایفا نما یند .

ښاغلی صدراعظم در ملا قاتیکه با مامورین ولایت بادغیس نمودند آنها را به تقواء ،امانت داری و خد مت‌سلیم به مرد م توصیه‌نمودند.

اهالی ولایت بادغیس از ښاغلی صدراعظم خواهش کردند تا سلامها و دعا ها ی‌شانرا برای طول عمر صحت و سلامت اعلیحضر ت معظم همایو نی بحضور شاهانه برسانند .

ښاغلی صدراعظم در راه مواصلت به قلعهٔ نو از يك ساحهٔ جنگلا ت پسته در موضع کوتل خره که بین پل کهنه ولکه سرخ‌ودرهٔ بوم واقع است و تخمینا شصت هزار جریب زمین را احتوا کرده است دید ن کردند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم ، وزرا ودیگر هیئت معیتی شا ن سا عت چهار بعد از ظهر روز ۲۵ حمل به شهر هرات مواصلت نمودند و با استقبا ل گر م شهر یا ن‌هرات مواجه گردیدند .

ښاغلی نوراحمد اعتمادی ساعت هشت‌ونیم صبح ۲۵ حمل از طریق کو تل سبزك از ولایت بادغیس بصوب ولایت هرا ت عزیمت نموده بعد از ظهر همان روز به شهر هرات مواصلت نمودند . ودر حدفاصل ولا یا ت مذکور ښاغلی حمیدالله عنا یت سرا ج‌والی تورن جنرال عبدالغفار قو ماندان عسکر ی ، رئیس محکمه ولایت ، سناتور هرا ت در مشرانو جرگه ، ښاروال سر پرست وبعضی از معاریف از ښاغلی صدراعظم و همراهان شان استقبا ل نمودند .

ښاغلی اعتما دی و هیئت معیتی شا ن در دو کیلو متر ی خار ج شهر هرا ت توسط موتر ها ی تشریفا تی در حالیکه یکدسته موتر سایکل سوارا ن ترافیك موتر حامل ښاغلی صدراعظم را مشایعت میکرد داخـــل شهر شده ودر جادهٔ مقابل استد یو م پارك که شهریان هرا ت در دو جنا ح جاده ها

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعـــظم موقعیکه توضیحا ت متخصص مربوط را راجع به ساحه پسته لق استما ع میفر مایند

صف بسته بودند از موتر پیاده شده سلام گارد احترام را قبول وآنرا معاینه نمودند .
بعدا بطر ف صفوف صاحبمنصبان ار دوی شاهانه رفته با آنها احوال پرسی و مصا فحه نمودند .
بناغلی صدراعظم از مقابل صفو فمامورین گذشته واحساسا ت معلمین و متعلما ت شهر هرا ت را که با نثار گل بدر قه میشد جواب گفتند .
درین موقع یکدسته از اطفا ل خورد سال به نمایندگی شهریا ن هرا ت دسته ها ی گل به بناغلی صدراعظم اهدا نمودند .
بناغلی عطا محمد نقشبندی بنـــاروا ل سر پرست ضمن بیانیهٔ خیر مقدم ورودرئیس حکو مت ووزرا ی معیتی شانرا در محیط هرات خوش آمدید گفته علاوه کرد مرد م هرات باستان همانطوریکه در تاریخ پر افتخارکشور با جانبازی و فداکاری در حفظ توامیس ملی وصیانت مفاخر وطن عزیز نقش ارزنده‌داشتند درین فرصت فرخنده ، کشور عزیز ما در پرتو ارشادا ت حکیمانه ورهنما یی ها ی خردمندانهٔ اعلیحضرت معظم همایو نی‌شهریار محبوب و معظم ما به طر ف حیا ت نو ین نضج دیمو کراسی به منظور تا مین حیا ت مرفه مسعود هموطنان واعتلای کشور درتحت شعار بزرگ خدا ، وطن شاه پیش میرود .
بناغلی صدراعظم ا ز ا حسا سا ت و پذیرایی گرم شهریان هرا ت اظهار تشکر نموده گفتند : فرصت میسر شد تا به‌ولایات کشور مسافر ت نموده وبرادرا ن خود را از نزدیك ملاقات نمایم .
بناغلی صدراعظم علاوه کردند که مسرورم امروز در شهر تاریخی هرا ت کشور یکه‌مهد ثقافت فرهنگ و هنر بود دیدار شما میسر میگردد . وظیفه دارم تمنیا ت اعلیحضر ت معظم همایونی پادشاه بزرگ مارا به مرد م شاه دوست ووطن پرست هرا ت میرسا نم ومسرور م که این وظیفهٔ بزرگ را با ابلاغ آن بشما انجام مید هم .
بناغلی صدراعظم گفتند امیدوار م در

مدت توقف مختصر خود در هرا ت با شما ومشکلات شما از نزدیك آشنا شو یم من توقع دارم این مسا فر ت مثمر و نتایج آن مفید وسود مند باشد .

ښاغلی صدراعظم اظهار امید نمودند تا در تحت شعار خدا ، وطن ، وشاه حکو مت ومردم هر دو در راه سر بلند ی وارتقا ی کشور قدم های مثبت بر دارند .

ښاغلی صدراعظم دربین احساسات گر م مردم هرات بباغ شا هی موا صلت نمود .

چای عصر را در باغ شا هی باروسای دوایر سنا تور وبعضی از وکلای هرا ت در ولسی جرگه و معاریف شهر در حا لیکه‌وزرای معیتی شان نیز اشترا ك داشتندصرف‌نمودند.

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم با همراهان شان در حالیکه والی هرا ت نیـز حاضر بود روز ۲۶ حمل از آبدا ت تاریخی شهر هرا ت موسسهٔ مرستون موسسهٔ‌تخنیکی برادران دید ن نمودند .

ابتدا ښاغلی اعتمادی ووزرا ی معیتی شان به گازرگاه شریف به مزار خواجه عبدالله انصاری رفته بروح آن عار ف بزرگ قر ن پنجم دعا نمودند .

ښاغلی اعتمادی از سنگ هفت قلم نقاشی ها وکاشی کاری های حصص مختلف بناهای گازر گاه که پنجصد و شصت سا ل قدا مـت تاریخی داشته واز نفیستریـن آبنیه دورهٔ تیموریان بشمار میرود دیدن نمودند .

در این موقع ښاغلی میر محمد طـاهـر میرگازر گاه ضمن بیانیهٔ خیر مقد م مقا م عرفانی وعلمی پیر هرا ت را شر ح داده از توجها ت اعلیحضر ت معظم همایو نی درحفظ آبنیه تاریخی گارز گاه اظهار سپا سگذار ی نمود . ښاغلی صدراعظم در ختم باز دیدشان به ښاغلی محمد خالد روښان معین وزار ت اطلاعا ت وکلتور و ښاغلی غواص آمراطلاعات وکلتور هرا ت هدایت دادند تا برا ی تر میم وحفظ آثار و کنجینه های بزرگ تاریخی گازرگاه پروگرام وسیع و موثر ازطرف وزارت اطلاعا ت وکلتور طرح و تطبیق شود .

همچنان ښاغلی اعتمادی در پرو گرام قبل از ظهر ۲۶ حمل به مزار مولینا عبدالرحمن جا می‌که ٤۹۲ سا ل قبل وفا ت کرده و مولفات علمی وادبی شا ن تاامروز مـورد استفادهٔ دوستا ن علم و معر فت است رفته اتحاف د عا کردند .

ښاغلی صدراعظم متعاقبا به مزار علامهٔ امام فخر الدین رازی معاصر ملك غیاث‌الدین غوری که ۷۸٤ سا ل قبل وفا ت نموده نیز رفته دعا کردند .

ښاغلی صدراعظم از پار ك بهزاد ، مقبرهٔ گوهر شاد . وفرزندان آن ملکه معروف عصر شاه رخ مرزا و مزار امیر علی شیر نوائی نیز دیدن کردند وراجع به موزیمی که در آینده در محوطهٔ این پار ك اعمار میگرددتبادل نظـر نمودند .

ښاغلی صدراعظم از مسجد جامع هرا ت که از شاهکار های عمرانی عصر ملك غیاث الدین غوری وسلطان حسین مرزا بـوده و هشتصد سا ل قدا مت تاریخی دارد دید ن نمودند .

این مسجد بزرگ در عصـر سـلطنت اعلیحضرت معظم همایو نی با منتها ی شکوه وعظمت و نفاست ترمیم شـده و دارا ی چهار صدو شصت گنبد و هفت ایوان‌بزرگ است‌وگنجایش چهل هزار نماز گزار رادارد.

ښاغلی صدراعظم در مدخل مسجد جا مع از طرف خطیب واعظ ونایب خطیب وسرمدرس و مدرس مسجد جامع استقبا ل شدند .

ښاغلی اعتمادی از دستگاه کاشی سازی که در جوار مسجد جامع مصروف فعا لیت است نیز دیدن نموده ودر مورد انکشا ف این صنعت نفیس قدیم کشور هدایا تی‌دادند.

سپس ښاغلی صدراعظم از عمار ت جدید خرقهٔ حضر ت سید کائنا ت محمد مصطفی (ص) که به امر وارادهٔ اعلیحضر ت معظم همایونی پاد شاه د یانت‌شعار ماجدیدا اعمار گردیده است دید ن نمودند .

در این موقع ښاغلی شیخ محمد ابرا هیم متولی خرقه مبارکه که این عمار ت به اهتمام وی تعمیر گردیده است بیانیهٔ خیر مقدم‌ایراد کــرد .

ښاغلی صدراعظم در ینوقت در حریم‌خرقهٔ مبارکه رفته بر روحا نیت بزرگ سید کائنات (ص) درود و دعا فرستادند .

ښاغلی اعتمادی با همراهان شا ن صبـح ۲۶ حمل به موسسهٔ مرستو ن رفته واز کار گاه های قالین بافی آنجا دید ن‌نمودند.

ښاغلی صدراعظم درین موقع گفتنداطفالیکه از نعمت پدر و مادر از طفولیت محروم مانده اند، و به کمك اشخاص خیر دهنده در اینجا بسر می برند . باتسهیلا تیکه در این قبیل موسسات خیر یه فراهم میشود اسا سی محرو میت و تنها یی رفع میگردد واولادی به جامعه سپرده میشود که به پا ی خود می ایستد و سهم خود را در جامعه میگیر ند .

در اخیر ښاغلی صدراعظم یك مشت پول را برای تقویهٔ بنیهٔ مالی موسسهٔ مرستو ن اعطاء کردند .

ښاغلی صدراعظم باهمراهان شان ظهـــر

جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظـــم موقعیکه با یك تن از علمای دینی در مسجد جامع هرا ت صحبت می نما یند

۲٦ حمل در دعو تی اشترا ك نمودند كه از طرف اورگان قضایی هرا ت در هو تل هرات ترتیب شده بود .

در این محفل مولو ی عبدالعلی شاه توخی رئیس محاکم عد لی ولایت هرا ت ضمن بیانیهٔ خیر مقدم خود گفت امروز به لطف ایزد دادگر قوهٔ قضایی افغانستا ن به تاسی از نیا ت عدا لت پروری شهر یار محبو ب و دیا نت شعار ما رو ی هد ف عا لی حفظ عدا لت اجتما عی وتامین آسایش جامعه سیر ارتقایی خود را می پیماید .

وی گفت خوشبختانه با رعایت ارزشها ی قانون اساسی و مصالح علیا ی کشور روحیهٔ هم آهنگی و همکاری شایسته بین متصدیا ن قوهٔ اجرائیه وکار کنان دستگاه قضاء موجود است .

ښاغلی صدراعظم ضمن بیانیهٔ مختصر ی در این موقع گفتند : حقیقتا برای تنظیم جامعه ما امروز بروحیهٔ تفا هم بیشتر ضرور ت داریم .

مقام قضاء دست عدا لت است از حـق حمایت و عدالت را تامین میکند . با مسر ت مشاهده میکنیم که دستگاه قضائیه ما روزبروز بیشتر اعتماد مردم را بخود جلب میکند .

ښاغلی صدراعظم از خدای بزرگ برا ی خود و همکاران خویش و به همه کسانیکه در دستگاه اجرائیه کار میکنند و یا به دیگـر اورگانها ارتباط دارند مطابق ارزشها ی قانون اساسی وتمنیا ت نیك پادشاه بزرگ توفیق مزید خدمت گذاری را به جامعه آرزو کردند.

ښاغلی صدراعظم باوزرا ی معیتی شا ن بعد از ظهر همان روز در حالیکه ښاغلـــی حمیدالله عنایت سراج والی هرا ت حا ضر بود از تاسیسا ت شر کت پخته هرا ت در جنوب پشتون پل دید ن کردند .

همچنان ښاغلی صدراعظم از امور متناژ فابریکه روغن نبا تی ، دستگاه جن وپرس، گدامهای ذخیره شرکت پخته مفصلا بازدید نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم قبل از ظهر روز ۲۷ حمل با استادا ن ، معلمین ، معلمات لیسه ها ، وپوهنځی های شهـــر هرات ملاقا ت و روی موضوعا ت مهم اجتماعی با آنها صحبت کردند .

ښاغلی صدراعظم گفتند از محبت و صمیمیت شما ومردم این ولایت تشکر میکنیم . درین لحظه که با شما معلمین وشاگردان جوا ن مواجه هستیم احساس خاص دار م و آرزو ندارم خطابهٔ ایراد کنم فقط میخوا هم اندیشه های خود را در قبال پیشر فت و تر قی کشور که فکر میکنم اندیشه های هر فرد وطن باید باشد باشما پی برده و صمیمانه در میان بگـــذار م .

ښاغلی صدراعظم معلمین و شاگر دان را مخاطب قرار داده گفتند آرزو ی ما سعاد ت شماست .

چه در سعادت شما سعاد ت کشور مامضمر است ، ښاغلی صدراعظم متذکر شدند مـا امروز در تلاش عظمت و بزرگی ملـــی و اقتصادی خود هستیم و فکر میکنیم همبستگی ملی بسوی یك هد ف مشتر ك تحقق این همه امید ها و آرزو های ماست ، در بر آورد ن این مامول اهل معار ف ، معلمین وجوانا ن در صف اول سهم تاریخی و برازندهٔ دارند ، ښاغلی صدراعظم اظهار نمودند در ین لحظه حساس که افغانستا ن در استانهٔ یك تحو ل قرار دارد معلمین در تربیت و پرورش افکار جوانان باید سهم مثبت وقابل ملاحظهٔ بگیرند و سهم گیر ی مثبت جز تعلیم حقایق وواقعیت ها چیز دیگر ی نیست . معار ف ومعلمین باید به جوانان تفهیم کنند که او ل از همه چگونه بحیث یك افغان برای افغانستا ن با داشتن یك روحیه ملی و مثبت مفید ثابت شده میتوانند معلمین دلسوز ووطن خواه باید با هر چیزیکه سبب بر هم زدن قضاو ت صحیح عقیده و تشویش نسل جوان میگردد مبارزه کنند معار ف و معلمین باید جوانا ن را معتقد به معانی دینی واخلاقی دوستدار وطن ومرد م و هم معتاد به همکار ی وشرکت مفید در امور مملکت نمایند .

ښاغلی صدراعظم گفتند : تعلیم وتربیت باید مبین حسن انجام وظیفه وطن پر ستـی وحفظ وحراست حدود وثغور فرهنگ وثقافت مملکت باشد .

معارف باید جوانان را قادر به تمیز حق از باطل کند و در تشخیص راه روشن شا ن کمك نماید .

معارف باید در جوانا ن قو ت تعقل ،تفکر

تشخیص و تمیز را انکشاف بد هد معارف وتعلیم وتر بیت باید برای جوانا ن مامظهر واقعیت های تاریخی عصر ما و هم مبین حقایق زند گی ما به شرایط خود ما باشد معار ف و معلمین به جوانا ن بیا موزانند که باید موانع و مشکلات را با نیرو ی تدبیر وتفاهم از بین بر دارد نه اینکه جوانا ن به جای چاره جو ئی تشویش و تشتت ایجاد کـــنند .

معلمین بجوانا ن یاد بد هند که اگرجوانان استعداد وذکاو ت خود را در یك مسیرمثبت بکار ببرند آنچه که امروز دشوار است فردا انجام خوا هدیا فت .

بناغلی صدر اعظم علاوه کردند معارفباید جوانانرا باآینده خوشبین وامیدوار تربیت کند معارف به جوانان باید بیاموزد کار اجتماعی جز با فداکاری فردی وتعقل وتفکــر مـثبت پیشرفته نمیتواند ، معارف باید مردم را هر چه بیشتر باهم نزدیک تر سازد وروح وحدت ملی را به آنها تزریق نماید .بناغلیصدراعظم گفتنــد روزی تاریخ بر اعــمال وکــردار ما قضاوت میکند از وظایف معلمین است که با یک احساس ملی وظایف خود را صمیمانــه انجام بدهند در حصه جوانان وشاگردان بناغلی اعتمادی صدراعظم گفتند شمااولادوبازماندگان مردان بزرگ این مملکت هستید سرزمین شما مهد علم ادب وفرهنگ بوده وپدران شمامشعل داران این دانش وفرهنگ بودند شما حافظ میراث اصیل وبزرگفرهنگ کشور خود هستید بر شما است تا مشعــل را کــه پدران شما افروختهاند نگزارید حوادث خاموشش کند .

بناغلی صدراعظم گفتند این اندیشه ایست که منامروز آنرا بمقابل جوانان مملکتوظیفتا اظهار مینما یم بناغلی صدراعظم خاطر نشان کردند وظیفهٔ حکو مت است که فر صت های لازمه را برای جوانان جهت پیشر فت شان تهیه کند و عوامل ضعف نفس وناپایداری را از بین ببرد .

بناغلی صدراعظم در حالیکه حفظ آرا مش محیط را یکی از وظایف حساس جوانا ن خواندند گفتند با ایجاد تشویش واضطرا ب نمیتوان محیط مطمئن ، آرا م و سالم ایجاد کرد با این طریق در هیچ نقطهٔ جهان پیشرفت بوجود نیامده است و در افغانستا ن نیزبدون شك بوجود نخوا هد آمد .

بناغلی اعتما دی متذکر شدند احساسات نباید بر افکار جوانان غلبه کنداعلامخواهشات وآرزو های دور از ذهن مردم و دور ازتمنیات وآرزو های مرد م در دمارا دوا نمیکند .

شعار جوانان خدا پرستی ، وطن خوا هی و شاه دوستی است . شعاریکه اتحـــاد و همبستگی همه مردم افغانستان را مستحکم تر میسازد و تحت پرچم سه رنگ افغا نستا ن در پر تو تدابیر حکیمانهٔ پادشاه معار ف پرور ما مظفریت مردم ما را رهنمو نی میکند خصوصیا ت کشور ما و قلوب پر آرزو ی مردم ما این شعار را میخوا هد و تحت همین شعار راه سعاد ت وسر بلند ی کشور خود را جستجو میکنند .

بناغلی صدراعظم گفتند جوانان در مملکت نیروی بزرگی هستند ما تحر ك معقولتوانایی علمی و دنیا میزیم وا با جوانان توامميخواهيم چه تفکر و روش جوانا ن نبا يد در شرا يط کنو نی و چه در هد ف غائی خلاف منافع مصالح و موازین ملی ثابت گردد .

بناغلی اعتما دی علاوه کردند ما امروز در راه دیمو کراسی و تحول پیش افتادهایم ما خود همین راه قبول کرده ایم به تاسیآن مکلفیت داریم تا در راه خد مت به سلا مت جامعه از آن بصورت سلیم استفاده نماییم .

بناغلی صدراعظم آنها را مخاطب قـــرار داده گفتند در نظام دیمو کراسی استفاده از آزادیها ی قانو نی باید در داخل قا نون باشد و حدودی را که قانون برای این آزادی ها تعیین نموده توام با حدود مکلفیتهاووجایب ومسئولیت ها در مقابل قانون یکجا شناخته واحترام شود باید ملتفت بود ازین حقو ق قانونی آگاهانه استفادهکردوهم به مسئولیت خود نیز آگاهانه احترام نمود .

بناغلیصدراعظم گفتند: مـــا ا و لترازهمه احترام به قانون واحترام به ارزشهای قانونی را از اهل خبره جوانان توقع داریم . مااین توقع را از علم ودانش میکنیم اهل معار ف وجوانا ن پر چمدارا ن علم و دانش هستند .

بناغلی اعتما دی از حساسیت مو قـــف افغانستان متذکر شده گفتند نظر بهوجایب ملی که داریم جوانا ن در تشخیص مسا یل باید بصیر ت کامل از خود نشا ن بد هند.

مسایل را بازیچهٔ احساسا ت و هیجا نا ت قرار دادن محیط سالم را که از آن برا ی پیشر فت مملکت استفاده کنیم جریحه دار میسازد و فرصت اصلاحا ت رامحدودمیگرداند.

ښاغلی صدراعظم افزودند : افغانستا ن بهای آزادی ، امنیت و محیط سالم اجتما عی را گران پرداخته است پرنسل جوان ومرد م ماست تاقهر مانانه‌از ین ارزش ها ی خو د دفاع و پاسداری کنند این دفا ع مجا دله باهر گو نه عوا ملی است که جلو پیشر فت را میگیرد .

ښاغلی‌اعتمادی در اخیر گفتند ما بانیروی ایمان و با اعتماد صمیمیت و علاقهٔ خود با اعتماد به نیرو ی ملی مردم خود و با اعتماد به جوانا نی که اعمار کنندهٔ فر دا ی وطن هستند به مقابل فساد جهاد ملی را اعلان کرده ایم ما این جهاد را آغاز کرده ایم بر شما جوانا ن است که به منظور مصا لح ملی این جهاد را تکمیل نمائید .

ښاغلی صدراعظم سا عت ۱۲ ظـهـر با ولسوالان ، مامورین مرکز و ولسوا لیها ی هرا ت ملاقا ت و ضمن توصیه های سودمند راجع به مشکـلات اداری ووظایف مامور ین ومسئولیتها ی ایشا ن برای خدمت سا لم با آنها صحبت کردند .

ښاغلی عنا یت سرا ج والی و چند تن از مامورین نیز ضمن بیانیه های از ورو ښاغلی صدراعظم استقبا ل کرده و در ر تطبیق خط مشی حکو مت وعده هرگونه‌همکار را دادند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدرا عظم ر وزرای معیتی شان‌بعد ازظهر ۲۷ حمل ا ر تاسیسا ت تور غندی دید ن نمودند .

ښاغلی اعتمادی پس ازیك توقف‌مختصردر عمارت‌کمیساری‌ازتاسیسات‌بندر، ادارهٔ‌گمرك ، ترانسپور ت گدام ها ، تانك تیل ودستگاه برق دیز لی دید ن نمودند که در هر قسمت از طر ف موظفین توضیحا ت داده میشد .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم در ملاقاتیکه با بعضی از وکلا ، سنا تور معاریف مشایخ ، علما و اهالی هـرا ت نمـودنـد اظهار داشتند .

ما آمده ایم تا مسایل شمارا ازنز د یك بهتر مطالعه کنیم .

حکو مت برای پیشر فت مملکت به سهم خود در استحکام نیرو ها ی ملی وچیرگی بر حوادث و شناخت راه های اصیل سالم ومطمئن با مرد م در پیروزی های ملی هم صف و هم جبهه میباشد .

درین موقع دکتور عبدالقیو م معاون دوم صدار ت ووزیر معار ف و زرا ی معیتی ښاغلی صدراعظم نیز حضور داشتند .

ښاغلی صدراعظم به اهالی هرا ت گفتند ما آمده ایم تا پس از ابلاغ آرزو ها ی نیك پادشاه محبوب ما نسبت به ملت شاه‌دوست شا ن مسایل شما را از نزدیك بهتر مطالعه کنیم که مشکلات مردم ما چیست مرد م ماچه میخوا هند و راجع به مسایل ملی چگو نه قضاو ت میکنند .

ښاغلی اعتمادی با اظهار عـلاقمند ی بـه فهم مشکلا ت مرد م گفتند از آرزو ها ی ماست که با مرد م و در میا ن مرد م باشیم تا هر چه بیشتر به امور و مشکلات عمو می واقف شویم ودر جستجو ی چارهٔ آن تاجاییکه مقدور است سعی و مجاهدت نماییم .

ښاغلی اعتمادی متذکر شدند که ما رو ی همین اسا س در اینجا همین حالا نشسته‌ایم و بر روی اصل وحد ت‌ملی ، بـرادری و برابری راجع به حل مسا یل ملی تباد ل نظر مینمائیم رمزموفقیت‌مادر راه اعتلای‌مملکت در همین اصل نهفته است .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما معتقد هستیم که موفقیت مملکت در احترام به نظا م ملی وحفظ حقو ق سیاسی واجتما عی مرد م است باید این حقوق را برای مرد م تامین کرد و به آنها رهنما یی نمود که چگو نه از حقو ق شان به صور ت سالم استفاده کنند .

ښاغلی صدراعظم گفتند طور یکه همیشه گفته ایم نخستین هد ف ما به منظور تا مین حقو ق مرد م و رفاه آنها فراهم آوری یك محیط سالم اجتما عی وسیاسی مطابق ار زش های قانون اساسی میباشد وبا تامین ایـن محیط سالم وظایف ماست که برای همه‌شئون زندگی مرد م خود فکر و کار کنیم و راه های حل مسایل ملی را به کمك مرد م خودجستجو نمائیم .

ښاغلی اعتمادی متذکر شدند که این امر خودش بجای خود یك رسالت است و این

رسالت را وقت وزمان امروز بما و شماسپرده‌ها مردم این مملکت است مشکل کمك بمردم
اســـت .

بناغلی اعتمادی گفتند ما ادعا نداریم که همه مشکلات مملکت خود را دریك روز حل مینمائیم اما باکما ل سربلندی ادعا ی ایـــن را داریم تا جاییکه امکانا ت برای مامیسر است خدمت صمیمانه برای مرد م و مملکت خود انجام بدهیم و هنگامیکه وقت ما به سر میرسد واین وظیفهٔ را بدیگر ی‌میسپاریم با عین روحیه همکاری نمائیم .

بناغلی صدراعظم افزودند ایجاد هم آهنگی واتحاد نظر در بین همه طبقا ت ملت تامین واستقرار عدا لت اجتما عی تهیهٔ زمینه‌آسایش ورفاه عمو می ایجاد وتهیهٔ زمینه‌های‌پیشرفت برای همه را حکو مت مداریك حیا ت ملی واساسی امنیت اجتماعی در مملکت میداند ومعتقد است که در ایجاد وتا مین این زمینه ها سهم مردم و حکومت مساوی و مشتر ك است .

تاریخ افغانستان نشان داده است که مردم افغانستان در حل مسایل ملی در جریا ن تاریخ همیشه بحیث‌یك‌کل سهم گر فته اند و ما باید در ین لحظه حساس از تاریخ خود درس بگیریم .

بناغلی اعتمادی روی موضو عا ت‌اجتماعی وسهم مردم در تشخیصی مسایل ملی گفتند مردم مادر تشخیص اهدا ف ملی باید ایـــن مطلب را از نظر دور نداشته باشند که‌شرایط فعلی زند گی ما چه می خوا هد وعللی که سد راه پیشر فت است چیست و عواملیکه پیشر فت را سریع بسازد کدام اند .

شناخت واقعی این علل وعوا مل مثبت ، منفی وعینی جامعه ماست که ما را بطر ف هدف واقعی سوق دهد .

بناغلی اعتمادی جمعیت را خطا ب نموده گفتند حکو مت برا ی رفع پسمانی بافساد ، عوامل فساد و مشکلات مملکت مبارزه میکند و امیدوار است به یاری پرور دگار وتوجه ونیا ت نیك اعلیحضر ت پادشاه بزرگ و پشتیبانی مرد م ما درین راه حکو مت‌رایاوری کـــند .

بناغلی صدراعظم متذکر شدند ساحاتیکه جهاد ملی بان مبارزه کند کم نیست ایـــن سا حا ت حاوی مشکل با سواد کرد نملیون

ولایلت دها ت و قصا بات کشور است،مشکل بکار انداختن پو ل ها ی عاطل پو ل ها ی صندوق مرد م بکار ها ی مثمر است ، مشکل علاقمند ساختن سر مایه دارا ن به کار های تو لیدی است ، مشکل مبارزه با مفا سد اخلاقی و فساد اجتما عی است ، مشکل‌مجادله با مرض وفقر است ، مشکل مبارزه با افرا ط و تفریط است . ما باید بین پیرا ن وجوانان کشور نقاط اتصا ل و نزدیکی جستجو کنیم ما باید از تجار ت ارزندهٔ پیران خـــود و نیروی جوانان خود ، کشور خود را اعمار نمایيم . بناغلی صدراعظم گفتند حکو مت به تنهایی نمیتواند به مقابل این همه مشکلات راه حل جستجو نماید تا کمك نیرو ها ی مردم با حکومت هم آ هنگ نگر دد .

بناغلی صدراعظم پس از شر ح مفصـــل اوضا ع اقتصا دی کشور در طی دو پلا ن گذشته تا امروز گفتند برای رفع مشکلا ت مخصوصا مشکلات اقتصا دی ، حکو مت سعی میکند تا هم آهنگی و توازن کامل درحوصسات اقتصاد مملکت بو سیله اقدامات اسا سی که موجب ثبا ت اقتصادی در مملکـــــت گردد فراهم اید وافزودند برای پیشرفـــت اقتصادی مملکت باید تدابیری رامطابـــق به شرایط محیطی‌معاملات اجتماعی ،سنت‌های ملی واقتضاآتی عمو می مد نظر بگیر یـــم تا خلاها ومشکلات اقتصادی مارا‌که مانـــع بزرگ رشد اقتصادی ما شده است از بین بردارد .

بناغلی صدراعظم گفتند مابه تدابیریکه‌رشد اقتصـــادی ، اجتما عی و سـيا ســی را مطابق به شرایط وقت وزمان بصورت‌سلیم مطابق ارزش های قانون سرعت بخشـــد ضرورت داریم وامید واریم مردم ما بـــه ارزش ومثمر بودن تدابیر مذکور در حیات ملی شان ملتفت باشند وبامراعات آنهـــا ازآنها پشتیبانی نما یند .

بناغلی صدراعظم به منظور ایجـــاد یك فضا ی مطمئن جهت اعما ل این آرزو ها گفتند ما به یك مقاو مت منطقی عاملانه و قا نو نی به مقابل هر نو ع تما یلات واندیشه‌هاییکه از خلا های فکری جامعه استفاده میکند ومانع پیشر فت مملکت ما میشود نیاز داریم .

در پایان ښاغلی اعتمادی از اینکه این ملاقات میسر گردیده اظهار خوشی نمودند وبرای خود و همه کارکنان حکو مت ومردم کشور از خداوند بزرگ تحت قیاد ت پادشاه محبوب ما توفیق خد مت گذاری مفید آرزو کردند .

ښاغلی صدراعظم واعضا ی معیتی شا ن شام ۲۸ حمل در دعو تی اشترا ك نمودند که از طرف ښاروالی هرا ت در هوتل پار ك ترتیب یافته بود .

درین محفل ښاغلی عبدالصمدمجددی‌منشی انجمن ښاروا لی از طر ف وکلای ښاروالی ورود ښاغلی صدراعظم واعضا ی حکو مت را به هرا ت خیر مقدم گفته و آرزو ها ی نیك مردم هرا ت را برای خد مت گذار ی مطابق شعار (خدا ــ وطن وشاه) در راه‌اعتلای کشور مطابق خط مشی حکو مت به ښا غلی صدراعظم اظهار داشت .

ښاغلی صدراعظم در بیانیهٔ مختصر یکـه ایراد کردند از احساسات اهالی شاه دوست هرات وروحیهٔ همکار ی ایشان اظهار خو شی نموده و در بارهٔ جنبه های مختلف جهاد ملی توضیحا تی داده سهم گیر ی مرد م را برای تحقق این جهاد که هد ف و مرام آن‌سربلندی و بختیاری افغانستا ن وایجاد یك جامعهٔ‌سالم میباشد مهم وموثر خواندند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم باوزرای معیتی شان به سلسله باز دید شا ن از ولایات شمال و غرب‌کشور روز ۲۹ حمل به شین ډنډ موا صلت نمودند .

ښاغلی صدر اعظم ووزرای معیتی شا ن در حد فا صل هرات و فراه از طرف‌والی فراه و قو ماندان اردوی قند هار ، قوماندان قوای هوائی شین ډنډ ، وکلا ، سنا تور ، رئیس محا کم و معاریف و لایت فراه‌استقبال شدند .

ښاغلی صدر ا عظم در میدان هـو ا ئی شین ډنډ سلام قطعهٔ تشریفاتی را قبول و گارد ا حترام‌را معا ینه کـردنـد . سپس ښاغلی صدر اعظم در جوار میدان هوا ئی شین ډ نـډ قصبهٔ عصری و مدرن عما ر ت های ر ها یش را برای هوابازان کشور بنام نامی پادشاه بزرگ افتتاح نمودند .

ښاغلی اعتمادی حین افتتاح این قصبهٔ‌عصری نود فامیله که‌به اراده اعلیحضرت معظم‌همایونی اعمار گردیده گفتند : مسر ت دار م از ینکه امروز در محفل افتتا ح خانه های رها یش صاحب منصبان قوای هوایی اردوی شاهانه اشتراك می نمایم .

ښاغلی صدراعظم صاحبمنصبان قوای‌هوایی شین دند را مخاطب قرار داده گفتند : منظور از اعمار این منازل ایجاد رفاهیت و فرا هم آوری تسهیلات بیشتر برای آن صاحبمنصبان اردوی شا هانه ا ست که‌شب وروز برا ی فداکاری و خدمت گذاری برای وطـن آماده میباشند .

ښاغلی اعتمادی متذکر شدند تقویهٔ ما دی ومعنو ی حفظ حیثیت و عز ت اردو ی‌شاهانه محل توجه خاص حکو مت است . ښا غلی صدراعظم گفتند با قنا عت ملاحظه میکنیم که با مقتضیا ت عصر اردوی شاهانه هر روز بیشتر با تخنیك عصر ی مجهز میگردد ودر راه خدمت گزاری وطن بیشتر و مجهز ترآماده میشوند . ښاغلی صدراعظم تاسیسا ت جدید را به صـاحبمنصـبان و آنانیکـــه در راه اکمـا ل ا ن بـذ ل مسا عی نمـود نـد تبریك گفته واز خدا وند بزرگ ا ستد عا نمودند که نام اردو ی شاهانه تحت قیادت سر قو ماندان اعلی اردو ، اعلیحضـــر ت پادشاه محبوب ما همیشه توام با افتخار و سر افرازی باشد .

ښاغلی صدراعظم پس از استما ع پیشرفت کار قصبهٔ نود فامیلی قوای هوا یی شین‌دند وتوضیحات که از طر ف تور ن‌جنرال‌مرادعلی رئیس تعـمیر ا ت و ز ا ر ت د فاع ملی و آمر تعمیرا ت وسر انجنیر پروژه داده میشد نقشه های مربوط به پروژه را نیز ملا حظه کردند .

ښاغلی صدراعظم بعد از قطع نـوار از تعمیرا ت تکمیل شده نود فامیلی‌دیدن‌نمودند.
ښاغلی نوراحمداعتمادی‌صدراعظم‌ودوکتور عبدالقیوم معاون دوم صدارت ووزرای معیتی شان در حا لیکه والی های هرات ، فراه و قو ماندان های عسکری کند هار ، هرا ت و قو ماندان هوایی شین دند نیز حاضر بودند به تاور تر مینل میدان هوایی رفته و از آن جا تمرینا ت یکدسته از طیارا ت عسکری

را معاینه نمودند .

ښاغلی اعتمادی در ختم این باز دیدیکبار دیگر از برید جنرال خان محمد قو ماندان هوایی و پیلو ت های هوایی شیندند اظهار تشکر نموده موفقیت مزید شان را در راه خدمت به وطن از خداوند بزرگ استدعا نمودند .

ښاغلی صدراعظم طعام چاشت را بامعاریف شیندند صرف نموده و ساعت دو نیم بعد از ظهر از شیندند جانب مرکز ولا یت فراه حرکت نموده پس از توقف مختصر در هوتل فراه رود جانب فراه حر کت نموده در حوالی ساعت ٦ ونیم عصر به مرکز ولا یت فراه مواصلت کردند .

مردم شاه دوست فراه وولسوا لی ها ی مربوط آن متعلمین و متعلما ت به دو طرف جاده های داخل شهر فراه صف بسته ورود ښاغلی صدراعظم را با کف زدنها و صداهای هر کله راشی باحرار ت و نثار گل استقبال کردند .

درین موقع ښاروال سر پرست شهرفراه ضمن بیانیه خیر مقدم ورود ښاغلی صدراعظم ووزرای معیتی شان را به ولایت فراه خوش آمدید گفت :

ښاغلی صدراعظم تمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی را به رعا یای وفاشعار شاهانه رسانیده گفتند مسرورم که امروز خود را در بین برادران خود در ولایت تاریخی فـــراه مشاهده میکنم .

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردندگرچه مدت توقف ما درین ولایت کوتاه میباشد امیدوارم ازین مدت حد اعظم استفاده را نموده در جریان زندگی ومسایل شما بهتر وارد و با مشکلات شما از نزدیك آشنا یی پیدا نماییم وامکانا ت انکشا ف این ولایت را در ساحات مختلف جستجو کنیم .

ښاغلی صدراعظم اظهار امید کردند که ملاقات وتبادل نظر شان با مردم فراه مثمر نتایج سود مند واقع شود .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظـــم و

ښا غلی نور احمد اعتمادی صدراعـــظم موقعیکه از طرف یك دسته اطفال ولا یـــت فراه بانثار دسته گل استقبا ل میشـــوند

اعضای هیئتی شان روز ۳۰ حمل از پروژهٔ آبیاری و زراعتی وتاسیسا ت عمرا نی و ساختمانی وآمر یت ملاریا و میدان هوا یی ولایت فراه دیدن نمودند .

ښاغلی صدراعظم از تاسیسا ت عسکر ی ولایت فراه در حالیکه از طر ف جریدجنرال گل محمد جنگل قو ماندان قوای ۱۵ توضیحات داده میشد نیز دیدن نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدرا عظـــم ششس سا عت با اهالی ولایت فراه ، اهل معار ف وبزرگان ولایت نیمروز رو یمشکلات و مسایل صحبت نمودند .

ښاغلی صدراعظم در اجتماع مرد م مرکز فراه ، ولسوالی های بالا بلو ك ، قلعهٔکاه ، گلستان ، انار دره ، پرچمن ، بکوا ، و علاقه داری خاك سفید پس از رسا نید ن تمینا ت نیك اعلیحضر ت معظم همایو نی به رعایای وفاشعار شاهانه گفتند : فراه هفتمین ولایتی است که مادر آن سفر میکنیم در این سفر های خود ما در پهلو ی مطا لب زیادی مخصوصا دو چیز از نزدیك توجه ما راجلب کرد یکی بستگی مردم به نوا میس ، سنن، شعایر ، معتقدا ت و موازین ملی ودیگراینکه علاقمندی شدید مرد م به تر قی وپیشرفت مملکت .

ښاغلی اعتمادی بعد از شر ح پلانها و آرزو های حکو مت راجع به ایجاد شرا یط بهتر زندگی گفتند ما باید بدانیم که درشرایط امروز پیشر فت بدون داشتن قدر ت حقیقی اقتصادی ممکن نیست و پیشر فت هــا ی اقتصادی در جوامع مربوط به استقرارهمکاری ثبا ت عقیده وعلاقمند ی مرد م است تامریك به سهم خود در امور مملکت موثر واقـــع شـــوند .

ښاغلی صدراعظم پس از شر ح مفصل مشکلات مملکت و پلانها ی حکو مت گفتند :
برای مبارزه با مشکلات اقتصادی واجتماعی کشور تامین عدا لت اجتما عی و منافع نسبی وعادلانه همهٔ مردم موثر می باشد . ښاغلی صدراعظم اظهار داشتند تدابیر یکه با توجه به حفظ منافع نسبی همه طبقا ت مملکتمدنظر است و مایقین داریم که همین تدابیرمیتوانند حافظ حقوق و منافع طبقا ت مختلف جا معه باشد واصل عدا لت اجتما عی که از مظاهر اولیهٔ هر سیستم دیمو کراسی است مراعا ت نمایـــد .

ښاغلی صدراعظم متذکر شدند حکو مت با استفاده از امکانا ت سعی خوا هد کرد تا در تدابیر اقتصادی واجتما عی که به کمك مردم به منظور منافع مرد م رو ید ســـت میگیرد برای مردم افغانستان به صورتنسبی محل مطمئنی را مشخص نما ید .

ښاغلی اعتما دی علاوه کردند با ید فاصله ها را به منظور منافع مردم و مصالح مملکت با هم نزدیکتر نماییم امروز حلمسایلمملکت احتیا ج به یك تفا هم همه جانبه واصولی دارد تفا همیکه باید ا ساس آن بر همکاری و صمیمیت بنا شده باشد .

ښاغلی اعتما دی در ین ملاقاتها که جوقه جوقه اها لی مر کزوولسوا لی ها ی ولایت فراه در حالیکه دکتور عبدالقیو م معاو ن دوم صدار ت ووزیر معار ف و دیگر وزرای همسفر شا ن نیز حاضر بودند به اها لیموقع دادند تا روی مسایل و مشکلاتشا ن بارئیس با عضای حکو مت با صرا حت حر ف بزنند وتبادل نظر نمایند .

خواسته های مرد م رو ی کمبود آبزراعتی عدم برق کا فی اعمار جاده ها و شفا خانه های مجهز بود که از طرف اعضای حکو مت یا داشت ها اخذ میشد .

ښاغلی اعتما دی حینیکه با استا دا ن ، معلمین ومعلما ت ، و متعلما ت ملا قـــا ت کردند یك عده از معلمین و معـلـمـا ت و شاگردان ضمن بیانیه ها ورود ښا غلـــی صدراعظم وزرای معیتی شا ن را خیر مقدم گفتند .

ښاغلی صدراعظم اهل معار ف رامخاطب قرار داده گفتند از صحبت و صمیمیت شما تشکر میکنم واظهار آرزو ها ی شما برا ی پیشر فت مملکت وایجاد شرایط بهتر زندگی آرزوی همهٔ افراد وطن خواه کشور است .

ما بحیث حکو مت آرزو یی جز خد مـــت گزاری برای سعادت و رفا هیت شمـــا و ایجاد شرایط بهتر برای زند گی مردم خود نداریم . این آرزو ها وقتی تحقق می یابد که ما مطمئن باشیم جوانانی داریم که باسلاح علم مجهز هستند و به نوا میس عنعنا ت

وشعایر دینی و ملی خود احترا م وبستگی دارند .

ښاغلی اعتما دی گفتند ما امروز نیازداریم تا آیندهٔ کشور خود را به اسا س واقعیت های تاریخ و مقتضیا ت زمان پی ریزی کنیم وشما جوانان که امروز فر صت تحصیل برای تان میسر است در ایجاد این شرایطمسئولیت بزرگیداریدبرای اینکهاینشرایط بدستسالم صالح و با کفا یت شما به صور ت سالم پیشبرود بر شما ست تا ازین فر صت ، فرصتیکه برای شما بدست آمده برا ی مجهز ساختن خود و برای فردای کشور حداعظم استفاده را بنمائید . فردائیکه بدست شما سپرده میشود مسئو لیتها ی بزرگی را نیز همراه دارد .

تلاش همهٔ ما امروز اینست تا شرا یط بهتر برای شما میسر شود تا شما شرایط بهتر برای فردای وطن خود ایجاد کرده بتوانید .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما به مشکلا ت محل شما کاملا مستشعر هستیم بر شما نیز لازم است تا در شنا خت مشکلا ت حکو مت نیز با ما سهیم باشید . شما باید حدود توانایی امکانا ت و نارسا یی های ما را تشخیص کنید . برای تشخیصمشکلات یکدیگر ما باید روحیهٔ تفا هم و هماهنگیداشتهباشیم.

ښاغلی صدراعظم گفتند از وظایف اولیهٔ شما جوانان شنا خت و تشخیص واقعیت ها و هم پابندی به اصو ل معیار ها وارزش و معتقدا تی است که جامعهٔ ما برو ی آن استوار است .

ښاغلی صدراعظم جوانان را مخا طب نموده گفتند فر دای مملکت را شما میسا زید و بر شماست که با امید واری و خوشبینی به طرف فردا پیش بروید .

ښاغلی صدراعظم متذکر شدند برا ی ایجاد یك خوشبینی و امید واری برای جوانا ن ما آرزو داریم برای شما شرایط بهتر تحصیل وزندگی میسر شود تا ما بتوانیم با آرامش خاطر بطر ف شما و شما با آرامش خا طر به آیندهٔ خود متو جه باشید .

ښاغلی صدراعظم به جوانا ن تو صیه نمودند که ما باید واقعبینانه رو ی مسا یل کشور خود قضاوت کنیم تنها با نفی مسایل نمی توانیم نقش مثبت خود را ایفا کنیم .

موقف گیر ی ما به مقابل مسایل باید از روی تعقل و بصیر ت باشد ، ما باید از حقوقیکه در یك نظام دیمو کراسی بما داده شدهاست هوشیارانه و معقول ا ستفاده نما ییم .

ما باید حدود و قانون و تجاوز بهقانون را تفکیك کنیم .

ما باید همانقسم که حدود امتیاز خود را میشنا سیم سر حد مکلفیت های خود را نیز بشنا سیم ـ ما نباید در پهلوی دیموکراسی وقانون تعبیرا ت نادرست وضع کنیم اینها همه از مسئولیت هائیست که در پهلو ی سایر مسئولیتها جامعه بما داده است .

ښاغلی اعتما دی راجع به دور نما یفردای مملکت و مسئو لیت های جوانا ن تذ کارداده اظهار داشتند ما ازروی آگا هی شمامی توانیم راجع به آیندهٔ مملکت مطمئن باشیم و بر شماست تا این آگا هی را از خود نشا ن بد هید تا جامعه مطمئن شود که فردا بهدستان سا لم با تدبیر وباکفایت سر نوشت مملکت را اداره خواهد کرد .

ښاغلی صدراعظم به نقش ارزنده و مقام ار جمند استاد و معلم اشاره کرده موفقیت شانرا در راه وظیفهٔ مقد س شا ن آرزو کردند .

در اخیر ښا غلی صدراعظم اظهار امید نمودند که اولاد معار ف که مردا ن وزنا ن فر دای کشور میباشند از عهده مسئو لیت بزرگی که مقابل دارند به شا یستگی بدر آیند واضا فه نمودند که ما برای خودوبرای همهٔ شما توفیق می خوا هیم تا تحت شعار بزرگ ما که خدا پرستی ، وطن خواهی ، و شاهدوستی است در راه تحقق بخشود ن آرزوها وآمال ترقی و ملی کام گا ر و رستگار باشیم .

ښاغلی صدراعظم با معاریف ولایت نمیروز که برای ملاقا ت ښا غلی اعتما دی به فراه آمده بودند در حالیکه ښاغلی انصاری والی رئیس محاکم و بعضی دیگر از روسا ی دوایر نیمروز نیز حاضر بودند ملاقات و رو ی مسایل مشکلات ولایتنیمروز با آنها تبادل افکار نمودند .

ښاغلی صدراعظم در ملاقا ت شا ن به اهالی ولایت فراه ومعاریف نیمروزازموجودیت قاچاق درین ناحیه اظهار نگرا نی نموده از اهالی هر دو ولایت خوا هش نمودند تا در راه انسداد قاچاق با حکو مت همکار ی صمیمانه نمایند .

ښاغلی اعتمادی گفتند حکو مت سعی دارد تا برای جلو گیر ی قاچا ق گوسفند ودیگر مواد ارتزاقی تدابیر موثر اتخاذ نما یند و برای اینکه مرد م نیز در جهاد ملی سهم فعا ل داشته باشند در جلو گیر ی ازقاچاق با حکو مت مسا عد ت و همکار ی صادقا نه نمایند .

اهالی فراه و معاریف‌نیمروزدر راه‌جلوگیری قاچاق وسهم گیر ی در جهاد ملی همکار ی خود ها را با مامورین حکو مت به صور ت فعالانه وعده دادند .

ښاغلی اعتما دی در این ملاقا ت مامورین وولسوالان را به وظایف سنگین و خطیر شان برای خدمت مردم بیش از پیش متو جه‌ساخته گفتند حکو مت برای بر قرار ی عدا لت‌اصل مجازا ت ومکافا ت را میخوا هد تا بصور ت جدی تطبیق نماید همچنا نیکه یك ما مور وظیفه شناس وصادق مورد تو جه قرارمیگیرد در مقابل مامورین منحر ف نبا ید هیچ نوع دلسوزی و گذشترا توقع داشته باشند .

ښاغلی صدراعظم بخود و همکارا ن خود وهمه مامورینی که در ارگان قوهٔ اجرائیه‌خدمت می نمایند از خداوند بزرگ توفیق خواستند تا در تحت شعار خدا ، وطن وشاه مصدر خدمت برای مردم در راه ارتقا ی کشـور شوند .

ښاغلی سید قاسم والی فراه و چند تن از مامورین نیز ضمن بیانیهٔ هایی به ښا غلی صدراعظم اطمینان دادند که آنها از سنگینی وظایف خود مستشعر بوده در راه تحقق‌یافتن مرام ها ی حکو مت که همه برای سعاد ت مردم کشور است از هیچ نو ع همکار ی و ایثار در راه خد مت به مرد م دریغ‌نخواهند کـرد .

ښاغلی صدراعظم و همرا هان شـان از ولایت فراه که آخر ین ولایت شا مل پروگرام بازدید رسمی شان از ولایا ت شمال وغرب کشور بود بصو ب کابل عزیمت کردند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی‌صدراعظم‌ووزرای معیتی شان در دلارام توسط ښا غلی محمد صدیق والی تورنجنرال محمد سعیدقوماندان عسکر ی ، مولو ی عبدالواسع رئیس محکمه ، ښاغلی محمد افضل شیردل ښاروال‌سرپرست وعدهٔ از معاریف کند هار استقبا ل شدند .

ښاغلی صدراعظم ووزرا ی معیتی شا ن سا عت ۲ بعد از ظهر به ولایت کند هار وارد ونان چاشت را با والی قو ماندا ن عسکری و معاریف ولایت کند هار صر ف نمودند .

ښاغلی صدراعظم قبل از حرکت جا نب کابل به خرقهٔ حضر ت محمد (ص)رفته‌بروح حضرت سرور کائنا ت درود و دعاء اتحا ف نمودند .

ښاغلی صدراعظم و همراهان شان پس از هجده روز باز دید ر سمی از و لا یا ت شمال و غرب کشور ساعت پنج عصر ۳۱ حمل از کند هار جانب کابل عزیمت نموده حوالی پانزده شب بکابل مواصلت نمودند.

بازدید جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظم از صفحات مرکزی کشور

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدرا عظم ساعت ۸ و ۴۵ دقیقهٔ قبل از ظهر روز ۹ ـ اسد ۱۳۴۹ بغرض باز دید از ولایا ت مر کزی کشور عازم آن صوب گردیدند .

در این باز دید دکتور عبدالقیو م معاو ن دوم صدار ت ووزیر معارف ،دکتورعبدالواحد سرابی وزیر پلان ،پو هاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج وزیر صحیه ، ښا غلی عبدالحکیم وزیر زرا عت وآبیار ی ، انجنیر محمد یعقوب لعلی وزیر فوا ید عامه ،ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور وعدهٔ ازمتخصصین معار ف ، زرا عت وآبیاری ، صحیه فوایدعامه با ښاغلی صدراعظم همراه بودند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ساعت پنج ونیم عصر روز ۱۰ ـ اسد به ولسوا لی مرکز بهسود مواصلت کردند .

ښاغلی صدراعظم در مرکز بهسـود در حالیکه هزارا ن نفر از اهالی آنجا برا ی پذیرائی اجتما ع نموده بودند ورود ښاغلی صدراعظم و هیأت معیتی شانرا با کف‌زدنها وابراز احساسا ت استقبا ل نمودند .

ښاغلی صدراعظم درین اجتما ع بزرگ گفتند : اعلیحضر ت معظم همایو نی پادشاه بزرگ ما به من وظیفه سپرده اند در ین‌سفر بحیث وظیفه اولی خود تمنیا ت ذات‌شاهانه را برای رعایا ی وفاشعار شاهانه برسا نم وافتخار دار م که این وظیفهٔ پر مسر ت را بسر میرسانم .

ښاغلی صدراعظم در اجتما ع مرد م مرکز بهسود اظهار داشتند سفر هیئات حکو مت به مناطق مر کزی مملکت د نبا له مسافرت‌قبلی هیأت حکو مت به صفحا ت شما ل وغرب مملکت است که حکو مت در خط مشی خود به نماینده گان ملت وعدهٔ داده بود .

ښاغلی اعتمادی اضافه کرد هد ف مشخص مسا فر ت ما مطالعه ورسید گی نزدیك به امور و مسایل این مناطق و مطالعهٔ امکانا ت ومساعی محل جهت تسریع انکشا ف محـل مطابق به احتیا جا ت و مقتضیا ت خودمحل میباشد .

ښاغلی صدراعظم گفتند ما عقیده داریم که مسافر ت هیأت حکو مت به ولایا ت‌مسئولین قوهٔ اجرائیه را با اصل مسا یل جامعه آشنا میسازد و یقین داریم این سفر نیز مانندسفر حکو مت در صفحات‌شمال‌وغرب‌مملکت‌بامشوره و تماس مستقیم با وطنداران به نتیجه مفید و مثمر واقع میشود .

ښاغلی صدراعظم علاوه نمودند از سفـر هیأت حکو مت به ولایا ت شما ل و غر ب مملکت تجار ب و نتایج مفید ی بدست‌آمد برای حکو مت ثابت گردید که این‌راه‌راباید ادامه بد هد وبه ولایات کشور به‌منظور دیدار وطنداران عزیز و شنا خت مشکلات آنهـا مسا فر ت نموده وبا اشترا ك مسا عی خود شان در راه رفع مشکلا ت آنها صبر فـمساعی مزید نماید .

ښاغلی صدراعظم گفتند استقبا ل گر م وپر شور شما نمایندهٔ احسا سا ت پا ك

صمیمانهٔ شما ست از ینکه امروز من ورفقای همسفرم در بین احسا سا ت گر م وصمیمانهٔ شما استقبا ل می شویم حا کی از احساس مشتر ك حکو مت و مرد م و هم مطابقت احساسا ت هر دو راجع به پیشر فت و انکشا ف مملکت است . نقش ارزنده و تاریخی مرد م ولایا ت مرکزی مملکت در پیشر فت مملکت عزیز ما افغانستا ن در سویه ها و مشاغل مختلف نماینده کامل وطن دوستی ، شاه دوستی و حسن خد مت گزاری مردم این مناطق برای مردم ووطن عزیز شان میباشد .

بناغلی اعتمادی گفتند مجا هدا ت خلاقهٔ که مردم نجیب و زحمت کش این منا طق در راه بهبود وضع زند گی خویش ووطنداران خویش بعمل می آورند علاقه خاصی آنها به پیشر فت خود شا ن و پیشر فت وطن ما میباشد .

همچنان بناغلی اعتمادی افزودند حکو مت در راه ایجاد یك اقتصاد سالم ملی برا ی بهبود وضع زند گی مرد م به اصلا حا ت لازم مبادر ت خوا هد کرد و متیقن است که در موفقیت این اصلا حا ت وقت ، زما ن و مصالح اکثریت مردم ما را پشتی با نی میکند چه هر کوشش وسعی اصلا حی که‌در مملکت بعمل می آید هد فش آسایش مرد م است و بر اساس مصالح عمو می تنظیم میگردد .

بناغلی صدراعظم گفتند چر خ زما نه به عقب بر نمی گردد وقت وزما ن همیشه پیش میرود و ما مسروریم که تحت هدا یت پادشاه بزرگ خود و مطابق به تمنیا ت‌مردم خود بسوی تامین عالی ترین مصا لح ملی پیش میرویم .

بناغلی صدراعظم گفتند امید واریم مرد م ما همه به صور ت کلی با داشتن حقو ق و فرصتها ی مساویا نه و در عین حال باقبول مکلفیت های مساویا نه و تلاش های‌مستدام وبکار انداختن اندیشه های خود بتوانند پیش از پیش درین پیش رو ی سهم موثر ومثبت بگیر ند .

بادرك کسب معرفت مو فقیت در پر تو وحدت ملی ، یگانگی ، برادری وبرا بری‌که یگانه راه موفقیت ماست در آبادی وبختیاری مملکت خود موثر ثابت گردند .

بناغلی صدراعظم و همرا هان شا ن در مسیر سفر شان در ولا یا ت مرکزی حین مواصلت به میدان شار مرکز ولایت ورد ك از طرف بناغلی عبدالقادر قاضی ، وا لی و مولوی محمد طالب رئیس محکمه وروسا ی دوایر ، مامورین معار یف واها لی استقبال گردیدند .

بناغلی صدراعظم حین ملاقا ت با اها لی مرکز ولایت وردك تمنیا ت نیك اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه محبو ب ما را به آنها ابلاغ نموده و به ایشا ن وعده دادند که در آینده بانجا نیز مسا فر ت کنند .

بناغلی صدراعظم در اثنا ی موا صلت در سیاه خا ك از طر ف هزارا ن نفر ازاهالی با حرار ت استقبا ل شدند .

در منطقهٔ فرا خلم مرکز حصهٔ اول بهسود بناغلی صدراعظم از طر ف عدهٔ کثیر ی از اهالی باگرمی زاید الوصفی پذیرائی‌گردیدند بناغلی صدراعظم درین مو قع گفتند تلاش های همهٔ ما برای این است تا پسما نی ها را در همه گوشه وطن خود جبرا ن کنیم و برای جبران‌این‌پسمانی‌هاهمکاری‌پشتیبانی‌وتفاهم مردم که با حکو مت همراه میباشد حکو مت را در تامین معمو ل بیشتر موفق میسازد .

همه مردمی که در این کشور زندگی میکنند برادر هم هستند حقوق مساوی دارند ما همه افغان وبرادر هستیم ومسلمان می باشیم، این روحیه‌ایست‌که باسرنوشت مملکت مابستگی دارد واین روحیه برادری وبرابری ومساوات است، این چیزیست که وطن ما باآن افتخار دارد.

بناغلی صدراعظم در عر ض راه از جریان کار سرك گردن دیوار وپنجاب دیدن نمودند و به وزیر فواید عامه هدایت دادند تاقبل‌از فرا رسیدن موسم سرمای آن منطقه برای تکمیل ا ین سرك قوای بشری و و سا یط تخنیکی موجوده را تقویه بیشتر نماید .

همچنان بناغلی صدراعظم از معدن ابرك در تکانه نیز دیدن نمودند که‌از طرف آمر و انجنیران پروژه درمورد تو ضیحات داده میشد وبناغلی صدراعظم درباره بهره برداری از این معدن هدایات لازم دادند .

بنا غلی صد ر اعظم و هیئت معیتی

بناغلی نوراحمد اعتمادی موقعیکه ازطرف اهالی میدان بنار استقبال میشوند

شاغلی پیسلسله مسافرت شا ن به ولایت مرکزی مملکت روز ۱۱ اسدوارد ولسوالی پنجاب ولایت بامیان گردیده واز طرف هزاران نفر از معاریف اهالی وشاگردان معارف با حرارت استقبال گردیدند

بناغلی صدراعظم وهیت همراهان شان در نزدیکی ولسوالی پنجاب از طرف یکدسته پنجصد نفری سوارکاران استقبال شده وتا مرکز ولسوالی بدرقه گردیدند .

بناغلی اعتمادی صدراعظم در اجتماع اهالی ولسوالی پنجاب اظهار داشتند مسرت داریم اولتر از همه تمنیات وآرزو های نیک اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه ما را به شما رعایای وفا شعار شاهانه ابلاغ نمایم .

اعلیحضرت معظم همایونی از مسافرت چند سال قبل شان در این منطقه این ولسوالی خاطرات نیک دارند من میخواهم مراتب آنرا به شما اظهار نمایم .

نیات پادشاه بزرگ ما جز سعادت رعایای شاهانه چیز دیگری نیست وما هم که بحیث حکومت اعتماد پاشاه ومردم خود را داریم جز خدمت گزاری صادقانه ومفید را به هموطنان ووطن عزیز خود نداریم .

بناغلی صدر اعظم گفتند ازمحبت واظهار احساسات شما وپذیرائی گرمیکه ازمن ووزرای محترم ورفقای که دراین سفر با من همراه هستند به عمل آوردید صمیمانه تشکر میکنم.

احساسات شما برای ما بحیث اعضای حکومت که مفهوم واقعی آن باید خدمت گزاری به ملت باشد تشویق کننده است وما را در راه طولانی وناهمواریکه برای انکشاف کشور در راه بختیاری وسعادت شما ووطن ما روبرو داریم بیشتر کمك میکند ، مااز لحظه که در مناطق مرکزی مملکت داخل شدیم درهر جابااحساسات گرم وطنداران خود مواجه گردیده ایم مااین مسافرت رابرای آن انجام میدهیم که بیشتر به مشکلات شما آشنا شویم از نزدیک بادرك نیازمندی های شما بتوانیم مصدر خدمت برای شما وبرای وطن عزیز خود شویم .

بناغلی صدراعظم گفتند ما در نظام دیموکراسی

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم حین صحبت با معاریف پنجاب

وظیفه داریم یک جامعه سالم را به‌اساس عدالت اجتماعی پی ریزی نمایم بامسرت‌می بینیم که جامعهٔ ما به‌این هدف متوجه است وبه اساس وحدت‌ویگانگی روزبروز این‌روحیه بیشتر تقویه میشود ومردم افغانستان به هرقبیله که منسوب‌میباشندمانند برادر درمحیط برابری ومساوات در راه سعادت وسرفرازی افغانستان متفقاً خدمت میکنند .

ښاغلی اعتمادی گفتند واقعاً مابايد باافراط وتفريط به یک سویه مبارزه کنیم . جامعه‌ما تقاضا دارد تاتعادل وموازنه را درحیات‌اقتصادی وسیاسی‌خودحفظ نمائیم چه عدم حفظ تعادل موجد فاصله میگردد .

مابايد فاصله ها را در مملکت خود به هم نزدیك کنیم چه فاصله ها با نقشیکه درایجاد فاصله های معنو ی وبشر ی در جوا مــع دارد موقع نمی دهد که عدا لت اجتما عی به صور ت واقعی بر قرار گردد و تحقق پذیرد .

ښاغلی صدراعظم نسبت رفع مشــکلا ت مردم گفتند ما همیشه به مرد م خود واقع بینانه حدود و توان مالی حکو مت را بیا ن داشته ایم ما همواره کاری را که توان مالی آن موجود بوده گفته ایم که انجام مید هیم وکاری را که از حدود بودجه وامکانا ت مالی حکو مت بعید بوده اصلا وعدهٔ نمی دهیم و بدین طریق نمی خوا هیم مردم را در انتظار موهوم و غیر عملی بگذاریم وآنچه در اختیار وامکان شرایط مالی و تخنیکی کشور ما در دستر س باشد برای اسایش و رفا هیت‌مردم وبرای ایجاد شرایط بهتر زند گی آنا ن صرف خوا هد شد .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم در بارهٔ سهم گیری مردم در اقداما ت انکشا فی حکو مت گفتند :

مردم هم وظیفه دارند به سهم خود در طریق به ثمر رسانید ن این کوشش ها ی حیاتی تلاش کنند و با اتفاق اتحاد ویگانگی

در بنیان گذاری افغانستانیکه مطلوب همه ماست سهم مو ثر ، شایسته ومثبت بگیرند وفرزندان افغان در هر موقعیت اجتماعی که قرار دارند باید این سهم را در برابر کشور خود ، برای پیشرفت مملکت خود بصورت صادقانه انجام بدهند .

بناغلی صدراعظم هنگام صحبت را جع به هدف مسافرت خویش به مناطق مرکزی افغانستان گفتند ما امید واریم که در مدت مسافرت مختصر خویش در ولسوالی شما وهم چنین مسافرتی که در دیگر مناطق مرکزی کشور انجام میدهیم موقع بیابیم با شما بیشتر صحبت کنیم واز نظریات ، مشوره ها و معلومات شما استفاده نماییم وهمچنان در عین فرصت شما نیز بمشکلات حکومت نجود بیشتر آشنا شوید وباواقع بینی در اطراف تجاویز قضاوت نمائید

بناغلی اعتمادی علاوه کردند مامسئولیت خود را بحیث حکومت در مقابل خدا ، وطن، پادشاه ومردم خود بخوبی درک میکنیم .

بناغلی صدر اعظم در قسمت مبارزه با مشکلات گفتند ما باید با امید واری بطرف فردای کشور ، یک فردای بهتر از امروز متوجه باشیم . ما باید با اهداف بزرگ‌ملی خود با اهدافی که به اساس وحدت ملی ویگانگی استوار است دشواری ها را از سر راه خویش دور نمائیم .

بناغلی اعتمادی صدراعظم ضمن اشاره به پلان های انکشافی کشور اظهار داشتند در راه انکشاف وایجاد یک زندگی بهتر و مرفه برای مردم افغانستان در حدودامکانات اقتصادی کشور پلانهای طرح شده که‌شما یقینا اطلاع دارید اما در قسمت ولایتیکه شما به آن علاقه مندی خاص دارید یعنی ولایت خود شما اگر تا امروز در مقابل بعضی پروگرام های انکشافی منطقه عایقی بوده‌است یک قسمت آن معلول‌شرایطاقلیمی،جغرافیایی وطبیعی خود این منطقه میباشد . اما امیدوار هستیم با ایجاد تاسیساتیکه با کمک حکومت وبا همکاری مردم ایجاد میشود در اینجا شرایط بهتر بمیان آید .

بناغلی صدراعظم همچنان اظهار امیدواری نمودند که با عبور شاهراه آسیایی ازمناطق مرکزی کشور این مناطق اتصال نزدیک تر وبهتر وسریعتر بادیگر نقاط کشور پیدانماید تا یک قسمت مشکلات مردم این مناطق مرتفع شود وشرایط بهتر اقتصادی در این ساحه پدید آید .

همچنان بناغلی صدراعظم در حالیکه‌معاون دوم صدارت ووزیر معارف وسایروزراء وهیئت معیتی شان حضور داشتند از جریان امتحان سالانهٔ شاگردان لیسهٔ پنجاب ولیلیهٔ دارالمعلمین مستعجل دیدن کردند وازشاگردان سوالاتی بعمل آوردند .

بناغلی صدراعظم در عرض راه پنجاب ،ورث و شهرستان از قطعات نمایشی گندم اصلاح شده نیز دیدن کردند و در زمینه به وزیر زراعت وآبیاری هدایت دادند .

بناغلی اعتمادی در منطقهٔ قناق ، کارهای گروپ سروی ریاست سروی معدن را که مشغول سروی معدن میباشد بازدید کردند و جوانانی را که در هوای گرم وشرایط سنگین مشغول اجرای وظیفه بودند مورد نوازش قرار دادند .

بناغلی صدراعظم شام همانروز درحالیکه پوهاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج وزیر صحیه نیز حاضر بود با بناغلی‌بلوم هیگنف آمرگروپ امدادطبی‌راجع‌بترمیم‌وتکمیل شفاخانه و مرکز صحی در ولسوالی پنجاب مفاهمه نموده در این مورد به وزیر صحیه هدایات لازم دادند .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم وهیئت معیتی شان بعد از ظهر ۱۲ اسد به ولسوالی شهرستان ولایت ارزگان مواصلت کردند . بناغلی صدراعظم و همراهان شان از طرف بناغلی عبدالملک لعل پور والی ، سناتور ارزگان و معاریف شهر ستان استقبال گردیدند .

همچنان بناغلی صدراعظم و همراهان شان در راه عزیمت در شهرستان ازولسوالی ورث نیز بازدید نمودند هکذا بناغلی‌صدراعظم بنای یک پل اساسی را که از طرف ریاست انکشاف محل اعمار میگردد در پنج کیلو متری پنجاب گذاشتند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم در اجتماع مردم ولسوالی ورث

ښاغلی صدر اعظم در و لسوا لی و ر ث از نندار تون صنایع محلی آنجا نیز دید ن نمودند . ښاغلی صدراعظم در اجتماع اهالی ولسوالی ورث وتهداب گذاری پل پنجاب گفتند حکو مت در موقف مالی امروزی برای بهبود وضع زندگی مرد م در مرکز وولایا ت مساعی محل را در انکشا ف محل موثـــــر میداند و امید وار است با مطالعه زمینه های انکشا ف محلي در همه ولایا ت کشوروسعت انکشا ف پروگرام محلی وسهم گیر یموثر خود مردم در این امر حکو مت را موفق سازد وبا این روحیه تشریك مسا عی وتسا ند با همی در محل واز این راه دهکده ها ، قریه ها وشهر های کشور آباد گردد .

ښاغلی صدراعظم متذکر گردیدند کـــــه حکو مت معتقد است برای انکشا ف محـــــل وبهبود وضع زند گی مرد م در شهر ها و روستا ها ایجاد راه ها وشوار غ یکی ازامور مهمی است که در مملکت ما باید موردتوجه جدی قرار بگیر د .

ښاغلی اعتمادي علاوه کردند بزرگتر ین هدف حکو مت در پروگرام انکشا ف محل در ولایات ، دها ت و قصبا ت اینست تا مردم این مناطق را به فعا لیت های ارزنده تری برای زندگي بهتر تشویق نماید .

ښاغلی صدراعظم گفتند مردم دها ت و روستا های ولایا ت ما ناگزیر اند یا در ك احتیا جا ت واقعی خود در رفع مشکلا ت و دشواری های زند گی محلی خود بکوشند و به تجاویزیکه از طر ف دوایر مسـئول در زمینه اتخاذ شده است و متکی بر فکر و ایجابا ت عصر است تفا هم و همکار یعملی نشان بد هند انکشا ف محل در پهلو یفعالیت ها وخدما ت اجتما عی خویش باید مرد م دها ت و قصبا ت را با حقیقت و مفهو م واقعی و هد ف تحو ل که در جامعه ما بوجود آمده آشنا سازد .

حینی که ښاغلی صدراعظم در بارهٔ اهداف

پروگرام انکشاف محل صحبت مینمودند گفتند پروگرامهای انکشاف محل زمینهٔ را برای استفاده استعداد های پنهانی فرزندان این کشور و محیط دهکده ها، قراء و شهرها مساعد میسازد.

ښاغلی صدراعظم گفتند ایجاد پروگرام انکشاف محل واستفاده مردم از آن پروگرام علاوه بر منافع و مزایای مادی دارای یک اثر سودمند روحی نیز میباشد و آن اینست که حالت رکود و سکوت را از دهات، قراء قصبات رانده جنبش وعلاقه بکار و زندگی را جانیشین آن میسازد.

ښاغلی صدراعظم گفتند لزوم تشویق ورهنمایی اهالی برای اشتراک فعال در انکشاف محل و ضرورت بکار انداختن سرمایه های محلی وایجاد تاسیس یک پروگرام ملی که جوابده این احتیاج باشد از مسایلی است که حکومت با لای آن فکر وکار مینماید و حکومت معتقداست تازمانیکه مساعی خود مردم به همین شکل تحریک وتنظیم نشود تنها با پروژه هاییکه با بودجهٔ مردم، حکومت تمویل و پیش برده میشود سیر ارتقای ملی بدون شک بطی خواهد بود.

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم با هیات معیتی شان ساعت ۹ قبل از ظهر روز ۱۳ اسد از شهر ستان جانب سرکول که بین ولسوالی های لعل و سرجنگل و دایکندی واقع است عزیمت نمودند.

ښاغلی صدراعظم و همراهان شان دررراه عزیمت بدایکندی ساعت پنج بعد از ظهر همان روز به سنگ موم موا صلت نمودند واز طرف جمعیت کثیری از اهالی وشاگردان معارف استقبال شدند.

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدرا عظم و هیات معیتی شان بعد از ظهر روز ۱۴ اسد از سنگ موم به مرکز ولسوالی دایکندی مواصلت کردند.

معاریف شاگردان معارف مامورین واهالی با ابراز احساسات گرم از ښاغلی صدراعظم وهمراهان شان در دایکندی استقبال نمودند.

ښاغلی صدراعظم در اجتماع اهالی ولسوالی دایکندی پس از ابلاغ تمنیات و آرزوهای ذات شاهانه برای سعادت ملت وفا شعار شان اظهار داشتند در خدمت مردم در عامل مهم همیشه حکومت ماارا رهبری کرده است، یکی عقیده به خدمت صادقانهٔ مردم و دیگر تلاش و مساعی صمیمانه برای حل مشکلات مردم و بهمین علت است که باوصف مسئولیت ومصروفیت هایی که در مرکز داریم و وظیفهٔ خود شمرده یم که از نزدیک با شما برادران ووطن داران خود در تماس شویم و به نیاز مندی های تان در محل زندگی خود تان بهتر خود را واقف گردانیم.

ښاغلی صدر اعظم افزودند ما برای برداشتن یک گام وسیع در انکشاف ملی باید مشترکا برای بهبود، زندگی خود کار کنیم و مشترکا مشکلات خودرا بصورت واقعبینانه ارزیابی نمائیم و با اندازه گیری صمیمانه امکانات همدیگر در داخل مقدور با صرف مساعی همگانی بتوانیم قدم های مفید بر داریم.

ښاغلی اعتمادی صدراعظم متذکر شدند که موضوع انکشاف محل در همه نقاط مملکت در چوکات پلان عمومی اقتصاد ملی ما مستلزم مطالعات بیشتری است و امیدواریم که این مطالعات که قسما در گذشته نیز صورت گرفته تعقیب شود و نتیجه آن مارا برای کار های آینده در موضوعات انکشافات محل در همه نقاط مملکت رهنمائی کند.

ښاغلی صدر اعظم خاطر نشان کردند وقت و زمان بما امر میکند تا جامعهٔ خودرا به اساس برابری و برادری و حفظ واحترام حقوق افرادی واجتماعی بنیان گذاری نمائیم اگر ما نتوانیم این روحیه واین تعادل را استحکام بخشیم نمی توانیم ادعا کنیم جامعه سالمی بنیان گذاشته ایم.

ښاغلی صدر اعظم متذکر شدند که ایفای

این و ظیفه مسئو لیت مشترك مردم وحکو مت است مردم نیز با ید با درك حقوق خو د حدود و مسئو لیت هـای خـودرا تشخیص ید هند و با تشخیص این حدود بخود اجازه ندهند از حریم قا نون تجاوز نما یند .

بنا غلی صدر ا عظم گفتند دیمو کراسی حکو مت قا نون است در د یمو کرا سی آزادی های فردی محترم است این آزادیها بحیث ار زشهای عا لی در پر تو حقو ق جا معه در دیمو کرا سی قبول شده است اما با ید ملتفت با شیم که این آ زا دیها از خود حد وحدودی دارد و حدود این آزا دیها در چو کات قانون تنظیم میشود و قـا نو ن اجازه نمی د هد که جـا معـه به تر تیبی استعمال شود که دران کلمات قوی ، ضعیف، ظالم و مظلوم مصداق پیدا کند حکو مت و مردم و ظیفه داوند تا ارزشهای عالی را حفظ واحترام کنند و برای حفظ این ار زشها قانون بما قدرت وامکان بخشیده است تا در راه صیانت حقو ق فردی و تا مـین عـدا لت اجتماعی اقدا مات مو ثری نماید .

بناغلی صدر ا عظم ا ظهار دا شتند که حکو مت به نیاز مندی های شما و همه مردم مملکت مستشعر و ملتفت است که مردم ما باید در همه شئون زندگی مطا بق احتیاجات و تفکر عصر ما که جا معه ما نمیتوا ند ازان بیگانه بما ند د سترس دا شته با شد اما باید متذ کرشد که بر آوردهشدن همه این احتیا جات درصرا سر مملکت چه مشکلاتیرا دربر دارد .

بنا غلی اعتما دی صدر اعظم در حصهٔ مشکلات منا طق مر کزی افغا نستان بصورت خاص اشاره نموده گفتند منا طق مر کز ی افغا نستان از لحا ظ سا ختمـان طبیعی ووضع کوهستانی وشرایط عمومی مخصوصاً سر زمین شما از نظر مو قعیت طبیعی این باشول ما را بیشـتر مشـکل ساخـتـه است .

درجا ها ئیکه نسبتا نفو س متمر کز بوده ووضع مساعد دیده شده طو ریکه خود ملتفت هستید اقدا ماتی صورت گرفته وبعد ازاینهم به خواست خداوند (ج) ومشوره وتفا هم

بامردم منطقه که هد ف سفر ما نیز همین است قدمهای مثبت د یگری در راه انکشاف محیط و محل شما بر داشته شود .

بناغلی صدرا عظم را جع به تحو لا تیکه ا خیرا در مملکت رو نما گردیده متذ کرشده گفتند در افغا نستا ن و طن عـزیـز مـا تحولاتیکه بروی غایه های ملی پی ریزیشده باید درنوع فکر و عمل مردم تا ثیر بزرگی وارد نماید تابه غایه هاوارزشهای دیموکراسی که قانون اساسی به مردم و عده داده است مطمئن تر و صول د ست بد هد .

امیدوار م د ستگاه های حکو مت ومردم مردو در تقو یت این فکر هم آ هنگی و هم گا می نشان بد هند .

بناغلی صدر ا عظم متذکر شدند مملکت از همه مردم هست و همه مردم در راه بزرگی و سعادت کشور با ید سهم مو ثر بگیرند مملکتیکه امروز بما رسیده است میرا ث پدران و نیا کان ما ست و برای اینکه این میراث را بدست فرزندان خـو د سا لـم بسپاریم با ید همه در تر قی و تعا لی آ ن سعی بلیغ نما ییم و این کار جز به کمك یکدیگر به ا تفاق و یگا نگی امکان پذیر نیست .

بناغلی صدر اعظم علاوه کردند بر ا ی استحکام و حدت فکری مردم باید بدا نند که بدون کار صمیمـانه و دستجمعی هیـچ موفقیتی نصیب شده نمی تواند ما امرو ز نسبت به مرروز دیگر به یك وحدت فکر ی ووحدت معنوی و یك و حدت ا جـتـماعی ضرورت داریم ما امروز بیك پیو ستگی فکری که افکار مردم را بطرف پرو گرام هـا ی مترقی جمـع کند ضرورت حس می نما ئیم واین و ظیفه وا قعی همه ما ست کـه بـا نشان دادن راه های که درراه مصلحت عمومی طی میشود هم آ هنگی همه مردم مملکت را ایجاد کنیم .

بناغلی اعتمادی گفتند حکو مت با تـما م آرزو مند یها به خدمت گذاری صنا د قا نه به مر دم مملکت خود که به حکو مت شنا ن

اعتماد نمودند و بما برا دیان خود تکلیف
پیشبرد ا مور را بحیث قواه ا جرا ئیه‌سپرده
اند از هیچ گونه مساعی دریغ نخوا هد کرد
برای خود و تمام همکاران خود از خدا وند
بزرگ تو فیق خد مت گذاری صا د قا نه
می خوا هیم ، خد مت گذاری که درد ها ی
مردم مارا ا لتیام بخشد و بتوا ند طو ر ی
برای ما آ را مش خا طر فرا هم نما ید که
متیقن گردیم که و ظا یف خودرا به ا مانت
داری ا نجام داده ا یم و سبب سر بلندی
وطن و و طنداران خودرا تا مین نموده ایم .

بنا غلی صدر ا عظم در ا ظهارات شا ن
علاوه کردند که ما برای ر فع مشکلا ت و
نیاز مند یهای خود به مجا د له بزرگ‌روبرو
هستیم ا ین مجا دله یك مجا د له عمو می
ا ست .

در این مجادله باید تمام ا فراد کشو ر
با نیروی بازوی خود ، قوت فکری خو د و
باراست کاری خود همکاری نما ید تـا بـا
تو فیق خدا و ند بزرگ تحت شعار بزرگ
ملی خدا (ج) و طن و پاد شاه بطر ف
سعادت و بختیاری پیش بر و یم وبه‌اهدافی
که آ رزوی همه مردم ا فغا نستان ا ست
تو صل و ر زیم .

بناغلی صدراعظم در حا لیکه دو کتو ر
عبدالقیوم‌معاون‌دوم صدارت ووزیر معارف و
سا یر و زراء با د یگر همرا هان شان حاضر
بودند صبح (۱۵) اسد از ښو ونځی اساسی
تنگی نو ح و همچنان ښو ونځی های‌دهاتی
شش و کور که دیدن نمودند و شا گردا ن
این ښو و نځی ها را مورد نوا زش قرا ر
د ا د نـد .

بنا غلی صدراعظم در قریهٔ کور که بـا
اهالی آنجا صحبت نموده و ضمن پر سش
از مشکلات آنهـا در راه رفـع بعضی ا ز
نیاز مند یهای آنها مفا همه نمو د ند .

بنا غلی نور ا حمد اعتما دی صدر اعظم
وذوات معیتی شان صبح روز (۱۶) ا سد
از و لسوالی دا یکندی ولایت ا ر ز گـا ن
رهسپار و لسوا لی لعل و سر جنگل‌ولایت
غور گردیده ودر حوا لی سا عت‌هفت شام
همان روز به آن و لسوا لی مواصلت کردند.

بناغلی نور ا حمد اعتمادی صد ر ا عظم
در ا جتماع مردم و لسوا لی لعل‌وسر جنگل
گفتند : در این مسا فرت علاقهٔ مر دم به
میراث ارزندهٔ ملی و طن خوا هی و شا ه
دوستی در هر جا و هر لحظه با هر فر د ی
که موا جه شدیم مشهود بوده واین ا صل
عالی را به صورت بسیار وا ضح مشا هد ه
کردیم .

در مر کز و لسوا لی لعل و سر جنگـل
بناغلی صدراعظم با پذیرائی با حرا رتی از
طرف هزاران نفر از ا ها لی شا گر دا ن
معارف ما موریـن‌محل‌مواجه گردیده و د سته
های سوار کاران بنا غلی صدر ا عظم ر ا
تا مر کز و لسوا لی ا ستقبال و بد ر قه
نمودند .

بناغلی‌صدر ا عظم در ا ظهارات شان در
لعل و سر جنگل گفتـند از محبت شمـا ،
صمیمیت شما و ا ستقبال گرم شما قلبـا
تشکر میکنم ا مروز در ا ین گو شهٔ و طن
برای ما بحیث ا عضای حکو مت شما کـه
خد مت گذاری مردم و ظیفهٔ ا سا سی‌ماست
تشو یق کننده ا ست .

اعلیحضرت پـاد شاه بزرگ مـا بر ا ی
سر بلندی و سعادت ملت‌نجیب شاهـانه و
بهتر شدن زندگی فرد فرد ا ین کشورآرزو
های و سیعی دارند . حکو مت به تا سی‌از
نیات پاد شاه خود و ظیفهٔ اولی خود میدا ند
در راه آ سایش شما تا آنجا ییکه قد ر ت
دارد صرف مساعی نما ید .

بنا غلی اعتمادی علاوه کردند غـا یـهٔ
مسا فرت های ما جز آ سا یش و آ را مـی
و جستجوی ا مکان شرا یط بهتر زند گی
برای همهٔ همو طنان عزیز منظو ر د یگر ی
ندارد .

مادر این چند روز در ضمن مسا فر ت
خود در منا طق مر کزی وطن با وطنداران
خود در ا ین چند منطقه و چند محل‌ازنزدیك
دیدن کردیم و به شرا یط ز ندگی آنها بهتر
آشنا شدیم و مشکلات شا نرا بهتر فهمیدیم

آنها نیز مو قع یا فتند مشکلات حکومت خود و مشکلات مملکت خودرا بهتر درک کنند.

بنا غلی صدر اعظم افزودند در جامعه که ما زندگی میکنیم هر یکی ما و هر فرد ما یک یک آن هستیم و مردم مملکت ارزنده ترین ثروت ملی مملکت را تشکیل میدهند.

بناغلی صدراعظم اظهار داشتند طوریکه همیشه گفته ام ثروت انسانی مملکت بزرگترین عامل مورد استفاده نیرو های اقتصادی مملکت می باشد ثروت مادی که پشتیبان آن ثروت انسانی با کفایت و علاقمند نباشد سعادت را تامین کرده نمیتوانند. ثروت انسانی حافظ و تهداب دیگر است.

بنا غلی صدر اعظم با اظهار مسرت گفتند خوشوقت هستیم که می بینیم در جامعهٔ ما تا آنجا یکه امکانات دست داده است در راه استفاده از ثروت های انسانی مملکت عایق وجود نداشته و برای همه تا آنجا یکه مقدور بوده است مطابق به استعداد و کفایت وسیله پیشرفت وزندگی نیز میباشد.

بناغلی صدر اعظم راجع به نقش همکاری مردم در انکشاف مملکت مطالب جامعی بیان داشته گفتند هدف حکومت رفاهیت وبهبود احوال عمومی است به تاسی ازآن مردم هم مکلفیت دارند تا دراین عقیده ملی سهیم شوند و احساس مسئولیت نمایند.

بناغلی نور احمد اعتمادی علاوه کردند مردم مامور انکشاف مملکت در هر ساحه وهر موقعیتی که هستند مسئولیت ها و مکلفیت های دارند.

بناغلی صدر اعظم متذکر شدند مامورین حکومت برای حفظ آرامش و خدمت مردم مسئولیت دارند. سرمایه داران ما، ثروت مندان ما و ملاکین ما مسئولیت دارند تا منفعت خودرا به قیمت منفعت جامعه جستجو نکنند. دهاقین ما در انکشاف مملکت مسئولیت دارند تا بیشتر زحمت بکشند و به سهم خود در عاید ملی مملکت بیفزایند.

کارگران ما مسئولیت دارند تا برای این مملکت چسما نه بیشتر کار کنند تا تولید بیشتر آنها کمکی در بنیهٔ عمومی مالی کشور کرده باشند.

بناغلی صدر اعظم علاوه کردندکه زندگی هیچکسی سعادت مند نمیشود مگر آنکه در بهبود زندگی سهیم نشود وپیشرفت وانکشاف مملکت را دراین انکشاف عمومی کشور جستجو نکنند.

بناغلی صدر اعظم گفتند:

مسئولیت های تاریخی، مسئولیت های ملی، مسئولیت های عصر و مسئولیت فردای کشور عزیز مارا وادار به جهاد ملی بمقابل مفاسد مینماید ما این نبرد را با تایید و تثبیت معیار های اساسی وملی خود به نیروی ایمان و حس مسئولیت ملی آغاز کرده ایم ودر موفقیت این جهاد از خود مردم استمداد می جوییم وامیدواریم به همکاری وهم فکری مردم در این مجادله توفیق حاصل کنیم ویکی ازبهترین مسئولیت های ملی خود را انجام داده باشیم.

همچنان بناغلی صدر اعظم در قریهٔ سبز گلی از دستگاه صنایع گلیم بافی دیدن کردند و کار کنان این صنایع را در پیشرفت این صنعت تشویق نمودند.

بناغلی صدر اعظم ورفقای معیتی شان ساعت ٦ و ١٥ دقیقه عصر روز ١٧ـ اسد از ولسوالی لعل و سر جنگل وارد چغچران مرکز ولایت غور گردیده واز طرف هزاران نفر از اهالی مرکز و مربوطات آن ولایت به حرارت استقبال گردیدند.

روسای دوایر، مامورین، معارف شهریان چغچران و شاگردان معارف در شهر چغچران با ابراز احساسات وکف زدنها ونعره های زنده باد شاه، آباد باد وطن وموفق باد حکومت دیموکرات و ملی از بناغلی صدر اعظم وهمراهان شان پذیرائی بعمل آوردند.

بنا غلی صدر اعظم خطاب به مردم غور

ښاغلی صدراعظم حینیکه از صنعت گلیم‌بافی در لعل وسرجنگل دیدن می نمایند

گفتند از اینکه امروز فرصت دست داده است تا درسرزمین تاریخی غور با شما برادران و هم وطنداران خود ملاقات می کنیم موقع مغتنمی است .

این خطهٔ باستانی یکی از نقاط کشور ما ست که در تاریخ افغانستان عزیز فصل درخشنده دارد. نام غور و غوریان در تاریخ مملکت ما می درخشد .

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند این منطقه که همین حالا مادران اجتماع نموده‌ایم همان سر زمین است و شما فرزندان همان پدران بزرگ ما میباشید

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم در اجتماع اهالی مرکز و مربوطات ولایت غور گفتند. ما بحیث یك مملکت مسلمان و ملت افغان همه در هر گوشه وکنار مملکت برادر هستیم و همه برای آبادی کشور خود ، برای سر بلندی مملکت خود و برای حفظ ارزش ها و افتخارات گذشته خود مسئولیت مشترك داریم .

افتخار ما و عظمت ما وابسته به همبستگی ملی وداشتن روحیه مشترك ملی است کلمه افغان و شعار بزرگ ملی ما خدا (ج) وطن و پادشاه همه افراد مملکت را بدون هیچگونه تفریق تحت لوای خود جای میدهد و وحدت سیاسی ، عواطف اجتماعی و عظمت ملی و وجوه مشترکی هستند که همه مردم ما در افغانستان ازان مساویانه بهره مند میباشند .

ښاغلی صدراعظم راجع به نیازمندی های عمومی مملکت مطالبی اظهار داشته گفتند جستجوی طرق رفع نیازمندی ها خودش بجای خود یك نوع انکشاف وترقی خواهی است اظهارات شما در این جا نسبت به رفع نیاز مندی های تان از طرف

حکومت نشانهٔ رشد سیاسی و نموی فکری شما میباشد .

حکومت از نیازمندی های شما بخوبی آگاهی دارد و عقیده دارد که رفع این نیازمندی ها وانجام مسایل ملی امروز و فردای مملکت مستلزم وحدت کامل همه مردم مملکت است. چه انجام مسایل و مشکلات بسویهٔ ملی در پرتو وحدتی که همه مردم را بحیث یك نیروی ملی دور یك هدف متمرکز سازد و همه مشترکاً برای رفع آن نیازمندی ها مبارزه کنند بهتر میسر است .

بناغلی صدر اعظم متذکر شدند در مملکت ما امروز تحت قیادت پادشاه بزرگ ما یك نهضت اجتماعی آغاز گردیده و طوریکه می بینیم مظاهران در همه شئون مملکت و زندگی مردم نمایان است .

امیدواریم تلاش های مردم و حکومت برای گام برداری وسیع تر ازان بثمر برسند ودر همه شئون اجتماعی و زندگی مردم بهبود کاملی رونما گردد .

حکومت به این اصل معتقد است که پیشرفت واعتلای مملکت جز در محیط آرام میسر نیست و وقتی محیط آرام بوجود می آید که در مردم اتحاد فکر وعقیده بوجود آید و همه در هر موقفی که هستند احساس مسئولیت بکنند وبه مسایل ملی علاقمندی نشان بدهند این وحدت معنوی فکری واجتماعی مبنا و اساس همه پیشرفتها بوده و هم آهنگی فکری حکومت و مردم در ایجاد این اتحاد اثر عمیق دارد .

بناغلی صدر اعظم در باره خواسته ها ونیازمندیهای مردم ولایت غور اظهار داشتند که خواسته های واقعبینانهٔ مردم ما در همه نقاط مملکت در نزد حکومت همیشه محترم بوده و حکومت در حدودامکان و توان مالی بایدبه آنها پاسخ بدهد .

هیچ ولایتی نسبت به ولایت دیگر برتری ندارد و هیچ فردی بر فرد دیگر جز از راه لیاقت ، کفایت ، اهلیت و دانش خود رجحان نداشته همه جای مملکت در دیدهٔ ما عزیز است و همه مردم ما برای ما یکسان گرامی هستند .

بناغلی صدر اعظم در موضوع موقف گیری به مقابل مشکلات گفتند ما در موقف امروزی بیش از همه چیز نیازمند عقیده وطرز تفکر هستیم که همه قوای ملی مارا برای وصول به اهداف ملی سوق دهد وواداربه پیشروی نماید .

بناغلی صدر اعظم گفتند در ایجاد این طرز تفکر و انجام مسایل مامورین حکومت بیش از همه مسئولیت دارند و وظیفه مامورین حکومت خدمت بمردم است .

از مامورین مخصوصاً مامورینی که در ولایات کار روزمرهٔ شان در بین مردم وانجام مسایل مردم است تقاضا دارم تا وقت و فکر خود را در انجام کار های اساسی مردم و مملکت با صداقت وامانت داری صرف نمایند و با ابتکار عمل درراه آسایش و بهبود وضع اقتصادی وزندگی مردم موثر ثابت گردند .

بناغلی صدر اعظم افزودند وظیفهٔ والیها ، ولسوالها و سایر مامورین ولایات تنها تأمین امنیت و حفظ امنیت نیست اینها باید در پهلوی تأمین و حفظ امنیت در بهبود زندگی مردم موثر واقع شوند و در ایجاد وسایل بهبود حیاتی مردم نقش عملی خودرا ایفا نموده و در ایجاد زمینه های اعتماد و اطمینان مردم به حکومت و هم رهنمائی نیرو هایخلاقه مردم در قبول پروگرام های مترقیواساسی وهم هدف های مشخص و معین ملی سهم موثر وارزنده بگیرند .

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدر اعظم و ذوات معیتی شان بعد از ظهر ۱۸ـ اسد از چخچران مرکز ولایت غور به ولسوالی شهرك مربوط آن ولایت مواصلت کردند واز طرف جمعیت کثیر اهالی ، مامورین محلی و شاگردان معارف منطقه با گرمی استقبال گردیدند .

نبا غلی صدر ا عظم پس از ا ستماع
بیا نیه های خیر مقدم و کیل و یك تن ا ز
معاریف و لسوالی شهرك خطاب به ا هالی
شهرك گفتند مسا فرت ما در منا طق مرکزی
کشور بسیار آ مو زنده است ما در ا ین
مسافرت خود به گو شه های مختلف‌زندگی
وطنداران خود در ا ین منا طق بیشتر ازپیش
آشنا شدیم واز نز د یك بیشتر نیاز مند ی
هارا درك نمودیم ما از نظر یات هموطنا ن
از نظریات و معلو مات موی سفیـدان و
معاریف قوم و جوانان منطقه مستفید شد یم
وامید واریم که نتیجه مسا فرت ما د راین
مناطق در جریان کار بتوا ند مـارا بهتـر
رهنمائی کند .

نباغلی صدر اعظم علاوه‌کردند که مسافرت
مادر منطقهٔ شما هد فی جز جستجوی طر ق
بهبود زندگی شما ندارد ما تمام تلا شهای
خودرا با آنچه که حکو مت خد متگا ر مردم
است در راه ا یجاد شرا یط بهتر ز ندگی
وطنداران خود معطوف نموده ا یم ما در ا ین
راه ا گر تو فیق حا صل می نما ئیم‌درحقیقت
یك و ظیفه حسا سی را که شما بما اعتماد
کرده ا ید به شا یستگی ا نجام‌داده میباشیم.

نباغلی ا عتمادی صدر اعظم اظهارداشتند
ما و قتیکه به و لسوا لی شما ر سید یم در
بین و طنداران شما یك عده جوا نانی ر ا
یافتیم که متعلق به وزارت معادن و صنا یع
هستند و جستجو دارند تا به دریا فت‌ثروت
های طبیعی از این منا طق بهر ه‌دا زند تا ا ز
یك طرف در ا قتصاد عمو می مملکت و ا ز
جا نب د یگر در ا قتصاد محل شما کمك
نما ئیم و طوریکه مستشعر هستیم به همین
ترتیب این جنبش واین جستجو ها درسراسر
کشور جهت دریافت شرایط بهتر بهبو د
زندگی مردم ما مشا هده میشود .

نباغلی صدر ا عظم گفتند ا مید وا ریم
در دوره‌که‌ما متصدی خد متگذاری به شمـا
هستیم به کمك مردم خود ، پشتیبـانی و
تفا هم مردم خود ، بتوا نیم تحت قیا د ت
پاد شاه محبوب ما نظیر این پرو گرام ها را
و سعت بد هیم واز این راه اگر تو فیقی
نصیب شود بتوا نیم و سا یل رفاه و آرامش
مردم خودرا بهترفرا هم سازیم .

و کیل شهرك و چند تن از ا ها لی و
شا گردان معا رف ضمن بیا نات خیر مقد م
شان گفتند ما مردم غـور بـرای پیشبر د
اهداف ملی حکو مت شما بهر نوع کمکهای
مادی و معنوی آماده میبا شیم وا مید واریم
حکومت شما تحت شعار بزرگ ملی ما خدا
(ج) و طـن وشاه در راه بـرآورده شدن
آرزو های نیك پاد شاه محبو ب ما و مر دم
مملکت مو فق با شد .

نبا غـلـی صدر ا عظم صـبـح هما نروز
باماورین دوایر مرکز ی و لسوا لـیها ی
مربوط و لا یت ملا قات نموده ا ظهار داشتند.
ما مورین حکو مت با ید با رو حیه ز مان
ومقتضیات عصر یك جا پیش بر و ند و د ر
ایجاد فضای صمیمیت و هم آ هنگی بیـن
حکو مت و مردم بکوشند ، ما مورین حکومت
مخصو صاً ما مو رین و لایات که کارروزمره
شان تما س با مردم و حل مشکلات مر د م
است د رین ما مول سهم ارزنده دارند .

نباغلی صدر اعظم نقش مهم و اسا سی
ما مورین حکو مت را در آ سا یش وبهبود
زندگی مردم ارزنده خوانده .

نباغلی صدر اعظم جلب ا عتقاد و اعتماد
مردم را و ظیفه اسا سی ما مورین حکو مت
دا نسته گفتند ما مورین با ید ملتفت با شند
که مردم با آنچه آنها میکنند باید معتقد و
مطمئن با شند هرگاه ما اطمینان مردم را از
طریق خد مت و حل مشکلات آنها نتوانیم
تأمین کنیم آنها هیچگاه بما ا عتمادواطمینا ن
نخوا هند داشت .

ما ا عتماد مردم را تنها به‌عمل و آ نهم
عمل درست می توا نیم جلب کنیم وبس .
من ازشما تقا ضا دارم این عمل د رست را
دور از تظا هر و ریا باکمال صمیمیت ا ز
خود نشان بد هید .

مسئو لیت ملی و مسئو لیت اجتماعی برای سلامت جا معه به ما ا مر میکند که بادرك عمیق مسئو لیتیکه در مقا بل مردم دا ر یم این روحیه را ا نکشاف داده ودر را ه‌تطبیق آن صمیما نه مسا عی بخرج د هیم .

ښاغلی صدر اعظم صبح روز ۱۸ ـ اسد از مسا بقهٔ بز کشی که بین چاپ‌اندا زا ن غور صورت گرفت دیدن کردند و د ر ختم مسا بقه چاپ اندازان را مورد نو ا ز ش قرار دا دند .

همچنان ښاغلی صد ر اعظم در حالیکه دو کتور عبد ا لقیوم معاون دوم صد ا ر ت وزیر معارف ووزراء معیتی ودیگر همرا هان هم سفر با ایشان بودند از مسجد جا مع جدید چخچران ، لیسهٔ لیلیهٔ علاو الد ین غور و شفا خا نه ملکی چخچران و همچنا ن تعمیر جدید شفا خا نه دیدن کر د ند .

ښاغلی صدر ا عظـم در مـد خـل لیسهٔ علاوالدین غوری ا ابراز احسا سات سرشار شا گردان موا جه گردیدند .

ښا غلی صدر اعظم ووزراء معیتی شان از شا گردان صنوف هفت و ۱۱ لیسه سوالاتی نمودند که از طرف شا گردان پا سخ دا ده میشد .

ښاغلی صدر اعظم شا گردان را بیش از پیش با آ مو ختن علم و معر فت تشو یق نموده وآرزو کردند تا آنها هم به مسئولیتها ووظایفی که در مدت تحصیل و همچنان پس از فراغ تحصیل در قبال دارند مو فق و کا میاب با شند .

ښاغلی صدر اعظم مو قع باز د ید ا ز مسجد جا مع چخچران که با صرف بیش از هفتصد هزار ا فغا نی به کمك ا ها لی‌اعمار گردیده وگنجا یش پنجصد نماز گزار ر ا دارد در تکمیل بعضی از قسمت های باقیمانده آن به ر ئیس پلان ریا ست شهر سازی و رئیس تعمیرات وزارت فوا ید عا مه هدایت لازم دادند .

همچنان ښا غلی صدر اعظم موقع مشاهده عمارت شفا خانه جـد یـد سی بستره ای چخچران به وزراء فواید عامه و صحیه د ر مورد تکمیل هر چه زود تر شفا خانه هدا یت دا دند .

ښاغلی صدر اعظم درشفا خا نه چخچران از مریضان دا خل بستر ، عیادت نمو د ند و صحت مندی شا نرا آ رزو کردند .

ښاغلی صدر اعظم در حوالی ظهر بـــا معا ریف چخچران ملاقات نموده ودر مو رد مسایل ذ یعلاقه با ا یشان صحبت کردند .

ښا غلی نور ا حمد اعتما دی صدر ا عظم با ذوات معیتی شان سا عت یاز ده و نیم قبل از ظهر روز ۱۸ ـ اسد به دره جام مواصلت نموده واز منار جام و دیگر آثار تا ریخی آنجا دیدن کرده ودر باره تر میم وحفا ظت منار جا م که ۷۱ متر بوده و شصت و سه متر از سطح ز مین ا ر تفاع دارد هدایت دا دند .

دره جام که مسقط الرأس مولانا عبدالرحمن جا می میباشد یکی از مرا کز دورهٔ سلا له غوری بوده و مینار جام ازشهکار های آرت اسلامی بشمار میرود .

ښاغلی عبدالحکیم وزیر زراعت وآبیاری باساس هدایت ښاغلی صدراعظم که احداث یك‌فارم زراعتی را در چخچرا ن تو صیـه فرموده اند روز ۱۹ ـ اسد موضـــع احداث این فارم را در شرق شهر چخچران‌درساحه دو صد جریب زمین تعیین نموده به مدیـر زراعت وآبیاری آن ولایـت هـدایـت داد تا کار فارم را هر چه زود تر آغاز نماید .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم وذوات معیتی شان صبح روز ۱۹ ـ ا سد چخچران مرکز و لا یت غور را به عزم باز گشت به کابل بصوب پنج آب تر ك گفتند .

ښاغلی صدر ا عظم و ذوات معیتی شا ن صبح روز ۲۰ ـ ا سد از پنج آب بصو ب با میان عزیمت ودر یکا ولنگ از طرف عدهٔ کثیری از مردم آنجا با گر می ا ستقبا ل شدند . همچنان ښا غلی اعتمادی در طو ل راه یکاو لنگ و بامیان نیز از طـــر ف

ا هالی قرا ئیکه در مسیر جاده قرار دارند با حرارت ا ستقبال گر دیدند .

ښاغلی ا عتمادی و همرا هان شان نا ن چا شت را در بند ا میر صرف نمود ند . ما مورین معاریف شا گردان معارف و تعداد کثیری ازاهالی مر کز و لایت با میان ا ز ښا غلی صدر ا عظم پذیرائی با حرارت کردند .

باساس‌هدایت‌ښاغلی نور احمد ا عتما د ی صدر ا عظم سر ك بین و لسوا لی‌یکاولنگ ولا یت با میان وولسوا لی‌لعل‌وسرجنگل‌ولایت غور که کوتاه ترین راه بیـــن ا یـن د و و لسوا لی میباشد واز پنج سال با یـــن طرف متر وك بود مجددا مورد ا ستفا د ه قرار گرفته و بروی ترا فیك باز گر دید .

سر ك بین و لسوا لی یکاو لنگ‌وولسوالی لعل و سر جنگل که شصت و دو کیلو متر طول دارد علاوه ازانکه نسبت به راه سا بق مسا فهٔ ا ین دو و لسوا لی شصت و د و کیلومتر کوتاه‌تر گـردیـد بیش ا ز بیست قریه را در سیاه دره با هم و صل‌مینماید .

همچنان مشکلات‌چهارکوتل صعب‌العبوریکه در راه سا بق مو جود ا ست و بـر ا ی ترا فیك مشکلات می آ ورد با ا حیای ا ین سرك ا ین مشکل نیز رفع گردید .

ښا غلی صدر ا عظم در راه مـرا جعت بکا بل از معدن آ هن حا جیگك دیدن نموده و تو ضیحات ا نجنیران دا خلی و خا ر جی پرو ژ ه را در ز مینه ا ستماع نموده ونقشه های جیا لو ژ یکی معدن را مطا لعه نمودند .

ښاغلی نور ا حمد ا عتما دی صدر اعظم عصر ۲۰ ــ اسد در ا جتماع هزاران نفر از ا هالی با میان ا عم از مرد و زن معا ریف وشاگردان معا رف گفتند : درین‌فر صتیکه مسا فرت ما در منا طق مر کزی افغانستان خا تمه می یا بد ار مغان و هد یه و طن خوا هی ، شاه دو ستی و برا دری را از ا ین منا طق و طن خود با خود می بریم .

در مرکز ولایت با میان مسافرت ما د ر مناطق مر کزی کشور که ز یاده از هزارو پنجصد کیلو متر در طول ده روز د را ن مسا فرت نمودیم وبا هزاران نفر ازبرادران خود ملا قات کردیم به پا یان میر سدملاقات و تما س با مر د م ما نـہا یـت مفید و مشا هدات و مطا لعات ما درین مناطق خیلی سود مند وبا ا ر زش بود با معلو مات‌جا مع و تجارب بیشتر این مسافرت را خـا تمـه مید هیم وامید واریم که در طول کار مـا نتیجه ا ین تجارب و معلو مات مـو ثر و مثمر با شد .

ښاغلی نور ا حمد اعتما دی صدر ا عظم اظهار کردند : درین بازدید حا مل پیـا م پاد شاه بزرگ خـود ا علیحضرت معظـم همایونی میباشم که میخوا هم به‌شمارعایای وفا شعار شا هانه بر سا نم این پیام تمنیات نیك و خوا ستار سعا دت و بختیاری شما رعا یای و فا شعار ا علیحضرت میبا شد .

ښاغلی صدر اعظم گفتند : و ظیفهٔ ا ولی هر حکو مت رسید گی بحال و ا حوا ل‌قاطبهٔ افراد مملکت میباشد ، این حکو مت بیش از هر چیز باین ا مر متو جه بوده و همین است که به محل شما آمده ایم واز نزدیك با شما تما س گرفته از و ضع ز ند گی و شرایط محلی تان خو بتر و بهتر مطلع و آگاه میشو یم .

غایه باز دید هیئت حکو مت از محل شما این ا ست که ببینند تا چه حد نیاز مند ی های مبرم محل شما ر فع شده و برا ی زندگی بهتر به چیز ها نیاز مندی بیشتر محسو س میگر دد و حکو مت تا چه حدو د میتوا ند در سا حه ا مکا نات ، آنها ر ا بر آورده سازد و هم و ظیفه خود مردم در بر آ وردن این نیاز مندی ها چیست آمده‌ایم تا با وا قعیت ها بهتر آ شنا شویم و شمارا در معرض واقعیت ها قرار بد هیم .

ښا غلی صدر ا عظم ا ظهار کر د ند ما امروز بصورت عمو می در مملکت مشکلات زیادی پیش روی خود داریم در هر نقطه از نقاط مملکت نظر به مشخصات محل مشکلاتی

وجود دارد ما و ظیفه داریم تا مشکلات خودرا درجه بندی کنیم و در راه ر فع مشکلا ت و تا مین آ رزو ها در حدود ا مکا نات مالی خود وا قعبین با شیم و با تفا هم مشتر ك برای حل آنها را هی را جستجو نما ئیم .

بنا غلی صدر اعظم گفتند جا معه ما ا مروز بیش از هر وقت د یگر ا قتضای حر کت سر یع و سا لم را می نما ید و ا نکشاف و حر کت سر یع درساحات مختلف حیا تی در هر یك از منا طق مملکت ما ار تبا ط با تفا هم و سهم گیری خود مردم دارد .

مردم در راه رفع مشکلات درهمه نـقا ط جهان با حکو مت ها همکا ری مینما ید و حکومت ها همواره در حدودتوان مالی د ر حصه بهبود ز ندگی مردم آنها را در معرض واقعیت ها قرار مید هد د ر و طـن مـــا افغا نستان نیز ما با ید مردم خودرا د ر معرض وا قعیت ها قرار بد هیم با آنهـــا مشکلات و ا مکانات خودرا صمیما نه و د ور از ثقا هر بیان نما ئیم با این عمل ما یقین داریم مردم به ما بیشتر ا عتماد خوا هد کرد واز همکاری د ریغ نخوا هند و ر زید .

بناغلی صدر اعظم ا فزودند آنچه برا ی بهبود و ضع ز ندگی مردم ما طرف احتیا ج ماست کار عملی ودر حدود ا مکان ا ست.

بناغلی ا عتمادی گفتند : درین هیچ شکی نیست که مملکت در راه انکشاف میباشـد وما با ید متیقن با شیم جز خود ما وسهم گیری خود ما در راه پیشرفت مملکت دیگر هیچ عا مل و جود ندارد که مارا خو شبخت و سعادت مند بسازد . عا مل سعا دت مندی وخوشبختی خود را نمی توا نیم جزاز را ه اتکاء بخود از جای د یگر ی جستجو کنیم . طوریکه نمی توانیم علت عقب ا فتا دگی خود را نیز درجای د یگری سراغ نما ئیم .

بناغلی صدر ا عظم گفتند ا مروز مو قف مملکت ما تقا ضا دارد که برا ی اصـــلاح زندگی و تنظیم امور خود با واقـــع بینی عوا مل وا قعی را در خود ما در محل ما ودر مملکت ما کشف کنیم و برای پیشر فت خود ومملکت خود با یك تفا هم با همی سهم مشترك بگیریم ا مروز ما بیش از همه چیز باتفاهم و حس مسئوولیت مشتر ك ضرورت دا ریم .

بنا غلی صدر ا عظم در ا جتما ع مر دم با میان که عدهٔ آ نرا شا گردان و ا هـــل معارف با میان تشکیل میدا دند خطاب به آنها گفتند شلامت ملی ، دیمو کراسی و حفـــظ ارزشهای ا سا سی و ملی ما مستلزم فهم و ودا نش است و فهم و دا نش جز در پرتو معا رف صحیح متر قی و خلاق بو جو د آمده نمی توا ند از آ رزو های ما ست تا درسا یهٔ یك معا رف قوی و عصری ا فکار جوا نا ن ما به حقا یق سالم ، صحیـــح ، منطقی و بتوا نند در سا یهٔ آ ن آ را مش و ا منیت مالی ، ا ستعداد های خودرا بهتر بر و ز بد هند و مصدر خد مت به مملکت خـو د گر د ند .

بناغلی صدر ا عظم ا ستد عا نمو دند تا جوا نان ما در سر تا سر مملکت درخدمت بو طن ، پاد شاه و مردم مو فق با شند .
بناغلی صدر ا عظم در حوالی ظهر ۲۱ـ اسد وارد و لسوالی یکا ولنگ گردیده و از طرف جمعیت کثیری از معا ریف و ا هالی شا گردان معا رف ما مورین محلی پذ یرائی گردیدند .

بناغلی صدر اعظم در یکاو لنگ پس ا ز استماع بیا نیه های خیـر مقدم ا هـا لی آن و لسوالی گفتند اگر چه ما از لحاظ ما دی یك مملکت رو به ا نکشاف هستیم ا مابا ید ملتفت بود که ثر وت وا قعی مملکت مـــا معنویت ماست که بر روی پایه های تاریخ فر هنگ ارادهٔ ملی و مصا لح عا لی کشورما استوار می باشد ومصالح عا لی کشو ر ما جز و فا داری بو طـن ، نـظام ، مـردم ، دیمو کراسی ، اعتقاد به پیشروی تو جیه د یگری ندارد .

بناغلی اعتمادی درحالیکه بیانات شان بـا کف ز د نهای ممتد و شعار های زنده با د

شاه ، متر قی باد معارف ، و مو فق بـــا د حکو مت ملی ما بد ر قه میشد گفتند اولین و آ خرین آر زوی حکو مت ما این ا ست که ا فغا نستان عزیز و همو طنان عز یز د ر کمال ر فا هیت و آ سودگی امرار حـیا ت بنما یند ، ما آ رزوی نداریم جز ا ینکه مردم ما شا هد یك ا فغا نستان متر قی ، مرفه ومسعود با شد واین ا مر بر آ ورده میشود مشرو ط بر ا ینکه مردم مملکت د ستجمعی به مقا بل مشکلات بر و ند و موا نع را که در راه نیل باین مرام مقد س ملی عر ض وجود کند با شهـا مت و احسا سات و طن دوستی از بین ببر ند .

بناغلی صدر اعظم درو لسوالی یکاو لنگ از تعمیرات شفا خانه بیست بستر ی که به پا یهٔ تکمیل ر سیده و همچنان شفا خا نه جذام که تحت کار ا ست دیدن کرده و راجع به تکمیل و تجهیز شفا خانه های متذ کره به و زیر صحیه هدا یت دا دند .

همچنان بند ذ خیره آب در قر یه کمری واقع پا نزده کیلو متری یکا و لنگ که از طرف ادارهٔ انکشاف محل به همکاری مردم تحت سا ختمان میبا شد مورد باز د یـد بنا غلی صدر ا عظم قرار گر فت ا ین بند در ا متداد راه با میان واقع بو ده و باتکمیل آن بیش از پا نزده هزار جریب زمین آبیاری میگر د د .

بناغلی صدر ا عظم در عر ض راه شاگردان بنوونځی های قراء ، انده ، زارین ، غرغری وشهیدان را که برا ی استقبال بنا غـلـی صدر اعظم در تز د یکی قر یه های شا ن صف بسته بودند وطی مـقالا تی بنا غلـی صدر اعظم و همرا هان شان را خیر مقد م گفتند مورد نوا زش قرار داده و هیئت معارف که در معیت بنا غلی صدر ا عظم بو د نـد در مورد ر فع مشکلات آ ن بنوونځی هـــا

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم موقعیکه بیانیه خیر مقدم یکی از شاگردان معار ف را در ولسوالی یکاولنگ استماع می کنند

یا داشت های ا خذنمودند .

ښاغلی نور ا حمد ا عتما دی صدر اعظم با تفاق د کتور عبد ا لقیوم معا و ن د و م صدار ت ووزیر معارف قبل از ظهر رو ز ۲۱- ا سد ا ز لیسهٔ جمعیت با میـان و ښوونځی ابتدائی نسوان آنجا دیدن کر د ه و ضمن باز دیداز لیسه جمعیت کتا بخا نه جمعیت را ا فتتا ح نمو دند .

همچنان ښا غلی صدر ا عظم از جر یان کار تر میم مجسمه های بو د ا کـه تـو سط متخصصین و ا نجنیران هندی صورت‌میگیرد دیدن کردند در لیسه جمعیت با مـیا ن و همچنان ښو ونځی نسوان هیئت هـا ی تد ریسي و اداری و شا گردان با کف‌زدنها و ا براز ا حسا سات از ښا غلی صدراعظم ا ستقبال نمودند .

ښا غلی صدر ا عظم در لیسهٔ با میا ن و ښو ونځی ا بتدا یی نسوان از متعلمین و متعلمات سوا لا تی نمودند در لیسه با میان طلاب خارندوی کنسر تی نیز ا جرانمـود هنگا میکه ښا غلی صدر ا عظم ازجر یان کار تر میم مجسمه های بو د ا دیدن میکر د ند ما مورین ا فغا نی و ا نجنـیران هنـد ی تو ضیحات لازم ارا ئه نمودند .

ښاغلی اعتمادی به مزار میر سید عـلی یخ سوز ر فته به‌رو ح آ ن بزرگواراتحا ف ا د عیه کر دند .

درین باز دید وزراء ز را عت و آ بیا ری پلان ، صحیه و بعضی از رو سا که د رین مسا فرت به منا طق مر کزی کشور با ښاغلی صدر ا عظم همراه بو د ند صبح ۲۱ ـ اسد از فارم زراعتی ملا غلام دیدن کردند .

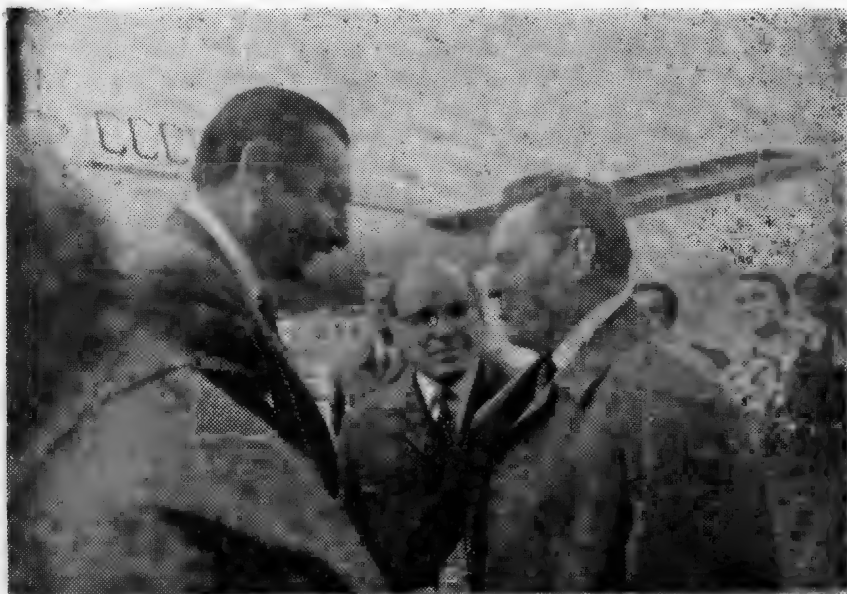
ښا غلی صدر اعظم و هیئت معیتی شا ن حوا لی سا عت سه و سی د قیقه بعد ا ز ظهر ۲۱ اسدبامیانرابقصدکابل ترک گفتند . وبسا عت نه و نیم شب بکا بل موا صلت کردند .

مسافرت بناغلی اعتمادی صدر اعظم به یوگوسلاویا- پولیند و بلغاریا

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم برای انجام یك سلسله مسافرتها در اروپای شرقی و سهم گیری در سومین کنفرانس سران دول و حکومات کشور های بیطرف منعقدهٔ لوساکا در حوالی ساعت ده قبل از ظهر پنجشنبه (۵ سنبله ۱۳۴۹ مطابق ۲۷ ـ اگست ۱۹۷۰) عازم اروپا گردیدند.

در میدان هوایی بین المللی کابل پوهنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه، معاونین صدارت عظمی، وزیر دربار سلطنتی، اعضای کابینه،

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم درمیدان هوایی مسکو از طرف بناغلی مازوروف معاون اول صدر أعظم اتحاد شوروی استقبال گردیدند

بعضی از ا عضای شوری ، جنرالهای اردوی شاهانه ، ښاروا ل سر پرست کـــا بــل و بعضی از رو سای کور د پیلو ما تیك مقیم کا بل با صدر ا عظم وداع کر د ند .

درین مسا فرت علاوه بر میر من عا لیه اعتما دی خا نم ښا غلی صدر اعظم ، دکتور عبد ا لوا حد سرا بی و زیر پلان ، ښاغلی غلام علی آئین و زیر مشاور ، دو کـــتور روان فر ها دی معین سیا سی و زارت ا مور خار جه ، ښاغلی عظیم الصابر کاظمی رئیس د فتر صدر ا عظم و عضو شو رای عا لی ا قتصادی ، ښا غلی و حید عبد الله مد یر اطلا عات و ښا غلی شفیق شر یف عضو مد یر یت قلم مخصو ص وزارت امورخارجه با ایشان همراه می با شند .

ښا غلی ا عتما دی صدر ا عظم در را ه مسا فرت به یو گو سلا و یا برای یـــك باز دید مختصر وارد مسکو شد ند .

ښا غلی صدر ا عظم بتا ریخ ٦ سنبله در قصر کریملن با کیریل مازور وف معا و ن او ل صد را عظم ا تحاد شو روی ر ا جع به ر وا بط بین ا فغانستانو اتحاد شور وی و مسا یل مهم جها نی مذا کره کر د ند که این مذا کرات در فضای دو ستی و صمیمیت صورت گرفت . ښا غلی ما زو روف ظهرهمان روز ضیا فتی به ا فتخار ښا غلی ا عتمادی تر تیب دا د ند .

در مذا کرات بین ښا غلی ا عتما د ی صدر ا عظم و ما زو رو ف معا ون ا و ل صدر ا عظم ا تحاد شو روی ، کو ز مین معین اول وزار ت تجارت ، و ینو گرادو ف معین وزار ت خار جه ، کویف معاون رئیس کمیتهٔ دو لتی شورای و زرا ی ا تحادشوروی برای روابط ا قتصادی و خارجی ووا رو نین رئیس شعبهٔ کشور های شر ق میا نهوزارت خارجه ا تحاد شوروی واز جا نب ا فغانستان ښاغلی عبد ا لوا حد سرا بی و زیر پلان ، ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشــــاور ، جنرال محمد عا رف سفیر کبیر ا فغا نستا ن در ا تحاد شوروی ، ښا غـلی دو کـتو ر روان فر ها دی معین سیا سی وزارت ا مور خا رجه افغا نستان شر کت دا شتند .

ښا غلی نور ا حمد اعتما دی صد راعظم وهمراهان شان بدعو ت حکو مت فیدرا لی سو سیا لیستی یو گو سلاو یا ، بـــعد از ظهر روز ٦ سنبله ٤٩ وارد میدان هوائی بلگراد گر دیده واز طرف ښا غلی ری‌بی‌چیچ صدر اعظم یو گو سلا و یا ، و زیر ا مور خارجه ، بر خی از شخصیت های بر جسته آنکشور ، سفیر کبیر واعضای سفا ر ت کبرای ا فغا نی در بلگراد و ا فغا نها ی مقیم آ نجا پذیرائی گر دید ند .

در نز دیك طیاره ښا غلی ری بی چیچ صدر اعظم یو گو سلا و یا و خانم شا ن به ښا غلی صد را عظم و میر من ا عتما د ی خیر مقدم گفتند . سپس صدر ا عظما ن هردو کشور سلام‌گارد احترام را در حالیکه سرود های ملی هردوکشورنوا خته میشدقبول کردند .

ښا غلی نور احمد ا عتمادی صدر ا عظم به‌معیت صدر ا عظم یوگو سلا ویا بطر ف صفو ف مستقبلین ر فته و با ا یشان‌مصافحه نمودند . میدان هوایی و خط ا لسیر ښاغلی صدر ا عظم با پر چم های ملی هر دوکشور تزئین یافته بود وعدهٔ زیادی از مـــرد م بلگراد در دو جوا نب خط عبور با ا برا ز احساسات و کف ز د نها و رود ښا غلی صدر ا عظم را خیر مقدم میگفتند .

ښا غلی نور ا حمد ا عتما دی صدراعظم وهمرا هان شان ٦ سنبله به مزار سپا هی گمنام در مو نت او لا ر فته اکلیل گـــل گذاشته و سا عت هشت و سی شام هما ن روز در ضیا فتی ا شتراك نمودند که‌بافتخار شان از طـرف ری بی چـیچ صدر ا عظم یو گو سلا و یا تر تیب گر دیده بود .

درین ضیافت خطا به های ر ا جـع به او ضا ع بین ا لمللی، کنفرا نس کشو ر های غیر منسلك در لو سا کا و علا یـق دو کشور بین صدر ا عظمان یو گو سلا ویا وافغا نستان تعا طی گر دید .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم درحالیکه بناغلی دی بی چیچ صدراعظم یوگوسلاویا بمعیت شانرا سلام گارداحترام را قبول و آنرا معاینه میفرمایند

متن بیانیه بناغلی دی بی چیچ

جلا لتما با !

بسی مسرت دارم بنام حکو مت جمهو ریت سو سیا لیست فیدرال یو گو سلا و یـا وازجا نب همکاران خو یش واز طرف خو د جلا لتماب نور ا حمد ا عتما دی صدر اعظم مملکت ا فغا نستان و هیئت معیتی شا ن را خیر مقدم گفته برای ایشا ن اقا مت گوارا دریو گو سلا و یا تمنا می کنم .

باین منا سبت کمال ا متنان دارم ا ظهار نمایم که علا یق بین یو گـو سلا ویـا و افغا نستان از چهار چوب همکاری دوستانه عادی فرا تر ر فته نمو دار د رجهٔ عالی اعتماد وتفا هم متقا بل می با شد تبا دل مسا فرت های ز مام داران هر دو کشور با ین مقصد نقش مو ثری دا شته ا ست . درین مورد ملا قا تهای ا علیحضرت معظم هما یو نی پاد شاه ا فغا نستان و ر ئیس جمهو ر یت سو سیا لیستی فید رال یو گو سلا و یـا که درسال ۱۹۶۸ بافغا نستان مسا فـر ت کرده بود و هم چنین مسا فـرت جنـا ب ستامبو لیچ سابق رئیس شورا ی اجرائیه فید رال و مسا فرت ا خیر سکر تر دو لت برای دفاع ملی جنرا ل نیکو لالیو بی چیچ قا بل تذ کر می با شد . رو سا ی دو لت های ما ا تحاد نظر خو یش را در بارهٔ مسایل خا ص بین ا لمللی از طریق تبادل پیا مها پیو سته ا ظهار دا شته اند .

جناب صدر ا عظم !

درین باره هردو هم عقیده خوا هیم بو د که همهٔ ا مکا نات و ا شکال تو سعه علایق جا نبین چه درسا حهٔ دو جا نبه و چه د ر زمینه چند جا نبه از راه همکاری با ثمر بین هردو کشور تا کنون مورد ا ستفاده نیامده

است . د ر صو ر تیکه مسا عی مزیــد و اضافی صور ت گیرد امکا ن آن موجوداست مو سسات مر بو طه و ا هل صنا یع هردو کشور بیشتر بهم ا ر تبا ط قا یم کنند .

یو گو سلا و یا ا ستقا مت بین ا لمللی ا فغا نستان و سهمگیر ی آ نرا در تقو یت خط مشی عدم ا لحاق ، صلح‌وهمکاری عادلانه بین ا لمللی بطور خا ص قدر دا نی میکند . مردم یو گو سلا و یا با و جود مسا فـــهٔ جغرا فیا ئی که بین هردو کشور موجو د است با مجا هدات مردم دو ست افغانستان با گذ شته آن و با مشکلا تی که در را ه غلبه بر حا لت عدم ر شد ا قتصا د ی با آن مقا بل است و د ر طول قر نها بدون اینکه تصوری از جا نب ا فغا نستان با شد (ز یرا تسلط خا ر جی برای هیچ یك از مر د ما ن تر قی و ر فاه نیا ورده ا ست) آشنا یی دارند . ا حسا س میکنم شبا هت تا ریخی پیکار بین هر دو کشور ها ی ما به‌تقو یت ا حسا سات دو ستی بین طرفین مسا عد ت نمو ده ا ست . ما از گذ شته د شوار خود این د رس را آ مو خته‌ایم‌که مساعی هر یك از مرد مان را در راه ا ستوا ری استقلا ل قدر دانی می کنیم در عین زما ن از تقد یم مسا عدت صمیما نه خود با آ ن مر د مان که هنوز آزادی و استقلال خودرا حا صل نکرده اند نیز د ریغ نمی کنیم .

جناب صدر ا عظم !

می خوا هم مختصراً باو ضاع کنو نی بین ا لمللی ا شاره کنم . جناب شما با من موا فقت خوا هید دا شت که بشر یت‌امروز با مسا یل د شوار را جع به نگهبا نی‌صلح مـوا جـه ا ست بـدو ن هیچگو نـه شك خطر نا کترین کا نون جنگ ا کنون هند و چین میباشد . در نتیجهٔ یك تجاوز خیـلـی دوا مدار ، درد ها و رنجهای بیشماروتباهی بیکران در و یتنام جنو بی وارد شده‌است. ا کنون کا نون جنگ بخاك کمبو د یا منتقل گردید ه ا ست در حا لیکه کمبو دیا سا لیان دراز در اثر خط مشی عدم ا لحا ق ، استقلال و همزیستی مسا لمت آ میز خو یش د ر مقا بل هر گو نه فشار مقا و مت کرده بود. همچنین دا من جنگ به لا و س سرا یت کرده ا ست . چنین مو قعیت نه تنها مردمان این منطقه بلکه صلح جهان را بطور عموم د چار مخا طره می نما ید . لا زم ا ست همه مرد مان صلح خواه جهان برای خاتمه دادن به جنگ هند و چین آ واز خودرا برای تقا ضای خرو ج همه قوت های عسکر ی خارجی ازان منطقه و مو قع دادن بمر د مان ویتنام ، کمبو د یا و لا و س باستفا د ه از حق آ زادی ، تعین سر نوشت بد و ن هیچ گونه د خا لت از خارج بلند کنند .

بعضی تما یلات مثبت به سمت ختـم تـصا د م شر ق مـیـا نــه وکشف‌راه حل منا سب باین تا زگی ظهور کر ده ا ست . خرو ج کا مل قوای ا سرا ئیل ازسرزمین های عر ب که ا سرا ئیل در جنگ جو ن ۱۹۶۷ ــ ا شغا ل کرده ا ست و تا مـین حقوق مشرو ع مردم فلسطین شر ط قا طع و قبلی تا مین صلح مستقر بین متحا ربین می با شد .

در ارو پا فضای اعتماد و آ ما دگی به منظور حل و فصل تد ریجی مسا یلیکه زادهٔ تصادم بلا کها بیش از پیش ظهور میکــنـد وانکشا فات جدید ما را تشو یق مینما ید که جر یان مثبت متو جه همکاری وسیعتر و متسا و یا نه بین همه کشور های‌اروپایی و بسوی تقو یت ا منیت در ین نا حیـهٔ جهان بکار ا فتا ده ا ست .

کنفرا نس آ یندهٔ کشور های غیر منسلك که بزودی در لو سا کا منعقد خوا هد شد برای تقو یت همکاری بین ا لمللی که دران با هر کشور بدون در نظر گر فتن مساحت ، قدر ت و ثر و ت ا قتصا دی آ ن معا مله خوا هد شد ا همیت عمده خوا هد دا شت .

چنان حس میکنم مبا لغه نخوا هد بود اگر بگو یم کشور های غیر منسلك حـتی تا کنون نتا یج قا بل تو جه در پیکار خویش به منظور غلبه بر کشید گی ها در بعضی قسمت های جهان و در سر یع سا ختن‌رشد اقتصادی کشور های درحال ر شد مو فقیت های بدست آورده اند . پر سـتیژ خـط مشی عدم ا لحاق پیو سته در جهان بـلـند رفته ا ست . ا مروز عدهٔ زیاد کشو ر ها بدور این خط مشی گرد آ مده و آنرا بر ا ی تأ مین منا فع ملی و اظهار و جود در عرصهٔ بین ا لمللی بهترین طریقه می دانند البته

کشورهای غیر منسلک در تمنیات خویش هنوز با مقاومت آن کشورها روبرو میشوند که در امر حل و فصل منازعات از مقام قدرت ابراز عمل میکنند. اوضاع چنان مقارن افتاده است که اکثر کشورهای در حال رشد راه عدم الحاق را گزیده اند و بنا برین طبیعی است کشورهای غیر منسلک مسأله سرعت تحول اقتصادی خویش را در اجتماعات خویش طرح می کنند و حق به جانب اند از کشورهای ثروتمند توقع آنرا داشته باشند تا در تحکیم مساعدت اقتصادی تفاهم وآمادگی مزید نشان بدهند.

جناب صدر اعظم!

هردو کشور های ما در همه اقداماتیکه کشور های غیر منسلک رویدست گرفته اند باهم از نزدیک همکاری نموده و در آینده با اشکال عملی درین مورد همکاری خود را دوام خواهند داد. یوگوسلاویا و افغانستان همیشه ابراز مساعی کرده اند. ملل متحد قوی تر گردیده و موثر تر باشد. در صورتیکه صفت جهان شمول بودن سازمان ملل متحد تأمین گردد آنگاه باین هدف نایل خواهیم شد.

مسافرت جناب شما و همراهان شما به یوگوسلاویا یقیناً در پیشبرد مزید علایق حسنه و عملی شدن همکاری بین هردو حکومت به منفعت همه مردمان ما و صلح جهان اثر مساعد خواهد داشت.

آرزومندم به جناب شما و همراهان شما اطمینان بدهم که در کشور ما باعلاقمندی عمیق در مورد افغانستان و رهبران ان مقابل خواهد شد.

در خاتمه جام خودرا به صحت وسلامت اعلیحضرت پادشاه افغانستان و جناب شما واعضای محترم هیئت شما و سعادت رفاه و ترقی مردم افغانستان بلند می کنم.

متن بیانیه جوابیه جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظم:

جلالتمآبا!

از جانب همراهان خود و خودم از این پذیرایی با حرارت و کلمات خیر مقدم که دربارهٔ اینجانب و کشورم اظهار داشتید نهایت متشکرم کلمات شما نمایانگر علایق خیلی صمیمی که خوشبختانه بین ملت های ما وجود دارد میباشد این علایق برنزدیکی های که ازان تذکر دادید و بین مردمان ما موجود میباشد متکی است. مردمان هردو کشور در طول قرون گذشته و در عهدکنونی در راه استقلال خویش دست به پیکار زده متحمل قربانی ها شده اند.

پس از جنگ دوم جهانی یوگوسلاویا که در مقاومت قهرمانانهٔ خویش برضد تسلط خارجی غلبه حاصل کرده بود از نخستین کشورهای اروپایی بود که جنبش استقلال مردمان افریقا و آسیارا حسن استقبال نمود متعاقبا در صحنهٔ جهانی یوگوسلاویا و یا پشتی بانی خود را از تمنیات این کشورها دوام داد. علاوتا مردم افغانستان یوگوسلاویا را طرفدار پایدار و فعال خط مشی عدم الحاق دریافت. افغانستان این خط مشی را بر اساس بیطرفی عنعنوی خویش که مظهر آرزومندی پاسداری استقلال ملی و سهم گیری بهتر در تقویت مبانی صلح می باشد پیوسته پیروی کرده بود. چه در ملل متحد و چه در دیگر اجتماعات بین‌المللی افغانستان و یوگوسلاوی پیوسته در صف کشور های واقع شده اند که عین عقاید را داشته از صلح جهان و همکاری بین المللی با جدیت پشتی بانی مینمایند.

هموطنان من خاطرات مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان را به یوگوسلاویا درسال ١٩٦٠ وهمچنین مسافرت جلالتمآب رئیس جمهور تیتو را در جنوری ١٩٦٨ بافغانستان گرامی می دارند استقبال با حرارت که از روسای هر دو دولت درهردو کشور بعمل آمد نمایانگر احساسات صمیمی ملت های ما یکی در مقابل دیگر

میبا شد . این مسا فرت ها در تحکیم علایق دوستی صمیمانه متقا بل و استواری مبا نی توسعه علا یق ا قتصا د ی و فر هنگی هردو کشور نقش بر جسته داشته اند .
همچنین مردم ا فغا نستان خا طرهٔ باحرارت نخستین کنفرا نس سرا ن دو لو حکو مات را که در ا ین پا یتخت تا ریخی‌درسپتا مبر ۱۹۶۱ ـ ا نعقاد یافته بود گرا می میدا رند این کنفرا نس در تا ریخ معا صر در را ه انسجام مبسا عی مر د مان و ملل به منظور تقو یت پا یه های صلح یك شا خص‌تاریخی بوده ا ست .

جلا لتمآ بـا !

بنا بر ین یقین کامل حاصل می شـود که دعو ت شما که بمن موقع داد به منظور توسعهٔ علایق جا نبین وتبادل نظر یات درین نزدیکی زمان ا نعقاد سو مین ا جتـما ع سران دول و حکـو مـات کشو ر هـا ی بـیطـر ف بـه کشو ر شمـا مسافرت نمایم خیلی با عث ا متنا ن مـن گـردیده است . کنفرانس لوساکا نما یا نگر آرزومندی کشور های بیطرف برای آ وردن تا ثیرمستقیم خو یش به منظور پا سداری صلح جهان و پشتی بانی حقو ق مردمان به تعیین‌سر نوشت، حق ا شتراك در ا مور مورد علا قهٔ بشر یت بر اسباس تسا و ی حـقـو ق میبا شد .
جناب صدر ا عظم این نقش کشور ها ی بیطرف از آنجالازمی میباشد که مساعی د ر صحنهٔ بین ا لمللی به مقصد رفع تشنجا ت وتقویت صلح مستلزم پشتیبا نی مـستین کشور های صلح خواه و عدا لت پسند است

البته از اینکه ارو پا در آ ستان ر فع تشنجات وا قع شده است ا ظهار ر ضایت مند ی میکنیم، اما رفع کشید گی هرچه‌مهم باشد باز هم ز مانی تا ثیر جها نی دا شته میتوا ند که همز مان با آن رفع کشید گی درباقی منا طق جهان صورت پذیر شود .
متا سفانه مـلا حظه مینما ییم چند ین منطقهٔ یو ا عظم آ سیا صحنهٔ پیکار هـا ی علنی یا پوشیده وا قع گردیـده ا ست .
یقین داریم حل و فصل مسا یل هند و چین که جناب شما شر ح دادید در آ تصو رت تا مین میشود که حق آ زادی تعیین‌سرنوشت مرد مان هندوچین بدون هیچ د خا لت‌خارجی رعا یت شود .
درشر ق میانه حـل و فصل سیـا سی بشر طی ممکن خوا هد بود که ا حترام اصل غیر مشرو ع بودن ا شغال اراضی از را ه قوه ا حترام شود . حل و فصل شنا سایی قبلی لزوم تطبیق فیصله های ملل متحدراجع به حقو ق غصب شدهٔ مردم عر ب فلسطین میبا شد .

جلا لتما بـا !

ا میدوارم تبادل ا فکار ما در بلگر ا د در تو سعهٔ علایق صمیما نه و اعتماد متقابل و تو سعهٔ علا یق ا قتصا دی و فر هنگی بین کشور های ما مو ثر با شد . یقین‌داریم دو ستان یو گو سلا وی ما که در ر شد اقتصادی کشورخودموفقیت درخشان حا صل کرده ا ند میتوا نند در مسا عی ما متکی بر عزم را سخ متو جه ا ستفاده از منا بع طبیعی و تر قی و ا قتصاد ملی ما بطو ر با ثمر مسا عدت نما يد .

جام خودرا به صحت و مو فقیت کا مل ر ئیس جمهور جو زف بروز تیتو ، میز بان ما ر ئیس شبو رای ا جرا ئیه فدرال‌یوگوسلا و یا ، میر من ری بی چیچ و تر قی مز ید ملت یو گو سلاویا و دو ستی بین هر دو کشور بلند میکنم .
درین ضیا فت بنا غلی عطاء ا لله نـاصر ضیا سفیر کبیر افغانی مقیم بلگـراد ، همرا هان بنا غلی صدر ا عظم و بر خی از شخصیت های یو گو سلا ویا ا شتراك‌كرد ه بو دند .

مذاکر ات رسمی بین بناغلی نور احمـد اعتما دی صدر ا عظم و بنا غلی ری بی چیچ صدر ا عظم یو گو سلا و یا در حا لـیکه اعضا ی هیئات های هر دو کشورحاضربودند صبح ۷ سنبله در بلگراد صورت گر فت .

درین مذا کرات صدر ا عظمان افغانستان و یو گو سلا و یا در مورد روابط ذات‌البینی واو ضاع بین ا لمللی تبا دل ا فکار نمودند.

همچنان رهبران حکومتی افغانستان و یوگوسلاویا اهمیت مذاکرات را تائید نموده و آمادگی شانرا برای ادامه همکاری درساحه های روابط ذات البینی و بین المللی مخصوصاً در چوکات موسسهٔ ملل متحد بر اساس عدم انسلاک ابراز داشتند.

کذا صدراعظمان افغانستان و یوگوسلاویا توجه خاصی بر پرابلمهای اروپایی مبذول داشته و یادآور شدند که ایجاد بهبود در فضای سیاسی اروپا یك انعکاس مطلوبی را در بهبود اوضاع سایر قسمتهای جهان در بر خواهد داشت.

مذاکرات صدر اعظمان افغانستان ویوگوسلاویا روی یك سلسله سوالات اقتصادی، کلتوری وسیاسی متمرکز بود. بناغلی اعتمادی صدراعظم با هیئات معیتی شان بعد از ظهر ۷ سنبله عازم سراجیو گردیدند.

همچنان بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم روز ۸ سنبله توسط طیارهٔ مخصوص از ناحیهٔ سراجیو رهسپار دوبرونیك گردیدند.

بناغلی صدراعظم حین توقف در دوبرونیك از مهمترین آثار کلتوری و تاریخی آنجا دیدن نمودند.

بناغلی صدراعظم پس از ختم مسافرت شان در یوگوسلاویا عازم پولیند گردیدند حین وداع با بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم در میدان هوایی بلگراد بناغلی ریبیچیچ صدراعظم یوگوسلاویا، عدهٔ از شخصیت های برجستهٔ آنکشور، بناغلی عطاء الله ناصر ضیا سفیر کبیر واعضای سفارت افغانی حاضر بودند.

متن اعلامیهٔ مشترك افغانستان ویوگوسلاویا

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم افغانستان و همسر شان نظر بدعوت رئیس شورای اجرائیه فیدرال یوگوسلاویا بناغلی ریبیچیچ از تاریخ ٦ سنبله ۱۳۴۹ مطابق ۲۸ ـ اگست الی ۱۰ سنبله ٤۹ مطابق اول سپتمبر ۱۹۷۰ در آنکشور مسافرت نموده اند.

ذوات آتی به معیت صدر اعظم افغانستان بوده اند:

دوکتور عبدالواحد سرابی وزیر پلان
بناغلی غلام علی آئین وزیر مشاور،
دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت خارجه
بناغلی عظیم الصابر کفیل رئیس دفتر صدراعظم ودیگر مامورین عالی رتبه.

صدر اعظم افغانستان با رئیس جمهور یوگوسلاویا مارشال جوزف بروزتیتو ملاقات نموده راجع به مسایل مورد علاقه طرفین تبادل نظر نمودند.

صدر اعظم افغانستان پیام خاص اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان را به رئیس جمهور تیتو ابلاغ نمودند.

صدر اعظم افغانستان هنگام اقامت خویش در یوگوسلاویا علاوه بر بلگراد شهر های سراجیو و دوبرونیك را مشاهده نموده از بعضی پروژه های صنعتی، موسسات فرهنگی وآبنیهٔ تاریخی دیدن نمودند.

صدر اعظم افغانستان مراتب تحسین خود را از مجاهدات ملت یوگوسلاویا در راه پیشرفت کشور ایشان در زمینه های مختلف ابراز نمودند.

صدر اعظم افغانستان و رئیس شورای اجرائیهٔ فدرال یوگوسلاویا در بارهٔ روابط جانبین واوضاع جاریهٔ بین المللی در یك فضای صمیمیت و دوستی وباروحیهٔ اعتماد و تفاهم متقابل تبادل نظر نمودند.

شخصیت هایی که از جانب افغانستان

در مذا کرات سهم داشتند و زیر پلان ، وزیر مشاور ، معین خا رجه ، سفیرکبیر افغا نستان در یو گو سلا و یا ، ښاغلی عطاء ا لله نا صر ضیا و د یگر ما مو رین عا لیر تبه. از جا نب یو گو سلا و یـــا ښا غلی میاك و زیر عضو شو رای اجرا ئیه فدرال ، د کتور ورا تو شه معین خا ر جه، دکتور وی نوویچ رئیس کمیسیو ن فدرا ل روابط فر هنگی با خا رج ، ښا غلیشوبانیچ سفیر کبیر یو گو سلا ویا در ا فغا نستان ښا غلی کلیون ر ئیس شعبهٔ آ سیا دروزارت ا مور خا رجه ، ښا غلی می کا شینو یچ مستشار کا بینهٔ صدر ا عظم یو گو سلا ویا اشتراك دا شتند .

مذا کرات بین دوصدر اعظم مظهر موافقت یانزدیکی نظر یات را جع به جر یا نکنونی او ضاع بین ا لمللی و مسا یل کنو نیعلایق بین المللی بود . هردو صدر ا عظم پاپندی حکو مت های خود را در قضیهٔ صلح جها ن و پیشبرد همکاری بین ا لمللی متکی بـــر ا حترام ثا بت از حصو ل به ا ستقلال ، مساوات ، عدم مدا خله در امور دا خلی و حق تعیین سر نو شت و رشد مستقل داخلی اظهار نمو دند .

صدر ا عظم ا فغا نستان و صد ر اعظم یو گو سلا و یا از ینکه بین هر دو کشو ر ا عتماد متقا بل و همکاری نز د یك موجود ا ست ا ظهار ر ضا یت مندی نمو دند ، چنا نکه بطور خا ص در طول تر تیـبا ت سو مین کنفرانس سران دول و حکو ما ت کشور های غیر منسلك این همکار ی موجود بوده از راه مسا فرت های متقا بلشخصیت ها و همکاری در دا خل ملل متحد تقو یت یافته است .

هردوجانب برین موا فقه دارند که این همکا ری نتا یج مثبت بار آ ورده ا ست . هر دو صدراعظم اهمیت توسعه مزید ایـن علا یق را به مقصد سهمگیری مشتر ك به حد ا کثر به ا ستحکام صلح مطا بق روحیه منشور ملل متحد و پیشر فت همکا ر ی بین ا لمللی متکی بر مساوات بین ملتها تائید نمو د ند .

هردو صدر ا عظم نتا یج همکاری دوجانبه وامکانات تو سعه مزید عمو می این همکاری را مورد مطا لعه قرار داده خا طر نشا ن نمودند که تبا دل ا موال و د یگر ا شکا ل همکاری ا قتصا دی ، فر هنگی ، علمي و فني بين ايشان نهايت محدود باقيمـــا نده ا ست .

طرفين بدين موافقه نمودند کـــه بـه منظور پيشر فت ا ين همکاری ها با يد ابراز مسا عی نما يند .

جا نب يو گو سلاوی ا ظهار آ ما دگی نمود که مو سسات ا قتصا دی مر بو ط يو گو سلا و يا در عملی سا ختن پلان های رشد ا قتصا دی ا فغا نستان در حدو د ا مکا نات وا قعی ا شترا ك نما يند .

هردو صدر ا عظم برين موا فقه نمو د ند که هردو حکو مت ا قدا مات لا ز مه بر ا ی تطبيق سريع پروژه هر يرود مـــطا بـق موا فقت نـا مـهٔ سيزده جـو لائی ١٩٦٨ افغا نستان و يو گو سلا و يا رو يد ست گيرند .

همچنين هردو صدر ا عظم موا فقهنمودند امکانات تا سيس وتو سعه علا يق دا يمی تجارتی بين هردو کشور مطا بق موافقتنا مه همکاری تجارتی و ا قتصا دی منعقده سی د سمبر ١٩٥٩ مورد مطا لعه آيد .

در ا ين مسا فرت يك پرو گرام تر بيتی وفرهنگی برا ی سا لهای ١٩٧١ و ١٩٧٠ به ا سا س موا فقتنا مه همکاری تر بيتی ، علمي و فر هنگی منعقده دوم نوا مبر١٩٦٠ بين طرفين امضاء شد .

هردو صدر ا عظم به ا هميت خط مشی عدم الحاق که در علايق بين المللی کنو نی نقش مثبت داشته و سيلهٔ ا سا سی ر فع تشنجات بين ا لمللی ، تقو يت صلح گيتی و حما يت از مرد مان در ز مينهٔ نگهبا نی استقلال وسر يع گر ديد ن تر قی اقتصادی ايشان ميبا شد با تو جه خا صی مبذ و ل نمودند .

با کمال ر ضا يت مندی خا طر نشا ن گرديد که اعلان از طرف عده ز ياد کشو رها در مورد ا شتراك به سو يهٔ عـــا لی د ر کنفرانس آ ينده کشور های بيطر ف درشهر لوساکا وا قع ز مبيا و همچنين تر تيبا ت مو فقا نه سو مين کنفرا نس کشو ر هـا ی بيطر ف مشمر بر ا ين ا ست که ميتوان

به اساس خوش بینی معقول مـــتو قــع نتیجه مو فقا نهٔ این وا قعه مهم بین المللی بود . فعالیت جدی کنونی‌بدون‌شك‌مظهر‌براین است که ا سا س لزوم پشتیبا نی وسیعتر و لزوم همکاری مدا وم و مو ثر بین کشور های غیر منسلك عا م تر میگر دد . هرد و جا نب ا ظهار آ مادگی نمودند مساعی خودرا یکی با د یگر کشور های بیطرف به مقصد اشتراك به د رجهٔ مزیـد در عـملی شد ن ا هداف خط مشی عدم ا لحاق وازین ر ا ه سهمگیری مزید در حل و فصل مسا یلی که صلح وامنیت را در جهان مورد مخا طر ه قرار داده ا ست مبذول نما یند تا به ا ین صورت ضمنا در تقو یت ملل متحد درجهان کنونی سهم نو ینی بگیرند .

هر دو صدراعظم از تامین قطع آتش هر شرق میانه توسط ملل متحد بحیث شـــرط اسا سی مسا عی جدید به منظو ر حــل و فصل سیاسی بحرا نات شر ق میانه ، حسن استقبال و بر ا ین موا فقت نمود ند کــه اکنون پس از نخستین مر حلهٔ جستجو ی راه حل مسا لمت آ میز در بحران شر ق میانه لا بدی است تا از همه مساعی مثبت پشتیبا نی شود که متو جه تــا مــین صلح پایدار در ا ین منطقه مقصد خروج قوا ی اسرائیلی از همه سر ز مینها ی عرب کــه اسرا ئیل در جنگ جون ۱۹۶۷ اشغال نموده است و همچنین متوجه تا مین حقوق مرد م عرب فلسطین و به مقصد تطبیق همه مراتب فیصله نامه ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شـــورا ی ا منیت میبا شد .

هر دو صدر ا عظم ا نعقاد موا فقتنا مه بین اتحاد شوروی و جمهو ریت فد را لی المان را بحیث مظهر ا نکشا فــات نوین‌در ارو پا و سهمگیری در ا یجاد محیط اعتماد ودر آ مادگی حل و فصل مسا یل متعد د حسن ا ستقبال نمو دند .

طر فین این اقدام را جریان مثبت نوین تشخیص مید هد که متوجه همکاری وسیعتری بین کشور های اروپایی بر اساس مسا وات وبر اسا س ا صول حا کمیت وعدم مدا خله در امور داخلی دیگر کشور ها میبا شــد

باینصورت ا ین ا قدام سهم عمده د ر تقویت ا منیت داشته به ثبوت میر سا ند که ا صول مذا کرات عا دلا نه یگا نه‌طریقهٔ وا قعبینا نه و مو ثر حل وفصل مسا یل عمده و پیچید ه علا یق بین المللی بو د ه به نتا یج مثبت نا یل میشود .

هردو صدر اعظم در پهلوی این‌انکشافات مثبت در اوضاع بین المللی با تاسف ایـن ا مر را خا طر نشان نمودند که جا معـهٔ بین ا لمللی هنوز ثقلت محل مسا یل مهمهٔ حل نا شده را بر دوش دارند .

هردو ر ئیس حکو مت نگرانی عمیق خودرا درباره جر یا نات کنو نی هندو چین که‌زاده مدا خلهٔ خا رجی در ا مور د ول آن منطقه میبا شد ا ظهار نمودند جا نبین بر اساس اصول خط مشی صلح ا ستقلال واحترا م حق هریك از مرد مان به آ زادی و رشد بلا ما نع همبستگی خودرا به پیکار عادلانهٔ مردم ویتنام برضد تسلط خارجی تائـید نموده پشتیبانی خودرا از مطا لبات قانونی ایشان به منظور اتخاذ تصمیم راجـع بــه سر نوشت خود ها بدون هیچ مدا خـلـهٔ از خارج اظهار نمودند هردو ر ئیس حکو مت اظهار امید نمودند مذاکرا ت پاریس بدو ن تا خیر در عملی شدن این ا هداف مساعدت نما یند .

هردو صدر اعظم از مسا عی شان برا ی احیای مجدد کمبو د یا ی مستقل ، غـیـر منسلك و صلح خواه که طی سا لیان دراز عا مل نیرو مند سیا ست صلحخواهی و غیر منسلك در منطقه هندو چین بود پشتیبا نی میکنند .

طرفین آن مساعی راکه‌درمنطقه هندوچین به منظور اتخاذ خط مشی عدم ا لحاق‌صورت میگیرد حسن استقبال نموده آنرا مظهـــر تمنیات عام مر د مان ا ین منطقه متو جــه صلح ا ستقلال پیروی طر ح ر شد و تر قی مطا بق آ رزوی خود شان تشخیص مید هند طرفین حق حاکمیت و تما میت ارا ضی همه ملتها ی آ ن منطقه را تا ئید میکنند .

هردو ر ئیس حکو مت تا کید نمود نــد که ا ستعمار و تقو یت قوای نژاد پر ستی منبع دا یمی خطر متو جه صلح در افریقـا میباشد و محیط غیر مامون و فضا ی عد م یقین را بمیان می آ ردکه امنیت و ا ستقلال خاصه امنیت و استقلال کشور های کو چك

را د چار مخا طره میکند .

هردو صدراعظم با اشاره به ا همیت‌عمده مسئلهٔ کشور های در حا ل رشد ا ظـہا ر نگرانی شدید نمو دند که مغاك و فا صله بین کشور های پیشرفته و کشور های در حا ل رشد پهنا ور تر میگر دد واین مشکـلا ت بزرگ دا خلی چه ا قتصا دی و چه غیر آ ن برای کشور های در حال‌رشدبارمی‌آورد .

بحدیکه در بعضی موارد ا یشان را حتی مورد خطر ا ستثمار فشار و تهدید به‌استقلال و دیگـــر مخا طرا ت قرار مید هد .

طرفین به این موافقت دارند که مسا عـــی کشور های در حال رشد که حاضر ند همه نیرو های بشری و مادی خودرا بکاراندازند باید تو سط کشور های پیشر فته تـما ما پشتیبا نی شود ، کشور های غیر منسلك با ید مساعی خا ص خودرا در ملل متحد و در مو سسات ا ختصا صی بکار بر ندتاقبل از ختم سال جاری پرو گرام دو مین ده‌سال انکشاف در ملل متحد تصو یب شو د .

هردو صدر ا عظم با تا ئید ا همیتی که افغا نستان و یو گو سلا و یـا بـه نقش ملل متحد در نگهبانی صلح ، تقو یت‌امنیت بین ا لمللی قائل اند لزوم ابراز مسا عی را به منظور تقویت مزید نقش ملل متحد جهت سهمگیری فـعا لتر در حـل و فصل مسا یلی که جهان ا مروز باآن مقا بـــل است خا طر نشان نمودند هر دو ر ئیس حکو مت این یقین خود را تائید نمـــودنـد که ملل متحد در صو ر تیکه ا صل جها ن شمو ل بو دن آن تما ما ر عا یت شو د ما نع آن تما یلات خوا هد شد که متو جه حل و فصل مسا یل عمده در خا ر ج ملل متحد میبا شد .

در ا ین مورد هردو صدر ا عظم ا ظہا ر آمادگی نمو دند ازان مساعی پشتیبا نی کنند که متو جه بمیان آوردن ا مکا نـات بــه منظور ا حیای مجدد حقوق چین درملل متحد و شنا خته شدن نما یندگان جمهو ر یت مردم چین بحیث یگا نه ممثلان قا نو نی‌چین در ملل متحد و به مقصد ا ینکه چین د رحل و فصل مسا یل عمده جهان ودر حفا ظت صلح گیتی اشترا ك مسا عی نماید میباشد.

هردو صدر اعظم بر این موا فقت‌نمودند که دوره آ یندهٔ مجمع عمو می ملـل متـحد بیست و پنـج سال پس از تا سیس آ ن باید برای تائید مزیـد و تطبـیق ا صو ل مند رجهٔ منشور ملل متحد که حاوی وجیبهٔ لا زمه بین همه کشور ها و مر د ما ن مـا میباشد بکار رود و همچنین طی این د و ر ه وسا یلی ا تخاذ شود که همه کشو ر هـــا تصمیمات ملل متحد را ر عا یت نما یند .

صدر اعظم ا فغا نستان تشکرات‌باحرارت خودرا به منا سبت ا ستقبال دو ستا نه و صمیمی که از وی و همرا ها نش به عمل آمده به صدر اعظم یو گو سلا و یا اظہا ر داشت .

طرفین اظهار امید نمودند که ایـــــن مسافرت در تقو یت مز ید علا یق مو د ت ایشان مسا عدت نما ید. طرفین خا طرنشان نمودند که تبادل مسا فرت ها بسویه های مختلف بین هردو کشور در تشئید همکاری دو ستانه بین طر فین مو ثر خوا هد بود .

صدر اعظم ا فغا نستان از ر ئیس شورای اجرائیه فید رال یو گو سلا و یا بنا غـلی ری بی چیچ دعو ت نمود تا به ا فغا نستا ن مسافرت نما یند .

این د عوت با مسرت قبول شد و تا ریخ آن در آینده تعیین خوا هد گر دید .

مسافرت بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم به پولیند

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم و همراهان شان ساعت سه و ده دقیقه بعد از ظهر ۱۰ سنبله ۱۳۴۹ وارد وارساگردیده ودر میدان هوایی از طرف بناغلی سرانکویچ صدراعظم پولیند و بناغلی پیدری خوفسکی وزیر امور خارجه و برخی از شخصیت های برجستهٔ آنکشور ، سفیر کبیر واعضای سفارت کبرای افغانی در وارسا و افغانهای آنجا پذیرایی گردیدند.

در نزدیك طیاره بناغلی سرانکوویچ و میرمن سرانکوویچ به بناغلی صدراعظم و میرمن اعتمادی خیر مقدم گفتند سپس صدراعظمان هر دو کشور سلام گارد احترام را در حالیکه سرود های ملی هر دو کشور نواخته میشد قبول نمودند.

بناغلی نور احمد اعتمادی با معیت بناغلی صدر اعظم پولیند بطرف صفوف مستقبلین رفته وبا آنها مصافحه نمودند.

میدان هوائی و خط سیر بناغلی صدراعظم با پرچم های ملی هردو کشور تزئین یافته بود و عده زیاد مردم وارسا در دو جانب خط عبور با ابراز احساسات وکف زدنها ورود صدر اعظم را خیر مقدم گفتند.

بعدا بناغلی نور احمد اعتمادی وهمراهان شان در آبدهٔ سرباز گمنام رفته اکلیل گل گذاشتند متعاقبا شام را در اقامتگاه طور خصوصی با وزیر خارجه پولیند صرف کردند.

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم طی‌اقامت مختصر شان در پولیند با رئیس‌جمهور آنکشور ملاقات کردند درین عکس رئیس‌جمهور پولیند از بناغلی صدراعظم دراقامتگاه شان استقبال می کنند

مذاکرات رسمی بین ښاغلی نور ا حمد اعتمادی صدر اعظم و ښاغلی جو ز ف سیرا نکو یچ صدر اعظم پو لیند بتار یخ ۱۲ سنبله ۱۳۴۹ در وارسا شروع گر دید .

درین مذاکرات از طرف ا فغا نستان ښاغلی سرابی و زیر پلان ، ښا غلی آئین و ز یر مشاور ، دوکتور فرهادی معین سیا سی وزارت ا مور خا رجه ، ښاغلی ا مین اعتمادی سفیر کبیر ا فغا نستان متعین وار سا واز جانب پو لیند و زیر خا رجه ، معین وزارت خارجه سفیر کبیر آ نکشور متعین کا بل و دیگر ما مورین عا لیر تبه دو کشور اشترا ک داشتند .

ښا غلی ا عتما دی صدر اعظم بتا ر یخ ۱۱ سنبله باگو ملکا منشی اول کمیتهٔ مرکزی حزب کمونیست پو لیند ملا قا ت کردندکه درین ملاقات صدر ا عظم وو زیر خا ر جهٔ پو لیند ووزراء ا فغا نی ا شتراك داشتند .

همچنان ښا غلی نور ا حمد اعتمادی صدر اعظم با ښا غلی سیرا نکو یچ صدراعظم وستیفان یدری خو فسکی و زیر خا ر جه پو لیند بتا ریخ ۱۲ سنبله ملا قات کردند .

در این ملا قات از طرف افغا نستان ښاغلی غلام علی آئین وزیرمشاور، دوکتورروان فرهادی معین سیا سی و زارت ا مور خا رجه، ښاغلی محمد ا مین اعتمادی سفیر کبیر ا فغا نستان متعین وارسا واز جانب پولید ښاغلی ز یگفرید د لنیاك معین وزارت خا ر جه و ښاغلی یان پتروس سفیر پو لیند متعین کابل ا شتراك داشتند .

شام همان روز ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم در ضیافتی ا شتراك فرمودند که به ا فتخارشان از طرف ښا غلی سرانکویچ صدراعظم پو لیند تر تیب داده شده بود . درین د عوت بین صدر ا عظمان هر د و کشور بیانیه های تعاطی گر د ید .

متن بیانیه ښاغلی جوزف سیر انکو یچ

جناب صدر ا عظم !

قبل از همه مرا تب مسر ت خو یش ر ا اظهار میدارم که ا فتخار میز با نی شما صدر اعظم ا فغا نستان و شخصیت ها ی همسفر شان در کشور ما میسر گر د ید .

چند سال قبل از پذیرایی با حرا ر ت که متکی بر ا حسا سات دو ستا نه به ملت پو لیند میبا شد در ا فغا نستان مستفید گردیدم و آ نکشور ز یبا و مردم شجاع آن که ما نند مردم ما با کمال پایداری د لاورانه در راه ا ستقلال خویش د ست به پیکارزدند آشنا شدم و با تمنیات کشور شما بمنظور انکشاف و تر قی معرفت حاصل نمودم .

همکاری نمایندگان کشور های ما درمقامات بین ا لمللی و سهمگیری سود مند ا یشا ن برای رفع کشیدگی ها و تقو یت صلح جهان مظهر مشخص تقو یت همکاری وتشدید آن دوستی میبا شد که مرد مان هر دوکشور را با هم مر تبط میدارد .

سفر شما به پو لیند د لیل ثابت دوام علایق حسنه بین هردو کشور ، ا حترام و تفا هم متقا بل اعتماد و همکاری مسا لمت آمیز میباشد . ا نکشاف و ترقیات اقتصادی افغا نستان و د یگر پیشرفت های کشورشما مورد علاقمند ی ما میباشد و موفقیت مزید مردم ا فغا نستان را در ین زمینه آرزو مندیم کمال ر ضا ئیت مندی داریم جوا نا ن شما در مدار س و فا بریکه های ما تحصیل میکنند .

پیشرفت پایدار نقش سیاسی افغانستان را در آ سیا و بین کشور های بیطرف درساحهٔ بین ا لمللی که متکی بر خط مشی ثا بت همزیستی مسالمت آمیز و دوستی میباشد با قدر دانی می نگریم . کشور شمارا بحیث یك حلقهٔ عمدهٔ نیرو های صلح در آ سیا ودر جهان می شنا سیم . کشور ما در با ر هٔ خط مشی شما تفا هم و همنوایی دار د وآنرا پشتیبا نی میکند .

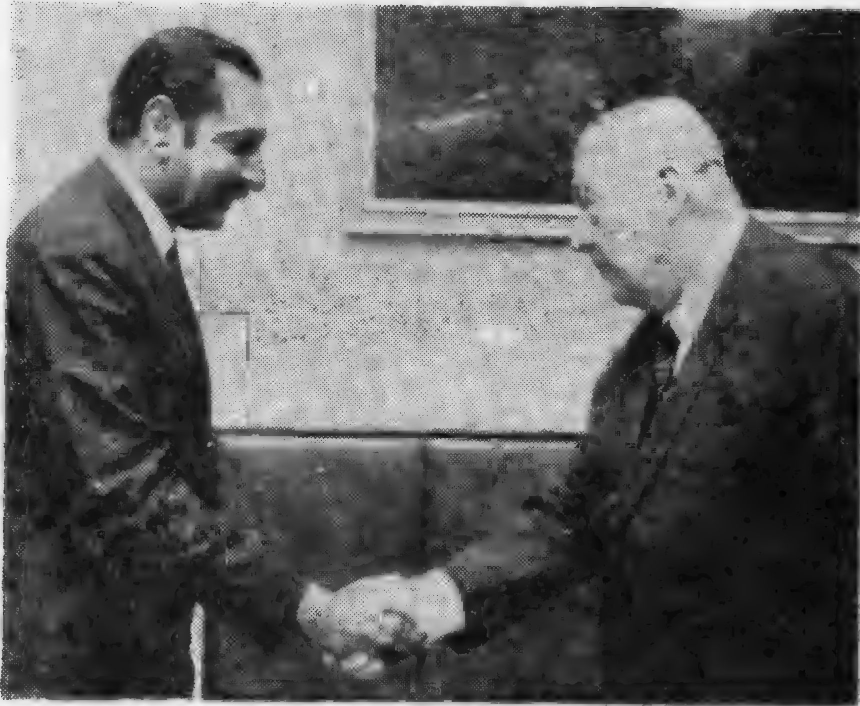
سیاست خا رجی پو لیند متکی برمساعی پایدار و فعا لیت در پیکار حفظ صلح در اروپا و جهان میباشد در مساعی خویش برای تامین تفاهم طرفدار رفع تشنجات میباشیم وخلاصه ا ینکه همز یستی مسا لمت آ میزرا خوا ها نیم . ا زینجا ست که پو لیند یکجا با ا تحاد شوروی و دیگر کشور ها ی سو سیا لیست در ا مر تحکیم ا منیت بادوام

وصلح در ارو پا بذل مساعی میکند .
متا سفانه مجا هدات ملل جهان در را ه صلح و همز یستی و همکاری هنوز مو رد مخا طرهٔ قوای تسلط خواه و کا نون ها ی جنگ میباشد . د خالت نظا می و سیعتر تسلط خوا هان در هند چین که ازان چندسال میگذرد و تجاوزا ت اخیر اسرائیل متضمن مخاطرات میبا شد که مر د مان دا را ی حسن نیت را د چار نگرانی نموده صلــح و انکشا فات علا یق با ثمر را در روابط بین ملت ها ما نع میشود .
پو لیند از مردمان هند چین و پیکا ر عا دلا نه ا یشان ضد قوای تجاوز پشتیبا نی میکند . همچنین از تمنیات حقهٔ کشو ر های عرب متو جه حل و فصل صلحجو یا نــه نزاع شرق میانه حمایت می نمـــا یــد . شاد ما نیم ا ظهار نما ییم که نظر یا ت ما وشما درین مورد متوا فق میبا شد .

شاغلی صد ر ا عظم !
مسا فر ت شما باین کشور فرصت تبادل نظر را نه تنها در مسا یل بین ا لمللی بلکه دربارهٔ علا یق دو جا نبـه میسر نـمو د ه است . با ر ضا ئیت مندی ا ظهار میداریم این علا یق ما ا نکشاف می یابد و بـسا ید بیشتر انکشاف بیابد .
یقین داریم این مسا فرت شما علا یـق دوستی مارا تشئید نموده و همکاری مسالمت آمیز را بین کشور های ما تو سعه میبخشد. واین کمال آ رزو مندی ما ست .
با اظهار تشکر ا زین مسا فرت شما جام خودرا به صحت و سلا مت شما و همسرشما وهمرا هان شما بلند می کنم .
به مو فقیت مردم ا فغا نستان و ر شد مو فقیت آ میز کشور شما .
به دو ستی و همکاری بین پـو لیند و افغا نستان .

متن بیانیه جوابــیه جلا لتـمآ ب نور احمد اعتمادی صدراعظم

جلا لتمـآ ب !
ازین د عوت دو ستانهٔ شما که بمن موقع دا د از کشور زیبای شما دیدن نما یم و همچنین از کلمات با حرارت که در با ر هٔ افغا نستان ا ظها ر داشتید متشکرم . ا ز لحظه ای که در پو لیند وا صل شده ام با همرا هان خود ا ین ا حسا س مشتر ك را داریم که در یك کشور دوست آ مد ه ا یم. افغا نستان در قلب بر اعظم آسیا وا قع شده وحلقهٔ بین منا طق جغرا فیائی و تمدن های بشری مختلف میبا شد . همچنین پو لیند در و سط ارو پا وا قع شده و با نبوغ ملی خو یش در جر یا نات تمدن که به سمت های مختلف درین قاره ظهور کر ده است بطور با ثمر ا شتراك داشته است . پو لیندیان ما نند ا فغا نیان در طول تا ریخ وبار ها برای پا سداری ا ستقلال ملی خو یش دست به پیکار زده است .
طی این ا یام گــوارا که در کشور شــما گذشتا ندیم آ ن مساعی را که مردم نجیب شما در راه ا عمار مجدد کشور خــو یش بذل نموده اند . مشاهده نمودیم .چه‌درشهر و ار سا و چه در شهـــر لـو بلــین و دیگر جـا ها مظا هــر تــر قــی اقتصادی و فر هنگی یك کشور د و ست را مشا هده نمو دیم که با آن علا یق باستانی داریم . بعد از جنگ اول جهان افغانستان درپایان پیکار ملی خویش ا ستقلال خود را مجددا بدست آ ورده و نما یند گا نسیاسی در اروپا فــرســتاده بود ایشــان نــزد مردم پو لیند علا قمندی صمیما نه دریافتند که بطور متقابل نزد افغان ها نیز مو جو د بود واین ا حسا سات تهداب مستحکم‌علایق دوستی ما در زمان کنو نی گردید .
ا مروز پو لیند به افغانستان‌مسا عد ت فر هنگی مید هد که از طرف مردم کشور ما قدر دانی میگر د د .
با کمال مسرت محصلین افغانی را ملاقات نمودیم که در پولیند برای خدمت آیــنده در و طن خو یش آماده میشوند و همچنین‌از خد مت ا طمینان بخش متخصصان پولیندی در ا فغا نستان قدر دانی میکنم .
افغا نستان سیاست بیطر فی عدم الحا ق به د سته بندی های سیا سی ، حفظ قضاوت آزاد در باره مسایل بین ا لمللی واشتراك مساعی در ا مر استحکام صلح ودموکرا تیك

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم درده‌ٔ تیکه بافتخار ښاغلی سیرانکوویـــچ در قصر کلتوری ترتیب داده بودند از ښاغلی‌صدراعظم پولیند استقبال می نماینه

شدن علایق بین المللی را پیروی میکند .

با مسر ت ملا حظه می کنیم ر سیدن مابه پو لیند مقارن بارفع کشید گی در علا یق بین کشور های ارو پا میبا شد . ا میدواریم که‌رو حیهٔ تفا هم جا نشین فضای تصا دم نه تنها در قا رهٔ ارو پا بلکه در همه نوا حی جهان گردد . ز یرا که صلح واحد و غیر قابل انقسام است تامین صلح جز از راه احترام حقو ق همه کشور ها چه بز ر گ و چه کو چك و رعا یت حق ایشان بر اینکه بر اساس مساوات در مسا عی متو جـــه تفا هم و همکاری بین ا لمللـــی ا شترا ك نما یند صورت گرفته نمی توا نند .

مو قعیت در هند چین متا سفانه بد تر شده ا ست و جز از راه احترام حق‌مردمان این منطقه به تا مین صلح تعیین سر نوشت وبراه بودن از هر گو نه دخالت خارجی‌بهبود یافته نمی تواند .

در شر ق میانه مساعی را که متو جه حَل و فصل مسا لمت آ میز بحران خطیر آنجا میباشد حسن استقبال مـــی کـــنیم . شر ط اول ا ین را حل ا حترام اصل عد م تصا حب ارا ضی از راه قوه و بنا بر ین خروج سپاه اشغالگر اسرائیل از اناراضی عرب میباشد که در نتیجه جنگ تجـــاوز کارانه ۱۹٦۷ مورد تسلط آورده ا ست .

جناب صدر ا عظم !

مسروریم فر صت تبادل نظر با جلا لتمآب شما دربارهٔ مسایل مورد عـلا قـه مشتر ك

مربوط با مور بین ا لمللی و نیز تو سعة علایق ا قتصادی و فر هنگی بین هر د و کشور میسر گر دید .

جام خودرا به صحت و سلامت جلالتمآب صدراعظم پولیند و میرمن سیرانکو ویچ وتر قی و خوشبختی پو لیند و ا ستوا ر ی دوستی ا فغا نستان و پو لیند بلند میکنم .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم پس از ختم مسافرت شان در پو لیند ، بعد ا ز ظهر ١٤ سنبله ١٣٤٩ مطابق ٢٠ سپتمبر ١٩٧٠ برای اشترا ك در كنفرانس سرا ن دول و حکو مات کشور های بیطرف بحیث رئیس هیئت افغانی از طریق روم عـا ز م لوساکا گر دیدند .

(جریا نات کنفرا نس عا لی کشور های مما لك غیر منسلك را تحت عنوان کنفرا نس عالی لوسا کا مطالعه فر ما ئید .)

برای وداع ښاغلی صدر ا عظم و هیئت افغا نی ، صدر ا عظم پو لیند و د یگـر شخصیت های آنکشور سفیر کبیر افغانستان متعین وارسا و سفیر کبیر پو لیند متعین کابل در میدان بین المللی وارسا حضور بهم رسانیده بودند .

متن اعلامیهٔ مشترك افغانستانوپولیند

ښاغلی نور ا حمد اعتمادی صدر ا عظـم وول نیا ك معین خار جه ، ښاغلیشچلتسکی نظر به د عوت جوزف سیرا نکو یچ ر ئیس شورای وزیران جمهو ریت مردم پو لیند ا ز تاریخ ١٠ سنبله ١٣٤٩ مطا بق اول سپتر الی ١٤ سنبله ١٣٤٩ مطا بق ٤ سپتمبر١٩٧٠ به پو لیند سفر رسمی نمو د ند .

صدر ا عظم ا فغا نستان مو فقیت ها ی مردم پـو لند را در مسا عی ا یشا ن به منظور تعمیر مجدد و تر قی کشور ا یشا ن در همه سا حات زندگانی تحسین نمو د ند .

صدر اعظم ا فغا نستان با ښاغلیگومولکا منشی اول حزب کمو نیست آ نکشور وښاغلی سپیخا لسکی ر ئیس شورای دو لت پو لیند مـلا قات نمو دند .

هردو ر ئیس حکو مت به مـذا کر ا ت رسمی پر دا ختند کـه در طی آن را جـع به علا یق دو جا نبه پو لند و افغا نستا ن و موضوعات مهمه تبادل نظر بعمل آمد .

درین مذاکرات از جا نب افغا نستاندکتور عبد الوا حد سرابی و زیر پلان ، ښا غلی غلام علی آئین وزیر مشاور ، دکتور روا ن فر ها دی معین وزارت خارجه ، ښا غلـی محمد ا مین ا عتمادی سفیر کبیر ا فغا نستان در پو لیند ، ښاغلی عظیم ا لصا بر کاظمی ر ئیس د فتر صدر ا عظم ودیگر ما مورین عا لیرتبه افغا نی ا شتراك داشتند .

از جا نب پو لیند شخصیت هـای آ تی در مذا کرات اشتراك دا شتند : ښا غلی ییدری خو فسکی و زیر ا مور خارجه، ښاغلی معین وزارت تجارت خا رجی ، ښا غلـی چخو ویچ عضو کمیسیون پـلا ن دو لـت برتبه معین ، ښا غلی پان پتروس سفیر کبیر پو لیند در ا فغا نستان ، ښا غلی ستا خو و یاك معا ون دروزارت امورخا رجه

طی مذاکراتیکه در فضای صمیمی ودوستانه صورت گرفت با کمال ر ضا ئیت مندی اظهار گردید که علا یق سیاسی ، ا قتصا دی و فرهنگی که هردو کشور را با هم مر تبط میدارد به منفعت هردو کشور تو سعه می‌یابد برین موا فقه بعمل آ مد که ا مکا نات توسعه مزید همکاری ا قتصادی ، فنی وعلمی بین طرفین باید جستجو شود .

جانب افغانی اظهار امید نمود ، پولیند اشتراك در عملی شد ن بعضی پروژه های اقتصادی افغانستان را در نظر بگیرد . جانب پولیند ی اظهار امادگی نمود این پیشنهاد را مطالعه نماید با ین منظور هیئت‌های‌وزارت های ذیعلاقه هر دو کشور بزود تر یـن فرصت برای مذاکرا ت ملاقا ت خوا هـند نمود .

طرفین راجع به مسایل عمده بین‌المللی تبادل نظر نموده مسا عی حکو مت ها ی‌خود را برای صلح ، رفع کشید گی و تقو یت امنیت بین المللی مجددا تائید نمـودند . علایق دوستی و همکاری که خوشبختا نه‌بین افغانستان و پولیند موجود است عنصـر

مثبت درین زمینه میباشد .
صدراعظم افغانستان سیا ست عدم‌الحاق افغانستانرا که متکی بر بیطر فی عنعنو ی افغانستان بوده متوجه تحکیم استقلا ل‌ملی آن ، دوستی باهمه مردمان ، تحکیم صلح، همزیستی وهمکاری بین ملتها ، پشتیبانی از تعیین حق سرنوشت مردمان می باشـد شرح دادند .

جانب پولیند ی خط مشی سیا ست‌خارجی افغانستان را تحسین نمود رئیس شورا ی وزیران پولیند مساعی کشور خود را که با مجاهدا ت کشور های سوسیا لست مطابق ومقارن میباشد در راه رفع کشیدگیهاونورمال ساختن روابط در اروپا متکی بر رعا یت حالت موجود وشناسا یی سر حد های کنونی وهمچنین در راه تحکیم صلح ومساعی‌تاسیس سیستم امنیت مجموعی وهمکاری در اروپا وانعقاد کنفرانس امنیت اروپایی دریـــــن موضوعا ت بیان کردند .

صدراعظم افغانستان قدر دانی خود را از سهمگیر ی پولند در تحکیم صلح ورفع کشیدگی در اروپا وجهان ابراز نمودند .
هر دو جانب انعقاد موافقتنامه بین‌اتحاد شوروی وجمهوریت فدرال المان را بحیث یك عامل رفع کشید گیها امنیت وهمکاری وسیعتر بین کشور های اروپا یی حســن استقبال نمودند .

هر دو صدراعظم در ضمن مطالعه اوضا ع بین المللی وحد ت نظر وپشتیبانی‌کامل‌خود را از پیکار مردمان و کشور هادرراه‌استقلال حاکمیت و برضد تسلط خار جی واستعمار تحت همه اشکا ل آن اظهار داشتند .
توسعه جنگ و مصادمه در هند چین که صلح جهانرا مورد مخاطره آورده مو جب نگرانی جدی میباشد ، اعادهٔ صلح در هند چین مستلزم قطع دخالت خار جی عسکری چه غیر ان عقب کشید ن قوای خار جی ، احیاو رعایت حقوق مرد م ویتنا م جنو بی ، کمبود یاولاوس در اتخاذ تصمیم راجع به امور ایشان مطابق اراده و منافع ایشا ن میباشد .

هردو صدراعظم معتقد ند سیاست تجاوز کارانهٔ اسرائیل منشاء تصادم و محاربه در شرق میانه بوده واکنون نیز مانع حل‌وفصل سیاسی قضیه می باشد که شر ط قبلی آن عقب کشیدن سپاه اسرائیلی از اراضی‌عربی تحت اشغال میباشد .

هر دو حکو مت آن مساعی را که متوجه تامین حل وفصل مسا لمت آمیز نزاع عرب واسرائیل مطابق فیصله ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورا ی امنیت باشد پشتیبانی میکنند .

هردو صدر اعظم اظهار ا مید نمود نددورهٔ اجلا سیهٔ مجمع عمومی مقارن بـا بیست و پنجمین سالگرد ملل متحد برای انسجـــام آن مساعی بکار رود که متو جه تقو یـت آن مو سسه تطبیق پر نسیب ها ی شا مل منشور و رعا یت فیصله های ملل‌متحدخاصه آنکه راجع به آ زادی وا منیت ملتها میباشد.
هر دو جانب متیقن اند مسافر ت صدراعظم افغا نستان به پو لیند و مذا کر ات بین هردو کشور که طی ا ین مسا فرت صورت گرفت در تو سعه تقو یت علا یق دوستانه ومفید بودن برای جا نبین و همکاری بین‌هردو کشور موثر بوده باینگونه در تحکیم امنیت و صلح در جهان مسا عدت خوا هد نمود .
صدراعظم افغانستا ن صمیمی تـــریـــن تشکرات خود را از پذیرائی با حرا ر تیکه از وی و همرا ها نش از طرف حکو مت و مردم پو لند بعمل آ مد ا ظهار نمو د .
صدر ا عظم ا فغا نستان از ر ئیس شورای وزیران پولیند بنا غلی سیرا نکـــو یچ صمیمانه د عوت نمود که بـا فـغا نستا ن مسا فرت نما یند این دعوت به مسرت قبول گردید .

مسافرت ښاغلی نور احمداعتمادی صدراعظم به بلغاریا

ښا غلی نور ا حمد اعتمادی صدر اعظم وهمرا ن شان که به غرض ا شترا ك د ر کنفرانس ممالك غیر منسلك به لو سا کا رفته بودند بتاریخ ۲۲ سنبله ۱۳۴۹ ښـا بدعوت ښا غلی ژ یکو ف صدر ا عظم بلغاریا به صو فیه موا صلت کر دند . در مید ا ن هوایی صو فیه ښا غلی ا عتمادی صدر اعظم ومیرمن ا عتمادی از طرف ښاغلی ژیفکو ف صدر ا عظم و خا نم وی وو زیر ا مو رخارجه وبعضیدگرازشخصیت های‌آ نکشور، ښاروال صوفیه ، ښاغلی عطاء الله نا صر ضـیاء سفیر کبیر ا فغانی متعین بلگراد که د ر عین حال سفیر کبیر افغانی در صو فیه نیز میباشد ، محصلین ا فغانی در بلغا ر یا ، ښاغلی ولکا گا چو ف سفیر کبیر بلغا ر یا متعین کابل و روسا ی کوردیپلو مـاتـیك متعین صو فیه استقبال گر د یدند. ښا غلی ژیفکوف صدراعظم بلغاریا و میرمن‌ژیفکوف در نزدیك طیاره به ښاغلی صدر ا عظم و میر من‌عالیه اعتـمادی خیر مقـدم گفتـند ، صدر ا عظمان هردو کشور سلام گـار د احترام را در حا لیکه موزیك سرود ها ی ملی ا فغا نستان و بلغاریا را مینوا خت قبول کردند بعد ښا غلی صدر اعظم درحالیکه صدر ا عظم بلغاریا با ا یشان همراه بو د بطرف صفوف مستقبلین ر فته با ا یشان مصافحه کردند . میدان هوایی و خط السیر ښا غلی نور ا حمد ا عتمادی صدر ا عظم با پر چم های ملی ا فغا نستان و بلغا ر یا تز ئین یا فته بود وعدهٔ زیادی از مر د م صوفیه در دو جا نب خط عبور با ا بر ا ز احساسات و کف ز د نها و رود صدر اعظم افغا نستان را استقبال میکر دند .

ښاغلی‌اعتمادی صدر ا عظم با ښا غـلی

ښاغلی نور احمد اعتمادی‌صدراعظم‌مارشال‌جوزف بروز تیتو را در اقامتگاه تابستانـــی شان ملاقات فرمودند

ترایکو ف ر ئیس هیئت ر ئیسهٔ بلغا ریا ملا قات کر دند . ښا غلی نور ا حمد اعتمادی صدر ا عظم روز ۲۳ سنبله به آرامگاه قهرمان ملی بلغاریا دیمیترو ف رفته ا کلیل گل گذا شتند . شام ۲۳ سنبله دعوت به ا فتخار ښاغلی نور ا حمد ا عتمادی صدر ا عظم از طرف تو دور ژ یفکو فرئیس شورای و زیران بلغا ریا تر تیب دا د ه شده بود که درین د عوت بین ښاغلی اعتمادی صدراعظم و ښاغلی ژیفکوف بیانیه ها ی تعاطی گر دید .

متن بیانیهٔ جلالتماب تود ورژیفکوف

جلا لتمـآ ب صدر ا عظم !

اجازه میخوا هم از طرف حکو مت جمهوریت مردم بلغا ریا واز جا نب همسر م دکتورس مارا ما لی ئی وا ، و ازطرف خود جلالتمآب شما و همرا هان شمارا بحیث مهما نـا ن عزیز کشور خود خوش آ مدید بگو یم .

این وا قعیت که جلا لتمآب شمـا نخستین صدر ا عظم ا فغا نستان میبا شید کـه به جمهو ریت مردم بلغا ریا سفر میکنید به این مسافرت اهمیت خاصی می بخشید .

به شما اطمینان مید هم در مدت کو تا هی که در اینجا ا قا مت دارید شمارابا کشو ر خویش و با هدف ها و مساعی مردم خو یش و مو فقیت های ا یشان آ شنا سا زیم که طی یك ربع قرن پیشر فت بلغاریا برطریق سو سیا لیزم حا صل کرده ا ست .

مردم بلغا ر یا در مقا بل مردم سا عی وآ زادی دو ست ا فغا نستان (یکی‌ازنخستین مرد مان آ سیا که با پیکار د لیرا نه‌استقلال ملی خودرا بد ست آ ورده ا ست)احساسات دوستانه دارند . مردم بلغا ریا سیا ست صلح خوا ها نهٔ فعال را که مردم افغا نستان تحت ر هبری پاد شاه خو یش ا علیحضرت محمد ظا هر شاه پیروی میکنند بـد یـد هٔ احترام مینگرند بجا بو د ن این خط مشی را نیم قرن تاریخ کشور شما تائید کــرده است چنا نکه ا فغا نستان مو فق گر دید ه است در مقا بل فشار کشور های‌امپریالیست مقا ومت نموده ا ستقلال و بیطر فی خودرا پا س داری کند .

افغا نستان با د یگر کشور های صلحخواه فعالیت های مو فقانه را به منظور نگهدا ری صلح در ملل متحد و د یگر ا جتما عا ت بین ا لمللی پیش می برند . مو جب مسرت ما ست که بلغا ریا وافغا نستان درین زمینه موفقانه هــمکاری نـموده در مـورد یکعـده مسا یل بین ا لمللی نظر یات شان با هـم نز د یك ا ست یکی از مثال های آن تقد یم مسو ده یك فیصله نا مه به کمیته ۲٤ کشور را جع به ر فع ا ستعمار میبا شد که بلغاریا وافغا نستان از جملهٔ پیشنهاد کنند گان آ ن می با شند .

ریفورم های دیمو کراتیك که به منظـور پیشرفت زراعت ، صناعت ، معارف‌وفرهنگ مطا بق پلان ها روید ست گرفته شده د ر بلغا ریا معلوم ا ست و مو فقیت های شما مو جب مسرت ما ا ست .

جناب صدر ا عظم !

سیاست پایدار صلح و همز یستی‌مسالمت آمیز بین کشور های دارای نظام ا جتما عی متفاوت که حکو مت بلغا ریا پیروی میکند به همه معلوم است . د رصحنهٔ بین‌المللی مو قف های ما رو شن و مستقر میبا شد .

مر دم بلغا ر یا از مر د ما نیکه در را ه استقلا ل ا قتصا دی و پیشر فت اقتصادی اجتماعی و فر هنگی بـر ضد ستم گـری . استعماری به مقا بل تجاوز مسلح درپیکار اند طر فداری نـموده و در بـارهٔ ا یشان احساسات نیك می پر ورا نند .

ما از پیکار در مقا بل نژاد پرستی وتبعیض نژادی در ا فر یقای جنو بی و رو د یشیا ، پیکـار اسـتقلال انگـولا ، مــوزنـبیق ، گینی ، پر تگال پشتیبانی میکنیم . مسرت داریم ازشما نیز بحیث یکی از ا شتراك کنند گان کنفرانس لو سا کا که د ریـن پیکار نقش یقینی دارد استقبال می کنیم .

عملیات ایالات متحدهٔ ا مریکا در هند چین از سا لیان دراز به ا ینسو در همه جـها ن

سبب پریشانی مزید شده است . تجا و ز امپریالیستان امریکا یی تخطی صـــر یــح از موافقت های ژنیو منعقدهٔ ۱۹۵٤ و تهدید جدی در مقا بل صلح میباشد . لا زم ا ست قوای ا مریکا ئی و متحدان آن بطور فو ر ی و بلا شر ط از هند چین خارج شو ندتاآنکه این خطر در مقا بل صلح بر طرف گر د د . حق تعیین سر نوشت ، حق نا قابل انکا ر مرد مان هند چین ا ست . جمهو ریت مردم بلغاریا و یا پشتیبانی بدریغ به مرد مان و یتنام لا و س و کمبود یا که د ر را ه آزادی واستقلال خود مجا د له می کنند تـــا کنون داده است و تازما ن قطع تجـــا وز خوا هد دا د .

جمهو ریت مردم بلغا ریا از پیکار مردمان عرب فعالا نه پشتیبانی کرده است وخواهد نمود . راه حل مسا لمت آ میز نزاع شر ق میا نه تطبیق کا مل فیصله ۲۲ نوامبر ۱۹٦۷ شورای امنیت می باشد .

ازینجا ست که مو قف مثبت حکو مت جمهو ریت عر بیهٔ متحده را مبنی برقبو ل پیشنهاد قطع آ تش بمنظور در یافتن حـــل سیاسی این بحران حسن ا ستقبال وپشتیبانی میکنیم . متاسفانه اسرائیل سیا ست غیر وا قعبینا نه و خطر ناك خودرا بر ای ایجاد مانع در ا دای ما مور یت گو نار یا ر نگ سفیر خا ص سر منشی عمومی ملل مـــتحـد پیروی میکند .

دربارهٔ ارو پا عقیده حکو مت ما ا ینست که او ضاع قا رهٔ ما برای حفا ظت صلـــح جهان ا همیت خا ص دارد . بنا برین د ر سیاست خا رجی خو یش به ا قدا مات متوجه تقلیل رسید گی و استقرار امـــنیت در ارو پا و متو جه تقویت علا یق همسا یگی نیك در با لقان که دران منطقه نیز بلغا ریا واقع میباشد اهمیت خاص قایل میباشـــیم یقین داریم ا جتما ع کنفرا نس ا منیت و همکاری ارو پایی به ا ین جهت نقش مهم داشته میتوا ند و برای ا شتراك در ا یـــن مسا عی ا براز مجا هدت میکنیم .

نا فذ گر دیدن موا فقت نا مه که به این تا زگی بین ا تحاد شوروی و جمهو ر یت اتحادی المان را جع به خود داری ازاستعمال قوه ا مضاء شده ا ست در بهبود او ضاع ارو پا و تشکیل کنفرا نس ارو پا نقش مثبت خوا هد داشت واین موا فقت نا مه قدم عمدهٔ در تا یید او ضاع کنو نی ارو پا میبا شد.

جناب صدر ا عظم !

در پیکار تامین صلح و تامین تفا هـــم بین دول و مرد مان بلغا ریا با بسا کشور های جهان بطور با ثمر هـــمکاری میـــکند . میخوا هم با ر ضایت مندی خا طر نشا ن کنم که علا یق بین ا فغا نستان و بلغا ریا نیز متکی بر ا صول شنا خته شده ا حترا م متقا بل و آ رزو مندی مشترك درراه همکاری می باشد . ما برای ا نکشاف همکاری‌اقتصادی در هر ز مینه بین هردو کشور ابراز مساعی میکنیم می خوا هم بشما ا طمینان د هم که برای تو سعهٔ علا یق خو یش در ز مینـــه زرا عت ، مهند سی ، تحقیقات‌طبقا ت‌الارضی فر هنگ ، تر بیت و علوم از هیچ گو نه مسا عی دریغ نخوا هیم کرد .

جناب صدر ا عظم !

حکو مت بلغا ریا معتقد است ملا قا ت و تما س های مستقیم بین سران و حکو مت های کشور ها در شنا سا یی و تفـا هـــم مشتر ك بین ا یشان مو ثر است .
مسافرت شما به بلغا ریا بدون شك تاثیر مثبتی در همکاری مزید سیا سی، ا قتصا دی و فر هنگی جمهو ریت مردم بلغا ر یـــا و مملکت ا فغانستان خوا هد دا شت .

یکبار د یگر ا جازه میخوا هم شما ر ا خوش آ مدید گفته و تمنیات خودرا بر ا ی یك ا قا مت گوارا و مفید در کشور خو د اظهار نما یم .

جام خود را با این تمنیا ت می بردارم ، به صحت و سلا مت ښاغلی نور احمداعتمادی صدراعظم افغا نستان ، به صحت و سلا مت اعضای هیئت ا فغا نی ، بدو ستی مزید و همکاری بین مر د ما ن بلغا ریا وافغانستان

مــتن بیانیهٔ جوابیــه جلالتــما پ‌نور احمد اعتمادی صدراعظم

جلالــتمــآ بــا !

ازپذیرایی با حرارت و کلمات صمیما نه شما در باره کشور خود کمال امتنان دارم . به شما ا طمینان می د هم ا زینکه نخستین ر ئیس حکو مت ا فغا نستان می با شم به کشور ز یبا ی شما مسا فرت می کنم نهایت احسا س ا فتخار دارم .

بلغا ریا طی قر نها تا ریخ نظر بــه شهر تیکه سزا وار آن میبا شد نز د مــا معرو ف بوده ا ست . ا گر چه کشور شما در ارو پا وا قع ا ست ا ما ضمنا آ سیتا ن آسیا بوده از علایق تاریخی بین مردمــان ارو پا و شر ق مستشعر است . مر د م افغا نستان که در پا یان پیکار دا منه دا ر ا ستقلال خودرا مجددا بد ست آورده ا ست مقا ومت قهر ما نا نه مردم بلغا ریه را برای حصول یا استر داد استقلال آن در لمحا ت مختلف تا ریخ قــدر دانی میکــند مر د م افغا نستان ما نند د یگر مر دم جهان‌ازینکه بلغا ریه را در نتیجهٔ مساعی و سیع مر د م آن در ز مینه هــای مختلف فر هنــگــی و اقتصادی بر شا هراه تر قی در می یا بند کمال مسرت دارند .

شاد ما نیم طی ا ین مسا فرت مو قـــع آنرا بد ست می آ ریم ، مظا هر د لچسپ مو فقیتها ی مردم شمارا در ز مینه ها ی مختلف ز ندگانی مشا هده نما ئیم .

افغا نستان سیا ست دو ستی با هــمه مر د مان جهان و پشتی بانی از همز یستی فعال و باثمر بین کشور ها را پیرو ی‌نموده آرزو مند ا ست علا یق د و ستی و همچنین روابط اقتصادی و فر هنگی را بــا کشو ر دوست بلغا ریه تو سعه بخشد .

با مسرت ملا حظه می نما ئیم محصلین افغانی از مهمان نوازی سخا وت مندا نــهٔ مردم بلغا ر یا متمتع بوده بطور ا طمینا ن بخش بمنظور خد مت به کشور خو یش د ر مسا عی آن در راه ر شد ا قتصا د ی‌آما دگی میگیرند . متخصصان بلغا ری در افغا نستان خد مت کرده ا هلیت فنی و نیز علاقمندی خو یش را با فغا نستان ثا بت می کنند .

ر ضا ئیت مندی عمیق خودرا ا ز ا ینکه این سفر به من مو قع داد با جلا لتمآ پ شما واعضای حکو مت شما به منظو ر تو سعهٔ علایق ا قتصا دی و فر هنگی بین کشور مــا وبلغار یه تبادل ا فکار نمایم ا ظهار میدارم.

افغا نستان سیاست عدم ا لحاق‌وکنا ره گیری از د سته بندی های نظا می راپشتی‌بانی میکند و متیقن است با ینو سیله میتوا ند استقلال خودرا بهتر حما یت نمــو د ه بــه مساعی ا یکه به منظور تحکیم صلح و همکاری بین المللی و همکاری بر اساس حــقــو ق مساوی بین مــلتها صو ر ت مــی گــیر د اشتراك نما ید .

جنا ب صد را عظم !

اوضاع جهانی دور از آنست که اطمینا ن بخش با شد ا گر چه در ارو پا در ا ثــر انعقاد موا فقت بین ا تحاد شوروی وجمهوریت فید رال آلمان بهبود خا صل گر دید ه‌است ا ما در بعضی نوا حی جهان تصا د مــا ت وکشیدگیها رو بشدت ا ست چنا نکه درهند چین که با ید در آنجا حق مر د ما ن منطقه به صلح تعیین سرنوشت بدو ن هیچگو نه د خا لت خا رجی با ید مورد ر عــا یت باشد در شر ق میا نه خروج سپاه‌تجاوزکار اسرا ئیلی از خا کهای عر بی که ا شغا ل کرده ا ست شر ط قبلی و اساسی پیشرفت بسوی حل و فصل ا ین نزاع میباشد .

افغا نستان از ملل متحده جد یــا نــه پشتی بانی نموده امیدوار اســـت ایـــن مو سسهٔ جها نی در آ ینده برای تــحکیم صلح و همکاری بهتر ا براز فعا لیت کند.

ا ینجا نب در بلغا ریا بعد از مسا فر ت به لو سا کا (مرکززمبیا) واصل میشو م .

دران شهر ا فتخار تمثیل کشور خو د را د ر سو مین کنفرا نس کشور های غیر منسلك دا شتم .

چنا نکه ا علا میهٔ نها یی و فیصله ها ی این کنفرا نس نشان مید هد کشور هـا ی غیر منسلك تصمیم دارند دران مساعی‌فعال که تو سط مر د مان صلح خواه وعدا لت پسند صور ت میگیرد به منظور استحکـا م همزیستی فعا لا نه و با ثمر بین ملتها ی جهان متکی بر ا حترام جا نبین و آ رزو مندی تقو یت صلح جهان و همکاری بین ملتها اشتراك جدی داشته باشند .

جلالتمآ بـا !

یکبار دیگر از پذیرائی صمیمانه وباحرارت شما تشکر نموده ا ظهار ا مید می کنم سفر من د رین کشو ر د و ست در ا ستحکا م علا یق جا نبین ا ثر مثبت داشته و روا بط دوستانهٔ بلغا ریا وافغا نستان به منفعت‌هردو ملت ما تو سعه بیا بد .

جام خودرا به صحت و بـه مـو فقیـت جلا لتمآ بی ژیف کو ف رئیس شو ر ا ی وزیران بلغاریا ،میرمن‌مارا ملی‌واژیفکوف‌واه و موفقیت مزید مردم دوست بلـغا ر یـا و دوستی بین ا فغا نستان و بلغاریه و به صلح جهان بلند میکنم .

ښاغلی نو ر ا حمد ا عتما دی صدراعظم باښاغلی تیود ر ژیفکوف صدراعظم بلغاریا مذا کرات رسمی ا نجام دادند در ا یـن مذا کرات که هیئت های طر فین ا شترا ك داشتند رو ی مسا یل مورد علا قهٔ دوکشور مشتمل بر ا وضاع بین ا لمللی‌وهمکا ر ی های ا قتصادی و کلتوری بین مملکتین تبادل نظر صورت گر فت . این مذا کرات د ریك فضای دوستانه و تفا هم انجام یا فت .

همچنان دو کتور عبد ا لوا حد سرابی وزیرپلان‌بتاریخ ۲٤ سنبله با وزیر پـلا ن بلـغار یـا راجـع به همـکـا ر ی‌آ ن کشور در بر خی از پرو ژه های ا نکشا فی افغانی مذا کرا تی ا نجام داد .

ښا غلی نور ا حمد ا عتمادی صدراعظم ۲٤ سنبله از ور نا دیدن کرده و دو با ره به صو فیه عو د ت نمو د ند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم شـب ۲۵ سنبله ٤۹ دعو تی به افتخار ښا غلی ژیفکوف صدراعظم بلغاریا ترتیب داده‌بودند.

درین دعو ت اعضای کابینه و مامور ین عالیرتبه وسران کوردیپلو ماتیك با خا نم های شان اشتراك ورزیده بودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم درین دعوت ضمن بیانیهٔ از علایق اقتصادی‌فرهنگی هر دوکشور تذکار بعمل آورده گفتند کـه دوستی موجودهٔ ما اساسی برای توسعه مزید علائق اقتصادی و کلتور ی دو کشورشمرده میشود .

مقا بلتا ښاغلی ژیفکوف صدراعظم‌بلغاریا گفت : که حکو مت وی آرزو مند عـلا یق بیشتر اقتصا دی بین مملکتین میباشند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم بعد از انجام یك سلسله مسا فر ت های رسمی در کشور های یوگوسلاویا ، پـولـینـد ، بلغاریا وسهم گیر ی در سو مین کنفرانس سران دول و حکو ما ت کشور های بیطرف منعقدهٔ لوساکا ساعت سه‌و سی و پنج‌دقیقهٔ وقت محلی صوفیه را به قصد تهرا ن ترك گفتند .

برای وداع ښاغلی صدراعظم ښا غلـی ژیفکوف صدراعـظم بـلغاریا وخانم و ی ، وزیر امور خارجه ، ښاغلی عطاء الله ناصر ضیاء سفیر کبیر افغانستان متعین بلگراد ، محصلین افغانی ، روسا ی کوره‌ډیپلو ماتیك مقیم صوفیه وسایر شخصیت ها ی برجستهٔ آنکشور در میدان هوایی صو فیه حا ضـر شده بودند .

ښاغلی اعتمادی صدراعظم روز ۲٦ سنبله به سا عت ۱۲ در قصر سعد آباد بحضور اعلیحضرت محمد رضا پهلوی شاهنشاه‌ایران شرفیاب شده و طعام چا شت را با اعلیحضرت شاهنشاه ایران صر ف نمودند .

در این ضیافت نهار ، از جانب افغا نی وزیرپلان ،وزیر مشاور ، معین سیاسی وزارت امور خارجه و همچنین سفیر کبیر افغا نی در تهران حاضر بودند .

از جانب ایران ښاغلی امیر عباس هویدا صدراعظم ، ښاغلی اسد الله علم وزیـر در بار سلطنتی ایران ، ښاغلی اردشیرزاهدی

وزیر امور خارجه ، بعضی وزرا ی دیگر و ښاغلی محمود فروغی سفیر کبیر ایرا ن در افغانستان حاضر بودند .

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم بعد از وداع با اعلیحضر ت شاهنشاه ایرا ن به معیت ښاغلی امیر عبا س هویدا صدراعظم ایران به میدان هوایی مهر آباد آمدند بعد از آنکه سرود های ملی هر دو کشورنواخته شد صدراعظمان دو کشور گارد احترا م را معاینه نمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظمساعت سه و سی دقیقه همان روز توسط طـیاره آریانا جانب افغانستان عزیمت فرمودند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم بعد از انجام یك سلسله مسا فرتها ی رسمی در کشور یوگوسلاویا ، پولیند ، بـــلغاریا و سهم گیری در سو مین کنفرانس ســـرا ن دول و حکو ما ت کشور ها بیطر ف منعقده لوسا کا ساعت شش و نیم شـــا م روز پنجشنبه ۲۶ سنبله ۱۳۴۹ بوطن موا صلت کردند . در میدان هوایی بین المللی کا بل پو هنوا ل دو کتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه ، ښاغلی علی محمد وزیردربار سلطنتی ، سنا تور شکور ولی نایب دو م مشرانوجرگه ، اعضای کابینه ، بعضی از اعضا ی شورا ، جنرا ل های ار دو یشاهانه، والی کابل ، ښاروا ل سر پرست کابل و بعضی از روسا ی کور دیپلو ماتیك متعین کابل ښاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم را استقبال کردند .

اعلامیهٔ مشترك افغانستان وبلغا ریا

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظـــم افغانستان از تاریخ ۲۲ تا ۲۵ سنبله مطابق ۱۳ تا ۱۶ سپتامبر ۱۹۷۰ نظر به دعو ت ښاغلی ژیفکو ف رئیس شورا ی وزیران جمهوریت مردم بلغااریا به آنکشور مسا فرت رسمی نمود .

ښاغلی نور احمد اعتمادی طی اقا مت خویش در جمهور یت مردم بلغاریا از شهر های صوفیه و وارنا وبعضی شهر ها یدیگر وقریه های بلغاریا و موسسا ت صنعتی و فارم های کوپرا تیف و مراکز سیاحت دیدن نمود وبا موفقیت های مردم بلغاریا درساحات اقتصادی وفرهنگی نیز آشنا یی حا صـل کـردند .

مهمانان افغانی در هر جا با پذیرا یی با حرار ت و صمیمانه که نمودار عـلایـق دوستانه موجود بین هر دوکشور میبا شد مقابل شدند :

صدراعظم افغانستان با صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی ملی جمهوریت مردم بلغاریا ملاقات نمود واین ملاقات در فضا ی صمیما نه واقع گردید .

هر دورئیس حکو مت با یکدیگر بهمذاکرات پرداختند .

از جانب افغانی ذوات آتی در ین مذاکرات اشتراك داشتند .

دوکتور عبدالواحد سرابی وزیر پلان ، ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور ،دوکتور روان فر هادی معین وزار ت خار جه ، ښاغلی عطاء الله ناصر ضیاء سفیر کبیر افغانستان در بلغاریا ، ښاغلی عظیم الصابر کاظمـــی رئیس دفتر صدراعظم .

از جانب بلغاری ذوا ت آتی الذکر نیز در مذاکرا ت اشترا ك داشتند .

ښاغلی ایوان باشف وزیر امور خارجه ، ښاغلی گریشه فلیپوف معاون رئیس کمیته پلاننگ ، ښاغلی هرالامبی ترایکو ف معین وزار ت امور خار جه ، ښاغلی تی هو می روف معین وزار ت تجار ت خارجی ،ښاغلی تسانف رئیس شعبه در وزار ت امورخارجه ښاغلی گاچف سفیر کبیر بلغاریادرافغانستان ښاغلی کاموف مستشار در وزار ت خار جه .

مذاکرا ت بین جانبین در فضا ی دوستی وتفاهم متقابل صور ت گرفت موضوعا ت روابط جانبین با اوضا ع بین المللی مورد مذاکره قرار گرفت .

طرفین با کما ل رضائیت تحو ل مساعد روابط بین افغانستان و جمهور یت مرد م بلغاریا را خاطر نشا ن نمودند طرفین‌معتقدند برای گسترش مزید همکاری اقتصادی علمی و تکنیکی بین هر دو کشور امکا نا ت‌موجود میباشد در باره توسعه تجار ت انعقـــاد موافقتنا مه همکار ی اقتصا دی و فنی و موافقتنا مه راجع به حمل و نقل تو سط شاهراه ها تبادل نظر بعمل آمد .

طرفین موافقت نمودند امکانا ت انعقاد موافقتنا مه حمل و نقل هوا یی را مطالعه نمایند .

همچنین موافقه بعمل آمد اشکا ل‌واصو ل توسعه علایق اقتصا دی و تجار تی بـــین افغانستان و بلغاریا جستجو شود .

جانب بلغاری بر این اصل موافقت نمود برقرضه ای که برای افغانستا ن داده است بیفزاید فیصله بعمل آمد هیئت های اقتصادی افغانستان و بلغاریا ملاقات نموده مسا یلی را که نتیجه مذاکرا ت بین صدراعظـما ن هر دوکشور میباشد و به توسعه مزید علایق اقتصا دی و تجار تی بین هر دو کشورارتباط دارد مطالعه نمایند .

خاطر نشا ن گردید تبادلات فر هنگی بین افغانستان و بلغاریا بطور رضائیت بخشی پیشر فت نموده توسعه مزید آن رو ی دست میباشد موافقتنا مه ای راجع به شنا سا یی متقابل شهادتنامه و دیپلوم های تکـــمیل تحصیلات منعقد گردید .

پروگرام مبادلات فر هنگی بین‌هردو کشور برای سالهای ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱ که‌علایق‌فرهنگی را بین افغانستان و بلغاریا توسعه خوا هـد بخشید نیز امضاء شد .

افغانستان و جمهور یت مردم بلغاریا خط مشی صلح و همزیستی مسا لمت آمیز را پیروی نموده معتقدند هر ملت حق‌غیر قابل انکار فیصله امور داخلی بطور مستقل وبدون دخالت خار جی دارد و همه مسایل بین‌المللی باید با طرق صلح آمیز حل و فصل شود .
جانب بلغاری هیئت افغانی را باسیاست خار جی صلح و همزیستی مسا لمت آمیزی‌و علایق همسایگی بین کشور های بالقان که جمهوریت مردم بلغاریا آنرا پیش مـــیبرد معلو مات داد صدراعظم افغانستان سیاست خارجی بلغاریا را قدر دانی نمود .

صدراعظم افغانستان در بارهٔ خط مشی‌عدم الحاق متکی بر بیطر فی عنعنو ی ودوستی با همه مردم جهان و همکاری بین المللی که افغانستان پیروی میکند شر ح داد .

جانب بلغاری این خط مشی را که احترام همه ملل صلح خواه جهان را حا صل کرده است بطور عالی تقدیر نمود .

هر دو جانب مسا عی خود را برای تحکیم صلح وامنیت بین المللی تایید‌نمودپشتیبانی کامل خود را از مردمانیکه برای آزادی بـه منظور کسب حق تعین سر نوشت واستقلال خویش و برضد استعمار تحت همه اشکا ل و مظاهر آن در پیکارند اظهار نمودند .

جانبین نگرا نی عمیق خود رادربارهٔ‌توسعه جنگ در هند وچین اظهار داشته خا طرنشان

نمودند به مرد مان ویتنام ، لاوس وکمبودیا حق آن داده شود امور داخلی خود را بطور مبری از هر گونه دخالت خار جی خود حل وفصل نمایند .

طرفین اظهار داشتند اعاده صلح در هند چین ایجاد موافقتی را بر اساس موافقتنا مه های ۱۹۵٤ منعقده ژنیو ایجاب می کند .

افغانستان وبلغاریا عقیده دارند بحـــران شرق میانه که صلح جهان را دچار مخاطره نموده باید از طرق مسا لمت آمیز براساس فیصله نوامبر ۱۹۶۷ شورا ی امنیت حل و فصل شود طرفین اظهار امید نمودند وساطت ملل متحد راه صلح جویا نه را درین مورد تامین نما ید جانبین اظهار نگرا نی نمودند از اینکه اسرائیل از مذاکره مزید باجمهوریت عربی متحد وباردن بمنظور دریافتن حل و فصل مسا لمت آمیز بحران پهلو تهی میکند.

جانبین عقیده دارند خروج قوای‌اسرائیلی از سر زمین های عر ب که در سا ل ۱۹۶۷ اشغال نموده است شر ط اساسی حل‌وفصل این بحران می باشد .

طرفین از انعقاد یك معاهده بین اتحـاد شوروی و جمهوریت فدرا لی المان که آغاز انکشافات جدید در علایق بین دولت ها ی اروپایی شده میتواند حسن استقبال نمودند.

طرفین خاطر نشان کرده اند معا هده عدم انتشار سلاح ذرو ی قد می بسو ی عملی‌شدن خلع سلاح عام‌وتام . ووضع کنترو ل دقیق وموثر بر خلع سلاح هسته وی میباشد و بنا بر ین برای صلح وامنیت سر تاسرجهان اهمیت اولی دارد .

هر دوجانب با توجه با همیت ملل متحد در حفظ صلح و امنیت جهان وبه‌منظورتوسعه علایق بین دولت ها لزوم استحکام آن‌موسسه را بر اساس رعایت دقیق اصل ها وهدف های منشور خاطر نشان نمودند هر دوجانب

نقش ملل متحد را در جریا ن رفع استعمار ومساعی کشور های آزاد شده‌از سلطه‌خارجی برای تخلیه سریع بر نتایج وبقایای‌استعمار بطور مثبت قدر دانی نمودند .

هر دو جانب عقیده دارند جلسه آیـنده مجمع عمومی مقارن تذکار بیست‌وپنجمین‌سال تاسیس سازمان جهانی فرصتی را برا ی تقویت نقش ملل متحد در جریا ن استحکام امنیت وعلایق روز افزون بین ملت ها بر اساس خط مشی همزیستی مسا لمت آمیز و تساوی حقوق بین ایشان میسر می نمایند .

طرفین تساند کامل خود را بامسا عـی و آرزو های مرد مانیکه در کنفرانس لوساکا اظهار داشته که بمنظور زوال کامل استعمار واستعمار جدید حفظ صلح و امنیت جهان وعملی شدن حقوق بنیادی همه مردمان به تعین سر نوشت ومسا عد ت به نمو ی‌سریع اقتصادی همه کشور های در حا ل رشد اجتماع کرده بودند .

در اخیر جانبین اهمیت عمده تما س های شخصی را بین شخصیت های رسمی درمورد توسعه علایق متقابل و نگهبانی صلح وامنیت جهانی و پیشر فت تفا هم بین‌المللی تائید نمودند .

طرفین اظهار یقین نمودند مسا فـر ت بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم‌افغانستان به جمهوریت مردم بلغاریا در تقو یت مزید علایق و همکاری بین مرد مان هر دوکشور تأثیر مفید خوا هد داشت .

صدراعظم افغانستان از رئیس شورا ی وزیران جمهوریت مردم بلغاریا ښا غــلی تو دور ژیفکوف دعوت نمود تا به افغانستان مسافر ت نماید این دعو ت به شاد ما نی قبول شد .

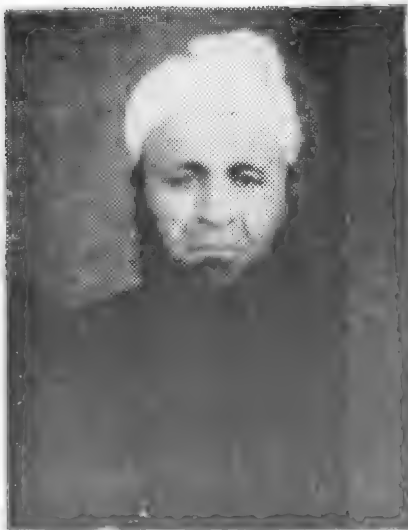
(بقیه در ص ۶۰۷)

پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی
قاضی القضات

دوکتور میر نجم الدین انصاری
رئیس دیوان حقوق عامه مقام عالی تمیز

مولوی عبدالبصیر رئیس
دیوان جزا و معاملات مقام عالی تمیز

قوهٔ قضائیه

بیانیه والاحضرت شهزاده ا حمد شا ه و کیل مقام سلطنت بتاریخ ۲۹ میزان۱۳٤۹ حین شر فیابی پو هاند دوکتور عبدالحکیم (ضیائی) قاضی ا لقضات و قضات ستر ه محکمه :

سه سال قبل ستره محکمه بحکم قا نو ن اساسی بحیث یك رکن مهم و مستقل دولت باارشادات اعلیحضرت‌معظم همایونی‌درردیف سایر قواء دو لت ا فتتاح و بکار آ غا ز کرد .

تاجائیکه معلوم گردیده ا ست‌طی ا ین مدت شما هیئت قضائی تحت ر هنمایی قا ضی القضات در تا مین عدالت در ر ا ه انکشاف قوای قضا ئیه و تحول آن مطا بق به ا یجابات عصر و زمان بادر نظر داشت قوانین و ا حکام فقه حنفی شر یعت اسلام بذل مساعی کرده ا ید که ازکار ومساعی شما نتایج مثمر بدست آمده ا ست .

قانون ا ساسی که از اراده‌نیك‌اعلیحضرت معظم هما یونی بمنظور تاسیس یك نظا م دیمو کرا تیك و بغر ض تنظیم حیات ملی افغانستان مطابق به مقتضیات عصر وزما ن و بمنظور تا مین عدالت و مساوات بو جود آمد باید از طرف قوای دو لت و مخصو صا قوهٔ قضائیهٔ تا جا ئیکه به این قوه مر بو ط است طور تطبیق شود که منافع عمو می مملکت همواره بمنافع شخص مقدم با شد تا به ا ین و سیله یکی از ا هداف قا نون اساسی که تشکیل یك جا معه مر فه‌ومترقی بر اساس تعاون ا جتماعی و حفظ کرا مت انسا نیت تا مین شده بتوانـد ، ا لبته انکشاف واعتلا مزید قضا در ا فغا نستا ن بمنظور ر سیدن به ا هداف مندرج قا نو ن اساسی مستلزم سعی بلیغ متصد یان دستگاهای عدلی و قضا ئی مملکت ا ست تاازطرق ا صلاحات لازمه متکی به علو م متداوله عصری در حدود ا رزش های قانون اساسی وایجابات جا معه امروزی د ر حسن جریان مراحل مختلف عدلی و قضا ئی مو ضوعات بمو فقیت های که شا یسته جا معه ا مروزی ما است نا یل آ یند .

ستره محکمه بحکم قا نون ا ساسی مرجع نهائی قضائی مملکت دا نسته شده ا ست این نکته ا همیت و ظا یف محو له شما را بخوبی واضح میسازد و بالا ثر تو قعا ت مردم در د ستگاه قضاء در ا جرای عدا لت بیشتر میبا شد .

واضحست که ا جرای عدالت سا لم نیاز مند و ضع و تدو ین قوا نین و تحلیل د قیقانه ا حکام شر عی ا ست ا ما با ید متذکر شوم که تا مین عدالت تنها به‌تدوین قوانین تا مین شده نمی توا ند د رست‌است که قانون یك قسمت از درد ها را در مان میسازد ا ما در حقیقت قا نون هنگا می‌ثمرهٔ بیشتری مید هد و بحال مردم و د و لت مفید تر واقع شده میتواند که بتما میت متن و رو حیه خود به د ست تطبیق کنند گان صا لح و بصورت سالم در مر حله ا جرا قرار داده شود و متصد یان ا جرای قانون حین تطبیق آن هیچ و قت ارزش‌ها وحدود قانون ا ساسی را ازنظر دور نداشته باشند طور یکه در دوره وظیفه داری شما بـه واضح شده با شد مردم ا فغا نستان بـه عدالت ا همیت زیادی را قا یل هستند و ازین لحاظ مقام قضات در عرف و تعاملات مملکت ما بحیث مقام بزرگ وعالی عـرض اندام نموده ا ست. بزرگترین رنج بر ا ی مردم هنگا می د ست خوا هد داد که دریك دعواء ذ یحق باشند و لی حقوق آ نـهـا

برا یشان میسر شده نتوا نـد و یـا یك بیگناه در ا ثر ا شتبا هات و یاعدم د قت د ستگاه های عدلی و قضائی محکوم علیه وا قع شود .

رسیدن به ا ین همه آ مال و آ رزو ها نیاز مند همکاری بیشائبه و نزدیك قو ا ی ثلاثه دو لت ا ست ، قوه قضائیه با ید د ر حصه خویش و در حدود احکام قانون‌اساسی با سایر قوای دو لت همکاری نمایدوهمچنان سایر قوای دولت در راه بر آ وردن ا یـن آمال ، برای ا ستحکام دیمـو کرا سی و درراه تا مین بهتر عدالت در حدود قوا نین دو لت ممد و همکار قوه قضائیه باشند .

البته شما و کافه متصد یان قضا درراه بر آوردن این همه ا هداف عالی و ا جرای این وظایف بزرگ از قانون‌اساسی‌واحکا م فقه حنفی پیروی خوا هد کرد وارشادا ت اعلیحضرت معظم همایونی را که حین‌افتتاح ستره محکمه و متعا قبا بمنا سبت ا و لین سالگرد تا سیس ا ین ر کن مهم د و لت ارشاد فرموده بودند سر مشق خویش قرار خوا هید داد .

توفیق مزید قوهٔ قضائیه را در تا مین بیشتر عدالت از بارگاه خداوند متعال تمنا مینما ئیم .

مقابلتا پو هاند د کتور عبـد ا لحکیم ضیائی قاضی ا لقضات ا ظهار نمود کـــه ارشادات قیمتدار والاحضرت و کیل مـقـام سلطنت طوریکه در گذشته مطمح نظر بوده در آینده نیز مورد تطبیق قرار خوا هـــد گرفت .

ستره محکمه در دورهٔ اول‌سه‌ساله خو د به طرح اساسات و قواعد عمدهٔ ا قدام کرده ودراین راه مو فقیت های قابل ملا حـظـه بد ست آ مده ا ست .

البته فعالیت آینده درراه حسن جر یان دعاوی و حل و فصل قضایای وار د ه متکی به اساسات مذ کور خوا هد بود .

ستره محکمه وظـایف خـودرا در را ه استحکام دیمو کراسی و حا کمیت قا نو ن تا جائیکه به این قوه دو لت ا ر تـبـا ط دارد دوام خوا هد داد .

در ا خیر پو هاند د کتور عبد ا لحکیم ضیائی ا ز تو جـهـا ت و ر هنـمائی های اعلیحضرت معظم همایونی ووالاحضرت افخم و کیل مقام سلطنت ا ظهار سپا سگذا ر ی نموده آ مادگی قوه قضا ئیـه را در ر ا ه تا مین آمال ملی در چوکات قوا نین مملکت و فقه حنفی شر یعت ا سلام ا ظهارنمود .

تبدلات مهم در ستره محکمه :

تبدلات بزرگی که‌درجریان سال ۱۳۴۹بعد ازسه سال دوره کار به ا ساس حکم ما د ه ۸۲ قانون صلا حیت و تشکیلات قضائی در ساحه ستره محکمه صورت گرفته قرار آتی ا ست :

پوهندوی غلام علی کریمی ر ئیس دیوان تجارت مقام عالی تمیز بحیث آ مر عمو می اداری قوه قضائیه .

دکتور میر نجم ا لدین ا نصاری ر ئیس دیوان تمیز حقوق عامه بحیث رئیس د یوان تمیز تجارتی .

مولوی عبیدالله صافی ر ئیس د یـوا ن محاکم قضات بحیث ر ئیس د یوا ن تمیز حقوق عا مه .

د کتور و لید حقوقی آ مر عمومی ا داری قوه قضائیه بحیث ر ئیس دیوان محا کـم قضات و د یوان تنا زع صلا حیت .

اجراآت ستره محکمه و دوایر مر کز ی آن درسال ۱۳۴۹

قوه قضائیه بحیث ر کن مستقل دو لت طبق مواد ۹۷ و ۹۸ قانون ا ساسی مرکب است از ستره محکمه و محاکم د یگری که تعداد آن تما ما بمو جب قـا نـون تعیین میگر دد .

تشکیلات قوه قضائیه مر کب ا ست ا ز محاکم عمومی و محاکم ا ختصا صی .

محاکم عمومی آن شامل ستره محکمه ، محکمه عالی تمیز ، محکمه عالی ا ستینا ف مر کزی ، محاکم و لایات و محا کم ابتدائیه میباشد .

ارگان های عمده و اساسی ستره محکمه قرار آ تی ا ست :

۱ ـ شورای عالی قوه قضائیه .

۲ـ آمریت عمومی اداری قوه قضائیه .

۳ـاداره تفتیش قضائی .

٤ــ اداره تد قیق و مطالعات .
٥ــ اداره مواخذه قضات .
شورای عالی قوه قضائیه که مر کب ا ز قضات ستره محکمه بوده بر حسب ما د ه ۱۰٥ قانون اساسی تحت ر یاست قـــا ضی القضات تشکیل جلسه داده مطابق ماده ۹ و ماده ۱۳ قانون تشکیلات و صلا حیت قضائی روی مو ضو عات اداری و قضائی به نحوی که ا یجاب مینما ید قرارو فیصله صادر مینما ید .

بصورت عموم ا جراآت شورای عـا لی قوه قضائیه در جریان سال ۱۳٤۹ موضوعات آتی را احتوا مینما ید :

۱ــ قرار در موضوع تشکیل و تا سیس ادارات قضائی .
۲ ــ تو جیه و تفسیر قوانین
۳ــ تبدیل محکمه مطابق به ایجا با ت قانون .
٤ــ تبدیل ، تر فیع و تقاعد ما مو ر ین عالیر تبه .
٥ ــ تنظیم ا مور اداری محا کم .
٦ ــ تنظیم قوا عد مر بوط به صلا حیت واجرا آت محا کم .
۷ــ تد قیق ا طلاعات و شکایات وارده در مورد قضات .

طوریکه ملاحظه میشود شورای عالی در قسمت تشکیل و تا سیس ادارات قضا ئی درسال جاری تا سیس سه محکمه تجارتی‌را بصورت ا ختصاصی و مجزا از ریا ست محکمه و لایت درشهر های کابل ، قندهار وهرات و هم تعدیل محاکم سه گـا نـهٔ ابتدا ئیه مر کز کابل را به دیوان ها ی سه گانه مو ضو عی به سویه ابتدائیه د ر چوکات ریاست محکمه و لایت کا بل بــه منظور سر عت عمل و تخصص در عملیا ت قضائی تصویب کرده ا ست .

در قسمت تو جیه و تفسیر قوانین قرار های که صادر گردیده و حا یز جنبهٔ عا م بوده تما ما یکی بعد د یگر در مجله قضا عند المو قع به نشر رسیده ا ست .

تبدیلی محکمه که مطابق به ا یجابات قانون صورت گرفته به ۷٤ فقره بالغ میگردد و۱۳۰ فقره آن رد شده ا ست .

در سا حهٔ تنظیم قوا عد مر بوط بــه صلا حیت و اجرا آت محاکم د یوان های ریاست محکمه و لایت کا بل را میتوا ن نام برد که مشتمل بر پنج دیوان بوده واز نگاه پر سو نل و صلا حیت تحو لی بخود گرفته است .

این دیوان ها عبارت ا ند از :

دیوان معاملات ، د یوان جزا ، د یوا ن جزای ما مورین و امنیت عا مه ، د یوا ن حقوق عا مه و دیوان ترا فیك .

به این تر تیب روسای د یوا ن ها به قرار لا یحه و ظا یف جدا گـانه دا را ی صلا حیت و سیعتر گردیده و سر عت عمل در حل و فصل قضایای وارده بهتر شده است .

بر علاوه به منظور تربیه پر سو نــل قضائی و مسلکی بر و فق نیاز مندی های خا ص قوه قضا ئیه ا فغا نستان نا شی از ایجابات محیط و ا قتضا آت ا جتماعی‌کشور مر کز ستاژ و مط العات قضائی که د رسال ۱۳٤۷ طور تجر بوی در چو کات ریا ست تد قیق و مطا لعات ستره محکمه بفعا لیت آغاز کرده بود . مقررات مربوط به‌آن متکی بماده ۱۰۷ قا نون ا ساسی در جلسهٔ مورخه ۲٤ حمل ۱۳٤۹ در قید ۱۷ ماده تصو یب وبتاسی از هدایت مند ر ج فقره دوم‌جز(ب) ماده ۱۳ قانون تشکیلات و صلا حیت قضائی توشیح آن از حضور مبارك ملو کانه صورت گرفته و فرمان نـمبر ۱۲۸ــ ۳۲۰ مـورخ ۲ر۲ر٤۹ ذات شـهن یا ری در مورد تطبیق مقررات مذکور صادر گردیده و ستره محکمه مقررات مذکور را به معر ض تطبیق قرارداد. مطابق باین مقررات تعداد شا ملین از ۲٥ نفر در هر سال متجاوز بوده نمی‌ تواند حق شمول را بمر کز ستاژ و مطا لعات قضائی کسانی می داشته باشند که فارغ ا لتحصیل رشته قضائی پو هنځی حقوق و فار غا ن پو هنځی شرعیات بوده وبه سویه عا لی فارغ گردیده باشند . و ضمنا اول نمره‌های مدارس ر سمی د ینی واستثناء کسا نیکه ا متحان شمول بکدر قضاء را در نزد ستره محکمه مو فقانه گذشتانده بتواند به مر کز ستاژومطالعات‌قضائی پذیرفته شده میتوانند. بر علاوه داوطلبان باید قبل از شمول‌تعهد

نا هه خد مت بقضا را امضاء بنما یند .
دوره ستاژ یکسال بوده ودر طول ا ین مدت شا ملین از جمیع ا متیازات ماموریت مستفید می گردند . پرو گرام تعلیمی ا ز طرف یك کمیته با صلا حیت تحت ر یاست یکنفر ا ز قضات ستره محکمه بـه تعیـن قاضی ا لقضات تهیه شده و بعد از منظوری قاضی ا لقضات مورد تطبیق قرار میگیرد .
پرو گرام یکساله مر کز ستاژ و مطالعات قضائی شا مل قسمت های ذیل ا ست :
۱ ـ تد ریس مضا مین فقهی و حقو قی و تشریح قوانین و مقر رات و متحدالمالها.
۲ ـ کسب معلو مات عملی در محا کم.
۳ ـ مطالعه فیصله های قطعی محاکم .
٤ ـ مشق و تمرین جریان محا کمه تحت نظارت ا ستادان .
همچنین قضات محا کم محل ستاژ د ر برابر ستاژ کنندگان مکلفیت های ذیل ر ا دارند .
الف ـ را هنمائی عمومی در مورداجراآت قضائی .
ب ـ را هنمائی کلی در مورد اجرا آ ت اداری .
ودر اخیر دو ره ستاژ ا متحان عملی و نظری از ستاژ کـنندگان گـرفته میشود و کامیابان حسب ر شته های تخصصی شا ن پو ظا یف قضائی منصوب میشوند .
باید گفت که بتاریخ ۸ حمل۱۳٤۹دومین دسته از فارغان کورس بعد از طی یکسا ل دوره ستاژ قضائی به حضور پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی قاضی ا لقضات معر فی گردیدند . . در محفلی که بمناسبت مراسم تقرر و تحلیف فارغان مـذ کـور در مقر ستره محکمه‌ترتیب‌گردیده‌بود جلالتماب قاضی القضات فارغان کورس را مخا طب قـرا ر داده بیانیه شا نرا چنین ا یراد فر مودند:
مسرت دارم که ا مروز دو مین د سته‌از فار غان کور س ستا ژ قضائی را آ ما د ه خد مت به کشور عزیز می بینم ، خدایرا شکر گذارم که تو فیق یا فتیم تا مطا بق پیش بینی های پلان ا نکشافی قوه قضائیه شما جوا نان را بخد مت قضا میگما ر یم .
متیقنم که با ثر مساعی ا ستا د ا ن و ز حمات یکساله تجارب سود مندی د ر شقوق قضائی ا ندو خته و با طرز کـا ر محاکم آ شنائی حا صل کرده ا ید ا یـنك و ظایف مقد س و خطیر قضائی که بشما محول میگر دد بایست آنرا باکمال ا ما نت صدا قت و تقوی انجام داده سعی ورزیده تا ازراه تطبیق درست ا حکام قا نو ن و شریعت و بالا ثر تا مین عـدالت مصد ر خد مات شا یسته به جا معه افغانی‌گردیده ا سباب ر ضا ئیت خا لق متعال و پاد شاه عدالت گستر را فرا هم آ ورید .
حسب مقتضیات عصر و ز مان د ستگا ه قضا به قضات ورزیده و مجربی که‌ازدا نش فقهی و حقو قی ا مروزه بهره مند با شند ضرورت مبرم دارد . ا نکشا فات در ساحه اقتصادی کشو ر و پیشر فت صنا یـــع مشکلات جدیدی را از ر هگذر معا ملا ت تجارتی و روابط بین کار گر و کار فر مـا بمیان آورده است .
از طرفی و ضع قوانین جدید در سا حه تنظیم ا مور مربوط باحزاب سیاسی کا ر و کارگر و غیره نیاز مندی های مارا به قضات ورزیده و مسلکی و رسیده بیش از پیش شدت می بخشد .
البته در پهلوی طهارت و پا ك نفسی‌باید قضات باصل ارزنده د یگری که عبا ر ت ازرعایت بیطرفی کا مل ا ست‌نیزجدا متوجه با شند .
ستره محکمه از بدو تاسیس ۲۲ مـیزان ۱۳٤٦ پلانهای ا نکشافی واصلاحی جا مـع را بمنظور بهتر سا ختن د ستگا ه قضائی کشور روی د ست گرفته و د ر حـــد و د ا مکانات به تطبیق و ا جـرای آ ن پرداخته است چنا نچه بر علاوه رو یکار آور د ن اصلاحات مطلوب در طرز ا لعمل ا دا ر ی و قضائی محاکم و ا تخاذ تدا بیر لا ز م در توحید مرافق قضائی واز همه ا و لتر به تقویت مادی و معنوی قضات بذل تو جـه نموده ا ست چه قضات عنصر ا ساسی و مهم را در حفظ سلا مت ا جرا آت قضا ئی تشکیل مید هند .
ستره محکمه برای ر فع ضرورت ها ی مادی قضات باعمار سا ختما نهای قـا بل استفاده برای محا کم و ر هایش قضا ت حسب توان مالی خود سعی ورزیده و برای

ار تقای سو یه معنوی آنها از طریق تطبیق پرو گرام یکساله تر بیت قضائی که محتوی معلو مات عملی و نظری میباشد و کذا از راه دا یر نمودن سیمینار های و لا یتی و مر کزی و تهیه کتب و نشرات مفیده د ر سا حه ا کمال معلو مات فقهی و حقو قی اقدا مات ا ساسی و مثمری را بعمل آورده است . طوریکه قبلا ا شاره شد ستره محکمه متو جه آ نست که برای محاکم ا ختصاصی و دیوانهای حقو ق عا مه و تجارت محاکم مر بوط قضات مسلکی و و رزیده تر بیت نماید تا اجراآت محاکم متذکره درسا حات خاصی که بیان گردید بنحو مطلوب میسر گر د د روی همین منظور تجو یز بعمل آمد تا یکتعداد از فارغ ا لتحصیلان ر شتهٔقضائی پو هنځی حقوق در سا حه حقوق تجا ر ت کسب معلو مات ا ختصاصی بیشتر نمایند.

چنانچه هشت نفر از فارغان این د و ره به محاکم تجارتی مر کز بحیث قاضی ستاژیر مو ظف شدند چه د رین ر شتـــه قضا ت ورزیده ا یکه در سایر شقوق قضائی د ر مر کز وو لایات میسر ا ست بد بختا نه تا هنوز در و لایات و جود ندا شته بنا ٔ ستاژیران این ر شته در محا کم مر کــز موظف گر دیدند .

آرزو مندم بـــاثر مساعی و ز حمـــا ت خستگی ناپذیر و ظایف محو له را به‌حسن صورت ا نجام داده و مسئو لیت هـــا ی سنگین و ظیفوی ووجدانی خودرا عمیقا نه احساس نما ئید و در مسیر این ا جرا آت اصل همکاری بین قوای سه‌گانه دو لت را در چو کات نصو ص و ارزشهای قا نو ن اساسی ر عایت نمائید .

پس از ختم بیانیه پو هاند قاضی‌القضات فرا مین تعیین‌وانسلاك د سته فا ر غـــا ن کورس ستاژ که قبلا باثر پیشنهاد قا ضی القضات‌ومنظوری‌حضورمبارك شاهانه شر ف صدور یافته بود به ایشان تفویض ومراسم تحلیف حسب ا حکام قانون تشکیلا ت و صلاحیت قضائی بحضور قاضی ا لقضا ت و قضات ستره محکمه صورت گـــر فـــت .

تعداد فارغان ا مسال بالغ بر (۵۱) نفر است که (۲۰) نفر آن از جمله لیسا نسه های ر شته قضائی پو هنځی حقوق و (۲٤) نفر لیسا نسه های شر عیات و (۷) نـــفر آن از فارغ ا لتحصیلان مد ا رس د ینی ا ست .

کورس ستاژ قضائی که در چو کـــا ت ریاست تد قیق و مطا لعات از عر صه دو سال باینطرف دایر گردیده پرو گر ا م مر تبه آن شا مل ستاژ عملی و ستاژنظری است ، در ستاژ نظری بیشتر آن نقاط و پهلو های ضعیفی در نظر گرفته شده که تکمیل آن در دوره تحصیل برای مشمو لین کدر قضا میسر نمی با شد مثلا برای‌گروپ فارغ‌التحصیلان علوم شر عی و لیسا نسه های پو هنځی شر عیات مضا مینی از قبیل: حقوق مدنی مقا یسوی ، حقو ق ا سا سی شرح قوا نین و قا نون ا ساسی که تو سط مد ر سین آ زموده و لایق تد ریس میگردد تا با ینو سیله آنچه که در دوره تحصیل کمتر فرا گرفته میشود در دوره یکسا ل ستاژ آنها ا کمال گر دد .

همچنان برای گروپ لیسا نسه های‌حقوق که معلو مات فقهی و علوم شر عی شا ن در دو ره تحصیل بحد کافی نمی‌باشدیکسلسله مضا مین فقهی و شر عی تو سط ا ستادان مجربی که تجارب طـولانی در مسلك قضا دارند تد ریس میگر د د تا بر معلو مـا ت فقهی ستا ژیران ا فزوده و ا بها می که‌در سا حه علوم شرعی نزد شان با شد مرفوع گر د د .

بعضی از مضا مین را هر دو گر و پ طور مشترك فرا میگیرند از قبیل قا نو ن اجرا آت جزا ئی ، قانون ا صول محا کمات تجارتی ، قا نون تنظیم ا مور خارنوا لی ، ر هنمائی و ثایق و سجلات طرح کود جزا ، قانون صلا حیت و تشکیلات قضائی که روی هريك ازموادمتذکره ا ین قوا نین بالتفصیل مباحثه ومذاکره صورت می گیر د تاعلا وه از آ گهی ستا ژیران بمتون قا نونی کشور ذهنیت قا نون و حقوق نیز برای شان ایجاد گردد .

دروس و مضا مین نظری که در طو ل‌دوره ستاژ برای ستا ژیران کورس تد ر یس گردیده تما ما بصورت کتاب نوت وگستنر گردیده و برای هر يك ازآنها تو زیع شده است تا بحیث ما خذ علمی و سو د مندازان

استفاده نما یند .

همچنان بمنظور بهبود و تر بیه پرسونل مسلکی در شقوق مختلفه قضائی وبادرنظر داشتن خصو صیات و ا یجابات خاص قوه قضائیه با طرح و تطبیق پلان های طو یل المدت و قصیر ا لمدت به غر ض تو زیع عادلانه بورسهای تحصیلی ، مشا هد وی ، تحقیقا تی و ستاژ مطـابق به ضرورت و احتیاج خا ص د ستگاه قضائی برای قضات وما مورین قوه قضائیه به ا ساس ا هلیت ا ستفاده کنند گان بو رس ، مقررات مربوط به تحصیلات و مشا هدات قضات وکارکنان قوه قضائیه بمو جب فقره (۲)و(۳) ما د ه (۱۰۷) قانون ا ساسی و فقره (۹) جزء(ب) ماده (۱۳) قـانون تشکیـلات و صلا حیت قضائی در قید (۳٤) ماده تدوین و پس از تصویب تاریخی ۲٤ حمل ۱۳٤۹ شورایعالی قوه قضائیه قرار فرمان نمبر ۱٤۰ مـوروخ ۲ر۲ر۱۳٤۹ـ از حضور مبارك ملو کا نـه تو شیح و به مر حله تطبیق گذاشته شده ا ست .

مراودات و مسا فر تها :

ستره محکمه از بدو تا سیس تا کنو ن با پیروی از ارشادات حکیما نه پا د شاه داد گستر ما همیشه سعی ور زیده ا ست جهاز قضائی ا فغا نستان را مطابق بروحیه عصر و ضرورتهای متحول ز مان توا فـق د هد که ا ین منظور از طریق د ید وبازدید ها تا اندازهٔ بر آ ورده شده میتـوانـد . چنانچه حقوق دانان ممالك دو ست کـه به افغا نستان مسا فر ت نمو ده ا ند بـــا قاضی ا لقضات ، قضات ستره محکمـه و بعضی از رو سای محاکم ملا قات نمو ده و هم از یکتعداد محاکم باز د ید بـعمل آ وردند. از جا نب د یگر مسافر ت پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی قاضی ا لقضا ت به جمهو ریت ا تحادی آ لمان، کشورجاپان انگلستان و مسافرت سایر قضات ستر ه محکمه به یکتعداد از کشور های د و ست مراودات حقوق دانان و قضات ا فغا نی را با کشور هـــا ی د و ست بیش از پیش استوار تر گردانیده ، این مراودات ودعوتها علاوه ازآنکه سیستم قضائی حاضرهافغانستان را با تحولات و ا نکشافات جدیدی که د ر ساحه آن وارد شده ا ست بکشور هـــا ی دوست و پیشرفته جهان بـو جه ا حسن معرفی گر دا نیده ز مینه مساعدت هـــا ی معنوی آنها را نیز برای تر بیه قضات و اشخاص مسلکی بیش از پیش مهیا ساخته است . که ا ینك شمهٔ ازین مسا فر تها را غر ض مزید معلو مات خوانندگان گرا می تقدیم میدا ریم .

بتاریخ ۲۱ ثور ۱۳٤۹ پو ها ند دوکتور عبدالحکیم ضیائی قاضی القضات بنا بدعوت رسمی جمهو ریت ا تحادی آلمان بمنظو ر مطا لعه و مشا هده از سیستم های قضا ئی محاکم و موسسات علمی آن عازم آن کشور شد ند .

جلا لتماب پو هاند ضیائی در مدت اقامت خود دران کشور بر علاوه باز دید و مطالعه از سیستم قضائی معلو مات مبسو طی د ر اطراف سیستم قضائی ا فغا نستان بـــه مو سسات علمی آن کشور ا را ئه فرمودند. (راپور مشا هدات پو هاند ضیائی قا ضی القضات بصورت یك رساله مستقل از طرف اداره نشر یات ستره محکمه بطبع رسانیده شده تا آنا نیکه می خوا هند راجع بسیستم قضائی آلمان معلو مات مو ثقی بیندو ز ند ازان ا ستفاده نما یند) .

همچنان بتاریخ اول عقرب سال ٤۹ پوهاند دکتور عبد ا لحکیم ضیائی قاضی ا لقضات بنابدعوت حکومت جاپان برا ی سه هـفـته از سیستم قضائی و محا کم آنکشور دیدن نمودند . پو هاند ضیائی حین ا قا متشان طی کنفرانسهای متعددی در توکیو ، اوساکا راجع به سیستم قضایی ا فغا نستان ا ز نگاه شر یعت ا سلامی و فقه حنفیوصلاحیت ستره محکمه در ر د یف سایر قواء ازنگاه قانون ا ساسی تشکیلات ستره محکمه د ر مر کز و محاکم و لایات معلو مات مفصل ارائه فر مو د ند .

هکذا پو هاند د کتور عبد ا لحکیم ضیائی قاضی ا لقضات بنا بد عوت حـکـو مـت استرا لیا غرض ا شتراك در چها ر میـن کنفرا نس قضایی آ سیا یی که به تعقیب کنفرانس های منعقده فلیپین ، تو کیو و بنکاك (سالها ی ۱۹٦۱ـ ۱۹٦۳ـ ۱۹٦۷)

که درسال ۱۹۷۰ در کا نبیرا ا نعقاد گردید به آنکشور مسافرت فرمودند .

همچنان درسال ۱۳۴۹ بعضی از قضا ت ستره محکمه بنا بد عوت ممالك د و ست بخارج سفر نموده اند که ا جمال ا زجریان مسافرت شان گذارش داده میشود .

د کتور و لید حقو قی قا ضی ستره محکمه بنا بد عوت حکو مت ا تحادی آلمان غر ض باز دید از موسسات قضایی و محا کم آلمان بتاریخ ۲۲ جوزا ۱۳۴۹ به آنکشور مسافرت نمودند . د کتور حقوقی طی این مسافرت پانزده روزهٔ شان باوزیر دولت ا تحا د ی آلمان ملاقات نموده واز محاکم ایالات مختلف آنکشور بازدید بعمل آ وردند و هم طی این مسافرت خو یش عمو میات سیستم قضایی ا فغا نستان را به آنها تو ضیح نموده است.

پو هندوی غلام علی کریمی آ مر عمومی اداری قوه قضائیه بنا بد عوت قاضی القضات دو لت ناروی و ر ئیس منتخب فعلی انجمن جهانی قضات بتاریخ ۱۵ عقرب سا ل ۴۹ بمنظور شر کت در دو مین کنفرانس اداره و تر بیه قضائی منعقده و ینس عازم ایطالیا شدند درین کنفرانس قضات بیست و یك کشور جهان اشتراك و ر زیـده و رو ی مسایل مر بوط بمحاکم بحث بعمل آ وردند. یکی از مو ضو عات این کنفرانس را تراکم دعوی در محاکم و طر ق چاره جو ئی آ ن تشکیل میداد د ر قسمت تر بیه قضا ت راپو ریکه از طرف ستره محکمه افغانستان در مورد تجارب سه ساله تر بیه پر سونل قضایی تهیه شده بود به شا ملین کنفرانس ارائه گردید که مورد علا قه وا قع شد . همچنان پیشنهاد نما ینده ا فغا نستا ن در کنفرانس مبنی بر ا ینکه گروپ ها ی قضات ممالك رو بـه ا نکشاف غـر ض مشا هدات و تتبع در ا مور قضایی در پوهنتون های ممالك پیشرفته تحت نظر پرو فیسران در رشته های ا ختصاصی قبول و تر بیت شوند مورد تا ئید قرار گر فت و چنیـن تجو یز بعمل آ مد که پلا نی درین ز مینه تر تیب گردد که قضات ممالك ا شترا ك کننده آ ما د گی شا نرا درین مو ضوع ابراز نمودند .

پو هندوی کریمی بعداز ختم این کنفرانس به د عوت حکومت ا نگلستان عازم لند ن گردیده و با قا ضی ا لقضات آ نکشو ر ملاقات نمود . ضمنا به اساس پرو گرا م بر تش کنسل از پو هنتون های اکسفورد وبر منگهم دیدن نموده و ضمن این مشاهدات مقامات مربوطه آ ما دگی شا نرا برای قبول قضات ا فغانی غرض تحصیل ا براز داشته ا ند .

پو هندوی کریمی در ا ین سفر از امور محاکم ا نگلستان و محبس بر منگهم نیز دیدن نموده ا ست .

هکذا د کتور و لید حقو قی قا ضی ستره محکمه درراس یـك هیئات ا فـغـانی در کنفرانس حقوقی ا یشیا (لاوایشیا) در جمله نمایندگان ۲۱ مملکت آ سیـا و حـو ز ه بحر ا لکا هل بتاریخ ۱۸ جنوری ۱۹۷۱ اشتراك و ر زیدند . در ا ین کنفرانس روی مسایل ذیعلاقه حقو قی ممالك آ سیا وحوزه بحر ا لکا هل مبا حثه بعمل آ مد وپیشنهاد ۶ فقره ئی از طرف د کتور و لید حقو قی ارائه گردید که متن آن در ا خبار وجراید نشر گردیده ا ست .

ونیز رسالهٔ تحت عنوان تر بیه قـا نو نی که از طرف د کتور حقو قی نوشته شده بود به کنفرانس ارائه گر دید .

در طول سال ۱۳۴۹ ضمن سایر فعا لیت های مثمر که بمنظور معر فی سیستم قضایی افغانستان از نگاه فقه حنفی و ار زش های قا نون ا ساسی از یکطرف و از جا نـب دگر آ شنایی بیشتر قضات و سایراراکین با سیستم های قضایی جهان به عمل آمده یکتعداد پرو فیسران عا لیرتبهٔ حقوق وقضاء ممالك مختلفه جهان با ساس پیشنهاد مرکز بین ا لمللی قضایی ا مریکا و شورای فرهنگی انگلستان بنا بر موا فقهٔ ستره محکمه بـه افغانستان مسافرت نموده ودر مدت تو قف شان بعد از یك معر فت و آشنائی کا مل درسیستم قضایی ا فغا نستان از نـگا ه اسلام کنفرا نس های نها یت جا مـع ومفید دراطراف سیستم های قضایی ممالك غر بی قانون و ارتباط آن باساحه های مختلف حیات اجتماعی برای قضات ستا ژیر و محصلین کادرقضایی ایراد نمودند .

مقام عا لی تمیز :

اجراآت دیوان تمیز معا ملات و جزا :

از اول حمل الی ا خیر برج میزا ن در دیوان جزا و معاملات مقام عا لی تمیزفقرات ذیل واصل و چنین اجراآت بعمل‌آمده است:

الف ــ د یوان جزا :

۱ ــ فیصله تا ئیدی ۱۰۱۲ ــ فقره .

۲ ــ فیصله تخفیفی ۶۰۰ ــ فقر ه

۳ ــ فیصله تز ئید ی ۴۴۰ ــ فقر ه

٤ ــ بتعداد ۱٤۸ فقره نسبت دا شتـــن نوا قص مسترد شده ا ست .

ب ــ د یوان معا ملات .

۱ ــ تا ئید محکمه ا بتدا ئیه ۸ فیصله .

۲ ــ تائید محکمه مرافعه ۵۸ فیصله .

۳ــ تائیـــد محاکـــم دو گـــانه ٦۲ فیصد

٤ دوسیه ها ئیکه نســـــبت انقضا ی میعاد مسترد شده ۳۲ فقره .

۵ ــ د و سیه ها‌ئیکه نقض و بحیث‌محکمه مماثل ارجاع شده ۳۵ فقره .

٦ ــ دو سیه هائیکه نسبت نوا قص‌اداری مسترد شده ۲۰ فقره .

اجرا آت د یوان تمیز حقو ق عا مه :

مجمو عه فیصله های صادره د یوان‌حقوق عا مه تمیزکه‌از اول حمل الی مـاه د لـــو ۱۳٤۹ فیصله شده حسب آ تی ا ست :

الف ــ فیصله های تا ئید یه ٢٦٤ــفقره.

ب ــ فیصله های نقضیه ۷ ــ فقره .

ج ــ فیصله های تخفیفیه ۲۹ ــ فقره .

د ــ فیصله های تعدیلیه یعنی‌جزاوحبس به جریمه نقدی تبدیل و تعدیل گردید۳۸ فقر ه .

هـ ــ فیصله های تز ئید یه ۳۲ فقر ه .

و ــ مجموعه قرار های قضائی که بمحکمه مما ثل ا ستیناف رویت دا د ه شده ٦٤ فقر ه .

بر علاوه عا یداتی که از درك صدو ر فیصله های تمیز بد ست آ مده با لغ بر ۳۲۲۲٦۸۹ ــ ۰۰ ا فغانی میشود .

اجرا آت د یوان تمیز تجارتی :

۱ ــ مطا لعه قوانین تجار تی و پیشنهاد درقسمت اصلاح‌وتعدیل بعضی از مواد آ ن تو سط مشاو ریت ا مور قوا نین بو زا رت جلیلیه عد لیه .

۲ ــ تنظیم د فاتر د یوان تمیز تجارتی.

۳ ــ صدور هدایات لازمه بمحاکم مر بوط تو سط متحد ا لمال های جدا گانه درقسمت تر تیب کار واصدار فیصله ها که با ید واجد چه شرایطی باشد .

٤ ــ ا تخاذ رویه های قضایی درمواردی که قوانین مر بو طه صراحت نداشته .

۵ ــ ا تخاذ قرار های لازمه در بر خی از قضایا .

٦ ــ فر ستادن یك یك کا پی ازفیصله های صادره د یوان عالی تمیز تجارتی به مشاو ر یت ا مور قوانین و ریاست تد قیق و مطالعات بمنظور مطالعه و ارسال آن به محاکم تحتانی غر ض ا ستفاده ازان .

۷ ــ مطا لبه ا حصا ئیه د عاوی تجارتی از محا کم تحتانی مر کز وو لایات بمنظور معلوم نمودن حجم کارولزوم تشکیل محا کم ا ختصاصی تجارتی در بعضی از و لایا ت.

۸ ــ مطالبه لست د عاوی تجارتی سال های گذشته از محاکم تحتانـی و عـلل و مو جبات معطلی آ ن .

۹ ــ جمع آوری کلکسیون قوا نین ا ز و لسی جر گه و منابع د یگر (بشمو ل قوانین دوره ا مانیه) .

۱۰ ــ مطالبه ا سا سنا مه های کلیـــه تصدی های دو لتی ، موسسات وشرکتها .

۱۱ ــ مفا همه با ر یاست ترا فیك د ر قسمت مو تر های تو قیف شده و تهیه‌جای محفوظ و منا سب برای آنها .

۱۲ ــ مفا همه مستقیم با رئیس عمو می اتاق تجارت درزمینه ثبت ا سناد عر فی و مقاولاتی که‌بین دو طرف در مو ضوع دا د و گرفت معا ملات تجارتی بعمل می آ ید .

۱۳ ــ مفا همه با وزارت ما لیه در مورد محصو لا تیکه از متدا عین نظر به فیصله های محاکم تحتانی ا خذ و محکمه نها یی تمیز حکم به استر داد آن صادر مینماید .

۱٤ ــ مطا لبه و جمع آ وری نمونه ها ی ا مضای روسا و قضا تیکه در فیصله ها ی محا کم تجار تی مر کز وو لایات ا مضا مینما یند بمنظور تطبیق ا مضای آنها د ر فیصله های وارده .

(بقیه در ص ٦۰۱)

داولسي جرگي د دیارلسمې دورې رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردګ

تقنینیه قوه

دشوری ددیارلسمی دوری دلومړی کال

ددوهمی غونډی جریانات

په‌ولسی جرگه کښی

دشوری‌دتقنینیی دیارلسمی‌دوری‌دلو مړ ی کال ددوهمی غونډی د ۱۳۴۸ کال دحوت په ۲۳ له غرمی نه مخکښی په لسو بجو د ولسی جرگی درئیس له‌خوا پرانیستلی شوی .

دولسی جرگی رئیس. پوهنوال دکتور محمد عمر وردك وروسته له هغه چه دلوگردولا یت دبرکی برك وکیل مولوی محمد نبی د قر آن عظیم‌الشان څو آیتونه تلاوت کړل دولسی جرگی ددغی دور ی غونډی په یوه وینا کښی شروع کړلی .

پوهنوال دکتور محمد عمر وردك وویل چه داساسی قانون له حکم سره سم دهما یو نی ذات دعالی نیتونو او د افغانستان دنجیب ملت دارزوگانو په اتکا چه دهغو دوکا لت ددرندی وظیفی افتخار په دی دوره‌کی زمونږ په غاړه ایښودل شویدی چه د گران وطن له‌پاره‌ښه خدمتو نه وکړو .

دکتور وردك داهم وویل چه دولسی‌جرگی ددیارلسمی دوری د لمړی کال‌ددوهمو غونډو لمړی غونډه د حوت په‌دوویشتمه نیټه‌شروع نشوه څکه چه دحوت ۲۲ نیټه دجمعی‌قانونی رخصتی وه .

دولسی جرگی رئیس‌وویل‌زمونږ‌تولو په‌یاددی چه دژمی له رخصتی نه پخوا زمونږ غونډ ی یوازی دانتخاباتو دو ثایقودتثبیت، اداری‌هیئت جرگه کیودټاکلو ،داعتماد د رایو دخرنگوالی او د اعتماد درایو په باره کښی وی .

په حقیقت کښی زمونږ دکار مهمه‌برخه‌له نن څخه شروع کیږی دژمی د رخصتی‌ورڅو مونږته موقع راکړه چه یوځل بیاخپلوموکلینو ته ورشو او ددغه‌مجلس دپخوانیو بحثو نو په رڼا کښی ددوی له واقعی نظریو او اړتیاو سره ځانو نه اشنا کړو ، دتیرو غونډوجریانات ایجابوی داخاطر ته راولو چه هر یو مکلف یودوطن دټولو افرادو اړتیاوی په نظر کی ونیسو او له هغو سره سم تر بحث لاندی موضوع گانو ته اهمیت‌تشخیص‌کړواو د غه تشخیص په اساس دهیواد داړتیا و له مخی دموضوعگانو فوریت او اولیت تمیز کړو ا و ددغه اساس له مخی دخپل کار پرو گرا م‌جوړ کړو ، او په هیڅ صورت مو قع و رنکړو، د هغو موضوعگانو بحث چه حیاتی اهمیت لری اوځنډیدلی هیواد ته ز یان رسوی معطل‌پاتی شـــی .

دکتور وردك وویل په‌دی گړی کی‌لازم‌دی چه داساسی‌قانون او ټولو قوانینودمندرجاتو درعایت ، د هغو دلوړو ار زښتو نوداحترام او دگران هیواد لو ړو مصالحو سره سم‌دهغو د روحیی دپیروی له پاره خپل ټینگ‌عزم بیا تاکید کړو .

ده وویل ولسی جرگه د تقنین مقام دی‌اود قانون د رعایت او تطبیق وظیفه ترټولو لومړی دقانون جوړونکو په غاړه ده دغه ډیر مهـــم عامل دی چه ددریکو نو قواوو دواقعی‌همکاری امکان پیدا کوی او دغه ټول د افغانستان‌دچارو دپرمختگ اساسی لاری دی .

دشوری دغه دوره زمونږ دهیوادو نو ی اساسی قانون دنافذیدلو له وخت څخه دوهمه دوره‌ده مونږ هریو چه دنوی‌اسا ســـی قانون له نافذیدلو نه‌وروسته کلو جریانا تو

شاهد یو بنه پو هیدلی یو چه تاریخ‌اوافغانی
تولولنه به زمونږ په باب قضاو تو‌کړی او
محاسبه به وکړی چه له هغو موضوعگانو شخه
چه زمونږ په صلاحیت کینبی دی او د گرا ن
افغانستان دژوند له پاره اسا سی اهمیت‌لری
کومه یوه تصویب کړیده .

له همدی کبله هیله لرم ټول دوطن‌دوستی
او ورورۍ د احساسي په فضا کی دخپلـو
جرگه گیو او عمو می مجلس د کار له اوسنیو
ایجا بـاتـو سره سم خـر نـگـه چه
پـر او سنـی عـصر کښی د هـیوا دلــه
پارلمان سره ښائي او غواړي ئی سو ق کړو
اودجرگه گیو او عمو می مجلس پر کـــا ر
کښی دمدبرانه انسجام له لاری له هغـــه
گټور طرز العمل شخه پـه استفاده سره چـه
دنړۍ په پا ر لمانو کښی تجربه شویده ی
داغیزه نا کو فیصلو پر صادر و لـو چـه
دافغانستان دژونـد پـه بیلـو بیلـو با بتـو
کښی واقعی ا همیت لری بر یالی شو .

دکتور وردك زیاته کړه موږ پو هیږ و
چه په اوسنی دورو کښی دیوی خوا نوی
فقری زمونږ دمجلس په اجندا کی شاملیږ ی
اودبلی خوا شخه د تیری دوری فقری پا ته
دی‌چه ټول دهیواد دچارو په وړانـدی تـگـك
او د نیم گړ تیا وو په لیری کو لـو کښی
قاطع ا همیت لری .

زموږ لومړنۍ وظیفه داده چه له دغـــو
موضوعگا نو شخه ا همیت او فوریت معلوم
کړو او هیڅ یوممهم‌اوحیاتی فقره‌بی فیصلی
پری نږدو خو ددویی د ر خصتی تررارسیدلو
پوری په هسکه غاړه او د و جـدان پـــه
قناعت سره وویلای شو چه دولسی جرگی
د ۱۳ دوری لو مړی کال یو گټور کال ووپه
دی ډول به مو په دری نورورا‌تلو نکــــو
کلو کښی او د و لسی جرگی و راتلو نکو
دورو ته د خد مت کو لـو بنه سو مشق
پرینبی وی .

دهغی درنی و ظیفی به سر ته ر سو لو
کښی د ټو لو محترمو و کیلا نو د مرستی
هیله کیږی خو دلوی خدای په مـرسته د
قدرو ړ خد متو نه و کړو .

په پای کی دکتور ور دك وویل‌دمهربان
خدای په مرسته ، د گران وطن‌دافغانستان
دنجیب ملت د نیك مر غی او ترقی‌په‌هیله
دژمی د ر خصتی په پای کښی دد غی جرگی
دکار په نوی مرحله باندی پیل کووژوندی
دوی پاچا تل دی وی ا فغا نستان .

د حوت ۲۶ : ددوو ملیو نو ډا لرو ددوا
او دوه ملیو نو پـا کستانـی کـلـدار و
دپور تړ و نو نه چه پخوا د افغا نستا ن
او ا مریکا تر منځ لا سلیك شوی وودولسی
جرگی د مالی او بودجی د چارو په جرگه
گۍ کښی تر شیړ نی لا ندی و نیو ل شو.
او د نو موړ و قرار دادو نو په هـکـلـه د
جرگه‌گۍ د غړو یا داشتو نه حـکـو مـت
ته وا ستول شول .

دحمل ۵ : دولسی جر گی د کر هنی ا و
مالداریِ جرگه گی د سرپل د و کیل‌ښاغلی
کمال ا لدین ا سحق زی په مشری دکانو
اوصنایعوجرگه‌گۍ دکابل‌دښار د خلورو می
حوزی دوکیل انجنیر غلام محمد فـر ها د
په مشری ، د تقنین او عدلی‌چاروجرگه گی
د هلمند د مـوسی کـلا دوکـیل ښاغلـی
عبدالروف بینوا په مشری ، د بود جی ا و
مالی چارو جرگه گۍ داند خوی دوکیل‌ښاغلی
محمد عمر اند خو یی په‌مشری، دبین‌المللی
چارو جرگه گی د مـزار شریـف د ښار د
وکیل ښاغلی محمد سرور اکبری په مشری،
دداخله چارو جرگه گی دزرمت د و کـیـل
ښاغلی باز محمد په مشری ، دفواید عا مه
دچارو جر گه گی د سرخ پارسا د و کیل
ښاغلی نادر علی ا للـه داد پـه مشری ،
دشکا یا تو داو رید لو جر گه گی دکندز
د مرکز دوکیل ښاغلی سید امیر هـا شمی
په مشری غونډی و کړی .

د حمل ۷ : دولسی جرگی د تقنین ا و
عدلی چارو جرگه گیو د و کیل بینوا پـــه
مشری په افغا نستان کښی د خـا ر جی
وگړو د او سیدو د اصولنا می د نهمی ،
لسمی‌خوارلسمی، پنځلسمی‌اوشپاړسمی مادی
په باره کښی د حکو مت په پیشنهاد لـــه
بحث نه وروسته نو موړی مادی له څیـنو
تعدیلا تو سره تصویب کړ .

همدغه راز د نو موړی ا صو لنا می له
اتمی مادی شخه تر دوه و یشتمی ما د ی

پوری او درویشتمه او شپږو و یشتمه ماده له غورا و څینو تعدیلاتونه و روستهدعمومی مجلس د ز یات غور له پاره دارالا نشا ته وسپارلی شوی .

دمالی او بو د جی د چارو په جر گهگی کنبی د خو لی د نسوار و د تمبا کو د بیی په باره کنبی دیو شمیر وکیلا نو پیشنهاد تربحث لاندی و نیو او تصویب شو چهاصل عریضه او د جر گه گی د تصویب سواد دی دقا نونی ا قدا ما تو له پاره حکو مت ته راجع کړی شی .

دغی جر گه گی دوکیل محمد عمراندخوئی په مشری غــو نــډه کـړ ی و ه ، د ښا ر جــو ړ و لــو او کور جوړ و لــو دقانون په مسوده د فواید عا می اوموااصلاتو په جرگه گی کنبیچه دوکیل نادرعلیاللهداد په مشری ئی غونډه کړی وه غـــور وشو .

دکانو او صنا یعو جر گه گی ددیپلو م انجنیر غلام محمد فر هاد په مشری دکانو اوصنا یعو د میترو نو د نصبو لو اودطبیعی گاز د یوه مکعب متر د بیی په باره کنبی غور و کړ .

د شکا یا تو داوریدلو ا نکشافی پــلان او دتجارت د چارو جرگهگیو د شکا یــتو داوریدلو د جر گه گی ر یا ست ښا غــلی سید ا میر ها شمی، دانکشافی پلان دجرگهگی ریاست ښاغلی عبدالرشید صا فی ، ا و د تجارت د چارو د جر گــه گی ر یـــا ست ښاغلی شهباز ا حمد زی په غاړه د ر لو د .

همد غه راز د مالی او بود جی په جر گهگی کنبی د ۱۳٤٤ کال د مځکو د مــا لیــو د زیاتیدلو په باره کنبی دغوریا نودولسوالی دیوشمیر بزگرو په عریضو او د میو ی د بار تړ لو او صند قونو د پیگنگ دځرنگوالی په باره کنبی چه د ا صل میوی مــعــا د ل گمرکی محصول با یــد واخیستــل شی د کند هار د یو شمیر و کیلا نو په پیشنهاد بحث و شو .

همدغه راز په د غی جر گه گی کنبی چه دوکیل ا ند خویی په مشری ئی غونډ ه کړی وه د نیمرو ز دولایت د کر لو و ړ مځکو په باره کنبی چه د اوبو تر تهد ید لاندی دی د هغه ولا یت د یو شمیروکیلانو په پیشنهاد بحث وشو او په دی باره کنبی تجویز و نه و نیول شول او مر بو طــو مرا جعو ته واستول شول د ما لی اوبودجی دچارو د جرگه گی له غر می نه ورو سته غونډه کنبی د هغو مو ټرونو د حق ا لعبو ر دلایحی په باره کنبی چه په قیر شو یـــو سړ کونو باندی تیریږی د یو شمیر نورو وکیلانو په پیشنهاد غور وشو .

دپاسپورت د ا صو لنا می د ۱۳ ما دی دتعدیل په باره کنبی د حکو مت پیشنهاد دتقنین د چارو د جر گه گی په غو نــډ ه کنبی تائید شو او دتصویبلهپارهدارالانشاء ته و سپارل شو .

د حمل ۸ : د و لسی جرگه د فر هنگی چارو په جرگه گی کنبی په ټول هیوا دکنبی دپوهی پر عمو می مسا یلو او د ٤٨ کا ل د خو وروستیو میا شتو پر ا جرا آتو باندی خبری و کړی ددغی جر گه گی د غو نډی ریاست ا لحاج عبد ا لحسیــن مقصو د ی په غاړه در لود .

دداخلی او محلی اداری جر گه گیترغرمی دمخه غونډه کنبی دوالیانو و لسوالا نو او امنیه قو ماندانانو د طرز ا لعمل په هکلــه دجر گه گی دیو شمیر غړو پیشنهادو نــه ددا خلی و ظایفو د لایحی سره سم طر ح شوه .

همدغه رنگه د نو مــو ړی جــر گه گی ترغرمی وروسته غونډه کنبی چه د و کیل باز محمد زرمتی په مشری غونډه کړی و ه دده مزنگ بندیانو پررا رسیدلو عر یضو باندی غور و کړ .

دملکی ما مورینو د استخدام ، تر فــیع تقاعد د اصو لنا می پر ضمیمه بـــا ند ی تر بحث وروسته د تقنین اوعد لی چار و جرگه گی چه د و کیل بینوا په مشر ی یی غونډه کړی وه تر لا زمه تعدیلا تو راوستلو وروسته درایو په اکثریت تصویب کړ له، دنوموړی جرگهگی په غونډه کنبی د ملکی ما مو رینو د ا ستخدام تر فیع ، تقا عد شپا لسمه ماده درایو په ا کثر یت تعدیل شو له .

دکر هنی او ما لداری جر گه گی چه د وکیل کمال ا لدین ا سحق زی په مشری غونډه کړه وه د څړ ځایونو پــه هکــله د

يو شمير خلكو د شكا يتو نو پر موضوع
باندي خبري نه و كړي له .
دفوايد عا مي او مواصلا تو جر گه گي
دفوايد عا مي دوزارت پر ا جرا آ تو باندي
خبري و كړي او لازم تصميمو نه يي ونيول.
ددغي جر گه گي د غونډي رياست ا لحا ج
نادر علي الله داد په غاړه وو د شكا يتونو
داو ريد لو جرگه گي چه د و كيل سيدامير
ها شمي په مشري يي غونـــډه كړي‌وه ا و
پرراسيد لو عريضو با ندي غور و كړ ا و
دجرگه گي فيصلي يي مربو طو مراجعو ته
واستو لي .

د حمل ۱۲ : د صدارت دو هم مرستيال
او د پو هني وزير د كتور عبد ا لـــقيو م
دولسي جرگي د فر هنگي چارو په جرگه‌گي
كښي چه د و كيل عبدالحسين مقصو د ي
په مشري ئي غونډه و كړي وه گډون‌وكړي
او د پو هني وزارت د څو ميا شتـــنـــيـــو
اجراآ تو په هكله يي د جر گه گي د غړو
پو ښتنو ته ځوا بونه وو يل په دي غونډه
كښي د پو هني د و زير سره د پو هـــني
وزارت د پلان او پلټني رئيسان اودپوهنتون
اداري لوی مدير هم گډون كړي وو .

دحمل ۱۳ : دولسي جرگي د شكا يتـــو
داو ريدلو جرگه‌گي چه د و كيل سيد ا مير
هاشمي په مشري ئي غونډه كړي وه پـــه
رسيد لو عر يضو غور و كړ او خپلي‌فيصلي
ئي مر بو طو مرا جعو ته واستو لي .
دكانو او صنا يعو جرگه‌گي چه ر ياست
ئي د ديپلوم ا نجنير غلام محمد فر هـــا د
په غاړه در لود دبرښنا د فـــابر يـــكـــو د
استهلا كي صنا يعو د لزوم او هيوا د كښي
دكار د ز يا توالي له پاره د ا نر ژي لـــه
دغو منا بعو څخه د ا ستفادي په بـــا ر ه
كښي غور او بحث و كړ .
دفرهنگي چارو په جـرگـه گي كښي د
يوشمير وارده مو ضوع گا نو په باره‌كښي
غور او خبري و شوي او فيصله و شو ه
هغه مو ضوع گاني چه د پو هني‌په‌وزارت
پوري اړه لري جنسادي هغه وزارت تـــه
واستولي شي دد غي جرگه‌گي غونډه‌دوكيل
حاجي عبد ا لحسن مقصودي پـــه مشر ي
شوي و ه .
همدغه راز دفوايد عا مي او مواصلاتو
دچارو په جرگه گي كښي چه د و كـــيـــل
حاجي نادر علي ا لله داد پـــه مشري يي
غونډه كړي وه د مخا برا تو د و ز ا ر ت
په اجرا آتو غور او بحث و شو په نتيجه
كښي فيصله و شوه چه د حمل دپنځلسمي
نيټي د شنبي دورځي په غونډه كښي د ي
دمخابراتو و زير انجنير گران و بللل شي
څو چه د بحث وړ مو ضوع گا نو په باره
كښي تو ضيحات و ر كړ ي .

د حمل ۱۵ : داولسي جر گي د تقنين
اوعدلي چارو د جر گه گي په غو نـــډ ه
كښي د و كيل عبد ا لر وف بينوا په مشري
دقاچاق د بندولو د قا نون د تعر يفا تـــو
په لو مړي فصل غور و شو او دد غه فصل
مندرج ا حكام د اساسي قا نون له رو حي
سره مقا يسه شو او په دي باره كښي‌زيات
بحث راتلو نكي غونډي ته و ځندول شو .
دمالي او بودجي د چارو په جر گه گي
كښي ددوولكـــو او شل زرو ستـــر لـــنگ
پونډ و د پور په موا فقه ليك چه پخـــو ا
دافغا نستان او ا نگلستان د حكو متوترمنځ
دبغلان د قند د فا بريكي د بخار ددستگا ه
او لوا ز مو د ا خيستلو له پاره لا سليك
شوي و بحث و شو په نتيجه كښي له بحث
او خبرونه و روسته جرگه گي خپله فيصـــله
صادره كړه او دعمومي مجلس د غور لـــــه
پاره‌ئي دارالانشاء ته و سپار له .
ددغي جرگه گي رياست و كيل محمدعمر
اند خو يي په غاړه در لود . همد غه راز
دمالي او بو د جي دچارو په جرگه گي‌كښي
فيصله و شوه چه د ماليي و ز ير د كتو ر
محمد ا مان دي د جرگـــه‌گي دچـــار شنبي
دورځي په جرگه گي كښي گډون و كړي او
دوكيلانو پو ښتنو ته دي د هغو مر بو طو
موافقه ليكو نو په باره كښي چه له‌دوستو
هيواد و سره لا سليك شو يدي اودجرگه‌گي
ترغورلاندي دي ځوا بونه ووائي .
دملي دفاع د چا رو په جرگه گي كښي
دوكيل محمد جنيد په مشري دزر غو نـــو
تواو د افراد و په باره كښي لـــه بحث نـــه
وروسته تصميمونه و نيول شول .

دولسی جرگی د فرهنگی چاروجرگه گۍ په غونډه کښې چه دالحاج عبد ا لحسین مقصودی په مشرۍ شوی وه د اطلاعاتو او کلتور دوزارت دوظیفو او مشی په‌باره کښې بحث و کړ .

په د غې جرگه‌گۍ کښې فیصله و شوه چه داطلاعاتو او کلتور و زیر د کتور محمود حبیبی دی د جرگه گۍ دچارشنبې دورځې په غونډه کښې په همدی باره کښې د زیاتو معلوماتو دورکولو له پاره گډون و کړی .

دشکایتو داوریدلو په جرگه گۍ کښې دوکیل سید ا میر هاشمی په مشرۍ په یوشمیر را رسیدلو عریضو غورو شو او په دی باره کښې تصمیمونه و نیول شول.

دروغتیا د چارو جرگه‌گۍ د الحاج غلام ربانی شملزائی په مشرۍ ددواگانو په نرخ بحث و کړ .

دداخله او د محلاتو دانکشاف دچارو په جرگه گۍ کښې د وکیل باز محمد زرمتی په مشرۍ د بریکوت د محبس دبندیانو په یوشمیر عریضو غورو شو او په همدی باره کښې د جرگه گۍ تجویزونه داولسی جرگی دارالانشاء ته وسپارل شول .

دفوائد عامې او مواصلاتو د چارو د جرگه گۍ په غونډه کښې چه د الحاج نادر علی الله داد په مشرۍ جوړه شوې وه د مخابراتو وزیر انجنیر محمد عظیم‌گران گډون کړی واو د هغه وزارت د مربوطو اجرا آتو په باره کښې ئی د وکیلانو پوښتنو ته ځوابونه وویل د مخابراتو وزیر د جرگه‌گۍ د رئیس او غړو یو شمیر نوری پوښتنې د ځوابونو دبرابرولو له پاره د ځان سره واخیستلې .

دحمل ۱۹ : دولسی جرگی د مالی او بودجی جرگه گۍ چه د وکیل محمد عمر اندخویی په مشرۍ غونډه کړی وه دپوهنی حمل نقل ، ارتزاقی موادو ، داوبورسولو دشبکی ، د کابل ښاروالی په سیمه پوری مربوط د برښنا د پراختیا او ویشلو دکیمیاوی امبار درانیولو په غرض‌ددوستو هیوادونو څخه د پور اخیستلو اوهمدغه رنگه د گمرك په معافی باندی غورو و کړ .

ددغه جرگه گۍ په غونډه‌کی په داسی حال کی چه داولسی جرگی رئیس‌پوهنوال دکتور محمد عمر وردگ هم حاضر وو دمالیی وزیر د کتور محمد امان گډون و کړی او دنوموړوموضوعاتو په باب یې دوکیلانو پوښتنو ته ځوابونه ور کړل دمالیې‌دوزارت د خزاینو رئیس او د پوروڼو رئیس او دخوراکی شیانو او عامه اړتیاوودموسسی رئیس هم د مالیی دوزیر سره ملگری وو .

دمالی او بودجی د چارو د جرگه گۍ غړو د مالیی دوزیر د کتور محمد امان په شفاهی ځوابونو باندی بحث و کړ أو فیصله‌ئی وکړه څرنگه چه د کیمیاوی کود د ویشلو موضوع د کرهنې او ابو لگولو په وزارت پوری مربوط دی باید د کرهنې او ابو لگولو دوزارت معین د راتلونکی شنبې غونډې ته حاضر شی او دکیمیاوی سری د ویشلو په باب کی د جرگه‌گۍ غړو ته توضیحات ور کړی .

همدغه رنگه د مالی او بودجی جرگه‌گۍ دافغانستان او چکوسلواکیا تر منځ‌دورکړی موأفقتنامه او تجارتي پروتوکول تربحث لاندی و نیوی او تر څیړنی او غور وروسته خپل قرار صادره کړی او د عمومی مجلس دغور د پاره یی دار الانشاء ته وسپارلی.

دتجارت جرگه‌گۍ چه د وکیل مهمند په مشرۍ غونډه کړی وه د تیر کال پر پاتی موضوعگانو باندی ئی غورو و کړ او د پاتی کار و پر یوه برخه باندی خپل قرار صادر کړی او دار الانشاء ته یی واستول .

دداخلی او محلاتو د چارو جرگه گۍ دبندیانو بر عریضو باندی غور و کړ او دا فیصله یی و کړه چه د ژاندارم او پولیسو عمومی قوماندان او د کابل امنیه قوماندان د شنبې دورځې غونډی ته حاضر شی او د بندیانو د عریضو په باب د جرگه گۍ غړیو ته ځواب‌ووایی. ددغې ټولنی مشرۍ د وکیل باز محمدزرمتی په غاړه وه .

دفرهنگی چارو د جرگه گۍ په هغې غونډه کی چه د الحاج عبدالحسین‌مقصودی په مشرۍ شوی وه د مربوطو موضوعگانو په باب غورو شو .

دشکا یاتو داو ر ید لو په جرگه گی
کی وروسته له هغی چه پر یو شمیرعریضو
غور او خبری وشوی تصمیمونه و نیــو ل
شول او مربوطو مرا جعو ته واستول شول.
دغه جر گه گی د و کیل سید ا میــن
ها شمی په مشری جوړه شوه وه .
ددیپلوم ا نجنیر غلام محمد فر هــا د
په مشری د کانو او صنا یعو په جرگه‌گی
کی فیصله وشوه څنگه چه ز موږ هیوا د
یوزراعتی هیواد دی مگر د هغه په خوا کی
دی د کانو او صنا یعو وزارت د فنی خلکو
په کو ښښ سره د کا نو په را ا یستلوکی
توجه و کړی .
دملی دفاع د چارو جر گه گی د و کیل
محمد جنید په مشری خبری اتری وکړی .
دفواید عا می او موا صلا تو د چا ر و
دجرگه گی په غو نډه کی د و کیل الحا ج
نادرعلی الله داد په مشری د مــرکز ا و
ولا یتونو د فر عی سړ کونو د ا صلا حا تو
په شاو خوا خبری و شوی .
دوکیل عبد ا لر و ف بینوا په مشر ی
دتقنین او عد لی چارو په جر گه گی دقاچاقو
دبندولو د لو مړی مادی نه تر شپږ می مادی
په باب یو لړ تصمیمو نه و نیول شو ل .

د حمل ۲۱ : داولسی جر گی د ما لی او
بود جی د چارو په جر گه‌گی کبنی د وکیل
محمد عمر ا ند خــوبی پــه مشری دد وو
کانادایی الوتکو د پیرو د لو په مو ضو ع
له یو لړ بحث او غور نه و روسته فیصله
وشوه چه د ملکی هوایی ر یا ستنماینده
دی د جرگه گی په را تلو نکی غو نډ ه
کبنی گډون و کړی او د و کیلا نو پوښتنوته
دی خوا بونه ووایی .
ددووکانادایی ا لو تکو د پیرو د لــو
موافقه لیك پخوا دافغا نستان او کا نادا د
حکومتو ترمنځ لا سلیك شوی و .
همد غه راز د غی جرگه گی ددری ملیونو
پاکستانی کلدارو پور او دالمان داتحا د ی
جمهو ریت د پنځوس ملیو نو مار کو پورپه
باره کبنی خپله فیصله صا دره‌اودارالانشاء
ته ئی و سپارله . ددری ملیو نو پاکستانی
کلدارو موا فقه لیك د خوراکی شیا نودحمل
او نقل د لگښت له پاره دامریکی د متحدو
ایالتو د حکو مت سره او د پنځوس ملیونو
مارکو د پور موا فقه لیك د کا نو دایستلو
اقتصادی سروی صنا عتی بانك اواستهلاکی
موادو له پاره دالمان له ا تحادی جمهوریت
سره پخوا لا سلیك شوی و .
دعدلی او تقنین د چارو جرگه گی‌دوکیل
عبدالروف بینوا په مشری د قا چـا ق
دبند و لو د قا نون په او و مه ماده بحث
وشو .

دحمل ۲۲ ـ دولسی جرگی دفرهنگی‌چارو
دجرگه گی له غرمی نه مخکښی غونډه کښی
چه‌داولسی جرگی رئیس پو هنوا ل د کتو ر
محمد عمر وردك هم حاضر وو داطلاعاتو او
کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی گډون وکړ
او داطلاعاتو او کلتور د انکشافی‌پروگرامو
په باره کښی یی توضیحات ورکړل .
په دی غونډه کښی دکــتور حــبیبی د
افغانستان اکاډمی دکمیت او کیفیت په‌لحاظ
دراډیو د خپرونو د پراختیا دهیواد په‌مرکز
او ولایتو کښی دورځپاڼو د خپرید لــو او
ویشلو د پراختیا دثقافت او هنر دریاست
دهدفونو او دکار ، پروگرام ، افغان فلم ،
دکتاب چاپولو موسسی، دتبلیغاتو د لو ی
مدیریت ، په ولایتو کښی دباختر آژانس د
نمایند گیو د تاسیس دژوندون او پیا م حق
دمجلو د خپرونو د پراختیا دلمر د مجلی د
خپریدلو همدغه راز د ملی فرهنگ دسا تلو
په لار کښی دهغه وزار ت د کوښښونو په
باره کښی توضیحا ت ورکړل .
وروسته له هغه داطلاعا تو او کلتور وزیر
دهغو اصلاحاتو په باره کښی چه د راډیو یی
خپرونو ، سینما گانو دفلمونو دخپرو لو او
د خپرونو دپراختیا په باره کښی دهغه‌وزارت
له خوا شوی‌دی داولسی جرگی دفر هنگی‌چارو
دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوا بونه‌وویل
دولسی جرگی دفر هنگی چارو په جرگه‌گی
کښی چه دوکیل عبدالحسین مقصودی پــه
مشری یی له غرمی نه وروسته دیو ی بجی
په شاو خوا پوری دوام در لود دباخترآژانس
رئیس ښاغلی عبدالحمید مبارز او داطلاعاتو
او کلتور دوزار ت اداری رئیس ښا غلــی
فضل احمد ظفر شهباز هم له دکتور حبیبی
سره ملگر ی وو .
دمالی او بودجی دچارو په جرگه گی‌کښی

ولسـی جرگــه

دوکیل محمد عمر اند خو یی په مشر ی د دوملیونو ډالرو پور په موضو ع چـــه د استهلاکی موادو له پاره پخوا د افغانستان او دامریکی د متحد وایا لتو دحکو متو ترمنځ یی تړون لاسلیك شو ی وو بحث وشو .

همدغه راز په دغی جرگه گی کښی د اووه زره تنه پاکستا نی کیمیا وی سری د تړون په باره کښی چه دمغی دپور تړون پخوا د افغانستان او د امریکی د متحدو ایا لتو د حکو متو تر منځ لاسلیك شو ید ی غـــور وشو .

دمالی او بودجی دچا رو دجر گه گـــی له غرمی نه وروسته غونډه کښی په داسی حال کښی چه د کیمیاوی سری د تـــړو ن موضوع بیا تر بحث لاند ی ونیو ل شوه دکر هنی او او بولگولو دوزار ت معـــین دکتور محمد احسان رفیق گډون کړی وو او په همغی باره کښی یی دوکیلانو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل :

دولسی جرگی یو ی منبع وویل هر کله چه د سر ی داخیستلو موضو ع روښانه‌نه‌وه نو جرگه گی فیصله وکړه چه دکر هنی او اوبولگولو له وزار ت څخه لیکل‌شوی‌پوښتنی وشی . او هم دی دمغه وزارت معین‌دموضوع سوابق له لیکل شو یو ځوا بونو سره د جرگه گی را تلونکو غونډو ته وړانـــد ی کاند ی .

د داخله او محلی اداری د چارو په جرگه گی کښی چه دوکیل باز محمد زر متی په مشر ی یی غونډه کړی وه د ژاندار م او پولیسو عمو می قوماندا ن ډگروا ل ارکان حر ب عبدالحکیم کتوازی او د کابل امـنیه قوماندان ډگرمن ارکان حر ب عبدالحنا ن گډون کړی وو او د کابل د عمو می مجلس دبندیانو دعریضو په باره کښي یی‌دوکیلانو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل او یولړ لیکل شو ی پوښتنی یی دبندیانو له غر یضوسره دځوا بونو دبرابر ولو او اجراآتو له پاره‌له ځانو سره واخیستلی .

د داخله او محلی اداری د جرگه گـــی رئیس او غړیو پخوا د کابل د عمو مـــی محبس چار ی کتلی وی او د بندیانویوشمیر عریضی یی دغور له پاره له ځانو سره‌وړی وی .

دتجار ت د چارو جرگه گی چه دوکـــیل عبدالقدوس مو مند په مشر ی یی غونډه‌کړی وه په اجندا کښی پرشا ملو موضو ع‌گانو باندی بحث وکړ .

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی،کښی دقاچاق دبند ولو د پروژی له اوو می مادی څخه تراتلسمی مادی پوری چه ددغی پروژی دمکافا ت او مجازا ت فصلو نه پکښی شامل دی بحث وشو .

په دغی غونډه کښی چه دوکیل‌عبدالروف بینوا په مشر ی شوی وه فیصله وشوه چه عدلیه وزیر ښاغلی عبدالستار سیر ت ا و داخله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین دی دقاچا قو دبند ولو دپروژی په باره کښی د توضیحا تو دورکولو په غرض دجرگه‌گی دچار شنبی دورځی په غونډه کښی گډون وکړی .

دشکایتو داوریدلو په جر گـه گی کی دوکیل الحا ج امان الله احمد زی په‌مشری په رسید لیو عریضو غور وشو او له یولړ بحث او خبرو نه وروسته تجویز و نه‌ونیول شول او مر بوطو مراجعو ته واستو ل‌شول.

دملی دفاع دچارو جر گه گی په خپله غونډه کښی د مجلو بینوافرادو دشا قـــه خدمتو نو په باره کښی بحث وکړ او په‌دی باره کښی یی تصمیمو نه ونیو ل .

ددغی جرگه‌گی ریا ست و کیل مخمدجنید په غاړه درلود .

دکرهنی او مالداری د چارو د جرگه گی دوکیل غلام دستگیر وطنیار په مشر ی‌غونډه کړی او په مربو طو موضو ع گانو یی بحث وکړ .

دحمل ۲۳ - دولسی جر گی دکـــانو او صنایعو د جر گه گی رئیس وکیل د پیلوم انجنیر غلام محمد فرهاد او د همغی جرگه‌گی څینو غړ یو د گلبهار د نسا جی فابر یکه‌په داسی حا ل کښی چه په هره برخه کی د فابریکی د رئیس له خوا معلو ما ت ورکول کید ل وکتله .

دگلبهار د نسا جی دفابریکی رئیـــس د فابر یکی دتولیدا تو د پلور لو او کسر په باره کی دجرگه گی دغړ یوپوښتنوته‌ځوابونه ورکول ،وکیلانو دفابر یکی له تنظیم او د

ماشینری لەمنظم جریان څخه خوښی وکړه.

دحمل ۲٦ ــ د اولسی جرگی د تقنین او
عد لی چارو په جرگه گی کښی په داسی
حال کښی چه دولسی جرگی رئیس پوهنوال
دکتور محمد عمر وردك حاضر وو له غر می
نه مخکښی په لسو بجو داخله وزیرانجنیر
محمد بشیر لودین او عد لیه وزیر ښا غلی
عبدالستار سیر ت دجرگه گی په غونډهکښی
گډون وکړ او دقاچاق د بندید لو دپروژی
په تیره بیا د کوچیانو د څارویو دموضوع
گانو په باره کښی یی دجرگه گی د غړ یو
پوښتنو ته ځوا بونه وویل .

ددغی غونډی ریا ست دجر گه گی رئیس
وکیل عبدالرو ف بینوا په غاړه در لود.

د دوو تنو عارضا نو د عر ض مو ضوع
د شکا یتو د اور ید لو پهجرگه گی کښی
تر بحث لاندی ونیو ل شوه او له یو لړ
بحث او غور نه وروسته تصمیم ونیو ل شو
چه دشنبی دورځی دحمل دنهه ویشتمی نیټی
په غونډه کښی دی د کابل امنیه قوماندا ن
وگرمن ارکان حر ب عبدالحنا ن او د ملکی
هوایی ریاست اداری لوی مدیر ښا غلیشاه
محمد جرگه گی ته حاضر شی . او په دی
باره کښی دی جرگه گی د غړ یو پوښتنوته
ځوابو نه ووایی .

ددغی غونډی ریاست وکیل سید امـــیر
ها شمی په غاړه در لود .

دفواید عا می او مواصلا تو د چارو جرگه
گی دوکیل حا جی نادر علی الله داد په
مشر ی دفواید عا می دوزار ت په مربوطو
موضوع گانو بحث او خبر ی وکړلی . د هغه
وزار ت نما ینده له غر می نه پخوا پهلسو
بجو جرگه گی ته حاضر شو او د مربو طو
موضوگانو په باره کښی یی دجر گه گـــی
دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او د
جرگه گی یو شمیر یاد داشتو نه یی د
ځوابونو د برابرو لو له پاره له ځان سره
واخیستل . په دی موضو ع با ندی زیا ت
بحث دجر گه گی را تلو نکی غونډ ی ته
و ځنډول شو .

دمالی او بودجی دچارو په جرگه گیکښی
دوکیل محمد عمر اند خو یی په مشر ی
د دوو کانا ډایی الوتکو د اخیستلـــو پـــه
موضو ع بیا غور وشو . دباختر افغـــــا ن
الو تنی رئیس ښاغلی عزیز احمد اعتمادی
او د هغی موسسی مرستیا ل ښا غلیاحسان
الحق گران دجر گه گی له غر می نهوروسته
غونډه کښی گډون وکړ او په دی بارهکښی
یی دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه
وویل همدغه راز یو شمیر لیکلشویپوښتنی
یی دځوابونو دبرابر ولو له پاره له ځا نو
سره واخیستلی .

دداخله چارو په جر گه گی کښی دښار
والیو په موضو ع بحث او خبر یوشوی
او په نتیجه کی تصمیم ونیو ل شو چه د
جرگه گی په راتلو نکی غونډه کښی دی د
کابل سر پرست ښاروا ل ښا غلی محمد
کبیر نورستا نی او دهغه ریا ست دپلټنی
او جوړو نی رئیسا ن جرگه گی ته حاضر
شی او دښاروالیو دچارو په باره کښی دی
دجرگه گی دغړیو پو ښتنو ته ځوا بو نه
ووایی .

د ملی دفاع دچارو جرگه گی د څو تنو
بقایا عارضا نو د شکا یت په مو ضو ع
بحث وکړ . دغه غونډه دوکیل محمد جنید
په مشر ی شوی وه .

په ولایتو او مربوطو ولسوا لیو کی په
روغتونو کښی دبستر دلړ والی اودنوموړو
روغتونو دمامور ینو دکار دخرنگوا لیموضوع
دروغتیا دچارو په جرگه گی کښی چه د
وکیل شاه پور علیزایی په مشر ی یـــی
غونډه کړی وه تر بحث لاندی ونیو ل شوه
او په دی باره کښی وروستی فیصله اوډیر
بحث راتلونکی غونډی ته وځنډول شو .

دتجار ت دچارو جرگه گی په اجندا کښی
دشاملو اووه لسو فقرو په موضو ع گانو
بحث او خبر ی وشوی ددغی غونډ یریاست
وکیل شهباز احمد زی په غاړه در لود .

دفرهنگی چارو جرگه گی دوکیل الحا ج
عبدالحسین مقصودی په مشر ی داطلاعاتو
اوکلتور دوزار ت په ځوابونو او یوشمیر
نو روموضو ع گانو غور وکړ .

دځنگلونودساتنی او څارنی مو ضو عد
اشکمش دوکیل ښا غلی عبدالقیو م دپیشنهاد
په اساس دکر هنی او مالداری د چارو په
جرگه گیکښی بحث او خبر ی وشو ی اوپه
دی باره کښی وروستی فیصله راتلو نکی

غونډې ته وځنډول شوه .

دحمل ۲۸ - د اولسي جرگې د ما لی او بودجې دچارو د جرگه گې غړیو له یو لړ بحث او غور نه وروسته د څارویو د ما لیې دپروژې دلو مړې مادې په باره کښې ځینې یاد داشتونه واخیستل .

ددغې غونډې ر یاست و کیل محمد عمر اند خو یې په غاړه در لود .

دحمل ۲۹ - د اولسي جرگې د فوایدعامې او مواصلا دچا رو په جرگه گې کښې دښاری او د هیواد دولایتو دپوستې ، مراسلا تو موضو ع تربحث لاندې ونیو ل شوه .

دمخابرا تو وزیر انجنیر محمد عظیم گران له غر می نه مخ کښې په لسو بجو د جرگه گې په غونډه کښې گډون وکړ او په دې باره کښې یې دجرگه گې دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه وویل .

همدغه راز په د غې جرگه گې کښې چه دوکیل نادر علی الله داد په مشرۍ یې غونډه کړې وه نو مړې طر حه شو ی موضوع له غر می نه وروسته غونډه کښې تربحث او خبر ولاندې ونیو ل شوه .

داخله او محلي اداری د چارو په جرگه گې کښې دوکیل باز محمد زر متي په مشرۍ دخورا کي شیانو دنر خ په موضوع بحث وشو .

دکابل ښاروا لی د پلتنی رئیس اودجوړو نو مدیرله غرمی نه پخوا په لس نیمو بجو جرگه گې ته حاضر شو ل او دخوارکي شیانو دنر خ او نو رو مر بوطو مو ضو ع گانو په باره کښې یې دجر گه گې دغړ یوپوښتنوته ځوابو نه وویل او یوشمیر لیکلی شو ی پوښتنې یې دځوا بونو دبرا بروڵو په غرض له ځانو سره واخیستلې .

دڅارویو دما لیې د قانو ن دپروژې لومړی ماده دمالی او بودجې د چارو په جرگه گې کښې تربحث لاندې و نیول شو ه .

دجرگه گې غړیو د نو موړی قانون د لومړی مادې په باره کښې ځینې یاد داشتونه واخیستل ځو چه دقانون دټولو مادودتیریدو په وخت کښې دعدلیې او مالیې دوزارتو له نمایند گانو څخه توضیحا ت و غواړي .

دانکشافي پلان دچارو په جر گه گې کښې دوکیل الحا ج عبدالرشید صا فی په مشرۍ دپکتیا دولایت څخه د دریو ولایتو دجوړیدلو په باره کښې دهغه ولایت دوکیلانو په پیشنهاد بحث وشو. په نتیجه کښې له یولړ بحث او خبرو نه وروسته تصمیم ونیو ل شو چه په راتلونکې غونډه کښې دې دا خله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین گډون وکړی او په دې باره کښې دې توضیحا ت ورکړی.

دتقنین او عد لی چارو په جرگه گې کښې دمالك یادنقلیه وسیلې دلرونکې په باره کښې چه قاچا قی مالونه وړی دقاچا ق دقانو ن دو روستي مادې په موضو ع بحث وشو .

دجرگه گې دغه غونډه دوکیل عبدالرو ف بینوا په مشر ۍ شوې وه .

دکرهنې او مالدارۍ دچارو په جرگه گې کښې دوکیل غلام دستگیر وطنیار په مشرۍ دکر هنې دماشین آلاتو او تراکتور ونو د تهیه کید لو او اخیستلو په موضو ع بحث وشو په دې باره کښې دجر گه گې قطعي تصمیمو نه راتلو نکې غونډې ته و ځند و ل شو ل .

دملي دفاع دچارو جرگه گې دو کیل محمد جنید په مشر ۍ غونډه کړې وه او د بقایا مجلو بینو په موضو ع یې چه په عسکر ی خدمت کښې شاملیږی بحث وشو .

دشکا یتو اوریډ لو جرگه گې ددوو تنو عارضانو د عرض په موضو ع بحث وکړ.

دکابل دولایت امنیه قو ماندا ن دگر من ارکان حر ب عبدالحنان او د ملکی هوایی ریاست اداری رئیس دجر گه گې په غونډه کښې گډون وکړ او په دې باره کښې یې د جرگه گې دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل او یو شمیر لیکل شو ی پوښتنې یې د ځوا بو دبرا برو لو له پاره له ځا نو سره واخیستلې .

دفرهنگي او ثقافتي چارو جرگه گې دوکیل وزیر محمد ځدران په مشر ی په مربوطو موضو گانو غور وکړ .

دروغتیا دچارو په جرگه گې کښې دوکیل الحاج شاپور علیزا یی په مشر ی دقاچاقې دواگانو در اوړل کیدو په موضو ع بحث وشو .

دحمل ۳۱ ـ دولسی جرگی عمو میغونډه له غرمی نه مخکښی په لس نیمو بجـو د مشی جرگی درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شوی وه او د غرمی تر دوولسو بجو پوری یی دوام وکړ .

همدغه راز نو موړی غونډه له غر می نه وروسته په دوو نیمو بجو شرو ع اودمازیگر تر څلورنیمو بجو پوری دمشیجر گی درئیس په مشر ی دوام در لود .

غونډی چه دکتواز دکوچیا نو دو کیـل ښاغلی عبدالرزا ق په موضو ع یی بحث درلود دولسی جرگی په تصویب یی په بشپړ ډول دوام در لود .

دثور ۲ ـ د ننگرهار دناوی له فارم څخه دباندی مځکو دابادولو له پاره تجهیزا تو دتحویلی او متخصصانو داستو لو موا فقه لیك چه پخوا د افغانستا ن او شورو یاتحاد ترمنځ لاسلیك شوی و د بین المللی روابطو په جرگه گی کښنی تر غور او بحث لاند ی ونیول شو .

دغه موضوع پخوا د تقنین او عد لیچارو په جرگه گی کښنی مطالعه شوی وه .

ددغی جرگه گی دغونډی ریا ست وکیل محمد سرور اکبر ی په غاړه درلود .

دانکشا فی پلان جرگه گی دوکیل الحاج عبدالرشید صا فی په مشری دکر هنی او اوبولگولو په وزار ت پور ی د ننگر ها ر دناوی دریاست دتړل کید لو په مو ضوع بحث وکړ .

په دی باره کښنی وروستی او اخر ینـی فیصله دنن ور ځی غونډی ته وځنډول شوه.

دفواید عا می او مواصلاتو د چارو پـه جرگه گی کښنی له بحث او خبرو نهوروسته فیصله وشوه چه دثورد پنځمی نیټی دشنبی دورځی په غونډه کښنی دی د ښار جو ړولو عمو می رئیس ښاغلی محمد سرور عمـــر گډون وکړی او د ښار جوړ ولو دقانو ن د مسودی په باره کښنی دی دجرگهگی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه ووایی .

ددغی غونډی ریا ست وکیل الحا ج نادر علی الله داد په غاړه در لود .

د د ا خـــلـــه ا و مـحــلی ا د ا ر ی جرگه گی دوکیل باز محمد زرمتی په مشر ی دکابل ښاروالی په موضوع بحث وکړ .

دکابل سر پرست ښاروا ل ښا غلیمحمد کبیر نورستا نی له غر می نه پخوا په لس نیمو بجو دجرگه گی په غونډه کښنیگډون وکړ او د کابل ښاروالی دفعالیتو او چارو په باره کښنی یی دوکیلانویو شمیرپوښتنوته ځوابونه وویل او یوشمیر لیکل شـــو ی پوښتنی یی دځوا بونو د برابرو لو له پاره له ځان سره واخیستلی .

دکانو او صنایعو د چارو جرگه گیدوکیل دیپلوم انجنیر غلام محمد فرهاد پهمشر ی دهیواد دکانو دعمو می ظرفیت او ایستلو داحصائیی په باره کښنی بحث وکړ .

په دغه جرگه گی کی له یو لړ بحـــث او خبرو نه وروسته فیصله وشوه چـــه دهغو عمو می احصا ییی دی دزیا ت غور له پاره دکانو او صنایعو له وزار ت څخـــه وغوښتله شی .

دخارویو د مالیی دقانون د مسودی دوهمه ماده دمالی او بودجی دچارو په جر گه گی کښنی ترغور او بحث لاندی ونیول شوه .

ددغی غونډی ریاست وکیل محمد عمـــر اند خو یی په غاړه در لوده .

دثور ۳ ـ دولسی جر گی دانکشا فیپلان دچارو جرگه گی په خپله غونډه کښنی د کرهنی او او بولگو لوپه وزار ت پوری د ننگرهار دناوی په پراختیا دریاست دمربوط کیدو په باوره کښنی خپله فیصله صادره کړه او دعمو می مجلس دزیا ت غور لهپاره دارالانشاء ته وسپار له .

ددغی غونډی ریاست وکیل الحـــــا ج عبدالرشید صا فی په غاړه درلود د داخله او محلی اداری دچارو جرگه گی دو کیل عبدالوها ب نور زایی په مشر یدښاروالی په پخوانیو ځوابو نو بحثوکړ .

او په دی باره کښنی د تصمیم نیو ل راتلونکی غونډی ته وځنډول شو ل .

دروغتیا دچارو په جرگه گی کښنـــی د ۴۵ او۴۶ کلو له پاره دروغتیا د وزا ر ت د دواگانو د اخیستلو په موضو ع بحثوشو ددغی غونډی ریاست وکیل الحا ج شاهپور غلزایی په غاړه درلود دکانو اوصنا یعو د د چـا رو جرگی د و کیـل د یـپـلـو م

ولسی جرگه

غلام محمد فرهاد په مشرۍ دخپل پخوانی تصمیم په تعقیب دهغو معلو ماتو په باره کښې چه دهیواد دهغو فابریکو په باره‌کښې چه دريد لی دی یاپه نیم ظرفیت کارکوی پخوا دکانو او صنایعو له وزارت څخه‌غوښتل شوی وو بحث وکړ . په دغی جرگه گـــی کښې فیصله وشوه‌چه دکانو اوصنا یعـــو وزیر ښاغلی امان الله منصور ی دی دجرگه گی دڅور دنهمی نیتی د چار شنبی دور څی په غونډه کښې گډون وکړی او په دی‌باره کښې دی د و کیلا نو پوښتنوته ځوابو نه ووایـــی .

دشکایتو د اوريد لو جرگه گی چه دوکیل الحاج أمان الله احمد زی په مشر ی یـی غونډه کړی وه دمراجعینو د ځینو رارسیدلو عریضو په باره کښې خپلی فیصلی صادری کړی او مربوطو مراجعو ته یی واستو لی.

دڅور ٥ ـ دولسی‌جرگی دفواید عا مې او مواصلاتو د چارو په جرگه گی کښې چـــه وکیل الحاج نادر علی الله داد په مشر ی غونډه کړی وه دښار جوړ ولو او کورجوړولو عمو می رئیس ښا غلی محمد سرور عمراو دهغه ریاست د اوبورسولو لو ی مد یر انجنیر نور محمد گـــډ و ن کړ ی و او د ښار جوړ ولو د قانون دمودی دپرو ژی په باره کښې یی دوکیلا نو پوښتنو ته‌ځوابونه وویل او یو شمیر لیکل شوی پو ښتنی یی د ځوابو نو دبرابر ولو له پاره له ځانوسره واخیستلی .

دبین المللی روابطو د چارو جر گه گی له بحث او غور نه وروسته دننگر هار دناوی له فار م څخه دباندی مځکو د آبادو لو په غرض د تجهیزا تو د تحو یل ور کولو او متخصصانو د استو لو په با ب د افغانستان اوشوروی ا تحاد د حکو متو ترمنځ لاسلیك شوی موافقه لیك په باره کښې خپله فیصله صادره کړه او دو لسی جر گی دارالا نشاء ته یی وسپار له .

ددغی غونډی ریاست وکیل محمد سرور اکبر ی په غاړه در لود .

د شکایتو داو رید لو په جرگه گی‌کښې دوکیل سید امیر هاشمی په مشر ی‌دناقلینو دوکیلانو د عریضو په باره کښې بحث‌وشو او فیصله وشوه چه دجرگه گی دڅور دنهمی نیتی په غونډه کښې دی داملاك او أسکان رئیس گډون وکړی او دوکیلا نو پوښتنوته ته دی ځوابو نه ووایی .

همدغه راز ددغی جرگه گی دیو شـمیر عریضو په باره کښې خپله فیصله صا دره کړه او مربوطو ځانگو ته یی واستو لـــه

دملی دفا ع دچارو په جرگه گی کښـــی دوکیل محمد جنید علیزوی په مشر ی‌فیصله وشوه چه دکر هنی او ابو لگو لو وزیرښاغلی عبدالحکیم دی دزر غونو قوا و دافرادو دبست په‌باب د معلو ماتو ورکو لوله‌پاره‌دجرگه‌گی دڅور دنهمی‌ورځی په‌غونډه‌کښی‌گډون‌وکړی .

دکر هنی دچارو په جرگه گی کښـــــی تصمیم ونیو ل شو چه دجرگه گی دڅــور د نهمی ورځی په غونډه کښې دی دمالیی، داخله کر هنی او اوبولگو لو وزیرا ن وبلل شی چه دهیواد دځنگلو نو او ورشو گانو دساتلو په شاو خوا کښـــی وار پــــه وار توضیحا ت ورکړی . وکیل کما ل الد ین اسحق زی ددغی غونډی ریا ست په غاړه درلود .

دیوه شاگرد عرض چه دپو هنی په‌وزارت پوری مر بوط و دفرهنگی چارو په جرگه‌گی کښې تربحث لاندی ونیو او فیصله وشوه‌چه دغه موضو ع دی د دارالانشاء له لاری‌حکومت ته راجع شی .

همدغه راز په دغی جرگه گی کښی چه وکیل الحا ج عبدالحسین مقصو دی په‌مشری یی غونډه کړی وه تصمیم ونیو ل شو چه دجر گه گی دڅور د نهمی ور ځی په‌غونډه کښی دی د پښتو ټولنی رئیس گډو ن وکړی او د مربو طو موضو ع گانو په باره کښی دی دوکیلا نو پوښتنوته ځوا بو نه ووایی .

د ١٣٤٥ او ١٣٤٦ کلو دد واگانو د پیرو دلو موضو ع درو غتیا د چارو په جرگه گی کښی چه د و کیل‌الحاج شاپور په مشری یی غونډه کړی وه تر بحث لاندی ونیو ل شوه .

په‌دغی‌غونډه کښی له بحث او خبرو نه وروسته تصمیم و نیول‌شو چه دجرگه گی دڅور دنهمی ور ځی په غونډه کښی دی د دواگانو دعمو می دیپو رئیس د ١٣٤٥ او ١٣٤٦ کلو ددواگانو د پیرو د لو په با ب

توضیحا ت ورکړی .
دتجار ت دچارو دجر گه گۍ دوکیـــل عبدالقدوس مو مند په مشر ی په اجنداکښی شاملو موضو ع گانو با نـدی بحـــث وکړ او په دی باره کښی فیصله راتلونکی غونډی ته وځنډول شوه .
تروروستی مادی پور ی دقا چاق دبندولو دقانون د پروژی مطالعه له ځینو تعدیلاتو او زیا توا لی سره د تقنین او د عد لی چارو په جرگه گۍ کښی چه دوکیل عبدالرو ف بینوا په مشر ی یی غونډه کړی وه پای ته ورسیده .
دقاچاق د بند و لو د قانون پـروژه شپږ ځلونه او شل ما د ی لر ی .
د داخله چارو دجرگه گۍ له غر می نه پخوا غونډی کښی دوکیل باز محمد زرمتی په مشر ی دیو شمیر خلکو عریضی چه د ولسی جرگی په دوولسمه دوره کښی دجرگه گۍ تر غور لاندی وه تر اوسه پور ی دهغو په باره کښی فیصله نده شوی بیا تر غور لاندی ونیو لی او جرگه گۍ فیصله وکړه چه دا عریضی دی د ارتبا ط په لحاظ دا خلــه وزار ت ته راجع شی په دی غونډه کښی دکتواز دښر نی دوکیل ښا غــلی مجتبی پیشنهاد چه په ټوله هیواد کښی دغو ښی دنر خ د جگوا لی د مخنیو ی په باره کښی جرگه گۍ ته وړاندی شو ی و تر بحـــث لاندی ونیو ل شو او جرگه گۍ په دی‌باره کښی خپله فیصله صادره کړه او دهغو می مجلس دزیا ت غور له پاره یی دارالانشاء ته وسپارله .
همدا راز ددغی جرگه گۍ له غر مـــی نه وروسته غونډه کښی په سینما گا نو او هوټلونو کښی د ملی جا مو په مو ضو ع غور وشو او فیصله وشوه چه دڅور د نهمو نیتی دچار شنبی دور ځی په غونډه کښی‌دی داطلاعاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی او د مالیی د وزار ت نمایند گا ن گډو ن وکړی .
همداغه راز په دغی غونډه کښی فیصله وشوه چه سر پرست ښاروا ل اودسپین‌زر شرکت رئیس دی هم دجر گه گۍ دنهمی ورځی په غونډه کښی گډون وکړی او دیوه خورا ك ډوډی دبیی او په خیبررستورا ن ،سپین زر ، هوټلونو او ، کابل هوټل کښی دهغی دتو پیر په با ب دی دجر گه گۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی .

دڅور ٦ – دولسی جر گی لو یه غونــډه دهغی جر گی دپخوا نی فیصلی په‌اسا س په پته اوسری ډول روانه وه .
غونډه دولسی جر گی دریس پو هنوال محمد عمر وردك په مشر ی جوړه اودغو می تردولسو بجو پوری یی اًدامه و کړ ه .

دڅور ۹ – دولسی جر گی دکانواوصنایعو دجر گه گۍ په غونډه کی په داسی حا ل کی‌چه دولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك هم حاضر وودکانواوصنایعو وزیر ښاغلی امـان الله منصـور ی گډون وکړ او د نسا جی د فعا لو فا بریکو اًوهغو فابریکو په با ب چه په نیم ظرفیت با ند ی کار کوی دجرگه‌گۍ دغړو یو پوښتنو تـــه توضیحا ت ورکړل .
همدغه رنگه دکانو اوصنایعووزیردسروبی او ماهی پرد برښنا دفابریکو داصـلاح او فعالولو په بر خه کی هم د وکیلا نوپوښتنو ته ځوا بونه ورکړل . نو موړی جر گه گۍ دوکیل دیپلو م انجنیر غلام محمد فر هادپه مشری غونډه کړی وه .
د داخله او محل د اداری دچارو دجرگه گۍ غونډه په داسی حال کی چــه د و لسی جرگی رئیس پوهنوا ل‌دکتور محمد عمروردك هم حاضر وو تر غر می دمخه په لسو نیمو بجو د اطلاعاتو او کلتور وزیر دکتورمحمود حبیبی گډون وکړ او د ملی جامو اوسینما گانو داداری په با ب دجرگه گۍ د غــړو پوښتنو ته توضیحا ت‌ورکړه دباخترآژا نس رئیس ښا غلی عبدالحمید مبارز او دسینما گانو لوی مدیر د کتور محمد ظاهر صدیق هم داطلا عاتو او کلتور دوزیر سره ملگر ی وه او لیکلی پو ښتنی یی د ځواب‌دبرابرولو دپاره واخیستلی .
همدغه رنگه دجرگه گۍ په دغه غونډ ه‌کی د مالیی دوزار ت معین ښا غلی غلام احمد پوپل او د مالیی د وزار ت دتصدی لـــو ی مدیر ښاغلی عزت او دسپین زر شر کت نماینده هم گډو ن وکړ .

دهوټلونو د تنظیم او د خوړو د نرخ په باب دوکیلانو سوالونو ته ځوابونه وویل او لیکلی پوښتنې یې دجواب دبرابرولو په غرض دځان سره یوړلې.

دفرهنګي او ثقافتي چارو د جرګې په غونډه کښې چه د الحاج وکیل عبدالحسین مقصودي په مشرۍ غونډه کړی وه دپښتو د انکشاف او تقویې په باب دوکیلانو سوالونو ته ځوابونه وویل او لیکلي سوالونه یې د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان سره یوړل تصمیم له مخې ترغرمې دمخه په لس نیمو بجو دپښتو ټولنې رئیس پوهاند صدیق الله رښتین په هغه کښې ګډون وکړی او د ملي ژبې پښتو د تعمیم، اصلاح، انکشاف او تقویې په باب دوکیلانو سوالونو ته ځوابونه وویل او لیکلي سوالونه یې د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان سره یوړل همدغه رنګه د نوموړې جرګې تر غرمې وروسته غونډه کښې ددرزاب د ولسوالۍ د ښوونځي دودانۍ د ترمیم او اصلاح د موضوع په باب د درزاب دوکیل ښاغلي عبدالله پیشنهاد تر بحث لاندې ونیوه او تریو لړ خبرو وروسته دارتباط له مخې موضوع دپوهنې وزارت ته راجع شوله.

دفوایدعامې دچارو د جرګې په هغې ټولنه کښې چه دوکیل الحاج نادرعلي الله داد په مشرۍ جوړه شوې وه.

دښار جوړولو او کور جوړولو لوی رئیس ښاغلي محمد سرور عمر ګډون کړی و. د ښار جوړولو د قانون دمسودې د ځینو برخو په باب یې دجرګې غړیو پوښتنو ته ځوابونه ورکړل.

په دغې ټولنه کښې چه له غرمې نه وروسته تر دوو بجو پورې یې دوام وکړ دنوموړي قانون مسوده دهغې تر وروستۍ مادې پورې دجرګې د مطالعې څخه تیره شوه.

دشکایتونو داوریدلو په جرګه کښې چه دوکیل سید امیر هاشمي په مشرۍ جوړه شوې وه دجرګې دپخواني تصمیم په اثر له غرمې څخه مخکښې په لسو بجو او دیرشو دقیقو داملاکو او اسکانو رئیس ښاغلي عبدالرؤف ویسا پکښې ګډون وکړ او د ناقلینو د وکیلانو د یوشمیر خلکو د عرض په باب د جرګې دغړیو پوښتنو ته توضیحات ورکړل او دجرګې لیکنۍ پوښتنې یې دځواب د څرګندولو لپاره دځان سره یوړلې. وروسته دغې جرګې پریو شمیر راغلو عریضو باندې غور وکړ او هغه یې مربوطو مراجعو ته واستولې.

دبین المللي روابطو په هغې جرګه کښې چه دوکیل محمد حکیم صدیقي په مشرۍ جوړه شوې وه د حکومت دتګ لارې او پالیسۍ په شاوخوا کښې بحث او خبرې وشوې.

په دې باب فیصله را تلونکې ټولنې ته وځنډېده.

دپښتونستان دچارو جرګې دپښتونستان د دولسمې دورې پر اجراآتو غور او خبرې وکړې او یادداشتونه وا خیستل شول څو وروسته تصمیم ونیول شي چه د ځواب ویلو له کبله دضرورت په وخت کښې د قبایلو مستقل رئیس په جرګه کښې ګډون وکړي او د جرګې غړیو ته ځواب ووایي.

دتجارت دچارو په جرګه کښې چه دوکیل عبدالقدوس مومند په مشرۍ جوړه شوې وه دهرات او کندهار دیوشمیر تاجرو پر عریضو باندې بحث او خبرې وشوې.

دوکیل محمد جنید علیزوی په مشرۍ دملي دفاع دچارو دجرګې په ټولنه کښې دزرغونې قوا د افرادو په باب خبرې وشوې او په دې باره کښې تصمیمونه ونیول شول.

دوکیل الحاج غلام رباني شموزلزی په مشرۍ دصحي چارو په جرګه کښې د۱۳۴۵ او ۱۳۴٦ کلونو د دواو دا خیستلو د موضوع په باب بیا خبرې وشوې.

دمالي او بودجې دجرګې له غرمې نه پخوا او له غرمې نه وروسته پخپلو ټولنو کښې د څارویو د محصول موضوع بیا د بحث او خبرو لاندې ونیوله شوه.

دلور ۱۰ — دولسي جرګې د مالي او بودجې د چارو دجرګې په غونډه کښې دالمان داتحادي جمهوریت د شپږ ملیونو او څلور لکو مارکو د پور په باب چه پخوا دافغانستان او دالمان داتحادي جمهوریت دحکومتو تر منځ یې تړون لاسلیک شوی دی یولړ لیکلې شوې پوښتنې د ځوابو دبرابرولو له پاره دمالیې دوزارت نماینده ته وسپارلې شوې.

وروسته دغی جر گه گۍ د مخابرا تو د وزار ت دهوا یی پوستی موضو ع تربحث لاندی ونیو له او له یو لږ بحث او غورنه وروسته فیصله وشوه چه د شنبی پهورځ د ثور په دوولسمه نیټه له غرمی نه مخکښی په لسو بجو دی دمخابرا تو وزیر انجنیر محمد عظیم ګران دجر ګه ګۍ په غونډهکښی دجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه ووایی .

همدغه راز په دغی غونډه کښي فیصله وشوه چه د ثور د دوو لسمی نیټی له غر می نــه وروسته غونډه کښی دی دکانو او صنا یعو وزیر ښاغلی امان الله منصور ی ګډو ن وکړ او دالما ن داتحادی جمهور یت د هــغــو ځلور ملیو نو او پنځه لکه مار کو په باره کښی دی معلو ما ت ورکړی چه د کا بل دښار د برښنا دشبکی له پاره له هغههیواد څخه اخیستل شو یدی .

د داخلی او محلی اداری چارو جرګهګۍ چه دوکیل عبدالو ها ب نور زا یی پهمشری غونډه کړی وه دتر کار ی چر ګانو دچرګو دهګیو کبانو او نورو داړتیاوړ شیا نو د زیاتیدلو په باره کښی د محمد اغی دوکیل ښاغلی عبدالله احمد زی په پیشنهاد بحث وکړ په نتیجه کښی فیصله وشوه چــه د کرهنی او اوبولګولو وزیر ښا غلیعبدالحکیم او دهغه وزار ت دتحقیق او ترویج رئیس دجرګه ګۍ دثور د دو ولسمي ور ځی لــه غر می نه پخوا غونډه کښی ګډو ن وکړی او دجرګه ګۍ دغړیو پوښتنو ته دی ځوابو نه ووایی .

همدغه راز په همدی غونډه کښی فیصله وشوه چه د پکتیا دولایت د متا خان دعلاقه داریدخلکو دعر ض په اثر دی دکر هنی او اوبولګولو وزیر دغزنی د سر دی د بند له رئیس سره دهماغی و رځی پهغونډه کښی ګډون وکړی . او په دی باره کښـــی دی معلو ما ت ورکړی .

• دتجار ت د چارو جرګه ګـی دوکـــیل عبدالقدوس مو مند په مشر ی پهمربوطو موضو ع ګانو بحث وکړ .

دشکا یتو د اورید لو په جرګه ګۍ کښی چه ریاست یی وکیل الحاج امان اللهاحمدزی په غاړه درلود په یو شمیر عریضو بحـث او خبری وشوی او تصمیمو نه ونیو ل شول او مربوطو مراجعو ته واستو ل شو ل .

دروغتیا دچا رود جرګه ګۍ په غونډهکښی دهغو ډاکتر انواوکمپودرانوموضوع چهپهخپل سر په ولایتو کښی د ډاکتر په نا مه کار کوی تربحث لاندی ونیول شوه .

دفواید عا میدچارو جرګه ګۍ چه دوکیل الحاج نادر علی الله داد په مشر ی یـــی غونډه کړی وه دولایتو دفر عیسړ کونو په باره کښی دیو شمیر وکیلا نو په پیشنهاد بحث وکړ په نتیجه کښی فیصله وشوه چه دجرګه ګۍ دثور د شپاړ سمی نیټی د چار شنبی دور ځی په غونډه کښی دی دفواید عامی وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی ګډون وکړیاو په دی باره کښی دی د وکیلا نو پوښتنو ته ځوا بونه ووایی .

دثور ۱۲ ـ دولسی جر ګی دکر هنی او مالداری دچارو په جرګه ګۍ کښی چه دوکیل کمال الد ین اسحق زی په مشر ی یـــی غونډه کړی وه له غرمی نه پخوا پهلسو بجو دکرهنی او اوبو لګولو وزیر ښاغلیعبدالحکیم ګډون وکړ او دورشو ګانو او ځنګلونو د ساتلو په باره کښی یی دوکیلا نو پوښتنو ته ځو بو نه وویل .

په دغی جرګه ګۍ کښی دور شو ګانو او ځنګلو نو د ساتلو په باره کښی بحـــث دوکیل غلام دستګیر وطنیار د پخوا نـــی پیشنهاد په اثر شوید ی .

په دی باره کښی دکر هنی اومالداری د چارو دجر ګه ګۍ فیصله را تلو نکـــی غونډی ته وځنډول شوه .

دملی دفاع دچارو د جرګه ګۍ په غونډه کښی له غر می نه پخوا په یو ولسو بجـو دکر هنی او او بو لګو لو وزیر ښا غلی عبدالحکیم په داسی حال کښی چــه د هغه وزارت د ځنګلو نو او زرغو نو قواو رئیس ښاغلی محمد حسن کشتیار هم حاضر وګډون وکړ او د زرغونو قواو دافرادو او د کرهنی دپرسونل په باره کښی یی دوکیلا نوپوښتنو ته ځوابو نه وویل او دجر ګه ګۍ یو لــړ لیکل شو ی پوښتنی یی د ځوابــو لــو د برابرولو له پاره له ځانو سرهواخیستلی د دغی غونډی ریاست وکیل محمدجنیدعلیز وی

ولسی جرگه

په غاړه در لود .

د داخله او محلي اداري دچاروجرګهګي چه دوکیل باز محمد زرمتي په مشر ی یی غونډه کړی وه له غړ می نه مخکښي یوولس نیمو بجو دکر هنی او ابو لګو لو وزیـــر ښاغلی عبدالحکیم دهغه وزار ت دوترئر ی رئیس ښا غلی محمد اسلم خا موش او د تحقیق او ترویج لو ی مدیر ښا غلی غفران ګډون وکړ او د غوښي دلږ وا لی اود هغی دنر خ دجګوالی په باره کښي یې دجر ګهګی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او دجرګه ګی دغړ یو لیکل شوی پو ښتنییيدځوابونو دبرابرولو له پاره له ځانو سره واخیستلی.

همدغه راز ددغی جرګه ګی له غړ می نه وروسته غونډه کښي دسردی دبند دابولګولو دپروژی دریاست مرستیا ل ښاغلی غـلام محمد بابر ی دزرملی دمتا خان د کلی دیو شمیر خلکو د عریضو په اثر ګډون وکړ او په دی باره کښي یی دجر ګه ګی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل .

دشکایتو د اور یدلو د جرګه ګی پـه غونډه کښي په یو شمیر را رسید لوعریضو غور وشو او په دی باره کښي دجرګهګی فیصلی مربوطو مرا جعو ته راجع کړیشوی.

همدغه راز ددغی جرګه ګی د پا مـــیر دسینما دټیکه دارسید جا ن دعر ض پهباره کښي تصمیم ونیو چه دجر ګه ګی دچارشنبی دورځی دثوردشپاړسمی نیټی پهغونډه کښي دی دمالیی دوزار ت دتقا عد رئیس ګډو ن وکړی او د وکیلا نو یو پوښتنو تـــه دی ځوابو نه ووایی .

دغه غونډه دوکیل سید امیر هاشمی پـه مشری شوی وه .

د روغتیا دچارو دجرګه ګی په غونډهکښي چه دوکیل الحاج غلام رباني شملز ی پـــه مشری شوی وه دهـــغو ډاکـتر انـــو او کمپوډرانو په موضو ع چه په ولایتو کښي دډاکترانو په نامه کار کو ی بحث وشو .

دانکشا فی پلان دچا رو دجرګه ګی پـه غونډه کښي دوکیل الحاج عبدالرشید صا فی په دی باره کښي چه دپکتیا ولایت دی در ی ولایتو نه شی د هغه ولایت دوکیلا نو پـه پیشنهاد بحث دوام وکړ .

دتقنین او عدلی چارو دجر ګه ګی پـــه غونډه کښي دوکیل عبدالرو ف بینوا پـــه مشر ی دقاچا ق دبندولو د قانون په پرو ژه دیوه کل په صور ت وروستيړا یيواخیستلی شوی او دغه پروژه چه له ځینو لازموتعدیلاتو سره دجر ګه ګی دغړیو درایو په اکثریت تصویب شوه دعمو می مجلس دزیا ت غور له پاره دارالانشاء ته وسپار ل شوه .

وروسته په دی غونډه کښي در شو ت د منع کیدلو د قانون په پروژه بحث وشو او وروسته له هغه چه دغه پروژه له او ل څخه ترپایه پور ی ولوستل شوه او یوه یوهنسخه یی دجرګه ګی غړیو ته وویشل شوهتصمیم ونیو ل شو چه دجر ګه ګی غړی دی په راتلونکی غونډه کښي دقانون ددغی پروژی په باره کښي خپلی نظر یی وړاندیکړی .

دمالي او بودجی دچارو له غړ می نه مخ کښي غونډه کښي چه دوکیل محمد عـــمر اندخو یی په مشر ی جوړه شـــوی وه د مخابرا تو وزیر انجنیر محمد عظیم ګرا ن ګډون کړی و او د هوا یی پوستی په باره کښي یی دجر ګه ګی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل همدغه راز ددغی جرګه ګی له غړ می نه وروسته غونډه کښي دمخابراتو دوزیر دمعلو ماتو په اسا س د هوا یـــی پوستی په موضو ع بحثوشو او په نتیجه کښي په دی باره کښي دحکو مت پیشنهاد دجرګه ګی دغړ یو له خوا تایید شو .

دثور ۱۶ ـ دولسی جر ګی دفواید عامی دچارو جرګه ګی په داسی حال کی چـــه دولسی جرګی رئیس پو هنوا ل دکتورمحمد عمر وردك هم حاضر و دفواید عا می وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی او دکار دقواوولوی قو ماندان ډګروال خواز ك ګډون وکړ او دفرعی سړ کونو داصلاح کولو د سختولارو او پلو نو د جوړولو په باب یی دجرګه ګی دیو شمیر غړ یو پوښتنو ته ځواب وو ایه او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی دځواب لپاره دځان سره یوړ لی .

دديپلو م انجنیر غلام محمد فر هاد پـه مشر ی دکر نی او مالدار ی د چارو پـــه جرګه ګی کی فیصله وشوه چه دجر ګه ګی ځنی غړی دی دبرښنا فابر یکی چه د ملی دغتو او پوره پانګو له جملی څخه ګڼـلی

کیږی اوله ډیری مودی شخه بیکاره اوعاطل پاتی دی له نژدی شخه وکوری او خپلی نظر یی دی جرگه گی ته وسپاری .

دوکیل حاجی غلام ربانی شملزا یی په مشری ی دروغتیا دچارو په جرگه گی کی د هیواد په دننه کی د دواوود اخیستلو پــر موضوع باندی چه د دواوو دډیپو د لوی ریاست په واسطه اخیستلی کیږی بحث او خبری وشوی او په نتیجه کی فیصله وشوه چه د دواوو د ډیپو لوی رئیس دی دثور دمیاشتی د نولسمی نیټی د شنبی دورځی د جرگه گی ته راشی او دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته دی توضیحات ورکړی .

دوکیل سید امیر هاشمین په مشری ی د شکایتو د اوریدلو په جرگه گی کی دپامیر دسینما دیوه تن ټیکه دارد عرض پرموضوع باندی بحث‌وشو .

دغو مې شخه پخوا د مالیی دوزارت د تقاعد رئیس ښاغلی عبدالصمد خا لقــی په هغی جرگه گی کی گډون‌وکړاودجرگه‌گی د غړیو پوښتنو ته یی ځواب ووایه او یوشمیر لیکلی پوښتنی یی دځواب‌دبرابرولو دپاره د خان سره یوړ لی .

دمالی او بودجی د چارو جرگه گـــی دوکیل محمد عمر اند خو یی په مشری ی د کانادایی ددووالو تکو داخیستلو پرموضوع باندی بحث‌وکړی .

ددغو الوتکو د اخیستلو موافقت لیک‌دملکی هوایی ریاست او کانادایی مقا ما تو ترمنځ پخوا لاسلیك شوی و . جرگه گی د یو لــړ خبرو شخه وروسته خپل قرار صادر اولویی غونډی ته یی دزیات غورلپاره دارالانشاء ته وســـپاره .

دثور ۱۸ ـ دولسی جرگی د داخله چارو جرگه گی دجر گه گی درئیس دنا یب وکیل عبدالوهاب احمد زی په مشری ی دهیواد په ولایتو کی د داخله وزار ت د مربو طو علاقه دراپو دجوړیدو په موضو ع بحــث او خبر ی وکړی او په دی باره کښی نهایی فیصلی راتلو نکی غونډی ته وځنډول‌شوی.

دشکایتو داوریدلو جر گه گی په یوشمیر را رسید لــو عــریضو غــور و شو او د جرگه‌گی فیصلی مر بــو طــو ځانگو تـــه صادری شولی. ددغه جر گی ر یاست‌الحاج

وکیل امان الله ا حمد ز ی پــه غاړه‌درلود.

دکابل دښار په پس کوڅو او د هــغــه موضوع دروغتیا د چا رو په جرگه گی‌کښی تر غور لاندی ونیو ل شوه .

ددغی جر گه گی ریاست الحا ج وکیل غلام ربا نی شملزا یی په غاړه در لود .

دثور ۱۹ ـ دولسی جرگی در شو ت د سزا دقانون پروژه دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کښی تر بحث لاندی ونیو ل شوه او دغړیو له‌خوا په دی باره کښی یو لړیاد داشتو نه واخیستل شو ل .

ددغی جرگه گی ریاست عبدالرو ف‌بینوا په غاړه در لود .

دشکایتو داوریدلو جرگه گی د وکیل سید امیر هاشمی په مشر ی په یو شمیر عریضو غور وکړ او خپلی نها یی فیصلی یی مربوطو مراجعو ته صادری کړلی .

د داخله چارو په جرگه گی کښی دیولړ لیکل شو یو پوښتنو په ځواب چه پخوا د اطلاعاتو او کلتور له وزار ت او کا بل ښاروالی شخه‌شوی وی بحث وشو او په دی باره کښی تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

ددغی جرگه گی ریاست د رئیس نایب وکیل عبدالوها ب نور زایی په غاړه درلود.

دتجار ت دچارو په جرگه گی کښی دوکیل عبدالقدوس مومند په ریاست په مربوطـــو موضوع گانو غو ر وشو او قطعی فیصلی راتلونکی غونډی ته وځنډول شوه .

دروغتیا دچارو دجرگه گی دوکیل الحاج غلام ربانی شملزی په مشر ی د ۱٤٥او٤٦ کلو د دواگانو داخیستلو په موضو ع بحث وکـــړ .

دروغتیا دوزار ت د دواگانو د ډیپو رئیس دکتور میر سلام الدین ویس له غر می نه پخوا د جرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ او په دی باره کښی یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل .

دملی دفاع دچارو دجرگه گی دوکیـــــل عبدالبصیر نور زا یی په مشر ی‌په‌مربوطو موضوعگانو غور وکړ .

دکابل دبریښنا د شبکی دپراختیا دترو ن موضوع دمالی او بودجی دچارو په جرگه‌گی کښی بحث وشو او له یولړ خبرو نه‌وروسته فیصله وشوه چه دچار شنبی په ور ځ‌دثور

په درویشتمه نیته دی دکانو او صنا یعو وزیر ښاغلی امان الله منصور ی گډون وکړی او دجرگه گی دغړیو پوښتنو ته دی ځوابونه ووایی .

همدغه راز ددغی جرگه گی له غر می نه وروسته غونډه کښی دکابل داوبو رسولو دشبکی په موضوع بحث وشو او داسی فیصله وشوه چه دلور د درویشتمی ور ځی له غرمی نه وروسته غونډه کښی دی سر پرست ښار وال محمد کبیر نو رستانی د جر گه گی په غونډه کی گډون وکړی او په دی باره کی دی توضیحات ورکړی .

دلور ۲۰ – داولسی جرگی دبودجی اومالی چارو جرگه گی فیصله وکړه چه د ښار جوړ ولو او کور جوړ ولو رئیس ښا غلی محمد سرور عمر دی دلور په ۲۳ نیته دجرگه گی دچار شنبی په غونډه کښی گډو ن وکړی او د کابل ښار د چښنگ د او بودشبکی په باب دی دجر گه گی دغړ وپو ښتنو ته ځواب ووایی .

دغونډی ریاست دنائب رئیس وکیل محمد اسلم شریفی په غاړه وو .

دلور ۲۱ – دولسی جرگی عمومی غونډه دمغی جرگی رئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شوی وه په دی غونډه کښی هغه پیشنهاد چه دلو مړی حق یی د ر لـــو د د و لسی جـــر گی د منشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شو او فیصله وشوه چه تر تو لو لومړی دی دغه پیشنهاد تر بحث او غور لاندی و نیول شی .

په دغه پیشنهاد کښی ویل شو ید ی چه دکابل ، تور خم ، کند هار ، سپین بولد ك دلویو لارو په گډون دختیځو ولا یتو دفر عی سړ کونو د سا تنی او څارنی له پاره دجهانی بانك دپنځو ملیو نو ډالره دپورد تړون په باره کښی دی ژرتر ژره وروستی فیصله وشی .

دغه تړون پخوا دمالی اوبودجی اوبین المللی روابطو په جرگه گیو کښی مطالعه شو ی وو او دزیا ت غور له پاره مجلس ته سپارل شوی وو اووروسته له هغه چه یو شمیر وکیلانو په دی باره کښی نظریی څرگند ی کړی په دی با ب دیر بحث اوفیصله راتلونکی غونډی ته و ځنډو ل شو ل .

دلور ۲۲ – دولسی جر گی عمو می غونډه چه تر غر می دمخه دمغی جر گی درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشری جوړه شوی وه دنړی دبانك د پنځه ملیونو امریکا یی ډالرو دپور موضو ع چه دمیواد دلو یو لارو دساتلو دپاره دپنځو سو کالو په موده غوښتل شوی وه سر دنو ی څخه تربحث لاندی ونیول شوه ووروسته له هغه چه په دغه موضو ع باندی نظر یی څرگند ی شوی نو موړی قرضه دوکیلا نو له خوا تایید او تصویب شوه .

دلور ۲۳ – دولسی جر گی د ما لی او بودجی دچارو د جرگه گی د پخوا نی تصمیم سر مسم دکانو او صنا یعو وزیر ښا غلی امان الله منصور ی او د افغانستا ن دبرښنا موسسی رئیس ښاغلی حمیدالله حمید له غرمی نه مخکښی په لسو بجو د ما لی او بود جی دجر گه گی په غونډه کښی گډون وکړ ، دالما ن دلنشتا لت له کر ید ت څخه د څلور نیم ملیو نو مار کو دپور د تړو ن په باره کښی یی چه له هغو څخه دکابل دبرښنا دشبکی دپرا ختیا له پاره کار ورڅخه اخیستل کیږی دجرگه گی دغړ یو پو ښتنو ته ځوا بو نه وویل .

وروسته له هغه چه ښا غلی امان الله منصور ی دجر گه گی غونډی ته لاړ دجرگه گی دغړ یو له خوا فیصله وشوه چه دکانو او صنایعو له وزار ت څخه دی په دی باره کښی لیکلی شوی پوښتنی وشی .

همدغه راز ددغی جرگه گی له غـــر می نه وروسته غونډه کښی دښار جوړ ولو او کور جوړولو عمو می رئیس ښا غلی محمد سرور عمر په داسی حا ل کښی چه دهغه ریا ست د اوبو رسولو لو ی مدیر هم ورسره ملگر ی و دکابل له سر پرست ښاروا ل ښا غلی محمد کبیر نور ستا نی او دکابل ښاروالی دریاست د اوبو لگو لو له مدیر سره گډون وکړ او دکابل دښار د اوبو رسو لو دشبکی دپراختیا په باره کښی یی چه په هغـــی کښی د الما ن دانشتا لت دشپږ ملیو نو او څلور لکو مار کو څخه کار اخیستل کیږی

یو پر بل پسې د جرګه‌ګی دغړیو پوښتنو
ته ځوابو نه وویل او دجر ګه ګی یولړلیکل
شوی پوښتنې یې د ځوابونو دبرابر ولو له
پاره ځانو سره واخیستلې دتجار ت دچا رو
جرګه‌ګی چه دوکیل عبدالقدوس مو مـنـد
په مشر ی یې غونډه کړی وه دحا جیا نو
دوړلو راولو دچارو داصو لنا مې دېنځــه
ګونو موضوعګانو په باره کښې بحث وشوپه
نتیجه کښې تصمــیم و نیــو ل شو چــه
دترانسپور ت عمو مي رئیس دی دجر ګه‌ګی
دچار شنبې دور ځې غو نډ ی ته حاضر شي
اودوکیلانو پوښتنو ته‌دې ځوابونه ووا یې .

د داخله او محلي اداری دچارو دجرګه‌ګی
له غر مې نه پخوا غونډه کښې دار ګو ن د
لویې ولسوالي دبازار د دکاندارانو دعریضې
په موضو ع‌چه د دو ی عریضه دار ګو ن د
و کیل ښاغلي و زیر محمد ځدران له‌خوا هم
تایید شوی ده چه دښا هی کرا یی لــه
محصول او صفا یې او په دکانو با ند ی
دپیسو .له ایښود لو څخه یې شکا یــت
کړید ی بحث وشو او په دی باره کښې د
جرګه ګی تصمیم داخله وزار ت ته وأستول
شو .

ددغې جرګه ګی له غو می نه وروستــه
غونډه کښې سینما ګانو او هوټلو نو تــه
دخلکو په محلي جا مو کښې ننو تلو دمنعه
کیدو په باره کښې داطلاعاتو او کلتور او د
مالیې دوزارتو په ځوابونو بحث و شو ا و
دجرګه ګی فیصله چه درا یو په‌اتفاق‌شویده
مربوطو مرا جعو ته ابلاغ شوه ددغې‌غونډ ی
ریاست وکیل با زمحمد زرمتی په غاړه‌درلود.

دکر هنی او مالدار ی دچا رو جرګه ګی
چه دوکیل کمال الد ین اسحق زی په‌مشری
یی غو نډه کړی وه دور شو ګا نو په‌موضوع
چه دوکیل غلام دستګیر وطنیار په پیشنهاد
جرګه ګی ته وړ اند ی شوی وه بحث وکړ
اوله یولړ خبرو نه وروسته دمو ضوع‌سوابق
له داخله ، کر هنی او او بو لګو لو له‌وزارتو
څخه دجر ګه ګی دغوږ او وروستی فیصلې
له پاره رسما وغوښتل شو ل .

دروغتیا دچارو دجرګه ګی پــه غو نډ ی
کښې د ٤٦ کالو ددواګانو د پیرو د لــو
موضو تر بحث لاندی ونیو له په نتیجه کی
تصمیم ونیو ل شو چه په دی باره کښې
دی یو لړ لیکل شو ی پوښتنې د دواګانو
ددیپو عمو مي ریاست ته وسپار لی شي.
دغه غونډه دالحاج و کیل غلام ر بــا نــی
شملزا یی په مشر ی شوی وه .

دفو هنګی چارو جرګه ګی چه دالحا ج
وکیل عبدالحسین مقصودی په مشر ی یی
غونډه کړی وه دګمیځ دجر ید ی‌د شکا یت
په باره کښې چه جرګه ګی ته رسید لی و
بحث او خبر ی وشو ی او ور پسې دیو
شمیر نورو موضو ع ګانو په باره کښې چه
دجرګه ګی‌په اجندا کښې شا ملې وی بحث
وشو .

دملی‌دفا ع دچا رو جرګه ګی دتیرو کلو
دمعتذرا تو دسند ونو د تصفیې دسندو نو
او بقیاو مجلوبینو په باره کښې‌خبرې‌وکړی
په نتیجه کښې تصمیم ونیو ل شو چه د
جرګه ګی دلور د ٢٦ نیټې د شنبه دورځې
په غونډه کښې دی دملی دفا ع د وزار ت
دتشکیلا تو رئیس ګډون وکړی او په دی‌باره
کښې دی توضیحا ت ورکړی دغه غونډه د
وکیل محمد جنید علیز ی په مشر ی شو ی
وه .

دفواید عامې او مواصلا تو دچارو جرګه
ګی کښې چه الحاج وکیل نادر علي الله‌داد
په مشر ی یی غونډه کړی وه‌دسلطان محمود
ټیکه دار په عریضه چه دتعمیرا تی شر کت
درئیس ښاغلي غـلام محمد له لا سه یــی
کړیده او جرګه ګی ته رسیدلې ده فیصله
وشوه چه راتلو نکی غونډی ته دی دتعمیراتی
شرکت رئیس حاضر شي او په دی موضوع
کښې دی توضیحا ت ورکړی .

دتقنین او عدلي چارو په جرګه ګی کښې
درشوت دقانون مسوده تربحث لاندی‌ونیول
شوه او ځینې یاد داشتو ته چه په دی باره
کښې دجرګه ګی دغړ یو له خوا اخیستل
شوی و غونډی ته‌ولوستل شو ل او له بحث
نه وروسته دغه موضوع را تلو نکو غونډو
ته وځنډول شوه ددغې غونډی ریاست وکیل
عبدالرو ف بینوا په غاړه در لود .

دشکایتو داوریدلو د جر ګه‌ګی په غونډه
کښې چه دوکیل سید امیر هاشمي په‌مشری
یی‌غونډه کړی وه دخلکو‌په‌یوشمیرعریضوغور
وشو په نتیجه کښې مربوطو مرا جعو ته‌لازم
هدایتو نه صادر شو ل .

ولسـي جرگـه

دثور ۲۵ – دولسي جرگي د داخله چارو په جرگه گی کښی چه دجرگه گی د رئيس دنايب وکيل عبدالو ها ب نور زا يی پـه مشر ی يی غونډه کړی وه په ولسي جرگه کښی دارگو ن دوکيل ښاغلي وزير محمد د پيشنهاد په اثر دارگو ن دښار ديو شمير دکاندارانو دعريضو په موضو ع غورو شو.

علاوه پردی د يوی عريضي په باره کښی چه داستالف دخوا جه حسن د ملکي په باره کښی جرگه گی ته رسيد لی ده نها يی بحث وشو او په نتيجه کښی فيصله وشوه چه دواړی موضو عگانی دی دولسي جرگي ددارالانشاء له لاری دا خله وزارت ته واستو لی شي.

دشکايتو اوريد لو جرگه گی چه دجرگه گی درئيس دنايب الحاج وکيل امان الله احمدزی په مشر ی يی غونډه کړی وه ديو شمير مرا جعينو په عريضو يی بحث وکړ اومربوطو مراجعو ته يی لازم هدايتو نه صادر کړل.

دفوايد عا مي او مواصلا تو دچار و په جرگه گی کښی دښار ی سړکونو په با ب خبر ی وشو ی او په نتيجه کي داسي فيصله وشوه چه دکابل سر پرست ښاروا ل ښاغلي محمد کبير نورستا ني دی دثور په ۲۶ ورځ جرگه گی ته حاضر شي او دجر گه گی د غړ يو پوښتنو ته دی ځوا بونه ووايي . ددغي جرگه گی رياست الحا ج وکيل نادر علی الله داد په غاړه در لود .

دتجار ت دچارو جرگه چه د وکـــيل عبدالقدوس مو مند په مشری يی غونډه کړی وه دما لونو دانحصار په باره کښی بحث وشو او په دی باره کښی نهايي فيصـــله راتلو نکی غونډی ته وځنډول شوه .

دثور ۲۶ – دولسي جر گی دما لـــي او بودجی دچارو جرگه گی دخورا کی شيانو دحمل ونقل له پاره د دوه نيم مليو نـــو پاکستا نی کلدار و دتړون دموافقه ليك په موضو ع چه پخوا د افغانستا ن اودامريکي دمتحدو ايا لتو دحکو متو تر منځ لاسليك شوی دی بيا بحث وشو .

له غوراو بحث نه وروسته دجرگه گی غړ يو فيصله وکړه چه دجرگه گی دراتلو نکـــي چارشنبې دورځې په غونډه کښی دی دافغانستان دخوراکی شيانو او عامه اړتيا و رئيس ښاغلي دوست محمد فضل ګډون وکړی او په دی باره کښی دی دجرگه گی دغړ يو پوښتنو ته ځوابو نه ووايي ددغي غونډی ريا ســـت دجرگه گی د رئيس نائب وکيل محمد اسلم شريفي په غاړه در لود .

دبين المللي روابطو په جرگه گی کښی دوکيل محمد اکبر سرور ی په مشر ی د اټومي وسلو دنه خپريد و دموا فقه ليـــك په باب چه د افغانستا ن په ګډون زيا ت شمير هيوادو لاسليك کړيد ی بحث وشو او جرگه گی له بحث او غور نه وروسته په دی باره کښی خپله فيصله صادره کړه او دعمو مي مجلس دغور له پاره يی دارالانشاء ته وسپار له د صنعتي انکشا ف با نك د قانون پروژه دتقنين او عد لی چـــارو پـــه جرگه گی کښی تر بحث لاندی و نيو ل شوه وروسته له هغه چه ددغه قانون مسوده په غونډه کښی ولوستل شوه دجرگه گی غړ يو تصميم ونيو چه د ډيرغوراوڅيړ نی له پاره دنوموړی قانون پروژه د تقنين او عد لی چا ر و په جرگه گی غړ يو ته وويشي ددغي غونډی رياست وکيل عبدالرو ف بينوا په غاړه درلود.

د ملي دفاع دچارو په جرگه گی کښـــی دوکيل محمد جنيد عليزوی په مشری د پخوانيو کلو د مجلو بينو د سندو نو د تصفيي په باره کښی بحث و شو .

دملي دفا ع دوزار ت د تشکيلاتو رئيس تور ن جنرا ل عبدالغني له غر مي نه مخکښی په لسو بجو د هغه وزار ت داکما لاتو دلوی مدير ښاغلي غلام عمر په ملګرتيا دجرگه گی په غونډه کښی ګډون وکړ او په دی باره کښی يی دجرگه گی دغړ يو پوښتنو تـــه ځوابو نه وويل او دجر گه گی دغړ يـــو يو شمير ليکل شو ی پوښتني يی دځوابونو دبرابرو لو له پاره له ځانو سره واخيستلې.

همدغه راز په دغی غونډه کښی فيصله وشوه چه د داخله وزار ت د احصا ييی رئيس ښاغلي فقير ديوه ګلي دی دراتلو نکـــی چار شنبې په ورځ جرگه گی ته حاضر شي او د مجلو بينو د سند ونو په باره کښـــی دی دجرگه گی ته توضيحا ت ورکړی .

دانکشافی پلان دچارو په جرگه گی کښی پـــه د ی بـــا ر ه کښی چـــه د پکتيا ولايت دی په دريو ولايتو وويشل شي

دمغه ولایت دیو شمیر وکیلانو په پیشنهاد غور وشو .

په‌نتیجه کښی فیصله وشوه چه‌دچار شنبی دورځی په غونډه کښی دی داخله‌وزیرانجنیر محمد بشیر لودین ګډون وکړی او په دی باره کښی دی دوکیلا نو پوښتنو ته‌ځوابونه ووا یی .

ددا خلی او محلی اداری د چاروجرګه‌ګی دیوشمیر وکیلانو په پیشنهاد بحث وکړ او په نتیجه کښی‌درایو په اتفا ق فیصلـــه وشوه چه د ژاندار م اوپو لیسو عمو مـــی قو ماندا ن ډګروا ل عبدالحکیم کتوا زی او دداخله وزارت د پلټنی او ا حصا ییی‌رئیسان دی دجر ګه ګی په راتلو نکی غونډه کښی ګډون وکړی او دوکیلا نو پو ښتنو ته دی ځوابو نه ووا یی .

دشکایتو د اورید لو جر ګه ګی د وکیل سید امیر هاشمی په مشر ی په یو شمیر رسید لو عریضو غور وکړ او لازم هدایتونه یی مربوطو ځانګو ته صادر کړ ل .

دثقافتی او فرهنګی چارو په جرګه ګی کښی دوکیل عبدالحسین مقصودی په مشری فیصله وشوه له دی کبله چه دو لسی‌جرګی خبرونه په دی وختو کښی په مکمل ډو ل په راډیو افغانستان کښی نه خپر یږی نو د باختر آژانس رئیس ښا غلی عبدالحمیدمبارز او دراډیو افغانستان نشرا تی آمر ښاغلی غلام حضر ت کوشان دی دجرګه ګی دچار شنبی دور ځی په جرګه ګی کښی ګډو ن وکړی او په دی باره کښی دی دوکـیلانو پوښتنو ته ځوابو نه ووا یی .

دتجارت دچاروپه جرګه‌ګی کښی‌دیو شمیر غالی پلو رونکو په عریضو غور وشو او تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

دفوایدعامی دچارو جرګه ګی دو کیل الحاج نادر علی الله داد په مشر ی‌دکابل دښار دفر عی سړ کونو په مو ضو ع‌بحث وکړ .

دکابل سر پرست ښاروا ل ښا غلی‌محمد کبیر نوډستا نی دجرګه ګی په غونډه کښی ګډون ګړی و او په دی‌باره‌کښی‌یی‌دجرګه‌ګی دیو شمیر غړ یو پو ښتنو ته ځوا بو نه‌وویل او یو شمیر لیکل شو ی پو ښتنی یی د ځوابونو دبرابر و لو له پاره له ځانو سره واخیستلی .

دکرهنی او مالداری دچارو جرګه ګی د هیواد په ټولو سیمو کښی دور شو ګانو په موضو ع خپل بحث ته دوام ورکړ ددغـــی جرګه ګی ریاست وکیل کما الد ین اسحق زی په غاړه درلود .

دثور ۲۷ ـ دولسی‌جرګی په غونډه کښی چه دمغی دلو مړی نائب وکیل عبدالا حد کرزی په مشر ی شو ی وه په اجنداکښی په یو شمیر داخلو مو ضو ع ګا نو بحث او خبر ی وشوی .

وروسته له هغه چه‌د مجلس اجندادولسی جرګی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه دکتواز دکو چیانو دوکیل ښاغلی عبدالرزاق په مربوطه مو ضوع چه‌په تیروغونډو کښی‌هم بحث وربانډی شو ی و دولسی جرګی د پخوانی فیصلی او تصمیم په اساس پټ بحث وشو په نتیجه کښی له یولړ بحث او خبرو نه وروسته په دی باره کښی دوکیلا نو له خوا تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

له‌غرمی نه پخوا غونډه کښی د دارالانشاء دپیشنهاد او د داخلی وظایفو دلو مړ ی‌مادی په اسا س دولسی جر ګی د دریارلسمی‌دوری د انتخابا تی شکایتو د اور ید لو دکمیسیون دغړ یو د ټا کلو په باره کښی خبری‌وشوی وروسته له هغه چه یو شمیر و کـیلا نو په دی باره کښی خپلی نظر یی‌ څر ګند ی کړ لی د نو موړی کمیسیو نغړی د رایو په اکثریت په دی ډول وټاکل شو ل .

داخچی وکیل ښاغلی عبدالرشید صافی، دجوز جان له ولایت څخه د حضر ت اما م وکیل ښاغلی عبدالرحمن نیکزاد، د کندز له ولایت څخه دلغمان د قرغه یی وکیل ښاغلی شمس ا لحق ، د لغمان له ولا یت څخـه د لوګر داز رو وکیل ښاغلی لعل‌ګل، دلوګر له ولایت څخه دخاص کنړ وکیل ښا غلـــی عبدالجلیل ملنګ ، دکنړ ونو له ولا یـــت څخه دپروا ن دبګرام وکیل ښاغلی عنا یت الله ابلاغ د پروان ولایت څخه دارغنداب وکیل ښاغلی غـلام نقشبند ، دزا بل لـــه ولایت څخه داندرا ب وکیل ښا غلی‌عبدالقیوم دبغلان له ولایت څخه دجر م وکیل ښا غلی

محمد هاشم واسو خت ، دبدخشان لەولایت
شخه د کوهدا من وکیل ښاغلی سید علی
احمد ، دکابل له ولایت شخه دغور ماچ وکیل
ښاغلی محمد الدین ، د بادغیس له ولایت
شخه دبامیانو لەولایت شخه دسید آباد وکیل
ښاغلی سید عبدالله ، دوردګو له ولا یت
شخه دپښتون زرغون وکیل ښاغلی محمدنجار
مسکین یار ، د فاریاب لەولایت شخه دګرمسیر
وکیل ښاغلی حاجی محمد ، دهلمند لەولایت
شخه دتګاب وکیل ښاغلی اسد الله ،دکاپیسا
له ولایت شخه دځاځی میدان وکیل ښاغلی
میرزا جان ، دپکتیا له ولایت شخه دجوین
وکیل ښاغلی محمد غوث اسحق زی ،دنیمروز
لەولایت شخه دشورتپی وکیل ښاغلی قاری
عبدالله ، دبلخ له ولا یت شخه دتولك وکیل
ښاغلی سید محمد رفیق نادم ، د غور له
ولایت شخه دشوراېك وکیل ښاغلی دوست
محمد ، دکندهار له ولا یت شخه د مومنددری
وکیل ښاغلی سعدالله کمالی ، دننګرهار
له ولایت شخه دشینوارو وکیل ښاغلی امان الله
شینواری ، دفراه له ولایت شخه دمالستان
وکیل ښاغلی سید شاه موسی رضوی ، د
غزنی لەولایت شخه دګزاب و کیل ښاغلی
محمد اکبر حنفی ، داروزګان له ولایت شخه
دخلم وکیل ښاغلی شجاع الدین شریفی،
دسمنګانو له ولایت شخه دچاه آب وکیل ښاغلی
محمد علم فیض زاد دغی غونډی له غرمی
نه وروسته ترشلور وبجو پوری دوام درلود.

دثور ۲۹ – دولسی جرګی په عمومی
غونډه کی چه دنو موړی جرګی د لومړی
نائب وکیل عبدالاحد کرزی په ریاست شوی
وه دشکایاتو د اوریدلو دجرګه ګی د
وظایفو پرلایحه باندی تربحث او خبرو نه
وروسته ددغی لایحی لومړی ماده دولسی
جرګی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له
خوا ولوستل شوه چه یو شمیر وکیلانو بحث
او خبری وربا ندی وکړی .

همدغه رنګه تر غرمی وروسته غونډه کی
دهرات دکرخ وکیل ښاغلی حاجی شاه عالم
طاهری دهرات دولایت له خوا دشکایاتو
داوریدلو د جرګه ګی دغړی په حیث و ټاکل
شـــو .

دثور ۳۰ – دولسی جرګی د فرهنګی
چارو په جرګه ګی کښی د وکیل الحاج
عبدالحسین مقصودی په مشری د ولسی
جرګی د خبرونو د خپریدو په موضوع بحث
وکړی او د باختر آژانس رئیس ښاغلی
عبدالحمید مبارز او د راډیو افغانستان
نشراتی امر ښاغلی غلام حضرت کوشان
له غرمی نه پخوا په لسو بجو دجرګه ګی
په غونډه کښی ګډون وکړ او دولسی جرګی
دځینو خبرونو د نه خپریدلو په باره کښی
یی دجرګه ګی دغړیو پوښتنو ته ځوابونه
وویل او ددغی جرګه ګی او ځینو نورو
جرګه ګویو لیکل شوی پوښتنی یی چه د
موضوع دارتباط په لحاظ دفرهنګی چارو جرګه ګی
ته رسیدلی وی د ځواب د برابرولو له
پاره له ځانو سره واخیستلی .

دبین المللی روابطو دچارو په جرګه ګی
کښی دحکومت په کړنلار او پالیسی بحث
وشو وروسته له هغه جرګه ګی خپله نهایی
فیصله راتلونکی غونډی ته وځنډوله .

دبودجی او مالی چارو په جرګه ګی کښی
دجرګه ګی درئیس د نایب وکیل محمداسلم
شریفی په مشری د دوه نیم ملیونه پاکستانی
کلدارو د پور په موضوع بحث و شو ، د
افغانستان د خوراکی موادو او عامه اړتیاو
د موسسی رئیس ښاغلی دوست محمدفضل
دورځی په لسو بجو جرګه ګی ته حاضر
شو او دنوموړی تړون په باره کښی یی
چه دخوراکی شیانو د حمل ونقل دلګښت
له پاره اخیستل شوی او تړون یی پخوا
دافغانستان او د امریکی د متحده ایالتو
دحکومتو تر منځ لیك شویدی دجرګه ګی
دغړو پوښتنو ته ځوابونه وویل وروسته
له هغه جرګه ګی یولړ پوښتنی ترتیب او
هغی موسسی ته یی واستولی .

دشکایتو د اوریدلو جرګه ګی دوکیل
سید امیر هاشمی په مشری په یو شمیر
عریضو غور وکړ هر کله چه دغو عریضو
موضوع ګانو ډیر بحث ته ضرورت درلود
لەهمدی کبله دهغو په باره کښی بحثاو قاطعه
فیصله دجرګه ګی راتلونکی غونډی تەوځنډول
شوه .

دداخله چارو په جرګه ګی کښی دپخوانی
تصمیم په اساس د داخله چارو د وزارت

د پلټنې ر ئیس ښاغلی تاج محمد وردك د تدقیق او پلان رئیس ښا غلیامیر محمدحسیب او داحصا ئیې ر ئیس ښاغلی فقیر محمـد دیوه ګلی په غونډه کښې ګډون وکړ او په مربوطو مو ضو عګا نو کښې یېدجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل اولیکل شوی پوښتنې یې دځوابو د برابرو لو له پاره ځانو سره واخستلې .

دتجارت دچارو په جرګهګۍ کښې چه د وکیل الحاج عبدالقد س مو مند په مشر ی یې غونډه کړې وه دجر ګه ګۍ د پخوا نی تصمیم له مخې د عمو می ترانسپور ټ‌رئیس ښاغلی شاجان غني احمد زی حاضرشوی و او د مکی معظمې ته افغانی حاجیا نو داستولو او د دوی دوړلو راوړلو او د دلالانو دلایحې په موضو ع کښې یې دجر ګه ګۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل او دجر ګهګۍ یوشمیر لیکل شو ی پوښتنې یې دځوابو دبرابرولو له پاره له ځان سره واخیستلې.

همدغه راز د جرګهګۍ لـــه غـــر مې نـــه وروسته غونډه کښې دافغاني سو دا ګر و دصادر ا تی اوواردا‌تی ما لو نوپه موضوع چه په دا خلیاو خارجیموټرو کښیحمل‌ونقل کیږی بحث وشو .

دفواید عا مې او مواصلاتو د چا رو پـــه جرګه ګۍ کښې دمخابرا تو د وزارت‌دپوستې پروګرام په موضوع بحث وشو او له یو لړ بحث نه وروسته فیصله وشوه چه دجرګهګۍ دنن ورځې په غونډه کښې دی دهغه وزارت دپوست رئیس ښا غلی غـلام محمد سکندر دجرګه ګۍ په غونډه کښې ګډون وکړی او په دې باره کښې دې دوکیلانو پو ښتنو ته ځوابو نه ووایی .

ددغې جرګه ګۍ‌ریاست وکیل حا جی‌نادر علی الله داد په غاړه در لو د .

دکرهنې او مالدارۍ د چارو جر ګه ګۍ دوکیل کمال الد ین اسحق زی په مشر ی دهیواد دعمو مې ورشو ګانو په موضو ع‌بحث وکړ او په نتیجه کښې فیصله وشوه چه د جوزاددوهمې نیټې دشنبې‌دورځې په غو نډه کښې دې د داخله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین او د کر هنې اواوبولګولو وزیرښاغلی عبدالحکیم ګډون وکړی او په دې باره کښې دې توضیحا ت ورکړی .

دتقنین اوعدلی چارو په جرګه ګۍ کښې دوکیل عبدالروف بینوا په مشر ۍ‌دصناعتي بانك د انکشا ف د پروژې په مو ضو ع‌بحث وشو .

جرګه ګۍ دغه قانون له اولی ما دی څخه تر شپږ مې ما دې پور ی مطا لعه کړ او د نو موړ و مادو په هر‌ماده بحث وشو همدغه راز دعمو مې مجلس دوړمې ورځې په غونډه کښې وکیل حاجي شاه عالم طا هـــر ی د شکایتو د اور ید لو دکمیسیو ن دغړ ی په حیث دوکیلا نو د اکثریت له خوا تایید او تصو یب شو . .

دجوزا ۲ ـ دولسی جر ګی دشکا یتو د اورید لو په جرګه ګۍ کښې دجر ګه ګۍ درئیس د نایب وکیل الحا ج امـــان الله احمدزی په مشرۍ په یو شمیر عر یضو غور وشو او په نتیجه کښې د ځینو عریضو په باره کښې دجر ګه ګۍ دغړیو فیصلې مربوطو ځانګو ته صادرې شو ې .

دکانو او صنا یعو د چارو په جر ګه ګۍ کښې دبر ښنا د ځینو فابر یکو د ځنډېدلو دښاری شبکې او د ا فـغـا ن و ږ یـو ا و بدلو موسسې دفابر یکې دبیر ته پا تې کیدو په موضو ع غور وشو .

دکانو او صنایعو دوزار ت د صنا یعـو وزیر ښاغلی محمد عار ف مېړ له غر مې نه مخ کښې په لسو بجو د جرګه ګۍ غونډې ته حاضر شو او د مر بوطو موضوعګا نو په باره کې یې دوکیلانو پوښتنو ته ځوا بونه وویل او یو شمیر لیکل شوی پوښتنې یې دځوابو د برابرولو له پاره له ځان سره واخیستلې .

ددغې غونډې ریاست وکیل دیپلو م‌انجنیر غـلام محمد فرهاد په غاړه در لود .

د داخله او محلی اداری دچارو په‌جرګه‌ګۍ کښې دجرګه ګۍ د رئیس د نایب و کیل عبدالو ها ب نور زا یې په مشـــــر ۍ د خوشحا ل خا ن مینې دمځکو دویشلو په‌باره کښې چه دکابل په ښاری پـلان کښې‌شامل دې دیو شمیر وکیلانو په پیشنهاد غوروشو په نتیجه کښې له یو لړ بحث او خبرو نه وروسته فیصله وشوه چه دښار جوړ ولـــو او کور جوړ لو عمو مې رئیس ښا غلی‌محمد

ولسـسی جرگـه

سرور عمر دی دجوزا په نهمه ورځ‌دجرگه‌گی غونډی ته حاضر شی او په دی باره کښی دی دجرگه گۍ دغړ یو پوښتنو ته‌ځوابو نه وو ایی .

دکرهنی او مالدار ی دچارو جرگه گـی چه دوکیل کما ل الد ین اسحق زی په‌مشری یی غونډه کړی وه وروسته بیا د مــختلط کمیسیو ن د غړ و پر ټا کلو با ند ی‌بحث وکړی د گډ کمیسیون د غړ و د ټا کــلـو پیشنهاد د مشرا نو جر گی له خوا دارالانشاء ته رسید لی وو د هغو یوشمیر موضو عا تو په باب چه دولسی جر گی د ۱۲ دور ی له خوا تصویب شوی وی او دمشرانو په جرگه کی دیولړ تعدیلا توسره مخامخ‌شوی‌داساسی قانون مطابق ددواړو مجلسونو له خوا گـډ کمیسیون ا یجاب کوی .

په دغه اسا س سره موضو ع تر غوراو څیړ نی لاندی ونیو ل شوه وروسته بیا زیاترو وکیلانو دځپل نظروړ وکیل باندی په‌سری ډول دگډ کمیسیو ن دغړ و دټا کلو دپاره‌په هغه مخصوص صندوق کی خپل رائی‌واچولی چه دو لسی جرگی په تالار کی‌اینبودل‌شوی‌و

درایو اخستلو په نتیجه کی چه تر غر می وروسته واخستل شوی په لاندی ډول دگډی جرگه‌گی غړی و ټاکل شوی دلښکرگاه‌وکیل ښاغلی سید مبین شاه امیر ، دکند هار د ارغنداب وکیل ښاغلی واصفی ، دفراه دبالا بلوك وکیل ښاغلی عبدالغفور فرا هـی د خوست وکیل ښاغلی شیر احمد خوستی ،د غزنی د انډرو وکیل ښاغلی یار محمددلیلی، دهرا ت دمرکز وکیل ښاغلی سید رسو ل فکور د لوگرد ازرو وکیل ښاغلی لعل گـل فریاد ، دلغمان دمر کز وکیل ښا غلـــی عبدالکریم عمر خیل ، دکابل دښار دلومړی حوزی وکیل ښا غلی محمد اسحق عثما ن ، دبدخشان دجرم وکیل ښاغلی محمد ها شم واسو خت دی .

دجوزا ۷ — دولسی جرگی د تقنین‌اوعدلی چارو د جرگه گی په غونډه کښی دجرگه‌گی دیاد داشتو نو او دصنعتی انکشا ف دبانك دقانون په باب د مالیی وزیر دکتور محمدامان دتوضیحا تو په باره کښی بحث وشو .

د جوزا ۹ — دولسی‌جرگی د تقنین ا و عد لی چارو په جرگه گی کښی د اسا سی قانون دارزښتو نو په رڼا کښی دصــنعتی انکشا ف دبانك د موضو ع دقا نو نو‌دموضوع په با ب څیړنه وشوه او ددغه قانون په باره کښی دجرگی‌گی د غړ و له خوا خبری ا و بحث وشو .

دثقافتی چارو په جرگه‌گی کښی په یو لړ موضو عگانو باندی خبر ی وشوی .

دکرنی او مالداری دچارود جرگه گی په غونډه کښی دکند هار دهوایی میدان دځمکو داو بو دکموا لی په با ب دارغستان دوکیل ښاغلی محمد ا سحق د پیشنهاد په‌شاوخوا کی خبر ی وشو ی .

دملی دفاع دچارو په جرگه گی کښــــی د داخله وزار ت د احصا ییی رئیس ښا غلی فقیر محمد دیوه گلی او دهغه وزار ت دپلان رئیس ښاغلی ا میر محمد حسیب‌گډون‌وکړ‌او دبندیا نو دتیرو وختو نود اسناد ودتصفیی او قانو نی مراحلو په با ب د تصفیـی او قانو نی مراحلو په با ب یی دجر گه گی دغړو پوښتنو ته ځواب وواية .

دشکایتو نو د اور ید لو د چارو په‌جرگه گی کښی پریو شمیر عریضو با ند ی‌خبری او بحث وشو او په نتیجه کښی مربو طو مراجعو ته لازم هدایتو نه صادر شو ل .

دجوزا ۱۰ — دولسی جرگی په عمو مـــی غونډه کښی چه دهغی جر گی دلو مړی‌نائب وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ی شوی وه درایو په اکثریت تایید او تصو یب شوه چه د کرهنی په‌وزارت دی دکرهنی اواو بو لگولو دوزار ت نو م کښیښودل شی .

دکرهنی په وزار ت با ند ی د کر هنی او اوبو لگو لو دوزار ت دنوم ایښودل په‌۱۳۴۴ کال کښی دوزیر انو دعالی مجلس دتصویب او تقنینی فرمان په اساس منظور شوی‌وو. او د قا نونی مراحلو د تیرولو له پاره‌ولسی جرگی ته سپارل شوی وو .

دمجلس‌اجندا او د موضو ع سوا بق د هغی جرگی د منشی وکیل سید مبین شاه له خوا مجلس ته ولوستل شو ل غونډه دسهار په یوولسو بجو شرو ع او دغر می تر دوو لس نیمو بجو پور ی یی دوام وکړ .

همدغه راز په دغې غونډه کښې دغز نی دکوچیانو و کیل ښاغلی شهنواز دشکا یتود اوریدلو د انتخابا تی جرگه گی دغـړی په حیث او د چور ی وکیل ښاغلی عبدالخا لـق دتجار ت دچارو دجر گه گی دغړی پهحیث درایو په اکثریت وټاکل شو ل .

په دغه مجلس کښې د املا کواواسکان، ارزاقو او عا مه اړتیا و د ادار ی وا حد ونو دتشکیل او د تجار تپهوزارت پـور ی د بندروالی دارتباط او په ا ملاکی او اسکا ن پوری دنا قلینو د مدیریت دالحاق په باره کی بحث وشو .

دغه موضوعگانی په ۱۳۴٤ کال کښې د تقنینی فرما ن په اساس منظور ی شو ی‌وی همدغه راز د مجلس منشی د ارزاقو اوعامه اړتیا و د اداری واحد داجرا موضو ع چه‌په ٤٦ کال کښې دتقنینی فرمان او دوزیـرانو دعالی مجلس د تصویب په ا سا س مـنـښ ته‌را غلی و په مجلس کښې غور ور باندی وشو .

دجوزا ۱۳ـ پەولسی جرگه کښې دقاچاقو دبندولو قانو ن چه پخوا د عد لی اوقوانینو دچارو په جرگه گی کښې دبحث لاند ی وه او د مطالعی لپاره د داخله چارو جر گه گی ته واستو ل شو .

د داخله چارو په جرگه‌گی کښې دلومړی مادی څخه تر لسمی ما دی پور ی ولوستل شو او په دغه با ب پی خپل وروستی‌تصمیم او فیصله دجر گه گی را تلو نکی غونډی ته وځنډوله .

دتجار ت دچا رو په جرگه گی کښې د ممیز و د صادرا تو او داسی نور وموضوعاتو په با ب دهرا ت او کند هار دیو شـمیر تجارا نو په عرض باند ی بحث او خبر ی وشو ی او د یولړ غور اوخبروڅخه وروسته فیصله وشوه چه دتجار ت وزیر دکـتـور محمد اکبر عمر دی دجرگه گی دنن ور ځی په غونډه کښې گډون وکړی او دجر گه‌گی غړ و ته دی په دی با بتوضیحات ورکړی .

دمالی او بودجی دچارو جرگه گی دکابل دښار داو بو رسولو دشبکې په با ب دښار جوړولو او کور جوړ ولو د لوی ریا ســت او کابل ښاروا لی پر موضو عگانو با ندی چه په دی باب ئی پوښتنی پخواجوړی کړی وی‌بیابحث او خبر ی وکړی .

په نتیجه کښې فیصله وشوه چه د پـلان وزیر دکتور سرابی دی دجرگه گی دجوزا د۱٦ نیټی په غونډه کښې گډون وکړی او د دغی شبکی د اوبو رسولو تړون په باره‌کښې دی دجرگه گی غړو ته توضیحا ت ورکړی .

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کښې دصنا عتی بانك د پراختیا دقانو ن په با ب بحث او خبر ی وشوی د مالیی وزیر دکتور محمد امان ددغی جرگه گی په غونډه کښې گډون وکړ او دنو موړ ی قانون په باب یی دجرگه گی دغړ وپو ښتنو ته توضیحـا ت ورکړل .

دشکایا تو د اورید لو جرگه گی پەراغلو عریضو باند ی غور وکړ او خپلی فیصلی‌یی دولسی جر گی دارالانشاء ته وسپار لی .

دجوزا ۱٦ دولسی جرگی د کر هـنی او مالداری په جرگه کښې د داخله وزار ت د امـلاکو او اسکا نو رئیس ښا غلـــــی عبدالرو ف ویسا دپـلان رئیس ښا غـلی امیر محمد حسیب دکرهڼی او اوبو لگو لو دوزارت د ځنگلو نو ر ئـیس ښا غـلـی کشتیار گډون وکړی دور شوگانواوځړځایونو په باب یی د جرگه گی د غړو سوا لونو ته ځوابونه وویل . همدغه رنگه په دغه غونډه کی فیصله وشوه چه د داخله ما لی او د کرهنی او اوبو لگو لو وزیرا ن دی پـــه راتلو نکی غونډه کښې گډون و کړی او د جرگه گیو غړو ته دی توضیحا ت ور کړ ی جرگه گی خپله فیصله را تلو نکی غونډ ی ته وځنډوله د ملی د فا ع وزار ت دتشکیلاتو دریاست جوابو نه د ملی دفاع په جرگه گی کی ترڅیړنی لاندی ونیو ل نو موړی جرگه گی پخوا یو شمیر سوالو نه د ملی دفا ع وزارت دتشکیلاتو ر یاست ته ور لیـږ ی وو د نو موړی جرگه‌گی تصمیمونه راتلونکی غونډی ته و ځنډیدل دمالی اوبودجی دچارو په جرگه گی دکابل دښار دڅښنگ د اوبو درسو لو په پروژه با ند ی خبر ی‌وشوی دپلان وزیر دکتور عبدالواحد سرا بی او د پلان وزار ت ما لی رئیس ښا غلی محمد خان دجرگه گی په دغه غونډه‌کی گډون وکړ ی

او دشپږ و مليو نو او څلور سوه زرو مارکو
دپور د تړون په باب چه دالمان د نشتا لت
بانك څخه د نو مو ړی پرو ژی د بشپړولو
دپاره اخيست شو ی دی دجر گه گی دغړو
پوښتنو ته دی توضيحات ور کړی د شکا يتو نو
داوريد لو جرگه گی په يوشمير رارسيدلو
عريضو باند ی څيړنه وکړه او خپل فيصلی
يې دولسی جر گی دارالانشا ء ته واستول .

دجوزا ۱۸ – دولسی جر گی هغی غونډی
چه دهغې جر گی دلو مړی نايب و کـــيل
عبدالاحد کرزی په مشر ی جوړه شو ی وه
له غر مي څخه وروسته تر دوو بجو پور ی
دوام در لود .

پدغی غونډه کښی د دولت د ٤٤ کال د
مربوطی بودجی پيشنهاد درايو په اکثريت
تاييد شو .

په پيشنهاد کښی ياده شوی وه چه د
بودجی موضو ع بايد د ارتباط له لحاظه د
تقنين او عد لی چارو جرگه گی ته وسپارله
شـــــی .

دکرهنی دبانك دهغو پو رونو د حاصلولو
موضوع چه پخوا د کر نی او ما لدار ی د
چارو په جرگه گی کښی مطالعه او د غورله
کبله عمو مي غونډی ته وړاندی شو ی وه د
بحث او خبرو لاند ی ونيوله شوه .

وروسته له هغه چه يو شمير وکيـــلا نو
په دی باره کښی نظريه څرگنده کړه فيصله
وشوه چه دبانك د پور دشپږ ويشتو مليونو
افغانيو په با ب دتحقيق لپاره چه تراوسه
پور ی پر يو شمير خلکو باند ی پا تــی ـ
دی داسا سی قانون داته شپيتمی ما دی په
اسا س دی دولسی جر گی له خوا دتحقيق
هيئت وټاکل شی څو چه دغه موضو ع دولسی
جرگی لپاره روښنا نه شی .

همدغه راز پدغی غونډه کښی په يــوه
پيشنهاد چه دولسی جر گی دخبـــرو نو د
خپرولو په با ب يې د فور يت حق در لود
بحث وشو او په نتيجه کښی فيصله وشو ،
چه له غر مي نه وروسته پدوو بجودی د
اطلاعاتو او کلتور وزير دکتور محمودحبيبی
دځواب ور کولو لپاره عمو مي غونډی تـــه
حاضر شی او په دی باره کښی دی توضيحات
ور کــــړی .

همدغه راز په دغی غونډه کښی درايو په
اتفاق تصويب وشو چه وروسته تر دی دی
دولسی جرگی خبرو نه ددارالانشاء له لاری
رسما دخپريدو لپاره باختر آژانســـ تـــه
واستو ل شی .

دولسی جرگی په هغی غونډه کښی چه
د جرگی دلو مړ ی نايب وکيل عبدالاحدکرزی
په مشر ی شوی وه د اسکا نو او املاکو د
اداری واحد او د خوراکی شيانو او عامه اړتيالو
اداری په موضوع بحث وشو او دخبرو اتر
وڅخه وروسته دنو موړی موضو ع په با ب
ديو شمير وکيلانو پيشنهاد دولسی جر گی
دزياتوغړيو له خوا تاييد شو .

همدغه راز په دغی غونډه کښی فيصله
وشوه چه وروسته تر دی دی وکيلا ندعمومی
غونډی دکار په ورځو کښی دسهار په نهو
بجو دتالار ته حاضر شی او له غر می نه
وروسته تر دووبجو پور ی دی خپل کار ته
دوام ورکــــړی .

دجوزا ۱۹ – دولسی جر گی په عمو مي
غـــو نـــډ ه کښی چـــــه د هغی جرگی
د لــو مــړ ی نـا يب و کـسيل عبد ا لاحـد
کرزی په مشر ی شو ی وه د اطلاعا تو او
کلتور وزير دکتور محمود حبيبی د ولسی
جرگی د تصميم په اسا س له غر مي نـــه
وروسته په دووبجو حاضرشواودولسیجرگی
دخبرونو د خپرو نو او نورو نشرا تیموضوع
گانو په باره کښی يې د يو شمير وکيلانو
پوښتنو ته ځوابو نه وويل .

له غر مي نه پخوا غونډه کښی د هـغو
وکيلانو د نو مو دټاکلو په باره کښیچه
دځواب اخيستلو په غونډه کښی يیداطلاعاتو
او کلتور له وزير څخه پوښتنی کو لی پچی
واچولی شو ی چه په نتيجه کښی څلور
ديرش تنو وکيلانو د اطلاعا تو او کلتور له
وزير څخه د پو ښتنو کولو لپاره خپل نومونه
ثبت کـــړل .

همدغه راز په همد ی غونډه کښی دزراعتی
انکشا ف دبانك څخه دتحقيق د هيئتدټاکلو
په موضو ع بحث وشو چه په نتيجه کښی
يوشمير وکيلانو دخپلی کانديد ی پا نی د
ولسی جرگی دارالانشاء ته وسپار لی .په
دی باره درايو اخيستل را تلو نکی غونډی

ته ټال شو ل . دمجلس اجنداد ولسی جرگی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه .

دجوزا ۲۰ – دولسی جر گی دفوایدعامی دچارو جرگه گی په خپله غونډه کـــی د خوشحال خان مینی دپروژی او دچمچهمست اوکابل دسیند د جنوبی بر خی د ا ستنادی دیوال دجوړولو په باب بحث وکړ . پهدی غونډه کښی له غر می نه پخوا په یوولسو بجو دښار جوړ ولو او کور جوړ ولو عمومی رئیس ښاغلی محمد سرور عمر د کـــا بل سر پر ست ښاروا ل ښا غلی محمد کبیر نورستا نی په داسی حال کښی چهدښاروالی ساختما نی رئیس ښا غلی محمد بصـــــیر سمیع او د خوشخال خا ن مینی د پرو ژ ی عمو می امر انجنیر علی شاهورسره ملگر ی وگډون وکړ اودجرگهگی دغړپوښتنو ته یی یوه پر بله پسی ځوابونه وویل .

دمالی او بودجی دچارو جرگه گی پهخپله غونډه کښی ددولت دباقیاتو په با ره کښی چه په موسسو او تصد یو پا تی دی غور وکـــــړ .

په نتیجه کښی له یو لړ غور او خبرونه وروسته فیصله وشوه چه جرگه گی دی له هغو موسسو شخه چه دو لت پو رو ړی دی رسمی معلو ما ت حا صل کړی او د هغـــو وروستی نتیجه دی دجر گه گی له نظـــر یو سره دولسی جر گی عمو می مجلس ته وړاند ی کړی .

همدغه راز دولسی جر گی د فرهنگیچارو جرگه گی د غیر دو لتی دیو ی جر ید ی په شکایت غور وکړ او تصمیم یی و نیو چهد جرگه گی دجوزا د درویشتمی ور ځی پـــه غونډه کښی دی د اطلاعا تو او کلتوردوزارت نماینده گډون وکړی او په دی باره کښی دی توضیحا ت ورکړی همدا رنگه دو لسی جرگی دشکا یتو د اوریدلو جرگه گی پـــه خپله غونډه کښی دیو شمیر رسید لــــیو عریضو په باره کښی دجرگه گی وروستی فیصلی صادر ی او دارالانشا ء تهوسپارلی.

دجوزا ۲۳ – دولسی جر گی دفر هنگی چارو جرگه گی د کمیټ د جرید ی دشکایت پر موضو ع باندی بیا خبر ی وکړی او په نتیجـه کښی لـه غـر می نـه مـخ کښی په لس نیمو بجو د اطلا عاتو او کلتور د وزار ت نماینده د جرگه گی په ټولنه کښی گډون وکړ او دجر گه گی دغړ یو د پوښتنو په با ب یی ځواب ووایه جر گه گی پهدغه باب خپلی زیا تی خبر ی دجرگهگیراتلونکی غونډی ته ټالی کړی .

دمالی او بودجی دچارو جرگه گی دمشرانو دجر گی شخه ولسی جر گی ته د دو لت د ۴۹ کال د بودجی د نه ر سید لـــــو پـــه موضوع باند ی غور و کړ او په نتیجه کښی یی خپله فیصله دیولړ بحث او خبرو شخه وروسته صادره او دارالانشاء تهییوسپارله څو چه سنو یه بودجه دولسی جر گی دمالی اوبودجی دچاروجرگه گی ته دمطا لعی لهکبله ژر ترژره راستو له شی چه ولسی جر گه د ۴۹کا ل پر بو دجی با ند ی دغور او تدقیق لپاره پوره وخت ولر ی .

دتقنین او عد لی چارو جرگه گیدرشوت دمخنیوی د قانون پروژه چه په ۴۵ کـا ل کښی د حکو مت له خوا پیشنهاد شوی وه د دوولسمی دور ی د اجتما عی ښیگنـــو د جرگه گی دبرابر ی شو ی مسودی ســـــره یو ځای یی دبحث او غور لاندی ونیوله .

دکانو او صنا یعو جرگه گی دبر ښنا د ځینو فابر یکو پرچا وید ل او دښاری شبکی وروسته پاتی کید ل یی بیاد غور لاند ی ونیو ل .

په نتیجه کښی دوی خپله وروستیفیصله دبرښنا دشر کت دځوابو نو درارسید لـــو تروخته پور ی ټال کړه .

جرگه گی پخوا دجوزا د میا شتی دشپاړ سمی نیتی په ټولنه کښی په داسی حا ل کښی چه دافغانستا ن برښنا د مو سسی رئیس هم حا ضر و پردغی مو ضوع خبر ی کړی وی .

دملی دفاع دچا رو جرگه گی دیوشمیر وکیلانو پر هغه پیشنهاد باند ی بـحث او خبر ی وکړی چه د مجلو بینو د تیرو کلونو داسنادو دتصفیه کولو په با ب جرگه گی تهرسید لی وو .

د داخله او محلی اداری دچارو جرگه گی دقاچاقو د مخنیو ی قانو ن تر غور لاند ی

ونیوه او په نتیجه کښی فیصله وشوه چه د جر گه گی دجوزا د میا شتی د اووه‌ویشتمی نیټی د چارشنبی دورځی په غونډه کـــی دی د عدلیی وزیر ښاغلی عبدالستار سیرت او دهغه وزار ت دتقنین رئیس دی گډو ن وکړی او دجر گه گی د غړ یو د یاد داشتونو په ځوا شا کښی دی‌ځواب ووایی .

دجوزا ۲۵ – دولسی جرگی په دغی‌غونډه کښی دمجلس داجندا شا ملی موضوعگانی لکه دزرا عتی بانك دپوروتو په با ب دجرگه گی دغړ یو تاکل دولسی جر گی دنشرا تو دغړ یو د زیاتیدلو په با ب د دارالانشاء پیشنهاد او د ځمکو د مالیی د دوه چنده‌کولو موضوع چه په ۱۳٤٤ کال‌کښی منځ‌ته‌راغلی وه اوو دولایتونو داداری غونډ و قـا نـون پکښی شا مل و دولسی جرگی د منشـــــی وکیل سید مبین شاه له خوا ولوستل شو .

وروسته دولسی جرگی غونډی تولو دمخه دتحقیق دجرگه گی د هیئت دټا کلو موضوع تر بحث لاندی و نیوله اودرایو‌یوشمیر‌پانی‌د دارالانشاء له خوا دغونډی ټولو غړ یو ته وویشلی شوی چه وکیلان په هغی پاڼه‌کښی دمخصو صی نښی په کولو سره د خپـلی خوښی کاندید مشخص کاند ی .

وروسته له هغی چه وکیلانو د رایو خپلی پانی په صندو ق کښی واچو لی په دی‌با ب درایو شمیر ل دیوه هیئت له خوا وشو چه په نتیجه کښی دیو ویشتو تنو وکیلانو له جملی ځنی چه خپل نو مو نه یی په همدی منظور ثبت کړی و دهغو ی۹تنه وټاکل‌شول.

دجوزا ۲٦ – دولسی جرگی د لومړی‌نایب عبدالاحد کرزی په مشر ی عمو می غونډه وشوه او دهغی جر گی دپخوانی فیصلی په اساس ماسپښین په دوو بجو با ند ی د پوښتنی غونډه جوړه شوه او داطلا عاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی پکی برخه واخیستله .

په‌دغی غونډه کی دولسی جرگی دخبرونو دنشر ولو دجراید و د خارنی او سانســور او د هیواد د داخلی نورو نشرا تی موضوع گانو په با ب یو شمیر وکیلانو د اطلاعاتو او کلتور دوزیر ځخه پوښتنی وکړ ی چه په‌مقابل کی دو کتور حبیبی له‌خوا ځوابونه ورکړل شول .

هغه وکیلان چه په دغی غونډه کی یی د اطلاعاتو او کلتور دوزیر ځخه پوښتنی‌کړیدی دادی :

دهرات دانجیل وکیل ښاغلی عبدالقدوس مومند ، دخوست وکیل ښاغلی شیر محمد خوستی ، دکوز کنړ وکیل ښاغلی محمدآصف پوپل ، دازرو وکیل ښاغلی لعل گل فریاد، دقادس وکیل ښاغلی سید محمد غو ث ، دتیوری وکیل ښاغلی فخر الد ین اودکابل دمرکز وکیل ښاغلی محمد یوسف بینش .

دسهار په غونډی کی د زرا عتی بانك د تحقیق د هیئت غړ ی چه پخوا دولسی جرگی له خوا ټاکل شوی و په لاند ی ډول سره دعمو می غونډی دتایید وړوگرځیدل .

دمزار شریف د مر کز وکیل ښا غلـــی محمد سرور اکبری ، دسمنگا نو د مر کز د وکیل ښاغلی عبدألها شم دو لت زی ، د پکتیا دولایت د ځمکنیو وکیل ښا غلـــی سراج الد ین منگل، دکابل چار د هی وکیل ښاغلی محمد آصف امانی ، دکنړ ونو د خوکی وکیل ښاغلی غلام محمد صا فی ، دپل علم وکیل ښاغلی مولو ی سید اکبر دفراه دانار دری وکیل ښاغلی‌محمدجمعه‌عینك دجاغور یو وکیل ښاغلی محمد ایوب‌سلطانی ددهراود وکیل ښاغلی محمد کریم صحرایی او دشکر دری وکیل ښاغلی سید ظاهرشاه.

دغه راز د اداری هیئت له خوا د ولسی‌جرگی دغړیو دحاضر ی دکلکی څارنی او د هغو ناقلینو د مشکـلاتو دمو ضو ع‌په با ب چه پخوا دهغوی عریضی د شکایتونو داوریدلو په جرگه گی کی مطالعه شو ی وی او د زیا تی مطالعی لپاره عمو می غـونډی تـــه وړاندی شو ی وی هم بحث او خبر ی پری وشوی چه په نتیجه کی لومړی پیشنهاد د رایو په اکثریت تایید اوتصویب شو او په دوهم پیشنهاد با ند ی درایو په اکـثر یت فیصله وشوه چه دزیاد غور او بحث له‌کبله دی دغی موضو ع ته لو مړی حق ورکړی شــــی .

په‌دغه غونډه کی چه له غر می ځخه‌وروسته تر ځلورو بجو پور ی یی دوا م در لود د مجلس اجندا دولسی جرگی دلو مړ ی‌منشی وکیل سید مبین شاه له خواولوستله‌شوه .

دجوزا ۲۷ – دولسی جر گی دشکایا تو اوريد لو جرگه گی پر یو شمیر عریضو باندی د غور کولو څخه وروسته خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یی واستوله .

دتقنین او عـدلی چـا رو جرگه گی د رشوت مجازا تو د قانون پروژه تر بحث لاندی ونیوله د انکشافی پلان دجرگه گـــی په غونډه کی تر غر می دمخه په لس نیمو بجو د داخله وزیر انجنیر محمد بشیرلودین او دمغه وزار ت دپـلان رئیس ښا غلـــی امیر محمد حسیب گډون وکړ او د هیواد د اساسی تشکیـلا تو په اساس چه د پکتیا ولایت دیوه ولایت څخه و در و ولایتو ته جگ کړا ی شی دجر گه گی دغړوشفاهی پوښتنو ته ځواب ورکړی دکانو او صنا یعو دچارو په جرگه گی دبرښنا دسرویسانـــو کلنی لگښت او د ښاری شبکو دلاری‌دبرښنا تخمینی لگښت باندی خبر ی شو ی اووویل شوه کوښښ دی وشی چه د یوه سا عـــت کیلوا ت کلنی لگښت دی لږ شی څـو د برښنا د عایداتو څخه تکتانه او اصلی‌پانگه بیرته تادیه کړ ای شی د داخلی چارو په جرگه گی که دقاچا ق دبند ولو قانو نتر بحث لاندی ونیو ل شو عدلیه وزیر ښا غلی عبدالستار سیر ت او دمغه وزار ت دقوانینو رئیس تر غر می دمخه په لس نیمو بجو د جرگه گی په غونډه کی گډون وکړی او په مربوطو موضو ع کی دجر گه‌گی دغـــړ و پو ښتنو ته ځوابونه ورکړی همد غـه رنگه دجرگه گی تر غر می وروسته غونډه کی دا فیصله وشوه چه دجوزا په ۳۰ نیټه دشنبی دور څی په غونډه کی دی دکابل والی پوهاند دکتور عبدالله واحدی دکابل ا منیه قوماندان او څارنوا ل گډون وکړی اودعمومی‌بندیخانی او نورو بندیخانو په با ب دی دوکیلا نـو پوښتنو ته ځواب ووا ی .

دما لی او بو دجی د چارو جرگه گی د دووکانا دا یی الو تکو در انیو لو موافقت لیك سر دنو ی څخه تر بحث لاند ی ونیوی او تربحث او څیړنی وروسته یی خپل قرار صادر کړی او دارالانشاء ته‌یی و سپارل .

دجوزا ۲۸ – د داخله او محلی اداری د چارو دجر گه گی په غونډه کښی دجر گه گی دپخوانی تصمیم په اثر له غر می نه پخوا په لسو بجو دکابل والی پوهاند دکـــــتور عبدالله واحدی ، امنیه قوماندان ډ گر مـن عبدالمنان او د کابل دولایت څارنوا ل‌ښاغلی سر دار محمد گډو ن وکړ او دبر یکو ت‌د عمو می محبس د وروستی پیښی په با ره کښی یی دجر گه گی دغړ یو پوښتنو تـــه ځوابو نه وویل او دجر گه گی یو شمیر لیکل شو ی پوښتنی یی دځوابو نودبراپرولو له پاره له ځانو سره واخیستلی .

همدغه راز دولسی جر گی د ما لی او بودجی دچارو جرگه گی غونډه وکړه او د څارویو د ما لیی دقانون پروژه تر غور او بحث لاند ی ونیو له چه د مواد و په باره کښی دجرگه گی دغړ یو له خوایو لږ خبری وشو ی او په دی باره کښی یو شمیر یاد داشتو نه واخیستل شو ل او فیصله وشوه چه دچار شنبی دور څی دسر طا ن د دریمی نیټی په غونډه کښی دی دمالیی‌وزیر دکتو ر محمد امان گډون وکړی او په دی باره‌کښی دی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته‌ځوا بو نه ووایـــی .

دفواید عامی او مواصلا تو جرگه گـــی په خپله غونډه کښی لومړ ی د دروازدولسوالی دوکیل ښاغلی عبدالر حمن کو فی په‌پیشنهاد چه د بدخشا ن له ولایت څخه د درو ازتر ولسوالی پوری دتیلفو ن دلین دغز ولوپه باره کښی و بحث وشو کله چه په دی باره کښی یی له یولږبحث نه و روسته یی خپله فیصله صادره کړه ور پسی یی دسلطا ن محمود ټیکه دار دعرض موضو ع بیا تر غور لاندی ونیوله په نتیجه کښی یی له‌ورستی غور نه وروسته په دی باره کښی‌خپله‌فیصله صادره کړه چه وروسته بیا دارالانشاء ته سپارله کیږی .

دغی جرگه گی په خپله له غر مـی نـه وروسته غونډه کښی دپو ستی د اپرو گرام دمحصو ل موضو ع چه د مالی او بود جی دچا رو دجرگه گی له غور نه وروسته د دارالانشاء له لاری دغی جرگه گی دغـــــی جرگه گی ته رسید لی وه تر بحث لاند ی ونیو له په نتیجه کښی له شپږ و افغانیو څخه اتو افغانیو ته دپو ستی دپروگرا م دبیی دجگوالی په باره کښی د مالی اوبودجی

دچارو دجرگه گې تصویب تایید شو اوخپله فیصله یې صادره کړه څو چه دارالانشاء ته وسپار له شـــي .

ورپسې وټاکل شوه چه دچار شـنبې د ورځې دسرطان ددریمې نیټې په غونډه کښې دې دپر چمن دوکیل ښاغلي حا جي عبدالو هاب د پیشنهاد له مخې دفوایدعامې دوزار ت ښاغلي معین دسر کونو د سا تنې او څارنې ر ئیس او د پلان رئیس دجرگه گې په غونډه کښې گډون وکړي څو چه دولایتو دفر عي سړ کونو په باره کښې معلو ما ت ور څخه واخیستل شي .

دتقنین او عدلي چارو دجر گه گې پــــه غونډه کښې درشو ت دسزا دقانو ن پـــــه مسوده بحث دوام در لود .

دکانو او صنایعو دچارو جرگه‌گې په‌خپله غونډه کښې دصناعتي فابریکو او دبر ښناد دستگاه و د اقتصا دي والي او تولیدا تو په باره کښې چه ډیره استفاده نه ور څخـــه کیږي غور وکړاو فیصله یې و کړه چـــه دچارشنبې دورځې د سر طان دریمې نیټې په غونډه کښې دې دکا نو او صنا یعـــو دوزار ت معین انجنیر عبدالقدوس مجید د معلو ماتو له پاره جرگه گې ته حاضر شي اودجرگه‌گې پخوا نیو پو ښتنو ته چه‌په‌وخت او زما ن کښې یې ځواب نه دی ور کړ ی او دجرگه گې یو شمیر اوسني پوښتنو ته دې ځوا بو نه ووایي .

دملي دفاع دچارو دجر گه گې په غونډه کښې د تیروکلو دجلبیانو دسندونودتصفیې په با ب د داخله وزار ت د تشکیـــلا تو د ریاست او د احصا ییې دریاست په‌ځوابونو خبر ی اتر ی وشو ی په نتیجه کښې تصمیم ونیو ل شو وروسته له هغه چه‌جرگه گې‌خپله فیصله صادره کړه د دارالانشاء له لارې د تقنین اوعدلي چارو جرگه گې ته استوا له کـــیږي .

دکرهنې او مالدار ی د چارو دجرگه‌گې په خپله غونډه کښې دارغستان دو کـــیل دپیشنهاد موضو ع چه د کند هار دبین‌المللي هوایي میدان دجنو بي سیمې د مځکو داوبو دلږ والي په باره کښې و بیا تر غورلاندې و نیــو .

دشکایتو د اور ید لو جرگه گې په یو شمیر رارسید لیو عریضو غور وکړ اوخپلې فیصلې یې صادرې کړې او دارالانشاء ته‌یې وسپار لې .

دجوزا ۳۰ – دولسي جرگه په عمو مي غونډه کښې چه دولسي جر گې دلو مړی‌نایب وکیل عبدالاحد کر زی په مشر ی جوړه‌شوې وه پر یوشمیر پیشنهاد ونوباندې چه دفوریت غوښتنه یې کوله‌بحث وکړي .

په دغه غونډه کښې د ثبت او چا پولواو دخبرونو د خپرولو او مربوطو مرا جعو ته دهغه دلیږ لو دمدیریت په نامه‌دیوې خانگې دتاسیس په هکله پیشنهاد د دارالا نشــــاء دخوا څخه ولوستل شو .

عمو مي مجلس په تیرو غونډوکښې‌فیصله کړې وه چه دکار د اسانتیا په غر ض دې دمجلس په اجندا کښې داخلي موضوعگانې دې تر مخه چاپ شي او وکیلا نو ته دې وسپارل شي څو وکیلا ن و کو لای شي د هغو په کتلو سره هغه موضو عا ت چه طرح کیږي د مخه لا ښه تحلیل او تجز یه‌کړي .

وروسته له هغه چه نوموړي پیشنهاد د تایید وړوگرځید یو ز یات شمیر وکیلا نو په دغه بر خه کښې خپل نظر څر گند کړې زیا ت بحث او وروستۍ فیصله وراتلونکې غونډې ته وځنډول شوه په دې غونډې کښې دکابل ولایت دچار دهي وکیل ښاغلي محمد آصف اما نی او دکوز کنړ وکیل ښا غلـــي محمد آصف پوپل دیو شمیر وکیلا نو د پیشنهاد په اساس په دې خاطر چه نو موړي وکیلان سابقه لرونکي او تجر به کاره دي د کابل او ننگر هار دولایتو دنما یند گا نوپه حیث دمجلس دغړ و په اکثر یت د ما لي‌چارو دجرگه گې په غړ یتو ب با ند ی وټا کـــل شـــوه .

دسرطان ۱ – دولسي جر گې په عمومي غونډه کې چه دولسي جر گې دلو مړي نایب وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ۍ شو ی وه داجتما عي چارو د ښیگنې دجر گه گې دغړو په انتخا ب باندې خبر ی وشو ی او نهو تنو وکیلانو په دغه جر گه گې کې دگډون دپاره خپل نومونه ثبت کړل او د عمو مي مجلس دتصویب دپاره دارالانشاء ته‌وسپارل

شوه .

عمو می مجلس تر غور کولو وروسته د اجتماعی ښیگڼی د جر گی دنهو تنوغړیتوب درایو په اکثر یت تصویب کړی . همد غه رنگه عمو می مجلس تر غر می وروسته‌غونډه کی دناقلینو د اسکانو موضوع طرح اوتربحث لاندی و نیوله .

دغه موضوع پخوا د هیواد دبیلو بیلو ولایاتو د نا قلینو د ۱۲ تنو وکیلا نو دعرض په اثر دشکایا تو د اورید لو دجر گه گی له خوا تر کتنی لاند ی نیول‌شوی ده اوجرگه گی په اوو مادو کی خپل نظریا ت دوروستی غور او فیصلی دپاره عمو می مجلس ته وړاند ی کړی وه .

همدغه رنگه دعمو می مجلس د ناقلینو د چارو په برخه کی د وزیرانو د عا لی مجلس د ۱۳۴۸ کا ل دسنبلی د میا شتی دلسمی نیټی فیصله باندی بحث وکړی. و رو سته له هغه چه د ناقلینو د اسکا ن په هکله د شکایا تو د اور ید لودجرگه‌گی‌دفیصلی متن دولسی جرگی دعمو می منشی وکیل مبین‌شاه امیر له خوا و لو ستل شوی‌یو زیات‌شمیر وکیلانو په د غه بر خه کی خپلی نظریی څرگند ی کړی او نظریا ت او پیشنهاد ونه یی دارالانشاء ته وړاند ی کړه په دی برخه کی وروستی فیصله وراتلو نکی غونډی ته تال شوه غونډه دلسو بجو څخه شروع او دغرمی وروسته تر دوو بجو پور ی دوا م در لود .

دسر طان۲ ـ دولسی‌جرگی‌ترغرمی دمخه عمو می غونډه کښی چه دولسی‌جر گی‌دلومړی نایب وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ی‌جوړه شوی وه د ۱۳ دوری دانتخاباتو دشکایا تو اوریدلو او دکر هنی‌دبانك د چارو د تحقیق او داجتما عی چارو دښیگڼواداری هیئتونه د رایو په اکثریت تصویب شوه .

نوموړ وجر گه گیو پخوا خپل اداری هیئتونه انتخا ب کړی وه او د عمومی مجلس دتصو یب دپاره یی دارالانشاء ته‌سپارلی‌وه ددغه جرگه گیو اداری هیئتو نه داډول ټاکل شو ی دی . دلغمان دقرغه یی وکیل ښاغلی شمس الحق پیرزاده د ۱۳ انتخابا تی دوری دشکایاتو اوربد لو دجرگه گی درئیس په حیث دخلم وکیل ښا غلی شجاع‌الدین‌شریفی دنو موړی جرگه گی درئیس دنا یب په‌حیث دشینډند وکیل ښاغلی امان الله د منشی په حیث دمزار شریف وکیل ښا غلی محمدسرور اکبر ی دکر هنی دبانك دچارو دتحقیق د هیئت درئیس په حیث دانار در ی وکیل ښاغلی محمد جمعه عینك درئیس د مرستیال په حیث دجاغور یو وکیل ښاغلی محمد ایوب سلطا نی د منشی په حیث .

د کو هدامن دقره باغ و کیل ښا غلی غلام سرور داجتماعی ښیگڼو د جر گه گی درئیس په حیث دقر قین وکیل ښا غلی‌محمد احمد د ر ئیس دنایب په حیث‌دده سزوکیل ښاغلی محمد احسا ن دنو موړی جر گه گی دمنشی په حیث همدغه ر نگه د استجوا ب په غونډه کښی چه تر غر می وروسته په دوو بجو جوړه شوی وه د اطلاعاتو اوکلتور وزیر دکتور محمود حبیبی په هغه کښی‌گډون وکړی او د یو شمیر وکیلا نو پوښتنو ته چه پخوانی دوینا کولو د پاره نو مو نه ثبت کړی وه جوابو نه ورکړل .

په دی غونډه کښی داطلا عا تو اوکلتور دوزیر څخه دور ځپانو او جرا ید و دخپرونو دفلمو نو د سانسور دانیس ، اصلاح‌ورځپانو او مذهبی خپرونو د خار جی‌کتابو نوسانسور دانیس اصلاح ورځپانو د پانو زیا توا لی‌د افغانستا ن د ملی او تاریخی شئوناتوساتلو اونورو موضوعاتو په باب یو شمیر و کیلانو پوښتنی وکړی چه داطلاعا تو او کلتور د وزیر دکتور محمود حبیبی له خوا جوا بونه ورکړه شوه .

دعمو می مجلس اجندا دولسی جر گی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه هغه وکیلانو چه په دی غونډه کښی داطلاعاتو او کلتور دوزیر څخه‌پوښتنه کړیده دادی : د درواز وکیل ښا غلی عبدالر حمن ، دسید کر م وکیل ښا غلی شهباز احمد زی ، دبگرامیو وکیل ښا غلی عبدالرسول ، دلوگرد پل علم وکیل ښاغلی مولو ی سید اکبر ، دبگرام وکیل ښا غلی عنایت الله ابلاغ ، دغزنی دنا ور وکیل ښاغلی عبدالحسین مقصودی .

دسرطان۳ ـ دولسی‌جرگی دمالی‌اوبودجی د

چاروپه‌جرگه‌گۍ کښی دخارو یو د مالیی د
په جرگه گۍ کښی دخارویو دمالیی‌دقانون
پــــروژه تر بحث لاندی ونیول شوه .
دمالیی وزیر دکتور محمد امان د هغــه
وزارت دعوایدو درئیس میر ضیاء الدین
په ملگرتیا له غرمی نه پخوا په لس نیمو
بجو دجرگه گۍ په غونډه کښی گډون‌وکړ
او په دی باره کښی یی دجرگه گۍ‌دغړیو
پوښتنو ته ځوابونه وویل .
دغی غونډی له غرمی نه وروسته تر دری
نیمو بجو پوری دوام وکړ ددغی موضوع
فیصله دجرگه گۍ راتلونکو غـونډو تــه
وځنډول شوه .
دفوایدعامی دوزارت معین انجـــنیر
غوث الدین متین دسړکونو دساتنی او
څارنی رئیس انجنیر معراج الدین نوری
اودهغه وزارت د پلان رئیس دفوایدعامی
دچارو د جرگه گۍ په غونډه کښی گډون‌وکړ
او د افغانستان دټولو ولایتو دفرعی‌سړکونو
په باره کښی یی دجرگه گۍ دغړیــــو
پوښتنو ته ځوابونه وویل او دجرگه گۍ
یوشمیر لیکل شوی پوښتنی یی دځوابونو
دبرابرولو په غرض له ځانوسره‌واخیستلی.
دغی غونډی له غرمی نه وروسته دریو
بجو پوری دوام درلود .

وشو په نتیجه کښی فیصله وشوه‌چه‌دسرطان
دشپږمی نیتی دشنبی دورځی په غونډه‌کښی
دی دپوهنی او فواید عامی ښاغلی وزیران
گډون وکړی او په دی باره کښی دی‌دجرگه
گۍ دغړیو پوښتنو ته ځوابونه ووایی.
د داخله چارو په جرگه گۍ کښی فیصله
وشوه چه د سرطان د لسمی نیتی‌دچارشنبی
دورځی په غونډه کښی دی داخله ښاغلی
وزیر په جرگه گۍ کښی گډون وکړی او د
بندیانو دحالت په باره کښی دی د جرگه‌گۍ
دغړیو پوښتنو ته ځوابونه ووایی .
د تجارت دچارو په جرگه گۍ کښی
وروسته له هغه چه دایجنسیو په باره‌کښی
یولړ خبری وشوی فیصله وشوه چه‌دجرگی
دسرطان دځلورمی ورځی په غونډه کښی‌دی
دسرویسونو دشرکت ښاغلی رئیس‌حاضر
شی او په دی باره کښی دی دوکیلانـــو
پوښتنو ته ځوابونه ووایی .
دشکایتو د اوریدلو په جرگه گۍ کښی
په یوشمیر عریضو غور وشو او جرگه‌گۍ
خپلی فیصلی دارالانشاء ته وسپارلی .
دتقنین او عدلی چارو جرگه گۍ‌درشوت
دسزا دقانون په پروژه بحث وکړ او پــه
هغه باره کښی دنظر یو د یووالی په باب
خبری وشوی .

دکانو اوصنایعو دچارو په جرگه گــۍ
کښی دجرگه گۍ دپخوانی تصمیم په اثـر
دکانو او صنایعو دوزارت معین انجــنیر
عبدالقدوس مجید او دصنایعو رئیس گډون
وکړ او دبرښنا دځینو فابریکو دبرچاوی
او بندښت په باب او هم د خواجه‌گوگردك
دگاز دتولید په موضوع کښی چه په کومه
اندازه گاز ایستل کیږی او تولیدیږی
توضیحات ورکړه وغوښتل شول چه د
جرگه گۍ دغړیو د خولی پوښتنو ته یی
ځوابونه وویل او دجرگه گۍ ځینی لیکل
شوی پوښتنی یی دځوابونو دلیکلو له‌پاره
له ځان سره واخیستلی .
دفرهنگی چارو دجرگه گۍ له غرمــی
نه مخکښی او له غرمی نه وروسته غونډه
کښی دپوهنی دوزارت د۱۳۴۹ کـــال
دمرکز او ولایتو دښوونځیو د ودانیو د
احصاییی‌او پروگرام په موضوع بحث

دسرطان ۵ ـ دولسی جرگی دشکایتو د
اوریدلو په جرگه گۍ کښی دپامیردسینما
داجاره دارانو سید جان او عبد الرحمن
په موضوع او د لغمان دولایت د علینگار د
خلکو په عریضو چه پخوا د مالیی دتکـرار
اخیستلو په باره کښی جرگــه گۍ تــه یی
عریضه رسیدلی وه او یوشمیر نورو په‌باب
بحث وشو او دجرگه گۍ فیصلی دارالانشاء
ته وسپارلی شوی . دتجارت دچارو پــه
جرگه گۍ کښی دپخوانی تصمیم له مخی
په لس نیمو بجو د سرویسونو دشرکت
رئیس ښاغلی حفیظ الله رحیمی گډون وکړ
او دایجنسیو په باره کښی یی دجرگه گۍ
دغړیو پوښتنو ته یی ځوابونه وویـــل
وروسته له هغه دجرگه گۍ غړیو تصمیم
ونیو چه په نورو موضوع کښی یوشمیر
لیکل شوی پوښتنی دسرویسونو شرکت
ته واستوی .

دسرطان ٦ – دولسی جر گی دبین‌المللی روابطو دچارو په جر گه گۍ کښی‌صدراعظم او د خارجه چارو وزیر ښاغلی نور احمد اعتمادی‌له غرمی نه پخوا په لسو بجــو د جرگه گۍ دپخوا نی تصمیم له مخی په داسی حال کښی چه دولسی جر گی لو مړی‌نایب وکیل عبدالاحد کرزی هم حاضر و دجرگه‌گۍ په غونډه کښی گډون وکړ .

ښاغلی صدراعظم دجر گه گۍ دغړ یو یو شمیر پو ښتنو ته چه په عمو می ډو ل د هیواد دخارجی سیا ست او ځینو مشخصو موضو گانو او افغانستا ن په داخلی حالاتو او خارجی روابطو پور ی دهغه دراتبا ط په باره کښی وی ځوابو نه وویل .

دشکایتو د اورید لو دچا رو جرگه گۍ دښهرستا ن دخلکو په عریضه چه د هــغی ولسوالی دولسوا ل او نورو مامورینو لــه لاسه یی کړ ی وه له غو نو رو عریضوسره بحث وکړ جرگه گۍ له یو لړ بحث‌نه‌وروسته خپلی فیصلی دارالانشاء ته ضا دری کړ ی.

همد غه را ز په دغی غونډه کښی‌تصمیم ونیو ل شو چه د دو لتی انحصا راتو رئیس دی دسرطان د لسمی نیټی دچارشنبی‌دورځی پــه غــو نــډ ه کښی گـــډ و ن وکړی او د دولتی انحصاراتو د یو شمــیر پخوانیو ما مورینو د عرض په باره کښی دی دجر گه گۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابونه ووایـــی .

دفرهنگی چارو دجرگه گۍ په غونډه‌کښی دصدارت دو هم مرستیا ل د پو هنی وزیــر دکتور عبدالقیو م د فواید عا می وزیرانجنیر محمد یعقوب لعلی دجر گه گۍ دپخوا نــی تصمیم له مخی گډون وکړ او د مرکز او د هیواد دولایتو دلو مړ نیو او ثانوی‌ښوونځیو د ودانیو دکار دپرو گرام په باره کښی یی توضیحا ت ور کړل .

همدغه راز په دغی غونډه کښی دنو موړو وزارتو دتعمیرا تو رئیسانو د پو هنی‌دوزارت په چوکا ت کښی دتعمیرا تو دریا ست د وظیفی او دهغو ودانیو پا خه او خا م جوړولو په برخه کښی چه دفواید عا می اود پوهنی دوزار تو تر منځ دهغو په با ب دنظر یــو اختلاف موجود دی هم تو ضیحا ت‌ورکړل .

دتعمیرا تو رئیسانو دهغوښوونځیودودانیو په بر خه کښی چه ځینی دخلکو اودپوهنی دوزار ت په همکار ی جوړی شوید ی او ځینی یی له څو مودی را هیسی نیم کاره‌پاتی دی دجرگه گۍ دغړ یو پوښتنو ته‌ځوابو نه وویل . وروسته له هغه یی یو شمیر لیکل شوی پوښتنی دځوابو نو د برابرو لو له‌پاره له ځانو سره واخیستلی .

دقاچا ق بندولو قانو ن د داخله او محلی اداری دچارو په جرگه گۍ کښی تر بحث لاندی ونیو ل شو او له غور او بحث نه وروسته ددغه قانو ن لو مړ ی فصل له ځینو تعدیلا تو سره تصویب شو .

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گۍ کښی دحکو مت دقضا یا وو داداری د قا نو ن دلو مړی ضمیمی پروژه له ځینی زیا توا لی سره تایید شوه .

همدغه راز په دغی غونډه کښی دخرافا تو دمنعه کولو دقانون پروژه چه دو لسی‌جرگی د دوولسمی دور ی داجتما عی ښه وا لی د جرگه گۍ له خوا یی مسوده جوړه شو ی وه له دی کبله چه نواقص یی در لودل او فوری نه وه رد شوه .

دمالی او بودجی دچارو په جرگه گۍ‌کښی دځارویو د ما لیی د محصول او د ما لیی د وزیر په ځوابونو چه پخوا یی دغی جرگه گۍ ته وړاند ی کړی و بیا بحث و شــو وروسته له هغه جرگه گۍ دنوموړی قا نون په باره کښی بحث وکړ او په دی باره‌کښی وروستی فیصله راتلونکی غونډی ته‌پاتی‌شوه.

دملی دفاع دچارو جرگه گۍ د پخوانیو کلو له ۲۰ کا ل څخه او له هغه نه پخواتر ۱۳۴۰ کاله پور ی د عذر لرونکو مجلو بینو په باب د مکلفیت د اصولنا می د ۱۵ ما دی او د ۱٦ مادی د دریم جز سره سم‌تصویب کړ او د اصو لی مراتبو د تیرو لو له پاره یی دارالانشاء ته وسپاره .

دسرطان ۷ – دولسی جرگی په عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گی د لو مړی‌نایب ښاغلی عبدالاحد کرزی په مشر ی جوړه‌شوی وه د ناقلینو د اسکا نو پر موضو ع باندی بحث وشو .

دغه موضوع پخوا د نا قلینو د وکیلا نو

دعریضی دیوی پاڼی سره دشکایا تـو د اوریدلو په جرگه‌گی کبنی مطالعه شوی او د زیاتی مطالعی په غرض په تیره هفته کبنی ددار الانشاء له خوا عمو می غونډی‌ته‌وړاندی شوی وه .

په دغی غونډه کبنی لههغه څخه وروسته چه یو شمیر زیا تو وکیلانو په دی ترڅ‌کبنی عقیده څرگنده کړه نو یو لړ هغه پیشنهاد ونه چه دوکیلانو له خوا لاسلیك شوی و د ولسی جرگی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر په واسطه غونډی ته ولوستل شو .

په نتیجه کبنی هغه پیشنهاد چه په هغه کبنی یوشمیر وکیلا نو لاسلیك کړی د رایو په اکثریت تایید او تصویب شو . په‌دغه پیشنهاد کبنی یاده شوی وه چه د ناقلینو داسکانو دموضو ع د روښانه کولو لپاره دی د داخله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین د کرهنی او ابو لگو لو وزیر ښاغلی‌عبدالحکیم او د امـلاکو او اسکانو رئیس ښا غلـــی عبدالروف ویسا دی دعمو می مجلـــس د پوښتنی په غونډه کبنی گډون وکـــړی او توضیحا ت دی ورکړی .

دسرطان ۸ – دولسی جر گی په عمومی غونډه کی چه دهغی جر گی د لو مړی‌نا یب وکیل عبدالاحد کرزی په مشر ی شوی وه په اجنداً کبنی شاملو یو شمیر موضوعگانو باندی بحث او خبر ی وشوی .

همدغه راز په دغی غونډه کی د تجار ت دچارو په جرگه گی کبنی د اجرستا ن د وکیل ښاغلی عبدالستار او دخاص اروز گان دوکیل ښاغلی عبدالقیوم غړیتوب درایو په اکثریت تصویب شو .

دشورا گډ هیئت : ـ دوکیل عبدالکر یم عمر خیل په مشر ی دشورا گډ هـــیئت د او و لسو غړوپه حضورکی دغرمی‌نه‌وروسته په دوه نیمو بجو خپله دریمه غونډه وکړه‌او دشورا دگډ هیئت دهغه لومړی طرز العمل قرائت چه دوکیل محمد هاشم واسو خـــت او سناتور میرمحمد شاه صدیقیان‌په‌وسیله د دریمی مادی څخه وروسته تر تیب شو ی وو دسنا تور محمد ها شم مجددی منشی په واسطه تر سره او ماده په ماده دو هم‌قرائت چه دهغی په هر ی ماده رایی گیر ی کیدله شروع شو .

دشورا دگډی جرگه گی د جملی په‌تعدیل سره دریمه ماده دشورا په گډ هیئت سره درایو په اتفاق او څلورمه ماده درا یو په اتفاق تائید او تصویب شوه .

پنځمه او شپږمه ماده په تعدیل سره د رایو په اکثریت تایید او تصویب شوه .

دسرطان ۱۰ – دولسی جرگی د داخلــه او محلی اداری دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دجرگه گی دپخوانی تصمیم له مخی له غرمی نه مخ کبنی په لسو بجو دا خله وزیر انجنیر محمد بشیر لودین ، کابل‌والی‌دکتور عبدالله واحد ی او دژاندرام او د پولیسو عمومی قوماندان ښاغلی عبدالحکیم کتوا زی په داسی حال کبنی چه د داخله وزار ت د پـلان‌رئیس ښاغلی امیر محمد حسیب او د کابل امنیه قو ماندا ن ورسره ملگر ی وو دجرگه گی په غونډه کبنی گډون وکړ او د داخله وزار ت دما مورینو والـــیا نـــو او ولسوالانو د اداری د څرنگوالی او له خلکو سره د دو ی در و یی ، رشو ت ، اختـلاس قاچاق د مرکز او ولایتو دبندیخانو دعمو می موضوگانو او د داخله وزار ت په مر کز او ولایتو کبنی د سیمینار ونو د جوړولو او د داخله وزار ت دنورو مربوطو چارو په باره کبنی یی دوکیلانو پو ښتنو ته ځوا بو نه وویل .

همدغه راز دجرگه گی له غر می وروسته غونډه کبنی د ځینو و کیلانو د پیشنها د و او دولسوالانو دناوړو اجراآتو په باره کبنی شکایتو نه چه د دارالا نشا ء له لا ری دغی جرگه ته را رسید لی وو تر بحث لا ند ی ونیول او په دی باره کبنی له داخله وزیر څخه پوښتنی وشو ی غونډه له غر می نه وروسته ددریو بجو پوری دوام در لو د .

دشکایتو د اوریدلو جرگه گی په خپله له غر می نه پخوا غونډه کبنی د خلکو په یوشمیر عریضو غور وکړ او د هغو په باره کبنی یی خپلی نها یی فیصلی صا دری او د ارالانشاء ته وسپار لی .

همدغه راز دجر گه گی له غر مـی نـه وروسته غونډه کبنی دهغی دپخوانی تصمیم له مخی د دولتی انحصارا تو ښاغلی‌مرستیال

گډون وکړ او د انحصاراتو د څو تنو پخوانیو ما مورینو دعو ض په باره کښې یې دجرگه گۍ دغو یو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل او یولږ لیکلی شو ی پوښتنی یی د ځوابو نولیکلو له پاره ځان سره واخیستلی .

دبین المللی روابطو په جرگه گۍ کښې لومړی دعر بی متحد جمهور یت د ملی‌شوری په تلگرام چه دهغه هیواد په یوه غیرنظا می ښوونځی باندی داسرائیلو د حملی په‌باره کی ووچه چه دهغی په اثر شپږ ځلوېښت تنه ټپیان شو ید ی بحث وشو په‌نتیجه‌کښې دجرگه‌گۍ حاضر و غړیو داسرائیلو دظالم دولت دغه وحشیانه او ناجوانمردانه کار او له هغه څخه د امپر یالستا نو طر فدار ی وغندله .

همدغه راز د جرگه‌گۍ غړ یو د عربو له مبارز و خلکو طرفداری او د اسرا ئیـلـو د دولت او دهغه دطرفدارانو د اعما لو په نسبت یې خپله کر که اعـلام کړه .

وروسته له هغه ددووسوو او شل ز رو سترلنگ پونډ و د پور موضو ع چه دبغـلان دقند جوړولو د فابریکی له پاره پـخـو ا دبرتانیې له دو لت څخه ا خیستل شوید‌ی‌تر بحث لاند ی ونیو په پای کښې فیصله وشوه چه نو موړی پور د اساسی قانون د ٦٤مادی په خلاف دشوری له تصو یب څخه دمخه اخیستل شوید ی جرگه گۍ خپله نه موافقه څرگنده کړه او دواړه مو ضوع گا نی یی دارالانشاء ته وسپار لی څو چه دو لسی جرگی عمو می غونډه ته وړاندی شی .

دولسی جر گی د تقنین او عد لی چارو جرگه گۍ محکمو ، شر کتونو د اساسنا مو او موتوری عرادو دحق الثبت د فور مودبیې دقانون پروژه تر بحث لاندی ونیو له چه له یولږ غور نه وروسته دجرگه گۍ له خـوا تاییده شوه .

همدغه راز په دغې غونډه کښې په عدلیه وزار ت کښې دتقنین دچارو د تنظیم او له عدلیه وزار ت څخه دفتو ی د اداری دلغوه کیدو دقانو ن پروژه چه نو موړی پروژه د مشرانو دجر گی دعمو می مجلس له خوا له یولږ تعدیلاتو سره تصویب شو ی وه تر بحث لاند ی ونیو ل شوه په نتیجه کښې‌دغې جرگه گۍ هم دمشرانو دجر گی تعد یل‌شوی پروژی تایید کړه او خپله فیصله یې‌صادره کړه .

جرگه‌گۍ په خپله له غرمی نه وروسته غونډه کښې د احتکار د منعه کیدو او د نرخونو دکنترو ل دقانون پروژه تربحث‌لاندی ونیوله په نتیجه کښې یی تصمیم ونیو ل شو چه نو موړی پروژی دی گستتنر شی او دزیا ت غور له پاره دی دجرگه گۍ غړیو ته ورکړ له شی .

له غرمی نه پخوا په لسو بجو د رهنی او تعمیراتی بانك رئیس ښاغلی‌عصمت‌الله‌عنایت سراج دفوایدعامی دچارو په جرگه‌گۍ کښې گډون وکړ او د هغه دچارو په باره کښې یی د جرگه گۍ دغو یو د خو لی پوښتنوته ځوابونه وویل او یو لږ لیکل‌شو ی پوښتنی یی د ځوا بو نو د لیکلو له پاره له ځا ن سره واخیستلی .

دتجار ت دچارو په جرگه گۍ کښې له غرمی نه پخوا په لس نیمو بجو د بندروالی رئیس ښاغلی عبدالحفیظ کاکړ گډون وکړ او دبندروالی د تشکیل او بودجی په باره‌کښې یی دجرگه گۍ دغو یو پوښتنو ته ځوابونه وویل .

همدغه راز جرگه گۍ له غر می نه‌وروسته غونډه کښې فیصله صادره کړ ه چه‌د٤٩ کال دسرطان ددیار لسمی نیټی دشنبې دور ځی په غونډه کښې دی دتجار ت وزیر دکـتور محمد اکبر عمر گډون وکړی او دایجنسی او د انفرا دی نسا جیو د فابریکو او دصادراتی مالو نو او دسودا گرو د عریضو په با ب دی‌چه جرگه گۍ ته را رسیدلی د ی اونورو تجارتی چارو په باره کښې د جرگه گۍ د غړیو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی همد غـه رنگه دفر هنگی چارو جرگه گۍ په غونډه کی د درواز دو کیل ښا غلی عبدالرحمن کوفی پیشنهاد چه غوښتل یی د درواز د ولسوالی منځنی ښوونځی دی لیسی اولومړنی ښوونځی دی منځنی ښوونځی ته‌لوړشی‌ترغور او څیړنی لاند ی ونیو ل شو چه په نتیجه کی تریولږ بحث او خبر و وروسته خپـلـه فیصله صادره او دارالانشاء ته یی‌واستوی.

همدغه رنگه دیو شمیر نو رو وکیلانو په پیشنهاد ونو با ندی بحث او څیړنه وشوه او وروسته فیصله وشوه چه د ٤٩ کا ل د

ولســـی جرګـــه

سرطان په ۱۳ نیټه دی د میر منو ټو لنی
رئیسه میر من صالحه فارو ق اعتـــما دی
دسوالونو دځواب دویلو دپاره را شی ا و
توضیحا ت دی ورکړی .
دمالی او بودجی جرګه ګی په غونډه کی
دمواشی پرقانون یی ځپل بحث تهدوام ورکړ
ځو وروستی فیصله یی راتلو نکو غونډو و ته
پر ی ښودله .

دسرطان ۱۳ – دولسی جرګی د شکا یتو
د اوریدلو دجرګه ګی په غونډه کښی پــه
یوشمیر عریضو چه جرګه ګی ته رسیدلی
دی بحث وشو او په نتیجه کښی یی ځپله
وروستی فیصله صادره کړه او دارالانشاء
ته یی وسپارله .
همدغه راز دولسی جرګی د پو هنیدچارو
جرګه ګی غونډه وکړه او دجرګه ګیدپخوانی
تصمیم له مخی دمیر منو د ټولنی رئیســـی
میرمن صالحه فاروق اعتمادی په دا سی حال
کښی چه د أفکار ودتنو یر مدیره هم‌ورسره
ملګری وه له غر می نه پخوا په لسو بجود
جرګه ګی په غونډه کښی ګډون وکړ او په
اسلام کښی دښځو د حقو قو په باره کښی
یی دجرګه ګی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بونه
وویل او یو شمیر لیکل شوی پوښتنی یی د
ځوا بونو د برابرولو له پاره له ځان سره
واخیستلی .
همدارنګه د ملی دفاع د چارو جرګه ګی
په ځپله غونډه کښی تصمیم ونیو چــه د
سرطان د اووه لسمی نیټی دچار شــنبی د
ورځی په غونډه کښی دی دکار دقوا عمومی
قوماندان ډګروال خواځک او دقوا ید عا می
دوزار ت دسر کونو د ساتنی او څارنی‌رئیس
ګډون وکړی او دکار دقوا و دپرسونل‌دشمیر
او د عسکر و أود تقسیما تو په باره کښی
دی معلو ما ت ورکړی .
دولسی جرګی د داخله او محـلی أداری
دچارو جرګه ګی په ځپله له غر مـی نــه
مخکښی غونډه کښی د یوشمیر وکیـلا نــو
په پیشنهاد بحث وکړ او له ځپل تصمـــیم
څخه یی د ارتبا ط په حیث داخله وزار ت
ته خبرور کړ .
همدارنګه دجرګه ګی له غر می نه‌وروسته
غونډه کښی دقاچاق بندولو دقانون دو هــم
فصل ولوستل شو أو وروسته له هغه‌دجرګه
ګی د یوشمیر غړ یو د پیشنهاد په اثـر
تصمیم ونیو ل شو چه دجر ګه‌ګی‌دسرطان
داوولسمی نیټی دچار شنبی‌دورځی په غونډه
کښی دی دمالیی او تجار ت ښاغلی وزیران
ګډون وکړی او په دی باره کښی دی دجرګه
ګی دغړ یو پوښتنو ته ځوا بونه ووایی .
دمالی او بودجی دچارو دجر ګه ګی پـه
غونډه کښی دځارو یو د مالیی په قانون‌بیا
بحث وشو چه لومړی دنو موړی قانو ن په
هره ماده را یی واخیستلی شو ی أو په پای
کښی دیوه کل په ډول په نو موړی قانو ن
رایی واخیستلی شوی چه د ځارو یودمالیی
قانون دجرګه ګی دغړ یو درا یو په‌اکثریت
ردی کړ ی شو .

دسرطان ۱٤ دولسی جرګی په عمو مـی
غونډه کښی په داسی حا ل کښی چه‌وکیلان
حاضر وو او دهغی جرګی د رئیس پوهنوا ل
دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شـوی
لومړی په اجندا کښی شا ملی موضوعګانـو
دمنشی سید مبین شاه امیر له خوا ولوستلی
شوی او په دغو موضوعګانو با ند ی بحث
وشـــو .
لومړی دهغه فرهنګی‌موافقه لیك مو ضو ع
چه پخوا د افغانستان دشا هی حکو مت او
جاپان تر منځ شوی و همد غه راز دافغانستان
دشا هی حکو مت أو د چکو سلوا کیی د
سوسیا لیستی جمهوریت تر منځ تجار تـی
موافقه لیك موضو ع چه د حکو مت له‌خوایی
دفوریت حق غوښتل شوی‌و تر بحث لاندی
ونیول شوی چه دلو مړیوالی حـق یـــی
دعمو می مجلس له خوا درایو په اکثریت
تایید او تصویب شو .
وریسی دافغانستان اوجاپا ن تر منــځ
فرهنګی موافقه لیك دمجلس له خوا تر بحث
اوغور لاندی ونیول شو چه له یو لړ بحث
او خبر ونه وروسته درایو په اکثریت‌فیصله
وشوه چه نو موړی موافقه لیك دی لو مړ ی
دبین المللی روابطو جرګه ګی ته واستو له
شی څو چه له وروستی غور نه پـــس بیا
عمومی مجلس ته وړاندی شی .
همدغه رأز دیوشمیر وکیلانو دفور یت د
پیشنهاد په اثر دنویو موټرونو دپیرودلو په

باره کښې چه دولسی جرگی دوکیلانو دوړلو راوړلو له پاره اخیستل کیږی عمو می‌مجلس ته وړاندی شو چه له یولږ بحث او خبرو نه وروسته دیوه وکیل دپیشنهاد په اسا ســ تصویب شو چه دنویو موټرو دپیرو دلوتر وخته دی له پخوانیو موټرو څخه کـــــار واخستل شی .

دسرطان ۱۵ – دشورا دگډی جرگه گی شپږمه غونډه تر غر می وروسته په داسی حال کی چه ددغی جرگه گی ۱۹ تنه غړ ی حاضر وو دلغمان ولایت دمرکز وکیل‌ښاغلی عبدالکریم عمر خیل په مشر ی جوړه شوه لومړی دمشرانو جرگی د دارالانشاء لیـــک چه دسنا تور حاجی محمد څمکنی د نا روغی او دهغه‌په ځای‌سناتورمحمدکریم کوهی‌دمشرانو جرگی دعمو می غونډی له خوا درایو په‌اتفاق ټاکل شوی وو ولوستل شو .

وروسته بیا د هیئت دطرز العمل اجنداچه ماده په ماده ولوستل شوه تر بحث لا ند ی ونیول شوه او ((۱۷)) ماده تعدیل او((۱۸)) ماده تر (۱۹) ماده تعدیل (۲۰) ماده درایوپه اکثریت او (۲۱) ماده دجرگه گی څوتنوغړو دپیشنهاد په اثر تعدیل او په دوو ما دو باندی تصویب شوه .

دسرطان ۱۶ – دولسی جرگی عمو مـــی غونډه له غر می څخه پخوا د هغی جر گی د رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك پـــه مشری په داسی حال کی جوړه شو ی وه چه نصاب پوره و .

لومړی د اجندا موضوعگا نی دولسی‌جرگی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر په واسطه ولوستلی شوی او د اجندا پر داخـــــــلی موضوعگانو باندی دیولږ خبرو څخه‌وروسته غونډه دغرمی په دوولسو بجو پـــای تـــــه ورسیده داستجواب دنه غونډی دلزو م په‌باب دوکیلانو د یوه تن ددستی پیشنهاد په اثر له غرمی څخه وروسته داستجواب دغونډی دجوړیدلو څخه په وروسته غونډه کی‌چه‌دهغی جرگی‌دمنشی‌په واسطه‌ولوستل‌شو په‌هغه‌باندی دیوه تن وکیل قانو نی اعتراض وارد وگنل شو چه ور پسی له غرمی څخه وروسته په دوه بجو او پنځه څلویښت دقیقو غونډه له نصاب څخه ولوید له .

دسرطان ۱۷ – دولسی جرگی د داخله او محلی اداری دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دقاچاق بندولو دقانون په پروژه یی بیابحث وکړ په نتیجه کښی دجرگه گی دپخواتصمیم له مخی دمالیی وزیر ډاکتر محمد امان او د تجار ت وزیر داکتر محمد اکبر عمر له غرمی نه پخوا په لس نیمو بجو د جرگه گی پـــه غونډه کښی گډون وکړ او د نو موړی‌قانون او د دولت دباقیا تو په باره کښی یی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته‌په خوله ځوا بو نه وویل او لیکل شو ی پوښتنی یی دځوابونو برابرولو په غرض له ځانوسره‌واخیستلی‌دغی غونډی تر دوولسو بجو پوری دوام درلود.

همدغه راز دولسی جرگی‌دشکایتوداوریدلو جرگه گی په خپله غونډه کښی دیو شمیر عریضو په باره کښی خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یی وسپارله .

همدارنگه دتقنین او عدلی چارو دجرگه‌گی په غونډه کښی دشوری دگډ هیئت دقانون په پروژه بحث وکړ په نتیجه کښی یی لس مادی دجرگه گی له خوا تصویب شوی او دولسی جرگی دانکشا فی پـــلان په غونډه کښی د داخله وزارت په ۱۰۳ مکتو ب چـــه پخوا ددغی جرگه گی د ۴۹ کال د ثور په ۲۷ نیټه له داخله وزار ت څخه‌پوښتنی‌شوی وه بحث وشو او دغه پوښتنه دپکتیا دولایت دوکیلانو ددغه پیشنهاد په باره کښی وه چه دپکتیا له ولایت څخه دی دری ولایتونه‌جوړ شی او داخله وزیر پخوا جرگه گی تـــــه راغوښتل شوی و .

دسرطان ۱۸ – دولسی جر گی دتقنین‌او عدلی چارو جرگه گی غونډه وکړه او دگډو هیئت دقانون د پروژی دپا تی مادو دمسودی په باره کښی یی بحث وکړ .

ورپسی یی هغه عریضه چه د متقا عدینو دشکایت په با ب دشکایتو د اورید لو لـــه جرگه گی څخه هغی جرگه گی ته رسید لی ده تر غور لاندی ونیو له په نتیجه د دواړو موضوعگانو په باب وروستی تصمیم‌راتلونکی

غونډې ته وځنډول شو .
همدغه راز دشکایتو داورید لو جرگه گۍ په خپله غونډه کښې د شلور و عریضو په باره کښې خپلې فیصلې صادرې کړ ی او دارالانشاء ته یې وسپار لی .

دسرطان ۲۰ – دشورا دگډې جرگه‌گۍ د هیئت اوومه غونډه په داسې حا ل کښې چه دهغو اتلس تنه غړي حاضر و د لغــما ن دولایت د مرکز وکیل ښاغلی عبدالکریم‌عمر خیل په مشر ی، له غر مې څخه وروسته‌جوړه شوه او په دغې غونډه کښې چه د هیئــت طرز العمل دسنا تور محمد هاشم مجد دی په وسیله مطر ح شو ۲۳ ماده په اتفــاق سره تعدیله ۲۴ – او ۲۵ ماده په اکثریت سره ، ۲۶ ماده په اکثریت سره تعد یله ۲۷او ۲۸ ماده په اکثریت سره حذفه‌شوه .

دسرطان ۲۰ – دولسی جر گی دتجار ت دچارو جرگه گۍ پخپله غونډه کښې داجندا پرشاملو موضوعگانو باندې بحث و کــړ او د هغه فیصله یې را تلو نکی غونډې ته‌پاتې کــړه .
دغه راز دشکایا تو د اور ید لو دچارو جرگه گۍ پر یو شمیر راغلیو عریضوباندې غور وکړ او په دی باب یی خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یې وسپارله .
همدارنگه د داخله چارو په جرگه گــۍ کښې دقاچاقو د بندیدلود قانون د دو هم فصل پر موضوع باندې خبرې وشوې .
دغه راز د بین المللی روابطو دچــار و جرگه گۍ له غر مې څخه وروسته په‌غونډه کښې د افغناستان د شا هی حکو مــت او جاپان دحکو مت تر منځ دفر هنگی موافقت لیك خپل قرار صادر او د عمو مي غونډې‌د غور له کبله یې دارالانشاء وسپارله .
دغه موافقت لیك پخوا د افغانستا ن او جاپان د دواړو شا هی حکو متونو له خــوا لاسلیك او د عمو می مجلس له لاری دغــور لپاره دغې جرگه گۍ ته رسید لی وه .
دسرطان ۲۲ – دولسی جرگی په عمو می غونډه کښې چه تر غر مې د مخه په (۱۱) بجو دولسی جرگی درئیس پو هنوال دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شرو ع شو له لومړۍ دغونډې اجندا دولسی جرگی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه تر هغه وروسته یو فور ی پیشنهادچه غوښته یې بیله قوانینو څخه بله موضــوع دی تر بحث لاندې نه نیو ل کیږي دمنشی له خوا ولوستل شو دنو موړي پیشنهادطرح درایو په اکثریت تایید شوه خو وروسته‌بیا په دغه بر خه کښې دوکیلانو څخه یوه تن په دې باره کښې چه پخوا نی موضو ع چه د څوورځو را هیسې بحث ور با ندې‌کیږي بیله فیصلې څخه بله مسئله طر ح کیږ ی دقانون څخه مخالف دی یو قانو نی‌اعتراض وړاندې کې پر نو موړي اعتراض با نــد ی رای واخستلې شو ی او په نتیجه کښــی اعتراض وارد وبلل شو وروسته بیا دمجلس رئیس لس دقیقې تنفس اعــلان کړی خو تر هغه وروسته غونډې نصا ب پوره نکــړای شوای همدغه رنگه دولسی جر گی‌په‌عمومی غونډه کښې د دواوو دنر خونو دلوړولو‌په باب یو فوري پیشنهاد طرح شو او موضوع ترزیاتی څیړنې وروسته درو غتیا جرگه گۍ ته وسپارلشو ی .

دسرطان ۲۳ – دولسی جر گی عمــومی غونډه چه تر غرمې دمخه په ۱۱ بجواودیرشو دقیقو دهغې جر گی د رئیس پو هنــوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی، جوړه‌شوې وه لومړۍ دغونډې اجندا ور پسې‌دجرگه گیو یوشمیر پیشنهاد و نه او تر هغه وروسته دځینو وکیلانو غوښتن لیکو نه دو لسی‌جرگی دمنشی وکیل سید مبین شاه امیر له خــوا ولوستل شوه او دغر می تر ۱۲ بجو پور ی بحث دوام وکړ .

دسرطان ۲۴ – د انتخا باتی معار ضینو دشکایتو د اورید لو جرگه گۍ خپله لومړنی غونډه شرو ع کړه دغې جر گه گۍ چه له غر می پخوا په لسو بجو یی غونډه وکړه دپکتیا دولایت دسپیر ی دولسوالۍ دکابل دولایت د ده سبز دولسوالۍ او د بدخشا ن دولایت د اشکا شم دولسوالۍ د انتخابا تی حوزو دو کالت په موضو ع یولږ بحث‌وکړ .
همدغه راز د داخله چارو جرگه گۍ‌غونډه وکړه او دپا سپور ت له بیې څخه اضافه

تکس دپاسپور تونو په ویشلو کبنــی د مامورینو د اجراآتو په خرنگوالـــی او د پاسپورت د أصو لنا می د اووم لمبرضمیمی دتعدیل په باب دیو شمیر وکیلانو پهپیشنهاد بحث وکړ په نتیجهکبنی درایو په اکثریت فیصله وشوه چه دغه موضوع د دارالانشاء له لاری عمو می مجلس ته وړاند ی شی .

همدغه راز دجرگه گی له غر می‌نه‌وروسته غونډه کبنی دشاه جوی دوکیل ښاغلی غلام دستگیر شکایت چه دغور او مطالعی له پاره دغی جرگه گی ته په رسمی ډول رارسیده لی و تر غور لاندی ونیو ل شو چــه پــه پا ی کبنی درایو په اتفاق فیصله وشوه چهدجرگه گی دشنبی دور ځی د سر طا ن ۲۷ ور ځی په غونډه کبنی دی د داخله وزارت معـــین ښاغلی الکوزی او اداری رئیس او دزا بل والی ښاغلی سخی احمد فرهاد گډون وکړی او دبحث وړ موضوعگانو په باره کبنی دی د جرگه گی دغړیو پــوښــتنو تهځــوابــو نه ووایی .

همدارنگه دتقنین او عدلی چارو جرگه گی په خپله غونډه کبنی د دواړو مجلسو د گډ هیئت دقا نون دطر حی په باره کبنی بحث او خبر ی وکړی .

پداسی حال کبنی چه دنوموړی قا نو ن له لسمی مادی نه وروسته په هره مادهباندی جلاجلا بحث او کلك غور وشو په پا یکبنی یی دنوموړی قانون په با ب خپله فیصله له یولږ تعدیلا تو نه وروسته صادره کړه .

همدغه راز دشکایتو د اوریدو لوجرگهگی دیوشمیر عریضو په با ب خپلی فیصلـــی صادری کړی او دارالانشاء ته یی وسپار لی ددغی جرگه گی غونډه له غر می نه پخوا په لس نیمو بجو شو ی وه دولسی جر گـــی دتجار ت دچارو جرگه گی د دلالی داصولنامی دضمیمی په باره کبنی له څو ورځی غور نه وروسته خپله فیصله صادره کـــړه او دارالانشاء ته یی وسپار له .

همدارنگه جرگه گی له غر می نه وروسته غونډه کبنی فیصله وکړه چه د جرگه گی د۴۹ کال دسرطان د۲۷ نیټیډ شـــــنبی د ورځیپه غونډه کبنی دی د تجار ت د اطا ق ښاغلی رئیس گډون وکړی او د تجار ت د اطاقو دفعا لیت او اساسنا می د خرگندولو په باره کبنی دی توضیحا ت ورکړی .

دسرطا ن۲٤ ـ دشوری دگډ هیئت نهمه غونډه دلغمان د مرکز دوکیل ښا غـــــلی عبدالکریم عمر خیل په مشر ی له غر می څخه وروسته په دوه نیمو بجو د نو نسوغړو په حضور جوړه شوی وه چه دهیئت منشی سنا تور محمد هاشم مجددی دیو ی بلی مادی دزیا تیدلو په با ب دیو پیشنهاد طرزالعمل په دی مضمون چه (ددغه طرزالعمل په موادو کی هغه وخت تعدیل اوزیا توالی منځتهراتلی شی چه دغړ و خلورمه بر خه یوتعدیلشوی او یازیا ت شوی پیشنهاد وړاند ی کړی او زیات غړی دغه پیشنهاد تاییدکړی). وړاندی کړ چه دخبرو څخه وروسته درایو پهاکثریت تایید او تصویب شو .

دطرز العمل دلوستلو په وخت کی دیوه کل په حیث په ۲۱ـاو ۲۲ مادی کی سناتور حبیب الله هلمند ، سنا تور محمد کریم کوهی او سناتور بهرام مهرا بی یوپیشنهاد وړاندی کړ چه په ۲۱ـاو ۲۲ ماده کی دی نوی کتنه وشی چه په هغه با ب یو لږخبری وشوی .

وروسته یو بل پیشنهاد غونډی ته وړاندی شو چه ۲۱ـاو۲۲ مادی دی تعدیلی شی چه په لسو موافقو را یو شپږ و مخالفو رایو دریو مستنکفو رایو باندی په اکثر یـــت سره په نوموړی و مادو کی تعدیل وشوه.

وروسته دگډی جرگه گی د هیئت دکار دوروځو دټاکلو په با ب غونډی ته یو لږ پیشنهاد ونه وړاندی شول چه د خبرواورایی اخیستلو په اثر دسنا تور محمد کریم کوهی هغه پیشنهاد چه دشنبی په ور ځ یی دنه نیمو نه تر خلور نیمو بجو پور ی او د دوشنبی او چار شنبی په ور ځو یی د ۲بجو څخه تر خلور نیمو بجو پوری د هیئت دکار وختونه ټاکلی و درایو په اکثریت تایید او تصویب شو .

له هغه وروسته چه د طرز العمل موادچه په دیر شو مادو کی تنظیم او منسجمشوی وو او ترپایه پوری ولوستل شو . په هغه باندی دیوه کل په ډول رای گیر ی وشوه چه په نتیجه کی په اولسو موافقو او دوو مخالفو رایو باندی په اکثریت سره تاییداو

ولســـي جرگـــه

تصويب شو .

دسرطان ۲۵ – دولسي جر گي دشکاياتو د اوريد لو دچارو دجر گه گي په غونډه کي دمراجعينو پر يو شمير عريضو با ندي غور وشو او په دي با ب يي خپله فيصلـــه دارالانشاء ته وسپارله .

دسرطان ۲۷ – دولسي جر گي دتجار ت دچارو جرگه گي غونډه وکړه او دجر گه گي دپخواني تصميم په اسا س دتجار تداتاقو نو رئيس له غر مي څخه مخکي په لسوبجو دجرگه گي په غونډه کښي گډون وکړ اود تجار ت داتاقو نو د تشکيلا تو او اصولنامي په با ب يي دجرگه گي درئيس او غـــړو پوښتنو ته ځواب وو ايه چه دغه سوا لاو ځواب پوره تر دوولسو بجو پور ی دوا م وکړ او هم په دي تر څ کښي يولړ ليکلي پوښتني طرحه او د بيالپاره د ځـــواب څرگندولو په غرض واستو ل شو ی .
جرگه گي په دي با ب زياتي پوښتني او تفصيلات راتلونکي غونډي ته وځنډ ولي او تصميم يي ونيو چه د تجار ت وزير دکتور محمد اکبر عمر دي دجرگه گي په غونډه کښي گډون وکړي او د تجارت داتاقونو دبو دجي او عوايدو په باب دي دجرگه گي دغړ و پوښتنو ته ځواب ووايي .
له غرمي نه وروسته دجرگه گي په غـــونډه کښي فيصله وشوه چه د ملکي با نك ا و پښتني تجار تي بانك رئيسا ن دي ٤۹ کال دسرطان د مياشتي د ۳۱ نيټي د چار شنبي په ورځ دجرگه گي په غونډه کښي بر خه واخلي او دخار جي اسعارو په باب دي دجر گه گي دغړ وپوښتنو ته توضيحا ت ورکړي .
دشکاياتو داوريدلو جرگه گي د ٤۹ لمبر لاري دډريور گل محمد ديوه تن د عر ض دنومړي لاري دچپه کيدلو په اثردانحصاراتو د دوه زره څلور سوه او اته اويا کيلو د شکري دضايع کولو او دغه رازدنورومراجعينو په څو عريضو باند ی غور وکړ او خپله فيصله يي صادر او دارالانشاء ته يــــي وسپارله .
دغه رازنو موړي جرگه گي د غر مي نه وروسته پخپلي غونډي کي د يو تن سيدحسن ميمند ی په غرض با ند ی غور وکړ اودهغه څه سره تصميم ونيول شو چه د ملي دفا ع دوزار ت دتشکيلا تو رئيس دی د ٤۹ کا ل دسر طان د مياشتي د ۳۱ نيټي د چارشنبي په ورځ دجر گه گي غونډي ته ور شي او په دي باب دي دجرگه گي دغړ و پوښتنو ته ځواب ووايي .
دمالي او بودجي دچارو جرگه گي غونډه وکړه او د خپلي اجندا پر داخلي موضوعاتو يي بحث او خبر ی وکړی .
دغه راز دولسي جرگي د داخله اومحلـــي اداري دچارو جرگه گي غونډه و کړه اودجرگه گي دپخواني تصميم په اسا س د داخله وزار ت معين ښاغلي الکو زی او د هغـه وزار ت اداری رئيس په داسي حا ل کښي چه د ده ورسره ملگر ی دزابل والي ښاغلي غلام سخي احمد فر هاد هم حاضر و دجرگه گي په غونډه کي برخه واخيسته او دمربوطو مطر ح شوو موضو عا تو په باره کښي يي بحث وکړ او دجر گه گي دغړ و پوښتنو ته يي ځواب ووايه اودجر گه گي يو لړ ليکلي پوښتني يي دځواب ونو دليکلو له کبله له ځان سره يوړلي .
دغه راز دغر مي څخه وروسته دجر گه گي په غونډه کښي ديوه وکيل په هغه پيشنهاد باند ی بحث او خبر ی وکړی چه د خلکو سره دمامورينو دپيش آمد په برخه کښي دبشري مطالعي د روابطو او نزاکت په نظر کښي نيولو سره دولايتو نو ولسوا ليو او د داخله دنورو اداری اجرآتو د څرنگوالي اولازمو اصلاحاتو په خـــــوا وشا کښي د داخلي وظايفو د اصو ل داستناد پر اساس هغي جرگه گي ته وړاندي شو ی وچه په نتيجه کښي دجرگه گي دغړ و دراېو په اتفاق دغسي فيصله وشوه چه دجرگه گيو دکار په ورځو کښي دي د داخله چارو اودجر گه گي غړي ولايتو نه و گوری .

دسرطان ۲۷ – دشور ی دگډ هيئت لسمه غونډه په داسي حا ل کښي چه نو لس تنه غړي حاضر وو دلغمان دمرکز وکيل ښاغلي عبدالکريم عمر خيل په مشر ی وشوه . د هيئت منشي سنا تور محمد هاشم مجددي دکار اجندا چه د گډ هيئت د اداري مديريت

په نامه له دواړو مجلسو څخه په یوه‌کښی دیو ی اداری دجوړ ید لو په باره کښی د سنا تور حبیب الله هیلمند د پیشنـهاد وړاند ی کو ل وو وړاند ی کړه او تر بحث او خبرو لاندی ونیو ل شوه چه د بحث او رایو اخیستلو په نتیجه کښی لومړی‌پیشنهاد درایو په اکثریت رد شو او دو هم‌پیشنهاد چه دسناتور حبیب الر حمن نا صر ی له خوا وړاند ی شوی وو دنوموړی سنا تور له خوا بیر ته واخیستل شو . ور پسی‌منشی دولسی جرگی په عنوان دستری محکمـــی مکتوب چه ځینی انتخابا تی مشکـلا ت په کښی شامل وو او دولسی جرگی څخه د مشرانو جرگی ته رسید لی و اودمشرا نـو دجرگی له دارالانشاء څخه گډ هـــیئت تـه سپار ل شو ی و غونډی ته یاد کړ چه له یولړ بحث او رایو اخیستلو نه و روسـته تجویز ونیو ل شو چه دمکتو ب متن دی د هیئت د معلو ماتو د پرا ختیا له‌پاره‌ولوستل شـــــی .

وروسته له هغه چه مکتو ب ولو ستل‌شو دموضوع په باره کښی بحث‌وشواوپه نتیجه کښی دوکیل محمد اسحق عثمان له خـــوا پیشنهاد وشو چه دغه مکتو ب دی له اجندا څخه خار ج شی او د هغه یو یو نقل دی غړیو ته ورکړ شی چه په لازمو و ختو کار ورڅخه واخیستل شی او یو بل پیشنهاد دوکیل عبدالغفار فرا هی له خوا چه نوموړی مکتوب دی رد شی خویو یو نقل یی دی په خصوصی ډول غړیو ته ورکړ شی وړا ند ی شو چه په دغو دواړو پیشنهاد ورا یـــــی واخیستلی شوی چه په نتیجه کښی یی د وکیل عبدالغفار فرا هی پیشنهاد تـــا یـیـد شـــو .

دوکیل محمد اسحق عثـمان دیـوه بـل پیشنهاد په مقابل کښی چه دانتخابا تو د قانون په باره کښی د دواړو جرگو اختلافی فقری دی دیو ی کمیتی په واسطه چه دگډ هیئت له غړیو څخه جوړه شوی وی بیرو ن نویس او تنظیم شی او یو یو نقل دی غړ یو ته ورکړ شی دسنا تور علی احمد بابا نی اعتراض وارد شو چه اختلافی مادی دی په خپله د هیئت د منشی له خوا بیرو ن نویس شی او یویو نقل دی غړ یوته وویشل شی تربحث لاندی ونیو ل شو چه درایو اخیستلو په نتیجه کښی دوکیل بابا نی اعترا ض‌درایو په اکثریت تایید شو .

وروسته له هغه دغونډی منشی دانتخاباتو دقانون لومړی ماده چه دولسی جر گی لـه خوا ترتیب شوی ده ولوستل شوه چه‌درایو په اتفا ق تایید وشو چه ددغی مادی اوهغی مادی ترمنځ چه د مشرانو دجر گی له‌خــــوا ترتیب شوی وه کوم اختلاف نشته .

دولسی جرگی اومشرانو جرگی په تر تیب شوی دوهمه ماده باندی رایی واخیستلی‌شوی درایو په اکثریت داخبره و منل شوه چه ددغو دواړو مادو تر منځ اختلاف موجود دی چه په همدی اسا س دغړ یو له خوامفصلی خبری وشوی او نظر یی څرگند ی شو ی‌په دغه وخت کښی دوکیل لعل گل فریاد له‌خوا یو پیشنهاد وړاندی شو چه دغه مسئله دی دموضو ع دسندونو د مطالعی ترو خته پوری چه د دواړو جر گو له خوا ترتیب اوتصویب شویدی وځنډوله شی . چه ایا ددغی ما دی په با ب اختلاف شته کنه .

دسناتور علی احمد بابا نی له خوا بل پیشنهاد وړاندی شو چه له پنځمی ما دی‌نه وروسته دی بحث شروع شی ځکه‌چه په‌دوهمه ماده کښی اختلاف نشته له یو لړ بحث نه وروسته په دی باره کښی زیا تی خبر ی راتلو نکی غونډی ته تال شو ی .

دسرطان ۲۸ — دولسی جر گی په عمومی غونډه کښی له غر می نه پخوا په لسو بجو دهغی جرگی درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی وشوه او په پخوانیو دبحث وړ موضوعگانو په باره کښی یی‌خبری وکړی .

دسر طان ۲۹ — دولسی جرگی د ٤۹ کال دسرطان د میاشتی د ۲۹ نیټی د دوشنبی دورځی په عمو می غونډه کښی چه د هغی جرگی‌درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمـر وردك په مشر ی جوړه شوی وه د اجندا په داخلو موضوعگانو بحث وشو غونډه دغرمی څخه وروسته تر یو ی نیمی بجی پور ی روانه وه .

دسرطان ۳۰ — دولسی جرگی په غونډه

ولســـی جرگـــه

کی چه په یوولسو بجو د پوهنوال دکتور
محمد عمر وردك په مشرى ی جوړه شوی وه
لومړی دولسی جرگی دمنشی وکیل سیدمبین
شاه امیر له خوا داجندا موضوعگانی‌ولوستلی
شوی او پر له پسی له غر می شخه وروسته
په دوو بجو داستجواب هغه موضوع دبحث
لاندی ونیو له شوه چه د داخله اوکرنی د
ښاغلو وزیرانو شخه د ملت دنما یند گانو
له خوا تر سره کید له چه دپچی داچولوپه
اثر پوشمیر وکیلانو خپل تیاری وښود .
غونډه له غر می شخه وروسته دنصاب
دنه پوره کولو له کبله جوړه نشوه .

دسرطان ۳۱ – دولسی جر گی دتجارت
دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دجرگه‌گی
دپخوانی تصمیم په اساس په لسو بجو
دملی بانك او دپښتنی تجار تی بانك د
ریاستو نو مرستیالانو دجرگه گی په‌غونډو
کښی گډون وکړ او په هیواد کښی یی د
اسعارو دنرخونو د لوړ یدلو او دغه راز د
انفرادی تجار وسره دقالینو دپور دموضوع
په باب پرله پسی دجرگه گی درئیس اوغړو
پوښتنو ته ځوا ب ووایه او دجر گی یولړ
لیکلی پوښتنی یی دځواب دلیکلو له کبله د
ځانو سره یوړلی .
دغه راز دغر می شخه په وروسته غونډه
کښی جرگه گی فیصله وکړه چه‌دافغانستان
بانك رئیس ښا غلی حبیب الله ما لــــی
اڅکزی دی د ۱۳۴۹ کال د اسد د میا شتی
دلومړی نیټی د پنج شنبی دورځی په‌غونډه
کښی گډون وکړی او د هغو پوښتنو په‌باب
دی توضیحات ورکړی چه په جرگه‌گی‌دغړو
په نزد شته دی .
دشکایا تو د اور یدلو دچارو دجرگه‌گی
دپخوانی‌تصمیم په اسا س له غر می شخــه
دمخه په لسو بجو د ملی دفا ع د وزار ت
دتشکیلا تو رئیس په‌داسی حال کښی چه
دهغه وزار ت د مکلفیت لو ی مدیر ورسره
ملگر ی ودهغی جرگه گی په غونډه‌کښـــی
گډون وکړ اودسید حسن میمندی د عـر ض
په با ب یی د جرگه گی دغړو پوښتونو ته
ځواب ووایه او هم یی دجرگه‌گی دغړویو لړ
لیکلی پوښتنی د ځواب د لیکلو په غر ض
له ځان سره یوړلی دجر گه گی غـونډه تر
دوولسو بجو پور ی روانه وه .
دتقنین او عد لی چارو جرگه گی غونډه
وکړه اودشورا د گډ هیئت‌دقانون‌هغه‌مسوده
یی دبحث د مطر ح لاندی ونیو له چه دهغه
تسوید پخوا د ۴۷ کال د سر طان دمیاشتی
په۳۰ نیټه دولسی جرگی ددو لسمی د و ری
دعمو می مجلس له خوا دغور لپاره د تقنین
او عدلی چارو جرگه گی ته وړاند ی شو ی
وه او هغه مسوده چه دجرگه گی‌له‌خوابرابره
شوی وه دیوه کل په ډول ولوستله شوه‌او
په دی باب یی خپله فیصله صادره او د
عمو می مجلس دغور له کبله یی‌دارالانشا ء
ته وړاند ی کړه .
دکانو اوصنایعو دچارو جرگه گی‌دغر می
شخه د مخه په لس نیمو بجو د کانـو او
صنایعو دوزار ت معین ښاغلی عبدالقدوس
مجید او د هغه وزار ت د صنایعو رئیس په
داسی حا ل کښی چه د برښنا د موسسی
رئیس هم ورسره ملگری ودجر گه گـــی
په غونډه کی گډون وکړ او دبرښنا اوبخار
دبیی دهغه تواز ن په با ب چه د افغانستان
په ټولو سیمو کښی په یور قم سره وی‌د
جرگه گی دغړ وپو ښتنو ته توضیـحا ت
ورکړل له هغه وروسته چه دغی مو ضو ع
ته خاتمه ورکړی شوه دلاجوردو دقا چا ق
بری په با ب هم یولړ بحث او پـوښتنی
وشــــو ی .
دجرگه گی دغر می شخه په وروســـته
غونډه کښی فیصله وشوه چه دجر گه گی
دنن ورځی غونډی ته د ی د جنگلکودفابریکی
رئیس ښاغلی چین زایی راشی اودجنگلکو
دفابریکی دچارو په با ب دی توضیحا ت
ورکـــړی .
دفواید عامی او مواصـلاتو د چارو جرگه
گی د مخابرا تو دوزار ت په ځوابو نو یی
بحث وکړ او په نتیجه کښی دیولړ بحث
اوخبر و شخه وروسته فیصله وشو چه د
جرگه‌گی داسد د میاشتی د لو مړی نیټی
پنجشنبی دور ځی په غونډه کښی دی د
مخابراتووزیر انجنیر محمد عظیم گرا ن‌گډون
وکړی او دجر گه گی دطرحه شوو‌پوښتنو
په با ب دی ځواب ووایی .
دمخابرا تو د وزار ت د مختلفو مخابراتی
مسایلو په با ب د جرگه گی دغړو له خوا

پخوا یولړ پوښتنی شو ی وی .
د داخله او محلی اداری دچارو جرگه‌گی غونډه وکړه او دجر گه گی درا رسید لو ځوابو نو په باب خبر ی وشو ی .

دغه پوښتنه پخوا دجرگه‌گی د مربو طو مو ضوعگا نو په باب ددا خله‌وزارت شخه شوی وی .

داسد لمړی – د شوری دگډ هیئت په‌غونډه کی چه له غر می شخه وروسته په‌دوه‌نیموبجو دشلو تنو غړو په منځ کښی د لغمان‌دولایت دمرکزوکیل عبدالکریم‌عمرخیل په‌مشری جوړه شوی وه او لومړی سنا تور محمد ها شم مجددی منشی دسنا تور قیام الد ین خادم داستعفی په با ب دمشرانو دجر گی دعمومی مجلس هغه تصویب چه دده په غوض‌کښی سناتور حا جی محمد خمکنی انتخاب شوی و دهیئت په غونډه کښی ولوست چه په دی ترځ کښی دیو لړ خبرو شخه وروسته‌دلومړی نایب په حیث دسنا تور حاجی محمد خمکنی دانتخاب په باب دسنا تور بهرام محرابی پکتیا وال پیشنهاد طر حه شو او دحاضرینو درایو په اتفا ق سره دلو مړی نایب پــه حیث وټاکل شو . وروسته له هغی و کیل محمد هاشم واسو خت د دو هم نیا بت‌لپاره دخپلی کاندید ی غوښتن لیك او وکیل سید رسول فکور د منشی دنیابت لپاره خپــل غوښتن لیك وړاند ی کړ او رای گیر ی‌پری وشوه چه په نتیجه کی د حاضرینو د رایو په اتفاق سره وکیل محمد هاشم واسوخت د دوهم نایب په حیث او وکیل سیدرسو ل فکور د منشی دنایب په حیث وټاکل شول .
ددغه اداری هیئت انتخاب د سنا تور علی احمد با یا نی ، سنا تور حبیب الر حمن ناصر ی ، سناتور بهرام محرا بی پکتیاوال سناتور شیر محمدنیمروز، سناتورحبیب‌الله هلمند دپیشنهاد په اساس چه د او لیت‌دحق غوښتنه یی کړی وه دحاضر ی غو نډی له خوا درایو په اکثریت قبول شــــو ی وو صورت و مو می .

داسد ۲ – دولسی جر گی د ملی دفا ع دچارو جرگه گی غونډه وکړه اودتشکیلا تو دریاست د۱۳۴۹ کا ل د ۲۱ر٤ نیټی د٤٥٢٤ لمبر مکتوب په مطالبو یی بحث وکړ او په نتیجه کښی یی تصمیم ونیو چه د ژاندار م او پولیسو لو ی قو ماندان ډگــــــروا ل عبدالحکیم دی دجر گه گی د ٤٩ کا ل داسد دمیاشتی ددریمی نیټی په غونډه کښی گډون وکړی او د محوله او داسی نورو چارو د ضرور ت ترتیب او تنظیم په در ك کولوسره دی دژاندار م پولیسو او امنیه د په کارراغلو نفر و دشمیر په با ب دی دجر گه گــــی غړو ته معلو ما ت ورکړی .

دتقنین او عدلی چارو جرگه گی غو نډه وکړه او دقا نو نی استشار ی په هغــی موضوع یی بحث او غور وکړ چه دولسی جرگی له خوا دیوه تن عار ض عریضــــه د تقنین او عد لی چارودجرگه‌گی‌شخه‌راغوښتله ښوی وه او دغه راز نو موړی جرگه گــــی بیله کو می فا صلی شخه ددلالی داصولنامی دضمیمی د دووما دوپر اسا س دحکو مــت پر پیشنهاد بحث و کړ او په نتیجه‌کښی نوموړی دوه مادی ردی شوی‌او وروســــتــه له هغی یی دانتخابا تو د معارضینو په با ب دشکایا تو د اورید لو پر هغی استشار ی بحث وکړ چه دتقنین او عد لی‌چارودجرگه‌گی له خوا تر سره شوی وه .
دکانو او صنایعو دچارو دجرگه گـــــی په غونډه کښی چه درئیس د نا یب ښا غلی غـلام نقشبند په مشر ی دغر می شخــه دمخه په لس نیمو بجو جوړه شوی وه دهغی جرگه گی د پخوانی تصمیم په لحاظ‌دجنگلکو دفابریکی رئیس ښاغلی عبدالر حیم چینزایی دنو موړی جرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ او د جرگه گی دغړو پوښتنو ته یـــی توضیحا ت ورکړل .
دولسی جرگی دشکایا تو د اورید لو د جرگه گی په غونډه کښی د مراجعینو دراغلو عریضو په با ب غور وشو او خپلی فیصله یی دولسی جرگی دارالانشا ته وړاندی‌کړی.
د تجار ت دچارو دجر گه گـــــی‌په غو نډه کښی د هغــی جر گــه گـــی دپخوانی تصمیم په اسا س دافغانستا ن بانك لومړی مرستیا ل ښا غلی صلاح‌الدین او د هغه بانك تجار تی لو ی مدیر گډو ن

وکړ او دنو موړی بانك نو ټو نودچاپولو د
لیترا ف کرید تونو د بیر ته کو لو اوداسی
نورو مربوطو موضوعگانو په با ب یی‌دجرگه
گی دهر یوه غړی او رئیس پوښتنو تـــه
ځواب ووایه چه په‌دی تر خ کښی یو لـــړ
لیکلی پوښتنی هم تر سره شوی اودجرگه
گی‌فیصله بلی ورځی ته‌معطله شوه .

دفواید عا می او مواصلاتو دچاروجرگه‌گی
غونډه وکړه او دجرگه گی دپخوانی تصمیم
پراسا س دمخابرا تو وزیر انجنیر محمـــد
عظیم گران دجر گه گی په غونډه کښــــی
گډون وکړ او دجر گه گی دغړو پوښتنو ته
یی توضیحات ورکړل او یولړ لیکلی پوښتنی
یی دځواب دبرابرولو په غرض له ځـــان
سره یوړلی .

د اسد ۳ – د ولسی جرگی دتجارت‌جرگه
گی غونډه وکړه او د تجار ت داتا قو د
ریاست په جوابونو چه پخوا دجر گه گی
له خوا پوښتنی ځینی شو ی وی تر غور
اوځیړنی لاندی ونیو ل خو ځر نگـــه چه
یوشمیر نور ی پوښتنی هم منځ ته را غلی
دجواب اخیستلو په غرض دتجار ت داتاقو
ریاست ته واستو لی شوی . دشکا یا تو
داوریدلو په جرگه گی کی په یو شمـــیر
را رسید لو عریضو باندی غور او ځیړ نه
وشو او دهغو په باره کښی صادری شـــو ی
فیصلی دولسی جرگی دارالانشاء ته‌واستول
شـــو ی .

د داخلی او محلی د اداری جرگه‌گی‌د په
خپلی غونډه کښی دکابل په ښار کښـــــی
دخورا کی شیانو د نر خ دنه کنترول‌موضوع
تربحث او ځیړ نی لا نـــد ی و نیو ی او
دجرگه گی تصمیم رأتلونکی غونډی ته ټا ل
شـــو .

دملی دفاع جرگه گی دپخوانی تصمیم له
مخی تر غر می دمخه غونډه کښی دژاندار م
او پولیسو عمو می قو ماندا ن ښاغـــــلی
عبدالحکیم کتوازی گډون وکړ او د طرح‌شوی
موضوع په با ب یی دجرگه گی دغړوپوښتنو
ته جوابونه ورکړه او یولړ لیکلی پوښتنی
یی دځواب دبرابرولو دپاره دځان ســــره
یوووړی .

غونډی تر ۱۲ بجو پور ی دوام وکړ .

دفرهنگی چارو دجرگه گی په غونډه‌کښی
دحاجیو و لسوال دلیسی دودانی په با ب
دحاجیو دوکیل ښاغلی حا جی محمد اقبال
پیشنهاد همدغه رنگه دجا نی خیلو دمنځنی
ښوونځی دودانی او لیسی ته ددغی منځنی
ښوونځی دلوړو په هکله دجا نی خیلو د
وکیل ښاغلی جنت خان منگل پیشنهاد چه
جرگه گی ته رسید لی وو بحث اوځیړ نه
وشوه په نتیجه کښی جرگه گی‌خپل‌وروستی
فیصله د پو هنی وزار ت نه وا ستو له
د بو د جی او مالـــــی چارو جرگه گــــی
غونډه‌وکړه او په اجندا کښی د شا ملـــو
موضوعا تو له جملی څخه د کابل د ښار د
برښنا دشبکی دپاره د څلورنیم ملیو نـــو
مار کو دپور تړون او همد غه رنگه د کا بل
ښار د چښنگك د اوبو دشبکی دشپږ ملیو نو
او څلور سوه زره مار کو تړون چه پخو ا
د افغانستان او دالما ن داتحادی جمهور یت
موافقه ورباندی شوی وه .

همدغه رنگه په هغو شپږ ملیو نه‌پاکستانی
کلدار و چه دکیمیاوی سری د اخیستلو په
منظور د امریکی د متحد و ایا لتو نو څخه
اخیستلی شوی وی دیوه کل په صور ت
په نو موړو قرار دادونو بحث وشو .

په نتیجه کښی جرگه گی دپـــور تنیو
موضوعگانو په باب خپل قرار یو د بل‌پسی
صادر کړ دغه دری موافقت لیکو نه پخـــوا
دجرگه گی په‌څوخوغونډوکښی‌طرحه‌شویدی.

دغه راز دجرگه گی دغر می څخه پـــه
وروسته غونډه کښی د افغانستان دخورا کی
او عا مه اړتیاو د موسسی دخورا کی موادو
او د هغی موسسی دنورو مربوطو موضـــوع
گانو په با ب خبر ی وشوی چه دجرگه‌گی
غړی داسد د میاشتی داوومی نیټی د چا ر
شنبی په ور ځ دمر کزی سیلو او دغلو د
برابرولو دریاست او دهغه مربوطی څانگی
گوری او مامورینو ته د ویشلو په باب د
خورا کی موادو دویشلو او داسی نوروچارو
په برخه کښی دنژدی څخه خپلی لید نی
کتنی بشپړوی او دسیلو د ځینو اجراآتـــو
په باره کښی دهغه ریاست دمربوطو څانگو
سره په تماس کیږی چه پخپله برخه کـــی
خپل اجراآتو تر سره کړی .

دمعارضینو د شکایا تو د اورید لوجرگه

گی په غونډه کی د معارضینو دشکایا تو پر
یوشمیر دوسیو غور وکړ او په نتیجه کښی
فیصله وشوه چه دشبرغان دنفو سو دهغی
احصائیی د دفتر په أساس دی د داخلـــــه
وزار ت د احصا ییی رئیس ښا غلی فـقیر
محمد دیوه گلی دجرگه گی د ٤٩ کال داسد
دمیاشتی داوومی نیټی دچار شنبی دور ځی
دغر می څخه دمخه دلسو بجو په غونډه‌کښی
گډون وکړی او دجرگه گی دغړو پوښتنو ته
دی ځواب ووایی چه د جوز جان دو لا یت
دمرکز دوکیل ښاغلی عبدالکر یم مخدو م
په طرفدار ی دښاغلی میر محمد هاشم‌مشرف
دشکا یت او عرض په أثر منځ ته‌راغلی وو.

دغه راز جرگه گی دغر می څخه وروسته
پخپلی غونډه کښی دبد خشا ن دولا یـــت
دکشم او اشکا شم د ولسوا لیو دانتخابا تی
حوزو د معار ضینو د موضوعگا نو په باب
بحث وکړ او په نتیجه کښی داسی فیصله
وشوه چه د دوی دمربوطی مرجع څخه دی
ورځنی محضر و غوښتل شی .

داسد ۳ — دشورا دگډی جر گه گی ۱۲
غونډه په داسی حا ل کی چه دنو مو ړ ی
جرگه گی ۱۷ تنه غړی حاضر وه دلغما ن
دولایت دمرکز دوکیل ښاغلی عبدالکر یـــم
عمر خیل په مشر ی تر غر می د مخه په
لسو بجو شرو ع شوه او لو مړ ی دجرگه
گی دمنشی سنا تور محمد هاشم مجددی له
خوایو پیشنهاد چه دجرگه گی د پنځـــــو
تنو غړ و له خوا تایید شوی و او غوښتنه
یی کوله هغه کسان چه غونډه کی‌دانتخاباتو
دقانون غونډی ته پیشنهاد وړاند ی کو ی
دوهمه ماده باندی دولسی جرگی اونومو ته
دی نه خپرېږی غونډی ته ولوستی‌خر نگه
چه پیشنهاد دفور یت جنبه در لوده لومړی
د هغه پر طرح کولو باند ی را ی‌واخستل
شوی او درایو په أکثریت تایید شووروسته
بیا د هغه په شاو خوا کی بحث شرو ع‌شو
درایو اخیستلو په نتیجه کی نو مـــو ړی
پیشنهاد تایید او تصویب شو ترهغه‌وروسته
مجلس دنصاب ولو ید ی او غونډه‌پای
ته ورسید له دنو موړی جرگه گی ترغر می
وروسته غونډه په داسی حال کی چه‌دجرگه
گی ۱۷ تنه غړی حاضر وه دو کیل‌عبدالکریم
عمر خیل په مشر ی جوړه شوه .

دجرگه گی منشی سنا تور محمد ها شم
مجددی غونډی ته یادو نه وکړه څرنگه چه
په یوه پخوانی دمشرانو جرگی د تصویبونو
ترمنځ ا ختلاف مو جود دی او تریوی‌اندازی
پر هغه باندی بحث هم‌وشو . خو راتلونکی
غونډی ته ځنډیده اوس په اجندا کی‌شامله
ده پدغه ترځ کی غونډی ته یو داسی‌پیشنهاد
وړاندی شو چه د انتخابا تو د قانو ن دعنوان
څخه بیا تر دریمی مادی پور ی دولسی‌جرگی
تصویب دتایید وړدی‌تریو لږ بحث‌خبرواورایو
اخستلو وروسته دلسو رایو په اکثر یـت
دپنځو مستنکفو او یو ی مخالفی را ی‌باندی
تایید او تصویب شو . څلور مه ماده‌تربحث
وروسته درایو په اکثر یت تایید شوه او د
دغه قانون ضمیمه جدو ل چه داختــلا ف‌مواد
و تر بحث لاند ی ونیو ل شوه څرنگه چـه
دنوموړی قانون پنځمه ماده دجر گه گی‌دغړو
لخوا داختــلاف وړنده تاییـد شـــوه او د
دواړو جرگو داختــلاف مواد شپږمه ماده تر
بحث لاند ی ونیو ل شوه او تر یولږ خبرو
وروسته فیصله بلی غونډی ته وځنډیدله .

داسد ٥ — دولسی جرگی په عمو مـــی
غونډه کښی چه د غر می په ۱۲ بجو دولسی
جرگی د رئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر
وردك په مشر ی جوړه شوی وه د مجلس
اجنداً دجر گی دمنشی وکیل سید مبین شاه
امیر له خوا ولوستل شوه ورپسی د اجندا
لومړی موضو ع چه دعمو می مجلس پــــه
وروستیو غونډو کښی تر بحث لاند ی وه
رای واخستل شوی او درایو په اکـــثر یت
رد شوله .

د شو ر ا د گـــډ ی جـــر گـــه‌گی۱۳
غونډه په داسی حا ل کښی چه د هغـــــی
جرگی ۱۹ تنه غړی حاضر وو د لغمـــــا ن
ولایت دمرکز دوکیل ښاغلی عبدالکر یـــم
عمر خیل په مشر ی تر غر می وروسته په
دووبجو شرو ع شوه .

دجرگه گی منشی سناتور محمد ها شـــم
مجددی اعلان وکړ چه زموږ دنن ور ځــــی
بحث دانتخا با تو پر قانون با ند ی دی‌چه
په تیره غونډه کښی دغی جلسی ته‌ځنډول
شوی وروسته له هغه چه منشی د انتخا باتو

ولســی جرگــه

دقانون د اولی مادی په هکله د مشرانوجرگی او ولسی جرگی تصو یبو نه ولوستل او د دواړو جرگو مورد اختلاف موضو ع با ند ی خبر ی وشوی وروسته دولسی جرگی مصوبه په یوه تر میم سره چه دیوه پیشنهاد په اسا س منځ ته راغلی او پر هـــغه را ی واخستل شو ی درایو په اکثر یت تصویب شو .

دشپږمی مادی دب پر فقره چه دواړوجرگو داختلاف مورد وه یولې بحث او خبر ی‌وشوی چه په نتیجه کښی درایو په اکثر یت‌دولسی جرگی مصوبه چه په هغه کښی دانتخا ب کونکو سنی ۱۸ کاله ټاکل شوی وو تاییداو تصویب شو .

داسد ۷ — دولسی جر گی د تجار ت د چارو په جرگه گی کښی د تجارت د اتا قو د عمومی ریاست په ځوابونو باندی چه‌پخوا پښتنی شو ی‌وی‌بحث‌وشو.له‌یولې‌بحث‌اوخبرو څخه وروسته له دی کبله چه دنو مو ړی ریاست ځوابو نه دجرگه گی دقنا عت وړ ونه گرځید تصمیم ونیو ل شو چه په‌دغه‌باره کښی له دغه ریاست څخه‌نور ی پوښتنی وکـــــړی .

دشکایاتو د اورید لو جرگه گی پخپلـه غونډه کښی له بحث او خبرو څخه وروسته په ځینو عریضو با ند ی خپله فیصله‌صادره کړه او دارالانشاء ته یی وسپارله .

دولسی جرگی دتقنین او عد لی چـــارو جرگه گی پخپله غونډه کښی په هغــــو عریضو باند ی چه دشکا یاتو د اوریـدلو جرگه گی څخه دقانو نی مسودی داحضار دپاره لیږل شو ی دی . غور وکړ . په‌نتیجه کښی جرگه گی په دغه باره کښی خپـــله فیصله صادره کړه او د شکا یاتو داوریدلو جرگه گی ته یی ولیږله .

دکانو او صنایعو په جرگه گی کښـــی دږیزلی برښنا دبیی او داوبو دقو ی دبرښنا دبیی په موضو ع باندی خبر ی وشوی . په نتیجه کښی فیصله وشوه چه دږیز لی‌برښنا په بیه کښی دی نسبتا کموا لی راشی .

ددا خله او محلی اداری د چارو د جرگه گی په غو نډه‌کښی په اجنداپوری‌دمربوطو موضوعاتو په باره کښی خبری ا تری‌وکړی.

له غرمی نه پخوا په لسو بجو اودیرشو دقیقو داجتماعی ښیگڼو د چارو د جر گه گی رئیس او غړ و د خپل پخوانی تصمیم لـه مخی نادر شاه رو غتون ته لاړل د ناروغانو وضع او د هغه رو غتون تخنیکی او فـنی څانگی یی و کتلی چه په هره بر خه کښی‌د سر طبیب او مو ظفو ډاکترا نو له خوا د وکیلا نو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کو ل کیدل .

په‌پای کښی د ځینو و.کیلا نو له خو ا یاد داشتو نه وا خستل شول .

* دشوری دگډ هیئت ځوار لسمه غونډ ه پــه د ر یـــو بـجـو د لـغـمـان دولایت د مرکز و کیل‌ښاغلی عبدالکریم عمر خـیل په مشرۍ داو و لسو غړو په حضورجوړه شوه او سنا تور محمد ها شم مجـد د ی منشی دو لسی جرگی د (ج) فقره او د انتخا با تو د قا نوند(٦) مادی څخه یی د مشرانو د جرگی د (ب) فقره و لو ستله او په دی باب بحث شـــــروع او دهغـــه اعتراض په ا ثر د یو لی بحث اوخبرو څخه وروسته چه دولسی جرگی دتصویب څخــه د (٦) مادی د (ج) فقره او د مشرا نو د جر گی‌دتصویب‌څخه د (ب) فقره یوشان دی او د ا ختلا ف وړ نه دی درای‌اخیستلو په ا ثر نوموړی ا عتراض درایو په اکثریت تائید او تصویب شو .

وروسته د مشرانو د جرگی د ((د))فقره ا و د ا و لسی جــر گـی د (٦) ما د ی د (ج) فقره د بحث لاندی و نیـو لـــه شوه چه د یو لی خبرو څخه وروسته دهغه فیصله را تلونکی غونـډی تـه و ځنـډول شو ه .

داسد ۹ — دولسی جرگی د شکا یـا تو داورید لو د چارو جرگه گی غو نډه و کړه او پر یو شمیر را رسید لو عریضو یی‌غور وکړ او په نتیجه کښی یی د یو لې بحث او خبرو څخه وروسته خپله فیصله صا د ر ه او دار الانشاء ته و سپار له شوه .

دولسی جرگی دداخله او محلی ادار ی د چارو د جرگه گی په غونډه‌کی د تر نك او جلدك دوکیل ښاغلی الکو زائی‌دپیشنهاد په اساس د خوراکی موادو د نرخ پــــه

مو ضوع بحث او خبری و شوی او پـه نتیجه کی د یـو لړ بحث او خبرو څخـه وروسته تصمیم و نیول شو ددی لپـا ر ه چه په ټو لو ولایتونو کی د نرخ تـوا ز ن وساتل شی نو دراډیو په ذریعه‌دی‌برودکاست شی چه له دی څخه وروسته د یوه ولایت څخه بل ولایت ته د خوراکی موادو و ړ ل منع نشی .

دغه راز د جرگه‌گی د غرمی څخه پـه وروسته غونډه کی فیصله وشوه چـــه د جرگه‌گی د ۴۹ کال د اسد د ۱۴ نیټی د چار شنبی د و رځی په غونډه کـی دی د هوټلونو د شرکت رئیس ښاغلی پر وا نی گډون و کړی او د مربو طو مو ضوعگا تـو په باب دی د جرگه‌گی د غړ و پو ښتنو ته ځواب‌ووایی

دشکا یاتو داوریدولو جرگه گی پـر یو شمیر را رسید لو عریضو باندی غور و کړ او خپله فیصله یی دارالانشاء ته وسپارله.

د شکا یاتو د اوریدلو د ۴۹ کال د ا سد د ۷ نیټی د چار شنبی دورځی لـه غـر می څخه د مخه غونډه کی دانتـخا بـاتـو د معارضینو په باب فیصله شوی وه څرنگه چه دولسی جرگی درخصتی و خت نژدی د ی نو د عمو می غونډی د کار په و ر ځو کی دی جر گه گی له غر می څخه وروسته د دوه نیمو بجو څخه د ما ز یگر تر پنـځو بجو پوری او د جرگه گیو د کار په و رځو کښی دی د ما سپښین له یوی بجی څـخـه د ما زیگر تر څلو رو بجو پو ری هم کا ر و کړی .

دجرگه گی د هماغی ورځی د غر می څخه په وروسته غونډه کی چه د جر گـه گی ۱۹ تنه غړی حا ضر و فیصله شو ی و ه چه له دی کبله چه دجرگه‌گی د چارو ټول اجراآت د محضرونو پـوری اړه لـری ا و محا ضر د مر بو طو مرا جعو څخه نه د ی رارسیدلی نو جرگه‌گی کو می نتیجی ته‌ونه رسیده د مربوطو مرا جعو څخه خوا هش کیږی‌چه ډیرژردی محضرونه را وا ستو ی چه د جرگه‌گی چاری له دی و روسته‌معطلی نشی .

داسد ۱۰ — د شورا د گډی جر گه‌گی

پنځلسمه غونډه په داسی حال کی چه د نوموړی جرگه‌گی ۱۸ تنه غړی حـــا ضرو دلغمان د مرکز و کیل ښاغلی عبد الکریم عمرخیل په مشری جوړ شوی وه .

دجرگه گی منشی سنا تور نور محـمـد هاشم مجددی د مجلس ا جنداً چه‌دانتخاباتو دقانون د شپږ می مادی مر بوط د مشرا نو جرگی تصویب د (ج) فقره او داو لسی جرگی تصویب د ن فقر ه یـو ځل بـیـا طرح کړه چه تر یو لړ بحث‌اوخبرو وروسته دراړو په ا تفاق داسی تصویب او تا ئـید شو ه .

که چیری دواکمنی محکمی له خوامهجو ر او یا لیونی نه یی پیژ ندل شوی ا و ددی مادی یوه بله فقره چه ددووتنـو غړو د پیشنهاد په اساس د لسو رایو په موافقت درو مخا لفو رایو او څلورو مستنکفو را یو سره په لاندی ډول زیاتوالی په کښی راغی.

هغه کسان چه د یوی وا کمنی محکمی له خوا د قانون سره سم د سیا سی حقو قو د محر مو لو لیو نتوب او یا مجر تـوب څخه معاف او بیر ته اعاده شوی وی .

وروسته شپږ مه ماده د ټولو ا جزا و سره د کل په ډول و لوستل شوه د (۱۱) موافقو څلورو مخا لفو او درو مستنفکورایو باندی تائید او تصویب شوه د گډی‌جرگه‌گی تر غرمی وروسته غونډه چه د (۱۹) غړو په حضور د و کیل عمر خیل په مشر ی جوړه شوه د انتخا باتو د قا نون دمشرانو جرگی اتمه ماده او د و لسی جر گی (۷) ماده چه ددواړو جرگو د ا ختلا ف مو ر د منشی له خوا و لوستل شوی ددواړو مادو په هکله بحث او خبری وشوی او پر هغه باندی زیاتی خبری کول را تلو نکی غونډی ته و ځنډید لی .

د اسد ۱۲ — د شو را د گـډ هیئت شپاړسمه غونډه ه په داسی حال کښی چـه ۲۰ تنه غړی حا ضر وو د لغمان د و لایت و کیل عبدا لکریم عمر خیل په ر یا ست له غرمی نه و روسته په دوه نیمو بـجـو جوړه شوه .

د غو نډی منشی سنا تور محمد ها شم مجددی د غونډی ا جندا چه د ا نتخا با تو

دقانون د مشرا نو د جر گی ۸ ماده او د ولسي جرگی ۷ ماده او ددواړو جـرگـو د اختلاف وړوه و لوستله او د نو بت پـه اساس بحث وربانديي شروع شو .

ديو لې بحث نه وروسته لـــو مـړى د مشرانو د جرگی داتمی مادی د تبصری پـــه باره كښي راى وا خيستله شوه او دارايو په ا كثريت سره حذفه شوه . وروسته بيا د مشرانو د جرگی په ۸ ماده او د و لسی جرگی په ۷ مادو راى وا خستله شوه چه د ۱۵ موا فقو رايو په ا كثريت او په ٥ مستنكفو رايو سره د مشرا نو د جرگی ۸ ماده د تبصری له حذ فو لو څخه وروسته تائيد ه او تصويبه شوه او همدارنگه فيصله وشوه چه په را تلو نكی غونډه كښي د ی د مشرانو د جرگی په ۷ ماده چه معطلـه شوی وه بحث وشي .

داسد ۱٤ ــ د و لسي جرگی د تجا ر ت دچارو جرگه‌گی د ملي ا جنا سو اوخوابونو په مو ضوع كی د تجارت د وزارت پـــه خوا بو نو باندی د ا سعار و د نرخ دلوليدلو د موضوع په باب چه پخوا په دی باره كـی پو ښتني شوی وی بحث و كړ .

په‌نتيجه كی تصميم و نيول شو چه نور سوالو نه او پو ښتني دی ددی له كبله چه د جرگه‌گی قنا عت حـاصل نشو پـه د ی موضوع كی طر حه او خپله غـو نـډه يی نننـی و ر ځي ته و ځند و له .

دغه راز د جر گه‌گی د غړمی څخه پـــه وروسته غونډه كی د مقصودی داو بد لـو په فا بريكی باندی د نو موړی جرگه گی له خوا يو لې تحريری پو ښتني طر حــه شوی چه د ځوابونو د برابر و لو لـپا ر ه د تجارت وزارت ته استول كيږی .

دشكا يا تو داو ريدلو جرگه‌گی پر يـو شمير عريضو باندی خبری و كړی چـــه سوابق يی دانحصاراتو د ر يـاست څخـه را رسيدلي دی دبحث او خبرو په نتيجـه‌كی يی په دی باب خپـله فيصلـه صادر ا و دارالانشاء ته يی و سپار له .

دغه راز د جر گه گی د هغو پنځو مليونو دالرو د پور په باب د يو لې غور كـو لـو څخه وروسته خپل قرار صادر اودارالانشاء ته يی و سپاره چه د زراعتی بانك دانكشاف لپاره د جهانی بانك څخه ا خيستل كيږی .

د تقنين او عدلي چارو جرگه‌گی د عا مه ا منيت پر ضد د ما مورينو د جزااوجرمونو دقا نون په پروژه بحث و كړ او په نتيجه‌كی نو موړی پروژه د هغو قا نو نی د لا يلو په نسبت چه د جرگه په نزد مو جود و رده‌كړه او فيصله وشوه ځرنگه چه حكو مت د جز ا په قانون كی دد غی مو ضوع ا ساسی‌تنظيم چه مسوده يی د ۱۳٤۷ كال څخه را هيسی دعد لیی په وزارت كی د تد قيق لا ندی ده په ښه ډول سره پيشبينی كړی ده توصيه وشي چه ژر ترژره دی د قا نون مسو د ه بشپړه او د قا نونی مرا حلو د تيرو لو له كبله دی و لسي جرگی ته واستوی .

* دشورا د گډ هيئت اووه لسمه غونډه دنو لسو تنو غړ يو په حضور د لغما ن دولايت د مركز د و كيل ښاغلی عبدالكريم عمر خيل په رياست له غرمی نه و روسته په دونيمو بجو و شوه او منشی سنا تو ر محمد ها شم مجددی د غونډی ا جندا چه د مشرانو د جرگی تصويب دانتخا بـــا تـــو قا نون اوومه ماده وه ياده كړه او و يی ويل يو پيشنهاد چه د شوری د كار اوتعطيل دقانون له پاره يی فوريت او لو مړی حـق غو ښتی دی د پنځو تنو غړيو لا سليك‌كړی د هيئت دار الانشاء ته ر سيد لی د ی .

وروسته له هغه چه پيشنهاد و لـوستل شو د پيشنهاد وړا ندی كيدل او په هغه بحث كول درايو په اكثريت‌ردشول‌وروسته‌له هغه د مجلس منشي نو مو ړی اوومه ما د ه ولوستله او له يو لې بحث نه وروسته چه د پنځو بجو ترشاو خوا پوری يی د وا م وكړ ځينی غړی له غونډی څخه ووتل چــه د نصاب دنه پوره كيدو په نسبت د مجلس پای ته رسيدل دغونډی درئيس لـه خــوا اعلام شول .

داسد ۱٥ ــ دولسي جرگی دشكا ياتـــو داو ريد لو جرگه‌گی په خپلی غونډه كی د خلم د و لسوا لی د يو شمير خلكو دعرض په باب چه د زراعتی ځمكو او ځم ځا يو نو په مو ضوع كي وه غور و كړ او په نتيجه كی د يو لې بحث او خبرو څخه و رو سته

یی په دی باب خپل قرار صادر او دارالانشاء ته یی و سپاره .

دغه راز په د غی غونډه کی د فار یا ب دولا یت د پښتون کوټ دو لسوالی دیو شمیر هغو خلکو په عر ض با ندی بحث او خبری و شوی چه دکو پراتیف د موضوع په باب وو او په نتیجه کی یی دد غیموضوع په باب هم خپل قرار صادر او دار الانشاء ته یی و سپاره .

دتجارت د چارو په جرګه ګی کی دتجارت داتاقو دریاست پر ځوا بو نو بحث روان وو او فیصله یی د جرګه ګی را تلو نکیغونډی ته و ځنډ ید له .

دتقنین اوعدلی چارو جرګه ګی غو نډ ه وکړه او د ٤٤ ١٣ کال د مصارفو اوعوایدو دتو حید په هغی مو ضوع یی بحث اوخبری وکړی چه د عمو می مجلس له خوا د غی جرګه ګی ته د قا نونی مرا حلو د تیرو لو له کبله ر سید لی وه او په د غه بــ اب د جرګه ګی تصمیم را تلونکی غونډی تــه و ځنډید .

داسد ۱۷ ـ دولسی جرګی د تجارت ، شکایاتو او رید لو ، دا خله او د مــحــل داداری د تقنین او عدلی چارو جر ګه ګیو غونډی و کړی او په اجنداً کی په داخلو مو ضو عاتو باندی یی خبری و کړی .

دشکایا تو داو رید لو جرګه ګی د یـو شمیر مرا جعینو پر عر یضو خبری و کړی او خپلی فیصلــی یی دو لسی جــر ګــی دارالانشاء ته واستو لی .

دداخله او محل داداری جــرګــه ګی د محمد آ غی دوکــیل ښاغـلی ا حمـد ز ی پر پیشنهاد چه دپاسپورت د اصو لنا مـــی د (۱۱۰) مادی په هکله چه د پا سپورت موده دور کولو د نیټی څخه د یوه کال څخه تر پنځو کالو پوری اوږ ده شی او همد غه رنګه د پا سپورت د قا نون د پنځمی مادی دحکم په استناد په هغو و لسوالیو کی چه روغتون او عکاسی موجود وی حکو مت ته دی یاد داشت ووکړه شی چه د نو مو ړ ی مادی سره سم پا سپورت اجـرا کــړی . بحث وکړی او تر یو لړ خبرو وروسته د مو ضوع فیصله ورا تلو نکی غونډی تــه و ځنډیدل .

همد غه رنګه د نو موړی جرګه ګی د ٤٩ کال د اسد د ١٤ نیټی د چار شنبی دورځی د غو نډی د پخوانی تصمیــم سره سم د هو تلو نو د شر کت د ر ئیس ښاغلی پروانی دجرګه ګی په غونډه کی ګډون و کړ ی ا و تربحث لاندی مو ضوع په هکله یی دجرګه ګی د غړو پوښتنو ته ځوا بونه ور کړ ل او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د ځوا ب دبرابر و لو په غرض د ځان سره یو وړی.

دعدلی او تقنین د چارو د جرګه ګی غونډه کی دجزا او دعا مه منفعت پر ضد دقا نون دپروژی پر ضمیمه باندی چه پخوا دجرګه ګی فیصله صادره شوی وه بحث او خبر ی و کړی او په نتیجه کی مو ضوع دارالانشاء ته واستول شوه .

د نو موړی جرګه ګی تر غرمی وروسته غونډه کی د عد لیی و زیر پو هــنــد و ی عبدالستار سیرت ګډون و کړی او د هغه نو و ضروری قوا نینو په باب چه حکو مت دهغو دبرابرولو په هڅه کیدی دجرګه ګی دغړو سره خبری و کړی .

داسد ۱۸ ـ و لسی جر ګی د ما لی او بودجی دچارو جرګه ګی له غر می نه و روسته د جهانی بانك د پنځو ملیو نو ډالرو پو ر دتړون په باره کښی چه دزراعتی ا نکشا ف دبانك په نا مه د کر هنی د پرا ختیا پــه غرض پخوا دافغانستان د حکو مت او جهانی بانك تر منځ لا سلیك شوی و خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یی و سپا ر له .

دغه موا فقه لیك پخوا د بین ا لمللی روابطو له جرګــه ګی څخه تــیر شوی و ا و ددار الانشاء له لا ری د ما لی او بودجی دچارو جرګه ګی ته و رسید لی و .

د ولســـــی جــر ګی د تجار ت د جرګه ګی رئیس او غړو تجارت د و ز یر دکتور محمد ا کبر عمر په بلنه تر غر می وروسته په دوو بجو د پلچر خی په صناعتی سیمه کښی د قره قل د تجارت د پرا ختیا د موسسی د سورت د ستګاه د کتان ا و بدولو او د ممیز و پا کو لو د ا حمدکتان او بد لو او دافغان دوړ یو او بد لوفابریکی وکتلی د تجارت دوزارت یوی منبع وو یل

چه د نو موږو د ستگا و شخه د تجا ر ت دجرگه‌گی د ر ئیس او غړو د کتنې‌په وخت کښی مربوطو ا نجنیرانو او کار کو و نکو دفابریکو د فعالیت او چلو لو په بر خـه کښی معلو مات و ړاندی کول .

چه ددغو دستگاو دولسی جرگی دتجارت دجرگه‌گی درئیس او غړو کتنو شخه مقصد داوچه دتجارت دجرگه گی غړی د هغـــو صناعتی دستگاه وو دچلو لو او فعا لیـــت سره چه د خصو صی پانگی د چولو دقانون په اسا س جوړی شوی دی اشنا یی پیدا کړی .

دتجارت دجرگه گی رئیس وکیل عبدالقدوس مومند او دهغی جرگه گی غړو د خپلو کتنو په پای کښی ددغو صنا عتی دستگاوو چه دتولید او کار د پیدا کولو په باره کښـــی دهیواد د ملی اقتصاد په برخه کښی د هغه اغیزی وستایلی او دهیواد په صنعتی کولو کښی دپانگو اچوونکو دزیا ایستلو شخـه خوښی وکړه .

دتجارت دجرگه گی غړو چه ددغو دستگاو وشخه کتنه وکړه د هرا ت د انجیل وکیل ښاغلی عبدالقدوس مومند د جرگه گی رئیس دفراه ولایت د انار دری وکیل ښا غلی محمد جمعه عینك دجرگه گی منشی دی .

داروزگان ولایت دچور ی وکیل ښا غلی عبدالخالق بر هانی ، دبادغیس ولایت دمرکز وکیل ښاغلی عبدالمجیدمشوانی،دغوردپسابند

وکیل ښاغلی احمد جان ، دننگر هـــار د خوگیا نی وکیل ښاغلی خیرالله منور ، د ننگرهار دنازیانو وکیل سیف الـــر حمـن مصلح ، دمنگلو دموسی خیلو و کیل ښاغلی بختیار گل منگل ، دننگر هار د اچین وکیل ښاغلی علی محمد ، دپکتیا دگو ملی وکیل ښاغلی رمضان ، دننگر هار د کوچیا نو وکیل ښاغلی حاجی الله نظر ، داروز گـــان د اجرستان وکیل ښاغلی عبدالستار ملا خیل ، دننگرهار د مومند دری وکیل ښا غلـــــی سعدالله کما لی وه .

داسد ۱۹ ــ دولسی جرگی په عمو مـــی غونډه کی چه دهغی جر گی د رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك په‌مشر ی جوړه‌شوی وه په لومړی سر کی دولسی جرگی د منشی له خوا داجندا موضوعگا نی ولوستلی شو ی او له هغی جملی شخه د پنځو ملیو نوډالرو دپور دهغه موافقت په با ب دحکو مت‌مکتوب ته په مطلق اکثر یت سره د اولیت حـــق ورکړی شو او تر مطر ح لاند ی ونیو ل‌شو چه پخوا د افغا نستان دحکومت او د جهانی بانك ترمنځ دزراعتی انکشاف دبانك پـــه نامه دکر نی دپراختیا لپاره منظور شوی‌و.

وروسته له هغه دبین المللی روابطودمالی اوبودجی اوزراعت او ما لداری د چا رو د جرگه گیو په تصو یبو نو سره دهغه‌موافقت لیك متن دولسی جرگی دمنشی سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شو او نو مو ړی موافقت لیك درایو د اخیستلو په نتیجه‌کی درایو په اکثریت تصویب شو .

داسد ۲۱ ــ دشکا یتو د اوریدو لوجرگه گی په یو شمیر رسید لو عریضو غور وکړ او په نتیجه کښی یی خپله فیصله‌دارالانشاء ته وسپارله .

دفواید عا می او مواصلا تو جر گه‌گی په خپله غونډه کښی تصمیم ونیو چه دشوری درخصتی په ورځو کښی دجرگـــه گـــی رئیس او غړی دی په مر کز او ولا یتوکښی دفوا ید عا می او مخا براتو دوزار ت‌وپروژی وگوری .

د داخله چارو دجرگه گی په غونډه‌کښی په مربوطه موضو ع بحث وشو .

همدغه راز دجرگه گی له غر می‌نه‌وروسته غونډه کښی د هغو مراجعینو دپاسپورت د اجرا په باره کښی چه دپاسپورت‌داصولنامی دپنځمی مادی سره سم دی په هغوولسوالیو کښی چه روغتون اوعکاس‌موجود وی‌اجراشی بحث وشو او په نتیجه کښی جرگه گـــی خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یـــی وسپار له خو چه مربوطو مرا جعو ته یـــی ابـــلاغ کاندی .

دتقنین او عد لی چارو جرگه گی په خپله له غرمی نه پخوا غونډه کښی‌وروسته‌له هغه چه دهغی جرگه گی منشی د بدخشا ن دجرم وکیل ښاغلی واسو خت دولسی جرگی د دیارلسمی دوری له شروع شخه د دو بی د کارد دور ی تر پایه پوری د اجراآتو رپو ت ولوست د تقنین او عد لی چارو د جرگه گی

رئیس د موسی کلاو کیل ښاغلی بینوا د جرګه‌ګۍ دغړ یو له صمیما نه همکاری‌اوله دی ښخه چه دجر ګۍ تولی غونډی دصمیمیت او هم آهنګی په فضا کښی شویدی تشکر وکړی او ویی ویل کله چه موږ په کار پیل وکړ دقوانینو اوو‌ه دیر ش مسو دی یاقانونی مواد چه دتعدیل وړوو دولسی جر ګــی له دوولسمی دور ی ښخه دجرګه ګۍ په‌دوسیو کښی موجود و اوموږ سره لدی چه د کا ر وخت مولږو او دتقنین دجرګه ګۍ یوشمیر محتر مو غړ یو په نورو ومو قتی جرګه ګیو کښی لګه ګډ هیئت او د انتخا باتی‌معارضینو دشکایتو داورید لو په دی بر یا لی شوو چه دوه ویشت طرحه شوی موضوعګانی تر غور لاندی ونیسو او دهغو په باره کښــی فیصلی صادری او د اولسی جرګی عمو می مجلس ته وړاندی کیدو له پاره یی دارالانشاء ته وسپارو .

دتقنین دجرګه ګۍ دکار د دوری د پا ی‌ته رسید و غونډه اعــلام کړه ور پسی یوشمیر دجرګه ګۍ دغړ یو د ضرورت وړیو شمیر قوانین او کتا بو نه چه د عدلیه وزار ت له خوا دهد یی په توګه دتقنین‌جرګه‌ګۍ تــــه استول شوی و د جرګه ګۍ غړ یو ته‌وویشل شو ل .

دهغو موضوعګانو په باره کښی چه‌دتقنین او عدلی چارو په جرګه ګۍ کښی‌غوروربا‌ندی وشو دجرګه ګۍ فیصلی صادری شوی چه‌په دی ډول دی :

دقانون د دووتنو متخصصا نو استخدام یو یی له اسلامی هیوادو ښخه بل یی له اروپا یی هیوادو ښخه چه د اســلامی قوانیو په‌عامه اداره پوری تخصیص ولری تصویب او دولسی جرګی دریاست مقام ته پیشنهاد شـــوه .

دسرپرست ښار والانو د خدمت د دوام په باره کښی دحکو مت په پیشنهاد دجرګه ګۍ فیصله .

دپاسپور ت د اصولنا می د دیار لسمی مادی دتعدیل په باب دحکو مت په پیشنهاد دجرګه ګۍ فیصله چه دولسی جرګی لــــه دارالانشاء ښخه جرګه ګۍ ته رسید لی و .

په افغانستان کښی دخار جی وګړو د ۹،۱۰ .۱٤،. ۱۵ ، ۱٦ ، ۲۲ ، او ۲۳ مادو دتعدیل په باره کښی دحکوّ مت‌په‌پیشنهاد دجرګه ګۍ‌فیصله .

دمامورینو د ناوړو استفادی په با ب د یوشمیر وکیلانو په پیشنهاد دجرګه ګـــۍ فیصلــه .

دغه پیشنهاد د (٤٥) کا ل د جوزا په ښلورمه نیټه کمیسیون ته سپارل شوی و.

دملکی مامورینو د تر فیع او تقاعــد د اصولنا می دضمیمی دپروژی په با ب د حکومت د٤٧ کال د حمل د میا شــــتی د دیارلسمی نیټی په پیشنهاد دجرګه ګـــــۍ فیصله او په ښلور و مادو کښی دجرګه‌ګۍ تصویب .

دقاچاق بند ولو د قانون په پروژه دجرګه ګۍ فیصله ، دغه پروژه د ٤٨ کال دحوت په اولسمه نیټه شورۍ ته استول شوی وه .

دصنعتی انکشا ف بانك د پروژی په‌با ب دحکومت د٤٦ کال دقوس دښلــورمی نیټی په پیشنهاد د جرګه ګۍ فیصله .

دموټرو دراوستلو دقانون په پروژه‌دجرګی فیصله .

دغه پروژه دتجار ت دجرګه ګۍ له خــوا تدوین شوی و.ه .

دمحکمو د حق الثبت او د شر کتو نود اساسنا مو د حق الثبت دفور مود قا نو ن دپروژی په یا ب د حکو مت‌په پیشنهاد د جرګه ګۍ فیصله .

دخرافاتو د منعه کید لو د قانو ن‌په‌پروژه دولسی جرګه په دوولسمه دوره کښــی د اجتما عی ښه وا لی دجرګه ګۍ له خواتدوین شوی وه .

له‌عدلیه وزار ت ښخه دفتوا د ادار ی د لغوه کیدو په باب دحکو مت د ٤٥ کال‌دحمل دپنځلسمی نیټی په پیشنهاد او په عــدلیه وزار ت کښی دتقنین د ادار ی دقا نو ن د قانو نی مر حلو دتیر یدلو‌په‌باب دجرګه ګۍ فیصـــــله .

دحکو مت دقضایاوو دقانو ن دلو مړ ی ضمیمی په با ب د حکو مت د ٤٧کال‌دمیزان د دیر شمی نیټی په پیشنهاد دجرګه ګـــۍ فیصله د ٤٥ کــال د سرطـــان د ۲۷ نیټی د ٥١ لمبر مکتوب په‌ذریعه دارالانشاء تــــه استول شویده .

دمحمد شریف رو کی په ضد دجرګه ګۍ

فیصله چه دقانو نی مشور ی داخیستلو له
پاره دشکا یتو داوریدلو دجرگه گی لــــه
خوا استو ل شوی وه .

دسید نجم الد ین دعریضی په با ب د
جرگه گی فیصله چه دقانو نی مشور ی د
اخیستلو له پاره دتقنین جرگه گی ته‌استول
شوی وه .

د عبدالغنی په مربو طـــی پا نــــو
دجرگه گی فیصله چه د شکا یتو داوریدلو
دجرگه گی له خوا دقانو نی مشور ی‌اخیستلو
په غرض دتقنین جرگه گی ته راجع‌شوی‌وه.

دشورا دگډی جرگه گی پر پروژه باندی
دجرگه گی فیصله :

ددغی پروژی مسوده دشور ی په ١٢ دوره
کی دعمو می مجلس له خوا جرگه گی ته
وظیفه ورکړه شو ی وه او جرگه‌گی‌دنوموړی
قانون پروژه د ٤٣ مادو په دننه کی‌تصویب
کــــــړه .

ددلالی د اصو لنا می په حیث د حکو مت
دپیشنهاد پر دوو مادو باندی دجرگه گی
فیصله چه پخوا د تجار ت دجرگه گــــی
له خوا مطالعه شوی ده .

دتقنین او عد لی چارو جر گه گی‌دحکومت
دمامورینو دجوایمودجزا داصولنامی او عامه
امنیت پر ضدجرایمودضمیمی دپروژی‌په‌باب
دحکو مت پیشنهاد یی دارالانشاء ته‌سپارلی
دی .

همدارنگه درشو ت د مخنیو ی دقا نو ن
او دنو موړی دنو ی طر حی په‌مسوده‌هم‌د
تقنین په جرگه گی کی پوره بحث وشو .

داسد٢٢ ــ دولسی جرگی د دیار لسمی
دوری دلومړی کال دو همی غونډی د قران
شریف دځو آیتو نو په تلاوت دافغانستان
دنیکمرغی او د هیواد دتر قی غوښتنو نکی
پاچا معظم ټولواك همايو نی اعلیحضر ت د
روغتیا په دعا پای ته ورسیدی .

دولسی جرگی د پارلسمی دوری دلومړی
کال د دوهمو غونډو پای ته رسید ل داسد
د دوه ویشتمی ورځی له غر می نه پخوا د
ولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمدعمر
وردك له خوا اعـــلام شول .

دقانون له مخی دشور ی دواړی جر گی
داسد له دوه ویشتمی نیټی څخه د میزا ن
تر دوه ویشتمی نیټی پوری رخصت شولی .

دکتور محمد عمر وردك په یوه وینا کښی
وویـــل :

دلوی او قادر خدای په نامه :

زما ډیرو گرانو ملگرو د افغانستا ن د
ملت محترو مو نمایندگانو ! له دی څخــه
خوشاله یم چه دمحتر مو ملگرو په سپیځلی
همکار ی سره دولسی جرگی د دیار لسمی
دوری دلومړی کال دوهمی غونډی پای تـــه
ورســــید ی .

شوری چه د افغانستان دملت دارادی‌ښکار
ندوی دی دهیواد داوس او راتلو نکی وخت
په مقابل کښی داسی ستری اوعمده وظیفی
په غاړه لری چه زموږ دهیواد د خلکو دهیلو
سترگی ور ته منتظر ی دی .

زموږ دغه ستر ی ملی وظیفی هغه وخت
سرته رسیږی چه دځپل ملت د افـــراد و
رښتیا نی او ډیر ضرور تو نه په واقـــع
بینی ، حقیقت پالنه ، خالصه بیطر فی او
دښه نیت او وروری په فضا کښی په نظر
کښی ونیسو او په گډه سره د هیواد لوړ
والی او د ځپلو خلکو د نیکمر غی په باره
کښی کوښښ وکړو او تصمیمو نه ونیسو.

دغوسترو ملی اصلو نو او عا لی هدفونو
ته درسید و له پاره چه د افغانستا ن دلوړ
تیاسبب و گرځی دهروطن‌دوست‌فرد وظیفه
ده که نارینه وی یا ښځی اوبوډاگان و ی
یازلمیان په تیره بیا د ځوانو طاقتو نو او
معنو ی قدر تونو وظیفه ده څو چه له یو ی
خوا دهیواد دطبقو دټولو افزادو او له بلی
خوا د در ی گـــونو اجــراییه او تقنینه پـــه
قواوتر منځ د سا عی صمیمیت او برابر ی
فضا په منځ ته را وستلو کښی همکار ی
وکړی چه په نتیجه کښی هغه گټی چـــه د
هیواد لوړتیا دقوانینو تطبیق‌د اجتما عی‌عدالت
تامین‌او د هیواد دخلکو ذهنی او معــــنو ی
رشد دی په بریا لی ډول لاس ته را شی .

او ددغو تر قی غوښتونکو ارزو گانو دتطبیق
په رڼا کښی د دیمو کراسی دښی او ځتگی
و دی له پاره چه دټولو هیله او زموږدملت
ستر ی غوښتنی دی خدمت وکړ ای شو او
دافغانستان د ملت د معنو ی پلارمعظم‌ټولواك
همايو نی اعلیحضر ت ترقیادت او قیمتدارو
لارښودونو لاند ی پر مخ لارشو .

گرانو ملگرو :

دلوی خدای په حضور کښی شکر کو م

چه دافغانستان دیندار ملت په تیره بیاهغو
فداکار و او وطن پالونکو چه په دری گونو
قواو کښی وظیفه لر ی یا په غیر دو لتی
شغلو نو کښی خپل ملت ته خد مت کو ی
شاه دوستی ، وطن پالنه او د هیـواد د
سرلوړی په لار کښی تل کوښښ کو ل د
خپل ایمان رکن او دخپلو معنو ی ستـــرو
افتخاراتو جز بللی او بولی یی .

دغه څرگند واقعیت دهیواد داوسنیووگړو
دصادقا نه خد متو نو او دراتلو نکی نسل
دلویو افتخاراتو لور ی ته زموږ د ډیروهیلو
سبب دی چه زموږ دهیواد دوگړو معـنو ی
قدر تو نو ته دراستکار ی خدا ی دوستی
امانت دار ی او په پا ی کښیدیوه نیکمر غه
اوسر لوړی افغانستان په غرض‌دسربښندنی‌او
فداکار ی لاربښود نه کو ی .

زه په داسی حا ل کښی چه هغو خاصو
مفکورو او رو یو ته چه داسا سی قانو ن
له لوړو ارځښتو نو سره سم په ولسی‌جرگه
کښی شته د دیمو کراسۍ دلو یوپرنسیبو
نو په حکم احترا م کو م او هغه د هیواد
له پاره صا دقا نه خد مت کولو اویا که
او وطن پالو نکی مفکوره بولم موږ لاز م
گڼو چه هغو دیمو کراتیك او واقع بینا نه
رویو ته چه دهیواد لوړو گټو ته متوجه او
دنیکه مر غه دولسی جرگی په تالار کښی‌شته
په درنده ستر گه وگو روځکه چه‌دغه‌نظر یی
دگران افغانستان دنیکمر غی له پاره دولسی
جرگی دقانو نی وظایفو په سا حه کښی د
معقولو او منطقی تد بیر ونو او تصمـــیم
او سلیم تفکر له پاره ډیره أغیزه لر ی .

انتظار کیږی وکړا ی شو چه دبیطرفی
او اتفا ق په فضا کښی دخپلو ځانو اودخپل
هیواد دټولو افرادو و له پاره دډیر خدمت
کولو ښه زمینه برابره کړو او په پای‌کښی
دیوه مترقی او نیکمر غه افغانستان پـــه
جوړولو بریالی شو .

محترمو ورونو

په څو تیرو میا شتو کښی زموږ دغونډو
یوه زیا ته برخه دیو شمیر فور ی اوداخلی
وظیفو په اصو لنا می پوړ ی مربو طویولږ
پیشنهاد و او داساسی قانون د ځینوموادو
دتاویل او تفسیر په صور ت په تیره‌بیا
دهغه څه په باب په بحث کښی تیره شوه
چه په اجراییه قوی په اعتماد او عـلا یقـو
پوری مربوط دی ، موږ باید دغه حقیقت ته
وگورو چه دغه له نو ی‌اسا سی قانــــو ن
سره سم د انتخا بی ولسی جرگی دوهمه‌دوره
ده له همدی کبله ددغو بحثو نو ظهور یی‌له
گټی څخه ته دی خو په دی شر ط چه لـــه
جریان او فیصلو څخه گټوری نتیجی‌واخیستلی
شی او په آینده کښی دخپل کار دلا ری
دټاکلو له پاره له دغو تجر بو څخه‌لاسمـه
لار پیدا کړو او پیرو ی یی وکړوترڅوچه
زموږ هره غونډه زموږ دکار له پاره گټوره
ثابته شی او دهیواد دسیاسی تحول پـــه
بنسټ ایښودلو کښی مو برخه اخیستی وی
او کله چه د دوبی له رخصتی نه وروسته
بیا په دغه تالار کښی‌سره غونډ شو ددغـــو
نتیجو په موجب خپل کار په پوره پو هـــه
سره پر مخ بوزو .

گرانو ملگرو :

اوس چه په عمو می مجلس اوجر گه
گیو کښی زموږ د څو میاشتو د خد مـــت
دوره پای ته ورسیده او زموږ د دوبی قانونی
رخصتی شروع کیږی اجازه راکړی چه لـــه
تاسی سره یو ځای په پوره اخـــلا صـــ
سره دلو ی خدا ی له حضور څخه هیلـــه
وکړم چه زموږ محترم ملگر ی له ټولـــو
موکلینو او د افغانستان د ملت دټولو افراد
وسره دغه ورځی په خوشا لی سره‌تیر ی
کړی او موږ د ملت وکیلانو ته بریالیتوب
را په برخه کاند ی چه درخصتی دور څوله
تیر یدو لو او د هیواد داجتما عی اقتصادی
او فرهنگی حالا تو له ډیر ی مطا لعـــــی
نه وروسته په راتلو نکی وخت کښی دخپل
ملت له پاره ډیر او لو ی خد متو نه وکړو
اودخپل گران او دیمو کرات پاچا د تر قی
غوښتونکو نظر یو په تطبیق کښی‌تریخـــوا
زیات بریالی شو .

ستاسی ټولو د روغتیا ، سلا مـتیا او
سعادت دهیواد دلوړ تیا او دگران وطنوالو
دنیکمر غی په هیله ژوند ی دی وی‌افغانستان
.ژوند ی دی وی* زموږ پاچا . لو ی خدای
دی تاسو ټولو ته توفیق در کړی أومرسته
دی درسره وکاند ی .

دشوری د دیارلسمی دوری دمشرانوجرگی رئیس سناتور عبدالهادی داوی

دمشرانو په‌جرگه کښې

دشورى د تقنيني ديارلسمى دور ى د لومړى کال دو همى غونډې د حوت پــه درويشتمه دمشرانو جرگې د رئيس له خوا پرانيستلې شوى .

دمشرانو جرگې رئيس سنا تور داو ى د ديار لسمى دور ى دلومړى کال د دوهمو غونډو دپرانيستلو په و خت کښې‌وويل :

دهغو نورو لايحو دجملې څخه چــه د مشرانو جرگې ته را رسيدلې دى يوه‌هم د ١٣٤٩ کال انکشا فى بودجه ده . په عمومى ډول ټول سنا توران په تيره بيا دبودجى أو قوانينو د کميسيو ن غړى با يد په ډير غور او چټکې سره ددغې بودجى په‌کتنه‌بوخت شي او خپلې نظريې د مشرانو جر گې‌عمومى غونډې ته وړاند ى کړى .

سناتور داوى له دى څخه چه بيادمشرانو جرگې غونډې شرو ع شو ى خوشحا لى‌وکړه او وى ويل : چه وخت تر ټولو نعمتو نو زيات ارزښت لر ى بايد دوخت څخه پــه استفاده سره تر پخوا زيا ت دخپلوقانونى وظيفو په سر ته رسو لو کښې کــوښــښ وکړو .

سناتور داوى زياته کړه چه دعمومى‌مجلس ورځې هم هغه پخوا نى ور ځى دى خــو ځرنگه چه او س دستې دکميسيو نو نوکار زيات مهم دى ځکه نو د عمو مى مجلس کار وځنډول شو . شو دفر صت څخه په استفاده سره مربوط کميسيو نو نه وکولاى شي چه خپلې ور سپار ل شو ى وظيفى په ښه‌توگه سر ته ور سو ى .

دحوت ٢٤ - دمشرانو جرگې د عد لــى او قوانينو د چارو جرگه گې د سنا تــور محمد امين خوگيا نى په مشر ى يىي‌غونډه وکړه او په خار ج کښې افغانى اتبا عو د مسافر ت او استوگنې أصولنا مى د ځينو موادو پر تعديل بحث او ځيړ نه وکړه .

دبودجى او مالى چارو جرگه گې دسناتور محمد کريم کو هى په مشرى د ١٣٤٩کال‌په انکشا فى بودجه باند ى يولړبحث وکړ .

دحوت ٢٦ - دمشرانو جرگې د ما لى‌او بودجى دچارو جرگه گې د دو لت د١٣٤٩ د انکشافى پر بودجى غور وکړ ، او تجو يز ونيو ل شو چه دپــلان وزير دکتورعبدالواحد سرابى دى دجر گه گې په راتلو نکې‌غونډه کښې گډون وکړى او دغړو پښتنو ته دى توضيحا ت ورکړى .

دحوت ٢٨ - دمشــرانو جر گې دما لى او بودجى دچارو په جرگه گې چه دسناتور حبيب الله هيلمند په مشر ى شو ى وه، دپــلان وزير دوکتور سرابى ، دهغه وزارت دما لى رئيس ښا غلى محمد خان او دپــلان رئيس ښاغلى على احمد خرم پکښې گډو ن کړى وو أو د دولت د ١٣٤٩ کال دانکشافى بودجى په با ب يى توضيحا ت ورکړل .

دحمل ٥ - دمشرا نو جر گې د ما لى او بودجى دچارو جر گه گې غونډه چه‌دسناتور حبيب الله هلمند په مشر ى جوړه شوى‌وه لومړى دپروا ن ولايت سنا تور ښا غلى بايا نى دموقت منشى په حيث وټاکل شو وروسته دکر نى او اوبولگو لو د وزار ت د٤٩ کال پرانکشافى بــودجــه با نــد ى بحث وشو .

دعدلى او قوانينو چارو دجرگه گې پــه غونډه کى چه د سنا تور محمد امين خوگيانى په مشر ى يى غو نډه کړ ى وه‌پر يوشمير موضوعاتو با ند ى خبر ى وشو ى أوعمومى مجلس ته دوړا ند ى کولو په غرض‌دمشرانو جرگې دارالانشا ء ته وسپار ل شو ى .

دحمل ٨ - د مشرانو جر گې د ما لى‌او بودجى د چارو دجر گه گې په غو نډه کښې

چه دسنا تور حبیب الله هلمند په مشریه جوړه شو ی وه دفواید عا می وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی او د هغه وزار تمیخانیکی رئیس ښاغلی غـلام محمد او دپـلان لوی مدیر ښا غلی محمد یو نس د فتر ی گډون کړی وو او دفواید عامی دوزار ت د۴۹ کال دبودجې په شاوخوا کښې دسنا تور انــو پښتنو ته ځوا بو نه ورکړل .

دحمل ۹ ـ دمشرانو جر گی عمومیغونډه چه دهغی جرگی درئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شوی وه د مدا فع وکیلانو دقانو ن د پروژی طر حی چه د حکو مت ولسی جر گی او مشرانو جر گی دعدلی او قوانینو دچارو د جرگه گی لهخوا ترتیب شوی وی ولوستل شوی .

دحمل ۱۰ ـ دمشرانو جر گی دسنا تور حبیب الله هیلمند په مشریه دمالی اوبودجی دچارو په جرگه گی دکر نی او اوبو لگولو دوزار ت د ۱۳۴۹ کا ل د انکشافی بو دجی په شاو خوا کښې غوراوتدقیق وشو .

دسناتور محمد کریم کوهی په مشر ی دشکایتو نو د اوریدلو په جرگه گی کی د مراجعینو پر یو شمیر عریضو با ند ی غور او فیصله وشوه . د جرگه گی فیصلی د مشرانو جرگی دارالانشاء ته واستو لیشوی.

دحمل ۱۱ ـ د صدار ت دو هم مرستیا ل او دپو هنی وزیر دکتور عبدالقیو م دمشرانو دجرگی دمالی اوبودجی دجرگه گی په غونډه کښې چه د سنا تور حبیب الله هلمند په مشری غونډه کړی وه گډو ن وکړ اودپوهنی وزار ت د ۱۳۴۹ کال د انکشا ف په با ب یی دجرگه گی دغړ و پوښتنو ته توضیحات ورکړل . په نو مو ړی غونډه کښې دپوهنی دوزیر سره دپلان رئیس دکتور عبدالفتاح صدیق ، ادار ی رئیس عبدالغفور ، دپوهنی وزار ت دبو دجی مدیر ښا غلی پایندهمحمد او دکابل پوهنتو ن ادار ی لو ی مدیرښاغلی عبدالغفور عار فی هم گډون کړی وو .

دشکایا تو د اورید لو جرگه گی چه د سنا تور محمد کریم کو هی په مشریغونډه کړیوه دیو شمیر مراجعینو پر عریضـــو باند ی څیړنه وکړل او د انجمن فیصلی یی دمشرانو جر گی دارالانشاء ته وسپار لی .

دحمل ۱۲ ـ دمشرانو جر گی په لو یه غونډه کی چه دسنا تور عبدالها دی داوی په مشر ی شوی وه دسنا تور محمد امین یو نسی په واسطه د مدافع وکیـلا نو د قانون پروژه د دو هم ځل لپاره ولوستله شوه او په هره ماده یی خبر ی وشوی .

دحمل ۱۵ ـ د مشرانو جر گی د عد لی او قوانین د چارو جرگه گی چه دسـناتـور محمد امین خوگیانی په مشر ی غونډه کړی وه دمربوطو موضو عاتو په شاو خوا کی یی خبر ی وکړی .

دبودجې او ما لی چارو جرگه گی چه د سنا تور حبیب الله هلمند په مشر ی یی غونډه کړی وه د اطلاعاتو او کلتور دوزارت د۴۹ کا ل بودجه تر غور لاند ی ونیوله.

دحمل ۱۶ ـ دمشرانو دجر گیپهعمومی غونډه کښې چه دهغی جرگی د رئیسسناتور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی وه دمشرانو دجر گی دعد لی او قوانیـــنو دجرگه گی طر حه دمدافعو وکیـلانودقانون له شپږ می مادی څخه تر لسمی مادی پور ی له یولږ بحث او غور نه وروسته هـو پـه هوا و دنومړی طرحی یوولسمه ماده لـــه زیاتوالی سره تایید او تصویب شوی .

وروسته له هغه چه نو موړ ی مادی د منشی سنا تور محمد امین یونسی له خـــوا مجلس ته ولوستل شوی په هرمادهیرایی واخیستلی شوی .

په دغی غونډه کی چه له غر مـــی نـه پخوا په لسو بجو شرو ع او له غر مــی نه وروسته په شلور وبجو پا ی ته ورسیده تجویز ونیو ل شو چه نن دنو مو ړیقانون په پاتی مادو باندی خبریوشوی او را یی واخیستلی شی .

دحمل ۱۷ دمشرانو جر گی په عمـو می غونډه کی چه دمشرانو جر گی د دو همنایب

سنا تور عبدالشکور ولی په مشر ی. جوړه
شوی وه د مد افع وکیلانو د قا نو ن ۱۲ أو
۱۳ ماده او دمشرانو جرگی‌دعدلی اوقوانینو
دجرگه‌گی طرح تریو لې بحث ا و خبر و
وروسته درایو په اکثریت تایید اوتصو یب
شوه .

دحمل ۱۸ – دمشرانو دجر گی دبودجی
او مالي چارو جرگه گی چه دسنا تور
حبیب الله هلمند په مشر ی. غونډه کړ ی
وه د اطلاعاتو او کلتور وزیر دکتور محمود
حبیبی گډون پکښی وکړی او داطلا عاتو او
کلتور وزار ت د ۴۹ کا ل دانکشا فی‌بودجی
په با ب کی دجرگه گی ، دغړو وشفا هی
پوښتنو ته ځواب ورکړی اویوشمیر لیکلی
سوالو نه له ځان سره یوړل داطلا عاتو
او کلتور دوزار ت اداری رئیس ښا غلی
فضل احمد ظفر شهباز او د خپرو نولو ی
مدیر ښا غلی حبیب الر حمن جدیر هم د
مشرانو جر گی د مالي او بودجی دچارو د
جرگه گی په غونډه کی داطلاعا تو اوکلتور
دوزیر سره ملگر ی وه .
دشکایا تو د اوریډ لو جرگه گی چه
دسنا تور محمد حسین په مشر ی. غو نډه
کړی وه دیوشمیر عار ضیو عریضی ترغور
لاندی ونیو لی او تر فیصلی وروسته یی د
مشرانو جرگ ی دارالانشاء ته وسپار لی .
په‌دغه غونډه کی په کابل کی دسپین
زر شر کت نما ینده ښا غلی محمد امان
انورزاده گډون کړی وو او د نو موړی‌شرکت
دکار کوونکو دعریضو په نسبت یی دجرگه
گی دغړ وسولونوته تو ضیحات ور کړ .
دعدلی او قوانینو جرگه گی چه د سنا تو ر
محمد ا مین خو گیانی په مشری. غنډه کړی
وه په‌مربوطوموضوعگانویی غوراوخیړنه‌وکړه.

دحمل ۱۹ – دمشرانودجر گی په عمو می
غونډه کښی چه دهغی جر گی د رئیس
سناتور عبدالهادی داوی په‌مشری. شوی وه
هر کله چه دمشرانو دجرگی دعدلی‌اوقوانینو
جرگه گی مطرو حه‌دمدا فعو وکیلانو دقانوند
دوولسمی مادی تصویب دحکو مت دتر تیب
شوی پروژی له دوولسمی مادی څخه‌ترشلمی
مادی پوری ځای نیو لی و دحکو مت طرحه
نو لسمه ماده با ندی یولې بحث وشو اوپه
نتیجه کښی نوموړی ماده درایو په اکثریت
تصویب شوه منشی‌سناتور محمد امین‌یونسی
دمشرانو دجر گی دعد لی او قوانینودچارود
جرگه گی مطرو حه له څوارلسمی مادی
څخه ترپنځه ویشتمی مادی پوری اودحکومت
او ،ولسی جر گی دمطرو حی مواد مجلس‌ته
ولوستل شو ل او په هره ماده یی‌رایی
واخیستلی شوی چه په نتیجه کښی یی
دمشرانو دجرگی دعدلی اوقوانینو دچارو د
جرگه گی طرحه له څوارلسمی مادی څخه
ترشلمی مادی پوری درایو په اکثر یت
هو په هو تصویب شوی .
دحکو مت دطر حی دیر شمه ماده چه
اولسی جرگی ا و دمشرانو دجر گی دعد لی
او قوانینو دچارو جرگه گی حذفه کړی وه‌د
عمو می مجلس له خوا بحث وربا ند ی‌وشو
او عمو مي مجلس درایو په اکثریت سره
نوموړی ماده گتوره وبلله او تایید او
تصویب یی کړه .

دحمل ۲۲ – دمشرانو جر گی په عمو می
غونډه کی چه دهغی جر گی درئیس سنا تور
عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی‌وه
دمدافع دوکیلانو په قانو ن کی دمشرانو د
جرگی دعد لی او قوانینو دجرگه گی له‌خوانه
په هغه طرحه شوی قانون کی ۲۶ مادو په
زیاتیدلو سره تصویبه او د هغه قانو ن د
۲۷ نه تر ۳۲ مادی پور ی مادی عیناتصویبی
شوی . همدارنگه په دغی غونډه کی دمشرانو
دجر گی دعد لی او قوانینود جر گه گی
دنو موړی طر حه شو ی قانو ن یواز ی۳۳
ماده منله شو ی او دنو موړی جرگه گی د
طرحه شویو نورو ما دو په غونډه کی د
حکو مت دپروژی د ۴۳ نه تر ۴۷ ما دی‌پوری
مادی منلی شوید ی او یواز ی‌دحکومت
دطرحی په ۴۷ ماده کی تعد یل را غلی دی.
نوموړی مادی دسنا تور محمد امین یونسی
په واسطه دمشرانو دجر گی لو یی غو نډی
ته ولوستلی شوی .
دحمل ۲۲ ـ د مشرانو جر گی په‌عمو می
غونډه کښی چه دهغی جر گی درئیس‌سناتور
عبدالهادی داوی په مشر ی. یی غونډه‌کړی

وه دمدافع وکیلا نو د قانو ن دحکو مت د
پروژی ۴۸ ماده او داولسی جر گی دپروژی
۳۸ ماده دمشرانو جرگی دعدلی او قوانینو
جرگه گی دپروژی ۳۸ ماده دمشرانو جرگی
منشی سناتورمحمدامین یونسی‌له‌خوا مجلس ته
ولوستل‌شوه دیولږ بحث په‌نتیجه‌کښی‌تجویزه
نیول شو چه سنا تور محمد امین خوگیا نی،
سناتور میر احمد مولای سنا تورمیرمحمدشاه
صدیقیان ، سنا تور دکتور عبدالو کـــیل،
سنا تور قیا م الد ین خادم ، سنا تور حاجی
محمد شمکنی ، سناتور حبیب الله ناصری
دی یوه فور ی موقت جرگه گی تشکیل‌کړی
او ددروسرو پور تنیو مادو شخه دی یـــوه
واحده او منسجمه ماده د مجلس دغـــړ و
داکثریت په نظر کښی نیولو سره تنظـــیم
او مجلس ته وړا ند ی کی په نتیجه کښی
نو موړی هیئت مطلو به ماده جوړه کړه او
په عمو می مجلس کښی د ۲۶ رایو پـــه
اکثریت سره تصویب شو له ، وروســـنه
له هغه دمشرانو جر گی د عد لی او قوانینو
جرگه گی د ۳۹ مادی طر حه شو ی‌پروژه
چه د نوموړ ی پروژی وروستی ماده ده د
یوی برخی په تعدیل سره درایو په اکثریت
سره تصویب شوه وروسته یو شمیر سناتور
انو د عمو می مجلس دکار د موعد په‌هکله
پیشنهاد چه په اجندا کښی نیو ل شو ی‌وو
یولږ بحث وشو درایو په اکثریت با ند ی
داقبو له شوه چه تر دی وروسته ترغرمی
دمخه د ۹ بجو شخه مجلس شرو ع اوتریوی
بجی پور ی په مسلسل ډول دوام وکړی .

دحمل ۲۴ – دمشرانو جر گی دروغـــتیا
جرگه گی چه دسنا تور دکتور فقیر محمد
شفا په مشر ی غونډه کړی وه د تقلبـــی
دواگانو په باب یی یولږ خبری‌وکړی او په
نتیجه کی تجویز ونیو ل شو چه‌د حمل په
۳۱نیته ددو شنبی په ورځ دی درو غتیا د
وزار ت معین دپلټنی او ددیپوگانورئیسا ن
په جرگه گی کی گډون وکړی اودسناتورانو
سوالو نو ته دی توضیحا ت ورکړی .
دشکایا تو د اوریدو جرگه گی چــه
دسنا تور محمد کریم کو هی په مشر ی‌یی
غونډه کړی وه دیو شمیر عارضینو په‌عریضو
باندی څیړنه وکړه او فیصلی یی وکړ ی
او دجر گه گی فیصلی یی دمشرانو جر گی
دارالانشاء ته واستو لی .
په‌دغه جرگه گی کی د پښتنی تجار تـــی
بانك لو یو مدیرا نو ښا غلی عبدالوا حد،
ښاغلی علی احمد زکریا او د داخله‌وزارت
داسکانو د ریا ست لو ی مدیر ښا غلـــی
عبدالغنی گډو ن کړی وو او دغړوسوالو نو
ته یی توضیحا ت ورکړ ل .

دحمل ۲۵ – دمشرانو جرگی د عد لی‌او
قوانینو جرگه گی چه دسنا تور محمد امین
خوگیا نی په مشر ی غونډه کړی وه پـــه
مربوطو موضو عا تو یی غور وکړی .

دمالی او بودجی په جر گه گی کی چـه
دسنا تور حبیب الله هلمند په مشر ی یی
غونډه کړی وه داطلا عاتو او کلتور وزار ت
دانکشافی بودجی او د پو هنی و زارت د
انکشا فی بودجی پر جزییاتو با ند ی یولږ
خبری او څیړنی وکړی .

دشکا یتو نو د اور ید لو جر گه گـــی
چه دسنا تور محمد کر یم کوهی‌په مشر ی
یی غونډه کړی وه دیو شمیر عار ضا نو پر
رارسید لو عریضو با ند ی تر غور وروسته
فیصلی وکړی او خپلی فیصلی یی‌دمشرانو
جرگی دارالانشاء ته وسپار لی .
دحمل ۲۶ – دمشرانو جر گی په‌عمو می
غونډه کښی چه د هغی جر گی د رئیـــس
سنا تور عبدالها دی داوی په مشر ی جوړه
شوی وه دمافع وکیلانو د اصو ل نا مـــی
د ۸ – ۱۰ – ۱۱ مادو په باره کښی‌پیشنهاد
ونه چه دمشرانو جر گی دعد لی او قوانینو
دجرگه گی دطر ح په با ب وړا ند ی شوی
وه دمشرانو جر گی د داخلی‌وظایفو دلایحی
سره سم دسناتورانو له خوا د مجلس رئیس
ته وړاند ی شو ل او د رئیس په اجازه د
(۸) مادی په باره کښی پیشنهاد دسناتور
محمد امین یونسی له خوا مجلس ته‌ولوستل
شو چه تریولږ بحث او خبرو وروسته د ۱۵
رایو په مقابل کښی د ۲۲ رایو په‌اکثریت
رد شو .

وړیسی د ۱۰ – او ۱۱ مــادو پــه باره پیشنهاد ولوستل شو چه یولې خبروروسته د۲۹ رایو په اکثریت تایید شو . د مجلس په پا ی کښی تجویز ونیو ل شو چــه د نوموړی قانون تصویب شو یو مواد دی چاپ اووویشل شی چه په راتلو نکی غو نــډه کښی دکل په حیث مطالعه اوارا ی واخستل شــــــی .

دحمل ۲۸ – دمشرانو د جر گی دشکایتو د اورید لو جرگه گی دسنا تور محمدکریم کو هی په مشر ی غونډه کـــړی وه او د مراجعینو په یو شمیر عریضو یی غور وکړ او د جر گه گی فیصلی د مشرا نودجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شو ی .

دحمل ۲۹ – دسنا تور حبیب اللههلمند په مشر ی د ما لی او بودجی په جر گه گی کښی دکانو او صنایعو وزیر ښاغلیامان‌الله منصور ی ،دهغه وزار ت معین انجــــنیر عبدالقدوس مجید او د پــلان لو ی مدیــــر ښاغلی سلطان محمد یوسفزی گډو ن کړی وو اودکانو او صنا یعو دوزار ت ۱۳۴۹ کال دانکشا فی بودجی په شاو خوا کښی یی د جرگه گی دغو یو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دسنا تور میر احمد مولایی په مشر ی د داخله او ښاروالیو په جرگه گی کښـــی دهرا ت دولایت داو بی دولسوا لی دیوشمیر خلکو دعرض په شاو خوا کښی غور اوتدقیق وشـــو .

دسنا تور محمد امین خوگیا نی پهمشری دعد لی او قوانینو په جرگه گی کښـــی دمربوطو موضوعگانو په شاو خوا کښی غور او تدقیق وشو .

دحمل ۳۱ – دمشرانو دجر گی درو غتیا په جرگه گی کی چه دسنا تور دکــــتور فقیر محمد شفاء په مشر ی جوړه شو ی‌وه دروغتیا دوزار ت معین پوهاند دکتور عبدالله عمر د دواگانو دډیپو رئیس دکتورسلام‌الد ین ویس او دهغه وزار ت دپلټنی رئیس دکتور حبیب دل گډون کړی و او د تقلبی دواگانو او داسی نورو مربوطو موادو په باب یی د جرگه گی دغو یو پوښتنو ته تو ضیحـا ت ورکړل او لیکلی شو ی پو ښتنی یی دځواب لپاره دځان سره واخیستلی .

دشکایاتو د اورید لو په جرگه گی کـی دسنا تور محمد کریم کو هی په مشر ی‌د شکایا تو داورید لو په جرگه گی کی د مراجعینو پر یو شمیر عریضو غور وشو او دجرگه گی فیصله دمشرانو جر گی‌دارالانشاء ته وسپار له شوه .

په دغی جرگه گی کی د کانو او صنایعو دوزار ت دپلټنی رئیس ښاغلی رمضان علی کاظمی گډون کړی و او د یو شمیر مراجعینو دعریضو په با ب یی دجر گه گی دغو یو پوښتنو ته تو ضیحا ت او تفصیـلات‌ورکړل.

دما لی او بودجی په جر گه گی کی د سناتور عبدالرزاق بالا کرزی په مشـــر ی دما لی او بو دجی په جر گه گی کی دکانو او صنا یعو د ۴۹ کال‌انکشافی‌بودجه‌دغـــور اوتدقیق‌لاندی ونیوله شوه .

دثور ۱ – د مشرانو دجر گی د ما لی او بودجی دچارو په جرگه گی کښی چه‌دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی یی غو نډه کړی وه دمالیی دوزار ت معین ښا غلی‌غلام محمد پوپل او د هغه وزار ت د بو دجـــی رئیس ښا غلی عبدالصمد منصور ی گډو ن کړی و او د دولت د ۱۳۴۹ کا ل د عا دی بودجی د عوا ید واومصارفود اقلا مو په باره کښی یی دجر گه گی دغو یو شفا هـــی پوښتنو ته ځوا بونه وویل او لیکـل شوی پوښتنی یی له ځانو سره واخیستلی .

دعدلی او قوانینو دچارو په جر گه گی کښی دسنا تور محمد امین خوږ یا نی پــه مشر ی دمرا جعینو په یو شمیر عریضـــو غور وشو او دجرگه گی فیصلی دمشرا نـــو دجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شو ی .

دکابل ښاروا لی دوار دا تو لو ی‌مدیر ښاغلی عبدالحمید او د داخله وزار ت د مامورینو مدیر ښا غلی عبدالر حیم دجرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ او دیوشمیر مراجعینو د عر ض په باره کښی یی دجرگه گی دغو یو پو ښتنو ته ځوا بو نه‌وویل.

دثور ۲ – دمشرانو دجرگی په لو یــه غونډه کی چه دهغی جر گی د لو مړ ی‌نایب

سنا تور محمد اسمعیل مایار په مشر ی
د اووه دیر شو سنا تورانو په حضور جوړه
شو ی وه افغانستا ن ته د هیپی سیاحینو
دراتگ د موضو ع په نسبت چه د تیر ی
غونډی داجندا شخه پا تی شو ی وه دزابل
دولایت دسنا تورا نو دوڅایقو دمو ضو ع
خبرو ته ترجیح ورکړا ی شوه .

سر ه له دی چه د اساسی قانو ن پنځو
سمه ماده دوڅا یقو تد قیق دشور ی پور ی
مربوط گڼی نو په دی لحاظ تیر ی عمو می
غونډی او ټولنی د قانو نی صـلاحیت‌سره‌سم
دسنا تورانو دوڅایقو د پنځو سمی ما دی‌په
اسا س لازم تصو یبو نه شوی و .

خرنگه چه دزابل دولایت دمشـرانــو د
جرگی دغړ یتو ب وثیقی له هما غی کمیتی
شخه دهما غه موظف رئیس له خوا ور کړی
شوی وی نو په دی لحاظ یوی کـــمیـتی
شخه د دووثیقو دور کولو د علت په‌اسا س
غونډی پور تنی فیصله داتلسو موا فقورایو
په اکثریت او پنځلسو مخالفو رأیو اوځلور
و مستنکفورایو په اسا س ستر ی محکمی
ته واستو له تر څو د همد ی مو ضو ع په
باب خپله فیصله صادره او له نتیجی شخه
یی په ډیرژرو وخت کی د مشرا نو جرگی
ته خبر ور کړی .

دڅلور ۳ــ دمشرانو د جرگی دشکا یتو
د اور ید لو جر گه گی دسنا تور محمدکریم
کو هی په مشر ی غونډه وکړ او دمراجعینو
په یو شمیر عریضو له غور نه وروســـته
یی فیصلی وکړی .

دجر گه گی فیصلی د مشرا نو دجر گی
دارالانشا ء ته وسپار لی شو ی .

دڅلور ٥ ــ د مشرا نو د جر گی د مالی
او بو دجی د چارو په‌جرگه‌گی کښی چـــه
دسنا تور حبیب الله هلمند په مشر ی‌جوړه
شوی وه د داخله وزیر انجنیر محمد بشیر
لودین د محل د انکشا ف رئیس ښا غلی
عبدالواحد نجم او د هغه وزار ت دکادستر
دسرو ی رئیس ښا غلی نعمت الله گډو ن
وکړ او د داخله وزار ت د ۱۳٤۹ کا ل
د انکشا فی بودجی په شاو خوا کښی یی
دجر گه گیو شفا هی پوښتنو ته‌توضیحا ت
ورکړل او یو لړ لیکلی پو ښتنی یی لـــه
ځان سره واخیستلی .

دڅلور ٦ ــ دمشرانو جرگی په لویه غونډه
کښی چه د هغی جر گی د رئیس سنا تور
عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی وه
دتیرو غونډو د خبرو په لړکښی افغانستان
ته دسیا حینو او هیپیپا نو د را تگ په باب
بحث او خبرو ادامه وکړه او په نتیجه کښی
درایو په اکثر یت فیصله وشوه چه په دی
باب د مشرانو دجر گی د عدلی او قوا نینو
دجرگه گی نظر یه او همدا رنگه په‌افغانستان
کښی د خار جه اتباعو د اقا مت اومسا فر ت
داصو لنا می تعد یل شوی‌مادی پوره نه وی
اودعمومی غونډی دغړیو دزیادتو مطا لـــبو
په اسا س نو موړی جرگه گی باید بیا په
دی باره کښی غور وکـړی او دنو مـــوړی
اصولنا می د بشپړید لو او په تیره بیا د
هیپیانو د را تگ دشرایطو په شاو خواکښی
قانو نی نظر یی تنظیمی او تر تیبی کړ ی
او د اصو لنا می دمرا تبودترسره کولو په
غرض دی عمو می غونډی ته وړا ندی کړی.

دڅلور ۷ ــ د مشرا نو جر گی د ما لی او
بودجی دچارو جرگه گی چه دسنا تـــور
حبیب الله هلمند په مشر ی یی غونډه‌کړی
وه د پو هنی دوزار ت دو هم معین پوهندوی
محمد عار ف غوثی او د نو موړ ی وزار ت
دبو دجی لو ی مدیر ښاغلی‌پاینده محمدفقیری
هم گډو ن کړی وو او د پو هنی وزار ت د
٤۹ کال دانکشا فی بو دجی په باب‌یی‌دجرگه
گی دغړو شفاهی پښتنو ته ځوابو نه ورکړل
او ځینی لیکل شو ی پوښتنی یی دځوا ب
دبرابرولو په غرض د ځان سره یو ړی .

دروغتیا جرگه گی چه د سنا تور پو هاند
دکتور فقیر محمد شفاء په مشر ی غو نډه
کړی وه په مربوطو موضو عا تو یی‌خیړ نه
وکـــــــړه .

دشکایا تو د اورید لو جرگه گی چـــه
دسنا تور عبدالبا قی مجددی په مشر ی‌یی
غونډه کړی وه د عارضینو پر یوشمیرعریضو
یی غور وکړی او دجرگه گی فیصلی یی د

مشرانو جر گی دارالانشاء ته واستولی .
دجرگه گی په دغه غونډه کښی د مالیی دوزار ت دعوايد و رئيس ښا غلی میرضیاء الدین گډو ن کړی وو او دیوشمیرسوداگرو دعریضو په با ب یې دجرگه گی دغــړ و پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دثور ۹ ــ دمشرانو دجر گی په عمو مـی غونډه کښی چه د دهغی جر گی د رئيســـ سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شوی وه لو مړی دښار ی سرویسو نو د اوسنی وضعی داصلاح په با ب دیو شمـیر سنا تورانو پیشنهاد غونډی ته دجر گی د منشی سنا تور محمد امین یو نسی په واسطه ولوستل شو او دیو لړ بحث أو خبرو څخه وروسته د رایو په اتفا ق فیصله وشوه چه دغه موضو ع دی د مشرانود جر گی د داخله او ښاروا لیو جر گه گی ته وسپارله شی څو جرگه گی ددغی مو ضو ع په شاو خوا کښی او هم دهغی موضوع دلاروچارود اصلاح په با ب دغو ښتنو سره په ســـو اقدأما تو پیل وکړی او دخپلو اجرا آتو او نظریو راپور دهغی جرگی او یی غونډی ته وړاندی کړی .
وروسته دمشرانو دجرگی د داخلی وظایفو په اصو ل کښی دنو ی نظر د غوښتنی په اسا س دیو شمیر سنا تورانو پیشنهاد په غونډه کښی دبحث لاند ی ونیو ل شو او د رایو په اکثریت سره رد شو .
په پای کښی د داخله اوښاروا لیو دجرگه گی د منشی دوظیفی څخه دسنا تور حبیب الرحمن ناصر ی داستعفی ورکو لو غوښتنه او دهغه په عو ض کښی دسنا تور علی احمد بابا نی تاکل د بحث او خبر ولا ند ی ونیول شو چه دهغو سنا تور غوښتنه او هم پــه نوموړی جرگه گی کښی دسنا تور حا جی محمد شمکنی او سنا تور عبدالوا حداندیوال صا فی دگډو ن غوښتنه درایو په اکثر یت ومنله شو .

دثور ۱۲ ــ دمشرانو د جر گی دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی د ما لی او بودجی دچارو په جرگه گی کی د ما لیی دوزار ت معین ښا غلی غـلام احمد پوپل دهغه وزار ت دبودجی رئیس ښا غلـــی عبدالصمد منصور أو د عوايد و رئيس ښاغلی میرضیاء الدین گډون وکړ او د دولت د۱۳۴۹ کال دبودجی دعوایدو دخبرو په با ب یـــی دهغی جرگه گی دغړ یو شفا هی پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل او لیکنی پو ښتنی یی دځواب د برابرو لو لپاره د ځان سره یوړلی.
دسنا تور میراحمد مولا یی په مشر ی د داخله او ښاروالیو په جرگه گی کی دښاری سرویسو نو د اوسنی وضعی اودهغوداصلاح کولو دلاروچارو په شاو خوا کی چه دغـــی جرگه گی ته رسید لی وی یولړ بحـــث او خبر ی وشو ی او په نتیجه کی تصمیم ونیو ل شو چه دژاندار م اوپولیسولـــوی قوماندان او د ترافیکو مدیر دی دهغی جرگه گی په تولنه کی گډو ن وکړی اودجر گه گی دغړیو پوښتنو ته دی توضیحا ت ورکړی .
دسناتور محمد امین خوگیا نی په مشری دعدلی أو قوانینو په جرگه گی کی دپلخمری دنسا جی دیو شمیرمامورینو د عرض ددوسیی او دنو موړی شرکت د لیکل شوی ځـــواب په شاو خوا کی غور او تدقیق وشو .

دثور ۱۳ ــ د مشرانو دجر گی په عمومی غونډه کښی چه دهغی جر گی د نا یـــب سنا تور محمد اسمعیل مایار په مشر ی جوړه شوی وه منشی سنا تور محمد امـین یونسی مجلس ته خبرورکړ هغه کارو نـــه چه له ولسی جر گی او د مشرانو د جر گی له جرگه گیو څخه دعمو می مجلس په اجندا کښی شامل شوی وو پوره فیصله شویدی أو اوس دعمو می مجلس په اجندا کښی کوم کار نشته وروسته له هغه چه مجلس پای ته ورسید د مشرانو دجر گی دعد لی اوقوانینو اودشکایتو د اوریدو جرگه گیو خپلی غونډی شرو ع کـړ لی .
دعد لی او قوانینو دچارو په جرگه گـــی کښی دسنا تور محمد امین خوږ یا نی په مشر ی په مر بوطو موضوعگانو بحث او غور وشـــــو .
دشکایتو داوریدلو په جرگه گی کښـــی دسنا تور عبدالباقی مجد دی په مشر ی دمراجعینو په یو شمیر عریضو غور وشواو دجرگه گی فیصلی دمشرانو د جرگی دارالانشاء

ته واستو لی شو ی .

دڅور ۱۴ – دمشرانو دجر گی دسنا تور حبیب الله هلمند په مشر ی د ما لی او بودجی دچارو په جرگه گی کی د میر منو دټولنی مشر ی میرمن صالحه فاروق اعتمادی او د هغه ریاست دمحاسبی مدیر ښا غلی محمد انور گډو ن وکړ او د میر منو دټولنی د۱۳۴۹ کال دعا دی بودجی او د ښځـــو دنهضت او دهغو دفکر دروښا نه کولو په لاره کی یی د بی سوادی سره د مجا د لی دکوچنیا نو او میندو دحما یی دشیدودخوړلو دجوړولو درضا کارو میر منو دټولنی دفعالیت دگنډلودرواجولواو پراختیاگلدوزی او دهغی موسسی دمربوطو شقو نو د فعا لیتو نو او داسی نورو اجتما عی گتور و خدمتو نـــو په خواو شا کی یی دجرگه گی دغړوپوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دسنا تور عبدالبا قی مجددی په مشر ی دشکا یتو نو د اورید لو په جرگه گی کی دمراجعینو پر یو شمیر عریضو با ند ی غور وشو او دجر گه گی فیصلی دمشرانو دجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شوی .

په دغی جرگه گی کی دپښتنی تجار تی بانك دتحریرا تو مدیر ښا غلی محمدابراهیم گډون وکړ او د نو موړی بانك دیوه پخوانی خزانه دار دعرض په با ب یی دجر گه گی غړو ته توضیحا ت ورکړل .

دڅور ۱۵ – دمشرانو جر گی د سناتور حبیب الله هلمند په مشر ی دما لی‌اوبودجی دچاروپه جرگه گی کښی د مخابرا تووزیر انجنیرمحمد عظیم گرا ن او د هغه وزار ت دپلان او احصا ییی لو ی مدیر ښا غلـی زیور الد ین یعقوبی گډون وکړ اودمخابراتو د ۱۳۴۹ کا ل دانکشا فی او عادی بود جی په خواو شا کښی دجرگه گی دغړو شفاهی پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل او نور ی لیکنی پوښتنی یی د څوا ب دبرابرو لولپاره دځان سره یوړلی .

دسناتور عبدالبا قی مجددی په مشر ی دشکایتو د اورید لو په مشر ی دشکا یتو داوریدلو په جرگه گی کښی د مراجعینو پر یوشمیر عریضو باند ی غور وشو اودجرگه گی فیصلی دمشرانو دجر گی دارالانشا ء ته وسپار لی شوی .

په دغی جرگه گی کښی د داخله وزار ت داملاکو او اسکانو لو ی مدیر ښا غلـــی سید محمد حسن گډون وکړ اودمراجعینو د څو تنو دعر ض په شاو خوا کښی یـــی دجرگه گی دغړو شفا هی او لیکنو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دسناتور محمد امین خوگیا نی په مشر ی دعدلی او قوانینو جرگه گی دشورا دغـړو دتدقیق اووثایقو دطرز او څر نگوا لی په باب دستر ی محکمی د مکتو ب په خوا و شا کښی څیلی نظر یی تر تیبی او لو ی غونډی ته یی دوړاندی کو لو له کـبـله د مشرانو دجر گی دارالانشاء ته وسپار لی .

دسنا تور غلام حضر ت ابرا هیمی پـــه مشر ی دکرنی په جرگه گی کی دبلـخ د ولایتد دولت آباد دولسوا لی د حقا بی په باب دسنا تور محمد ابرا هیم روز گا نی د پیشنهاد په خواو شا کښی او دغه راز د هلمند دسیند دحقابی دځړځایو نو او زیتو ن دځنگلونو په با ب دسنا تور حـبیب الله هلمنددسیندد حقابی‌دځړځا یودپستی اوزیتون بحث او خبر ی وشو ی او په نتیجه کښی تجویز ونیو ل شو چه دکر نی‌او اوبولگولو وزیر او معین دی دهغه وزار ت د ځنگلـونو درئیس په گډون دڅور د میا شتی په ۲۲ نیټه دهغی جرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړی او دغړو پوښتنو ته دی توضیحا ت ور کــــړی .

دڅور ۱۶ – د مشرانو دجرگی پــه لو یه غونډه کښی چه دهغی جر گــی د رئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شوی وه سنا تور محمد امین یونسی دشوری دغړ یو دغړ یتو ب د تد قیق اووثا یقو د طرز په موضو ع کښی دستر ی محکمـــی د متحد الما ن مکتو ب په با بدمشرانو د جرگی دعد لی او قوانیو د جرگه گی نظریه غونډی ته ولوستله چه دیو لړ بحث او خبرو څخه وروسته درایو په اکثر یت ســـــره تایید او تصویب شوه .

دثور ۱۹ – دمشرانو دجر گی د ما لی‌او بودجی دچارو په جرگه گی‌ کښی‌چه‌دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی‌ یی غونډه‌کړی وه د ملی دفاع دوزار ت دتعمیرا توعمومی رئیس تور نجنرا ل مراد علی نا صر ی . دلوژستیك رئیس تور ن جنرا ل محمدنذ یر کبیر سرا ج دخلور سوه بستره ایزروغتون سر انجنیر دیپلو م انجنیر عبدالقدیر او د هغه وزار ت د ما لی او حسا بی آمرښاغلی مجمد اکبر گډو ن کړی و او د ملی دفا ع دوزار ت د ۱۳٤۹ کا ل د انکشا فی او عا دی بودجی په پاره کښی یی‌دجرگه‌گی‌ دغړ یود خولی پوښتنو ته ځوابو نه وویل او لیکل شوی پوښتنی یی دځوابو نو برابرولو له‌پاره له ځانو سره واخیستلی .

د داخله او ښاروا لیو د چارو په جرگه گی‌ کښی چه دسنا تور میر احمد مو لا یی په مشر ی‌ غونډه کړی وه د ژاندار م او پولیسو عمو می قو مندان دگړوا ل ارکان حر ب عبدالحکیم او دترا فیکو مدیر ښاغلی سعدالله یوسفی گډون وکړ او د ښار ی سرویسو نو د اوسنی‌ حالت او د هغــــه داصــلاح کیدلو په باره کښی دجر گه‌گی‌ د خولی پوښتنو ته ځوابو نه وویل اولیکل شوی پوښتنی یی د ځوابو نو د برابرو لو له پاره له ځانو سره واخیستلی .

دعد لی او قوانینو دچارو په جرگه گی‌ کښی دسناتور محمد امین خـــوږ یا نــی په مشر ی‌ د پلخمر ی دنسا جی دیوشمیر مامورینو په عریضو غور وشو او په نتیجه کښی تجویز ونیو ل شو چه دپلخمر ی د نسا جی یو واکمن نماینده دی دثور په شپږ ویشتمه ور ځ دجر گه گی‌ په غو نډه کښی گډون وکړی او په دی باره کښی دی دجرگه گی‌ دغړ یو پوښتنو ته ځوابو نه ووایی .

دثور ۲۱ – دمشرانو جر گی په عمو می غونډه کښی چه دهغی جر گی درئیس‌سناتور عبدالهادی داوی په مشر ی‌ جوړه شو ی‌وه منشی سنا تور محمد امین یونسی مجلس ته اعــلام وکړ چه تر اوسه پور ی له‌ولسی جرگی او د مشرانو دجر گی له جرگه گیو ځخه داسی موضوعگانو چه په عمو می‌مجلس پوری اړه ولر ی‌دارالانشاء ته نه‌دی‌رارسیدلی اوس په اجندا کښی داسی موضوعگانو نه‌دی داخلی چه بحث وربا ند ی وشی .

وروسته له هغه دمشرانو دجر گی رئیس سنا تور داوی د مجلس دپا ی ته رسیدو داعــلام په ضمن کښی وویل که چیر ی د مشرانو دجر گی جرگه گی‌ نن هم خپـــلو وظیفو ته دوا م ورکړی ښه به شی .

ورپسی دشکا یتو د اوریدلو عد لی او قوانینو ما لی او بودجی او د ملی دفا ع‌د چارو جرگه گیو خپلی غونډی شرو ع‌کړلی.

دشکایتو د اوریدلو جرگه گی‌ دسناتور عبدالبا قی مجددی په مشر ی‌ د مرا جعینو په یوشمیر عریضو غور وکړ او دجرگه‌گی‌ فیصلی دمشرانو دجر گی دارالانشاء تــه وسپار لی شوی دعدلی او قوانینو په‌جرگه گی‌ کښی دسناتور محمد امین خوږ یا نی‌په مشر ی‌ دمربوطو موضوعگانو په شاو خوا کښی غور وشو .

دمال ی او بودجی د چارو په جرگه گی‌ کښی دسنا تور حبیب الله هلمند په‌مشری‌ د دولت د۱۳٤۹ کال دبو دجی دعوایدو دجز په با ب یولړ بحث وکړی شو .

د داخله او ښاروالیو د چار و په جرگه گی‌ کښی دسنا تور میر احمد مو لایی په مشر ی‌ دسنا تورا نو په پیشنهاد غورروشو او دیوه تن دور ئی دعر ض په باره کښی تجویز ونیو ل شو چه دثور په ۲۸نیټه دی دملی دفا ع دوزار ت دتشکیلا تو رئیس د جرگه گی‌ په غونډه کښی گډو ن وکړ ی‌او توضیحا ت دی ور کړی .

دمشرانو دجر گی دما لی او بودجی‌دچارو دجرگه گی‌ لـــه غـــر مـــی نه وروســـته غونډه کښی دگټی داخیستلو دتعا مل په باب دبانکو نو داجراآتو په باره کښی دیوشمیر سناتور رانو په پیشنهاد وغور وشو او په نتیجه کښی تجویز ونیو ل شو چه دثوردیو ویشتمی ور ځی له غر می نه وروسته پـــه دوویجو دی دتعمیراتی بانك او دکر هنی د بانك رئیسان په غونډه کښی گډو ن وکړ ی او دجر گه گی‌ دغړ یو پوښتنو تـــه دی ځوابو نه ووایی .

دثور ۲۲ – دمشرانو جر گی دشکایا تو

او ریدلو جرگې گې چه دسنا تور عبدالباقي مجددي په مشر ی غونډه کړی وه په یو شمیر رسید لو عریضو باندې غور وکړ ی او خپلې فیصلې یې دمشرانو جرگې دارالانشاء ته واستو لې او هم دشکر دری دولسوا لې خارنوا ل ښاغلي محمد صادق دجرگه گې غونډې ته حاضر او دیوه تن عرض کوونکې دعریضې په باب یې د انجمن دغــــړ و پوښتنو ته ځوابو نه وویل .

فرهنگي جرگه گې چه دسنا تور دکتور فقیر محمد شفا په مشر ی غونډې کې ی وه دهیواد دیو هنې دپراختیا په باب بحــث وکړی او ځینې پیشنهاد و نه او طرح شوی سوالو نه ورا تلو نکې غونډې ته ټال کړل.

دمالی او بودجی دچارو جرگه گې چــه دسنا تور حبیب الله هیلمند په مشر ی یې غونډه کړی وه په دغه غونډه کې دننگرهار دناوی دانکشا فی پروژ ی رئیس دکـــتور محمد نا صر عمر کشاورز او دهغـــه ریاست دپلان لو ی مدیر ښاغلی محمد صاد ق حمید ی او د محاسبې لو ی مدیرښاغـــلي علي شاه دجرگه گې په غونډه کې گډو ن وکړی او د ننگر هار دناوی د٤٩ کا ل د انکشافي پروژې دښوونو او د شگلنو مځکو په باب یې دجرگه گې دغړو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړل د جرگه گې دغر مې وروسته غونډه کې دبانکو نو داسا س نا مې او د مځکې ربح په با ب دیو شمیر سنا تورا نو پیشنهاد و نه تر مطالعې لاندې و نیول شوه درهنی اوتعمیرا تی بانك رئیس ښا غلـــي عصمت الله عنایت سرا ج او د هغه بانك مرستیا ل ښا غلي اعتبارز ی او دکر هنی دانکشا فی بانك اداری مرستیا ل ښا غلي عبدالغفور ابو ی په دغه غونډه کې گډون وکړی او دسنا تورانو سوالو نه ته ځوابو نه ورکړل او یو شمیر لیکلي پوښتنې یې د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان ســــره یـــووړې .

دثور ۲۲ ـ دمشرانو جرگې دشکایا تو داوریدلو جرگه گې غونډه چه دسنا تـور عبدالبا قي مجددی په مشر ی جوړه شو ی وه دمراجعینو یوشمیر عریضې تر غـــور

او فیصلې وروسته دمشرانو جرگې دارالانشاء ته واستو ل شوی په دغه غونډه کې دکا بل دامنیه قو ماندا نی نماینده گډو ن وکړی او دیو تن عار ض دعرض په باره کې دجرگه گې دغړو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل .

دعد لی او قوانینو دچارو د جرگه گــــې په غونډه کې چه دسنا تور محمدامین خوگیانی په مشر ی یې غونډه کړی وه دهیپیا نو د مسافر ت او په افغانستا ن کې د خار جي اتباعو داستوگنې اصولنا مې چه دعمو مـي مجالس له خوا د هغې جر گه گې ته سپار ل شوی وه پولې بحث او خبر ی وشو ی دملی دفاع جرگه گې غونډه چه دسنا تور محمد جعفر په مشر ی جوړه شوی وه په مربوطو موضوعگا تو یې غور او ځیړ نه وکړه .

دمالی او بودجې جرگه گې چه دسناتور حبیب الله هلمند په مشر ی جوړه شو ی وه د دولت د ۱۳٤۹ کا ل دبو دجې دعایدا تو په برخه باند ی غور او ځیړ نه وکړه .

دکر هنې او ابولگولو جرگه گې چه دحاجي غلام حضر ت أبرا هیمي په مشر ی یـــې غونډه کړی وه په مربوطو موضو عگانو غور او ځیړ نه وکړه .

دمشرا نو د جرگې د عمومي غونډې پـــه شروع کښې چه د هغې جرگې دلومړی نایب سناتور محمد اسمعیل مایار پـــه مشر ی جوړه شوی وه د منشی سنا تور محمدامین یونسي له خوا بیا هم سنا تورا نو ته خبر ورکړ شو چه د مجلس په ا جندا کښې کوم داسې کار نشته چه د عمو مي مجلس پـــه فیصله پوری اړه و لری .

وروسته له هغه سنا تور مایار د مجلس ختم ا علام کړ او د غر یو تو چه یې دجرگه گیو کارو ته و گر ځوله .

دعدلي او قوا نینو د چارو په جر گه گې کښې د سناتور محمد ا مین خوږیانی پـــه مشری د ملکې ما مورینو د تر فیع اوتقاعد داستخدام داصو لنامې د١٦ مادی دا خیری فقرې د تعدیل په باره کښې دولسې جرگې د ٤٨ کال د اسد د شلمې نیټې د فیصلې په شاوخوا کښې یو لړ خبرې و شو ی .

د ثور ۲٦ ــ د مشرانو د جرگی د مالی اوبودجی دچارو په جرگه گیو کښیدسناتور حبیب الله هیلمند په مشری دصدارتلومړی مرستیال ښاغلی عبدالله یفتلی د ښا غلی صدراعظم ددفتر رئیس ښاغلی کا ظمی او دصدارت دپارلمانی روابطو ر ئیس پوهندوی محمدیاسین نسیمی د مالیی دوزارت دعوایدو رئیس ښاغلی میر ضیاء الدین دبو د جی رئیس ښاغلی عبدالاحد منصوری او د پلان دوزارت مالی ر ئیس ښاغلی محمد خان او دطرحی اوتوحید لوی مدیر د کتور نثارعلی نثار گډون کړی و او د دولت د ۱۳٤۹کال دبودجی دعوایدو د بر خی په با ره کښی یی د جرگه گی د غړ یو د خو لی پوښتنو ته ځوا بو نه وویل .

ددا خله او ښار والیو د چارو په جرگهگی کښی دسناتور میر ا حمد مو لا یی پـــه مشری د ښار ی سرویسو نو داوسنیحالت او د هغه داصلاح د لارو په باره کښی غور وشو په نتیجه کی تجویز و نیول شو چه د ترانسپورت عمومی ریاست او د سرویسونو شر کت لهپاره دی لیکل شوی پــو ښتنی برابری شی .

همدا راز فیصله وشوه چه د جو زا په دوهمه نیټه د شنبی په ورځ دیدسرویسونو دشرکت ښاغلی ر ئیس د جرگهگی په غونډه کښی گډون وکړی او د جرگهگی د غړ یو پوښتنو ته دی ځوابو نه ووایی .

دعدلی او قوا نینو د چارو په جرگه گی کښی د سناتور محمد ا مین خوږ یانی پـــه مشری د نسا جی د شر کت ر ئیس ښاغلی محمد جعفر مختار زاده او د نو موړی شرکت قانونی مشاور ښاغلی سید ا بـرا هـــیم عالم شا هی او د ما مورینو مدیر ښا غلی عبدالو لی گډون کړی و او د هغه شر کت دیوشمیر ما مورینو د عرض په باره کښی یی د جرگه گی د غړ یو پو ښتنو ته یـــی ځوا بونه وویل .

همدغه راز د هیبی سیا حانـــو د ملکـــی مامورینو د ترفیع او تقا عد داصو لنا می دشپاړ سمی مادی دو روستی فقر ی او د استیناف د محکمو د لغو ه کید و په با ب یو شمیر سنا تورانو د پیشنهاد په با ر ه کښی فیصلی و شوی او د مشرانو دجرگی دار الانشاء ته و سپار لی شو ی .

دمالی او بودجی د چارو له غرمی نـــه وروسته غونډه کښی د سنا تور حبیب ا لله هیلمند په مشری د پلان و زیر د کـتـــور عبدالوا حد سرابی د هیلمند والـــی ا و د د هیلمند او ارغنداو د ناوی د پرا ختیا ر ئیس ښاغلی محمد هـا شم صافی ا و د پلان او ا حصائیی لوی مدیر ښاغلیعزیزگل گډون کړی و او د هلــمند د نــــا و ی د ۱۳٤۹ کال د عادی او ا نکشافی بو د جی په باره کی یی د جرگهگی د غړ یوپوښتنوته ځوا بونه وو یل .

د خارجه او بین ا لمللی چارو جرگهگی له غرمی نه وروسته غونډه کښی د سنا تور عبدالحمید عزیز په مشری له جهانی با نك شخه د فرعی واټو نو د جوړ و لو اولویو لارو د ساتنی اوخارنی په غرضدپنځوملیونو دالرو دپورپه شاو خوا کښی غور و شو . په د غه جرگهگی کښی د پلان دوزا ر ت مالی ر ئیس ښاغلی محمد خان گډون کړی او د جر گه گی د غړ یو پــو ښتنـــو تــه یی ځوا بونه وویل .

دثور ۲۷ ــ د مشرانو دجرگی د خا رجه اوبین ا لمللی چارو په جر گه گیو کی د جهانی بانك شخه دلو یو لارودساتنیاوخارنی اوفرعی واټونو د جوړ و لو له کبله د پنځو ملیونو دالرو د پور او د غور بند دپرو ژی د ما مورینو د معا شو نو لپاره د بلا عو ض مرستی په ډول د ملگـرو ملتـو د و جهی صندوق شخه د هغی موسسی د انکشا فی پروگرا م په اساس د یو ملیو نو ا و ه لکه او پنځو س زره دالرو کریډت پـــه شاوخوا کی تد قیق و شو او په نتیجـه کښی دولسی جرگی د تصویب په ا سا س نوموړی پور او کریډت تا یید او تصویب کړ او د جرگه گی نظر یه د مشرانودجرگی دارالانشاء ته و سپار له شوه ځو د اصولی مراتبو د تیرو لو له کبله یی د مشرا نـــو دجرگی لوی غونډی ته وړاندی کړی .

د سناتور پو هاند د کتور فقیر محمد
شفا په مشری. در وغتیا او پو هنی پـه
جرگه‌گی. کی په مرکز او ولا یتونو کی د
پوهنی د سویې د لوړ و لو او پرا ختیـا
په خوا و شا کی بحث او خبری و شو ی
په نتیجه کی تجویز وشو چه د جو زا د
اوومی نیتی د پنجشنبی په و رځ د صدارت
دو هم مرستیال او د پو هنې و زیر د کتور
عبدالقیوم دی د نو موړی جرگه گی. په‌تولنه
کی گډون و کړی او د غړ و پو ښتنو ته‌دی
تو ضیحات ور کړی .

د سناتور عبدالباقی مجددی په مشر ی
دشکایتو داوریډ لو په جرگه‌گی‌کی‌دمراجعینو
پریو شمیر عریضو باندی غورو شو او د
جرگه‌گی. فیصلی دمشرانودجرگی دارالانشاء
ته واستولی شوی .

دسنا تور حبیب ا لله هلمند په مشر ی.
دبودجی او مالی پـه جرگی کی د کـابل
پوهنتون ر ئیس پو هاند سید عبدالقادربهاء
او د هغه ریاست اداری لوی مدیر ښاغلی
عبدالغفور عارفی گډون و کړ او د کا بل
پو هنتون د ریاست عادی او ا نکشا فـی
بودجی په خوا و شا کی یی د جر گه گی.
د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ورکړل .

دثور ۲۸ ـ د مشرانو د جرگی د سناتور
حبیب الله هیلمند په مشـری د مالـی او
بودجی دچارو په جرگه‌گی. کښی‌دهوایی‌ملکی
رئیس ښاغلی سردار سلطان محمود غا ز ی
او د هغه ریاست د محاسبی مدیر ښاغلی
مـیـر محـمـد کـر یـم گډ و ن
وکړ او د هوایی ملکی دریاست د ۱۳۴۹کال
دعادی او انکشافی بودجی په باب دجرگه‌گی.
دغړو پوښتنو ته د سنـا تـو ر حـا جی
غـلام حضرت ابرا هیمی په مشری. دکر نی
او اوبو لگولو د چارو په جرگه گی. کی د
کرنی او ابو لگو لو دوزارت معین د کـتور
محمد احسان ر فیق او د هغه و ز ا ر ت
د ځنگلونو او شنو قو او ر ئیس ښا غـلی
محمد حسین کشتیار او د او بو لگو لـو
او انجنیر رئیس دکتور محمد طیب بقا یی
گډون و کړ او د بلخ دولایت د د و لت‌آباد
دولسوالی د حقا بی په شاوخوا‌کی یی چه
دجرگه گی. دبحث وړ مو ضو عا تو له جملی
شخه وه د جر گه گی. د غړ و شفـا هـی
پوښتنو ته تو ضیحات ور کړل او لیـکلی
پوښتنی یی د ځواب د برابر و لو لپا ر ه
د ځان سره یو ړ لی .

د سنا تور محمد ا مین خو کیانی پـه
مشری د عد لی او قوا نینو د چارو پـه
جرگه گی. کی‌دتیلفون دقانون په مو ادو
چه د تقنینی فرمان په اثر نافذشوی‌ونوی‌نظر
واچول شو .

د سناتور محمد جعفر عسکری په مشری
دملی دفاع دچارو په جرگه گی.کی‌په‌مربو طو
مو ضو عگانو باندی خبری و شوی او پـه
نتیجه کی تجویز و نیول شو چه د جـو زا
د میاشتی د پنځمی نیتی د سه شنبی په‌ورځ
دملی دفاع دوزارت د تشکیلا تو ر ئیس‌دی
دجرگه گی. په غونډه کی گډون و کړی‌او د
جرگه‌گی. د غړو مربوطو پو ښتنو ته د ی
تو ضیحات ور کړی .

د سناتور عبد ا لبا قی مجددی په‌مشری
د شکا یتو داو رید لو د چارو په جرگه‌گی.
کی د مرا جعینو پر یو شمیر عریضوباندی
غور و شو او د جر گه‌گی. فیصلی‌دمشرانو
دجرگی دارالانشاء ته وسپار لی شوی .

دسناتور حبیب ا لله هیلمند په مشری.
دغرمی شخه وروسته د مالی او بو د جی د
چارو په غونډه کی د کابل سر پـر ست
ښاروال ښا غلی محمد کبیر نو ر ستا نی
او د ښاروا لی د کار او سا ختما ن ر ئیس
ښاغلی محمد بصیر سمیعی گډون و کړ ا و
د کابل ښاروا لی د ۱۳۴۹ کال د عا د ی
او ا نکشافی بو د جی‌په‌باب یی د جرگه‌گی.
د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کړل .

دثــور ۳۰ ـ د مشرانـو جر گـــی
عمو می‌غونډه چه د هغی جر گی د رئیس
سناتور عبدالهادی داوی په مشری جو ړ ه
شوی‌وه د لویو لارو د ساتنی او ځا ر نی
ډپاره د جهانی بانك د پنځو ملیو نو دالرو
پوراو د پرو ژو د مشا و رینو د لگښتونو
ډپاره د ملگرو ملتو د موسسی د و جـهی
صندوق د ((یو ملیون شپږ سوه پـنـځه
دیرش زره)) دالروبی عوض مرستی په‌باب
د مشرانو جرگی د خا رجه او بین ا لمللی
چارو د جر گه‌گی. نظر په موا فقت نا مـه

او مربوطی پانې د مشرانو جرگې د منشي سنا تور محمد ا مین یونسی له خوا غونډې ته و لوستل شوه‌د سنا تور ا نو له خو ا تریو لې بحث او خبرو وروسته درا یو په اکثریت تا یید او تصویب شوه دا موضوع پخوا د ولسی جرگې له خوا هم تصو یب شوی وه .

د جوزا ۲ — د مشرانو د جرگې دسناتور حبیب الله هیلمند په مشرۍ د مالی ا و بودجې د چارو په جرگه‌گۍ کښې دروغتیاوزیر پوهاند دکتور محمد ابرا هیم مجید سر ا ج او د هغه وزارت د پلان او تشکیلا تورئیس دکتور رؤف‌روښان گډون و کړ اودرو غتیا د وزارت د ۱۳۴۹ کال د عا دی او انکشا فی بودجې په خوا و شا کښې یی د جرگه گۍ د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کړل .

د غه راز د جرگه‌گۍ د غرمی څخه په وروسته غونډه کښې د پکتیا د و لا یت دپرا ختیا درياست مرستیال ډگر من سردار خان څاځی او د پلان دوزارت د پلا ن رئیس ښاغلی علی ا حمد خرم گډون و کړ او د هغه ریاست دانکشافی بو د جې په‌باب یی د جر گه گۍ د غړ یو پو ښتنو ته توضیحات و ر کړل .

دسناتور میر ا حمد مولا یی په مشری دداخله او ښاروا لیو په جرگه‌گۍ کښې د سرویس د شر کت د ر ئیس ښا غلی حفیظ ا لله ر حیمی گډون و کړ اودښاری سرویسو نو داوسنی و ضعې او د هغه داصلاح دلارو چارو په باب ئی د جرگه گۍ غړو پو ښتنو ته تو ضیحات و ر کړ ل اولیکنی پوښتنی یی د ځواب د برابر ولو لپاره د ځان سره یوړ لی .

دسناتور محمد ا مین خو گیانی‌په مشرۍ دعدلی او قوانینو په جرگه گۍ کښې د تیلفون د محصول د قانون د موا دو په خواشاو کی نوی کتنه او تد قیق وشو .

د جوزا ۳ — د مشرانو جرگې په عمو می غونډه کی چه د نو موړی جرگه لومړی‌نائب د سناتور محمد ا سمعیل مایار په مشر ی جوړ شوی وه لومړی داستیناف د محا کمو د لغو کولوپه نسبت دیو شمیر سناتورا نو پیشنهاد د مشرانو جرگه د عدلی اوقوانینو دجرگه‌گۍ نظریی د مشرانو جرگې د عمومی منشی سناتور محمد ا مین یو نسی له خوا په مجلس کی و لوستل شوه اوتریو لې بحث او خبرو وروسته درایو په ا کثر یت تصویب و شو چه د غه موضوع دی په رسمی توگه و لسی جرگې ته وا ستول‌شی چه د محا کمو د صلاحیت او تشکیلا تو پر ا صو لنا مه باندی د بحث به و خت کی د غه مراتب په نظر کی ونیسی .

وروسته بیا د ملکی ما مورینو د تر فیع اوتقاعد داصو لنا می ١٦ مادی د تعد یل په باب دولسی جرگې د ۴۸ کال د ا سند د میاشتی د ۲۰ نیټې فیصله او د مشرانو جرگې دعدلی او قوا نینو جرگه گۍ‌په‌نظریه و لوستل شوه چه په نتیجه کښې تریو لې بحث و روسته د مشرا نو جرگې ، د عد لی او قوا نینو د چارو جرگه گۍ په نظر په تر حذف او تعدیل وروسته تصو یب‌شوه .

د جوزا ٤ — دمشرانو جرگې د ما لی اوبودجې د چارو جرگه گۍ چه د سنا تو ر حبیب الله هلمند په مشرۍ یی غونډه کړې وه د کورونو جوړ و لو او د ښار جوړولو د موسسې عمومی ر ئیس ښاغلی محمدسرور عمر د پلان وزارت د پلان ر ئیس ښا غلی علی محمد خرم او د ښار جوړولو د ریاست دبودجې او ا ملا کو مدیر ښاغلی خان محمد په د غه غونډه کی گډون کړی وو . او د نوموړی ریاست د ٤٩ کال د عادی ا و انکشافی بودجې په باب یی دجرگه گۍ د غړو پوښتنو ته جوابونه ور کړل دجرگه‌گۍ تر غرمې وروسته غونډه کی د پروان ولایت دابو لگو لو د پرو ژې ر ئیس انجنیر عبدالمحبوب او د پلان وزارت د پلان رئیس گډون و کړی او د هغه ریاست د ٤٩ کال دانکشافی بودجې او همدغه رنگه د غز نی دسرده د پروژې ر ئیس ښاغلی غلام علی د ٤٩ کال د انکشافی بو د جې په شاوخوا کی دجرگه‌گۍ د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ورکړه .

د شکا یاتو داوریدلو جرگه‌گۍ غو نډ ه چه د سنا تور عبد ا لباقی مجد دی په مشرۍ شوی‌وه پر یو شمیر را رسید لو عریضو باندی غور و شو او د جرگه گۍ فیصلی د مشرانو جرگې دار الانشاء ته

وسپار ل شوی .

دروغتیا پو هنی اطلا عا تو او کلــتو ر د چارو جرگه گۍ چه د سنا تور پو ها ند د کتور فقیر محمد شفا په مشری جو ړ ه شهوی وه پر مر بو طو موضوعا تو یی غور او ځیړ نه و کړه .

دجوزا ١٦ ــ د مشرانو دجرگۍدملیدفاع دچارو په جرگه گۍ کښی د سنــا تــو ر محمد جعفر عسکری په مشری د ملی د فا ع دوزارت د تشکیلا تو ر ئیس تورنجنرا ل عبدالغنی او د هغه وزارت داکمالاتو لو ی مدیر ډگروال غلام عمر علومی گډون کړی‌و او د مجلو بینو د مشکلا تو په باره کښی‌یی د یو شمیر سنا تورانو د پیشنهاد په با ب د جرگه گۍ د غړ یو د خو لی پو ښتنو ته ځوا بونه وویل او یو شمیــر لــیکل شو ی پوښتنی ئی د ځوا بو د برأبرولو له پا ره ځا نو سره وا خیستلی .

د مالی او بودجی د چاروپه جرگه‌گۍ‌کښی د سناتور حبیب ا لله هیلمند په مشر ی‌ دتجارت و زیر د کتور محمد ا کبر عمر ، دپلان‌دوزارت‌دپلان‌رئیس ښاغلی‌علی‌أحمدخرم، د تجارت دوزارت اداری ر ئیس ښا غــلی عبدالرشید ، او د بود جی مدیر ښا غــلی گل محمد پوپل گډون کړی‌و او د هغه‌وزارت دعادی او ا نکشافی بودجی په باره کښی ئی دجرگه‌گۍ د غړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل .

دشکا یتو داو ریدلو په جر گه گۍ‌کښی د سناتور عبد ا لبا قی مجددی په مشر ی‌ د مراجعینو په یو شمیر عریضو غور وشو او د جرگه‌گۍ فیصلی د مشرأنو د جر گی دار الانشاء ته وا ستو لی شوی .

د پو هنتون د ریاست اداری لوی مد یر ښاغلی عبدالغفور عارض او د فرهنگی‌روابطو لوی مدیر ښاغلی زمان ا لــدیــن سرور د جرگه‌گۍ په غونډه کښی گډون و کړ او د یوه تن د عرض په باره کښی ئی د جرگه‌گۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوا بو نه وو یل .

دعدلی او قوانینو د چارو په جرگه گۍ کښی چه د سناتور محمد ا مین خوږ یا نی په مشری ئی غونډه کړی وه د مرا جعینو دعریضو په باره کښی غور و شو .

دکانو او صنا یعو کر هنی او اوبولگولو دچارو په جرگه گۍ کښی د سناتور حاجی غلام حضرت ابرا هیمی په مشری د طبیعی منابعو أو کانو په باره کښی بحث و شو اوپه پای کښی تجویز و نیول شو چه د جوزا په دوولسمه و ر ځ دی د کانو ا و صنا یعو د وزارت نماینده د جرگه‌گۍ پــه غونډه کښی گډون و کړی او د غــړ یــو پوښتنو ته دی ځوا بونه ووائی .

د جوزا ٩ ــ د مشرانو د جرگی د ما لی اوبود جی د چارو په جرگه‌گۍ کښی دسناتور حبیب ألله هلمند په مشری عد لیه و زیر ښاغلی عبد الستار سیرت گډون کړی و او دهغه وزارت د ١٣٤٩ کال د عا دی بودجی په باره کښی ئی د جرگه‌گۍ د غړ یــو د خو لی پو ښتنو ته ځوابونه وویل اولیکل شوی پوښتنی‌ئی د ځوابو نو دبراړ رو لــو له پاره ځان سره وا خیستلی .

دجرگه گۍ له غرمی نه و روسته غونډه کښی د مالیی دوزارت د بودجی ر ئـیس میر ضیاء الدین گډون و کړ او ددو لــت د ١٣٤٩ کال د بودجی د عوایدو سر جمع په باره کښی ئی په عمومی‌ډول تو ضیحا ت ورکړل او لیکل شوی پو ښتنی ئی‌دځوابونو دبرابرولو له پاره له ځان سره وا خیستلی .

دعدلی او قوانینو په جرگه گۍ کښی د سناتور محمد امین خوږ یانی په مشر ی‌په مربوطو مو ضوع گانو بحث و شو .

د جوزا ١١ ــدمشرانو په جرگه گۍ د سناتور حبیب ا لله هیلمند په مشر ی‌ دمالی او بودجی د چارو په جرگه‌گۍ کښی د برښنا د شر کت لوی ر ئیس ښا غــلی حمیدالله حمید او د پلان دوزارت د پــلا ن ر ئیس ښا غلی علی ا حمد خرم گډ و ن وکړ او د هغه ریاست د ١٣٤٩ کال‌دانکشافی بودجی په خوا و شا کښی ئی دجرگــه‌گۍ دغړ وپوښتنوته تو ضیحات و رکړل .

دسناتور عبدألباقی مجددی په مشر ی‌ دشکایا تو د او ریدلو د چارو په جرگه‌گۍ کښی د مرا جعینو په یو شمیر عر یضو باندی غور و شو او د جرگه‌گۍ فیصلی یی د مشرانو د جرگی دارالانشاء ته‌واستولی .

مشرانوجرگــه

په دغی جرگه‌گی کښی دعامه اړ تیــاو او ارزاقو دریاست د تصفیبی لوی مد یــر ښاغلی محمد مهدی هم گډون و کړ او دیوه تن د عرض په باره کښی یی د جرگه‌گی د غړو پو ښتنو ته تو ضیحات ور کړل .

د جوزا ۱۲ – د مشرانو جرگی دعد لی اوقوانینو جرگه‌گی چه دسناتور محمد ا مین خو گیا نی په مشری شوی وه د نسا جی د سها می شر کت ر ئیس ښا غلی محمدجعفر مختارزاده او د نو موړی شر کت قا نو نی مشاور سید ا برا هیم عالم شا هی ا و د ما مورینو مدیر ښاغلی عبدالولی په د غه غونډه کی گډون و کړ او د یو تن عا رض د عرض په مقابل کی دجر گه گی د غړ و دسوالو نو جوا بو نو ته تو ضیحات ورکړل.

دمالی او بودجی د چارو جرگه‌گی چه د سناتور حبیب ا لله هلمند پــه مشری یی غونډه کړی وه ددو لت د عادی او انکشا فی بودجی په شا و خوا کی خبری و کړی .

دکرهنی جرگه‌گی چه د سناتور حا جی غلام حضرت ابرا هیمی په ریاست یی‌غونډه کړی وه د پروان دابو لگو لو د پرو ژ ی او د پستو د ځنگلو نو او ورشو گا نو په‌باب ئی د کر هنی او او بو لگو لو وزارت پــر جوابونو باندی خبری و کړی د شکا یا تو داو ریدلو جرگه‌گی چه دسنا تور عبدالباقی مجددی په مشری غونډه کړی وه دمراجعینو پریو شمیر عریضو باندی غور و کړ ا و د جرگه‌گی فیصلی د مشرا نو جرگی دارالانشا ته واستو لی .

دجوزا ۱۳ – د مشرانو په جرگه گی دولسی جرگی د گډی جرگه گی غړی پخو ا تا کلی او د مشرانو جرگی ته‌یی ر سمــی خبر ورکړ ی د ی .

غونډه د هغی جرگی د لو مړی نــا یب سناتور محمد ا سمعیل مایار په مشر ی‌ه له غرمی شخه پخوا په نه نیمو بجو جو ړ ه او د گډی جرگه‌گی د غړو د ټا کلو موضوع د بحث او خبر و لاندی و نیو له شوه .

د مشرانو د جرگی د گډی جرگه‌گی غړی د پټو ازادو مستقیمو رایو په اساس وټاکل شول او په گډه جرگه گی کښی د غــه سناتوران د زیا تورایو په ا خیستلو سر ه وټاکل شول .

سناتور علی احمد بایانی داته و یشتو رایو په ا خیستلو ، سنا تور محمد ها شم مجددی داوویشتو رایــو پــه ا خیستلو ، سناتور حبیب الله هلمند د شپږ و یشتو رایو په ا خیستلو ، سناتورقیام ا لد ین خادم د پنځه ویشتو رایو په ا خیستلو ، سناتور حبیب ا لر حمن نا صری د نیمروز سناتور ، ښاغلی شیر محمد سناتور بهرام محرابی ،او سناتور حاجی محمد خمــکنی ، هریو د څلیر ویشتو رایو په ا خیستلــو سناتور محمد شا صدیق یان ددرویشتورایو په ا خیستلو او سنا تور محــمد ا میــن خوږ یانی د شلو را یــو پــه ا خیستلو ددغی گډی جرگه‌گی د غړو په حیثوپیژندل شول .

د غه‌راز په د غی غونډه کښی‌دسناتورانو شخه دوه تنه د غونډی داکثریت تجو یــز په اساس چه ټولی رای یی ۱۹رای وی درایو په اکثریت سره د جرگه‌گی داحتیاطی غړو په حیث و ټاکل شول او هغوی سنا تو ر غلام نبی کا موی او سناتور محمد شر یف امینی دی .

د گډی جرگه‌گی د غړیتوب لپاره یــو و یشتو تنو ځا نونه کاندید کړی و .

د غــه را ز د مشرانو د جرگــی پــه غونډه کښی داته گو نو جرگه گیو له جملی شخه په یوی جرگه‌گی کښی د هغی جر گی د غړ و د حتمی شمول د ټشتوالی په باب د عدلی او قوا نینو د جرگه‌گی هغه نظر په د بحث او خبرو شخه وورسته درایو پــه اکثریت تا یید او تصویب شوه چه دیوه پیشنهاد په ډول د یو شمیر سنا تورا نو له خوا هغه جرگه‌گی ته وړاندی شوی وه .

دجوزا ۱۶ – د مشرانو جرگی د ما لی اوبودجی د چارو جرگه گی چه د سنا تو ر حبیب الله هلمند په مشری غونډه کړی وه د ۴۹ کال د عادی او ا نکشافی بو د جی د سر جمع او عوایدو په شا و خوا کی بحث او خبری و کړی .

دعدلی او قوانینو د چارو جرگه گی چه د سنا تور محمد ا مین خو گیانی په مشری

يی غونډه کړه وه په يو لې مـر بـو طـو
موضو عاتو يی خبرې و کړې .

د جوزا ۱۷ ـ افغانستان ته د خارجي وګړو د را تګ او سيد و د قا نون‌دنوی پروژی مسودې د مشرانو د جرګي د عد لی او قوا نينو د چارو د جرګه‌ګی له خـــو ا جوړېږی د غه مو ضوع د مشرانو د جرګي په عمومي غونډه کښي چه د هغې جر ګی د ر ئيس سنا تور عبدالهادی دا وی په مشري شوی وه درا يو په ا کثر يت تا ييـد او تصو يب شوه .

د مشرانو د جرګي عدلي او قوا نينـو دچارو جرګه‌ګی په ددغه قانون د نوی پروژی د مسودې په جوړولو کښي د تقنيني فر مان له په نظر کښي نيو لو سره د سوا بقوله مطا لعي د خا ر جه او دا خله وزار تو ا و ګرځندوی د رياست له نظر يو او معلو ماتو څخه استفاده و کړی او مسو د ه به لـــه ترتيب کو لونه وروسته د مشرانو دجرګي عمومي غونډې ته وړاندې کړی .

په دې غونډه کښي ځينو سنا تورا نو افغا نستان ته د هيپی ګا نو د را تګ پـه باره کښي بحث و کړ ا و خپلي نظر ئي مجلس ته وړا ندې کړې او په ا فغا نستان کښي د خارجي و ګړو د استو ګنې‌اوراتګ د قانون داتمي مادې په باره کښي توضيحات ورکړل .

په‌افغانستان کښي د خارجي و ګړ و د استو ګنې اورا تګ قانون په ۱۳۱۸ کال کښي منځ ته‌راغلی دی .

وروسته له هغه چه بحث پای ته ورسيد يوشمير سناتوران په دې عقيده و چه پـه افغانستان کښي د خارجي و ګړ و داستوګنې اوراتګ دقانون اتمي مادې تو صيه د ی وشي اويو شمير ئي په دې باره کښي د نو ی قانون د مسودې د جوړ و لو طرفدار و و چه درايو له ا خيستلو نه و روستـه پـه افغانستان کښي د خارجي و ګړ وداستوګنې اوراتګ د قانون د نوی پروژی د مسو دې جوړېدل درايو په ا کثريت تـا ييـد ا و تصويب شول .

دجوزا ۱۸ ـ د مشرانو د جرګي دمالي اوبودجې د چارو په جرګه‌ګی کښي‌دسناتور حبيب‌الله هيلمند په مشرۍ دژاندارم ا و پوليسو عمو مي قو ما ندان ډګروال ار کان حرب عبدالحکيم کتوازی او د هغې‌قوماندانی دلوازمو لوی مدير ښاغلی عبدالعظيم ګډو ن کړوی و او دژاندارم او پوليسو دقوماندانی د ۱۳۴۹ کال د عادی بودجې په باره کښي يی د جرګه‌ګی د غړ يو پو ښتنو ته ځوابونه و و يل .

د شکا يتو د اوريدلو د چارو په جرګه‌ګی کښي د سناتور محمد کريم‌کو هي په مشري دمراجعينو په يو شمير عريضو غور و شو او د جرګه‌ګی فيصلي د مشرانو د جر ګی دارالانشاء ته و سپارلې شو ی .

د پو هنې اوروغتيا د چارو په جر ګه‌ګی کښي د پو هاند د کتور فقير محمد شفـا په‌مشرۍ د مربو طو مو ضوع ګا نوپه‌باره کښي غور او څيړ نې و شوې .

د جوزا ۱۹ ـ د مشرانو د جـر ګی د سناتور حاجي غلام حضرت ا برا هيمي پـه مشري د کرنی او ابو لګولو په جر ګه ګی کښي د کرنی او اوبو لګو لو و زير ښاغلي عبدالحکيم داوبو او خاوری د سروی ا و او بو لګلو رئيس انجنير محمدی او د هغه وزارت د ځنګلو نو او قوای سبز ر ئيس ښاغلي محمد حسن کشتيار ګډون وکړ ا و د پستې او داسې نورو ځنګلونو د ا تلاف د مخنيوی او د بلخ دولايت ددولت آ با د د و لسوالی د ځړ ځا يونو او حقابی اودغه راز د پروان د ولايت داوبو لګو لو دپروژی په باب د جرګه‌ګی غړ يو ته تو ضيحا ت ور کړل .

دکرنی او اوبو لګو لو و زير د ځنګلونو اوځړ ځايونو د پروژی قا نون چه د هــــغه وزارت په وا سطه ترتيب او تنظيم شو ی او داصولي مراتبو د تيرو لو په غـر ض مربوطو مرا جعو ته استول شوی‌دجرګه ګی غړ يو ته ځر ګند او د هغه قانون مواد يی توضيح کړل .

دکرنی او او بو لګو لو د و زير دپيشنهاد په اساس تجويز و شو چه د مشرانودجرګي د کرنی او او بو لګو لو د جرګه ګی غړ ی دی د و خت په پيدا کيدو سره د هـغـه وزارت زراعتی فعا ليتو نه او فار مو نـــه

وگوری شو چه د نظر یاتو د تطبیقو لو په امکان سره گټوری چا ری په نظر کښې و نیو لی شی .

د سناتور حبیب ا لله هیلمند په مشری دمالی او بودجی دچارو په جرگه گی کښې د قبایلو مستقل ر ئیس ښاغلی سید مسعود پو هنیار او د هغه ر یاست د بو د جی مدیر ښاغلی جمعه گل گډون و کړ او دهغه ریاست د ۱۳۴۹ کال د عا دی بو د جی په باب یی د جر گه گی د غړ یو پو ښتنو ته توضیحات ور کړل .

د سناتور محمد ا مین خو گیانی په مشری دعدلی او قوانینو په جرگه‌گی کښې د زابل دولایت څخه د سناتوری ددووتنو د کاندیدی دوڅا یقو په باب د ستری محکمی په مکتوب خبری و شوی او د غور لاندی و نیول شو.

دجوزا ۲۰ - دمالی او بو د جی دچارو په جرگه گی کښې د سناتور حبیب ا لله هیلمند په مشری ددولت د ۱۳۴۹ کـا ل د عادی او ا نکشا فی بو د جی‌او عوا ید و د سر جمع په شا وخواکښې خبری‌وشوی .

دعدلی اوقوا نینو په جر گه گی کښې د سنا تور محمد ا مین خوږ یانی په مشر ی په مربوطو مو ضو عگا نو یـو لړ بـحث و شو .

د جوزا ۲۳ - د مشرانو جرگی دسناتور میر احمد مولائی په مشری ددا خـله ا و ښاروالیو په جرگه گی کښې د ژا ندا ر م او پو لیسو د عمو می قو ماندانی اودعمومی ترانسپورت دریاست او د ښاری‌سرویسونو دوضعې او د هغه داصلاح کولو د لا ر و چارو په بـاب د سر و پس د شر کت د ځوا بونو په خوا و شا کښې غور و شو .

دسناتور محمد ا مین خو گیانی په مشری دعدلی او قوا نینو په جرگه‌گی کښې پـه مربوطو مو ضو عگا نو باندی غو ر اوتدقیق و شو .

د سناتور حبیب الله په مشری د ما لی او بودجی دچاروجرگه گی ددو لت د عا دی او انکشافی بود جی په خوا شا کښې خپلی مشورتی نظریی درایو په ا کثریت صا دری کړ ی .

دجوزا ۲۴ - د سنا تو ر عبدالر زا ق بالاکرزی په مشری د ما لیی او بو د جی په جرگه گی کی په یو لړ مر بـو طـو مو ضوع گا نو بدندی بحث او خبری وشوی.

د جوزا ۲۵ - د مشرانو جرگی‌دشکایاتو داوریدلو جرگه گی چه د سنا تور عبدالباقی مجددی په مشری یی غونډه کړی وه پر یو شمیر را رسید لو عریضو باندی څیړ نـه وکړه او د جرگه‌گی فیصلی یی د مشرا نو جرگی دارالانشاء ته وا ستو لی .

د جوزا ۲۶ - دمشرانو جرگی دسناتور محمد جعفر عسکری په مشری د عسکر ی مجلو بینو په باب د ملی ددفاع دوزا رت د تشکیلا تو د ریاست د ځوا بونو په خوا و شاکی یو لړ بحث او خبری و شو ی .

د سناتور محمد ا مین خو گیانی پـه مشری دعدلی او قوانینو په جرگه‌گی کی دافغان نساجی شر کت ر ئیس ښا غلـی محمد جعفر مختار زاده د نو مو ړی شرکت قانونی مشاور ښاغلی سید محمد ابرا هیم عالمشا هی او د ما مورینو مدیر ښا غـلی عبدالعلی گډون و کړ او د مرا جعینو دعرض په باب یی د جر گه گی د غړ یو شفا هی پوښتنو ته تو ضیحات ور کړل او لیکلـی پو ښتنی یی د ځواب لپاره له ځان سر ه یو و ړ لی .

دسناتور عبدالبا قی مجددی په مشر ی د شکا یتو نو د او ریدلو په جر گه گی کی د مرا جعینو پر یو شمیر عریضوباندی غور و شو او خپلی فیصلی یی دمشرا نو د جرگی دار الا نشاء ته وا ستو لی .

دسناتور حاجی غلام حضرت ا برا هیمی په مشری د کرنی او او بو لگو لو پـه جرگه‌گی کی په مربو طو مو ضو عگا نـو باندی غور او تد قیق و شو .

د جوزا ۲۷ - د مشرانو جرگی په عمومی غونډه کښې د تیلفون او تیلفونی محصو ل دقانون د تعریفا تو فصل او د عمومی فصل دوی مادی تر بحث او خبرو وروسته دڅینو تنقیصا تو سره درایو په ا کثریت تـا یید او تصویب کړ .

غونډه تر غرمې د مخه په نهه نیمو بجو د مشرانو د جرگې د لو مړی نایب سنا تور محمد اسمعیل مایار په مشرۍ شروع شوه. ددغې غونډې ا جندا چه د تیلفون د قا نون پرموضوع باندې بحث کول وه د مشرا نو جرگې د منشي له خوا و لوستل شو .
یو شمیر سناتورانو د تیلفون دقا نون وروسته د تیلفون د قانون په هکله د خو تنو سنا تورانو پیشنهاد او د عد لی ا و قوانینو د جرگه گۍ د نظر یې په هکله درایو په ا کثریت فیصله و شوه چه ددغه قانون ټول متن دې یو ځل بیا د کل په صورت کښې و لو ستل شي .
یو شمیر سنا تورانو د تلیفون دقا نون په باب په ۱۳٤٦ کال کښې د مشرا نو جرگې عمومي مجلس ته یو پیشنهادوړاندې کړی وو چه عمو مي مجلس د پیشنهاد د متن جریان د زیات غور د پاره د تقنیني مجلس ته سپار لی وو .
وروسته له هغه چه د تیلفون اودتیلفون د محصول قانون د یو کل په صورت په مجلس کښې و لو ستل شو د قا نو ن د شروع سره د قا نون هره ماده ولوستل شوه چه د تعریفاتو فصل او د عمومي فصل دوې مادې د بحث او خبرو وروسته د ځینو تنقیصاتو سره درایو په ا کثریت تا یید اوتصویب شو تعریفاتو فصل یو ه ما ده او څوار لس فقرې لرې چه د نومو ړ ی فصل ۱۲ او ۱۳ مادې درایو په ا کثر یت حذف شولې .
دتیلفون او دتیلفون د محصو ل قا نو ن نهه فصله او ٤٥ مادې لرې چه په هغه کښې تعریفات په عمومي احکام د تیلفو ن د مخابرې مصئو نیت محصو لات او معافیتونه د حوزې نه د باندې تلیفو نې مخابرې د مخابرو فسخ کول او د محصول ا خستل د جزایي ا حکا مو حقوق او و جا ئب ا و نهایي احکام په کښې ځای شوې د ی .

د جوزا ۲۸ – د مشرانو د جرگې د سناتور پو هاند د کتور فقیر محمد شفا په مشرۍ غونډه و کړه .
دصدارت دو هم مرستیال د پو هنې وزیر دکتور عبدالقیوم د جرگه گۍ په غونډه کښې گډون و کړ او د پو هنې دانکشا ف ا و د هغې د مربو طو ضروریا تو په باره کښې ئې دجرگه گۍ د غړ یویو شمیر پو ښتنوته ځوابونه وویل .

د جوزا ۳۰ – د مشرانو جر گې دمالي او بودجې جرگه گۍ چه د سنا تو ر حبیب الرحمن نا صری په مشرۍ یې غونډه کړې وه پرمالي راغلي راپورونو با نـد ې غور او څیړنه و کړه . د عدلي او قوانینو دچارو جرگه گۍ چه د سناتور محمد ا مین خوگیاني په مشرۍ غونډه کړې وه په مربوطو موضوعاتو یې څیړنه و کړه .

د جوزا ۳۱ – د مشرانو جرگې په عمومي غونډه کښې چه د مشرانو د جرگې د رئیس سناتور عبدالهادي داوی په مشرۍ جو ړه شوې وه د تیلفون د قانون د شپږ مې مادې څخه تر ۱۳ مادې پورې دعدلي او قوانینو دچارو د جرگه گۍ د نظر یې په ا سا س د ځینو تصحیحاتو په راوستلو سره کټ مټ دحکو مت پیشنهاد د رایو په ا کثر یت تایید او تصویب شو .
همدغه ر نگه په د غه غونډه کښې تربحث او څیړنې وروسته د نو موړی قا نوندریمې مادې د پاره یو اووه کسیز هیئت و ټا کل شو څو نو مو ړې او دورووستې غور د پاره یې عمومي مجلس ته وړا ندې کړی .
په دې غونډه کښې تر بحث او خبر و وروسته د تیلفون د قانون دڅلور مې ا و پنځمې مادې چه د مجلس ا کثریت غړ و د هغه د تعدیل غو ښتونکې وه د یوه ا وو ه کسیزه هیئت ته و سپارل شو چه د د غو موادو تعدیل هم تر تیب کړې او عمو مي د قانون د ۳ – ٤ – ۵ مادې د تعد یل دپاره دعمومي مجلس له خوا ټاکل شوې دې عبارت دي د سناتور علي ا حمد بایاني ، سناتور حبیب الرحمن نا صری ، سناتور قیام الدین خادم ، سنا تور عبدالحمید عزیز، سنا تور حاجي محمد ځمکنی ، سناتور میر محمد شاه صدیقیان او سنا تور حبیب الله هلمند دي.

د سر طان ۲ – د مشرانو جرگې د شکایاتو داو ریدلو جرگه گۍ چه د سنا تور عبدالباقي مجددي په مشرۍ یې غو نډ ه کړې و پر یو شمیر عریضو باندې غـور

وکړی او د جرگه گی فیصلی د مشرانو جرگی دارالانشاء ته و سپارلی .

دجرگه گی په د غـه غـونـډه کښی د انحصاراتو د تصفیی دریاست نما یـنده . ښاغلی غلام جیلانی چپرهاری د یو تن‌عارض دعرض په باب د جرگه‌گی د غړو پو ښتنو ته ځوابو نه وو یل .

دداخله او ښاروالیو د جرگه‌گی په‌غونډه کښی چه د سنا تور حبیب ا لرحمن‌ناصری په مشری یی غونډه‌کړی وه د ژاندارم او پولیسو د قو ماندانی د ترا نسپورت‌دعمومی ریاست ا و د سر و یسو نو د شر کـت پر ځوابونو باندی نوی نظر و شو اوتصمیم ونیول شو چه په د غه باره کښی د تجا رت دوزارت شخه هم پوښتنه و شی .

د کرهنی او اوبو لگولو د جرگه گی په غونډه کښی چه د سناتور غـلام حضر ت ابرا هیمی په مشری غونډه‌کړی وه دبادغیس ولایت د سون د لر گو لایحه چه اوه مادی لری او د کر هنی او اوبو لگولو و زا ر ت له خوا نو موړی کمیسیون ته را ا ستول شوی وه ځیړ نه و کړه او نظر یه‌ورکړه .

همدغه رنگه یو بل خبروایی چه دیکشنبی دورځی په عمومی غونډه کښی چه سنا تو ر قیام الدین خادم ، سناتور علی احمد بایانی سناتور جاجی محمد شمکنی ، سنا تـو ر حبیب الله هلمند سنا تور میرمحمد شا ه صدیقیان، سناتورحبیب‌الرحمن‌ناصری سناتور عبدالحمید عزیز د تیلفون د قانون‌د۳ـ۴ـ۵ مادو پر تعدیل باندی داووه کسیزی‌جرگه‌گی غړی ټاکل شوی وه تر غـرمی وروستـه د سناتور میر محمد شاه صدیقیان په مشری غونډه و کړ ه پر نو موړ و مادوی غو روکړ اوراوستل شوی تعدیل یی دارالانشاء تـه وسپاری .

دسر طان ۳ ـ د مشرانو جـرگی پـــه عمومی غونډه کی چه د هغی جرگی د رئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشری شوی‌وه د تیلفون د قانون ۳ ـ ۴ مادی د فـــرعی هیئت د تعدیل سره سم درایو په اکثریت تایید او تصویب شو لی .

همدغه ر نگه فرعی هیئت پنځمه ما د ه لغو کړی وه چه درایو په ا کثر یت‌یی لغو توب تایید او تصویب شو .

دمشرانو جرگی په تیره عمو می غونډه کی یو اوه کسیز فرعی هیئت ټاکل شوی‌وو چه دتیلفون د قانون د ۳ ـ ۴ او ۵ ماد ی تعدیل یی د مشرانو جرگی عمومی غونډی ته‌وړاندی کړی .

د مشرانو جرگی گډی جرگه‌گی له غرمی وروسته په دوو بجو د مشرانو جرگی پـه سالون کی خپله لو مړی غونډه جوړه کړه اوسناتور محمد ا مین خو گیانی درا یو په اتفاق د موقت ر ئیس په حیث وټاکل‌شو.

وروسته له هغه داداری هیئت د انتخاب په هکله بحث وشو او درا یو په ا تفا ق په‌دی ډول اداری هیئت ا نتخاب شو .

دلغمان دمرکز و کیل ښاغلی عبد الکریم عمر خیل د ر ئیس په حیث سناتور حاجی محمد شمکنی درئیس دنایب په حیث سناتور محمد هاشم مجددی د منشی په حیث .

وروسی مو قت ر ئیس د اداری هیئـت بریالی توب د لوی خدای شخه و غـو ښت او غونډی دوکیل عبدالکریم عمر خـیل په ریاست باندی د جرگه‌گی دکار دوړځو په ټاکلو باندی خبری و کړی او دا سی فیصله یی و کړه چه د شنبی په و رځ د سها ر نهو بجو شخه او ددو شنبی او چهار شنبی په و رځو تر غرمی وروسته په دوو بـجو خپلی غونډی شروع کړی هغه مو ضوعا ت چه دغه جرگه گی ته د بحث او غور د پاره سپارل شوی دی عبارت دی د قریدار یــو لغو کول په سیاسی گوندونو کی د گډو ن سن دشورا د کار او د تعطیل د مو د ی تغیر د شورا د انتخاباتو قانون ، دوا د ه او طلاق قا نون دی چه د اسا سی قا نو ن د ۷۴ مادی د حکم سره سم ددواړو جرگو ترمنځ اختلافی مواد د گډی جر گه گی‌دخوا تربحث لا ندی نیول کیږی .

د سرطان ۵ ـ د مشرانـو د جـرگی د پوهنی او رو غتیا د چارو په جرگه گی کی چه دسرطان په خلورمه ورځ د سنا تـور پوهاند د کتور فقیر محمد شفا په مشر ی شوی‌وه د صدارت دوم مر ستیال د پو هنی وزیر د کتور عبدالقیوم او د هغه و زا ر ت دپلان ر ئیس د کتور عبدالفتاح صد یـق

گډون کړی و . د شاگردانو په تعلیمی‌سویه
دپوهنی د تعمیم او ا نکشاف او د ښوونکو
د سو یی د لوړ ولو پـه‌بـاره کښی ئی د
جرگه گی د غړیو یو لړ پوښتنوته ځوابونه
وو یــــل .

دسرطان ٦ – د مشرانو جرگی د شورا
دگډی جرگه‌گی په غونډه کی چه د و کیل
عبدالکریم عمر خیل په مشری په دا سی
حال کی چه د نو موړی جرگه گی د ١٨تنه
غړو په گډون جوړه شوی وه لو مړی‌دجرگه
گی دطرزالعمل او له او دو همه ما ده درایو
په اکثریت تاییدشوه او د طرز ا لعمل د
پاته موادو په هکله دا تجویز و نیو ل شو
چه سناتور میر محمد شاه صدیقیان‌او و کیل
محمد هاشم واسو خت و گمارل شوه چه‌پاته
مواد تنظیم کړی او تصویب د پاره د ی
جرگه‌گی ته وړاندی کړی او د تعامل سره‌سم
داختلاف وړ مو ضو عا تو باندی به را ی
وا خستل شی .

وروسته بیا د نیمروز و لا یت دسناتور
ښاغلی شیر محمد پر پیشنهاد با ند ی چه
ویل یی لو مړی دی د گوند و نو د قا نو ن
د شپږ می مادی‌پردریمه فقره دو هم ځـل
دی دانتخابا تو قانون او دریمه پلا د ی د
مشکو د سروی قانون تر بحث‌لاندی ونیو ل
شی رای پر وا خستل شوی او نو مو ړ ی
پیشنهاد درایو په ا کثریت قبول شو .
وروسی د گوندونو د قا نون د ٦ مادی
دریمه فقره تر بحث لاندی و نیول شوه چه
په نتیجه کی د سناتور محمد هاشم مجددی
او وکیل عزیزالله واصفی پیشنهاد په لاندی
ډول درایو په ا کثریت تاییــد شو هــغه
موضوعاتی چه د شورا او یادشورا د گډی
جرگه‌گی له خوا تصویب او د تو شیـح
دپاره وړاندی کیږی داساسی قانون د ٧٤
مادی ددوهمی فقری په اساس تر تو شیح
او نافذ کیدو د مخه په شورا کی بیا تربحث
لاندی نشی نیول کیدای ځکه نو د گو ندونو
دقانون د شپږ می مادی دریمه فقره چـه‌د
شورا د ١٢ دوری د گډی جرگه‌گی له خوا
د ٤٧ کال د ثور په ١٤ نیټه تصو یب‌شوی
او د توشیح دپاره تیاره وه تا ئید ه شوه .

د سر طان ٧ – د مشرانو د جرگی پـــه
غونډه کښی چه د هغی جرگی د ر ئـیس
سناتور عبدالهادی داوی په مشری جو ړه
شوی وه د تیلفون د قانون څوار لسمه‌ماده
د سناتور محمد ا مین یو نسی په وا سطه
غونډی ته و لوستله شوه .
وروسته له هغی چه د مو ضوع په خوا
وشا کی یولړ خبری و شوی په نتیجه کښی
درایو په اکثریت داسی فیصله و شوه چه
سناتور علی احمد بایانی سناتور محمدزمان
تره‌کی ، سناتور قیام الدین خا دم، سناتور
محمد کریم کو هی ، سنا تور ه عـزیــزه
گردیزی ، سناتور محمد ا مین خو گیا نی
او سناتور محمد ا مین یو نسی دی د یو ه
فرعی هیئت په ډول یوه غونډه و کړی ا و
نوموړی‌مادی‌تعدیل‌اوتعدیل صورت‌دی‌عمو می
غونډی ته وړاندی کړی . دنو موړی قانون
پنځلسمه او شپاړ سمه ماده درایوپه‌اکثریت
تایید او تصویب شوه .
د مشرانو د جرگی د عد لی او قوا نینو
دجرگه‌گی د طرحی داولسمی مادی په با ب
درایو په ا کثریت د غه نظریه قا یــمـه
شوه چه د حکومت داولسمی مادی پـه پا ی
کی دی نو مو ړ ی مادی د مکمل په حیث
زیاته شی .
دمشرانو جرگی دپو هاند دکتور فقیرمحمد
شفاء په مشر ی دپو هنی اطلاعا تواوکلتور
او روغتیا جرگه گی جلسه وکړه اودکاروان
دورخپاڼی د اداری او ښاغلی عنایت اللــه
کمند ی په عریضه یی غور او تد قیق وکړ
او تجویز یی وکړ چه دسر طان‌په پنځلسمه
نیټه دی دپو هنتون رئیس پوهاند د کتور
سید عبدالقادر بها ، او د سرطان په‌١٦نیټه
دی داطلا عاتو او کلتور وزیر دکتور محمود
حبیبی دجرگه گی په غونډه کښی گــډو ن
وکړی او دغړ یو پوښتنو ته دی توضیحا ت
ورکــــړی .
دشکایاتو د اوریدلو جرگه گی دسناتور
عبدالبا قی مجددی په مشر ی غونډه وکړه
او دمراجعینو د عریضو په خواو شا کښی
یی غور وکړ چه په نتیجه کښی دجرگه‌گی
فیصلی دمشرانو دجرگی د ارالانشاء تــــه
وسپار لی شو ی .
په دغی جرگه گی کښی دعمو مــــی

مشرانو جرګـــه

ترانسپور ت رئیس‌ښاغلی شاه جهان غـنی احمد زی دکابل ولایت دقتل او جر حی د آمریت دمرستیا ل په ګډون دهغه آمر یت امر ښاغلی محمد ایوب او د کابل ښاروالی دپلټنی لوی مدیر ښاغلی عبدالقد یر ګډو ن وکړ اودجر ګه ګی دغړ یو پوښتنو ته یی توضیحات ورکړل .

دسناتور محمد امین خوګیانی په مشری دعد لی او قوانینو په جرګه ګی کښـی د ادار ی وا حددهغه تشکیل په باب چه‌دولسی جرګی دعمو می غونډی‌د ٤٩ کال دجوزا د میاشتی د ١٨ نیتی په فیصله با ند ی چه په تقنینی فرمان سره منځ ته راغلی ویو لـــړ خبری وشوی .

دسرطان ١٠ — دمشرانو دجر ګی په عمومی غونډه کښی چه دهغی‌جرګی‌دلومړی‌نایب سناتورمحمداسمعیل‌مایارپه مشری جوړه‌شوی وه‌په‌مشرانو جرګه‌ګی دعضویت لپاره د زابل دولایت دکاند یدانو دوڅا یقو د اختـلا ف موضوع دهغه دسوابقو سره د منشی‌دسناتور محمد امین یونسی له خوا عمو می غو نډی ته ولوستله شوه له هغی څخه وروسته چه دموضوع په خواوشا کی یولړ بحث اوخبری وشوی درایو په اکثریت تجویز و نیول‌شوی چه د نو موړو کاندیدانو دغړ یتو ب دصحت په با ب دی پته را ی ګیر ی وشی چه‌دپتی رای اخیستلو په نتیجه کی ښاغلی بازمحمد ناصر ی اتلس رایی او ښاغلی نبی تو خی شپاړس را یی وګټلی او پنځه را یـــی مستنکفی وی چه درایو په اکثریت ســره ښاغلی باز محمد نا صر ی دزابل دسناتور په حیث وګټل شو .

دسرطان ١٤ —دشورا ګډی جرګه ګـــی شکایا تو د اورید لو جرګه ګی دسنا تور عبدالبا قی مجددی په مشر ی غونډه وکړه او د مراجعینو پر یوشمیر عریضو با ند ی غور وکړ او دجرګه ګی فیصلی دمشرا نود جرګی دارالانشعا ته وسپار لی شوی .

دسرطان ١٣ — دشورا ګډی جرګه ګــــی په داسی حال کی چه دنو موړی جر ګه‌ګی ١٨ تنه غړو حضور درلود دلغمان ولا یـــت دمرکز وکیل ښاغلی عبدالکر یم عمر خیل په مشر ی تر غرمی دمخه په لسو بجوغونډه وکړه د مجلس اجندا چه دګډی جرګه ګـی دطرزالعمل څخه عبار ت دی دجر ګه ګی د منشی سنا تور محمد هاشم مجددی له خوا ولوستل شوه او پر هره ماده یی‌رای‌واخستل شوی ١٢ ماده درایو په اکثر یت او ١٣ ماده په تعدیل سره درایو په اکثریت‌تایید او تصویب شو ی دخبرو په جریا ن کی د جرګه ګی یو تن غړی دجرګه ګی د دو هم نایب او د منشی دنایب چه دټا کلو په‌باب پیشنهاد وړاند ی کړی او درایو په اکثریت تصویب وشو چه په دریمه ماده کی دی‌زیات شی او د ١٤ ما دی وړاند ی شو ی‌متن‌درایو په اکثریت‌تصویب شو . (١٥ — ١٦) ما دی درایو په اکثریت تصویب شوی .

دمشرانوجرګی‌په عمومی غونډه کی چه‌دهغی جرګی د رئیس سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی جوړه شو ی وه لو مړی دسنا تور حاجی محمد ځمکنی چه دشوراګډی‌جرګه‌ګی غړی دی نارو غی موضو ع دمشرانو جر ګی دمنشی سنا تور محمد امین یونسی له خوا مجلس ته یاده‌شوه وروسته له هغه چه په موضو ع با ندی یولړ خبر ی وشوی درایو په اتفاق سناتور محمد کریم کو هی دهغه په ځای دشورا دګډی جرګه ګی دغړ ی په حیث انتخاب شو . څرنګه چه د مجلس په اجندا کی دتیلفون پر قانو ن با ند ی درایو اخیستل شامل وه دسنا تور محمد ها شم مجددی پیشنهاد چه غوښتنی د دو لـــت د ١٣٤٩ کا ل پر بودجه دی بحث کولو ته لومړی حق ورکړه شی درایو په اکثر یـت ومنل شو .

وروسته له هغه دنو موړی بودجی په‌باب دمشرانو جرګی دمالی اوبودجی دجرګه ګی نظریه ولوستل شوه غونډه ‌تر غرمی وروسته تر دو بجو پور ی روانه وه او نور بحـــث راتلو نکی غونډی ته ټا ل شو .

دسرطان ١٥ — دمشرا نو د جر ګـی د شکایتو د اور ید لو په جر ګه ګی کښی د سنا تور عبدالباقی مجددی په مشر ی د مراجعینو په یو شمیر عریضو غور وشواو دجرګه ګی فیصلی دمشرانو دجر ګــــی دارالانشاء ته واستو لی شو ی .

دعدلي او قوانينو دچارو په جرگه گــې دسنا تور محمد امين خوږ يا نی په‌مشر ی دمراجعينو په عريضو بحث او خبر ي‌وشوی.

دمالي او بودجې دچارو په جرگه‌گی‌کښې دسنا تور عبدالرزا ق بالاکو زی په مشری په مربو ط مو ضوعگانو بحث وشو . فرعی هيئت چه دتيلفون دقا نو ن د ١٤ ما ده د تعديل له پا ره د مشرانو دجر گی دعمومی مجلس له خوا ټا کل شو ی و دسنا تور قيام الد ين خادم په مشر ی غونډه وکړه او دنوموړ ی مادی دتعديل صور ت يی ترتيب او عمو مي مجلس ته دوړاند ی کيد لو په غرض يی دمشرانو دجرگی دارالانشاء تــه وسپاره .

دسرطان ١٦ - دمشرانو جر گی د کرهنی او اوبو لگولو د کانو او صنايعو دجرگه‌گی په غونډه کی دکانو او صنايعو وزيرښاغلی أمان الله منصور ی دکانو اوجيا لو ژی رئيس انجنير سيد ها شم ميرزا دگډون وکړ او د افغانستان دکانو نو او دمغوی په هکله د کانو او صنايعو دوزار ت دفعا لتو نو په باب دجرگه گی دغړ وشفا هی پوښتنو ته‌جوابونه ووبل او ليکلی پوښتنی يی د خـــــواب د برابرولو په غرض د ځان سره يووړی .

په أخره کی دکانو او صنا يعووزيرښاغلی منصور ی دجرگه گی دغړ و ځخه وغوښتل چه دنژدو ځخه دکانو او صنا يعو دوزارت دفعا ليتو او مربوطو لابرا توار و ځخه کتنه وکړی او په نظر ی ډول هم خپل قنا عت حاصل کړی دعد لی او قوانينو جرگه گی چه دسنا تور محمد امين خوږ يا نی پـــه مشر ی غونډه کړی وه دمرا جعينو دعريضو په شاو خوا کښې خبر ه وکړه اوداتجويز يی ونيو چه دسر طان په ٢٢ نيټه دی دکابل پوهنتون دښاغلی رئيس اودطب دپو هنځی رئيس دجر گه گی په غونډه کی گډو نوکړی او دغړ و پوښتنو ته دی توضيحا تورکړی.

دشکايا تو د اوريد لو په جرگه گی کی چه دسنا تور محمد کريم کو هی په مشر ی يی ونيو چه د سرطان په ٢٢ نيټه دی‌دکابل شاو خوا کی خبرنه وکړه او دجر گه گــی فيصلی يی دمشرانو جر گی دارالانشاء تــه واستو لی .

دمالي اوبودجې جرگه گی چه د سناتور حبيب الله هلمند په مشر ی غونډه کړی وه دکر هنی او اوبو لگولو دوزار ت د ٤٦ او ٤٧ کلو نو د انکشا في لگښتو نوپر راپور و نو با ندی خبرنه وکړه .

د مشرانو دجرگی په عمومی غونډه‌کښی چه دمغی جر گی درئيس سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ی شوی وه د دولت د١٣٤٩ کال دبو دجی په باره کښی دمشرانو دجرگی دمالي او بودجی دچارو دجرگه گی په نظر په بحث دوام وکړ او زيا ت بحث راتلونکی غونډی ته ټال شو .

دغونډی په او ل کښی دسنا تور حا جی باز محمد دغو ښتنی له مخی چه په يوه‌جرگه گی کښی دی شا مل شی له يو لړ خبرواو بحث نه وروسته فيصله وشوه چه نو موړی سنا تور دی دمشرانو دجر گی دکر هنی او اوبو لگولو دچارو په جرگه‌گی کښی شامل شــــی .

دسرطان ٢٠ - دمشرانو په جر گه کښی دسنا تور مير احمد مولايی په مشر ی د داخله او ښاروا ليو په جرگه گی‌کښی‌دښاری سرويسو نو پر موضو ع با ندی ديو لړ خبرو ځخه وروسته فيصله وشوه چه دروانی مياشتی په ٢٣ نيټه دسه شنبی په و ر ځ دی دتجار ت وزير ښا غلی محمد أکبرعمر دژاندار م او پوليسو لو ی قو ماندان ډگروال ارکانحر ب ښا غلی عبدالحکيم کتوا زی او دترافيکو مدير ښا غلی سعدالله يو سفی دی په نو موړی جرگه گی گډون وکړی او د جرگه گی دغـړو پوښتنو تـه دی ځـواب ووايی .

دسنا تور حاجی غـلام حضرت ابرا هيمی په مشر ی دکر نی او اوبولگو لو په‌جرگه گی کښی د هيلمند د اوبو دحقا بی د بيی دمغه قانو ن په با ب چه د تيری دور ی ځخه پا تی شوی وه بحث او خبر ی‌وشوی.

دسرطان ٢٢ - دمشرانو دجر گی عد لی او قوانينو پو هنی اوروغتيا شکايتوداوريدلو بودجی او ما لی چارو جرگه گيو غو نډ ی وکړی او په مربوطو موضوعگانو يی غـور وکــــــړ .

دعدلي او قوانينو دچارو په جرگه گــې كښې دسنا تور محمد امين خوږ يا ني په مشر ى دافغان نسا جي دشر كت رئيس ښاغلي محمد جعفر مختار زاده اودهغه‌رياست قانوني مشاور ښاغلي سيد ابراهيم عا لــم شاهي او دماموړينو مدير ښاغلي عبدالعلي گډون وكړ او د مراجعينو دعريضو په باره كښې يې دجرگه گې دغړيو پو ښتنو تــه ځوابو نه وويل دروغتيا او پو هنې دچا رو په جرگه گې كښې چه دسنا تور پو ها ند دكتور فقير محمد شفاء په مشر ى په‌مربوطو موضوعگانو غور او فيصلې وشوې اودجرگې گې فيصلې دمشرانو دجر گې دارالانشا ء ته واستو لې شوې .

دشكايتو داوريد لو په جرگه گې كښې دسنا تور محمد كريم كو هي په مشر ى ديو شمير مراجعينو دعريضو په يوويشتو فقرو غور وشو او دجر گه گې فيصلې د مشرانو دجرگې دارالانشاء ته واستولې‌شوې.

دمالي او بودجي دچارو په جرگه گــې كښې دسناتور حبيب الله هلمند پــه مشرى دغنمو او نورو مهمو حبو با تو دزياتيد لو او اصلاح او له هغو څخه لاس ته‌را غليو نتيجو په باره كښې دكر هنې او اوبولگو لو دوزار ت د ۱۳٤٦ كا ل درپو ت په شاوخوا كښې غور وشو .

دسرطان ۲۳ ـ دمشرانو دجر گې دداخله او ښاروالیو په جرگه گې كې چه دسنا تور مير احمد مولايي په مشر ى جوړه شو ې‌وه دتجار ت وزير دكتور محمد اكبر عمردژاندارم او پوليسو لو ى قو ماندان دگروا ل اركان حرب عبدالحكيم كتوازي او دترا فيكو مدير ښاغلي سعدالله يوسفي گډو ن وكړ . د ښاري سرويسو نو داوسنې وضعې او دهغو داصــلاح كولو دلارو چارو او مشكلا تودليرى كولو په خوا وشا كښې د جرگه گـــــې دغړو شفا هي پوښتنو ته توضيحا ت وركړ او يو شمير ليكلي پوښتنې يې د ځـــواب دبرابرولو لپاره له ځانو سره يوړلې .

دسنا تور محمد كريم كو هي په‌مشرى دشكا ياتو د اوريد لو په جرگه گې‌كښې دمراجعينو دعريضو د٢٤ فقرو په خوا وشا كښې غور وشو اودجر گه گې فيصلې يې دمشرانو دجر گې دارالانشاء ته‌واستولې .

دغه راز د داخله وزار ت دماموريتو لو ى مدير ښاغلي عبدالرحيم په دغې جرگه گې كښې گډون وكړ او ديوه عارض په با ب يې دجرگه گې دغړو پوښتنو ته توضيحــا ت وركړل .

دسنا تور عبدالرزا ق بالاكرزي په مشرى دبودجې او ماليې په جرگه گې كښې دكرنې او اوبو لگولو دوزار ت دراپور په خوا وشا كښې يولړ بحث او خبرې وشوې .

دسنا تور محمد رفيق نوا بي په‌مشر ى دكر نې او اوبولگولو په جرگه گې كښې د مربوطو موضوعا تو په خوا‌و شا كښې غور وشو .

دسناتور محمد امين خوږ ياني په مشرى دعدلي او قوانينو په جرگه گې كښې پر يو شمير راغليو پاڼو باندې بحث اوغوروشو .

دسرطان ٢٤ ـ دمشرانو جر گې په‌عمومي غونډه كښې چه دهغې جرگې درئيس‌سنا تور عبدالهادي داوي په مشر ى جوړه شو ې‌وه دمشرانو جرگې منشي سنا تور محمد امين يونسي په لومړ ى سر كې دمشرانو جر گې دكرهنې او اوبو لگولو په جرگه گې كښې دسنا تور عبدالغياث دشمو ل غوښتن ليك او د ملكي مامورينو دترفيع او تقا عد د اصولنا مې د ١٦ مادې دور ستې فقر ى د تعديل په هكله دولسي جر گې ليك چــه غوښتې وه نوموړې موضوع دگډې جرگه‌گې داستو لو ايجاب كوى منځ غونډې ته‌ولوستل او درا يو په اتفاق تاييد او تصو يب شو له وروسې دمجلس منشي د دولت‌د١٣٤٩كال عادي او ا نكشافي بودجې مو ضو ع مـنځ ته كړه چه په دغه بر خه كښې يو لړ بحث او خبر ى وشوى .

وروسته بيا دسنا تور محمد اسمعيل مايار دپيشنهاد چه دلسو دقيقو دتنفس غو ښتنه كوله درايو په اكثريت تاييد شو كله چه تنفس موده پا ى ته ورسيده سنا تورمايار بل پيشنهاد وكړ چه پر دې موضوع دې‌خبرې او را ى اخستل ديكشنبه راتلو نكې غونډ ى ته پاتې شي په دې پيشنهاد با ند ى هم‌راى واخستل شو ى او په نتيجه كښې درا يو په اكثريت دسنا تور مايار پيشنهاد تاييدشو.

دسرطان ۲۷ ـ دمشرانو دجر گی دکرنی او صنا یعو دبو دجی او ما لی جرگه گیو غونډه وکړه او په مربوطو موضوعگا نویی غور وکړ .

دسناتور حاجی غلام حضر ت ابرا هیمی په مشر ی دکر نی او صنا یعو په جرگه گی کښی دمربوطو موضوعگانو دهوا یی میدا ن او داروز گان دو لایت دمشکلا تو په بار ه کښی یی دهغه ولایت دسنا تور ښا غلی محمد رفیق نوا بی په پیشنهاد بحث وشو او غونډی له غر می څخه وروسته تر دووبجو پور ی دوام وکړ .

دسناتور عبدالر زاق بالا کرزی په مشر ی دبو دجی او ما لی په جرگه گی کښی دکرنی دوزار ت په اجراآتو بحث وشو .

دسرطان ۲۹ ـ دمشرانو جر گی دعد لی قوانینو درو غتیا او پو هنی دشکا یا تو اوریدلو بودجه او مالی جرگه گیو غو نډه وکړی او په مربوطو موضوعاتو یی غوروکړی.

دعدلی او قوانینو جرگه گی چه دسناتور میر محمد شاه صدیقیا ن په مشر ی غونډه کړی وه دپو هنتون رئیس پو هاند دکتور سید عبدالقادر بها او دطب دپو هنځی رئیس پو هاند سید محمد اسحق گډون کړی وواو د یو شمیر عارضینو دعر یضو په با ب یی دجر گه گی دغړو سوالو نو ته شفا هی جوابو نه ورکړل او ځینی لیکلی پوښتنی یی دځان سره یو وړی .

دروغتیا او پو هنی جرگه گی چه دسناتور پو هاند دکتور فقیر محمد شفاء په مشری غونډه کړی وه د اطلاعا تو او کلتور دوزارت پر جوابو نو با ند ی غور او څیړنه وکړه .

دشکایا تو داورید لو جرگه گی چه د سنا تور عبدالبا قی مجددی په مشـر ی غونډه کړی وه دعارضینو پر یوشمیرعریضو باندی غور وکړ اودجرگه گی فیصلی یی د مشرانو جر گی دارالانشاء ته واستو لی .

ددغی جر گی په غونډه کښی دکانو اوصنایعو دوزارت دما مورینو مدیر ښاغلی پا ینده محمد ابراهیمی دمراجعینو دعریضو په با ب دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځوابونه ورکړل.

دبودجی او ما لی جرگه گی چه دسنا تور عبدالرزا ق بالاکرزی په مشر ی یی غونډه کړی وه سنا تور حبیب الر حمن نا صر ی دکر هنی او اوبولگولو دوزار ت داجراآتو رپو ت ولوستی او په دی برخه کښی بحث وشو .

دسرطان ۳۰ ـ دمشرانو دجر گی دما لی او بودجی دچارو په جرگه گی کښی چه د سنا تور علی احمد بابا نی په مشر ی یی غونډه کړی وه له یولږ بحث نه وروسته تجویز ونیو ل شو چه په دی غونډه کښی دی دکر هنی او اوبولگولو دوزار ت د دریم پنځه کلن پلان په مسوده بحث وشي چه په همدی اسا س منشی سنا تور محمدرفیق نوابی دنو موړ ی پلان مسوده له لومړ ی مخ څخه تر شلم مخ پور ی ولوستله .

د داخله او ښاروالیو د چارو په جر گه گی کښی دسنا تور میر احمد مولا یی په مشر ی دښار ی سرویسو نو د اوسنی حالت او د هغه داصلاح دلارو په با ب دتجار ت دوزار ت دڅاندار م او پولیسو عمو مـی قو ماندا نی او د سرویسو نو د شر کـت دځوابو نو په با ب څیړنی وشو ی اوجر گه گی په دی باره کښی تصمیمو نه ونیول .

دکر هنی او اوبو لگو لو په جر گه گی کښی چه دسنا تور محمد ابرا هیم اروز گانی په مشر ی یی غونډه کړی وه په یو شمیر مر بو طو موضوعگانو بحـــث اوغورروشو.

دعدلی او قوانینو په جرگه گی کښی د سناتور محمد امین خوږ یانی په مشر ی په یوشمیر مربوطو او راقو او پاڼو غورروشو .

دسرطان ۳۱ ـ دمشرانو جر گی په عمومی غونډه کښی چه دسنا تور محمد اسمعیل مایار په مشر ی جوړه شو ی وه د مشرانو دجرگی دمنشی سنا تور محمد امین یو نسی له خوا دسنا تور حبیب الله هلمند پیشنهاد چه دلسو تنو سنا تورانو له خوا لاسلیك شوی او د دولت د ۴۹ کا ل دعا دی اوانکشا فی بودجی په هکله دمشرانو جرگی دمالی او بودجی دچارو دجرگه گی په نظر یا توکښی د ترمیم راوستلو غوښتنه کوله او په تیره غونډه کښی په هغه باند ی په سر ی ډول خبر ی هم شو ی وی اودرایو په اکثریت قبول شوی وه یو ځل بیا په مجلس کښی

مشرانو جرگه

ولوستل شوه .
ورپسې دمشرانو دجرگې منشي د گډې جرگې گې شخه دسناتور خادم داستعفاپا نه ولوستله او تر یو لږ خبرو وروسته دسناتور خادم پر ځای باندې سنا تور حا جي محمد شمکني دراېو په اکثریت دگډې جرگې گې غړی وټا کی .

داسد ۳ ـ دمشرانو جر گې د کا نو او صنایعو کر هنې په جرگه گې چه دسنا تور غـلام حضر ت ابرا هیمي په مشر ی جوړه شوی وه دفیض محمد نا یې دعر یضې په باب یې خپله فیصله صادره او دمشرا نـو جرگې دارالانشاء ته یې وسپار ل .

همدغه رنگه دسمنگانو دولا یت دپیکا لی حقا بې په با ب دغـلام سرور دعرض‌موضوع تر غور او څیړنې لاندې ونیول شوه .
دمالي او بودجي دجرگه گې په غونډه‌کې چه دسنا تور عبدالرزا ق بالا کر زی پـــه مشر ی جوړه شوی وه دکر هنې او اوبو لگولو دوزار ت راپور دسنا تور عبدالواحد اندیوا ل صا فی له خوا د ۲۱ مادې شخه تر ۳۵ مادې پورې ولوستل شـــو او پـــه مربوطو موضو عا تو یې تصمیمو نه ونیو ل شـــوه .

داسد ۵ ـ دمشرانو جر گې دسنا تـور محمد امین خوگیا نی په مشر ی د عد لی او قوانینو په جرگه گې کنبې دمربو طــو دوسیو په باب غور وشو او در اغلو پاڼــو په خواشاو کنبې یو لږ مفا همه او خبر ی وشو ی .
دسناتور عبدالباقی مجددی په مشر ی د شکایاتو داوریدلو په جرگه گې کنبـــې د مراجعینو پر یوشمیر عریضو با ندې غــور او فیصله وشوه او دجر گه گې فیصلې د مشرانو دجرگې دارالانشاء ته وسپار لې‌شوې.
ددغې جرگه گې په غونډه کې دکابل د ولایت دحقوقو مدیر گډون وکړ او دجر گه گې غړرو ته یې توضیحا ت ورکړل .
دسنا تور پو هاند دکتور فقیر محمدشفاء په مشر ی دروغتیا او پو هنې په جر گه‌گې کنبې دسوابقو او اور اقو په اسا س دهغو په با ب غور وشو .
دسنا تور حبیب الله هلمند په مشری دمالي او بودجي په جرگه گې کنبې دکر نې او بولگولو د وزار ت د پنځه کلن پـلا ن د مسودې د ۳۵ مې شخه تر ۵۰ مخه پور ې مخو نه سنا تور محمد رفیق منشي ولوستل چه دهغه په خواو شا کنبې خبر ې اومفاهمه وشـــوه .

داسد ۶ ـ دمشرانو جر گې دشکایا تود اورید لو جرگه گې چه دسنا تورعبدالباقي مجددی په مشر ی غونډه کړې وه دمراجعینو پررا رسید لو عریضو یې غور وکړ اوخپلې فیصلې یې دمشرانو جرگې دارالانشا تـــه واستو لې .
دعدلي او قوانینو په جرگه گې کنبـــې چه دسنا تور محمد امین خوگیا نی په‌مشری یې غونډه کړې وه پر مربوطو موضو عا تو خبر ی وشو ی .
د داخله او ښاروا لی جر گه گې چه د سنا تور علی احمد بایانی په مشر ی یـــې غونډه کړې وه د تجار ت دوزار ت دڅانډارم او پولیسو دعمو می قو ماندا نی دسرویس شر کت په جوا بو نو غور او څیړ نه‌وکړه او تصمیمو نه یې ونیو ل دبودجي او مالي چارو جرگه گې چه دسنا تور عبدالر زا ق بالاکرزی په مشر ی یې غونډه کړې وه او د کرهنې او اوبولگو لو دوزار ت پنځـــه کلن پـلان چه دسنا تور عبدالوا حد اندیوال صافي له خواد (۵۱) مادې شخه تر(۶۰) مادې پو رې ولوستل شو یو لږ بحث وربانـد ې وشـو .
دکرهنې او اوبو لگو لو د صنا یعو اوکانو دجرگه گې غونډه چه دسنا تور حا جي غـلام حضر ت ابرا هیمي په مشر ی جوړه شوی وه په مربوطو موضو عا تو یې غور اوڅیړنه وکـــره .

داسد ۷ ـ دمشرانو جر گې په عمو مي غونډه کنبې چه دهغې جر گې درئیس‌سناتور داوی په مشر ی جوړه شو ی وه دجر گې دمنشي سنا تور محمد امین یو نسی له‌خوا دتیلفو ن دقانو ن د (۱۷) او (۱۸) مادو د مسودې د انسجا م عبارا ت چه‌په تـــیره

غونډه کښې منشي ته توصیه شو ی وه عمو می غونډې ته ولوستل شو چه په دغـه برخه کښې خبر ی او مبا حثې وشو ی او پر (١٨) ماده باند ی را ی واخیستله شوه او دهغې بشپړ عبار ت راتلو نکی غو نډ ی ته پاتې شو .

داسد ١٠ – د مشرانو جر گی دشکایا تو د اوریدلی جر گه گۍ چه دسناتورعبدالباقی مجددی په مشر ي یې غونډه کړې وه د مراجعینو پر عریضو با ند ی بحث وکړ او د جرگه گۍ فیصلی یې دمشرانو جر گـــی دارالانشاء ته واستو لی .

ـ دکر هنی او اوبو لگو لو جر گه گۍ چه دسنا تور حا جی غـلام حضر ت ابرا هیمی په مشر ي غونډه کړې وه د پروا ن ولایت داوبو لگو لو د پروژې دکتنی پر را پــور باند ی خبر ی وکړی .

دبودجې او مالي جرگه گۍ چه دسناتور عبدالرزا ق پالاکر زی په مشر ي غو نډه کړې وه سنا تور عبدالحفیظ عزیز ی ددریم پنځه کلن پـلان مسوده او په ١٣٤٨ کا ل کښې دکر هنی او اوبو لگو لو د وزارت راپور ولوستی او پر هغه باند ی خبر ی وشو ی .

داسد ١١ – دمشرانو جرگی په عمو می غونډه کی چه د مشرانو دجر گی درئیس سنا تور عبدالهادی داوی په مشر ي جوړه شوی وه د غونډې اجنډا چه دتیلفو ن دقانون دبحث موضو ع وه د مجلس سنا تور محمد امین یو نسی په واسطه ولوستله شوه او په دی ترڅ کی پر هغه پیشنهاد هم بحـث او خبر ی وشو ی چه دیوشمیر سنا تورا نو له خوا لاسلیك او دارالانشاء تهســـپار ل شوی وو .

په پیشنهاد کی په خبرو نو کی دمشرا نو دجر گی دجرگه گیو د مشرانو دنو مونو دنه خپریدلو یادو نه شو ی وه چه نو مو ړ ی پیشنهاد دیولږ بحث او خبرو څخه وروسته درایو په اکثریت تایید او تصو یب شو .

دغه راز په دغې غونډه کې د مجلس درایو په اکثریت تجویز ونیو ل شو چه دعسکری مجلو بینو د مشکلا تو دلیر ی کولو پهشاو خوا کی دی دمشرانو دجر گی دملی دفا ع دجرگه گۍ نظر یی ته لومړ ی حق ور کړی شی وروسته له هغې چه دمربوطو پاڼو سره په دی باب دجرگه گۍ نظریهولوستله شوه. او یولږ بحث او خبر ی پر ی وشو ی نوپه نتیجه کی درایو په اکثریت فیصله وشوهچه دمشرانو د جرگی داسدد څوار لسمی نیټې په عمو می غونډه کی دی دملی دفا عدوزارت صلاحیت لرونکی نمایند گان گډون وکړی.

داسد ١٢ – د مشرانو جر گی دپو هنی اوروغتیا او اطلا عاتو او کلتور په جرگهگۍ کښې دعر بی متحد جمهوریت دملی شور ی فیصله لیك چه دیو نو د تا سیس دپنځـه ویشتمی کا لیز ی په منا سبت صادر او افغانستا ن ته را لیږل شو ی و ولوستل شو . وروسته له هغه چه په دغه بارهکښې یولږ بحث وشو . تجویز ونیو ل شو چه دغه فیصله لیك دی دمشرانو دجر گی عمو می غونډې ته ولوستل شی .

دغه راز د خار جی فلمو نو ، کتابو نو او مجلو د کنترو ل په بارهکښېداطلاعاتو اوکلتور دوزار ت ځوا بو نه چه ددغی جرگه گۍ دپوښتنو په ځوا ب کښې را رسید لی وتر غور او څیړنی لاندې ونیو ل شو ل اوله یولږ بحث نه وروسته تجویز وشو چه داسد په ١٩ نیټه دی داطلاعاتو او کلتور د وزارت صلاحیت لرونکی نماینده دی دجرگه گـــی په غونډه کښې گډون او دغې وپوښتنو تـه توضیحا ت ورکړی .

دعدلی اوقوانینو په جرگه گۍ کښــی په یوشمیر مربوطو پاڼو غور اوبحثوشو .

داسد ١٣ – د مشرانو جر گی د دا خله او ښاروا لی جرگه گۍ د ښار ی سرویسونو اوسنی وضعی_داصلاح کولو په هکله نظریه ټینگه کړی او دجر گه گۍ دتصو یبمسوده جوړه او ولوستل شو .

دعدلی او قوانینو د جرگه گۍ په غونډه کی دصدار ت دملکی مامورینو دخد ما تو رئیس ښاغلی محمد انور ارغند یوا لگډون وکړ او د هغی مامورینو په هکله چهدخپلو ادارو څخه داستعفا ، طرد او بر طر فکیدلو په اثر ایسته کیږی او د متحد الما لو نو

مشرانو جرگــه

په ذریعه وزار تو نو او تصد یو ته خبر ورکو ل کیږی دو خت دضایع کیدودقرطاسیی دلګښت دمخنیو ی او دکار داسا نتیا پهغرض باید دغه کار یواز ی دصدار ت دخدما تود ریاست له خوا عندالمو قع اجرا شــی د مشرانو جر ګی د دارالانشاء دلیك پهاساس دجرګه ګۍ دغړو پوښتنو ته توضــیحا ت ورکــړل .

دشکایاتو د اورید لو جرګه ګۍدمراجعینو پر یو شمیر عریضو باند ی غور وکړ ی او دجرګه ګۍ فیصلی یی دمشرا نو جر ګــی دارالانشاء ته واستو ل .

په دغه جرګه ګۍ کی دما لیی دوزار ت دتقاعد رئیس ښا غلی عبدالصمد خا لقــی او د دو لت داملا کو لو ی مدیر ښا غلی سید حسن او دوردګو دولا یت اداری مدیر ښاغلی محمد فهیم ګډون کړی و اودځینو عارضینو دعریضو په با ب یی دجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنو ته ځوابونه ور کړل .

داسد ۱۹ ـ دمشرانو جر ګی دشکایا تو د اوریدلو په جرګه ګۍ کی دمرا جعینو پر په یو شمیر مربوطو پاڼو غور او بحثوشو. جرګه ګۍ فیصلی د مشرانو دجرګیدارالانشاء ته وسپار لی شوی .

په دغی جرګه ګۍ کی د ما لیی دوزارت دتصد یو لو ی مدیر ښاغلی خوا جه محمد عز ت ګډو ن وکړ او دمراجعینو دعریضو په باب یی دغړو پو ښتنو ته توضیحاتورکړل.

دتقنین او عد لی چارو په جرګه ګــی کی پر یو شمیر مربوطو پاڼو باندی غور وشــــو .

داسد ۲۰ ـ د مشرانو جر ګی د عد لی او قوانینو دچارو په جرګه ګۍ کښی عدلیه وزیر پو هندو ی عبدالستار سیر ت او د صدار ت عظمی دپار لما نی روابطو رئیس پو هنیار محمد یاسین نسیمی ګډو ن وکړ او دضرور ت وړ قوانینو د تدو ین په باره کښی یی خبری اتر ی وکړی .

دخار جه او بین المللی چارو په جر ګه ګۍ کښی دپـلان دوزار ت دپلان رئیـــس ښاغلی علی احمد خر م ګډون کړی وو او داوبولګولو دسیستمو نو د پیدا کیدو اصلاح او تر میم له پاره د جها نی با نك د بین المللی انکشا ف له موسسی څخه دپنځــو ملیو نو ډالرو دپور د موافقه لیك په باره کښی یی دجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنو تــه ځوابو نه وویل وروسته دهغه چه دنومو ړی پور په باره کښی دجرګه ګۍ دغړ یوترمنځ یولړ خبر ی وشو ی په نتیجه کښی دجرګه ګۍ غړ یو درأیو په اتفا ق نو مو ړی پور ګتور وبا له او خپلی نظر یی یی برا بر ی او ترتیب کړی او عمو میمجلس‌ته دوړاندی کیدو له پاره یی دمشرانو دجرګی دارالانشاء ته وسپار لی .

دغه موافقه لیك دولسی جر ګی له خواهم تصویب شو ی دی دشکا یتو داورید لو په جرګه ګۍ کښی دمراجعینو پهیوشمیرعریضو غور او فیصلی وشو ی اودجر ګه ګۍفیصلی دمشرانو دجر ګی دارالانشاء ته واستو لی شوی .

په دغی جرګه ګۍ کښی د صدار تعظمی دمامور ینو د مدیریت مرستیا ل ګډو ن وکړ او دمراجعینو دعر ضونو په باره کښی یی دجرګه ګۍ دغړ یو پوښتنوته ځوا بو نـه وویل دکر هنی او اوبو لګو لو دچارو کانو اوصنایعو په جرګه ګۍ کښی دیو شــمیر مراجعینو په عرض غور او فیصله وشوه .

داسد ۲۱ ـ دمشرانو دجرګی په عمو می غونډه کی د جهانی بانك د بین المللــــی انکشا ف د موسسی څخه د پنځو ملیو نو ډالرو دکر یډ ت موا فقت لیك د بحث او خبرو څخه وروسته درأیو په اکثر یــت تایید او تصو یب شو .

په هغی غونډه کی چه د مشرانو دجرګی درئیس سنا تور عبدالهـا دی داوی پهمشر ی جوړه شوی وه دهغی جر ګی رئیس سنا تور عبدالهادی داوی وویل چه دجها نی با نك دبین المللی انکشا ف د موسسی څخهدپنځو ملیونو ډالرو دکر یډ ت موافقت لیك داوبو لګولو د کوچنیو سیستمو نو دتر میم او اصلاح کو لو د منځ ته راوستلو دپاره چه پخوا په ولسی جرګه کی تصویب شو ی وودمشرانو دجرګی دبین المللی او خارجه چارو دجرګه ګۍ په نظر یی سرهدارالانشاء ته رسید لی دی .

دمشرانو دجر ګی رئیس وویل دمربو طی

مرجع شخه د اولیت حق وغوښتل شو چه د رایوپه اکثر یت نو مو ړی موا فقت لیك ته د اولیت حق ور کړی او په هغه بحث‌وشی.
دمجلس منشی سنا تور محمد امین یو نسی دموا فقت لیك دمربوطو او را قو سره د مشرانو دجر گی دبین المللی او خار جه چارو دجر گه گی نظر یه ولو ستله او له بحث او خبرو شخه‌وروسته‌نو مو ړی موافقت لیك درایو په اکثریت تایید او تصویب‌شو.
دغونډی په پا ی کی د مشرانو دجر گی رئیس سنا تور داوی د مشرانو دجر گی د غونډو پا ی ته رسید ل د ۱۳۴۹ کال دمیزان تر دوه ویشتمی نیټی پوری اعلام کړل اود سنا تورانو د دو بی درخصتی او دشوری دتعطیل په با ب یی دغه وینا وکړه .

محترم سنا تورانو او گرانو همکارانو !

دپاك خدای په بار گاه کی د زیا تشکر د ادا کولو ځای دی چه زمونږ او تا سی د دغی دوری دفعا لیت‌لومړی کا ل په صحـــت او عافیت سره تیر شو او د زیا ت شکر ځای دادی چه د مشرانو دجر گی عا لـــی مجلس وکولای شو چه له یوی خوا د گران ملت اساسی مصالح د حکو مت غوږ تـــه ورسو ی او له بلی خوا د صدار ت د راپور ونو او پیشنهادونو په لایحو کی د حکومت اداری ، سیاسی او اقتصادی ضرور یا ت په معقو لانه ډول سره دغور لاند ی نیولی او د معظم ټولوا ك هما یو نی اعلیحضرت دحکیما نه هغو لار ښوونو سره سم چه‌ددغی مبار کی دور ی دپرانیستلو په و خت کی یی کړ ی وی دخپلی وظیفی‌دپیژند نی‌په‌باب یی دمرستو شخه ډډه نه ده کړی .
دمشرانو دجر گی سره دروا ن کا ل دو روستیو وختو نو په نیما یی کی د حکومت داستشار ی تما س په محکم حکم او هـــم په مربوطو چارو کی سره مشاور وو اومونږ هیله من یو چه کیفیت او کمیت یی لـــه‌دی شخه نور هم ښه شی چه څو دهغه‌اجرا شخه دمخه مربوط کارو نه په همفکر ی ،همنوایی او مشوره سره متکی وی چه تعمیلی‌اوپالیسی دټولو زیا ت داسلامی دیمو کراسی‌اصولوته نژدی شی .
اوس سناتوران صاحبا ن دغونډی د تعطیل ور ځی تر سره کو ی هیله کو م‌چه دخوښی سره یو ځای وی او د خپلوموکلینو او مصا حبینو سره دگرا ن هیواد د ما دی او معنو ی اړتیاوو په با ب سنجو ل شوی مشور ی او ارزښتنا که خبر ی وکړی او د خپلی سیمی مشکلات او دهغه دغوښتو نکی دحل صور ت برابر کړی او راتلو نکوغونډو ته مجهز راشی .

غونډه د۱۳۴۹ کا ل د میزا ن د میا شتی دمبار کی چا رشنبی دور ځی دسهار تر لسو بجو پور ی تعطیل کوم . انشا الله تعا لی وهوالمو فق والمعین .
دغه وینا دسنا تورانو له خوا نه دتودو احساساتو په ځر گندو لو سره بدر که شوه او په تیرو دورو کی یی د جر گی درئیس بریا لیتو ب وستا یه او په‌راتلونکی وخت کی یی د دوی دزیا ت بریا لیتو ب غوښتنه وکـــړه .

دشوری ددیارلسمی دوری ددوهم کال

دلومړ یوغونډو جریانات

پهولسی جرگه کی

د میزان ۲۲ ــ د سلطنت د مقام و کیل والاحضرت شهزاده ا حمد شاه د میز ا ن په ۲۲ د سهار پهلس نیمو بجو د شو ر یددیارلسمی دوری د دوهم کال لـو مړ نی غونډی په خپلو ارشاداتو سره پرا نستلی.

دسلطنت دمقام وکیل والاحضرتشهزاده احمد شاه افتتاحیه وینا:

ددواړوجرگو محتر مو غړ یو !

خوشاله یم چه ستاسی در خصتیددوری لهپای ته رسیدو نه وروسته دافغا نستان دشوری ددیار لسمی دوری ددوهـم کـا ل لومړنی غونډی داساسی قا نون د حـکم په پیروی دمعظمټولواك همایونیاعلیحضرت په وکالت د لوی خدای (ج) په نا مـه پرانیزم .

په دغه فر صت کښی غـواړم د معظم ټولواك همایونی ا علیحضرت دارشا دا تو یوه بر خه چه دشوری د دیارلسمی تقنینیه دوری د پرا نستلو په و خت کی یی پـه همد غه ستر تالارکی ددواړو جرگو دمحترمو غړ یو په مخ کی څر گند کړی وو یـا د ه کـړ م .

د خلکو د نمایندگۍ امانت یوا ز ی هغه وخت د هیواد د مصا لحو په ساتلو سرته رسیدلای شی چه دټو لو و ظیفو په ا جر ا کولو کښی د اساسی قا نون د حکمو نـو او حدو دو ترکومه خایه چه ددولت په دغی قوه پوری اړه لری په پوره د قـت سر ه مراعات و شی .

یقین لرم د هیواد اړتیاوی په تیـره بیا هغه مو ضوع گانی چه دافغانستان د عا لی مصالحو له نظره ډیر ی خیړنی ا و غـور غواړی په یوه تیر کال کښی ،تاسی تـــه څرگند ی شوی وی چه د شوری د قا نونی صلا حیت په حدودو کی په د ملی هدفو نو او غوښتنو له په نظر کښی نیو لو سره د هغو په باره کی تصمیمو نه و نیسی .

په دغی تاریخی حسا سه مر حله کی د گران ا فغا نستان ترقی ددولت د د ریوواړو قوا وو گډو او متداولو کو ښښونو ته اړه لری .

د هیواد د ا قتصادی او ا جتماعی شئونو سلیم انکشاف داساسی قانون د حکمو نو او ارځښتونو په حدودو کی ددولت د قواوو ډیر کو ښښونه او ا غیزه نا کی همکا ر ی غواړی .

په دی هیله د هغو مهمو و ظیفـو ا و مسئو لیتو په ا جراکو لو کښی چـه د هیواد د ټولو شئو نو پر مخ بیولوکښیځی په مخ کښی لری داوړدو کو ښښو نو پهړنا کښی دلوی خدا(ج) له حضور څخه ستاسی ټولو له پاره ز یات تو فیق غـواړم ا و دلوی خدای (ج) په نا مه دافغا نستا ن دشوړی ددیارلسمی دوری ددو هم کـا ل لومړ نی غونډه پرا نیزم .

دسلطنت دمقام وکیل والاحضرت شهزاده احمدشاه هغه وخت چه په خپلو قیمتدار وارشاداتو سره دشورئ د دیارلسمی دورې

د دوهم کال دلمړی اجلاس لمړنی غونډه داولسی جرگی په تالار کښی پرانیزی

ولسـی جرگـه

دعقرب ۳ ــ دولسی جرگی عمومی مجلس دهغیجرگی درئیس‌پوهنوال دکتور محمدعمر وردگ په ریاست جوړ شو .

په دی غونډه کی دولسی جرگی منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر پخواله هغه چه داجندا په لو ستلو پیل و کړی د مجلس غړیو ته څرگنده کړه چه دداخلی و ظایفو دلایحی په اساس دجر گه‌گیو غړی وټاکی.

په عمو می مجلس کی‌له غور او څیړ نی نه و روسته د مالی او بودجی تقنین اوعدلی چارو ، داخله چارو ، د قوانینو د تطبیق د مراقبت او د شکا یتو داو ریدلو دجرگه‌گیو غړی د مربوطو و لا یتو دوکیلا نو د معر فی کیدو په اساس چه په پرو نی عمومی مجلس کی یی نو مونه و لوستل شول دولسی‌جرگی دغړ یوله خوا درایو په ا کثریت تـــا ئید او تصویب شول .

همدغه‌راز په د غی غونډه کی د و لسی جرگی د نورو دایمی جرگه گیو غړی چه په خپله د و کیلا نو د غوښتنی په ا سا س په مربوطو جرگه گیو کی شا ملیږی هم‌تائید شول چه نو مو نه به یی ورو سته تر د ی خپاره او ا علان شی .

د هغو څلورو جرگه‌گیو د غړ یو لست چه دولا یتی ا نتخاباتو په اساس په‌جرگه گیو کی شا مل شویدی . په دی ډو لدی :

دکابل و لایت :

د بگرا میو وکیل ښاغلی عبد ا لر سول برکی د تقنین او عدلی چارو په جر گه کی دچاردهی و کیل ښاغلــی محــمــد آ صف امانی د مالی او بودجی د چارو په جرگه‌گی کی ، دداپکنډیو و کیل ښاغلی لعل محمــد اکبری د شکا یتو داو ریدلو په جرگه‌گی کښی او د سروبی و کیل ښاغلی حفیظ الله دداخله چارو په جر گه‌گی کښی .

د لو گر و لایت :

دغزنی د کټوازوکیل ښاغلی عبد ا لحبیب کټوازی د تقنین او عدلی چارو په جر گه‌گی کی د لو گر د مرکز و کیل مو لوی‌سیداکبر دلاور دمالی اوبودجی د چارو په‌جرگه گی کښی ، د محمد آغی و کیل ښاغلی حا جی عبدالله ا حمد زی ددا خله چارو په جر گه گی کښی .

دوردگو و لایت :

دننگرهار د ولا یت د حصارك و کـیــل حاجی عبدالو هاب د تقنین او عدلی چا رو په جر گه‌گی کښی او د میدان و کیل‌ښاغلی نور علم مظلوم دداخله چارو په جرگه گی کښی .

د پروان و لا یت :

د جبل السراج و کیل ښاغلی عبدالحمید سالنگیار ددا خله چارو په جرگه گی کښی.

دکا پیسا و لا یت :

دکاپیسا د مرکز وکیل‌ښا غلی‌عبدالمهیمن روحانی د تقنین او عدلی چارو په‌جرگه گی کی . د کو هستان وکیل ښاغلی عبدالله دمالی او بودجی د چارو په جرگه گی کی. د پنجشیر و کیل ښاغلی عبــد القیــوم د شکا یتو داوریدلو په جرگــه گی کښی د تگاب و کیل ښاغلی اسد ا لله صافی‌دداخله چارو په جرگه گی کښی .

د با میا نو و لایت :

د کابل ددریمی حوزی و کیــل ښاغــلی محمد یو سف بینش د تقنین ا و عــد لی چارو په جر گه گی کښی . د پنجاب وکیل ښاغلی محمد ا کبر د مالی او بو د جی د چارو په جرگه گی کښی . د سیغــان ا و کهمرد و کیل ښاغلی ا حمد جان د شکا یتو داو ریدلو په جرگه گی کښی . دیکاولنگ وکیل ښاغلی سید محمد نجفی ددا خلــه چارو په جرگه گی کښی .

دغزنی و لا یت :

دانډر و کیل‌ښاغلی یار محمد د لـیـلـی دتقنین او عدلی چارو په جــر گه‌گی کی . دجاغور یو و کیل ښاغلی محمد ا یــو ب سلطانی د مالی او بودجی د چارو په‌جرگه گی کی . د نا هــورو و کـیل ښا غــلی عبدالحسین مقصودی د شکا یتو داوریدلو په جرگه گی کی او دوازی خوا و کـیــل ښاغلی بهاء الحق ددا خله چارو په جرگه‌گی کښی .

د لغمان و لایت :

د لغمان د مرکز و کیل ښاغلی‌عبدالکریم عمر خیل د تقنین او عدلی چارو په جر گه گی کښی د علیشنگ و کیل ، ښاغلی عبدالرزاق د مالی او بودجی د چارو په جرگه‌گی کی او د نو رستان وکیل ښاغلی محمد ا سمعیل نو رستانی ددا خله چا رو په‌جرگه گښی .

د ننگر هار و لا یت :

دکامی وکیل ښاغلی فیض الله فیاض د تقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی او د کوز کنړ و کیل ښا غلی محمد آصف‌پوپل د مالی او بو د جی د چاروپه جرگه‌گی‌کښی.

دکنړو نو و لایت :

د کنړونو د مر کز وکیل‌حاجی محمداکرم دتقنین اوعدلی چارو په جر گه گی کښی . د پیچ ددری و کیل ښاغلی سمیع ا لله صافی د مالی او بود جی د چاروپه جرگه‌گی کی او د سر کانړ و کیل ښاغلی عبد الغنی دداخله چارو په جرگه‌گی کښی .

دبغلا ن و لا یت :

ددوشی و کیل ښا غلی سید نا صرشاه نادری د تقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی کی . داندراب و کیل ښاغلی عبد ا لقیو م دبودجی او مالی چارو په جر گه‌گی کی اُ و د خوست و فرنگ و کیل ښا غلی میرمحمد حسن ددا خله چارو په جرگه گی کی .

دکندز و لا یت :

دارچی ددښتی و کیل فاتح ا لملك ننگ یو سفزی د تقنین او عدلی چارو په‌جرگه‌گی کی . د حضرت ا مام و کیل ښا غلی عبدالرحمن نیك زاد د بودجی او ما لی چارو په جرگه‌گی کی او د کندز د مر کز و کیل ددا خله چارو په جرگه گی کی .

د سمنگانو و لا یت :

د خلم و کیل ښاغلی شجاع ا لد ین شریفی د بو د جی او مالی چا ر و په جرگه گی کی .

د تخار و لا یت :

د چاه آب و کیل ښاغلی محمد علم فیض زاد د تقنین اوعدلی چارو په جر گه گی . د ینگی کلاوکیل ښاغلی محمد حکیم صدیقی دبودجی او مالی چارو په جر گه‌گی کی . د فر خار و کیل ښاغلی محمد طوره ایوبی د شکا یاتو داوریدلو د چارو په جرگه‌گی کی . او د تخار د مرکز و کیل ښاغلی محمد نظر ددا خله چاروپه جرگه‌گی کی .

د بد خشان و لا یت :

دجرم وکیل ښاغلی محمد هاشم‌واسوخت د تقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی کی اود درواز د مرکز و کیل ښاغلی عبدالر حمن کوفی د بود جی او ما لی چارو په‌جرگه‌گی کی . د بد خشان د و لا یت د کشم و کیل ښاغلی محی ا لدین صیاد ددا خله چا ر و په جرگه‌گی کی او د چمتال و کیل ښاغلی عبدالو هاب د تقنین او عدلی چارو په‌جرگه گی کی . د بلخ د مرکز و کیل ښا غلی محمد سرور ا کبری د بودجی او ما لی‌چارو په جرگه‌گی کی ، ددولت آباد د و لسوالی وکیل ښاغلی سید یحیی ددا خله چا ر و په جرگه‌گی کی او د نهر شا هی و کیل ښاغلی شاه محمد د شکا یاتو داو ر ید لو په جر گه گی کښی .

دفاریاب و لا یت :

ددو لت آ باد و کیل ښاغلی حبیب‌الله اسحاق زی د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی کی . ددرزاب و کیل ښاغلی عبدا لله دبودجی او د مالی چارو په جرگه گی کی . او د شیرین تگاب و کیل ښاغلی حا جی محمد عثمان د دا خله چارو په جرگه گی کی .

دباد غیس‌و لا یت :

دهرات د حوزی وکیل ښاغلی‌سید رسول فکور دبادغیس د و لایت د نما یندہ‌په‌حیث. دتقنین او عدلی چارو په جرگه‌گی کی‌دجوند وکیل ښاغلی اُ میر محمد د بو د جی او مالی چارو په جر گه‌گی کی او د غور ما چ

وکیل ښاغلی محمد ا لدین ددا خله چا ر و په جرگه‌گی کی .

ښاغلی غلام نقشبند ددا خله چا رو پـه جرگه گی کی .

د هرات و لا یت :

د پښتون زر غون و کیل ښا غلی‌محمدعلی قاضی زاده د تقنین او عدلی چارو په‌جرگه گی کی ، د زنده جان وکیل حاجی فدامحمد دبودجی او مالی چارو په‌جرگه‌گی کی او د هرات داوبه وکیل حاجی عبد ا لعلی‌دداخله چارو په جرگه‌گی کی .

د نیمروز و لا یت :

دلاش جوین د و لسوالی وکیل ښا غلی محمد غوث د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی ، داصل چخا نسور و کیل ښا غـلـی امان ا لله شیر زاد د بودجی او مالی چارو په جرگه گی کی او د چار بر جك و کیل ښاغلی عبدالرحمن سنجرانی ددا خله چارو په جرگه‌گی کی .

دفراه و لایت :

دبالا بلوك و کیل ښاغلی عبدالغفارفراهی دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کی .

دشین ډنډ وکیل ښاغـلـی امـان ا لله شین ډنډی د بودجی او مالی چارو په‌جرگه گی او د گلستان و کیل ښاغلی میرزا محمد دقیق ددا خله چارو په جرگه گی کی .

د هلمند و لا یت :

د موسی کلا و کیل ښاغلی عبد ا لر وف بینوا د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی او د هلمند و کیل ښاغلی سید مبین شا ه امیر د مالی او بودجی د چارو په جر گه گی کی .

د زابل و لا یت :

د غزنی د ناوی و کیل ښاغلی‌محمدهاشم تره کی دزا بل دولایت د نما ینده په‌حیث دتقنین اوعدلی چارو په جرگه گی د جلدك وکیل ښاغلی عبدالله ا لکوزی د بو د جی او مالی چارو په جرگه‌گی کی ددایه چوپان وکیل حاجی منگل د شکا یاتو داورید لـو په جرگه گی کی او د زابل دارغنداب وکیل

داروز گان و لایت :

ددهراود و کیل ښاغلی محمد کر یـم صحرائی د بودجی او مـالی چـارو پـه جرگه‌گی کی . د شهرستان و کیل ښا غلی غلام حسین یو سفی د شکا یاتو داو ریدلو په جرگه گی کی او د خـاص اروز گـا ن وکیل ښاغلی عبدالقیوم مها جر ددا خـلـه چارو په جرگه گی کی .

د پکتیا و لا یت :

د خوست د لوی و لسوالی و کیل ښاغلی شیر ا حمد خوستی د تقنین او عدلی چارو په جرگه گی کی .

د خمکنیو و کیل ښاغلی سراج ا لـدین منگل د بودجی او مالی چارو په‌جرگه گی‌کی. دزر مت و کیل ښاغلی باز محمد زر متی د شکایاتو داو رید لو په جرگه گی کی او د تنیو و کیل ښاغلی شیر خان غر یب یـا ر دداخله چارو په جرگه گی کی .

په دی غونډه کی د کو چیانو و کـیلا ن هم په لاندی ډول سره تصو یب شو ل

د غزنی د کو چیانو و کیل ښاغلی‌شهنواز دداخله چارو په جرگه گی کی دپشت رود دکوچیانو و کیل ښاغلی عبد الر شیددبودجی او مالی چارو په جرگه‌گی او د گر مسیر دریگستان د کو چیا نو و کیـل ښاغـلـی عبدالحمید ز هری د تقنین او عد لی چا رو په جرگه‌گی کی .

د عقرب ٤ ـ دولسي جرگی عمومی‌غونډه له غرمی نه پخوا دولسی جرگی د ر ئیس پو هنوال د کتور محمد عمر وردگ په‌ریاست جوړه شوه وه .

په د غی غونډه کی دو لسی جـر گی د یوشمیر هغو غړ یو نو موڼه چه یی دمربوطو جرگه گیو له پاره معرفی کړی وو د و لسی جرگی د منشی و کیل سید مبین شان ا میر له خوا و لو ستل شول .

عمومی مجلس له غور او خبرونه وروسته د جرگه گیو غړی درایو په ا کثریت تا ئید

او تصویب کړل .
دولسی جرگی د جرگه گیو د غړ یولست چه په تیرو غونډوکی تا ئید او تصو یبشول په دی ډول دی :

د ملی د فاع د چارو په جرگه‌گی کی :
درستاق و کیل ښاغلی محمد انور ، د ارغستان و کیل ښاغلی محمد ا سحق علومی د خا کریز و کیل حاجی خدأیداد تـا ج ، دشاولی کوت و کیل ښاغلی لعل محمد ، د کند هار د لو مړی حوزی و کیل ښاغلی نورمحمد ا کبری ، او د کندز د چار د ری وکیل حاجی محمد هیکل ، د پکتیا د ولایت د مرکز و کیل حاجی ا مان ا لله گردیزی، دگران و کیل ښاغلی محمد ها شم نور زی، دکلای کاه و کیل ښا غلی سید انبیا ، دکشك وکیل ښاغلی عبدالرحمن جمشید ی ددیشو وکیل ښاغلی نظر ا لله ، د تو لك و کیل ښاغلی سید محمد ر فیق نادم د کهسا ن و کیل، ښا غلی محمدجنید علیزوی دپسابند وکیل ، ښاغلی ا حمد خان د بـا غرانوکیل ښاغلی جمال خان د بلچراغ و کیل ښاغلی عبدالغفور ، د شهرك و کیل ښاغلی‌تاج‌الملوك او د کا مد یش وکیل ښاغلی شمس‌الدین مو حد .

د فرهنگی چارو په جرگه گی کی :
دچوری د ولسوا لی و کیـل ښا غـلی عبدالخا لق بر هانی ا شکزی ، د بگرام وکیل ښاغلی عنایت ا لله ابلاغ ، د جوز جان د مرکز و کیل حاجی عبدالکریم مخدوم ، د نهرین و کیل ښاغلی عبدالحفیظ ، د منگجك وکیل ښاغلی محمد ا مین ، د کلای ز ا ل وکیل مولوی خواجه مراد ، د خواجه غا ر وکیل ښاغلی محمد طا هر چیچکه ، دبرکی برك و کیل ښاغلی محمد نبی ، د خا ځیـو وکیل حاجی محمد ا قبال ، د جانی خیلو وکیل ښاغلی میر زا جنت‌منگل ، د و ز ی ځدرانو و کیل ښاغلی یار محمد او خا ځی میدان و کیل ښاغلی میر زا جان .
همدغه راز د کشم و کیل ښاغلی سیـد محی الدین صیاد ، دداخله چارو په جرگه گی کښی د اسمار و کیل ښاغلی محمـد هاشم مشوانی ، دپروان د مرکز و کیـل ښاغلی میر محمد عثمان او د سید آ با د وکیل ښاغلی عبدالله د شکا یتو داو ریدلو په جرگه‌گی کی ، د لعل و سر جنگل وکیل ښاغلی خـادم حسین بیگ درواز و کیـل ښاغلی عبدالرحمن کو فی او د بهسود و د مر کز و کیل ښاغلی محمد ا سلم دمالی او بودجی د چارو په جر گه‌گی کاندیـد ا و وټاکل شو .

دفواید عامی او مواصلا تو په جرگه‌گی کــی :

داشکاشم وکیل ښا غلی سید عبدالجبار معانی ، دنجرا ب وکیل ښا غلی خواجه اقا ، دبهسود و دلومړی بر خی وکیل حا جـی سلیمان ، د سرخ و پار سا و کیل حا جی نادر علی الله داد ، دووث وکیل حا جـی محمد سرور شاهی ، دبامیا نو د مرکز وکیل ښاغلی حاجی غـلام ر سول ، د غـز نـی دمرکز وکیل ښاغلی محمد عوض‌خواجه‌عمری،
او دچار بولك وکیك ښا غلی ولی محمد رحیمی دأنکشا فی پـلان د چارو په جرگه گی کی .

دتجار ت د چارو په‌جرگه‌گی‌کی :
دازری وکیل ښاغلی لعل گـل فر یـاد احمد زی ، دعلینگار وکیل ښا غلی عبدالله اخند زاده ، دنتگر هار دکوچیانووکیل‌ښاغلی الله نظر ، دگو ملی وکیل ښا غلی رمضان دارگو ن داو بی دولسوا لی وکیل ښا غلی وزیر محمد ځدران ،دسید کر م وکیل‌ښاغلی شهباز احمد زی ، د منگلو د مو سی خیلو وکیل ښاغلی بختیار گل ، دننگر هار دمر کز وکیل ښاغلی حا جی فقیر محمد ، دشینګی وکیل ښاغلی عبدألستار ملا خیل ، دتر ین کو ت وکیل ښا غلی غـلام جیلانـــی ، د خوگیا نیو وکیل ښا غلی خیر الله منور د مومند دری وکیل ښاغلی سعدالله کما لی ، دناز‌یانو وکیل ښاغلی سیف الر حمــــن دسره رود وکیل ښاغلی امیر محمد بهسود وال ، دشنوار و وکیل ښا غلی م د اعظم دخاص کنړ و کیل ښاغلی عبدالجلیل ملتگك دشوکی وکیل ښا غلی غـلام محمد صا فی او دا چین وکیل ښا غلی علی محمد .

دکانړو او صنايعو په جرګه ګۍ کې :

دکابل دښار د څلور مې حوزې وکــيل ديپلوم انجنير غلام محمد فرهاد ، دزابل دولايت دمرکز وکيل ښاغلی عبدالعزيز ، د زابل دکوچيانو وکيل ښاغلی محمد انوراو دشاه جو ی وکيل ښاغلی غــلام دستگير .

دروغتيا دچارو په جرګه ګۍ کې :

دانجنيل وکيل ښا غلی عبدالقدوس مومند دبادغيس د مرکز وکيل ښا غلی‌عبدالمجيد، د مرغا ب وکيل حا جی غــلام ربا نی‌شملزی، دفراه د مر کز وکيل ښا غلی عبدالو ها ب نور زی ، دبکواو کيل ښا غلی محمدزما ن دانار دري وکيل ښا غلی محمد جمعه عينک او د گذری وکيل ښا غلی غــلام حيدر .

دکرنی او مالدارۍ دچارو په جرګه ګــۍ کښې :

دسرپل وکيل ښاغلی کما ل الد ين‌اسحق زی ، دپلخمر ی وکيل ښا غلی ســــردار عبدالرشيد ، د مقرو کيل ښا غلی محمداکرم، د پښتون کوت و کيل ښا غلی محمد بخا ر مسکين يار ، د غزنی دقره باغ وکيل‌ښا غلی غــلام نقشبند ناشر ، دشولگری وکيل‌ښاغلی محمود او د خان آباد وکيل ښاغلی‌سيدامير.

دعقرب ۵ – دولسی جر گی په عمو مې غونډه کی د مربوطو جرګه ګيو د غړ ودټاکلو پر موضوع بحث او خبر ی وشوی .

غونډه دولسی جرګی درئيس پو هنوا ل دکتور محمد عمر ورد ك په مشر ی جوړه شو ی وه او د ماسپښين څخه وروســـته تر يو ی بجې پور ی يې دوام وکړ .

په دغې غونډه کی دولسی‌جرګی ديوشمير غړو دټا کلو پر موضو ع چه د هغــو د څپلو نو مو نو د ثبتو لو او دعلا قی وړجرګه گيو ته د هغو دغوښتن ليکو نو په اسا س شامليږي بحث وشو په دغې غونډه‌کی‌لومړی دولسی جر گی دمنشی په واسطه دولســی جر گی ديوشمير هغو غړو نو مو نه‌ولوستل شو ل چه دشکايا تو د اوريد لو د چارو ، دملی دفاع دچارو او داخله چارو په جر گه گيو کی يې څپل نو مو نه ثبت کړی وو .

عمو مې مجلس دغور او مباحثې څخــه وروسته دبدخشا ن دولايت نه دمالستا ن وکيل ښا غلی سيد شاه مو سی رضو ی د شکايا تو دااوريد لو دچارو جرګه ګۍ ته‌او دزابل دولايت نه يې دشينکی وکيل ښا غلی بسم الله د داخله چارو جر گه گۍ ته د رايو په اکثريت تاييد او تصويب کړ .

دغه راز عمو مې مجلس دنور زاد وکيل ښاغلی آقا محمد او د هرا ت دلو مړی‌حوزی وکيل ښاغلی سيد رسو ل فکور ی د ملی دفاع دچارو جرګه ګۍ ته دقا د س وکيل ښاغلی سيد محمد غوث او د تيور ی وکيل ښاغلی مير فخر الدين يې دروغتيا دچارو جرګه ګۍ ته درا يو په اکثريت تا ييد او وټاکل .

دغه راز دوړ مې ور ځې په غونډه کې د فوايد عا مې او مواصلا تو د چارو ،دکرنی او مالداری دچارو او د تجارت دچارو دجرګه گيو اداری هياتو نه غونډی ته معر في شول چه په لاندې ډول سره دولسی جرګی‌له خوا د تاييد شو ل :

الف – د فوايد عا مې او مواصلا تو د چاروجرګه‌ګۍ :

۱ – دسرخ پارسا وکيل حا جی نادر علی الله داد دجر گه گۍ د رئيس په حيث .

۲– د بهسود و دلومړی بر خې و کــيل حاجی سليما ن يار ی درئيس د نا يب په حيث .

۳ – دغزنی دمرکز وکيل ښاغلی محــمد عوض خواجه عمر ی د منشی په حيث .

ب – دکر نی او مالدارۍ د چارو جرګه گــــۍ :

۱ – دسر پل وکيل ښا غلی کمال‌الدين اسحق زی دجرګه گۍ درئيس په حيث .

۲ – دغزنی دقره باغ وکيل ښا غلی غلام نقشبند ناشر د مرستيا ل په حيث .

۳ – دفارياب دپښتون کوت وکــــيل ښاغلی بخار خان مسکينيار د منشی په‌حيث.

ج – دتجار ت دچارو جرګه ګۍ :

۱ – دخوګيا نيو وکيل ښا غلی خيرالله منور دجرګه ګۍ درئيس په حيث .

۲– دارگون د لوی و لسوالۍ وکيل‌ښاغلی وزير محمد څدرا ن د رئيس دنا يب‌په‌حيث.

۳ - دبهسودو وکیل ښاغلی امیر محمد بهسودوال دجرگه گۍ دمنشی په حیث .

دعقرب ٦ - دولسی جر گی د تجار ت د چارو او فواید عا می او مواصلا تو جر گه گیو دقرآن کریم دځو آیتو نو دلوستلوځخه وروسته پنځیلو لو مړ نیو غونډو شروع وکړه او دځپلی مربوطی اجندا موضو ع یی طر حه کــــړه .

دعقرب ۹ - دولسی جر گی دفوایدعامی او مواصلا تو د چارو جرگه گۍ دعقر ب په اوومه ورځ غونډه وکړه او دسړ کونو اود فواید عا می دنو رو چا رو په باره کښې‌یی یولړ خبر ی وکړی .

په نتیجه کښې تصمیم ونیو ل شو چه دفواید عا می وزیر انجنیر محمد یعقو بلعلی دی دجرگه گۍ په راتلو نکی غونډه کښې دجرگه گۍ دغړیو پوښتنو ته ځوابو نــه ووایی .

دعقرب ۱۰ - دولسی جر گی عمو مــــی غونډه چه تر غر می دمخه د هغی جر گی د رئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر ورد ك په مشر ۍ جوړه شوی وه او په هغه کی د جرگه گیو د ادار ی هیئتو او د هغـــو د غړو په ټا کلو او همدغه رنگه په یوه‌پیشنهاد باند ی چه د فور یت غوښتنه یی کوله بحث او خبر ی وشو ی .

وروسته له هغه چه دولسی جرگی‌دلومړی منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا د غونډی اجندا ولوستله شوه د پیشنهــــاد موضو ع تر بحث لاند ی ونیو له شوه .

په نو مو ړی پیشنهاد کی غوښتنه‌شوی وه : ددی دپاره چه دولسی جر گـــی پــه ورسپار ل شو و چارو کی بند یز او ځنډرا نشی او هره ورځ دولسی جرگی په تا لار کی نصا ب پوره وی پیشنهاد کیږی چه د وکیلانو معاش دی په دوه ډوله سره‌ورکړ ی شی یعنی پنځه زره افغانی دی دوکا لت د معاش په توگه او دری زره افغانی نور ی دی وکیلانو ته دحق الحضور په نا مه ورکړی شــــی .

کوم وخت چه د دولت د مامورینوحاضری دسهار په اتو بجو وی نود وکیلا نوحاضری دی دسهار په نهو بجو او کله چه د دولت دمامورینو حاضر ی دسهار په نهو بجو وی دوکیلا نو حاضر ی دی د سهار په نهه نیمو بجو دولسی جر گی او د رئیس دیوه نایب اودجرگه گیو د منشی دنایب له‌خوااخیستله شی . همدغه رنگه په پیشنهاد کی دمجلس دنصا ب په با ب کی ویل شو ی دی چه دعادی اومعمو لی فیصلو دپاره د مجلس د نصاب دپاره نسبی اکثریت یعنی چه تر نیما یی زیا ت وی وټا کل شی‌اودفوق‌العاده مهمو چارو په وخت کی لکه د دو لت بودجه او یا پر اداری هیئت با ند ی دنه اعتماد د ښکاره کولو په وخت کی ځرنگه چه پــــه اساسی قانون کی هم یاده شوی ده دحاضری غړوو دو وثلثو په اکثریت با ند ی‌تصویب شی وروسته له هغه چه ددغه پیشنهاد طرحه دغونډی داکثریت د غړو له خوا تاییده‌شوه په دغه بر خه کی هر وکیل خپله نظر یه ځرگنده کړه او په دغه پیشنهاد با ند ی یی زیا ت بحث راتلونکو غونډو ته وځنډیده .

همدغه رنگه په دغه غونډه کی دتقنینی او عدلی ، د فر هنگی چارو د مالی اوبودجی دچارو ، د داخله اوشکایا تو داورید لو د چارو دجرگه گیو ادار ی هیئتو نه په‌لاند ی ډول وټاکل شول :

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گۍ کی :

دهلمند ولایت د موسی کلا وکیل ښاغلی عبدالرو ف بینوا درئیس په حیث ،دهرات دپښتون زر غون وکیل ښا غلی محمد علی قاضی زاده درئیس دنایب په حیث ،دبدخشان دجرم وکیل ښاغلی محمد هاشم واسو خــت دنو موړی جرگه گۍ د منشی په حیث .

دمالی او بودجی په جرگه گۍ کی :

دفراه د شینډنډ وکیل ښا غلی امان‌الله شینډنډی ، درئیس په حیث دپل علم‌وکیل ښاغلی سید اکبر دنایب په حیث اودکابل دچار د هی وکیل ښا غلی محمد آصــــف اما نی د منشی په حیث .

دشکایاتو داورید لو په جرگه گۍ کی :

دزرمت وکیل ښا غلی باز محمد زرمتی

درئیس په حیث .

دفرهنگی چارو په جرگه گی کی :
دبگرام وکیل ښا غلی عنا یت الله ابلاغ
درئیس په حیث ، د ځاځیو وکیل ښا غلی
حاجی اقبا ل درئیس دنایب په حیث اودجانی
خیلو وکیل ښا غلی جنت خا ن منگل دمنشی
په حیث .

ددا خله چارو په جرگه گی کی :
دکندز د مرکز وکیل ښاغلی سید امیر
هاشمی درئیس په حیث ، دهرا ت د او بی
وکیل ښاغلی حاجی عبدالعلی تیمور ی د
رئیس دنا یب په حیث او دجبل السرا ج
وکیل ښاغلی عبدالحمید سالنگیار د منشی
په حیث .
همدغه راز په دغه غونډه کی دگزا بوکیل
ښاغلی محمد اکبر ، د ادرسکن وکیل ښاغلی
عبدالبصیر د ملی دفا ع دچارو په جرگه گی
کی دلغمان دقر غی وکیل ښا غلی شمس الحق
پیرزاده ، دزابل ولایت دارغندا ب وکـیل
ښاغلی غـلام نقشبند ، دننگر هار درودا تو
وکیل ښا غلی رو ح الله حبیب ، دکا بل
دپنځمی حوزی وکیل ښاغلی جی سنگک ،
دکانو او صنایعو په جرگه گی کی درو ی
دوآب وکیل ښاغلی حاجی نور محمد دانکشافی
پلان په جرگه گی کی په عمو می مجلس کی
دغړو په حیث وپیژندل شو ل اودعمو می
غونډی دغړو له خوا په اکثریت سره تایید
شـــو ل .

دعقرب ۱۱ ــ دولسی جر گی په غونډه
کښی چه دولسی جرگی درئیس پو هنوال
دوکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه
شوی وه دولسی جر گی دوکیلا نو دحاضری
دموضو ع او هغی جر گی دځینو ادار ی
هیئتو نو دټاکلو په با ب بحث او خبر ی
وشو ی او په دی با ب تصمیمونه ونـــیول
شـــو ل .
په لو مړ ی ځل کښی دولسی جر گی د
وکیلانو د حاضر ی د در ی فقره ایزه پیشنهاد
په باب چه دولسی جرگی دلو مړ ی منشی
ښاغلی سید مبین شاه امیر له خواولوستل
شو . دبحث او خبرو څخه وروسته فیصله
وشوه چه موضو ع دی د تقنین دچاروجرگه
گی ته واستو له شی .
وروسته دځینو جرگه گیو د اداری هیا تو
نو ټاکل په لاندی ډول تائید او تصـویـب
شو ل :

دکانو او صنا یعو دچارو په جرگه گی
کښـــــی :
دننگر هار د روداتو وکیل ښا غلـــــی
روح الله حبیب درئیس په حیث ، د زابـل
دارغنداو وکیل ښا غلی غـلام نقشبند درئیس
دنایب په حیث او د کابل دپنځمی حو زی
وکیل ښا غلی جی سنگک د منشی په حیث .
دملی دفا ع دچارو په جرگه گی کښی :
دهرا ت دکهسا ن وکیل ښا غلی محمد
جنید علیزوی د رئیس په حیث ، د هـرات
دگلران وکیل ښا غلی محمد هاشم نورزایی
درئیس دنایب په حیث او د فاریا ب دبل
چراغ وکیل ښا غلی عبدالغفور د منشی په
حـــیث .

دشکایا تو د اورید لو دچار و په جرگه
گی کښی :
دمالستان وکیل ښاغلی سیده شاه موسی
رضو ی درئیس د نا یب په حیث او دپروان
دمرکز وکیل ښا غلی میر محمد عثمان دجرگه
گی د منشی په حیث .
همدغه رنگه کوم وکیلان چه دولسی جرگی
په جرگه گیو کښی دغړو په حیث ټا کـــل
شوی دی .
هغه وکیلان چه دانکشافی پلان په جرگه
گی کښی ټاکل شوی دی :
دنهر سرا ج وکیل ښا غلی اما ن الله
داشکمش وکیل ښاغلی عبدالقیوم صـافی ،
دناد علی وکیل ښا غلی محمد صفدرخروتی
دبغلان دمرکز وکیل ښا غلی غـلام دستگیر
وطنیار او دقر قین وکیل ښاغلی محمداحمد.
هغه وکیلان چه د اجتماعی شیگنو دجرگه
گی په غړ ی تو ب دپاره انتخاب شوی‌دی .
دغوربند دولسوالی وکیل ښاغلی محمدکبیر
غـــور بندی ، دسمنگانو دمرکز وکـــیل
ښاغلی عبدالها شم دو لت زی ، د غوراتو
دمرکز وکیل ښاغلی عبدالجبار او دبارکزو
دناوی وکیل ښاغلی محمد منیر .

همدغه رنگه دځینو وکیلا نو د خا لی‌څوکیو په هکله یو نور ی پیشنهاد مجلس‌ته‌وړاندی شو چه تر بحث وروسته دا فیصله شوه‌چه د موضوع شخه دی حکومت ته خبر ورکړ شی چه د ده بالا ، سپین بولد ك او پکتیا ولایت دسپیر ی او اند خوی دولسوا لی د کمبودو وکیلانو د انتخاب ولو په هکله‌اقدام وکــړی .

دعقرب ۱۲ – دولسی جر گی په غونډه‌کی چه دمغی جرگی درئیس پو هنــوال دکتور محمد عمر وردگ په مشر ی جوړه شو ی‌وه دانکشنا فی پــلان دجر گی د ادار ی هیئت دتاکلو په موضو ع او همد غه رنگه د مالی او بودجی چارو د جرگه گی د ادار ی هیئت پیشنهاد چه دولسی جر گی د منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شــو دغونډی له خوا په لاندی ډول تائید شول :

دانکشا فی پــلان په جرگه گی کی :
دبلخ دچاربولك وکیل ښا غلی ولی‌محمد رحیمی درئیس په حیث ، دبغــلان دمرکز وکیل ښا غلی غــلام دستگیر وطنیار درئیس دنایب په حیث او د هلمند د نهر سرا ج وکیل ښاغلی امان الله د منشی په‌حیث .

همدغه رنگه د ما لی او بودجی دچاروجرگه گی دپیشنهاد موضو ع چه غوښتنی و د دی دپاره چه د دولت د ۱۳۴۹ کال په بود جه باندی خبرنه وشی باید دجرگه گی‌غړی تر رسمی وخت وروسته هم کار وکړ ی‌په‌عمومی غونډه کی بحث وربا ند ی وشو چه په‌نتیجه کی نو موړی پیشنهاد په اکثریت ســـو. تایید شو همد غه رنگه دولسی جر گی‌دوړمی ورځی په غونډه کی دافغانستان دپادشا هــی حکو مت او جاپا ن دحکو مت تر منځ د۱۳۴۸ کال دحمل په ۲۰ نیټه چه د ۱۹۶۹ کــا ل داپریل د۱۹ نیټی فرهنگی موافقه لیك دی تر غور لاند ی ونیوه او تر یولړ خبرواو خبرنو شخه وروسته تصویب شو .

دعقرب ۱۳ – دولسی جر گی دانکشا فی پلان جر گه گی پخپل لو مړ نی غو نډه‌کی دپوهنی په برخه کښی ۴۸کال پرانکشا فی تخصیصیو با ند ی خبر ی وکړ ی اوتریولړ خبرنو وروسته تصمیم ونیو ل شو چه د ۴۹ کال دعقرب دمیاشتی د ۱٦ نیټی په غــونډه کی دی دپلان وزیر دکتور عبدالواحدسرابی دجرگه گی په غونډه کی گډو ن وکړی اوپه دی بر خه کی دی دجرگه گی دغړ یوپوښتنو ته ځوابو نه ورکړی .

همدغه رنگه دقوانینو د تطبیق دچارو او شکا یا تو د اورید لو جرگه گی د همغــی جرگی دیوه غړی له خوا د قرآن عظیم‌الشان دځو ایا تو نو د لوستلو شخه وروسته په کار شرو ع وکړه .

دکانو او صنا یعو د چارو جرگه گی د سږ‌کال پخپلی لومړ نی غونډه کښــی همغه معلو ما ت او مطالعا ت چه‌تیرکال دنو موړی جرگه گی له خوا دافغانستان دبر ښــنا او صنایعو په هکله صور ت مو ند لی وو د کانو او صنایعو دوزار ت د ځوابو نو سره چه جرگه گی ته ورکړی شو ی ودجرگه‌گی درئیس له خوا و جرگه گی ته ولوستل‌شول او په نتیجه کی د پانگی اچولو او دما هی پردبرښنا شخه دگټی نه اخستلو مــوضوع تر خبرنی لاند ی ونیو ل شوه .

همدغه رنگه ثقا فتی چارو جرگه گــی دقرآن کریم دځو ایا تو نو دتلاوت شخـــه وروسته په کار پیل وکړ .

دتقنینی او عد لی چارو جرگه گی غونډه وکړه وروسته له هغه چه د قوانینو دپروژو او نور موضو ع عاتو لست چه دولسی‌جرگی د ۱۲ دوری شخه پاته شو ی دی او یا پــه تیرکا ل کی جرگه گی ته رسید لــی دی ولوستل شو دقضا یی صلاحیت او تشکیلاتو قانون تر بحث لاند ی ونیول شو .

نو موړی جرگه گی ددغه قا نو ن دوه نور متنو نه چه په تقنینی فر ما ن با ند ی نافذ شو ی دی دلومړی‌مادی شخه تر اولی مادی پور ی سره مقابله کړل د ما لی او بودجی دچارو جرگه گی هم غونډه وکړه د دولت د۴۹ کال دبو دجی اساسا ت مطا لعه کړل او دتیر کال دقطعی حسا ب دنه رسیدلو په نسبت د مربو طی مرجع شخه پو ښتنه وشوه همد غه رنگه جرگه گی پر نو موړی بودجه با ند ی دغور کولو پروگرا م ترتیب کړ . غونډه تر غر می وروسته تر یو ی‌بجی

پور ی دوام وکړ دولسی جرگی رئیس پوهنوال
دکتور محمد عمر ورد ك هم په دغی غونډه کښی
گډون کړی وو .

دعقرب ۱۴ — دولسی جرگی دکـانو او
صنایعو دچارو جرگه گی د دولت دحقوقو
څه دپاسه دشپاږ سو ملیو نو او اته لکـه
افغانیو په برخه کښی چه دنساجی د ذمت
دتیرو کلو نو دخرخلاودتکس له‌در که پاتی
شوی وو بحث او خبر ی وکړی په نتیجه‌کی
دیولږ بحث او خبرو څخه وروسته خپلـه
فیصله یی دتیرو وختو نو په تعقیب‌دتحصیل
له کبله دمالیی دوزار ت په عنوا ن صادره
کـړه .

دغه راز ساختمانی قرار داد اودتسلیمی
اسناد او د مشرو تی اقتصادی او تخنیکی
کمیسیون نظر یا ت او د ما هیپر دپروژ ی
دجوړ ونکو مفکوره یی دکانو او صنا یعو
دوزار ت څخه وغوښتله .

دغه راز د مالی او بودجی دچارو جرگه
گی د ۴۹ کا ل په بودجه با ند ی خـپلو
مطالعو او غور ته دوام ورکړاویولږ خبر ی
یی ورباند ی وکړی او ضمنا یی ولسی جرگی
ته د ۴۷ کا ل دقطعیه حسا ب د نه رسیدلو
پر موضوع یی بیا بحث او خبر ی وکړی
او د مر بوطو مراجعو سره یی تماس ونیو.
غونډه دغر می تر دولسو بجو پوری روانه‌وه.

دتقنین او عدلی چارو په جرگه گی کښی
دقضا یی صلاحیت دتشکیلا تو دقانونډ دوهم
فصل پرموضوع غور وشو .

دملی دفاع دچارو جرگه گی د قرآن‌کریم
دځو ایتو نود تلاوت څخه وروسته چـه
دنو موړی جرگه گی دیوه تن غړی‌په‌واسطه
دانکشا فی پـلان او أساسی تشکیلا تود
ولوستل شو په‌کار شروع وکړه .
چارو جرگه گی غونډه وکړه او د خپلی‌اجندا
پر داخلی موضوعگانو با ند ی یی غورروکړ
او خپل وروستی تصمیم یی راتلونکوغونډو
ته وځنډاوو .

دعقرب ۱۵ — دولسی جر گی دانکشا فی
پلان او أساسی تشکیلا تو دچا روجرگه گی
غونډه وکړه او دجرگه گی دپخوانی تصمیم
په اساس دور ځی په یوولسو بجو د پلان
وزیر دکتور عبدالواحد سرا بی‌په داسی حال
کښی چه دهغه وزار ت دپلان رئیس ښاغلی
خرم له ده سره ملګری و دجرگه گی پـه
غونډه کښی گډون وکړ او د دولت د۴۸کال
دانکشا فی بودجی دلگښت په خوا وشا کښی
یی د جرگه گی دغړو پوښتنو ته ځـواب
ووایه اودجرگه گی دلیکل شوو پوښتنویوه
برخه یی دځواب دلیکلو په غرض د ځـا ن
سره یوړه .

دولسی جرگی دفرهنگی چارو په غونډه
کښی دکاروان دورځپانی او د افغان ملـت
دجریدی دعقرب د میاشتی د دولسمی نیټی
په خپاره شوو مضا مینو بحث وشو او په
نتیجه کښی دیولږ بحث او خبرو څخـه
وروسته فیصله وشوه چه دنوموړی جرگه‌گی
دعقرب د میاشتی د شلمی نیټی دور ځی
ترلسو بجو پور ی دی داطلا عا تو اوکلتور
دوزار ت معین محمد خالد روښان جرگه‌گی
ته ورشی اودجرگه گی دغړو پوښتنو ته دی
ځواب ووایی .

دغه راز جرگه گی دهغو لیسو اومنځنیو
ښوونځیو په با ب بحث او خبر ی وکړ ی
چه د۴۹ کال په اوږ دو کښی جوړه شوی‌دی
او په نتیجه کښی دغسی فیصله وشوه چه‌د
جرگه گی دعقرب د میاشتی د ۲۱ نیټی د
ورځی دلسو بجو غونډی ته دی دپو هـنی
دوزار ت أدار ی معین ورشی او په دی‌باب
دی دجرگه گی دغړ و پوښتنو ته ځـواب
ووایی .

دغه راز دولسی جر گی دتقنین او عد لی
چارو جرگه گی هم غونډه وکړه اودغونډود
نظام او دحکم دصادرولو په با ب دعمو می
غونډو په هکله دعا لی تمیز د مقا م دمرکزی
عالی استینا ف دولا یاتو د محاکمو دابتدائیه
محاکمو او موقتی محکمو دمربوطو موأدو د
دوهم باب او دقاضیانو داستخدام اودقاضیانو
دحقوقو او وجا یبو او دقضا ئیه قو ی د
کار کوونکو دتا دیب ، محاکمی بر طر ف
کولو او دقاضیانو د ترفیع ، تبد یل ،تقاعد
استعفی او دقاضیانو د معاش او أمتیازاتـو
او دقضائیه مسلکی غړو او متفرقه احکا مـو
په با ب دموادو د دریم با ب په باره کښی
دقضایی صلاحیت او تشکیلا تودقا نـو ن
پروژه ولوستله شوه او دستر ی محکمی د

استول شوی متن سره مقابله شو او دزیات
بحث او خبرو له کبله دراتلونکی وختو
دپاره یاد داشتو نه واخیستل شول .
دکرنی او اوبو لګولو دچارو جرګه‌ګـــی
دقرآن کریم دځو آیتو نو په لو ستلو سره
چه د جرګه ګی دیوه تن غړی په واسطه
ولوستل شو ل په کار شرو ع وکړه .
د داخله او محلی ادار ی دچارو دجرګه
ګی په غونډه کښی فیصله وشوه چه دجرګه
ګی د۱۳٤۹ کا ل دعقر ب د میا شتی د۲۱
نیټې دچارشنبې دورځی دلس نیمو بجو پـه
غونډه کښی د ژاندار م او پولیسو لو ی
قو ماندان ښاغلی عبدالحکیم کتوا زی ګډون
وکړی او د امنیه او ژاندار م د افرادو د
خدمت اضافه چارو په با ب دی دجر ګه‌ګی
دغړوپو ښتنو ته ځواب ووایی .
دغه راز دکانو او صنایعو دچارو جرګه
ګی غونډه وکړه او په دی غونډه کښی د
هیواد د داخلی نبا تی غوړیو د تولیدا تود
خرنګوا لی او دپلچر خی دوړیو اوبدلـــود
فابریکی دتو لیدا تو په با ب دکا نـــو
او صنا یعو دوزار ت دپنځلس فقره ایز را
رسید لو ځوابو نو په یوه بر خه کښـــی
جرګه ګی تصمیم ونیو چه دجر ګه ګی د
٤٩ کال د عقرب د میاشتی د شلمی نیټـــی
دچار شنبې دورځی دیوولسو بجو غونډ ی ته
دی دکانو او صنایعو دوزار ت دصنا یعو
رئیس ورشی او دنو موړی جرګه ګی دغړو
پوښتنو ته دی ځواب ووایی .
دغه راز دتجار ت دچارو جرګه ګی پخپلی
غونډه کښی دپکتیا دولا یت دهغه پیشنهاد
په باب چه دمربوط ګمر ك دمالو نو دمحصول
په با ب دی او د حکو مت‌له‌لاری رارسیدلی
دی بحث او خبر ی وشوی او په نتیجه‌کښی
یی خپل وروستی تصمیم راتلو نکی‌غونډی
ته وځنډاو .
او دولسی جرګی دشکایا تو د اوریدلو د
چارو جرګه ګی پریو شمیر راغلو عریضو
غور وکړ او خپل قرار یی مربوطو مراجعو ته
واستاو .
دولسی جرګی د مالی او بودجی دچـارو
جرګه ګی دولسی جرګی د۱۳٤۹ کال پـــه
بودجه غور وکړ او نو موړی فیصله یی د
جرګه ګی راتلو نکی غونډ ی ته وځنډو له.

غونډه دور ځی د دوو بجو او شلو دقیقـو
پور ی روانه وه دولسی جرګی رئیس‌پوهنوال
دوکتور محمد عمر وردك هم په دغی غونډه
کښی ګډون درلود .

دعقرب ۱۷ ـ دولسی جرګی په عمو مـی
غونډه دپو هنوا ل دکتور محمد عمروردك په
مشری شوی وه په دغی غو نډه کی دمجلس
اجندا چه ځینی موضوعګا نی لګه په دریو
ولایتو با ند ی دپکتیا دولا یت دویشلو په
باره کښی پخوانی فور ی پیشنهـــاد ، د
چکوسلوا کیی او افغانستا ن تر منځ‌تجارتی
تړون او د ولایت دجر ګی ادار ی قانون
پکښی شامل وو دولسی جر ګی د منشـی
ښاغلی سید مبین شاه امیر له خواولوستل
شوه .
په دریو ولایتو سره دپکتیا دو لا یـت
دویشلو او ولسوا لیو ته دهغه ولا یــت
دعلاقه دار ی دجګوا لی مو ضو ع پخوا د
داخله چارو او انکشا فی چارو په جرګه ګی
کی مطالعه او تصویب شو ی وه اودزیا ت
غور له پاره عمو می مجلس ته وړاند یشوی
وه .
عمومی مجلس دغه فوری پیشنهاد ته د
لومړیتو ب حق ورکړ او یوشمیر وکیلانـو
په دی باره کی خپلی نظر یی ځر ګند ی
کړی او وروسته له هغه درایو په اکثر یت
فیصله وشوه چه موضو ع دی دوروستـــی
فیصلی او زیا ت غور له پاره حکو مت ته
وسپارله شی .
همدغه راز په دغی غونډه کی په یوه بل
فور ی پیشنهاد چه دیوشمیر وکیلانو لـــه
خوا لاسلیك او دارالانشاء ته سپار ل‌شوی
ووبحث وشو په دغه پیشنهاد کی ځر ګنده
شو ی وه چه دهیواد دمرکزی سیمو پـــه
تشکیلاتو دی چه یوه پراخه سیمه او ډیـر
نفوس لر ی بیا کتنه وشی .
ددغه پیشنهاد طرحه درایو په اکـثریت
تصویب شوه او یو شمیرو کیلا نو په دی
باره کی نظر یی ځرګند ی کړی او په دی
باره کښی زیا ت بحث‌راتلونکی غونډ ی
ته وځنډول شو .
همدغه راز په دغی غونډه کښی دشکردری
وکیل ښاغلی سید ظاهـر شاه دپـروان د

ولســـی جرگــــه

ولایت دوکیلانو له خوا د تقنین او عدلی
چارو دجرگه گی په غړیتوب انتخــــاب
او دراپو په اکثریت تایید شو .

دعقرب ۱۸ - دافغانستان اوچکوسلواکیی
دحکومتو ترمنځ تجارتی تړون د ولسی
جرگی په عمومی غونډه کښی چه دمغـــی
جرگی درئیس پوهنوال دکتور محمد عمر
وردك په مشری جوړه شوی وه مطالعه شو.
په دی غونډه لومړی دهیواد مرکزی
سیمو په تشکیلاتو دتجدید نظر په باره
کښی دپخوانی فوری پیشنهاد په موضوع
چه لومړی حق ورکړی شوی و بحث وشو.
وروسته له هغه چه یو شمیر وکیلانو په
دی باره کښی خپلی نظریی څرگندی کړی
دراپو په اکثریت فیصله وشوه چه موضوع
دی دزیاتی غور له پاره دانکشافی پلان
او اساسی تشکیلاتو جرگه‌گی ته واستول
شی. وروسته له هغه دتجارتی تړون متن
دولسی جرگی دمنشی پښاغلی سید مبین شاه
له خوا دهغه له ضمیمو سره په عمومی
مجلس کښی ولوستل شو چه وکیلانـــو
هریوه په دی باره کښی خپلی نظـــریی
څرگندی کړلی په نتیجه کښی دغه تړون
له اولی مادی څخه تر شپږمی مادی پوری
دراپو په اکثریت تایید او تصویب شو .
همدغه راز په دی غونډه کښی د میوند
وکیل پښاغلی میراحمد دبودجی او مالی چارو
په جرگه گی کښی ، دکندهار دولایـــت
دوکیلانو له خوا دپنجوایی وکـــیل پښاغلی
شیرین خان د داخله چارو په جرگه گی کښی
او د دره صوف وکیل پښاغلی نظام الدین
امینی دسمنگانو د ولایت دوکیلانو له خوا
دقوانینو دتطبیق د مراقبت دچـــارو او د
شکایتو د اوریدلو دجرگه گی په غـــړی
توب تعین او تصویب شول .

دعقرب ۱۹ - دافغانستان او چکوسلواکیی
دحکومتو ترمنځ تجارتی موافقه لیك دولسی
جرگی په عمومی غونډه کښـــی دراپو په
اکثریت تصویب شو .
په دغی غونډه کښی چه دولسی جرگی
درئیس پوهنوال دکتور محمدعـــمر وردك
په ریاست جوړه شوی وه دنوموړی موافقه
لیك له اوو می مادی څخه تر پایه پوری په
غونډه کښی ولوستل شو او دهغه په هره
ماده باندی رایی واخیستلی شوی او یو
شمیر وکیلانو د موافقه لیك د هری یوی
پاتی مادی په باره کښی نظریی شکاره
کړلی . وروسته له هغه دموافقه لیك مـــتن
دیوه کل په ډول دولسی جرگی د منشـــی
پښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل
شو او دراپو په اکثریت تائید اوتصویب
شو .

همدغه راز په دی غونډه کښی په دی باره
کښی یو بل فوری پیشنهاد چه د بانك
نوټونو دمراقبت او ذخیری په غرض دی د
اساسی قانون د ٦٤ مادی سره سم دولسی
جرگی له خوا یو هیئت وټاکل شی هـــم
غونډی ته وړاندی شو چه طرحه یی دولسی
جرگی دغړیو له خوا تایید شوه .
او په دی باره کښی ډیر بحث راتلونکی
غونډی ته وځنډول شو همدغه راز په دی
غونډه کښی دهرات دانجیل دولسوالی
وکیل پښاغلی عبدالقدوس مومند دروغتیا د
چارو دجرگه گی د رئیس په حیث او دفراه
دانار دری دولسوالی وکیل پښاغلی محمد
جمعه عینك دنوموړی جرگه گی درئیس د
نایب په حیث دولسی جرگی دغړیو له خوا
دراپو په اکثریت تعیین او تائید شول .
دعقرب ۲۰ - دولسی جرگی دفوایدعامی
دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دنوموړی
جرگه گی دپخوانی تصمیم له مخی دفواید
عامی وزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی پـــه
داسی حال کښی چه دهغه وزارت دپـــلان
رئیس هم ورسره وو دجرگه گی په غونډه
کی گډون وکړ او د هیواد دولایاتو د
سړکونو د ترمیم په هکله یی د جرگه‌گی
دغړو پوښتنو ته ځوابونه ورکړل او یو
شمیر سوالونه یی دلیکلی ځواب دبرابرولو
په غرض دځان سره یووړل دروغتیا جرگه
گی دقرآن کریم دځو ایاتو نو دتـــلاوت
څخه وروسته خپله لومړی غونډه شروع
کړله .
دتقنینی او عدلی چاروجرگه گی په هغو
یاد داشتونو باندی خبری وکړی چه د
قضایی صلاحیت او تشکیلاتو دقانون په

هکله ا خستل‌شوی وو بیادوکیلانو دحاضری اودهغوی دحق الحضور په با ب دیو شمیر وکیلانو پیشسنهاد چه دعمو می غو ندی له خوا د دارالانشا دلاری جرگه گی ته سپارل شوی وو تربحث لاندی ونیول شو ل .

دملی دفاع دچارو په جرگه گی کی د تیروکلو نو پر جلبیانو او هغه مشکلا تو چه له دغه در که پیښ دی خبر ی وشو ی په نتیجه کی تر یولړ بحث‌اوخبرونه‌وروسته فیصله وشوه چه دعقرب پــه ۲۳ نیټه دی لوی درستیز دګړ جنرا ل غــلام فارو ق‌حاضر شي او دجرگه گی دغړو پوښتنو تــه دی ځوابو نه ورکړی .

دثقافتي چارو دجرگه گی د پخوا نــی تصمیم سره سم تر غر می دمخه په لسو بجو داطلا عاتو او کلتور د وزار ت معــین ښاغلی .محمد خالد روښان په داسی حا ل کی چه دخپرونو لو ی مدیر دکتور محــمد ظاهر صدیق هم ورسره وو دجرگه گــی په غونډه کی گډون وکړ او د کاروا ن او افغان ملت داخبارو د عقر ب د ۱۲ نیټی د خپاره شوو مضمو نونو او دپکتیا او کهیخ دجریدو شکا یت او د غیر حکو متی جریدو په هکله دجرگه گی دغړو شفا هی پوښتنو ته ځوا بونه ورکړل او د جرگه گی دغړویو شمیر لیکلی پوښتني .یی دځان سره‌یووړی.

د۱۳٤۹ کال انکشا فی بودجه دانکشا فی پلان او اساسی تشکیلا تو په جرگه گــی کی تر بحث لاند ی ونیوله شوه .

همدغه رنګه دتجار ت دچارو جرگه گــی کی دمحل دګمر کی کولو په نسبت دپکتیا ولایت پیشنهاد سرد نو ی تر څیړ نی‌لاندی ونیو ل شو او په نتیجه کی تصمیم ونیو ل شو چه دعقرب په ۳۲ نیټه دی دګمر کاتو عمو می رئیس دجرگه گی په غونډه کی‌گډون وکړی او دغړو پوښتنو ته دی ځــوابو نه ورکړی .

په پا ی کی جرگه گی د خار جی‌اجنسیو په هکله دیو شمیر سو دا گرو عریضــــی تر څیړنی لاند ی ونیولی .

دکرنی جرگه گی په غونډه کی بز گروته دکیمیا وی سر ی دویشلو او بیی اودغنمود اصلاح شو ی تخم ویشل تر څیړنی لاند ی ونیو ل او په نتیجه کی فیصله وشوه . چه دراتلو نکی شنبې دور ځی په غونډه کی دی دکرنی او اوبو لګولو وزیر ښا غلی‌عبدالحکیم او د خورا کی موادو او عامه اړتیاو رئیس ښاغلی دوست محمد فضل دجرگه گی پــه غونډه کی ګډون وکړی او دهغی جرگه گی دغړو پوښتنو ته دی ځوابو نه ورکړی .

د داخله او د محل د ادار ی چارو جرگه گی په غونډه کی دپولیسو او ژاندارم‌عمومی قوماندان ښاغلی عبدالحکیم کتوا زی ګو ن وکړ او د پولیسو او ژاندار م د افرادو د اضافه خدمت دموضو ع په با ب یی دجرگه گی دغړ و پوښتنو ته ځوابو نه ور کړل او دجرگه گی یوشمیر لیکلی پوښتني یی‌دځان سره یووړی .

دبودجی او مالي چارو په جرگه گی کی د دولت د۱۳٤۹ کال پر بودجه با ند ی تر یوی بجی پور ی بحث او خبر ی وشوی .

دکانو او صنایعو دچارو دجرگه گــــی دپخواني تصمیم سره سم دکانو اوصنا یعو دوزار ت د صنایعو رئیس انجنیر مــــهر د نوموړی جرگه گی په غونډه کی ګډون وکړ او د پل چر خي د وړ یو او بد لو دفابریکی او دګلبهار دنسا جی دفابریکی دتو لیدشوو تکرانو د بیی همدغه رنګه په هیواد کښــــی دپنبه داني ، کنجد ، زغر او لمر ګلی اونورو غوړینو دانو څخه دنبا تی غوړیو د زیا ت تولید او دما هی پر دبرښنا دستګاه دجوړولو دموضو ع په هکله دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړل او یوه برخه لیکلــی سوالو نه یی دځواب دبرابرولو په غر ض دځان سره یووړه .

دعقرب ۲۲ ــ دولسی جر گی د ما لـی‌او بود جــی د چارو جر گه گی د عـــقر ب په ۲۱ نیټه د پنجشنبی په شپه غونډه‌وکړه او د ۱۳٤۹ کال دبو دجي په شاو خوا‌کښی یی بحث وکړ او ځینو دایرو دبو دجی یــوه برخه یی مطالعه کړه او دهغی په باره کښی یی لازم تصمیمو نه ونیو ل .

دغی جرگه گی دبو دجی عوایدومصار فو او دعوایدو دځینو قلمونو دکسر دتــر تیب دخرنګوا لی په باره کښی دما لیی له‌وزار ت څخه دلیك په واسطه توضیحا ت وغوښتل .

دپار لما نی روابطو ریاست ته رسمی خبرورکړی شو چه د بودجی دکار دچټکتیا او په هغی کښی داسانتیاودبرابرلیدلوله پاره دی د مربوطو دایرو دتشکیلا تو گرا فـزرتر ژره ترتیب او جرگه گی ته دی وسپاری .

همدارنگه فیصله وشوه چه د صـدار ت اداری رئیس دی دجرگه گی دعقر ب د۲۳ نیټی دشنبی دورځی په غونډه کښی پـه داسی حا ل کښی چه دصدار ت د ۱۳۴۷کال دمصار فو بودجه له ځان سره ولر ی گډون وکړی او دصدار ت د ۱۳۴۹ کال دبو دجی په باره کښی دی توضیحا ت ورکړی .

دغی جرگه گی دعقر ب په یو ویشتمه‌نیټه غونډه وکړه او د ۱۳۴۹ کال دبو دجی په باره کښی یی خپلو خبرو او څیړنو ته دوام ورکـړ .

دمحاسباتو د دیوان دپلټنی رئیس ښاغلی عبدالحمید هم په دغی غونډه کښی گډو ن کړی و او د جرگه گی غړ یو د محاسبا تو ددیوان دتشکیل د اندازی او دپلټنی دنتیجو پخوانی کار او درآتلونکی کار دپرو گرا م په باره کښی یی له نوموړی رئیس څخـه په خوله توضیحا ت وغوښتل .

همدارنگه د ۱۳۴۷ کال د قطعیه حسا ب دځنډیدلو په باره کښی چه دمحاسبا تو په دیوان کښی ټال شوی و پوښتنه ورڅخـه وشوه او په دی باره کښی لیکل شـو ی پوښتنی د ځوابو نو د برابرو لو له پاره نوموړی رئیس ته ورکړلی شوی .

دغی غونډی له غر می نه وروسته تر دو بجو پور ی دوام وکړ .

دثقافتی جرگه گی دعقر ب دیو ویشتمی نیټی په غونډه کښی دجرگه گی دپخوا نی تصمیم له مخی دپو هنی دوزار ت ښا غلی اداری معین له غر می نه پخوا په لسو بجود جرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ او دهغو لیسو او منځنیو ښوونځیو دتاسیس په باره کښی یی چه په ۱۳۴۹ کال کښی منځ ته راغلی دی او پر سونل یی بشپړنه دی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابـو نه وویـل .

په دغی جرگه گی کښی دپو هنی دتعلیمی سو یی او دولایتو دښوونکو دسو یی دلوړو لو له پاره دسیمینار ونو دجوړ ید لو پـه باره کښی هم بحث او خبر ی وشو ی .

همدغه راز دولسی جرگی دقوانینو دتطبیق او مراقبت او شکایتو د اورید لو جرگه گی هم غونډه وکړه او پر یوشمیر رسید لـو عریضو یی بحث وکړ .

دعقرب ۲۳ ـ دولسی جر گی دثقا فـتی چارو جرگه گی غونډه وکړه او دلومړ نـیو ښوونځیو او منځنیو ښوونځیو د پروگرام پر موضو ع با ند ی یولړ خبر ی و کړ ی او په نتیجه کښی فیصله‌وشوه چه دعقر ب د۲۷ نیټی په غونډه کښی دی‌دپوهنی وزارت دثانوی تدریسا تو او لومړ نیو تدریسا تو رئیسا ن حاضر شی او دجر گه گی دغړو پوښتنو ته دی ځوابو نه ووایی همد غـه رنگه دلیسو او منځنیو ښوونځیو د ودانیو په بر خه کښی هم یولړ بحثو نه وشوه او فیصله وشوه چه دجرگه گی دعقـر ب‌د۲۸ نیټی په غونډه کښی دی دپوهنی دوزارت دتعمیراتو رئیس حاضر شی او په دی بر خه کښی دی ځوابو نه ووایی .

دفواید عا مې دچارو په جرگه گی کښی دکابل ښار د عمو مي او فرعي سړ کا نـو ترمیم تر بحث لاند ی ونیو ل شو اوفیصله وشوه چه دعقرب د۲۷ نیټی په‌غونډه کښـی دی دکابل سر پرست ښاروا ل ښا غلـی محمد کبیر نورستا نی گډون وکړی .

دانکشا فی پلان او اساسی تشکیلا تو د چارو جرگه گی د دولت د ۱۳۴۹ کا ل پـه انکشا فی بودجه باند ی خپلو خبرو ته‌دوام ورکړ ، دتقنین او عدلی چارو جرگه گـی دوکیلانو دحاضر ی په موضو ع چه دعمومی غونډی له خوا ورسپار ل شو ی وه تربحث لاند ی ونیول او په نتیجه کښی جرگه گی ولسی جرگی د۱۲ ـ ۱۳ دوری دتصویبو نو په نظر کښی نیولو سره‌هغه‌مطالعه‌کړل‌اولازم تصمیمو نه یی ونیو ل .

دکرنی دجرگه گی دپخوانی تصمیم سره سم په لسنیمو بجو د کرهنی‌او اوبو لگولو وزیر ښاغلی عبدالحکیم په داسی حا ل‌کښی چه دخورا کی موادو او عامه اړتیاوو رئیس ښاغلی دوست محمد فضل ذ ده سره‌ملگر ی وو دجرگه گی په غونډه کښی گډو ن وکړ . بزگرو او کروند گرو ته دکیمیاوی سر ی

او داصلاح شوو غنمو د نرخ او ویشلو په باب دجرگه گی غړو ته ځوابو نه ور کړل او هم یی وعده وکړه چه په راتلو نکیغونډه کښی به ددغی موضوع په هکله جرگه‌گی ته مفصل راپور وړاندی کړی .

دروغتیا په جرگه گی کښی دعمده اوپر چون خرڅوونکو له خوا د دواد نرخ‌پرلوړولو باندی خبری وشوی او همدغه رنگه په مرکز او ولایا تو کښی د ځینو در ملتو نونو څخه کتنه او د قاچاقی دواد مخنیوی په برخه کښی یولړ خبری وشوی .

او په نتیجه کښی فیصله وشوه چه د عقرب د۲۷ نیټی په غونډه کی دروغتیا وزیر پو هاند دکتور محمد ابرا هیم مجیدسرا ج گډون وکړی او دجر گی‌دغړو‌پو ښتنو ته‌دی ځوابو نه ورکړی .

دتجار ت دجرگه گی دپخوانی تصمیم په اثر دمالیی دوزار ت دگمر کاتو رئیس‌ښاغلی حمید ی دجرگه گی په غونډه کښی‌گډون‌وکړ او دپکتیا ولایت د محلی گمر کاتو دمحصول په با ب یی دجرگه گی غړو ته جوابو نه ورکړل او جرگی کی خپله فیصله راتلونکی غونډی ته وځنډوله .

دقوانینو دتطبیق دچارو او دشکا یتو د اوریدلو جرگه گی په خپله غونډه کښی په یو شمیر عریضو باند ی خپله فیصله صادره کړه .

دکانواوصنایعو دچارو جرگه گی‌دماهی پر دپروژی او دغوړیو ایستلو اودلا جوردو دکان په باره کښی خپل بحث ته بیا دوا م ورکړل او فیصله وشوه چه دعقر ب د۷ ۲ نیټی دچار شنبی دورځی په غونډه کښی دی دکانو او صنا یعو دوزار ت دکا نو رئیس گډون وکړی او په دی باره کښی دی دجرگه‌گی دغړیو پوښتنو ته ځوابو نه‌ووایی.

همدغه راز له غر می نه پخوا په لسوبجو دملی دفاع دوزار ت لو ی درستیز ډگرجنرال غلام فازو ق د ملی دفا ع دجرگه گی‌دپخوانی تصمیم له مخی په دغی جرگه گی کښی گډون وکړ او دتیرو کلو مجلو بینو په باره کښی دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته ځوابونه وویل دهغه وزار ت دتشکیلا تو رئیس‌ښاغلی تور ن جنرا ل عبدالغنی هم ورسره‌ملگر ی و او دغو پوښتنو له غر می نه وروسته تردوو بجو پور ی دوام وکړ .

همدغه راز جرگه گی تصمیم ونیو چا د جرگه گی د عقر ب د۲۷ نیټی دچار شنبی دورځی په غونډه کښی دی د داخله وزار ت ښاغلی معین ، د ژاندارم او پولیسو عمو می قوماندان او د احصائیی رئیس گډون وکړی او د غائیبینو سن او نورو موضوعگانو په باره کښی دی معلومات ورکړی .

همدا رنگه دبودجی اومالی چارو جرگه گی غونډه وکړه او دځینو دایرو د ۱۳٤۹ کا ل بودجه یی مطالعه کړه او په دی باره کښی یی یاد داشتونه واخیستل دغی غونډی دشپی تر یوولسو بجو پوری دوام وکړ .

همدغه راز جرگه‌گی د عقرب په ۲۳ نیټه د٤۹کال‌په‌بودجه‌یی خپل‌بحث ته‌دوام ور کړ او دجر گه‌گی د پخوانی تصمیم له مخی له غرمی نه پخوا په لسو بجو د صدارت عظمی ښاغلی اداری ر ئیس او د صد ر ا عظم دکار د دفتر رئیس ښاغلی عظیم الصا بـــر کاظمی جرگه گی ته حاضر شول اودصدارت عظمی د٤۹ کال د بودجی او تشکیل په باره کښی یی تو ضیحات ورکړل او د جرگه‌گی یو شمیر لیکل شویی پو ښتنی یی‌دځوابونو دلیکلو له پاره له ځا نو سره وا خیستلی.

دعقرب ۲٤ ـ دولسی جرگی عمـــو مـــی غونډه د هغی جرگی د ر ئیس پو هنـو ا ل د کتور محمـد عمر وردگ پـه ریـا ست شوی وه .

په دغی غونډه کښی د افغانستان‌دپاچاهی دولت او د چکو سلوا کیی د سو سیا لیستی جمهو ریت تر منځ د ۱۹٦۸ـ ۱۹۷۲ کـلو تجارتی تړون د پرو تو کو لو نو ضمیمی دو لسی جرگی د منشی ښاغلی سیدمبین‌شاه ا میر له خوا و لوستلی شوی چه په‌هرماده رائی وا خیستلی شوی .

وروسته‌له هغه‌دتجارتی مالونو پروتوکول چه له ۱۹٦۸ کال څخه تر ۱۹٦۹ کاله پوری د اعتبار وړدی دافغا نستان د پا چا هـی دولت او چکو سلوا کیی د سو سیا لیستی جمهو ریت تر منځ د ۱۹٦۸ـ۱۹۷۲ کـــلو

تجارتی تړون له ضمیمی سره په دغی
غونډه کښی و لوستل شو او د ۱۹۶۸ـ او
۱۹۶۹ کلو تر منځ دتبادلی وړ ما لو تو
دبیی په باره کښی پروتو کول ، ددواړو
هیوادو تر منځ تجارتی تړون او ددغه تړون
مربوط د تادیاتو موافقه لیك هم په غونډه
کښی و لوستل شول اوراییی وربانـدی
وا خیستلی شوی او وروسته له هغه د ری
واړه پروتو کو لونه د یوه کل په صورت
په عمومی غونډه کښی و لوستل شو ل او
دولسی جرگی د عمو می مجلس د یرو غړیو
تائید کړل .

دولسی جرگی د مالی اوبودجی د چا رو
جرگه‌گی ما ښام په شپږ و بجو غونډه
وکړه او د خپل پخوانی کار په لړ کښی یی
د ۱۳۴۹ کال په بود جه بحث و کړ .

په دی غونډه کښی د ستری محکمی مشاور
ښاغلی محمد ا نور واحدی ، اداری ر ئیس
ښاغلی معراج الد ین خروتی ذا تیه ر ئیس
ښاغلی عبد الکریم شادان اواداری مرستیال
ښاغلی ویس ا لدین په جرگه گی کښی
گډون و کړ او د ستری محکمی د بو د جی
اوتشکیل په باره کښی یی د جرگه گی د
غړیو پو ښتنو ته ځوابونه وویل او یو لړ
لیکل شوی پوښتنی یی د ځوا بو نودلیکلو
له پاره له ځا نو سره وا خیستلی دغی
غونډی د شپی تر ۱۲ بجو پوری دوام درلود.

د عقرب ۲۵ ـ د ولسی جرگه په عمومی
غونډه کښی دولسی جرگی غړیو داسا سی
قانون د ۶۴ مادی او د افغا نستان بـا نك
داساسنا می د ۶۲ مادی د حکم په اسا س
دبانك نو ټونو د خپرولو او شارنی پـه
مو ضوع بحث و کړ .

دولسی جرگی پخوا نیو غونډوته دد غی
موضوع دوړاندی کیدلو پیشنهاد چه دولسی
جرگی دیو شمیر غړ یو له خوا لا سلیك
شوی دی تائید شوی و په د غی غـو نډه
کښی یو ز یات شمیر و کیلا نو پـه دی
باره کښی خپلی نظریی ښرگندی کړی ا و
ویی ویل چه مو ضوع دی د زیات غو ر له
پاره دتجار ت دچارو جرگه گی یاد مالیی
اوبودجی دچارو جرگه گی ته وسپارله شی.

غونډه له غر می نه و روسته یوی نیمی
بجی پوری دوام و کړ او د مجلس وروستی
تصمیم را تلو نکو غونډ و ته و ځنډول شو.

همدارنگه عمومی غونډه دولسی جرگی د
رئیس پو هنوال د کتور محمد عمر و ر گك
په مشری جوړه شوی وه او د مجلس اجندا
چه یو شمیر بیلی مو ضوع گانی پکښی
شا ملی وی د و لسی جرگی د منشی وکیل
سید مبین شاه ا میر له خوا و لو ستـل
شو ه .

همدغه راز دبودجی او مالی چارو جرگه‌گی
ماښام په شپږ و بجو غونډه و کړه او د
ځینو دایرو د ۱۳۴۹ کال بودجه یی مطالعه
کړه او د هغی په باره کښی یی له مربوطو
مراجعو څخه د زیات توضیح له پاره رسمی
معلو مات و غوښتل .

دغی غونـډ ی د شپی د وو لسو بـجو
ترشاو خوا پوری دوام و کړ .

د عقرب ۲۶ ـ دولسی جرگی په عمو می
غونډه کی د پو هنوال د کتور محمد عـمر
وردگ په مشری د بانك نو ټو نو د خپریدلو
په موضوع چه د پخوانی فوری پیشنها د
په اساس دولسی جرگی عمومی مجلس تـه
وړاندی شوی وه بحث او خبری وشوی .

په د غی غونډه کی د مجلس ا جند ا چه
ددلالی د اصو لنا می د تعدیل او د ولایت
دجرگی داداری مجلس د قانون پـه با ره
کی د حکو مت د فوریت د غوښتنی په شان
موضوع گانی پکښی شا ملی وی د و لسی
جرگی د منشی ښاغلی سید مبین شاه ا میر
له خوا و لو ستل شوه .

عمومی مجلس له غور نه و روسته د بانك
نوټونو د خپریدلو پیشنهاد تـه لـو مړ ی
حق و ر کړ او په دی باره کښی د نظـر
یوله خر گند و لو او بحث نه و رو سته
دیوه پیشنهاد په اساس چه ددریـو تـنـو
وکیلانو له خوا جوړ شوی وو درا یو پـه
اکثریت فیصله و شوه چه مو ضوع د ی
دزیات غور او قانونی مطا لعی لپاره دمالی
او بودجی د چارو جرگه گی ته وسپا ر ل ه
شی .

همدغه راز د بودجی او مـالی چـا رو
جرگه‌گی ماښام غونډه و کړه او ددو لت د

۱۳٤۹ کال په بودجه یې غور و کړ .

دغې جرگه‌گۍ دزیاتو معلو ماتو له پاره له مر بو طو مرا جعو څخه تو ضیحات‌غوښتي دي او غونډې د شپې تر دوولسو بجوپوري دوام درلود .

دعقرب ۲۷ – د تقنین او عدلي چارو جر گه گۍ پخپله غونډه کښې دستري محکمې د قضایي د صلا حیت او تشکیلا تو د قانون پروژه تر بحث لاندې و نیو له او ددو هم باب په ټولو موادویې خبرنه و کړه .

دانکشافي پلان او اساسي تشکیلا تــو جرگه‌گۍ ددو لت د ۱۳٤۹ کال ا نکشا في بودجه تر بحث لاندې و نیوله او تر یو لړ بحث څخه وروسته جرگه گۍ فیصله وکړه چه د نن ورځي په غونډه کښې دې سبا ر په لسو بجو د پلان و زیر داکتر عبدالواحد سرابي غونډې ته حاضر شي او همد غــه رنگه فیصله وشوه چه د نو مو ړې و رځي تر غرمې د مخه په‌یو لس نیمو بــجو د ی دې دښار جوړ و لو عمومي ر ئیس ښاغلي محمد سرور عمر جرگه گۍ تــه حــا ضر شي او د غړ و پو ښتنو تــه دې ځــوا ب ووایي .

دداخله او محل د چارو جرگه‌گۍ غونډه وکړه او د خوراکي موا د و د نرخ پـــه کنټرول یې خبرې و کړې او ددغې موضوع فیصله راتلونکې غونډې ته پاتې شوه .

همدغه رنگه د کرنې او مالدارۍ دچارو جرگه‌گۍ غونډه و کړه او د ترا کتو رونو د بیواو دهغو په فور مو باندې یې خبر ې وکړې او په نتیجه کښې فیصله وشو ه چه دجرگه‌گۍ د عقرب د ۳۰ نیټې په غو نډ ه کښې دې دکرنې دانکشافي بانك ر ئیس او دکرنې او او بو لگولو دوزارت د ترویج او تحقیق ر ئیس گډون و کړي‌او د جرگه گۍ د غړو پوښتنو ته دې ځوا بونه ووایي .

د ثقافتي چارو د جرگه گۍ د عقر ب د ۲۷ نیټې په غونډه کښې تر غرمې د مــخه په ۱۱ بجو د پو هنې وزارت د ڼـــا نو ی تدریساتو ر ئیس ښاغلي حمـا یت ا لله اکرم گډون و کړ او تر بحث لاندې دموضوع په هکله یې د جرگه گۍ د غړو پو ښتنو ته ځوابونه وویل د جرگه گۍ غونډې دغرمې وروسته تریوې بجې پورې دوام در لـــو د او په د غــه مــو ضوع یې زیــا ت بحث راتلونکې غونډې ته و ځنډا وه .

دپخواني فیصلې په اساس دفواید عا مې دچارو جرگه گۍ پخپل غــونــډه کښې د ا تصمیم و نیوه چه د جرگه‌گۍ د عقرب د۳۰ نیټې په غونډه کښې دې د کابل سر پرست ښاروال ښا غلی محمد کبیر نو رستا نی گډون و کړي او د عــمومي ا و فــر عــي سړکانو داصلاح او تر میم په باره کښې‌دې دجرگه‌گۍ د غړو پو ښتنو ته ځواب‌ووایي.

همدغه رنگه د جرگه گۍ په غونډه کښې دولسي جرگې د و کیلانو د تیلفون دمحصول په هکله چه ددارالانشاء له خوا جرگه‌گۍ ته را رسید لی وو یو لړ بحث ا و خبر ې وشوې .

دبودجې او مالي چارو جرگه گۍ‌دعقر ب د ۲٦ شپې په شپږو بجو غونډه و کــړ ه او ددولت د ۱۳٤۹ کال پر بود چه با ندې یې غور و کړ او غونډې تر ۱۲ بجوپورې دوام در لود .

همدغه رنگه جرگه‌گۍ د ٤۹ کال پر بو دجه باندې یې خپل بحث ته دوام و رکړه ا ود ځینو وزارتو بودجې یې مطا لعه کړې ا و د هغه په نسبت یې د مر بو طو مراجعو څخه د هغوی د بودجې په باب تو ضیحا ت وغوښتل . په د غه غونډه کښې د ملي دفاع دوزارت د لو ژ ستیك او مالي ر ئیسان حاضر شوي و او د بود جې دار قا مــو په باره کښې یې د جــر گــه گۍ د غړ و پوښتنو ته ځوابونه ورکړل .

دروغتیا جرگه‌گۍ د پخوانې تصمیم سره سم دروغتیا و زیر پو هــانــد د کــتو ر محمد ابرا هیم مجید سراج دنو موړې جرگه گۍ په غونډه کښې گډون و کړ او ددوادنرخ دلوړ و لو او د هغه د کنټرول او همد غه رنگه د مرکز او ولایاتو دروغتونو د و ضعې او مرکزي ډیپو په باب د جرگه‌گۍ د غــړو پوښتنو ته مفصل تو ضیحــات ورکــړل د جرگه‌گۍ غونډه تر غرمې وروسته تر یو ی بجې او لسو د قیقو پورې دوام در لو د او دروغتیا وزیر د و کیلا نو د پوښتنو مهــم ټکي د ځان سره یاد داشت کړل .

د تجارت د چارو په جر گه گی کښی د گمر کونو په هکله د پکتیا د و لا یـت پیشنهاد د شورا او د وزیرا نو د عا لی مجلس تصویبونه او هغه کوم سوا لو نه چه په د غه بر خه کښی د ما لیی دوزارت څخه شوی و یو ځای تر څیړ نی لا ندی‌ونیو ل او د جر گه‌گی له خوا رد شول . و رپسی جرگه‌گی دداخلی جواز لیکو نو په مقرراتو باندی خبری و کړی .

همد غه رنگه د قوانینو د مرا قبت ا و تطبیق او شکا یاتو داوریدو لو جر گه گی پریو شمیر عریضو باندی یی څیړ نه‌وکړه اوخپلی فیصلی یی مربوطو مـراجعـو ته واستو لی .

دکانو او صنا یعو د چارو جرگه گی د پخوانی فیصلی په اساس د کانواوصنایعو دوزارت د کانو ر ئیس ا نجنیر میر زا د د نو مو ړی جرگه‌گی دورځی په غو نډه‌کښی گډون و کړ او د مـا لگـی د کـان او د افغا نستان په ټولو بازارونو کښی د هغی دثابتی بیی همدغه رنگه دحاجی‌گك داوسپنی دکان او دهغه څخه دگټی اخستلو دلاجوردو داستخراج او د هغه دخرڅلا و د بـا زا ر په باب د جرگه‌گی د غړو پو ښتنو تـه ځوا بونه وویل او د جرگه‌گی دغړ و یـو شمیر لیکلی پو ښتني یی د ځواب دبرابرولو په غرض د ځان سره یو و ړل غو نـډ ه د غرمی وروسته تر یوی نیمی بجی پوری دوام در لود .

دعقرب د ۲۷ ـ نیټی دچارشنبی د ماښام په شپږو‌بجو د بود جی او مالی چـا ر و جرگه‌گی غونډه و کړه او د ځینو دا یر و د ۱۳۴۹ کال د بودجی یوه بر خه ئی و کتله او د هغی په باره کښی ئی لازم تصمیمو نه و نیول .

دغی غونډی د شپی تر دوولسو بـجـو پوری دوام درلود همد غه راز د غی جرگه‌گی د عقرب په ۲۸ نیټه غونډه و کړه اولومړی ئی دروغتیا د وزارت په بودجه بحث اوغور وکړ په د غی غونډه کښی له غرمی نه پخوا په‌لسو بجو دروغتیا وزیر داکترمحمدابراهیم مجید سراج په داسی حال کښی چه د هغه وزارت اداری او د پلان ر ئیسان هم‌وسره ملگری و د جرگه‌گی په غونډه کښی گډون وکړ او د روغتیا دوزارت د بودجی په‌باره کښی ئی د جرگه‌گی د غړ یو پو ښتنو ته ځوابونه وویل او د جرگه گی له خواترتیب شوی لیکلی پوښتنی ئی د ځـوابـونـو د برابرولو له پاره له ځان سره وا خستلی

همدغه راز د ملی دفاع دچارو جرگه‌گی د عقرب په ۲۸ نیټه غـونډه و کـړه ا و د جرگه گی د پخوانی تصمیم په اثر ددا خله وزارت ښاغلی معین او د احصائیی ښاغلی رئیس له غرمی نه پخوا په لس بجـو د جرگه کښی په غونډه کښی گډون وکړ او داحصائیی او هغو کسانو په باره کښی ئی چه دسن غائبان دی معلومات ورکړل او د جرگه گی یولږ لیکلی شوی پوښتنی ئی د ځوابونو دلیکلو له پاره له ځـان سـره واخیستلی .

د عقرب ۲۹ ـ درو غتیا د چاروجرگه‌گی غونډه وکړه او د خپلی ا جندا په موضوع ئی بحث و کړ او د هغی په باره کښی یی خپل و روستی تصمیم را تلو نکو غو نډو ته وځنډاوه دانکشافی پـلان او ا سـا سی تشکیلا تو د جرگه گی د پخوانی تصمیم‌په اثر د عقرب د ۲۸ ورځی له غر می نه پخوا په لسو بجو د پلان و زیر د کتور عبدالواحد سرابی په داسی حال کښی چه د هغه‌وزارت دپلان ر ئیس ښاغلی خـرم هـم ور سره ملگری‌و د جرگه گی په غو نډه کښی گډون وکړ او ددولت د ۱۳۴۹ کال د انکشا فی بودجی په باره کښی ئی د جر گه‌گی‌درئیس اوغړ یو پوښتنوته ځوا بونه وویل اویولږ لیکلی پو ښتنی یی د ځوا بونو د لیکلو له پاره له ځان سره وا خیستلی همدغه راز د غرمی نه پخوا په یو و لس نیمو بـجـو د ښار جوړ ولو ر ئیس ښاغلی محمدسرور عمر د جرگه‌گی غونډی ته حا ضر شو ا و د خپلی د ۱۳۴۹ کال د انکشافی بو د جی د خرنگوالی په باره کښی ئی دجرگه‌گی‌دغړ یو پو ښتنو ته ځوابونه وویل اودجرگه‌گی لیکلی شوی پو ښتنـی ئی د ځـان سر و واخستلی همدغه راز جه گه گی فیصلـه و کـړ ه چـه د جـر گـه گی د عقرب د ۳۰ نیټی په غونډه کښی دی له غرمی نه پخوا په لسو بجو د کانواوصنایعو

ښاغلی وزیر او په پو و لس نیمو بجو د ی ملکی هوائی ښاغلی ر ئیس جرگه‌گی تـــه حاضر شی او هر یودی د خپلی د ۱۳٤۹ کال دانکشافی بودجی پـه بـاره کښی د جرگه‌گی د غړ و پو ښتنو ته ځوابونـــه ووائی .

دفرهنگی چارو جرگه گی د عقرب په۲۸ ورځ غونډه و کړه او د پو هنی‌دپروگرامونو د ښو و نځیو دودانیو په مو ضوع ئی بیا بحث و کړ او هم د جرگه‌گی د غړ یو د یاد داشتو نو په باره کښی چه د پو هنی د حالت په باره کښی ئی ا خیستی و غور و شو .

همدارنگه د جرگه‌گی د پخوانی تصمیم په اثر له غرمی نه پخوا په لسو بجو د پوهنی دوزارت د تعمیرا تو ښاغلی ر ئیس دجرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ اودښوونځیو دودانیو په باره کښی ئی د جرگه گی‌دغړ یو پوښتنو ته ځوا بونه وویل او یو شمیر لیکلی شوی پو ښتنی ئی د ځوا بو نو د برابر و لو له پاره ځان سره وا خیستلی.

دشکا یتو د او ریدلو د جر گه گی په غونډه کښی د یو شمیر عریضو په با ر ه کښی تصویبو نه و شول اودارالانشا تـــه وسپارل شو .

دعقرب ۳۰ – دولسی جرگی جرگه گـــیو غونډی وکړی او په مربوطو مو ضو عا تو یی غور او څیړنه وکړه دانکشافی پـــلا ن او اساسی تشکیلا تو جرگه گی غونډه وکړه اودجرگه گی د پخوانی تصمیم سره سم ترغرمی د مخه په لسو بجو د کـــانـــو ا و صنایعو و زیر او د نو موړی و ر ځی په۱۱ بجو د ملکی هوایی او تو ریـــزم عـــمو می رئیس دجرگه‌گی په غونډه کی گډون و کړ او هر یوه په خپل وارد جر گه‌گی د غـــړو سوالو نو ته ځوا بونه ور کړل .

همدغه راز په لسو بجو دکانو اوصنایعو وزیر ښاغلی ا مان ا لله منصوری په‌داسی حال کی چه د نو موړی وزارت معین ښاغلی عبدالقدوس مجید هم ور سره ووډجرگه‌گی غونډی ته حاضر شو او د کانو او صنایعو دوزارت د ٤۹ کال دانکشافی بو د جی په هکله یی د غړو پوښتنو ته ځوا بـــو نـــه وویل همد غه رنگه تر غرمی د مخه په یو ولس بجو د ملی هوایی او تو ریزم عمومی رئیس ښاغلی سردار سلطان محمود غا زی چه دبا ختر ا فغان الو تنی د مـــو سسی رئیس ښاغلی عزیز احمد ا عتما د ی هم ورسره و د جرگه گی په غونډه کښی گډون وکړ او تر بحث لاندی مو ضوع په با ب‌یی دجرگه‌گی د غړ و پو ښتنو ته ځوابونـــه ورکړل او یوشمیر لیکلی پو ښتنی یی د ځواب د برابرو لو په غرض د ځان سر ه یو و ړی .

همدغه ر نگه د شکا یاتو داو ر ید لـــو جرگه گی په غـــونډه کـــی پریـــو شـــمیر رارسید لو عریضو باندی غور و کړ ا و د جرگه‌گی فیصله یی را تلو نکی غو نـــډی ته و ځنډوله شوه ،

دکرنی او مالداری جرگه گی غـــو نـــډه وکړه او دجرگه‌گی دپخوانی تصمیم‌سره سم دکرنی دانکشافی بانك ر ئیس ښا غـــلی عبدالاحد ا فضل او دکرنی او او بو لگو لو دوزارت دترویج او تحقیق ر ئیس ښا غلی عبدالغفور د جرگه گی غونډ ی ته حا ضر شو او د تراکتور و نو د بیی او د ویشتلو دفوز مو په هکله یی تو ضیحات و رکړل او ددغی مو ضوع فیصله و راتلونکی غونډی ته تپال شوه .

دکانو او صنا یعو د چارو جرگه گی په غونډه کی د ما لگی د خر ځلاو د عمده مرکز وو د تا سیس او د کرایی په زیا توالی سره په تړول هیواد کی د مالگی تاکلی بیه همدغه رنگه دانفرادی خلکو په لاس کی د نورو ځا یو او د هلمند و لایت د ما لگی ا نحصار منع کړل شو او د افغانستان‌دپاره یی د مالگی د یوی تصفیه خانی د پکا ر اچو لو باندی غور و کړ او خپل نظر یـــات یی د کانو او صنا یعو وزارت ته ځر گندی کړی . د مالی او بودجی د چارو جرگه‌گی غونډه وکړه او تر غرمی د مخه په لسوبجو بجو د خارجه چارو دوزارت سیاسی مـــعین دکتور روان فرهادی په داسی حال کی چه د هغه وزارت اداری لوی مدیر ښاغلی‌مهردل هم ورسره وو د جرگه‌گی په غونډه‌کی‌گډون وکړ او د خارجه وزارت د بودجی په باب یی د جرگه‌گی د غړ و پو ښتنو ته ځوا بو نه ورکړل او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د

خواب دبرابرولو په غر ض د ځان سره یو
وړی .

د قوس ۱ ــ دولسی جرگی عمو مي‌غونډه
د هغی جرگی درئیس پو هنوال دو کتو ر
محمد عمر وردگ په مشری جوړه شو ه .
په د غه غونډه کی لو مړی د مجلس
اجنداً چه د و لا یاتو د غونډ و دادارى‌قانون
او ددلالی داصولنا مي ددوو موادو طر حه
کولو په باب د حـکو مـت د سمـد ستی
غو ښتنی مو ضو عگا نی پکی شا ملی وی
دولسی جرگی د منشی سید مبین شا ه امیر
له خوا و لوستله شو ه .
وروسته دداخلی و ظایفو د لایحی پـــه
اساس د حکو مت د سمدستی غو ښتنی په
باب رای گیری و شوه او په نتیجه کی د
سمدستی طرحه کو لو غو ښتنه د را یو په
اکثریت رده شوه . د غه راز د یوه تـن
هغه سمد ستی پیشنهاد چه د و لسی‌جرگی
دیوشمیر وکیلانو له خوا لاسلیك شـوی و
او په هغه کی دور د گو د ولا یت داداری
د خرنگوالی او پیشا مد په باب یا دو نه
شوی وه هم په عمو می غونډه کی و لوستل
شو مگر په دی باب د غـونـډی وروستنی
تصمیم د نصاب دنه بشپړید لو په نسبت
را تلو نکو غونډ و ته و ځنډول شو .
دغه راز په عمو می غونډه کی د غه لاندی
وکیلان د ا جتماعی ښه والی د جرگه گی
په غړ یتوب د عمو می غونډو د غړ له خوا
تائید شول .
دکو هدا من و کیل ښاغلی سید علی‌احمد
دده سبز و کیل حاجی محمداحسان، دقره‌باغ
وکیل ښاغلی غلام سرور ، د کند هار د
پنجوایی وکیل ښاغلی شیرین خان .
دغه راز د عمومی غونډی د فیصلی پـــه
اساس د انـکشافـــی پـلان او ا سا سی
تشکیلا تو جرگه گی د دووبجو څخه‌وروسته
غونډه وکړه او د ۴۹ کال په ا نکشافی‌بودجه
یی بیا بحث او خبری و کړی او په نتیجه‌کی
د غرمی څخه وروسته په دووبجو دجرگه‌گی
دخوا هش په ا ثر د پو هنی دوزارت دوهم
معین ښاغلی محمد فا ضل او په دریوبجو
داطلاعاتو او کلتور دوزارت معین ښا غلی
محمد خالد روښان او د غه راز په ځلورو
بجو د تجارت وزیر د کتور محمد اکبر عمر
دجرگه‌گی په غونډه‌کی گډون وکړ او هریوه
پخپل وار سره د ۴۹ کال د خپلی‌انکشافی
بودجی په باب د جرگه‌گی ر ئیس او غړو
پوښتنو ته ځوابونه وویل او د جرگه گی
لیکلی پو ښتنی یی د ځواب د لیکلو له‌کبله
د خپلو ځانو سره یو وړی .
دغه‌راز دولسی جرگی د مالی او بودجی
دچارو جرگه گی د ماښام په شپږ نیموبجو
غونډه وکړه او د عدلیی دوزارت په بو دجه
یی بحث او خبری و کړ ی .
دشپی په اووبجو د عدلیی و زیرپوهندوی
عبدالستار سیرت د جرگه گی په غو نډه‌کی
گډون و کړ او په دی باب یی دجر گه‌گی
د غړ و پو ښتنو ته ځوابونه وویل .
غونډه د شپی تر دوولسو بجو پو ر ی
روانه وه .

د قوس ۲ ــ دانکشافی پـلان او اساسی
تشکیلاتو جرگه گی په غونډه کښی ترغرمی
وروسته په د وو بجو د کابل پو هنتو ن
رئیس پو هاند د کتور سید عبدالقادر بها
اوپه درو بجو د کابل سر پرست ښاروا ل
ښاغلی محمد کبیر نو رستـا نی او پـــه
څلو رو بجو دافغا نستان د برښنا دموسسی
رئیس ښاغلی حمیدالله حمید گډون و کړ
او د ۴۹ کال دانکشافی بو د جی په هکله
نی دجرگه گی د غړو پو ښتنو ته توضیحا ت
ورکړه او یو شمیر لیکلی پو ښتنی یی د
ځواب دبرابرولو په غـرض د ځـان سر ه
یو وړ ی .

د قو س ۳ ــ دولسی جرگی د بو د جی
او مالی چارو جرگه‌گی د ماښام په شپږو
بجو غونډه و کړه او ددولت د ۴۹ کـا ل
پر بود جه باندی یی غور و کړ او په‌نتیجه
کښی د هغه دایرو د مربو طو بو د جو په
هکله چه ز یات معلو مات یی غو ښته د
مربو طو مرا جعو څخه پو ښتنی و شو ی
غونډی د شپی تر ۱۲ بجو پـوری د وا م
در لود .
دانکشافی پـلا ن او اساسی تشکیلا تو
دجرگه گی د پخوانی تصمیم په ا ثرترغرمی
وروسته په یوه بجه د فواید عا می و زیر

انجنیر محمد یعقوب لعلی او په دوو بجو د مخابراتو وزیر انجنیر محمد عظیم گران او د نو موړی وزارت ځینو مامورینو ګډون وکړ او د نو موړ و وزارتونو د ۴۹ کال دانکشافی بودجی په باب یی د غړ و پوښتنو ته ځوابونه ورکړل او یو شمیر لیکلی پوښتنی یی د ځواب دبرابرو لو په غرض د ځان سره یو وړی غونډه تر ځلورو بجو پوری دوام در لود .

دقوس ۴ — د ولسی جرگی ځینـــو جرگه گیو غونډه وکړه او په مربو طــو موضوعگا نویی غور او تد قیق وکړ دانکشافی پــلان او اساسی تشکیلاتو د چارو جرگه گی پخپلی غونډه کی ددا ثرو د ۴۹ کـــال په انکشافی بودجی بحث او غور وکړ او په نتیجه کی دیو لړ بحث او خبرو څخــه وروسته د جرگه گی د پخوانی تصمیم په اثر مخکی په لسو بجو د کرنی او اوبــو لگولو وزیر ښاغلی عبدالحکیم او په یــو ولسو بجو اودیر شو دقیقو د مالیی وزیر دوکتور محمد امان او د ما سپښین په یوه بجه ددا خله وزارت معین ښاغلی عزیزاحمد الکوزی د جرگه گی په غونډه کی گډون وکړ او د ۴۹ کال د خپلی مربو طی انکشا فی بودجی په باب یی د جرگه گی دغړو شفاهی پوښتنو ته ځوا بونه وویل او دجرگه گی لیکلی پو ښتنی یی د ځوا بونو دبرابرولو له کبله له ځان سره یوړی او غو نــډ ه د ماسپښین تر دوو بجو پوری روا نه وه .

د محلی اداری او دا خله چارو جر گه گی غونډه و کړه او د مقر د خلکو د عر یضی په باب یی خپله فیصله صادره او دارالانشاء ته یی و سپار له چه څو د قانون له لحا ظ حکو مت ته وسپا ر له شی .

دولسی جرگی د مالی او بودجی د چا رو جرگه گی د قوس په دریمه نیټه د سه شنبی دورځی په ماښام چه د مــا ښام د شپږ و څخه شروع او د شپی تر دولسو بجو پوری یی دوام در لود د ځینو وزارتخا نو بودجی یی د مطالعی لاندی و نیو لی .

دغه راز د قوس د میا شتی په څلورمه نیټه جرگه گی د پو هنی دوزارت اود پوهنتون دریاست بودجه د مطا لعی او غور لا ندی ونیوله او د جر گه گی په د غی غو نــډ ه کی د صدارت دو هم مرستیال او د پو هنی وزیراو د غه راز د کابل د پو هنتون رئیس دپو هنی دوزارت د پلان او داداری رئیسانو سره جرگه گی ته حا ضر او د خپلو بودجو په باب یی د جرگه گی د غړو پو ښتنو ته توضیحات ورکړل او ځینی لیکلی پوښتنی یی د ځوا بونو د برابرولو له کبله د ځا ن سره یووړ لی غونډه تریوی بجی او دیرشو دقیقو پوری روانه وه .

دقوس ۵ — دولسی جرگی دکـــانــو او صنایعو جرگه گی په غونډه کښی دپلچرخی دوړیو او بدلو دفابریکی دتو لیدا تو پـــه شاوخوا کښی بحث او څیړنی وکړی .

همدغه راز د جرگه گی غړی او ر ئیس له غرمی نه پخوا په یو و لسو بجو د پلچرخی دوړیو او بدلو فابریکی ته لاړل او د هغی دبیلو بیلو ځانگو له کتلو نه و رو ستــه د پانگی اچو لو او گټی او ز یان دبیلا نس د څرنگوا لی اسعاری عوایدو چه د مـلــی دفاع په وزارت د فابریکی د تو لیدا تو د پلورلو دبیی دټاکلو په تیره بیا د تولـــو تولیدا تو د تمام شوی مسئلی په باره کښی دفابریکی له عمو می آ مر ښاغلی ز یلـــمان څخه تو ضیحات و غو ښتل چه په هر ه برخه کښی د فابریکی د عمو می آ مر له خوا د جرگه گی غړ یو ته لازم تو ضیحـــا ت ورکړل شول .

دولسی جرگی دانکشافي پلان او اساسی تشکیلا تو جر گه گی د قوس د پنځمی ورځی له غرمی نه پخوا غونډه کښی د دو لت د ۴۹ کال دانکشا فی بودجی په باره کښی بحث و کړ .

له غرمی پخوا په لسو بجو د ملی دفاع دوزارت د تعمیرا تو ر ئیس جنرال مرادعلی او د لوژستیك ر ئیس جنرال محمد نــذ یر دجرگه گی په غونډه کښی گډون و کړ او د مربوطی انکشافی بودجی په باره کښی یی دجرگه گی د غړ یو پو ښتنو ته ځوابو نه وویل .

همدغه راز په یو و لس نیمــو بجــو د

ستري محکمي نما ینده ښاغلی شا دا ن په دوولس نیمو بجو د پکتیا دپراختیادموسسي مرستیال اودپلان دوزارت نما ینده د ستري محکمي ، د پکتیا د پرا ختیا او د هلمند دناوی د انکشافی بودجو په باره کښي د توضیحا تو ورکولو په غر ض د جرګه‌ګي غونډي ته حاضر شوی و او د خوا بو نوله ویلونه وروسته یی لیکل شوی پو ښتني د ځوابونو د برابرو لو له پاره له ځا نسو سره وا خیستلی .

دغي غونډي له غرمي نه و روسته دووبجو پوري دوام در لود .

دمالي اوبودجي د چارو د جرګه ګي په هغي غونډه کښي چه د قوس په څلور مه نیټه د چارشنبي دورځي د ماښام په‌شپږو بجو و شوه ددا یرو د عادی بو د جي په باره کښي بحث او خبري و شوي او لا زم تصمیمو نه و نیول شول .

دغي غونډي د شپي تر دوو لسو بجو پوري دوام و کړ .

همدغه راز د مالي چارو د جرګه ګي د قوس د پنځمي ورځي چه‌له غرمي نه‌وروسته تریوی بجي او شلو د قیقو پوري یی دوام وکړ بیا هم ددولت د ٤٩ کال د بو د جي په موضوع بحث و شو او هم داقتصا د ی مفا همو له مخي تر کو مه ځایه چه په‌عادی بودجي پوري یی تماس او اړه در لو د ه دانکشافی بودجي په باره کښي غوروشو .

په د غي غونډه کښي د پلان و ز یـر ښاغلي عبدالوا حد سرابي او د هغه وزارت اداری مرستیال او د پلان ر ئیس ښا غلي علي احمد خرم غونډي ته حا ضر شول او د جرګه ګي د غړ یو پوښتنو ته یی ځوابونه وویل او لیکل شوی پوښتني یی د ځوابونو دلیکلو له‌پاره له ځا نو سره وا خیستلی .

د قوس ۷ ـ د و لسي جرګي دانکشا فی پلان او اساسي تشکیلا تو د جر ګه ګي په غونډه کي چه تر ۱۲ بجو پوري یی د وا م وکړ ددولت د ٤٩ کال دانکشافی بو د جي په باره کي خبر و دوام و کړ او د څینو هغو ځوابونو په باره کي چه له مر بو طووزارتو څخه ددوی د بو د جو په باره کي‌رارسیدلی وو غور او څیړ ني و شوی .

دقوس ۱۲ ـ دولسي جرګي دانکشا فی پلان او اساسي تشکیلا تو جر ګه ګي‌غونډه وکړه او د هغو پوښتنو د ځوا بونو په‌باب یی چه د مربوطو وزارتخا نو څخه د ۱۳٤۹ کال دانکشافی بودجي په باب را رسید لی وی بحث او خبري و کړی غونډه د غر مي تر دولسو بجو پوري روانه وه .

د قوس ١٤ ـ دانکشافی پلان او اساسي تشکیلاتو د چارو جرګه‌ګي په خپله غو نډه کښي د پلان ، کانو او صنا یعو ، پو هنی‌او روغتیا دوزارتو ملکي هوائی ریـاست ، د برښنا د مو سسي ، ستري محکمي پـه ځوا بونو چه پخوا له هغو څخه ددو ی د انکشافی بودجي په با ره کښي پو ښتني ور څخه شوي وی بحث او خبري و کړی او خپل وروستي تصمیم ئي خپلو را تلو نکو غونډو ته و ځنډاوه د غي غونډي له غرمي نه وروسته تر پنځو بجو پوري دوام وکړ .

ددا خله او محلی اداري د چارو جرګه ګي غونډه و کړه او د یوه و کیل د شکا یت په باره کښي ئي بحث و کړ په نتیجه‌کښي ئي له یو لړ بحث او خبرو نه و روسته په دی باره کښي خـپلـه فیصلـه صادر ا و دارالانشاء ته ئي و سپارله .

همدغه راز جرګه‌ګي له غرمي نه وروسته غونډه کښي د یوه بل پیشنهاد په با ر ه کښي چه د خوشحال خان میني تر ساحي لاندي مځکو په باره کښي د یـو شمیـر وکیلا نو له خوا شوی او دارالانشاء لـه لاری د غي جرګه ګي ته ر سیدلی و غو ر وکړ په پای کښي داسي فیصله و شوه چه د جرګه ګي د قوس داتلسمي‌نیټي‌دچارشنبي دورځي یوولسو بجو په غونډه کښي د ی دښار جوړ و لو ښاغلی ر ئیس او د هغی موسسي دپلان ر ئیس جرګه‌ګي ته حا ضر شي او د خوشحال خان میني تـرسا حـي لاندي مځکو او د کابل د ښار د پنځه‌ویشت کلن پلان په باره کښي دی د جر ګه ګي د غړ یو پو ښتنو ته ځوابونه ووائي .

همدارنګه د فواید عا مي د چارو د جرګه ګي په غونډه کښي د هیلمند تعمیرا تـی بانك د پورونو او با قیاتو په مو ضو ع بحث و شو او په نتیجه کښي له یو لړ بحث

او خبرو نه وروسته دد غې مو ضوع فیصله راتلو نکې غونډې ته و ځنډوله شوه دبودجې او مالي چارو جرګه ګۍ له غرمې نه پخوا او وروسته ددولت د ۱۳۴۹ کال په بودجه غور و کړ او له مر بو طو ځا یو اومراجعو څخه ئې په دې باره کښې تــو ضیحــا ت و غوښتل د غې غونډې تر ځلور نیمو بجو پورې دوام در لود .

د قوس ۱۵ ــ د و لسی جرګې ځینــو جرګه ګیو غونډې و کړې او په مر بو طو موضوعګا نو ئې غور و کړ دمالي اوبودجې دچارو جرګه‌ګۍ غونډه و کړه او د مالیې دوزارت او ځینو نورو وزارتو په ځوابونو باندې ئې چه د هغو د ۱۳۴۹ کال دبود جې په‌باره کښې د پو ښتنو په مقابل کښې ئې ځوا بونه ویلي و غور و کړ او د هغې په باره کښې لازم تصمیمو نه و نیول شول.

د غې غونډې د شپې تر دوولسو بجو پورې دوام در لود همدغه راز دانکشا فی پلان ا واساسی تشکیلا تو جرګه‌ګۍ غونډه وکړه او د کر هنې او اوبولګولوفواید عامې او ملي دفاع دوزارتو او د پکتیا دو لا یت دانکشاف دریاست او د کابل ښاروالی د ۱۳۴۹ کال د انکشافي بود جو په با ر ه کښې ئې بحث و کړ په نتیجه کښې له‌یولې بحث او خبرو نه وروسته له غرمې‌نه‌وروسته په دریو بجو د پلان دوزارت دپلا ن ر ئیس ښاغلي خرم د جرګه ګۍ د پخوانۍ تصمیم په ا ثر د جرګه ګۍ په غونډه کښې‌ګډون وکړ او دوزار تو دانکشافي بو د جې‌دلګښت په باره کښې ئې د جرګه ګۍ د ر ئیس او غړ یو پوښتنو ته ځوابو نه وویل اوغونډې له غرمې نه و روسته تر پنځو بجو پو ر ې دوام و کړ .

د قوس ۱۶ ــ د و لسی جرګې په عمومي غونډه کې د هغې جرګې د ر ئیس پوهنوال دو کتور محمد عمر وردګ پــه مشر ی د رخصتیو په و ر ځو کې د هغې جرګې د غړو دکار ددوام او اوږدوالي د مو ضوع په باب بحث او خبرې و شوې .

دولسی جرګې ددیار لسمې دورې ددوهم کال د لو مړ نیو غونډو د کار داوږدوا لي موضوع د هغه یوه سمد ستي پیشنهاد په ترڅ کې چه دیو شمیر ز یاتو و کیلا نو له خوا لا سلیك شوی وو د غونډې‌دشروع کیدو په لو مړ نیو و ختو کې د مجلس د اجنډا د محتو یاتو سره یو ځای د و لسی جرګې د منشي ښاغلي سید مبین شاه ا میر په واسطه و لوستل شو .

په د غه پیشنهاد کې یاده شوې وه چه وکیلان دې د خپلې ژ منې ر خصتۍ څخــه چه دداخلي و ظا یفو د لایحې سره سم د قوس په دوه و یشتمه نیټه شروع کیږی ددولت د۱۳۴۹ کال دبودجې ،او د نو ر و ځینو ضروری قوانینو د تصویبو لو تر و خته پورې تیرشي او د نو مو ړ و مو ضو عګانو ترپایه پورې دې خپلو و ظیــفو تــه دوا م ور کړی .

وروسته له هغه څخه چه دد غه پیشنها د طرحه د و کیلا نو له خوا تا ئیده شو ه دولسی جرګې یو شمیر و کیلا نو دد غې مو ضوع د رستوا لی او وارد والي پراساس خپلې نظر یې څر ګندې کړې اوپه پای کې د رایو په ا کثر یت سره د کار د دوام پیشنهاد تا ئید او تصویب شو .

د غه راز په دې غونډه کښې د هیلمند د ولایت د و کیلا نو له خوا د ګــر مسیر د ولسوالي وکیل ښا غلي حا جي محمد ، د دا خله چارو د جرګه ګۍ په غړیتوب او د کند هار د معروف و کیل ښا غلي غلام علي دانکشافي پلان د چارو د جر ګه ګۍ پــه غړیتوب درایو په ا کثریت تصویب شوی.

دولسی جرګې د تقنین او عد لی چارو جرګه‌ګۍ د مابنام پخپلې غونډه کې چه د حکومت د غوښتنې په ا ثر سمد ستي دوول سره جوړه شوې وه د صنعتي بانکو نو د قانون نوی مسوده چه د قو س په در یمه نیټه جرګه ګۍ ته را رسید لی وه د هغه مواد بیا د بحث لاندې و نیول شول چه په نتیجه کې نو موړې مسوده د یو لړزیاتوالی او تعدیلا تو څخه وروسته دحا ضر و غړ و درایو په ا تفا ق سره تا ئید شوه .

غونډه د شپې تر دوولس‌نیمو بجو پو ر ی روانه وه .

دانکشافي پلان د چارو د جرګه ګۍ پــه غونډه کې چه د و رځې په درو بجو شروع

شوه د تجارت او دا خله وزارتو لودپوهنتون او ښار جوړ و لو در یا ستو نو د هغو ځوابونو په باب بحث او خبرې و شوې چه د ۴۹ کال د بود جې په باب د جرگه گۍ د پخوا نیو پو ښتنو په اثر رسید لي وو.

د غه راز د ما سپیښین په دوو بجو او پنځه پنځو سو د قیقو د نوموړې جرگه گۍ د پخوانی تصمیم پر ا ساس د محل دانکشاف ر ئیس ښاغلي منصوري د جرگه گۍ په غونډه کښې گډون و کړ .

او د هغه ریاست د ۱۳۴۹ کال د انکشافي بود جې په باب د جرگه گۍ درئیس او غړ و پو ښتنو ته ځوابونه وویل اوپولې لیکلي پو ښتنې یې د ځواب د برابرو لوله کبله د ځان سره یو وړې او غونډه د مازیگر تر پنځه نیمو بجو پورې روانه وه .

دو لسي جرگې د بودجې او مالي چا ر و د جرگه گۍ د قوس د میا شتنې د پنځلسمې نیټې د یکشنبې دورځې د ماښام په غونډه کې چه په اوو بجو شروع شوه د ۱۳۴۹ کال دبودجې په باب بحث او خبر و د و ا م و کړ .

په د غې غونډه کې ددا خله وزارت معین ښاغلی ا لکو زی او د ژا ندارم اوپولیسو عمومي قو ما ندان ډگر وال ار کا نحر ب عبدالحکیم کتهوازی گډون و کړ ا ود خپلو مربوطو بود جو په باب یې تو ضیحا ت ورکړل او د جر گه گۍ یو شمیر لیکلی پو ښتنې یې د ځواب د برابرولو له کبله د ځان سره وا خیستلې .

غونډه د شپې تر یو و لسو بجو پورې روانه وه .

د قوس ۱۸ ــ د ولسي جرگې د ما لی او بود جې د چارو جرگه گۍ غونډه و کړ ه او ددولت د ۱۳۴۹ کال په بودجه با ندې ئې خپل کار ته دوام ور کړ او د جرگه گۍ دپخواني تصمیم په اساس له غر مې نه پخوا په لس نیمو بجو صدر ا عظم ښا غلي نوراحمد ا عتمادي په داسې حال کښې چه دولسي جرگې ر ئیس پو هنوال د کتو ر محمد عمر وردگ ، دمالیې و ز یر د کتو ر محمد ا مان او دپلان و زیر د کتورعبدالواحد سرابي حا ضر و د جرگه گۍ په غو نډ ه کښې گډون و کړ او د ځینو وزار تو دعوایدو او مصار فو او نو یو تکلیفو نو پیشبیني په باره کښې یې د جرگه گۍ د غړ یو پو ښتنو ته ځوا بونه وو یل :

د غې غونډې له غرمې نه و رو سته دوو بجو پورې دوام درلود .

د مالي او بود جې د چارو د جر گه گۍ دوړمې و رځې په غونډه کښې چه د ماښام تر شپږو بجو پورې ئې دوام در لود د د ځینو وزارتو د ۱۳۴۹ کال په بو د جه د پخوانیو مطا لعا تو په لړ کښې غور اوبحث و شو .

د غې غونډې د شپې تر ۱۲ بجو پو ر ې دوام و کړ .

همدغه راز د و لسي جرگې د ثقا فتي چارو جرگه گۍ په خپله غونډه کښېدولسي جرگې د کتا بخا نېپه کار لو ید لو (جریانات مجلس و لسی جرگه) ته د جریده و لسي جرگه د نا مه گر ځو لو د مستقلي جریدې د خپر ید لو د ضرو ر ت او داختصا صي کنفرا نسو نو جو ړ یدو په باره کښې بحث شو او خپله فیصله ئې دارالا نشاء ته و سپار له .

همد غه راز داقتصاد د پو هنځيدیوشمیر محصلینو په عر یضه هم غور و شو چه په دې باره کښې فیصله و شوه چه دجرگې د قوس د یو و یشتمې نیټې په غونډه کښې دې په یو و لسو بجو د پو هنتون علمي مرستیال حا ضر شي او د جرگه گۍ د غړ یو پو ښتنو ته دې ځوا بونه ووا ئي د د شکا یتو د او رید لو جرگه گۍ په خپله غونډه کښې په یو شمیر عر یضو غو ر وکړ اوخپلې فیصلې ئې دارالانشاء ته صا د ر ې کړ لې .

همدغه راز په خپله له غر مې نه وروسته غونډه کښې یې د مسلخ دیوه پخوانی تحویلدار په عریضه بحث و کړ او پهنتیجه کښې فیصله وشوه چه دجر گه گۍ دقوس دیو و یشتمې نیټېد شنبې دورځې په غونډه کښې دې د مسلخ ر ئیس مو ضوع له سوابقو سره جرگه گۍ ته حا ضر شي اوپه دې باره کښې دې د جرگه گۍ د غړ یو پو ښتنو ته ځوا بو نه ووائي .

همدغه راز ددا خله چارو جرگه‌گۍ په
خپله غونډه کښې په خپلو مربوطومو ضوع
گانو بحث و کړ او هم ئې دیوه و کیل
پیشنهاد چه دژاندارم د یوی مر بو طی
مو ضوع په باره کښې و تر بحث لاندی
و نیو او په دی باره کښې ئی خپله فیصله
صادره او دار ا لانشاء ته ئی و سپارله .

دغه‌راز دولسی جرگی د تقنین او عدلی
چارو جرگه گۍ د خارویو دمحصول دقانون
په هغې پروژه چه د ۱۳۴۸ کال د ثور د
میاشتی په دو همه نیټه د حکو مت له‌خوا
شوری ته پیشنهاد او د بود جی او ما لی
چارو جرگه‌گۍ له خوا رده شوی وه بحث
او خبری و شوی .

د مالداری او کر نی د چارو جرگه گۍ
پخپلی غونډه کی د و کیلا نو دیوه تن د
پیشنهاد پر هغې موضوع چه دواتېرپمپونو
دبیی او راوړ لو په‌باب‌جرگه‌گۍ‌ته‌رسیدلی و
بحث او خبری وشوی .

په نتیجه کښې فیصله و شوه چه د ۴۹
کال د قوس د میا شتی په ۱۹ نیټه‌دپنجشنبې
دورځی له غرمی څخه د مخه په لسو بجواو
دیرشو د قیقو دی د ر هنی او تعمیرا تی
بانك ر ئیس د جرگه‌گۍ په غونډه کښې
گډون و کړی او د جرگه‌گۍ د غړوپوښتنوته
دی ځواب ووایی .

دداخله چارو دجرگه گۍ په غونډه کی د
حا جیانو د پا سپور ټونو داجرا کو لو په
باب بحث او خبری و شوی او په نتیجه‌کښې
فیصله و شوه چه دعد لیی وزیر او دداخله
وزارت د پاسپور ټونو مدیر دی د جرگه‌گۍ
ننني غونډه کښې دی گډون و کړی اودهغی
جرگه گۍ د غړو پو ښتنو ته دی ځوا ب
ووا یی .

د تجارت د چارو جرگه گۍ په غو نډه
کښې د تجارت د مربو طو دا خلي د جوا ز
لیکو نو په ا ستناد د مربوطو ما لیا تو
دور کو لو او دا خلي جواز لیکونه د مقرراتو
په باب خبری و شوی چه په نتیجه کښې
فیصله و شوه چه د نو موړی جرگه گۍ د
راتلو نکې هفتې د چارشنبې دورځی په‌غونډه
کښې دی د تجارت و زیر گډون و کړی او
د مربو طو مو ضو عگانو په باب د ی
توضیحات ور کړی .

د کانو او صنا یعو د چارو جرگه گۍ
پخپلی غونډه کښې په داسی حال کښې چه
د کانو او صنا یعو دوزارت معین هم‌حاضرو
د پلچر خی دوړ یو او بد لو د فا بریکی د
محصولا تو په خارجی مار کیټونو کښې د
لاجورد و ز یاتی عر ضی او خر څو لو
او د غه راز د ما هی پر د مربو طو مختلفو
مو ضوعگانو په‌باب بحث او خبری و شوی
چه دکانو او صنا یعودوزارت معین‌دجرگه‌گۍ
لیکلی پو ښتنی د ځواب دبرابر و لو له
کبله د ځان سره وا خیستلی .

دغه‌راز د جرگه گۍ ر ئیس او غړ و د
بگرا میو د نساجی د فا بریکی مختلفی برخی
و کتلی .

د اساسی تشکیلا تو او ا نکشافی پلان
د چارو جرگه‌گۍ بیا هم د ۱۳۴۹ کا ل
دانکشافی بودجی په باب خپل بحث اوخبرو
ته دوام ور کړ . د غه راز د ما لیی دوزارت
په هغو ځوابونو چه د مخه د جرگه گۍ‌له‌خوا
د صنعتی او زراعتی بانك د۱۳۴۹ کال د
انکشافی‌بودجی په باب پو ښتنی شو ی وی
بحث او خبری و شوی .

د نو مو ړی جرگه‌گۍ د غرمی څخه‌وروسته
غونډه کښې چه د ما ښام تر پنځو بجو
پوری روانه وه د هلمند د ناوی د هغو
د ځوا بونو په باب بحث او خبری و شوی
چه په‌دی باب د جرگه گۍ دغړ و له خوا
د مخه د نو موړی ناوی د روان کال د
انکشافی بودجی په باب پو ښتنی شوی وی.

دملی د فاع د چارو جرگه‌گۍ پخپلی‌غونډه
کښې په د ا سی حا ل کښې دافرا دو
د تر خیص په با ب بحث ا و
خبری و شوی چه د ژاندارم او پو لیسو
عمومی قو ما ندان ډگروال عبد ا لحکیم هم
حاضر و او په دی باب د نو مو ړی‌قوماندان
له خوا د جرگه‌گۍ د غړ و پو ښتنو ته
پو ښتنی یی د ځوا بونو د برابرو لو له
کبله د ځان سره یو وړی .

د قوس ۲۰ ــ د و لسی جرگی د بود جی
او مالی چارو جرگه گۍ په خپله د قوس
داتلسمی نیټی د شپې په غو نډو کښې د
دولت د ۱۳۴۹ کال د عادی بو د جی دبیلو

ولسی جرگه

بیلو مو ضو ع گانو په باره کښی خپـل
بحث ته دوام ور کړ .

د داخله چارو دجرگه گی د قو س د
نولسمی ورځی له غر می نه پخوا غونـډه
کښی په اجندا کښی داخلو موضوعگانو باندی
بحث وکړ او دجرگه گی تصمیم راتلونکی
غونډ ی ته وځنډول شو .

دکرهنی او مالداری دچارو د جرگه گی
دقوس دنو لسمی ورځی له غرمی نه پخـوا
غونډه کښی دترا کتورو نو او واټرپمپونو
دبیو دټاکلو په با ب بحث وکړ .

همدغه راز دجرگه گی دپخوانی تصمیم
په اثـــر دکر هنی دبانك ښا غلــــی
رئیس جرگه گی ته حاضر شو او په دی
برخه کښی یی دجرگه گی د رئیس اوغړیو
پوښتنو ته ځوابو نه وویل او د موضو ع
فیصله راتلونکی غونډی ته وځنډول شوه .

دشکایتود او ریډ لو دجرگه گی دقوس
دنولسمی نیټی په غونډه کښی پهپوشمـــیر
عریضو غور وکړ او د جرگه گی فیصلــی
مربوطو مراجعو ته واستولی شوی .

همدغه راز جرگی دبهسودو د مر کــز
دولسوالی دسرا ب او کوشك د کلیو او د
بهسودو د اولی برخی دکلوان دخلکو اود
بهسودو دکو چیانو دگل محمد خیلو دقو م
وکیل دعرضونو په باره کښی بحث اوخبری
وکړلی او د هغو مربوطی دوسیی یی لــه
مربوطو مراجعو شخه دزیا ت غور له پاره
راو غوښتلی دغی غونډی تر دوولس نیمـو
بجو پوری دوام در لود .

دانکشافی پلان او اساسی تشکیلاتوجرگه
گی دقوس دنو لسمی نیټی له غرمی نـــه
پخوا او وروسته غونډو کښی دوزار تو د
۴۹ کال د انکشا فی بو دجی په باره‌کښی
بحث وکړ او هم یی د داخله وزار ت ځواب
چه دمحل دانکشاف دریاست دبو د جـــی
په برخه کښی دجرگه گی دپخوانی پوښتنی
په اثر رارسید لی و بحث او خبری‌وکړلی .

دقوس ۲۱ — دولسی جرگی دبو دجـــی
او مالی چارو جرگه گی دمابنام پهشپږوبجو
غونډه وکړه او د ځینو وزار ت خانوبودجی
یی وکتلی او لازم تصمیمو نه یی ونیول .
غونډی دشپږ تر دولسو بجو پوری دوا م
درلود . همدغه رانگه دبودجی او ما لی‌چارو
دجرگه گی دپخوانی تصمیم سره ســـم
په داسی حال کښی چه دمالیی وزیر داکتر
محمد امان او مالیی دوزار ت دبودجـی او
عواید و رئیسان هم حاضر و جرگه گــی
دورځی په لسو بجو غونډه وکړه او دبودجی
دعوایدو او مصار فو دتواز ن او د دو لت
دتصدیو په عوأید و او د ۴۹ کال په‌نورو
مربوطو موضوعا تو یی بحث اوخبری وکړی.

دجرگه گی غونډی تر غر می وروســـته
تر دووبجو پوری دوام درلود په نو مړ ی
غونډه کښی دولسی جرگی رئیس پوهنوا ل
دکتور محمد عمر وردگ هم گډون کړی‌وو.

د انکشافی پلان او اساسی تشکیلا تــو
جرگه گی تر غر می دمخه په نهه نیمو بجو
غونډه وکړه او دپلان گانو او صنایعودکرنی
او اوبو لگولو فواید عا می پو هنــــی د
اطلاعاتو او کلتور او داخله وزار تو پـــر
ځوابو نو باند ی چه د۴۹ کا ل دانکشا فی
بودجی په هکله پخوا دجرگه گی له خوا
پوښتنی شوی وی بحث وکړ او په نتیجه
کښی یی خپل قطعی تصمیم ونیوه اوغونډی
دمابنام تر پنځو بجو او دیرشو دقیقــو
پوری دوام در لود .

همدغه رنگه دفو هنگی چارو جرگه گی
غونډه وکړه او د اقتصاد دپو هنځی د یو
شمیر محصلینو په عریضه او د کانکور د
ازموینی په ډول دپو هنتون دعلمی ترفیعاتو
او د پوهنتون دکتابخانو په با ب خبر ی
وکړی او دجرگه گی دپخوانی تصمیم پـــه
اثر تر غر می دمخه په یو لسو بجـــو د
پوهنتون علمی مرستیا ل جرگه گی ته‌حاضر
شو او دجرگه گی دغړو شفا هی‌پوښتنو ته
یی ځوابو نه وویل او لیکلی پوښتنی یی‌د
ځواب دبرابرولو په غرض دځان سره‌یوړی.

دشکایاتو د اوریدلو دجرگه گی‌دپخوانی
تصمیم سره سم تر غر می دمخه په لس‌نیمو
بجو د مسلخ امر ډگروا ل محمد حسین‌فرملی
په غونډه کښی گډون وکړ او د ښاغلـــی
سید محمد حکیم دعر ض د موضو ع په‌نسبت
چه دخپلی باقی په نسبت یی خپل عد م
قناعت ښودلی وو او دجرگه گی په غونډه
کښی تربحث لاندی وو دجرگه گی دغـړو
پوښتنو ته توضیحا ت ورکړل او یوشمیر

لیکلی پوښتنې یې د ځواب دبرابرولو په
غرض دځان سره یووړې دجرگه گۍ غونډې
تر دولسو بجو پورې دوام در لود .
د داخله او محلي چارو جرگه گۍ ترغرمې
دمخه غونډه وکړه او په یوشمیر موضوعاتو
باند ې یې چه په هغه کښې دکور جوړولو
او ښار جوړولو عمومي رئیس برخه‌اخیستل
توصیه شو ې و او تر اوسه پور ې نوموړې
برخه نه ده اخستې بحث وکړ او تریولږ
خبرو وروسته په نوموړې موضوع باندې یې
خپله فیصله صادره کړه او د عمومي
مجلس دغور دپاره یې دولسي جرگې‌دارلانشاء
ته وسپار له .
همدغه رانگه دجرگه گۍ تر غرمې‌وروسته
غونډه کښې چه په دوه نیمو بجو جوړه‌شوه
دجرگه گۍ دپخوانۍ تصمیم سره سم
دعدلیه وزیر پوهندوی عبدالستار سیر ت
گډون وکړ او د حاجیانو دسفر اوپاسپورت
اونورو بر خوکښې دجرگه گۍ دغړوپوښتنو
ته توضیحا ت ورکړل او یوشمیر لیکلي
پوښتنې یې دځواب دبرابرولو دپاره دځان
سره یووړې .

دقوس ۲۲ – دولسي جرگې عمومي‌غونډه
دمشې جرگې درئیس پو هنوا ل دکتور
محمد عمر وردك په ریاست جوړه شوی‌وه.
په دغې غونډه کښې د مجلس اجندا او
یوشمیر پیشنهاد و نه دولسي جرگې دمنشي
وکیل سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل
شول او وروسته له هغه دمجلس غړ یو
دکار داوږدوالي په ورځو کښې د حاضر ی
وخت دټاکلو په باره کښې‌بحث او خبر ې
وکړلې .
همدغه راز دغور دولایت د مرکز وکیل
ښاغلی عبدالجبار د داخله چارو په جر گه
گۍ کښې دغور دولایت دنما ینده په‌حیث ،
دسمنگانو دولایت دمرکز وکیل ښا غلی
عبدالها شم دولت زی ، دسمنگا نو دولایت
دوکیلانو له خوا د داخله چارو په جر گه
گۍ کښې ، دهرا ت د دو همې حوزې وکیل
ښاغلی رحمتیان دواخان وکیل ښا غلی ملا
محمد اسمعیل او د پغمان وکیل ښا غلی
حفیظ الله امین د بین المللي روابطو دچارو
په جرگه گۍ کښې عمومي مجلس ته‌معرفي
شول چه د مجلس دغړ یو له خوا د ر ایو
په اکثریت تایید شو ل او دغې غونډې له
غرمې نه وروسته یو ی بجې پورې دوا م
درلــود .
همدغه راز دولسي جرگې د تقنین اوعدلي
چارو دجرگه گۍ دوړ مې ورځې په غونډه
کښې دڅارنو یو د محصو ل داخیستلو د
قانون په پروژه بحث وشو .
دانکشا فی پلان او اساسي تشکیلا تو
جرگه گۍ غونډه وکړه او د ملي دفا ع
مخابرا تو روغتیا تجار ت دوزار تو نو او
دستري محکمې او ښار جوړولو دریاستونو
په هغو ځوابو نو یې بحث او خبرې وکړې
چه پخوا د ۱۳۴۹ کال د انکشا فی‌بود جې
په با ب ور څخه پوښتنې شو ې وې . په
دری نیمو بجو دولسي جرگې رئیس‌پوهنوا ل
دوکتور محمد عمر وردك په دغې جرگه گۍ
کې گډون وکړ .
دجرگه گۍ د نو موړو وزار تونودانکشافي
بودجو په با ب دیو لړ بحث او خبروڅخه
وروسته خپل وروستي قرار قایم کــړ او
غونډه د مازیگر دپنځو بجو او شلو پنځو
دقیقو پور ې روانه وه .

دقوس ۲۳ – دولسي جرگې په عمومي
غونډه کښې چه دولسي جر گې درئیـــس
پوهنوا ل دکتور محمد عمر وردك په ریاست
له غر مې نه پخوا جوړه شوی وه موضوع
گانې دمجلس د منشي وکیل سید مبین‌شاه
امیر له خوا ولوستلې شو ې او دیوه دووتنو
وکیلانو له قانو نې اعتراضو نو نه‌وروسته
دمجلس نصا ب نیمگړی شو او غو نډه پای
ته ورسید .
دانکشا فی پلان او اسا سي تشکیلاتو
جرگه گۍ غونډه وکړه او د پو هنتو ن ،
هیلمند دنا وې ، ملکي هوا یي کابل‌ښاروالي
دافغانستان برښنا موسسې او د پکتیادولایت
دپراختیا د موسسې دریا ستو نو په‌ځوابونو
چه پخوا دو ې د ۴۹ کا ل دانکشا فی بودجې
په باره کې دجرگه گۍ پوښتنو ته‌ورکړې
وو بحث وکړ او جرگه گۍ په دې باره کې
خپله فیصله صادره کړه او غو نډې دماښام
تر پنځه نیمو بجو پور ې دوام درلود .
همدغه راز د ما لیې او بودجې دچاروجرگه

ولســـی جرگـــه

گی دقوس په ۲۲ نیټه دیکشنبې دما ښام په اووبجو غونډه وکړه او د دولت د ۴۹ کال دبودجې په باره کې یې خپل بحث ته دوام ورکړ او په دغې غونډه کې د څـینو وزارتو په ځوابو نو هم بحث او غوروشواو په همدې باره کې لازم تصمیمو نه ونیو ل شـــو ل .

دقوس ۲۴ – دولسی جرگی په عمو می غونډه کې چه دهغې درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه شو ی وه درأیو په اکثر یت دصنا عتی بانك دقانو ن دطر ح په هکله دحکو مت فور ی غوښتن لیك تایید شو .

دمجلس اجندا دولسی جرگی د منشـی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خواولوستل شوه . همدغه رنگه دولسی جرگی منشی د حکو مت لیك چه په هغه کی دصناعتی بانك دقانون دفور یت غوښتنه شوی وه ولوست اوتریولې بحث څخه وروسته‌دفور یت‌غوښتنه دمجلس دغړو له خوا درایو په اکثریت‌تایید شـــوه .

وریسی دولسی جرگی منشی د صنعـتی بانك دقانون د پښتو طر حه دلو مړی ما دی څخه تر درویشتمی مادی پور ی په غونډه کی ولوستله شوه او ددغه قانون دطر حی پر لوستل شوو موادو با ند ی درأیو اخستل راتلونکی غو نډی ته تا ل شو ل .

دبودجې او مالي چارو جرگه گی دوړ می شپې په اووبجو غونډه وکړه او د دولت د ۱۳۴۹ کال دعادی بود جی په مو ضـو ع یی غور وکړ .

غونډه د شپې تر دولسو بجو پور ی‌روانه وه .

دغه راز دانکشافي پلان او اساســـی تشکیلاتو دچارو جرگه گی غونډه وکړه او د ۱۳۴۹ کال د انکشا فی بو دجی او په‌دی باب‌یی دوروستی فیصلی په‌باره‌کـی بحث‌او خبری وکړی او په دی باره کی وروسـتی فیصله راتلونکی غونډی ته تال شوه .

دغه راز په دغی غونډه کی فیصله وشوه چه دجرگه گی دچار شنبې‌دورځې‌په‌راتلونکی غونډه کی دی دصدار ت دو هم مر ســـتیال دپلان او مالیی وزیران گډون وکړی او د دولت د ۱۳۴۹ کال د انکشا فی بو دجـی دمربوطو لگښتونو او دعایداتو دځوتا کـلو قلمو په بر خه کی دی دجرگه گی دغړو پوښتنو ته توضیحا ت ورکړی .

غونډه دماښام تر بنځه نیمو بجو پوری روانه وه .

دقوس ۲۵ – دولسی جر گی د انکشا فی پلان او اسا سی تشکیلاتو د چارو جر گه گی غونډه وکړه او د ۱۳۴۹ کال په انکشافی بودجه یی بحث او خبر ی وکړی .

دغه راز جرگه گی دغر می څخه وروسته پخپلی غونډه‌کی د۱۳۴۹ کال‌په انکشا فـی بودجه باند ی خپلو خبرو او بحث ته دوام ورکړ. اودجرگه گی دپخـوانی تصمیم پـه اسا س دصدار ت دو هم مرستیا ل‌او د مالیی او داخله وزیرانو په داسی حا ل‌کښی چه‌دولسی جرگی رئیس پوهنـوال دو کتو ر محمد عمر ورد ك هم په دغی جرگه گی کی حاضر و دور ځی په دوه نیمو بجو دنوموړی جرگه گی په غونډه کی گډو ن وکړ او د دولت د ۱۳۴۹ دبو دجی د مربو طو لگښتو نو او عایدا تو دټاکلو اقلا مو په با ب یی یودبل پسی دجرگه‌گی دغړو پو ښتنو تـه ځوابونه‌وویل . دغه غونډه د ما ښا م تر پنحه نیمو بجو پور ی روا نه وه .

دتجار ت د جرگه گی د پخوا نی‌تصمیم په اسا س دتجارت وزیر له غر می څخــه دمخه په لس نیمو بجو دجرگه گی په‌غونډه کی گډون وکړ او د داخلی جواز لیکو نو او د داخلی سو دا گرو په اسناد وپوری د مربوطو مالیا تو دور کولو دمقرراتو پـه باب یی دجرگه گی دغړو پوښتنوته‌توضیحات ورکړل او غونډه د دولسو بجو او پنځه‌ویشتو دقیقو پور ی روا نه وه او دتجار ت دنورو مربوطو موضوعگانو تو ضیحا ت د جر گه گی را تلو نکی غونډی ته تال شو ل .

دغه راز د انتخا با تی شکا یا تــو د اوریدلو جر گه گی غو نډه وکړه او دخپلی اجندا په دا خلی موضو عگا نویی غور وکړ او په نتیجه کی فیصله وشوه چه حکو مت دی دپکتیا دولایت دسپیر ی دولسوا لی‌دحوزی نسبتی پاڼی ډیر ژر نو موړی جرگه گـــی ته وړا ند ی کړی دځنډیدو په صـــور ت

کی دپکتیا دولایت والی او د محکمی رئیس
مکلف دی چه د اسا سی قانو ن د ٦٨ ما دی
دحکم په اسا س دجرگه گی د ۱۳٤۹ کال د
جد ی د میاشتی د چار شنبی دور ځی لــه
غرمی څخه دمخه دلسو بجو په غونډه کښی
دانتخابا تی عرض کوونکو دشکا یاتو په
غونډه کښی گډون وکړی او په دی با ب د
جرگه گی دغړو پوښتنو ته ځواب ووا یی
دکر نی او مالدار ی جرگه گی غونډه وکړه
او د هیواد دکر نی په اوسنی وضع با ندی
یی بحث وکړ او فیصلی یی وکړه چه پــه
راتلونکی غونډه‌کی دی‌دکرنی اواوبو لگو لو
وزیر حاضر شی او دجرگه گی دغــړ و
پوښتنو ته دی توضیحا ت ورکړی .

همدارنگه دقوس د ۲٤ نیټی دسه شنبی
دور ځی دماښام په اوو بجو د ما لی‌اوبودجی
دچارو جرگه گی غونډه وکړه او د ۱۳٤۹
کال پر عا دی بودجه یی بحث او خبر ی
وکړی غونډی دشپی تر ۱۲ بجو پور ی‌دوام
در لود .

دکانو او صنا یعو جرگه گی غونډه وکړه
دماهی پر دبر ښنا په هکله په را غـلـی
ځوا بونو او د هیواد دکانو څخه دپخوا په
شان په گټه اخستلو باندی بحث‌او خبر ی
وکړی او په نتیجه کښی فیصله وشوه چه د
افغانستان برښنا موسسی عمو می رئیس‌دی
دجرگه گی دنن ورځی غونډی ته حاضر شی
او د ما هی‌پر د برښنا دپروژی په با ب‌دی
دغړ و پوښتنو ته توضیحا ت ورکړی .

همدغه رنگه د داخله چارو او د محل د
اداری جرگه گی خپل دپرو ن ور ځی‌تــر
غر می دمخه او تر غر می وروستو غونډوکی
دافغانی حاجیا نو د سهمی او نورو چارو په
با ب د او قافو د عا لی اداری دریا ست په
هغو ځوا بو نو چه پخوا جر گه گــی تــه
وړاندی شوی وتر غور لاندی ونیول شو ل
اوتر یولړ بحث‌نه وروسته لازم تصمیمو نه
ونیو ل شو ل غونډی تر دری نیمو بجوپوری
دوام در لود .

همدغه رنگه دشکایاتو او رید لو جرگه
گی‌په غونډه کی پریو شمیــر را رسید لو
عریضو باند ی څیړنه وکړه او په دی‌برخه
کی یی خپله فیصله صادره کړه .

دقوس ۲۸ ــ دولسی جرگ ی د ما لــی
او بودجی دچارو جرگه گی د ماښا م پــه
غونډه کښی د دولت د ۱۳٤۹ کا ل دعادی
بودجی دموضو عگانو په باره کښی بحث‌وکړ
او غونډه دشپی تر دولسو بجو پور ی‌روانه
وه .

دولسی جرگی دانکشا فی پلان اواساسی
تشکیلا تو دجرگه گی دقو س دشپږویشتمی
ورځی په غونډه کښی د دولت د ۱۳٤۹ کال
د انکشا فی بودجی په با ب دفیصلی دصادر
ید لو په موضو ع بحث وشو او غونډی له
غر می نه وروسته تر دووبجو پور ی‌دوا م
وکړ .

دکانو او صنا یعو دچارو جرگی گی په
خپله دقوس دشپږ ویشتمی نیټی په‌غونډ ه
کښی په داسی حال کښی چه دجرگه گی
دپخوا نی تصمیم له مخی دبر ښنا موسسی
ښاغلی رئیس دجرگه گی په غونډه کښــی
گډون کړی و او دجرگه گی درئیس اوغړو
پوښتنو ته یی ځوابو نه وویل د ما هــی
پر د پروژی په باره کښی بحث او خبر ی
وکړ لی .

دغو نډی په پا ی کښی چه تر دولسو
بجو پور ی یی دوا م در لود دجرگه‌گـــی
یو شمیر لیکل شو ی پو ښتنی دبر ښنا د
موسسی ښا غلی رئیس له‌ځان‌سره‌واخیستلی.

د و لسی جر گه د انکشا فی پلا ن
او اسا سی تشکیلا تو په غو نډ ه کښی
د دولت د۱۳٤۹ کا ل په انکشا فی بودجه
بحث وشو په نتیجه کی له بحث اوخبرو نه
وروسته جرگه گی په دی باره کی خپــله
فیصله له یولړ تعدیلا تو سره صادره او
دارالانشاء ته یی سپار له .

د دولت د ۱۳٤۹ کال د انکشا فی بودجی
سر جمع چه حکو مت یی پیشنهاد کړ ی‌وو
دوه ملیارده او څلور سوه ملیو نه افغانی
دی چه دعقر ب له ځوار لسمی نیټی څخه
دقو س ترا ته‌ویشتمی نیټی پور ی دجرگه
گی له خوا بحث او خبر ی ورږا ند ی‌وشوی
دمالی او بودجی دچارو جرگه گی په خپله
غونډه کی د ۱۳٤۹ کا ل په عا دی بو دجه
بحث وکړ او هم په دغی غونډه کی داملاکو
دتصفیی دقانون دځینو ما دو تعد یل او د

ولسـي جرگـه

کجکي او ارغندا ب دبند دحق آبي دقانو ن په باره کي دحکو مت د فور يت دغوښتني له مخي بحث وشو .

دغي غونډي له غر مي نه وروسته دووبجو پوري دوام وکړ ددغي موضو ع فيصلـــه راتلو نکي غنډي ته وځنډ وله شوه .

دشکايتو د اوريد لو په جرگه گي کښي په يو شمير عريضو غور وشو چه په نتيجه کي له يولړ بحث او خبرو نه وروسته لازم تصميمو نه ونيو ل شو ل اودجرگه گـــي فـيصلي دارالانـشأ وسپا رلـي شـو ی د کرني او مالداري جرگه گي په خپله غونډه کي د کر ني داوسني حا لت په موضو ع گانو بحث او خبر ی وکړلي .

دفرهنگي روابطو جرگه گي په غونـــډه کي دولايتو نو دښوونځيو دوضعي په با ب دپو هني دوزار ت پر ځوابو نو با ند ی غور وشو . په دغي غونډه کي دهغوښوونځيو په با ب چه نو ی جوړ يږي او دغه راز د ښوونځيو د ودانيو دجوړ ولو او تر ميمولو دتخصيصيي او دنوو جوړ شو وليســـو او منځني ښوونځيو د پرسو نلو دبشپړ يد لو پر موضو ع بحث او خبر ی وشو ی . او فيصله وشوه چه دپو هني ښاغلي وزير دی ددغي جرگه گي د دوهمي ورځي په غونډه کي دی گډون وکړي او په دی با ب دی د جرگه گي غړو ته توضيحا ت ورکړي .

دتجار ت دچارو جرگه گي په خپله غونډه کښي په مربوطو موضوعگانو بحث اوخبري وکړي په دغي غونډه کي دسودا گرو او د ترانسپور تو نو د خاوندانو په راغلو عريضو با ندی هم بحث او خبر ی وکړي .

دولسي جرگي د داخله چارو جرگه گي غونډه‌وکړه او د افغاني حجا جو دسفر پـر موضو ع يي بحث او خبر ی وکړي . ددغي جرگه گي دغر مي څخه په وروسته غونډه‌کي دعدليي وزير ښاغلي عبدالستار سير تـگډون وکړ اودجرگه گي دغړو پوښتنو ته يـــي ځواب ووايه او دجرگه گي يو لړ ليکلـــي پوښتني دځواب دبرابرولو له کبله دځا ن سره يووړی .

دغه غونډه دمازيگر تر پنځه نيمو بجــو پور ی روانه وه .

دغه راز د ملي دفاع دچارو جر گه‌گـــي په دی وروستيو و ختو کښي دشپي دليسي ديو شمير زده کوونکو دعريضي په با ب بحث وکړ او په دی باره کي يولړ تصميمونه ونيول شول .

دقوس ۲۹ ــ دولسي جرگي په عمو مـي غونډه کي چه دولسي جر گي درئيس‌پوهنوال دکتور محمد عمر وردك پـه مشری جو ړ ه شو ی وه دحکو مت دپيشنهاد شووصنا عتي بانکو نو دطر حي مسوده او د تقنين اوعدلي چارو دجرگه گي طرحه دولسي جر گـــي دمنشي ښاغلي سيد مبين شاه امير په‌واسطه ولوستله شوه وروسته دولسي جرگي يوشمير غړو په دی با ب خپلي نظر يي خر گند ی کړي او زيا ت بحث راتلونکي غو نډی ته وځنډيد .

دولسي جرگي دبودجي او مالي چاروجرگه گي دماښام په‌اوو‌بجوغونډه وکړه او د دولت د ۱۳۴۹ کا ل دعا دی بو دجي پر موضو ع يي بحث او خبر ی وکړ غونډه د شپي تر دولسو بجو پور ی روانه وه .

دقوس ۳۰ ــ دولسي جر گي عمو مـــي غونډی دهغي‌جرگي درئيس پوهنوال دوکتور محمد عمر وردك په‌مشری غونډه وکړه .

دغونډی د اجندا موضو ع دولسي جر گي منشي ښاغلي سيد مبين شاه امير دصناعتي بانکو نو قانون اعـلام کړ چه دنومو ړ ی قانون په طر حي با ند ی يوشمير وکيلا نو خپلي نظر يي څرگندی کړی غونډه‌دماسپښين تر دوو بجو پور ی روانه وه .

دجدی لـمړی ــ دولسي جـرگي دمالي او بودجي جرگه گي دشپي په اوو‌بجو غونډه وکړه او د کجکي او ارغنداو تر بند ولاند ی دتصفيي دقا نو ن تعديلا ت او همد غه‌رنگه دکجکي او ارغندا و د حقا بي دقا نــو ن ضميمي چه دحکومت له خوايي دفور يـــت غوښتنه شو ی وه تر خبرو او بحث لاند ی ونيو لی .

او دشپي په اتو بجو دپلان وزير دکتور عبدالواحد سرا بي ، دهلمند اوارغنداودناوی دانکشاف رئيس او د هلمند والـــــــي

انجنیر میر محمد اکبر رضا دجرگه گــــی دغوښتنی له مخی په غونډه کی گډو ن وکړه او په مربوطو موضو عگانو کی یی‌دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړل او یولړ لیکلی سوا لو نه د هغی دځوا ب دبرابرولو په غرض دځان سره یوړل غو نډی دشپې تر ۱۲ بجو پور ی دوام وکړ اودجر گه گی له خوا لازم تصمیمو نه ونیو ل شو ل .

همدغه راز جرگه گی له غر می نه پخوا په لسو بجو غونډه وکړه او د کجــــکی او ارغنداو دبندو نو دقانون دضمیمو دتعد یل په باره کښی یی بحث وکړ او په نتیجـــه کښی له یولړ بحث او غور نه وروسته یی خپله فیصله دنو موړی فیصلی په دو همه او دریمه ماده کښی له ځینی تعد یل سره صادره کړه او دارالانشاء ته یی‌وسپار له .

دغی غونډی له غر می نه وروسته دووبجو پوری دوام درلود. دداخله اومحلی اداری د چارو جرگه گی له غر مــی نه پخوا او وروسته غونډی وکړ لی او دښار جوړولو دعمو می ریا ست لیك یی چه د دارالانشا ء له لاری هغی جرگه گی ته رسید لی و تر غور لاند ی ونیو او په دی‌باره‌کښی وروستی فیصله راتلو نکی غونډه ته وځنډول شوه .

دجدی ۳ – دولسی جرگی یو شمیر جرگه گیو غونډی وکړ لی او په خپلو مربوطــــو موضوعگا نو یی بحث‌وکړ .

دشکایتو داوریدلو او دقانو ن د تطبیق په جرگه گی کی دکابل دښار دبازارونو د یوشمیر طوافانو (تبنگ والاوو) په عریضو غـــور وشو.

په دغی غونډه کی دکابل سر پر ســـت ښاروال ، امنیه قوماندا ن او دترا فیکومدیر گډون کړی وو اوپه هره برخه کی یی د جرگه گی درئیس اوغړ یو پوښـــــتنو تـــه ځوابو نه وویل .

همدغه راز دجرگه گی دغړیو یو شمیر لیکل شوی پوښتنی یی دځوابو نو دبرابرولو له پاره٠ له ځانو سره واخیستلی .

دمالی او بودجی دچارو دجرگه گی دجدی د دوهمی نیټی دماښام په غونډه کی چــه دشپې تر دوولسو بجو پوری یی دوا م‌وکړ د دولت د۴۹ کال د عادی بودجی په باره کی بیا غور وکړ .

دفرهنگی چارو په جرگه گی کښــــی د ښوونځیو دپروگرا مونو دهغو لیسو دتعلیمی سویی چه په ۱۳۴۹ کال کی نو ی تاسیس شوید ی تخصیصیی دښوونځیو دو دانیود جوړیدلو او تر میم او د مربوطو ښوونځیو دښوونکو او فنی پرسونل دژوند د عمومی حالا تو په موضو ع بحث اُو خبر ی‌وشوی .

دصدار ت دو هم مرستیا ل دپو هنی وزیر دکتور عبدالقیوم په داسی حا ل کی چه د هغه وزار ت د پلان رئیس ور سره ملگری و له غرمی نه پخوا په لسو بجو په جر گه گی کی گډون وکړ او دجرگه گی دغړ یو پوښتنو ته یی ځوابو نه وویل .

دفرهنگی چارو دجرگه گی غو نډی لــــه غرمی نه وروسته تر در یو بجو پور ی‌دوام وکړ .

دجدی ۵ – دولسی جرگی د مالی‌اوبودجی دچارو جرگه گی غونډه وکړه او دمخابرا تو دوزار ت ځواب چه د مالی او بودجی دجرگه گی دسوا ل په مقابل کی چه پخوا د هغه وزار ت څخه شو ی و تر څیړنـــی لانـــد ی ونیوه او په نتیجه کی ترغرمی دمخه په‌لس نیمو بجو دمخابرا تو وزیر انجـــنیر محمد عظیم گران دجرگه گی په غونډه کی گډو ن وکړ او دمخابراتو دوزارت دتر تیب شو ی بودجی دارقامو او څرنگوا لی په با ب دجرگه گی دغړو پوښتنو ته ځوا بو نه ورکړه . غونډی د غر می تر ۱۲ بجو پور ی دوا م درلود همدغه رنگه دشکایا تو داوریدلوجرگه گی غونډه وکړه او پر رارسید لو عریضویی خبری وکړی اوتریو لړ بحث نـــه ورستـــه خپله فیصله صادره او دارالانشا ته یـــی وسپارله .

همدغه رنگه جرگه گی تر غر می وروسته غونډه کی دکابل دیو شمیر در ملخرڅوونکو دعرض موضو ع تر څیړنی لاند ی ونیو له او تر یولړ بحث وروسته دجرگه گی فیصله راتلونکی غونډی ته پاتی شوه .

همدغه رنگه د انتخابا تو دشکا یاتو د اوریدلو جرگه گی غونډه وکړه او د پکتیا ولایت دسپیر ی دولسوالی عریضی اوهمدغه رنگه دیوشمیر فیصلو دمخه اومربو طــــو مراجعو ته دابلا غو لو سره سره چه‌دولا یت

ولسـي جرگـه

او د محاکمو ریاست د څه مقصد او مرا م دپاره دسپیری دولسوالی دانتخا باتو دپاڼو او سوابقو په راڵیږ لو کی تعلل کو ی‌یولی بحث وشو او په نتیجه کی فیصله وشوه چه دغه موضو ع دی په یوه ځانګړی پیشنهاد کبنی دجرگه گی دغړو دنظر یوسره‌یو ځای عمو می مجلس ته وړاند ی شی .

دجدی ٦ – دولسی جرگی په عمو مـــی غونډه کی چه دمغی جرگی درئیس پو هنوال دکتور محمد عمر وردك په مشر ی جـوړه شوی وه دصنعتی بانك دقانون مسوده‌تربحث لاندی ونیو ل شوه په دغه غونډه کی لومړی دمجلس اجندا چه یوشمیر موضو عگا نی‌په کبنی وی دولسی جرگی د منشی ښا غلـــی سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه وروسته بیا یو شمیر وکیلانو په رون سره چه دمخه یی اخستی وو دصنعتی با نك د قانون په مسوده خپلی نظر یی خرگند ی کړی .

غونډه دغر می وروسته تر دوو بجو پوری روانه وه .

دجد ی ٧ – دصنعتی بانگو نو دقانو ن مسوده دولسی جرگی په غونډه کي چه د مغی جرگی درئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردك په مشر ی جوړه شوی وه تربحث لاندی ونیول شوه .

په دی غونډه کی لومړ ی دمجلس‌اجنداچه یوشمیرموضوعگانی په‌کی شاملی دی‌دولسی جرگی دمنشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا ولوستل شوه او وروسته له هغـه یو شمیر وکیلانو دصنعتی بانگو نو دقا نو ن دمسودی په باره کبنی‌خپلی‌نظر یی خرگندی کـــړی .

غونډه له غر می نه وروسته د دووبجو پوری روانه وه .

همدغه راز دولسی جرگی دمالی اوبودجی دچارو دجرگه گی دوړمی شپی په غونډه کی دکرهنی او اوبو لگو لو وزیر ښا غلـــی عبدالحکیم او دشپی په لسو بجو دکانو او صنایعو وزیر ښاغلی امان الله منصور ی گډون وکړ او دنوموړو وزار تو دعا دی‌بودجی دمر بوطو موضوعاتو په با ب یی دجرگه‌گی دغړو پوښتنو ته ځوا بو نه وویل غونډی دشپی تر ١٢ بجو پوری دوام در لود .

دجدی ٨ – دولسی جرگی په عمو مـــی غونډه کی چه دمغی جرگی درئیس پوهنوال دکتور محمد عمروردك په مشری جوړه شوی وه دغونډی اجندا چه یوشمیر موضوعگا نی او یو نور ی پیشنهاد وو دولسی جر گی دمنشی ښاغلی سید مبین شاه امیر له خوا غونډی ته ولوستل شو او وکیلا نودنوریت پیشنهاد ته په عمو می مجلس کبنی لومړی حق ورکړ او پر هغه باند ی بحث او خبری شروع شوی .

په دغه پیشنهاد کی ویل شو ی دی چه دکار دزیا توالی په نسبت بیله مالی‌اوبودجی او انکشافی پلان جرگه گیو څخه چه‌عمومی مجلس دوړځنیو غونډی دپا ی ته رسیدو وروسته دشپی له خوا خپل کار ته دوا م ورکو ی نو دجرگه گی دکار په ورځو لکه شنبی چهار شنبی اوپنجشنبی کبنی دی هم عمو می مجلس جوړ یږی او پر مهـــمو موضوعاتو باند ی دی غور او خبرنه‌کوی .

وروسته له هغه چه نوموړی پیشنهادمطرح شو یو شمیر زیاتو وکیلانو په هغه باندی خپل نظر خرگند کړ او درایو په اکثر یت نوموړی پیشنهاد تصویب او تایید شو .

همدغه رنگه په‌دغه غونډه‌کـی دصنعتـی بانك دقانون دمسودی په موضو ع یو شمیر وکیلانو چه پخوا یی رون اخستی وو خپلی نظر یی خرگندی کړی .

همدغه رنگه دننگر هار د ده بالا د١٣دوری دوکیل ښاغلی سید آغا خان دغړ یتو ب وثیقه چه په دغه راوروسته ورځو کـــی د وثیقو دجرگه گی تر غور وروسته عمو می غونډی ته وړاند ی شوه عمو می غو نډی د نوموړی وکیل غړی توب تایید اوتصو یب کړ عمو می غونډه دغر می وروسته تریو ی نیمی بجی پور ی روانه وه .

همدغه رنگه دولسی جرگی دمالی اوبودجی جرگه گی دوړمه شپه داطلا عاتو اوکلتور د وزار ت پر بودجه باند ی خبر ی وکړی .

داطلا عاتو اوکلتور دوزار ت معین ښاغلی محمد خالد روښان او دنو موړی‌وزارت اداری رئیس دشپی په اتو بجو د جرگه گی پـــه

غونډه کی ګډون وکړ او داطلا عاتو اوکلتور دوزار ت دعادی بو دجي په با ب دجرګه‌ګۍ دغړو پوښتنو ته ځوابو نه ورکړه او یولړ لیکلی پوښتنی یی دځواب دبرا بر ولو دپاره دځان سره یو وړی .

دجدی ۹ – دولسی جرګی په‌عمومی‌غونډه کښی چه دهغی جرګی درئیس‌پوهنوال دکتور محمد عمر وردك په مشر ی شوی وه‌دصنعتی بانکونو دقانون په مسوده بحث وشو .

په دغی غونډه کښی لو مړی دمجلس‌اجندا چه یوشمیر موضوعګا نی پکښی شا ملی وی دولسی جر ګی دمنشی ښاغلی سید مبین‌شاه امیرله‌خوا ولوستل شوه او وروسته له‌هغه یوشمیر وکیلانو د هغــــه نو بــــت په‌اساس چه پخوائی نیولی ود صنعی با نـــــګو د قانون د مسودی په باره کښی خپلی نظریی خرګند کړی غونډی له غرمی نه وروسته‌دوو بجو پوری دوام در لود .

دولسی جرګی د مالی او بودجی دچا رو جرګه ګۍ غونډه و کړه او په داسی حـــــال کښی چه نصاب هم پوره‌و د دو لت د۱۳٤۹ کال د عادی بودجی په با ره کښی بـحث و کړ .

د جدی ۱۲ – دولسی جرګی د بو د جی او مالی چارو جرګه ګۍ د شنبی د اوو بجو شخه تر (۱۲) بجو پوری غونډه و کړه ا و په هغه کی د ستری محکمی قا ضی د کتور حقوقی او د ترا فیکو ددیوان ر ئیس‌اودستری محکمی اداری ر ئیس ګډون و کړ او دستری محکمی دادار ی تشکیلا تو او بو د جی پــــه باره کی د جر ګه ګۍ د غړو پو ښتنو تــــه ځوابونه ورکړه غوندی د شپی تر ۱۲ بجـــو پوری دوام در لود .

د جدی ۱۳ – د و لسی جرګی عـــمو می غونډه د هغی جرګی د ر ئیس پو هنوا ل دکتور محمد عمر وردګ په ر یا ست شوی وه‌او له غرمی نه و ر وسته تر د وو بجـــو پوری یی دوام و کړ .

په دغی غونډه کښی د صنعتی با نکو نو د قانون مسوده دولسی جرګی د منشی‌ښاغلی سید مبین شاه ا میر له خوا و لو ستــــل شوه د غه مسوده پخوا د حکو مت له خوا دقانونی مر حلو د تیر و لو له پاره ولسی جرګی ته سپارل شوی وه او له څو و رځو را هیسی په هغی باندی بحث دوام لری .

په‌دی غونډه کښی له‌یو لړ بحــث نـــه وروسته د نو موړی قا نون له لو مړی مادی شخه تر شپاړ سمی پوری درایو په ا کثریت تائید او تصویب شو .

همدغه راز دولسی جرګی د مالی اوبودجی دچارو جرګه‌ګۍ غونډه و کړه او د دو لــت دانکشافی بودجی په باره کی ئی بحث ا و خبری و کړ لی او دغی غونډی د شپی تـــر دوولسو بجو پوری دوام و کړ .

د جدی ۱۵ – و لسی جرګی د صنعتی بانکو نو دقانو ن مسوده درایو په مطلـــق اکثریت تصویب کړه دافغا نستان د صنعتی بانکو نو د قانون مسوده دولسی جر ګی په غونډه کښی چه‌دهغـــی جـــرګـــی د رئیـــس پو هنوال د کتور محمد عمر وردګ په‌ریاست جوړه شوی وه درأیو په مطلق ا کثر یت تصویب شوه . په د غی غونډه کی دد غـه قانون پاتی‌مادی‌دولسی جرګی دمنشی ښاغلی سید مبین شاه ا میر له خوا و لو ستلی شوی او وروسته له هغه د هری ما د ی په باب رائی وا خیستلی شوی په نتیجـــــــه کی ئی پاتی مادی د رایــو په ا کثر یـــت تصویب شوی ، ددغه قانون مسو ده چه ۲٦ مادی پکښی شا ملی دی وروسته لـــه هغه د اساسی قانون د حکم په ا سا س دکل په صورت و لوستل شوه او د نوموړی قانون د تقنین او عدلی چارو دجرګه ګۍ له نظریی او فیصلی سره سم درایو په مطلق اکثریت تائید اوتصویب شو.

دولسی جرګی د بو د جی او مالی چارو جرګه ګۍ ماښام غونډه و کړه او د خپـــلو پخوا نیو مطا لعاتو په لړ کښی ئی د دولت د۱۳٤۹ کال په‌عادی بودجه غور و کړ .

د غی جرګه‌ګۍ د پو هنی د ۱۳٤۹ کال دعادی بودجی په باره کښی خپله فیصله په دی و ختو کښی صا دره کړی اود نها ئی او وروستی غور له پاره ئی د و لسی‌جرګی عمومی مجلس ته سپا ر لی ده .

نو موړی غونډی د شپی تر یوی نیمی

ولسي جرگه

بجي پوري دوام و کړ .

دجدي ۱٦ — دولسي جرگي د ما لي ا و بودجي دچارو جرگه گۍ د جدي داوه لسمي شپي په اوو بجو غونډه و کړه او ددولت د ۱۳٤۹ کال په انکشافي بودجه ئي بحث وکړ . د غي غونډي د شپي تر دو لسو بجو پوري دوام و کړ .

د جدي ۲۰ — دولسي جرگي دمالي ا و بودجي د چارو جرگه گۍ د ماښام په اوو بجو غونډه و کړه او د کرني او او بولگولو مخابراتو ، فوا يد عامي د وزارتو اوستري محکمي پر ا نکشا في بو د جو او ددا خله وزارت د محل دانکشاف د بودجي په يو ه بر خه باندي يي خبري او څيړ نه و کـړ ه او په نتيجه کښي فيصلي و شوه چه‌دجرگه گۍ په را تلو نکي غونډه کښي دي د محل دانکشاف ر ئيس گډون و کړي او دجر گه گۍ د غړو پو ښتنو ته دي ځوا بو نـــه ور کړ ي .

غونډه د شپي تر ۱۲ بجو پوري د وام درلود .

دجدي ۲۱— دولسي جرگي د بود جــي او مالي چارو جرگه گۍ د ماښام په اووبجو غونډه و کړه او ددولت دانکشافي بو د جي ددولت پر مو ضوع يي د ورستي ځل دپاره بحث او خبري وکړي غونډه د شپي تردوو بجو پوري روانه‌وه ا ويه‌نتيجه کي‌دانکشافي بودجي څيړ ني ته خاتمه و ر کړ ي شوه .

د دلوی ٥— د ولسي جرگي عمومي‌غونده د هغي جرگي د ر ئيس پو هنوال د کتو ر محمد عمر و رد گ په مشرۍ جوړه شوه.

په دغي غونډه کي د مجلس اجندادولسي جرگي دمنشي ښاغلي سيد مبين شاه ا مير له خوا و لوستله شوه و روستـه بـيا د اساسي قا نون د (۷٥) مادي په ا سا س د دولت د ۱۳٤۹ کال د عادي او ا نکشا في بودجي په هکله د حکو مت پيشنهاد ا و د مشرانو جرگي مشو ر تي نظر يه ، همد غه رنگه د و لسي جر گي د مالي او بو د جي اوانکشافي جرگه گيو نظر يي چه پـخـوا دارالانشاء ته رسيد لي وي د و کيلا نـــو داستحضاري په غر ض د يو کل په ډ و ل ولوستل شو ی او په د غه بر خه کي د عمومي مجلس بحث او فيصله و را تلو نکو غونډو ته و ځنډ يدل .

د لوی ٦— د ولسي جرگه عــــمو مي غونډه د هغي جرگي د ر ئيس پو هنوال دوکتور محمد عمر وردگ په مشر ۍ جوړه

شوه او د و رځي تر دوو بجو پو ري يي دوام و کړ .

دولسي جرگي د غو نډ ی ا جنډا چه د دولت د ۱۳٤۹ کال د عادي او ا نکشا في بودجي مو ضوع وه د نصاب د بشپړ يدلو او ا علام کو لو څخه وروسته د ولسي‌جرگي د منشي ښاغلي سيد مبين شاه ا مير له‌خوا و لوستله شوه .

په دغي غونډه‌کي يو شمير و کيلا نـــو په دي باب خپلي مختلفي نظر يي څرگند ی کړی اوددغي بودجي دځينـو اقـلا مو پــه باب يي د عمو مي مجلس څخه د تعد يــل او تنقيص غو ښتنه و کړ ه .

د غونډي وروستي تصميم او پدی با ب زيات بحث را تلو نکو غونډو ته و ځنډول شو .

د دلوی ۷— دو لسي جرگي پــــــه عمومي غونډه کي چه د هغي جرگي د رئيس پو هنوال د کتور محمد عمر ور د گ په مشري جوړه شوي وه ددولت د ۱۳٤۹ کا ل په عادي او ا نکشافي بو د جه بحث‌وشو . دغونډي له شروع کيدو نه پخوا د و لسي جرگي منشي و کيل سيد مبين شاه ا مير د مجلس ا جندا و لو ستله او يو شمير وکيلا نو د بودجي په باره کښي خپل نظريي څر گند ی کړ لي .

ددلو ی ۱۰ – دولسی جرگی د تقنین اوعدلی چارو جرگه‌گی له غرمی نه پخو ا غونډه و کړه او د هیلمند او ا رغندا ب د ناوی د پرا ختیا دمربو طو قوا نینو دتعدیل په باره کښی یی د حکو مت پیشنها د ترغور لا ندی و نیو .

د غه مو ضوع پخوا د مالی او بود جی دچارو په جرگه‌گی کښی هم مطا لعه‌شوی او د زیات غور له پاره د غی جرگه گی ته سپارل شویده .

د جرگه گی غړ یو له یو لړ بحث ا و خبرونه و روسته دغه‌موضوع چه د شما لان دپروژی تمویل هم پکښی ذکر شوی د ی درادیو په‌اکثریت تائید کړه او دعمو می مجلس د وروستی غور له پاره یی‌دارالانشاء ته و سپا ر له .

ددلوی ۱۲ – ددولت د ۱۳۴۹ کال عادی او ا نکشافی بو د جه دولسی جر گی په عمومی غونډه کښی درایو په اکثر یت‌تائید او تصویب شوه .

دولسی جرگی رئیس دبو دجی له تصویب نه و روسته د و لسی جرگی د دیارلسمی دوری د دوهم‌کال دلومړیوغونډو دکار اوږدوالی پای ته‌رسیدل دلوی خدا ی (ج) په نا مه او دافغانستان د نجیب ملت په سعادت او نیکمر غی ا علام کړ .

د غه غونډه د و لسی‌جرگی د ر ئیس پوهنوال د کتور محمد عمر وردك په‌ریاست شوی وه او له غرمی نه و روسته ددو بجو پوری یی دوام و کړ.

په دغی غونډه‌کی د مجلس ا جندا چه د دولت د ۱۳۴۹ کال بودجه او یو شمیربیل بیل پیشنهادونه پکښی شا مل وو د ولسی جرگی د منشی و کیل سید مبین شاه ا میر له خوا و لوستل شوه ددولت د ۱۳۴۹ کال بودجه له څو مودی را هیسی د نها یی غور او تصویب له پاره عمومی مجلس ته‌وړاندی شوی وه و روسته له هغه چه‌په پر و نسی غونډه کښی یو شمیر و کیلا نو په دی‌باره کی خپلی نظر یی څرگند ی کړلی د حکومت په پیشنهاد د مشرا نو د جرگی او دولسی جرگی د مالی او بودجی د چارو دجرگه‌گی مشورتی نظریو او د و کیلانو د نو رو پیشنهادو به باره کی رایی وا خیستلی‌شوی چه په نتیجه کی یی ددولت د ۱۳۴۹ کا ل د عادی او ا نکشافی‌بودجی په باره کی د ولسی جرگی د مالی او بود جی د چا ر و د جرگه گی نظر په درا یو په ا کثر یت تائید اوتصویب شوه.

وکیلانو پخوا د یوه پیشنها د په اساس چه د فو ر یت د غوښتنی‌حق پکښی‌شوی وو ددولت دبودجی اونورو ضرو ری قوا نینو تر تصویب پوری د د یار لسمی د و ر ی د دوهم کال دلومړیو غونډو د اوږدوالی دوام ا علام کړی وو .

ددکتور محمد لبیب شقیر مسافرت

په افغانستان کښې

دعربی متحد جمهوریت دپار لما ن رئیس دکتور محمد لبیب شقیر دښه نیت د یــوه هیئت په مشر ی د ۱۳٤۹ کال دجد ی په ۲۵ تر غر می وروسته په پنځو بجــو او دیرشو دقیقو دننگر هار دلاری کــابل ته راورسید او داولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردگ ، د خار جه چا رو د وزار ت سیاسی معین دکتور روان فرهادی، دخار جه چارو د وزار ت دتشریفا تورئیس دکتور سعدالله غوثی او د افغانستان اوعربی متحد جمهوریت ترمنځ د دوستی د ټولـنی منشی ښاغلی عبدالحمید مبارز له خـوا په کابل کی ورته هر کلی وویل شو .

دولسی جرگی رئیس پوهنوال دکـتـو ر محمدعمر وردك هغه وخت چه دعربی متحـد جمهوریت دپارلمان رئیس دکتور شقیر تـه‌ښه راغلی وایی

دعربی متحد جمهوریت دپار لمان رئیسنی دکتور محمد لبیب شقیر اوده ملگری پــه هغه ـمیلمستیا کښی گډون وکړ چه دشپــی په‌اتو بجو داولسی جرگی درئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردگ له خوا دده په‌ویاړ دکابل په هوتل کښی ترتیب شوی وه .

په‌دی میلمستیا کښی دمشرانو دجرگــی رئیس سناتور عبدالهادی داوی دصدارت لومړی مرستیال ښاغلی عبدالـلله یفتلــی دکابینی غړو ،دشورا ددواړو جرگو ادار ی هیئت ،دخا ـجه چارو دوزارت اودافغانستان اودمتحد عربی جمهوریت ددوستی دټولنــی ځیتی اراکین ،په‌کابل کښی دمتحد عربـــی جمهوریت لوی سفیر او دهغه سفارت غړو گډون کړی و .

په‌دی وخت کښی داولسی جرگی رئیســـ پوهنوال دکتور محمد عمر وردگ وویل :

جلالتمآب اوگرانو ورونو !

ډیر خوشحال‌یم دافغانستان‌داولسی‌جرگی له‌خوا دستاسو دهیود درئیس او خلکــو د مــخصوص نماینده په‌حیث ستاسواوستاسو دملگرو هرکلی کوم .

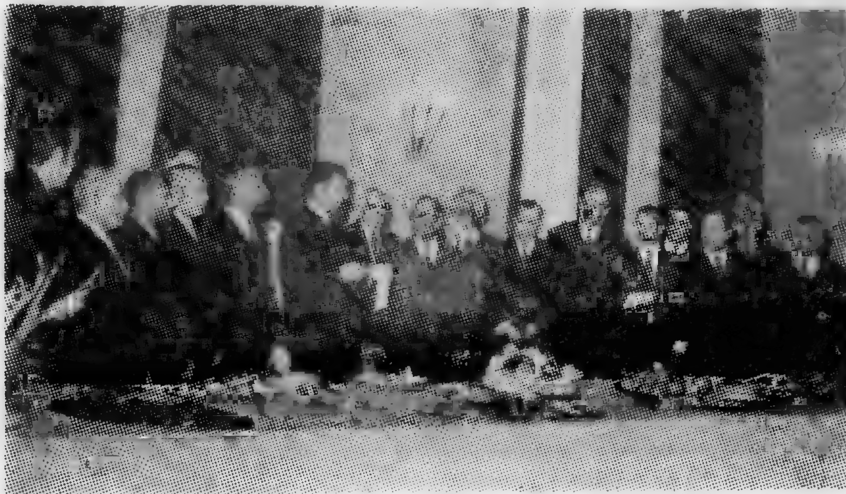
دافغانستان خلك چه دوروری اوپه معنوی نه شلید ونکی مزیو سره دعربو له ملت‌سره نیژدی والی لری ستاسو دخلکو هیلی دزړه له کومی دقدر وړ بولی اوستاسو د حقـــه حقوقولو استردادنه ئی جدی ملاتړ کړی او کوی ئی .

دافغانستان خلك ښه ملتفت دی‌چه دمتحد عربی جمهوریت خلك داسرائیلو دتیری‌کولو دسیاست په مقابل کښی دحقوقو څخه اود ډیول بشر دکتو دساتلو دپاره‌دعدالت په‌لاره کښی مهمی وظیفی په غاړه لری .

اوس دټولی نړی سولی غوښتونکـــی او عدالت خوښونکی خلك پو هیږی‌چه اسرائیل هیله‌ مند دی چه داور بند کرښه دو خت په تیریدو سره یوه سرحد په حیث وپیژ نی او اوربند د دوام له لاری دخپل پرا خـــتیا غوښتونکی سیاست په گټه دنړی په عامــه افکارو تاثیر واچوی .

له همدغه ځایه ده چه مونږ د متحـــــد عربی جمهوریت د جمهور رئیس جلا لتماب انور السادا ت نظر په پوره تاییده وو په داسی توگه چه د اوربند دوام په دی شر ط دی چه دعر بو دنیولو شوو سیمو د خوشی کولو دپاره داسرائیلو له خوا و خــــت وټاکل شی .

هیله کوم د ملیمستیا په وخت کی زمااو د افغانستان دولسی جر گی دغړ یوسلامونه

داولسی جرگی رئیس پوهنوال دکتو رمحمد عمروردك‌دوینا په حال کښی

دمتحد عربی جمهوریت دملی شورا غړ یواو
په هغه ځای کی زمونږ ټولو ورونوته ورسوی.
په پای کښی له لوی خدای څخه هیله کوم
چه عرب ورور ملت او دورور متحد عر بی
جمهوریت خلکو ته د خپلو حقوقو دترلاسه
کولو په غرض دوی ته توفیق ورکی .

د دوکتور محمد لبیب شقیر ځوابیه وینا :
محترم دوسته دافغانستان دولسی جرگی رئیس
او گرانو ورونو :

انسان کله له داسی لحظو سره مخامخ
کیږی چه د هغو له بیان او تعبیر نه عاجز
پاتی کیږی او داله هغو لحظا تو څخه دی
چه زه په دی وخت کښی زمونږ د دواړوملتو
تر منځ د ژوری تاریخی دوستی څخه دخپلی
قدر دانی مراتب څرگندوم .

په دغه هیواد کښی ځان په پر دی ځمکه
کښی نه ونیم بلکه ځان دخپلو ورونو په منځ
کښی گنم زمونږ فقید جمهور رئیس جما ل
عبدالناصر د افغانستان باچا معظم همایو نی
اعلیحضر ت او د افغانستان د خلکو سره
لوی محبت درلود او دهغوی احترام کاوه
همدغه رنگه زمونږ اوسنی جمهور رئیس
انورالسادا ت همایو نی معظم اعلیحضر ت او
ستا سی دهیواد دخلکو په نسبت مخلصا نه
دوستی په زړه کښی روزی .

عقیده لرم چه زمونږ دملتو تر منځ دوستی
به پایه داره او دایمی وی زمونږ هیئت
یوشمیر هیوادو ته دعربی متحد جمهور یت
د دریځ دشر حی دپاره مسا فر ت کړی دی
خو احساس کوم چه په افغانستان کښی کوم
مطلب توزیع ته دلوزوم ضرور ت نشته ځکه
چه تاسی دعر بو قضیه دځان قضیه گڼی نو په
دغه وجه ستاسی هیواد ته زمونږ دمسافر ت
هد ف زمونږ په نسبت ستا سی د دا یمی
تایید څخه سپاسگذاری ده . کومی نظر یی
موچه د اسرائیلو دمقصد ونو اوهدفونو په
باره کی څرگند کړی دی عین حقیقت دی د
اسرائیلو هد ف په منځنی ختیځ کی د
جنبشونو دپر مختگ له پښو غور ځول دی د
اسرائیلو دتیر یو نتیجه دعربی سیمو نیول
دی مونږ خپل ټول کوښښونه دی ته متوجه
کوو چه د دغه مشکل دپاره یوه سو له ایزه
او شرافتمندا نه دحل لاره پیدا شی .

باید په یاد ولرو چه مونږ دامنیت دشورا
فیصله ومنله اواسرائیل دهغی دمنلو څخه غاړه
وغړوله مونږ دځلور لویو هیوادو خبر ی
ومنلی مگر اسرائیلو دهغو له منلو څخه
ډډه وکړه . مونږ د امنیت دشورا دفیصله
لیك دتطبیق دپاره در اجرز پلان وما نه
مگر اسرائیل دهغه په مخ کښی خنډو نه
پیدا کو ی مو نږ د دی دپاره چه د
راجرز پلان عملی شی دشپږ ومیاشتو دپاره
مود اوربند د دوام سره موافقه وکړه مگر
داسرائیلو حکو مت غواړی چه اور بند په
دایمی توگه دخپل اشغال دپاره یوه وسیله
وگرزوی .

د اسرائیلو په دریځ کښی نقا ضت
موجود دی او دا ځکه چه په ظاهر ی شکل
اور بند غواړی مگر په حقیقت کښی داشغال
د دوام غوښتونکی دی تر څو چه دو خت او
زمانی په تیریدلو سره په نیو ل شو وسیمو
باندی دتملك دعواګانی پورته کاند ی .

دعربی متحد جمهوریت دریځ څر گند دی
په هغه صور ت کښی چه اسرائیل د نیول
شوو سیمو څخه دوتلو سره موافقه وکړی
او دغه ځمکی بیرته خپلو خاوندا نو ته
ور پر یږ دی هغه وخت دی چه مونږ داوربند
له دوام سره موافقه کو و او په داسی صورت
کښی چه داسرائیلو مقصد داور بند د دوام
له لاری داشغال د مودی اوږدید ل وی په
هغه صور ت کښی دغه راز اوربند نه منو
مونږ یقین لرو چه حق او عدا لت زمو نږ
پر خوادی او یقین لرو چه اسرائیلو د
استعمار لاره او طریقه غوره کړی ده لکه چه
پوهیږی دمصر خلك تل داستعمار په ضد
درید لی دی او سره له دی چه زمونږ هیواد
دخار جی تیریو له پرله پسی څپو سره
مخامخ شوی مگر مصر په پای کښی دغو
څپو ته ماتی ورکړی او د مصر اسلا می
فرهنگ خوند ی پا تی شوی دی . مگر
یقین لرو چه پخپله مبارزه کښی بریالی
کیږو او په دغه برخه کښی ستا سو تایید
دقدر وړ گڼو که څه هم زمونږ دکوښښ او
مبارزی لاره اوږ ده اوله کړ کیچو څخه
ډکه ده مگر دخلکو په ملاتړ هواره کیږی .
هیله لرو چه دنړ ی عامو افکا ر روښانه
کړو چه زمونږ مقصد تیر ی نه دی بلکه د

تیریو په مقابل کښې دفاع وکړو او په دغه برخه کښې دنړ ی ـ عامو فکرونو ته چهزمونږ په برخه کښې تفاهم لری اوستا سو دښې میلمه پالنې ښخه دتشکر په ښرگند ولوسره وعده در کوو چه ستاســو د دوســـــتی او وروگلوی ـ پیغام او احساسا ت به دعر بی متحد جمهوریت خلکو او رئیس تهورسوو مونږ پو هیږو چه ستاسو هر کلی یوا ښی زموږ ښخه نه بلکه دهغه ملت ښخه شوی دی چه ستاسو دملت سره دو رور گلو ی ـعلایق لری او دغه ورور گلوی ـ ژوری ریښې لری .

دښان او د خپلو ملگرو له خوا خپلـــی دزړه له کو می آرزو گانی دافغانستان دپاچا او د افغانستان دخلکو او د سلا متیا أونیك مرغی ـ دپاره ښرگندو . تل دوی دعر بی‌متحد جمهوریت او افغانستان دملتو نو تر مـــنښ دوســـــتی .

دعربی متحد جمهوریت دپار لما ن رئیس دکتور محمد لبیب شقیر او د ده ملگر ی د جدی په ۲٦ د ور ښی په لسو بجو اودیرشو دقیقو په داسی حال کښې چه په کابل کښې دعربی متحد جمهوریت لوی سفیر همورسره وو . د اعلحیضر ت شهید سعید مقبر ی‌ته لاړل او دوی داتحاف ښخه وروسته‌یی دگلو کیډی پر ی کیښبوداله . همــــدا رنگـــــه دعربی متحد جمهوریت دپار لما ن رئیـس دکتور محمد لبیب شقیر له غر می نه پخوا په یوولسو بجو له صدرأعظم او د خارجه چارو له وزیر ښاغلی نور احمد اعتما دی سره د صدارت عظمی په مانی ـ کښې وکتل .

دکتور لبیب شقیر په دغی کتنه کښې‌د عربو په باره کښې دافغانستان دخلکو او حکومت له طرفدار ی ـ ښخه دعر بی متحـــد جمهوریت درئیس انور السادا ت او د هغه هیواد دحکو مت او خلکو تشکر ښرگند او دمنښنی ختیښ دوروستیو جریانا تو اوعادلانه سولی دتامین دأمکان په باره کښې یی دخپل هیواد موقف بیان کړ .

صدراعظم ښا غلی نور احمد اعتما دی د منښنی ختیښ دحالاتو اووروستیو جریاناتوپه باره کښې د افغانستان موقف ښرگند کړ او دعربو له حقوقو ښخه یی دافغانستان‌ملاتړی بیا .تایید کړه .

صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتـــمادی د خبرو په پای کښې دافغانستان د مرمر واو رخام ډبرو نمو نی چه د مرحو م جـــما ل عبدالناصر په مقبره کښې په کار ور ښخه واخیستل شی دعربی متحد جمهوریت د ملی شوری رئیس دکتور لبیب شقیر تهورکړلی باید وویل شی په هغه وخت کښې چـــه صدرأعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دعر بی متحد جمهوریت دفقید جمهور رئیس دخښولو په مراسمو کښې دگډون له پاره قا هر ی ته تللی و دمرحوم جمال عبدالناصر په قبر کی په کار اچو لو له پاره دافغانی ډبرو د وړاند ی کولو له پاره دافغانستان هیلـــــه ښاغلی انورالسادا ت ته وړاندی کړی وه .

دکتور لبیب شقیر دافغانی مرمر و اورخام ډبرو دنمو نو له کتلو نه وروسته‌دافغانستان دغه اقدأم د عربو د یو و الی اوداسلامی نړی ـ دپر مختگ او د دواړو هیوادو دخلکو ترمنښ د دوستی دټینگیدو په لار کښـــی د مرحوم جمال عبدالناصر دکوښښو ښخـــه د قدر دانی نښبه وبلله او تشکر یی ور ښخه وکـــــړ .

دعربی متحد جمهوریت دملی شورا رئیس دوکتور محمد لبیب شقیر او دهغه ملگرو تر غرمی وروسته په دری نیمو بجودولسی‌جرگی درئیس پوهنوال دوکتور محمد عمر وړد ك سره وکتل .

په دغه کتنه کی دولسی جرگی لو مړ ی نایب ښاغلی کرزی او دولسی جر گــــی منشی ښاغلی سید مبین شاه امیر او پـــه کابل کی دعربی متحد جمهوریت لوی سفیر هم گډون در لود .

همدغه رنگه دعربی متحد جمهوریت دملی شورا رئیس ددغی ورښی په ښلور نیمو بجو دمشرأنو جرگی درئیس سنا تور عبدالها دی داوی سره وکتل .

په دغه کتنه کښې دعربی متحد جمهوریت دملی شورا درئیس ورسره ملگر ی اولومړی نائب سناتور محمد اسمعیل مـــایار او د نوموړی جرگی نورو اداری غړ یو حضـــور درلود .

په دی کتنه کی په کابل کی دعر بی‌متحد جمهوریت لو ی سفیرښاغلی‌صدیق‌الدرویش هم گډون کړی و

معظم تولواك همایو نی اعلیحضر ت دجدی

په ۲۷ د ماښام په اووبجو د متحد عربي جمهوریت د ملي شورا رئیس دوکتور محمد لبیب شقیر د گلخانې په ماڼۍ کښې شاهانه حضور ته ومانه . دشرفیابۍ په وخت کښې دپارلمان سکرتر جنرال ښاغلی زما ت د هیئت غړی او په کابل کښې د متحد عربي جمهوریت لوی سفیر هم حاضر وو . همدا رنګه په همدې ورځ صدراعظم اود خارجه چارو وزیر ښاغلی نوراحمد اعتمادی لهغرمی نه وروسته په یوه بجه دعربیمتحدجمهوریت دملي شورې د رئیس دکتور محمد لبیبشقیر په در ناوی دخارجه چارو دوزارت په تالار کښې میلمستیا کړې وه چه په هغې کښې دولسي جرگې رئیس پوهنوال دکتور محمد عمر وردك ، دمشرانو دجرگې رئیس سناتور عبدالهادی داوی ، د صدارت لومړی مرستیال ښاغلی عبدالله یفتلی ، دکابینې ځینو غړیو ، دخارجه چارو دوزارت اراکینو په کابل کښې داسلامی هیوادو سفیرانو اودعربي متحد جمهوریت دملي شورې درئیس دکتور شقیر ملگرو او په کابل کې دعربي متحد جمهوریت لوی سفیر گډون کړی و .

په دغې میلمستیا کښې صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی او دعربي متحد جمهوریت دملي شورې رئیس دکتور محمد لبیب شقیر وینا وې وکړلې .

دصدراعظم ښاغلی نوراحمداعتمادی وینا

جلالتمآب گرانه وروره !

جلالتمابانو او وروڼو !

اجازه غواړم په عربي ژبه چه مسلمانان دمیني او اخوت له څانگو سره نښلوی ځینې مطالب څرگند کړم که څه هم په دغه ژبه زما افاده پوره نده .

ډیر خوشاله یم چه د متحد عربي جمهوریت دملي شورا درئیس دکتور محمد لبیب شقیر څخه په دغې دوستانه تولنه کښې هرکلی کوم .

د خوشۍ ځای دی ستاسو دجلالتما ب سره په ر باط کښې د کتلونه ورو سته یو ځل بیا ملاقات کوم . د غه را ز د قا هرې کتنه می پهخا طر کښې ده چه په هغه ځای کښې د جمال عبد ا لنا صردجنازې د تشییع یعنې د هغې وا قعې په و خت کښې چه نه یوازې د عربي ملت بلکه د ټول اسلامي نړۍ دپاره دیوه ستر فقدان مظهروٌ حاضر شوی وم . ستا سو د خلکو د عزت او پر مختگ یعنې د اسوان د عالي بند د پرا نستلو په لاره کښې چه په معا صر تاریخ کښې مهم ا همیت لری د هغه فقید مشر د یوې آرزو د سر ته ر سیدو څخه تاسو ته د زړه له کومې مبارکي وایم او امید لرم د هغه مر حوم ستری آرزو گا نې یعنې د عربي ملت د حقو قو اعاده هم په را تلو نکې نژدې و خت کښې تا مینشي.

دورو ر گلوی ښه علایق چه دافغانستان اوستا سو د خلکو ترمینځ موجوددیدروا نو سیاسي پیړیو نتیجه نده بلکه دزرو کلونو نه د زیاتې مودې نه را هیسې زمونږپه گډ فرهنگي اورو حاني میراث کښې ژوریښې لری .

نن ز مو نږ د تساند علایق بهبینالمللي چارو کښې ز مونږ گډینظر ییدنړیدسولې اوعدالت دپاره ز مو نږ گډ دریځ د خلکو او ملتو نو د سر نوشت دټاکلو د حـق د تا مین په طر فداری ز مو نږکو ښښ او په ا فریقا کې داستعمار ی او نژاد پرستو ر ژیمو نو د مو جود یت ددوام په با ب زمو نږ ددواړو خواو ا ندیښنه ټینگوی

زمونږ دواړه هیوا دونه د مسلما نا نو ملتو نو د ټو لنې د غیر و منسلکو هیوا دو دډلې او د آسیائي او افریقائي کو ر نې غړی دی . ا فغا نستان د عر بو له قضیې نه تل د حق او عدالت د قضیې په حیث ملا تړی کړی دی .

د نظر یو مبا دلې او هغه خبرې ا تر ی چه پرون موسرته و ز سو لـې د د غـه حقیقت مو ید دی. افغانستان تـل خپلـه اندیښنه څر گند ه کړیده چه د منځنيختیځ دبحران دوام چه د عربو د سیمو د غصب

صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی کله چه خپله بیانیه ایرادوی.

نتیجه ده د نړۍ سو له په کلکه تهد یدٔ وی . مو نږ پر له پسی د خپلو عر بی ورونو څخه چه ور باندې تیری شوی د ی خپل پوره تا ئید اعلام کړی او تر اشغا ل لاندی عربی سیمو څخه موداسرا ئیلی قواو د پوزه او بی شرط تخیلی غو ښتنه کړید ه .

افغا نستان ا سرائیل په منځنی ختیځ کښې د سولې د ټینګیدو د کو ښښ په مقابل کښې چه د ملګرو ملتو دخاص‌نماینده په مرسته دامنیت شورا د فیصلې په موجب او په د غې قضیه کښې د عمومی تو لنی دپنځه ویشتمه دوری دتا ئید له مخه کیږی هغه د خنډاچولو په کار کښې غندی.

مونږ عقیده لرو چه ملګری ملتو نه‌با ید داسرا ئیلو په مقا بل کښې د تعز یرا تو په شمول منا سب و سا یل په کار واچوی. څکه اسرائیل دامنیت شورا د۱۹٦۷ کا ل دنوامبر ددوه ویشتمی نیټې دفیصلې مطابق دعدل په باب د سو لې د تاسیس په لا ره کښې د ملګرو ملتو په کو ښښ ستر ګی پټو ی .

ستاسو جلا لتماب د ښه نیت دسفیر په حیث د متحد عربی جمهو ر یت دجمهور رئیس حکو مت او خلکو پیغام مو نږ تـه ابلاغ کړ او یقین لرم د ښه نیت دیوسفیر په حیث ز مو نږ د ورور ګلوی ا حساسات

جلالتماب جمهور ر ئیس أنورالسا د ا ت ته په هغی ستره او مهمه و ظیفه کنبی چه په مخکښی یی لری ددوی د بر یا لیتو ب د پـا ر ه ز مو نــږ د ښو تمنیـا تـو سره یو ځای او هم د غه راز د اسرا ئـیلـو د تیری په مقابل کنبی له تا سو نه ز مو نږ دپوره ملاتړ مراتب دعربو دنه تـــر دیـــد دحقوقو داعادی پهمـقصد په عـا د لانـه او مشرو عه مبارزه کنبی ز مونږ دعر بیوروڼو بریالیتوب ا بلاغ کړی .

هیله کوم ز مو نږ د ګران میلمهجلالتماب لبیب شقیر په صحتاوسلامتیاودافغانستان او متحد عربی جمهو ریت تر مینځ دورور ولی د مزو په تقویت خپل جام او چت کړی .

ددکتور محمود لبیب شقیر دځوا بیهوینا متن

جلالتمابګرانه وروره صدراعظم !

او ګرانو وروڼو !

د مهربان بښندوی خدای په نامه !

خوشالهیم تاسوته پهاسلامی عربی ژبـه د ځان او د خپلو ملګرو خو ښبی او پوره او خا لصانه شکر په وړاندی کوم . اوځما ددوستی د غه احساسات د ورور ګلو ی له رو حیی او ا سلامی مبارزی څخه سرچینه اخلی او مو نږ د غه ا ظهارات دخپل هیواد جمهوری ر ئیس ملت او پا رلمان اوحکومت له خواتمثیلو و .

جلالتماب صدراعظم اوګرانو وروڼو !

مشهور مثالدی : وایی چه د دوملتو نو ترمنځ دوستی څخه تر بل هیڅ شی چهددوی دوستی او مینه دعقیدی او ایمان پهاساس ولاړ وی ز یات دوا مداره او پا یداورنکی نهدی . او د غه کار د افغان ملت او تو لو عربی ملتو نو تر منځ ددوستی ر ښتیا نی مصداق ګنل کیږی . او د غه ښه ر وا بط لکه چه جلا لتماب صدراعظم و ر ته اشاره وکړه ز مو نږ د خلکو تر منځ له لر غونی زمانی را هیسی موجود دی چه دأسلا می مدنیت په ا صول او ستنو باندی ولاړ د ی او د غه ګډ پیوند ونه له خپلی آ ز ا د ی څخه ددفاع په لاره کنبی د عر بو اوافغان ددواړو ملتونو بریا لیو مجا هـدو تینګـګ کړیدی او د غه کار د هغه ملت مـجـا دله څر ګند وی چه دافغا نستان په شان یی د خپلو حقو قو څخه ددفاع په لاره کنبی تعقیبوی او ستا سی مبا رزه د ټو لو عربی ملتو نو د پاره د زیات و یاړ سبب ګـنـل کیږی .

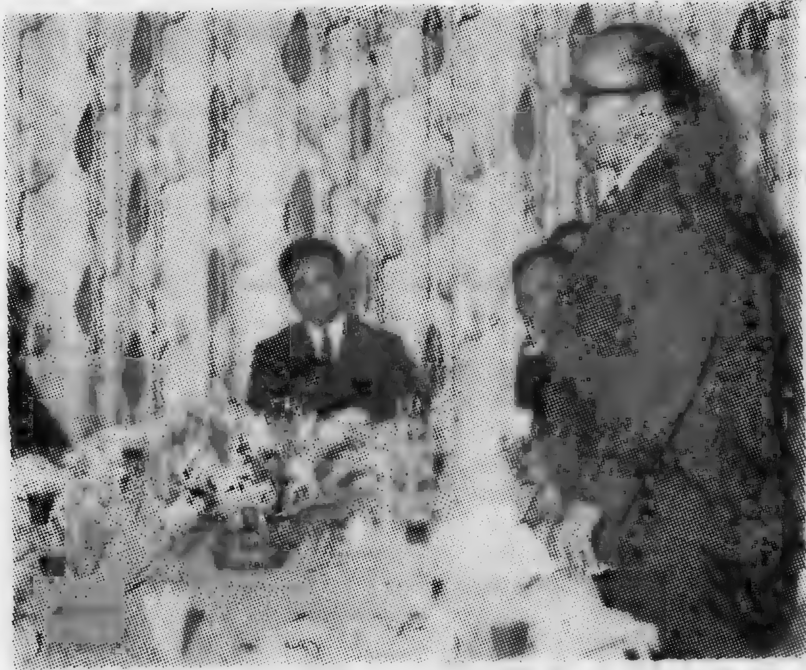
او هغه بل فضیلت چه دافغان زړ و ر و خلکو ته وړیه بر خه دی دادی چه سیـد جمال ا لدین افغانی چه مو نږ هغهاسلامی پیشوا او لار ښو ونکی ګنو او ټولاسلامی ملتونه پری ویاړی زمونږ دخلکو تر منځ دوررور ګلوی مزی ز یات قوی کړیدی ا و د هغو په اساس دا فر صت لا س ته را غی چه دافغا نستان او مصر تـر منـځ ټینګ فرهنګی او رو حی روا بط د تل د پار ه په ځای پاتی شی .

جلا لتماب صدراعظم ! لکه څنګه چـه تاسی ددغو علا یقو عوا مل څر ګند کړ ل او و مو و یل چه د غه روابط د ا ستعمار په خلاف او د سر نوشت د ټا کلو پهخاطر مبارزی په رو حیه با ندی چه د آسیا ا و افریقا د کو ښښ په چو کاټ کښی د هیلو جز دی و لاړ دی چه د اسلا می ورور ګلوی پیوند یی ټینګ ساتی او دا د هغو مفا هیمو سببو نه تشکیلوی چه ز مو نږ د ملتو نـو ترمنځ دکتنی ژوری دوستی او ورور ګلو ی سبب کیږی او پر له پسی د هغو قـــوت لاپسی ز یا تیږی .

جلا لتماب صدراعظم !

خوشاله یم چه ووایم : ستاسی ا صیل او با عظمته هیوا د ته درا رسید و لـه وخت څخه دأسی ا حساس کوم لکه چه له خپلو هغو ورو نو سره یم چه یو له بـل سره ژوره را بطه او خلل نه منو نکیدوستی او و رور ګلوی لرو او د غه علایق مو نږ تل یوه د ریځ ته ر سوی .

د فلسطین عربی قضیی په نسبت ستاسی

دکتور محمد لبیب شقیر دوینا په‌حال‌کښی

تائید یو نوی د ریـخ نه دی بلکه د هغی مبارزی دروح دوام دی چه مستا سی لو ی ملت په تیرو و خت کښی کړی او د حق او عدالت په ار ز ښت هغه ملت پو هیږ ی چه دراستی عدل او ا نصاف مقد س پیکار او دآزادی غو ښتنی د جهاد پـه لا ره کښی سر ښبند نه کړی وی او ا فغان ملت پـه معاصر تاریخ کښی دری ځله ا ستعمار ته د عبرت درس و ر کړ یدی چه د غه بر ی د استعمار په خلاف د مبا ر زی په لا ر ه کښی د هیوادو نو په تیره بیا داسلامـــی ملتو نو د پاره ستر سر مشق گنل کیږ ی او په دی اسا س دافغان ملت ا ستعما ر ی ضد د ر یخ تا سی تل دی نقطی ته رسوی چه‌دخپـلو عربی وروڼـو قـضیه تـا ئیـد کــړ ی .

گرانو وروڼو !

په دا گه وا یم چه عربی ملت هیڅکله له خپلی خاوری او مقد ساتو څخه نه‌تیریږی او دمتحد عربی جمهوریت خلك په سر او مال د عدا لت د تا مین هدف ته درسیدو په لاره کښی د فدا کاری د پاره چمتو د ی او که چیری مو نږ و نشو کو لای چه د اسرائیلـواو د هغـوی پــه څنگ کښی د استعمار په پا فشا ری سره خپل له لا سه وتلی حقوق وانخلونو زمونږ قاطع فیصلــه داده چه داستعمار ی او ا سرا ئیلو دلوبو په مقابل کښی خپلو پر له پسی مبا ر زو ته دوام و ر کړ و تر څو چه ز مـو نـږ خاوره آ زاده شی او د فلسطین د ملت حقوق بیر ته وا خلو .

گرانو و رو نو !

مونږ دغه ځای ته د فلسطین د قضـــی د څر گندولو د پاره نه یو را غلی څکـه مو ډیر ښه پو هیږو چه د غه مسئله‌زمونږ

خپله قضیه ده او ستا سو د جلا لتما ب سره زما د مخکښنی کتنه ګټوره او ثمر بښوونکی وه . او هر هغه څه چه تا سو څرګند کړل داسی می فکر کاو چه په قاهره کښی په دوا مداره ټو لنو کښی حا ضروم او د غه کار ښئی چه ز مو نږ او تا سی د فکر یو والی با ندی متکی یو اودمشکلا تو او د هغو د تحلیل په درك کښی ز مو نږ ګډ ذ هن تعقیبوی نو لد ی ا مله مو نږ ددریغ د څر ګند و لو د پاره نه یو راغلی بلکه افغا نستان ته مو مسافرت ددی د پاره دی چه دافغا نستان د با چا هما یو نی اعلیحضرت حکو مت او ملت شخه شکر یه څرګنده کړو چه پر له پسی عربی قضیه ئی دوا قع بینی او عدا لت په رو حیه تائید کړیده . او متحد عربی جمهو ریت د ملګرو ملتو د مو سسی په عمو می ټو لنه کښی چه په تیر نوا مبر کښی جوړه شوه او دلو ساکا په جرګه ګی کښی چه داسرائیلو په خلاف د فیصلو د صادر لو سبب شوه ستا سو په ستر نقش ښه پوهیږو او هغه فیصلی اسرا ئیلو پخپل پیکر با ندی یو دروند ګذار ګڼی او مونږ دغه څا ی ته را غلی یو چه ستا سو د مجا هدو ا و حقانه تا ئید ته ا متنان څر ګند کړواو دغه راز پخپله د جلا لتماب صدر ا عظم دعواطفو زیاتو او دوستانه ا حساسا تو څخه چه په مصر کښی دافغا نستان د خلکو په‌نمایندګی د فقید جمهور ر ئیس جمال عبد ا لنا صر د مړینی په‌و خت کښی و ښودل شکر یه څر ګند وو . او ستا سو د جلا لتما ب حضور ز مو نږ هر و ګړی ته سترا ا ثر ور ښښی او مو نږ ټو لو دا ا حساس کړ ی دی چه‌ز مو نږ اسلا می و رور د مصردملت په مصیبت او غم کښی بر خه ا خیستی‌او لدی ا مله د مصر د جمهو ر ر ئیس حکومت او ملت په نامه دهغه څه په مقا بل کښی چه تا سو ته و رسول د خپلی دوستی او صمیمیت تمنیات څر ګند وم .

ویاړم چه خپل وطن ته‌دبیرته ستنیدو په وخت کښی ستا سو په ا صیل او با عظمته خاوره کښی د خپل د غه دو ستانه مسافرت او د خو ښی نه ډکی ا نګیرنی د متحد عربی جمهو ریت جمهور ر ئیس جلا لتماب ا نور السادات ددولت او ملت ارا کینو ته‌ورسوم. د جلا لتماب صدر ا عظم دوینا و په عقیده لرو چه د مسافی د لوی والی سره سر ه زمو نږ او ستا سو تر مینځ بیابیا لید نی کتنی مو نږ سره نژدی کوی او ددواړ و هیوادو د خلکو صدا قت او دوستی تـل زیا تیږی او په پای کښی د جلا لتما ب صدر ا عظم او دافغا نستان د ملت‌په‌صحت او سلا متیا هیله کوم او دافغان او متحد عربی جمهو ریت ملتو نو ددوامداره دو ستی غو ښتنه کوم .

همدارنګه په کابل کی د عربی متحد جمهو ریت لوی سفیر ښا غلی صدیق ــ الدر ویش د جد ی په ۲۷ ترغرمی ورو سته په پنځو بجو د عربی متحد جمهور یت د ملی شورا د ر ئیس د کتور محمد لبیب شقیر او د هغه د ملګرو په و یاړ دباغ بالا په رستو ران کښی میلمستیا کړی وه .

چه په هغی کی د و لسی جرګی ر ئیس پو هنوال د کتور محمد عمر وردګ‌دصدارت لومړی مرستیا ل ښاغلی عبدالله یفتلی د کابینی ځینو غړو دولسی جرګی لو مړ ی او دو هم نا ئب او منشی، د مشرانوجرګی ځینو غړو دافغانستان او عربی متحد جمهو ریت تر منځ ددوستی د ټو لنی‌منشی او غړی د ستری محکمی قا ضیا نو او په کابل کی داوسید و نکو کور د یپلوماتیکو ځینو ر ئیسا نو ګډون کړی وو .

دعربی متحد جمهو ریت ملی شورا رئیس دکتور لبیب شقیر او دده ور سره ملګر ی دسالنګ د لوی لاری او د شمالی سیمو د ځینو بر خو د لیدلو په غرض د جدی په ۲۸ پلخمری ته‌لاړل په‌دغه کتنه کی عد لیه وزیر پو هندوی عبدالستار سیرت او په کابل کښی د عربی‌متحد جمهو ریت د ملی شوری ر ئیس د کتور لبیب شقیر او دده ملګری د شپی په او و بجو بیر ته کا بل ته راستانه شول .

دعربی متحد جمهوریت د ملی شورا رئیس او د ده ملګرو په هغه میلمستیا کی ګډون وکړ چه په هغه کی دبغلان والی ښا غلی سلطان عزیز ذکریا د بغلان د مر کزی‌دایرو او د پلخمری د‌نساجی دموسسا تو رئیسانو دکور به په حیث ګډون درلود .

د متحد عربی جمهو ریت د ملی شورا ر ئیس د کتور محمد لبیب شقیر چه د ر ی ورځی پخوا کابل ته را غلی و د جد ی په ۲۹ قا هری ته روان شو .

دده د مخې ښه له پاره عدلیه و ز یـر ښاغلی عبدالستار سیرت دخـار جـه چا رو دوزارت سیاسی معین د کتور روان فر هادی اوسیاسی لوی مدیر ښا غلی وا حد کر یم او په کابل کښی داو سیدو نکو کوردیپلو ماتیکو رئیسا ن پـه هـوائی ډگـر کښی حا ضر وو .

دکتور محمد لبیب شـقیر لـــه روانیدو شخه پخوا د نشرا تی مو سسو او د غـیر دولتی جریدو له نما یند گا نو سره پـــه مطبو عاتی مر که کښی گډون و کړ .

ددکتور لبیب شقیر د مسافر ت د دور ی د عکسو نو آلبم چه د با ختر آ ژانس د عکاسی د مد یر یت له خوا تر تیب شوی و دکتور شقیر ته ا هدا کړی شو .

دافغانستان دخلکو په نامه ددکتور لبیب شقیر مطبوعاتی اعلامیه

هیله لرم ستاسی دستر هیواددکتنی په مناسبت چه عربی متحد جمهوریت د تاریخی ژور و علایقو د ز ړه له کو می او ټینگی و رورولی او د بشری ستری عقیدی له لا ری چـــه سو له غواړی حق او عدالت تا مین و ی مینه او علاقه ور سره لری خپل اود خپل ملگری هیئت خوښی څر گنده کړم د غـــه کتنه به موږ ته فر صت را کړی چه ستاسی له سیاسی مشرانو سره شخصی تما سو نه و نیسو د نجیبانه او ز ړ و ر تیا د موقف پهمقابل کـښی چـه ستا سی هیـوا د د بین ا لمللی مسئلو په تیره بیا د منځنی ختیځ د شخړ و او ز مو نږ په هیوادباندی د اسرائیلو همیشه تیری په با ر ه کښی نیو لی دی د عر بی متحد جمهور یتدخلکو جمهور ر ئیس د عربی سو سیـا لـیستی اتحادیی د ز عا مت او د عربیمتحدجمهوریت دحکومت تشکر او ستا ینه څر گند کړم څه په دا خلی سو یه ز مو ږ د ا فرادو دهریوه دعا دت د تا مین په غر ض ز مو ږ د خلکو د ژوند په ښه کـو لو کښی او څـه پـــه خا ر جی سا حه کښی د مې په تر قی هیوادو له پاره داقتصادی شر طو نو د ښه وا لی له په نظر کښی نیو لو سره د بین ا لمللی همکاری له پاره د عدا لت او کار په اساس د بین ا لمللی سو لی د ټینگید و له پا ره کو ښښو نو په څرگند و لو کښی ډیر گډ عوا مل مو جود دی چه مو ږ سره نیژ دی کوی او مو ږ په ا تفاق سره د تیری ا و استعمار سیا ستو نه غند و .

دبیطرفی سیا ست چه افغا نستان ا و عربی متحد جمهو ر یت یی تعقیب کو ی د ټو لو هغو خلکو د موا فقی له لپاره چه د عدالت په ا ساس سوله غواړی او بی له دی شخه چهد ا ستعمار ی قد ر تو نو تر نفوذ لاندی را شی خپلو هد فو نو ته د ر سیدو په غرض دکوښښو نـو په لاره کښی د مـخ په تر قی هیوا دو له پا ره د تجمع او غونډیدو زمینه برابره کړیده دا سی دی ز مـو ږ هیواد و له پا ره د تجمع او غو نډیدوزمینه ده چه د منځنی ختیځ د حالا تو په با ر ه کښی تا سی ته خبر در کړو .

ز مو ږ هیواد ټول ممکن کو ښښو نـــه تر سره کړل چه څو پخپلی خا و ره ا و څمکه کی عدا لت او ملتو نو د حقو قـــو د پیژندنی پر ا ساس یوه سو له ا یز ه حل ته ورسیږی مگر اسرائیل چهدامپریالیزم ډیر خراب شکل یعنی د نو رو هیوا دو نو د څمکو د له منځه و ړ لو او د هغوداصلی او سیدو نکو دایستلو او د خارجی اشخاصو په واسطه د خپل تمیز پر ا ساس داستعمار د تا مینو لو نما یند گی کوی ترا و سه پوری هم د یوی بر خی په نیو لو او و رو سته په یو ا جرا شوی کار با ندی د نړی پـه بر قرار و لو سره خپلو هغو پلا نو نو ته ادا مه ور کوی چه په ۱۹۴۷ کال کی یی د

عربی سیمو د نیو لو په باب شروع کړی‌و .
په ۱۹٦۷ کال کـی داسرائیـلو تیر ی د هغو د پرا ختیا غو ښتـو نکی تجـاوز د سیاست په څنځیر کی د یوی نښلول شوی کړی څخه نما یندگی کوی چه د نړی پـــه زیاتو سیمو کی دامپریالیستی تو لنو له‌خوا تر سره کیدل دملگرو ملتو دیوی اغیزه‌ناکه اوباکفایته موسسی او د بین ا لمللی قوانینو د اسیا سا تو په مقا بل کی ددوی د غـــه سیا ستو نه د خلکو دارزوگانو له منځه وړل د حق خود ا را د یت څخه اً نکار کو ل د اقتصادی پرا ختیاو مخنیوی کول او دهغوی د ارزوگانو د له مینځه وړل دی .

ا سرائیلی قواوی تراوسه پوری هم د عربی هیوا دو نو پرا خه او ز یاتی بر خی په‌لاس کی‌لری اودملگرو ملتو دامنیت‌دشوری د هغه فیصله لیك داطاعت څخه سر غړوی چه د عربو د نیول‌شوو سیمو څخه د هغو دایستلو غو ښتنه کوی بلکه د نو مو ړ ی فیصله لیك په خلاف سره کو ښښ کو ی چه د اور بند د کر ښی د بد لیدو له لاری روانی او ضاعو ی په دا یمی سر حدوباندی بدلی کړی او په تر تیب‌سره په‌هغوهیوادونو پوری مربوطی برخی چه د ملگرو ملتو غړی دی په زور او ز یاتی سره تر لا سه کړی.
په حقیقت کی ا سرا ئیل په نړی کـی یوازنی هغه هیوا د دی چه په ۱۹٤۷ کا ل کی د ملگرو ملتو په وا سطه مینځ ته را غی او د هغه د زیږ ید نی او تو لد تصد یق لیك صادر شو .
څرگنده ده هر کـله چه هـغه سیا سی نظامی او اقتصادی نا محـدود مـلا تړ چـه اسرائیل یی دامریکی د متحدو ایا لا تـــو څخه په لا س راوړی نه وای نواسرا ئیلو هیڅکله نشو کولی چه‌دعر بو دنـیول شو و ځمکو په باب ددوا مداره تیری سیا ست تعقیب کړی او د ملگرو ملتو د منشور څخه سرو غړ و ی .
متحد عربی جمهو ریت د یوی عا د لا نه سو لی د مینځ ته را و ستلو به هیله دټولو هغو بین ا لمللی کو ښښو نو چه په د ی باب یی کړی دی په تیره بیا د منځنی ختیځ د منښلی د حل په لاره کی یی د دو ستواو

سو له غو ښتو نکو هیوا دونو د کو ښښونو هرکلی کړی‌دی چه څو دنړی‌په‌دغی سیمه‌کی سو له مینځ ته را شی مگر یو ملت‌په هغسی یو و خت کی چه و گو ری د ځمکو یو ه بر خه یی نیو له شوی وی او د نیول شوو سیمو د پر یښو د لو د پاره د هر ډ و ل سو له ایزه کو ښښو نو څخه ډډه کو ی او یوازی د خپل مو جو دیت دوام ته‌خوشحاله وی او د خپلو پنجو د لا ټینگو لو د پا ر ه رنگا ر نگ چمو نه او ما نو ر ی په کا ر و ړی او د یوه سیاسی حل د مینځ ته‌راتلو په منظور هر ډول سو له اً یزه حل چه د تیری او پرا ختیا غو ښتو نکو پلا نو نو په گټه د و ختو نو تیرید ل و ی څه کولی شی .
داور بند د او ږ دوالی او یاله دی‌څخه وړاندی داوربند ددایمی کید لو د پار ه د اسرا ئیلو د ټینگار څخه هدف دا د ی چه دنړی والو عا مه ذهنیتو نه تیر با سی او هغوی دی ته مجبور کړی چه داوربند دوا م دلولی معنی ورکوی حال داچه د یوه اجـرا شوی کار سره د نړی وا لو د مخا مخ‌کیدلو په باب داور بند د کر ښو څخه د هغوحقیقی تمایل دا یمی سر حدات دی مگر آرزو لو م څر گند ه کړم چه اور بند په خپل ذات کی هدف نه‌دی بلکی د ا منیت شورا د فیصلی د عملی کو لو په هکله چه د عر بو دټولو نیول شو و سیمو څخه داسرا ئیلو دتیری کو و نکو عسکروداېستلو غو ښتنه کو ی د ملگرو ملتو د مو سسی د سیاسی منځگړی دکتور گو نار یا ر ینگ د ما مور یت د سر ته ر سو لو د پاره د منا سبو شراً یطو برابر ول د ی .
په بل عبارت دد غه روش‌څخه داسرائیلو مقصد دادی چه د نړی عا مه ا ذ ها ن د اور بند په مسئله باندی بو خت و سا تی او په دی ډول داصلی معضلی څخه یعنی د اسرا ئیلو د خوا د عربی هیوا دو دنیول شوو ځمکو څخه داسرائیلی عسکرو د و تلو په هکله د اً منیت د شورا د فیصلی څخـه ځان وژغوری .
همدغه ر نگه مو ږ غواړو څرگنده کړو چه داسرائیلو د منځ ته را تلو څخه بیا تراو سه پو ری د هغوی د ر سمی محا فلو

او سیاست مدارانو له خوا تیری کو و نکی سیاست تعقیب کیږی .

اســرائیلــو تــر او سه پــور ی شورا د۱۹٦۷ کال دفیصله لیـك په هکلـه خپله قبو لی نه ده اعلان کړی . اسرا ئیلو دا اعلان کړی دی چه د یارینگ خبـری بـه بیانو ی کړی خو په عین حال کی گولدامایر ویلیدی چه د۱۹٦۷ کال دجون دمیا شتـی سرحدونو ته به بیاراونه گرځی او پــه حقیقت کی ددی خبری معنی داده چه اسرائیلو دامنیت شورا فیصله نا مه نه عملی کوی او اوس لاهم خپل تیری کو و نکی سیا سیت تعقیبوی او متحد عربی جمهو ر یت بیډ تیری کو و نکو پر ضد باندی مبار زه کولو څخه بله لا رنه لری په داسی حال کی چه داسرائیلو د مقا صدو او هد فو نو څخه پو هیږ و د بل څلی د پاره به اور بـنـد قبول نکړو مگر هغه و خت چـه د ا منیـت شورا د فیصلی د عملی کو لو پــه بـا ب اسرا ئیل فوری او مثبت اقدا مات و کړ ی.

موږ حق لرو اوزموږ وظیفه ده چه دخپلو ملکو د آ زادولو د پاره مبارزه و کړ و او دبین ا لمللی ټو لنو مسئو لیت دی چه په تیری کو ونکو ا سرا ئیلو با ندی اغیزه ناکه زورو ا چوی او هغه په دی باندی و گما ری چه د ملگرو ملتو د موسسی فیصلی محترمی و شمیری خو منا سب ا قدا مات و شی ا و داسرائیلو تیر ی پای ته ورســیږی او د فلسطین خلکو ته حقو ق و ر کړی شی .

ز مو ږ ټینگه عقیده داده چه د آ زا د و هیوادو نو ټینگښت او د هغوی ا را ده او مرسته او یو وا لی به په دی قا در شیچه ټولی تیاری له منځ څخه یو سی او یو ه داسی را تلو نکی آینده منځ ته راوړی چه په هغه کی آ زادی ، عدالت ، ا منیت ، سو له ،وورور گلـو ی او صمیمیــت ښکا ره و ی .

دافغانستان ښیا و ړ و خلکو په هغه وخت کی چه ز مو ږ خلك د سختو مر حلو څخه تیریدل ز مو ږ ملاتړ کړی دی زه ستا سو ستر هیواد ته ددی د پاره را غلی یم چه د عربی متحد جمهو ریت ر ئیس جلا لتما ب انورالسادات پیغام داعلیحضرت محمدظا هر شاه حضور ته و ړاندی کړم او ستا سو سیاسی لار ښو ونکی زموږ په هیواد کی د وروستیو تیر یو او پیښو څخه خبر کړم .

زه ډیر خوشحاله یم چه دغی کتنی ماته دافرصت راکړ چه هغه خلك چه ډیرعشق او احترام ور ته لرم و گورم .

زه ددواړو هیواد و تر منځ د زیا تــو دوستانه روابطو دټینگو لواو په ټولوبرخوکی دزیاتی متقابلی همــکاری دپراخــتیا هیلــه کو م .

مرکز تحقیقات اسلامی

به منظور احیا ء میرا ث عظیم فر هنگی و مفاخر بزرگ علمی اسلامی مر کزتحقیقات اسلامی در چو کا ت پو هنځی شر عیا ت پو هنتو ن کابل تاسیس گردیده است .

سنگ تهدا ب این مر کز بزرگ توسط اعلیحضر ت ملك فیصل پادشاه عربستا ن سعو دی حین مسا فر ت رسمی شا ن به افغانستا ن در حالیکه اعلیحضر ت معظم همایو نی نیز تشریف داشتند بتار یخ ۲۵ جوزا ۱۳۴۹ در سا حهٔ پو هنتو ن کا بل گذاشته شد .

طرح تاسیس این مر کز بزرگ تحقیقاتی که در راه بسط وتوسعه شعایر اسلامـــی در کشور ما مثمر ثمر ی گردیده و وسایل همکار ی ، تساند و هما هنگی بیشتر رابین افغانستا ن و کشور ها ی اسلامی جها ن فراهم خوا هد کرد از سا ل ۱۳۴۴ با ین طر ف تر تیب گردیده ودر سا ل ۱۳۴۷نقشه ان تهیه و ترتیب گردید .

این مرکز که به مصر ف پنجاو پنج‌ملیون افغانی در جوار پو هنحی شر عیا ت‌پوهنتون کابل اعمار میگردد ، کار سا ختما نـــی آنرا دستگاه ساختمانی افغانی بدو ش‌دارد.

مرکز تحقیقا ت اسلامی شامل‌بلاك‌میباشد.

بلاك اول عبار ت از مسجد مربوط به‌مرکز تحقیقا ت اسلامی میباشد که در پهلو ی‌خود بلاك دو م یعنی مینار مسجد را نیز ضمیمه دارد .

بلاك سوم دارا ی هشت اتاق برا ی دفتر کتابخانه ، اتا ق مطالعه ، اتا ق خوا ب ، اتاق نشیمن مطبخ وسه تشنا ب میبا شد .

بلاك چهار م عبار ت از دو قسمت تشناب های عمو می است .

بلاك پنجم حوض مربوط با ین پروژه‌است که دارا ی ۴۷٫۵۰ متر طو ل و عر ض ۲۲٫۹ متر میباشد .

بلاك ششم پیك برنده پیشرو ی مسجد را تشکیل مید هد .

درین مرکز اسلامی علاوه برتحقیقا ت در امور اسلامی نشر یه ها ی نیز در اطرا ف فلسفه وحقانیت دین مبین اسلام پیوستـــه انتشار خوا هد یافت وعلما ی اسلامی ازین مرکز استفاده خوا هد برد . هکذا بوسیلهٔ این مرکز تحقیقا تی از طریق مطالعا ت و تحقیقا ت مزید با کشور های اسلامی تماس نزدیك بر قرار خوا هد شد .

اساسنامهٔ مرکز تحقیقا ت اسلامی ازطرف پوهنتون کابل تهیه وترتیب گردیده‌که‌غرض طی مراحل اصولی آن به مراجع مربو طـــه سپرده شده است .

انجمن عالی تنظیم اموراماکن متبرکه

اعلیحضر ت معظم همایو نی اراده فرموده اند تا انجمن عالی بنا م (انجمن عالی تنظیم امور اماکن متبرکه)در آغاز سال ۱۳۴۹ در افغانستان تاسیس گردد .

باساس ارادهٔ شاهانه رئیس افتخار یاین انجمن اعلیحضر ت معظم همایو نی المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه میبا شند واعضا ی مجلس عالی انجمن امور اما کن متبر که به فرمان پادشا هی تعیین میگردند .

بتاسی ازین ارادهٔ اعلیحضر ت معـــظم همایو نی اساسنا مهٔ انجمن حسب ذیل‌تنظیم میشود :

مادهٔ اول ـ مجلس عا لی انجمن‌اموراماکن متبرکه پلان عمو می کار و خط مشی انجمن را تثبیت و راجع به اجراآت مربو ط به‌انجمن اتخاذ تصمیم میکند .

مادهٔ دوم ـ منشی انجمن امور اما کـــن متبر که برا ی سه سا ل قابل تجدید از طر ف مجلس عا لی انجمن انتخا ب میگردد.

مادهٔ سوم ـ مجلس عا لی انجمن کمیتهٔ های فر عی اختصا صی را به اجرا ی امور وتکمیل پروژه ها ی مشخص مربوط به اماکن متبرکه مکلف میسازد .

مادهٔ چهارم ـ مجلس عا لی انجمن کمیتهٔ جداگانه را جهت مطالعه و اقدا م عا جل به منظور حفظ وانکشا ف بنا ی تار یخی روضهٔ شاه ولایت ما ب حضر ت علی کر م الله و جهه در مزار شریف موظف میسازد .

مادهٔ پنجم ـ مجلس عا لی انجمن در مورد قبول و مصر ف اعانا ت وتبر عا ت ومساعدت های اشخاص حقیقی و حکمی داخلی وخارجی تصمیم وتدا بیر اتخاذ می نما ید .

مادهٔ ششم ـ مجلس عالی انجمن صلاحیت اعطا ی عنوا ن عضو یت افتخار ی انجمن را برا ی شخصیت های افغانی وخارجی دارد.

مادهٔ هفتم ـ رئیس ادارهٔ او قا ف، رئیس جمعیت العلماء ، رئیس شهر سازی ، رئیس گرخندوی مدیر عمومی باستان شنا سی وحفظ آبدا ت تار یخی ، مدیر عمو می موزیم ها و بر خی از متخصصین تار یخ هنر اسلامی ودیگر شخصیت ها ی افغانی به مو جب تصویب مجلس عا لی انجمن بحیث مشاورین ویا اعضا ی کمیته های اختصا صی به انجمن همکار ی میکنند .

مادهٔ هشتم ـ بارعا یت اسا سنا مه اداره اوقاف افغانستان مورخه ۲، ۱۱، ۴۸ ادارهٔ اوقا ف امور حسا بی و مسا یل اداری انجمن امور اما کن متبر که را انجا م میدهد.

ادارهٔ اوقا ف راجع به حفا ظت وتر میم ان اما کن متبر که در بارهٔ آن انجمن تصمیم خاص اتخاذ میکند به اقدا ما ت حسا بی و اداری جداگا نه می پردازد .

ماده نهم ـ وزار ت اطلاعا ت وکـلتور متکفل تنظیم علمی اقدا ما ت حفظ ومراقبت واحیا ی ان اماکن مقد سه میبا شد که راجع به ان مجلس عالی انجمن تصمیما ت خاص وهدایا ت مشخص صادر مینما ید .

مادهٔ دهم ـ امور تر میم واحیا ی اما کن مقد سه اسلامی به مو جب مشوره ها ی فنی وتحت مرا قبت متخصصا ن صور ت میگیرد.

مادهٔ یازدهم ـ صور ت حسا ب سالانه امور واجراآت انجمن امور اماکن متبر که از طریق ادارهٔ اوقا ف به اطلاع مجلس عالی انجمن میرسد .

مادهٔ دوازدهم ـ اساسنا مهٔ انجمن امور اماکن متبرکه بعد از نشر در جریدهٔ رسمی نافذ می باشد .

اعلیحضر ت معظم همایو نی اعضا ی انجمن تنظیم امور اما کن متبرکه را که به اساس اداره ونیات نیك شاهانه شان به منظـو ر حفظ ، ترمیم ،احیا و انکشا ف آبنیهٔ اما کن متبرکه اسلامی افغانستان تاسیس گر دیده تعیین فر مودند :

ښاغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم ، پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قا ضـی القضا ت سنا تور عبدالها دی داوی رئیس مشرانو جرگه ، انجنیر محمد بشیر لو دین وزیر داخله ، پوهندو ی عبدالستار سیر ت وزیر عدلیه ، دکتور محمود حبیبی وزیـر اطلاعا ت وکلتور (ښاغلی حبیبی بتا ریـخ ۳۱ عقرب ۱۳۴۹ معاذیرخودرا را نسبت باینکه بعهده خود ادامه داده نمیتوانند به ښا غلی صدراعظم تقدیم نمودند که تایید ښاغلـی صدراعظم را به منظور ی حضور اعلیحضرت معظم همایو نی نیز رسید) . دکتورعبدالغفور روانفرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه.

نخستین جلسهٔ مجلس عا لی انجمن امور اما کن متبر که بسا عت چهار بعد از ظهر ۲۳ ثور تحت ریاست ښا غلی نور احمـد اعتما دی صدراعظم منعقد گردید .

در آغاز جلسه ښا غلی نور احمداعتمادی صدراعظم فرا مین پادشا هی را مبنی برتعیین اعضا ی مجلس عالی به ایشا ن توزیع نمود.

این مجلس عالی بمو جب مادهٔ دوم اساس نامهٔ انجمن متکفل تعیین خط مشی و پـلان عمو می کار انجمن می باشد مجلس عا لی دکتور روان فر هادی را مطابق مادهٔ سو م اساسنا مهٔ بحیث منشی انجمن انتخا ب کرد مجلس عالی راجع به اجراآت آینده انجمن واقداما ت مربوط به حفظ ووارسی روضهٔ حضر ت شاه ولایتما ب حضر ت علی کرم الله وجهه در مزار شریف بحیث او لین موضو ع اجندا تصمیما تی اتخاذ نمود .

سره میاشت

راپور عواید و مصارف جمعیت عالی سره میاشت در ظرف سال ۱۳۴۹

الف ـ عوائد :	
۱ ـ اعانه	۷۷ ـ ۵۶۴۲۷ ـ افغانی
۲ ـ مفاد اسهام وحسابات امانت با مفاد	۲۵ ـ ۴۱۹۱۶۹۲ ـ أفغانی
۳ ـ عواید هفته مخصوص	۵۰ ـ ۱۵۰۷۲۵ ـ افغانی
۴ ـ عواید از مدرك پیچکاری مراکز صحی	۷۵ ـ ۶۱۴۳۶ ـ افغانی
۵ ـ عواید از مدرك یك فیصد محصول گمرك	۷۷ ـ ۱۴۱۷۵۵۸۳ ـ افغانی
۶ ـ کرایه عمارات	۰۰ ـ ۲۳۵۰۰۰ ـ رر
۷ ـ مفاد خالص از ۹ سلسله تکت لاتری بعد توزیع جوایز وغیره مصارف	۰۰ ـ ۳۰۱۶۵۰۰ ـ رر
مجموع عواید	۴ ـ ۲۱۸۸۷۳۶۶ ـ افغانی
ب ـ مصارف :	
۱ ـ معاشات و حق الزحمه ها	۰۰ـ۱۶۳۵۴۸۰ـافغانی
۲ ـ ماکولات	۶۹ ـ ۷۰۹۹۸ ـ رر
۳ ـ سفر خرج داخلی و خارجی با پرداخت کرایه	۰۰ ـ ۶۰۹۱۳ ـ رر
۴ـ البسه مستخدمین	۰۰ ـ ۱۵۸۲۷ ـرر

۵ ـ انعا ما ت	۰۰ ـ ۱٦۷۱۲ ـ رر
٦ـمصارف متفرقه	۰۰ ـ ۳۰٤۵۳ ـ رر
۷ ـ مصار ف هفته مخصو ص	۸۰ ـ ٦۰۵۲۱ ـ رر
۸ ـ مصار ف قر طا سیه	۰۰ ـ ۱۲۰۱٤٤ ـ رر
۹ ـ محصو ل پستی و تیلفون	۰۰ ـ ۷۷٦٤ ـ رر
۱۰ ـ رنگمالی و ترمیم تعمیر	۰۰ ـ ۱۰۰۲۳۹ ـ رر
۱۱ ـ مصر ف محروقا ت	۷۵ ـ ۲۵۸۷۷ ـ رر
۱۲ ـ ترمیما ت وروغنیا ت موتر ها	۹٤ ـ ۱۲۰۹۵۲ ـ رر
۱۳تفاوت قیمت آرد کوپونی کار کنان جمعیت	۰۰ ـ ۱۷۲٤۸۰ ـ رر
۱٤ ـ خریداری ٦ عراده موتروموترسیکل خدمتی	۰۰ ـ ۳۷۸۳٤٦ ـ رر
۱۵ ـ پر داخت قسط سا ل ۱۹۷۰ یونت سیار	۰۰ ـ ۲۹٦۱٦٤۰ ـ رر
مجموع مصار ف	۵۷۷۸۳٤۹ر۱۸ ـ افغانی

ج ـ کمك هاییکه از طرف جمعیت بعمل‌آمده :

۱ ـ بداخل مملکت :

۱ ـ برای سی نفر معیو بین تر ی‌سایکل کمك شده قیمت	۰۰ ـ ۱۰۸۲۰۰ ـ افغانی
۲ ـاجرت بستر مریضان بی بضا عت	۰۰ ـ ۳٦٦۱۰ ـ رر

توزیع کمك های جمعیت سره میاشـــت‌برای آسیب رسیدگان قریه شتل و لایـت پروان

۳ــبرای مریضان بی بضاعت خــو ن کمك شده قیمت	۰۰ ــ ۱۰۹۵۷۵ ــ رر
٤ ــ برای مریضان بی بضاعت ادویه‌کمك شده قیمت	۰۰ ــ ۵۰۵۰۰ ــ رر
۵ ــ به مرستو ن کمك شده .	۰۰ ــ ۵۷۰۳۱۱۱ ــ رر
٦ــبغربا بصورت نقده وجنس کمــك شــــده	۰۰ ــ ٤۱٦۳٤۰ ــ رر
۷ ــ به آسیب دیده‌گان سیلاب شـتل و گلبهار بصور ت نقده و جنس کمك شده	۰۰ ــ ۲۲۲۸۰۷ ــ رر
۸ ــ برای مریضان کولرا سیصد دست لباس داده شده بقیمت	۰۰ ــ ۱۳۱۷۰ ــ رر
۹ ــ به آسیب دیدگان سیلاب مربو طا ت ولسوالی ده سبز کمك شده	۰۰ ــ ٤۰۰۰۰ ــ رر
۱۰ ــ بصورت فوق العاده به اشخا ص کمك شده	۰۰ ــ ۵٤۵۸٤۷ ــ رر
۱۲ ــ به آسیب‌دیدگان سیلاب مربو طات ولایت پکتیا کمك شده	۰۰ ــ ۳۰۰۰۰۰ ــ رر
۱۳ ــ به آسیب دیدگان سیلاب مربوطات ولایت لغمان کمك شده	۰۰ ــ ٤۰۰۰۰ ــ رر
۱٤ ــ به محبو سین و محبو سا ت ۸۹۰ جوره لباس کمك شده	۰۰ ــ ۲۵۰۰۰ ــ رر
مجمو ع	۰۰ر۷٦۰۱۱٦۰ ــ افغانی

توزیع کمك نقدی سره میاشت بــرا ی‌آسیب رسیدگان ژاله ولسوالی ده سبز

۲ ـ کمك به خار ج :
۱ ـ به آسیب دیدگان زلزلهٔ ترکـــیه پنجهزار دالر معادل ۰۰ ـ ۲۳۰۸۰۱ ـ افغانی
۲ ـ به آسیب دیدگان جنگ های اخیراردن پنجهزار دالرمعادل ۰۰ ـ ۲۳۰۸۰۱افغانی
۳ ـ به آسیب دیدگان طوفان پاکستان :
۱ـ نقده ۵۰۰۰۰۰ کلدار پا کستا نی ر۴۱۰۳۷۸ افغانی
۲ ـ تکه ۴۰۰۰۰ متر به قیمت ۱۰۸۰۰۰۰ افغانی
۳ ـ کمپل ۳۰۰۰ تخته به قیم ت
۴ ـ ستر نجی ۳۰۰ تخته به قیمت ۷۶۲۰۰ افغانی
۵ ـ کشمش ۱۵۰۰ کیلو به قیمت ۱۵۰۰۰ افغانی
۶ ـ ادویه معادل به قیمت ۲۰۰۰۰۰۰ افغانی
۷ ـ خیمه ۳۰۰ باب به قیمت ۱۱۲۵۰۰۰ افغانی
۸ ـ روغن ۲۰۶۵ قطی به قیمت ۴۳۳۶۵ افغانی
۹ ـ شیر مایع ۲۰۰۰ قطی به قیمت ۶۰۰۰۰۰ افغانی
۱۰ ـ مصار ف حمل ونقل وغیره به‌قیمت ۹۰۰۰۰ افغانی
مجمو ع کمك هاییکه به پاکستا ن‌صورت‌گرفته معادل ۰۰ر۴۸۹۶۹۴۳ افغانی
۴ ـ پرداخت‌حق العضو یت سال ۱۹۷۰به مجامع صلیب احمر ها ۸۰۰۰ فـــرانک معادل ۰۰ر۱۵۰۳۵۰ افغانی

مجمو عا مصار ف و کمك ها ی سا ل۱۳۴۹ ۱۸ر ۱۸۸۹۱۴۰۴ ـ افغانی

توزیع البسه امدادی سره میاشت برا ی‌محبوسین ولایت کند هار

دمیرمنو تولنه

دمیرمنو تولنه که بتاریخ ۲۴ جـــوزا ی ۱۳۲۵ تاسیس گردیده تاکنون همواره کوشان بوده است تا در راه کمك بازنان و دختران کشور در ساحات مختلفه مصدرخدماتی گردد.

دمیرمنو تولنه که بیشتر فعالیت های آن بر محور معاونت ورهنمایی مادران و دختران کشور میچرخد طی ۲۵ سال مصدر خدمات شایانی گردیده ودر ساحات مختلفه، تعلیمی ،تربیوی ،تنویری معاونتی وصناعتی قدمهای بس فراخی برداشته است .

فعالیت های دمیرمنو تولنه درساحات تعلیمی تربیوی و تنو یری :

۱- مدیریت تدریسات :

مدیریت تدریسات که در سال۱۳۴۸ متشکل از لیسه مسلکی ،کودکستان، شیر خوارگاه ،کورس های تایپ وکتابخانـــــه بود در اول حمل ۱۳۴۹ کودکستان ، شیر خوارگاه ،کورسهای تایپ وکتابخانه از آن مجزا گردیده کودکستان وشیر خـوار گـاه مربوط ادارهٔ بنام مدیریت مرکز حمایهٔ طفل ومادر ،کورسها یتایپ مربوط مدیریت تدبیر منزل وکتابخانه مربوط مدیریت تنویرافکار گردید.

لیسهٔ مسلکی در سال ۴۸ دارای ۲۱ صنف بود که از انجمله ۱۴ صنف متوسطه وثانوی آن قبل از ظهر وهفت صنف دوره ابتدائی آن بعد از ظهر تدریس میگردید .
درهمین سال د میر منو تو لنه د ست به ابتکاری زد وآن تربیهٔ معلمات مخصوص کود کستان ها بود که این پـروگرام در پهلوی رشته استستانت سوسیال تاسیس شد که درنتیجه یك تعداد شاگردان بعد از فراغت در کودکستان وشیر خوار گـــــاه دمیرمنو تولنه بحیث معلمه پذیرفته شدند .
لیسهٔ دمیرمنـوتولـنه در سال ۱۳۴۸ پنجصدو بیست شاگرد جدید را در صنوف مختلفه پذیرفته است که اکنون تعداد داخلهٔ این لیسه به هزار شا گرد میرسد . تعداد فارغان صنف دوازده این لیسه در ســا ل ۱۳۴۸ به چهل و هفت نفر میرسد .
در سا ل ۴۸ سی و دو طفل در شیر خوارگاه و دو صد طفل در کودکستا ن شامل بود که او لی از صبح تا عصر و دو همی از صبح تا چاشت مشغول فرا گر فتن تعلیم بودند . در اخیر سا ل اطفا لیکه سن شان برای شمو ل به مکتب منا سب بود بهمکاتب نزدیك به منازل شان معر فی گردیدند .

در سال ۱۳۴۸ از کورسها ی تایپ مربوط مدیریت تدریسا ت دو دوره شاگردا ن فارغ شده که تعداد فار غان کورس تایپ دری نود و تعداد فارغان کورس تایپ انگلیسی چهل و هشت نفر میباشد که به دوایر و موسسا ت معر فی گردیده اند .

۲ -مدیریت تنویر افکار :

اعضا یا مددگاران این اداره که بیشترسا حه فعا لیت شانرا خدما ت اجتما عی تشکیل مید هد در سا ل۱۳۴۸ از (۱۸۰) فا میل که یکعدهٔ آنها از صندو ق ما در معا ش میگیر ند ویز یت بعمل آورده وبطورمجموعی برای چهار صد نفر از افراد فامیل هایشا ن لباس ، غذای ادویه و پو ل نقد از صندو ق ما در کمك گردیده است .

از آغاز سا ل ۴۸ تا حا ل (چهل) طفل مربوط مادران بی بضا عت واکسین (ب ث ج) گردیده(۴۸) باربرای معاینه و تدا و ی به شفاخانه معالجوی برده شده اند .

در اخیر سا ل ۱۳۴۸ به تعداد (۶۴)جوره لباس و یك مقدار ادویه به رو یت نسخه های دکتورا ن برای مادرا ن بی بضا عت کمك گردیده است .

والاحضرت شا هد خت بلقیس هنگامیکه‌تهداب بلاك هفتم مر کز حما یه طفل ومادر را می گذا رند

برای سه گانگی هایکه چند سا ل قبل در یك فامیل بی بضاعت تو لد شده و از ابتداء تا کنو ن زیر نظر و کنترو ل مدیریت‌تنویر افکار قرار دارند در اخیر سا ل ۴۸ یــك مقدار آرد ، برنج بوره ، چای ، صا بو ن، شیر ، روغن وادویه کمك گردیده است .

از محبس اناثیه ولایت کابل در طو ل سا ل ۴۸ هفته یك مرا تبه ویز یت‌صورت گرفته و برا ی اطفال کودکستا ن آن ۲۸ دست لبا س و روزانه شیر، نان و شکــر تهیه وتوزیع شده است .

بکمك موسسا ت صحی هفتهٔ‌یکبارمریضان محبس معاینه گردیده و ادویه لازمه ان طبق نسخه تهیه و توزیع گردیده است .

هکذا در طو ل سا ل ۱۳۴۸ تما مماموریں ومستخدمین د میر منو تولنه جهت معا ینا ت صحی به شفاخانهٔ مرکزی وشفا خانه مجادله توبر کلوز برده شده و معاینا ت صحـــی آنها تکمیل گردیده است .

مدیریت تنویر افکار در سا ل ٤٨ بـه تعداد ٧٦ میر من و پیغله را به هـــوتـل انتر کانتیننتال و پنجاهو پنج نفر ازمراجعین را به فابر یکهٔ نسا جی بگرا می برا ی‌کار معر فی نموده است .

در مورد تنویر اذهان عامه مدیریت‌تنویر افکار از آغاز الی ختم ســـا ل ۱۳۴۸ در سالون سینمای زینب ننداری راجـع بـــه موضوعا ت مختلفه کنفرانس ها تر تیب و دایر نموده است هکذا به تعداد بیست هزار شعار به روز جشن استر داد استقلال وطن و ده هزار و جیزه به روز بین المللی مواد که از طرف مدیریت تنویر افکار تـرتیب شده بود ذریعهٔ هلیکو پتر پخش گردید .

در محبس انائیه ولایت کابل به کـمك موسسهٔ سمعی و بصر ی هفته یك مر تبه فلم تربیو ی و اخلاقی نمایش داده شده و پنجاه کنفرانس راجع به موضو عا ت‌مختلفه دایر گردیده است .

در باغ انائیه شهرارا هفته یك بار ازماه سنبله الی ختم میله باغ از طر ف مدیریت تنویر افکار یك سلسله کنفرانس ها راجع به موضو عا ت عام المنفعه دایر شده است.

فعالیت رضا کار ان :

انجمن میر منهای رضا کار هفته یك‌مراتبه در سالون د میر منو تو لنه رو ی‌موضوعات مربوطه بحث و ترتیبا ت لازمه طبق امر و هدایت والاحضر ت شا هد خت بلقیـــس رئیسهٔ عا لی ان انجمن اتخاذ گردیده‌است.

در سال ۱۳۴۸ کمك های میر من ها ی رضا کار قرار آتی است :

الف ــ برای محبوسا ت :

١ ــ ذغال ۳۵۰ سیر

۲ ــ روغن هفتاد قطی

۳ ــ بوره بیستو شش سیر

٤ ــ چای سیاه شش سیر

٥ ــ نان سیلو در جه دوم سفید روزهفتاد قرص برای مد ت سه ماه .

٦ ــ لباس ممه سلیپر های مریضـــا ن محبس شش دست .

برای پانزده نفر بی بضا عت وناتوا ن از پنج صد الی هشت هزار افغانی کمك‌های انفرادی شده است .

تاکنو ن این انجمن به تعداد (١٠٤)عراده تریسایکل برای معیو بین شل توزیع نموده وبه تعداد سه صد دست لبا س ذریعه‌میرمن های رضا کار به ولایت فرستاده شده‌است.

٧ــ دمیرمنوتولنه‌درسال ٤٩ مبلغ‌چهل‌هزار افغانی برا ی موسسه اسر ف که تازه به ساختن دست و پای مصنوعی‌اقدام نمو د ه اهداء کرده ا ست .

٨ ــ همچنا ن مبلغ چهل هزار افغا نی به بانك خون اهدا گردید .

٩ ــ باآغاز فصل زمستان به قیمت‌شصت هزار افغانی تکه خریداری و برا ی‌محبوسین و محبوسا ت و ناتوانان صفحا ت شما ل از طر ف دمیر منوتولنه توزیع‌شده است .

١٠ ــ هکذا البسه و محرو قا ت برا ی ناتوانان شهر توزیع شده است .

ادویه ایکه از طرف انجمن به رو غتو ن های ولایت کمك شده قرار ذیل است .

١ ــ برای روغتون جلال آباد ٦٩ قلم .

۲ ــ برای روغتون بلخ ٧١ قلم .

۳ ــ برای روغتون هرا ت ٧١ قلم .

٤ ــ برای روغتون قند هار ٧١ قلم .

درساحه مبارزه با بیسوادی :

در سا ل ٤٨ شانزده نفر معلمه رضاکار در ده کورس تدریس کرده اند و هم یـك تعداد کورسهای سواد خوا نی در ولایات افتتاح شده است . تعداد فارغ التحصیلات از کورسها ی مذکور بـه هـــفتاد نفـــر میرسد . در روز بین المللی سواد برا ی‌ده نفر معلم رضا کار تحسین نامه داده شده است . در سا ل ٤٨ هشت کورس اکابر تاسیس شده است .

بتاریخ ۲ میزان ٤٨ کمیسیو ن علمــی راجع به تعین دوره کورس های سوادخوانی وطبع کتب رهنما و تدریس کـور سها ی مذکور طبق هدایت حضور والاحضر ت لیلما رئیسه افتخاری مبارزه بابیسوادی هفته‌یکروز شروع بکار کرده که این کمیسیو ن تا تاریخ ٤ حمل ٤٩ دوام داشت و در طو ل مد ت مذکور روی موضو ع تعین سا ل تعلیمی و کورسها ی سواد خوا نی و ختم دوره وطبع کتب و مواد درسی ترتیبا ت لازمه اتخــاذ و تصویباً تی بعمل آمده است .

۳ ـ مدیریت مجله میرمن :

مجله میر من که یگا نه مجله زن ومعرف زن در افغانستا ن میباشد هد فی جز ارضای خاطر خوانند گا ن محتر م نداشته همواره کوشیده است تا در حفظصفحات اختصاصی که شامل مطالب حقو قی ادبی ، علمی ، اجتما عی ، تدبیر منزل ، مدو سر گرمی میباشد ثابت قدم بماند .

مجله میرمن در سا ل ٤٩ باوجودمشکلات طباعتی و بعضی محدودیت های دیگر تعداد صفحات خود را بالا برده در صــــفحا ت شان دوازده صفحه افزا یش بعمل آمــــده است .

مدیریت مجله میر من در نظر دارد بعد از مر فو ع سا ختن محدودیت ها و مشکلات طباعتی مجله میرمن را که اکنون ماهــوار نشر و چا پ می شود در هر پانزده روزنشر وخدمت خوانندگان گرا می تقدیم نماید .

٤ ـ مدیریت مـرکز حمایهٔ طفل‌ومادر :

ریاست د میرمنو تولنه پنج سال قــــبل احداث چنین مرکز را برو ی دست گر فت وسعی بعمل آورد تا جهت رفاه مـــادرا ن مخصوصا مادرانیکه خار ج از منزل کــار مینما یند برای آنها و اطفال شان خد متی را انجام دهد .

شش بلاك مرکز حمایهٔ طفل و مادر که شامل کودکستان وشیر خوارگاه میبا شد و بکمك بلا عوض کشور دوست‌مااتحادشوروی اعمار واکمال گردیده بتاریخ۸ ثور ١٣٤٩ از طرف بناغلی انتو نو ف رئیس انجمـــن

ښاغلی انتونوف حینیکه کلید بلاك اول‌مرکز حمایه طفل ومادر را به میر من صالحه فاروق ا عتمادی تسلیم میدارند

دوستی اتحاد شوروی وافغانستا ن با مراسم خاصی به میر من صالحه فاروق اعتما دی رئیسهٔ دمیر منو تولنه تسلیم داده شد که بعدا بتاریخ ۱۲ ثور رسما افتتا ح گردید .

کودکستا ن وشیر خوارگاه شامل اطاقهای خواب ،نان ، بازی ، تشنا ب و اطا ق برای معلما ت بوده که مجهز با میز و چو کی نان وکار چپرکت ، بستر ، آلماری ، ساما ن بازی وغیره ضروریا ت میباشد هر بلا ك شامل دو صنف بوده هر صنف تو سط یك نفر معلمه تدریس میگردد . ضمنا یکنفـر معلمه کمکی نیز ایفا ی وظیفه می نماید .

فعلا در شیر خوار گاه پنجاه طفل از سن سه ماهه تا دونیم ساله که از آنجمله ۳۷ طفل از صبح تا عصر و متبا قی تا چاشت و در کودکستان دو صد طفل از سن سه ساله تاشش ساله که از آنجمله ۱۲۵ طفل ازصبح تا عصر و متباقی تا چاشت مصرو ف تعلیم میباشند .

فیس کودکستان از صبح تا چا شت سالانه یکهزار افغانی و از صبح تا عصر سا لانه دو هزار افغانی و فیس شیر خوار گاه از صبح تا عصر واز صبح تا چاشت با درنظر گرفتن مصار ف دو هزار افغانی تعیین گردیده است که لباس غذا وشیر اطفا ل همه به صور ت صحی در نظر گرفته شده است به اساس فیصله دمیر منو تولنه در کودکستان وشیر خوارگاه یك تعداد اطفا ل بی بضاعت بصور ت مجا نی نیز پذیر فته شده هکذا برای اطفال شاگردان لیسه مسلکی دمیر منو تولنه پنجاه فیصد در پر داخت فیس تخفیف داده شده است . همچنین برای ما مور ین دولت که قدر ت پرداخت پول رابصورت یکبار گی ندارند د میر منو تولنه امتیاز ی را قایل گردیده است تا فیس را در طرف سه تا چهار ماه بصور ت اقسا ط بپردازند.

در کودکستا ن و شیر خوار گاه نزده نفر معلمه ، یك نر س ، یك اسستا نت سوسیال یکنفر معلم موزیك و چار ده نفر پرسو نل که شامل آشپز ، دوبی ، اتو کار وخدمه ها می باشند اجرای وظیفه مینما ید.همچنین یکنفر خانم انگلیسی در شیر خوار گاه و یکخانم امریکا یی در کودکستا ن طـــور رضاکارانه از رژیم و صور ت تهیه شیر و پخت غذا مراقبت مینما یند .

کار ساختما نی بلاك هفتم مرکز حما یهٔ طفل و مادر رو به اکما ل بوده تا ختم سال ۱۳۴۹ به فعا لیت آغاز خوا هد نمود .دولت فرانسه یکنفر دکتور مخصو ص اطفا ل را درین مرکز طور مسا عد ت موظف سا خته است که فعلا اطفا ل کودکستا ن و شیر خوار گاه تحت مرا قبت وی میباشد .

درین اوآخر تطبیق واکسین های ضـــد دفتر ی وسیاه سر فه و تیتا نو ســـس و (ب ث ج) و پولیو ملیت که برای اطفال ضرور یست آغاز گردیده است .

۵ ـ مدیریت عمو می صنا عتی :

این مدیریت از بدو تاسیس تا حا ل در راه انکشا ف صنعت سوز ن دوز ی گامهای وسیعی بر داشته است .

وتوانسته است رضائیت مشتریان وعلاقمندان داخلی و خارجی را جلب نما ید .

مدیریت عمو می صنا عتی درسال ۴۸ بـه تعداد چهار صد و دو تکه سو ز ن دو ز ی های مختلف ا لنوع از قبیل سر میزی هـا ، د ستما لها ، سیت های چـای خـو ر ی ، میوه خوری ، لبا س های ملی و محلی زنانه ومردانه شال ، بالا تنه و غیره را تـهیـه و برای معرفی و نما یش در نندار تون سال ۴۸ وویترین مو سسه گذا شته است . همچنین سوزن دوزی این مد یریت در نـما یشگـاه آسیایی تهران و نما یشگاه جهانی او سا کا به معر ض نما یش گذار ده شده که طر ف تو جه ز یاد وا قع گر دید .

۶ ـ مدیر یت قرار دادی :

مدیریت قرار دادی د میر منو تو لـنـه در سال ۱۳۴۸ دو ختن ۲۲۳۷۲ دست لبا س را که شا مل دریشی های طلاب معارف ، ملازمین معارف ، علمای عدلیه، مستخد مین ترانسپورت وزارت صحیه و زیر جا مه طلاب معارف بود به مقابل پردا خت مبلغ ۷۷۹۴۴۴ ـ افغانی قرار داد نموده بود که ازان جمله ۴۶۱۶۵۳ـ افغا نی برای ا جرت کارگران پر دا خـتـه شده و مبلغ (۳۱۷۷۹۰) ا فغا نی مـفـا د موسسه گردیده ا ست .

۷ـ مدیریت تحریرات و روا بط فرهنگی:
به منظور ارتقای سو یه تعلیمی و تربیوی متعلمین و بر قرار سا ختن یك ا ر تـبا ط بین او لیای شا گردان ، استادان وخود متعلم دمیرمنو تو لنه بـتا ریـخ ۲۰ سنبله ٤۸ تشکیل انجمن او لیا و مربیان را توام بـا مرامنا مهٔ آن به حکو مت متبو عه پیشنهاد د نموده ا ست که تا ا خیر سال ۱۳٤۹ عرض وجود خوا هد نمود .
درسال ٤۹ د میر منو تو لنه بمنظورتاسیس یك ا نجمن فر هنگی وتربیتی دو شیز گا ن وزنان دیپلو مه پو هنتون ها مرا مـنا مه و اسا سنا مه ترتیب وتد وین نمود که مو رد تائید یك عده خا نم های منور و د یپلـو مه واقع شد . ا مید است ا ین ا نجمن مصد ر فعا لیت های مثبت د ر کشور گر دد .
د میر منو تو لنه در تدوین حقوق مد نی زنان ا فغان پیو سته کو شیده وامید است هرچه زود تر ا ین قانون روی کار بیا ید .
همچنان در قسمت قا نون حا ضری مامورین ومراعات بزنان مامور نیز تجو یزاتی صورت گرفته که عنقریب بساحه عمل خوا هد آ مد .
مخصو صا در قسمت حقو ق و ر خصتی ایام بار داری زنان مامور ، معـلم و کـا ر گـر پیشنهاداتی در سال ۱۳٤۸ مکررا بحکو مـت ارائه گر د یده ا ست کـــه ا مـیـد ا ست حکومت درین باره غور نموده و حقو قی‌برای زنان قا یل شوند .

در قسمت روابط فر هنگی :
۱ ـ ا رتباط د میر منو تو لنه به مما لك خارج و تبا دل هیئات ها :
چون تبادل هیئات هـا در راه شنا سائی وتحکیم دوستی ملل مخصو صا در تنو یـر افکار مردم و کسب تجارب ا جتماعی وعلمی مفید ثابت میشو د د میر منو تو لنه نـیـز مطا بق مو قف بین ا لمللی ا فغا نستان در کنفرانسها ی بین ا لمللی با ا عزام نما یندە های ز نان ا فغان ا شتراك نموده و دعوتهای رسمی مما لك دوست را پذیرفته ا ست و از بعضی از آنها نیز د عوت بعمل آ ورده ا ست تا به کشور ا فغا نستان سفر دو ستانه نموده از نزدیك شنا سا ئی با ز نـان ا فـغـا ن پیدا نما یند .

همچنان ز عما و هیئت های دول د و ست ضمن بازدید رسمی شان از ا فغا نستان از د میر منو تو لنه نیز دیدن نموده ا ند و یك عده از زنان مما لك دوست عضو یت‌افتخاری این مو سسه را قبول کرده اند .

الـف ـ ذوات آتـی در سال ۱۳٤۸ ا ز د میر منو تو لنه دیدن نموده ا ند :

۱ـ جلالتماب (ا ینکه وزار) معین معارف دولت چکو سلوا کیا .
۲ـ میر من وا لنتینا ترشکو ا نـخستیـن کیهان نورد زن شوروی و ر ئیسه فدراسیون زنان شوروی .
۳ ـ د کتور آ صفه آ صفی خوا نسار ی رئیس ا نجمن او لیا و مربیان ا یر ان کـه خانم معاون وزارت خارجه ا یران نیز میباشد.
٤ ـ میر من ها ستینگر مد یره پرو گرام های بین ا لمللی د یپا ر تمنت ار تباط خارجه استرا لیا .
٥ ـ محتر مه خانم جلا لتماب ا گینو معاون رئیس جمهور ا ضلاع متحده ا مریکا .
٦ـ محترمه میرمن دولت شاهی عضو عامل انجمن زنان ایران .

۷ـهیئت هـنرمندان ایرانـی که درجشن تولدی اعلیحضرت معظم همایـونی اشترا ك کرده بودند.
۸ـ محترمه خا نم رو ز کـا یا ر ئیسـه موسسات ز نان تر کیه .
۹ـ محتر مه میرمن مار گریت مکای عضو پارلمان ا نگلستان و مر بوط به حزب کارگر.

ب ـ زنان افغانیکه درکنفرانس هـا ی بین ا لمللی و دعوت ها ی ر سمی بخارج اشتراك کرده اند :

۱ـ دو نفر هیئات ز نـان ا فـغا نی د ر کنفرا نس بین ا لمللی ز نا ن در هلسنگی اشتراك کرده ا ست .
۲ـ یك هیئات هشت نفری ز نان افغا نی بنا بد عوت ر سمی حکو مت ا تحادی الما ن برای سی روز از آن حکو مت دیدن کر د ه است .

۳ ـ ر ئیسه د میر منو تو لنه بایك نفر از ا عضای وزارت جلیله معا رف بـتاریـخ ۱۱ عقرب در سبو ز یم ا نجمن او لـیـا و مربیان ا یران منعقدهٔ تهران اشتراك ورزیده است .

٤ ـ ر ئیسه د میر منو تو لنه با محتر مـه میر من جمیله سراج عضو ا نجمن میرمن‌های رضاکار در کنفرانس بین ا لمللی زنان منعقدهٔ بنکاك ا شتراك ورزیده ا ست .

ج ـ بورسهای تحصیلی‌که‌از طرف ممالك دوست به د میر منو ټولنه اهدا گر دید ه است :

۱ ـ دو بورس تحصیلی از طرف حکو مت فرانسه دررشته ا سیستا نت سو سیـال در سال ۱۳٤۸ .

۲ـ دوبورس تحصیلی ازطرف حکو مـت اتحادی ا آلمان در رشته ا سیستا نت‌سوسیال وتر بیه معلمین کو د کستا نها .

۳ـ چهار بور س از طرف ا تحاد شو روی در رشته تر بیه معلمات کو د کستا ن ها .

د ـ تبا دل تلگرام ها و پیا مها به ممالك خا ر ج :

۱ ـ پیام تبریکیه د میر منو تو لنه بـه منا سبت فرود آ مدن اولین ا نسان تو سط اپولو ۱۱ بکره ماه بمقا مات مر بو ط کشو ر ا مریکا .

۲ ـ دو بورس تحصیلی‌ازطرف حکو مت ر ئیس مجمع عمو می ملل متحد .

۳ ـ پیام تبریکیه عنوانی میرمن پا مپیدو نسبت ا نتخاب جلا لتماب پا مپیدو بر یا ست جمهوری فرا نسه .

٤ ـ پیام تبریکیه عنوانی ز نان کا ر گر جا پان .

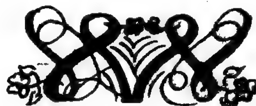
٥ ـ پیام تبریکیه عنوانی میرمن بندرنایکه که مجددا بحیث صدر اعظم سیلون ا نتخا ب گردیده ا ست .

مدیریت نمایشها ی عرفانی :

این مدیر یت که از طریق نمایش فلمها و درامه ها در راه تنویر اذهان عا مه خد ما ت شا یا نی را ا نجام‌داده است درسال ۱۳٤۸ـ ازدرك نمایش ۲۸ فلم‌هندی و۱۷فلم اروپائی واعلانات بیش از مبلغ سه ملیون و نهصدو چهل و هفت هزار و شش صد و چهل و نه افغا نی عا ید نموده ا ست.

برای سر گر می بیشتر خا نمها در روز های ر خصتی در نظر ا ست یك سینمـا ی جدید (۷۰ ملی) در باغ عمو می نسوا ن شهر آرا اعمار گردد و همچنان ا حـد ا ث میدا نها ی سپورت، کافی ، رستوران عصری ومرکز ا جتماعی درانجا مطابق پلان مر تـبه در آ ینده نزدیك ا عمار خوا هد شد .

درسال ٤۸ عا یدات عمومی باغ ز نـا نـه حاوی مبلغ ۸۱٤۰۹٫۰۰ـ افغا نی بود .

دکوشانیانو بین‌المللی سیمینار

مخکی له دی نه چه د افغانستان کالنی محترم لوستو نکی دکوشانیا نو بین‌المللی سیمینار ولو لی لازم گنو چه د زیاتومعلوماتو له پاره دغه لاندی غوره معلو ما ت وړاندی کـــړو .

دیونسکو عمو می کنفرانس په ۱۳۴۵ کال کښی په خپله څوارلسمه غو نډه کی د ۳۲۳ ر ۳ گڼه تصویب په‌اساس یوه‌لویه پروژه دمرکزی آسیا د خلکو د مدنیت دمطا لعی له پاره پرانیستله .

چه ددغی پروژی غړی عبار ت دی له افغانستا ن ، هند ، ایران ، پاکستا ن او شوروی اتحاد .

دعمومی کنفرانس دفیصلی له مخه چه‌باید په ټولو غړ یو ملکو نو کښی یو شــمیر منطقو ی تحقیقا تی مر کز و نه جوړ شی په افغانستان کښی هم یو ارتبا طی مر کز منځ ته راغی چه د مرکز ی آسیا تا ریــخ هنر او فرهنگ دکوشا نیا نو په دوروکښی تر مطالعی لاندی ونیسی . چه ددغه کار د تحقیقا تو د مخ بیوولو د پاره داطلا عا تو او کلتور وزار ت دلر غون پیژند ی لو ی مدیریت وټاکل شو .

همدا رنگه د فیصله نامی دشرایطو له‌مخه دکابل له تحقیقا تی مر کز څخه وغوښتل شو چه په یو مسا عد وخت کښی یو بین المللی سیمینار دکوشانیانو په دوره کښی‌او په مرکزی آسیا کښی دلرغون پیژند نی د تحقیقاتو دچارو دانسجام دپاره په کا بـل کښی دایر شی .

د کـو شا نی دور ی بین المللـی‌سیمینار د معظم ټولوا ك همایو نی اعلیحضر ت په پیغام د رادیو افغانستان په ستر تالارکښی دثور د میاشتی په ۲۲ له غر می نه مـــخ کښی په لسو بجو پرانستل شو .

د معظم ټولواك همایو نی اعلیحضــر ت پیغام دسیمینار دپرانستل کیدو په وخـــت کښی داطلاعاتو او کلتور وزیر دکتور محمود حبیبی له خوا ولسو ستل شو .

دهمایونی اعلیحضرت پیغام:

خوشحاله یم هغه پو هانو ته ښه راغلی وایم چه په کابل کی دکوشانیا نو دمطالعاتو په سیمینار کی برخه اخلی .

افغانستان په تاریخی اعصارو کی که د اسـلام نه دمخه زما نه کی و او که پـه- اسلامی روښانه پیری کی دنړی ددغی سیمی دفرهنگ په تحو ل او وړاند ی تگ کی‌برخه در لـــوده .

ددغو دورو څخه زمونږ دخلکو دتجر بو آثار او هنر چه څه د ځمکی پر مخ‌او څه ددغه زر خیزه هیواد تر خاورو لاند ی د ی زمونږ دلرغونی زما نی د مفکرانو د هڅـــو او هیلو ښکارندوی دی .

کوشانی عصر ددغه لرغونی هـــیواد د شریفو او زحمت کښو خلکو دژوندانه دوره ده او دا یوه هغه ستره صفحه ده چه‌مطالعه یی ددغه هیواد دتاریخ او دگاو ند یو خلکو او زمونږ دشاوخوا ورونو دتاریخ په زیا ته پیژند نه کی لوړ مقام لر ی

هیله لرم دغه سیمینار چه دیو نسکو او ذیعلاقه هیوادو په مرسته جوړ یږی دبشریت علمی پانگی زیاتی کړی او ضمنا دنړی ددغی سیمی دخلکو دعلمی اوفرهنگی همـکار یـو په‌پراختیا اوتقویه کی‌باارزښته اغیزه ولری.

معظم ټولواك همايونی اعليحضرت هغه وخت چه دكوشنا نيانو دبين‌المللی سيمينار وغړی او د سيمينار وشاملو هيأ تو د هيوادو سفيرانی‌ی شاهانه حضور ته منلی دی.

وریسی صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی په‌دغه مناسبت یوه مفصله وینا وکړه اودګډون کونکو هیوادونو نمایندګانو ته یی ښه راغلی ووایه .

دښاغلی صدراعظم دوینا متن :

جلالتمآبانو ، محترمو پوهانو اوګرانو دوستانو !

دښه راغلی په څرګند ولو سره ډیر خوشحاله یم چه په دغه سیمینار کی چه د یونسکو په مرسته جوړ یږی دګډون له‌پاره موږمونږ ښلنه منلی او په خپل لر غو نی هیواد کښی ستاسی هر کلی کوم البته له تاسی څخه ځینو افغانستا ن لید لی او ځینو یوه موده مطالعی او علمی خدمتو نه پکښی کړید ی .

افغانستان یی کله‌کله یوزای د لرغونو جریانا تو دتیر یدو دمځکی په حیث چه د مرکزی اسیا له دښتو څخه شرو ع اودهند دنیمی قار ی په لور په حرکت کښی و پیژند لی دی .

حال دا چه د افغانستا ن د تاریخ‌داساسی حقیقت دکوشا نی دوری په ګډون په هره دوره کښی له دی څخه ډیر زیا ت دی . کوشانیان دهندو کش دغره په شما لی او جنوبی لمنو کښی میشته وو او د دو ی د سلطنت د سو لی او سلم په دوره کښی کرهنی او تجار ت تر قی کړی‌وه.

دکوشانیانو آثار دافغانستا ن‌په هرکوت کښی لید ل کیږی لکه چه له هغه و خت څخه پا تی شو ی لو ښی او سکی چه‌دهغی زمانی دتمد ن نمایند ګی کوی‌دبلخ، کندز، کابل پروان ، کاپیسا ، ننګر هار ، غزنی ،او زابل کښی کشف شوید ی دهغه و خت دابولګولو ویالی په‌بلخ او دسر خ کو تل په‌شاوخوا کښی اوس هم لیدلی کیږ ی دکوشا نی زما نی بودایی معبدو نه‌دکروندو ترڅنګ دسمسور و او ښکلیو منظرو په شاو خوا او له واورو څخه ډکو غرو نو په لمنو کښی او د هغی جملی څخه دورد ګود توپ په ناوه او غزنی کښی نا متو ستو پی دیادولو وړدی.

کوشانیانو په افغانستا ن کښی دسلطنت په وخت کښی دباختر ی یونان له تمد ن سره تماس نیولی او دیونانی لیك او په خپلو ودانیو او سبکونو کښی یی د دغه تمد ن د مهند سی دلارو او په مجسمو او نقاشی کښی یی دهغه د هنر ی وسا یلو پیرو ی کړیده . په دغه وخت کښی ددوستو هیوادو دلرغون پیژندونکو له مرستو څخه چه دمطالعو او څیړنو له لاری یی زمو نږ دهیواد دلرغونی تاریخ دغه عمده دو ر ه روښانه کړ یده د افغانی مقا ماتو پوره رضائیت څرګندوم اوله هغی جملی څخه دهډی بګرام ، ګلدری ، کندز دسردارغونډی په کیندلو او په پای کښی دسر خ کو تل په کانشکا معبد کښی چه دهغو دکتیبو له مخی دکوشانیانو ژبه به دبا ختری یو نا ن په نامه کشف شویده دلر غون پیژند وکو او څیړونکو خد متو نه زمونږ له پاره دقدر وړ دی .

په‌دغه وخت کښی غواړم ووایم چه زمونږ دلرغون پیژند نی دفعا لیتو را تلو نکی پروګرام په دافغانستا ن‌داسلامی تار یخی مقاماتو دعلمی فهر ستو نوبرابر ید ل دی او اسلامی ودانیو ترمیم اوپه ځینو ځایو کښی دهغو بیا ژوندی کول دي اوپه دغه مهم وخت کښی د دوستو هیوادو او یونسکو دمرستو هیله لرو .

ددغه سیمینار په‌باب‌دیو نسکو له مرستو څخه د افغانستا ن دحکومت رضا ییت څرګندوم او هیله کوم چه دغه علمی مجلس ګټی ولری اودکو شانی دو ر ی په با ره کښی‌که‌په افغانستان کښی وی یا په ګاونډ یوسیمو کښی یی وی ګټور معلو ما ت لاس ته راوړی او زمونږ په هیواد کښی ستا سی داستو ګنی ورځی زموږ دګرانو میلمنو په حیث په خوشحالی سره تیره شی .

همدارنګه د اطلاعاتو او کلتور وزیردکتور محمود حبیبی په دغه محفل کښی دیو ی وینا په ضمن کښی وویل دغه مجلس دکوشانیانو یعنی څه دپاسه پنځو سوو کالو تمد ن او ثقافت د مطالعی له پاره وقف دی چه په هغه کښی لوید یځ دلر غو نی یو نا ن د بقایا و تلاقی له جلال څخه ډك ختیځ‌سره د باختر په خاوره کښی وینی .

په دی صور ت دروښا نه تمد ن دهستی‌او دوریښم له لاری دارځښت لرو نکی تجارت دځلور لاری په حیث چه پخوا نی یونا ن

صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی کله چه خپله بیانیه ایراد وی.

یی له پراخ چین سره یو ځای کاوه افغانستان نه یوازی د نړی له یوه ځای شخه بل ځای ته د تجار تی قیمت لرونکو مالو نو دوړلو راوړلواجازه ورکو له بلکه‌د مسافرو او تجار تی کاروا نو په تګ او راتګ سره په خپله خاوره کښی دعمو می افکارو او ثقافتی او هنر ی نظریوله‌جریاناتو شخه هم خبر شو یه ی .

دکتور محمود حبیبی دمرکز ی‌آسیادخلکو دذهنی سو یی او د تمد ن په پر مختګ او لوړ یدلو کښی دافغانستا ن د رو ل په با ب وویل : په وضا حت سره ویلا ی شو چه له اسلام شخه پخوا دوره کښی‌او له هغه شخه وروسته هنر ی ، پو هی او معمار ی ارځښت ناکی خزا نی د هد ی مځکی پر مخ منځ ته راغلی دی او په کښی خپس شو ی یا یی سر جګ کړیه ی .

همدغه راز د مهاجر ت دوغی پرا خی‌سیمی دکوشا نیا نو امپرا تور ی دلر ی سیمو په لوری د افرادو او فکرو نو دستر ګرو پوټو د انتقالی له پاره په تیره بیا د نامتوکنیشکا په‌عصر کښی زمینه برابره کړیده لکه چه موسیو (روتی ګروسی) په خپل یوه برجسته اثر کښی په دی با ب په دوو کر ښوکښی په خرګند ډول او صرا حت سره داسی توضیح ورکړ یه ی .

(په ستپ امپرا تور ی او زر غو نو د ښتو کښی ډیولړ حر کت چه دهغو په‌لری خنده کښی واقع کیږی دمها جر ت د دغه لو یی مځکی په غلورو خند و کښی یی سمد ستی دنا ځا یی نتیجو سلسله خرګندوی همد غه راز دافغانستا ن په خاوره کښی دکو شانیاو دخا ص تمد ن دپید ید ی یعنی دهنر ، بدیع ، ګریکو ، بودیک په‌لحاظ دغه هیواد دنړی په دی سیمه کښی دیر غنی هیواد ګڼل کیدا ی شی .)

دکتور محمود حبیبی وویل : له دی کبله چه معظم ټولواک همایو نی اعلیحضر ت په هیواد کښی دلرغون پیژندنی دپلټنو ا و دنړی دملی اوبشری میراث له غنی کیدو ستره خاصه اوقیمت لرونکی علاقه لری د افغانستان دحکو مت دقاطع تصمیم په اثر په دی با ب‌په هیواد کښی علمی کیند نی داطلاعاتو او کلتور دوزار ت دلر غو ن پیژند نی او تاریخی آثار و دسا تنی‌دلو ی مدیریت له‌خوا په نه سترې کیدو نکی صور ت دوام لری .

همدارنګه له ډیرو کلو را هیسی ددوستو هیوادو لکه دفرانسی ، ایتا لیی ، جاپان ، دامریکی دمتحدو ایالتو اوشوروی اتحا د دلر غون پیژند نی دهیئتو له خوا په بیلو بیلو سیمو لکه هده په ختیځ ، کاپیسا او سرخ کوتل په مرکز او شما ل‌مرکزی کښی، غزنی په جنوب ، کښی او ای خانم دهیواد په شما ل کښی د اموسین ته نیژدی نور ی ګټوری کیندنی او پلټنی دوام لری .

ټول دغه تحقیقا ت زما دپخوانیو خبرو د مصدا ق په حیث ګڼل کیږی .

همدغه رنګه داطلاعا تو اوکلتور وزیر خرګنده کړه سر له دی چه دغه وزار ت د هیواد دهنری اوتاریخی آبداتو دساتنی له پلو مشکلات په منځ کی لر ی خوبیا هم دلاس لر لومکنو وسایلو سره خپل ټو ل کوښښونه دبدلو ن راوستلو علمی سو یی او پو هی دلوړ لو دپاره په کار اچو لی دی څکه نو موږ دهغه ګنجینو سا تو نکی یوچه دټولی نړی او خلکو ما ل شمیر ل کیږی .

دکتور محمود حبیبی وویل : زموږ په‌عصر کی نړی دکلتور ی میراث دار زیا بی په خاطر دپخوانیو سره دآشنا یی‌هیله په زړه کی روز ی په دی ډول ټولنو او علمی خبرو کی داطلاعاتو او تجر بو بد لو ل دا مو قع میسرو ی چه خپله تیره زما نه روښا نه ووینو او هنر او کلتور مود مطالعا تو په اثر ښه اوپیژنو څو په‌نتیجه کی پرا خه پلټنی پسی ویالو.

داطلاعاتو او کلتور وزیر په پا ی کی‌داو خرګند کړ چه په کابل کی دا مهمه غونډه چه دیونسکو د بین المللی مو سسی‌په‌پراخه همکاری او د دوستو هیوادو د پرو فیسرانو او پیاوړ و علمی شخصیتو نو په ګډو ن صور ت مو ند لی دی مثبتی نتیجی ورکړی.

همدا راز په دی غونډه کی د کا بل پوهنتون رئیس پوهاند دکتور عبدالقادر بها دیو ی وینا په تر خ کی وویل :دکابل پوهنتون دپاره دخوشحالی او ویاړنی ځای دی چه دلو مړی ځل دپاره دلرغون‌پیژندونکو اومتبحر وبو هانو په‌وړاندی دکوشا نیا نو

د دوری بین المللی سیمینار پرانستل کیږی.
څخه او د اوروپاد منځنی ختیځ ، لری ختیځ
دلرغونی افغانستان دتاریخ د مطا لعـــی
دهیواد ودتمدن دتاریخ څخه په لاس را غلی
معلو ما تو نه څرگند وی چه افغانستا ن د
انسانی ثقافتونو د مبادلی ځای و واودلرغو ن
پیژندنی پلټنو په اثر دپخوانیو انسا نا تو
د مدنیتو نو ار ځښت نا که بقا یا چه مجموعه
ئی ډیر ښه تاریخی اسناد تشکیلوی زموږ په
ملك كی لاس ته راغلی دی . دپو هنتو ن
رئیس زیا ته کړه زموږ دهیواد علمی ټولنی
دعلم پالو نکی پاچا د خرد مندانه مفکور ی
په پیرو ی ډیر هیله من دی چه دغه ډو ل
ټولنی زموږ په لرغو نی هیواد کی جوړی
شی او لکه څنگه چه دغه سیمینار څخـــه
هیله کیږی دپوهنی دتیاره ځایـــو نـــو پـــه
روښانه کولو کی د قدر وړ نتیجی وښیندی.

وړپسی دیو نسکو د بین المللی موسسی
نماینده ښاغلی میروچ نیکوف له دی څخـــه
چه دغه مهم بین المللی سیمینار په کا بل
کی جوړ شو ی دی دافغانستا ن دپاچامعظم
ټولواك همایو نی اعلیحضر ت له حضورڅخه
دسپاسگذاری مرا تب څرگندو کړل ، او د
افغانستا ن دشا هی حکو مت د اطلا عاتو
او کلتور دوزار ت دپو هنتون دعلمی موسساتو
دتاریخ دټولنی اولر غون پیژندنی دمدیریت
اودافغانستان دپوهانو څخه تشکر وکـــړ ا و
وی ویل دایوه نیك مر غه لحظه ده چـــه
افغانستان دیو نسکو ددغی پروژی ســـره
لویه مرسته کړی ده داپروژه دیو نسکـــو
دټولو غړو له خوا تایید شو ی ده او موږ
ددغه وړاند ی تگ څخه چه ددغه سیمینار په
جوړولو سره دکوشانیانو د دوری دمطا لعی
دپاره صور ت موندلی دی خوشحاله یو .

میروچ نیکو ف دهغه بین المللی کنفرانس
چه دکوشانیانو د دوری او په دی سیمه کی
دمرکزی اسیا فلسفی دمطالعی دپاره پخوا
جوړ شوی وه همدغه رنگه دسمرقندد سمپوزیم
څخه یادو نه وکړه او په کابل کی دکوشانی
دوری بین المللی سیمینار په سیمه ییز او
بین المللی ډول دعلمی پلټنو په لاره کـــی
دخاص اهمیت وړوگڼی او په دی سیمنار کی
دنړی او سمه ییزه هیوادو د پو ها نوگډون
دزیاتو مرستو او کوښښونو علامه وبلل .
هغه نمایندگان چه په دغه سیمینار کښی
یی گډون کړی وو دادی :

افغانستان :
داطلاعاتو او کلتور وزار ت دتاریخ دټولنی
رئیس پوهاند عبدالحی حبیبی ،دکابل پوهنتون
د ادبیاتو دپو هنځی مرستیا ل پو هاند میر
حسین شاه ، دکابل پوهنتون د ادبیاتو د
پوهنځی استاد پوهاند دکتور فـــارو ق
اعتمادی ، دکوشا نی تاریخ دمرکز او لرغون
پیژند نی لو ی مدیر دکتور شاهـــی بای
مستمند ی .

ایران :
دتهران دپوهنتون دادبیاتو دپو هنځـــی
مرستیال پروفیسور شاه حسین.

شوروی اتحـــاد :

دتاجکستان دپو هنتون رئیس پروفیسور
عاسیموف ،دتاشکند دپوهنتـــون استـــا ز ه
میرمن پوگچنگوا ، دشوروی اتحاد دلر غون
پیژندنی د هیئت امره میر من گرو لیکو و
والرو ، دتاجکستان دپو هنتون دلر غـــون
پیژند نی استاذ پروفیسور لیتو نکی .

امریکا:
په افغانستان کښی دامریکی دلر غـو ن
پیژندنی د هیئت رئیس پرو فیسور لویی دو
بر ی او د هارورد د پو هنتون د ښکلیو
هنرو نو استاذ پروفیسور پرولند .

فرانســـه :
په افغانستان کښی دلرغون پیژ ند نـی
دهیئت رئیس پروفیسور برنارد ،دگیـــمی د
موزیم لویه آمره پیغله ج بوبو یی ، او د
فرانسی دعلمی تقیقاتو دملـــی مرکز غـــړ ی
پروفیسور غو سمن .

برتانـیه :
دمسکو کاتومتخصص پروفیسوردمیگداو ل

هـــــند :
دهند دلړغون پیژند نی لو ی مـــدیر پروفیسور ب ب لال او دلړغون پیژند نـــی متخصص پروفیسور گهو ش .

پــا کستان:
دپاکستان دلړغون پیژند نی لو ی مدیر پروفیسور اف ای خان .

دالمان فدرالی جمهوریت :
دبن دپو هنتو ن استاذ پرو فیسورفیشره او ختیځ پیژندو نکی پرو فیسور شیپمن .

ایتــا لیـا :
په افغانستان کښی دلړغو پیژند نی د هیئت مرستیا ل پرو فیسور پروچیکورتدی.

جــاپـان :
په افغانستان کښی دجاپا ن دلړ غو ن پیژند نی د هیئت رئیس پروفیسور بوگوچی او دیو نسکو د نماینده په حیث ښا غلـــی میرو چ نیکو ف .

ددغه سیمینار افغانی مبصر ین داوو .
په انقره کښی د معظم تولواك همایو نی اعلیحضر ت لو ی سفیر ښا غلی محمـــد عثمان صد قی دخار جه چـــارو د وزار ت سیاسی لوی مدیر دکتورروان‌فرهادی،ښاغلی سید قاسم رښتیا، پروفیسور احمد علـــی کهزاد ، دپښتو ټولنی رئیس پو هـــا نـد صدیق‌الله رښتین د صکو کو رئیس ښاغلی علی احمد نعیمی ، پروفیسور محمد علی ، دکابل پوهنتون دادبیاتو دپو هنځی استاذ ښاغلی محمد حسن کاکړ ، دکابل پو هنتون دادبیاتو دپو هنځی استاذ ښاغلی علی محمد زهما ، دکابل پوهنتون دادبیاتو پو هنځی استاذ دکتور علمی ، او دموزیمونود لو ی مدیریت مرستیال ښاغلی محمد کریـــــم بار کـــزو ی .

دکوشانیانو دبین بین‌المللی ســـــیمینار لومړنی غونډه په هم هغه ورځ له غر می څخه وروسته په دوه نیمو بجو د کابـــل پوهنتون دکتابخانی په تالار کښی وشوه.په دی غونډه کښی دتاریخ دټولنی رئیس‌پوهاند عبدالحی حبیبی دراپو په اتفاق دسیمینار د رئیس په حیث وټاکل شو .
پوهاند حبیبی د ده د انتخاب په با ب د سیمینار درئیس په حیث دسیمینار دغړ یو څخه دتشکر په تر څ کښی دسیمینار لـو مړنی غونډه پرانیستله .

دامریکی متحدو ایالتو نو دهـــاروړد د پوهنتون دښکلیو هنرونو استاذ پروفیسور رولند او په افغانستان کښی د فرانسی د لړغون پیژند نی د هیئت رئیس پرو فیسور ربر نارد دسیمینار دګډون کوونکو درایوپه اتفاق دمرستیالانو .په حیث‌وټاکل شو ل .
دغه راز دکوشانیانو دتاریخ دمر کـز امـر او دلړغون پیژند نی لو ی مدیر دکـــتور شاهی بای مستمند ی دسیمینار د راپور تر په حیث وټاکل شو .
پوهاند حبیبی د خپلی هغی مفصلی وینا په ترڅ کی چه په دی غونډه کی یی وکړه دکابل شاهانو دکور نیو او د پښتیا اوگردیز دامرانو په‌باب وینا وکړه اووی ویـل‌چه د عربی او چینی داسناد و له مخی دغه دواړو کور نی په افغانستان کی دکوشانیا نو له بقایاو څخه دی .

پوهاند حبیبی پخپله وینا کی ددغـــو کورنیو دشاها نونومونه دتاریخی اسنادو له مخی څرگند او په هغو کتابو نو یی بحث او خبری وکړی چه په ختیځه لهجه باندی په پخوانی یونا نی رسم الخط او په دری ژبه لاس ته راغلی دی او دکوشانیا نو سره ددغو شاهی کورنیو رابطه ثابتو ی .

وروسته له هغه دکتور شاهی بای مستمندی په یوه مفصل راپور کی دهغو لړغونو کیندنو اوپلټنو دنتیجو په‌باب چه‌دکاپیسا ،هډ ی اوا ی خانم دکوشا نیا نو په مرکـز و نوی شوی دی . حاضر ینو ته معلو ما ت‌ورکړل.
وروسته دسیمینار ګډون کوونکو ددکتور مستمندی دراپور په باره کی خپلی نظر یی څرگندی کړی . . همدغه راز دفرانسی‌نماینده ښاغلی‌فوسمن دمیدان دولایت دکتیبو په‌باره کی چه په خرو شتهی او یونانی‌رسم‌الخط

دکوشانیائودبین المللی سیمینار ددوهمې غونډې یوه خنده دکابل پوهنتون دکتابخانې په تالار کښې

لیکل شوی دی او دکوشانیانو دزما نی پــه تاریخ کی ډیر اهمیت لر ی او دژب پیژندنی په لحاظ هم ډیر ی مهمی دی وینا وکړه او وی ویل چه ددغو کتیبو زیا ته بر خه له منځه تللی او لږ کر ښی او کلمی یی‌پاتی دی چه له هغو څخه نتیجه اخیستل ډیر ی خیرنی غواړی .

همدارنګه په دی‌غونډه کښی په افغانستان کی دفرانسی دلرغون پیژندونکی د هــیئت رئیس پروفیسور برنارد دهغی نوی کتیبی په‌باره‌کی چه‌په‌لغمان کی کشفه شوی وه او په (ارامی) ژبه او لیك ده توضیحا ت‌ورکړل او وی ویل چه دغه کتیبه داشو کاد پاچاهی په ځوار لسم کال کی‌کیند ل شوی او د هغو لارو په باره کی چه له هند څــخه د افغانستان له لاری د مدیترا نی ترسواحلو پوری تللی وی ډیره رڼا اچوی .

دکوشانیانو د دور ی د بین المـــــللی سیمینار دلور په ۲۳ غونډه کی چـــه پــه افغانستان کی د فرانسو ی دلرغون پیژندنی دهیئت درئیس پرو فیسور بر نارد په‌مشری دعامی روغتیا د موسسی په تالار کی جوړه شوی وه دیو ی موقو تی څیرونی اودسیمه ییزو هیوادو د بودجی او فعا لــیتو نو د انسجام په با ب بحث او خبر ی وشوی .

همدارنګه تر غرمی د مخه غونډه کی چه دیوی موقو تی څیرونی په باب چه بیوګرافی دکندنو نتیجه ،عــلمی پلــټنی دچاپ شو و کتابونو لنډ یز ، دکندنو د پروژ ووروستی وړاندی تګونه اودهغو څخه دپه‌لاس را غلو نتیجو چه دکوشانی دوری دتاریخی پیژندنی سره مرسته کوی بحث او خبر ی وشوی .

په دی برخه کی دافغانی هیئت رئیــسی پوهاند عبدالحی حبیبی تیاری څرګند ی کړی او وی ویل‌دافغانستان مجلی یوه بر خــــه به چه په کا ل کی در ی واره په سلومخونو کی چاپیږی دکوشانیانو د دور ی د نـــوو تاریخی پلټنو اوکشفیاتــو ،دپاره مختصــی کړو او که چیری دغږ و هیوادو څخه‌زیا ت مواد په‌لاس راشی دمجلی ټــولی پاڼی ا و حتی نوری زیاتی پاڼی به دهغه دپاره وقف کــــړو .

پوهاند حبیبی زیاته کړه دکوشا نی‌دوری په باب کی چه کومی علمی پلټنی د غـــړو هیوادو له خوا کیږی او موږ ته یی رالیږی که چیری په انګلیسی او فرانسو ی ژبه‌وی موږ ته به ډیره اسانتیا وی دافغا نــــــی هیئت درئیس تیا ری څرګند و ل دسیمینار دګډون کونکو له خوا څخه په زړه پور ی وبلل شو .

دشوروی اتحاد او هند نماینده ګانو وعده ورکړه چه تر دی وروسته به دکوشا نیانو دتاریخی دوری مربوط موضوعات د څیړو لو دپاره راواستوی.

دپاکستان نماینده (ای‌ـاف‌خان) نظــــر په څرګنده کړه چه تر ټولو د مخه باید دسیمی دغړو هیوادو اختصا صی وظیفی تثبیت‌شی.

دایتالیا نماینده ښاغلی تدا ی دپاکستا ن دنماینده دتایید په تر څ کی وویل چه په دی برخه کی دشوروی اتحاد څیړو نه ډیرو ارزښتنا کو مطالبو متضمن ده چه‌ددغه‌حقایقو پوهید ل او نتیجه اخیستل دخا ص پا م لرنی او توجه وړ دی . موږ دیو نسکو څخه هیله کوو چه دغه ارزښتنا که‌مطلو بو نه او یا هغه مطلبو نه چه دسیمی غړی هیواد ونه یی څیړو ی په انګلیسی ژبه با ند ی وګرځوی. اودغړو هـیوادو پــه لاس کـښی کښیږدی ځکه چه په بیلو بیلو ژبو څیړونی دتفاهم او هم آهنګی په لاره کی ځواړ خیزه بند یزو نه پیښوی .

همدغه راز په دی غونډه کی دکوشانیانو دتاریخی دوری دپلټنو پر تمویل اولګښتونو باندی بحث او خبری وشوی . په دغـــــه څیړو کی اکثر ونما ینده‌ګانو هیله څرګنده کړه چه یونسکو دی دغه لګښتو نه وزغمی . همدغه رنګه دکوشانیانو د دوری دبین‌المللی سیمینار تر غر می وروسته غونډه کـــی د اجندا پرشا ملو موضو عا تو با ند ی بحث او خبر ی وشوی . ددی غونډی ریاست د سیمینار دغړو دیخوانی فیصلی په اساس د تهران دپو هنتون د ادبیاتو دپو هنځـــی مرستیال دکتور شاه حسین په غاړه درلود .

دکوشانیانو د دوری بین المللی سیمینار دثور په ۲٤ چه له غرمی نه پخـــوا دعامی روغتیا دموسسی په‌کتابخانه کښې غو نډ ه وکړه په مر کزی اسیا کښې‌دلرغون‌پیژندنی دزیاتی همکار ی او ددغی دور ی دار تـ‌هنر او معمار ی د مکمل البوم د خپرولو په‌باره کښې دپوهانو ترمنځ خبری وشوی.

ددغی غونډی په پای کښې دکو شا نـی عصر دتمد ن دالبوم دمسودی دجوړولـو له پاره یوه فرعی کمیته جوړه شوه.

په د غی کمیته کښې دکابل پو هنتو ن دادبیاتو او بشری علومو د پو هنځی استاد پو هاند د کتور فاروق اعتمادی دافغانستان له خوا ، ښاغلی فو سمن دفرانسی شخـه ښاغلی فیشرد المان داتحادی جمهو ر یت شخه ، ښاغلی لال له هندو ستان شخه ، او میرمن پوګه چینکووا د شوروی ا تـحـا د له خوا شا مل وو چه ریاست یې‌دیونسکو نما ینده ښا غلی میرا چینکوت په غـا ړه در لوده .

همدارنګه و ټاکل شو چه نو مـو ړ ی کمیته به هم هغه ورځ له غرمی نه وروسته د مربوطو مو ضوع ګا نو په با ره کښې غو نـډه و کـړ ی او ددغـو غو نډ و په پای کښې مسوده د سیمینا ر عمو می مجلس ته وړاندی کړی . ددغی غو نډ ی ریاست د ا مریکی د متحد و ا یا لـتـو نماینده ښاغلی او لند په غاړه در لو ده .

همد غه راز په نو موړی غونډه کښې د سیمینار د ا جندا په باره کښې د بـیـلـو بیلو هیوادو د پو ها نو تر منځ ډیری‌خبری وشوی او هر یوه په دی باره کښې مفصل نظر یی وړاندی کړ لی .

دکوشانی دوری د بین ا لمللی سیمینار له غرمی نه وروسته غونډه کښې دافغانستان اوحوزی د هیوا دو د لر غون پیژ ند نی په چـارو کښې د ا غیزه نـا کی هـمکاری د کوشانی دوری دزیاتی مطا لعی دانسجا م او دتاریخی آثارو د سا تنی او خارنی په‌باره کښې د سیمینار د غړ یـو له خـوا لا ز م تصویبو نه و شول .

له غرمی نه و روسته غونډی ر یا ست دشوروی اتحاد نما ینده ښاغلی ایسیمو ف په غاړه در لود او په هغی کښې‌دسیمینا ر دغړ یو له خوا د لر غونو آثارو د سا تنی اوخارنی په‌باره کښې ویـنا و ی و شو ی چه په دی باره کښې د کتور شاهی با ی مستمندی داسی نظریه ښکاره کړه چـه د لرغونو او تا ریخی آثارو د ساتنی، خارنی اوترمیم په بر خه کښې چه د پو هانو ا و دکوشانی دوری د هنر ښکارندوی اودهغی دوری دتاریخ درو ښانه کو لو له پـا ره ارځښت لرونکی او کم یاب ما خذ و نه دی باید ډیره پام لر نه و شی .

ده دا هم وویل که چیری د کو شا نی دوری د ار ځښت لرونکو آثارو د تر میم ، ساتنی ، خارنی په باره کښې ا غیزه نا ک اقدامات نه کیږی ا مکان لری چه د ز ما نی په تیریدلو سره او د هیواد حالا توپه‌الـر زیا ر من شی‌او پوهان او متخصصان داسی تحقیقا تی مواد له لا سه و ر کړی چه ډیره بیه لری .

دافغانی هیئت ر ئیس پو ها ندعبدالحی حبیبی ددغه مطلب د تا ئید لو په ضمـن کښې وویل چه په افـغا نستـان کښې د کوشانی دوری او دتاریخ د نورو دورو آثار ډیر زیات دی او حکو مت هم دد غو آثارو د تر میم سا تنی اوخارنی له پاره بودجه ټاکلی ده خو د بو د جی د لږ والی له کبله موږ د یونسکوله‌موسسی شخه‌مالی‌اوتخنیکی مرسته غواړو .

دامریکی د متحدو ایالتو نماینده ښاغلی اولـند پـه دی باره کښې وویـل د هغـو تاریخی آثارو ترمیم سا تنه او خارنه چه په دی سا حه کښې مـوجود دی کـفا یت نه کوی بلکه باید دی هغو ار ځښت لرونکو آثارو ته هم پوره پا ملر نه وشی چه پـه موزیمو نو کښې مو جود د ی .

په‌دی باره کښې لازم دی چه د کو شانی

دوری د مربوطو آثارو لست تر تیب شی او
دسروی او مطا لعی له پاره یو نسکو تـه
واستول شی څو چه یو نسکو په دی باره
کښی اقداما ت وکړی .

دشوروی اتحاد نما ینده میرمن پـو گـه
چینکو وا وویل چه له اسلام څخه پخـو ا
دوری آثارو زیاته برخه لهختیی څخـه جوړه
شویده چه په شوروی اتحاد کښی د غه
ډول آثار په لابراتوار و کښی سا تــل
کیږی . شوروی ا تحاد په دی باره کښی
حاضر دی چه خپل تخنیکی هیئت دکوشانیانو
ددوری د آثارو د تر میم له پاره افغانستان
ته واستوی .

همد غه راز موږ د غه کار په غاړه اخلو
چه ستا سی ما موړین په لا بر اتوا ر و
کښی دد غه آثارو د سا تنی په بر خــه
کښی په خپل هیواد کښی وروزو .

همدارنگه د یوی خپرونی د خپریدو او د
هغی د مطلبو نو په باره کښی هر یـــو ه
نماینده په خپل وار سره خپله عقیده اونظریه
څر گنده کړه .

پوهاند حبیبی په د ی بــاره کښی دغـه
ډول چمتو والی څرگند کړ دهر ی منبع څخه
چه دکو شا نیا نو د تاریخ دموضوع مواد موږ
ته راورسیږی ژر تر ژره به زمـونږ پـــه
خپرونه کښی چاپ شی .
دغـه چمـتو والی دسیمینار دغړ یـو
خوښ شو .
د مجلس په پای کښی پو ها ند حبیبی
دسیمنار له غړ یو څخه تشکر وکړ او دغه
سیمینار یی دکوشانی دوری په تاریخ دلاس
رسید و او زیات بریالیتوب له پاره گټو
رو باله او هغه تصویبونه یی چه په دی
باره کښی دسیمینار دغړیو لـه خوا تائیـد
شوی دی دکوشانی دوری دارت او تاریخ
دزیاتی مطالعی اوپیژ ندنی په برخـه کښی
اغیزه ناك وبلــل .

د هغه پرو گرام له مخه چه دوی ته ترتیب
شوی وو دثور په ۲۵ با میـانـو ته لا ړل
او دهغه ولایت له تاریخی آثارو څخه ئی
کتنه وکړی .

معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت دکوشا
نیانو د بین المللی سیمینار گډون کوونکی
۲٦ لهغرمی څخه وروسته په شپږ و بـجـو
خپل حضور ته و منل .

په د غه و خت کی دسلطنتی د ر بـــار
وزیر ښاغلی علی محمد ، داطلا عـا تو ا و
کلتور وزیر د کتور محمود حبیبی او پـــه
سیمینار کی د گډون کو و نکو هیئتونـــو
دهیواد وسفیران حاضرو.
دکوشا نیانو د بین ا لمللی سیمینارغړیو
د ثور په ۲۷ د ننگرهار دولایت د مر کـز
جلال آ باد د ښار په جنوبی خوا کښی دهډی
د غیر منقول موزیم آثار و کتل .

دهډی څخه د کو شا نیا نو د سیمینا ر
دگډون کوونکو دکتلو پهوخت کښی هغـوی
ته د ا طلا عا تو او کلتور دوزارت دلر غون
پیژندنی او تاریخی آبداتو د سا تنی لو ی
مدیر د کتور شا هی بای مستمندی لهخوا
توضیحات ور کول کیدل .
دشوروی اتحاد ، ا مر یکی د متحد و
ایالتو نو ، هند ، ا یران ، ا نگلستان ،
فرانسی او ا یتا لیی هیئتونو هریوه پخپل
وار سره د هډی د آثارو د لیدلو څخـــه
وروسته چه په هغه کښی په بو دیك پوری
مربوط حقایق څرگنداو روښانه شوی د ی
دمجسمو د جوړولو یولوی مکتب و گڼا ه .
دغه رزا دوی د کبانو درواقو نو هـغـه
منظره چه د هډی د کیند نو په دو یـمـه
مر حله کښی کشفه شوی ده ار زښتنا که
و گڼلــه .
د تا شکند د تاریخ او هنر د څا نگـی
آمر پرو فیسور پوگه چینکوه د هډه دآثارو
دساتنی د ستا ینی د څر گند ولو په تر څ
کښی وویل د غه آثار نه یوازی دافغانستان
لپاره بلکه د نورو نړی والـو لپا ره هم
ارزښتنا که دی .

دکوشانیانود بین‌المللی سیمینار غړ یو

د تا جکستان د علو مو داکا دمی ر ئیس محمد عا صمي د چینکوه نظر په تـا ئـید کړه او وی و یل چه په هیوه کی د افغا نی لرغون پیژندونکو زیار ایستل دستـا ینـی و ړ د ی .

دهراور د پو هنتون لر غون پیژندونکی پرو فیسور رو لند د هیوی د آثارو دستاینی او ار ز ښت د یاد و لو څخه ورو ستـه نظریه څر گنده کړه :

هغه مجسمه چه د کبا نو په رواق کی کشفه شوی ده د بحر د مجسمی او یا په یونان او روم کی د مجسمی سره‌مشابه ده .

دانگلستان د شا هی مو سسی دسکوکاتو دڅانګی آ مر ښاغلی مکدول وویل : کو م شی چه زما د پا ملر نی وړ دی هغه دهیوی دشتر په غو نډوي کی د لو مړی ځل لپاره یومعبد کشف شوی چه دهغه ټول جزئیات ساتل شوی او شته دی .

دتهران د پوهنتون دادبیاتو د پوهنځی مرستیال د کتور حسینی وویل : تر کومه ځایه پوری چه‌زه مطالعه اوڅیـړ نه لـر م په ا فغا نستان کی د بودیك د مهمو آ ثارو له جملی څخه یو اثر دی چه د بو دا یی دوری د تمدن حقایق مجسم کوی .

دهند لرغون پیژندونکی پرو فیسورگوشی وویل: د هیوی کیندنی په ډیرو ښوطریقو سره عمل شوی دی او هم باید وویل شی چه زه ددغه ځای کیند نو د تأثیر لا نـد ی را وستلم چه د کیندنو سا حه تر هغه ځایه پوری چه لا ز مه ده سا تله شوی ده .

دفرانسی د علمی تتبعا تو د مو سسی غړی ښا غلی فو سمن وویل : هغه چا ری چه د هدی په مو ز یم کی د هغو د آثارو دسا تنی لپاره تر سره شوی فوق العاده‌دی اوزه دافغا نستان د حکو مت او دهغه هیواد دلرغون پیژندونکو تقدیر کوم .

دأیتا لیی د لر غون پیژندونکی هیئت‌آمر دکتور تدای وویل : دالومړی ځل نه د ی چه زه هیوه گورم مگر کوم شی چه زه یی هیله من کړی یم هغه دادی :

ددی په ځای چه د هیوی آثار منځ پـــه خرا بیدو شی نو ښه شوی دی او د هغو آثارو په سا تنه کی ز یاد د قت شو ی‌دی.

ده وویل : لر غون پیژندونکی معمـو لا ددی پر ځای چه آثارو ساتی نو هغه لـــه منځه وړی مگر په د غه ځای کی مو نـږ باید اعتراف و کړو چه د مو زیم د ساحی ساتنه او څارنه یو فوق العاده معقول کاردی.

همدارنگه دکوشا نیا نو ددوری بین‌المللی سیمینار ګډون کو و نکو هیئتو غړو د ثور په ۲۹ په داسی حال کښی چه د فرا نسی دلر غون پیژندونکی دهیئت‌رئیس پروفیسور یوول برنارد له‌خوا دای خـا نـم د کشف شوو لر غونو آثارو په باب تو ضیحـا ت ورکول کیدل . و کتل .

همدغه راز د کو شا نیا نو د بین‌المللی سیمینار غړو پرته له ذکر شوی ځایو نـو څخه د پلخمری سره نژدی د سره غا ښنی لرغونی آثار هم کتلی دی .

دکوشانیانو بین ا لمللی سیمینار د ثور په ۳۱پای ته‌ورسید.

دخوشحال خان‌ختك دوه‌سوه‌نوی یمه کالیزه

۲۹۰ کاله پخوا (۱۰۲۲ هـ) د پښتو ن خوا د ختکو په اکوړه کښې یو ستو ر ی و ځلید چه دا خو شحا ل خان د شهبا زخان زوی د یحیی خان‌نمسی او د ملك ا کو ړی کړوسی و . خو شحال خان په ۷۸ کا لـه عمر کښې د خیبر او آ باسین تر مینځ‌داسی جنګی ، اولسی ، ادبی ، سیاسی چا ر ی ترسره کړی چه په‌رښتیاسره‌دی‌دتوری‌اودقلم خاوند ، دجنګ د میدا ن پهلوا ن ، پښتنو داستقلال مبارز او د ټینګ عزم او د لـوړ مقام خاوند وو . په (۱۱۰۰ هـ) کا ل د دوهمی خورپه۲۸ وفات او د هوډی د غـره ترشنګه خا و رو ته و سپار لی شو .

ددی ستر میـړ نی د تـوری او د قلـم قهرمان د یادونی او نما نځنی لپاره تصمیم ونیول شو څو د نورو ا فـغانی نا متـو شخصیتو نو په شان دده مقام هم تجلیل شی .

چه په‌دی تو ګه د لمړی ځل لپاره ددی لوړ او مړ نی شخصیت د مړ یـــنی ۲۸٦ کالیزی د یادونی او نما نځنی‌پولوی‌سیمینار د۱۳٤٥ کال داسد په ۲٤ نیټه د پښتوټولنی لخوا په کابل کښې د خار جی او دا خلی پوهانو په ګډون په خا صو مرا سمو سره و نما نځل شوه .

سږ کال هم چه دد غه نا متو شا عـر د دوه سوه او نوی یمی کالیزی سره مصادفه وه د ۱۳٤۹ کال د ا سد په ۲۷ د سها ر په لسو بجو وروسته له قرآن کـر یـم له تلاوت څخه د معظم همایونی أ علیحضرت په پیغام سره د عامی رو غتیا د مو سسی په تالار کښې په خا صو مرا سمو سر ه و نما نځل شوه .

دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت‌افتتاحیه پیغام :

خوشاله یم چه د ستر ادیب ، نـا متو مجا هد او بر جسته مشر خو شحا ل خان ختك د وفات د ۲۹۰ کلو د تیریدو پـــه مناسبت د غه د نما نځلو محفل په کا بـل کښې جوړ یږی .

د خوشحال خان ختك شخصیت د شعر او ادب ، انسانیت ، اخـلا قو ، تد بـیر سیاست ، میړانی‌اوغیرت ښکا رند و ی دی او د پښتو ژ بی دادب په لار کښې د د ه خد متو نه‌ساری‌نه لری .

خوشحال خان ختك نه یوازی د ا فغانی ملت غو ښتنی د پیا وړی بنسټ‌ایښودونکی په حیث بلکه دنړ ی د یوه غښتلی ادیـــب په حیث د ستایلو وړ د ی .

هیله لرم چه د غه علمی مجلس د هغو محفلو نو په لړ کښې چه د خو شحال خان ختك د مقام د نما نځلو له پاره پخوا جوړ شویدی یا وروسته تردی جوړ یږی د هغه ستر مشر د آ ثارو او ا فکارو په معر فی کښې ار څښت لرو نکی بر خه و لری .

د ملی شخصیتو نو او ا فغانی فر هنګ د معرفی کو لو په لار کښې د لیکوا لو ا و محققو پو ها نو خا لصا نه کو ښښو نـو ته په در نه ستر ګه ګورم او د لوی خدای له حضور څخه ددوی له پاره بر یا لیتو ب غوا ړ م .

وروسته له هغه چه د همایوني‌اعلیحضرت پیغام د صدارت د دوهم مرستیال دپو هني و زیر لخوا و لو ستل شو ، جلا لتمآ ب نور ا حمد اعتمادی صدراعظم هم‌دخوشحالخان ختك د مقام ستا ینه و کړه او هغه‌یي د یو پیاوړ ی لار ښوونکی مرشد ، د خپل‌اولس داخلاقو ر هبر او د حق د لاری فدا کا ره قایدو بله او خپله بیانیه یي داسي‌ایرادکړه.

د ښاغلی صدراعظم د وینا متن !

گرانو حا ضرینو !
محترم مو یو ها نو !
خویندو او ورو نو !

ډیر خوشاله یم چه د پښتو ژبي د لو ی ادیب خوشحال خان ختك دیادوني په هغو بختور ومراسمو کي برخه اخلم چه همدا اوس د معظم ټولواك همایوني ا علیحضرت په پیغام پرا نستل شول .

دد ی ستر شخصیت نما نځنه د قلم د خاوند قدر کول دی هغه خد مت چه خوشحال خان ختك د پښتو ادب او په‌تیره بیا د پښتو شعر د بنیاد د تقو یی د پا ره کړیدی ساری‌نه‌لری ځکه ترده مخکښی ا و وروسته هیڅوا ږد ی برخه کي دومره کوښښ نه دی کړی . د خو شحال ختك یا د و نه دتوری دیوه‌خاوند ستاینه ده چه د خپل‌اولس دآزادی دپاره ئی دخپل ژوند ډیره بر خه هدیه کړی ده دی پخپله وائي.

د افغان په ننگ مي و تړ له تو ره
ننگیالی د ز ماني خوشحال ختك یم

همدا شا نی د خوشحال خان ختك دمقام یادو نه د یوه پیا و ړی لار ښوونکی ا و مرشد نمانځنه ده‌چه دخپل اولس داخلا قو رهبراو دحق دلاری فدا کاره قا ئید وُ .

خوشحال دافغانی ملت غو ښتلو بنیا د په حق جو ئی ،عدالت غو ښتلو او خد ا پرستی بنا کړ اوځرنگه چه معلو مه د ه د هغه عمیق ا ثر ز مو نږ دا کشرو منو ر ینو په افکار و او مجاهداتو باندی معلو م او مشهود دی پدی و خت کښی چه دخوشحال خان د مر گ نه په قمری حساب دوه سوه نوی کاله تیریږی خو شحا له یو چه دډغه ستر شخصیت دافکارو ا شعارو او ژ و ند په باب یوشمیر علمي مقالي د پو هني جهان ته و ړا ندی کیږی . هیله لروترلسو را تلو نکو کلو نو پوری چه د خو شحا ل خان ختك دوفات نه دری قر نه تیر یږ ی پدی بر خه کښی عمیق علمی او مختلف مطالعات ځرنگه چه دد غه لوی ا د یب اولوی زعیم د نا مه سره ښایی تر سره شي .

پدی محفل کښی چه ددی ستر شخصیت یادو نه کو و دده لوړ ا فکار او له افتخا ره ډك ژ و ند ستایو او ر وح یي خو ښا له غواړو . هیله لرو خوانا ن او منو ر ین چه د تا ریخي‌اوملي مفا خرو د بیا ژوندی کولو د پاره و جدانی و ظیفه لری د د ی ستر شاعر نا متوپهلوان او پیا وړی ز عیم دملي مقام اوعالي افکارو د معر فی په‌لا ره کښی خپله بر خه ادا کړی .

زه ډیر خو شحاله یم چه ددی نما نځنی په غو نډه کښی د افغانستان او پښتونستان د ادیبا نو سره یو ځای بر خه ا خلم .

زه هغو ټولو عالما نو ته چه پدی‌کالیزه کی یی بر خه ا خیستی ده هر کلی وا یم اوله پاك خدای نه یی د نو میا لیو اشخاصو او ملی فر هنگ د معرفی په لاره کی‌زیا ته کا میابی غواړم .

ورپسی د صدارت دو هم مرستیال او د پو هنی و زیر د کتور عبدالقیوم خپله‌بیانیه ایراد کړه .

دپو هني وزیر د کتور عبدالقیوم‌پیغام :

ډیر خو شحاله یم چه د پښتني د نیا دیوه ستر شاعر ، مفکر ، مو لف اوسیاسی مشر دنمانځنی په غونډه کښی بر خه‌اخلم.

زه لومړی د پو هنی دوزارت له خوا هغو درنو لیکوا لوته د زړه له کو می هر کلی وایم چه له کوزی پښتو نخوا نه ر ا غلی دی . بیا له هغوټولو منو رینو او لیکوالونه تشکر کوم چه ز مو نږ بلنه یی منلی اوپدی

صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادي هغه وخت چه دخوشحال خان خټك د ۲۹۰ کاليزې په مناسبت خپله بيانيه ايرادوي .

د خوشحال‌خان کالیزه

تاریخی غونډه کښې یې برخه اخیستې‌ده.
د خوشحال خټک د ادبي او علمي مقام نمانځنه یوازې موږ نه کوو بلکه په جهان کښې هم دې د توري او قلم د خاوند په صفت پیژندل شوی او ستاییل‌شویدی .

خوشحال یو ملت جوړوونکی او ولس ویښوونکی شاعر او د توري اوننګ د ډګر قهرمان دی دا یو حقیقت دی چه د خوشحال په شان ستر شخصیتونه په نړۍ کې هم ډېر کم پیدا کیږي . دی هم شاعر دی او هم مفکر ، هم‌مولف دی او هم لیډر، هم د توري خاوند دی او هم د تدبیر ، هم معلم دی او هم تور یالی .

دخوشحال شعر د پښتني‌کر کتر ، پښتني خویونو اوپښتونولۍ دصفاتو یوه ډېره ښه هنداره ده .. له همدې امله دی چه د ه په پښتني دنیا کښې دیوه لوی ملي مشر اوشاعر نوم ګټلی او د پښتو ژبې پلار بلل شویدی .

خوشحال چه څه ویلي هغه‌یې کړي هم دي . توره یې که ستایلې چلولې یې هم ده . پښتو نولي یې که غوره بللې نو یې روزلې هم ده .
خوشحال خان ډېر لږ داسې خان چه د توري سخا او قلم نوم یې وړ لکه دا چه وایي .

که سخاده او که توره که خامه ده
په دا دری تو که زما تللې نامه ده

خوشحال خان د پښتون ولس د ملي اتحاد او خپلوا کۍ دپاره نه هېریدونکی مبارزې ترسره کړې. ولې متاسفا چه پخپل ژوند کښې دده ستر ملي ایډیال ترسره نه شو .

موږ نن خوشحال له یو چه په آزاده فضا کښې دخوشحال دیاده‌ونې او نمانځنې په‌دې لویه ټولنه کښې دهغه دلوی نوم نمانځنه کوو او د هغه لوړ او همتناك روح ته‌درحمت پیغام استوو .
دارنګه په ډېر سره د کابل پوهنتو ن رئیس پوهاند ډاکتور عبدالقادر بها دکابل پوهنتون پیغام ولوست .

دپیغام متن :

ویاړم د پوهنتون نو نو بیغام هداسې یو شخصیت د یادونې دوتلین په مناسبت تاسو ته وړاندې کړم چه د پښتو د ثقافت او تور یالیتوب مظهر او تمثال دی .

خوشحال خان دپښتو ژبې پلار ، دتوري او قلم خاوند او دپښتو د یووالي اوافغاني اتحاد منادی د خټکو په یوه لویه کورنۍ پورې منسوب دی چه داټك د مست سیند په غاړه لوی شوی او د شعر سره شاره‌استعداد یې ابدی ژوند ورپه برخه کړ .

نن چه موږ د دې شخصیت د یادونې نمانځنه کوو یوازې بیا هغه فرصت میسرېږي چه د پښتو په مفاخرو کې د شخصیت ، علمیت ، هنرمندۍ ،فلسفي‌او د توري خاوند دیوه برجسته مثال د ژوند په تفصیل کې خیړونه وکړي .

د خوشحال خان استعداد او قدرت په شعر او ادب کې، دخوشحال خان تدبیر دخپل وخت په سیاست کې ، د خوشحال خان نظر او تفکر په فلسفه او اجتماعي ژوندکې چه دده آثارو د مطالعې څخه او دده د زمانې‌دتاریخ په رڼا کې رابښکاره‌دي افغاني ځوانانو ته دا احساس پیدا کوي چه د ملي قهرمانانو په لړ کې دخوشحال خان د ژوند او دآثارو مطالعه د ملي‌وحدت دسرمشق په توګه ضروري او حتمي او دویاړوړو بولي .

خوشحالخان یوازې د توري او عمل قهرمانان نه بلکه د قلم او نظر په دنیا کې د یو عالي مقام څښتن دی دخوشحال عمل ۲۹۰ کاله دمخه ختم شو مګر په نظر کې‌یې تراوسه هم داسې اساسي ټکي او ارمانو نه پېرا ته دي چه دافغاني دنیا د ځلمو د پاره د ډېر اوچت ایډیال او سرمشق لري .
همدارنګه د خوشحال خان توره د زماني

په جنجالو کې پته او و ر که شوه مګر د خوشحال خان قلم او س هم پاتی د ی او پاتی به وی چه یوازی ځانته نه بلکه دنړ ی د مد ققینو د پاره ، د فیلسو فانو د پاره ، دمورخینو دپاره او د شعر او ا د ب دپاره د یو معتبر د کترین په حیث خپل عـظمت ساتلی د ی .

کوم آ ثار او ا شعار چه د خو شحا ل په مقتدر او توانا قلم کښل شو ی هـــغه دافغانی ثقافت په آسمان کی یو ډیر ځلاند او نه ورکیدونکی ستو ری دی .

څرنګه چه خوشحا ل دده په خپل قو ل د پښتو شعر په آب و تاب کړ د غه ډ و لیی دپښتو نثر هم د مغلق سبك له کز لیچـــو څخه را بهر او د دستار نامی په ســاده او روانه لار برابر کړ .

خوشحالخان د خپلو منظومو او منثـورو آثارو پهواسطه دپښتـو دپـاره دملیـت ، غیرت ، شجاعت ، ننګ ، کلك عزم ، لوړ همت ، و طنپرستی ، ملی یووالی او داسی نورو ډیرو عالی مفا هیمو درسو نهپریښود مګر دا د خو شحال د آثارو یوازی یواړخ‌دی دا آثار په حقیقت کی د نورو خوا وو نههم دډیرزیات‌اهمیت او ژور غور وړ د ی. مثلا څنګه چه د خو شحال خان د ا شعا رو دیوان ترده نه وروسته ، شا عرا نو دموا ج بحر په نامه یاد کړی دی یقینا همدو مر ه غنی د ی .

دا یوازی د خپل هنری ارزش له نظر ه د پښتو یو بی ساری او د ډیری ژ و ر ی مطالعی و ړاثړ نه بلکــه دافغــانی دنیــا د اقتصادی اجتماعی جغرافیا یی او تا ر یخی یو ډیر مهم فصل هم جو ړ دی .

د خوشحال خان د آثارو او ا شعارو په باره کی پــه افغانــی نړیـ او خارج دواړ و کی یو څه څیړنی شویدی دی مګر مو نـږ دا څیړ نی یوازی یوه شروع او پر له پسی انکشاف او پر مخ تګ او د نویو ا فغانی نسلو نو یوه د رنده ملی او علمی و ظیفه بو لو .

کابل پو هنتون د خوشحال خان د آثارو او ا شعارو د څیړ نی په باره کی د همدغی ډول یوه متداوم ، منظم اوعلمی کاردترسره کولو د پاره له څو کاله راپدی خوادادبیاتو په پو هنځی کی د خوشحال خان پیژ ندنی یوه ځانته څو کی پرا نیستلی ده ا مید دی چه په دی څوکی په آینده کی دپور تــه مطلب د تر سره کــو لو په غـر ض نو ر انکشا فات هم را منځ ته شی .

مګر سره له دی هم ز مونږ په عقیـد ه ددغسی یو ستر شاعر د حق پر ځـــا ی کولو او د آثارو افکـارو اونظر یـاتـو د پیژ ند لو او معرفی دپاره یوازی د یـــو مر کز کار کافی ندی نو لدی امله کــا بـل پو هنتون ز مونږ د ستر ملی شاعر مولف او مفکر په بر خه کی دد غی ډول علمی او ادبی محافلو جوړیدلو ته په در نه ستر ګه ګوری او هیله کوی چه پهدغه ټولنه کـــی لوستل شوی مضا مین به دافغانی ا د بی مطالعاتو د شاګردانو او د ا فغانی ثـقا فت د محققینو دپاره د استفادی او قــدر وړ مواد برابر کړی او د دی مفصلی څیړ نی څخه یوه عملی نتیجه حا صل کړی .

وروسته لههغه دپښتو ټـولنی رئیـس پوهاند صدیق الله ر ښتین د نـار وی د نامتو لیکوال او ختیځ پیژندونکی د پښتو ټولنی ا فتخاری غړی ښاغلی مار ګن ستر ن پیغام چه د پښتوټولنی په نا مه رارسیدلیو ولوست .

دجارج مار ګن سترن پیغام :

په کابل ټایمز کښی می ولوستل چه د خوشحال خټك د نما نځنی او یا دونی غونډه په کابل کښی جوړیږی .

د هجری قمری په حساب د پښتو ددغه لوی ادیب د مړینی ۲۹۰ کاله پوره کیږی. او په شمسی حساب تیر کال دده د مړینی ۲۸۰ کاله پوره شوی وو . په دی ډول لس کاله او شل کاله وروسته به د دی نومیالی پهلوان او غښتلی لاربښوونکی د نما نځنی او یا دونی د پاره نور جشنو نه جو ړ یږی. زه اوس بوډایم ، ښایی چه هغه وخت بــه ژوندی نه یم . نودا پیام د پښتو ټـولنی

دافتخاری غړی به حیث هغی تولنی ته‌استوم.
له نیمی پیړی نه زیات و خت کیږی چه دخوشحا ل خان ختك آثار لو لم او د ی خیری ته ملتفت کیږم چه د غه ستر ز عیم دپښتو دشعر او پښتو ادب دتاداو او بنسټ ا یښو د لو په لیاره کښی کټ مټ هغه مقام لری ، څنگه چه یی د نورومِلکونو د ادب نو میا لی بنسټ ایښو دو نکی لری ، دغه‌ستر ادیب په‌خپله‌هم‌خپل دغه خدمت ا و قدرت ته پام اوفکردرلود .

خوشحال په ټول ژوندانه کښی حتی چه ترمرگه پوری توریا لی اوزړورو ده په‌ځوانی کښی قلم په لا س وا خیست او څو مر ه چه عمر تیریده ، دده ا شعار پخیدل اوقوی کیدل . تر څو چه د یو داسی شخص‌دنرمو احساسا تو څر گند و و نکی شول ، چه دخپل او لس او ملت سره یی ډیره مینه در لودله‌او د ا نسا نیت ا حترام یی کاوه .
او د خپل‌دین پیروی او منبنت یی د خپل عمل او فکر لار ښود گانه ، اوس‌دافغانستان خوږ وطن ډیر ښه پو هیږی چه دد غه ستر او غښتلی ادیب نما ځنه او یا دو نه دملی کلتور په قوی کو لو او د ځوانا نو له‌خوا دپخوا نومیالو پـه‌زیاتـه پیږنـدنه کـښی ډیره ا غیزه لری .

دافغانستان خلك د پو هی او فر هـنگ معنی ته په پراخ نظر گوری ، دافغا نستان خلك چه له پخوانه دآسیا په څلور لا ر ی کښی ژوند کوی ، پـه تیر و پر له پسی پیړ یو کښی یی د بشری پو هی او علم په‌لاره کښی ښه خد متو نه کړی دی ، دوی پوهیږی چه د خو شحال ختك غو نډ ی یولوی نظری او رو ښان فکره ادیب نمانځنه اویادونه ددوی د پور ته صفا تو د قـوی کولو په لاره کښی ډیره زیاته اغیزه‌لری .
هیله لرم چه په را تلو نکو لسو شلو کلونو کښی به د خوشحال ختك کا مـل آثاراو غوره شوی ا شعار او دده په‌باره‌کښی نور سودمن آثار د چاپ ډگر ته راوو ځی ، او د دغه لوی شاعر په ژوندا نه ، افـکارو اوادبی مکتب به‌زیاته رڼا واچو له شی.
زه پوهیږم چه یو داسی وخت به را شی چه ټول خلك به په دی و پو هیږ ی چـه خوشحال ختك یو داسی پاك زړی، سپیڅلی انسان او د رو ښان زړه خاوند و چه لـه ا نسانیت سره یی مینه لرله او خپل قو م او اولس ته یی دیو والی ، لو یوالی او د نوری نړی د خلکو سره ددوستی او ښـو علا یقو د ساتلو خو ږه بلنه ور کو له !
او سلو ـناروی
د ۱۳۷۰ ع کال د ا گست ا و ل

دخوشحالـخان ختـك د۲۹۰ کا لیـزی د یا دونی په مرا سمو کښی د کابل فـا تـح والاحضرت مارشال شاه و لیخان غا ز ی ، صدراعظم ښاغلی نور ا حمد ا عتما د ی ، د صدارت لو مړی مرستیال ښا غلی‌عبدالله یفتلی دمشرانو دجرگی رئیس سنا تـور عبدالهادی داوی ، دکابینی غړ یو، دو لسی جرگی نایب ښاغلی کرزی ، د مشرانو د جرگی لو مړی نا یب سنا تور محمداسمعیل مایار ، دقاضیانو دعالی محکمی او دستری محکمی د صلا حیت د تنا زع ددیوان ر ئیس ښاغلی عبیدالله صافی د شوری ځینو غړیو دپښتونستان سترمشر خان عبدالغفار خا ن د هیواد د یو شمیر مخورو او لیکوا لو او په کابل کښی ځینو او سیدو نکوپښتونستان گډون کړی وو .

هغه میلمانه چه په د غی کالیزه کی د گډون له پاره را غلی وو دادی :
ښاغلی ا میر حمزه شینواری ، ښا غلی عبدالاکبر خان ا کبر ، ښا غلی قلندرمومند، ښاغلی فضل ا حمـد غـازی او ښا غلـی سلطان محمد صا بر .
د نا متو شاعر خوشحال خان ختك‌دتلین په‌دوهمه غونډه کښی چه‌داسد په ۲۸دسهار په نهه نیمو بجو دعا می رو غتیا په تالا ر کښی شروع شوه لومړی مړی‌سناتورقیام‌الدین خادم د خو شحال خان ختك ددستار نا می کتاب په باره کښی ویناوکړه او وویل‌چه‌زموږ تالیر او روحیی څخه په الهام‌اخیستلولیکلی دی .

سنا تور خادم په خپله دغی وینا کښی دستار نامه کتاب دقهرما ن شا عر دشخصیت

ثبات ، او لویه نبنه وبلله او په هغه درج شوی هنر او خصلتو نو په باره کښې پی اوږ ده شرحه . بیان کړه . وروسته ل هغه پو هندوی حبیب الله تږی دخو شحا ل خان دآثارو دنقد تر عنوان لاندی وینا وکړه او دنا متو شاعر د اجتما عی ژو ند اړخونه او دهغه قیمت لرونکی آثا ریی تحلیل کړل او خوشحال خان ختك شعرو نه یی د هغه وخت داجتما عی ژوند دتمثیل آئینه و باله او ویی ویل چه دهغه وخت کور نی جګړی او د ژوند خرابو شر طونو ددغه نامتو شاعر په ژوند داسی ناوړه اغیزه وکړه چه زموږ شاعر دژوند په وروستیو ورځو کښې په ډیر رامه‌نا سره وفات شو .

وریسی ښاغلی میرمحمد صدیق فرهنګ له خوشحال خان څخه پخوا وخت اجتماعی او اقتصادی حالت له بیا نولو نه وروسته وویل چه دخوشحال خان ختك دپیدا کیدو په وخت کښې افغانستان په یوه ګډه و ډه دوره کښې و چه کوم ملی خپلواك دو لت پکښې نه و .

په عین حال کښې یوه تدریجی اودوامدار حرکت دټولنې اقتصادی ژوند ته تغیرورکاوه او دقبایلو سر پټی اقتصاد کرار کرار د بازار په اقتصاد بد ل کیدو .

دغه اقتصادی او اجتما عی بدلون په سیاسی حالاتو کښې هم منځ ته راغی او د آزا دی مفهوم له محلی او قبیلو سو یی څخه ملی سو یی ته جګ شو .

له همدی کبله دی چه له خوشحالخا ن ختك څخه دمخه دروښانیانو او نورو له‌خوا یولړ حرکتو نو شرو ع شوی و وروسته له هغه خوشحال خان دغه بیر غ جګ کړ که څه هم دی هم بریالی نه شو خوداحمد شاه ابدالی دظاهر یدو او د افغانی دو لت دبیا جوړیدوله پاره لار د ده له خوا برابره شوه دښاغلی خادم له توضیحا تو څخه وروسته ښاغلی فضل احمد غازی د ستر ملی شاعر حماسی ، فکرونو ، پښتو نو لی قومی او ملی احساسا تو په باره کښې وینا وکړه او هغه یی یولوی مفکر ، یو نا متو

شاعر اویو غوره لار ښوونکی وباله او د ده افکار یی دنورو له پاره الهام ښښو نکی وبلل او ویی وویل چه دهند دنیمی قاری نا متو شاعر او لو ی عار ف علامه اقبا ل هم په خپلو شعرونو کښې د خوشحال‌خان‌ختك لوړ مقام ، قومی او ملی افکار یاد کړی‌اوستایلی دی .

دخوشحال خان ختك ۲۹۰ کـا لیزه د نمانځنی دریمه غونډه داسد په ۲۹ دغر می نه مخکی په نه نیمو بجو د عامی روغتیا په تالار کښې د محمد دین ژوا ك په‌وینا سره شروع شوه .

ښاغلی ژواك وویل : موږ خوشحال ختك نه ستایو بلکه د ده اجتما عی او بشر ی اخلاق ستا یو موږ خوشحال ختك نـه خوښوو بلکه د ده انسا نی کرامت ستا یـو د ده دکلم سره مینه او دښمنا نو سره د ده دکلم سر سخته مبارزه چه‌ده په ژوند کښې شروع کړی او په مرګ پا تی شوه‌ستایو .

ده دخپلی بیا نیی په توځ کی زیا ته‌کړه: دخوشحال هویو چیغه دښادی اواز د رزم ترغ او دبزم نغمه ټول ملوړ نظری مختلفه رمز رونه دی او دااغیزه له ده څخه په یوه حال کښې نده هیره او نه هم ارمان دخان کوراو کام دپاره غواړی دخوشحال دغه غوښتنه د یولړ زیدلی او غم لړ لی احساس په ننداره کښې تاسی د ده دمرګه په ارمان کښې‌وګوری دی وایی .

کاشکی ځوان د پښتنه په ننګ کی مروی
نه چـه ګـور لـره روان شـو د تلتکـه

ده زیاته کړه چه دخوشحال شعراوشاعری دخپل وخت دژوند دټولو حا لا تواوشرایطو هنداره ده .

له ده څخه وروسته میرمن معصومه‌عصمتی خپله بیانیه شروع کړه او وی ویل : څرنګه چه ظلم او زور ګیری ، بی باکی او تیر ی پر پښتنو باند ی دومره زیات شوچه دپښتو ادب ته یی بل رنګ ورکړ او دپښتو ادب سیاسی بنه ، واخیسته خوشحال‌خان‌ختك دغه امتیاز ګټلی دی چه دخپلو وطنوالودبدبختی دیوارخ تصویر دیو ماهر نقاش په څیر ترسیم کړ او دولس دضرور یاتو او غوښتنو سـره

سم دخپل وخت ادب ته یې واقعي شکـــل ورکـړ .

خوشحال خان د ادیب او سیاســـتمدار وحدت او اشتراك دیوې ټولنې دو یشو لوله پاره لازم گڼلو دغه وو چه ده خپل ادب اوسیاست سره یوځای کړه او دپښتو ادب ته یې سیاسي اجتماعي اقتصادي اوکلتوري بنه ورکړه. نو ځکه زمونږ دملي قهرما ن دتورې او قلم خاوند دپښتونخوا د آزا دی مین شهباز د تور ن رز مې ، حما ســي او اقتصادي نظریا ت او کلتوري برخې لري .

امیر حمزه شینواري په خپله ویناکښې وویل خوشحال بابا هم په پښتونخوا اوهم په درسته نړۍ کښې یو بې نظیر ننگیا لی او بلتور پښتون وو د خوشحا ل بابا ټو ل نظر ی صفات دهغه شجاعت ، ننگ،میړانې او ځوان مردي نه عبار ت وو بلکه همدغه صفات یې په نورو ټولو نظرې صفا تو غالب وو نو ځکه دهغه دشعر په هر صنف کـــې باز او شاهین په الو تو ښکار ی .

ده دبیا نیې ورکولو په ترڅ کې څرگنده کړه که غزل دی که رباعي ، کهاجتماعیات دی که سیاسیات ، که عشق دی کهمحبت جنگ دی او که جگړه پدې ټولـو دباز او شاهین شمو ل څرگند دی .

داورنگ په خلاف د خروج په وخت کې خوشحال بابا هم د دې ننگیا لی فطر ت اظهار دباز او شاهین په استعاره کـــــې وړاند ی کوی .

خوشحال خان ختك خان وو ، ملك وو ، دښتو خاوند او دځمکو خاوند هم و خوهغه وخت لاخوشحال ختك نه وو او چه کله د وخت تقاضا دا شوه چه باید قرباني ورکړی نو میدان ته راووت او روسته یې قر با نی ورکړه کور کلی یې پرېښود او په یـــوه جونگړه کښې مړشو خو دپښتنو پت یې وساته او دمغلو په مقابل کښې تراخیره پورې یېمبارزه وکړه. ده وویل چه پښتو د پښتون قوم تهذیب د ی او پښتو نـو لــي تمـــد ن د ی

امیر حمزه شینوار ی دخوشحال خا ن دعملي ژوند په باره کښېډیری خبرې‌وکړی او وی ویل که پښتو مو پېژانده له او په پښتونولي پوهشوی . خوشحال ختك مووپيژاند او که خوشحال مووپیژاند نو پښتو او پښتو نولي موو پیژند له ده زیاته کړه :

پښتون که هر چیر ته وی خو د اصفا ت به هم ورسره وی لکه چه وایي دکلـــی وو زه خو دنر خه مه وزه یادقوم نه وزه‌خود دستور نه مه وزه یعنی د دوی سره هرځای کې پښتو او پښتو نولي وی چه دایي هـــم تهذیب او هم تمدن دی او دټولو نه مخکې زموږ قوم کښېدیموکراسيراغلی ده .

ده زیاته کړه چه دپښتو ټولنې لو مړ نی سیمینار خوشحال او پښتو په ملي او بین المللي ډول په زیاته بیا هغوکسانوته‌وښودله چه خوشحال او پښتو یې نه پیژند له دا ابتکار د افغانستان او پښتو ټولنې وو او دالوړ خدمت د افغانستان هیواد کړی وو .

دامیر حمزه شینواري او پر یشا نختك دوینا څخه وروسته سلطان محمد صابرخپله وینا یې واوروله . ده دخوشحال خـــا ن ختك او انسا نی کرامت په باره کښېډیری خونه ورې‌خبرې‌وکړی ښاغلی صابره کویټی هیواد د اخبار مدیر وویل : دپښتو ژوند او دخوشحال ژو ند ی کید ل د افغانستا ن لوړه توجه وه او دا افتخار دافغانستان پـــه برخه دی .

دخوشحال خان ختك د ۳۹۰ کلیز ی پـــه څلورمه غونډه کښې دوســـت شینوا ری د خوشحال خان ختك داشعار ولغوی خوا و څیړله او وی ویل خوشحالخان ختك که له یوه خوا دپښتونخوا په تاریخ‌کې‌دپښـــتنو د یو والي او بیدار ی‌لوی اتل دی توله‌بلې خوا دپښتوژبې په ادبی کولو او دفور م ورکولو په تالیفاتو بهای کولو کښې همد غه شان قهرمان دی .

ده زیاته کړه دژبې لغوی خو داسې‌مثال لری لکه دجوهر ی په هټی کـــی راز راز ملغلرې هغه ملغلرې‌چه‌پدغه‌ټانگه کې د یوه لایق هنر من جوهر پیژاند له خوا غوره او وپیل شی دیو ی خوا ملغاری له مشکنو ته بیلیږی او له بلې خوا د ملغلرو ښکلا او

ښایست لازیاتیږي .
دخوشحال په کلام کي د پښتو دلغـــوي خوا همدغه لوی صفت په برخه دی او موږ داهرڅه د ده په خوازه کلام کښې موندلی‌شو.
ده وویل چه خوشحال ختك یو بیاو ړی شاعر دخپلی ادبی ژبی دپیا وړی جوړونکی او کره معمار صفت لری که ژبی ته‌دیوی ماڼی سره تشبیه ورکړو و ژبنی مواد دهغو دخښتو او مسالی په شان دی چه لایق‌معمار یې په خپل خپل ځای لګو ی .
له هغه څخه وروسته دپیښور یو حسا س لیکوال عبدالا کبر دخپلی وینا په ترځ کښې څرګنده کړه چه شا عری دخوشحال خان ختك نه کسب وو او نه‌دهغه‌دشهرت ذریعــــه

ده زیاته کړه چه پښتانه ولي خوشحال خان ختك ته په درنده ستر ګه ګوري‌دپښتو په زړه کښې‌دخوشحال‌خان باباقدراو عز ت یوازي په دی وجهه نه دی چه ګوند ی‌هغه دپښتو یو ښه شاعر او د دیوان خاوندوو.
داسی دډیرو خلکو منظوم کلامو نه پاتی شوي دګل او بلبل ، دلیلی او مجنو ن د عشق او جنون ، دسوز ګداز ، دمحمود او ایاز په حدو ژنا باند ی غزل ، قصیده ، شاهنا می ، مثنو یاتی ، لنډی او چاربیتی لیکلی دی خو خوشحالخان دمحمود فردوسی نه دی چه ښه شاهنامه یې لیکلی‌دی نه‌پنجاب اقبال چه د اسلام ژړا او دیو پر یو تی‌قوم داوچتولو دپاره زوړ شعر اورزمیه اوبزمیه اشعار و ته یی نوی جامه وراغوستی ده .

ده زیاته کړه چه نه دبنګال تیکو ر دی چه ګیتا او مجلیبیا او نور کتابو نو د هـــند وفلسفی په نوی رنګ دښودلو دهندوستانی مصوری موسیقی په وجه دقام د دولت پـــه برکت یې په ټوله مذهبی دولتمنده دنیا کښې شهرت حاصل کړی دی اما دأخبره مونږ‌پدی مجبور وی چه خوشحال د دنیا داوچتو خلقو په صفت کښې حساب کړ وځکه چه دتوری او دخوشحال خان نمسی هم شاعران وو خو د ده ځای نه شي نیولی کوم چه خوشحا ل خان ژوندی ساتی نو ویلی شم چه دټو ل پښتون په زړه کښې دهغه‌دپاکی جذ بـــی

قدر اوس ورځ په ورځ زیا تیږي .
وروسته ماسټر عبدالرسول امین په‌خپـل وارسره دخوشحال خان په نظر کښـې د خپلواکۍ موضوع وڅیړ له او وی ویـــل دایو تاریخی حقیقت دی چه زور ګیروقوتونو پخپله خوښه هیڅا ته آزادی نه ده ورکړی او نه چیر ی غلام اولس په سوأل آزا دی اخیستی ده خوشحال ختك د آزادی دګټلـــو مبارزه دیوی قبیلی پوری محـدوده نکـــړه او دخپلواکۍ دګټلو لپاره یې ټول افغانا ن را وبلل ده زیاته کړه چه داویلی شو چـه د ده جګړی دخپلواکه دو لت دجوړ ولو دپاره وی‌اودخپلواکه دولت په‌اجتماعی،سیا ســـی او اقتصادی موسسو باندی غږ ید لی دی .
دیو خپلو اکه دولت مشر د خوشحا ل پـه نظـــر کښی داسی دی هغــــه حر کـــت چه د خان د پیژند نی هـــنر پکـــی وی او دپو هی په ګانه شایسته اودسیاست پـــه کسب یی مکمل وی .
ده وویل خوشحال دافغانانو د دیموکراسی په أساس دژوند په ټولو چاروکښی‌مجمو عی عقل یاد جرګی پلوی کوی اود مصلحت‌قضا کید ل ورته دنمانځه دقضا کیدو نه لویه‌ګناه ښکاری . دی د مصلحت ښه والی ښا یی او دخلکو په مجمو عی عقل اتکا کـوی او ورسره ور سره دبی مصلحت انجام ته هم ګوته نیسی .

د خوشحال په نظر کی اداره ، اقتصـــاد کار او عمل ، ژبی ، پوهی او لیکر دار ی اهمیت په باره کی مفصلی‌خبری‌وکړی.
له هغه وروسته داکټر ګل محمد نور زی دخوشحال دجها ن بینی په باره کی وویل: هنر مند هغه کوی چه د انسا ن رو حـــی غایو ی ارزو ګانی وا خواهشا ت پـــخپلو آثاروکی نورو ته وښیی ده زیاته کړه خلك دی چه تاریخ جوړ وی خوشحال پخپل‌وخت کی دخلکو تاریخی رول ته ښه متوجه شوی دی او هغه یی دقدر منبع ګنلی ده .

ده وویل مونږ چه دخوشحال له نظـــر د ده ته آثاروکی هیو مانیستی افکار او د ده جنهان بینی لټو ونو ددی خبری یادو نه په ځای بولم چه دتاریخی اقتصـــــا دی دورو

د خوشحال‌خان کالیزه

خصوصیا ت نه یوازی دخوشحال په مطالعه
که بلکه دهر هنر مند دآثار و په شیرنه‌کی
له فکره ونه غورزوو . ده زیاته کړه چه د
خوشحال په غزلیاتو ، قصیدو، رباعیاتو او
نور متفرقه آثارو کښی دانسان او انسانیت
سره دمینی اوعشق په باره کښی ډیر شیان
لیکل شوید ی دانسا ن سره مرسته کو ل
دهغه سره مینه لر ل دشاعر اید یا ل دی

ده وویل چه د ده په نظر واقعی‌اورښتینی
مرد هغه څوك دی چه دځانګړو کارو نو او
ضرور تونو تر سره کول یی دژوند نهایی
غایه نه وی بلکه دخپل اولس خپلو خلکــو
مشکلاتو او ضرورتو نه هم په نظر کی وی،
غور زیدلی ته دولس اساوی دغمجن په غــم
یوازی خپه نه بلکه دغم چاره یی هم‌وکړی.
ده دخوشحال خان ختك په سیاسی،اقتصادی
او اجتما عی تولواړ خونو او دهغـــه دجهان
بینی په باره کښی حاضر ینو ته ډیر ی
خبری وکړی .

شیرنوا ل عبدالله بختانی دخوشحا ل‌ختك
په طب ، بیانیه ورکړه او د اداری موضوع
ګانی لکه دنسخی معرفی دیوی زری قلمی
نسخی په حیث او دنسخی ادبی فور م او د
هغی ضروری ادبی اولغوی شیرنه همدارنګه
دنسخی محتو ی او مضمون او دهغی علمی
ارزښت په باره کښی پوره پوره توضیحات
ورکړل .

همدارنګه محمد کاظم آهنګ د افغانستان
دمجلی مدیر دخوشحال خان ختك په دری
اشعارو بیانیه ورکړه او حاضر ینو ته یی
دخوشحال خان ختك دری اشعار و او رول
او دخوشحال خان د دری اشعارو مقایسه‌یی
د دری شاعرانو د اشعارو سره وکړه‌اوو‌ویل
خوشحال نه تنها په پښتوژبه کی شعرویلی
بلکه دی په دری ژبه کی هم ډیروارد وو
اوډیر پاخه اشعار لری .

دپیښنور د مشهور لیکوا ل او شا عــر
قلندر مو مند پښتو ؟ ته دخوشحال کتنه تر
عنوان لاندی خپله بیانیه ورکړه اوویل :
خوشحال بابا چه په پښتو کښی لیك شروع
کاوه نو دا هغه ورځی وی چه پخپلـــه د
خوشحال بابا د اعترا ف مطابق پښتولاهغسی
بکره پرته وه او په پښتو کی د لیك دپاره
خاص اسلوب او کو مه لاره نه وه نو دا
خوشحال بابا وو چه پښتو یی پښتوکړه.

ده وویل چه خوشحال بابا توره او قلم
دیوه مقصد دپاره په کار اچو لی دی او د
هغه هر شعر او هر نثر دقوم او اولس دپاره
لیکل شوی او دا دواړه دخپل ولس دویښولو
دپاره په کار اچوی او همدغه وجه ده چه‌دیو
قو می کتاب شکل ورکړی شو ده دخوشحال
بابا دشعر او نثر مقایسه دپیر روښـــان او
اخوند درویزه سره وکړه او دایی‌وښودله‌چه
خوشحال بابا دپښتو شعر او دپښتو نثـــر
په موجوده شیکل منځ ته را ووست .

له ده څخه وروسته دشوروی اتحادښاغلی
عارف عثمانو ف را رسیدلی‌تلګرا م دپښتو
ټولنی رئیس پو هاند صدیق الله رښتین
لخوا ولوستل شو .

او له ده نه پس دپیښنور د پو هنتون‌لوی
عالم او پو هاند پروفیسر عبدالمجید خا ن
خپل د زړه درد حاضر ینو ته په یوه جذبا تی
لهجه کی و او راوه او پښتنو ته یی دیو
والی چغه وکړه او وویل نن دننګ او یو
والی ورځ ده یو شی اتفاق شی اوطاقت‌شی.

دخوشحال خان ختك ۲۹۰م کالیز ی پـــه
سیمینار چه د اسد په ۲۷ د عا می رو غـــتیا
په تالار کښی دپښتو ټولنی د ریا ســـت
له خوا جوړ شوی و داسد په ۳۰ پای تـــه
ورسید .

دپښتو ټولنی رئیس پو هاند صدیق الله
رښتین دخوشحال خان ختك دســیمینار د
غونډی په پای کی په اختتامیه وینا کی له
هغو کسانو څخه چه دپښتو ټولنی دریاست
په بلنه په دغه سیمینار کی راټول شو ی‌وو
خوښی وکړه او دپښتو ټولنی له‌خوا اووکالتا
دپوهنتی دوزار ت له خوا یی د خوشحا ل
خان ختك د ۲۹۰ کالیزی په نمانځلو کـــی
دپښتو لیکوا لو کوښښونه وستا یل .

دغنمو پنځم کالنی سیمینار

مخکښبی له دینه چه د غنمو د پنځم کالنی سیمینار په باره کښی دافغانستان کا لنی درنولوستو نکو ته معلو مات و ړا ندی کړو باید وویل شی چه د پنځو کلو را پدی خوا د کر هنی او اوبو لګو لو د وزارت د زیار او کو ښښ په ا ثر د نـو حـو ړ ی وزارت په مرکز کښی د غنمو سیمینارو نه پرانیستل کیږی چه دولایا تو دکـرهنی د مدیرانو او دوزارت د متخصصینو په ګډون دتیر شوی کال د غنمو حاصلات څیړ نـــه کیږی او هم په مملکت کښی د کر هنـــی دوضعی د ښه کیدو په باره کښی بحث او درا تلو نکی کال د پـاره لازم او ګټـو ر تصمیمو نه نیول کیږی .

او دا هم د یا دو نی وړ خبره ده چـــه د لو مړی ځل لپاره په ۱۳۴۴ کال په منی کښی له (۲۵۰۰) منه ا صلاح شو و غنمو ویشل شروع شول . او همدارنګه د لمړی ځل لپاره دوه ډوله ا صلاح شوی غـنـم د تجر بوی مرا حلو څخه وروسته ددارالامان په فارم کښی د کابل بزګرانو ته وویشل شوه . چه پدی تو ګه د غنمو دپړو ژ ی چاری په داسی و خت کښی شروع شو ی چه د غنمو ا صلاح شوی تخم یو ا ندا ز ه یوازی د ننګر هار ، هلمند او د کا بـــل په و لا یا تو کښی مو جود وو . او پـــه همدی تو ګه د کیمیاوی سری ا ستعمال هم د اصلاح شوی تخم په شان عمو میت نـه درلود اما د کر هنی او اُبو لګو لو وزارت موفق شو چه په لږ موده کښی د ضرورت وړ کیمیاوی سره او د غنمو ا صلاح شوی تخم د ننه په مملکت کښی ز یـــا ت ا و بز ګرانو ته یی وو یشی .

په ۱۳۴۷ کال کښی نو موړی وزا ر ت موفق شو چه تر یو ملیون منو ز یات د غنمو ا صلاح شوی تخم بزګرانو ته وویشی. او همدارنګه د ۱۳۴۸ کال د ا حصا ئیی له مخی چه د غنمو د څلورم کالنی سیمینا ر سره مصادفه وه په اندازه د څلور ، او یا دکرهنی او او بو لګو لو دوزارت معین

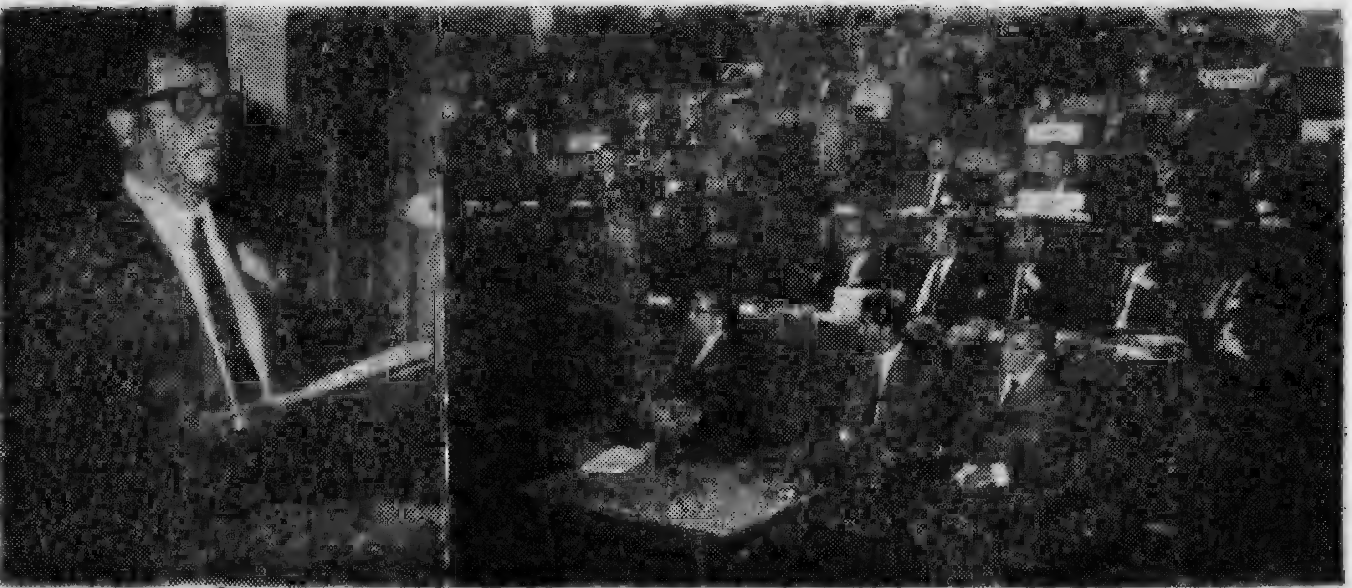
پنځه ملیو نه منه ا صلاح شوی غنم پر یـو یو ملیون جریب ځمکه کښی کرل شوی وو.

د غنمو پنځم کا لنی سیمینار چه د هـدفه هدف هم د غنمو د ځر نګوالی مطالعه د ه دتیرو څلور و کالو پهشان سږ کالدسنبلی په اوومه له غرمی نه په خواپه چار آسیاب کښی د ګـــلـز ا ر د ر و ز نـــو په مرکز کښی د کر هنی او او بو لګو لو د و ز یر ښاغلی عبد ا لحکیم په و ینا پرا نیستل شو .

د کر هنی او ابو لګو لو و زیر ښا غلی عبدالحکیم په خپله و ینا کی و و یـل چه د کر هنی د طبیعی مشکلا تو تر ځنګه‌زموږ هیواد د یو لړ ا ستعدادو نو خا و نه دی چه له هغو څخه ا ستفاده د کر هنی ا و اوبو لګو لو دوزارت دانکشافی پـرو ژ ه اساسی هد فو نه دی چه د غنمو پرو ژ ه هم له د غو ز راعتی أستعدادونو څخه پـه ډیره استفاده ولاړ ه د ه .

د کر هنی او اوبو لګو لو و زیردبزګرو د تخنیکی ا قتصادی او اجتماعی مشکلا تو او د حاصلا تو د لږوالی د بیا نو لو پـــه ضمن کښی وویل هغو بزګرو چه آ صلاح شوی تخم یی د پوره اندازی کـیمیا و ی سری په استعمال او فنی تر تیب کر لی دی له پخوانی منځنی اندازی حا صل څخه دوه چنده او په ډیره اندازه څلو ر چند ه او ځینو هم په یوه جریب کښی له شپږ چنده څخه زیات حا صل ا خیستی دی .

ده ز یا ته کړه چه د نفو س ز یا توالی او دکر هنی دمنابعو لږ والی موږ مجـــبور کوی چه په بیلو ذرا یعو سره له یوه واُحد مځکی څخه ډیر حا صلات لاس ته را و لو. البته د غه کار د ا صلاح شو یو تخمو نو استعمال د کیمیاوی سری تطبیق د کر هنی د عصری ما شین آلاتو ا ستعمال ، دزراعتی نارو غیو او آفتو نو کنترول او داوبولګولو دسیستم ښې لاری غواړی .

هغه وخت چه دکر هنی او اوبولګولووزیرخپله بیانیه ایراد وی

اتیا جریبه مځکه ده د یوه جریب یو ز رو شپږ سوه او پنځه څلو یښت کیلو د ی او د حا صل منځنی اندازه ۸۷۳ کیلو او لږ اندازه یی ۳۲۲ کیلو ده چه په خپله‌دبزگرو په مځکه کی یی نتیجه و ر کړیده .

همدغه راز د پروان په‌ولایت کی د غنمو دکښت تولِه سا حه شل زره هکتا ره مځکه ده چه له هغی جملی څخه په شپږ ز ر ه هکتاره مځکه کی اصلاح شوی غنم کر ل شو یدی .

د نما یشی توتو شمیر یو سلو ا تیا جریبه توتی دی چه د یوه جریب حا صل زیاته اندازه یی ۹۸۵ کیلو منځنی اندازه‌یی ۷۹۳ کیلو او ټیټه اندازه یی ٦۰۲ کیلو ده چه دبز گرو په مځکو کښی کرل شویدی .

په د غه‌ولایت کی ۳٦ تنه ا صلاح شوی غنم او ۱۵۰۲ تنه کیمیاوی سره هم‌بزگروته ویشل شویدی . چه له هغی جملی څخه په سلو کی شپیته کیمیاوی سره د غـنمود کښت له‌پاره تاکل شوی ده چه په د غـه ولایت کی د غنمو د پروژی له تطبیق څخه په حاصلا تو کی ۲۸٤۲ تنه زیا توالی راغلی دی .

دکاپیسا په ولا یت کی داصلاح شو یو غنمو د کښت سا حه څلو زره شپږ سو ه او اته هکتاره مځکه ده چه په دغه و لا یت کی ۵۹ تنه ا صلاح شوی غنم او ۷۹۲ تنه کیمیاوی سره و یشل شویده او حا صل یی نهه زره یو سلو اته ویشت تنه ز یات شو یدی .

د ورد گـو په ولایت کـی د غنمو د کښت تولِه ساحه ۱۰۵۹۸۸ جریبه مځکه ده چـه د هغی جملی څخه په ۳۵۳۲۹ جریبه مځکه کی اصلاح شوی غنم کرل شویدی .

د بزگرو په مځکو کی د نمایش تو تو د یوه جریب د حاصل زیاته اندازه ۱۲٤٦ منځنی اندازه ئـی ۱۹۳۱ کیلـو او ټیټه اندازه یی ۷۷۰ کیلو اتکل شویدی .

په دغه ولایت کی یو لکو پنځه‌شپیته زره کیلو یوریا سره او دوه ویشتزره اتـه‌سوه او اته څلویښت کیلو دای امونیم‌فاسفیت سره ویشل شویده او ددغه ولایت‌بزگروته اوه او یازره پنځه سوه اویو څلویښت‌کیلو اصلاح شوی غنم ویشل شویدی اوداصلاح شوی تخم او کیمیاوی سری په استعمال‌او د کرلو دفنی لارو په اثر دحاصلاتو تول زیاتوالی اتوزرو تنوته رسیږی .

هغه ساحه چه دغزنـی پـه ولایت کـی اصلاح شوی غنم پکی کرل کیږی یـوزر هکتاره مځکه ده اوپه مجموعی ډول ٦٧٦٣ تنه اصلاح شوی غنم په کی ویشل شویدی. او ۱۰۱ تنه کیمیاوی سره هم بزگـروتـه ویشل شویده چه په نتیجه کـی په دغـه ولایت کی دغنمو د پروژی د تطبیق په‌اثر دوه لکه او پنځه ویشت زره منه زیاتوالی راغلی دی .

په یوه هکتاره ځمکه کښ د کروند گرو په ځمکو د نمایش قطعو زیاتحاصل دوه‌زره څلور سوه اوپنځلس کیلو او منځنی حاصل یوزرو اته سوه شپږ څلو یښت کیلو اوټیټه حاصل یی یوزرو څلور سوه او دوولس‌کیلو تخمین شوی دی .

د اروز گان په ولایت کښ د زراعتی ځمکو تولِه ساحه اته سوه جریبه دغنمو د کرلـو تولِه ساحه دوه سوه او پنځوس زرو جریته او د هغی ځمکی ساحه چه اصـلاح شـوی غنم پکښی کرل کیږی دوه زره شپږ سوه او پنځه شپیته جریبه ځمکی ته رسیږی .

د کیمیاوی سر وله جملی څخه د یوریا ٤۳۱۰۱ کیلـو او د ډای امـونیم فاسفیت ٤۱۱٦٦ کیلو سره ویشله شوی ده او دغه راز د اصلاح شوو غنمو د تخمونو په لـږ کښ ۱۵۷۵۳ کیلو گرامه اصلاح شوی غنم کروند گروته ویشل شوی دی .

د غوزراتو د ولایاتو د اجرا آتو د راپور له مخی د آبی غنمو د کرلو تولِه ساحـــه ۲۲۰۰۰ جریبه او د للمی غنمو د کرلوتوله ساحه څلور سوه پنځلس زره جریبه‌ځمکو ته رسیږی چه د هغو ځمکو له جملی څخه د اصلاح شوو غنمو د کرلو د ځمکی ساحه اته سوه او دوه پنځوس جریبه ځمکه ده .

دهغو نمایشی توتو دیو جریب ځمـــکـــی لوړ حاصل چه د کروند گرو پخپلو ځمکو کښ لاس ته راغلی دی پنځه دیرش منه‌او منځنی حاصل یی پنځه ویشت منه اوټیـــټ حاصل یی شل منه غنم تثبیت شوی دی .

په عمومـی ډول سره د کیمیاوی سرو دویشلو په لړ کی د یوریا یوزرو دری‌منه

او ابو لګو لو د وزارت دترویج لوی مد یر ښاغلی عبدالبصیر محسني دترو یجي پروګرام دیوه کال اجراآتو رپو ت دسیمینار غړیوته ولوست او زیاته یې کړه چه د کر هني د ترویجي پروګرام مقصد دکر هني له فني لارو او میتود ونو او کیمیاوي سري او اصلاح شوي تخم له استعما ل سره دهیواد دبزګرو بزګر وآشنا کول دي .

دغه مقصد ته درسید و له پاره تراوسینو شر طـونو لا ند ی ډیـره ښه لاردبزګرو په مخکو کښي دنمو نوي ټوټو تا سیس دی دغه لار دبزګرو د ذهنو نو په راګر ځلو لوکښي ډیره اغیزه کوي .

نوموړي دترویج دمامور ینو لړ والي یادکړ او ویې ویل چه ددغه پروګرام د پر مـخ بیولو له پاره په لوړ و علمي سویو زیا ت شمیر مامورینو ته ضرور ت شته چه دکرهني او اوبولګولو دوزار ت په انکشا في هدفونو بزګران پوه کړي او د بزګرو اود کرهني او اوبولګولو دوزار ت تر منځ د ټینګي رابطي په پیدا کولو کښي رښتیا نی خدمتونه وکړي

دغنمو کالنۍ پنځم سیمینار دسنبلي په ۱۵ غونډه کښي د زرا عتي پرابلمو نو او کیمیاوي سرود استعمال سره د کروند ګرو دآشنا کولو موضوع وه .

دغه غونډه چه د سرو او تخمو نو دلوی مدیر ښاغلي محمد رسول په مشر ی جوړه شوي وه په ولایتو نو کښي دکیمیا وي سرود پرابلم په باب په مشخص ډول سره بحث او خبر ی وشوي چه په دی با ب دولایتونو دکر نی متصد یانو دغونډې ګډون کوونکـو غړو ته خپلي نظر یې څرګند ی کړي او د راتلونکو پروګرا مو نو په بر خه کښي یې د مشکلاتو د حل دپاره یولړ پیشنهاد و نه ښکاره کړل .

دغه راز د کیمیا وي سرو د استعما ل او دهغه دګټي سره دکروند ګرود آشنا کولو په باب خبري وشوي او په نتیجه کښي فیصله وشوه چه دترویجي پروګرا مو نو په واسطه دې د کیمیاوي سري په استعما ل او د هغه دګټي سره دی دبزګرو په خبرو لوکي کلك اقدام وشي .

دغه راز کروند ګرو ته دکیمیا وي سرو د ویشلو په برخه کښي داسانتیاو دبرابرولو دپاره تصمیمو نه ونیول شول .

همدارنګه دکر نی داصلاح شوو تخمو نو خالصي ساتني او د کنترو ل او د هغـــه داستعمال لاری چاری باند ی خبر ی وشوي.

دغه راز دانفرادي موسسو او خلکو په واسطه دکیمیاوي سرود ویشلو او دهغه دامکاناتو د موضوع په با ب هم بحث او خـبری وشو ی .

دغنمو د پنځم سیمینار دو شنبې دسنبلې په ۱٦ دورځې دغر مې څخه په دمخـــه او وروسته غونډو کی د غنمو د پروژی د۴۹ ــ او ۵۰ کلو د کمپا ین د خط مشي اوپروګرام دطر حه کولو او داصلاح شوو غنمو دتکیثر د موافقت لیك په منظور چه د کرو نده ګرو او د کرنی او اوبو لګولو د وزارت ترمنځ جوړ شوی و بحث او خبر ی وشوی .

دسیمینار دغر مي څخه په وروسته غونډه کی چه مشر ی یې دکر نی او اوبولګو لو د وزار ت د معین دکتور محمد احسان رفیق په غاړه وه دسیمینار دتیرو ورځو دغونډو و په نتیجه غور وشو چه ددغې ارز یابی او غور په سر کی د غنمو د پروژی د ۴۹ ــاو ۵۰ کلو د کمپاین دپرو ګرا م د طر حی کولو د پاره د معینی تګ لاری دټا کلو په باب دورستنی تصمیم دنیولو مو ضو ع وه .

دتګ لاری د ټاکلو څخه منظور چه دکر نی او اوبولګولو دکیمیا وی سرو او اصلاح شوو تخمو نو د مدیرا نو او د داخلي او خار جي متخصصینو د څو کلنو تحقیقا تو په استناد تر سره کیږی .

دسیمینار دنو موړی ورځي د غر مې څخه دمخه غونډه کی چه مشر ی یې دکر نی او اوبولګولو د وزار ت دتکثیر او ترو یج د رئیس ښاغلی عبدالغفور په غاړه وه داصلاح شوو غنمو د تکثیر د موافقت لیك پرموضوع چه دکر نی او اوبو لګولو د وزار ت او د غنمو دتکیثر ونکو کرو ندګروترمنځ جــوړه شوي وه بحث او خبر ی وشوی .

دغه راز دهغه وزار ت دسرو او تخمو نو لوی مدیر ښاغلی رسول کو هستا نـی د بز ګرو د پاره د اصلاح شوو غنمو دزیا ت تکثیر او دولا یتو نو د ترو یج دمامورینود لارښوونی او مرستي په با ب بزګرو تـــه توضیحات ورکړل .

دکتور محمد ا حسان ر فیق په منځنی ختیځ کښې داصلاح شویو غنمو د حا صلا تـــو اوپه افغا نستان کښې د غنمو د پرو ژ ی دهدف او ا همیت په بـاب د ز یـا تـو توضیحا تو له و ر کو لونه وروسته وویل هیله لرم چه دد غه سیمینار په غونډه و کښې له هغو نتیجو څخه چه د څلورم سیمینا ر دتثبیت شویو هد فونو لـه ارزیـا بی او مطالعو څخه لاس ته را غلی دی د هغو پـه ر ڼا کښې په دې قادر شو چه په وا قعی سنجش سره د ۴۹ـ او ۵۰ کلو د کمپا ین د هد فو نو د غنمو دتولید د پروژې لـــه مخې بنسټ کښېږ دو .

دغنمو د کالنی سیمنار د پرانیستلو پـــه مراسمو کښې د ننګر هار د ناوې د پروژې رئیس دکتور کشاورز دولسې جر گـــې د کرهنې د چارو د جر گه گۍ ر ئیس وکیل کمال ا لدین اسحق زی ، په و لسی جرګه کښې د نهر شا هی و کیل ښاغلی شاه محمد دامریکې د بین المللی انکشاف دادار ی آمر اوځینی خارجی متخصصان حاضر وو .

دغنمو د سیمینار په غونډه کښې دغنمو دپروژې داجرا آ تو ر پوټ داته څلو ینښت او نه څلو یښت کلو د کمپا ین نتیجې او په ار قا مو او امدادونو متکی دد غی پروژې دانکشافی فعا لیتو دپـر مختګ صورت د ختیځو لو یدیځو او شمالی ختیځو زراعتی سیمو د مرستیا لا نو او د هرات ، ننګرهار، لغمان ، کنړو نو ، کند هار ، فراه ، بادغیس بغلان ، کندز ، تخار او بدخشان‌دولا یتو دکرهنې او او بو لګو لو د مدیرانو له خوا وړاندې شول .

دسیمینار ګډون کو و نکو د د غی پروژې داجراآتو له اوریدلونه ورو سته پیشبیني شوی پلا نو نه تر تحلیل او غور لا ند ی و نیول .

په د غه سیمینــار کښې د و لا یـتو د کرهنې او او بو لګو لو د مدیریتو آ مرانو، د غنمو د پروژې‌دراتلونکی پروګرام د ښه کیدو په باره‌کښې خپلی‌نظریې‌اوپیشنهادونه څر ګند کړل .

همدغه راز د سیمینار غړ یو د ۴۹ـ اود ۵۰ کلو د کمپاین دپرو ګرام د طر حی او ترتیب په باره کښې خبرې ا ترې و کړې .

دسیمینار ر یاست د کر هنې اواوبولګولو دوزارت د تکثیر او تر و یج رئیس ښاغلی عبدالغفور په غاړه در لود .

د غنمو د پنځم کا لنی سیمینار د سنبلې په لسمه غو نډه کښې چه د ګلزار په‌تربیوی مرکز کښې جوړه شوی وه د شما لی ا و جنوب لو ید یځو سیمو او د هلمنـد ا و ارغنداو دپروژې ر پوټ چه داصلاح شو یو غنمو تحقیقی ، تر ویجی او تکثیری مسئلې او دکیمیاوی سرې و یشل او ا ستعما ل او د نو موړ و سیمو مر بوط د ۴۸ ـ او۴۹ کلو د کمپاین نتیجې پکښې شاملې وې‌اود غنمو د پروژې نوری مر بو طې موضوعګانې د سیمینار د غړ یو له خوا تر غور لا ندې ونیو لی شوې .

د غه غونډه چه د بغلان د کر هنې ا و اوبو لګو لو د لوی مدیر ښاغلی جلال‌الدین شمسی په مشری شوی وه د نو موړوپروژو دشاملو ولایتو دکر هنې او ابو لګو لـــو مدیرانو ګډون کړی و .

د غونډې شا ملا نو په نو موړ و سیمو کښې د غنمو د پروژې درا تلو نکې‌پرو ګرام د جوړولو او مشکلا تو د حل په باره کښې یو لړ نظر یې او پیشنهادو نه دسیمینا ر غړ یو ته وړا ندی کړل چه له هغې جملې څخه د فنی پر سو نل لږ والی په د غــو ولا یتو کښې عمومی او ستر مشکلو چــه دغه مو ضوع د سیمینار په را تلو نکــو غونډو کښې په مشخص ډول تر غــو ر لاندی و نیول شوه .

د غنمو د کا لنی پنځم سیمینار دسنبلې په ۱۱ غونډه کې چه د تحقیقا تو د لو ی مدیرانو د۴۸ ـ او ۴۹ کلود د کمپا یـــند شوی وه د کابل ، لوګر ، پروان ، کا پیسا، وردګو ، غزنی ، غوراتو ، با میا نـــو ، اروزګا ن دولایتو د کر هنې او او بو لګولو مدیرانو د ۴۸ ـ او ۴۹ کلو د کوایـــن د اجرا آتو ر پو ټونه و ړا ندی کړل .

د ۴۸ ـ او ۴۹ کلو د کمپا ین داحصائیو له مخې دکابل په و لا یت کې د ۶۲۰۰۰ جریبه مځکې له جملې څخه ۳۱۰۰۰ جریبه مځکه د اصلاح شویو غنمو د کر لو لـــه‌پاره ټاکل شویده . ددو و سو و نما یشی توتو او ۱۲ تجربوی توتو زیات حاصل چه یوسلو

او د و ای امونیم فاسفیت یوزرو شلورسوه
او اوه ویشت منه سره ویشلله شوی ده .
په دغه ولا یت کښی شلو زره دوه سوه او
دوه شپیته منه اصلاح شوی غنم کـروتـه
گروته ویشل شوی دی .
دبامیانو په ولایت کښی د غنمو د کرنی
توله ساحه ۹۴۵۳۷ جریبه او د ځمکی هغه
ساحه چه داصلاح شوو غنمو دکرنی لاندی ده
۲۲۲۱۴ جریبه ځمکه ده .
په یو جریب ځمکه کښی دنمایشی توتو
لوړ حاصل ۸۷۵ کیلـو منځنی حاصل یـی
۴۹۲ کیلو اوټیټ حاصل یی ۳۲۸ کیلو گرامه دی
کروند گـروته د ویشل شوو کیمیاوی
سرو توله اندازه ۴۷۵۲۲ کیلو گرامه سره
او دویشل شو واصلاح شوی غنمو تولـــه
اندازه ۶۱۹۷۸ کیلو گرامه ده .
همدارنگه په دی غونده کی شاملینو د
مسئولو مراجعو په واسطه د کریدتو نـود
ورکولو له لاری د بزگـرو د مالـی بنست
دتقویی موضوع مهمه وگڼله او خپلې زیاتی
خبری یی راتلونکی غونډ وته وځنډولـی .
په دغی غونده کښی د امریکی دبین‌المللی
پراختیا اداری مشاور ښاغلی غلام دستگیر
په افغانستان کی د غنمو د پروژی اودهغو
اصلاح شوو تخمو په باب چه دشوکلونو
راهیسی تـر لاس لانـدی نیول شـوی دی
مفصله وینا وکړه .
د غنمو د پنځم سیمینار د سنبلی په ۱۲
غونده کښی‌چه دهیلمند او ارغنداو دانکشافی
پروژی د تحقیقاتو د لوی مـدیـر ښاغلی
پاینده محمد په ریاست شوی وه وویل‌شو
چه ننی نباتی تحقیقات چه په تول هیوادکی
جریان لری د هیواد دسبا ورځی دکـرهنی
د انکشاف هسته تشکیلوی .
په‌ابتدا کښی د کر هنی اواوبو لگو لو د
وزارت د تحقیقاتو لوی مـدیـر ښاغـلـی
محمدعارف‌نوری دیوی وینا په تـرخ کښی
د هیواد د کرهنی په انکشاف کی د نباتی
تحقیقاتو رول قناعت بښونکی وگڼل او وی
ویل کوم نباتی تحقیقات چه نن په سیمـه
ایز ا ستیشن اوفرعی استیشن کښی‌په‌تول
هیواد کښی جاری دی دهیواد دسبا ور ځی
د کرهنی هسته تشکیلوی .
ده زیاته کړه چه ترمختلفو شرایطولاندی
په راز راز نباتاتو باندی تحقیقات شوی‌دی
ترڅوچه دهغه‌نبات دپربشه جنس چه دحاصل
ورکولـو د قـدرت له حیثه دهـری سیمی
د اقلیمی او محیطی شرایطـو سره سمون
ولری پیداشی .
بیا د اگرو نومی مشاور ښاغلی داکتـر
رایس دیوی‌وینا په‌ترځ کښی‌په‌تول‌افغانستان
کی د آبی اصلاح شوو غنمو مناسب‌کښت
لاری توضیح کړه او بیائی په هرولایت‌کښ
د سری د مناسبی اندازی استعمال بیان کړ
ده وویل چه دغه سپارښتونه د هغو دری
کلنو تحقیقا تو نتیجه ده چه په ټول‌هیوادو
کښی شویدی .
بیا د کرهنی د پوهنځی استاد ښاغلـی
سنزی د هغو پنځه کلنو تحقیقات نتیجوپه
باره کی چه دکرهنی مودرنوماشین آلاتو او
د کـرهنی د مروجـه آلاتـو او وسایـلـو
د استعمال په‌اثر په مقایسوی ډول دکرهنی
په پوهنځی کښ شویدی د سیمینار گډون
کوونکو ته توضیحات ور کړل .
د زراعتی کوپراتیفونو اوکریدت دپروژی
امر ښاغلی عبدالله نیك د کرهنی دتولیداتو
په زیاتو لوکی چه د بزگـر وداقتصادی او
اجتماعی شرطـونو د بـدلـون سبب گیږی
دکرهنی د کوپراتیفو رول بیان کړ او پـه
هیواد کښ ئی د کرهنی د کوپراتیفونو او
کریدت د پروژی فعالیتونه گتور وبلل .
د کرهنی د کوپراتیفونو او کـریـدت
پروگرام چه د کرهنی او اوبولگولو دوزارت
د تکثیر او ترویج د ریاست په چوکات‌کی
دنړی دکرهنی او خورا کی شیا نو دموسسی
او سویدن د حکومت په مالی او تخنیکـی
مرسته ئی دوه‌کاله پخوا په کار پیل‌کړیدی
او له پلان سره سم لږ تر لږه څلور کاله
نور به هم دوام وکړی .
همدغه راز په دی غونـده کښ د نـړی
دکرهنی او خوراکی شیانو دموسسی دخاوری
پیژندلو متخصص دکتور تمبولی دکـرهنی
دځمکو د تقویی په به‌باره کی ویناوکړه اود
افغانستان په ولایتو کښی د کیمیا وی‌سری
دبیلی بیلی اندازی استعمال یی چه دځـو
کالو دتحقیقا ت له مخی د حاصلاتودزیاتوالی
سبب کیږی څرگند کړ .
همدغه راز په دی غونده کښی د کر هنی

ده وویل چه د غنمو د حاصلاتو زیاتیدل چه دکرنی او اوبولگولو د وزارت د فنی مامورینو د لار ښو د نی او همکار یو په اثر د بزگرو په بر خه شوی دی هغوی یی داصلاح شوو غنمو د کرنی دپاره ترټــو لو

زیات تشویق کړی دی .

دکر نی او اوبو لگولو وزارت داصلاح شوو غنمو دبرا برولو له لاری دبزگرو د اړتیاو دلیر ی کولو دپاره دهغه موافقت لیك په باب یولږ اسانتیا وی منځ ته راو ستلی دی چه دهغه په اسا س داصلاح شو و غنمو د تکثیر او تطبیقو لو په پرو گرا م کی اسانیتا منځ ته راغلی ده .

د۴۹ ـ او ۵۰ کلو د کمپا ین د چارو د پروگرام دتاکلو او تر تیبولو په بر خه کی دکر نی او واوبو لگولو دوزار ت دتر ویـج دسرو او تخمو نو او تحقیقا تو لو ی مدیر یتو نه دی خپلی نظر یی او پیشنهاد و نه

غونډی ته وړاندی کړی .

دغه راز دکیمیا وی سرو او د اصــلاح شو و غنمو دویشلو د اندازی دتا کلو او تثبیت دنما یشی او تجربو ی تو تو دشمیرد

سرو د انداز ی داستعما ل او داصلاح شوو غنمو د مختلفو ډولو نو او جنسو نودتثبیت په باب دسیمینار غونډی دشا میلینو لـــه

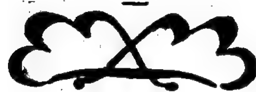
خوا غور او نظر یی څرگند ی شوی .

همدغه راز دغنمو دپروژی دکمپا ین د فعالیت د پروگرا مونو طرحه کو لاوترتیبول دزراعتی پنځه کلن پــلان د پیشبینی شوو هدفونو په شاو خواکی بحث داصلاح شوو غنمو او سرود ویشلو داندازی ټاکـــل او تثبیت او داسی نورو د غنمو د پنځـــم سیمینار دنو موړی ورځی دغونډی دخـــبرو موضوعگا نی وی .

په لومړ نۍ غونډه کی د غنمو د زراعتی دریم پنځه کلن پــلان دپیشبینی شوو هدفو نو په شاو خوا کښی خبر ی وشـــو ی او وروسته د ۴۹ او ۵۰ کلو د کمپا ین غنمو د پروژی دچارو د پروگرام د مشخصوهدفونو

په باب په جلاډول سره غور وشو .

دغـــه سیمینار چـــه تقریبا لس ورځـــی دوام در لود دسنبلی په اوولسمه پای تـــه ورسید .

هشتمین سیمینار بین‌المللی آبیاری

منطقه ای برای شرق نز د یك و جنو ب آسیا قبل از ظهر ۲۸ سنبله ۱۳۴۹ تو سط ښاغلی عبد ا لحکیم و زیر ز راعت وآبیاری در تالار صحت عا مه ا فتتاح گر دید .

نخستین مر تبه ا ست که این سیمینار در کابل دایر گردید ودران چهل نما یندهٔ کشور های شرق نز دیك و جنوب آ سیا بشمول نما یندهٔ مو سسهٔ خورا که وزراعت جهان اشتراك دا شتند .

هشتمین سیمینار آ بیاری منطقه‌ای برای شرق نزدیك و جنوب آسیا که از طـرف حکومت ا فغا نستا ن به همکا ری ادارهٔ انکشاف بین ا لمللی ا یا لات متحدهٔ امریکا در کابل دایر گردید نخستین بار درسال ۱۹۵۶ در شهر از میر تر کیه دا یر شد ه بود .

ښاغلی عبدالحکیم و زیر زراعت‌وآبیا ری در بیانیهٔ ا فتتا حیهٔ شان متذ کر گر دیدند زراعت ستون فقرات ا قتصادی کشور مارا تشکیل کرده و تو لیدات زراعتی قسمت اعظم صادرات مارا احتوا مینماید که ا ین خود یك منبع برای حصول ا سعار خارجی میباشد .

ښاغلی عبد الحکیم و زیر ز را عت و آبیاری علاوه کردند در حدود هفتاد و د و فیصد عا یدات ملی کشور از تو لید ا ت زراعتی بد ست می آ ید ز مینهای زرا عتی کشور که همه سا لـه تحت زرع گر فتـه میشود به دواز ده ملیون ا یکر بـا لـغ میگردد . و پیش از نیم ملیون ز مین‌زراعتی همه ساله نسبت عدم آب کافی درمناطقیکه از نگاه آبیاری سر و ی گر د یده از زراعت باز می ماند .

وزیر زراعت و آبیاری مجموع زمینهای رقبـهٔ افغـانستان را چنین وا نمود کردند منا طق کو هستانی و دشتها ۱۱۵ ملیو ن ا یکر ، ز مین قابل زراعت و آبیـا ر ی ۲۷٫۷۵ ملیون ایـکر ، زمین تحت آبیـاری ۲۵ ر ۱۰ ملیون ا یکر ، چرا گاه ۸٫۵ملیون ایکر بوده و جنگلها ۵٫۰ ملیون ا یکر زمین را احتوا میکنند . ار قام متذ کره نشا ن مید هد که یکمقدار ز یاد ز مینهای قا بل زرع در کشور نسبت به سیستم غـیـر منکشف آ بیاری از زرع باز مانده ا ست .

وی گفت بمنظور از دیاد مقدا ر موا د غذائـی و تهیـهٔ غذای کافی بـرای نسلهای آینده ما به طرق ا صلاح شده ز را عتی نیاز مندیم که این ا مر متکی به سیستم آبیاری صحیح واستفادهٔ معقول ازان میباشد.

همچنین ا نجنیر جمعه محمد محمدی‌رئیس آبیاری و سروی آب وزارت زراعت وآبیاری که در عین زمان ر یاست هیئت ا فغا نی‌را درسیمینار بعهده داشتنـد و ښاغلی‌بارتلت هاروی آ مر ادارهٔ ا نکشاف بین ا لمللی امریکا در کابل و ښاغلی بی شوپ مشاور فنی سیمینار پیرا مون ا همیت پرو ژ ه های آبیاری در قسمت از دیاد حا صلات‌زراعتی بیانا تی ا یراد کر دند .

در مراسم ا فتتا ح سیمینار بعضی ا ز اعضای کا بینه ، روسای و ما مورین وزارت زراعت وآبیاری عدهٔ ا ز سفرای دول عضو سیمینار اشتراك کرده بودند .

در جلسهٔ سیمینار بین ا لمللی منطقوی آبیاری برای شرق نز د یك و جنوب شرق آسیا که روز ۲۹ سنبله ۱۳۴۹ در تا لا ر مو سسهٔ صحت عا مه بر یاست ا نجنیر جمعه محمد محمدی ر ئیس آبیاری و سروی آب و زارت زراعت و آبیاری که بحیث‌رئیس کمیتهٔ ا جرا ئیوی سیمینار ا نتخاب گردیده بود نما یند گان بعضی از مما لك عضو سیمینار را پوری را راجع به پیشر فـت هائیکه درساحهٔ آ بیاری در طول دو سا ل گذشته نصیب شان گر دیده ا ست د ر مجلس قرائت کردند .

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر روز ۲۹ سنبله ۴۹ کمیتهٔ ا جرا ئیوی که د ر ا ن روسای هیئتا های شا ملـین سیمینـا ر

میباشند تشکیل گردیده و انجنیر جمعه محمد محمدی رئیس هیئات افغانی به حیث رئیس کمیتهٔ اجرائیوی برای جلسه انتخاب گردیده بود .

وظیفه رئیس کمیتهٔ اجرائیوی تقدیم راپور و تصمیمات کمیتهٔ اجرائیوی در جلسه سیمینار بود .

تخنیک اداره و تنظیم زمینهای زراعتی سیستم آبیاری عصری از موضوعاتی بود که در جلسهٔ قبل از ظهر ۳۰ سنبله۴۹ سیمینار بین المللی آبیاری که بریاست بناغلی منظور قریشی رئیس هیئت هند دایر گردیده بود مطرح بحث قرار گرفت .

در این جلسه بناغلی ریکی عضو هیئت هند ، بناغلی اوزکیول رئیس هیئت ترکی و داکتر شاپور حاج رسولیها عضو هیئت ایران موضوعات تخنیکی در مورد اداره و تنظیم زمین های زراعتی و نتایج تطبیقات پروژه های زراعتی و آبیاری شانرا به مجلس تشریح کردند که در ختم راپور ها سوالاتی بمنظور توضیح بیشتر وارائه مطالب پیرامون رفع مشکلات و سیستم تطبیق و بهره برداری پروژه ها از طرف اعضای سیمینار طرح میگردید ودرزمینه نماینده ها جواب میدادند .

در جلسهٔ بعد از ظهر اعضای سیمینار که به کمیته های تعلیم و تربیه آبیاری اداره مزارع از نظر عملیات آبیاری موسسات آبیاری وروابطهٔ آن با زراعت تحقیقات در بارهٔ فعالیتهای آبیاری و موضوعات مربوط بخاک شناسی و سیستم های آبیاری و زابر قبلا تقسیم گردیده بودند روی موضوعات مشخص بحث و مذاکره کردند .

هشتمین سیمینار بین المللی آبیاری حوزه های شرق نزدیک و جنوب آسیا که به تاریخ ۲۸ سنبله در کابل دایر گردیده بود بتاریخ ۸ میزان ۱۳۴۹ خاتمه یافت .

در آخرین جلسهٔ سیمینار که به ریاست انجنیر جمعه محمد محمدی رئیس آبیاری وسروی آب وزارت زراعت وآبیاری درتالار کنفرانس های موسسهٔ صحت عامه دایر گردیده بود نظریات و توصیه های که از طرف کمیته های پنجگانه طرح گردیده بود به مجلس قرائت گردید . پیشنهاد ها حاوی مطالبی بود که باید یك موسسه و سکرتریت دایمی در داخل حوزه ها در یکی از ممالکی که دران سیمینار آینده ترتیب میشود تشکیل گردد .

همچنان باید موسسه (آ، ای ، دی) بهمکاری های درین زمینه ادامه بدهد درین سیمینار برای کنفرانس آینده پیشنهاد گردید تا مضامین و مطالب روی این موضوعات و فروعات آن ترتیب گردد .

تعلیم و تربیه مامورین فنی آبیاری به شمول دهاقین اداره و تنظیم مزارع از نگاه آبیاری موسسات آبیاری وروابطهٔ آن با مزارع تحقیق راجع به آبیاری و مسایل مشوره خاك و سیستم های آبیاری وزاه کشی .

دکتور محمد احسان رفیق معین وزارت زراعت و آبیاری در بیانیهٔ که به مناسبت ختم سیمینار ایراد کرده گفت : درحالیکه هشتمین سیمینار آبیاری در افغانستان جریان داشت نمایندگان هفده کشورعضو، دو کشور عضو وابسته ، ۵ کشور مشاهد و هشت موسسهٔ بین المللی در همین کنفرانس منطقه یی حوزه شرق نزدیک و شرق میانه موسسه خوراکه و زراعت جهان منعقده اسلام آباد به مسایل آبیاری حق قدامت داده و در خلال جلسات مختلفه روی این موضوع به صورت مشخص و با اهمیت بحث بعمل آمد .

وی گفت در کنفرانس در پهلوی سایر تصامیم تجویز گردید تا موسسهٔ خوراکه وزراعت جهان و پروگرام انکشافی ملل متحد توام در باره استفاده بیشتر از آب وخاك از طریق پلان منطقه یی تحقیقات لازمه در زمینه بعمل آورده و به ممالك عضو بین حوزه کمك نماید .

در ختم جلسات اعضای هیئات های ایرانی ، هندی و آ ، ای ، دی و بناغلی بیشیر مشاور تخنیکی سیمینار از حسن تنظیم و ترتیب سیمینار کابل اظهارامتنان نمودند .

اجتماع ممالک اسلامی در جده و کراچی

بتاسی از فیصلهٔ کنفرانس وزرا ی‌خارجه کشور های اسلامی در رباط (۲۵ سپتمبر ۱۹۶۹) کنفرانسی به اشترا ك وزرا ی‌خارجه ممالـك اسلامـی بتاریـخ ۳ حـمل ۴۹ در جده دایـر گـردیـد تا با امکـانا ت موجوده راه حل بحران شر ق میا نه‌جستجو شود و درین زمینه مساعی مشتر ك دو ل اسلامی کاری از پیش برد .

این اجتما ع که سه روز ادامه داشت در ان کشور های آتی اشترا ك نموده‌بودند:

افغانستان الجزایر ، گینی ، اندونیزیا ، ایران ، اردن ، لبنان ، لیبیا ، مالیزیا ، موریتانیا ، المغرب ، نیژر ، پاکستان ، عربستان سعودی ، سنیگال ، صو مال ، سودان ، تونس ، ترکیه ، جمهوریت عربی متحد ، جمهوریت عربیهٔ یمن .

باثر موافقه نمایندگان کنفرانس‌هیا ت‌های کامرون ، گمبیا ، جامعهٔ عرب‌وموسسهٔ‌آزادی فلسطین بحیث مشا هد درین اجـــتما ع اشتراك نموده بودند .

کنفرانس سید عمر سقاف وزیر دولت برای امور خارجهٔ عربستان سعودی رابحیث رئیس انتخاب کردند .

نماینده سنیگا ل بحیث راپور ترونمایندهٔ صومال بحیث منشی مجلس انتخاب شدند.

نمایندگان بیست‌و سه کشور اسلامـــی شام ۳حمل ۴۹ مذا کـرات خـودرا در قصر الحمرا بطور سری آغاز کردند . اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستا ن سـعـو دی کنفرانس را افتتا ح نموده سعی ورزید لحن کنفرانس را طوری تثبیت کند که قسمت عمدهٔ ان براه انداختن مسا عی اعظمی برای آزادی مناطق متصر فه واما کن مقد سه‌باشد وحمایت بلاشرط را برای مقاو مت فلسطین مطالبه کند .

بیانات ملك فیصل مورد پشتی بانی‌اکثر نمایندگان مجلس مخصوصا نماینده گا ن مجلس مخصو صا نماینده گان کشور ها ی عربی واقع شد .

نمایندهٔ پاکستان انرا یك بیانیهٔ واقــع بینانه خواند و نواب شیر علی خان وزیر اطلاعات پاکستان ورئیس هیا ت آنکشورگفت ما کاملا متیقن هستیم که فیصله ها ی مثبتی در نتیجه این کنفرانس بعمل خواهد آمد .

حسان خالد نماینده یاسر عرفات زعیم جنبش آزادی فلسطین گفت : ما کاملا از بیانات ملك فیصل پشتی بانی میکنیم . موصوف علاوه کرد هرگاه مسالهٔ تقویهٔ‌جنبش آزادی فلسطین درین کنفرانس بمـیان آید بدیهی است که ما از دنیا ی‌اسلام واعراب ممنون خواهیم شد .

هیئت افغانی که تحت ریاست پوهندوی عبدالستار سیر ت وزیر عدلیه به‌نمایندگی از کشور عـزیز مـا افغـا نستا ن در ین اجتماع اشترا ك ورزیده بودند نظر یا ت حکو مت افغانستان را در نخستین جلسهٔ کنفرانس بیان نمودند .

اعضای هیئت افغانی در ین اجـتما ع عبارت بودند از : دکتور روان فر هاد ی مدیر عمومی سیاسی وزار ت امور خـارجه (اکنون معین سیاسی آنوزارت) بنا غلـی امان الله حسر ت معاون و بناغلی محمدانور انورزی اعضای مدیریت روابط بین المللی وملل متحد وزار ت امور خار جه همچنا ن بناغلی سید تا ج الدین سفیر کبیرافغا نی در جده شامل این هیئت بودند .

متن بیانیهٔ بناغلی سیر ت رئیس هیئت افغانی در کنفرانس جده :

خدای پاك را سپاسگذارم موقع میبابم درین کنفرانس وزرا ی کشور ها ی اسلامی که به اثر هدایت کنفرانس سران کشورهای اسلامی منعقدهٔ رباط صور ت میگیرداز حکومت خویش نمایند گی نمایم .

یقین دارم این اجتما ع که مطابق اقتضای لزوم مشاور ت بین مسلمانان تشکیل شده است در سلسله اجتما عا ت کشور ها ی اسلامی مقام مهم خوا هد داشت .

نخستین مقصد انعقاد این کنفرانس مطالعه اوضاع در روشنی فیصلهٔ ۲۵ سپتمبر ۱۹۶۹ کشور های اسلامی در رباط می باشد .

تاسف الم انگیزی که ملل مسلمان دران زمان اظهار کرده بودند اکنون عمیق تراست ازان زمان تاکنون اسرائیل در سیا ســت تجاوز وتعرض خویش توسعه و تشدد مزید آورده پیوسته کشور های عرب را بشمو ل مردمان ملکی در پیرامون خود محل ستمگری قرار میدهد . با مرور ایام و سا عا ت به ثبوت میر سد که هر گونه تسامح وتفاهم و هر گو نه توقع اعتماد آمیز که از طر ف بعضی ملل غیر اسلامی در مورد خط مشـــی اسرائیل در جون ۱۹۶۷ و حتی تا امــروز موجود بوده است نه تنها بیهوده بلکه سبب جری شدن بیحدو حصر اسرائیل در راه درهم شکستن بنیان صلح جهان گردیده است .

اسرائیل فیصله ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ راکه از طرف اکثریت تمام ملل جهان مدار راه حل موضوع شرق نزدیك شناخته میشـــود اعتبار عملی نمید هد و میخوا هد بااستخدام غلبهٔ نظا می خود شرایط خـــود را از راه استعمال قوه تحمیل نماید .

در حالیکه تخلیه کامل ان اراضی عر ب که اسرائیل تجاوز کارانه در سا ل ۱۹۶۷ اشغال کرده است بشمو ل قدس شـریف شرط اساسی و قاطع اعادهٔ صلح و خاتمه دادن به این حالت اضطرار آمیز تشخیص شده است واضح است که اسرائیل میخواهد آنچه را خود بنام صلح تشخیص کرده یعنی پاگذاشتن بر حقوق مسلم مردمان عر ب برای شان تحمیل کند .

در اخیر اعلامیهٔ رباط کشور ها ی اسلامی بشمول کشور ها ی عربی اظهار داشته اند که صلح میخوا هند مگر صلحیکه از رو ی شرافت وعدا لت باشد واسرائیل میخواهد صلحي را تحمیل کند که در حقیقت فلاکتی باشد منافی صلح عادلانه و با شرفانه از اینجاست که مرد ما ن مسلمان جهـــا ن پشتیبا نی کامل خود را از حقوق مشرو ع عرب اظهار و جهاد ایشانرا در راه اعادهٔ حقوق غصب شدهٔ ایشا ن کاملاتاکید میکند.

هدف دیگر این اجتما ع چنانکه درفیصلهٔ نامهٔ رباط ذکر شده مطالعه واتخاذ ترتیبات برای تاسیس یك دارالانشا یی کشور های اسلامی است تامرد ما ن مسلما ن جهان برای تقو یت علایق و همکاری فر هنگیو تقویت روابط بشر ی با یکدیگر وسیله‌ای داشته باشند .

هیئت افغانستان ممثل کشور ی است‌که مردم ان به قد سیت دین مبین اســلام و اساسا ت جامع و باعظمت اسلامی بیش از همه چیز احترام و اطاعت کامل داردمطالعهٔ این موضوع را توسط این اجتما ع درروشنی چنین روحیهٔ ای لازم میداند که مطابق ان تقدس اسلام و فکر حمایه واحترا م اساسات اسلامی همیشه در نظر گرفته شود ومفکورهٔ اسلامی هیچگاه تابع تمایلات و اهدا ف خاص سیاسی نگردد .

بنا برین مذاکرا ت و تصمیما ت ایـن اجتماع باید از رو ی تامل وعزم کا مــل صور ت گرفته نباید متو جه تامین منافــع مشخص یك یا چند کشور گردد . بلکه‌نتایج کار این اجتما ع باید با منافع عمو میجهان اسلام و منافع کافهٔ بشر یت ساز گارباشد.

نظربااین ملاحظات خطیر اهمیت مذاکرات این کنفرانس بخوبی معلوم میگردد و امید میرود نتایج این مذاکرا ت بر حسب منافع عـــالیه مسلما نا ن جهان صلح گـیتی و همکاری بین المللی باشد .

مقصد از مساعی مسلما نان بههیچ‌صورت تشکیل جبههٔ بر ضد دیگرا ن نه‌بلکه‌اشتراك مساعی و تقو یت صفو ف ایشا ن برا ی جلب همدردی و پشتیبا نی همه مرد ما ن صلحخواه و عدا لت پسند جهان میباشـــد چنانکه تعا لیم مقد سهٔ اسلامی رعا یــت مساوا ت ادمیا ن و کرا مت بشر ی وتحمل

و تسامح را ایجاب میکند و اعلامیه رباط مظهر آن میباشد.

در خاتمه اطمینان میدهم که هیئت افغانی در طول این کنفرانس برای هرگونه همکاری با احترام کامل نظریات همه اعضای مجلس و مطابق سیاست غیر منسلك ومثبت افغانستان و تشئید دوستی باهمه ملل وبه منفعت جامعهٔ اسلامی وترقی بشریت حاضر میباشد.

از خدای توانا برای این کنفرانس رهبری و توفیق نیاز میکنم.

هکذا هیئت افغانی درین اجتماع موقع آنرا یافتند تا با اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی و بعضی اولیای امور آنکشور راجع به موضوعات طرف علاقهٔ طرفین و خاصه مسافرت سالانهٔ حجاج افغانی بشمول موضوع اعمار حاجی خانهٔ افغانی در محل رباط احمد شاهی که از اوقاف افغانستان میباشد مذاکرات مفید بعمل آرند.

دراولین جلسه این اجتماع کشورهای اسلامی مالیزیا پیشنهاد کرد که دوگروپ کاربرای بررسی نکات عمده اعلامیهٔ کنفرانس عالی ماه سپتمبر ۱۹۶۹ ممالك عربی در رباط (تشکیل دار الانشای دایمی ممالك اسلامی و اقدامات مشترك دول رابرای استرداد موقف سابقهٔ بیت‌المقدس واخراج اسرائیل از مناطق متصرفه) تشکیل گردد.

دربرابر پیشنهاد های عربستان سعودی وجمهوریت‌عربی متحد دربارهٔ مقردارالانشاء یك پیشنهاد مصالحتی بمیان آمد که مقر دارالانشاء باید درتمام دول اسلامی به صورت دورانی تعیین گردد.

احمد بو طالب وزیر خارجهٔ المغرب طی بیانیهٔ مختصر شان‌درین اجتماع گفتند که: جهان اسلام مثل یك وجود انسانی است که هرگاه یك عضو آن بدرد آید تمام بدن را متاثر میسازد.

همچنان وی علاوه کرد که حالات بعداز کنفرانس سابق اسلامی تغییر نکرده است مسجد اقصی‌وسایراماکن مقدسه و نیز سایر مناطق عربی در تصرف اسرائیل میباشد.

دومین جلسهٔ کنفرانس وزرای خارجه دول اسلامی کاملا وقف اوضاع شرق میانه گردید.

سوال تاسیس یك دار الانشای دایمی اسلامی که یکی از اهداف عمدهٔ کنفرانس است صرف یکبار مطرح شد وآن هنگامی بود که نماینده پاکستان طرفداری حکومتش را از تشکیل همچو یك سازمان اعلام داشت.

اسرائیل به پالیسی متحد امریکا هردو نسبت به پالیسی های شان در مورد شرق میانه از طرف نمایندگانیکه در دوهمین و سومین جلسه سخنرانی کردندموردانتقاد قرار گرفتند.

کنفرانس وزرای خارجه کشور های اسلامی که بتاریخ ۳ حمل ۱۳۴۹آغازگردیده بود بتاریخ ۵ حمل ۴۹ مطابق ۲۵ مارچ ۱۹۷۰ خاتمه یافت.

اعلامیه کنفرانس وزرای خارجه ممالك اسلامی

منعقده جده

کنفرانس وزرای‌خارجهٔ ممالك اسلامی از تاریخ۲۳ الی۲۵ مارچ ۱۹۷۰ (۳ الی۵ حمل ۱۳۴۹) مطابق فیصله کنفرانس سران‌کشور های اسلامی در رباط که بتاریخ ۲۵ سپتمبر ۱۹۶۹ صادر گردیده بود درشهر جده منعقد گردید. درین اجتماع کشور های آتی اشتراك نموده بودند:

افغانستان ــ الجزایر ــ گینی ــ اندونیزیا ایران ــ اردن ــ کویت ــ لبنان ــ لیبیا ــ مالیزیا، موریتانیا، المغرب، نیژر، پاکستان، عربستان‌سعودی، سنیگال، صومال سودان، تونس، ترکیه، جمهوریت عربی متحد، جمهوریت عربیه یمن.

نمایندگان کامرون، جامعه عرب‌وموسسه آزادی فلسطین بحیث مشاهد دریناجتماع اشتراك نموده بودند.

کنفرانس سید عمر سقاف وزیر دو لت برای امور خارجه عربستان سعودی را بحیث رئیس انتخاب کرد . نماینده سنیگال بـه حیث راپور تر و نمایندهٔ صو مال بحیث منشی مجالس ا نتخاب شدند .

اعلیحضرت ملك فیصل بن عبد ا لعز یز کنفرا نس را افتتاح نموده و مجمل اهداف آنرا بیان نمودند تا این اجتماع به نتا یج مثبت نا یل شو د .

کنفرانس دو فقره آتی را مطابق بفیصله نا مهٔ ا جتماع سران کشور های ا سلا می منعقدهٔ رباط تحت بحث قرار دادند :

۱ ـ مطالعهٔ نتایج ا قدا مات مشترك که تو سط کشور های سهم گیرنده را جع به تصمیمات شامل اعلامیهٔ سران صادرهٔ رباط صورت گرفته ا ست .

۲ ـ مطالعهٔ موضوع تاسیس یك دارالانشاء دایمی که متکفل بر قرار کردن تماس بیـن حکومت های سهمگیر نده در کنفرا نس و انسجام فعالیت‌های ایشان خواهند بو د .

متعاقبا یك بحث عمومی صورت گر فت که طی آن هیئات ها کنفرانس را دربا رهٔ اقدا مات حکو مت های خو یش به پیرو یٔ تصمیمات شا ملهٔ ا علا میهٔ کنفرانس رباط مطلع نمودند .

کنفرانس متذ کر شد بیحرمتی که تو سط حریق مسجد ا قصی یکی‌از مقدس تر ین ا ماکن نزد بشریت صورت گرفته ا ست و اعمال تخریب و هتك حـرمت کـه تحـت اشغال نظا می ا سرا ئیل در شهر قد س صورت میگیرد سبب شدید ساختن‌کشیدگی در شرق میانه و مو جب اظهار بیزاری و استنکار مردمان سر تاسر جهان میشود .

کنفرانس او ضاع شر ق میانه را کـه نتیجهٔ تجاوز اسرائیل در جو ن ۱۹۶۷ در مقابل کشور های عرب میبا شد ورو بـه آشفتگی مزید ا ست و همچـنیـن حملات مسلحانه مکرر اسرائیل را ازان زمان‌تاکنون که سبب و یرانی شهر ها و قریه‌ها بشمول ا ماکن مقد سه و مو جب صدمه و هلاك مردمان ملکی بیگناه وازان‌جمله‌زنان‌وکودکان گردیده است مطالعه کرد .

کنفرانس خا طر نشان نمود که ملل‌متحد اسرائیل را مکررا بمو جب این اعتدا ها و ستمگر ی ها محکوم شناخته‌است. کنفرانس اسرائیل را نظر به جسور و جری بو د ن وعدم ر عا یت فیصله های مجمع عمو می و شورای ا منیت تقبیح و محکوم نمود .

همچنین کنفرانس ا نکار اسرائیل‌را از تخلیهٔ اراضی اشغال شده وانکار آنرا ا ز الغای مراتبی که بمقصد ا لحاق شهر قدس و تغییر و ضع حقو قی شهر قدس ا تخاذ نموده ا ست تقبیح و محکوم نمود .

کنفرانس عزم را سخ ا جتماع سرا ن کشور های ا سلامی‌رباط را مجددا تائیدنمود که هرگونه راه حل مسئلهٔ فلسطین که متکی بر عدم قبول ا حیای و ضع حقو قی قبل از جون ۱۹۶۷ شهر قدس باشد بایدرد شود .

کنفرانس حقو ق مردم فلسطین را برای اقدام به پیکار جهت آزاد کردن سر ز مین اصلی و بمقصد ا حیای حقوق ایشان‌مجددا تائید نمود .

کنفرانس از دول عضو مطالبه نمود تـا به مردم فلسطین در پیکار ایشان در را ه آزادی مساعدت های اخلاقی ، مـا د ی و سیاسی نموده و برای تاسیس نمایندگی‌های حرکت آزادی فلسطین در کشورهای اسلامی تسهیلات فرا هم کنند .

کنفرانس تصمیم گرفت تاریخ ۲۱ اگست (یعنی روز حریق مسجد ا قصی) هر سال روز تضا من و همدر دی با پیکـار مردم فلسطین شنا خته شود .

کنفرانس تقا ضا کرد برای پشتیبانی با مردم‌فلسطین و پیکار عادلانهٔ ایشان در راه استرداد آزادی سرزمین غصب شدهٔ ایشان واماکن مقد سه اقدا مات بین المللی‌صورت گیرد .

کنفرانس جنبش (صیهو نی) را به حیث یك جنبش نژاد پرست تجاوز کار وتوسعه طلب که منافی با همه اهداف عالیه بشری و خطر دایمی برای صلح جهان می با شد معرفی نمود .

کنفرانس از شورای ا منیت ملل متحد جدا تقا ضا نمود تا تدا بیر مو ثر بمنظور تا مین تطبیق فیصله های صادرهٔآن درباره مسجد ا قصی و شهر قد س واو ضاع‌شرق میانه روی د ست گیرد .

کنفرانس از کشور های ا سلامی مطالبه

نمود به منظور اینکه ملل متحد تدا بیرموثر درینمورد اتخاذ نماید به اقداما ت مشخص بپردازند . کنفرانس از همه دو ل و خاصه فرانسه ، اتحاد شوروی بر تانیه وایا لات متحده امریکا جدا تقاضا نمود تا مسا عی منفرد و مجمو عی خویش را به منظور تامین تخلیه قوا ی اسرائیلی ازان ارا ضی که‌در جون ۱۹۶۷ اشغال نموده اند بکار برند .

کنفرانس از همه دو ل شامل اجتما ع مطالبه نمود تا به منظور تشدید مسا عـــی خویش برای پشتیبا نی و مسا عد ت‌حکومت ها و مرد ما ن عر ب در مبارزات ایشـا ن جهت اینکه قوای اسرائیلی ، سر زمین های ایشان را تخلیه نمایند و به مقصد استرداد حقوق غصب شده فلسطینا ن با قداما ت منفرد و مجمو عی که لازم میدانند بپردازند.

کنفرانس احتیا ج این امر را تایید نمود که افکار عامه جهان از پرو پاگند صهیونی واهدا ف توسعه جویانهٔ اسرائیلی مطلـــع گردد واز هر دو لت اشترا ك کننده تقاضا نمود که باین منظور تدابیر مناسب دراسرع وقت بگیر ند .

کنفرانس تساند وتضامن بین همه‌کشور های مسلمان را در موضو ع مقابلهٔ اشغال اسرائیلی در فلسطین و کشور های مجاور مطالعه نموده و همه گو نه مسا عی را به مقصد توسعه همکاری اقتصادی ، ما لی و فرهنگی بین کشور های مسلمان به حیـــث یگانه وسیلهٔ موثر عقیم سا ختن تشبثا ت اسرائیل جهت نفوذ درین کشور ها لاز م تشخیص نمود .

کنفرانس این مطلب را مجددا تا ییدنمود که حکو مت های سهم گیرنده به مقصـــد تشدید همکار ی و مسا عد ت متقـابل در زمینه های اقتصا دی ، فنی ، علمی وفرهنگی ومعنوی به پیرو ی از تعلیما ت جاو دا ن اسلام و منفعت مسلما نا ن و همه بشر یت با هم مشاور ت نمایند .

کنفرانس تصمیم گرفت هر سا ل یکبار به مقصد آتی اجتما ع نماید :

الف ـ مطالعهٔ پیشر فت هایی کـه در تطبیق تصمیما ت کنفرانس عملی شده‌است.
ب ـ مذاکره بر مواد مورد عـلاقه‌مشترك و صدور سفار ش ها برا ی اقدا م مشترك.
ج ـ تصمیم بر تاریخ و محل انعقاداجتماع آیندهٔ سران کشور های اسلامی .

کنفرانس مراتب آتی را تصویب نمود :
۱ ـ یك دارالانشاء تاسیس گـردید که وظایف ان قرار آتی میباشد :
الف ـ ارتباط بین کشور ها ی سهـــم گیرنده .
ب ـ تعقیب کردن تطبیق فیصله ها ی کنفرانس خاصه در قضیه فلسطین .
ج ـ ترتیبا ت و تنظیم امور عملی انعقاد کنفرانس .

۲ ـ در راس دارالانشاء یکمنشی اجرای وظیفه خوا هد نمود که برای مد ت دوسا ل از طر ف کنفرانس وزرای خار جه انتخا ب میشود . (مالیزیا برا ی یك دوره انتخا ب گردید) .

۳ ـ مصار ف تدویر امور و اجـــراآت دارالانشاء از طر ف دول اشترا ك کـننده پرداخته خوا هد شد .
٤ ـ تازما ن آزاد شد ن شهر قد ســـ مقر موقت دارالانشاء شهر جده خواهـــد بــــود .

کنفرانس تصمیم گر فت که در دســـمبر ۱۹۷۱ در پاکستا ن بتار یخی که حکو مت ان کشور تعیین نماید ، اجتما ع دایرکند .

پیکار ایشان بمنظور اعادهٔ حقوق غصب
شدهٔ ایشان میباشد همه مردم جهان
این عمل اسرائیل را غیر قابل قبول
میدانند که اسرائیل سرزمین های سه
کشور مستقل را تحت اشغال داشته وطریق
توسل بقوه واشغال این اراضی
را بحیث وسیلهٔ فشار جهت تحمیل آن راه
حلی که خود میخواهد بکار می برد همه
جامعهٔ جهانی تملک اراضی را از راه قوت
مردود شمرده و خروج فوری اسرائیل
را از سرزمین های اعراب که بعد از پنج
جون ۱۹۶۷ ـ اشغال شده تقاضا میکند .

همه کشور های صلح خواه شدیداً
متاسف میباشند که اسرائیل در مقابل
مساعی متوجه تامین صلح
مبنی بر عدالت و فیصله شورای
امنیت که بتاریخ ٤ نوامبر ۱۹۷۰ درمجمع
عمومی ملل متحد تایید شده است ایجاد
موانع میکند . اکنون بیش از پیش واضح
میشود که اسرائیل آرزومند است که
اوربند بلانهایه دوام داشته به نفع آن
کشور موقعیتی را به میان آورد که برای
ملت عرب برای ملت اسلامی که‌پیوند های
تساند و برادری به مردم عرب فلسطین
دارد غیر قابل تحمل باشد ما شدیداً لازم
میدانیم که بمنظور تخلیه کامل سرزمین
ها ئیکه در جنگ جون ۱۹۶۷ اسرائیل
اشغال کرده است بشمول قدس شریف

ابراز مساعی شود چه در آنجا زیارت
کنندگان مسلمان برای عبادت در مسجد
اقصی داخل شده نمی توانندجزدرصورتیکه
برخلاف ایمان خویش شرایطی را که
اشغال گران متجاوز وضع کرده اند تحمل
کنند .

افغانستان عقیده دارد اگر اسرائیل
تماس را با نمایندهٔ خاص موسسهٔ عمومی
به مقصد آنکه وی وظیفه تطبیق فیصله
شورای امنیت را به سر برساند قایم
نکند آنگاه مسئولیت وخیم این تاخیر
بدوش اسرائیل و آن حکومت های خواهد
بود که مساعی خودرا برای تطبیق فیصله
نامهٔ مذکور دریغ میدارد تطبیق فیصله‌نامه
نخستین شرطی است که بجای شدن آن
مقدمهٔ احیای حقوق عرب فلسطین برای
تامین صلح دوامدار در شرق میانه
میباشد .

جناب رئیس !

مردمان ما و ملل مسلمان جهان نمیتوانند
راجع به آنچه به برادران اهل دینی ما
در نتیجه تجاوز پرتگال برایشان واقع
شده است بی علاقه بمانند پشتیبانی
دینی بحیث مظهر تساند اسلامی ماوهمچنین
بمقصد تامین منفعت مشترک مادر مقابل
با اقدامات استعمار گران حتمی است .

جناب رئیس !

میخواهم نظریات هیئت افغانی را راجع
به‌بعضی فقرات اجندای ما اظهار داشته
ودر مباحثات بعدی در این موضوعات
مزید اسهم بگیریم راجع به تنظیم‌وتمویل
خدمات دارالانشاء هیئت افغانی جداطرفدار

آن میباشد که منشی عمومی در آغاز
وظایف محدود را بعهده بگیرد و خدمات
وی واعضای دفترش در روشنی تجربه
مطابق قبول و تصدیق دول عضو در آینده
توسعه یابد .

دربارهٔ معیار توزیع سهمیه ها هیئت
افغانی عقیده دارد که اشتراک کشور های
عضو به اساس عایدات فی نفر هرکشور
تعیین گردد .

افغانستان به همکاری اقتصادی بین
کشور های در حال رشد بشمول کشور
های مسلمان اهمیت زیادی قایل است.

هیئت افغانی راجع به امکانات تاسیس
یك بانك بین المللی اسلامی برای
تجارت و انکشاف غور لازم نموده‌است .

عقیده داریم این پیشنهاد باید توسط
مقامات مالی و بانکی کشور های عضو از
نزدیك مطالعه شود و نظریات ایشان
معلوم گردد تا آنکه چنین یك پروژه متکی
بر معیار های ثابت و قابل تحمل باشد .

در موضوع تاسیس آژانس خبررسانی
اسلامی و تاسیس و تقویهٔ مراکزفرهنگی
اسلامی در جهان که شامل اجندا شده
است و دیگر موضوعات همکاری اقتصادی
فرهنگی واجتماعی بین مردمان مسلمان جهان

مذاکرات این کنفرانس مطالعات لازمه ما بعد توسط متخصصان در موضوع، رهبر ما خواهد بود .

از خدای توانا نیاز مندیم کنفرانس مارا برای حصول به اهدافیکه در اجتماعات رباط و جده تعیین نموده ایم توفیق بخشد .

در جلسهٔ تاریخی ٦ جدی ١٣٤٩ کنفرانس وزرای کشور های اسلامی که تا ساعت دوازده ظهر دوام کرد دو کمیته تعیین گردید .

که در هر یك از این دو کمیته نمایندگان هیئت های شامل کنفرانس اشتراك داشتند .

کمیتهٔ اول که مکلف به تحریر و تدوین اعلامیهٔ کنفرانس میباشد و متعاقباً بکار آغاز کرد در آن دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجهٔ افغانستان بحیث رئیس انتخاب گردید .

کمیتهٔ دوم موظف به تدوین مواد مربوط به دار الانشاء کنفرانس اسلامی می باشد که در آن وزیر خارجه سنیگال بصفت رئیس تعیین شد .

هیئت افغانی پوهندوی عبد الستار سیرت وزیر عدلیه با دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه ساعت پنج و نیم عصر ٦ جدی ١٣٤٩ در قصر ریاست جمهوری جنرال آغامحمد یحیی خان رئیس جمهور پاکستان ملاقات نمودند .

درجلسهٔ تاریخی ۷ جدی ١٣٤٩ کنفرانس وزرای خارجهٔ اسلامی یکعده نمایندگان کشور های اشتراك کننده کابل را بحیث محل اجتماع سومین کنفرانس وزراء خارجه کشور های اسلامی پیشنهاد کردند .

پوهندوی عبدالستار سیرت وزیر عدلیه و رئیس هیئت افغانی از طرف حکومت افغانستان را جع به ترتیب سومین کنفرانس وزراء خارجه کشور های اسلامی در هفتهٔ دوم ماه سنبله سال ١٣٥٠ مطابق هفتهٔ اول سپتمبر ١٩٧١ اظهار آمادگی نمود .

بیان نمایندهٔ افغانستان باکف زدنهای ممتد و با حرارت از طرف اعضای شاملین کنفرانس استقبال گردید .

صبح روز ۷ جدی در حالیکه کنفرانس بقیه کار خودرا مطابق اجندا مورد بحث قرار داده بود نمایندهٔ افغانی در بارهٔ لزوم حفظ مقامات تاریخی و همکاری درین زمینه اظهار نظر کرد که بصورت عموم تائید گردید .

کمیسیون طرح اعلامیه تحت ریاست دوکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه و کمیسیون تدوین مواد مربوط به دار الانشاء که یك روز قبل موظف باین کار گردیده بودند وظیفهٔ شانرا به پایهٔ اکمال رسانیده و راپور کارشانرا به جلسهٔ عمومی تقدیم نمودند . بعد علاوه کرد که پلانهای مربوط به تاسیس بانك انکشاف اسلامی آژانس خبررسانی و مراکز فرهنگی اسلامی و پوهنتون ها در افریقا و جاهای دیگر بعد از ختم کنفرانس کراچی از طرف دارالانشاء مورد مطالعه قرار خواهد گرفت و گروپ های کار درسال ١٣٥٠ درقاهره ،تهران ورباط جلسه خواهند کرد تا موضوعات مربوط به تاسیس بانك آژانس خبر رسانی و مراکز فرهنگی را مورد مطالعه قراردهند .

هیئت ها در جلسهٔ آیندهٔ کنفرانس ممالك اسلامی که در کابل دایر خواهد شد راپوری ارائه خواهند کرد .

کنفرانس وزرای خارجه کشور های اسلامی که روز شنبه ٥ جدی ١٣٤٩ در کراچی شروع شده بود بتاریخ ٨ جدی ١٣٤٩ خاتمه یافت . و اعلامیه بمناسبت اختتام این کنفرانس در کراچی انتشار یافت .

اعلامیهٔ مشترك وزرای خارجه ممالك اسلامـی در کراچـــی

مطابق فیصله نا مهٔ کنفرانس ا سلا می وزرای خارجه منعقدهٔ جده بتا ر یخ ۲۵مارچ ۱۹۷۰ دو مین کنفرانس وزرای خا ر جه از ٥تا۸جدی ۱۳٤۹مطابـق ۲٦ الی ۲۸دسمبـر ۱۹۷۰ درکراچی تشکیل اجتماع نمود .

کشور های آتی در این کنفرانس‌اشتراك نمودند : افغانستان ، ا لجزایر ، چـــا د ، گینی ، اندو نیز یا ، ایران ، ار دن ، کویت لبنان ، جمهوریت عربیه ، لیبیا ، ما لیزیا، مالی ، موریتا نیا ، ا لمغرب ، نا یجیریا ، پا کستان ، عربستان سعو دی ، سنیگال، صو مال ، تو نس ، ترکیه ، جمهو ر یت عربی متحد ،جمهو ریت عربی یمن ، منشی عمومی جا معهٔ عرب و نیز یك نـما یـندهٔ مو سسهٔ آزادی فلسطین بحیث مشا هد د ر کنفرانس اشتراك نمودند .

کنفرانس دوکتور مالك‌رئیس هیئت‌پاکستان را بحیث رئیس و شاغلی عمر عر ته وزیر خارجهٔ صومال را بحیث راپور تر انتخا ب کرد .

کنفرانس تا سف عمیق خودرا بمنا سبت وفات جمال عبدالنا صر زعیم بر جستهٔجهان اسلام ابراز دا شته نقش آن مر حوم ر ا در راه صلح وعدالت جهـانی تـو صیف نمود .

همچنین کنفرانس تا سف عمیق خود را در مورد صد مهٔ بزرگ طو فا نی که اخیرا درپاکستان شرقی واقع شده اظهار داشتـه عمیقترین همدردی خودرا به آسیب‌رسیدگان ابراز نمود .

نمایند گان کشور های ا شتراك کنند ه از حکو مت و مردم پا کستان نسبت بـــه استقبال و مهمان نوازی با حرارت ا یشان واز تنظیم عالی کنفرا نس ا ظهار شکرا ن نمودند .

ر ئیس به کنفرانس ا طلاع‌دادکه‌بسلسلهٔ تصمیمات کنفرانس اسلامی وزرای خا ر جه منعقدهٔ جده حکو مت ما لیز یا ا لحا ج تانکو عبدالرحمن را بحیث سکر تر جنرال‌پیشنهاد نموده ا ست .

کنفرانس کراچی تعین تانکو عبد الرحمن را بحیث منشی عمو می تائید نمود ر ئیس تذ کر داد که مو قف های مختلف کـــه هیئت ها در بارهٔ تاسیس دارالانشاء درجده اظهار داشته بودند بحال خـود مـا نده است .

جنرال محمد یحیی خان ر ئیس جمهو ر پاکستان در بیانیهٔ ا فتتا حیهٔ خو یش‌تاکید نمود که اسلام‌دین‌صلح‌وسلام‌است اما صلح وسلام دوام‌کرده‌نمی تواند جزآنکه مبنی بر شرف وعدالت باشد.

این هدف صلح باشرفانه از راه ا تفا ق صحیح بین مردمان مسلمان متکی بر تعاون وتساند بر قرار شده میتوا ند .

رئیس جمهور ا ظهار ا مید کرد کنفرا نس به پیروی میراث مشترك اسلام قد مها یی را بسوی تا مین منا فع مشترك مر د ما ن مسلمان تشخیص خوا هد داد.

تانکو عبدالرحمن در بیانیهٔ خویش ا ز اعتما د یکه راجع بوی از طرف کنفرا نس اظهار شده قدر دانی نموده ا براز ا مید نمود دارالانشاء بحیث و سیلهٔ ا نسجا م فعالیت های مختلف همکاری بین کشورهای مسلمان خدمت کند .

متعاقبا کنفرانس اجندای آتی‌را تصویـب کرد .

۱ ــ جریانات ا خیر در شرق میـا نه وحمایت ا خلاقی و مادی از طرف کشو ر های سهمگیرنـده در کـنفرانس بـمر د م فلسطین و پیکار ا یشان در راه آ زا دی.

۲ ــ مطالعه و ضع خطیر یکه نتیجهٔ تجاوز نا هنجار پر تگال بر ضد جمهو ر یت‌گینی است .

۳ ــ تنظیم و تمو یل فعا لیت هـــا ی دارالانشاء .

٤ ــ همکاری ا قتصادی فر هنگی‌واجتماعی بین کشور های ا شتراك کننده .

الف ــ بانك بین المللی اسلامی تجارت و ا نکشا ف .

ب ــ آ ژا نس خبر رسا نی بین المللی ا سلا می .

ج ــ تا سیس و تقو یت مرا کزفرهنگی اسلا می سر تا سر جها ن .

٥ ــ تذکـار روز ۲۱ ــ ا گست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجد ا لا قصی .

٦ ــ تاریخ و محل سو مین کنفرا نس

اسلامی و زرای خا ر جه .
شر ق مـــیـــا نـــه :
کنفرانس ا سلامي وزرای خارجه باتائید اعلا مية سران کشور های مسلمان دررباط و فیصله نا مة کنفرا نس وزرای خارجة جده که مو قعیت خطیر شرق میانه و ا ینکه اشغال سر زمین سه کشور ا سلامی عینا تجاوز برمنشور ملل متحد وازنظر افگنـد ن فیصله های ملل متحد و تهدید جدیومداوم در مقابل صلح می باشد خـا طـر نشا ن نمود .

باین ارزیابی که دوام ا شغال اسرائیل در سر ز مینـــهای سه کشور مسلمـــان و بافشاری آن د ر تعقیب سیا ست زوروقوت غیر قابل تحمل ا ست کنفرا نس تا کید نمود که ا لحاق ارا ضی از راه قوت غیر قابل قبول میبا شد و بنا برین تقا ضانمود قوای ا سرائیلی از همه ارا ضی عـر بی اشغال شده بطور فوری خا ر ج شو د .

کنفرانس ا ظهار داشت که ر عـا یـت حقوق غیر قابل فسخ مردم فلسطین بر ا ی تامین صلح عا دلانه ودوا مدار در شـــرق میانه لازمی میبا شد .

کنفرانس اعادة حقوق مشروع مـــر د م فلسطین را در خاك غصب شدهٔ ا یشا ن تقا ضا نمود .

کنفرانس پشتیبانی خود را از پیکارآزادی ملی مردم فلسطین تائید کرد .

کنفرانس مجدداً تاکید نمود کشورهای اشتراك کننده عزم راسخ در موارد آتـــی اقدام ورزند .

الف ـ تقویت حمایت سیاسی اخلاقی ومادی بمردم فلسطین درپیکار عادلانهایشان در راه آزادی .

ب ـ تهیهٔ تسهیلات درتاسیس نمایندگی های حرکت آزادی فلسطین در کشور های اسلامی .

ج ـ افشاء حرکتصیهونییك حرکتبحیث يكحرکت نژادپرست تجاوزکاروتوسعهجوکه باآمال عالیهٔ انسانی معارضبوده وخطردایمی درمقابل صلح جهانی میباشد.

کنفرانس تقاضا گرد فیصله نامه هـــای ملل متحد در همه موارد فوق تطبیق گردد .

کنفرانس اسلامی وزرای خارجهموافقتنامههای قاهره وعمان راکه دران برادری وهمکاری بین حکومت اردن وموسسهٔ آزادی فلسطین وانسجام مشترك مساعی هر دو بـــر ضد دشمن صیهونی مطالبه شده است بارضایت مندی استقبال نمود .

کنفرانس به این موجب از حکومتاردینه هاشمیه و موسسهٔ آزادی فلسطـین ودیگـر طرفهای ذیصلاقهتمنا کردباهم سازشنمایند تا اتحاد ملی کامل اردنی وفلسطینی عملی گردد .

کنفرانس مساعدتـی راکه مسیحیان در دفاع ازمقدس بودن مـقامات مـتبرکـه واز حقوق مشروع مردم فلسطین ابراز داشتهاند تذکر داد و تعاون بین مسلمانان ومسیحی یان را در راه تقویت ارزشهای روحانـی بشری حسن استقبال نمود ونقش برجسته لبنان را درتوسعه این همکاری چه در داخل انکشور وچه در صحنه بین المللی قدردانی کرد .

روز مسجد الاقصی

کنفرانس اعلامیهٔ رباط وفیصله نامـه جـده را در مـوضوع بـی احترامـی بـه مسجد الاقصی که با اشغال نظامی قـد س شریف توسط اسرائیل صورت گرفته است متذکر گردیده تصمیم مبنی بر اینکـه ۲۱ اگست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجـد الاقـصی تذکار یابد تائید نمود.

گینـــی

کنفرانس اسلامیاظهاراتی راراجع بوضع خطیری که در اثر تجاوز نا هنجار پرتگال به جمـهوریت گینـی بـمیـان آمـده است استماع نمود .

۱ـ کنفرانس همدردی کامل خود رابمردم گینی در پیگار مشروع ایشان بمنظور حفظ آزادی وحاکمیت اظهار داشت .

۲ـ کنفرانس پرتگال رابمناسبت تجاوز آن برضد گینی شدیداً تقبیح کرده فیصله شماره ۲۹۰ مورخه ۵ دسمبر ۱۹۷۰ شورای امنیت راتائید نمود.

۳ـ کنفرانس بمردم گینی وحکومت وزعیم آن رئیس احمد سکو توری مراتب تسا نـد کشور های مسلمان را اظهـــار دا شتـه وپشتیبانی خود را از ایشان برضداستعمار وتسلط جویی و از سهمگیری عمده ایشان در پیگار آزادی افریقا ابراز داشت .

کنفرانس دول عضو کنفرانس اسلامی را

اسلامی و زرای خا ر جه .

شرق میانه :

کنفرانس ا سلامی وزرای خارجه باتائید اعلا میهٔ سران کشور های مسلمان دررباط و فیصله نا مهٔ کنفرا نس وزرای خارجهٔ جده که مو قعیت خطیر شرق میانه و ا ینکه اشغال سر زمین سه کشور ا سلامی عینا تجاوز برمنشور ملل متحد وازنظر افگند ن فیصله های ملل متحد و تهدید جدیومداوم در مقابل صلح می باشد خا طر نشا ن نمود .

باین ارزیابی که دوام ا شغال اسرائیل در سر ز مینهای سه کشور مسلمان و پافشاری آن د ر تعقیب سیا ست زوروقوت غیر قابل تحمل ا ست کنفرا نس تا کید نمود که ا لحاق ارا ضی از راه قوت غیر قابل قبول میبا شد و بنا برین تقا ضانمود قوای ا سرائیلی از همه ارا ضی عـر بی اشغال شده بطور فوری خا ر ج شو د .

کنفرانس ا ظهار داشت که ر عا یت حقوق غیر قابل فسخ مردم فلسطین بر ا ی تامین صلح عا دلانه ودوا مدار در شـرق میانه لازمی میبا شد .

کنفرانس اعادهٔ حقوق مشروع مـر د م فلسطین را در خاك غصب شدهٔ ا یشا ن تقا ضا نمود .

کنفرانس پشتیبانی خود را از پیکارآزادی ملی مردم فلسطین تائید کرد .

کنفرانس مجدداً تاکید نمود کشورهای اشتراك کننده عزم راسخ در موارد آتـی اقدام ورزند .

الف ـ تقویت حمایت سیاسی اخلاقی ومادی بمردم فلسطین درپیکار عادلانهایشان در راه آزادی .

ب ـ تهیهٔ تسهیلات درتاسیس نمایندگی های حرکت آزادی فلسطین در کشور های اسلامی .

ج ـ افشاء حرکتصیهونییك حرکتبحیث يك حرکت نژادپرست تجاوزکاروتوسعهجوکه باآمال عالیهٔ انسانی معارضبوده وخطردایمی درمقابل صلح جهانی میباشد.

کنفرانس تقاضا کرد فیصله نامه هـای ملل متحد در همه موارد فوق تطبیق گردد .

کنفرانس اسلامی وزرای خارجهموافقتنامههای قاهره وعمان راکه دران برادری وهمکاری بین حکومت اردن وموسسهٔ آزادی فلسطین وانسجام مشترك مساعی هر دو بـر ضد دشمن صیهونی مطالبه شده است بارضایت مندی استقبال نمود .

کنفرانس به این موجب از حکومتاردینه هاشمیه و موسسهٔ آزادی فلسطین ودیگـر طرفهای ذیصلاقهتمنا کردباهم سازشنمایند تا اتحاد ملی کامل اردنی وفلسطینی عملی گردد .

کنفرانس مساعدتـی راکه مسیحیان در دفاع ازمقدس بودن مـقامات متبرکـه واز حقوق مشروع مردم فلسطین ابراز داشتهاند تذکر داد و تعاون بین مسلمانان ومسیحی یان را در راه تقویت ارزشهای روحانـی بشری حسن استقبال نمود ونقش برجسته لبنان را درتوسعه این همکاری چه در داخل انکشور وچه در صحنه بین المللی قدردانی کرد .

روز مسجد الاقصی

کنفرانس اعلامیهٔ رباط وفیصله نامـه جـده را در مـوضوع بـی احترامـی بـه مسجد الاقصی که با اشغال نظامی قـد س شریف توسط اسرائیل صورت گرفته است متذکر گردیده تصمیم مبنی بر اینکـه ۲۱ اگست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجـد الاقـصی تذکار یابد تائید نمود.

گینـی

کنفرانس اسلامیاظهاراتی راراجع بوضع خطیری که در اثر تجاوز نا هنجار پرتگال به جـمهوریت گینـی بـمیـان آمـده است استماع نمود .

۱ـ کنفرانس همدردی کامل خود رابمردم گینی در پیگار مشروع ایشان بمنظور حفظ آزادی وحاکمیت اظهار داشت .

۲ـ کنفرانس پرتگال رابمناسبت تجاوز آن برضد گینی شدیداً تقبیح کرده فیصله شماره ۲۹۰ مورخه ۵ دسمبر ۱۹۷۰ شورای امنیت راتائید نمود.

۳ـ کنفرانس بمردم گینی وحکومت وزعیم آن رئیس احمد سکو توری مراتب تسا نـد کشور های مسلمان را اظهـــار دا شتـه وپشتیبانی خود را از ایشان برضداستعمار وتسلط جویی و از سهمگیری عمده ایشان در پیگار آزادی افریقا ابراز داشت .

کنفرانس دول عضو کنفرانس اسلامی را

دعوت نمود هرگونه مساعدت مادی که در حیطه امکان ایشان باشد به جمهوریت‌گینی میسر دارند .

بانك بين‌المللی اسلامی، تجارت وانکشاف

کنفرانس پیشنهاد پاکستان و داو طلبی جمهوریت عربی متحد را دربارهٔ مطالعه نظریه تاسیس بانك اسلامی ویا اتحادیه بانکهای اسلامی مطالعه نمود ومراتب آتی را سفارش کرد :

۱ ـ جمهوریت عربی متحد مسئول‌مطالعه جامع این پروژه میباشد .

در روشنی پیشنهاد آنکشور و درروشنی مذاکراتی که در کنفرانس صورت گرفت جمهوریت عربی متحد نتیجهٔ مطالعات را در ظرف شش‌ماه‌به‌منشی‌عمومی‌تقدیم‌خواهد داشت

۲ ـ منشی عمومی این مطالعات را بدول عضو تقدیم خواهد داشت تانظریات‌تحریری ایشان را در زمینه‌حاصل‌نموده‌وبه کنفرانس آینده جهت بحث واتخاذ تصمیم تقدیم‌نماید

۳ـ هر دولت عضو کنفرانس اگر آرزومند باشد در این مطالعه سهم گرفته میتواند مشروط بر آنکه نامهای را بمنظور اشتراك در کار کمیسیون مربوط معرفی بدارد .

این نامها باید در ظرف یکماه ازطرف‌منشی عمومی به جمهوریت عربی متحد معرفی شود تا آنکشور بزودی ممکنه بمطالعه پرداخته بتواند این مطالعات پیشنهاد ها وسفارشها تا زمان اتخاذ تصمیم توسط کنفرانس‌اساس تعهد کشور های عضو در این زمینه‌شمرده نخواهد شد .

اژانس خبر رسانی .

باتوجه به لزوم بلند کردن آواز اسلام مراتب آتی تصویب شد :

۱ ـ کنفرانس آرزوی پرنسیپ تاسیس آژانس بین المللی خبر رسانی اسلامی را تائید نمود .

۲ـ کنفرانس مطالبه نمود دول عضو پیشنهاد های خودرا در این زمینه به دارالانشاء تقدیم نماید.

۳ ـ کنفرانس از منشی عمومی مطالبه کرد اجتماع نماینده گان ومتخصصان دول عضو رابمنظور مطالعه ترتیب عملی تاسیس چنین آژانس تشکیل دهد تا راپور خویشرا به‌سومین جلسهٔ عادی‌کنفرانس تقدیم نماید.

۴ ـ این اجتماع در اثر دعوت مساعدت کارانه حکومت ایران در شهر تهران منعقد خواهد شد .

مراکز فرهنگی اسلامی

کنفرانس باتذکر اینکه اجتماع روسای دول و حکومات در رباط نیز تصمیم گرفته است فرهنگ وتمدن اسلامی را در جهان ترقی بخشند .

پیشنهاد های‌که راجع به‌تاسیس وتقویت مراکز فرهنگی اسلامی تقدیم گردید بانظر مساعد استقبال شد .

۱ـ کنفرانس از منشی عمومی خواهش گرد تااجتماع متخصصان کشور های عضو را برای مطالعه ترتیبات عملی تاسیس‌مراکز اسلامی بمنظور تقدیم راپور شان بسومین جلسه عادی کنفرانس تشکیل نماید .

۲ـ اجتماع نماینده گان ومتخصصین نظر به دعوت مساعدت کارانهٔ حکومت المغرب درشهر رباط منعقد خواهد شد .

مطالعهٔ پروژه منشور

کنفرانس بامطالعهٔ موضوع تدوین اصول اساسیه واهداف خویش باتشخیص احتیاج تصریح و رسمی این پرنسیپ هابه منظور تصویب شدن آن بحیث خط مشی مذاکرات آن از سکرتر جنرال مطالبه کرد تا به اقدامات آتی بپردازد .

۱ـ درظرف یکماه بعد ازین کنفرانس يك‌تذکارنامهٔ راجع به‌اهداف وقوانین داخلی کنفرانس نشر کرده تبصرا ت د و ل اشتراك کنند گان راجع آوری و راجع به آرزومندی هر کدام شان در بارهٔ اشتراك در مطالعهٔ سند مذکور کسب معلومات‌نماید

۲ـ منشی عمومی برای تشکیل اجتماع مذکور در جده در ظرف ٤ ماه پس ازنشر تذکار نامه اقدام ورزد .

۳ـ منشی عمومی تبصرات اجتماع رابه کنفرانس آیندهٔ وزرای خارجه جهت غور تقدیم نماید .

تنظیم وتمویل فعالیت های دارالانشا ء

کنفرانس متنی را راجع به تنظیم دارالانشا کنفرانس وتعیین وسایل مالی وطرق فعالیت آن تصویب نمود .

سومین کنفرانس وزرای خارجه

کنفرانس اتخاذ تصمیم نمود که اجتماع آینده آن در شهر کابل در آغاز سپتمبر ۱۹۷۱ منعقد گردد .

Losaka. Kankaranser

کنفرانس لوساکا

قبل از آنکه مطالب پیرامو ن جر یانات ونتایج کنفرانس عا لی کشور های غیرمنسلك منعقدۀ لوساکا خد مت خوانند گان گرا می تقدیم گـردد معلو مـاتـی دربـاره جلسه مقد ما تی کنفرانس کشور های غیر منسلك منعقدۀ دارالسلام کـه اصلا مقدمه و آغـا ز کنفرانس عالی لوسا کا گفته میشود تقـدیم میداریم .

نظر به موافقۀ ایکه در اجتما ع وزرا ی خار جه کشور های بیطر ف مور خه ۲۷ سپتامبر ۱۹۶۹ منعقدۀ نیویارك ضمن بیست چهار مین دورۀ مجمع عمو می ملل متحد صورت گرفته بود اجتما ع مقد ما تی دو ل غـیر منسلك از تاریخ ۲٤ الی ۲۸ حمل ۱۳٤۹ در شهر دارالسلام با سیا س دعو ت حکومت جمهوریت متحدۀ تـانزانیا انعقادیافت.

این جلسه که با بیانیۀ افتتاحیۀ جلالتماب جـولیوس نای ری ری رئیس جمهور تانزانیا آغاز گردید دران نمایند گان کشور های آتی اشترا ك ورزیده بودند :

(به ترتیب الفبای زبان انگلیسی)

افغانستان ، الجزایر ، بوتسوانا، بوروندی کامرون ، جمهوریت افریقای مرکزی ، سیلون جمهوریت مردم کونگو (کونگـوبرازاویـل) ، جمهوریت دیموکراتیك کونگـو (کـونـگو کینشاسا) ، کوبا ، قبر س ، گینی استوایی، ایتوپیا ، گانا ، گینی ، گیانا ، هـنـد ، اندونیزیا ، عراق ، جمیکا ، اردن ، کینیا ، کویت ، لاوس ، لبنان ، لیسو تو ، لیبریا ، لیبیا ، ملاوی ، ملیزیا ، مالی ، موریتانیا ، جزیرۀ موریس ، المغرب ، رواندا ، نیپال، سنیگال ، سیرالیون ، سنگاپور ، صومال ، جمهوریت مردم یمن جنوبی ، سـودان ، سوازیلند ، سوریه ، تونس ، اوگـندا ، جمهوریت عربی متحد ، جمهوریت متحدۀ تانزانیا ، جمهوریت عربی یمن، یوگوسلاویا زمبیا ، از کشور های آتی مشاهدان راتمثیل نمودند :

ارژنتین ، بولیویا ، برازیل ، چـلی ، کولومبیا ، پیرو ، ترینید ادوتوباگـو ، وینزویلا .

علاوتا جنبش های آزادی آتی در ین اجتماع ایراد بیانا ت نمودند :

جنبش آزادی ملی جزایر قمر (به ضمتین تلفظ شود واقع بحر محیط) اتحادیه ملـی افریقا ی زیم باب وی (یعنی رود زیـا)

موسسۀ آزادی فلسطین .

اتحادیۀ افریقا ی مردم زیم باب وی .

اتحاد یه کانگرس ملی جنوب افریقا .

هیئت افغانی کـه درین اجتمـاع مقدماتی کنفرانس آینده کشور هـای غیـر منسلـك اشتراك ورزیده بودند عبارت اند از :

دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه بحیث رئیس ، بناغلوهدایت الله اکرم و رحمت الله مهـر متصدیـان شعبات در مدیریت عمومـی سیـاسـی وزارت امـور خارجه بحیث اعضای هیئت .

در ختم این اجتما ع مقد ما تی کشور های غیر منسلك که از ۱۳ الی ۱۷ اپر یل ۱۹۷۰ مطابق ۲٤ الی ۲۸ حمل ۱۳٤۹درشهر دارالسلام ادامه داشت اعلامیۀ نـهـایـی آتی انتشار یافت .

اعلامیه اجتماع کشورهای‌غیر منسلك
منعقد ه‌دارالسلام

شاملین این اجتماع اوضاع جاریه بین المللی را مورد مباحثه قرار داده ونقش دو ل غیر منسلك را مطالعه نمودند وهمچنین اهمیت اقتصاد اتکا ء بخود و همکاری

اقتصادی بین کشور های بیطر ف را برای پیشر فت این خط مشی مورد نظر آورده‌برای کنفرانس روسا ی دو ل وحکو ما ت کشور

های غیر منسلك که بعداً در لوسکا دایر گردید . سفارش های صادر نمودند . همچنین اشترا ك کنندگا ن در موضو ع تاریخ ومحل انعقاد کنفرانس سران وترتیات مر بوطه ان مطالعه نمودند .

سهم گیرند گان در طی مباحثه عمو می تمسك کشور های خود را به اصو ل‌ومعیار عدم‌الحاق چنانکه در کنفرانسها ی کشورهای بیطر ف منعقدهٔ بلگراد در ۱۹٦۱ و قا هره در۱۹٦٤ اظهار شده است بیان نمودند .

اشترا ك کنندگا ن تبد لات مهم را که در وضع جها ن رخداده است مورد مطالعه قرار داده بر ین موافقت نمودند هر کدا م سیاست ها و اصول مربوط خود را ادامه وپیرو ی نمایند چنانکه موجب حفظواستحکام استقلال‌وپیشرفت همکاری بین‌المللی‌براساس مساوا ت همه ملل چه بزرگ و چه کوچك باشد .

اشتراك کنندگان با کما ل نگرانی‌اوضا ع شرق میانه را خاطر نشا ن نمودند . ادامه اشغال سر زمینها ی عر ب وهمچنین افزونی یافتن اقداما ت عسکری اسرائیل بر ضد مردما ن ملکی بحیث مانع تامین‌صلح‌ودریافت راه حل عادلانه در ین مورد تشخیص گردید. سهم گیرندگان با تایید مجدد اینکه کسب اراضی از راه جنگ غیر قابل قبو ل‌است از اسرائیل تقاضا نمودند تا سپاه خود را از همه سر زمین هاییکه، هنگا م جنگ ۵جون ۱۹٦۷ اشغال کرده است تخلیه نموده‌وحقوق مرد مان عر ب را بحیث شر ط لازم تامین صلح ان منطقه رعایت نماید . در این‌مورد فیصله های مربوط ملل‌متحد خاصه سهم گیرند گا ن عملی شد ن ورعا یت فیصله‌های مربوط ملل متحد خاصه فیصله‌نامه ۲۲نوامبر ۱۹٦۷ شورا ی امنیت را تقاضا و مطابق فیصله های مربوطه سابقه کنفرانس ها ی کشور های بیطرف اعاده کامل حقوق مردم عرب فلسطین را برای کسب مجدد سرزمین غصب شدهٔ ایشا ن لازم شمردند وپشتیبانی کامل خود را از مردم عرب فلسطین در پیکار ایشا ن به مقصد آزادی از استعمار وازنژاد پرستی وبه منظور حصول مجدد حقوق فسخ ناشد نی ایشا ن اعلام کردند .

اشتراك کنند گا ن پشتیبا نی خود را از پیکار مرد م ویتنا م برضد تسلط خار جی اعلام نموده خرو ج فور ی وبلا شر ط همه قوای خارجـی را از ویتنام بحیث شرط راه حل صلح جویانه مسئله ویتنا م‌تقاضانمودند همچنین اشترا ك کنندگا ن نگرا نی زیاد خود را در بارهٔ جریانا ت کنو نی جنو ب شرق آسیا اظهار داشت . مداخلتها ی‌خارجی را در دو ل ان منطقه وحق تعیین سرنوشت ایشانرا بدو ن هیچگو نه مدا خله از خارج مجدداً تایید نمودند .

اشترا ك کنندگا ن ضمن نظر اندا زی بر اوضا ع بین المللی ، خطیر گردید ن مزید جنگها ی محلی را خاطر نشا ن وملاحظه نمودند که قوای استعمار وتسلط جو یی به مقصد پیشبرد منافع خود با دخیل بود ن جنگها هنوز فعا ل میباشند و بطور روزافزون در استعمال قوه تهدید قوه برضد استقلال

حاکمیت وحد ت وتما میت خاك دو ل کوچك ومتوسط تما یل نشا ن مید هند . همچنین اشتراك کنندگان خاطر نشان نمودند کـــه این قوا ی پرسیاست تبعیض نـــژا دی و پشتیبا نی اشکار اویا پوشیده موجود یت رژیم های نژاد پرست می باشند .

سهم گیرند گان این اجتما ع با در نظر گرفتن موضو ع رفع استعما ر و مشرو ع بودن پیکار همه مرد مـــا ن را در راه آزادی و استقلال تایید نموده خطرا ت استعمارتسلط جویی ونژاد پرستی راخاطر نشا ن نمودند. سهم گیر ند گان از رژیم استعمـار ی فاشیست پرتگال ، ازرژیم غیر قانونی نژاد پرست افریقا و رژیم غیر قانو نی‌نژادپرست اقلیت در زیم با ب وی (یعنی رودیز یا) که همه به استثمار و امحا ی مرد م افریقا یی این سر زمین ها می پردازند استنکار خود را اعلان نمودند .

همچنین اشترا ك کنندگا ن مخا لفـــت قاطع خود را به سیاست آن دو ل که ازرژیم های استعمار ی ونژاد پرست در مـــــورد استثمار مردمان این سر زمینها وانکار از حق مشروع و فسخ نـــاپذیر ایشان ازآزادی پشتیبا نی میکنند اعلام نمودند .

سهم گیرندگا ن خاطر نشا ن نمو دند که دوام استعمال جنایتی بر ضد بشر یت وتهدید برضدصلح وامنیت‌بین‌المللی می‌باشد بنابرین تطبیق فوری وبلاشرط اعلامیهٔملل‌متحد را در بارهٔ رفـــع استعـــمار مصـــو به نامهٔ دوره پانزدهم مجمع عمومی) لازم می دانند .

اشتراك کنندگا ن از همه دو ل متوقعندتا برای مرد ما نیکه بر ضد یو غ ستمگر ی استعمار ی در پیکار اند پشتیبا نی سیاسی ومادی خود را میسر نموده تساند وتضا من کامل خود را با همه جنبش های آزادی که برضد تسلط استعمار ی مبارزه میکنند اعلام کـــنند .

سهـــم گیر ند گا ن اهمیت جهان شمول بودن ملل متحد ولزو م فور ی احیا ی مجدد مقا می را که جمهوریت مرد م چین شایسته ان می باشد در ملل متحد خاطر نشان‌نمودند سهم گیرندگان لزو م تقو یت ملل متحد و موسسا ت اختصا صی آنرا اعلان کردند تا آنکه بتوانند بطور موثر تر نقش خود رادر تقویت صلح وامنیت جهان ادا کند . دراین مورد بانگرانی خاطر نشا ن نمودند درمورد مراتب منشور که بطور خا ص متو جه‌تامین رعایت فیصله های ملل متحد میباشد و همچنین در مورد تطبیق و سایل ، نافذ قرار داد ن کو تا هی صور ت میگیرد و در اثر این قصور از نظر اندا ختن فیصله ها ی ملل متحد یك تما یل روز افزو نی گردیده است .

اشتراك کنندگا ن تقاضا نمودند دو ل غیر منسلك در ملل متحد با هم آهنگی‌فعالیت نموده مخصوصا برای انسجا م مسا عی خود در ملل متحد ودیگر محافل‌بین‌المللی‌اقدامات نمایند .

سهم گیرند گا ن در مراسم بیست‌وپنجمین سالگره تاسیس ملل متحد معنا ی خا ص قایل بوده جنبه ها و نتایج سیا ســـی ، اقتصادی واجتما عی آنرا مورد مباحثه قرار دادند ودر اینمورد اهمیت برجسه اقداما ت مشتر ك را که نمایند گان کشور های غیر منسلك باید در انشاء وتصویب اسناد در زمینه های آتی طی بیست و پنجمین دوره مجمع عمو می بان پردازند خاطر نشـــا ن نمودند :

الف ـ پروگرا م عمل در تطبیق أعلا میه رفع استعمار .

ب ـ اعلامیه اصو ل روابط دوستانه بین دو ل .

ج ـ خط مشی رشد اقتصادی بین المللی در طی دو مین ده سا ل رشد اقتصادی .

د ـ اعلام ده سا ل خلع سلاح .

اشترا ك کنندگا ن مسا یل همـــکا ری اقتصا دی و تکنیکی را بمنظور رشد و نموی اقتصادی با ارتبـــاط خاص به اهداف کشور های بیطر ف وغیر منسلك مورد بحث‌آوردند.

سهم گیر ند گا ن مرا تب تقد یر خود را از بیانیهٔ افتتا حیه رئیس جمهور تانزا نیا جولیوس نایـری ری اظهار نمودند کـه طی آن لزو م اقدا م جد ی ونیرو مند را برای حل مسایل اجتما عی واقتصا دی کشورهای غیر منسلك بیا ن نمود ، خطا به وی به مباحثات اجتما ع دارالسلام صبغهٔ عمـده بخشیده .

سهم گیرند گا ن برین موا فقت نمودند که یك خطر عمده بر استقلال ایشان ناشی از دوا م شکل کهنه وغیر مساو یا نه‌علایق اقتصا دی با کشور ها ی پیشر فته می‌باشد درین اوضا ع کشور های در حال رشدمحکوم قوایی می شوند که خار ج اختیار ایشا ن می باشند .

بنابریـن سیاست عدم الحـاق در جریان رشد اقتصا دی باید مراد ف عالی تر ین درجه اتکاء بخود در ساحهٔ اقتصاد داخلی باشد وبه این موجب هر کشور درتعیین سیاست داخلی وبین المللی خود آزاد باشند ودر این مورد حق حاکمیت ونیز وظیفه هر کشور همین خوا هد بود که‌درانشای‌سیاست رشد اقتصا دی خود منابع بشر ی‌وطبیعی خود را تا اخرین حد ممکن بکار اندازد و برای مرد م خود درکوتاه تر ین امکـا ن حداقل سطح زند گا نی را که موافق بـه کرامت بشری بـاشد تـأمین نماید .

کشور های اشترا ك کننده ملتفت‌میباشند که انکشا ف اقتصاد ملی ایشا ن در حا ل تجر ید وانزوا صور ت پذیر نمی باشد و بحیث یك دست از راه کار مشترك وهمکاری به مقصد تامین منافع چند جانبه مـیتوانند آزادی خود را از تسلط اقتصاد ی تا مـین نماید تر قی هر یك از ین کشور هاوابسته به ترقی ایشان میباشد واز نظر انداختن انداختن این حقیقت سبب تبا هی شا نمی گردد . درینمورد بلزوم توسعه همـکار ی اقتصا دی بین کشور های در حا ل رشد به سطح مختلف چنانکه در جهان امروز بیشتر معمو ل وجار ی میگردد متوجه گردیدند .

سهم گیر نـدگـان اقداماتی را که متوجه تنظیما ت منطقو ی فرعی ، منطقو ی وبین المنطقوی می باشد پشتیبا نی میکند وبطور خاص نظر به مذاکره موافقه هـای دارا ی ساحه وسیع بر تسهیل و تقلیل تعرفه هـا که متوجه بهمه کشور های در حا ل رشد باشد و ترتیبات کلیر نگ را برای تجارت بین کشور های در حال رشد به پیما نه عمو می تایید مینما ید . در صور تیکـه موافقتنامه های چند جانبه در تعیین محـل صنایع دارا ی پیمانه بزرگ مربوط چـند کشور یا چند منطقه صورت پذیر گرددآنگاه منافع کامل توسعه تجار ت که به این‌اساس توجیه یابد نیز حاصل شده میتواند.سیاست منسجم که متو جه مسا یلی مانند تبا د ل متقابل پرسونل فنی ، تاسیس تصدیها ی مشتر ك در سا حه بیمه و بیمه مجدد کشتی رانی ، خطوط هوایی ودیگر زمینه هـا ی ترانسپور ت و اتصالات باشد لازمی است همچنین طرزالعمل مشتر ك در زمینه سرمایه گذاری خار جی مطلو ب میباشد .

نگهبانی و پشتیبا نی کشور های در حال رشد در حالیکه محل آسیب نشار های‌خارجی میباشند با تقو یت تساند و تضا من‌اقتصادی ایشا ن فقط از طریق وسایل فوق میسرشده میتواند . در این کوشش مشتر ك بایدتفاوت سطح رشد اقتصا دی بین کشور های درحال رشد و مسایل خاص کشور های محاط به خشکه مورد نظر باشد .

کشور های سهم گیرنده نیـز ملتفت‌اندر حالیکه قبول مسئولیت اسا سی ، سر عت ترقی اقتصادی و اجتماعی چه در سطـح ملی و چه در چار چو ب همکار ی متقا بل به عهده خود ایشان میبـاشد در صورتـیکه سیاست های بین المللی در این ضمن‌متوجه ایجاد محیط آماده برا ی تکمیل و تقو یـت این مسا عی موجود نبا شد انگاه تلا شـی بی نتیجه خوا هد بود . سیاست های بین المللی اقتصادی باید متو جه شا مل کردن های در حا ل رشد در همه جریا نا ت مهمه ترقی جهان باشد تا اینکه در امور رشـد

وترقی سهمگیر ی واقعی داشته باشد .
هدف اولی انکشا ف باید پیشر فت همـه اقتصاد جهان باشد که رشد اقتصا دی کشور های در حا ل رشد جزء حیا تی ان میباشد.
رشد عمو می باید متوجه ضیق سا ختن وبالا خره رفع ان مغا کی باشد که بین کشور های داراو نا دار موجود بوده پیو سته پهناور میشود .

اجتما ع مقد ما تی کشور های بیطر ف متذکر گردید طی ده سا ل اخیر چار چو ب موسسه جدید ی برای همکاری بین المللی در داخل نظام ملل متحد بمیا ن آمده تا خط مشی جدید رشد اقتصا دی بین المللی که در کنفرانس های ملـل متحد برای تجـارت و انکشا ف منعقده ژنیو و دهلی ومجلس وزرای ۷۷ کشور در حا ل رشد در الجزا یراعلان گردیده است تطبیق شود ، موثر بـود ن فعالیت موسسا تیکه در این مورد بمیا ن آمده است مربوط به آماده بود ن جامـعه جهانی ودر قد م او ل کشور های پیشرفته می باشد تا موافقه وتصمیم سیا سی خـود را به منظور پروگرا م های اقدا ما ت ابراز وعمل نماید .

ازینجاست کشور هـای غیر منسلك بـا تاسف عمیق خاطر نشان می نمایند که پیشرفت بسوی انشاء خط مشی دو میـن د هسـال انکشا ف محض در مر حله عمو میات مورد پشتیبا نی بین المللی جها نی بوده است.
بصورت تجربو ی برین موافقت شـده است که معیار سالانه متوسط نمودر حا صل غیر خالص جمیع کشور های در حا ل رشد در طی دو مین دهسا ل ملل متحد برا ی انکشا ف باید به حد اقل شش در صـد باشد و امکا ن ان موجود گردد که در دومین نیمه این دهسال قرار یکه توسط باز رسی عمو می در نیمهٔ دورهٔ مذکور تشخیص گردد این معیار سالانه تر شود .در حـالیکـه این موافقت صور ت پذیر گردیده کشور هـای در حال رشد بیشتر احساس میکردند که این هدف بسیار پا یین و ناکا فی تعیین گردیده است . باوجود این ازنظر نیت و آرزو مندی سیاسی برای قبول تعـهدا ت مخصو ص در نخستین مرا حل لازمه دهسا ل مذکور بطور یکه اسا س تحقق بخشید ن موافقت در باره رسیدن به معیار رشد در طی ده سا ل شده بتواند کو تا هی رخداده است . در صور تیکه در سا ل ۱۹۷۲ درجه يك در صد مسا عد ت انکشا فی بشمو ل جزء رسمی ان که ۷۵ ، . در صد میباشد دورنما وامکانا ت هد فی را که برا ی ده سال انکشا ف تعیین گردیده است تا يك میسازد .

امکانا ت وفر صت تعیین اهدا ف ایـن مسا عد ت ها ی انکشا فی در داخل این مهلت از راه مربو ط سا ختن مسا عد ت انکشا فی بامیسر ساختن سیا ست مـزید بین المللی پیوسته از نظر انداخته شده است.
تاکنون برای اعطا ی مسا عد ت وبرا ی نرم سا ختن شرا یط مسا عد ت بطور یکه مکلفیت های پر داخت قرضه کشور ها ی در حال رشد به عایدا ت و صادرا ت ایشا ن ارتباط معقول پیدا کند ، وبطوریکه بااستقلال اقتصادی کشور های غیر منسلك موا فـق باشد تعیین فهرست اوقـات و مهلت هـا صور ت نگرفته است . باید در سا ل ۱۹۷۲ تعهدا ت در مورد اینکه بازار های کشور های پیشر فته بدو ن استثنا چه در ساحه مواد او لیه وچه در ساحه مصنو عـا ت برای کشور های در حا ل رشد مفتو ح شود.
همچنین به میا ن آورد ن پلان عمو مـی ترجیحا ت غیر تبعیضی وغیر متقا بل ،متوافق به آغاز ده سا ل انکشا ف اهمیت حیا تی دارد .

اجتما ع مقد ما تی کشور های بیطر ف با کما ل تاسف خاطر نشا ن میسازد که عدم آرزو مند ی وآمادگی کشور های پیشر فته در تطبیق وسایل لازمه در مهلت سر یع برای جذب مزید حا صلات کشور ها ی در حال رشد مظهر عد م آرزو مند ی ایشا ن در این زمینه می باشد . با عدم تطبیق يك نقشه تمویل ضمیموی امکا ن حما یه پلان های انکشا فی کشور های در حا ل رشد در نظر نمی رسد زیرا کوتا هی های غیر مترقب در جریا ن صادرا ت این کشور ها بمیا ن

می آید وبنا برین در طو ل ده سا ل مذکور به عملی کرد ن نقشه های انکشا فی خـود توفیق حاصل نمی نمایند .

جلو گیر ی ظهور نو ع جدید استعمار تکنو لوژیك نیز لازم است زیرا یك دستگاه بین‌المللی تنظیم انتقـال پیشر فت هـای علم وتکنو لوژی بکشور های فقیر جها ن که در مورد ان مذاکره و موا فقت صور ت گرفته باشد وجود ندارد .

خلاصه اینکه لازم است همهٔ موسسا ت بین المللی که در سا حا ت مختلف صرف فعا لیت میکنند تبد لاتی واقع بشود تااینکه این موسسا ت محل مذاکرات واقعی راجع به اقداما ت مربوطهٔ ان باشد واین اقداما ت باید در طی مهلت معین وقت نافذ گردد . ظهور این تبد لات دارا ی اهمیت حیا تی میباشد .

سهم گیرند گا ن اجتماع دارالسلام بلاتردد از نظر یاتی پشتی بانی می کنند کـه در دیگر اجتما عا ت بین المللی اظهار شده . منظور از ان تا مین تعهدا ت خاصـ ، اقدا ما ت از طر ف کشور ها ی پیشر فته بجا رسید ن توقعا ت معقو ل مربو طه پیشرفت اقتصادی برا ی ده سا ل انکشا ف بصورت کل میباشد .

اشترا ك کنندگا ن اجتما ع ملتفت اندکه رشد اقتصادی جریا ن پیچیده و حـا وی جنبه های مختلف دارد وتعیین یك هد ف واحد مثلا معیـار نمـوی حاصل غیر خالص شاخص مناسب رشد اقتصادی بوده‌نمی‌تواند هر گونه پلان انکشا ف یك کشور که‌تقلیل بینـوایـی ، بیـکاری ، علم مساوات نادانی وبیمار ی را هد ف قرار ندهد شایسـته ان نسبت به حیث پلان شناخته شود .در مورد خط مشی بین المللی انکشاف‌این‌حقیقت عین مصدا قی ر ادارد که در مورد انکشا ف هر کشور دارد .

کشور های بیطر ف معتقد اند که هد ف نهایی انشکا ف میسر سا ختن امکا نا ت زندگا نی بهتر به همه مرد ما ن ایشا ن میباشد با طر ق متعدد ازا ن جمله رفـع علم مساوا ت شدید در تو زیع عوا ید و ثرو ت رفع بینوا یی کتله ها و بی‌عدا لتی اجتما ع ایجاد امکانا ت کار و تهیه‌تعلیمات وتر بیت وتسهیلات طبی بیشتر این وسایل ضمنا خاتمه ونتیجه و هم وسا یل تبد لا ت اقتصادی واجتما عی میباشد .

با در نظر گر فتن اینکه پیشر فت فقـط مداوم حاصل غیر خاص از قرار فی نفر شرط لازم تقو یت جریا ن تبد لات اجتما عی می باشد همچنین موافقه بین المللی در بـاره حداقل اهدا ف در هر یك از ین سا حا ت انکشا ف اجتما عی به حیث جز خط مشی دومین ده سا ل انکشا ف مورد نیاز مندیست پلان های انکشا فی که شا مل این حداقل باشد باید مورد مسا عد ت ما لی وتخنیکی خارجی و محل پشتیبا نی‌موسسات‌بین‌المللی باشد .

سهم گیر ندگان اجتماع دارالسلام‌استعمار واستعمار جدید را تحت همه مظا هر ان و اشغال بعضی حصص سر زمین ها ی‌کشور های در حا ل رشد را مو جب‌استنکارمیدانند این اشغال موجب خلع ملکیت ایشا ن از منابع طبیعی وآسیب رسانید ن به‌آینده رفاه اقتصادی ایشا ن میگردد .

کشور های شامل اجتما ع لزو م قا طع رفع اقدا ما ت تبعیضی را که در داخـل پیمانها ی نظا می اتخاذ شده وان اقداما ت را که هد ف ان منع جریا ن ترانز یت‌زمینی بین کشور های در حا ل رشد میباشدجدیانه خاطر نشا ن مینما یند .

کشور ها ی شامل اجتما ع لزو م قاطع این را ابلاغ مینما یند که کشور ها ی بیطر ف وجامعهٔ بین المللی تعزیـرا ت اقتصادی راکه مجمع عمومی ملل متحد برضد رژیم های استعمار چی ونژاد پرست جنوب افریقا ، رودیشیا و پر تگا ل وضع کرده رعایت نما یند .

اجتما ع مقد ما تی دارالسلام ازنمایندگان کشور های در حا ل رشد توقع داردمسا عی خودرا با همدیگر و داخل شعبـات مربوطهٔ ملل متحد انسجا م بخشند تا آنکه اهدا ف شا ملین اعلامیه منشور الجزا یر و دیگر اعلامیه های مشتر ك تامین شود .

شاملین این اجتمـاع را جانب حکـومت های خود با اتحاد نظر موافقت نمودندسومین کنفرانس سران دول وحکو مت های کشور

های بیطر ف به مقصد پیشبرد واستحکا م اصول عدم الحاق منعقد گردد تا آنکه صلح آزادی انکشا ف وهمکاری بین المللی تقویت یابد .

اجتما ع مقد ما تی بر ین موا فقت نمود دعــوت نامه ها از طرف دولت میز بـا ن بـا کشورهـا به اساس معـیارات عدم الحاق که در سالها ی ۱۹٦۱ و ۱۹٦٤ وضع شده ارسا ل شود .

همچنین اجتماع مقدماتــی در موارد آتــی اتخاذ فیصله نمود :

الف : اینکه سو مین کنفرانس ســرا ن کشور ها ی بیطر ف قبل از اجتما ع مجمع عمو می ملل متحد بوقتیکه از طر ف کمیته احضار یه تعیین گردد منعقد شود .

ب : سومین کنفرانس سران کشور هـای بیطر ف در شهر لوسا کا پا یتخت زا مبیا منعقد گردد .

ج : کمیته احضار یه مر کب از کشور های آتی خوا هد بود الجزایر ، بورو ند ی، سیلو ن اتو پیا ، گیانا ، هند ، اندونیزیا عراق ، مالیز یا ، المغرب ، سنیگا ل ، سودان ، تانزانیا ، یوگوسلاویا ،زمبیا .

وظیفهٔ این کمیته محکم داشتن ارتبا ط وانسجا م با کشور میز با ن به مقصد آماده نمود ن کنفرانس میباشد .

د : وزرا ی خار جه کشور ها ی شامل کنفرانس قبل از اجتما ع سرا ن با هــم اجتما ع نمایند .

همچنان ایــن اجتماع مقدمــاتی اجندای آتی را به روسا ی دو ل و حکو متها ی سومین کنفرانس سرا ن کشور ها ی بیطر ف پیشنهاد نمودند :

اول ـ اعلامیه راجع به صلح ، آزا دی، انکشا ف ، همکار ی ودیمو کرا تیك ساختن حیات بین المللی .

دوم ـ بحث عمو می براوضاع بین المللی.

سوم ـ نگهبا نی و استحکام صلح وامنیت جها ن در اوضا ع متغیر کنو نی .

الف ـ نقش عد م الحا ق و تقو یـــت همکار ی بین کشور های غیر منسلك .

ب ـ تقو یت ملل متحـد و موسسـا ت اختصاصی آن .

ج ـ خلع سلاح عا م وتا م .

د ـ پیما نها ی نظا می سپاه وپا یگاه ها ی خارجی .

هـ ـ اصو ل همزیستی مسا لمت آمیز و جها نی .

چهار م : نگهبا نی واستحکا م استقلا ل ملی ،حاکمیت تمامیت خـاك و استقلال بین دو ل .

الف ـ مسا عی برا ی آزاد کرد ن کشور های تحت تسلط استعمار ی وپشتیبا نی از جنبشها ی آزادی .

ب ـ امحا ی همه اشکا ل تبعیض نژادی وسیا ست تبعیض نژا دی .

ج ـ استعمار جدید .

د ـ حمایت و تقو یت استقلال کشورهای غیر منسلك .

هـ ـ عد م مداخله در امور داخلی دول .

پنجم : رشد اقتصادی واتکـــا ء بخود.

الف ـ همکاری دو جانبه بین المنطقوی، بین کشور های غیر منسلك و کشور ها ی در حال رشد .

ب ـ پالیسی راجع به تجار ت ومساعدت خار جی .

ج ـ دو مین ده سا ل انکشا ف ملـــل متحد .

ششم ـ دیگر موضوعا ت .

درلوسا کا

به تأسی از فیصلهٔ جلســات مقدمــاتی سرا ن دو ل و حکو ما ت کشور ها ی غیر منسلك منعقدهٔ دارالسلام (۲٤ ـ ۲۸ حمل ۱۳٤۹) سو مین کنـفرانس سران د و ل و حکو ما ت کشور ها ی بیطر ف بسا عت ۱۲ و چهل دقیقه بعد ازظهر(بوقت افغانستان) ۱۷ سنبله ۱۳٤۹ مطابق ۸ سپتمبر ۱۹۷۰ رسما با بیانیهٔ افتتا حیهٔ جلالتما ب کاوندا

کنفرانس لوساکا

رئیس جمهور زمبیا در لوساکا پایتخت دولت زمبیا افتتاح گردید.

باید علاوه کرد که به تأسی از فیصله کنفرانس دارالسلام جلسات مقدماتی کشور های غیر منسلک قبل از آغاز کنفرانس بتاریخ ۱٤ سنبله ۱۳٤۹ در حالیکه کمیتهٔ شانزده عضوی تنظیم کننده در اتاق مرکزی کنفرانس اجتماع نموده بودند شروع گردید درین جلسات که نمایندگان بیش از پنجاه کشور اشتراك ورزیده بودند در مورد موضوعات مربوط به طرز کار کنفرانس بحث شد. هکذا اشتراك کنندگان در مورد اجندای شش فقره ای کنفرانس تشکیل جلسه دادند.

ښاغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم ضمن مسافرت رسمی شان در ممالك اروپایی بعد از ختم مسافرت شان در پولیند بعد از ظهر ۱٦ سنبله ۱۳٤۹ مطابق ۷ سپتمبر ۱۹۷۰ برای اشتراك در کنفرانس سران دول و حکومات کشور های غیر منسلك بحیث رئیس هیئت افغانی وارد لوساکا گردیدند.

ذوات آتی بحیث اعضای هیئت افغانی در ین کنفرانس اشتراك ورزیده اند: ښاغلی غلام علی آئین وزیر مشاور دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه ښاغلی عظیم الصابر کاظمی، ښاغلی گل احمد فرید، ښاغلی سید وحید عبدالله و ښاغلی امان الله حسرت.

ښاغلی کینت کاوندا رئیس جمهور زمبیا دربیانیهٔ افتتاحیهٔ شان در ین اجتماع سران دول وحکومات کشور های غیر منسلك که یگانه هدف وغایهٔ ان ایجاد هم آهنگی در سیاست های خارجی، اقتصادی، اجتماعی وایجاد نظر وعمل در راه مبارزه با استعمار و تبعیضات می باشد تمام مسایل عمده بین المللی را خاطرنشان ساخته ومخصوصاً نظر کنفرانس کشورهای غیر منسلك رابسوی سیاست های تبعیضی افریقای جنوبی وروډیشیا وبقایای استعمار پرتگالی در قارهٔ افریقا جلب کرد.

ښاغلی کاوندا در بیانیهٔ شان موضوع ویتنام را از جمله تهدیدات عمده علیه صلح بین المللی خوانده اظهار داشت که باید قوای بیگانه هر چه زودتر خاك ویتنام جنوبی را ترك بگویند.

رئیس جمهور زمبیا در مورد اوضاع شرق میانه متذکر گردید که تا هنوز هم تطبیق فیصله نامهٔ ۲۲ نوامبر ۱۹٦۷ شورای امنیت میتواند چوکات اساسی را برای مذاکرات صلح تشکیل بدهد.

باید یاد آور شد که اولین کنفرانس سران کشور های غیر منسلك یعنی ممالکی که حکومات شان از سیاست عدم پیوند به بلاك های نظامی و بیطرفی مثبت پیروی میکنند درسال ۱۹٦۱ در بلگراد انعقادیافت یکی از ممیزات این کنفرانس آن بود که دران مذاکرات دامنه داری در باره مبارزه ملل همفکر علیه استعمار و پشتیبانی از نهضت های آزادی خواهی مللی که از سالها با ینطرف زیر یوغ استعمار بسر برده و اکنون می خواهند حق خود یعنی آزادی واستقلال خود را بدست بیاورند صورت گرفت و فیصله های جامعی در این موارد اتخاذ گردید.

همچنان کشور های شرکت کننده درین کنفرانس حمایت بلا شائبه خود رانسبت دادن استقلال به ملل اسیر و تائیدفیصله نامه پانزدهمین دورهٔ اجلاسیهٔ مجمععمومی موسسهٔ ملل متحد در این زمینه ابراز داشته و خواستار آزادی فوری و بلا قید و شرط این مناطق شد.

در این کنفرانس نمایندگان بیست و پنج کشور غیر منسلك اشتراك ورزیده بودند و تمام شرکت کنندگان مساعی مشترك و تزلزل ناپذیر خودرا برای مبارزه علیه هر گونه استعمار و عدهدادند.

دومین کنفرانس کشور ها ئیکه از سیاست عدم انسلاك پیروی می نمایند در ماه اکتوبر سال ۱۹٦٤ در قاهره منعقد گردید.

دراین کنفرانس سران و نمایندگان تقریبا پنجاه کشور اشتراك نموده ودر این کنفرانس نیز شرکت کنندگان آن مخالفت خودرا با استعمار به هر شکل و نوعی که باشد ابراز داشته واز نهضت‌های آزادی خواهی حمایت کردند.

همچنان در این کنفرانس موافقه شده

تا به نهضت های آ زادی خوا هی درمناطق تحت تسلط پرتگال وسایر مناطق افریقایی هرگونه کمك های نظامی ومالی داده‌وهرگونه روابط خودرا با پرتگال و حکومت تبعیض طلب ا فریقای جنو بی قطع نما یند .

اولین نطاقیکه سکوی مجلس را در این کنفرانس احراز کرد مار شال تیتو ر ئیس جمهور یوگوسلاویا بود . رئیس جمهــور یو گو سلا و یا ضمن بیا نیه مفصلی یك بار دیگر تو جه جها نیان را به ا همیت دو کتور ین عدم ا نسلاك بحیث یك مفکو رهٔ لازمی ا مروزی و همچنان بحیث کلید حل مسایل بین ا لمللی معطوف داشت .

ښاغلی نو ر ا حمد اعتمادی صدراعظم و رئیس هیئت ا فغانی در سو مین کنفرانس سران دول و حکومـات کشور هـای غـیر منسلك چنین فرمودند :

متن کا مل بیانیهٔ ښا غلی نور ا حمد اعتمادی صد ر ا عـظم : (۱۸ سنبله ۱۳۴۹)

جناب ر ئیس !

کمال ا فتخار دارم از کشور خود درین اجتماع تاریخی نما یند گی میکنم . مسرت داریم ا ین کنفرا نس مهم درین تا حیهٔ بر ا عظم افریقا منعقد میشود که درا ن در ده سال ا خیر عدهٔ زیادی از برا درا ن افریقائی ما به ا ستقلال نا یل گر د یـد ه اند . ا لبته عدهٔ ز یادی د یگر هنوز برای کسب ا ستقلال و حقوق بنیادی خو یش سر گرم پیکار اند . یقین داریم ا یــن کنفرانس عامل مهم پشتیبانی‌ایشان در ین مجا هدت مشروع و مساعی ا یشان خواهد بود. ضمنا ا جازه میخوا هم عمیق تر یــن احساسات قدر دانی و تشکرات خــود و هیئت افغانی را از مهمان نوا زی ئیکه‌رئیس کــا و نــد ا و مــر د م ز مبیــا بما مبذول داشته اند و از تر تیبات منظمی که برای انعقاد این کنفرانس درین پایتخت زیبا اتخاذ شده است اظهار نمایم .

کمال افتخار دارم به ر هبران بر جستهٔ ئیکه درین جا حا ضرند صمیمی تر یــن تمنیات پادشاه خویش اعلیحضرت همایونی محمد ظا هر شاه را برای و صول ا یــن کنفرانس با هداف تشئید همکاری بین‌المللی و تا مین تر قی بشر یت ا بلاغ می نما یم.

قبل ازانکه دربارهٔ مو ضو عات شا مل اجندای این کنفرا نس مطا لبی ا ظـهـا ر نمایم میخوا هم قدردانی عمیق هیئت خودرا دربارهٔ بیا نات عا لی ر ئیس کا و ندا ابراز نما یم .

خطابهٔ ایشان د لیل ز ندهٔ علاقه مندی وسیع حکو مت ومردم ز مبیا به مسا یـل جهانی وبه همه بشر یت میباشد .

جناب ر ئیس !

خط مشی سیاست خارجی ا فغانستا ن متکی بر تاریخ ا ست اجازه بد هید یــك فقره از بیانیهٔ صدر اعظم افغانستان را که درست نه سال قبل هنگا میکه در بلگر ا د نخستین ا جتماع سران دول و حکو ما ت کشور های بیطرف را مخا طب می نمو د درینجا ا قتبا س نما یم :

خط مشی بیطرفی ا فغا نستان ا ز ا ن رویداد ها که مو جب ظهور ا صطلاح عد م الحاق گردیده ا ست بیشتر سا بقه دارد .

افغا نستان بصورت عنعنوی طی سا لیان خط مشی قضاوت آزاد را پیروی کر د ه است و هر گز از ا ین طریق حتی درز مان جنگهای عمومی جهان منحرف نشده است.

تاسیس و حفظ علایق دوستانه با همه مردمان و ملل و تشئید روابط بین ا لمللی اساسات عمدهٔ سیاست خارجی عنعنوی ما میباشد .

ښاغلی رئیس :

او ضاع بین ا لمللی ا مروز بمقا یسهٔ او ضاع ز مان کنفرانس‌بلگرادمظهرجریانات نوین میباشد چنا نکه ر ئیس کا و ندا بیان داشت ا صل های جنبش عدم الحا ق بــا و صف تبدلات در او ضاعی که با عث‌ظهور جنبش عدم ا لحاق گردیده است جا بـجـا می ماند .

بنا برین کا ملا منا سب ا ست کشو ر های غیر منسلك نقش خودرا در او ضا ع کنو نی ار ز یابی کنند معنای این ا قد ا م ما ا علام مجدد پا بندی و تمسك ما ست به ا هدا فی که در ا علا میه ها ی بلگراد و قا هره ذکر شده ا ست انعقاد ا یــن کنفرانس بحیث اقدام به منظور تبا د ل‌نظر بطور فعا لانه بین کشور های غیر منسلك

بمنظور اتخاذ تصمیم بر اقدامات مشخص در قبال اوضاع و مسایل کنونی تلقی میشود. همه کشور های صلح خواه باید برای برقراری امنیت پایدار بین المللی مطابق اوضاع کنونی جهان‌وجهت‌پشتیبانی ازجنبش های آزادی در مقابل‌تسلط‌استعماری و بقایای آن باقدامات مشترك پردازند و مساعی مشترك خودرا برای تطبیق اقدامات بین المللی به طرفداری حقوق مردمان وملل و انحلال استعمار و بقایای آن تحت همه مظاهر و اشکال کهنه ادامه دهند.

نگرانی ما راجع به دوام موجودیت رژیمهای استعماری و نژاد پرستی در افریقا از این اصول عالیه سرچشمه میگیرد.

دوام این رژیم ها و ستمی که بر مردمان مظلوم این قاره بزرگ رواداشته میشود انکار مطلق از حقوق بشر بوده استقلال یکعده کشور های افریقایی را تهدید میکند تا زمانیکه مردم تحت سلطهٔ استعمار و نژاد پرستی از حق تعیین سرنوشت استقلال و رشد آزاد اقتصادی محروم باشند در هیچ جا صلح پایدار شده نمی تواند.

از جانب مردم خویش پشتیبانی و حمایت افغانستان را از آزادی خواهان که در آنکشور ها در پی تامین حقوق بشری و تاریخی خود میباشند اظهار میدارم.

جناب رئیس!

دوام بحران شرق میانه‌که زادهٔ غصب‌وطن‌و مردم عرب فلسطین میباشد صلح جهان را مستقیما دچار مخاطره کرده است این بحران نمایانگر آن مقاصد سوء میباشد که جنگهای تجاوز کارانه واشغال خاك های دیگر مردمان را بحیث وسیله فشار و تحمیل مقاصد توسعه طلبانه ازراه تحمیل قوه بکار میبرد.

اسرائیل با سر باز زدن از تخلیهٔ خاك های عرب به ثبوت میرساند که سیاست تجاوز وتخطی مشهود حقوق بین المللی و عدالت را با انهماك پیش میبرد بنا بر این تساند کامل افغانستان را از کشور های عرب که محل تجاوز واقع گردیده اند اظهار داشته تخلیه فوری و کامل همهٔ اراضی تحت اشغال عرب به شمول شهر قدس را توسط سپاه اشغالی اسرائیل تقاضا میداریم. هیچ راه حل بحران شرق میانه متکی بر عدالت و قانونی بوده نمیتوانند تا آنکه اعادهٔ حقوق مردم عرب فلسطین طی آن لازمی شمرده نشود این اعادهٔ حقوق خود حق مردم فلسطین است و حمایت ازان وظیفه همه آنانیست که معتقد به صلح و عدالت میباشند.

پشتیبانی کامل حکومت خودرا از اقدامات نمایندهٔ خاص منشی عمومی ملل متحد برای تطبیق فیصلهٔ ۲۲ نوامبر۱۹۶۷ شورای امنیت اظهار میداریم. روح همکاری را که از طرف‌حکومت جمهوریت عربی متحد با قبول ابتکار پیشنهاد صلح اخیرا ابراز شده است بحیث سهمگیری ارزنده جهت جستجوی حل وفصل صلح جویانه این بحران حائزقدر دانی میکنیم.

جنگ در هند و چین هنوز سبب نگرانی عمیق همه مردمان جهان است. تصادم نظامی بنیان صلح را جدیاً دچار مخاطره نموده موانع عمده در راه حل و فصل مسایل جهان امروز به میان آورده است‌عقیده داریم که هیچگونه راه حل به بحران هندو چین موثر بوده نمی تواند تا آنکه متکی بر قطع همه دخالت های خارجی و احترام کامل حقوق مردم هند و چین به صلح و تعیین سرنوشت نباشد.

از توسعهٔ جنگ در کمبودیا که درانجا یك حکومت صلح خواه سالیان متمادی اصول بیطرفی را پیروی می نمود عمیقا نگران میباشیم.

افغانستان از همه مساعی برای پیروی سیاست عدم الحاق در منطقهٔ هندو چین بحیث اظهار تمنیات حقیقی مردمان آن منطقه متوجه صلح استقرار و انتخاب راه ترقی مطابق ایجابات خود ایشان حسن استقبال میکند. با مشاهدهٔ اوضاع بین المللی جریانات مساعد را در اروپا مشاهده می نمائیم چنانکه به مقصدتفاهم وهمکاری وسیعتر بین کشور های اروپائی اخیرا اقدامات مثبتی صورت گرفته‌است.

عقیده داریم که ر فع کشید گی در هرناحیه جهان وا قع شود بر او ضاع بین ا لمللی و قتی تاثیر بزرگ می آ رد که مقارن با ظهور تفا هم در دیگر نواحی جهان باشد .

جناب ر ئیس !

ملل متحد طی یك ر بع قرن موجو دیت خویش بحیث یگانه وسیلهٔ همکاری بین المللی وهمچنین عا مل مهم سر یع سا ختن جنبش های آ زادی در جهان خد مت کرده ا ست.

عقیده داریم که ملل متحد میتواند عا مل مو ثر تر ی برای توحید مساعی همه کشور های جهان به منظور حل و فصل مسا یل سیاسی و ا قتصادی جهان و خد مت بهتر به منظور تا مین حق تعیین آزادانهٔ سرنوشت مردمان و ملل و دیگر حقوق بشری و پیشرفت ا نکشاف و همکاری عا د لا نه میان ملل گر د د .

یقین داریم تطبیق کا مل ا صل جها نی بودن ملل متحد این مو سسه جها نی ر ا مر کز حل و فصل همه مسایل روابط بین المللی خواهد ساخت . درین مورد ا حیای کا مل حقوق چین و شنا ختن جمهوریت مر د م چین بحیث یگانه نما یندهٔ قا نونی آنکشور در ملل متحد لازمی میبا شد .

اظهار ا مید مینما ئیم که طی بیست و پنجمین دورهٔ سا لیا نه ملل متحد اعلا میه اصول حقوق بین ا لمللی را جع به علایق دوستانه و همکاری میان دول تصو یب شده باینصورت بعضی عنا صر مهمه منشور بر اساس تجارب جا معه بین ا لمللی درقبال او ضاع مشخص در طو ل یك ربــع قر ن گذشته شرح و تفصیل داده خوا هد شد.

بیست و پنجمین سا لگــرد ملل متحــد مقارن با د همین سا لگرد صدور ا علا میه اعطای ا ستقلال به کشور ها و مردمان تحت استعمار میبا شد . تصویب یك پرو گرا م عملی برای ملل متحد بمنظور تطبیق ا ین اعلا میه مساعدت مهمی به آ ن مردمان و ملل خوا هد بود که به منظور تا مین حــق تعیین سر نوشت واستقلال خو یش دربیکار اند . ا قدام ملل متحد برای سریع ساختن مراحل خلع سلاح و خا صه تهیه وتطبیق پرو گرام ده سال خلع سلا ح در ر فـع کشیدگی هـا در علایق بیـن المللـی اثـر عمده خوا هد داشت و ا مکا نات خلع سلاح هسته وی را که بمقصد مهار کر دن مسابقه تسلیحاتی و تشئید بنیان ا منیت گیـتی بسی لازم میبا شد میسر خوا هد گر دانید

جناب ر ئیس !

صلح و ا ستقرار سیاسی جهان به پیمانه بزرگ مربوط به تر قی ا قتصادی کشور های در حال ر شد میبا شد پهناور شدن آن مغاك و فا صله و سیع که بین کشور های پیشرفته و جهان سوم مو جود است پیوسته مو جب نگرانی عمیق میبا شد .

پیشرفت اقتصادی کشور های در حا ل رشد ا یجاب میکند که همه منابع بشر ی و مادی ا یشان به سمت صحیح سوق یافته مساعی ایشان تــوسط کشور های پیشرفته تقویت یابد و موسسات بین ا لمللی ذیعلاقه با سهمگیری مالی و مساعدت بدون هیچگونه ملاحظات سیاسی دریــن امـر اشتراك نمایند. نما یند .

بنا برین عزم را سخ داریم در دا خل چار چوب ۷۷ کشور در حال رشد مساعی موثر خویش را پیش ببریم تا آنکه نقش این ملتها بمنظور تا مین تبد لات تشکیلاتی در ا قتصا د جهانی و به مقصد تا سیس همکاری بین ا لمللی تدریجی که در ا ثـر آن جر یا نات جهان متو جه منفعت هــمه کشور های گیتی بشمول کشور های درحال رشد میسر شده بتوا ند تقو یت یا بد .

جناب ر ئیس !

در خا تمه اجازه میخوا هم ا ظهــا ر رضا ئیتمندی نما یم بین رهبران ونمایندگان کشور های شا مل ا ین ا جتماع تا ریخی کشور های غیر منسلك ا تحاد نظر موجود است . ا میدواثق داریم همچنا نکه د ر لوساکا با اتحاد در ا فکار و مقا صدخویش موا صلت کرده ا یم با همان ا تحاد ا ین شهر ز یبا را ترك گو ئیم . باین صورت تو قع میرود این کنفرانس تاثیر عـمیق وسود مندی بر او ضاع کنونی جها نوارد آ ر د .

ا نعقاد این کنفرانس با ید بحیث یـك واقعهٔ بر جستهٔ مو ید فعال بو د ن مفهوم

وجنبش طریق عدم ا لحاق باشد و قد رت آنرا بحیث یك و سیلهٔ تشئید صلح‌وامنیت گیتی ا حترام جهانی حقوق بشر و عدا لت و همکاری بین ا لمللی با ساس مساوا ت بین ملل و سعـادت بشریت به ثبوت‌رساند.

بیانیهٔ محمود ر یاض و زیر خـار جـهٔ جمهو ریت عربی متحد که قسمت اعظم آن وقف بحران شرق میانه شده بود از نگاه رول کشور های غیر منسلك درحل‌منازعات حاد بین ا لمللی قابل تذکار ا ست .

وی پا لیسی عدم ا نسلاك را بحیث یك پلتفورم نیك برای مبارزه به خا طر تقویت صلح و ا منیت ار ز یابی کرد .

ر یا ض ازکشور های‌غیر منسلك‌خواست تـا بیشتـر از پیشتر نیرو هـای خـود را گردانند و کمك های بیشتر مادی و معنوی بـه مردمانیـکه در جهـت احقاق حقـوق و آزادی خود مبارزه میکنند بد هند .

نما یندهٔ جمهو ریت عر بی متحدخاصتا به منازعه بین عربها و ا سرا ئیل تما س مستقیم گرفت و تجاوز اسرائیل را تقبیح کرد واز همه بالا تر به مسئلهٔ قطع‌مذاکرات نیو یارك بصو رت یك جا نبه از طـر ف اسرائیل اشاره کرد .

معـاون رئـیس جمهـور لایبیر یـا نیـز بیانیهٔ مفصلی ا یراد کرد و گفت کشو ر های غیر منسلك به جهان نشان خوا هند داد که این آ زادی ملل ا حترام متقا بـل ووحدت عمل در راه رفاه نو ع‌بشر کمـك خوا هد کرد واشتراك عمل ممالك غـیـر منسلك عصر نوی را از پیشرفت و ر فاه باز نموده ودر حفظ صلح تو سعه تفا هم و حفظ سلامت جهان کمك خواهـد کرد .

معاون ر یاست جمهوری لایبیر یا ضمن بررسی مسایل جهان قبول ا بتکار صلح راجرز (و زیر خارجه ایالات متحدهٔامریکا) را از طرف جمهو ریت عربی متحد حسن استقبال کرد در برابر تبعیض نـژ ا د ی مخالفت ور زید و یاد آ وری کرد که کشور وی با حکو مت تبعیض طلب در افر یقا ی جنوبی قطع را بطه کرده ا ست .

صدر ا عظم سیلون میر من بند را نا یکه خواستار تمام نیرو های خارجی از و یتنام شد . و حمایت کا مل خودرا از مو قف اعراب در قبال جنگ شر ق میانه و عد ه داده متذکر شد که مذاکرات صلح پا ر یس باید یك ز مینه سا زی مو ثر در تا مین حل صلح آ میز مشکلات روز افزون هندو چین باشد .

صدر اعظم سیلون ا فزو د ما با یـد پالیسی خودرا بر اساسات وا قع بینا نه آنطوریکه شرایط زندگی ا مروز ا یـجا ب میکند استوار سـازیم بالا خـره مهند را پاد شاه نیپال از روسا دول و حکو مـات شا مله کنفرا نس مطا لبه کرد که با ید نظریات خودرا در قبال عضویت جمهو ریت مردم چین در ملل متحد ا براز نما یند .

وی گفت : مسایل عمده سیاسی ونظامی جهان بدون همکاری این کشور حل شد ه نمیتواند . پاد شاه نیپال در مورد جنو ب شرق آسیا که در ا ثر جنگهای پیهم صدمه دیده گفت مـداخلـه نیرو هـای خـارجـی او ضاع قبلا خراب شده را خـراب تر و پیچیده تر میسازند و تضاد و برخوردبین مردمان را تمدید می بخشند .

اعــلامیهٔ لــوساکــا

اعلامیه در بارهٔ صلح ا ستقلال و شد اقتصادی همکاری و د یمو کرا تیك ساختن روابط بین ا لمللی

سو مین کنفرانس روسای دول وحکومات کشور های غیر منسلك درشهر لو سا کا پا یتخت ز مبیا از ۸ تا ۱۰ سپتا مبر۱۹۷۰ تشکیل جلسه داد . کشور های آ تی دران اشتراك نموده وبه ترتیب الفبای لاتین .

ا فغا نستان ، ا لجزایر ، بو تسوا نـا ، بو روندی ، کا مرون ، سیلون ، قبر س ، جمهو ریت د یمو کرا تیـك کـو نگـو ، جمهو ریت مر دم کو نگو ، کیوبا ، حبشه، گابون ، گانا ، گینی استوائی ، گو یا نا ، هند ، اندو نیز یا ، عراق ، جما ئیکـا ، اردن ، کینیا ، کو یت، لاوس ، لیسو تو ، لبنان ، لا یبیریا ، لیبیا ، ما لیز یا ، مالی،

المغرب ، مو ریتا نیا ، نیپال ، نا یجیریا ، اوگاندا ، جمهوریت عربیه متحده ، جمهوریت عربیه یمن ، جمهوریت افریقای مرکزی ، جمهوریت یمن جنوبی ، رواندا ، سیرالیون ، سنگاپور ، صومال ، سودان سوازیلند ، سوریه ، تانزانیا ، چاد ، توگو ، ترینیداد و توباگو ، تونس ، یوگوسلاویا ، زمبیا .

از کشور های آتی مشاهدان اشتراك کرده بودند :

ارجنتاین ، باربادوس ، بولیویا ، برازیل ، چیلی ، کولومبیا ، پیرو ، ویتنام جنوبی (حکومت موقت جمهوریت مردم ویتنام جنوبی) و ونزویلا .

جنبش های آزادی خواهی ملی آتی الذکر در کنفرانس دعوت شده اشتراك نمودند :

کانگرس ملی افریقائی مربوط افریقای جنوبی ، دو جبهۀ آزادی ازصومال فرانسوی یك جبهۀ آزادی از انگولا ، یك جبهۀ آزادی از جزایر قمر (((کومورو))واقع بحرهند) جنبش آزادی خواهی فلسطین و دو جنبش آزادی خواهی از رژیم باب وی (رودیشیا).

۱ — درین کنفرانس راجع به اهمیت نقش بیطرفی در جهان کنونی ، بادرك اهمیت خاص نگهبانی و استواری صلح وامنیت در جهان ، تضمین استقلال وحاکمیت درست و کامل مرهمان بر اساس مساوات لزوم رعایت حق اساسی همه مردمان به تعیین سرنوشت و همچنین دیموکراتیك ساختن روابط بین المللی ، تقویت رشد اقتصادی سریع کشور های در حال رشد مطالعۀ امکانات مشوره و همکاری مزید بین همه کشور های غیر منسلك و تقویت ساز مان ملل متحد تبادل نظر بعمل آمد .

۲ — بیست و پنج سال قبل مردمان ملل متحد عزم راسخ خودرا برای نگهبانی نسل های آینده از تباهی جنگ و تائید مجدد اعتقاد راسخ به حقوق اساسی بشر وکرامت انسانی و مساوات حقوق ملت‌ها چه بزرگ و چه کوچك و تاسیس شرایط لازمه برای حفظ عدالت و احترام و جا یب زادۀ معاهدت و دیگر منابع حقوق بین‌المللی وترقی اجتماعی ، و تکوین شرایط بهتر زندگانی در آزادی و سیعتر برای همه درج کرده بودند . مرور زمان ارزش تاریخی این آمال و آرزو ها را تائید نمودوضمنا نشان داد که بسی آرزو ها بمراد نرسیده‌و عدۀ زیاد مسایل با وجود مساعی کشور های بیطرف حل و فصل نشده است .

۳ — سیاست غیر منسلك نتیجۀ عزم یکعده کشور ها برای نگهبانی استقلال ملی و حقوق مشروع مردمان ایشان بمیان‌آمده است . خط مشی عدم الحاق یك جنبش بین المللی پهناور را تشکیل داده ماورای همه حدود نژادی و منطقوی و غیره گسترده شده ، جزء لا یتجزای ساختمان کلی‌جامعۀ بین المللی گر دیده است . این خط مشی نتیجۀ انقلاب ضد استعماری در جهان و ظهور یکعدۀ زیاد کشور های تازه به آزادی رسیده میبا شد که خط مشی و رشد سیاسی مستقل را اختیار نموده حاضر نیستند پس از ختم اشکال قدیمی‌محکومیت دیگر مظاهر علی البدل به آن جاگزین گردد . پایۀ این تبدلات ، آرزو های ملی متوجه آزادی استقلال و مساوات که‌بطور روز افزون رو شنتر اظهار گر دیده‌است. وعزم راسخ مقاومت در مقابل همه اشکال ستمگری و استثمار می باشد . اینست اصل و معنی مساعی واقدامات ما و این دلیل واساس اعلامیه های بلگرادوقاهره میباشد . در زمانیکه جامعۀ بشری بسوی کتله ها مانند قطب ها متوجه میگردید وحتی این وضع ممیزۀدایمی‌علایق‌بین‌المللی بشمار می‌آمد ، در زمانیکه تصادم ذروی بین دول مقتدر بشریت را مورد تهدید میداشت ، کشور های غیر منسلك دورنمای مستقبل نوین برای جهان معاصر بمیان آورده و راه را برای تقلیل کشیدگی بین المللی کشودند .

٤ — ما اکنون در چار راه تاریخ قرار داریم . هر روزیکه میگذرد پدیدۀ نوینی قدرت خارق العادۀ فکر وروح بشری را تائید میکند و ضمنا راه های خطر ناك را خاطر نشان میسازد که در اثر نقایص انسانان را دامنگیر شده میتواند . انقلاب علمی و تکنولوژی که در تاریخ بشریت

سابقه ندارد افقهای لایتناهی ترقی را گشوده است مگر در عین حال رفاه و فراوانی مورد استفادهٔ همه نبوده و قسمت عمدهٔ انسانان در اوضاع منافی کرامت بشری زندگی دارند. اکتشافات علمی و تطبیقات فنی آن قدرت آنرا دارد که جهان را یک واحد سازد و مسافه هارا بین کشور ها و بر اعظم ها تقلیل بخشد و همکاری بین المللی را بیش از پیش لازمی و همیشه قابل تطبیق نماید. با وصف این، دول و مللی که اکنون جامعه بین المللی را تشکیل میدهند، توسط موانع سیاسی، اقتصادی و نژادی از همدیگر جدا افتاده اند. این موانع موجب آن شده اند کشور های پیشرفته و کشور های در حال رشد یکی بحیث ستمگرودیگر ستمدیده، یکی تجاوز کار و دیگر مورد تجاوز، یکی بحیث کشور طرفدار توسل به قوه نظامی یا اقتصادی و دیگرکشوری که مجبور است در خطر دایمی حملات ممکنهٔ مستقیم یا غیر مستقیم متوجهٔ استقلال و امنیت آن زندگی کند منقسم ساخته است. با وجود ترقیات پهناور که صورت گرفته است و باوجود آرزو های وسیع نسل کنونی بشریت نه صلح ونه رفاه و نه حق استقلال و مساوات صفات دایمی و کامل مجموع بشریت شده است. زمان ما از یکسو، محرک آرزو های بزرگ واز دیگر جانب، مظهر مسایل بسی دشوار می باشد.

۵ خطر فوری تصادم بین دول معظم تر اکنون تقلیل یافته است زیرا بیش از بیش در روابط بین‌خودها بمذاکره توسل مینمایند. اگر این تمایل هنوز درامنیت کشور های کوچک و کشور های متوسط وکشور های در حال رشد نقشی نداشته است و خطر جنگهای محلی را رفع ننموده است.

۶ ــ موجودیت دخالت در امور داخلی دیگر کشور ها و توسل به‌فشار های سیاسی و اقتصادی و تهدید استعمال قوه و انحراف و خرابکاری بطور خطیر زیاد شده و بسی تکرار میشود. جنگ تجاوز در شرق میانه دوام دارد ودر هند چین در ویتنام جنوبی، عمیقتر گردیده، بسوی کمبودیا توسعه می یابد واستقلال ملی و صلح و امنیت بین‌المللی را مورد مخاطره قرار میدهد. ستم و تسلطی که بر مردمان افریقائی افریقای جنوبی از جانب رژیم های نژاد پرست استعمارگر اقلیت تحمیل میشود نه‌تنها وجدان بشریت را لکه دار میسازد بلکه صلح و امنیت بین المللی را مورد خطر قرار میدهد. در اثر آنکه یکعده کشور های پیشرفتهٔ غرب و رژیمهای اقلیت و نژاد پرست که درین ناحیهٔ جهان‌بروی کار اند با هم همدست میباشد این اوضاع‌قرین انفلاق میباشند. ادامهٔ مسابقهٔ تسلیحاتی موجب اضطراب و تشویش گردیده امنیت ورفع کشیدگی موجوده را در ساحه سلاح ذروی غیر مستقر گردانیده و جنگ های مجدود را بمیان می آرد توازن رعب و هراس بین کشور های معظم تر باقی جهان را از صلح و امنیت مستفید نساخته است. اگر چه نشانه های نیکوی رفع کشیدگی روز افزون بین کتله ها به نظر می رسد مگر تقلیل جنگ سرد هنوز زوال کتله‌های نظامی را که به حساب منازعات دول معظم تشکیل شده است، هنوز بمیان نیاورده است.

۷ ــ علایق بین المللی داخل چنان مرحله ای گردیده است که ممیزهٔ‌آن‌استقلال مزید و ضمناً آرزومندی دول برای پیروی سیاست مستقل میباشد. دیموکراتیک شدن روابط بین المللی یکی از جوانب قطعی دورهٔ ما میباشد. متاسفانه دول معظم چنان تمایل دارند مسایل مهم جهان را که موجب نگرانی عمیق همه کشور ها میباشد فقط خود شان حل و فصل کنند.

۸ ــ نیرو های نژاد پرستی تبعیض‌نژادی استعمار، تسلط خواهی، صلح جهان را هنوز اخلال میکنند، همچنین استعمارقدیم میکوشد در زیر نقاب استعمار جدید، که وسیلهٔ پوشیده تر مگر متضمن خطر تسلط اقتصادی سیاسی بر کشور های در حال رشد میباشد دوام نماید. دراثر این ممیزهٔ جهان کنونی، نه تنها زشتی قدیم پا بر جا مانده و دوام میکند بلکه‌آینده

را تاریك میسازد و استقلال و تمامیت خاك عدهٔ زیاد کشور هارا مورد مخاطره قرار میدهد و جنبش آزادی عدهٔ زیاد کشور هارا که هنوز تحت تسلط استعماری میباشند مانع میگردد و سد راه ترقی کشور های غیر منسلك و در حال رشد شده کشیده گی هارا شدید تر مینماید و منازعات جدید را بمیان می آرد .

۹ ـ فاصله بین کشور های پیشرفته وکشور های در حال رشد پیوسته توسعه می یابد . کشور های دارا پیوسته داراتر میشوند و کشور های نادار در بینوائی باقی میمانند . کشور های در حال رشد از حق مساوات و سهم گیری موثر در ترقی جامعهٔ بشری محروم کرده میشوند . انقلاب تکنولوژیك که اکنون مورد انحصار کشور های توانگر میباشد باید یکی از عناصر مهمهٔ ترقی بوده و بدسترس کشور های در حال رشد گذاشته شود . همبستگی جهانی تنها یك شعار نیست بلکه لازم و لابدی میباشد و قابل تحمل نیست که درین ایام بعضی ها با استفاده ازبینوائی و بدبختی دیگران زندگانی آرام ومستریح داشته باشند .

۱۰ ـ کشور های عضو کنفرانس بـا اظهار نگرانی از ین حالات تصمیم گرفـته اند بطور دسته جمعی با قدامات پرداخته مساعی خود را باین منظور وحدت بخشند.

۱۱ ـ کشور های عضو کنفرانس غیر منسلك اصول آتی الذکر را دوباره تائید و بان اهمیت خاص قایل اند حق مردمانی که آزاد نیستند برای رسیدن به آزادی و تعیین سرنوشت و استقلال رعایت حاکمیت و تمامیت ارضی همه دول ، حق همه دول بمساوات و سهمگیری فعال در امور بین المللی حق همه ملل مستقل برای تعیین طریق خط مشی رشد سیاسی اقتصادی اجتماعی و فرهنگی خود ایشان بازادی کامل حق همه مردمان برای استفاده از منافع رشد اقتصادی وثمر بر داشتن از نتایج انقلاب علمی و تکنولوژی .

۱۲ ـ کنفرانس اعلام میدارد که اهداف آتی الذکر مرام های اساسی سیاست عدم الحاق بوده و میباشد .

تامین صلح جهانی و همزیستی مسالمت آمیز از راه تقویت نقش کشور های غیر منسلك در ملل متحد بمقصد مقابله موثر با اشکال تجاوز خطر و با استعمال قوه بر ضد آزادی استقلال ، حاکمیت وتمامیت ارضی همه کشور ها ، پیکار در بـرابـر استعمار و نژاد پرستی که منافی برابری و کرامت بشری میباشد ، حل و فصل منازعات با وسایل مسالمت آمیز ، متوقف ساختن مسابقات تسلیحاتی که متعاقب آن خلع سلاح جهانی صورت گیرد ، مخالفت به اتحاد هاو پیمانهای نظامی دول بزرگ ، مخالفت به تاسیس پایگاه های نظامی خارجی و سپاه خارجی بر خاك کشور های دیگر ، جهان شمول بودن سازمان ملل متحد و تقویت مبانی آن مبارزه برای استقلال اقتصادی وهمکاری متکی بر مساوات و منافع مشترك . کشور های غیر منسلك بجای آنکه بکوشند خط مشی عدم الحاق را سر از نو تعیین وتعریف نمایند درینجا تمسك خودرا به مقاصد واهداف اساسی این خط مشی مکرر اعلام میدارند .

۱۳ ـ کشور های عضو کنفرانس بطور جدی اعلام میکنند که باین اصول درعلایق بین خود ها و علایق با دیگر دول بدون هیچ تقصیری پابند باشند و باین جهت به وسایل آتی متوسل میشوند :

الف ـ تامین تساند کلی و آغاز اقدام موثر و مشخص در مقابل آن قوا کـه استقلال و حاکمیت ارضی کشور هـای غیر منسلك را محل تهدید و تجاوز قرار میدهند و باین منظور همکاری وعندالللزوم مشاورت .

ب ـ مخالفت قاطع به اتحادیه های نظامی دول معظم و مطالبهٔ منحل شدن آن به منفعت صلح و به منفعت رفع کشیدگی بین المللی .

ج ـ اعلام حق همه کشور ها برای سهمگیری در روابط بین المللی بر پایهٔ مساوات زیرا ، این شرط مطلق دیموکراتیك شدن این روابط میباشد .

د ـ تائید قوی تشدید مساعی همه موسسات بین المللی که با مور خلع‌سلاح مشغول اند خصوصا آماده کردن واجرای پروگرام ده سال خلع سلاح بحیث جزء لا یتجزای خلع سلاح عام و تام .

ه ـ تقویت و توحید مساعی کشور های در حال رشد و این کشور ها باکشور های پیشرفته بمنظور آنکه در نظام و تشکیل اقتصاد جهانی تبدلات بمیان آید وبرای تاسیس همکاری و تقسیم کار معقول درساحهٔ جهانی که در اثر آن فاصلهٔ وسیع بین کشور های پیشرفته و کشور های در حال رشد از میان بر داشته شده بتواند .

و ـ تقویت مساعی مشترك متوجهٔ منحل ساختن استعمار و تبعیض نژادی و باین منظور پشتیبانی در داخل همه‌امکانات از نظر اخلاقی، سیاسی ومادی از جنبش های آزادی ملی و متوجه تامین تطبیق فیصله های بین المللی بشمول فیصله‌های شورای امنیت که مطابق به مندرجات مربوطهٔ منشور ملل متحد باشد .

ز ـ ادامهٔ مساعی برای تقویت نقش و موثریت سازمان ملل متحد و تائید اصل جهانشمول بودن سازمان با لزوم فوری قبول کردن جمهوریت مردم چین بمقام قانونی آن در موسسهٔ مذکور و همچنین دیگر کشور ها بشمول کشور های منقسم که هنوز عضو سازمان جهانی نیستند .

ح ـ تقویت منظم و توسعهٔ زمینهٔ همکاری کشور ها در ساحه های بین المللی منطقوی و دو جانبه .

ط ـ تامین دوام عمل با ترتیب دادن مشوره های وقت بوقت بین نمایندگان کشور های غیر منسلك به سویه های مختلف و با انعقاد کنفرانسهای سران به فاصلهٔ کمتر وقت در صورتیکه اوضاع بین المللی ایجاب کند .

۱۴ ـ روسای دول حکومات و زعمای کشور های اشتراك کننده تصمیم میگیرند که این اعلامیه و همچنین اعلامیه های مخصوص و فیصله نامه ها صادرهٔ این کنفرانس به سازمان ملل متحد تقدیم‌گردیده وبه توجه همه دول عضو ملل متحدرسانیده شود . این اعلامیه ، همچنین به همه دول تقدیم خواهد شد .

۱۵ کشور های عضو کنفرانس از همه ملل حکومت ها و نیرو های پابند صلح وآزادی و همه مردمان جهان توقع‌دارند تا بمنظور تامین اهداف همکاری نموده مساعی خودرا توحید نمایند .
همچنین اعلام میدارند که همه اقدامات بین المللی را که به منفعت ترقی‌بشریت باشد ، پشتیبانی میکنند .

علاوه‌برین اعلامیهٔ عمومی یك اعلامیهٔ خاص راجع به رشد اقتصادی درلوساکا صادر شده است که دران راجع‌به‌همکاری درزمینه تجارت و انکشاف تولیدات صنعتی معادن ، زراعت و تطبیقات علوم و تکنیك موادی تذکر یافته و اقدامات لازم بمنظور پیشرفت کشور های در حال رشد وابراز مساعی برای موفقیت‌کنفرانس سومین راجع به تجارت و انکشاف ، از راه همکاری مزید دستهٔ ۷۷ کشور درحال رشد ، تجویز شده است .

همچنین درکنفرانس لوساکا در موضوعات آتی فیصله نامه های خاص صادر شده است :

۱ ـ شرق میانه .
۲ـ جنوب شرق آسیا .
۳ ـ رفع استعمار .
٤ ـ تبعیض نژادی .
٥ ـ متصرفات پرتگالی .
٦ـ نامیبیا (سرزمین جنوب غرب افریقا) .
۷ ـ زیمباب وی (رودیشیا) .
۸ ـ تقویت سازمان ملل متحد .
۹ خلع سلاح .
۱۰ـ تقویت نقش کشور های غیر منسلك
۱۱ ـ قبرس .
۱۲ ـ عمق ابحار .
۱۳ـ تجاوز اسرائیل بر لبنان .
۱٤ ـ توقیف دونفر الجزایری توسط اسرائیل .

کنفرانس ایکافی

چار مین کنفرا نس شورای وزیران ایکافی بنابدعوت افغانستان ساعت ده قبل از ظهر ۲۵ قوس ۱۳۴۹ مطابق ۱۶ د سمبر ۱۹۷۰ باپیام اعلیحضرت معظم هما یونی درتالار بزرگ هوتل انتر کانتیننتال کابل آغاز گر دید .

پیام اعلیحضرت معظم همایونی :

برای من و مردم افغانستان موجب کما ل مسرت میباشد که از شما در کشور خویش بمناسبت کنفرانس تاریخی وزیـــران و نمایندگان عالی آسیا یی پذیرا یی میکنیم .

هدف اجتما ع شما اتخاذ وسایل اقدامات عملی بمنظور طرح نقشه های منسجـــم و متوجه همکار ی به منفعت تر قی منطقو ی و ثبات مالی و پولی در قارهٔ ما میباشد کـه شامل دو ثلث نفوس جهان است .

واقعا وظایف ومکلفیت شما نها یـــت حیاتیست زیرا درین لمحهٔ حسا س تاریخ برای اجابت ندا ی آسیا ابراز فعا لـــیت می نماید .

دهسال اول انکشا ف ملل متحد سپر ی گردید واکنون داخل دو مین دهسا ل انکشاف میشویم اگر بسو ی سالها ی که سپر ی شد نظر ی بیفگنیم در می یابیم آسیا باوجود پیکار و مسا عی هنوز در زمینه تجار ت و تنظیما ت پولی مقابل با مشکلات بـــزرگ میباشد .

درطی ده سال اخیر نه تنها در الرسقوط نرخها ی مواد اولیه وقیمت بلند تما م شد اموال سرما یوی که در کشور های صنعـــتی بیرون این منطقه ماتولید میشود تجار ت این منطقه صدمه دیده وتنزیل یافته است بلکه بازار جهان برا ی تولیداً ت آسیا یی ضیق تر گردیده وبا موجودیت تکثیر نفوس وبلند رفتن ایجابات زند گـــا نی مسایل اقتصادی این قاره بطور عمده توسعه یافته است .

بنا برین به گسترش وتقو یت خود چه هرکدام وچه مجموعا نیاز مند یم تا آنـکه ایجابات منطقهٔ خو یش را تا مین نماییم چه از راه همکاری ومسا عی مشتر ك چـه در زمینهٔ اجرا ی منطقه وچه در زمینهٔ منطـقه خویش میتوانیم مسایل خویش را حل کرده وسطح زندگانی مردم خویش رابلند بریم .

نتایج اجتماعات سابق وزرای ایکا فی در تاسیس بانك توسعه آسیائی مو فقا نه بوده است وامید واریم اجتماع کنو نی نیز به موفقیت های مزید بمنظور تامین حیات بهتر در قارهٔ ماتایل گردد .

در طی این سالها مساعی دفتر ایکافی قابل ستایش بوده ومطالعات مفید در زمینه تنظیمات تجار تی وپولی که توسط ان باین تازگی وبمشورهٔ متخصصین دارا ی سطح عالی وحکو مت های منطقه صور ت گرفته است بنیان ارزنده ایست که بران تصمیمـــا ت سود مند در روز هاییکه پیش رو ی خود دارید بنا شده میتواند چنانکه با ثبـــا ت رسانده ایم کشور ما یك عضو وفا دار ملل متحد وجامعهٔ جها نی میباشد . یگانه آرزوی ماصلح وترقی بشریت درهمه جابوده ودر داخل این ترقی سعادت و تر قی همه آسیا را نیاز مندیم .

اینکه تصمیم گرفتید در کشور با ستانی ما این اجتما ع خویش را تشکیل دهـــید مظهر علایق دوستی هر یك از ملت هـــای شما بما میباشد . بنا بر ین ماو همه مردم وحکومت ما در طول مـذاکرا ت شمـــا در کابل برای شما آرزو مند موفقیت بوده امید واریم مذاکرا ت شما برای همه منطقه بـه نتایج مشخص وپایدار واصل شود .

پس ازآنکه پیام ذات شهریاری تو سط شاغلی علی محمد و زیر در با ر سلطنتی قرائت شد کنفرانس با بیانیهٔ شاغلی نوراحمد اعتمادی صدر اعظم ا فتتاح گر د ید .

متن بیانیهٔ افتتاحیهٔ بناغلی نوراحمداعتمادی صدراعظم افغانستان در چهار مین اجتماع وزیران کشور های عضو کمیسیون آسیا و شرق دور منعقده کابل :

جلالتمآبان !

کمال افتخار و مسرت دارم از طرف حکومت افغانستان از وزراء و نمایند گان عالیرتبهٔ کشور ها ی آسیا یی در کشور خویش که واقع در قلب آسیابوده بحیث چهار راه این قارهٔ تاریخی از زمانباستان شناخته شده است استقبال می نماییم .

صمیمانه امید وارم که اقامت شما در کشور ما اگر چه مدت ان کوتاه است نه تنها گوارا بلکه ثمر بخش و برای همه قارهٔ بزرگ ما متضمن نتایج سود مند باشد .

امید وارم همچنان که کنفرانس سابق وزرا ی آسیا یی در تاسیس بانك توسعهٔ آسیا یی موفق گردیده این کنفرانس نیز بر حسب فیصله نامهٔ تحت عنوان (همکاری فعال اقتصادی آسایی) که در دو مین شورا ی وزیران تصویب یافت و فیصلهٔ نامهٔ شماره ۸۶ هشتمین اجتماع عمومی ایکافی بنام (همکار ی منطقوی و هما هنگ ساختن پلان های رشد اقتصادی کشور ها وهمچنین فیصلهٔ نامهٔ دومین جلسهٔ کنفرانس ملل متحد برای تجارت و انکشاف که اهمیت همکاری اقتصادی را خاطرنشان میکند بمقصد ترقی مزید وبیشرفت اقتصادی منطقهٔ ما از راه همکاری موثر و مفید باشد .

افغانستان بلزوم وفوریت همکاری دو جانبه بین کشور های در حال رشد و ترقی مساعی ایشان در تقویت استقلال ولزوم توسعهٔ جنبش برای همکار ی وارتباط مزید بین کشور ها در سطح اجزای منطقه ومنطقه وبین منطقه ها به مقصد سریع ساختن رشد اقتصادی وپیشرفت اجتماعی ایشان معتقد است . افغانستان به همکار ی منطقوی که مقصد ازان ترقی اقتصادی هر منطقه و مطابق به منافع دیگر کشور های در حال رشد میباشد و همچنان به همکار ی منطقوی که دران هیچگونه محدودیت متکی برعوامل سیاسی وآیدیولوژی بر هیچ کشورتحمیل نگردد معتقد می باشد . ما عقیده داریم همکاری در ساحهٔ اجزا ی منطقه یك مرحله مهم برای تامین همکار ی منطقوی درساحهٔ وسیعتر میباشد . این اجتماع تاریخی وزرا به مقصد اتخاذ تصمیم در موضوع رشد اقتصادی ومفهوم همکاری منطقوی اقتصادی بشکل نقشه های عملی ومحرك فعالیت به

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم موقعیکه بیانیهٔ افتتاحیه شانرا ایراد می فرمایند

منفعت همهٔ مادر آسیا منعقد گردیده‌است . ماعقیده داریم که مسایل اقتصادی قارهٔ ما مقتضی وسایل عاجل میباشد . همکار ی در زمینهٔ تجار ت وتنظیما ت پولی لاز م تشخیص گردیده است . چنین همکاری از آنجا مورد نیاز است که کشور های دیگر مناطق جهان میباشند . بنا بر ین نمی‌توانند تنها از راه مسا عی منفردانهٔ خویش بمعیار اطمینان بخش رشد اقتصادی نایل شوند . باین موجب مساعی مزید به سطح منطقو ی بمنظور توسعهٔ تجار ت صنعت وزرا عت و همچنین رفع تدریجی موانع در راه معا ملات پولی لازمی میباشد . بنظر ما این نیازمندی از آنجا اهمیت دارد که سطح تجار ت‌درآسیا پنجاه در صد طی نخستین ده سال‌انکشاف اقتصادی نزو ل کرده است . واین علامهٔ خطر بوده مستلزم چاره جو یی موثرمیباشد.

این اجتماع مهم در کابل در زمانی‌منعقد میشود که دهسال رشد اقتصادی که ملل متحد تعیین کرده بود بپایا ن میرسد . در طی اجتماع کنو نی مجمع عمو می موسسهٔ جهانی همه نمایند گان ما برای اتخاذ خط مشی فعا لیت مشتر ك به منظور دو مین دهسال رشد اقتصا دی اشترا ك مسا عی نمودند .

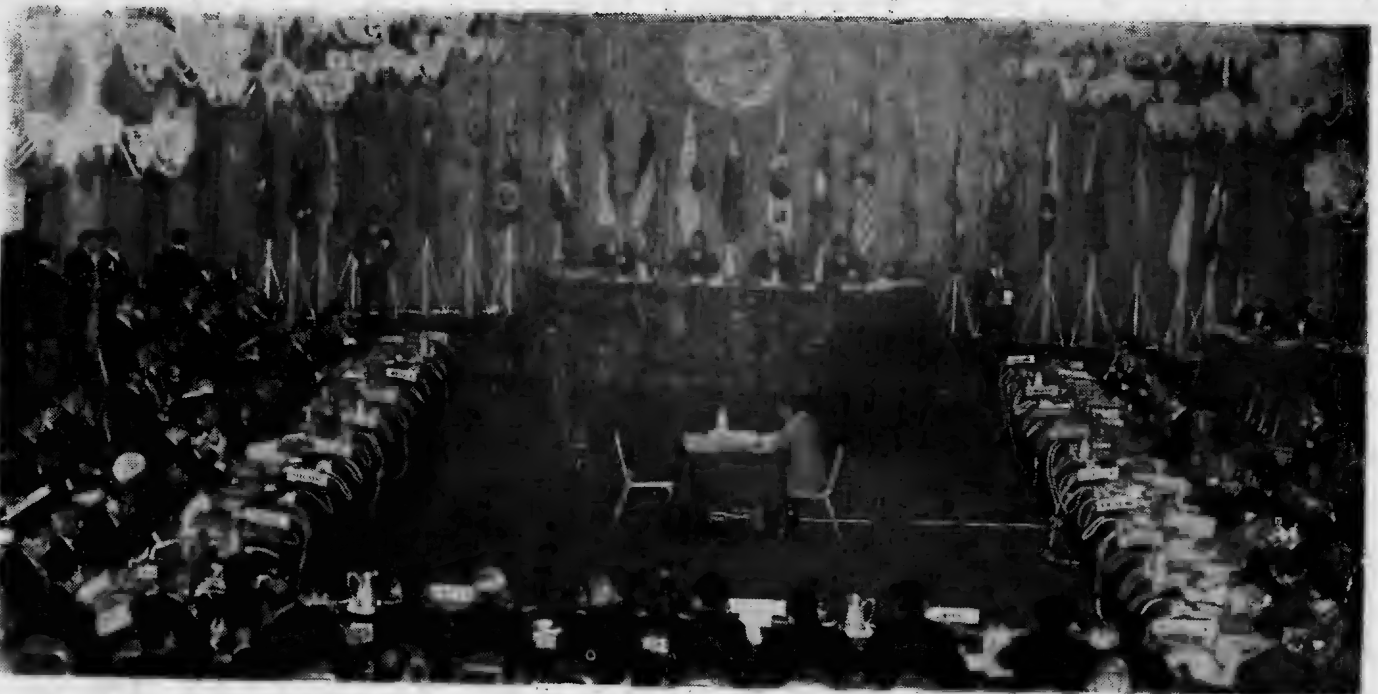
اجتماع مادرینجا مطابق به این اقدا م‌بوده ومنظور ازان ایجاب تامین نیاز مند ی قارهٔ آسیا از راه پیشنهاد کردن نقشه های‌سود مند در توسعهٔ تجار ت وتقو یت تنظیما ت مالی ما میباشد . ما مکلفیم موقعیت تجار ت را در آسیا بهبود بخشیم زیرا طی دهسال گذشته معیار پیشر فت منطقهٔ ما غیر کافی بوده است . تکثیر سریع نفوس احتیا ج سرمایه گذاری مشکلات میزا ن تادیات قیمت تما م شد پروژه های‌انکشاف ودیگر احتیا جا ت اجتما عی و اقتصا دی مستلزم مسا عی مشتر ك ما میباشد .

ازینکه منشی اجرائیهٔ ایکا فی که مساعی خستگی ناپذیر وصمیما نه ای ایشا ن قابل ستایش است از دو متخصص ممتاز ونامدار بین المللی یعنی استاد یوری واستادتریفن خواهش نمودند تا متکی بر تجربهٔ وسیع عملی وشنا سا یی در زمینهٔ تجار ت ومالیات بین المللی وبا مشورهٔ کشور های ایکافی بعضی نقشه های عملی وتطبیقی رامطا لعه و پیشنهاد نمایند قدر دانی میکنیم . این نقشه ها که اخیرا در اجتما ع متخصصان حکو مت ها بشمو ل حکو مت افغانستا ن در اجتما ع بنکاك مطالعه شد اکنون بمقصد تعدیل وتصویب درقبال شمامیباشد بادرنظرگرفتن تمایلات کنو نی اقتصا دی جهان و تجارت اکثر مناطق در گیتی این نقشه ها به تعیین خط مشی توسعه ورشد اقتصا دی در آسیابه پیمانهٔ وسیع مفید بوده میتوانند .

پیشنهاد مالی که مورد بحث شما میباشد متوجه سهل ساختن تجویز وقبو ل پروگرام توسعهٔ تجارتی است . واقعا این یك واقعهٔ تاریخیست که کشور ها ی اروپایی نیز تنها از راه توسعهٔ تجار تی موفقیت بزرگ بد ست نیا و ر د ند و فقط زمانیکه اتحادیهٔ اروپا یی تادیا ت تاسیس گردید انگاه توسعه قابل ذکر تجار تی‌بدون آنکه میزان تادیا ت ان کشور ها در خطر بیفتد ممکن گردید . تحت نقشه های که پیشنهاد شده امور بانکی واقداما ت کلیرنگ متوجه سهل ساختن تجار ت وتادیا ت بین منطقه میباشد . پرنسیپ های تجار تی که محل بحث این اجتماع است اگرچه‌بذات‌خود قابل انعطا ف میباشد باید بشکلی منظور گردد که نه تنها توسعهٔ صادرا ت وواردات بین منطقه را تامین نماید بلکه مشکلات را در مورد تعهدا ت کشور ها خاصه کشور های کمتر رشد یافته منطقه بمنظور تا مین منافع تحت تنظیما ت بار تر ی‌ودیگرتنظیمات دوجانبه چه در داخل وچه در خار ج منطقه در نظر بگیرد .

باین صور ت جریا ن عنعنو ی اموا ل بسوی بازار های عنعنو ی محفوظ میماند . بصور ت عمو می آنچه در نقشه های‌تجارتی به مقصد توسعهٔ تزیید تجار ت بین کشور های در حا ل رشد منطقه باین اجتما ع پیشنهاد شده است باید بادر نظر گر فتن موقعیت خاص وشرایط اقتصادی هر یك از کشور های منطقه تجویز شود .

مطابق هر یك از ین نقشه ها هر کشور منطقه باید اطمینان حاصل کند که منافع مناسب وعادلانه ازان حاصل خوا هد کرد . باین صور ت نه تنها همکار ی در منطقه به

دورنمایی از چهارمین کنفرانس شورای وزیران ایکافی

میان آمده وتوسعه خواهد یافت بلکه تادرجه ای در داخل ساحهٔ منطقو ی امنیت اقتصادی نیز مورد توجه خوا هد بود .

مسرت داریم که مسئلهٔ ترانزیت کشور های محاط به خشکهٔ منطقه بحیث یکی از پرنسیپ های همکاری تجار تی شامل این پیشنهاد ها شده است . مسایل کشور های محاط باخشکه که مشکلات ایشان نه تنها عدم رشد اقتصادی است بلکه یك نقصا ن جغرافیایی یعنی نداشتن بحر میباشد باید در داخل منطقه و نیز از راه همکاری در اجزای منطقه ومطابق حقو ق قانو نی ترانزیت که شناخته شده است حل وفصل شود . تسهیلا ت پیشر فت ترانز یت زمینی توسط را ها ی زمینی ورفع موانع که در جریا ن اینگو نه ترانزیت سکته میارد ، خاصه در ین زما ن که ایکافی در کابل تکمیل پروژه عا لی وممتاز شاهراه آسیا یی داخل مرحلهٔ جدیدی میگردد نهایت لازمی میباشد . افغانستا ن از سالهای مدید این نظر را داشته است که برای ترقی وپیشر فت ترانزیت زمینی در اجزای منطقه و در منطقه تنظیما تی لازم میباشد .

یقین داریم که به آرزومندی واقعی بمنظور معاونت بامردمان خویش وبلند بردن سطح زندگانی در منطقهٔ ما و بناحسن نیتی که رهبرماست درتأمین هدف مشترك خویش موفق شویم وهمکاری آسیائی اجرا وعملی گردد. ماعقیده داریم این نقشه ها خاتمه نه بلکه آغاز مساعی همکارانهٔ ما بمنظور تامین زندگی بهتر درآسیا وقدم نخسین وتاریخی باستقامت صحیح میباشد. چنانکه یك ضرب المثل شرقی میگوید: (سفرگرچه هزارفرسخ باشدبانخستین قدم آ غاز می شود) ا میداست باین نخستین قدم تاریخی که ازراه مساعی مشترك مادرچند سال اخیر مقدمات آن فراهم شده است دورهٔ همکاری اقتصادی موثر وترقی در منطقهٔ ما ظهور کند .

درمراسم افتتاح کنفرانس وزیران ایکافی ښاغلی ناراسیمان معاون سرمنشی ملل متحد پیام ښاغلی اوتانت وښاغلی هوف مان آمر انکشاف ملل متحد را قرائت کردند. همچنان ښاغلی اونیون آمر اجرائیه ایکافی بیانیهٔ ایراد فرمودند :

متن پیام ښاغلی اوتانت سرمنشی ملل متحد عنوانی جلسهٔ ایکافی درکابل :

خوشوقتم ازاینکه موقع دست دادتا ښاغلی نارا سیمان معاون دارالانشاء ملل متحدومعادن پروگرام انکشاف ملل متحد ازمن در جلسهٔ شورای وزیران همکاری اقتصاد ی آسیا نمایندگی کرده وازطریق وی بهترین سلامها وتمنیات خودرا باین جلسه میفرستم .

دراین موقع مهم که شورا برای اولین بار تحت نام جدید خود تشکیل جلسه میدهد میخواهم مراتب قدردانی عمیق خودرا به حکومت افغانستان که در شهر زیبای کابل کریمانه ازکنفرانس میزبانی میکندابراز نمایم به شورای وزیران برای همکاری اقتصادی آسیا بنابر کار خودش درطرح یك ستراتیژی وپروگرام متحد اشتراك عمل درهمکاری منطقوی آسیا باید تبریك گفته شود .

درداخل چوکات این ستراتیژی ایکافی تحت رهنمائی ښاغلی اونیون سکرتر بایشاراجرائیوی آن جدا برای همکاری تجارتی و پولی درین منطقه کار میکند .

باید به قدر دانی خاطر نشان کرد که ایکافی ازهمکاری نزدیك صندوق وجهی بین المللی درین کار مهم وحیاتی برخور دار است اگر ما بخواهیم به اهداف ستراتیژی انکشاف بین المللی طی دومین دههٔ انکشاف ملل متحد نایل شویم مسلماً باید بر همچو تعاونات مشترك میان گروه سازمانها وانجمن های ملل متحد اتکاء کرده بتوانیم من بااطمینان خاطر نشان میکنم که علاوه برهمکاری تجارتی و وجهی اجلاس موجوده سا یر پروگرامها از قبیل پروگرام تولیدات صنایع و معادن انکشاف منابع آبی ونفوس محل مطالعه وغور قرار بگیرد .

باید بخاطر داشت که حیات یك اقتصاد مربوط به اندازهٔ تأثیرات متقابله سکتور های مختلفه آن یکی بردیگرش محسوب میگردد. درمساعی ما جهت تسر یع رشد اقتصادی واجتماعی کشور های درحال انکشاف برای ما ناگزیر ا ست تا پشتیبانی و حما یت متقابله سکتور های مختلف اقتصادی را یکی ازدیگرش درجریان عملیهٔ انکشاف تامین نمائیم .

درجهان بخود پیچیده امروز ممالك انکشاف یافته وهمچنان ممالك روبانکشاف باید همه

مساعی‌را برای نزدیك ساختن شان باهمدیگر بمنظور نیل به هدف ستراتیژی انکشاف بین‌المللی مبذول بدارند .

کشور های درحال رشد باید نه تنهابه‌پیشبرد اقتصادیات منفرد خود بذل توجه کنند بلکه درطریق حصول انکشاف ازراه همکاری های منطقوی وهمکاری درساحات کوچکترازتقسیمات منطقوی جهد نمایند. این امر آنطوریکه من درك نموده ام برای کار شورای وزیران شما برای همکاری اقتصادی آسیا بسیارضروری محسوب میشود میخوا هم درین کار پرارزش شمارا ازپشتیبانی کامل خود اطمینان بدهم.

بهترین تمنیات خود را برای یك اجلاس مفید شما میفرستم .

بیانیهٔ بناغلی هوفمان آمر شورای‌پروگرام انکشاف ملل متحد :

نهایت متأسفم که نمیتوانستم در این‌جلسه شخصاً حضور یابم وتمنیات قلبی خود را بشما ابراز دارم از طرف دیگر مسرورم که معاون من بناغلی ناراسیمان موفق شده‌است که به نیابت من دراین جلسه اشتراك کند من یقین دارم‌که مذاکرات شما سهم باارزش درانکشاف و همکاری بسیار خواهد داشت وهمچنان این مذاکرات درهمکاری جهانی مثمر واقع خواهد شد. شماکه ازکشور های‌مختلف آسیا دراینجا گرد آمده‌اید دارای تاریخ سیاسی‌واقتصادی‌مختلف میباشید وهم‌شرایط اجتماعی وجغرافیائی تان متفاوت میباشد .

باوجود این دوعامل مماثل دارای اهمیت زیادی دربین شما می‌یابم یکی لیاقت‌وکاردانی رهبران کشور های آسیائی است دوم ذخایر گرانبهای برای پیشرفت ها ی اقتصادی واجتماعی است که درممالك شما ودر نزد شما نهفته است. برای خوشبینی من درمورد آسیا دلایل زیادی موجود است‌که یکی آن پیشرفت های است که ازطرف اکثر کشور های آسیائی‌درسالهای مابعد۱۹۶۰ ومخصوصا درنیمهٔ دههٔ دوم صورت پذیرفته است این اقدامات برای سهم گیری دربهبود نسل‌بشر نهایت مفید وباارزش میباشد این اقدامات همچنان نهایت مهم اند زیرا اساس خوبی بازهم برای ارتقای آیندهٔ درسالهای ما بعد بجا میگذارد . بادر نظر داشت‌این پیشرفتها ازبعضی کمبودی های‌که درگذشته در راه پیشرفت ما وجود داشته مستشعرم وچه بهتر که آنرا بدون معطلی ازبین ببریم درتوسعهٔ ذخایر وسرمایه گذاری در تنظیم صادرات وواردات در ارتقای سکتور های زراعتی وصناعتی وبالاتر از همه دربهبود بخشیدن زندگی وتوسعه بخشیدن فرصت های انسانی باید صرف مساعی کنیم. ما امروز خطرتفاوت درعایدات کشور های مختلف درحال رشد را بخوبی دیده نمیتوانیم‌که میتواند ازبلندرفتن قوس نیمه بیکاری وبیکاری اغماض کند ویا پروبلم های انسانی‌را بادرنظر داشت‌افزایش نفوس در نظر نگیرند اهمیت این موضوعات وسایر پروبلم ها به مااجازه نمیدهد که از صرف مساعی دریغ بکنیم بلکه امرانفاذ پالیسی‌ها وپروگرامهای داخلی زیادی را درکشور های در حال رشد ایجاب میکند همچنان بایستی درقسمت کشور های صنعتی بایست سعی بخرچ‌داده شودکه رکودخطرناك را درقسمت سیاست های شان پیرامون تجارت وکمك ازبین ببرند تاجائیکه‌به‌پروگرام انکشافی ملل‌متحد مربوط است بشمااطمینان میدهم درتحت پالیسی ها ومقررات جدیدیکه درحال عملی شدن است مساعی ما بیشتر متوجه یافتن طرق وراه های موثرتر وکامل‌تر است آنچه ما بیشتر درآینده میتوانیم حجم واثر پروگرام انکشافی ملل متحد را زیاد سازیم متکی بر پروگرام های واضح ونیازمندی‌کشورهای‌شمامیباشد واین امربمن جرئت میدهدکه اظهار امیدکنم وحتی‌پیشبینی میکنم‌که سیستم انکشاف وهمکاری ملل متحد باکشور های آسیائی در آینده در ساحه وموثریت انکشاف خواهد یافت .

متن بیانیهٔ بناغلی اونیون آمر اجرائیوی ایکافی :

جلالتمآبان !

هیئت های عالیقدر، خانمها، آقایان! برای من مسرتی است عظیم که از شما درین اجلاسیه تاریخی شورای وزرایکه چهارمین کنفرانس وزراء در مورد همکاری اقتصادی آسیاست خوش آمدید میگویم :

اول از همه اجازه میخواهم بنمایندگی

ازهمهٔ ما تشکرات عمیق خویش را از حکومت افغانستان ومهمان نوازی های سخاوتمندانه وفراوان وهم ترتیبات عالیه ای راکه بـرای انعقاد این جلسه مهم درین نقطه تاریخـی وزیبای شهر کابل مبذول نموده ابراز بدارم.

کلمات گرم استقبالـیهٔ شان بـرای بسر رسانیدن وظیفه خطیریکه درپیش داریم مشوق بزرگ ومنبع الهام ماست .

اینکه جلالتمآب صدراعظم باوجودمصروفیت های زیاد دولتی فرصت پیدا نموده اندتاباما درجلسه امروز شرکت وبیانیه‌ای ایراد نمایند نشانهٔ از علاقه ودلچسپی خود حکومت ومردم شـان است کـه از دیـرزمان بـه اینطرف درفـعالیت ها و اهـداف کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای آسیا وشرق دور داشته اند وما آنرا ازتهٔ قلب قدردانی میکنیم .

جلالتمابا ! سو مین کنفرانس وزرا ء در بارهٔ همکار ی اقتصا دی اسیا یی که در دسامبر ۱۹۶۸ در بنکا ك انعقاد یافته ودر دوران ان تصمیم گرفته شد که از این به بعد کنفرانس بنام (شورا ی وزراء برای همکاری اقتصادی) یاد شود فیصله نامه جامعی رادربارهٔ ستراتیژی کامل همکار ی منطقو ی به تصو یب رسانید .

دران فیصله نامه وزراءازمنشی اجرائیو ی ایکا فی تقاضا کرد تا اقداماتی برای تسریع اقداما ت جهت همکار ی آغاز نموده ووقتا فوقتا به تشکیل جلسا ت شـــورا و وزراء وقتیکه در راه پروگرا م های عملی پیشر فت های حاصل شد اقدا م کند . کمیســـیو ن اقتصا دی برای آسیا وشر ق دور در بیست وپنجمین جلسهٔ خود که در اپریل سـال ۱۹۶۹ در سنگاپور انعقاد یا فته بود حما یت کامل خود را نسبت به پرنسیپ های ذکرشده واقداماتی که از طر ف سومین کنفرانس وزراء توصیه شده ابراز داشت در یك فیصله نامهٔ مخصو ص (۹۶) در بارهٔ دو مین دهـــهٔ انکشا فی کمیسیو ن پروگرا م وسیعی را برای همکار ی اقتصادی منطقو ی که کنفرانس مذکور آنرا پی ریز ی کرده بود به تصویب رسانید . علاوه بران در بیست وششمین جلسهٔ خود که در اپریل سا ل جار ی در بنکا ك انعقاد یافته بود کمیسیون مذکور فیصله نامهٔ مهمی را در بارهٔ وضع کار بیست و پنجمین سالگرهٔ تاسیس موسسهٔ ملل متحد واجرا ی دومین سا ل انکشافی موسسهٔ مو صو ف به تصو یب رسانید .

این فیصله نامه خواست در تزییدابتکارات مطالعهٔ سترا تیژی های منطقوی وتهیهٔ پروگرام های عملی جهت از دیاد همکار ی های منطقوی وچند کشور ی شده بود . صر ف چند ماه بعد مجمع عمو می موسسهٔ ملل متحد ستراتیژی خود را برای دههٔ دوم انکشا فی به تصو یب رسانید کشور های در حا ل رشد با قبو ل این ستراتیژی به صور ت واضح متعهـــد شدند که در ین زمینه مذاکره نموده وپلان هایی را برای تکامل منطقوی ومنطقوی فرعی یا توسعهٔ تجار ت بین خود براساس مفادمتقابله وشرایط مسا عد ی پلان هایی رابه مرحلهٔ اجرا بگذارند همچنا ن این سترا تیژی در مقا بل کشورهای رو بانکشاف متعهد شدکه ازراه امداد مالی وسیاست های تجار تی ازابتکارات کشور های در حا ل رشد در داخل چوکا ت همکار ی منطقو ی ومنطقو ی فر عی ودا ن کمك جهت پیش برد پیشنهاد های مستحکم از قبیل طرق پیشر فت کشور های در حا ل رشد حمایت کند . یك ماه بعد دو مین کمیتهٔ جلسهٔ فعلی مجمع عمو می فیصله نامهٔ را تصویب نمود که دران از کمیسیون های منطقوی جهت از دیاد مسا عی شا ن در راه توسعهٔ تجار ت ، همکار ی اقتصادی وانسجام بین خود شان بحیث قدم محکمی در راه بد ست آورد ن اهدا ف دو مین دههٔ تقا ضا ی فعالیت های مزید ی شده است علاوه بران این فیصله نامه توضیح میکند که مسا عی مربوط بـــه فعالیت جد ی از تما م جوامع بین المللی مخصوصا مسا عی کشور های در حال رشد قابل تمجید وحما یت میباشد . رو ی همین دلیل افتخار دار م که به شورا اجندا ی موقتی شورا را جهت غور در بارهٔ ان تقدیم نمایم شما مشاهده خواهید کرد که ایـــن اجندا شامل دو موضو ع میباشد که اول ان به تعقیب فیصله نامهٔ که در سو مین کنفرانس وزراء در ماه دسامبر ۱۹۶۸ به تصویب رسیده شامل راپور جامعی در باره پیشر فت های بدست آمده با پروگرا م های عملی توصیه شده میباشد وموضو ع دو م به تعقیب تقاضای

کنفرانس ا یسکا فی

سو مین کنفرانس وزراء مبنی برینکه اقدامات مربوط به همکار ی تسریع بخشیده شود بوده وپیشنهاد های محکمی را در بارهٔ اقدا ما ت مزید همکار ی تجار تی وپولی تضمین معین لازمه برای این منظور ازطر ف منابع صنعتی معدنی ، آبی ومسئلهٔ نفو س وغیره وهمچنان از موسسا ت منطقوی که درین سا حا ت کمك فراهم می سازند در بر دارد .

در مورد همکار ی تجار تی وپو لی سه پیشنهاد عمده در مقابل شورا قرار دارد :

یك پروگرا م برای توسعه تجار ت یسك پیشنهاد جهت تاسیس اتحادیهٔ کلیر نگك و یك پیشنهاد جهت تاسیس یك بانك ذخیره آسیایی .

در جلسهٔ مامورین بانك های مر کـزی حکومتی که به تاریخ نهم نوامبر ۱۹۷۰ در بنکاك انعقاد یافته بود دو بیانیهٔ اسا سی راجع به توسعهٔ تجار ت منطقو ی ومنطقو ی فرعی بحیث راهنما جهت ایجاد یك اتحادیه تادیات اسیایی وهمچنا ن راهنمایی برای تاسیس پلان ذخیره اسیایی داده شده است .

این جلسه ما حصل مطالعا ت یك دورهٔ طولانی ودقیق ومشوره در سطح عا لی کـــه ثمرهٔ ان در سایر اسناد مسوده پیشنهادهای همکاری تجار تی ایکافی وراپور یك هیا ت عالی که از اکثر کشور های این منطقه دید ن نموده است اثرا ت این فعا لیت ها متوجه امور ی بوده که در ین زمینه صور ت گرفته ودر حقیقت ازان نیز تجاوز نموده است زیرا این پیشنهاد ها به صور ت تدریجی در دوران میعادی که از سا ل ۱۹٦۱ آغاز گردیده با سه گروپ متخصصین که راپور های در بارهٔ همکار ی تجار تی وخاتمه داد ن به تهیهٔ راپور پیشنهاد تدارکات پولی درسال ۱۹٦۷ فراهم نموده انجام شده است .

چگونگی طریقه مطر ح نمود ن این پیشنهاد ها برای غور شورا و مطالبیکه در راپورجلسه مامورین بانك های مرکزی حکو متی در ج گردیده نتیجهٔ سالها ی مسا عی دسته جمعی سکر تر یت ایکا فی وکشور های منطقه ایکافی منعکس گردیده است .

نقطهٔ که اکنون کشور های آسیا وشر ق دور به ان رسیده اند آنها رادر وضعی قرار مید هد که هم تسکین دهنده میباشد و هم محرك است پیشنهاد های مربوط به تدارکا ت تجارتی وپولی که به تعقیب یك سلسله پروژه های همکار ی منطقوی پیچیده و مبهم که سکر تریت ایکافی افتخار تهیهٔ آنرا دارد ازحمایت گرمی سرچشمه گرفته که کشور های عضو آن در این منطقه الهام گرفته و مخصوصا به حیث تعا قب مناسبی جهت تاسیس با نك انکشا ف آسیا یی که قدمی در راه انکشاف وهمکاری منطقوی میباشد تلقی شده است .

یك نظر وسیعتر به این پیشنهاد نشا ن مید هد که این پیشنهاد ها دارا ی اهمیت زیادی بوده ولزو م اطمینا ن مثبت تما م کشور های مربوطه جلسه مامورین بانك های مرکزی حکو متی را در مورد تدار کا ت معین ایجاب مینما ید وعمدا فضا ی زیادی رابرای تصفیه در پرتو تجر بیا ت حاصله بازگذاشته است . من در حالیکه به این رویه گرم خود را سهیم میدانم با این هم یقین دار م که شورای وزراء با این امر موافقه خوا هد کرد که اکنون زمینه مساعد بوده و آ مادگی های تخنیکی ما برای شما جهت مطالعه دربارهٔ بدست آوردن نتایج ثابتی واتخاذ تصمیما ت محکمی که اکنون امکان پذیر شده کافی میباشد .

روی این ملحوظات اجازه میخوا هـــم تا نظریا ت خود را بحیث اقداما ت محکم عملی که یقین دار م مطابق فیصله های ماه اگست شورا بوده ودر این مجمع مورد مطالعه قرار داده خوا هد شد قرار آتی مطرح نمایم :

اول : راجع به پیشنهاد مربوط به تاسیس اتحاد یه کلیرینگك آسیا یی : من یقین کامل دارم واین یقین من در جلسه مامورین بانك مرکزی حکو متی نیز منعکس گردیده مسوده رهنمایی که از طر ف نماینده گا ن کشور های مربوطه در این جلسه شکل نها یی به خود گرفته هم اکنو ن به حیث مر حله مترقی تجلی نمود که ممکن است عنقریب به حیث اسناد قانو نی جهت امضاء نماینده گا ن فو ق العاده ومربوط کشور های عضو به امضا ء خوا هد رسید .

نظر به اجراآتی که ازسه سال بدین طر ف دربارهٔ کار ایکا فی در این سمت همکاری پـــولـــی صور ت گــر فته اقـــدا ما ت وسیعی برای موافقه بحیث ضرور ت تاسیس

هر چه زود تر مکانیز م نمونه همچو تادیا ت که شرکت دران اقداما ت قانو نی راایجاب نمیکند ولی بحیث یك توا فق در بین اولیای امور بانك های مر کز ی وپولی خوا هد بود ضرور ی است .

جزئیات این مو ضوع مستلزم غورو بحث بیشتر مقا ما ت مربوطه بود وقبل از آنکه تاسیس این اتحادیه لازم است تا شکل توافق رسمی را بخود بگیرد ولی ما عمیقا امید واریم که توضیحا ت معینی منافع کشور های شما وتمایل شا ن برای شر کت در این پلان در دوران این جلسا ت ابراز گردد .

دوم : راجع به پیشنهاد های مربوط به بانك ذخیره آسیایی : این عقیده من ا ست که چوکا ت فنی برای ایجاد ان هم اکنو ن در مسوده ورهنما یی از جلسه مامورین با نك مرکز حکو متی شکل نهایی بخود گرفته است.

با اینهم تاسیس همچو موسسه منطقو ی مذاکرا ت را از مجرا ی کمیته تدار کا تی مشمو ل نماینده گان کشور های ذیعلاقه بر اساس مسوده راهنما ی مذاکرا ت ایجا ب میکند . با اینهم این امر به عقیده مـــن تا اندازهٔ زیادی مطلو ب نیز میبا شد برا ی حکو ما ت مربوطه امکا ن پذیر می باشد که در این جلسه اشاره به منافع وتما یل خود برای شرکت در این پلان نما یند تامذاکرات در بین نمایندگا ن حکو ما ت که هم اکنو ن به طرفداری ازین میباشد بدو ن تاخیر به نتیجه برسد .

سوم : راجع به پیشنهاد ها ی مربوطه به توسعه تجارت : نظر من که جلسه مامورین بانك مرکزی حکو متی نیز در ان سهیم بوده آنست که متن این توسعه که در راپور به آن اشاره شده به حیث اسا س محکمی تلقی گردید ومذاکرا ت جامع ومز ید ی را قبل از آنکه تما م کشور های شرکت کننده دران باره به موافقه برسند ایجا ب می نما ید.

با این هم در مورد لزو م عملی سا خــتن هر چه زود تر پروگرا م توسعه تجارت بــین کشور های رو به انکشا ف این منطقه بعضا ابراز شك وتردید میشود در پر تو این وضع وهمچنان جهت اطمینا ن یافتن از اینکه به کشور های این منطقه اطلاعا ت کاملی جهت فعا لیت های مورد احتیا ج جهت شکل نهایی بخشید ن کنو نی همچو تدار کا ت تجار تی شورا باید متن مربوط را با نگاه وسیعتر ی مورد مطالعه قرار داده و تمایل خود را در بارهٔ خط مشی که تاکنو ن در این زمینه تعقیب شده ابراز داشته وتاسیس یك کمیتهٔ بین الحکو متی جهت غور در باره تما م جنبه های لازمه فنی وعلمی متذکره در ان تشکیل بد هند هرگاه شورا در بارهٔ پیشنهاد های مربوطه اقداما ت لازمه را اتخاذ کند این امر در راه انجا م کار پروگرا م توسعه تجار ت ممد ثابت شده واز هر گونه تاخیر جلو گیری خوا هد کرد همچو تصمیمی فرصت های را برای کشور های بین منطقه جهت تسریع معیار انکشا ف شان فرا هم خوا هد سا خت .راجع به پروگرام های مختلفی جهت حما یت از سترا تیــژی منسجم سکر تر یت در ماده پنج (ج) اجندای پیشنهاد ی خود را که سند کوتاهی شامل راهنمایی امور میباشد برای غور به شورا تقدیم نموده است .

این راپور ضمن اشاره به پیشر فت های حاصله که قبلا در مادهٔ چهار به ان اشاره شده بشورا یا فعالیت های سکتور ی وسب سکتور ی که مطابق با همکار ی های اقتصادی آسیایی میباشد مواجه خوا هد شد .

در مورد طر ح پروژه ها و عملی ساختن پروگرام ها برا ی همکار ی های منطقو ی تاکنون موفقیت های زیادی بدست آمده است طور یکه در بیانیهٔ که من شر ف ایراد آنرا در کنفرانس وزراء در ماه دسا مبر ۱۹۶۸ داشتم ذکر شده در اثر مسا عی ممد ایکافی از بیست سا ل بدین طر ف بعضی از انواع همکاری ها در بین کشور های این منطقه صورت گرفته ا ست .

طبعا در سا ل های او ل همچو همکار ی ها عمد تا شکل تبادلهٔ اطلا عا ت سرو ی های مشتر ك پروگرا م های عمو می وجلسا ت را بخود گرفته بود سپس این همکار ی ها شکل مختلفی را متدر جا بخود گرفته و متعاقبا همچو همکار ی ها شکل استفاده کامل ازمنابع طبیعی انکشا ف چند جانبه استفاده مشتر ك از امتعهٔ مهم آسیا یی ، تمو یل انکشا ف منطقوی و امثال ان بخود گرفت . این مر حله بود که منطقه ایکا فی شا هد ابتکار پروژه

های مهم منطقوی از قبیل موسسهٔ انکشاف وپلان گذاری اقتصادی آسیا یی ،موسسهٔ احصائیه آسیا یی ، پروژه میکانگ ، پروژه شاهراه آسیا یی ، شبکه تیلی کمونیکشن آسیا یی ، انسجام بهره بر داری وتفحصات مشترک ازمنابع معد نی ، پروژه کنترول خسارات طوفانها جامعه نار یال آسیا یی ، تدارکات برای مشوره ها راجع به برنج و بانك انکشاف آسیا یی بدست گرفت . از جمله این پروژه ها بعضی از آنها نمونه بارزی از همکاری منطقوی در ساحهٔ انکشاف تجارتی وپولی بشمار میرود .

همچنان درین اواخر پروژه های پیچیده جدیدی در اثر آمادگی ممتد کشور ها جهت همکاری وتقویه وارادهٔ عمومی شان برای این منظور بوجود آمده است امور مزیدی اکنون جهت همکاری مربوط به برنج وسایر حبوبات را مرچ وسایر ادویه قلعی انکشاف منابع معدنی یك پروژه برای کنترول خسارات وارده از ناحیهٔ توفانها ی بحری وانکشاف کشتی رانی منطقوی صورت گرفته است. این فعالیتها بلا شبهه اکثر پروژه هاییکه سکرتریت ایکافی که اکنون با انسروکار دارد توام با پروگرام های وسیعتری که با یکدیگر ارتباط داشته وستراتیژی همکاری منطقوی که باکثر مسایل ممالك روبانکشاف ارتباط دارد متمم پروژه های قبلی میباشند. بدین ترتیب مرکز پیشنهادی منطقوی برای ادارهٔ امور انکشافی که تاسیس ان با اتفاق آراء در آخرین جلسهٔ کمیسیون به تصویب رسیده امور مربوط به موسسات پلان سازی واحصائیه را رونق بخشیده وپروگرام منطقوی را برای بدست آوردن حقایق در راه انجام امور تربیهٔ احصائیوی مورد حمایت قرار خواهد داد . در مورد نمو وتزیید تولیدات مساعی قابل ملاحظهٔ اکنون صورت بگیرد به طور مثال کوشش میشود تا کتگوری های انکشاف اجتماعی منسجم گردیده واهداف پلانهای انکشاف ملی وپروگرام جمعیت آسیا یی که هم اکنون بمرحلهٔ اجراگذاشته شده بحیث جز لایتجزای مراحل انکشافی خواهند شد در مورد انکشاف وتوسعهٔ تجارت عنقریب حق تقدیم به پروگرام های

برای کشتیرانی های ساحلی بین الجزایر و بین المناطق حق تقدیم داده خواهدشدواین امر باید از طریق تدارك مشترك در داخل سکرتریت صورت بگیرد در مورد تولیدات وتجارت پیشبرد انکشاف صنعتی به پیمانهٔ وسیع از راه فعالیت های مشترك کشور هاییکه از طرف موسسات مالی منطقوی و جهانی حمایت میشوند مرحلهٔ دیگری از فعالیت های شورای انکشاف صنعتی آسیایی خواهدشد بالاخره بادر نظر گرفتن تدارکات تجارتی وپولی مناسب به پیشنهادی مربوط به توسعهٔ تجارت وهمکاری پولی که اکنون برای غور در جلسهٔ شورا تحت مطالعه میباشد حق تقدم دارد .

بحث قسمتی از ستراتیژی دهه دوم انکشافی یك پروگرام مهم ترقی بصورت سیستماتیك عمیقا تحت مطالعه گرفته خواهد شد وبرای این منظور مادر صدد همکاری نزدیك و به سویهٔ عالی بین کشور های عضو میباشیم چه مطالعه در بارهٔ این موضوع اساس محکمی برای تغیر سیاست دراین منطقه پی ریزی نموده ودر مورد طرح ریزی کمك خارجی سالم وسیاستهای تجارتی از طرف کشور های جهان فراهم خواهد ساخت . شکی نیست که تمام کار های مادر مورد همکاری منطقوی از راه مطالعه مناسب ومساعی برای توسعهٔ تجارت که اکنون قسمت اعظم مساعی ما متوجه بهره برداری نا محدود ازان میباشد تا اندازهٔ زیادی تقویه خواهد یافت .

جلالتمابان !

طوریکه من در بیانیهٔ خود درکنفرانس وزراء در ماه دسامبر ۱۹۶۸ به آن اشاره نموده ام برای من لزومی ندارد که به جزییات همکاری های اقتصادی منطقوی اشاره نمایم دران جلسات گفته بودم که سرمایه گذاری اقتصادی وفعالیت برای کشور های مخصوص پیشنهاد شده میتواند فعالیت منطقوی از طرقی که به ازدیاد تولیدات پایین آوردن قیمت هاوسرمایه گذاری زیاد و مجدد پولهای اضافی به نفع کشور های این منطقه بوده او عناصر سه گانهٔ مهمی در راه رشدملی محسوب میشود علاوه بران فرق رو به تزاید تجارتی بین کشور های انکشاف یافته وممالك در

حال وشد از راه همکاری های اقتصادی منطقوی تقلیل یافته واین امر اکثر مسایل مهم ایکافی آسیایی را که شامل فرار از عواید کم بوده و لازمهٔ از دیاد واردات برای بدست آوردن عواید بلند تر مطلوب میباشد حل خواهد کرد بر خلاف اسامبلهٔ گذشته وزراء پیشنهاد های ابتدایی شورای فعلی شامل مطالب کلی نمی باشد بلکه معتدل واقعی وانعطاف پذیر بوده وبدین ترتیب از طرف کشور های شرکت کننده بدون فشار ملیتی های زیاد به مرحلهٔ اجرا گذاشته شده وجوابگوی احتیاجات وسیعی خواهد بود . این پیشنهاد مسایل آسیایی را بطرق کاملا آسیایی که باید گفت متضمن روح دوستی تفاهم وسطابق فیصله ها وتجربه های چندین ساله ای ایکافی میباشد حل خواهد کرد .

مفکوره ها و پیشنهاد های که به شورای وزراء هر ماه اگست مطرح گردیده محکم و به جمیع بوجه و تمایل سیاسی و تفاهم برای عملی ساختن آن ضروری میباشد در عین حال این مفکوره ها و پیشنهادات منعکس کنندهٔ نظریات والهامات کشور های منطقهٔ ایکافی میباشد علاوه براین هرگاه به این پیشنهادها دقیق شویم خواهیم دید که هیچ کشور واحد آماده برای آثار بدون بدست آوردن فرصتی جهت مفاد قابل ملاحظهٔ نمی باشد .

به نظر من این پیشنهاد ها اثرات عمیقی در راه انکشاف همکاری های پولی و تجارتی خواهد داشت . این پیشنهاد ها شامل هسته های برای توانایی ها و امکانات بزرگتری برای آسیای مرفه ومتکی به خود میباشد . همچنان این پیشنهاد ها در حقیقت شامل رشته های دوستی واشتراکی که ملل این قارهٔ بزرگ را در پرتو جامعهٔ اقتصادی آسیایی بهم مرتبط میسازد است .

جلالتمابان !

تصمیماتیکه شما در این شورا به حیث رهبران آسیایی و متحدین جوانان اتخاذ مینمایید رفاه مردم این قارهٔ بزرگ را در سال های آینده معین خواهد کرد . من یقین کامل دارم که جلسهٔ تاریخی شورای وزارای همکاری اقتصادی واقتصادی آسیایی درمورد فراهم ساختن سیستم های مقتضی ومستکامی برای توسعهٔ سریع تجارت جهت همکاری ثمر بخش پولی وبرای انکشاف معینی که باید بدون کدام تاخیر جامهٔ عمل بپوشد به منظور تامین آمال وآرزو های دومین دههٔ انکشافی ملل متحد با موفقیت پایان خواهد یافت .

این یقین کامل ماست که شما با درایت به مردم آسیا رهبری لازمه را جهت یک حیات نوین که در آن انتظارات به صورت روبه تزاید جامهٔ عمل پوشیده ووقار آنها را به حیث یک انسان بر آورده خواهد ساخت خواهید بخشید من با تمام قلب خواستار موفقیت فراموش ناشدنی این شورای بزرگ بوده و میخواهم بشما اطمینان بدهم که مساعی لاینقطع ما توسط شما ، حکومات و مردم آسیا ادامه خواهد یافت . امید است شورای وزرای همکاری اقتصادی آسیایی در کار خود برای بدست آوردن هم آهنگی منطقوی و همکاری و در راه تسریع انکشاف اقتصادی واجتماعی کشورها ومردم آسیا قرین موفقیت باشد امیدوارم این شورا در راه متجلی ساختن منبع نبوغ وانرژی آسیا جهت موفقیت های مزید اقتصادی و انکشاف اجتماعی با موفقیت توام باشد امیدوارم این آخرین سمبول همکاری آسیایی وترقی آن باشد.

و امید است این شورا در راه انجام الهامات ملیونها نفر از مردم آسیا برای حیات بهتری با موفقیت هم آغوش باشد .

برای مزید معلومات خوانندگان گرامی دافغانستان کالنی باید گفت که جلسهٔ شورای وزیران ایکافی به اشتراک وزرای ممالک حوزهٔ ایکافی عندالموقع دایر گردیده در حقیقت حیثیت شورای اقتصادی حوزهٔ را دارد که دران برای یک موقف واحد منطقوی تصامیمی اتخاذ میگردد .

وفرقیکه این جلسه با جلسهٔ عادی ایکافی دارد اینست که در جلسهٔ سالانهٔ ایکافی علاوه از نمایندگان حوزه ایکافی (از جاپان الی ایران) نمایندگان دول عربی و کشور های سوسیالیستی نیز دران سهم میگیرند .

ضمنا باید خاطر نشان کرد که از آغاز تاسیس ، ایکافی تا حال سه بار جلسهٔ وزرای ایکافی دایر شده است که دو جلسهٔ آن در سالهای ۱۹۶۳ و ۱۹۶۵ در مانیلا و جلسهٔ سوم

اندر ۱۹۶۸ دربنکاک انعقاد یافته است

در جلسات قبلی علاوه از اینکه کشور های حوزه ایکافی ودول درحال رشد آسیا برای کنفرانس های اونکتاد کنفرانس تجارت و انکشافی ملل متحد موقف واحد گرفتند در مورد همکاری های منطقوی چون پروژهٔ شاهراه آسیایی ، پروژه دریای میکانگ تشکیل کمیته ناریال واز همه مهمتر دربارهٔ تاسیس بانك آسیایی تصامیم سودمند و ثمر بخش اتخاذ کردند .

باوجود چنین توفیقات و فعال ساختن برخی پروژه های منطقوی چون تمام اینها مشکل کشور های آسیایی را حل کرده نمیتوانست لذا از یکطرف تجارت منطقه‌روز بروز ضعیف شده چنانچه در دههٔ اول انکشاف اقتصادی امسال میعار تجارت منطقه پنجاه فیصد تنزیل کرده واز جانب دیگر ارزش پولی منطقه کمتر از گذشته بوده از لحاظ اینکه فعالیت های اقتصادی حوزهٔ تحت شعاع ممالك غربی و یا شرقی میباشد که بدین ترتیب دورنمای آیندهٔ اقتصادی کشور های آسیایی تاریك جلوه میکند . روی این امر انعقادچهارمین‌جلسهٔ ایکافی لازمی و ضروری به نظر می خورد در چارمین جلسهٔ شورای وزیران ایکافی‌درکابل در مورد دو موضوع مهم یکی توسعهٔ‌تجارت منطقه‌باساس تجربهٔ دول کامن مارکیت (بازار مشترك) و دول امریکای لاتین و امریکای مرکزی ودوم درساحهٔ مالی‌ازطریق یك پلان کلیرنگ که پول هرکشورارزش و چلند منطقوی داشته باشد تصامیمی‌اتخاذ گردید . برای اینکه معلومات مفصلی پیرامون تصامیم و فیصله های نهایی چارمین کنفرانس وزرای ایکافی منعقدهٔ‌کابل تقدیم خوانندگان گرامی کرده باشیم شمهٔ از گذارشات این کنفرانس را بالترتیب تقدیم میداریم .

در چهارمین کنفرانس شورای وزیران ایکافی بعلاوه افغانستان نمایندگان و هیئت های کشور های آتی اشتراك نموده بودند :

استرالیا ، برما ، سیلون ، هند ، اندونیزیا ، ایران،جاپان ، جمهوریت کوریا لاوس ، مالیزیا ، منگولیا، نیپال، زیلاند جدید ، پاکستان ، جمهوریت ویتنام‌جنوبی و سنگاپور. هانکانگ به حیث عضو فرعی دراین کنفرانس سهم گرفته بود .

در جلسهٔ دوم که بعد از افتتاح‌کنفرانس ایکافی دایرگردید ښاغلی‌عبدالله‌یفتلی معاون اول صدارت و رئیس‌هیئت افغانی در اثر پیشنهاد نمایندهٔ برما که از طرف هند ، مالیزیا، سنگاپور و سیلون تاییدگردید بحیث رئیس جلسهٔ شورای وزیران ایکافی انتخاب شد و بعدا نمایندگان ایران ، سیلون ، اندونیزیا و نیپال بحیث‌معاونان رئیس انتخاب گردیدند و همچنان اجندای مجلس که قبلا از طرف اونیون قرائت شده بود تایید گردید .

اعضای هیئت افغانی در کنفرانس‌شورای وزرای ایکافی عبارت بودند از دکتور روان فرهادی معین سیاسی .وزارت امور خارجه، دکتور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانی در دهلی و سکرتر جنرال هیئت‌افغانی در شورای وزرای ایکافی ، دکتور امان الله رسول رئیس احصائیه وپلان وزارت تجارت وعضو هیئت افغانی و آمر ارتباط کنفرانس ایکافی .

ښاغلی عبدالله یفتلی معاون اول‌صدارت پس از آنکه به اکثریت آراء به حیث‌رئیس چهارمین اجلاسیهٔ شورای وزیران ایکافی انتخاب گردیدند طی پیامی گفتند :

بیانیهٔ ښاغلی عبدالله یفتلی :

جلالتمابان وزراء و نمایندگان محترم :

اجازه بدهید نخست به همهٔ شما عمیق ترین مراتب قدردانی صمیمانهٔ خودرا نسبت به افتخاریکه به‌من به صفت نمایندهٔ‌کشورم درانتخاب به حیث رئیس‌این‌اجتماع تاریخی بخشیده اید ابراز بدارم .

دراینجا مخصوصا ازنمایندگان‌محترم‌برما، هندوسنگاپور ممنونیت دارم . درست ۲۳ سال قبل بود که‌در اثنای‌کنفرانس‌کمیسیون اقتصادی برای آسیاوشرق بعید منعقدهٔ‌لاهور یك تصمیم پر ارزش و با اهمیت اتخاذ گردید اینکه در مسایل مربوط به منافع‌حیاتی کشور های این منطقه ندا های این ملل باید بدون هرگونه ممانعت شنیده‌شود.

بنابران کنفرانس وزراء درکابل یعنی‌چارمین اجتماعیکه مسایل مربوط به منافع حیاتیه را محل غور قرار میدهد تصمیم ۲۳ سال قبل را جامهٔ ازواقعیت می پوشانند .

از تاریخ اولین جلسهٔ وزیران تا حال شما پیوسته از بعضی پروگرام های مهم واساسی چون پروگرام شاهراه آسیایی، پروژه میکانگ وپروژهٔ جامعهٔ محصولات نارییال واز همه مهمتر پروژهٔ تاسیس یک بانک انکشاف آسیایی که یک طرح پراهمیت است صحبت نموده اید.

علی‌الرغم نظریاتیکه توسط بعضی از ما راجع به مفید بودن بانک انکشاف آسیایی ابراز گردیده امروز همه کس اطمینان دارد که تاسیس این بانک میکانیزم وسیستم نوینی را در بکار بردن فعالانهٔ منابع مایوجود آورده است. ما اینجا بار دیگر جمع شده ایم تا طرق توسعهٔ بیشتر پروژه ها وپروگرام های را که ایکافی آنرا با موفقیت طی گذشت این بیست سال ابتکار نموده جستجو نماییم.

مسروریم از اینکه مطالعه وتحقیق عملی در مورد ترتیبات تجارتی ومالی پس از اجلاس گذشتهٔ وزیران خاصه طی این سال با تعیین یک هیئات عالی رتبهٔ متخصصان آغاز گردیده است.

خوشبختیم که این متخصصین عالیرتبه از هفده کشور این منطقه از ایران گرفته تا جاپان بازدید نموده و به مشورهٔ مامورین عالی مقام این کشور ها پیشنهادات شانرا که با جلسهٔ ماه گذشته مامورین حکومات وبانک های مرکزی شان در بنکاک شکل بهتری را یافته است آماده کرده اند.

اکنون وظیفهٔ این جلسهٔ وزراء است تا قدم های نهایی را در راه تحقق بخشیدن کامل این پلانها بر دارند.

لازم است که ما قدمهای فوری و عملی را در طریق از بین بردن بی‌موازنگی تجارتی در آسیا برداریم زیرا علی‌الرغم سرعت زیاد رشد تجارت بین المللی سهم رشد تجارت آسیا مسلما ناچیز است و بعلت همین حالت قابل تاسف پروبلمهایی از قبیل کثرت نفوس، فقدان سرمایه محدودیت ذخایر لازم برای باز گردانیدن دیون خارجی شکل وخیمی را بخود گرفته است.

باقبول چند استثنای مشخص رشد اقتصادی در حوزهٔ ایکافی از آنچه توقع میرفت کمتر بوده است.

مسایل مربوط به تجارت وامورمالی قسما مسئول این وضع تلقی میگردد از نگاه تجارت در اهمیت نسبی اول صادرات ممالک در حال انکشاف در تجارت مجموعی جهان تنزیل بعمل آمده و شرایط تجارتی این کشورها بدتر شده است.

در عین حال در تجارت بین المنطقوی حوزهٔ خود ما سرعت ودرجهٔ انکشاف مایوس کننده میباشد یک حقیقت مسلم است وجوه مالی یکی از عوامل اساسی و مهم توسعهٔ تجارت و انکشاف اقتصاد است.

شاغلی شوایتسر مدیر عامل صندوق وجهی بین المللی در محضر کنفرانس کوپن هاگن این مطلب را باتاکید خاطر نشان کرده اند در حوزهٔ ما مشکل بکاربردن منابع مالی و بصورت عمومی مشکل اداره امور اقتصادی به شکل متداوم ومزمنی وجود دارد. درحالیکه ما همه باید کمکی راکه ازموسسات بین المللی مالی بدست میاوریم با رعایت و ملاحظه بنگریم. در عین زمان بایددرک کنیم که شرایط فعلیهٔ این موسسات کاملا نیاز مندیهای حوزهٔ مارا برآورده نمیسازد.

این مشکلات تجارتی و مالی به مشوره ها ومباحثات ما درین کنفرانس فوریت میدهد ما باید خودرا مکلف بسازیم تا طرق حلی را برای این مسایل و مشکلات ازراه مساعی و کوشش های مشترک خود پیدا نمائیم. ما باید ببینیم که چه کاری را میتوانیم برای افزایش و توسعهٔ تجارت ذات البینی منطقه انجام بدهیم. تاهمهٔ اعضاء ازان مستفیض گردند.

ما باید سیستم ها و میکانیزم هـایی برآورده ساختن نیاز های مالی این حوزه را جستجو کنیم. این مسایل مستلزم مطالعه و تحقیق ما برای موسسات جدیدی است که مخصوصا غرض خدمت در راه نیاز مندی های خود ما از طریق مساعی خود ما بوجود آیند.

حقایق تلخ زندگی این امررا ضروری میسازد تا بداخل امکانات تجارت فعلی و پرو بلم های پولی خود به جهت پیدانمودن راه های حل کافی و جدید پیش برویم.

بنابر همین واقعیت هاست که ما باید پیشنهاداتی را که در مقابل خود داریم

محل مطا لعه و غور قرار بد هیم تمام آسیا متو جه ما ست و برای‌نتیجهٔ این ا جلا س تاریخی ا نتظار میکشد ا طمینان دارم ما که درینجا با تفا هم خود ما از مسا یل آ سیا گرد آ مده ایم به‌نتایج‌شائسته ومناسب نایل می آئیم .

یقین دارم که شورای و زیران طی ا ین کنفرانس با عین اراده و تمایلی که با نـك انکشاف آسیائی را تا سیس نمودند کـا ر خوا هند کرد واز ا نجام این و ظیفهٔ مهم که مقابل ما قرار گرفته بازنخواهدماند .

متن بیانیه د کتور طبیبی سکر تر جنر ال هیئت افغانی در شورای وزیران ا یکا فی که بعد از ظهر ۲۵ قـوس در جلسه شو را ی وزیران برای ا نکشاف ا قتصا دی آ سیاایراد کردند :

ښا غلی و ئیس ! اجازه بد هید نخست متذکر شوم که مردم و حکومت ا فغا نستان ا همیت بزرگی را به ا یکافی و شورای وزیران آن بحیث مفید ترین موسسهٔ منطقوی ملل متحد در آ سیا قایل ا ست . قابل یــاد آور یست که ایکافی نه تنها در تشخیص و تمیز نیاز مندیهای وا قعی آ سیا فعا ل بوده بلکه در عین زمان برای آماده کرد ن وتحقیق پلانهای عملی به منفعت این حو زه فعالیت نموده ا ست عقیده ما اینست کـه فعالیت های ایکافی بمرحلهٔ وا صل شد ه که در پر تو اولین د ههٔانکشاف ا قتصادی ملل متحد و تو قعات مردم آسیا از د هۀ دوم انکشاف باید اقدامات مثبتی در ساحهٔ آزاد سا ختن و توسعهٔ تجارت وهم سیستم های مالی ابتکار شود .

افغانستان از ابتکار سو مین کنفرانس وزراء برای همکاری ا قتصادی آ سیا که‌در د سمبر ۱۹۶۸در شهر بنکاك دایر شدبرای همکاری متحد منطقوی و آماده کردن‌پروگرام کار مشترك حما یت دارد .

خوشنو قتم که مطا بق تصمیم جـلسهٔ وزیران و هم بسلسلهٔ تعقیب تو صیهٔفبروری ۱۹۷۰ کمیتهٔ ایکافی برای تجارت اکنون ما در برابر خود جمعی از پیشنهادا تی ر ا می بینیم که توسط متخصصین عالی سو یهٔ غیر منطقوی تدوین واز تصحیح نها ئـی جلسهٔ ما ه گذشته ما مورین حکو متی و بانکهای مر کزی گزارش یافته است .

ما اصو لا همه این طرح ها و پلا نها را استقبال میکنیم ا ما بحیث یك کشور روبه انکشاف و محاط به خشکه چند تذ کـر تصریحی را حسب آتی بعمل می آ وریم :

در مورد پرو گرام تجارتی‌که مادر مقابل خود داریم با ید گـفت کـه ا صل د و م پیشبرد رشد ا قتصادی کشور های در حال انکشاف حوزهٔ مارا مندرج ا ست باین شرط که ممالك سهم گیرنده از ا فزا یش صادرات مجموعی خود بر خوردار و مستفید گر دیده وباین تر تیب سهم واردات را از کشور های سهم گیرنده در واردات عمو می شان‌ازدیاد بخشند . این ا صل که سر آ غاز عمدهٔ در طرح کلی برای تشویق تجارت محسو ب میگردد باید شرایط و حالات خاص هر یك از کشور ها وشکل تجارت آنها را درداخل و خارج حوزه در نظر بگیرد بطور مثا ل مادر افغانستان تر جیح مید هیم کـه شکل تجارت دو جا نبهٔ ما با ممالك دا خل‌وخارج حوزه خواه بار تری باشد یا خواه تجارت آزاد نبا ید با موا نع و خلل رو بروشود. وهم تجارت آن ا جناس و محصو لا تی که در حوزهٔ ما بازار ندارد ما نند قره قل وسایر ا قلام با ید از دایرهٔ نفاذ ا صل دوم خارج گردد بنا بر آن تطبیق ا صل دوم بحیث مهم ترین ا صل با توجه به‌کشورهای کمتر انکشاف یا فته ا ین حوزه ا نحنا پـذ یر باشد .

ما همچنان عقیده داریم که برای کشور های در حال ا نکشاف حوزه خاصه‌آنهائیکه صا در کنند گا ن عنعنو ی مواد غذا ئی و محصو لات ز راعتی از قبیـل میـوه جـات میباشند باید مطابق به حکم ا صول پنجم، د هم و سبز د هم بحیث مار کیت های‌دایمی حوزه قرار بگیرند .

ا ما بصورت عمو می هیئت ما عقیده دارد که تطبیق و تنفیذ ا صول و سر آ غاز های مند ر ج در پرو گرام‌تجارت بر کشور های مختلفه سهمگیرنده تا ثیرات متفاوت بجـا میگذارد .

بطور مثال تطبیق ا ین ا صول بشکل مشو ق تو سعه تجارت در مورد حا لـت

کشور های محاط به خشکه که تنها بامشکل بی ا نکشافی و بی موا ز نگی تجا ر تــی موا جه نبوده بلکه باموا نع تــاریــخی و جغرافیائی نیز رو برو هستند ا ثر مــفید نخوا هد گذا شت مگر آنکه تعا ملات خاص و مساعدی در قسمت آنها از نا حیهٔ بنا در تسهیلات ترا نزیتی و ساده سا ختن عملیه های گمرکــی و تــنزیــل دادن مــحصو ل ترانسپورتی عملی نشود و همچنان لا ز م است تا عملیات سادهٔ در تجارت ز مینی همچو کشور ها صورت بگیرد . هیچ نزاع و کشیدگی سیاسی بین کشور های ا یــن حوزه نباید در راه ترا نز یت و حمل‌ونقل اموال بسوی کشور های محاط بخشکه‌بخارج مشکلات ا یجاد نما ید و بنا بر همین‌روحیه است که ما از قبول و تصویب ا صل‌پانزدهم طرح مذکور حما یت دا ریم .

صرف از طریق چنین یك شکل معا مله با و ضع و شرایط خاصی ممالك محا ط به خشکه در این حوزه ا ست که تو سعه‌موزون تجارتی تحت پرو گرام حا ضره صور ت گرفته میتوا ند .

در حالتی که سیستم های جدید تعر فه های ممانعتی یا امتیازات غیر تعر فو ی بعضی از کشور های ا نکشاف یا فته و برخی از ممالك رو به ا نکشاف تا سیس شود کشور های سهمگیرنده بر علاوه مساعی دستجمعی برای تا مین ر عا یت کامل‌اصول مربوط به ا متیازات عمو می و غیر تبعیضانه تمام کشور های ا نکشاف یا فته به منفعت ملل در حال ا نکشاف با ید همچنان برای تحقق ا صل عدم معا مله بالمثل و متقابله نما ئیم .

بنابرین د لیل ا متیازاتی که کشور های بیشتر ا نکشاف یافته حوزهٔ ا یکافی بــه اعضای که کمترین ا نکشاف را نموده اند مید هند نبا ید با لمثل با شد .

منظور از تدا بیر ی که ا صل هــفتم پرو گرام تجارت د ستور مید هد عبا ر ت از آ نست تا تو سعه تجارت را بین جانب دا خل تشو یق نما یدبا ید واضح گردد که و قتا که همچو تدا بیر ا تخاذ میگردند مخصو صا هنگا میکه خریداری های متزاید در صورت یك تجارت دو لتی صورت‌میگیرد کشور های ا شتراك کننده با ید متــوجه باشند که شرایط‌آن بمقا یسه شرایط قبل از تصویب این تدابیر نا مساعدتر نبا شد به تاسی از مند ر جات ا صل هفد هم یك کمیتهٔ مخصو ص که از طرف دار ا لانشاء ایکا فی معین میگر د د با ید طرق تسهیل جریان سر مایه خارجی را به کشور های سهمگیرنده در صورتیکه منظور همچوسرمایه گذرایها از دیاد تو لید ا جنا س واموال صا دراتی باشد و با پا لیسی های ملی‌کشور های کمتر ا نکشاف یافته اشتراك کنند ه تطابق داشته باشد فرا هم نما ید .

در ا خیر باید تا کید نمو د که هد ف نخستین ا ین پلان تجارتی ا یجاد ر فا ه ا عظمی ا قتصادی مما لك حوزهٔ ا یکافی میباشند . حصول ا ین نتیجه در قطعا ر سایر چیز ها ، مقتضی آ نست تا مفید یت اضافی طرز العمل های صا درا تی بــیــن کشور های مختلفه همچنان مفید یت‌اجتماعی اضافی هر وا حد پول‌که تو سط کشور های مختلفه حاصل میشود باید بسوی مساوا ت حرکت نما ید . بنا بر آ ن ا ین امرمستلزم آنست تا ا متیا زا ت خاص اضا فی بــه کشور های کمتر انکشاف یافته حـــو ز ه داده شود .

باتو جه به‌پلانها ونقشه های و جــهی ما فکر میکنیم که ا تحاد یه کلیر نگ‌پولی وبانك ر یزرف آ سیا ئی بحیث جزلایتجزای این پلان و بحیث تا سیسات لازم بعد ا ز تحقق یافتن تو سعه فرضی تجارتی شمرده میشود .

ما عقیده داریم که ایجاد این‌تاسیسات باید توام با تدا بیر مو ثر برای تو سعــه تجارت بین کشور های سهمگیرنده با شد می خوا هیم تقا ضا نما ئیم که واقع بینانه و منصفانه متعا قبا صورت بگیرد و با یــن ار تباط ما نکــات آ تی را خــا طر نشا ن می نما ئیم :

پیشنها د برای یك همبستگی کلیرنگ پولی وپیشنهاد برای تا سیس ر یز ر ف بانك آ سیا ئی هر دو باید پرو بلمها ی خاص کشور های را که کمتر ا نکشا ف را در ا ین حو زه نموده ا ند در نظر بگیر د چنا نچه همین ا مر در مورد منشور بانك

انکشاف آ سیایی صدق میکند در نتیجه قسمی که معلوم میشود عملیات ا ین د و مو سسه آ نطوریکه پیشنهاد شده تعاونات لازمه ملل کمتر ا نکشاف کرده حو زه ر ا وعده نمی د هد مگر آنکه بعضی شرا یط ومعیار های بو جود آ ید .

در فقدان این تو جه خاص ما بیم دار یم که تاکید روی یك تجارت تو سعه یا فته بین کشور های بسیار ر شد یافته توجهات را از نیاز مند یهای بسیار نا گزیر ملل دارای کمتر ین د ر جه ا نکشاف منحر ف سازد . بنا بر آن ما پیشنهاد می کنیم که‌در تاسیس و تعیین طرز کار ا ین مو سسات باید معا ملات خا ص برای ملل دا ر ا ی کمترین ا نکشاف میسر گردد تا آنهابتوانند از همچو همبستگی ها در تسر یع ا نکشاف ا قتصادی خود مستفاد گر د ند .

مدت پرداخت ها در ا تحاد یه کلیرنگ برای ممالکی که صا درات آنها را عمد تا اجناس زراعتی تشکیل داده در ما هیت خود مو سمی است بسیار کو تاه است . مـا پیشنهاد میکنیم که مدت پر دا خت در آن باید حد ا قل سه ماه تمدید یـابـد . و شرایط پر دا خت نسبت به آنچـه‌اکنـو ن پیشنهاد شده هنوز هم ا نحنا پذیر تـر باشد در عین ز مان ا ستثنا آتی باید تحت هر یك ازین پلان ها با تو جه به تجا ر ت عنعنوی سر حدی قبول شود .

همچنان در مورد ریزرف بانك عقیده ما اینست که معا ملات ا متیازی با ید بـا شرایط ملل دارای کمترین ا نکشاف د رین حوزه مطا بقت دا شته باشد با نك با ید شرایط خاص را برای ملل دارای کمتر ین انکشاف در حوزه که ذ خایر کافی ندارند وفا قد خصو صیات لا ز مه صندوق وجهی بین ا لمللی میبا شند بو جود آ ورد .

سیستم های تبا د له کشور های حو زه از سیستم نسبتا آزاد گر فته تا سیستـم مغلق و چندین جنبه یی عبا ر ت میباشند بنابر آن فور مو لی برای تطبیق این پلان بمنظور معا مله منصفانه باهمه ملل حو زه لازم می ا فتد . با لاخره علاقه ما به تجا رت بین ا لمنطقوی باید در چو کات ذمه واری های کلی تجارت خا رجی و مکلفیت ها ی سر و یس قر ضوی ما دا خل باشد سیستم کلیرنگ با ید در راه تو سعه تجارت بین المنطقوی از راه مطرود نمودن سیستم‌توسعه دو جا نبه تجارتی خد مت کند و لی نه به قیمت تجار ت عمو می چند ین جا نـبه و منظور باید صرفه جو ئی و تو سعه منا بع اسعار قابل تبدیل با شد .

نبا غلی ر ئیس !

ا مید وارم ا ین مشرو حات در ر ا ه بهبود و به صلاح پیشنهاداتی که د رینجا برای غور پیش گردیده مفید وا قع گردد .

هیئات ا فغانی تقا ضا میدارد که این نقاط در نظر گرفته شده ودر فورم نها ئی پیشنهادات دا خل گر د د .

ا مااگر این تـعدیـلات صورت بگـیرد افغا نستان هر سه پلان را برای آ سیا مفید می پندارد و ا سناد نهایی آنرا د ر یـن جلسه ا مضاء خوا هد کرد .

در ا خیر یك تذکر را با یـد داد و آ ن مربوط به محل تا سیس ا تحادیه کلیر نگ و مر کز ر یزرف میباشد . بنظر ما بـنـا به ا قتضای تقسیم عادلانه ومناسب‌جغرافیایی این مرا کز باید در جناح غربی ا یکا فی مو قعیت داشته باشد و کشور من مسرور خوا هد بود اگر میزبان یکی ازین موسسات حینیکه فعال شوند قرار بگیر د .

باین کلمات من تذکرات خودرا تو ا م با بهترین تمنیات برای مو فقیت جـلسه خا تمه مید هم .

در جلسۀ دوم صبح ۲٦ قوس نما یندگان پاکستا ن ، نیپال ، کو ر یا ، سنگا پو ر منگو لیا و ایران بیا نیه های ایراد کر دند.

برای آگاهی بیشتر از جریان کنفرا نس شورای وزرای ایکافی ا ینك متن بیا نیه های نما یند گان محتر میکه درین جـلسه ایراد فر مو ده اند تقدیم میگر دد :

متن بیانیۀ نباغلی سواون سنگ و زیر خار جه و ر ئیس هیئت هند :

نباغلی ر ئیس و نما یند گان محتر م !

نهایت مسرت دارم تبریکات صمیما نۀ خویش را به مناسبت ا نتخاب نبا غلی‌رئیس به این مقام به ا تفاق آراء تقدیم کـنـم امیداست در این مر حلۀ حسا س که‌برای

همکاری جهت تسریع ا نکشاف ا قتصا دی‌و تقویهٔ ا جتماعی در آ سیا صرف مسا عـی مینما ئیم مارا ر هنمو نی میکنید ا لبته‌درین شك نیست که تجربه قیمتدار و طو لا نی شما در راه تو سعه و انکشاف بر ا ی ما بسیار مفید وا قع خوا هد شد تاراه عملی وواقعی مو فقیت را بما نشان د هد .

ا فتخار دارم مرا تب ا متنان خودرا به حکو مت شا هی ا فغانستان که بنا بـــه د عوت شان این کنفرانس در کابل ا نعقاد می یابد ابراز کنم. برای هموطنا نم باعث مزید ا متنان ا ست ا ین کنفرا نس کـــه ا مید است در صفحات تا ر یخ آ سیا مقام بر جستهٔ را خوا هد داشت در مملکتی‌منعقد میشود که با کشور ما روابط تا ریخی و قدیمی را داراست واز اینکه خودرا درمیان مردمانی می بینم که مهمان نوازی‌آنهاشهرت جهانی دارد بسیار خو شنود و مسر و ر میباشم .

مفتخرم ا حساسات صمیمانه و مرا تب امتنان خویش را بحضور ا علیحضرت‌همایونی تقدیم کنم که در پیام ملو کانه و ا لـــهام بخش بما به مو قع تو صیه فر مو د نـــد که و ظا یف و مکلفیت ما نهایت‌حیاتیست ودر این لمحه حسا س تاریخ برای اجابت ندای آ سیا ابراز فعا لیت نما ئیم .

اعلیحضرت همایونی مارا به این امر نیز متوجه فر مودند که به گسترش و تقو یت خود چه هر کدام و چه مجمو عا نیازمندیم تا آنکه ا یجابات منطقه خو یش ر ا تا مین نما ئیم .

شاغلی ر ئیس !

این جلسه را می توان ختم مر حـــلهٔ اول مساعی مشترك ما و آغاز مر حلهٔ‌دومی تلقی کرد . مـــا در راه پیشرفـــت بسو ی همکاری ا قتصادی منطقوی به مرا حل‌متعدد مهم بر خورد کردیم که مهمترین آن‌جلسهٔ تاریخی سو مین کنفرا نس وزراء بوده که درشهر بنکاك در ماه د سا مبر ۱۹۶۸ منعقد گردید . در آن جلسه والاحضرت معا و ن صدارت عظمی تایلند همکاری منطقو ی را احتیاج مبرم نام نـها دند و د و ست مـــن جلا لتماب تات کو مان که ریاست جلسه‌را بعهده داشت اظهار ا مید کرد فیصله های که در آن کنفرانس بعمل آ مد مارا یك‌گام پیشتر به سوی هدف نهایی صلح پیشرفت و سعادت و خوشبختی تمام منطقه ر هنمایی خوا هد کرد .

یکی از فیصله های آن کنفرا نس عبا رت بود از ا ینکه کنفرا نس وزراء به شکـــل شورای وزراء برای همکـــاری ا قتصا د ی آسیا مبدل گر د د واز سکر تر مـــحـــتر م اجرائیه تقا ضا گردید تا پرو گرام منسجم عمل با کمك متخصصین تد و ین و د ر بارهٔ پیشرفت کار در ا ین جلسه را پوردهد.

ما بیانیهٔ ا فتتا حیه جلا لتماب صدر اعظم افغانستان را با د قت ز یاد شنید یم و با نظر یهٔ مو صوف کا ملا موا فقیم که نقشه های که در ا ین‌جلسه مورد تو جه ماقرار میگیرد خاتمه نه بلکه آ غاز مساعی همکارانهٔ ما بمنظور تا مین ز ندگی بهتر در آسیا و قدم نخستین و تا ریخی به استقامت صحیح میباشد مادر این ا میدواری بـــــا مو صوف مشترکیم که با این نخستین قدم تاریخی که ازراه مساعی مشترك ما در چند سال ا خیر مقد مات آن فرا هم شده است دورهٔ همکاری ا قتصادی مو ثر و تر قـــی در منطقهٔ ما ظهور کند .

مااز شاغلی او نیون سکر تـــر محتر م اجرائیه واداره ا یکافی و مشاورین کـــــه مسایل مارا بتفصیل مورد د قت واختلا فات وانحرافات او ضاع و سیستم های‌اقتصادی مارا مورد مطا لعه قرار داده راه های صحیح و عملی برای ا نکشاف همکاری موثرومفید بما نشان دادند نیز تشکر میکنیم .

ما سفا ر شات و تو صیه های سکر تر محترم ا جرا ئیه را که در بیا نیهٔ خود د ر بارهٔ ا هداف و جوانب این جلسه شو ر ا اظهار نمودند کا ملا متو جه می باشیم .

شاغلی ر ئیس !

ما مردم کشور های درحال تو سعه‌بمفاد منشور الجیر یا اصولا پا بندیم که مسئولیت اصلی تو سعه وانکشاف بر دوش خـــو د ممالك در حال تو سعه میبا شند .

همچنان آ گا هیم این مو ضو ع د ر اعلا میهٔ مشترك ا نکتاد دوم که در د هلی

منعقد گردید مجدداً تاکید شده است. جلسهٔ سالگرهٔ مجمع عمومی سازمان ملل متحد ستراتیژی توسعه دههٔ دوم انکشاف سازمان ملل متحد را اتخاذ و در آن خاطر نشان نمود که مسئولیت مذاکره وعملی ساختن تعهدات برای متعارف ساختن نقشه ها جهت تشکیلات منطقوی و نیمه منطقوی و یا اقدامات برای توسعه تجارت بعهدهٔ خود ماست درفیصله نامهٔ دیگری که در بیست و پنجمین جلسهٔ مجمع عمومی تصویب گردید از کمیسیون های اقتصادی منطقوی تقاضا شده که مساعی خودرابرای انکشاف توسعه تجارت همکاری اقتصادی وانسجام ممالک عضو جهت تامین هدف ها و آمال دههٔ دوم انکشافی بشدت بیشتر ادامه دهند.

بشاغلی رئیس!

پروگرام اجرائیه دههٔ دوم انکشافی سر از اول جنوری سال‌نو بمعرض اجرا قرار میگیرد با وجودیکه ما نسبت به سایر مناطق در حال‌توسعه جهان در زمینه همکاری اقتصادی عقب مانده ایم کنفرانس کابل مزیت آنرا خواهد داشت که اولین اقدامات عملی بادرنظر داشتن فیصله‌نامه های قبلی وبرای روشن شدن سهم منطقه در ستراتیژی انکشاف جهانی بعمل آمده است.

هیئت من با در نظر گرفتن این قرینه مطالب و مدارکی را که در پیش است مورد مذاکره قرار میدهد. همانطوریکه شما در بیانیهٔ خود، مارا متوجه ساختید حقایق سنگین زندگی بما مستلزم میسازد برای دریافت راه های جدید و مناسب صرف مساعی کنیم.

بشاغلی رئیس!

شما کاملا بجا گفتید که مسایل تجارتی ومالی بطور خاص موجب رکود رشد اقتصادی این منطقه شده است. خوشبختانه اصول اساساتیکه متخصصین مادر بنکاک بما خاطرنشان ساختند امکان واقعی را فراهم میسازد تا اقلا یک‌پروگرام عمل را آغاز کنیم. در صورتیکه آنهارا ترتیب اثر بدهیم میتوانیم آمال خود را برای همکاری متقابله جامهٔ عمل بپوشانیم و جامعهٔ آسیایی را درانکشاف مصالح آسیائی درساحات بین‌المللی تقویه کنیم و آینده تولیدات آسیایی از قبیل رابر، چای، نارگیل، فلفل سیاه را مورد مدافعت قرار دهیم همچنان تولیدات یک مملکت باید مطابق احتیاجات مملکت باشد در نتیجه این هم شخصیت آسیایی طوری ابراز کند که درساحهٔ جهانی شایستهٔ تاریخ آسیا و منابع انسانی و مادی آسیا تلقی شده بتوانند.

هند مانند سایر کشور های آسیایی مصروف توسعه رشد اقتصادی واجتماعی میباشد نفوس ما بسیار زیاد است و مساعی ما در راه اعتلای‌معیار زندگی آنها مواجه مشکلات زیاد میباشد منابع اسعار خارجی ما کم است و بنابرین توریدات خودرا بسیار محدود ساخته‌ایم تا پیشرفت اقتصادی ما توسعه یابد. باوجود این احساس میکنم اگر بتوانیم صادرات خویش را بالا ببریم مصنوعات سایر کشور های در حال توسعه بهتر بدسترس خواهد بود.

بنا بر این حاضریم اصول توسعهٔ تجارت در میان ممالک در حال توسعه منطقهٔ ایکافی را قبول کنیم عقیدهٔ ما این است که ما میتوانیم احتیاجات انکشافی سایر ممالک در حال توسعه این منطقه را تا اندازهٔ بر آورده سازیم بازار ما به نوبت خود فرصت های خوبی برای تولیدات آن ممالک فراهم می سازد.

در عین حال پیشنهاد های دیگری موجود است که طبق آن ممالک مختلف در آغاز جریان مبادلات تجارتی ما بین خود کمک و معاونت میشود ما علاقه داریم تاجائیکه برای ما امکان داره بیشتر این پیشنهادها رادر معرض اجراء قرار دهیم درصورتیکه ما متحدا بکار آغاز نمائیم کشور میزبان ما بار دیگر خواهد توانست راه‌های‌تجارتی که آسیا را به اروپا متصل می سازد فراهم کند و جلالتمآب نور احمد اعتمادی صدراعظم در نطق افتتاحیهٔ خویش این موضوع را واضحا برملا ساخته اند.

موضوع دسته های نیمه منطقوی در گذشته باعث عکس العمل های مختلط بوده است در نظر هیئت من نیمهٔ منطقه برای تشکیلات اقتصادی حوزه ای قابل مساعدی را فراهم میسازد عقیده ما بر این است که همکاری نیمه منطقوی می توانند در قالب و سیعتر منطقوی بطرز بهتر موفق وکامیاب شود . متخصصین مربوط در بارهٔ همکاری نیمه منطقوی بعضی اصول و مرام هسای را طرح کرده اند و بعقیدهٔ ما بطور مجموعی این اصول و مرام قابل قبول است عقیده ما این است که اگر شرایط تادیهٔ پولی متقابله آسان تر شود و مصارف اسعار خارجی کاسته گردد این امر موجب میشود که تسهیلات در اجرای پروگرام های توسعه تجارت فراهم آید بعقیدهٔ ما اصول رهنمائی که در تاسیس اتحادیه کلیرنگ آسیائی پیشنهاد میشود این امررا ممکن العمل میسازد .

در نظر ما پیشنهاد احداث ریزروبانك آسیایی بسیار جالب است . بنا به بعضی پیشنهاد ها بیکه در این مورد بعمل آمده میتوانیم منابع خویش را بمنظور منافع مشترك و برای تقویهٔ ندای آسیا در حلقه های پولی جهانی مورد استفاده قرار دهیم بهر حال ما مطمئن نیستیم که آیا در این مرحلهٔ همکاری ما امکانات فراهم آوردن یکنوع اداره ومنجمنت که برای موفقیت این کار لازم میباشد موجود است یاخیر.

نمی خواهم وقت بیشتر این اجلاسیهٔ را با ذکر نکاتیکه ایجاد مشکلات مینماید تلف کنم مستحضر یم هر گونه فعالیتی که در راه همکاری متقابله انجام گیرد . مستلزم یکنوع فداکاری از طرف تمام شرکت کنندگان میباشد . بدون این فداکاری ها ما نمی‌توانیم منتظر باشیم مفاد طویل المدت که در راه آن مشترکا صرف مساعی می نماییم تامین شود. بعضی هیئت های دیگر در این مورد و یا در مورد نکات دیگری مشکلات را دارا میباشند . عقیدهٔ ما اینست یك دستگاه مداوم که از طرف ما تصویب شود میتواند این مشکلات را مورد توجه و بررسی قرار دهد . هیئت من ایجاد این چنین دستگاه را زیاد اهمیت قایل است . بدون این ما نمیتوانیم از مرحلهٔ مباحثات بی ثمر بسوی اقدامات مثمر گام بر داریم.

در این مورد بعضی پیشنهاد هادر اسنادیکه در دست داریم بعمل آمده است . نمی توانیم بطور قطعی بگوییم که آیا گسترش موسسات می تواند موجب ارتباط ستراتیژی تشکیلاتی بشود هیئت من بطور عموم پیشنهاد ها ئیرا که در پیش داریم تائید میکند و عقیده دارد اجراء این پیشنهاد ها به کمیتهٔ بین‌الدول که در آن اشتراك کنندگان متوقع‌سهیم باشند و در داخل حدود هدایاتی که شورا برای این منظور تصویب نماید سپرده شود .

جناب عالی !

با اجازهٔ شما می خواهم توجه حضار را به سند شماره سی ام ای . سی ۷ تحت مادهٔ (سی) اجندا جلب کنم . این سند دارای چندین نظر مهم میباشد ولی این نظریات هنوز هم با پروگرام های تعاونی بهم بافته نشده . من از پیشرفت قابل تحسین ادارهٔ ایکافی که در بعضی از ین حوزه ها تحت رهنمایی سکر تر محترم اجرائیه بعمل آمده مستحضر میباشم .

موصوف برای تثبیت بازارهای اجناس بمنظور توسعه زیربنای وسایل حمل ونقل اقدامات جهت فـراهم آوردن تسهیلات ترافیك بین المللی و اصلاح مخابرات بیسیم در داخل منطقه مهم بعمل آورده است .

اعلامیهٔ توکیو در بارهٔ همکاری منطقوی در راه صنعتی ساختن آسیا وسعت بیشتر بخشید . این اعلامیه تمنیات مردم بسیاری از نقاط آسیا را بر انگیخته و بعقیدهٔ هیئت من بسیاری از ارا کین آن باید اجزاء متشکل ستراتیژی مشترك ما قرار گیرند . ما امیدواریم که این‌شوری بتواند پروگرام های تعاونی را تا حدی صریح تر توضیح دهد .

جناب رئیس !

مقصد ما این نیست که یکدسته جداگانه

کنفرانس ا یـکا فی

مللی را که از جا معهٔ متبا قی بین ا لمللی
مجزا با شد تشکیل بد هیم . بر خلاف آن
می خوا هیم و سا یل کا فی همکا ر ی بین
خود فرا هم سا زیم‌تاسهم خـو د را د ر
مساعی جهانی تو سعهٔ ا قتصادی بطر ز
بهتری ا یفاء کنیم .

پیش از ا ختتام بیا نیهٔ خویش میخواهم
تو جه شمارا به یك جنبهٔ مشخص فعا لیت
ما مبذول کنم :

ممالك متر قی و هم کشور های درحال
توسعه گرد ا ین میز جمع شده ا ند .

این ا مر عین مطا بق رو حیهٔ جدیدهمکاری
است که در سترا تیژ ی ساز مان ملل‌متحد
برای د هۀ دوم ا نکشاف ا تخاذ گر دیده
است . من یقین دارم که هیئات های کشور
های متر قی منطقه در راه مو فق سا ختن
مساعی مشترك که همه ما در آن د خیـل
هستیم سهم خودرا ا یفاء نما یند .

صدراعظم من میر من ایندرا گاندی هنگام
افتتاح دو مین کنفرا نس ا نکتاد در د هلی
جدید در ماه فبروری ۱۹۶۸ چنین ا ظـهـا ر
داشت : (بامرور ز مان تنها چیزی کـــه
باقی می ماند عبارت میبا شد از کا و ش
و مبارزه تعداد بزرگ مردم نادار بـرا ی
احراز مقام شا یسته در ز یر آ فتاب) .

من و عده مید هم که هیئت من در ایفای
سهمی که شوری در این ا جلاسیه منعقدهٔ
محیط تاریخی شهر کا بل برای مو فـقیت
این مبارزه در آ سیا ا نجام مید هدهمکاری
بی شا ئبه بنما ید .

متن بیا نیهٔ نبا غلی عبد ا لمجید مجید ی ر ئیس هیئت ا یرانی :

جلا لتماب نور ا حمد ا عتمادی صدراعظم
جلالتمابان، منشی محترم ا جـرا ئیـوی ،
نما یند گان گرا می و خا نمها :

کمال ا فتخار دارم از ا ینکه با ا ستفاده
از این فر صت تشکرات قلبی خـود ر ا
نسبت به میزبانی از ا جلا س فعلی‌شورای
وزیران برای همکاری ا قتصادی آ سیا در
آستانهٔ دو مین د هۀ ا نکشافی به حکو مت
افغانستان ا برا ز نما یم .

استقبال گرم و مهمان نوازی کر یما نه
که از ا و لین لحظهٔ موا صلت ما بین شهر
پر فعا لیت و زیبا نسبت بما بعمل آ مده
و ما از تو جه نزدیك و یخصو صی ، برخود
دار بوده ا یم .

اعلیحضرت معظم‌هما یونی‌محمدظاهر شاه
شورای و زیران ا یکافی را با پیام شفقت
آمیز شان کمال ا فتخار بخشیده ا ند .

ما از ا ستقبال گرم و حما یه کریمانهٔ
شان نسبت به شورا تنها یت شاکرهستیم.

ا علیحضرت شان به صفت یك قا ئـد
محترم به جهان معرفی شده که به مر د م
خود و برای صلح و ر فاه ارشا دات روشن
بیانیهٔ خودرا مضا عفه تفر موده و خود و ا
وقف این راه فرموده ا ند ما با ا علیحضرت
شان ا طمینان مید هیم که هدا یات شا ن
قلبا از طرف شورا مر عی گردیده وچو کات
پیشبرد کار آن قرار خوا هد گر فت .

می خوا هیم مرا تب قدر دانی خو د و ا
به جلالتماب نور ا حمد ا عتمادی‌صدراعظم
نسبت با ینکه جلسات شورا را ا فتتا ح
فرمودند ا ظهار نما ئیم .

ما از جلا لتماب شان ممنو ن هستیم که
علی ا لر غم مصرو فیت های سنگین شا ن
در و ظا یف بزرگ حکو مت قسمتی ازوقت
گرانما یه خودرا باین شورای و ز یرا ن
وقف نمو دند .

کلمات مدبرانهٔ نبا غلی صدراعظم منبـع
الهام این شورا گردیده و ما را در سرتاسر
مبا حثات ما ر هنمون خوا هد بود . آ نچه
ما امروز شا هد آن بودیم سمبول علا قهٔ
خا صی میبا شد که حـکـو مت شا هـی
افغانستان در مورد ا هداف و فعالیت های
ایکافی در راه ترقی همکاری منطقوی ابراز
داشته ا ست سهم ا فغا نستان بر نما م
مجا مع ا قتصادی بین ا لمللی و در و ا ه
انکشاف کشور ها در خور ا متنان وشایان
تقدیر میبا شد من درین مورد با صلا حیت
حرف میز نم ز یرا من ا فتخار همکا ر ی
طولانی که با ایکا فی و مجا مع مختلـف
بین ا لمللی داشته و نقش ا فغا نستا ن
را در آنها دیده ا م کشور من و همچنا ن
سایر کشور های آ سیایی در مجا هدات
مصمما نهٔ که از طرف افغا نستان بر ا ی
انکشاف ا قتصادی واجتماعی تحت و هبری
قیمتدار اعلیحضرت معظم همایونی محمدظاهر

شاه صورت گرفته تا اندازهٔ ز یـــا د ی متحسس شده اند مو فقیت های برا د را ن افغانی مادر ا صلا حات ا جتماعی انکشاف اقتصادی و عصری سا ختن کشور مخصوصا درشش سال گذشته بر جسته و گرم‌کننده قلب میباشد ما بهترین تمنیات خودرا برای پیشرفت سریع و مداوم در امور اقتصا دی وعصری سا ختن کشور ا قتصادی واجتماعی این کشور بزرگ ابراز میدا ر یم .

ما پیام گرمی را از طرف سر منشی‌ملل متحد و آ مر پرو گرام ا نکشافی ملل متحد استماع نموده ایم ، ما نسبت به د لچسپی که آنها در مورد کار ما ا براز داشتـه و حمایت سخاو تمندانه که نموده ا ندمتشکریم ما تقا ضا داریم که قدر دانی ما نسبت به اظهارات ا لطاف آ میز شان با آ نها تقد یم گرا د د .

منشی ا جرائیوی بر جسته و لا یق ما نسبت به پیشرفت های که در چو کـا ت ایکافی از زمان جلسه گذ شته آن صو ر ت گرفته و دور نمای همکاری آیندهٔ ماتذکراتی نموده اند . وی همچنان به ما را پوری در بارهٔ تجارت و همکاری پولی در بین کشور های ا ین منطقه داده اند ما میخوا هیم از این فرصت برای تمجید عمیق خو د نسبت باینکه او نیون خودرا و قت مو قف‌ایکافی نموده‌ا واز مساعی خستگی نا پذیر شا ن در راه تعقیب و بکار ا ندا ختن پرو ژ ه های گرا نبهای ز یادی برای تر قی کشور های آ سیایی ا ستفاده نما ئیم .

مطمئنم که جلالتما بان شما بامن د ر این احساسات که ا نعقاد جلسهٔ شورای‌وزیران درین کشور تاریخی یك فر صت بز ر گ میبا شد سهیم میبا شید سر ز مینی که ما امروز کار خود را در آن ا نجام مید هیم در درامهٔ بشری نقش مهمی کـه ا عصا ر اولی نـا محدود بوده بـازی کرده ا ست مخصو صا هیئت ایرانی از ا ینکه در کابل میباشد مسرت مزیدی نسبت با ینکه ازاین کشور کهمابا آن‌نزدیك‌ترین رابطهٔدوستا نه و حسنهٔداریم دارند . روابط برادرانهٔ ما در تاریخ به قرون گذشته میر سد .

با دادن رای تشکر آمیز میخواهم شور ا یك‌جلسهٔ بسیار مثمر وموفقیت آمیز باشد .

متن بیانیهٔ ښاغلی تانات کومان رئیـس هیئت نمایند گی تا یلند :

ښاغلی ر ئیس و زرا ی محترم نمایندگان گرا می !

بنما یندگی از هیئات تا یلند می خواهم اولتر از همه تشکرات ا متنانیه و مرا تب قدر دانی عمیق خودرا نسبت به تر تیبا ت فوق ا لعاده که حکو مت ا فغا نستان برای تد ویر جلسهٔ شورای و زیران همکا ر ی اقتصادی آ سیـا در پـا یتخت قشنگ و باستانی کشور خود ا تخا ذ نموده و ا ز ما صمیمانه و کریمانه استقبال نموده ابراز میدارم . من همچنان حا مل سلام های گرم دوستانه و تمنیات نیك ملت تا یلند برای حکو مت و مردم‌با متانت نیرو مندافغانستان میبا شم .

اجازه بد هید همچنان مرا تب سپاسگذاری هیئت تا یلند رابرای پیام خاطره انگیز ی که اعلیحضرت محمد ظا هر شاه پاد شاه افغا نستان روی شفقت با ین جلسه‌فرستادند هم خطا بهٔ عالی که شخصا جـلا لتمـا ب صدر أ عظم افغانستان برای ا فتتاح‌کنفرانس ایراد فر مو دند ا ظهار نما ئیم .

ښاغلی ر ئیس !

تبریکات صمیمانهٔ خودرا ضمنا بشما و چار معاون شما که باتفاق آراء برای ریاست این اجلاس ا نتخاب شده ا ید ا بـر ا ز میدارم .

اطمینان دارم که تحت ر هنمائی روشن بینانه شما جلسه به آ سانی و کفا یـت پیش خوا هد ر فت .

ښاغلی ر ئیس !

این حقیقت که من از طرف حکو مت‌خویش انتخاب شدم تابحیث ر ئیس هیئات تایلند باین جا بیایم نشان د هنده آ نست کـــه حکو مت متبوع من ا همیت بزرگی را بـــه جلسه حا ضره و خا صه به نـظر یـــه همکاری منطقوی بصورت عمو می قا یـــل است .

عقیده واطمینا نیکه حکو مت تایلندهمیشه به همکاری های منطقوی بحیث منطقی ترین قدم بسوی ار تقا و ثبات منطقوی دا ر د

کنفرانس ایکافی

نه تنها همیشه با کلمات محض بلکه بـا اقدامات و عملیات اساسی نیز ابراز گردیده است و آنچه هنوز بیشتر اهمیت دارد آنست که تایلند در تعقیب این ایدیال گرانمایه تنها نیست درواقع امر بسا از کشور های که دراینجا نماینده گی دارند میتوانند از مساعی و ایثاری که حکومات شان در تخلیق وتاسیس گروپ های نیمه منطقوی از قبیل انجمن ممالک جنوب شرق آسیا و حوزه پاسفیک مبذول داشته حکایه نمایند.

مسلما بدون مبالغه میتوان گفت که همه اعضای ایکافی به نحوی از انحا در این عقیده سهیم هستند بنابران تردیدی وجود ندارد که تایلند و سایر کشور ها در همچو پیشنهادات بمنظور حصول‌همکاری بیشتر منطقوی آنطوریکه روبروی این مجلس قرار دارد علاقه و دلچسپی عمیقی دارند.

مادر حقیقت امر باکمال توجه هرقدمی را که ایکافی به جهت وضع یك سلسله پرنسیب ها و خطوط اساسی برای‌همبستگی تجارتی و مالی بر داشته است تعقیب‌نموده ایم و فعالانه در تمام مشوره ها درین‌موارد سهیم بوده ایم. ولی اکنون که‌پروژه ها به مراحل نهایی پلانگذاری خود قریب میشوند وبزودی وارد مرحلهٔ دیگری خواهند شد حتی بیشتر ایجاب می کند تا تمام جزئیات و تفاصیل مربوطهٔ آنرا به دقیق ترین شکل و فراگیرنده ترین نحو محل غور و مطالعه قرار بدهیم. تایلند خودرا یکی از قدرت های کوچکتر که منابع محدود تر دارد بحساب می آورد که مواظبت زیادی باید در مورد بکاربردن منابع آن مبذول گردد ما غالبا نسبت‌به‌مفید بودن پروژه ها و هم امکانات تطبیق آنها اندیشه داریم زیرا بدون همچو خصوصیات عملی حتی صمیمی ترین مفکوره ها فقط به ضیاع اوقات گرانبها و زیان منتهی خواهد شد.

ازجانب دیگر تمام پروژه های مشترك اگر در خصوصیات عملی خود شامل وعده های مشخص برای تامین منافع مشترك کشور های حوزه باشد یقینا از حمایت جدی حکومت من بر خوردار خواهد بود.

بنابرین دلیل از بدو طرح پروژه های که اکنون مقابل ما قرار دارد مخصوصا در مراحل بعدی انکشاف خدمات تخنیکی حکومت تایلند وقف مطالعه و بررسی تمام حقایق مختلف این پیشنهادات و درجات اهمیت آنها گردیده است.

درنتیجه‌چنین تحقیقات‌جامع وفراگیرنده ما مجبوریم خاطرنشان کنیم که در جنبه های مختلفه این پروگرام ها بعضی نقاط قابل سوال وجود دارد که ایجاب مینماید تا بیشتر توضیح و تصریح گردیده ویادر بعضی حالات قبل از آنکه کدام نتیجهٔ‌قطعی در زمینه اتخاذ شود روی آن تحقیق و جستجو زیاد تر صورت بگیرد مخصوصا وقتیکه ما بخواهیم تفاوتها و فرقهای بین ساختمان های اقتصادی و اجتماعی و سویهٔ انکشاف ممالك شامله را مدنظر داشته باشیم. تجارب گذشته ما در ساحهٔ همکاری منطقوی بما آموخته است تا با احتیاط حرکت کنیم و تدقیق و مطالعات تحقیقی ما جمع و فراگیرنده باشد.

از اینجاست کـه مابسیار مـدیون وممنون ملل متحد میباشیم که درمطالعه ساحات مختلفه همکاری بین اعضای انجمن کشور های جنوب شرق آسیا متخصصین و ماهرین تهیه نموده است.

از روی راپور متخصصین ملل متحد کنفرانس انجمن ممالك جنوب شرق‌آسیا مطالعه خواهد کرد که چه چیزی عجالتا امکان دارد و چه چیزی باید ببعد موکول شود. بر یك اساس دوجانبه میخواهم تذکر بدهم که تنظیمات تجارتی ما باهند صرف چند هفته قبل عقد و فیصله شده‌وهمه ساله قابل تجدید می باشد واین نشانه علاقه ما به توسعه تجارت بداخل حوزه محسوب میشود.

اگر چه بسیار قبل از وقت است که در مورد نتیجه آن راپور بدهیم. معهذالك امیدواریم که این تجربه وآزمایش بهردو جانب رضایت خاطر بدهد و باین ترتیب متضمن ادامه و افزایش آن گردد.

بالاخره می خواهم بگویم که ما با مغز فراغ و بدون هر گونه نظر مشخصی در مورد نتیجه نهایی باین جلسه آمده ام بهتر است بگذاریم هر سمتی را که میلان تاثیر

همچو یک نتیجه انتخاب می نماید به تنها یی پیش بگیرد. بنابران ما از فرصتی که برای تبادل نظر و عقیده با رفقای ما از سایر کشور ها دست داده و یک روحیه همکاری و سودمندی جلسات ایکافی را بشکل متداوم وثابتی فرا گرفته و آنرا متمایز ساخته استقبال می کنیم .

در جریان جلسه ما به همه عقاید ونظریات وهمه پیشنهاد ها و طرح ها بحیث جزیی از مساعی صمیما نه خود برای کمك در راه استخراج نتایج مفید رضا یتبخش وعمومی از این جلسه توجه صمیمانه وغور شایسته خواهیم کرد .

در اینجا چنین معلوم میشود که درحالیکه یك تمایل عمومی برای تأیید مفکوره کار مشترك با همه صمیمیت بسوی هدف ارزنده همکاری در ساحه توسعه تجارت میان اعضای ایکافی و هم مسایل پولی وجود دارد قدم ها ییکه در آینده به جهت حصول همچو یک ضرورت همکاری برداشته میشود مستلزم دقت تمام و خصوصیت انحنا پذیری برای تامین نتایج مفید و موثر و منافع در خور توجه برای همه ملل مربوطه میبا شد .

بی صبری ما برای نیل به هدفهای مطلوب نباید چشم مارا از دیدن سوابق و گذشته های دیگران در سایر حصص جهان نا توان بسازد مخصوصا تجارب اروپا که در آنجا علی الرغم اقتصاد های پیشرفته و متممه قبل از موفق شدن تدابیر موضوعه وقت زیادی مصرف شد و تجارب متعددی صورت گرفت در حالیکه مشکلات پروبلم های حوزه ما هنوز به مراتب غامض تر است .

بنابران ما باید دوچند ، سه چندیابیشتر ازان ملاحظه کار و محتاط باشیم امایقین داریم که مآل اندیشی و حزم و احتیاط بهره خودرا خواهد داد .

مطالعه و بررسی فرا گیرنده از این پروژه های امید بخش بذات خود موفقیت آنرا بیمه میکند ما متاسف نخواهیم بود اگر قبل از آنکه پروژه های خوب سنجیده شده و خوب تحلیل شده به تدریج

ولی با گام های استوار و جدی در صحنهٔ بهره برداری وارد شود یك کمی و قت دیگر هم بشکل مفید آن مصرف گردد .

در آنوقت بالا تر از همه کسانیکه از پروژه ها مستفید میگردند مردمان ما وخود ما طراحان پروژه های عملی ومفید باین موفقیت ها خواهند بالید و جامعه ملل ایکافی آنوقت بحیث یك سازمان مدبر موثر و فرخنده ظهور خواهد نمود .

متن بیانیهٔ بناغلی جعفری رئیس هیئت پاکستان :

بناغلی رئیس !

اجازه میخواهم تاازاین فرصت برای تبریکات هیئت و شخص خود به منا سبت انتخاب شما باین وظیفه عالی بشماوچهار نفر معاونین استفاده نمایم ما مطمئن میباشیم که این جلسه تحت راهنمائی مدبرانهٔ شما کار خود را بادرایت وسرعت انجام خواهد داد هیئت من همچنان میخواهد تا یکبار دیگر تبریکات خود را نسبت به تدارکات عالی که برای انعقاد این کنفرانس انجام داده شده به حکومت پادشاهی افغانستان ابراز بدارد .

نخست :

ما از پیام اعلیحضرت پادشاه افغانستان نسبت به پیام الطاف آمیز شان که برای این کنفرانس ارسال گردیده شکر گذار میباشیم وما پیام دارای انگیزهٔ عالی صدراعظم را نیز استماع نمودیم .

دوم :

مانسبت بهشخصیت بارزسکرتر اجرائیوی و اعضای ایکافی در مورد مساعی خستگی ناپذیرشان جهت تحقیق بخشیدن اهداف ومقاصد این موسسهٔ شکی نداریم میخواهیم تا قدرانی خود را از کار ذیقیمتی از طرف مشاورین ومتخصصین مخصوصا پروفیسوراوری و پرو فیسور تری فین ودر عین زمان ازطرف مامورین بانك‌های مرکزی حکومات کشورهای عضو در راه تسوید پیشنهاد های راجع به توسیع تجارت و راهنمایی همکاری اقتصادی انجام شده ابراز بداریم .

سوم :

تجر بیات بیست سال اخیر نشان داده است که اگر قرار باشد مساعی کشور های در حال رشد که از طرف جامعهٔ بین المللی کمك میشوند مثمر ثمر گردد درك همکاری اقتصای جدیدی ضروری میباشد این ادراك عبارت از توسعهٔ تجارت و همکاری اقتصادی و انسجام امور منطقوی و منطقوی فرعی در بین خود کشور های در حال رشد میباشد.

چهارم :

پاکستان از این ادراك حمایت مینماید انکشور علاقهٔ شدیدی به انکشاف اقتصادی اینمنطقه گرفته ونقش راکه همکاریاقتصادی منطقوی دراینزمینه بازی میکند شناخته است برای رسیدن باین هدف پاکستان بصورت فعالانه در یك عده از پروژه های منطقوی مانند بانك انکشاف آسیائی و مو سسه منطقوی آسیائی سهمگرفتهاستالبتهماباایران و ترکیه و بعدا با اندو نیزیا در بین اولین کشور هائی شامل بودیم‌که تدارکاتمنطقوی را برای همکاری اقتصادی و انکشاف آسیا ابداع کرده اند .

پنجم :

در حال حاضر یکعـده از کشور هـای رو بانکشاف در آسیا افریقا و امریکایلاتین وجود دارند که با همکاری منطقوی سرو کار دارند سکیم های قابلتذکر درآسیا عبارتند از : ای . اس . ار . ای . ان . ای پی . ای . سـی . سـی . وار . سـی . دی . از بعضی از این سکیم ها نتایج عالی درامور مربوط بهسرویس های عمومی سرمایهگذاری های صنعتی سیاست تو لید ا نرژی و غیره بدست آمده است .

در مسایل تجارتی وپولی پیشرفت تـا اندازهٔ محدود بوده است در هر فرصتجهان روبه انکشاف تجر بیاتی جمع آوری کرده ودرین ساحهٔ جدید همکاری اقتصادی دروس گرانبهائی بدست آورده اند .

ششم :

یکی از دروس مهمی که گرفته آنستکه برای موفقیت همچو سکیم ها اول اینـکـه کشور های شرکت کننده باید معتقد شوند که مفاد حاصله به هر یك از آنها بزرگتر از هر مفادی میباشد که در صورت خـارج ماندن از این نوع سکیم ها بدست می آید.

دوم ا تخاذ سیاست های اقتصادیومالی مشترك بمنظور کنترول توزیع مفاد خالص و سوم وجود شبکـه کافـی ترانسپورت و مخابرات بین کشورهای عضو ضروریمیباشد این امر دیده خواهد شد که همچو ملحوظات سوالهای مهم سیاست عمومی راکهاغلبا به موضوع حق حاکمیت ملی که همیشه بـه سهو لت حلشده نمیتواند تما س میگیر د بمیان می آورد .

یك خواهش سیاسی درصورت عدم وجود انسجام بین کشور شرکت کننده معنیتمایل سیاسی رابرای همکاریدارد درصورت مقابله با هر مانع خواهش سیاسی بمنظور ازبین بردن تدارکات در باره قابل زیست ساختن از خواهش سیاسی کار گرفته خواهد شد همچنان این امر به معنی آنست که نـبایـد در معیار انکشاف کشور های شرکت کننده که به نوبهٔ خود تقاضا دارد تا همکاری در همچو ساحهٔ گونا گون که واقعیت عملی به همکاری مجوزه را تامین کرده نتواند فرق زیادی بوجود بیاید .

بناعلیرئیس وضع نامکملاقتصادیاتکشور های عضو منطقهٔ ایکافی ، اختلاف آنها ، مشکلات توازن تادیات شان وابستگی شان به کمك از کشور های مترقی اتکا آنها بـه نوع تجارت با کشور های مترو پولی تـن گذشته و فقدان تسهیلات ترا نسپور تی و مواصلاتی هر گونه سکیمی را در مـورد همکاری برای منطقه بحیث یك مشکلکاملا بزرگ تبارز خواهد داد .

هفتم :

اختلاف پراپلم ها که این منطقه با آن مواجه میباشند در شك و تردید و نگرانی هائیکه نمایندگان محترمی که دیروز بیانیه دادند منعکس شده است رئیس محترم هیئت سیلون بصورت درستی به انکشورها اشاره نموده که در مراحل انکشافی خود زیر بار قرضه ها مانده و شاید مجبور شوند تـا

عواید صادراتی خود را بمنظور کاهش بـار قرضه های خود تقلیل بخشیده و هم ازدیاد عواید صادراتی برای تزئید صادرات شان دردسترس آنها قرار نگیرد هیئت‌های محترم افغانستان و لاوس متوجه پرابلم های‌کشور های کم رشد گردیده و نسبت با اینـکـه مسودهٔ اصولی همچو کشور ها تامین هـای کافی فراهم کرده بتوانند اظهـار و ابـراز تردید کرده اند .

هشتم :

دوجنبهٔ دیگر مربوط به مسایلی نیز وجود دارد که درخور غور میباشد اول اینکه‌هرگاه تعهدات برای تدارکات منطقوی که متوجـه تمام حوزه ایکافی باشد خورسنه شود این امر برای بعضی از کشور ها‌که درسوحدات منطقهٔ ایکافی واقع شده و دارای رتبه های کمی بوده وشاید قدرت انکشاف تجارت‌را با کشور های خارج از حوزه داشته باشند مشکلات زیادی بوجود خواهد آورد .

در چنین وضعی طرح سکیم هائیکه مانع فراهم شدن روح تمایل و جریان امورشده یا آنرا بطریق دیگری منحرف سازد برای کشور های مربوط و تمام ممالك این منطقه زیان آور خوا هدبود . دوم تاجا ئیکه بخود منطقهٔ ایکافی ارتباط میگیرد تهیه سکیم برای همکاری تجارتی وپولی بدون شرکت کشور های بزرگتر و پر جمعیت تر آ سیب قبل‌از وقت بوده وبا شکست مواجه خواهدساخت .

نهم :

بناغلی رئیس روی همین دلایل است که هیئت من کاملا از همکاری منطقوی فرعـی که از طرف سکر تریت ایکافی بوجودآورده و در مسودهٔ اصول راجع به دسته بندی‌های منطقوی فرعی نیز به آن اشاره شده است وی دلایل که ذکر شد هیئت من روی این نظریه که همکاری منطقوی از نوع مجوزه در مسوده اصول صرف در چوکات تدارکات منطقوی فرعی امکان پذیر است ایستادگی میکند .

دهـم :

ما میخواهیم تاکید کنیم که اقدام‌منطقوی با در نظر گرفتن پرابلم های مشخص در زمینه تجارت نه تنها عملی و قابل اجـرا میباشد بلکه یك موضوع کاملا فوری نیز میباشد سکر تواجوائیوی در مورد پیشرفتیکه راجع به طرح و عملی ساختن یك تـعـداد زیاد سکیم های محکم همکاری اقتصادی در داخل منطقه حاصل شده واپور داده است میخواهیم که بوی نسبت به وسعت ودور نمای فعالیت هائیکه از طرف سکـر تریت ایکافی تعهد شده تبریك بگوییم .

مایکباردیگر خودرا با وزیر محترم‌سیلون درین مورد که میگویند سیاست مربوط بـه اجناس تجارتی وکشتی رانی دارای اهمیت قاطعی برای کشور های این منطقه میباشد مـــوا فق ا علام می نمائیم ما ا حسا س میکنیم که هرگونه مساعی باید از طر ف سکرتریت ایکافـی جهت ارتقا اقـدامـات بین المللی و خارج از منطقه برای تثبیت قیمت های اجناس به معیار های قابل جبران یا ئین آ وردن قیمت هاازراه‌تولیدات کافی تر و تزئید مصرف نمودن تولیدات اولیـه در کشور های در حال رشد و مترقـــی صورت بگیرد .

یازدهم :

مسئله کشور های کم رشد درخور غو ر مخصوصی میباشد این امر امروز فـوریت زیادی دارد در هر سکیم همکاری تجا و تی با پـو لی خو ا ه منطقوی یـا شد و خواه مـنطقو ی فـــر عـی بـــا ید مشکلا ت و گرفتاری های خصوصی کشور های کـم رشد در نظر گرفته شود تا جائیکه به‌مسئله ترانزیت و سا یر مسایل مر بوطهٔ آن‌ارتباط میگیرد نیز باید این موضوعات قابل قبول باشد .

دوازدهم :

بناغلی رئیس مفاد همکاری درساحهٔ پولی واضح است ما از کاری که درمورد تدارکات سکیم های استوار برای اتحادیهٔ کلیرنگ و بانك ذخیره صورت گرفته تمجید میکنیم عملی سا ختن این سکیم ها به تو فق‌وسیع در بارهٔ مسایل تجارت و پولی ارتباطدارد.

سیزدهم :

بناغلی رئیس شما موافق خواهید بود که منطقهٔ مربوطه ما و پرابلم هائیکه مادار یم معین و پیچیده میباشد این پرابلم هانه تنها مستلزم غور و آزمایش بیشتری درعمق آنها میباشد بلکه اقـدامات قابل قبول را از طرف حکومات مربوطه نیز ایجاب مینماید بااین‌وضع این‌نظر به هیئت من میباشد که باید در سکرتریت ایکافی کار مزیدی ودر صورت لزوم با کمك متخصصین بین المللی براساس ملحو ظا تیکه ا ز بحث جـلسهٔ فعلی بوجود می آید قبل از آنکه تدارکات شکل فارمولی را بخود گرفته و به تصویب برسد صورت بگیرد .

متن بیانیهٔ نمایندهٔ سنگا پور :

قبل از آنکه در مورد را پـور پیشرفت تبصره کنم اولا میخواهم با استفاده ازین فرصت به نمایندگی از حکومت سنگـاپور مـراتب قدردانی خود رانسبت به مساعـی دارالانشائی ایکافی‌درآماده کردن بسااسنادی که درین جلسه رو بـروی ما قـرار دارد ابراز بدارم .

روز نامه ها بدون شك در راه مباحثات سهولت بوجود خواهند آورد . ضرورت برای‌همکاری منطقوی برای‌پیشرفت اقتصادی نباید بیش از حد مورد تاکید قرار بگیرد .

از آخرین جلسهٔ گذشته وزراء که دوست دوسال قبل دایر شد و چنین معلوم میشود که پیشرفت ز یادی درسا حهٔ تطبیق‌پروگرام کار برای انکشاف متحد ا لشکل همکار ی منطقوی حا صل شده ا ست من تذ کرات عمومی در مورد ا نکشاف تجارت بعمل‌خواهم آورد ا ما و قتا که به مادهٔ پنجم ا جـند ا میر سم یك‌تبصره را در مورد پیشنهادات همکاری مالی و تجار تی بخو د محـفـو ظ میدارم . مر کز ا ر تقای تجارتی ایکافی بدون خلل و مانع بکار خود ادامه دا د ه است .

بسیاری از ممالکی که از کور سهـا ی تر بیوی در مورد تجارت و فنون ار تقا ی صا درات تو سط این مرا کز مستفیدگردیده اند سنگاپور یکی از آنها ست .

خدمات مشورتی که توسط این مر کز تهیه شده نیز قا بل تحسین است .

دو مین ننداز تون بین ا لمللی تجارتی آ سیائی قسما مو فقیت خودرا مر هون این مر کز میداند که باعضای خود درآن موسسه کمك نموده و در سهم گیری شان درتنداز تون همکاری کرد . با کمك های متدا وم ازجانب این مر کز سو مین نما یشگاه تجار تی‌آسیا نیز بـا یـد عین د ر جـهٔ مو فقیت را نصیب شود .

اقدام مشترك درساحهٔ تو لیدات مو ا د او لیه در حقیقت یك کار منطقی است بنفع مشترك کشور ها خوا هد بود اگرمسا عی مجمو عی تو لیدات و مار کیتنگ مواد اولیه آنها مبذول گر د د .

مطالعه روی هم آ هنگ سا ختن پـلا ن منطقوی وامکانات همکاری د ر سا حـــه محصو لات را بر شروع شده است . د ر جائیکه سا حه های چنین همکاری و جـو د دارد سنگاپور حمایت خودرا و عده میدهد .

در مورد ا نکشاف ز یر بنای تجا ر تی باید گفت که ا فق‌وسیعی برای همکا ر ی در تمام جنبه های ترا نسپور تی ومواصلاتی و جود دارد . لازم ا ست برای بـهـبو د تسهیلات کشتی رانی و پخش فنون ورموز کشتیرانی درین حوزه کوشش بعمل آید .

هنوز کار ز یادی با قیست تا در مو ر د کشتیرانی ا نجام شود . مسرت آور ا ست که می بینم یك سیستم متحد ا لشکلی برای جمع آوری معلو مات در مورد کشتیرا نی توسط مر کز خد مات ا طلاعات و مشو ر ه های مربوط به کشتیرانی ا نکشاف داده‌شده ا ست .

صرف بر ا ساس معلو مات و اطلا عات مو ثق ا ست که مطا لعات و تحقیقات مفید و بجا میتواند صورت بگیرد دارالانشاء باید در پیشنهاد دادن حق ا و لیت به مطا لعات در مورد خصو صیت های قلت مو جو د ه کشتی ها مقتضیات‌لازمه‌کشتی‌رانی‌راازپلا ن های توسعه کشتی رانی های ملی مــورد تا یید و حما یت قرار بد هد .

همچنان مر کز ا طلا عات و خد ما ت مشورتی کشتیرانی باید در تد ویر کورس های کشتیرانی ا قتصادی و پا لیسی های

اداری بر یك ا ساس منظم موردپشتیبانیقرار داده شود .

یاد آ وری میشود که این مرکز با ین جهت قد مهای بر میدارد و همچنان دا یـر سا ختن کور سهای هنوزهم اختصاصی تری را محل مطالعه قرار مید هد .

کذا برای همکاری منطقوی در سا حــه انکشاف بنادر ضرورت ا حسا س میگردد .

سنگاپور ا قدا می را که بمنظور تاسیس یك ا نستیتوت منطقوی بنام ادارهٔ بنا د ر تا سیس شده و همچنان از ا مکان بهبود پرو گرام ملی تر بیوی برای بنا در باعلاقه خاطرنشان میکند .

بهبود و ا صلاح تسهیلات تیلی کامنیکشن جنبه مهم د یگر ا نکشاف تجار تی ا ست سنگا پور یکی از دوازده کشور سهم‌گیرنده در پرو ژهٔ ا یکافی برای مطا لعات و تحقیق امکانات تا سیس یك شبکه آ سیا یی تیلی کا منیکشن میبا شد .

تا سیس یك تیلی کا منیکشن آ سیایی نیز به منفعت مشترك تمام اعضاء شا مله میبا شد .

توریزم هنوز هم سا حه مهم دیگریست که طی آن همکاری منطقوی باید تشو یـق یابد .

سنگاپور از پیشنهاد برای یك مطا لعه و تحقیق در ا طراف ا مکانات ا نکشا ف یك مأ ستر پلان برای تو سعه تو ر یز م در حوزهٔا یکافی‌پشتیبانی داشته وبارضایـت یاد آ وری میکند که دارالانشاء قد مها ی برای آماده کردن یك ا ر زیابی مقد ما تی بر داشته ا ست .

همکاری منطقوی در ساحه ا نـکشا ف صنعتی هنوز پیش میرود که بیشتر مر هون دارالانشاء مو سسهٔ یو نیدو (یو،ان،دی،او) و ساز مان ای ، دی ، سی ، میبا شد .

پیشرفت سر یعی‌که‌درکار آماده کر د ن مطا لعات و تحقیقات و سر وی ها برا ی انکشاف صنعتی بعمل آ مده نیز یاد آ وری میشود .

بسیاری از کشور های عضو موا فقاتی را برای تا سیس یك مو سسه آ هن و فو لاد جنوب شرق آسیا عقد کرده اند هدف این مو سسهٔ بهبود تکنا لوژی آ هن و فو لا د و پیشبرد همکاری منطقوی در تمام ساحات انکشاف آ هن و فو لا د خوا هد بود .

سنگاپور افتخار دارد که بحیث محل این مو سسه ا نتخاب شده است و مقد ما ت و سایر تسهیلات لا ز مه آ نرا فر ا هـم خوا هد کرد .

برای من غیر ضروری ا ست که درینجا ا همیت مرا قبت ر شد نفو س را تا کید نمایم وسعت سریع نفو س بعضی‌ازمساعی مارا برای ا نکشاف ا قتصادی عقیم میسازد.

معذالك بصورت مسلم مسرت آورست که دار الانشای ا یکافی یك شعبهٔ نفو س رادر چو کات دار الانشاء بمنظور ر سید گی‌بهمه مسایل مر بوط به تکثر جمعیت تا سیس نموده ا ست .

حکومت من تااندازهٔ در مرا قبت وکنترول سر عت ا فزا یش نفو س مو فقیت حاصل کرده ا ست .

ما خوشبخت هستیم که نظر یه پلا نهای فا میلی بخوبی در کشور من قبول شد ه است برای بر خی د یگر از کشور هــا ی حو ز ه مسا عی دا منه داری بدون شك‌باید برای تا مین پذیرش ا ین نظریه مبذ و ل گر د د .

مراقبت سر عت ر شد نفوس یـگـا نه وجهه پرو بلم جمعیت ا ست بسیاری ا ز جنبه های است که باید محل مطا لعه قرار بگیرد . مطا لعا تی که توسط دارالا نشاء صورت گرفته و هم ز یر د ست است د ر قسمت ارزیابی و تحلیل ا حصا ئیه نفوس فرع ملی شورای بشری تعلیم و تر بیـه همه به کشور های عضو در تطبیق پالیسی ها و پرو گرام های شان برای نفو س کمك بزرگی خوا هد کرد .

در قسمت همکاری منطقوی در سا حـه بر نا مه های ا حصا ئیوی جالب ا ست یاد آ ور شویم که‌انستیتوت‌احصائیه گیری آسیایی هنوز و جود دارد .

پروژه و ریسرچ در میتود های احصائیه گیری دارای ا همیت او لی و مساعی پلا ن گذاری ما محسوب میگر د د .

کشور های عضو از کور سهای تر بیوی که تو سط ا نستیتوت مذ کور دایر میشود مستفیض خوا هند شد . میخوا هم اضا فه

کنم که تطبیق فوری یك پرو گرام تربیوی در ساحه یك کا مپیو تر منطقوی ز یاد مورد تمجید و قدر دانی قرار خوا هد گر فت .

متن بیا نیهٔ بناغلی ر ئیس هیئت‌نمایندگی سیلون :

بنا غلی ر ئیس ، جلا لتمابان ، نمایندگان محترم :

اجازه بد هید بااظهار ا متنان از حکومت افغانستان نسبت به پذیرایی گرم وصمیمانه که بما نموده است آغاز بکلام نموده مراتب مسرتی را که از اقامت درین شهر قشنگ و تاریخی کابل بما د ست داده ا ظـهـار نما یم :

اجازه بد هید مراتب قدر دانی عمیق‌خودرا ا ز تـر تـیـبـا ت فـو ق ا لـعـا د ه که توسط دارالانشای ا یکافی برای ا ین کنفرانس گرفته شده ابراز بدارم .

برای من جای‌بسیار مسر ت است‌به‌جناب شما از ا نتخاب تان بحیث ر ئیس تبر یك گفته وما میدانیم که تجارب و سیع شمـا در رهنمائی ماطی این جلسات سو د منـد خوا هند بود .

همچنان میخو ا هم با ا ستفا ده از ین فرصت نمایندگان محترم را از ا ینکه کشور مرا ا فتخار بخشیده و مرا بحیث معا و ن ر ئیس کنفرانس بر گزیده ا نـد تشکـر نما یم .

بناغلی ر ئیس !

اینك با عطف تو جه به مسایل ا صلی مقابل این کنفرانس باید گفت که منافعیکه همکا ر ی منطقوی می تـو ا ند بو جو د بیا ور د ازمدتهاقبل بایـسنطرف مـو ر د نظر ا عضای ا یکافی‌بودهو ومن فکر نمیکنم که تو ضیحی در زمینه ضروری با شد مـا مستشعریم که بسا از پیشنهـا دا تیکه برای همکا ری اقتصادی بین کشور های منطقـه محل بحث قرار گرفته طی سا لها ی گذشته تحت مذاکره بوده ا ست و بسا از تنظیمات عملی قبلا جا مه تحقیق پو شیده ا ست . در بین طر حها وپلان ها ئیکه حتی امروز مفاد حا صله از همکاری‌نزدیك‌منطقوی‌راثابت میسازد جا معه کشور های مو لد تار یال شاهراه آسیایی شبکهٔ همکاری نسبی لیمه منطقوی پروژه ا نکشاف حو ز ۀ میکا نگك موسسهٔ ا حصا ئیه گیری آ سیا یی وبانك انکشاف آسیایی تنها چند مثا لی محسوب میشود .

پیشر فتی که در تمام ا ین جهات حاصل شده هنوز بیشتر مفاد عملی را که از راه مطا لعه وپروبلم های مشترك حو ز ه توسط موسسهٔ چون ا یکافی توام ا قدا مات مناسب بعدی حا صل شده میتواند ثابت سازد . درینجا می خوا هم ابراز بدارم که بعضی او قات حتی جا ئیکه منا فع‌اقدا مات‌همکاری مشترك بسویه منطقوی مشهود است فقدان تماسهای منظم در موارد سیاسی جلو راه تصویب پلانها و طرح های ا ساسی ر ا می گیر د .

بنابران می خوا هم پیشنهاد نما یم که ضرورتی برای جلسات و مجا لس تبا د ل افکار و نظر یات بیشتر خا صه درسا حهٔ اقتصادی بسو یه عالی و جود دارد .

مادر ینجا بخا طری گرد آ مده ا یم تـا پیشرفت پلانها ی مو جوده را بر رسی نماییم و قسما بلحا ظی ا جتماع کر د ه ایم تا اساسات پلانهای و سیع تر همکاری ر ا که هنوز هم بصورت درا ما تیك بتوا نـد ضریب ا نکشاف را در حو زهٔ ا یکـا فی تغیر بد هند مطا لعه و در صورت ا مکا ن فرو بگذاریم .

قابل‌یاد آوریست‌که اگر چه پیشنهادا ت جدید که قرار ا ست درینجا تحت مطا لعه قرار بگیرد منتهی به ا نحراف وانصرا ف از حو زهٔ ایکافی میشود ما خودرا باقلمرو های غیر متعارفی که عین چنین پلا نهـا مو فقانه در آن تطبیق شده ووا سطه های مو ثری برای تحو ل ا قتصادی سا یر نقاط جهان بوده اند مشغول نمی سا زیم .

معذالك ما هم چنان با ید از مشکلا ت مر بوط آگاه با شیم برای پلانها وطرحهائیکه تحت غور قرار داشته و ممکن تصو یـب و بمو فقیت تعقیب شود لازم ا ست بگوئیم که باید سهم گیری منصفا نه در منا فـع آن بین کشور های شا مله مرا عات شو د این ا مر نه تنهاباید درمورد منافع بیـن کشور های روبانکشاف‌وانکشاف‌یافته‌مراعات شود بلکه در بین خود ممالك رو با نکشاف

نیز مرعی الاجرا قرار بگیرد .
به همین د لیل ا ست که کشور هـــای در حال انکشاف فعلا در مرا حل مختلفه صناعتی شدن و تحول ا قتصادی قــرا ر دا ر ند .
بنابران به تاسی از پرنسیپ امتیا زات مضبوط یا لمثل و متقا بله بین کشور های شا مله گمان نمی رود منتج به بیلانس و موازنهٔ ما حاصل خا لص گردد .
ازباب مثال ا گر ممالك بیشتر صنعتی شد ه وکـمتـر صنعتـی شده مجـبور شــو ند صــا درا ت خـو د را تــا یکد ر جه مساوی آ زاد تر کنند پس بصورت عمومی سهمگیری در منافع حا صله ازتوسعهٔ تجارت یقینا به کشور های نسبتا انکشا ف یافته تر بیه گروه ممالك رو با نکشاف تعلق خوا هد گر فت .
در مورد پیشنهادات تسوید شده دربار هٔ توسعهٔ تجارت منطقوی که مقابل ما قراردارد با ید گفت که ما از رو حیه که تحت آ ن این پیشنهاد چوکات بندی شده ا ستقبا ل شایان میکنیم ودر مرا مها ئیکه ا یـــن پیشنهادات برای حصول آن طرح شده است شریك هستیم . معذالك بعضی تعدیلات برای اینکه شرایط عملی هر یك از کشور هـــا مراعات شده باشد لا زمی معلوم میشود لیك نکتهٔ خا صی که ما به آن عطف تو جهداریم اینست که چندین کشور درحال ا نکشا ف این حوزه فعلا قسمت مهم تو ریدات ا صلی خودرا از منا بع خارج براساس شرا یط مساعد تا د یاتی بد ست می آ ورند .
ا گر ممالك روبانکشاف قـــرار بـا شد مجبور شوند تا سهـم واردات خـودرا ا ز کشور های شا مله ازد یاد بخشند شرایط آنها با ید تضمین کند که تسهیلات حاضره تادیاتی از منابع قبلی با منابع کا فی ا ز داخل حوزه تعو یض شده باشد . ملا حظه آشکا ر د یگر ی که من میخوا هم تـــوجه شمارا به آن معطوف بدارم آنست که چندین کشور درحال انکشاف مکلفیت های سنگین از نا حیه دیون خارجی دارند و نا گز یر خوا هند بود مازاد صا دراتی خودرا درآینده برای ر فع بعضی ازین مکلفیت های قرضوی تخصیص بد هند .

بنا بر آن مهم‌است‌که‌هرپلان وطر حیکه برای تو سعه تجارت حالا تصویب میگر دد نباید مانع آن شود که این کشور هامکلفیت های قر ضوی خودرا بپر دازند .
درین مر حله من درمورد پیشنهاد راجع به دسته بندی نیمه منطقوی کشور هـــا ی رو بانکشاف حوزه تبصره ندارم ما در مورد سوال اندازه نز د یکی و همبستگی قا بل تائید و در مورد مسئا له ا شتراك هر دسته بندی خاص به آن فراغ نظر خود ر ا حفظ کرده ایم .
معذالك بطور خا ص تا ئید مینما ئیم که امکان و مفاد عملی پراه ا ندا ختن سر مایه های متممه در کشور های مختلفه یك فر ع منطقه بصورت کلی یك ما رکیت منطقه‌فرعی را به و جود میاورد .
من به مفکوره ا ختصا ص ممالك از لحاظ تو لیدات صناعتی بین کشور ها بخا طرر شد صنایع و تو سعه تجار ت ا همیت وطر فیت زیادی مید هم .
من مخصو صا و جدا پیشنها دات را جع به همکاری نیمه منطقوی‌رادرساحهٔ ترانسپورت و کشتی رانی تائید مینما یم ما فکر می کنیم که بسا از کشور های در حال ا نکشا ف تجربهٔ مشترکی درین مورد دارند که‌بصورت معکوس از عدم کفایت قدرت ، چانه ز دن در مواردی چون کرایهٔ حمل و نقل متا ثــر میگر دند . ضعف قدرت چانه زدن صر ف میتواند با مهیا سا ختن تسهیلات کشتی‌رانی جبران شود ا کنون با عطف تو جـه بـــه پیشنهاد ا ت مالی حکو مت من پیشنهادات مربوطه به تا سیس یك ا تحادیه کلیر نگ آسیایی را مفید میدا ند .
ما اینرا بحیث یك قدم ا ساسی بسوی تا سیس منا سبات نز دیکتر بین کشو ر های حوزه ا یکافی دانسته و مخصو صا آنرا حر کت مهمی بسوی همکاری مفید درساحات مالی وو جهی می پنداریم .
در نتیجه می خوا هم مراتب قدر دانی زیاد خودرا از طرز ا جراآت‌سکرتراجرائیوی ایکافی در مطرح کردن این پیشنها دا ت و اجرای صلا حیت لازمه که تو سط شورا ی وزیران به سو مین جلسه کنفرانس منعقده بنکاك داده شده ابراز بدارم .

کنفرانس ا یسکا فی

در ختم جلسه قبل‌از ظهر همین رو ز شاغلی او نیون سکر تر جنرال ا یکا فی به جلسه کنفرانس شورای و زیران‌پیشنهاد کرد تا کمیته برای فیصله نا مه های‌کنفرانس شورای و زیران کابل تعیین گردد .

نمایندهٔ سیلون ، دو کتور عبد ا لحکیم طبیبی سکر تر جنرال هیئت ا فغانی‌رابحیث ر ئیس کمیته فیصله نا مه های کنفرا نس وشاغلی و فا معین وزارت تجارت ا یرا ن ومعاون هیئت ایران رابه حیث معاون کمیته پیشنهاد کرد که ا ین پیشنهاد ا ز طر ف ر ئیس هیئت نما یندگی ا ندو نیز یـــا تائیدگردید. دکتورطبیبی‌ضمن‌اظهارتشکر ا ز نمایندهٔ سیلون‌و نمایندهٔ اندو نیز یا برای انتخاب وی به حیث ر ئیس کمیته فیصله‌نامه های کنفرانس ا ظهار تشکر نموده گفت که من این حسن نظر نما یندگان محتر م ر ا حسن نیت آنها به کشور خود تلقی میکنیم. دو کتور طبیبی ا فـــز و د ا مید و ا ر م بـــه همکـا ر ی مـــعاون هیئت نما یندگی ایران در انجام این کار موفق گردیم .

همچنان شاغلی وفا معاون هیئت‌نمایندگی ایران از انتخاب وی به حیث معاون ایـــن کمیته از نمایندگان سیلـــون اندونـیز یه تشکر نمود .

همچنان در جلسهٔ ۲٦ قو س شا غلی ناراسیمان طی بیانیهٔ کوتا هی گفت من به حیث یك آسیا یی بیاد میاور م که پنج‌قرن قبل اروپا از آسیا مسا عد ت میگر فت و پنج قر ن بعد کشور های آسیا یی نیازمند کشور های پیشر فته میباشد ولی امیدوارم که پنجاه سا ل بعد مشکلات کشور هـــای آسیا یی مر فو ع گردد .

همچنان شاغلی وفا معین وزار ت‌اقتصاد ایران پیشنهاد کرد تا بعد از جلسهٔ کا بل یك گرو پ متخصصین تشکیل گردد تاراجع به فیصله های کابل مطالعا تی انجا م‌دهد.

بعضی روسا واعضا ی هیئتها ی‌نمایندگان کنفرانس شورا ی ایکا فی ضمن اقا مـــت شان در کابل در حالیکه دوکتور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانی در دهلی و سکرتر جنرال هیئت افغانی در شورای‌وزیران‌ایکافی دوکتور امان الله رسو ل عضو هیئت‌ایکافی با ایشا ن همراه بود روز ۲۷ قوس ازآثار باستانی هده در جلال آباد دید ن کردند .

هیئت وزیران ایکافی در فار م هـــده از طرف دوکتور محمد ناصر کشاورز رئیس عمو می انکشا ف وادی ننگر هار و دوکتور شاهی با ی مستمند ی مدیر عمو می باستان شناسا یی و حفظ آبدا ت تار یخي وزار ت اطلاعات و کلتور و دیگر منسو بین ریاست عمومی انکشا ف وادی ننگرهار پذیرا یـی گردیدند .

موقعیکه هیئت وزیران ایکا فی از مو زیم هده دید ن میکردند . دوکتور مستمند ی در هر قسمت به ایشا ن توضیحا ت میداد .

هیئت وزیرا ن ایکا فی بعدا در دعو ت چاشتی که از طر ف دوکتور محمد اکبر عمر وزیر تجار ت به افتخار شا ن در با غشاهی جلال آباد ترتیب یافته بوداشتراك‌ورزیدند. هیئت عصر همان روز بکابل مراجعت کردند

جلسهٔ کمیتهٔ تسو ید طر ح پیشنهادشده اعلامیهٔ کابل در بارهٔ همکار ی اقتصا دی آسیا تحت ریاست دکتور عبدالحکیم طـبیبی سکر تر جنرال هیأت افغانی در کنفرانس شورا ی وزیرا ن ایکا فی منعقدهٔ کابـــل ساعت پنج وبیست دقیقه بعد از ظهر ۲۷ قوس در تالار بزرگ هوتل بین المـــللی انتر کانتیننتال دایر گردید .

کمیتهٔ تسوید وطر ح اعلامیهٔ کابل دربارهٔ اقتصاد وانکشا ف آسیا هما ن شب تاساعت سه صبح به جلسهٔ خود ادامه داده ورو ی طرح مذکور نظریا ت خود را ابراز کردندبه اساس تصویب مور خه ۲٦ قوس همه اعضای شاملان کنفرانس در مورد این طـر ح در جلسا ت اشترا ك داشته ونظریا ت خویش را ابراز کردند .

جلسهٔ شورا ی وزیرا ن ایکا فی ساعت ۱۲ ظهر ۲۸ قوس بریاست شاغلی عبدالله یفتلی معاون اول صدار ت ورئیس کنفرانس شورا ی وزیرا ن ایکا فی در کابل ورئیس هیات افغانی دایر گردید .

در ین جلسه مسودهٔ اعلامیهٔ کابل دربارهٔ انکشا ف همکار ی اقتصاد ی آسیا که از طر ف کمیتهٔ تسوید بریا ست دکتـــور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانی در دهلی وسکرتر جنرا ل هیا ت افغانی با همکاری دکتور وفامعین وزار ت اقتصاد ایرا ن‌تدوین

گردیده وقبلا در جلسا ت مختلف کمیسیون تسوید مشتمل بر همه اعضا ی جلسهمورد تحقیق ، غور وتعدیل قرار گرفته بودازطرف رئیس جلسهٔ قرائت گردیده ومورد تائــــید قرار گرفت .

در ختم تایید اعلامیهٔ کابل از طر فـهمه هیأت های اشترا ك كننده در ین جلسه به مناسبت علاقه خاص اعلیحضر ت معـــظم همایو نی وپیا م الها م بخش شا ها نــه واز اینکه ذات شاهانه روسا ی هیأت هارا در قصر چهلستون به حضور پذیر فته اند اظهار سپاسگذاری نموده واز افتتا ح این مجلس توسط بناغلی نور احمد اعتما دی صدراعظم واستقبا ل از بیانیهٔ شا ن اظهار تشکر کرده واز بنا غلی یفتلی رئیس جلسه ودکتور عبدالحکیم طبیبی رئیس کمیتهٔ تسوید وسکرتر جنرا ل هیأت افغانی و از دکتور امان الله رسو ل رئیس احصائیه و پلا ن وزار ت تجار ت و عضو هیأت افغا نـــی وآمر ارتبا ط درین کنفرانس واعضـــا ی همکار وی اظهار تشکر کرده واز اونیو ن واعضای سکر تر یت ایکا فی نیز باقدردانی یادکرده گفتند که ا علا میهٔ تاریخی کا بل فصل دیگر ی در ساحهٔ همکار ی هـــا ی منطقو ی وارتقا ی سویهٔ اقتصا دی آسیا باز خوا هد کرد و بحیث یك سند باارزش وتاریخی در ریکارد فیصله نامه ها ی‌ایکافی ثبت خوا هد شد .

اعلامیهٔ کابل

بادر نظر گر فتن فیصله نامه مجمع‌عمومی در بارهٔ ستراتیژی انکشا ف بین المللی‌برای دو مین دههٔ انکشا ف ملل متحد که دربیست وپنجمین اجلاسیهٔ آن به تصویب رسید و تصمیم ممالك رو به انکشا ف و متر قی را برای دوام مساعی شان در جهت تعمیل پلان ها برای توسعه تجار ت همکار ی اقتصادی واتحاد منطقو ی بین کشور ها ی رو بــه انکشا ف که توسعهٔ نسبی تولید وتجار ت را به حیث سهم بر جسته بسو ی نیل به اهداف مجوزه دو مین دههٔ انکشا ف ملل‌متحد تسریع مینما ید پشتیبا نی میکند .

با تایید مجدد فیصله نامه راجـــع بــه ستراتیژی همکار ی متحدانه منطقو ی که در سو مین کنفرانس همکار ی اقتصـــا دی آسیا یی به تصویب رسید واهمیت بزرگی به پیشنهاد ها ی توسعه تجار ت بین‌الحوزهٔ وتاسیس ترتیبا ت ضرور ی تادیا ت برای تقویهٔ مسا عی توسعه تجار ت قایل‌گردید .

با ملاحظهٔ پیشر فت حاصله در تعمیل سفار شا ت وپرو گرام های مصو بهٔسومین کنفرانس وزرا در بارهٔ همکار ی اقتصا دی آسیا یی به ارتبا ط اقدا م مشتر ك درساحهٔ تولیدا ت او لیه همکار ی درساحهٔ کشتی رانی وسایر ساحه ستراتیژی برا ی‌همکاری متحدانه منطقو ی .

باشنا سایی سهم جلسه مامورین حکومتی وبانك مرکزی در بارهٔ تجار ت و همکار ی پولی منطقو ی برای همکار ی منطقو ی در تجار ت و سا حه های پولی ونیزباقدردانی از اساس تخنیکی که برا ی جلسه از طرف دارالانشاء ایکا فی به همکار ی باکارمندان صندوق وجهی بین المللی دارالانشاءکنفرانس تجار ت وانکشا ف ملل متحد پرو گرا م انکشا ف ملل متحد کمیسیو ن اجتماعا ت مهیا گردیده .

با در نظر گرفتن این ملحو ظ ابتکار و مساعی اعضای منطقوی ایکا فی در تعمیم همکاری پولی وتجار ت در آسیا وشر ق‌دور هنوز بسیار از نصب العین سترا تیـــژی متحدانه برای همکار ی اقتصادی بعیداست.

با ملاحظهٔ ابتکارا ث و مسا عی کشورهای روبه انکشا ف ایکا فی در تعمیم تجار ت وهمکار ی پولی در آسیا وشر ق دور در جهت نیل به اهدا ف دو مین دههٔ انکشا ف ملل متحد .

باملاحظه مزید اینکه تر تیبا ت نیمــه منطقو ی برای همکار ی اقتصادی هم اکنون

كنفرانسا یسكا فی

در آسیا بوجود آمده است وترتیبا ت نیمه منطقو ی بداخل یك چوكا ت عمو می نیمه منطقو ی به پیمانهٔ ممكن یكی از مهمتر ین وعملی ترین وسایل تحقیق یافتن اهدا ف ومرام های انكشا ف را تشكیل مید هد .
باشناسا یی ضرور یا ت برای تسهیلا ت لازمه ترانزیتی برا ی ممالك محاط بهخشكه ومشكلات در تعمیم انكشا ف اقتصادیكشور های كم رشد در ین منطقه با ملاحظـه نظریا ت مختلفیكه راجع به مسوده اعلامیه های عمده برای توسعه تجار ت در ینكشور های رو به انكشا ف حوزه ایكافی وبرا ی دسته بند ی های نیمه منطقو ی مسـوده ارشادا ت برای تاسیس اتحادیه كلیرنگ آسیا یی ومسوده خطو ط اساسی بـرا ی تاسیس ریزرف بانك آسیایی در جلسـهٔ ماموران حكو مت وبانك مر كزی تهیهگردیده.
با این مشاهده كه بعضی كشور هاعلاقه شانرا به اقدا م با كار مزید در ساحهٔتجارت وهمكاری پولی بر اساس خطو ط مشـی اساسی های فوق ابراز علاقه كرده اند .
بادر ك لزو م بیشتر به شمو ل ایـن گونه بر رسی ها وتعدیلات اسا سی وخطوط فوق الذكر كه برای تضمین اشترا ك وسیع تر لازم افتد .

اول – در ساحه تجار ت و همكار یپولی فیصله میكند كه :

الف : یك كمیته مقد ما تی مر كب از نمایند گا ن اعضا ی منطقو ی و كشورهای عضو مشتر ك ایكا فی كه در تاسیس اتحادیه كلیرنگ آسیا یی علاقمند باشند تشكیلدهد تا خطوط مشی فوق الذكر را مزیدا بررسی نموده وبین خود ها روی یك موافقتنا مهدر بارهٔ مواد وشرایط قابل قبول آنها بمنظور تاسیس سریع چنین اتحادیه مذاكره كنند .

ب : یك كمیتهٔ بین الحكو متی مر كب از نمایند گا ن كشور های عضو منطقو ی و مشتر ك ایكا فی كه در ابتكار پرو گرا م توسعه تجار ت برای اینگو نه بر رسی ها و وارد كرد ن چنین تعدیلات به اسا س مربوطه علاقمند باشند وسایر مسا یل لازمه تخنیكی وعملیا تی را برا ی تعمیل سریع پروگرا م توسعهٔ تجار ت اجرا نما یـند تاسیس كند .
از كشور های عضو و مشتر ك ایكافی كه در تاسیس ریز رف بانك آسیا یـی علاقمند باشند دعو ت میكند تا خطو طمشی تاسیس چنین بانك را مزیدا بر رسی نموده ودر صور ت لازم دید مواد و شرایط تاسیس آنرا مطالعه وپیشنهاد كند .

از سكرتر اجرائیه ایكا فی تقاضامیكندكه:

۱ – باكمیتهٔ مقد ماتی فوق الذكر وكمیتهٔ های بین الحكو متی كمك و خد مت نموده و جلسا ت آنها را دایر ومذاكرا ت را طبق ضرور ت تنظیم نماید وكنفرانس هـای صلاحیتدارا ن ونما یندگا ن ذیصلاح با نك های مركزی وموسسا ت پولی را منعقدنماید.

۲ – مطابق هر پروگرا م امداد تخنیكی و مالی پروگرا م انكشا فی ملل متحدصندوق وجهی بین المللی كنفرانس تجار ت وانكشاف ملل متحد بانك انكشا ف آسیا یی و نیز كمك های كشور های همكار را در انجا م وظایف فو ق جستجو نماید .

صمیمانه اظهار امید میكند كه كشورهای انكشاف یافته به تما م این مسا عیحما یت قلبی خود را ابراز دارند .

دوم – در مورد سایر پرو گرا م هـا تحت ستراتیژی متحدا نه از كشور ها ی عضو ومشتر ك حوزه در همـكار ی با دارالانشاء ایكافی :

۱ – تعمیل پروگرام های همكاریمنطقوی مربوط به اجزا ی صنعتی سترا تیژی رادر پرتو اطلا عا ت قبلی كه برا ی این جلسه تهیه شده وبر وفق فیصله نامه ۹٤ (۲۵) ایكا فی تحت عنوان دو مین دههٔ انكشا ف فیصله نامه یكصد وسه (۲٦) تحت عنوا ن بیست و پنجمین سالگرد ملل متحد وفیصله نامه و اعلا میه مصو به دومینجلسهكنفرانس صنعتی سا ختن آسیا یی .

۲ – هم آهنگ ساختن اقدا ما ت رابرای استقرار قیم امتعه وبرا ی دفاع از منا فـع تولیدا ت آسیا یی در بازار هایبینالمللی .

۳ – اعطا ی هر گو نه كمك ممكنه را به كشور ها ی محاط به خشكه این حوزهبرای استفاده از حق دست داشتن در بحر وتهیه تسهیلات بندر ی و ترانسپور تی رسمیات ساده وحداقل گمر كی ، كرایه مناسب حمل ونقل وترانزیت هوایی وراه های خشكه .

٤ ـ معامله مناسب را با واردات ازکشور های کم رشد در بین مما لك رویه انکشاف در قسمت موانع تعر فو ی وغیر تعرفو ی .

٥ ـ ممانعت از منازعا ت بین دوکشور حوزه که به علایق کشور سو م تاثیر منفی داشته باشد .

٦ ـ حمایت مطالعا ت ایکا فی را بمنظور تشخیص ظرفیت های اقتصا دی حوزه های دنیای بین المللی ونیز اقدا ما ت جار یه برای طرح وانسجام پروگرا م های طویل المد ت انکشا ف برای حوزه سفلی میکانگ.

٧ـ دادن اولیت را به طر ح یك پروگرام موثر برای کنترو ل طوفان و صد ما ت ناشی از سیلاب ها .

٨ ـ ادامـــه کـمك را بـه انکشــــا ف تسهیلات بین المللی برای تعمیم تو سعه تجار ت بین المنطقو ی از قبیل آنها ییکه طبق پلان شاهراه آسیا یی پرو گرا م های شبکه تیلی کمونیکشن و خطو ط آهن واعطای اولیت را به نایل شد ن به پیشر فت بر جسته در اثنا ی جبهه دیگرستراتیژی متحدانه

الف در بهبود تسهیلات کشتی را نی و انکشا ف بنادر .

ب ـ تهیه خدما ت موثر اقتصادی تیلی کمو نیکشن .

٩ ـ تقویه و مطلو بیت پیشر فت ایـــن ستراتیژی را در سا حه های تجار ت صنایع انکشا ف منابع معد نی سا ینس وتکنالوژی پلانتگ انکشا ف اقتصادی واحصا ئیه ونیز اقداما ت را برای تضمین تاسیس سریع مرکز اداره انکشا ف به شمو ل فیصله راجع به موقعیت آن بر اساس معیار های پیشنهاد شده تقاضا میکند .

سوم ـ در مورد پروگرا م های فوق الذکر از سکرتر اجرائیه ایکا فی تقاضا میکند تا بر اساس این اعلامیه یك پرو گرام متحدانه عمل را طر ح نموده ودر اجرا ی آن به طرز سریع ومنسجم کمك واقدا ما ت وترتیبا ت لازم را برا ی تعمیل این سترا تیژی اتخاذ بدارد .

در ختم جلسه شورای وزیرا ن ایکا فی بناغلی اونیو ن سکرتر جنرا ل ایکا فی طی خطابهٔ گفت که از طر ف خودم هیا ت ایکافی و تما م اعضا ی ایکافی که با من به کابل آمده اند صمیمی ترین تمنیا ت خود را بـه حضور اعلیحضر ت معظم همایو نی پادشاه ترقیخواه افغانستا ن بنا غلی نور احمـــد اعتمادی صدراعظم وبنا غلی عبدالله یفتلی رئیس هیأت افغانی و رئیس کنفرانس کابل، دکتور عبدالحکیم طبیبی معاون هیات وسکرتر جنرال هیا ت افغانی تقدیم داشته و ازمهمان نوازی هائیکه در خلال این کنفرانس در مورد مابعمل آمده است صمیمانه تشکر میکنیم .

وی گفت : اعلامیهٔ کابل یـ لکسند باارزش مملو از تمنیا ت مرد م حوزهٔ ایکا فی برای رفع مشکلات شا ن وارتقا ی سو یه اقتصادی آنها وتوسعهٔ تجار ت منطقه وعملی نمود ن پروژه های جدید برای رفع نیاز مند ی ها و پیشبرد سویهٔ اقتصادی واجتما عی مرد م این حوزه میباشد .

وی افزود کامیا بی این مجلس بزرگ در اثر زحما ت همه هیا ت های اشترا ك کننده بوجود آمده است .

مساعی دکتور عبدالحکیم طبیبی وبنا غلی وفا معاون وزار ت اقتصاد ایرا ن معا ون کمیتهٔ تسوید در تسوید وطر ح اعلامیهٔ کابل نها یت قابل قدر است .

اونیون علاوه کرد مرد م آسیا وکشور های داخل حوزه ایکافی باید در نظر داشته باشند که با تطبیق این اعلامیه و مسا عی آینده آنها ملیو نها نفر از مرد م آسیا در راه رفع نیاز مند ی های خویش و برآورد ن آما ل شان موفق خواهند شد .

وی همچنا ن از کشور ها ی پیشر فته شامل کنفرانس اظهار تشکر کرد که درجلسهٔ شورا ی وزیرا ن ایکا فی کابل همکار ی کرده اند .

وی گفت چنانکه کشور های پیشر فته حوزه ایکا فی در سابق همکار ی کرده اند، و عده همکار ی مزید را در آینده نیزداده اند.

اونیون از سفریکه در جلال آباد برا ی اعضای هیا ت دست داد وترتیبا تیکه برا ی این سفر گرفته شده بود اظهار تشکر کرده گفت : که در ین سفر یکي از بر جسته ترین آثار بو دایی را که از تاریخ با افتخار این کشور حکایت میکند دیده است .

وی یك مقوله بودا را که باید با از خود گذری وعزم راسخ کار ها ی خود را انجام

بد هیم بیان داشته وتاکید کرد که این‌وظفیه رهبران آسیا است تا با توافق بیشتر برای رفع نیاز مند ی مرد م این قاره صر ف‌مساعی نمایـند .

در ختم جلسه ښاغلي عبدالله یفتلی‌معاون اول صدار ت و رئیس کنفرانس شـورا ی وزیران ایکا فی ورئیس هیأت افغانی طـی بیانیهٔ چنین گفت :

ما اکنون به ختم جلسه رسیده ایم کـه خوش وقتا نه با رو ح همکار ی کامل آغاز گردید و تفا هم کامل تما م عوا مل‌مشمول اجندا ی ما خاتمه یافته است . من یقین دارم که آنچه ما در چند روز اخیر گفته و انجام داده ایم اثرا ت بزرگی در آینده منطقه ما خوا هد داشت .

طوریکه صدراعظم ما در بیانیهٔ افتتا حیهٔ خود گفته اند ماقدم اول و تاریخی رابسوی برداشته ایم که یقین دار م اثرا ت آن در حیا ت اقتصادی منطقهٔ ما برا ی‌نسلهای‌بعدی احساس خوا هد شد .

راجع به آن موضوعا تیکه ما موافقه کرده ایم ما باید آنها را با حداکثر قدر ت خود عملی نمائیم ودر مورد موضوعا تیکه‌موافقه نموده ایم بحث فنی خود را در آن باره به منظور عملی ساختن فوری ادامه بد هیم ما باید وقت ومسا عی خود را وقف شکـــل نهایی بخشید ن آن به نفع این منطقه‌بنماییم.

این یك حقیقت است که تصمیما ت مابا آنکه مهم میباشند مشکـلات بزرگ اقتصادی آسیا را در ظرف یك شبانه روز حـــل نخوا هد کرد ولی اقلا عوامل واقعی را که در راه توسعه تجار ت واستحکام پو لـــی منطقه ما سهم قابل ملاحظه داده برخواهد انگیخت .

مسروریم که تما م شر کت کنندگا ن بایك رو ح صریح گو یی و خلو ص درچند روز گذشته نظریا ت خود را ابراز داشـته ویقین دار یم در اثر این همه تبادل افکار اکنون ما در وضعی قـرار گرفتـه ایـــم که قد مهای مثبتی برای عملی سا ختن‌پروژه ها جهت ایجاد حیات بهتری در منطقه مـــا برداریم . اگر چه تمام پلانها ی که طر ح گردیده شکل نها یی بخود نگرفته و د ر

حال پیشنهاد باقی مانده باز هم آ نچه ما ا مروز تصمیم گرفته ایم مـا را بـلا شك بسوی هدف نهایی ار تقاء و رفاه منطقه ما سوق خوا هد داد .

من به حیث رئیس و همچنان از طـــرف هیئات افغانی و ر ئیس کمیتهٔ تسوید و سکر تر یت کنفرانس می خوا هم از همهٔ شما نسبت به همکاری کا ملی که شمابرای تسهیل و هموار سا ختن کار ما در دورا ن این جلسات ا براز داشته اید تشکر بدارم زیرا این ا مرنا شی از روح همکاری کـــه اکنون حس ر ضا ئیت را در کنفرانس بوجود آورده بوده ا ست .

حکومت و مردم ما مسرور ند که شمـــا پا یتخت مارا برای این جلسه در دو ران ایام سرد ا خیر خزان ا نتخاب گردید ولی ما همیشه خا طر ه های خوش تو قف‌کوتاه شمارا درینجا با خود حفظ کرده و انتظا ر داریم باز شما را در بین خود در آنوقت‌سال که هوا سرد نبا شد ببینیم .

همچنان میخوا هم از سکر تـر یـت و پرسنل فنی و مخصو صا جلالتماب ښا غلی او نیون نسبت به فعا لیتهای شان در را ه تدارك جلسه و طبع و نشر و تو ز یـــع به وقت واسنادی که برای بحث مامـــورد احتیاج بود و ا ختتام آن ا براز تشکـر کنم .

تا جائیکه بسهم حکو مت ا فغا نستا ن به حیث میز بان چهار مین شورای و زراء ارتباط میگیرد هیئات من نسبت به احساسات دوستانه ونیك تمام شما متحسس گر د یده وما اطمینان مید هیم که در پر تو تجربیات ما ازین جلسه در آینده بهتر از مهمان‌نوازی کنونی ابراز خوا هیم نمود .

همچنان نسبت به آنچه شما شخصا بمن گفته اید قدر دانی میکنم و لی عملا آنچه انجام داده ا م با همکاری و تد بر و کمك واقعی معا ونین ر ئیس که سهم حقیقی را داشته و کار مرا تسهیل بخشیده ا ندبوده است .

با این کلمات من ا ختتام چهار مـین جلسهٔ وزراء را اعلام مینما یم .

رویداد های مهم داخلی

درسال ۱۳۴۹ بسلسلهٔ انکشاف صنایع و تقویه بنیهٔ اقتصاد ملی کشور ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم فابریکه نساجی بگرامی را افتتاح نمودند. این فابریکه که ساحهٔ یکصد جریب زمین را احتوا نموده سالانه ۱۲ ملیون متر تکه ساده ورنگه تولید می‌کند.

به تعقیب افتتاح این‌فابریکه اعلیحضرت معظم همایونی تشریف فرمای شهر مزار شریف شدند تا از فابریکه برق حرارتی وکود کیمیاوی آنشهر دیدن فرمایند و هم عرایض متخصصین و مامورین مربوطه را برای انکشاف مزید تفحصات نفت وگاز در شمال کشور استماع نمایند.

بهمین روز یعنی روزهشتم حمل ۱۳۴۹ ذات شاهانه بعدا تشریف فرمای مرکز ریاست تفحصات پترول شدند واز جریان کار آن ابراز رضایت فرمودند .

نخستین جلسه شورای عالی اقتصادی کشور تحت ریاست‌ښاغلی‌نور احمد اعتمادی صدراعظم در قصر صدارت افتتاح‌شد . هدف و وظیفهٔ مهم این شورا آن بود تا بااستفاده از تجارب درپلان گذشته و بادر نظر گرفتن موقف واحتیاجات کنونی افغانستان موضوع ستراتیژی انکشاف اقتصادی را طرح کند.

اعلیحضرت معظم همایونی روز بعد از فابریکه نساجی بلخ و موسسهٔ‌صناعتی باختر دیدن فرمودند .

بعدا اعلیحضرت معظم همایونی در ولایت کندز در اجتماع مردم از ملاقات با ملت و فاشعار شان در صفحات شمال‌کشور اظهار رضایت کردند.

اعلیحضرت معظم همایونی روز یازدهم حمل مع الخیر بکابل معاودت فرمودند .

روز دوازدهم حمل پل اساسی تیر پتن کوت که بمصرف سه ملیون افغانی ازبودجهٔ حکومت اعمار شده از طرف وزیر فوائد عامه افتتاح شد. این پل ۴۲ متر طول داشته وظرفیت بر داشت سی تن‌وزن را دارد.

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم بتاریخ چهاردهم حمل برای باز دید از امور انکشافی عمرانی واداری صفحات شمال وشرق کشور عازم ولایات سمنگان و مزار شریف شدند.

ښاغلی اعتمادی طی‌این‌سفر ۱۸روزهٔ‌شان از ولایات سمنگان، بلخ، جوزجان ، فاریاب بادغیس ، هرات وفراه دیدن نموده ودربارهٔ مشکلات ولایات مذکور بامردم به تماس آمده و با آنها راجع به مسایل اجتماعی مذاکره نمود. ښاغلی صدر اعظم در اجتماع معاریف و مامورین بیاناتی ایراد وآرزوهای حکومت رابه آنها رسانید.

روز اول ثور دستگاه حکاکی لاجورد از طرف وزیر معادن و صنایع در مرکز آن وزارت افتتاح شد. . این دستگاه قبلا به‌کمک جمهوریت مردم چین طور امتحانی دایر شده بود وجوانان رابرای حکاکی مجسمه سازی گل کاری و پالش کاری تربیه نموده است.

در همین روز فابریکه قیر ریزی شهر کابل ازطرف ښاروال سرپرست افتتاح شد. این فابریکه درسال ۱۳۳۴ به کار شروع کرد وظرفیت تولیدی آن از یکصد و چهل تایکصدو پنجاه تن است .یک فابریکه نساجی بنام شرکت سهامی‌نساجی ننگرهار به سر مایهٔ ابتدایی بیست ودو ملیون افغانی درولایت ننگرهار افتتاح شد. این فابریکه سالانه چهار و نیم ملیون متر تکه کتان وزری تولید می کنند واز طریق سر مایه گذاری خصوصی تاسیس شده است.

رو یدا د ها یمهم دا خلی

به اساس پیشنهاد وزارت تجار ت و تصویب مجلس عالی وزراء به پرو ژ ۀ اصلاح تو لیدا ت و مار کینگ پشم حق قدامت داده شده و به پلان سوم دو لت شامل شد. برای افزایش عایدات ا سعاری و جلب خریداران در بازار ها ی جها ن وزارت تجارت پروژۀ مار کیتنگ واصلاح تو لیدات پشم را تاسیس نمود که یک حصه آن از پول مخصوص ملل متحد و قسمت دیگرآن ازطرف موسسات صا د ر کننده پشم و تاجران تمویل می شود.

وزارت صحیۀ به‌تجار اجازه داد طبق لایحه ایکه تدوین می شود فابریکه ها ی دواسازی رابه کشور وارد نما یند. هدف این اقدام انکشاف صنعت دوا ساز ی د ر کشور است.

بتاریخ شا نزدهم ثور والا حضر ت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خا نو ل خانم محترمه شان بنا به دعوت فا میل امپراتور ی و حکومت جاپان برا ی اشتراك در مراسم روز مخصوص افغا نستا ن د ر نمایشگاه بین المللی اکسپو ۷۰ عا ز م جاپان شدند.

اعلیحضرت معظم همایو نی ا عضا ی کمیته عالی تنظیم اماکن مقد سه را تعیین فرمودند. ذات شهر یا ری ریا ست افتخاری جمعیت عالی تنظیم اماکن مقد سه رابدوش دارند.

بتاریخ بیست دوم ثور علیا حضر ت ملکۀ معظمه ووالاحضرت شا هد خت مریم از سفر ایالات متحدۀ امریکا مع ا لخیر بکابل مراجعت نمودند.

سیمینار بین المللی دورۀ کو شا نی هابا پیام اعلیحضرت معظم هما یونی رو ز بیست ودوم ثور در تالار رادیو افغانستان افتتاح شد.

بتاریخ بیست وششم ثور هیا تی ا ز پاکستان بریاست نواب مظفر علی خا ن قزلباش وزیر مالیه آنکشور مذا کراتش را روی انکشاف علایق اقتصادی بین پاکستان وافغانستان در کابل آغاز کرد.

روز ولادت مسعود حضرت محمدمصطفی (ص) بتاریخ بیست‌وششم ثوردرسراسرکشور تجلیل شد. محفلی بدین منا سبت درصحن چمن قصر دلکشا ازطرف مدیریت عمو می تبلیغات وزارت اطلا عات و کلتور به اشتراك مارشال شاه ولیخان غازی فا تح کابل، والاحضرت سر دار عبد الو لسی شاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم وسایر شخصیت های کشور ترتیب شده بود.

روز ششم جوزا مصادف با پنجا همین و دومین سالگرد استر داد استقلال کشو ر عزیز مابود بهمین مناسبت در قصردلکشا مراتب مبارکی این روز بزرگ و تار یخی در کتاب مخصوص بحضور ا علیحضر ت معظم همایونی ثبت و عرض شد.

مجلس عالی وزراء برای اصلاح و ضع بازار دوا در کشور وبرای آینکه دواهای که از خارج می آید به قیمت مسا عدبالای مردم بفرو ش برسند در چاپ‌سوم فورمولیر ملی دوا ها اصلاحات عمده را مد نظر گرفته است باین معنی قیودیکه جلورقابت آزاد و پایین آمدن نرخ دوا ها را میگرفت از بین برده می شود.

بتاریخ بیست وسوم جوزا بنا بد عو ت ا علیحضرت معظم هما یو نی ا علیحضر ت ملك فیصل پادشاه عر بستان سعو د ی‌برای یك مسافرت رسمی و دوستانه وارد کابل شدند وطی اقامت شان در کابل با ذات شهریاری ملاقات های انجام دادند.

روز بیست و هشتم جوزا دستگاه بیست و پنج کیلواته رادیو افغا نستان در یکه توت بکار افتید.

روز سوم سر طان کار احداث‌سرك جدید بندر جر تان از حصه نایب آباد خلم د ر یکصد و شصت کیلو متر ی شا هر ا ه پلخمری و مزار شریف توسط انجنیر محمد یعقوب لعلی وزیر فواید عامه افتتاح‌گردید.

مصادف با افتتا ح این کار بنا غلی عبد الحکیم وزیر زراعت و آبیار ی سنگ تهداب پروژه آب چکان ولایت لو گر را درمنطقه آب چکان گذاشت.

دیدن بعمل آوریم مشکلات آنها را ارزیابی کنیم وبه نیازمندی ها و شرایط محیطی‌این مناطق بهتر واقف گردیم. این تما سها ومشا هدات نهایت سود مند بـود تجاریکه ازین سفر اندو ختیم در اتخاذ تصا میم لازم در بار ۀ انکشاف وایجاد شرا یـط بهتر زندگی درین مناطق مارا بصو ر ت بهتر رهنمایی خواهد کرد .

روزسیزدهم اسد سنگ‌تهداب پل‌اساسی ماگوله ولسوالی سرخ پارسا ازطـرف‌والـی پروان گذاشته شد.

روز بیست‌وهـفتم اسد دوصدو نود میـن سالگرۀ خو شحا لخان ختك شاعرونویسندۀ معروف با پیام اعلیحضرت معظم هما یونی درتالار صحت عامه افتتاح گردید .

روز اول سنبله ا علیحضر ت معظـم همایونی با ارشا دات قیمتدا ر شا ها نه پنجا ه ودومین جشن استر داد استقلا ل کشور را افتتا ح فرمودند .

بمناسبت تجلیل پنجاه و دو مین سالگرۀ جشن استر داد استقلال کشور مر حله اول احداث پروژه میدان استقلال در کابل تکمیل گردید.

اعلیحضرت معظم همایونی شب ا و ل سنبله دکتور منو چهر اقبال رئیس شرکت ملی نفت ایران رادر قصر گلخانه بحضو ر شاهانه پذیرفتند .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم ضمن ملا قاتیکه دکتور منو چهر ا قبا ل رئیس شرکت ملی نفت ایران با جلالتماب شان بعمل آوردند حمایل ونشان‌سرداراعلی راکه از حضور اعلیحضرت معظم هما یونی منظور شده بودبه وی ا عطا کردند .

روز دوم سنبله ورز شکاران معار ف با احساسات شاه دو ستی رسم ا حترا م را بحضور اعلیحضرت معظم هما یو نی وعلیا حضرت ملکه معظمه در غازی ستد یو م‌بجا آوردند . در رسم گذشت ور شکارا ن‌معارف ریاست المپیك پوهنتون های کابل ننگرهار طلاب خارندوی ،شاگردان مکتـب هـوا یی ملکی اکادمی پولیس تیم های خا ر جـی اشتراك داشتند.

سا عـت هشت شب اول سنبلله نما یشـ هنر مندان ممالك دوست بحضور والاحضرت شهزاده احمد شاه ودیگر شهزا ده ها و شاهدخت های گرامی در کابل ننداری افـتتاح شده ساعـت ٤ روز ا ول سنبلـه والاحضرت شهزاده محمد نادر والا حضرت شهزاده میرو یس ووالا حضرت سر دا ر عبد الولی در چمن حضوری از مسا بقـه نیزه بازی دیدن کردند.

صبح روز دوم سنبله والاحضرت‌شهزاده احمد شاه ننداری تون پنجاه و دو مین‌جشن استر داد استقلال وطن را باقطع نوار سه رنگ افتتاح نمودند .

روز سوم سنبله نخستین فلم هنـر ی محصول افغان فلم بنام روز گا را ن د ر کابل ننداری نمایش داده شد .

روز پنجم سنبله ښاغلی‌نور احمداعتمادی صدراعظم برای انجام یك سلسله مسافرت ها در اروپای شرقی و سهمگیر ی د ر سو مین کنفرانس سران دو ل و حکوما ت کشور های بیطرف منعقده لوساکا عا زم اروپا شدند.

روزهشتم سنـبـلـه بـیـست و دو مـیـن سالگرۀ روز بین المللی طفل با پیا م‌علیا حضرت ملکـه معظـمه درسراسر کـشو ر تجلیل شد.

روز پښتونستان طـی مراسم خـا صـی روز نهم سنبله در کابل تجلیل گردید . والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالا حضر ت سردار عبـدالولی بـد عـوت والا حضر ت شاه پور غلام رضا پهلوی وهمرشان عازم ایران شدند .

ښاغلی صدر اعظم بعد از توقف مختصر در مسکو که‌طی آن با کیر یل ما زرو ف

رویداد های مهم دا خلی

بتاریخ دهم سرطان مجلس وزراء فیصله کرد تاآز منابع سنگ رخام که‌در منطقـــه جنوب ولایت هیر مند واقع است بصو رت بهتری بهره بر داری شود. بنا بر آ ن تشکیل یك تصدی دولتی برای این منظو ر تصویب گردید.

حکومت ضمناً تصویب کرد دستگاه های جدید برق را دایر وشبکه های برق را در کشور بیشتر انکشاف دهد. باساس فیصله مجلس وزراء بادر نظر داشت محدود یت های مالی در قدم اول در مورد ا حدا ث دستگاه های جدید و تقویه برق در بعضی از مراکز ولایات وشهر های مربوط قسمت شمال و شمال غرب کشور تـو سـط د افغانستان بریښنا موسسه اقدا ما ت بعمل می آید.

سر از تاریخ پانزد هم سر طان مقررات اوزان متریك توسط هیأت های موظـف د ر نواحی ده گانه شهر کابل مورد تطبیق قرار گرفت .

استخراج امتحانی از معدن ابرك آ غا ز شد. این معدن در ٦٥ کیلو متر ی جنو ب غرب کابل واقع ا ست واز دوسال تحت مطالعه متخصصان ریاست سرو ی معد ن وجیالوجی وزارت معادن وصنا یـع قـرا ر داشت.

بروز بیست و سوم سر طان وزیر فواید عامه پل جدید ولسوالی جرم را با لای رود خاش که بهمکاری مردم و حکو مـت اعمار گردیده افتتا ح کرد.

سنگ تهداب فابریکه دوا سا ز ی‌توسط والاحضرت مارشال شاه و لیخان غا ز ی فاتح کابل روز بیست وچهارم سر طـا ن در منطقه پلچرخی گذاشته شد. این‌فابریکه ساحه هجده جریب زمین را احتوا کر د ه وبا مصرف ۳۰ ملیون افغانی اعمار میگردد. فابریکه ۲۷ قلم ادویه از قبیل مسکن هـا انتی بیوتیك ضد الرژی بعضی و یتا مین ها و هور مو نها راتو لید می کند.

وزیر فواید عا مه روز ٢٦ سرطان ضمناً بازدید جریان کار سرك جدید بین تالقا ن وخواجه غار دوپل رادر مسیر این سر ك که از بودجه دولت بالای نهر شاروان سا خته شده یکی بعد دیگر افتتا ح‌نمود.

کلنیك ساز مان احیای چشم از طر ف معین وزرات صحیه روز سو م اسد د ر دارالامان افتتا ح شد این کلنیك بکمك تیم نور اعمار گردیده دارا ی ۲۵ بستر میباشد شش داکتر وشش نرس دا خلی و خا رجی امور معالجوی آنرا پیش می برند.

در اوایل ماه اسد مقر را ت پرو گرام ریاست انکشاف محل وزارت داخله بـعـد تصویب مجلس عالی‌وزراءوصحهٔ اعلیحضرت معظم همایونی مورد تطبیق قرار گرفت .

روز نهم اسد دار الا نشاء مجلس عالی وزراء خبر داد که مجلس مذکور تا سیس یك هسته مرکزی راجهت مطا لعه تهیه و ترتیب پروژه ها تصویب نموده است .درین هسته کوشش بعمل می آید تادر مر حله اول از متخصصین بر جسته ولایق افغا نی ودر مرحله دوم در صورت عدم موجودیت چنین متخصصین در رشته های خاص موقتاً تاوقتیکه متخصصین دا خلی به‌سویه مطلوب میسر گردد .

از متخصصین خار جـی استفاده‌بعمل‌آید

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم روز دهم اسد برای بازدید از ولایات‌مرکزی عازم آنصوب شدند. درین سفر بر علاو ه عده از اعضای کابینه متخصصین معا ر ف زراعت و آبیاری ، صحیه و فواید عامه با ښاغلی صدر ا عظم همراه بودند.

ښاغلی صدر ا عظم طی این مسا فر ت شان از ولسوالی پنجاب، شهر ستـا ن دایکندی، سنگ موم لعل و سر جنگل ، غور، شهرك ، بامیان دیدن نمود ه و د ر هـرجا ازپـروژه هـای تـحت سا ختما ن بازدید وهدا یات لا ز مه دادند . ښا غـلی اعتمادی پس از مسافرت دوازده روزه شان در مناطق مرکزی کشور که‌طی آن بیانا تی پیرامون او ضاع کشور ایراد نمودند د ر کابل ضمن مصاحبه اظهار کردنـد در یـن مسافرت فرصت دست داد تا با هزا را ن نفر از برادران ووطن داران خود ا زنزدیك

معاون اول صدر اعظم اتحاد شو ر وی در قصر کریملین مذاکره کردند وارد بلگراد شده و صبح هشتم سنبله با بناغلی ری بی چیچ صدر اعظم یو گو سلاو یا مذاکرات رسمی انجام دادند . این مذاکرات پیرامون مسایل ذات البینی واوضاع بین المللی صورت گرفت .

روز نهم سنبله بناغلی صدر اعظم در جزیرهٔ بر یونی با مارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا ملاقات و مذاکرات دوستانه انجام دادند . درین مذاکرات درباره موضوعات طرف علاقه سومین سومین کنفرانس سران کشور های غیر منسلک منعقدهٔ لوساکا وسهم گیری هر دو کشور در راه بدست آوردن نتایج مفید از آن تبادل نظر صورت گرفت .

روز نهم سنبله بناغلی نور احمداعتمادی صدر اعظم و همراهان شان وارد وارسا شده واز طرف بناغلی سیرانکوویچ صدر اعظم پولیند ودیگر رهبران آنکشور استقبال شدند . بناغلی اعتمادی بعد از توقف ومذاکره در وارسا از طریق روم عازم لوساکا شدند تادر کنفرانس سران کشور های غیر منسلک اشتراک نمایند .

یك هیئت هفت عضوی پاکستان بریاست اس . ام یوسف رئیس هیأت مدیرهٔ کارپوریشن فولاد و عضو کابینه پاکستان روز چهارد هم سنبله وارد کابل شد . بعد از مذاکره هیات های افغانی وپاکستان کمیته های برای مطالعه امکانات بهره برداری از معدن حاجی گك تعیین گردید .

روز نزدهم سنبله والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالا حضرت جنرال سردارعبدالولی در پایان سفر ده روزهٔ شان از ایران بکابل عودت کردند .

روز بیست ودوم سنبله بناغلی نوراحمد اعتمادی صدر اعظم و همراهان شان بنا بدعوت بناغلی ژیکوف صدر اعظم بلغاریا وارد صوفیه شدند .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم بعد از انجام یك سلسله مسافرت های رسمی در کشور های یوگو سلاو یا پولیند ، بلغاریا وسهم گیری در سومین کنفرانس سران دول و حکومات کشو رهای بیطرف منعقده لوساکا روز ۲۶ سنبله به کابل عودت کردند.

روز بیست ونهم سنبله اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکه معظم بنابدعوت رئیس جمهور چکو سلوا کیا عازم آنکشور شدند.

اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه بعد از مواصلت بمیدان هوایی پراك از طرف لودویك سو وبودا رئیس جمهور و خانم سو وبودا وهم عدهٔ زیادی از شخصیت های دیگر آن کشور استقبال شد.

ذات شاهانه بعد از یك سلسله مذاکرات دوستانه باسران چکو سلوا کیا وبازدید از نقاط مهم پراك روز سوم میزان درحالیکه

جنرال سو و بودا رئیس جمهور و دیگر شخصیت های چکو سلواکی برای مشایعت حاضر بودند شهر پراك را ذریعه طیاره ترك فرمودند .

روز بیست دوم ماه میزان که مصادف با میلاد مسعود اعلیحضرت همایونی بود والاحضرت شهزاده احمد شاه وکیل مقام سلطنت با ارشادات شان اجلاس اول سال دوم دورهٔ سیزدهم شورا را افتتاح فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکه معظمه روز چهارد هم عقرب توسط طیاره کندهار مع الخیر بکابل عودت فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی روز هفدهٔ قوس از شعب مختلف فابریکهٔ نساجی

رو یدا د ها ی‌مهم دا خلی

بگرامی و پروژۀ مر غداری دیدن فرمودند وازهیأت اداری ومتخصصیـــن مر بـو طـــه رضائیت شا هانه را ابراز نمودند .

چهار مین کنفرانس شورای و زیر ا ن ایکافی باپیام اعلیحضر ت معظم هما یو نی درتالار هوتل انـتر کانتـیننـتال آ غـــا ز گردید. پس از آنکه پیام ذات شهر یا ری توسط ښاغلی علی محمد وزیر در با ر سلطنتی قرایت شد کنفرانس با بیا نیهٔ ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر ا عظم‌افتتاح گردید.

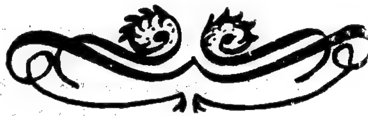
دکتور محمد لبیب شقیر رئیس شورای ملی جمهوریت متحد عرب وارد کابل شـد وشب ۲۸ جدی پیام ښاغلی انورالسادا ت رئیس جمهوریت عربی متحد مبنی بـــر

شکران از افغانستان راجع به حمایـــت افغانستان از حقوق مردمان عرب را حیـــن شرفیابی بحضور اعلیحضرت معظم هما یونی تقدیم نمود .

افغانستان ویکعده کشور های دیگـر معاهده منع تعبیه سلاح ذرو ی را در بستر ابحار امضا نمودند سفرای کبار افغا نـــی در مسکو و واشنگتن وشارژ دا فیر سفار ت کبرای افغانی در لندن معا هده مـنع تعبیه سلاح ذروی ودیگر سلاح های قدرت تباهی کتله ها را در بستر بحر در کف اوقیانوس که مراسم امضای آن در لند ن ،مسکو و واشنگتن بروز ۱۱ فیرور ی ۱۹۷۱افتتاح‌شده بود از جانب افغانستان امضا نمودند .

بمنا سبت پنجا همین سالگرد انعقـاد معاهده دوستی افغانستان ودولت شورای‌پیام های تبریکه بین اعلیحضرت معظم هما یونی وښاغلی نیکولای پود گورنی صدر هیأ ت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی مخا بره شد .

هم چنین به این مناسبت پیامهای‌تبریکه بین ښاغلی نور احمد اعتمادی صدرا عظـم ښاغلی الکسی کاسیگین رئیس شـورا ی وزیران اتحادشورو ی تطاطی شده‌است .

افغانستان ومسایل عمده جهانی

کنفرانس اسلامی و زرای خا رجه از ۳
الی ۵ حمل ۱۳۴۹ در جده منعقد گر د ید
واجندای آن متضمن دو مو ضو ع عمده بود
که‌روی ان می با یست د ر کنـفر ا نس
تصا میمی گرفته شو د .

اول ــ مطا لعهٔ نتا یج ا قدا مات د و ل
سهم گیر نده درساحهٔ بین ا لمللی را جع
به فیصله های مند ر جهٔ کنفرانس سرا ن
دول ا سلا می در رباط .

دوم ــ مطا لعهٔ مسئالهٔ تاسیس‌دارالانشای
دائمی متکفل ار تباط بین دول سهم گیرنده
وانسجام ا قدا مات ایشان .

درین کنفرانس کشور های آ تی اشتراك داشتند :

افغانستان ، الجزایر ، گینی ، اندونیزیا
ایران ، اردن ، کویت ، لبنـان ، لیبـیا ،
مالیز یا ، مو ریتا نیا ، ا لمغرب ، نیژر ،
پاکستان، عربستان سعودی،سینیگال،صومال
سودان ، تونس ، ترکیه ، جمهوریت عربی
متحد ، جمهوریت عربیهٔ یمن .

نمایندگان کمرو ن ، جـا معـهٔ عـرب و
موسسهٔ آ زادی فلسطین بحیث مشا هد در
اجتماع مذ کور ا شتراك نمو دند .

در بحث عمو می که دو مو ضوع فوق ــ
الـذکر مطر ح گردید هیئت نـما ینـد گـی
افغا نستان دران سهم گرفت و چنین ابراز
نظر نمود : حکو مت ا فغا نستان آ رز و
مند است که اینْ ا جتماع که مطا بــق
اقتضای لزوم مشاورت بین مسلما نـا ن
تشکیل شده ا ست به نتا ئج مفیدی کــه
بر حسب منافع عا لیهٔ مسلما نان جهـا ن
صلح گیتی و همکاری بین ا لمللی باشدنایل
آ ید .

همچنان نما یندهٔ افغانی از مجـا هد ت
دول عربی در راه بد ست آوردن حقو ق
غصب شدهٔ ایشان توسط ا سرا ئیل‌ومجادلهٔ
مردم فلسطین درراه احیای حقـوق شا ن
پشتیبانی کا مل ا فغانستان را ا بر ا ز
داشت .

دربارهٔ تاسیس دارالانشای کشور ها ی
اسلامی تذکر داد که هیئت افغانستان ممثل
کشوری است که مردم آن به قد سیت د ین
مبین ا سلام بیش از همه چیـز احتـرام و
اطاعت کا مل دارد و مطا لعهٔ ا ین مو ضوع
را توسط این ا جتماع در رو شنی چنین
رو حیهٔ لازم میدا ند که مطا بق آن مقا م
پاك ا سلام و فکر حما یه و ا حترام‌اساسات
اسلامی همیشه در نظر گرفته شود ومفکورهٔ
اسلا می هیچگاه تا بع تما یلات و ا هدا ف
خاص سیاسی نگر دد . بنابرین مذا کرات
وتصمیمات این ا جتماع از روی تامل و
عزم کا مل صو رت گرفته نباید متو جــه
تا مین منافع مشخص یك یا چند کشو ر
گردد بلکه نتا ئج کار ا ین ا جتماع با ید
با منا فع عمو می جهان ا سلام و منا فع
کافهٔ بشر یت ساز گار باشد .

درین کنفرانس موضو ع مهم‌همین‌مسئلهٔ
تاسیس دارالانشاء ا سلا می بود که د ر
بارهٔ آن نظریات کشور ها از هم ا ختلاف
داشت . جمهو ریت عرب متحد ، سو دا ن
و لیبیا کا ملا طرفدار تا سیس دارالانشای
اسلامی نبو دند ا یشان ا ظهار دا شتند
چون کنفرا نس سران ا سلامی در ر با ط
روی معضله شر ق میانه و حر یق مسجد
اقصی تشکیل شده بود با ید در بـا ر هٔ
همکاریها ی دول اسلامی دربارهٔ این مسایل
نظریات ارا ئه شو د و تصا میم ا تخا ذ
گردد . کشور های دیگری ازقبیل عربستان
سعودی ، پاکستان ، ا یران ، ما لیز یا و
یکعده کشور های ا فریـقا ئی از قبیــل
صو مال ، سینیگال ، نیژر و گینی ، تونس
والمغرب تا سیس دارالانشاء را برای‌انسجام

همکاری بین کشور های اسلامی مهم تلقی میکردند.

طوریکه به ملاحظه رسانیده شد افغانستان به تشکیل دارالانشاء مخالفت نکرد اما تقاضا کرد که دارالانشاء آلهٔ دست چند کشور قرار نگیرد.

کشور های از قبیل اندونیزیا، ترکیه نظر به اینکه دستور غیر دینی راپیروی میکنند درین موضوع حفظ موقف نمودند.

با وجود اختلاف نظر مسئلهٔ تاسیس دارالانشاء در اثر فعالیت رئیس مجلس یعنی وزیر خارجهٔ عربستان سعودی و همکاری یکعده کشور های طرفدار این مسئله به تصویب رسید. بعد از اینکه موضوع تاسیس دار الانشاء فیصله شد یکی از نمایندگان پیشنهاد کرد که مکهٔ مکرمه بحیث مرکز تعیین شود وزمانیکه بیت المقدس آزاد شد مرکز به آن شهر انتقال داده شود. رئیس هیئت افغانی فورا تذکر داد که هیچ شهر مقدس تر از مکهٔ مکرمه نیست از مکهٔ مکرمه هیچ موسسهٔ اسلامی بجای دیگری انتقال‌داده شده نمی تواند و بنا برین مرکز دارالانشاء شهر جده تعیین شده میتواند تا از آنجا عندالموقع به قدس شریف انتقال داده شود. باین پیشنهاد مخالفتی بعمل نیامد وجده مرکز تعیین شد. همچنان در اثر پیشنهاد صومال فیصله شد تا منشی‌عمومی دارالانشاء از مالیزیا تعین گردد. چنانکه بعدها تونکو عبدالرحمن صدر اعظم سابق مالیزیا باین سبب تعیین گردید دراجتماع کراچی این تعیین تصویب یافت.

در حصهٔ حق مردم فلسطین این اجتماع تصمیمات قاطعی گرفت واین موضوع پیروزمندی برای هویت سیاسی و حق تمثیل مردم فلسطین محسوب میشد زیرا تمام اعضای کنفرانس همه پیشنهادرا درین موضوع قبول کردند و هر گونه مساعدت لازمه را برای آزادی مردم فلسطین وعده کردند. باین ترتیب هویت ملی فلسطین به صورت یك عنصر سیاست بین المللی تائید گردید.

گرچه دارالانشای اسلامی به اکثریت آراء به تصویب رسید اما مهمتر ازان تصویب نظریات اتفاق اسلامی و نظریات انطباق تعلیمات اسلامی به شرایط جهان امروزی واتکای معنوی مردمان مسلمان بر اسلام و آرزومندی انسجام و تنسیق بین المللی مسلمانان میباشد که باوجود نزاع ها و کشمکشها که در اجتماع رباط وجده احساس گردید فصل نوینی درتاریخ معاصر مسلمانان کشوده است.

نقش افغانستان در کنفرانس سران کشور ها و حکومت های غیر منسلك در لوساکا ۸ – الی ۱۰ سپتامبر ۱۹۷۰

کنفرانس لوساکا سومین کنفرانس سران و حکومت های غیر منسلك بود که بعد از کنفرانس های بلگراد (۱۹۶۱) وقاهره (۱۹۶٤) درپایتخت زمبیا دایر گردید. درین کنفرانس ٥٤ کشور غیر منسلك سهم گرفت – ۱۲ کشور که ۱۰ آن از امریکای لاتین، کانادا و حکومت جبههٔ آزادی ویتنام جنوبی بودند بحیث‌مشاهدنمایندگان خود را فرستاده بودند بر علاوهٔ نمایندگان موسسات مختلفه اعم از بین المللی و موسسات آزادی افریقا نیز حاضربودندودو کشور که عبارت از استریا و یا فنلند بود به حیث مهمان در کنفرانس حضوربهم رسانیده بودند از کشور های آتی رئیس دولت حاضر شده بودند زمبیا، رئیس جمهور کاوندا، میزبان یوگوسلاویا مارشال تیتو، حبشه هیلاسلاسی امپراطور، قبرس سراسقف میکاریوس اندونیزیا سوهارتو نیپال مهندرا، موریتانیا مختارالدادا سودان نمیری، تانزانیا نایریری، اوگندا اوبوتی، چاد تومبال باکی کانگو برازاویل، نگوابی، جمهوریت افریقای مرکزی، کاسا، بروندی، بوتسوانا،.

از کشور های آتی معاون یا کفیل رئیس دولت حاضر شده بودند:

اردن، ولیعهد شهزاده حسن – عراق جنرال عبدالغفار حردان تکریتی، کامرون کینیا، لایبریا.

از کشور های آ تی ر ئیس حکو مت ها حا ضر بو د ند :

افغا نستان ، بناغلی نور ا حمد اعتمادی هند ، میر من اندرا گاندهی ، سیلو ن ، میر من بندرانا یکه ، لاوس شهز ا د ه سوانا فوما ، سنگا پور ، می کوان یو ، سیرا لیون سوا زیلند ، ما لیز یا تون عبدالرزاق معاون صدر ا عظم وازگینی معاون شورای ملی حا ضر شده بود .

از کشور های آتی وزیران خارجه حاضر شده بودند .

الجزایر عبدالعزیز بو تفلیقه، کیـو با داکتر راول ووا ، گابون ا یوني ، لیبیا صالح بو یصیر ، ا لمغرب ، عبد ا لها دی بوطالب ، تونس محمد مصمودی ، ما لی کولی بالی ، نا یجیریا آر کیو ، جمهو ریت عربی متحد ، محمود ر یا ض ، صو ما ل ، عمر عر ته ، یمن جنوبی ، سا لم ا لبیض سوریه مصطفی ا لسید ، سینیگال گا کی تو گو ، ترینیدا د و تو با گو ، گا نا،کویت احمد جا بر صبا ح .

از کشور های آتی وز رای د یگر غیر وزراء خارجه حا ضر بودند :

لبنان ، کونگو کینشاسا ، جمیکا لیسو تو .

اجندای کنفرانس را مسا یلی از قبیل حفا ظت صلح و ا من بین ا لمللی تا مین و تقویه ا ستقلال ملی حا کمیت و تمامیت ارضی و مساوات بین کشور ، ا نکشا ف اقتصادی و ا تکاء بخود بصورت عمو می تشکیل میداد که ا لبته مو ضو عات متعدده زیر هر یك ازین فقره ها تحت بحث قرار گرفت .

درسو مین کنفرا نس کشو ر های غیر منسلك از همه اولتر ا شتراك عدهٔ بیشتر از کشور ها ئیکه در فریقا جدیدا بهآزادی رسیده بودند نظر را جلب میکرد که ا لبته باین ا سا س در اعلا میه و فیصله ها ی کنفرا نس در موضو عات تبعیض نژا د ی و ر فع ا ستعمار تصا و یب جد ی بعمل آمد مخصو صا در حصهٔ فرو ش ا سلحه از طرف کشور های عرب به جمهو ر یتافریقای جنوبی لهجهٔ این کشور ها تند تر بو د .

چون چند روز قبل از ا جتماع لو سا کا کشور های ا فریقا ئی بحسا ب مو سسهٔ و حدت ا فریقا در ا د یس ابابا تشکیل جلسه داده بودند خو شبختانه ا جتما ع ادیس ا با با برای آسان سا ختن کا ر اجتماع لوساکا مفید وا قـع شد . متو ن فیصله نامههاراجع به شر ق میانه ، تبعیض نژادی و مسایل ر فع ا ستعمار در ا فریقا و غیره ا کثر از روی متن فیصله ها ی ادیس ا بابا گرفته شد . همچنان مشکلی دیگریکه بین نظریات کشور های عر بی و بعضی کشور های ا فریقائی که با اسرا ئیل علا یق دارند و جود داشت نیز در جلسهٔ ادیس ا با با مر فوع شده بود . درجلسهٔ لوساکا همینقدر شد که هیئت کشور کینیا با پشتیبانی یکعده کشور های ا فریقا ئی سیاه کو شش کرد و مو فق شد که ازذکر تعزیرات ا قتصادی به ا سرا ئیل صر ف نظر شود . کشور نیپال نیز در مو ضو عات شرق میانه با مو قف اعراب هم آ هنگی نشان نداد .

در جلسهٔ و زرای خا رجه که دو رو ز قبل از دا یر شدن جلسه سران منعقـد گردید ا کثر مخا لفت های نظر در با ر ۀ مو ضوع ا شتراك هیئت کمبو دیا متمر کز شده بود و جلسهٔ مذ کور می با ئیست به این مو ضوع راه حلی منا سبی پیدا نماید. یگانه نزاعی که بطور عینی در بارۀ تمثیل کمبو د یا مو جود بود ا ین بو د که آ یا نما یند گان حکو مت پنو م پـن ، یعنـی دستهٔ لون نول ، ازان کشور نما یند گی کند ، چنا نکه در ملل متحد نما یند گی میکنند ویا نما یندگان حکو مت جلا یوطن پرنس سو نها نو ك درین مورد کشور ها نظریات مختلفی دا شتند :

الف ، طرفداران سیاست پرنس سونهانو

از افریقا، گینی ، کونگو ، برازا و یل تا نزا نیا ، اوگندا و جمهو ر یت افریقا ی مرکزی و صو مال از دول عربی ، ا لجزایر، یمن جنو بی ، جمهو ریتعربی یمن ، عراق لیبیا ، موریتا نیا ، جمهو ر یت عر بیمتحد سو ریه ، سو دا ن .

از اروپا ، یو گو سلا و یا .

ب ـ کشور های که موقف قا طعنگرفتند:

از آسیا ، ا فغا نستان ، هند ، سیلون

افغانستان و مسایل عمده جهانی

از افریقا ، بوروندی ، گینی استوائی سینیگال ، حبشه ، زمبیا ، گینیا .

از دول عربی ، لبنان ، اردن ، کویت المغرب و تونس .

از امریکای لاتین ، جمیکا ، گیانا .

قبرس نیز اظهار نظر ننمود .

ج – مخالفان هیئت پرنس سهانوك :

از آسیا ، لاوس ، مالیزیا و سنگاپور اندونیزیا .

از افریقا ، لائبریا ، گانا ، ولتای علیا ، کانگو کینشاسا ، کمرون ، روندا ، چاد ، سیرالیون لسوتو ، بوتسوانا ، و سوازیلند .

نماینده افغانستان در جلسه وزرای خارجه روی موضوع تمثیل کمبودیا در کنفرانس سران دول بیطرف در لوساکا اظهار داشت که افغانستان مساعی دلاورانه ومجاهدت مردم کمبودیا را برای حصول صلح وو حدت پشتیبانی میکند اما نظر به جریان کنونی او ضاع در آنکشور عقیده دارد کرسی کمبودیا درین کنفرانس خالی بماند .

همچنان صدراعظم افغانستان در مجلس سران طی بیانات خود با لهجهٔ تاسف از اینکه حکومت سابق کمبودیا که طی سالیان سیاست بیطرفی را پیش می برد واستقرار را تامین کرده بود وآن کشور را از جنگ نجات داده بود ذکر کردند .

بهر حال گرچه افغانستان درین باره این موضوع موقف قاطع نگرفت اما همدردی خودرا به حکومت سابق کمبودیا اظهار کرد .

در پایان فیصله همین شد که چوکی کمبودیا در جلسهٔ سران نه از طرف نمایندهٔ حکومت لون نول ونه ازنمایندهٔ حکومت جلای وطن پرنس سهانوك اشغال گردید .

موضوع دیگریکه در بارهٔ آن اختلاف نظر بین کشور های سهم گیرنده کنفرانس موجود بود مسئلهٔ قبرس بود .

حکومت قبرس در صدد بودتاهمچنانیکه دردومین کنفرانس سران دول و حکومات غیر منسلك در قاهره ۱۹٦٤ فیصله نامه‌ای را دربارهٔ قبرس به تصویب رسانیده بود درین جلسه نیز تصمیمنامه ای که از ترکی زبان قبرس تذکر رفته بود مامول حکومت قبرس پشتیبانی کند در کنفرانس به تصویب برسد .

مسئلهٔ قبرس از نظر اقلیت ترکی زبان آن کشور نازکی را در بر دارد زیرا اقلیت ترکی زبان قبرس حقوقی را که می بایست به اثر معاهدات بوجود آمدن این تصاحب کنند تا حال نظر به مخالفت های اکثریت یونانی زبان بدست نیاورده اند و چنانچه نزاع این فرقه در قبرس روی عملی شدن مقررات همان معاهدات است .

وزیر خارجهٔ قبرس کپر مانیو برای پیشبرد این کار در حاشیهٔ مجلس به فعالیت پرداخت منطق سیاست قبرس این بود که چون در قاهره فیصله نامه صادر شده و اوضاع هما نست در لوساکا نیز باید فیصله صادر گردد .

هیئت افغانستان این منطق هیئت قبرس را قبول ننمود و چنین استدلال نمود که فیصلهٔ قاهره مورد قبول همه نبود و افغانستان و تونس و غیره کشور ها در قاهره نیز به آن مخالفت کرده بودند.

از طرف دیگر مسئلهٔ قبرس امروز مانند مسئلهٔ هند و چین و شرق میانه و تبعیض نژادی کدان نزاع داغ و حاد را که صلح گیتی را به خطر بیاندازد نیست و علاوه بران مذاکرات در قبرس دوام دارد و بنابرین نباید هیچ فیصله نامه صادر شود.

مطلب قبرس آن بودتا عین‌متن‌تصمیمنامهٔ کنفرانس قاهره را که دران از اقلیت ترکان قبرس تذکر بعمل نیامده بود دریـن اجتماع بقبولانند و بدینوسیله چنان‌نمایش بدهد که اجتماع بیطرفان یکبار دیگر حقوق اقلیت ترکان را بی اهمیت انگاشته است . ولی در اثر مجاهدت افغانستان و یکعده کشور های دیگر وزیر خارجهٔ قبرس نتوانست متن در نظرداشتهٔ خودرا در مجلس وزرای خارجه بتصویب برسانند .

در روز آخر کنفرانس سران در هنگامیکه رئیس جمهور کاوندا می خواست بـه جلسه خاتمه بدهددراثر اصرار میکار یوس یك متن معتدل که دران ازحفظ حقوق اقلیت

ترتیب گردید و متن مذ کور به مجلس‌سران بصورت تحمیل پیش شد باو جود آن هم افغا نستان ، تو نس ، ا لمغرب ، موریتانیا صومال ، عراق ، کویت واردن حفظ مو قف کردند و آنرا تحریری به دار ا لا نشا ی کنفرا نس سپر د ند .

حفظ مو قف ا فغانستان باین عبا ر ت است که در ا و ضاع کنونی صدور فیصله نا مه بر قبر س لازم نیست و افغا نستان در ۱۹٦٤ در قا هره مخا لفت خو د را به فیصله ن امهٔ صادره ا ظهار کرده بود که متا سفا نه این فیصله نـــا مـهٔ لو سا کا به آن بحیث د ست آو یز ا شاره کر د ه و بنا برین ا فغا نستان حفظ مو قف خودرا ثبت مسجلات کنفرا نس می نما ید .

گرچه ا فغا نستان با و جود پشتیبا نی از حقوق ا قلیت تـر کـان را هی را د ر کنفرانس تعقیب کر د که سبب ا ختلا ف شدید در جلسهٔ سران نشود ا ما با وجود آنهم و زیر خا ر جهٔ لیبیا بر مذا کر ا ت وزرای خا رجهٔ ا لجزایر و قبرس ا نگشت انتقاد گذاشته و فی ا لمجلس ا حتجا ج‌کرد وتحمیل متن را بر کنفرانس غیر قا نو نی خواند و حتی در خارج کنفرانس به‌روزنا مه نگاران این مطلب را اعلان کرد که ا لـبته این بذات خود بر پر ستیژ حکو مت قبرس دشوار تمام میشد که مسئله‌ای را د را ن اتفاق نظر نیست در کنفرا نس پیش کرده که دران عمو ما مسایل به ا تفاق نظر ر اه حل را می پیما ید .

بصورت عمو می نقش هیئت افغا نستان درین ا جتماع تائید مجدد این مطلب بو د که افغانستان قبل از همه کشور ها پیرو بیطرفی بوده ا ست و طـرفـدار مسا عی مشترك و ا نسجام مجا هدات کشور ها ی غیر منسلك میبا شد و صدر ا عظم‌افغانستان و هیئت افغانی ما نند ا جتماع بلگرادوقاهره در معرفی ا فغانستان بحیث کشور دوستدار صلح و عدا لت ووفادار به طریق بیطر فی وعدم ا لحاق و دو ستی با همه کشور های جهان جدیا نه ا براز مساعی نمو د ند .

مو قف افغانستان در دو مین کنفرانس ا سلا می و زرای خا رجه در کرا چی‌از۲٦ الی ۲۸ دسامبر ۱۹۷۰

کنفرانس ا سلامی و زرای خا ر جه ا ز ٥ – ا لی ۸ جدی ۱۳٤۹ درکراچی دایـر گردید و ا جندای حاوی مطالب ذ یل بود:

اول – جر یا نات ا خیر در شرق میانه وحمایت ا خلاقی وما دی از طرف کشور های سهمگیرنده در کنفرانس بمر دم‌فلسطین و پیکار ا یشان در راه آ زادی .

دوم – مطالعهٔ و ضع خطیریکه نتیجهٔ تجاوز نا هنجار پر تگال بر ضد جمهو ریت گینی است .

سوم – تنظیم و تمو یل فعا لیت ها ی دارالانشاء .

چهارم – همکاری ا قتصادی ، فر هنگی و ا جتماعی بین کشور های اشتراك کننده .

الف – با نك بین ا لـمللی ا سلا می تجارت و ا نکشاف .

ب – آ ژا نس خبر رسانی بین ا لمللی ا سلا می .

ج – تا سیس و تقویت مراکز فر هنگی ا سلا می سر تا سر جها ن .

پنجم – تذ کار روز ۲۱ – ا گست ۱۹۷۱ بحیث روز مسجد ا قصی .

ششم – تا ریخ و محل سو مین کنفرانس اسلامی و زرای خا رجه .

در جلسهٔ عمو می ر ئیس هیئت افغانستان بحیث او لین نا طق روی مو ضو عـــا ت ا جنده سخن گفت و مو قف کشور را د ر بارهٔ مسئلهٔ جریات ا خیر شرق میا نـــه و حمایت ا خلاقی و مادی کشور های حا ضر کنفرانس بمر دم فلسطین که قبلادرکنفرانس جده نیز مطرح بحث قرار گرفته مجد د ا تائید نمود . دربارهٔ تجاوز پر تگال بـــر جمهو ریت گینی گفته شد که ا فغا نستان از تجا و زیکه بر مر د مان مسلمان گینی از طرف ا ستعمار پر تگال بعمل آ مد ه بی علاقه مانده نمی توا ند و کشور ها ی سهمگیرنده این کنفرانس برای منا فـع مشترك باید با ا ستعمار گران مقا بـلـه بنما یند .

درباره تنظیم و تمویل فـعـالیت هـــا ی دارالانشاء اظهار گـــردید کـه هـیئت افغانستان جدا طرفدار آن میباشد که منشی عمومی در آ غاز و ظا یف را به پیما نهٔ محدود بعهده بگیرد و خد مات وی واعضای

دفترش در روشنی تجربه مطا بق قبو ل و تصدیق دول عضو در آ ینده تو سعــه یا بد .

دربارهٔ میعاد تو ز یع سهمیه ها هیئت افغانی ابراز عقیده نمود که ا شتراك کشور های عضو به ا ساس عا یدات فی نفر هر کشور تعیین گر د د .

در خصو ص همکاری ا قتصا د ی‌فرهنگی واجتماعی بین کشور های مسلما ن ابراز نظر شد که ا فغا نستان به چنین همکاریها بین کشور های رو به ا نکشاف بشمو ل کشور های مسلمان ا همیت ز یا د ی قایل است .

دربارهٔ تا سیس با نك بین‌المللی‌اسلامی تجارت و انکشاف گـفـتـه شد کـه هیئت افغانستان را جع به ا مکانات تا سیس یك با نك بین ا لمللی تجارت و ا نکشاف غور لازم نموده ا ست عقیده هیئت ا فغا نــی برین ا ست تا ا ین پیشنهاد تو سطمقامات مالی و با نکی کشور های عضو از نز دیك مطالعه شود و نظریات ا یشان معلوم گردد تا آنکه چنین یك پروژه متکی بر میعا د های ثا بت و قا بل تحمل با شد .

در مورد تا سیس آژانس خبر ر سا نی اسلامی و تا سیس و تقویهٔ مرا کزفرهنگی اسلامی در جهان که شا مل ا جند ا ی شده است هیئت افغانی نظر یه داد که تمام این مو ضو عات همکا ری در سا حه های مختلفه با ید از طرف متخصصان فن تد قیـق و مطا لعه گردد تا به ا ساس نظر یات مثبت روی این مسا یل تصا میم صورت گیرد .

بر علاوهٔ آنچه گفته شد نقش هیئا ت افغانی در جر یان کنفرانس متو جه نزدیك ساختن مو قف هـای کشور هـا بو د . هیئت افغانی در ا مور طر ز ا لعمل کنفرانس پیشنهاد های مفید کرد مثلا تشکیل دوکمیته شا مل نما ینده گان همه هیئت ها بر ا ی مطا لعهٔ تنظیم و تمو یل فعا لیت هـا ی دار ا لانشاء ودیگر برای مسو ده کر د ن اعلا میهٔ نها ئی کنفرانس که مورد تا ئید کنفرانس قرار گرفت .

در پایان جلسه تصمیمات ذیل از طرف کنفرا نس ا تخاذ گر د ید :

اول ــ در قسمت شر ق میانه تصا میم کنفرانس های ر باط و جده که عبارت ا ز تا ئید و ضع خطیر شر ق میانه و تطبیق فیصله های ملل متحد بود یکبار د یگرتائید گردید و تصریح شد تا به تجاوز اسرائیل هرچه زود تر خا تمه داده شود . همچنان از حقوق از د ست رفته مر د مان فلسطین پشتیبانی بعمل آ مد و و عـدهٔ هر نـوع مساعدت به مجا دلات آن مردم در مقـا بل غا صبین حقو ق ا یشان داده شد .

دوم ــ در مو ضوع گینی تجا وز پرتگال تقبیح گر دید و تطبیق فیصله نا مه‌شورای ا منیت ملل متحد در ز مینه تا ئید شد .

سوم ــ کنفرا نس پیشنهاد پا کستا ن و دا و طلبی جمهو ریت عرب متحد رامبنی بر مطا لعهٔ نظریهٔ تا سیس با نك اسلامی و یا ا تحاد با نك های ا سلامی مطا لعه و سفارش نمود تا جمهو ر یت عر ب متحد پروژهٔ بانك مذکور را مطا لعه و برروشنی مذاکرات کنفرا نس آن در ظرف شش ما ه تهیه و منشی عمو می ا ین مطا لعات ر ا به دول عضو کنفرا نس جهت ا خذ نظریات شان تقدیم نما ید . و همچنان هر کشور عضو میتوا ند در ا ثر معر فی نما ینده خود در کمیسیون مطا لعـهٔ پـرو ژه سهم بگیرد .

چهارم ــ در بـــارهٔ تا سیس آ ژا نس خبر رسانی ا سلا می فیصله شد که تاسیس چنین آ ژانس مورد تا ئید کنفرا نس بو ده وبا ید کشور های عضو نظر یات خو د را درین بـاره بـه دارالانشاء بسپار نـد و منشی عمو می ا ین نظر یات را به سو مین کنفرانس ارا ئه کند . ا جتماع متخصصین دربارهٔ مطا لعهٔ ا ین مو ضوع در تهر ا ن تشکیل شود .

پنجم ــ در مورد تا سیس مرا کز فرهنگی اسلامی کنفرا نس از منشی عمو می تقا ضا نمود تا کمیسیون متخصصین را در شهر رباط تشکیل داده و را پور آ نرا به جلسهٔ سو مین کنفرا نس ارائه بدارد .

ششم ــ در بارهٔ مطا لعهٔ پرو ژهٔ منشور فیصله بعمل آمـد تامنشی عمومی در ظرف یکماه بعد از ختم کنفرا نس یك تد کا ر تا مه را جع به ا هدا ف و قوا نین دا خلی کنفرانس نشر کرده و تبصر ا ت د و ل

اشتراك کننده را جمع آ و ر ی و ر ا جع
به آ رزو مندی هر کدام شان در مطا لعهٔ
سند مذکور کسب معلو مات نما ید . منشی
عمومی در ظرف چـهار مـاه بـعد از نشر
تذکار نا مه برای تشکیل ا جتماع در مورد
مطا لعهٔ ا ین سند در شهر جده ا قدا نماید.
والبته منشی عمو می نتیجهٔ کار ا جتما ع
جده را به تو جه سو مین کنفرا نس ارائه
نما ید .

هفتم ــ را جع به تمو یل و تنظیم فعالیت
های دار الانشاء کنفرا نس آ ینده متنی را
درینمورد به تصویب ر سا نید که درا ن
ترتیب کار و تعیین و سا یل مالی دارالانشاء
مد نظر گرفته شده ا ست .

هشتم ــ کنفرا نس ا علا میهٔ ر باط و
فیصله نا مهٔ جده را در مو ضوع بی احترامی
به مسجد ا قصی که باشغال نظا می قدس
شریف تو سط اسرائیل صورت گرفته متذکر
گردیده تصمیم مبنی بر ا ینکه ۲۱ ا گست
۱۹۷۱ بحیث روز مسجد اقصی تـــذ کا ر
یا بد تا ئید نمود .

نهم ــ کنفرا نس در ا ثر د عوت حکومت
افغا نستان تصمیم گرفت تا سو مین کنفرانس
اسلامی و زرای خا ر جه در آ غـاز مـا ه
سپتا مبر ۱۹۷۱ در شهر کا بل دا یر گردید.

کنفرانس مطبو عاتی ښاغلی لیپکوفسکی:

ښاغلی لیپکو فسکی سکر تر دو لـــت
برای ا مور خا رجه و عضو کا بینهٔ فرانسه
ساعت ۹ قبل از ظهر ۲۳ میزان قبل ا ز
عزیمت جا نب کشو ر ش در یك کنفرا نس
مطبو عاتی در میدان هوا ئی بین ا لمللی
کابل ا شتراك کر د .

ښاغلی لیپکوفسکی بجواب سوالی را جع
به نظر یا تش در ا ین باز دیداز افغانستان
گفت :

سفر ښا غلی ژورژ پو مپیدو به افغانستان
قرین مسرت بود و با ا حسا سات عمیق
مواجه شد همچنان من بشما ا طمینان میدهم
که ا زین سفر عمیقـا ا حسا س مسر ت
میکنم ودر مورد این سفر چند تبصره مهم
د ا ر م .

اول ا ینکه نجا بت و همـت مـر د م
افغا نستان را که در ا ین سفر مشا هد ه
کردم تقدیر میکنم واز نظر یات ز عـما ی

افغانی واز طرز سیاست خارجی افغا نستان
قدر دانی می نماییم و ثانیاً توافقیکه بـین
نظریا ت افغانستان و فرانسه در مـــــورد
سیاست خار جی مسایل جهان وجود دارد
موجب مسرت من گردید وبه جرات میتوانم
به شـــما بگو یـم که افغـــا نســـتا ن
سهم بزرگـــی در سیا ست بین المللـــی
گرفته است و آن پـا لـیسی همز یستی
مسا لمت آ میزی ا ست که ا فغا نستا ن
از آ غاز ا سترداد ا ستقلال خود آ نر ا
بر گزیده ا ست .

د یگری که لازم به تذ کر میـد ا نـم
اینست که دو ستی ا فغا نستان وفرانسه
یك حقیقت ا ست همه و قت نبا ید تصور
شود که در جهان تنها روابط سیا سی سرد
همه سر نوشت ملل گیتی را بدست دا رد
بلکه ا حسا سات و نز د یکی های صمیمی
قلبی هم بسیار مهم ا ست و قتیکه مـــن
بعضی جنبه های همکاری ا فغا نستـان و
فرانسه را از نز د یك د یدم درك کر د م
که ما تا چه اندازه از نظر ا حسا سا ت
با یکدیگر نز د یك هستیم بنا بر یـــن
این همکاری در سا حه های مختلف و د ر
زمینه های مفید ا دا مه خوا هد یا فت د ر
زمینه ا ین همکاری های ثمر بخش مـــن
مثال کو چکی را ارائه میکنم و قتی به کندز
رفتم و از ارتو بلاقی که یك مرکز اصلاح
زرع و تکثیر پنبه است د یدن کردم در آنجا
مشا هده نمودم که یك عـده متخصصیـن
فرانسوی خد مت میکنند ا لبته شما میدانید
که ز رع پخته و تو لید بیشتر آن در بلند
بردن سطح ز ندگی هزاران مر د می که در
این نا حیه زندگی میکنند تا ثیر ز یاددارد
و ثا نیا تو لید بیشتر پنبه در صا درا ت
افغا نستان نقش بزرگی دا رد .

من با مسرت ملا حظه کردم که متخصصین
دراتاق های لابراتوار و یا در ما موریت
دفتر ها محبو س نیستند بلکه آ نها د ر
مزرعه با د هقا نان ا فغانی تما س مصمم
دارند و ثمر کار خودرا با ین تما سها بـا
مسرت حا صل میکنند .

همچنان در نا در شاه رو غـتون عیـن
همکاری نزدیك رابین ا طباء ا فـغا نی و
فرانسوی مشا هده کردم و هم در موسساتی

که همکاری فر هنگی بین ا فغا نستان و فرانسه مو جود ا ست عین توا فق همکاری واحساسات دوستی را ملا حظه نمو دم و بسیار مسرور هستم که لیسه ا ستقلال به مساعدت حکو مت فرا نسه ا عمار میشو د این لیسه مر کزی خوا هد بود که در قطا ر سایر موسسا ت تعلیمی برای آما ده کرد ن جوانان ا فغانی در ز ندگانی ا مروز و فردا نقش مهمی خوا هد داشت .

در این مورد یك مو ضو ع د یگر ر ا میخوا هیم ا ظهار کنم که فرا نسه به هیچ صورت نمی خوا هد همکاری های فر هنگی و ا مداد های فر هنگی آن در محیط ها ی سر بسته ای صورت بگیرد و جما عا ت و موسسات و محیط های سر بسته فر هنگی را مساعدت بکند . به عبا ر ت د یگرفرانسه به هیچ صورت نمی خوا هد که سهمگیری فرهنگی آن یك سهمگیری فرا نسوی با شد بلکه ما میخوا هیم که ا ین همکاری مشترکا فرانسوی وافغانی با شد و مسا عی ماتوام با صرف مسا عی ا فغا نها در پیشبرد امور صورت بگیرد چنا نکه ما آ رزو دا ریم د ر دا خل لیسهٔ ا ستقلال یك مر کز فر هنگی ایجاد شود که ا دارهٔ آن بد ست فرانسوی‌ها نی بلکه به مشوره مشترك فرا نسوی ها و افغا نها ا داره شود .

آرزوی د یگر ما ا ین ا ست برای‌تدریس زبان فرا نسوی با کمك فرا نسه نه تنها در لیسهٔ ا ستقلال و ملا لی تد ریس گر د د بلکه در د یگر لیسه ها نیز به تـد ر یس بپر دا زند .

شاغلی لیپکو فسکی به جواب سو ا ل دیگر ی راجع به مسا عد ت ما لی فرانسه به ا فغا نستان چنین گفت در هنگام‌مسافرت من در کشور شما در این باره مذا کرا تی صورت گرفت در حقیقت فرانسه مساعد ت های فر هنگی همچنان مسا عدت های فنی به ا فغا نستان مید هد ما یك قرضهٔ تقریبا بالغ بر چهار ده ملیون دا لر به افغانستان پیشنهاد کرده ا یم در مورد ا ین قر ضه مذاکراتی صورت گرفته ودر با رهٔ مقدا ر قرضه موا فقت سود مندی صورت گر فته است و را جع به سا یر شرا یط ا یـــن قرضه در آ ینده ه نز د یك مذا کرات بین هیئت های طرفین صورت خوا هد گر فت .

من بشما ا طمینان مید هم که در ا ثـر مسا فرتم به ا فغانستان و مذا کرا تیکه در این جا صورت گرفت معلوم شد کـــه ارادهٔ مشترك مو جود ا ست تا این مذاکرات بصورت ثمر بخش بسر بر سد و چنا نکه شما ذکر کردید ما وا قعا میخوا هیم که در پلان پنجسا لهٔ آ یندهٔ ا فغا نستان اشتراك داشته با شیم اما آ نچه که بسیار مـهم است اینست تا پروژه های مورد انتخا ب قرار بگیرد که از هر حیث مفید بو ده و دارای عا یدات با شد ز یرا هدف ما د ر این همکاری آن نیست که از طریق‌این‌چنین قرضه ها فشاری در او ضاع مالی‌افغانستان وارد شود در مورد این قر ضه پرو توکولی با مضاء خوا هد رسید و پروژه ها ی‌مورد انتخاب‌قرار خواهد گرفت که‌برای‌پیشر فت اقتصادی ا فغانستان و تعمیم صنا یع‌خفیفه وصنایع استهلا کی دارای عواید سر یع ـ الثمر باشد و به ا ین صورت مسا عد ت فر هنگی فرا نسه و همکاری آن د ر سا حهٔ ا مداد فنی تکمیل گر دیده و ا مداد ما لی واقتصادی نیز صورت بگیرد .

بصورت خلص ما می خوا هیم در ا ین همکاری خود به ا فغا نستان دو عا مل مهم را در نظر دا شته با شیم یکی بر آ ورده شدن تجهیزات برای پیشرفت کشورودیگر احداث صنایع کو چك که مصرف آن ز یاد نبوده و عوا ید آن سریعتر با شد .

شاغلی لیپکو فسکی راجع به تسهیلاتیکه فرانسه از طریق بازار مشترك برای ا یران ولبنان به ا سا س قرار داد های جدا گانه فرا هم نموده ا ست و آیا برای افغانستان نیز چنین تسهیلا تی فرا هم خوا هد شد چنین گفت دو ستان ا فغا نی که در عین اقا مت من سوالاتی از من کرده ا ند اکثر آن پیرا مون حل و فصل مسا یل اقتصادی شان میبا شد دربارهٔ کشو ر های د وست مانند ایران و لبنان ما تر تیبا تی گر فته ایم و موا فقه های در ا ین ز مینه بر ا ی کشور ا لجزایر و حتـی در بـارهٔ کشور جمهو ریت عربی متحد در نظر ا ست ولهذا

بعید ا ست که در مورد ا فغا نستان نـیز چنین موا فقه هائی مد نظر نبا شد . و لی با ید ا ین نوع موا فقه ها روابط بین‌کشور های ثا لث و کشور های مشترك را تعیین بدارد تا اینکه ار تباط بین بازار مشتر ك و ا فـغـا نستـان صو رت گــر فـتــه وصادرا ت افغانستان بیشتر امکا ن فروش یابد .

ښاغلی لیپکو فسکی بجوا ب سوا لی در مورد بحرانها ی شر ق‌میا نه و اینکه آیـا سیا ست فرانسه در مورد این منطقه جها ن بعد از وفا ت رئیس جمهور فقید مصـــر جمال عبدالنا صر تغییر ی خوا هد یا فت یانه چنین گفت : البته شما میدانید که صدراعظم فرانسه برا ی اشترا ك درتشییع جنازهٔ جمال عبدالناصر به قاهره مسا فرت کرد و این امر عمق اندازه تا ثر مـرد م فرانسه را در بارهٔ وفا ت جمال عبدالنا صر ظاهر میسازد در حقیقت جما ل عبدالنا صر با قبو ل پلان راجرز یك شجا عت سیاسی بزرگی رابکار برده بود فی الواقع ماترجیح میدادیم که پلان راجرز نخست‌بین چارکشور بزرگ ذیعلاقه مطر ح میباشد و بعد ازآن به جانبین نزا ع پیشنهاد میگردید مو قف فرانسه این است که باید چهار کشوربزرگ مامور یت یارینگ را مشترکا تایید میکردند تا اینکه اقداماتیکه روی دست گرفته بشود به یك صلح عادلانه ویك صلح‌پایدار منتج گردد البته اساسا ت تطبیق پلان یار ینگ نخست از همـه همان فیصله ۲۲ نـوا مبر ۱۹۶۷ شورا ی امنیت ملل متحد است وباید بخاطر بداریم که خروج قوا ی اشـغا لی اسرائیل از مناطق تحت اشغال از مواد مهمه فیصلهٔ نامهٔ مذکور میباشد .

در آن فیصله نامه احترام استقلال کشور های منطقه احترام تما میت ارضی کشورها تذکار داده شده .

باید به خاطر داشت که بحرا ن شر ق میانه به ذات خود یك بحرا ن دشواروممدهشی میباشد ونباید مشکل دیگر یکه عبار ت از جنگ سرد است به این بحران علاوه شود بنابر ین ماعقیده داریم چارکشوربزرگیکــه عضـــو شــو را ی امــنیت هســتند در قبا ل صدور فیصله نامهٔ شورا ی امنیت مسئولیت خاصی دارند اینکه این چهار کشور یکبار در تایید فیصله نامه شورا ی امـنیت رای داده باشند وبعدا خود را فارغ تصـور کنند ویا هر کدام شان موقف متمایز بگیرند در این صور ت راه حلی موجود نخوا هـد شد .

تجارب چند هفته اخیر به ما ثابت کرده است که یگانه طریق قابل اختیار اینست که چهار کشور عضو دایمی شورا ی امــنیت بطور مشتر ك در این مورد تصمیم گر فته وبرای بسر رسید ن مـا مور یت یارینگ تصمیما ت متحد ی اتخاذ نمایند .

من بشما یقین مید هم برای بر قراری یك صلح مبنی بر عدا لت و صلح پایدار در این ناحیه فرانسه بمسا عی ایکه شماخط مشی آنرا میدانید ادامه خوا هد داد ایــن خط مشی عبار ت از شنا سایی حاکمیت یکدیگر ، برای ما خروج قوای اسرا ئیل‌از منطقهٔ که بعد از جنگ ۱۹۶۷ آنرا اشغال کرده است شر ط مهم میباشد .

ښاغلی لیپکو فسکی به جوا ب سوا لی گفت : در این زمینه واینکه یکی از کشور های بزرگ ملاقا ت چارکشـــور را رو ی اتهاما ت منبع بر استقرار راکتها ی سام (۲) وسام (۳) در سواحل کانا ل سویــز ازطرف جمهوریت عربی متحد برای مدتـی با ثمر می خواند گفت بر عکس نظر ما این است که این نو ع الزاما ت و تنا زع باید تماس بین چار کشور را سریع تر سازد نه اینکه موجب تاخیر آن گردد هر چه مو جب تاخیر این مذاکرات شود نزد ما خطیر خواهد بود ولازم است که چار کشور بزرگ‌برای تعین وتمدید تاریخ اور بند مؤفق شونـد از یکطر ف اوضا عدر این ناحیه شکــــل انقلاب را به خود گرفته است واز طر ف دیگر متحمل این اوضا ع برای مرد ما ن این ناحیه پیش از این دوام نخوا هد کرد لهذا هر گونه تاخیر برای بر قرار ی صلح در این منطقه جهان خطر ناك خوا هدبود .

ښاغلی لیپکو فسکی در جواب سوالی راجع به انعقاد معاهدهٔ عدم تعرض‌بین اتحادشوروی و جمهوریت اتحادی آلما ن ونظر فرانسه‌در این مورد چنین گفت شما میدانید که رئیس جمهور ما اخیرا به اتحاد شوروی مسافر تی

کرده وازین موافقتنامه حسن استقبال نموده است من میخواهم بشما توضیح بدهم که دیپلوماسی فرانسه در مراحل تهیه این موافقتنامه بی تأثیر نبوده است زیرا فرانسه از ده سال باینطرف اصرار ورزیده است که تقسیم جهان بدو قسمت و هم چنین تقسیم اروپا به دو منطقه نه تنها مصئون نیست بلکه خطیر است . از ده سال باین طرف فرانسه اعلام میکند که ماورای دیوار های ایدالوژی وکشور ها با یک دیگر شناسایی داشته باشند ودر تحکیم صلح وهمکاری بین المللی اشتراک مساعی نمایند ما این را قبول کرده نمیتوانیم که جهان به دوکتله متخاصم تقسم شود وکتله های دیگر کشور ها را در داخل حلقه های بلاک ها وابسته بدارند جامعهٔ بین‌المللی یک کل واحد را تشکیل میدهد ودران هرکسی حق سخن دارد خواه این کشور ها کوچک وخواه بزرگ باشد بنا بر این مافورمولی را که جنرال دوگول وضع کرده تعقیب میکنیم وبرای بسر رسیدن آن‌که عبارت از رفع کشیدگی و موافقت وهمکاری باشد صرف مساعی میکنیم ما عقیده داریم که عادی شدن روابط بین جمهوریت اتحادی آلمان واتحاد شوروی یکی از مراحل تطبیق این فورمول سه گانه یعنی رفع کشیدگی ، موافقت و همکاری میباشد .

و برای نیل به این مقصد لازم بود که‌اول‌جمهوریت‌اتحادی آلمان نتایج جنگ را برسمیت بشناسد ثانیا اینکه سرحد های خود رابا پولیند مطابق آن تثبیت بکند و ثالثا در میدان اقتصادی با اتحاد جماهیر شوروی شامل همکاری شوند .

ما باین موافقتنامه نظر مساعد داریم وچون ما مخالفت اروپا به دو تقسیم بودیم بنا بران از آن حسن استقبال میکنیم .

واین موافقتنامه بین مسکو وبن را زمینهٔ همکاری با اروپا میدانیم که باب همکاری بیشتر کشور های این منطقه را مفتوح میدارد . بناغلی لیپکو فسکی در مورد نظر حکومت فرانسه راجع به سیاست کشور های بیطرف گفت: مابرای کشورهای‌بیطرف سمپاتی عمیق داریم . البته برای شمامعلوم است که فرانسه بشدت مخالف‌تبعیض‌نژادی وهر گونه تبعیضات بشری میباشد .

حمایت فرانسه از حق تعیین سرنوشت ملل ومردمان هم جز نظریات اساسی آن میباشد سال گذشته وقتی خودم از فرانسه در ملل متحد نمایندگی میکردم در بارهٔ نظریات عموم کشور های بیطرف حمایت خود را اظهار کردم از طرف دیگر طوریکه بشما گفتم سیاست کشور های بیطرف مورد همدردی ما و پشتیبانی‌عمیق ماست و ما از آن کشور هاییکه حاضرنیستند بسته به کتله ها باشند ویا آله دست کتله ها قرار گیرند وبخواهند اظهار شخصیت بکنند حمایت میکنیم البته فرانسه همین‌نظر را برای خود نیز دارد وبرای دیگران ازآن حمایت میکند .

بناغلی لیپکو فسکی راجع به امکان‌تاسیس تلویزیون گفت که به مساعدت فرانسه در افغانستان حتمی است .

جانب افغانی این سوال را طرح کردبه نظر من این موضوع خیلی مهم ودلچسپ است ومن آنرا به توجه حکومت خود قرار خواهم داد .

بشر طیکه تلویزیون در پیشرفت‌فرهنگ تطبیق شود یک وسیلهٔ بزرگ‌و مهم میباشد وفرانسه در این مورد تجاربی دارد و اگر در این صورت من بتوانم موفق شوم ودر این راه موافقتی حاصل میگردد یک زمینه مهم همکاری بین ما فراهم خواهد شد .

بناغلی لیپکو فسکی در اخیر اظهار داشت آنچه در اخیر میخواهم اظهار کنم اینست که در سیاست خارجی افغانستان وفرانسه هم آهنگی زیاد موجود است وفرانسه چه از جانب رئیس جمهور و چه توسط حکومت خود سیاست جنرال دو گول را با عزم راسخ ادامه میدهد ودیگر بشما اطمینان میدهم که من به بسیاری از کشور ها سفر کرده ام وسرزمینهای زیادی را دیده ام لیکن در جای دیگر به این اندازه محبت و نزدیکی را بامردم فرانسه احساس نکرده ام مردم سلحشور ، مردانه وباغیرت‌شما وهم چنین دوستی مداوم هر دو کشور برای من ارزش فراوان دارد .

دپښتونستان دجریاناتو لنډیز

(د ګل پیښوری په قلم)

دپښتونستان داولس له خوا دحق خود ارادیت دتثبیت په لار کښې مجاهدی او فعالیت دپخوانو کلونو په زیات قوی‌شکل جریان موندلی او دی مسئلی د ځان دپاره داهمیت درجه نوره هم زیاته کړی ده .

په آزاد پښتونستان کښې ملی اوقومی جرګی په مسلسل ډول جاری پاتی شوی او نه یوائی دا چه دیو جلا ملت په‌حیث یی د خپل قوم او دیو ځانګړی‌هیواد په څیریی د خپل وطن د هویت او تشخص په ځان ساتلو په لار کښې اقدامات کړی دی بلکه په مختلفو سیمو کښې یی دبهرنو طاقتونو او دحق خود ارادیت د مخالفینو د مداخلو او فعالیتونو مخه نیولی ده بلکه ددغسی نښو نښانو مخالفت یی هم کړی دی چه دمقابلی خوا دیوی چالاکی او تردستی په شکل کښې داښیی چه ګویا دپښتونستان آزادی سیمی دپاکستان جزء دی اوسرنوشت یی په پاکستان پوری تړلی دی .

په منځنی آزاد پښتونستان کښې چه‌یو خواته آزادی خواهو خلکو مقابل لوری ته دا حقیقت څرګند کړی دی چه پر دی نمایندګان نور داسی نه شی کولی‌چه‌دآزادو علاقو خلك دخپلو محکومو ورونو له سرنوشت څخه بی علاقی کاندی او په‌دی ډول مخالف قوت ته موقع ورکړی چه آزادی سیمی جلا او محکومی علاقی جدا خرابی او مقاومت یی مات کاندی .

نوښل پلوئی دحق خود ارادیت مخالفینو هغه کوششونه هم ناکامی کړی دی چه په ګواښ او تهدید په فریب او چل وټه او پخپلو کښې دآزاد اولس دجنګولو په وسیله یی غوښتل په آزادوسیمو کښې د ګرفت او استحکام پنجی مضبوطی کړی او قوم پرستان دآزاد یخواهانونه‌ټولګی او قطاره وباسی او مخالف قوت ته‌یی‌تسلیم کاندی .

دآزاد پښتونستان خلکو ددی مقصد دپاره د کافی پوهی او شعور ثبوت ورکړی دی اوپه دی لاره کښې ئی دقربانۍ او سر ښندنی نه هم غاړه نه ده غړولی .

په‌دی ډول تیر کال په آزاد منځنی پښتونستان کښې دملی تحریك له پلوه یو مطلوب کال و ددغه ننداری په لیدو هر څوك دایقین کولی شی چه دا اولس دفریب او دسیسی په دام کښې نه راځی .

دباجوړ په آزاده علاقه کښې ماموندو سالارزوپه ډیر شهامت مقابل لوری ته داو ښوده چه په دی خاوره باندی دسکندر مقدونی غاښونه وتلی اودګوډ تیمورنه‌رانیولی داڼګریزانو تر تاړا که دلته ددښمن هډونه خاوری شوی او چه دغسی لویو قوتونو ددی آزادی خاوری په نیولو او د دی خپلواك‌قوم په محکومولو توفیق ونه موند نو بل به لاڅوك وی چه په دی اولس به یی لاس‌برشی او داسی نښی نښانی به منځ ته راوړی چه دهغی په پرده کښې داچالاکی تیره‌کړی شی چه ګویا داقوم د پاکستان تابع او دا خاوره ددغه ملك یوه ټوټه ده . په دیکښې شك نشته چه که دغسی چالاکی تیره هم شی حقوقی او قانونی اهمیت نه لری مګر دباجوړ زیرك او هوښیار اولس ددی‌چالاکی دکامیابولو خواږه هم د مقابل لوری ستونی او تالو ښکته کیدو ته پری‌نه‌ښودل.

ماموند و سالارزو د پاکستان دانتخاباتو په دی وروستیو او تازنیو لوبه کښې چه په محکوم پښتونستان کښې هم وشوه اوطبیعی ده چه محکوم اولس دپارلمانی اوقانونی مبارزی دسیاست لرلو په وجه په دغو انتخاباتو کښې ګهون کاوه برخه وانخسته او قومی تړه یی وکړه چه دا انتخابات‌زمونږ دپاره ملی اووطنی انتخابات نه دی او مونږ ددغه مملکت دقانونی او ملی نفوذ تر ساحی لاندی نه وو او نه یو او نه به یونو ځکه په دغو انتخاباتو کښې برخه اخستل په‌ملی اصولو ممنوع او کورغ دی او هر څوك چه ددی تړی نه پل غلطی وکړی تر قومی توری او پوښتنی لاندی به راشی .

دباجوړ اولس دخپل ملی تحريك په لاره کښی وخت په وخت جرگی کړی او خپله ملی اراده يی په هره هره موقع اومنا سبت څرگنده کړی ده او دا روحيه نه يوا ځی ثابته او قوی پاتی شوی ده بلکه قو ت او څرگند تيا يی ديوه وخت نه بل ته نورههم زياتيږی .

دغه حالدمو مندودخانگی‌هم‌دی دغلته ملی او قومی جرگی دتير کا ل په دورا ن کښی جاری پاتی شوی دی او دتيرکا ل په‌دورا ن کښی مومندو اوسا پودنور وکلونو په شان دناوگی له لاری د مومند و په خاوره د زور زيا تی راوستلو په خلاف خپل تاثراو خپگان ښکاره کړی دی او دا موقع يی چاته نه ده ورکړی چه د عسکر ی اغراضو او مقاصدو پوره کولو دپاره په دغو علا قو کښی عسکری کمپونه ياد فو جی اهميت سرکونه تير کاندی .

دمو مند واو سا پو شينو ارو له خوا د ناوگی په واکمنو باند ی دشك شبهی پيدا کيدو له کبله په دغه ځای با ند ی کا فی فشار اچول شو ی تردی چه څو وار ی د ښنتو او تصاد م سبب شو ی دی .

دتيرا په خاوره ملی فعاليت ښه په قوت کښی روان دی . غير تی اپر يدو وخت په وخت دملی جرگو اوقو مي غونډ و په وسيله دخپل ملی هو يت دواضح ساتلو او دخپلو محکو مو وروڼو دسر نوشت سره د علاقی ښودلو هڅه کړی ده . دتير عيسوی کال په دورا ن کښی چه کوم ناپيژند گلو او ناآشنا خلك دپلو په ډول او يا په‌انفرادی شکل تيرا ته را ختلی و او د غلته يی تبليغات کول دتيرا هو ښيار او لس هغوی رخصت کړل او د فعاليت موقع يی‌ورنه‌کړه.

ترټولو زياته جالبه او قابل تو جه نکته داده چه د آزاده پښتونستان په گرد اولس کښی په ملی سو يه د آزاد پښتونستا ن د هويت او موجوديت يعنی دزوړ حا لت دبر قرار ساتلو دپاره زبر دسته جذبه راولاړه شوی ده او ددی حر کت آغاز هم د خيبراو لواړ گی نه شوی دی .

اپريدو شينوارو تعليما فته ځوانانو په تيرکا ل کښی د ملی انجمنو نو په وسيله په دستجمعی ډول دا آواز او چت وساته چه دآزاد پښتونستان هويت‌په هيڅ ډول‌دړنگولو او ماتولو قابل نه دی او مونږ به هيچا ته دا اجازه ورنه کړو چه زمونږ دا حالت له منځه يوسی .

ددی آواز د بيابيا هر غوږ ته درسو لو دپاره بيشماره جلسی دپښتونستا ن په مختلفو آزادو سيمو مخصوصا لواړ گی او خيبر کښی شوی او دآزاد پښتونستا ن‌دهری خولی نه يی دمرستی او حمايت آواز راپورته شوی دی تردی چه کوم خلك دپاکستا ن د حکومت له خوا هم دآزاد و پښتونستانيانو نمايندگان گڼل کيږی هغو ی هم په‌ډير شدت او ټينگار دا آواز پور ته کوی او ددی حالت مرسته کوی .

په محکوم پښتونستان کښی د ملی‌شعور قوت او بيداری په څرگنده ډو ل زياتی کړی دی او په دی جريا ن کښی يو غوره نکته داده چه دپښتونستا ن هغو ملی مشرانو د آزاد پښتونستا ن د اوسيدو نکو او په اصطلاح دقبايلی وروڼو موقف در ك کړی او په خپلو وينا و کښی يی داويلی دی چه مونږ دخپلو قبايلو وروڼو دپاره هغه څه غواړو کوم څه چه دوی دخپل ځان او خپلی سيمی دپاره غواړی د پښتونستا ن سترمشر خان عبدالغفار خان د پښتونستان د ملی ورځی په مناسبت پخپله سږ نی‌وينا‌کښی وويل چه : زه دقبايلو وروڼو خوښنا لی غواړم او دا غواړم چه د دوی په باب‌هرپور ته کيدو نکی قدم دی د دوی په خوښه او رضاوی .

خان عبدالولی خان دنشنل عوا می‌پارټی ځوان او زړ ورليډر دحزب په‌رسمی غونډو کښی دا حقيقت بيا بيا غبر گ او تکرار کړی دی چه مونږ دخپلو قبايلو وروڼو د ژوندانه دطرز په بدلو ن کښی هيڅ ډول غرض نه لرو او مونږ د دوی دپاره هغه څه غواړو چه دوی يی دځان دپاره غوره کړی .

دمحکوم پښتونستان په دواړو بر خو‌کښی دقو می شعور او بيداری نهضت ښه‌په‌تندی روان پاتی شوی دی او اوس د دی حقيقت نه هيڅوك انکار نه شی کولی چه د پښتو نستان دملت مسئله‌دوخت‌له‌تيريدو‌نه يواځی وړه يازړه نه شوه بلکه دا په تاريخ

کښې دخپلو ډیرو قو ی جړو او عمیقوریشو
څخه پرله پسې قوت اخلی او دزما نی په
تیر یدو یی تاز گی نوره هم سواکیږی .
په تیرکا ل کښې د پښتونستا ن د
محکو می علاقی ډیرو زیاتو معروفو کسانو
په ملی محاذ پوری دالحاق او په دی لاره
کښې دهر ډول قربانۍ ورکولو اعلان کړی دی.
په ملی محاذ پوری دالحاق کوونکوکسانو
اهمیت مختلف انوا ع لر ی ځینی شخصیتونه
لکه بیشماره فارغ التحصیلان او تعلیم یافته
ځوانان تعلیمی او عرفانی اهمیت لر ی .
ځینی نور یی د تد بر او اداری او تنظـیم
شهر ت لر ی او ځینی نور یی د قو مـی
رسوخ او شهر ت په لحاظ د اهمیت حامل
دی او ځینی نور یی روحا نی قوت او قیمت
لری چه مخالف او متعصب قوتو نه یـی
پریشانه کړی او په تکلیف اخته کړی دی.
دایو ثرگند حقیقت دی چه په محکو م
پښتونستا ن کښې ثقافتی او کلچر ی تخلیق
او استعدادیو مخ د ملی محاذ په مرسته کښې
ولاړ دی او مبالغه به نه وی که ووایو چه
مخالف اخبارو نه او د مخالفینو د غونډ و
ستهیجو نه په ډیره لوړه سو یه هم دپښتو
شعر او تعالی ته محتاج پاتی شوی دی .
دمحکوم پښتونستان په خاوره د حـق
خود ارادیت په مرسته ذا دوه نهضـتو نه
ډیر دتو جه وړدی چه یو د پښتنو میر منو
او بل د پښتنو ځوانا نو .

دپښتنو میر منو ملی نهضت سږ کال د
میرمن نسیم ولی تر لار ښودنی لاندی ډیـر
انکشا ف کړی دی او ډیر ی دسرســـر او
معروفی میر منی او پیغلی په دی نهضـــت
کښې شریکی شوی دی . دنمو نی په ډو ل
دهزاره ضلعی بیگم گوهر رحمان چه نه یواځی
یوه ډیره منوره میر من ده بلکه د(رای عامه)
په نامه یوه جریده هم خپروی ، دملی محاذ
سره ملگر ی شو ی او خپل اخبار یی هم
دملی محاذ په مرسته دتبلیغ او فعا لـیت
دپاره وقف کړی دی او دغه راز دمـــردان
ضلعی پیغله پروین تاتا ری چه یوه فداکاره
او تعلیمیافته پیغله ده دا او دغسی نور ی
بیشماره پیغلی دملی محاذ په مرسته میدان
ته راوتلی او په هره قومی جلسه کښې دا
ټپه وایی چه :

که دزلمو نه پـوره نـه شــوه
پښتو نستا نه جینکۍ به دی گټینه

دځوانا نو نهضت په دوو څانگو ویشـل
کیږی :

یو فارغ التحصیل ځوانان دی او بل یی
په تحصیل بوخت .

د تحصیل نه فارغ ځوانـان په مختلفـو
نومونو او عنوانو نو په ملی فعا لیت بوخت و
تر څو چه په تیر کا ل کښې دهر ی خوانه
دافعالیت شرو ع شو چه باید دځوانا نودا
دمختلفو نو مونو لاندی ویشل شوی ډلی رایو
ځای کړی شی او په یو مر کز کښې متمرکز
شی چه قو ت یی زیا ت موثر او فعا ل
شـــی .

بالاخره همد غسی وشو ل او دځوانا نو
یو عالی کانوانسیون دپیښور په شا هی باغ
کښې وشو چه قریبا د یولکو په حدودوکی
ځوانان ورته راغلی وو .

دځوانانو دی لو ی جرگی دځوانانو دیوه
تنظیم اصل او پیشنهاد تصو یب کړ اوخان
عبدالو لی خان یی دخپل لوی مشر اوددوی
په تعبیر دسو پریم کمانډر په حیث اعلان
کـــړ .

خان عبدالو لی خان دی نو ی تنظیم یا په
نورو الفاظو کښې دنبا یسته اوښکلوتاوسانو
په تنظیم با ندی (پښتون زلمی) نوم کښیښود
او سرله دغی ورځی دځوانانـو مختلـــف
انجمنو نه په یوه متحده او پراخه ورور ولۍ
کښې را غلل چه په ډیره دلچســـپۍ او
موثریت لگیا دی کار کوی او که دمخالف
بادخپیږه یاد تور ستر گو نظر یو نه وړل
نو د هر ډو ل کامیا بۍ او په زړه پور ی
قو می نتیجو امید تر ی کیدی شی .

دځوانانو بله څانگه دشا گردا نو ده وړم
کال د اول ځل دپاره د محکوم پښتونستا ن
په خاوره کښې دشاگر دانو یو تنـظیم د
(پښتو شاگر دانو د اتحاد یی) په نا مه
میدان ته را ووت ، دی اتحادیی په گـرد
محکوم پښتونستا ن یعنی پیښور ،مردا ن،
سوات ، کوهات ، بنو ، دیره اسمعیل خان
کویټه ، پشین ، او نورو سیمو کښـــی د

(نور په ۲۰ ۷ مخ کی)

رویداد های مهم سیاسی جهان

سال ۱۳۴۹ آغاز گردید ا ما از تشنج پارینه در جهان کاسته نشد . در جنو ب شرق آ سیا مخصو صا درکمبودیا وا قعهٔ پدید آ مد که دا منهٔ جنگ را از ویتنام به کشور های مجاور آن گسترش داد . د ر غیاب شهزاده نورودوم سها نوك ر ئیس دولت کمبودیا کود تای صورت گرفت . برکناری سهانوك که فکر میشد به مفا د غربی هابوده و در عین حال و جود چهل تاشصت هزار قوای ویتنام شمالی که ا ز سالها به ا ینطرف از جنگل های‌کمبود یا برای حمله بر عساکر و یتنام جنوبی و متحدینش ا ستفاده میکردند بیا نگر و ضع و خیم کمبو دیا بود . سها نوك که به پیکنگ ر فته بود طی بیانیه های از مر د م

کمبود یا تقاضا میکرد رژیم چینك هینگ وطرفدار انشا نرا ازپای در آورند و ا ز طرف د یگر طارات بم ا فکن نوع ب ۵۲ امریکایی برای جلو گیری از نفوذ قو ا ی مقابل صد ها تن بم‌را بر موا ضع‌وتاسیسات سرحد کمبودیا با و یتنام جنوبی فر و می ریختند جنگ بین قوای متخا صم‌آغا ز شد . حکو مت جدید پنوم پن بیهوده تلاش داشت تا قوای کمو نیستی را از کمبودیا

خارج سازد و درین راه از ا تحاد شوروی وانگلستان، خوا هان کمك شد اما شهزاده سهانوك دریك بیانیهٔ پنج فقر وی که مورد تایید و یتنا م شما لی نیز قرار گرفت از شروع جنگ های گیر یلای در کمبود یا

سخن گفت ووعده داد که سلاح وتجهیزات لازم رابرای گیر یلا ها خوا هد فر ستا د. جنگ در و یتنام و کمبود یا محد و دنماند بلکه به کشور های د یگر این حو ز ه مانندلاوس‌نیزسرا یت کرد . سوپاناوونگ رهبر پتتلاوها میگفت عسا کر ا مریکا ئی از تایلند به لاوس مدا خله میکنند مقابلتا سوانا پو ما صدراعظم آ نکشور از نفو ذ عساکر و یتنام شمالی درلاوس حرف‌میزد . خط هوچی من در لاوس و د یگر مناطقیکه قوای حکو متی با پتتلاو ها در پیکار بودند مورد حملات پیهم طیارات غول پیکرامریکائی قرار میگرفتند . این طیارات در عین ز مان ماموریت داشتند تا آن منا طق و یتنام جنوبی را که کمو نست در آن تمر کزپیدا کرده بود ز یر بمباران گیرند . از جا نبی هم قوای ویتنام شما لی و ویتکا نگها تاسیسات و کمپ های نظا می را درویتنام جنوبی بصورت متوا تر مورد حملهٔ هاوان وراکت قرار میدا دند و بعضا تا چند ین میل شهر ها پیشروی میکر د ند . نفو ذ قوای کمو نیستی در کمبودیانیز روز افزون بود حتی در ۳۰ میلی شهر پنوم پن رسیده بودند . با گذشت یك و قت‌نسبتا مختصر حلقه محا صره و یتکا نگها بد و ر شهر پنوم پن تنگ ترشد و راه های مهم ارتباطی پا یتخت کمبودیا را با جنوب و شرق آ نکشور قطع نمودند . برای تقویت قوای کمبودیا ئی عسا کر و یتنام جنو بی سر حد بین آن دو کشور را عبور نمو دند درعین حال ا عزام قوای ا مریکا یی به کمبودیا از نظر محا فل سیاسی جهان‌چنین تلقی شد که شا ید این ا مربه عکس‌العمل غیر قابل کنترول منتج شود. ر یچار د نکسن ر ئیس جمهور ایالات متحدهٔ ا مریکا گفت حملات مشترك قوای و یتنام جنو بی وامریکا متو جه آن مناطق کمبو دیا ست که عساکر و یتنام شمالی وویتکا نگها ی ویتنام جنوبی در آن نفو ذ کرده ا ست . نکسن ا ینرا هم گفت مقصد ازین حملا ت تجاوز بر حقوق د یگران نیست و نبا ید بحیث گسترش دا منه جنگ و یتنام تلقی گردد . د ر صو ر تیکه حمله قوای و یتنام شمالی وو یتکا نگها در کمبو دیا خا تمه یابد حملات مشترك عسا کر و یتنام جنو بی وامریکا به مراکز آنها پایان خوا هد یافت.

نکسن گفت وا شنگتن بحکو مت کمبو د یا سلاح کو چك و د یگرمهمات نظا می‌ارسال نموده و مقصد آن حفظ بیطرفی کمبودیاست.
تصمیم مربوط به اعزام هشت هزارقوا ی امریکا یی وویتنا م جنو بی به کمبود یا از طرف ویتنام شمالی تهدید بز ر گی به صلح جهان خوانده شد ابلاغیهٔ و یتنا م شما لی گفت اعزا م سر بازان امریکا یی در کمبو دیا قدم خطر ناکی در راه توسعه جنگ و یتنام در تمام حو زه هند و چین شمر ده میشود .
و ضع درین منطقه پر آ شوب جـهـا ن متشنج تر گردید طیارات ا مریکا یی حمله بر و یتنام شمالی را مجددا شروع کر د ند.
تجدید بمباران و یتنام شمالی در پا یان و قفهٔ ۱۸ ما هه روی ا ین د لیل صورت گر فت که ویتنام‌شمالی‌برطیارات اکتشا فی وبدون سلاح ا مریکا ئی با راکت هـا ی زمین بهوا حمله نموده ا ست .
در هانوی گفته شد که د ر ین حملا ت هوائی که در حدود صد طیارهٔ ا مریکا ئی دران شر کت داشت ۳٤ نفر بقتل رسید ه و به یك بند آب ومراکززراعتی‌ویتنام‌شمالی خساراتی وارد شده است . ا مریکا اصرار میورزد که تو قف بمباران و یتنام شما لی از طرف لیندن جا نسن روی این تفا هم صورت گرفت که بر طیارات اکتشافی‌امریکا برفراز ویتنام شما لی حمله ای صو ر ت نگیرد . ا ما هانوی این گفته را عاری از حقیقت خوا نده ا ست . در حـا لیکه ا ز یکطر ف حکو مت مو قتی و جدید التشکیل سهانوك در پیکنگ طرفداران خود را بـه ادامهٔ جنگ در کمبو د یا تشویق می کرد واز جا نب دیگر گا هی جز تصرف‌یك‌قصبه یا منطقهٔ سترا تژیك درین کشور یاویتنام جنوبی و لاوس از طرف کمو نیست ها و یا استر داد آن از جانب قـوا ی مقا بـل میر سید بسلسله مساعی د یپلو ما تیك در جهت ر فع کشید گی و ضع بحرانی جنو ب شرق آسیا کنفرا نسی از طرف و ز ر ا ی خارجه کشور های آسیایی و حوزهٔ‌بحرالکاهل درجاکار تا تشکیل شد . در ا علامیه ا یکه درپایان این کنفرا نس به نشر سپر د ه شد ا خراج تمام عسا کر خارجی ازکمبودیا مطا لبه شد .
در اعلا میه گفته شد که کمیسیو نی به اشتراك نما یند گان جا پان اندو نیز یـا و مالیز یا تشکیل میشود تا برای حل‌بحرانات کمبو د یا به سو یهٔ بین ا لمللی فعا لیت کند . همزمان بانشراین اعلامیه ده هز ا ر عسکر د یگر و یتنام جنوبی بـرای بسر رسا نیدن عملیات جنگی سر حد و یتنا م و کمبود یا را عبور نمودند منظور ا یـن فعا لیتها ی نظا می از بین بردن‌پناهگاههای عساکر و یتنام شمالی وویتکانگها در د و شهر مهم کمبو دیا خوا نده شد . عملیات عساکر مذکور بکمك طیارات بم ا فـگـن امریکائی صورت میگر فت . نه تنها قوا ی ویتنام جنوبی دا خل کمبو د یا شد بـلکه نیرو های آنکشور وارد لاوس نیز شد ه و خط تدارکاتی کمو نیست هارا بنام معبـر هوچی من مورد حمله قرار دادند .
مقا بلتا درواشنگتن اعلام شد که ایالات متحدهٔ ا مریکا معادل هفت ملیون ونهصد هزار دالر سلاح و مهمات نظا می را بـه کمبو دیا می فرستند . ا ین هم وا ضح‌شد که یك ا ندازه این‌اسلحه‌قبلا به کمبو دیا ارسال شده است . خلا صه ا ینکه‌اوضاع جنوب شرق آسیا درسه ماه اول سال ۱۳٤۹ د ستخوش بحرا نیکه روبه ز یادت میرفت بـو د .
ویتنام و کشور های مجاور آن یگا نه منطقهٔ پراز تشنج نبود که تو جه‌جها نیان را معطوف نگاه دا شته بود بلکه حسا سیت بحرانهای شرق میانه نیز سبب نـگرا نـی کشور های صلحدوست را فرا هم نمود ه بود . در خلال ا ینهمه تشنج و بحران بود که کنفرانس و زرای خارجه کشور هـا ی اسلامی به شر کت ۲٤ مملکت در جـد ه افتتاح شد عراق و سو ریه روی این د لیل به کنفرانس مذکور اشترا ك نکردند کـه جنگ علیه اسرائیل یك سوال ملی است نه مـذ هبی .
درین کنفرانس را جع به هم آ هنگی و انسجام کمك های که به مبا ر زین فلسطین داده میشو د و هم اعادهٔ حقوق ا عربا د ر شهر بیت ا لمقدس بحث شد .
درحالیکه این کنفرانس ادامه داشت‌اخبار

واصله از نبرد هوائی بر فراز کا نال‌وسویز بین طیارات جمهو ر یت متحد ۀ عر ب و اسرائیل و حملات ا سرا ئیلیان بر ار د ن و سو ریه حکا یه میکرد . از همه رقت‌آورتر حمله طیارات ا سرا ئیلی بـر یك مـکتب ابتدائی جمهو ریت متحد عرب در شر ق اسماعیلیه بود که به ا ثر آن در حد و د سی طفل معصوم تلف و بهمین تعداداطفال دیگر مجروح شد ند . ا فکار عا مه جها ن این حملۀ و حشیا نۀ اسرائیل را تکو هش کرد و مصر ر سما به او تا نت سر منشی ملل متحد نسبت این حا د ثه ا ختجاج کرد.

درین و قت اسرا ئیل تبلیغاتی را را ه اندا خت که مصر به نصب را کت ها ی نوع سام ۳ مبا درت ورزیده و پیلوت های شوروی از خاك مصر د فاع میکنند. اشاعه این راپور ها حکو مت ریچارد نکسن رانیز دستخو ش تشویش سا خت . در قا هر ه نطا ق جمهو ریت متحد عـرب تبلیغـا ت اسرائیل را بمنظور بد ست آ و ر د ن‌کمك بیشتر از ایالات متحده ا مریکا تفسیرکرد.

به تعقیب همین تبلیغات ا سرا ئیل حـمله شدیدی بر لبنان ا نجام داد و تلفات جا نی ومالی سنگینی بر ا فراد ملکی آنکشورتحمیل نمود . شورای ا منیت مو سسه ملل متحد برای بحث دربارۀ ا ین حمله قوای هوا ئی وزمینی ا سرا ئیل بر لبنان بطور ا ضطراری تشکیل جلسه داد و در پایـان مسو د ۀ هسپا نیه را که تقا ضای اخراج ا سرا ئیل را از لبنان مینمود به‌اتفاق‌آراء تصو یـب کـر د .

در مسکو ا لکس کا سیگین صدر ا عظم اتحاد شوروی ضمنا تبصره در مورد ا ین حمله ا سرا ئیل گفت ا سرا ئیلیان تما م کوشش های را که بـرا ی حـل سیـا سی معضلۀ شر قمیانه صورت میگیردبه‌ناکا می موا جه می سا زد .

درخرطوم سران کشور های جمهو ر یت متحد عرب سو دان و لیبیا به تعقیب ا ین حمله تشکیل جلسه دادند تا مو قف متحد تری را در برابر بحران شرق میـا نه اتخاذ کـنـند .

به سلسلۀ ا نـکشا فـات او ضاع د ر شرق میانه یکی هم تسلیم دهی و تخلیـۀ پایگا ه های ا مریکا وانگلستان در لیبیابود. در مرا سم که بدین منا سبت بر گزار شد هیئات های کشو ر عربی وارد طر ا بلس شدند در جمله‌این هیئات‌ها جمال‌عبدالناصر رئیس جمهوریت متحد عرب احمد حسن‌البکر ر ئیس جمهور عراق و نور ا لدین ا لاتاسی رئیس جمهور سو ریه، شارل‌حلو ر ئیس جمهور لبنان و جعفر ا لمنیری ر ئیس‌دولت سودان شا مل بود ند .

درجریانات بین‌المللی واقعه‌مهمی درآلمان که‌رخداد یکی هم ملاقات‌صدراعظمان دوآلمان در کاسل بود . د رین کنفرانس گفته شد ازین دو کشور هیچکدام نمی توا ند بوکالت د یگری حرف بز ند .

مـلا قا ت تار یخی سی و یکم ثـور دو مین جلسۀ بود که بین ر هبران‌جمهوریت اتحادی آلمان و آلمان شر قـی صو ر ت گرفت . ملا قات اولی بتا ریخ نز د هـم ماه مارچ به شهر ایر فـورت در آ لمـا ن شرقی ا نجام پذیرفته بود .

سه ماه اول سال گذ شت اما باز هم از بحران و تشنج درجهان کا سته نشداوتانت سر منشی مو سسۀ ملل متحد در پا یا ن سفر ش از مسکوگفت‌کدام امید حل فو ری را در مورد هندو چین نمی بیند .

او تانت که بتاریخ هفدۀ جـون بـرا ی مذاکره با مقا مات اتحاد شوروی بمسکو مسافرت نموده بود راجع به شرق میا نـه گفت پدیده های جدیدی در مو قف هـا ی ایالات متحده ا مریکا و اتحاد شوروی د ر مورد بحران شرق میانه مو جود ا ست که میتوا ند خلا را بین‌طرف‌های مذ کور د ر رسیدن بیك حل سیاسی کمتر سا زد .

درین و قت در شرق میانه ا نکشا ف دیگری پدید آمد وان مذاکره سران کشور های عربی در طرا بلس بود درین‌مذاکرات جمال عبدالنا صر ر ئیس جمهو ر فـقـید مصر ملك حسین پاد شاه ار دن نورالدین الاتاسی ر ئیس دولت آن و قت سو ر یـه احمد حسن ا لبکرر ئیس جمهور عـر ا ق معمر ا لقذافی ر ئیس دو لت لیبیا اشترا ك داشتند . در طرابلس‌ناصر اعلام دا شت که کشور وی هزاران نفر را برای پیلو تی‌تحت تربیه گرفته و صد ها طیاره بد ست‌می‌آورد

وعنقریب جمهو ریت عرب از لحا ظ قدرت هوائی با اسرائیل برابر خوا هـد شد . درینوقت جنـگ در جبهـهٔ شر قی شد ت اختیار نموده قوای سو ریه سر حد آنکشور را عبور نموده دو موضع نظا می اسرا ئیل را از بین بر دند وبااسرا ئیلی ها بجنگ تن به تن مقا بله نمودند . در ا علا میـه رادیو د مشق گفته شد که از جمله ۲۰۰ طیارهٔ اسرائیلی که درین عملیات جنگی علیه سو ریه حصه گرفته بودند ۱۱ عدد آ نـهـا توسط قوای سوریه سقوط داده شده‌است .

در حالیکه این جنگ توجه جها نیان ر ا معطوف نگهداشته بود در سیگون اعلام شد آخرین دسته های جنگی ا مریکا بعـد ا ز دو ماه ا شتراك در عملیات نظا می علیه‌قوای طرفدار نورو دوم سیها نوك وویتکانگها ا ز کمبودیا خارج شدند (هشتم سر طـا ن ۱۳۴۹) منا بع رسمی سیگون گفتند که در حدود ۴۰۰۰۰ عسکر ا حتیاطی و یـتـنـا م جنوبی در کمبودیا باقی مانده واز کمك‌های هوایی امریکا بر خوردار خوا هد بود بـــا اخراج این قوا عساکر و یتنام جـنو بـی فعالیت شانرا در کمبودیا شدت بخشیدند.

درعین حال هیئت مخصو ص کشور های آسیایی مذاکرات شا نرا برای ا عادهٔ صلح درکمبودیا با اوتانت سر منشی مو سسهٔ ملل متحد در نیو یارك آغاز کردند . ا ین هیئات که در آن نما ینده گان ما لیز یـــا اندو نیز یا وجاپان شا مل اند قبلا بتما م کشور ها ئیکه بمو ضع هندوچین ار تبا ط دارند مسا فرت نمو ده و با او لیای‌امورا‌ین کشورها مذاکراتی‌انجام‌داده‌بود. هیئت‌ازطرف کنفرانس وزرای خارجه یازده کشورآسیایی وحوزه بحرالکا هل درجاکار تا تعیین شده بود .

از جانب د یگر قصر سفیدایالات متحده امریکا اعلام داشت که حکو مت آ نکشور به بمباران را هائیکه از طریق کمبو دیا به ویتنام جنوبی ختم میشود وازین راه هـــا برای ا نتقال ا سلحه ا ستفاده میشودادامه خوا هد داد ا ما در صدد ا عزام مـجـد د عساکر ا مریکایی به کمبود یا بر نخواهد آمد .

نطاق قصر سفید این مو ضوع را که‌در حقیقت سیاست حکو مت ا یالات متحده د ر مورد کمبودیا میبا شد پس از ملا قـا ت و یلیم را جرز وزیر امورخارجهٔ امریکا بـا رئیس جمهور نکسن ا ظهار نمود .

چندروز بعد تر و یلیم را جرز حیـسـن موا صلت به سیگون گفت و قت آن‌رسید ه تابرای ختم جنگ و یتنام بمذاکره پرداخت. وی گفت ریچارد نکسن برایش هدایت داده تا هنگام ا قا مت در سیگون در یا بد که آیا ا بتکارات دیگر سیا سی که به صلح منجر گردد جستجو شده میتواند یانه .

هدف ا ین سفر راجرز مطا لعه او ضاع سیاسی و نظا می هند وچین‌بود.

اگر بوضع نظا می این منطقه همز مـــان با سفر راجرز نظر اندازیم می بینیم کــه جنگ بین قوای متخا صم همچنان ا دا مه دارد در و یتنام جنوبی به‌اثرپرتاب یـك راکت یك کشتی کو چك مربوط قوای‌بحری ویتنام جنوبی توسط و یتکانگها غرق ساخته شد که‌به اثر آن ۴۶ نفر بقـتـل ر سیـد ه و پنجاه نفردیگرمجروح شدند . تو پخا نه امریکا در نز دیك سر حدات کمبو د یــا مورد آ تشباری و یتکا نگها قرار گر فـت وطیارات ا مریکایی بر خطو ط ا کما لا ت قوای طرف مقابل حمله بر دند .

درساحهٔ د یپلو ما تیك ایالات متحـد هٔ امریکا و شش کشور متحد آن در جـنـگ و یتنام بعد از ختم کنفرا نس شورای‌وزرای پیمان سیتو طی جلسهٔ سری در بـــا ر هٔ جریانات جنگ و یتنام در مانیلابحث‌ومذاکره کردند .

درین جلسهٔ تران و ان لام و زیر خا ر جه و یتنام جنوبی معلو ما تی را جع به‌اوضاع منطقه با نما یندگان د یگـر ارا ئـه کر د.

در جلسهٔ مذ کور نما ینده گان ا یا لات متحدهٔ ا مریکا استرا لیا ، زیلا ند جدید، کوریای جنوبی و فلیپین ا شتراك داشتند. اکنون ا گر باز نظری بو ضع شرق میانه بیفگنیم می بینیم در حا لیکه شعله جنگ در ا متداد کانال سو یز زبانه می کشد و مصر و اسرائیل مر تبا سقوط طیارات طرف مقابل را اطلاع مید هند و فعا لیت مبارزین عرب و هم حـملات ا سرائـیـل بر قراء و قصبات اردن ادامه دارد جمال عبدالنا صر

رویداد ها یمهم سیا سی

درراس هیئاتی در مسکو ا ست تابارهبران شوروی پیرا مون سوال شرق میانه مذاکره کند . نا ظرین ا ین مذاکرات نا صر ر ا فرصت خوبی برای بد ست آ وردن کمك های‌اتحاد شوروی خوا ندند .

درلندن سرا نك دو گلاس هیوم و ز یر امور خارجه ا نگلستان از قدر ت هـا ی کمونیستی تقا ضا کرد تا با عرب درحل معضلهٔ شرق میانه و هند و چین و آنچه را وی ر کود ارو پائی‌خوا ند همکاری کنند . هیوم گفت‌براساس منشور ملل متحد د ول پیشرو جهان مسئول کار برای تا مین صلح جهانی هستند .

درواشنگتن نطاق قصر سفید گفت برخورد مستقیم ایالات متحدهٔ ا مریکا واتحادشوروی برسر بحرانهای شرق میانه خطرات زیا دی دربردارد .

نطاق گفت ا مریکا در صورت لزوم به تعقیب پلان های صلح آ نکشور در مو رد شرق میانه برای اسرا ئیل ا سلحه تهیه خوا هدکرد .

پلان ا مریکا را جع به شر ق مـیـا نه از طرف کشور های عربی باسر دی‌استقبال شد تبصره های مطبو عا تی و ا علامیه‌های رسمی آنها گفت روش ریچارد نکسن بطو ر آشکارا به نفع ا سرائیل تغییر کرده است.

از جا نب د یگر اوتانت‌سرمنشی موسسهٔ ملل متحد گفت آ خرین پیشنهاد هـا ی اتحاد شوروی راجع به شرق میانه از نظر ایجاد یك صلح عا د لانه و دوا مدار حا وی عوا مل ا ساسی‌ووا قعبینانه است وی‌گفت هنوز ا مید حل سیاسی برای بحرا نا ت این منطقه و جود دارد . وی از دادن تفصیل در مورد پیشنهادات ا تحاد شوروی که به گفته خودش در مذاکرات چهار قد رت‌بزرگ راجع به شرق میانه پیش گردیده استنکاف و ر ز یـد .

درعین حال ر یچارد نکسن ر ئیس جمهور ایالات متحدهٔ ا مریکا هدایت داد که‌طیارات جت فا نتوم اف ٤ وو سایل سری‌الکترونیکی به تعقیب سقوط دو طیاره جا سو س‌اسرائیل توسط مرمی های سام ۲ جمهو ر یت متحد عرب بسر عت به ا سرائیل فرستا د ه شود معهذا نطا ق قصر سفید از لحاظ نشر ا ین راپور مجلهٔ نیوز و یك ا ظهار نگـرا نـی کر د .

در قا هره اعلام شدکه ر ئیس جمهوریت متحد عرب و سران حکو متی ا تحاد شوروی از مساعی مو سسهٔ ملل متحد برای حـل سیاسی بحران های شرق میانه حـما یـت کاملی دارد .

دراعلامیهٔ که پس از ختم بازدید جما ل عبدالناصر از مسکو انتشار یافت گـفـتـه شد که باید عسا کر ا سرائیلی هر چـه زود تر منا طق متعلق به عر بها را که‌تحت اشغال عسا کر ا سر ا ئیلی می بـا شد تخلیه نماید . حکو مات ا تحاد شوروی و جمهو ریت متحد عرب گفتند باید فعا لیت های جبههٔ آ زادی فلسطین تقویه بیشتر ی یابد و هم حکو مت اتـحـاد شوروی بـه جمهو ریت متحد عرب وعده هر گونه کمك مقتضی را بمنظور بنیهٔ د فاعی آ نکشو ر داده ا ست .

یکی از مو ضو عات مهم د یگر یکـه توجه محافل سیاسی جهان را بخود جلب نمود و نه تنها کشور های ز یاد ا فریقایی بلکه کا نا دا نیزمخالفت خود را بـا آ ن اعلام داشت سوال ا رسال سلاح ا نگلیسی به ا فریقای جنوبی بود. این مو ضوع به شورای ا منیت نیز مطرح شد نمـا یـند ه زمبیا گفت مو ضوع فرو ش ا سلحه بـا ید جدی گرفته شود ز یرایکعده‌کشورهابشمول انگلستان تمایل خودرا برای اشتراك د ر لست متخلفان روز ا فزون ملل متحـدنشان داده ا ند .

این مو ضوع چنا نچه بعد تر خو ا هیم دید سر و صدای زیادی ایجاد کرد ونزدیك بود شیرازه کا منو یلت را از هم بپاشد .

یکی از مسایل مهم د یگر جها نی در پایان ر بع اول سال ۱۳٤۹ فعالیت برای عقد پیمان عدم تعر ض بین ا تحاد شوروی وجمهو ریت ا تحادی آ لمان بود .

ر یچارد نکسن ر ئیس جمهو ر ا یا لات متحدهٔ ا مریکا موا فقت خودرا بمذا کرا ت دو جا نبه بین مسکو، بن طی ملا قـا تش با وا لتر شیل وزیرامورخارجهٔ جمهو ر یت اتحادی آلمان اظهار کرد . ا ما نکسن دربارهٔ

موضوع مربوط به عقد پیمان عدم تعرض بین مسکو و بن تبصرهٔ ننمود .

اگر مصادف با این زمان نظری بجنوب آسیا اندازیم بما حه می بینیم پراز زدوخورد وکشت و خون . قوای حکومتی ویتنام جنوبی و کمونستها مشغول جنگ در صد کیلو متری جنوب پنوم پن اند و هر یك از طرفین متحارب رقم تلفات و خسارات جانب مقابل را اعلام میدارد . در سرحد تایلند با کمبودیا نیز جنگ ادامه دارد وعساکر تایلندی باکمونستها در پیکار اند .

درویتنام جنوبی تقریبا یکهزارو پنجصد نفر از افراد قوای بحری ایالات متحدهٔ امریکادریك حمله مشترك قشونویتنامجنوبی وامریکا علیه یك مخفی گاه کو هستانیقوای ویتنام شمالی در نواحی ویتنام جنوبی سهم گرفتند .

شهر سیگون نیز برای نخستین بار بعد از ۱۱ ماه می مورد حمله جبههٔ آزادی ملی ویتنام جنوبی قرار گرفت . به اثر این حمله و یتکا نگها یك عمارت درقسمت مرکزی سیگون منهدم شد. همچنان در کمبودیا مرکز تربیه نظامی رو میز که بزرگترین مرکز تربیه در آنکشوراست برای دومین بار مورد حمله قوای ویتکانگ وویتنام شمالی قرار گرفت . طیارات حکومتی علیه قوای کمونستها به عملیات آغاز نموده بودند .

این بود چهرهٔ مختصری از وضع نظامی در جنوب شرق آسیا در پایان ربع اول سال ۱۳۴۹ .

در شرق میانه نیز مصادف با این وقت جنگ ادامه دارد و چندین طیاره فانتوم وسکای هاك اسرائیل توسط قوای دافع هوائی جمهوریت متحد عرب سقوط داده شد و پیلوت های بعضی آنها اسیر گرفته شد .

در آغاز ربع دوم سال ۱۳۴۹ موضوع داغ روز پلان صلح امریکا در مورد شرق میانه و عکس العمل های مختلف کشورهای عربی در برابر این پلان تشکیل میداد .

رئیس جمهور آنوقت مصر خلاف توقع بسیاری از محافل سیاسی با این پلان موافقت نمود که از طرف اردن ، سودان، کویت،لبنانوبعضیکشورهایعربی دیگرتعقیب شد . اما موسسات گیر یلائی فلسطین بشمول کشور های عراق سوریه و الجزایر بااین پلان که تقاضای متارکهٔ سه ماهه را در شرق میانه مینمود ابراز مخالفت کردند . درپلان هم چنان پیشنهاد شده بود که در مدت این سه ماه دکتور گونار یارینگ نمایندهٔ ملل متحد فعالیت های خودرا برای اعادهٔ صلح در شرقمیانه آغاز کند . این پلان ظاهرا جهان عربرا به دو گروپ موافق و مخالف تقسیم کرد و سبب شد که در پایان تصادمات خونین آرامش موقتی را در جبههٔ سویز وجبههٔ اردن واسرائیل ایجاد کند . طبق همین پلان مذاکرات غیر مستقیم بین عربها واسرائیل در نیو یارك شروع شد و حسن الزیاف از طرف جمهوریت متحد عرب در این مذاکرات نمایندگی می کرد . امابعد این مذاکرات به اثر بهانه جویی های اسرائیل به ناکامی مواجه گردید وخواهیم دید که چطور اسرائیل آرزوی توسعه طلبی و دایمی ساختن اشغال خود رابراراضی اعراب یکبار دیگر تبارز داد .

در جریان این واقعات بانیست از دو انکشاف مهم دیگر جهانی تذکر داد .

یکی پیشرفت های راپور داده شده در مورد مذاکرات امریکا و اتحاد شوروی راجع به تحدید سلاح ستراتیژیکی اتومی وارائه پلانهای جدید واشنگتن در زمینه بود گرچه بر روی مذاکرات چندین ماهه طرفین در ویانا پرده از رمز و سکوت کشیده شده بود اما باز هم گفته میشد که به پیشرفتهای نائل آمده است . محافل مطلع می گفتند درپلانهای جدید امریکا تذکر رفته که استعمال انواع مختلف سیستم های راکتی دراتحاد شوروی وایالات متحدهٔ امریکا تقلیل یافته و یا تحدید گردد .

انکشاف دیگر نشانی پیمان بیستساله عدم تعرض بین اتحاد شوروی وجمهوریت اتحادی آلمان است که در مسکو در پایان مذاکرات یازده روزهٔ وزرای خارجه ه و

کشور صورت گرفت . طبق این پیمان هردو کشور موافقه کر دند تا از ا ستعمال قو ه صرف نظر کرده و سر حدات فعلیه ارو پا را بشمول سر حد غربی پو لیند درامتداد خط او در نیس و سر حد بین آلمان شرقی وآلمان غربی قبول نما یند . ا ین پیما ن که بعد تر از طرف صدر اعظمان دوکشو ر امضاء شد و راه را برای عقد موا فقات دیگر حکو مت بن و بعضی ازکشورهای اروپائی شر قی هموار سا خت ازطرف فرا نسه و انگلستان بخوشی ا ستقبال شده بعقید ه فرانسه این پا لیسی بن قد می بسوی رفع کشیدگی بین شرق و غـرب بـوده و ضد سیاست بلاك ها میبا شد .

در لندن ا ین موا فقتنا مه بحیث قد م نخستین در راه حل برخی از معضلات عمده که ارو پا را تقسیم کرده تلقی شد .

خود برانت ا مضای این معا هده را آغاز نیک برای ا نکشاف منا سبات آینده بـا اتحاد شوروی و سا یر کشور های بـلا ك شرقی خوا ند .

برانت گفت از نگاه جمهو ریت ا تحا دی آلمان ا مضای این معا هده برای ر سید ن به یك حل قناعت‌بخش ودایمی مسئاله‌برلین تو سط چهار قدرت نیز کمك خواهد کرد .

در جنوب شرق آ سیا در ساحه‌دیپلوماتیك در خلال این مدت کدام ا نکشافی پد ید نیا مد ا ما بر عکس در جبها ت جنگ پیکار بین قوای متخا صم‌شدت بیشتری کسب‌نمود. بااینهم مذاکرات صلح درپاریس بر ا ی اعادهٔ آ را مش درویتنام‌بین نمایندگا ن و ویتنام شمالی ، و یتنام جنوبی ایالات متحدهٔ امریکا و جبههٔ آ زادی ملی وو یتنام جنوبی ادامه دا شت . ر یچارد نکسن ر ئیس‌جمهور امریکا د یو ید بروس را بحیث ر ئیس جدید هیئات آنکشور در مذاکرات صلـح پاریس تعیین کرد ا ما چنا نچه بعد خواهیم دید د رین مذا کرات روزنهٔ ا میدی بسوی تامین صلح در و یتنام پیدا شده نتوا نست تراژیدی د یگریکه در شرق میانه در نیمهٔ سال ۱۳۴۹ ر خ داد زدو خورد های بو د که بین عساکراردنی‌وگیریلاهای فلسطین‌صورت گرفت . طرفین مرتبا یکد یگر را مسئو ل این پیکار خو نین که به ا ثر آن تعد ا د زیادی ازهردو جانب‌بقتل ر سید ند وانمود میکردند . در حا لیکه مسا عی برای حـل اختلافات مقا مات اردنی و کماندو هـا ی فلسطین در حلقه های عر بی ادا مه داشت ومیکو شید ند تا کمیته مصا لحتی رابشمول نماینده گان جمهو ر یت متحد عرب ، الجزایر لیبیا و سودان تشکیل کنند . عسا کـر اسرائیلی تاچهار ملی جنوب لبنان نـفو ذ نمودند و طیارات آنها مواضع کماندو ها را درین منطقه مر تب بمباران می نمود .

شورای ا منیت ملل متحد برای غو ر در مورد این تجاوز ا سرائیل تشکیل جلسه‌داد واز اسرا ئیل خوا ست تا عساکر خود را از قلمرو شان بیرون کشد . ا سرا ئیل گذشته ازین تنها جم مذا کرات غیر مستقیم بین کشور های عربی و اسرا ئیل را که در نیو یارك شروع شده بود روی این بها نه که مصر از مقررات متا ر که تخلف ورزیده ملتوی سا خت و یکبار دیگرمساعی د کتور گونارپارینگ میا نجی صلح ملل متحد را به نا کا می موا جه نمود .

درین و قت فعالیت های مبارزین عربی کسب شدت نموده ودر یـك روز چهـا ر طیارهٔ که یکی از آنها مر بوط ا سرا ئیـل بود تو سط مبا رزین‌ازفضای اروپا ربوده شد گرچه مساعی برای ر بودن طـیا ر ۀ اسرائیلی به ناکا می انجا مید ا ما مبارزین سه طیارهٔ د یگر را که یکی از آنها از نوع جمبو جت و مر بوط ترا نسور لداین لا نیز بود ر بوده و درقا هره و میدانهای ا ر د ن منفجر سا ختند .

این و قا یع همز مان باز دو خور د های شدید بین مبا رزین‌فلسطین و عسا کراردنی بود جا معه عرب به تکرار برای غور ر و ی اوضاع اردن تشکیل جلسه میداد ا ما بجای آنکه و ضع در اردن بهبودی یابد حـکو مت نظامی در آنکشور روی کارآمد و در عـین حال کمیته مر کزی گیر یلا های فلسطین جلسه ا ضطراری تشکیل داده و هدا یا ت سریع را بمنظو ر متحـد سا ختـن جنبش فدائیان علیه حکو مت نظامی جدید ار د ن صادر نمود . بالا خره در پایان زدو خور د های شدید بین طر فین متارکه بین عسا کر اردن و گیر یلا های فلسطین قا یم شدواما

چنانچه بعد تر خواهیم دید این متارکه برای مدت زیادی دوام نتوانست و آتش جدید جنگ به تکرار بین هردو جانب مشتعل شد .

حادثهٔ یکه نه تنها کشور های عربی بلکه همه ملل صلح دوست را تکان داد مرگ جمال عبدالناصر شخصیت بزرگ مبارز عربی بود که بعمر ۵۲ سالگی دراثر سکتهٔ قلبی در قاهره شب هفتم میزان وفات یافت .

ښاغلی نور احمد اعتمادی صدر اعظم از طرف افغانستان در مراسم تشییع جنازهٔ رئیس جمهوریت متحد عرب اشتراک کرد . درین مراسم بر علاوه شخصیت های زیاد از سراسر جهان پنج ملیون نفرشرکت جسته بودند .

درپایان مراسم تدفین جمال ناصر درقاهره یك سلسله مذاکرات مهم در مورد اوضاع شرق میانه بین سران جمهوریت متحد عرب و کشور های بزرگ جهان از جمله کاسیگین صدر اعظم اتحاد شوروی و انور السادات صورت گرفت . همچنان ریچارد سن وزیر صحیهٔ ایالات متحده امریکا که وی نیز برای اشتراك در مراسم تشییع جنازهٔ جمال ناصر به قاهره آمده بود با سران جمهوریت متحد عرب دربارهٔ بحرانات این منطقه مذاکره نمود .

درجمله حوادث مهم ودر عین حال غم انگیز جهان یکی طوفان بحری پاکستان شرقی بود که به اثر آن ده ها هزار نفر تلف و بی خانمان شدند . خطوط مواصلات مناطق آسیب دیده مقطوع و کمك توسط هلیکوپتر ها به مردمیکه بایکی از بزرگترین و تلخ ترین مصایب عالم بشریت مواجه شده بودند ارسال میشد. درپاکستان مصیبت ملی اعلام و کمك از سراسر جهان برای مصیبت دیدگان سرازیر شد .

جنرال شارل دوگول رئیس جمهور سابق فرانسه چشم از جهان پوشید . در مراسم سوگواری وی کم از کم هشتاد رئیس دولت و حکومت کشور های مختلف جهان اشتراك نموده بودند . روز بیستم عقرب تلگرام همدردی بدین مناسبت از طرف اعلیحضرت معظم همایونی به عنوان ښاغلی ژورژ پومپیدو رئیس جمهورفرانسه مخابره شد .

مذاکرات ایالات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی در بارهٔ تحدید اسلحهٔ ستراتیژیکی اتومی روز یازدهم عقرب باردیگر در هلسنگی آغاز گردید. این سومین مرحله مذاکرات امریکا واتحاد شوروی در باره این موضوع بود . بعد تر یعنی بتاریخ ۲۷ عقرب کمیسیون سیاسی ملل متحد مسوده پیمان شوروی و امریکا را در مورد منع تعبیهٔ اسلحهٔ ذروی و سایر سلاح تباه کن بر سطح ابحار جهانی بتصویب رسانید .

درپایان دو سال وقفه بمباران ویتنام شمالی از طرف طیارات امریکا بار دیگر آغاز شد .

ویتنام شمالی نسبت تجدید بمباران طیارات امریکایی شدیداً احتجاج نمود . او تانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد این اقدام را بك حادثهٔ نامطلوب خواند .

درین وقت سوال مهم دیگریکه توجه حلقه های دیپلوماتیك و انظار عامه جهانرا بخود معطوف داشت حملهٔ عساکر پرتکالی و اجیران خارجی بر کشورگینی درغرب افریقا بود . شورای امنیت موسسهٔ ملل متحد برای غور در بارهٔ شکایت گینی علیه حملات خارجی جلسهٔ اضطراری تشکیل داد و هیئاتی را برای بررسی و تحقیق اوضاع گینی به آن کشور فرستاد هیئات تحقیقاتی در راپور خود دست داشتن عساکر پرتکالی را در واقعات گینی تائید نمود .

در پاکستان برای نخستین بار در تاریخ ۲۳ سال گذشته زیاده از ۵٦٤۰۰۰۰۰ نفر برای انتخاب نمایندگان شان دراسامبله ملی رای می دادند . برای اشغال یکصدو نود چوکی اسامبله ملی مرکزی پاکستان یکهزارو پنجصد نفر از شخصیت های آنکشور خود را کاندید نموده بودند .

عدهٔ ازین اشخاص اعضای ۲٤ حزب سیاسی و بقیه آنها متعلق به گروپ های

سیاسی منفرد و آزاد پاکستان بودند. هدف این انتخابات طوریکه جنرال یحیی خان رئیس جمهور پاکستان گفت اعادهٔ دیموکراسی درپاکستانو انتقال قدرت از طرف رژیم نظامی موجوده به‌نمایندگان مردم پاکستان بود. انتخابات در بعضی از مناطق آسیب دیده نسبت وقوع‌طوفان بحری در پاکستان شرقی به آینده موکول شد.

امضای پیمان مربوط به عادی ساختن مناسبات بین جمهوریت اتحادی آلمان و پولیند که توسط ویلی برانت و سیرانکوویچ صدراعظمان آلمان و پولیند صورت گرفت از واقعات مهم سال ۱۳۴۹ بود. با امضای معاهده کشیدگی های که اززمان جنگ عمومی دوم باینطرف در مناسبات دو کشور موجود بود خاتمه یافت.

کنفرانس وزرای خارجه کشور های اسلامی در کراچی انعقاد یافت‌در اعلامیه‌ایکه در پایان این کنفرانس انتشار یافت اخراج عساکر اسرائیلی از سر زمین های عربی که در جنگ شش روزه ۱۹۶۷ تصرف شده بود تقاضا گردید.

از کنفرانس های مهم دیگر یکی هم کنفرانس سران کشور های عضو کامنویلت بود که در سنگاپور دایر شد موضوع مهمی که درین کنفرانس مطرح بحث قرار گرفت تصمیم انگلستان در باره فروش سلاح‌به افریقای جنوبی بود. کنفرانس پس‌ازمباحثات زیاد درین زمینه بالاخره به این نتیجه رسید که یك کمیته هشت عضوی را برای مطالعه موضوع تاسیس نمایند. هنوز جلسه اول این کمیته دایر نشده بود که انگلستان تصمیم خود را برای ارسال‌چندهیلکوپترنوع وپ به افریقای جنوبی اعلام داشت وسبب شد که بعضی از کشور های عضو این‌کمیته مخالفت جدی شانرا در زمینه ابراز وحتی به اخراج از کمیته متذکره اقدام ورزند.

از واقعات مهم حوزه جنوب شرق آسیا یکی هم داخل شدن قوای ویتنام جنوبی بحمایت قوای هوایی امریکا در لاوس بود. هدف این اقدام قطع نمودن شاهراه هوچی‌من که ویتنام شمالی از آن برای ارسال کمك ومهمات نظامی بویتنام جنوبی استفاده‌میکرد داده است.

در پایان مذاکرات طولانی کشور های صادر کننده نفت در شرق میانه وشرکت های بین المللی نفت موافقه حاصل شد که بهای نفت خام کشور های صادر کننده بیست فیصد تزئید یابد. این توافق برای پنج سال اعتبار خواهد داشت.

درشرق میانه ابتکار انورالسادات توجه همه جهانیان راجلب کرد وی برای اولین بار خاطر نشان کرد که آنکشور شایدپیمان صلح را با اسرائیل امضا کند. ووعده داد اگر اسرائیل تا خطوط عقبی العریش عساکر خودرا بیرون بکشد تا شش ماه دیگر کانال سویز را مفتوح خواهد ساخت.

در جنوب شرق آسیا از وقت نفوذ قوای ویتنام جنوبی در لاوس برای نخستین بار در اول ماه حوت عساکر ویتنام شمالی به مقاومت شدید علیه آنها دست زدند و عساکر ویتنام جنوبی مجبور شدند برای نجات آندسته از قوای شان که در محاصره عساکر ویتنام شمالی قرار گرفته بودند قوای تازه دم بفرستند.

در عین حال جمهوریت مردم چین اعلام داشت که در قبال توسعه جنگ در هندوچین بی علاقه مانده نمیتواند.

اتحاد شوروی نیز با نشر اعلامیه عملیات قوای هوایی ویتنام جنوبی را در لاوس که به کمك قوای هوایی امریکاصورت میگیرد شدیداً نکوهش کرد.

اختراعات ،اکتشافات و
اخبار علمی

کشف نطفه ای مصنوعی :

در پو هنتون و سکا نسن بیو لو جستها وفیزو لو جستها یك نو ع نطفه ای‌مصنوعی را از پوینك ساخته اند .
رئیس این دسته محققین گوبنگ خوراما است . این کشف اقدا م مهمی است که‌منتج به کنترول ساختمان بیولوژیکی مو جودا ت زنده خوا هد شد .

تحقیقات درباره نور قطبی نیمه شب :

شب در منا طق شما لی‌کره‌زمین‌مخصوصا در ناروی از عجا یب طبیعت به شمارمی‌آید هنوز اسرار نهفته در بر دارد . به منظور تحقیقا ت در این باره در ین اوآخردانشمندان آلما نی یك را کت اکتشا فی در حیطه نور قطبی فرستاد که تا ۲۰۲ کیلو متر با لارفت آزمایش مذکور مقد مه اجرا ی دامنه دارترین پروگرا م اکتشا فی در ارتفاعا ت جو ی به شمار می آید .

طرق یافتن مجرمین :

چندیست که پولیس ایا لت اشلسویك هو لشتین (جمهور یت اتحادی المان) برای یافتن مجر مین از یك مر کز مغزالکترونیکی جدید استفاده می کند دستگاه‌مذکوربه‌مراتب سریعتر از وسایل مشا بهی است که‌ادارهٔ معرو ف ، اف ، بی ، ای امریکا دراختیار دارد .
خصو صیات ۶۵۰۰۰۰ مجرم دا خلـی و خار جی در مرکز مذکور در شهر کیل طـی مد ت دوسا ل ضبط شده است مر کز مذکور به وسیلهٔ یك سیستم بهم‌پیوسته‌تلویزیونی در شهر های کیل ، فلنسبور گ، لو بك و ایتز هو میتواند طی فقط چند ثانیه هو یت یك نفر متهم را تعیین نما ید هد ف‌تامین چنین مر کز التکرو نکی محدود سا خـــتن ارتکا ب جنا یت به طور موثر می باشد .

لباس جدید برای ا نسان :

دانشمندان بلغاریا یی لبا س را طر ح واخترا ع کرده اند که بد ن را از آسیب حرار ت نگهمیدارد .
لباس جدید برای انسا ن میسر میسازد تادر اطاقی که حرار ت آن به (سیصد)درجهٔ سانتیگراد میر سد داخل شده وبرا ی دو سا عت آنجا کار کنند .
این لباس یك مخزن اکسیژن هم دارد و به مرا تب از لبا س ها ی کنونی‌کارگران جا های گرم سبکتر است .

جلو گیری از نموی سر طان :

شیر میتواند از نمو ی سر طا ن دروجود انسان جلو گیر ی کند داکتر یوهیرایامایکی از محققین برجسته جاپا ن در موضوع‌سرطان عقیده دارد که ممکن است کسانیکه‌شیر می نوشند ۳۸ فیصد چانس کمتر به مصاب‌شدن مرض سرطا ن معده دارند .
این نتیجه را داکتر مو صو ف از رو ی تحقیقا ت با لای ۲۷۰۰۰۰ نفر ابراز داشته است .
او میگو ید بهترین وسیله برای‌جلوگیری از پیدا شد ن سرطان معده این است که روزانه حداقل دو گیلا س شیر نوشیده‌شود.

معا لجهٔ سر طا ن‌بوسیلهٔ ویتا میــن (۱)

طی دوسا ل اخیر موفقیتها ی در خشا نی در معالجه غده های سر طانی‌نصیب‌دوکتوران طب کلینیك (یانگر شن) در بن گردیده‌است استادان بیولوژی پو هنتو ن میونیخ خبـــر مبسو طی در این باره به دو مین مجمـــع بین المللی سر طا ن در هو ستون (امریکا) تقدیم داشته اند از سا ل ۱۹۶۸ در کلینیك یانگر شن تر کیب جدید ی ا زویتا مین(۱) مورد آزما یش قرار گرفت که مخصو صــا

در معالجه سرطان موثر واقع گردیده است. موفقیتهای دوکتوران آلمانی بیشتر در موارد سرطان پوست برخی از سرطانهای پستان) سرطان شش وسرطان جهازهاضمه ودر اکثر غده سرطانی رحمی بدست آمده است .

میمونهای (انسان نما) درخدمت علوم :

احداث اولین مرکز تحقیقاتی(انسان نماها) در شهر پوتونی گوتیگن آلمان آغاز گردیده است .

میمونهای انسان نما مانند شامپانزه‌و اورانگ اوتان و گوریل ازبرگزیده ترین انواع حیه اولیه بشمار می‌آیند .اینان نـه فقط در رفتار و هوش به انسان شباهت دارند بلکه همچنین در زمینه های جسمی و بیو شیمیك از مظاهر رویداد های تکاملی انسان هستند و بشیتر باین جهت است که حیوانات مذکور برای تحقیقات علمی و آزمایشهای طبی مناسب تشخیص داده‌شده اند .

قابلیت جدید ضد تحجر پیری :

هنوز اکسیری برای‌جلوگیری از پیر شدن انسانها کشف نشده است ولی در زمینه مبارزه با برخی از مظاهر پیری گـام های موثری طی سالیان اخیر بر داشته شده است . تازه ترین آنها کشف ادویه ایست که نه فقط ازپیشرفت اسکلروزمغزی جلوگیری می نماید بلکه آنچه را هـم که بوقوع پیوسته علاج میکند . اسکلروز یکنوع تحجری است که در اثر تنگ‌شدن رگها بوقوع می‌پیوندد وتضیق جریان خون را در عضو مربوطه موجب میگردد . هر گونه اختلال شدید در جریان خون عکس العمل مغز را بدنبال دارد که‌مهمترین آنها تقلیل فعالیت فکری از بین رفـتـن عـلاقه و حتی لجاجت وسر سختی بیمورد میباشد .

پروفیسور بکرو دکتر هو هنباوم آلمانی در یك سمپوزیم بین المللی اعلام‌داشتند که اکنون میتوان با ادویه بنام (سیکلاندلات) در موارد نامبرده بطور موثر عمل‌کرد. دانشمندان مذکور در مدت ۱۴ روز ادویه جدید را بروی ۲۵ نفر افراد ۴۷ تا هشتاد ساله آزمایش کرده بودند . نتایج حاصله بدین قرار بود :

پس از خوردن مرتب سیکلاندلات توانایی عکس العمل وتماس مریضان به طور محسوسی افزایش یافت نیروی اراده شان بیشتر شد ووضع عمومی آنان بمراتب بهتر از سابق گردید .

مردیکه برای ده سال جسد زنش راسالم نگهداشته است :

میرمن مکس یاماتو خانم ارجنتاینی یك دانشمند جاپانی چندین سال قبل پدرود حیات گفته بود اما با تکتیك سری که این دانشمند خودش آنرا کشف نموده ،توانسته است جسد ویرا بشکل کاملا درسـت در منزلش حفظ کند .

این دانشمند که در سـال ۱۹۱۹ وارد ارجنتاین شده یك فزیك دان و عالم‌نباتات است .وی برای ده سال جسد خانمش را بدون آنکه کسی بفهمد در بستر خوابش‌حفظ نموده بود .

پنبهٔ که نمیسوزد :

یکی از متخصصین معدن‌شناسی اتحـاد شوروی بنام اندریانوف اخیراً به کمك یك موشخرما بکشف یك معدن طبیعی ۱۸ اسبستس (پنبهٔ نسوز) در نواحی قزاقستان نایل گردیده است . اندریانوف در حین تفحصات متوجه یك دهنهٔ لانهٔ موش‌خرما گردیده . در دهنهٔ لانهٔ مزبور رشته ها و الیاف مواد طبیعی اسبستس بملاحظه‌پیوست متخصص مذکور که الیاف مزبور را قرینهٔ موجودیت معدن میدانست فوری به‌تفحصات دقیقتر پرداخته و بالنتیجه بکشف معدن بزرگ پنبهٔ نسوز موفق گردید . گویاموش خرما ها از زیر زمین رشته های اسبستس را به سطح زمین آورده ودر دهنهٔ لانهٔ شان جالی بسته بودند .

کشف و یروس مرض فلج پایان تنه :
یك نفر معـاون پروفیسور طب جاپانـی موسوم به دوکتور یوکشیج بعد از انجام یك سلسله آزمایشهای لابراتواری در پوهنتون کیوتو اخیراً ادعا کرده است که به کشف عامل مرض (سمون) نایل گردیده است‌سمون یك نام مخفف حروفی است برای افادۀمرض فلج قسمت نیمۀ پائین بدن انسان قبـل از استیلای مرض مزبور شخص مریض درابتداء به تکلیف درمعده واسهال مبتلادیده میشود.
مـرض سمـون نخست در سال (۱۹۵۹) شناخته شده وطوریکه دیده میشود به تعداد هزاران نفر باین مرض لاعلاج مصاب‌میباشند دوکتور یوکشیج معتقد است‌که بعدازتشخیص ویروس ومکروب مرض اسرار آمیز (سمون) چاره وعلاج آن نیز سراغ خواهد شد .

پروتین مصنوعی :
هیئت زیست شناسان انستیتوت ماکس‌ـ پلانك طی عملیات تحقیقاتی درآبهای دریاچه بلوس جمهوریت اتحادی آلمان باکتریهایـی یافته اندکه اجسام وجود ایشان محتوی گاز زمینی است متخصصیـن در سراسر جهـان اهمیت زیادی برای این کشف قایل هستند کـه تأثیر بسزائی در تولید پـروتین‌مصنوعی خواهد داشت. تولید پروتین مصنوعی‌میتواند کمك قاطعی درحل مسئلۀ گرسنگی در جهان گردد چند ین موسسۀ معروف بیـن‌المللـی هم اکنون علاقه شان را به امکان استفاده از کشف مذکور اعلام داشته اند .

آدمك الکترونیکی :
بنباغلی تورموزوف انجنیر ازشهرسمالنسك اخیراً یك آدمك فـکری وکـاری (ماشینـی) ساختـه است کـه از نگاه پیشرفت هـای محیرالعقول تخنیکی درخور دلچسپی میباشد. درمخزن مغز وکنترول دستگاه آدمك مـزبور به تعداد چهارده پروگرام کار فکری وحسابی تعبیه گردانیده شده است. توسط هرپروگرام الکترونیکی مزبور یکی دوکار بخصوص طور اتوماتیك اجرا شده میتواند .
بطور مثال آدمك الکترونیکی میتواند کـه ارباب خویش را بساعت معین از خواب‌بیدار بسازد خلاصه اخبار راکه اربابش شب‌نشنیده است از طرف صبح‌بازگو بنمایند، باتیلفون جوابداده وپیغام طرف مقابل را یـاد داشت بکند واز و سایط الکترو نیکی دا خل خانه بدرستی مواظبت بنماید .

بایسکل برقی :
یکی ازکمپنی‌های بایسکل سازی نیویارك اخیراً برای آن‌عده‌بایسکل سوارانیکه ازپایدل زدن به ستوه آمده اند یکنوع بایسکل برقی را ایجاد کرده اند .
بایسکل برقی توسط یك بطری ستندرد دوازده ولت‌که در بایسکل جاگزین می‌گردد کار میکند ماشینهای کوچك برقی که درحصه عرابۀ پیشروی واقع است به و سیلۀ ایـن بطری نیرو میگیرد وکار می‌نماید این‌بایسکل بایك چارج بطری می‌تواند مسافۀ صد میل‌را به سرعت بیست میل فی‌ساعت طی‌کند بطری بایسکل قابل دوباره چارج کردن می‌باشد .
هنگامیکه پلك بطری مزبور را درساکتهای عادی برق داخل منازل نصب بکند بطری آن ازطرف شب چارچ می‌شود وبرای فردا آماده می‌گردد .

تیلفونیکه دروازه را باز میکند :
متخصص کمپنی جنرال تیلفون واتحادیـۀ صنعت ا لکترونیك مقیم‌نیویارك بایجادیکنوع سیستم تیلفون امنیتی موفق گردیده اند که بالخاصه برای مردم تنها نشین وآپارتمان‌والا ازنگاه سهولت کـار و امنیت خیلـی مفیـد می‌باشد .
این سیستم تیلفون جدیدکه بنام(انترفون) موسوم شده است ازداخل منزل باقفل‌دروازه ارتباط تخنیکی می‌داشته باشد صورت‌فعالیت واستفاده انترفون ازین قرار است :
شخصی می‌آید پشت در می‌بیندکه دروازه قفل است ناچار د کمه ز نگ را فشارمیدهد تاکسی بیاید صاحب منزل‌ازین‌واقعیت با ثر بـــه صد ا آ مد ن ز نگ مخصوص تیلفون آگاه می‌شود گوشی را برداشته بصحبت‌آغاز می‌کند. هرگاه شخصی طرف مقابل آشنا بود وصاحب منزل می‌خواست اورا به داخل‌دعوت بکند صرف نمرۀ شش تیلفون را دایل‌کرده منتظر پذیرانی باقی میماند. گویا با چـرخ دادن نمرۀ شش قفل دروازه داخـل منـزل باز میشود .
اگر صاحب منزل نخواهد کسی را بپذیرد البته همانجا معذرت خویشرا تقدیم داشتـه محتاج آمدن به دروازه نیست .

ماشین حساب :

استفاده از ماشین شمارگر (کامپیوتر) بسیاری ازکار های مردم را تسهیل بخشیده است بو سیله این ماشین های الکترونیک مردم می‌توانند بسیاری از مشکلات را بدون اینکه احتیاجی به تماس نزدیك باهم داشته باشند حل وفصل‌کنندمثلا اعضای کادرتعلیمی انستیتوی تکنو لو ژی ماسا چو ستس مسایل علمی را زا طریق شبکه های ار تبا طی که درنقاط مختلف منطقه بوستون مستقر گردیده بامحصلین حل وفصل میکنند بدین طریق‌که استاد یامعلم بوسیلهٔ تیلی تایپ واقع درخانه خود وشاگرد بوسیلهٔ شبکه ارتباطی بایکدیگر تماس گرفته و بگفتگو و بحث می‌پردازند .

دراغلب امور منجمله در شرکت های هوانوردی وراه ها ی آهن نیز از سیستم شمارگر برای صرفه جوئی دروقت و پول استفاده میشود مانند ذخیره تکت طیاره باتعیین ساعات، ورود وخروج طیاره ها که درظرف چند ثانیه بوسیله ماشین مذکور صورت میگیرد .

شیشه ازمواد آتش فشان :

کیمیاگران اتحاد شوروی موفق گردیده‌اند تاازمواد آتش فشانیکه (٤٠٠)ملیون سال‌قبل از زمین خارج شده شیشه بسا زند که‌نسبت بشیشه های معمولی امتیاز ومقاومت زیادی داشته باشد. دانشمندان مذکور این موادرا از وادی نهر ارتیش دریافت نموده است.

این شیشه از شیشه های معمولی‌ازجهتی فرق وامتیاز داردکه حرارت (٧٠٠) درجه سانتیگراد را تحمل کرده میتواند .

آله سمعك :

یکی از موسسات عالی مسکوآلهٔ رااختراع کرده که به اطفال‌کر درمورد درست‌فراگرفتن ودرست حرف زدن کمك میکند .

این آله بسهولت کار میکند به این‌معنی وقتی معلم یك جمله را اداکند یك شعاع الکترون منحنی آنرا برروی‌پردهٔ ترسیم‌میکند متعلم جمله‌را ادا میکند وآنرا باتلفظ وی مقایسه مینماید .

این آله برای فراگرفتن السنه خارجی نیز بکار میرود .

دگشنری لغت الکترونیکی :

یکی از کارخانجات جمهوریت اتحادی‌آلمان موفق به ساختن یك دگشنری لغت جامع الکترونیکی شده است‌که میتواند لغات‌چندین زبان را ضبط وبروی کارتهای مقناطیسی ذخیره نماید. هریك از کارتهای مقناطیسی ٢٤٧ر٠٠٠ حروف ضبط مینماید. تعدادمذکور موازی باشصت تانود صفحه یك دکشنری‌لغت جیبی میباشد از آنجا مغزالکترونیك مذکور دارای چند ین هزار کارت مقناطیسی است وآنهارا به مجرد صدور امر قرائت میکند در حقیقت محتویات یك (دگشنری لغت الکترونیکی) شامل‌محتویات چند دایرةالمعارف مختلف میگردد قرائت این (کتاب ماشینی) بسیار ساده است. پر سش را میتوان بوسیلهٔ ماشین تحریر الکترونیك ویاتلکس به کمپیوتور (مغز الکترونیك) داد و پاسخ‌را ازهمان طریق دریافت‌کرد. درمورداصطلاحات مشکل فنی د کشنری الکترونیکی همچنین توضیحات ویا امثلهٔ مکمل به جواب اضافه میکند .

پوهنتون ها وکتابخانه ها برای تنظیم وچاپ دکشنری لغت بیك یاچند زبان‌استفاده می‌کنند .

بینائی توسط قرنیه :

برای بازیافتن قوهٔ بینائی یکنوع قرنیه مصنوعی چشم درامریکا اختراع شده است. تاکنون چهل نفر نابیناکه قوهٔ بینائی خودرا دراثر امراض یاضربه وجراحت از دست داده اند بااستفاده ازاین قرنیه مصنوعی‌قوهٔ بینائی خودرا باز یافته اند ومیتوانند بخوبی ببینند تهیهٔ قرنیه مصنوعی‌وطرز استفاده‌ازآن نتیجه ده سال کوشش وتحقیق بوسیلهٔ‌دکتر هرناندو کاردونا جراح چشم واستادانستیتوی چشم کلمبیا میباشد .

دکتر کاردونا باکمك همسرش که یك تکنیشن آزمایشگاه است موفق به ساختن‌یك شیشه پلاستیکی بشکل د کمه گردید که درچشم گذارده میشود وکار قرنیه طبیعی را بخوبی انجام میدهد .

قرنیهٔ پلاستیکی که ساختن آن به اندازهٔ عرضه آن دربازار تجارت هنوز مقدور نیست احتیاج به ساعتها کار دقیق برای تهیهٔ آن دارد ولی عمل جراحی برای بکار بردن آن درچشم فقط ١٥ دقیقه بطول می‌انجامد .

اخبار علمی

اپولوی سیز د هم :

اپو لوی سیزده با سه تن ازسرنشینا ن خویش جیمز لاویل ، جان سو یگرت‌وفرید هیسی سا عت ۱۰و۴۳ دقیقهٔ شب ۲۲ حمل ۱۳۴۹ مطا بق ۱۱ - ا پریل ۱۹۷۰ (بوقت افغانستان) از کیپ کنیدی بسوی ماه‌پرتاب شد و درساعت ۱۲ و ۱۸ د قیقه به و قت افغا نستان از مدار ز مین خارج گردید .

سفینهٔ اپو لو سیزده مدت ۱۰۵ د قیقه در مدار ز مین قرارداشت و پس از یکنیم مر تبه گردش در حول ز مین مدار ز مین‌را ترك گفت و خارج از مدار ز مین بسر عت فی سا عت ۱۸۱۰۰ کیلو متر بسوی قمر ر هسپار گردید .

تا آ خرین د قایق پرواز ز مز مهٔ التوای سفر ا پو لوی ۱۳ به علت مصا ب شدن ما تینگلی یکی ازسر نشینان سفینه به مر ض سر خکان بلند بود و لی انتخاب جان سو یگر ت فضا نورد ا حتیا طی به جای ما تینگلی این ز مز مه را بکلی خاموش نمود .

مصاب شدن ما تینگلی به مرض سرخکان این خطر را بوجود آ ورد که مقا مات مربوط ناسا (موسسهٔ ملی فضا نور د یامریکا) تصمیم به التوای پر تا ب سفینه را تا ۱۹ ویا ۲۰ ماه ثور بگیرند ا مـا بـد نبـا ل آزمایشیکه در کیپ کنیدی از سو یگر ت فضا نورد ا حتیا طی بعمل آ مد معلوم‌شد که قادر ا ست دو ثانیه مورد نظر را کـه حالت کشنده و خطرناك نا میده میشود تحمل کند .

کا پیتان لاویل و فرید هیسی فضا نورد غیر نظا می سعی نمود تا کپسول مهنشین را در آنقسمت ماه فرود آ ورد که دا را ی پستی و بلندی بسیار با شد .

در پرو گرام فضا نوردان چنین‌پیشگوئی شده بود که آنان دوبار از سفینهٔ خو یش خارج شوند و هر مر تبه در حدود پـنـج سا عت با نجام عملیا تی در خارج‌از سفینه بپردازند ودر ضمن این عملیات آنها بـاید یك ما شین گرد آ وری معلو مات را که با نیروی ا تمی کار میکند درسطح ماه نصب نمایند و گو دالی به عمق نز د یك به دونیم متر در سطح ماه حفر کنند و برای شناسایی سا ختمان سطح ماه در حدود سه کیلو متر در سطح ماه راه بر و ند . ضمنا در خو د سفینه نیز از آنجا که این تصور پیش‌آمده که در مخا زن دو جدار هیلیوم ا شکا لاتی ظهور کرده ا ست که علت آن ا نبسا ط سریع هیلیوم در ا ثر حرارت بوده‌است .

وقتیکه در سفینهٔ اپو لوی سیز د هـم مشکلا تی ایجاد شد فرود آ مدن دو کیهان نوردان سفینه به سطح کرهٔ ماه منع قرار داده شد و اقدا مات ا ضطراری ا تخاذ شد تـا کیهان نوردان را بز مین ر جعت د هند .

کیهان نوردان ا نجن سفینهٔ ما هنورد را روشن کردند منظور آن ا ین بود تاسفینه‌را در عقب کرهٔ ماه برده و در مسیر ر جـعت بصوب ز مین قرار د هند .

کیهان نور دان مجبور بو دند چر خـی بدور کرهٔ ماه بز نند تا ا ینکه بتوا نندراه زمین را در پیش گیرند .

قبل‌ازداخل شدن سفینه در ا تمو سفیر زمین هر سه کیهان نورد مجبور بو د نـد تادر سفینه قو ماندان دا خل شوند ز یرا سفینه ما هنورد قشری نداشت که دربرابر درجه حرارت ز یاد مقاو مت کند .

جمیز لاول قو ماندان سفینه مو فـقـا نه انجن سفینهٔ ما هنورد را بکار ا ندا خت واین چنین معنی میداد که اگر بکار انداختن ماشین د یگر ممکن نباشد سفینه بر و ز شنبه به ز مین فرود آ ورده خوا هد شد

پو مپیدو ر ئیس جمهور فرا نسه بقوای بحری آنکشور هدایت داد در صو ر تیکه اپو لوی سیزده به بحر ا تلا نتیك فر و د آ ید به کمك آن بشتا بند .

همچنان ا نگلستان و بعضی از کشو ر های د یگر به یك سلسله ا قـدا مـا ت احتیاطی در نقاط مختلف بحر ا لکاهل وبحر اتلس د ست ز دند تا در صورت فرودآمدن اپولوی سیز د هم دریکی از این منا طق برای نجات کیهان نوردان ا قدا مات فو ری انجام داده بتوا نند .

سه کیهان نورد ا مریکائی شب ۲۸ حمل

۱۳۴۹ مطابق ۱۸ جون ۱۹۷۰ پس از یك مسافرت نیمه تمام و پر از مخاطره بزمین مراجعت نموده و اندکی پس از آنکه در منطقه جنوبی بحر اطلانتیك فرود آمدند ذریعهٔ هلیکوپتر های که مامور نجات شان بودند به عرصهٔ یك کشتی طیاره بردار امریکایی منتقل شدند. بعداً کیهان‌نوردان مذکور به هیوستن مرکز تحقیقات فضائی ایالات متحدهٔ امریکا منتقل شدند. مراجعت موفقیت آمیز سه کیهان نورد امریکائی از طرف محافل و شخصیت های سیاسی جهان با خوشی زیادی استقبال گردیدند:

ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا ضمن ابراز خوشی نسبت به این حادثه در هیوستن با کیهان‌نوردان امریکائی ملاقات نمود.

همچنان رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا به کیهان نوردان امریکائی مدالهای افتخار را اعطاء کردند.

پرتاب اولین قمر مصنوعی چین:

جمهوریت مردم چین اولین قمر مصنوعی خودرا به تاریخ ۲۴ – اپریل ۱۹۷۰ مطابق ٤ ثور ۱۳۴۹ موفقانه پرتاب نمود.

این قمر مصنوعی در ۱۱٤ دقیقه یك مرتبه گردش خودرا بدور زمین تکمیل می‌نمود فاصله اعظمی این قمر مصنوعی از زمین ۲۳۸٤ کیلو متر و اصغری آن ٤۳۹ کیلو متر و زاویهٔ انحراف آن ۵ر۶۵ درجه است و دارای ۱۷۳ کیلو گرام وزن میباشد که بیك فریکونسی ۲۰۰۰۹ میگا سایکل علایم خود را پخش میکند.

کشور های مختلف جهان عکس العمل های مختلفی در مورد پرتاب این قمر مصنوعی جمهوریت مردم چین ابراز داشته اند.

درپاریس آمر مرکز تتبعات ملی فرانسه در امور فضائی پرتاب قمر مصنوعی جمهوریت مردم چین را یك پیروزی ملی خوانده است.

رضد خانه بوخوم در جمهوریت اتحادی المان گفت بازاتکیکه برای پرتاب این قمر ۱۷۳ کیلو گرامی استعمال شده اکنون جمهوریت مردم چین میتواند راکت بالستیکی داشته باشد که بهر نقطهٔ زمین رسیده میتواند.

رصد خانهٔ مذکور گفت پرتاب این قمر مصنوعی یك ظفر تخنیکی و سیاسی است.

آمر رصد خانهٔ بوخوم اضافه کرد که سگنال های قمر مصنوعی جمهوریت مردم چین بوضاحت اخذ شده میتواند و نشان میدهد که فرستنده قوی دران تعبیه‌شده است.

درواشنگتن داکتر توماس پین آمر ادارهٔ فضا نوردی ملی امریکا پرتاب اولین قمر مصنوعی جمهوریت مردم چین‌را تبارز اراده و تصمیم دراماتیك زعمای چین خوانده که ساینس و تکنولوجی را در لست رجحانات ملی شان شامل ساختند.

پرتاب سیوز نهم اتحاد شوروی:

بتاریخ ۱۲ جوزا ۱۳۴۹ مطابق ۲ جون ۱۹۷۰ اتحاد شوروی دو نفر را توسط یك سفینهٔ فضائی به منظور انجام تحقیقات علمی به فضا پرتاب نمود.

این سفینهٔ فضائی سیوز نهم نام داشته و رهبری آن با اندریان نیکولایف شوهر ترشکوا اولین زن کیهان نورد اتحاد شوروی میباشد.

سفینهٔ مذکور غرض اعمار یك استیشن فضائی به فضا پرتاب گردید.

همچنان دو فضا نورد مذکور ریکارد طول پرواز فضائی را که درسال ۱۹۶۵ از طرف فضا نوردان امریکائی قایم شده بود شکسته و ریکارد جدیدی قایم نمودند.

ضمناً مقامات مربوطه اتحاد شوروی گفتند: که در طول مدت سفر وضع صحی فضا نوردان کاملاً خوب بوده و هم آلات خود سفینهٔ سیوز نهم نیز بخوبی کار می نمود.

اندریان نیکولایف وویتالی سیواستیانوف بعد از سیزده روز و هجده ساعت مسافرت

عصر روز ۲۹ جوزا ۱۳۴۹ مطا بق ۱۹ جون ۱۹۷۰ در هفتاد و پنج کیلو متری غر ب منطقه (کرا گندا) واقع شرق قزاقستا ن اتحاد شوروی بز مین نشست .

وینو س هفتم :

اتحاد شوروی بتاریخ ۲۶ ـ اسد ۴۹ یك سفینهٔ فا قد انسان را موسوم به و ینو س هفتم بصوب ستاره ز هره بر تاب کر د .

این سفینه را یك ا ستیشن ا تو ما تیك بین سیارات و نمو نهٔ تکا مل یافتهٔ ترسفاین قبلی از همین سلسله خواند .

این سفینه در حا لیکه همه آ لات منصوبهٔ آن بصورت نور مال کار میکرد چهل و دو هزار کیلو متر از کرهٔ ز مین فا صله گرفت. آخرین سفاین ا تحا د شوروی به سلسلهٔ وینوس عبارت بو دند از زهره شش‌وزهرهٔ پنج که در جنوری ۱۹۶۹ پرتاب شده بودند ودراواسط ماه می بـه مـلا یمت در سطح قرمزی ستارهٔ ز هره فرود آ مد ند ا یـن سفاین هر یك پنجاه کیلو گـرام و ز ن داشتند .

سفینهٔ جدید در مدار ا ستقرار مو قتی در اطراف ز هره قرار گرفته و بعدا انجن مرحلهٔ نها یی آن طی دو صد و چهل وچار ثانیه یك د قیقه قبل از ساعت ده قبل ا ز ظهر بو قت مسکو فیر گردید و در ا ثـر آن سفینه در مسیر نز د یك به مسیرفعلی قرار گرفت .

هدف این سفینه را تحقیقات راجع بـه ستارهٔ ز هره که قبلا تو سط دستگاه ها ی اتو ما تیك قبلی پیشبرد شده و ا نمو د کر د .

لو نای شانز د هم :

بتاریخ ۲۹ سنبله ۱۳۴۹ مطا بـق ۲۰ سپتمبر ۱۹۷۰ لونای ۱۶ـ ا تحاد شوروی بدون سر نشین به فضا پر تاب گر د ید. و سفینهٔ مذ کور بر عکس سا یر سفینه‌ها ما مور یت خودرا فقط با مانور فرو نشستن سالم خا تمه نداده بدون هر گونه تما س مستقیم ا نسان به حکم تکنا لو ژی‌الکترونیك خو دش مو فقانه از سطح ماه برخواست .

بایدگفت که‌انجام موفقانه ماموریت لو نا ی شانز د ه چه مشکلی را حل نموده و چـه تجارب گرانمایه را برای کیهان پیما ئـی افزون نموده ا ست .

آنچه بیشتر مورد تو جه قرار می گیرد عبارت از آ وردن صخره های کره ماه توسط لونای ۱۶ـ است که بشر را قا در میسازد بداند که آ یا ا صل کره ماه و ا صل کرهٔ زمین یکیست یا خیر ! و کره ماه در چـه عصری تشکیل گردیده و غیره .

لهذا باپیروزی ما موریت لونای شا نزده راه آ وردن نمونه های سنگ و خاك را ا ز سایر کراتی که نمی تواند ا نسانراپیذیرند وشرایط سفر به‌آنها نها یت مشکل و حتی نا ممکن میبا شد باز نموده است و ا کنون آنطوریکه دانشمندان شوروی میگو یند بـا سفر لونای شانزده فرستادن ا قماراتوماتیك به سایر سیارات منظو مـهٔ شمسی وازان مهمتر بر گر دانیدن مجدد آنها در آ ینده ممکن گردیده ا ست .

سفینهٔ لونو خود ا و ل :

سفینهٔ لونو خود اول روز سه شنبه ۲۶ عقرب ۱۳۴۹ مطابق ۱۷ نوا مبر ۱۹۷۰ توسط سفینهٔ ما هنورد لونای هفد هم ا تحاد شوروی بسوی کرهٔ ماه فرستا د ه شد .

لونو خود اول برای ادامهٔ فعالیت ها ی به اشعهٔ آفتاب‌ضرورت مبرم داشت ز یرا همین ا شعهٔ آ فـتـا ب بـا تر ی هـا ی آنرا چارج نموده و با استفاده ازآن لو نو خود توا نست عملیات عملی خو د را درسطح کرهٔ ماه ادا مه بد هد .

لونو خود مذکورکه توسط سفینهٔ ماهنورد لونای هفد هم درسطح کرهٔ ماه پیاده ساخته شده یك سلسله ا طلاعات و عکسها را نیز به زمین مخا بره نموده است و سا یـل تعبیه شده درین سفینه علا و ه بر کمر هٔ تلویزیون و سایر آ لات علمی شا مـل یك ا نعکاس د هندهٔ سا خت فرا نسه نیز میباشد . که اشعهٔ لیزر را به رصد خانه‌های اتحاد شوروی و فرانسه جهت پیمـا یش مدا خلات رادیوئی منعکس میسا زد .

عملهٔ این عراده که از فاصلهٔ ۳۸٤۰۰۰ کیلو متر از زمین آنرا اداره میکند شامل یک قوماندان یک راننده یک انجنیر و یک اپریتر رادیو میباشد.

کمرهٔ تلویزیون که در قسمت جلوی عراده مذکور نصب گردیده، کار چشم را برای آنها میداد.

در جریان حرکات لونو خود دستگاه اتوماتیک آن بیک سلسله مانور پرداخت تا بتواند در موقع ضرورت هرگاه موانع در سر راه آن قرار گیرد بهتر کنترول نماید.

همچنان لونو خود در خلال مدت اقامت خویش مقداری از خاک کرهٔ ماه را پیمایش نموده و یک سلسله تجارب دیگر علمی را نیز بپایان رسانیده است.

لونو خود از فواصل خیلی بعید اطلاعات گوناگونی تیلی متریک به زمین مخابره نموده است مرکز ارتباط اظهار داشت کلیهٔ آلات آن بطور عادی مشغول فعالیت بوده مخصوصاً درجهٔ حرارت داخلی آن به مثبت ۱۵ درجه سانتیگراد بود، درحالیکه بلند ترین درجهٔ حرارت خارجی آن به مثبت ۱۰۸ درجه سانتی گراد میرسد فشار آن معادل ۷۵۰ ملی متر ستون سیماب تخمین میگردید.

همچنان تجزیه واقعات اخیر مربوط به سفینه های فضائی و نتایج که از فعالیت های آنها توسط لونو خود اول بدست آمده نشان میدهد که پروگرام تحقیقاتی کرهٔ ماه را میتوان بدو مرحله تقسیم نمود.

۱ ــ کسب اطلاعات مقدماتی و سروی ابتدائی توسط دستگاه های اتوماتیک

۲ ــ تحقیق همه جانبه و سیستماتیک ذریعهٔ لابراتوارهای اتوماتیک و رهبری شده جهت تطبیق اطلاعات موجوده که در علوم واقتصاد ملی نصیب بشر گردیده است.

جالب آنست که طی این حرکت لونو خود در سر راه خود بایک حفره بزرگ سطح ماه مواجه شد که ۱٦ متر قطر و ۲۹ متر عمق داشت. لونو خود مانند یک قاشق نفوذ کرد بین آن در آمده واز جانب دیگر ش دوباره صعود کرد که درخلال این غوطه را بطوری مفصلی به زمین مخابره گردید.

حین حرکت لونو خود در چندین نقطه برای جمع آوری معلومات و مطالعهٔ خصوصیات میخانیکی خاک ماه توقف های کرده و قبل از آنکه شب قمری به سلسله فعالیت های لونو خود وقفه وارد کند اطلاعات مخابره شدهٔ آن به زمین ازطریق امواج رادیویی و تلویزیون صورت گرفته و منافع خوبی رابرای افزایش اندوخته های عملی دانشمندان تهیه کرد. از آن جمله مهمترین معلومات دربارهٔ منشه اشعهٔ مجهول بود که آنرا شعاع (ایکس) یاایکس ریز می خوانند و تااکنون بشرموفق نگردیده بود بداند که این تشعشع از کجا به زمین میرسد.

این اشعه توسط رادیو گرافها بنا بر خاصیت عبور و نفوذ خود در جلد و پوست در طبابت اهمیت بسزا داره و بنا بر کوتاهی طول موج و سرعت خود در بسیاری جهات برای پیشبرد تحقیقات متالوژیکی مورد استفاده قرار میگیرد.

بابرتاب لونو خود اول یک سلسله کشفیات در فضا رخ داده که تا اکنون همه آنها نزد انسانها مجهول بود. بطور مثال باید متذکر شد که دانشمندان و منجمین عقیده داشتند که اشعهٔ ایکس از آفتاب متصاعد میگردد، ولی با انکشاف علم استرونومی و پیشرفت بشر در ساحهٔ مطالعات کیهانی و ساختمان رصد خانه‌ها و لابراتوار های دقیق اوپتیک بالاخره معلوم گردید که اشعهٔ ایکس از نوع تشعشات گازمیکی است که از فواصل بسیار دور دست بزمین میرسد.

و یا تحفهٔ یک ستارهٔ دور دست خارج از منظومه شمسی باشد و یا اینکه نتیجهٔ در هم آمیختن گازات باشد.

این دو نظریه علمی از سالها دوش بدوش هم وجود داشت اما مطالعات که لونو خود اول انجام داد. نظریه اولی را تائید نموده و ثابت کرد که چطور

تغییرا تی چند در تشعشع شعاع ا کس د ر چند نقطه مختلفه تو سط آ لات مر بو طه ثبت گردیده . بنا بصورت محقق ا شعهٔ اکس از ستاره های دور دست از چندین منبع فرا میرسد و در کیها ن پرا گنده میشود. پس د یگر جای ندارد که این اشعه ر ا ا شعهٔ مجهول یا اشعهٔ ا کس بخوا نیم . این بزرگترین کاری بود که لو نو خوداول انجام داده است . کشف د یگر یکه طی این ما مور یت انجام یافته آ نست کـــه لونو خود جا بجا تثبیت کرد که خا ك ماه دارای عنا صر آ هنی ، پتا سیم و کلسیم میباشد . ا ین ا طلاع طوری ا خذ گر د ید که وسایل رادیو ا کتیفی مصو بهٔ لونوخود عکس العمل رادیو ا کتیفی مواد خاك وسنگ ماه را ثبت کرده بود و بعدا توسط آ لا ت تیلی متریك به ز مین خبر داد که هرعنصر قابلیت جدا گانه رادیو ا کتیفی داردهمچنان لونو خود معلو ماتی را که در بارهٔ سنگ و صخره ماه مخابره نموده است نیز دارای ارزش است .

اطلاع دیگری در مورد تخریبات کـتله خور شید میباشد که به زمین مخابره گردیده است . یعنی لو نو خود در بطن سفـیـنه لونای ۱۷ حینیکه به مهتاب نز د یك میشد یك تخریب بزرگ در کتله آفتاب بو قو ع پیو ست که وسایل تعبیه شده لو نو خو د آنرا ثبت نموده و به ز مین مخابره کرد . درین و قت آلات عیار سفینهٔ و ینو س هفتم ا تحاد شوروی سی ملیون کیلو متر از زمین فا صله داشت .

تا گفته نما ند که هر گاه تخریبی د ر چهرهٔ خورشید صورت گیرد بد نبال خو د یك سلسله تشعشعات کشنده و خطر ناك دارد که زمین باید بخا طر حفظ سلا مت کیهان نوردان از آ لات ا لکترو نیك خو د با خبر باشند .

همچنان لونو خود اول خبر داده است که کثا فت سنگ های ماه برابر ا ست بـــا کثافت سنگ های آ تشفشانی ز مین .

قرار ا طلاع لونو خود در بین حفره‌های ماه سنگ های دیده شده که بیشتر دارای خالیگاه ها میباشد .

سلسله کشفیات علمی هنوز در سطـح ماه و در محیط ا طراف آن ادا مه دارد وبا استفاده از ا نرژی آ فتاب غر ض چار ج نمودن بطری ها معلومات علمی تهیه نموده وبه ز مین مخابره خوا هد نمود و بیشتراز روی مکنو نات کاینات پر ده بر دا شتـه خوا هد شد .

سفینهٔ لو نای هفد هم :

سفینه بدون سر نشین لونای ۱۷ اتحاد شوروی بتاریخ ۲۷ عقرب ۴۹ مطابق ۱ ۸ ۱ نوامبر ۱۹۷۰ بالای کرهٔ ماه فرو نشست . لو نـــا ی ۱۷ پس ا ز پـنـج ر و ز سفر از ز مین بـمـدار مهتا ب قرارگرفت . لونای ۱۷ و ظـا ئف خـودرا در الــر هدا یا تیکه از زمین دریافت می نمو د به خوبی ا نجام داد .

وسیله نقلیه که ذ ریعهٔ سفینه ماه نورد لونای هفد هم به سطح کره ما ه پیا د ه سا خته شده و سیلهٔ مذ کور بیك سلسله تحقیقات علمی در سطح کرهٔ ماه آغاز کـرد و هم باید متذکر شد که لو نای ۷ ۱ وهم و سیله نقلیه آن برای همیشه د ر سطح کرهٔ ماه باقی مانده است. ناگفته که لونای ۱۷ توانست بر خلاف سایر سفینه ها فضا ی ماه و ا طراف نز د یك بمـاه را طـر ف تفحص قرار بد هد .

پرواز ا پو لوی چهار د هم :

سفینهٔ ماه نورد ا پو لوی چهار د هـم باسه کیهان نورد ا مریکائی الن شیپرد ، ادگارد میچل و ستیوارد روزا بتاریخ ۱۱دلو ۱۳۴۹ مطابق ۳۰ جنوری ۱۹۷۰ درست بساعت یك وسی وسه د قیقه بعد از نیمهٔ شب بو قت افغا نستان از کیپ کنیدی به فضا پرتاب گردید .

پرتاب اپو لوی چهار د هم نظر بهخرابی او ضاع جوی در کیپ کنیدی چهل د قیقه به تا خیر ا نداخته شد و بعد از گر فتن یکنیم دور بیضوی (مدار پارکینگ) د ر حالیکه سفینه بر فراز بحر پا سفیك قرار داشت سوم مین مر حلهٔ راکت به فعا لیت آغاز نموده و سفینه را از مدار ز مین بجانب

ماه هدایت کرد .

کیهان نوردان سامان و آلات سفینه را عیار ساخته و امتحان نمودند تا بتوانند در اوقات معین و به نوبت بخواب بروند همچنان کسانیکه عهدهٔ کنترول سفینه را در زمین بدوش داشتند تمام سیستم عمدة سفینه را بوسیله تیلی متری (آلات مانوترینك که بوسیله سگنال های رادیویی از زمین بصورت خود کار کنترول‌میشود) تحت کنترول قرار دادند .

همچنان وضع جسمی کیهان نوردان مانند ضربان قلب اندازه تنفس فشار خون بوسیله آله‌های‌که به جسم کیهان نوردان نصب گردیده بود هر آن کنترول میگردید.

بعد از ۸۲ ساعت و ۳۸ دقیقه سفینه در مدار ماه قرار گرفته و بخاطر جاذبهٔ ماه سفینه راه بیضوی را پیش گرفت . وقتی سفینه از عقب ماه عبور میکرد تماس رادیوئی بین کیهان نوردان و زمین قطع گردید در اولین مرحله عبور ازقسمت عقبی ماه کیهان نوردان انجن اصلی را روشن کرده تا گردش سفینه را بطی‌سازند درهمین وقت سفینه در مدار بیضوی ماه در یك بلندی که دارای حد اقل هفتاد میل (۱۱۲ کیلو متر) و حد اکثر ۱۹۳ میل (۳۱۰ کیلو متر) بود قرار گرفت درین فرصت یك انفلاق کوتاه در انجن اصلی سفینه صورت گرفت .

بعد از صرف غذا و خواب شیپر دومیچل از راه تونل از سفینه (مادر) به سفینه ماه نشین رفته و سیستم تعبیه شده در سفینه ماه نشین را معاینه نمودند درحالیکه استیوارت روزا در داخل سفینه (مادر) ماند . بعدا کیهان نوردان وسایلی را که سفینه (مادر) و سفینه ماه نشین راباهم وصل کرده بود باز نموده و در اثنای دوازدهمین دور در اطراف ماه کیهان نورد ستیوارت روزا آهسته سفینه (مادر) را از سفینه ماه نشین جدا ساخت وسفینه مادر بسرعت تقریبا (۳۰ سانتی متر فی ثانیه) به جانب ماه هدایت شد علت این مانور که انجنیران آنرا (جدا شدن ملایم) می نامند آنست تاراه ورودسفینه ماه نشین بدون اختلال مطابق پروگرام معینه که پیشرو داشتند باز گردد، سفینه بعد از دو دور دیگر که تقریبا چهارساعت را دربر گرفت همینکه بالای ماه رسید شیپرد و میچل یکی از دو انجن سفینه ماه نشین را بکار انداخت که این کار یك انفلاق بوجود آورد . و سفینه ماه نشین را از مدار ماه بسوی سطح ماه هدایت نمود .

کیهان نوردان سفینه را طوری بروی سطح ماه قرار دادند که آنتن آن توانست تمام اوضاع و چگونگی سفینه را به مرکز زمین مخابره نماید .

هکذا درین وقت شیپرد یك آنتن‌چتری مانند را برای بهتر شنیدن آواز، دید تلویزیون و ارقامیکه بزمین مخابره میکند باز نمود این آنتن بایك سیم به طول(۹متر) به اصل سفینه ارتباط داشت .

بعد از آنکه میچل کمرهٔ تلویزیون را از سفینه بیرون آورد آنرا طوری تعبیه کرد که لنز های آن درست متوجه آن نقطه گردید که شیپرد در آنجا به فعالیت آغاز نموده بود .

درین وقت شیپرد قسمتی از خاك ماه را در یك خریطه پلاستیکی گذاشت تا اگر بصورت اضطراری ناگزیرشوند که ماه را ترك بگویند لا اقل قسمتی از خاك ماه را با خود به زمین بیاورند .

همچنان شیپرد آلهٔ تجربه نور آفتاب را باز کرده بکار انداخت این آله دارای یك پایه بوده و در بالای آن یك وسیله آلمونیوم قرار داشت همین وسیله‌المونیوم ذراتی را که در ماه بدون اتموسفیر از آفتاب میرسید جمع کرده و قبل ازینکه کیهان نوردان از ماه به زمین برگردند آله المونیوم را جمع کرده و برای معاینه به زمین آوردند .

در حالیکه شیپرد مشغول این تمرین بود میچل دوباره داخل کابین شد و آنتن(اس بنت) راعیار ساخت . پس‌ازآن یك آله علمی دیگر را بنام (لیسر انعکا اکتور فلکتر) باز نمود . این آله ازوسایل مانند اینکه صد آئینه را بهم وصل کرده باشند در ده قطار ساخته شده است زیرا به ا- لر بکار انداختن آن علما میتوانند

انعکاس شعاع و نور را مورد بررسی قرار دهند . وهم علما میتوانند به اندازه گرفتن خطوطی که از ماه به زمین منعکس میشود فاصله زمین تا ماه را به قرار انچ نیز تعیین نمایند .

قرار است این آله منعکس کننده شعاع، لااقل برای ده سال یا بیشتر در کرهٔ ماه باقی بماند همچنان سفر اپولوی چهارده علاوه از کار های علمی شامل بعضی فعالیت های سمبولیك برای مدت پنج دقیقه بود شیپرد و میچل از فعالیت های علمی منصرف گردیده و پایهٔ را بروی ماه نصب کردند که در فراز آن پرچم امریکارا قرار دادند . این پرچم برای همیشه به حیث یاد گار سومین باز دید انسان از کره ماه در آنجا باقی خواهد ماند .

هکذا ده دقیقهٔ دیگر برای عکاسی و فلم برداری با سه کمرهٔ که مشتمل بریك کمرهٔ ستروی کوبیك و دو کمرهٔ فلم‌گیری بود تخصیص دادند .درین‌وقت میچل کمره تلویزیون را به اطراف ماه چرخانیده و مناظر ماه را به زمین مخابره نموده و در اطراف آن توضیحات لازم داد .

فعالیت های که کیهان نوردان بروی کرهٔ ماه انجام دادند عبارت بود از گذاشتن عناصر مواد سوخت اتومی در جنریتر رادیو ازیتوب گرمال زیرا نصب همین آله میتواند بصورت اتوماتیك فعالیت کرده و آنچه را که از ماحول خود ثبت میکند برای مدت یکسال بزمین مخابره کند . همچنان نصب کردن شش آله غرض تحقیقات علمی برای کرهٔ زمین آله بدست آوردن خاك ماه ، آله اتموسفیر، آله ریزوتوب ، آله نشان دادن زلزله ها ی‌ماه آله ارزیابی ذرات و لرزشها ، آله فعال زلزله سنج .

کیهان نوردان بعد از انجام دادن یك سلسلهٔ فعالیت های موفقانه بسوی سفینه ماه نشین بر گشتند و آخرین مقدار خاك ماه را نیز از قسمت که سفینه نشسته بود یعنی محلیکه نزدیکترین نکته به انجن سفینه بود . برداشتند تاعلماء آثاز ارتعاش انجن را بروی کرهٔ ماه مطالعه نمایند واین خاك با خاکیکه در موقع ورود سفینه به ماه برداشته شده بود ، مقابله خواهد شد .

بعد از دونیم دور در مدار ماه و ۳۵دور سفینه (مادر) بدور ماه و همچنان انجام یك سلسله فعالیت ها کیهان نوردان انجن اصلی را بکار انداخته سفینه را از مدار ماه خارج کرده و در راه مراجعت بطرف زمین قرار دادند سفینهٔ ما هنورد اپولوی چهاردهم بعد از مدت ۹ روز و ۴۰ دقیقه بساعت ۳۴ر۱ دقیقه شب ۲۰دلو۱۳۴۹مطابق ۹ فبروری ۱۹۷۰ در بحر الکاهل فرود آمد .

لست اقمار مصنوعی که در ظرف سال ۱۳۴۹ به فضا پرتاب شده است :

	نمبر	تاریخ پرتاب
کوز موس	۳۲۷	۲۹ حمل ۱۳۴۹
کوز موس	۳۴۸	۱۵ سرطان ۱۳۴۹
کوز موس	۳۵٦	۲۱ـ اسد ۱۳۴۹
کوز موس	۳۵۸	۲ سنبله ۱۳۴۹
کوز موس	۳٦۰	۹ سنبله ۱۳۴۹
کوز موس	۳٦٤	اول میزان ۱۳۴۹
کوز موس	۳٦۷	۱۲ میزان ۱۳۴۹
کوز موس	۳۷۰	۱۸ میزان ۱۳۴۹
کوز موس	۳۷۹	٤ قوس ۱۳۴۹
کوز موس	۳۸۱	۱۲ قوس۱۳۴۹
کوز موس	۳۸۵	۲۲قوس ۱۳۴۹
کوز موس	۳۹۲	۲ دلو ۱۳۴۹

انستیتوت انکشاف تجارت قره‌قل

انستیتوت قره قل در اسد ۱۳۴۵ ازطرف حکو مت شا هی افغانستا ن طر ح وبحیث یك موسسه غیر انتفاعی مستقل و متکی‌بخود که بطور خصوصی در انکشا ف پرو گرا م های صنعتی وزرا عتی خدمت می نما یدوجود نمود . که بعدا در سنبله ۱۳۴۵ هیئت‌مدیره ویك رئیس در راس ان تعیین وانستیتو ت بفعالیت و عملیا ت شرو ع نمود . از بدو تاسیس انستیتو ت تا حا ل چهار سا ل سپری میشود .

از شروع کار مو سسه در راه نیل‌بهدف مبنی بر اصلا حا ت‌صنعت قره قل‌افغانستان و دیگر سا حا ت مربوطه به پیشر فتها ی نایل گردیده است .

برای مزید معلو ما ت خوانند گا ن‌گرامی دافغانستان کالنی باید گفت که قبل ازشروع و بمیان آمد ن انستیتو ت ، صنعت قره قل افغانستا ن در سا ل های گذشته وضع ناگوار داشت قیمت های پوست قره قل در مارکیت های لند ن ونیویار ك علی الر غم ۸ ــ دالر به ۵ و ۶ دالر پائین افتاده بود و حجم فروشا ت از ــ ۰۰۰ر۵۰۰ر ۱ ــ جلد پوست سالانه به ــ ۰۰۰ر ۱۰۰۰ ــ جلـــد پوست پائین آمده بود . به عبار ت دیگـــر قیمت قره قل افغانستا ن نظر به سابقه‌چهل ساله خود در سا ل ۱۳۴۵ به پا ئین‌ترین نقطهٔ خود رسیده بود که البته این وضع باعث بوجود آمد ن انستیتو ت انکشا ف قره قل در افغانستا ن گردید .

با بمیان آمد ن انستیتو ت قره قل وضع فروش خوب شد چنانچه قیمت لیلام ۱۳۴۸ نشان مید هد که قیمتها بیش از ۸ ــ دالر ارتقاء یافته‌وفروشات از ــ ۰۰۰ر۰۰۰ر ۱۰ ــ دالر به ــ ۰۰۰ر۵۰۰ر ۱۴ ــ دالـــــر سالانه بلند رفته است .

اهداف انستیتو ت انکشا ف تجار ت قره‌قل

انستیتو ت قره قل به منظور تو سعه وانکشا ف صنعت قره قل اهدا ف ذیل راخط مشی خود قرار داده است که به تاسی ازان انکشافاتی از بدو تاسیس تا حا ل نصیب ان موسسه گردیده است :

هدف اول : جلب اعتماد خریداران‌خارجی در پوست قره قل وطر ق فروش ان .

برای بر آورده ساختن هد ف او لی که عبار ت از جلب اعتماد مشتر یا ن است اجراآت ذیل بعمل آمده است :

۱ ــ عرضهٔ قره قل از لحاظ جنسیت :

پس از تجار ب لیلام ۱۹۶۶ (۱۳۴۵)لندن ونیویار ك که ۴۷ فیصد پوست قره قل از جنس در جه اول و متبا قی پوست صا در شده از جنس در جه دو م ، سو م وچهارم تلقی گردید . انستیتو ت قره قل در ك‌نمود که صر ف پو ست های در جه یك‌و در جه دو در مار کیت های لند ن ونیویارك‌فروخته شده میتواند و بس . چنانچه در دوموسوم لیلام قبلی ۷۷ فیصد پوست از جنسیت‌درجه اول ، ۲۲ فیصد پوست از جنسیت در جه ۲ و یکفیصد پوست طور معیو ب بـرا ی فروش عرضه شده بود .

۲ ــ عرضهٔ پوست قره قل از لحـــا ظ نوعیت :

باثر تجار ب و مطالعه مارکیت‌انستیتوت قره قل موفق گردید تا مطابق به تقا ضا ی مار کیت پوست قره قل را عرضه بدارد چه نظر به احصائیه های قبلی معلوم میگردد که چهار سا ل قبل ۶۵ تا ۷۰ فیصد پو ست سیاه بفروش رسیده است اما امروز برعکس ۶۵ تا هفتاد فیصد پو ست کبود و ۳۰ـ۳۵ فیصد پوست سیاه بفروش میر سد .همچنان چهار سال قبل صر ف ۵ فیصد پـــوست چقماقی صادر میشد . اما امروز تو لـــید پوست چقما قی در حدود بیست فیصـــد تزئید یافته است .

با در نظر گرفتن تقاضا ی مار کیت باید گفت که در دو موسم لیلام سا ل های‌گذشته بیش از ۰۰۰ر۰۰۰ر۴ ــ ملیون دالر عا یـــد اضافی بدست آمده است .

۳ ــ پا ك کردن پو ست قره قل :

طرز آش دادن در افغانستا ن تنها تصفیکه

دارد اینست که بعد از آش داد ن درپوست است :
گرد جوو نمك باقی می ماند که این‌موجودیت گرد مشکلی را خلق کرده است و انستیتوت قره قل در این اوآخر با استفاده از طر ق متعدد توانسته است تا اندازه ای پو ست قره قل را به ا سلوب آتی پاك و آ نر ا عرضه بدارد .

الف ـ استفاده از آب صا ف و پا ك و شستن بهتر پو ست در آش خا نه.

ب ـ تشویق نمود ن در یور های لا ری به پوشید ن پوست خصو صا آنها ییکــه پوست ها را از شما ل بکابل حمل کنند .

ج ـ صا ف و پا ك کردن پو ست در داخل سورتخانه .

د ـ صدور پوست توسط ترانسپورتهای نظیف و پا ك .

بارعایت از تدابیر فو ق یك اندازه‌پرابلم موجودیت گرد از پوست افغانی تقلیل‌یافته اما امید این میرود که با استفاده از سه پایه ماشین پوست پا کی اضلاع متحــده امریکا که طور کمك بلا عوض به افغانستان داده شده و فعلا در سورتخانه کابل نصب میباشد پرابلم گرد و خاك بکلی از بین‌برود وتمام پوستها ی قابل صدور قبل از حمل توسط این ماشین ها پا ك وصا ف گردد .

٤ ـ سورتنگ و دسته بند ی پوســـت قره قل :

انستیتو ت قره قل برای اینکه توانسته باشد پوست های افغانی را به تر تیبیکه ایجاب میکند سور ت و صادر نماید یــك سورتخانه عصر ی در کابل به مصــر ف ۱۳۵٫۰۰۰ ـ دالر اعمار نموده است که دران یکتعداد سور تچیها ی ورزیده کار میکنند .

٥ ـ حمل ونقل پوست قره قل :

انستیتو ت قره قل از بدو تاسیس‌تاکنون کوشیده است پوست های قره قل را به وقت و زمانش صادر و به لیلام بگذارد که البته قبلا این کار طور شاید و بایدصورت نمی گرفت . و پوست ها به قیمت‌نازلتربعد از لیلام یعنی در موسم بهار بفرو شــــ میرسید . انستیتو ت قره قل برای صدور پوست دو پروگرا م آتی را طر ح نمــوده است :

الف با استفاده از سورتخانه جــدیــد یکه اعمار گردیده در طر ف سه ماه پو ست ها به بهترین وجه سور ت و دسته بندی میگردد که قبلا این عمل شش ماه را در بر می گرفت .

ب ـ برای حمل پو ست قره قل ازطریق فضا در سا ل ۱۳٤۷ قرار دادی بادآریانا افغان هوا یی شر کت عقد گردید که در ین صور ت صادر کنند گا ن میتوانند به‌اسر ع وقت پو ست های شا ن را به لیلام‌بگذارند اما قبل از بمیان آمدن انستیتوت قره قل تمام پوستها ی قره قل ازطریق خشکه از راه روسیه و پاکستا ن غر بی صادرمیگردید که بهر دو طریق مد ت شش ماه را در بر میگر فت تا اموا ل در مارکیــت لنــدن و نیو یور ك میرسید .

٦ پالیسی های مار کیت :

انستیتو ت قره قل با استفاده از تجار ت حاصله وتغییراتیکه در پالیسی مار کیت به وجود آورده موفق به دریافت بیشتر از دو صد نفر مشتر ی در لیلام ها ی‌بزرگ‌گردیده است واکثر این مشتر یا ن را کسا نــی تشکیل می دهد که پوست قره قل درمملکت شان اضافه تر استهلا ك میگردد .

۷ ـ پذیر فتن شکایا ت خریداران :

بابمیان آمد ن انستیتو ت قره قــل در افغانستان شکایا ت مشتریا ن از لحاظ تعدد نماینده گان در موقع لیلام رفع گردیده اکنون در هر لیلام از طر ف تجار انفرادی وکوپرا تیف های قره قل یکنفر نما ینده با صلا حیت که بزبا ن انگلیسی آشنا یی و بلد یت کامل داشته باشد اشترا ك مـی ورزد که روی همرفته این کار را آمر افغان ترید نگ کمپنی متعین لند ن بعهده می‌گیرد. نماینده موسسا ت صادر کننده از طر ف بانك ملی تعین می گردد اما بعضی او قا ت آمر افغان تریدنگ کمپنی بحیث نماینــده موسسات صادر کننده در لیلام اشـترا ك می ورزد .

نمایندگا ن بعلاوه وظایف محوله شا ن تقاضا ی مشتر یا ن را مدنظر داشته بــه شکایا ت شا ن گوش فرامید هند .

هدف دوم : موجودیت یك اورگانیز یشن برای توسعه وانکشاف قره قل :

توسعه وانکشاف صنعت قره قل ایجاب یك ادارهٔ منظم و موثر را میکند که این کار با بمیان آمدن یك اورگانیز یشن موثر تعمیل شده میتواند . چه چهار سال قبل صنعت قره قل افغانی نه رهنما داشت ونه اداره بصورت عموم کار این صنعت توسط اشخاصی اجرا میگردید که به مفاد خود کار میکردند .

برای پیشبرد وارتقای این صنعت چهل ساله اتحاد نظر موجود نبود ، پالیسی‌های سالم ــ حسن تفاهم واعتماد متقابله بصورت واقعی و گذشته از همه حس مسئولیت‌در مورد ترقی واصلاحات صنایع وجود نداشت که البته با بمیان آمدن انستیتوت قره‌قل از یك طرف این معضلهٔ ها رفع واقدامات مقتضی برای ترقی واصلاحات پوست قره قل روی دست گرفته شد واز جانب‌دیگر هیأت مدیره که حیثیت رهنماو لیدر موسسه انکشاف تجارت قره قل را دارند مساعی بخرچ دادند تا یك پالیسی سالم ، حسن تفاهم ، اعتماد متقابله ویك هدف مشترك وبا همی در بین تمام اعضاء واورگانها به منظور ترقی وتعالی این صنعت بوجود آید که خوشبختانه این آرزو بر آورده شده‌است.

هدف سوم : ادارهٔ مالی و اقتصادی صحیح و درست :

طوریکه خوانندگان محترم اطلاع دارند انستیتوت قره قل یك موسسهٔ غیر انتفاعی بوده فلهذا تمام عواید ان برای پیشرفت قره قل بمصرف میرسد . که البته این‌کار روی چند دلیل اتخاذ گردیده است .

۱ ــ نبودن اختلاف در بین اعضای انستیتوت .

۲ ــ عواید که بمصرف میرسد به نفع تمام صادر کنندگان میباشد .

۳ ــ پروگرامهای روی دست گرفته‌شده از نقطهٔ نظر مالی با پول کافی قابل اجراء میباشد .

لاکن چیز یکه اضافه تر قابل اهمیت است همانا موضوع غیر انتفاعی بودن انستیتوت است که سرمایه اضافی‌زاوایس در راه صنعت قره قل مصرف میدارد .

چنانچه انستیتوت انکشاف تجارت قره‌قل علاوه از سور تخانه ایکه اعمار نموده یك مقدار پول را نظر به پروگرام های‌انکشافی خود برای اعمار یك آشخانه جدید ،انکشاف علفچرها و نسل گیری قره قل تخصیص داده است . هکذا این انستیتوت یک پروگرام سرویس توسعوی را که مورد استفاده مالداران قرارگرفته‌میتواند رویدست گرفته است .

٤ ــ پروگرام های‌انکشافی :

وقتی انستیتوت قره قل بکار آغاز نمود هیئت مدیره ان احساس نمودند که تا در آینده موسسه روی یك پروگرام انکشافی پیش برده نشود . در سال ۱۳٤٧ هیئت مدیره یك پروگرام پنج ساله انکشافی را برای انستیتوت تصویب نمود که خوشبختانه پروگرام های مطروحه به‌بهترین وجهه جامهٔ عمل پوشیده‌است. پروگرام هاییکه در آینده مدنظر گرفته شده عبارت است از :

۱ ــ ارتقای فروش و اشتهارات بیشتر تجارتی در خارج .

۲ ــ اعمار آشخانه های جدید در ولایات شمال کشور .

۳ ــ ترویج و توسعهٔ علفچر های‌عصری وتطبیق پروگرام های نسلگیری درولایات شمال کشور .

٤ ــ تاسیس یك پروگرام توسعوی مالداران درولایات شمال کشور .

۵ ــ بمیان آمدن مجدد گروپ های تجارتی مالداران وصادر کنندگان .

باید خاطر نشان نمود که هر یك از پروگرامهای فوق با بودجه ان در پروگرام انکشافی پنج ساله انستیتوت تشریح گردیده است .

در سال ۱۳٤٩ تولیدات قره قل‌افغانی از نگاه جنسیت نظر به سالها ی گذشته خوب بوده تلفات گوسفند بسیار کم بوده .و در موقع زای گوسفند علوفه فراوان بوده است . نظر به این وضع پوست قره قل نسبت به سالهای گذشته بهتر ــ با جلاتر و بهتر میباشد که‌البته این از فرت علوفه وآباد بودن گوسفند

مالداران را ترغیب به نگهداشت یکتعـــداد جنس های خوب قره قل برای جـــبرا ن ضایعا ت سا ل قبل نموده است . چنــه در زمستا ن سا ل ۱۳۴۷ ــ ۱۳۴۸ از ۱۰تا ۱۵ فیصد قره قل نظر به سردی هوا وعدم خوراکه از بین رفت . از طرف دیگر چو ن برای پوستهای جنس پست مار کیت خو ب در خار ج نبود مالداران امسال یکتعدادقره‌قل جنس های پایان را برای نگهداشت بمنظور گوشت نگهداشتند.

درسا ل ۱۳۴۹ یك ملیو ن و چهار صد هزار جلد پوست قره قل از جنس های‌درجه اول به لند ن ونیویور ك صادر گردید . که تولید قره قل در سا ل بالغ بردوملیون جلد میگردد علاوتاً در ین سا ل خو بی های ذیل بمشا هده رسید :

اول اینکه نظر به نگهداشت جنس ها ی خوب تولید قره قل در سالها ی آینده بهتر وبیشتر میگردد .

دوم اینکه جنس بهتر قره قل در سا ل ۱۳۴۹ به بازار های خار ج عرضه گردیده‌و نسبت به سا ل قبل از یك دالر تا یك‌دالر و بیست سنت عاید بیشتر بدست‌آمده‌است.

سوم اینکه پوستها ی جنس پایا ن که‌در بازار های خار ج اضافه از یك دالر فی جلد فروخته نمی شود جهت کشتار بـــه مصرف میرسد که این وضع آهسته آهسته جنس پست قره قل را به جنس های بهتران تبدیل و در نتیجه به نفع اقتصاد ملی‌تما م میشود .

در سال ۱۳۴۹ سه لیلام صور ت گرفته است که مجموع تعداد پوست قره‌قل درظرف سال بتعداد پوستهای قره‌قل شخصی بیش از یك ملیو ن ویکصد و شصت هزار جلد میباشد و پولیکه از در ك فروشا ت آن تا حال بدست آمده است بیش از ده ملیو ن و پنجصدو شصت هزار دالر میباشد .

در لیلامی که در ماه جنور ی درنیویورك دایر میگردد بیش از سه صدهزاوجلدپوست عرضه خوا هد شد و امید است که نتیجه خوبی از ین لیلام بگیریم . همچنا ن اگـــر موقع مسا عد وشرایط خوب موجود باشـد انستیتوت قره‌قل در نظر داردتایك‌لیلام‌دیگری در لند ن نیز دایر نماید .

لیلام سپتمبر لند ن یکی از بهترین لیلام های سا ل بود که در ان از جمله ۵۴۶۰۰۰ جلد پوست ۴۸۵۰۰۰ جلد به مبلـــــغ ۱۶۵۲۲۷۰ ــ پـونـد مـعادل ۳۹۶۵۴۴۸ ــ دالر بفروش رسیده است . او سط نـرخ فروش ۸ دالر و ۱۶ سنت فی جلد میباشد اوسط فروش افریقا ی جنو ب غربی ۷ دالر و ۹۹ سنت است که بدین ترتیب پوست قره قل افغانی نسبت به پوست قره قـل افریقا ی جنوب غربی نرخ بهتر را بخود گرفته است .

درین لیلام خریدارا ن عمده آلمانهـا و ایطالو ی ها بودند . امریکا یـی هــا و فرانسوی ها نیز درین لیلام شر کت‌داشتند پوستها ی قره قل افغانی نسبت به رنگهای مختلف ان توجه بازار را بخود جلب کـرده است . پوست شیر کبود نسبت به تغیر تقاضا کمتر فرو خته شده است باقی‌پوست های کبود از هفتاد تا نودو دو فیصد بفروش رسیده .

نتایج لیلام سپتمبر

	تعداد عرضه شده	تعداد فروش	فیصدی فروش	ما حصل فروش به پوند	اوسط فروش به شلنگ
کبود درجه اول	۲۹۴۶۸	۲۷۸۹۸۶	۹۳	۱۰۵۳۴۲۲	۶ ــ ۷۵
کبود درجه دوم	۴۵۷۱۸	۴۳۴۰۲	۹۵	۱۰۳۸۳۶	۱۰ ــ ۴۷
سیاه درجه اول	۱۱۶۵۹۲	۱۱۳۷۶۲	۹۷	۳۰۳۶۴۴	۵ ــ ۵۳
سیاه درجه دوم	۱۰۴۱۴	۱۰۴۱۴	۱۰۰	۲۳۱۳۴	ــ ۳۰
شتری فروش نشد					
نقر کبود درجه اول	۱۹۱۱۲	۱۴۵۶۶	۷۶	۹۱۰۹۳	۱ ــ ۱۲۵
نقر کبود درجه دوم	۱۲۷۸۲	۶۷۴۲	۵۲	۱۸۹۹۷	۴ ــ ۵۶
نقر سیاه درجه اول	۱۶۰۸۴	۸۷۶۸	۵۴	۴۹۴۶۰	۱۰ ــ ۱۱۲
نقر سیاه درجه دوم	۱۱۳۰۸	۴۱۷۶	۳۷	۸۶۸۴	۷ ــ ۴۱

اوسط نرخ فروش ۸ـ دالرو ۱۶سنت.

لیلام نومبر لندن یکی از بهترین‌لیلام های بوده است که از عرصه چند سال به این طرف دیده نشده است .مزیتی که این لیلام داشت اینست که اولا . نرخ کمبود ثابت وحتی ۱۰ فیصد نسبت به لیلام‌سپتمبر لندن بلند تر بفروش رسیده است وحجـــم فروشات پوستهای کبود نسبت به هرلیلام زیاد تر بوده است ماحصل فروشی کـــه تنها از فروشات پوستهای کبود درین‌لیلام بدست آمده بیش‌از یک‌ملیون وسه‌صدهزار پوند استرلنگ میباشد واین رقم موفقیـت بزرگی را در حصه فروش قره‌قل افغانـــی نشان میدهد .

در لیلام نومبر لندن از جمله ششصد هزار جلد پوست پنجصد وپنجاه هزارجلد آن به مبلغ ۴۷۵۶۰۰۰ ـ دالر بفروش‌رسید. درین لیلام خریداران اروپائی وامریکائـــی حصه گرفته بودند .خریداران‌بزرگ آلمانها وایطالوی ها بودند .

سپتمبر ۱۰ فیصد ونرخ پوست سیاه ۱۲ ونیم فیصد ونرخ تقر ۵ فیصد بلند رفتــه بود .نرخ اوسط عمومی فروش درین لیـلام ۸دالر و ۶۴ سنت میباشد .

نتایج فروش نو مبر

	تعداد عرضه شده	تعداد فروش	فیصدی فروش	ماحصل فروش	نرخ اوسط به دالر
کبود درجه اول	۳۱۳۴۹۴	۲۹۴۴۶۰	۹۴	۱۱۸۶۳۲۶	۹ ـ ۶۷
کبود درجه دوم	۵۸۸۸۶	۵۸۱۹۴	۹۸	۱۴۶۵۵۴	۶ـ ۰۴
سیاه درجه اول	۱۲۵۶۳۴	۱۲۶۱۹۴	۹۹	۳۵۴۱۱۰	۶ ـ ۷۶
سیاه درجه دو	۲۲۴۵۴	۲۲۴۵۴	۱۰۰	۴۲۹۲۱	۴ ـ ۵۹
شتری	۲۱۰۹۸	۷۵۶۴	۳۵	۳۶۳۱۷	۱۱ ـ ۵۲
تقر کبود درجه اول	۱۹۴۹۰	۱۸۷۹۴	۹۶	۱۲۳۷۸۹	۱۵ ـ ۸۵
تقر کبود درجه دوم	۱۱۰۹۸	۹۵۵۸	۸۲	۶۲۸۴۹	۶ ـ ۷۴
تقر سیاه درجه اول	۱۹۰۳۰	۹۷۸۰	۵۱	۵۵۱۵۶	۱۳ ـ ۵۴
تقر سیاه درجه دوم	۱۱۰۴۶	۴۰۹۶	۳۷	۹۶۸۵	۵ ـ ۶۷
جمله	۶۰۳۲۹۰	۵۵۰۵۳۴		۱۹۸۱۷۰۷	ـ پوند
				مساوی به ۴۷۵۶۰۹۶	ـ دالر

باید گفت که تعداد خریداران را دردو لیلام ماه سپتمبر ونومبر بیش از دوصدو پنجاه نفر تشکیل می‌داد .

فابریکه نساجی بگرامی

بنا بر موا فقت نا مهٔ ا قتصادی و تخنیکی مورخه ۲۴ مارچ ۱۹٦٥که بین دو لت پادشاهی افغا نستان وجمهو ریت مردم چین با مضاء رسید . چنین موا فقه بعمل آمد . تایك تعداد پروژه های صنعتی با استفاده از کرید تها و مساعدتها ی تخنیکی دو لت مـردم چیـن د ر افغا نستان تا سیس و اعمار گردد .

چنا نچه به تاسی از قرار داد مـنـد کـور یك هیئت فنی از طرف جمهو ریت مردم چین به ا فغا نستان وارد گر دیدند تا ا مکا نات تا سیس بعضی از پرو ژه های صنا عتی ر ا مورد مطا لعه قرار داده و در صورت ا مکان برای ا حداث آ نها اقدامات لا زمه بعمل آرند.
در جملهٔ ا ین پروژه های صنعتی یکی هم پروژهٔ نساجی نخی که مواد خام آن تااندازهٔ کافی در دا خل مملکت د ستیاب می گر دد مورد مطا لعه قرار گرفت .

برای تا سیس همچو فا بریکه وامکانات پیدا یش مواد مورد ضرورت آن شرا یطآتی مد نظر گر فته شد :

۱ ــ پیدا یش مواد خام (پخته) درداخل کشور .

۲ــ کارگر مورد ضرورت .

۳ ــ تهیه و مو جو دیت ا نرژی از قبیل ذغال سنگ ، بر ق و غیره .

٤ــ ا مکان مو جو د یت آب کافی برا ی عملیه های مختلف صنعت نسا جی .

٥ ــ مو قعیت فا بریکه و مسا عد بودن آن از لحاظ کانالا ز سیون .

٦ ــ ا مکا نات تهیه پر سو نل تـخنیکی واداری .

۷ ــ مو قعیت فا بریکه از لحا ظ عر ضه و تقا ضا .

با مد نظر دا شتن نقاط فو ق که بـرا ی تاسیس یك د ستگا ه نسا جی بد ر جـهٔ اول قا بل ا همیت ا ست منطقـهٔ بـگرا می مناسب دا نسته شده و ا مکانات بیشتر د ر آنجا سراغ میشد . فلهذا فا بریـکهٔ بنـا م فابریکهٔ نسا جی بگرا می که قریبا ده کیلو متر از شهر کابل فا صله دارد ا حـد ا ث واعمار گر دید .

باید علاوه کرد که ولا یات قند هـا ر ، هرات ، بغلان‌وپروان نیز سر وی و مطا لعه گردید ا ما ا مکا نات میسر شدن مواد مو رد ضرورت یك فا بر یکهٔ نسا جی نخی کـه فوقا ازان ذکری بعمل آ مد در کابل بیشتر دیده میشد .

کارسر وی مقد ماتی و بر آ ورد ا سا سی فابریکه نساجی بگرا می توسط متخصصین و انجنیران چینا ئی به همکا ری ا نجنیرا ن و کار گران ا فغانی درسر طان ۱۳٤٤ شر و ع ومدت یازده ماه را در بر گرفت . در نتیجه مصارف محلی سا ختمانی فا بریکه به (۹۳۰) هزار پو ند ستر لنگ معادل دو صد ملیو ن افغا نی شود تخمین گردید . قیمت ما شینری ووسایل مورد احتیاج و کار آ مد ساختمانی که از تولیدات کشور جمهو ریت مردم چین در نظر گرفته شده بود بیك ملیون و چها ر صد هزار پو ند ستر لنگ مـعادل سه صد ملیون ا فغا نی تثبیت گردید .

کار سا ختما ن فا بریکه در میزان ۱۳٤٦ شروع و تقریبا پس از دوسال در سنبلـه ۱۳٤۸ به پا یهٔ ا کمال رسید که متعا قـبـا فابریکه طور ا متحانی به تو لید آ غاز نمود .
فابریکه نسا جی بگرا می بطور مجمو عی یك سا حهٔ یکصد جریب زمین را ا حـتـوا نموده که تعمیرات ا سا سی آن در سا حـهٔ ٤۲ جریب ز مین ا عمار گردیده ا ست .
تعمیرات ا سا سی و شعبا ت تو لید ی این فا بریکه عبارت ا ند از شعبهٔ نختابی ،

بافت ، رنگ آ میزی ، تا په کاری حکاکی ، و رکشاپ ماشین ، د ستگاه تو لیدی بخا ر وآب نرمی ، تحو یلخا نه هـای مختلف ، سب ا ستیشن بر ق ، د ستگاه تهو یه و دستگاه تصفیه آب ، بیت ا لخلا ، لوا ز م اطفائیه و تیلفون ، د فا تر اداری ، کا نتین کو د کستان ، کلینیك ، اتاق های حمـا م کارگران و دیگر ا تا قها ئیکه بغر ض حفظ صحت و ر فاه کار گران و پر سو نل ساخته شد ه است .

ظرفیت تو لیدی :

ظرفیت تو لیدی ا ین فا بریکه در سا ل (در صورت دو و قت کار) ۱۲ ملیون متر پارچهٔ سفید ، ر نگه ، چهار خانه خط د ا ر و غیره بوده بعلاوه بیشتر از (۸۰۰) تن نخ را بمنظور ر فع ا حتیا جات صنعت گران و مستهلکین کشور تو لید و عرضه میدارد.

دستگاه ها و مربوطات فا بریکه :

۱ ـ د ستگاه نختابی : دارای شعبایندافی، هواگرد ، شانه ، فلیته و پنجاه پایه ماشین نختابی که هر مـا شین آن دارای (۴۰۸) دوك ا ست همچنـان ایـن د ستگاه دا را ی لابراتوار مجهز پخته و نخ‌است .

۲ ـ د ستگاه با فت : ا ین د ستگاه‌دارای (۶۱۶) پایه ما شین بافت بوده بعلاوه دران ماشینهای غندك ، کلاوه ، تنسته ، مشلـه ، عدل بندی نخ ، ارنخ پرکاری ، دیزاین‌پارچه، ماشینهای بافت ساده ، چهار خانه خط دار و ماشینهای کنترول و متو مـو جـود است . هکذا ا ین د ستگاه دارای لا بر اتوا ر مجهز بافت میباشد .

۳ ـ د ستگاه ر نگ آ میزی و حکا کی : این د ستگاه دارای ما شینهای رنگ آ میزی نخ ، ر نگ آ میزی پارچه ، سفیده کاری ، تاپه کاری ، مترو کنترول و حکا کی پو ده همچنان دارای لا بر اتوار مجهز رنگ‌است .

مواد خام مورد ضرورت فـا بـر یکـه نه استثنای مواد کیمیاوی ، ر نگبـا ب وروغنیات متباقی همه از دا خـل کشور تهـیه شد ه میتواند اندازه مصارف پخته مورد ضرو ر ت فابریکه که تقریبا (۱۸۰۰) الی (۲۵۰۰) تن مصرف می نماید در حدود هفتاد الی نو د و پنج ملیون ا فغا نی میشود . هکذا مصر ف برق در فی سا عت به دو هزار کیلوات یعنی سالا نه در حدود ده ملیون ا فغا نی تخمین شده ا ست .

تعداد کار گران فا بریکهٔ نسا جی بگرا می فعلا به یکهزارو هشت صد نفر میر سد که از آنجمله دو صد نفر آ نـرا ما مـوریـن ، مستخد مین ، دریوران و د گر عمله تشکیل مید هد .

وقتیکه یك نفر کارگر استخدام میشود در و هلهٔ اول برای مدت سه ماه در برا بر مزد بصورت ا متحا نی کار میکند بعد ازان معاش مذکوربرویت کار که در هر هفته چهل‌وپنج ساعت کار تعیین شده سنجش میشود .

کارگران نسا جی در ختم قرار داد یـك مشت پول بنام ذ خیره که آنهم دو فیصد در زمان کار از معا ش شان و ضعو ذ خیره شده بد ست میا ورند .

تو لـیدا ت :

اگر چه فا بریکهٔ نسا جی بگرا می پس‌از اکمال کارسا ختمانی یعنی سنبله ۱۳۴۸ طور ا متحانی به تو لید آغاز نمود ا ما تو لیدا ت آن بصورت ا سا سی بتاریخ پنج حمل ۱۳۴۹ با بیانیهٔ ا فتتا حیهٔ جلا لتماب ښاغلی‌نوراحمد اعتمادی صدراعظم آغاز گر دید .

متن بیا نیهٔ ښا غلی نـو ر ا حمد اعتمادی صدراعظم در موقـع افتتاح فابریکه نساجی بگرا می :

بامسرت مشاهده می کنیم پروژهٔ دیگری از پروژه های زود ثمر کشور ما کـه کار اعماران دو سال و چند ماه قبل به اساس پروگرام انکشاف صنایع ملی توسعهٔ تولید دردا خل مملکت‌به منظو ر بلندبر دن‌سویهٔ زندگانی مـردم آغاز گردیده بود اینك بـه پایهٔ اکمال میرسد .

ښاغلی‌صدر اعظم علاوه کردندهدف‌اساسی در اعمار چنین پروژه ها براوردن آن مأمول عـالیست کـه زمینه هرچـه بیشتر صنعتی

بناغلی نوراحمد اعتمادی صدراعظم حینیکه بیانیه شانرا در روز افتتاح فابریکه نساجی بگرامی ایراد می فرمایند

نساجی بگرامی

ساختن مواد اولیه کشور در داخل فراهم و به این ترتیب به احتیاجات روز افزون مردم از پیداوار وطن جواب گفته و هم از مصرف سرمایهٔ ملی برای تورید اجناس مورد ضرورت از خارج تا حدی جلو گیری کرده باشیم .

بناغلی اعتمادی گفتند :هدف سیاست اقتصادی حکومت این است تاحتی المقدور دراعمار اقتصاد ملی‌کشورقوهٔبشری ومنا بع طبیعی به بهترین صورت به نفع عا مه به کار افتند و در پهلوی سایر منابع عایدات ملی از منابع طبیعی و پیداوار داخلی حد اکثر استفاده به عمل اید .

بناغلی صدر اعظم افزودند : تکمیل ساختمان و آغاز بهره برداری از چنین پروژه ها که محصول زحمات شباروزی جوانان کشور به مساعدت و همکاری دول دوست می‌باشد روزنهٔ روشنی برای دورنمای انکشاف اقتصادی و صنعتی کشور محسوب میگردد برای تحقق بخشیدن ا ین ما مولدر قبال اعمار زیربنای اقتصادی که قسماً درطی دو پلان صورت گرفته ایجاد پروژه های‌زود کار را فراهم نماید و ازطرفی هم با بهره برداری از منابع طبیعی به احتیاجات روزمره کشور در داخل جواب‌گفته بتواند یك امر ضرری و فوری تشخیص شده است .

بناغلی اعتمادی اظهار داشتند :

افغانستان مانند سایر کشور ها در راه رشد برای ایجاد و تأمین یك اقتصاد سلیم در پهلوی مساعی مادی و معنوی کشور به همکاری های مالی وتخنیکی‌کشورهای دوست و موسسات بین المللی که دارای تجربه‌و توان مالی و فنی بیشترمی باشند ضرورت دارد .

بناغلی صدر اعظم متذکر شدند : افغا نستان به‌تاسی‌ازپیروی‌سیاست‌بیطر فی وزیست با همی همیشه این همکاریهارا به نظر تقدیر نگریسته واز آن‌صمیمانه استقبال کرده است .

بامسرت ملاحظه می‌کنیم که پروژه نساجی بگرامی با استفاده از منابع طبیعی کشور و به همکاری مالی و تخنیکی کشور همسایه و دوست ما جمهوریت مردم چین بنیان گذاری شده‌بود امروز به‌پایهٔ اکمال میرسد .

بناغلی اعتمادی علاوه کردند : افغانستان و چین به حیث کشور های کهنسال این منطقه آسیا در طول تاریخ روابط نز د یك دوستانه و همکاری فعلی این کشور همسایه مظهر این علا یق دو ستا نه میباشد .

تأسیس این فابریکه که‌در قبال موافقتنامه همکاری تخنیکی و اقتصادی مارچ ۱۹۶۰ افغانستان و جمهوریت مردم چین به عمل آمده امروز ثمرهٔ آ نرا ملا حظه می نمائیم .

بناغلی صدر اعظم گفتند :در حالیکه مردم و حکومت افغانستان این مساعدت وهمکاری جمهوریت مردم چین را در اکمال این پروژه وسایر پرو ژه ها که به همکاری متخصصین چینائی درراه ا کمال ا ست به نظر قدردانی مینگرند و آنرا قدم مو ثر د یگری در راه تشئید علایق دوستا نه بین دو کشو ر می شمارند .

بناغلی ا عتما دی اضافه کردند با ا ین تذ کر تکمیل ا ین فا بریکه را به حیث یکی دیگر از تا سیسات صنعتی کشور که د ر عصر فر خندهٔ ا علیحضرت هما یو نی‌بمیان آمده به همو طنان تبریك میگو یم از همکاری حکومت و متخصصین کشوردوست وهمسایهٔ ما جمهوریت مردم چین و ز حمات متخصصین وکار گران ا فغا نی با قدر دانی و تشکر یاد آ وری مینما یم .

این فا بریکه را بنام خداوند بزرگ و به دعای سعادت ترقی وسر بلندی افغانستان عزیز ا فتتاح می کنا یم .

فعلا فابریکه نساجی بگرا می سه نما یندگی فروش در کابل و یك نما یندگی درولا یت بلخ دارد که بصورت پر چون تو لیدا ت نساجی دران فرو خته میشود . بعلا و ه یك مغازه فروش در خود فا بریکه مو جود است که مقصد از تا سیس این مغازه‌کنترول نرخ تو لیدات فا بریکه میبا شد .

بناغلی نور احمد اعتمادی صدراعـظم درحالیکه بناغلی منصوری وزیر معادن وصنایع وسفیر کبیر جمهوریت مردم چین مـــستعین‌کابل معیت شانرا دارند از تولیدا ت‌فابریکه نساجی بگرامی دیدن می فرملیند

قیمت فرو ش منسو جات نساجی‌بگرامی:

۱ ـ گروپ نمبر (۲۰۰۰) مر بـو ط پار چه های چهار خا نه :

تکه‌های نمبر	قیمت	افغا نی
۲۰۰۱	۱۶/۲۵	افغا نی
۲۰۰۲	۱۵/۲۵	افغا نی
۲۰۰۳	۲٤/۲۵	افغانی
۲۰۰٤	۱٦/۲۵	افغا نی
۲۰۰۵	۲۳/۲۵	افغا نی
۲۰۰٦	۲٤/۲۵	افغانی

۲ ـ گروپ نمبر (۳۰۰۰) مر بـو طپـــا ر چـه هـای گلدا ر :

تکه های نمبر	قـیـمـت	افـغا نی
۳۰۰۱	۲۹/۲۵	افغا نی
۳۰۰۲	۲۹/۲۵	افغانی

۳ ـ گروپ نمبر (۴۰۰۰) مربوط تا فته و صحن سفید :

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
۴۰۰۱	۰۰ـ ۱۲	افغانی
۴۰۰۲ (پا پلین)	۰۰ـ ۱۲	افغانی

۴ ـ گروپ نمبر (۵۰۰۰) مربوط تا فته رنگه :

تکه های نمبر (۵۰۰۱) الی(۵۰۲۰) از قرار فی متر ۱۲٫۲۵ افغانی

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
۵۰۲۰	۱۶/۲۵	افغانی
۵۰۲۱	۱۶/۲۵	افغانی
۵۰۲۲	۱۶/۲۵	افغانی
۵۰۲۳	۱۶/۲۵	افغانی

۵ ـ گروپ نمبر (۶۰۰۰) مربوط پارچه های چیت دارای زمین سفیدجلادار :

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
۶۰۰۱	۱۲/۲۵	افغانی
۶۰۰۲	۱۲/۲۵	افغانی
۶۰۰۳	۲۵ـ ۱۳	افغانی
۶۰۰۴	۲۵ـ ۱۵	افغانی
۶۰۰۵	۲۵ـ ۱۳	افغانی
۶۰۰۶	۲۵ـ ۱۳	افغانی
۶۰۰۷	۲۵ـ ۱۳	افغانی
۶۰۰۸	۷۵ ـ ۱۲	افغانی
۶۰۰۹	۲۵ـ ۱۴	افغانی
۶۰۱۰	۲۵ـ ۱۴	افغانی
۶۰۱۱	۷۵ـ ۱۴	افغانی
۶۰۱۲	۷۵ـ ۱۲	افغانی
۶۰۱۳	۷۵ـ ۱۲	افغانی
۶۰۱۴	۲۵ـ ۱۲	افغانی
۶۰۱۵	۲۵ـ ۱۵	افغانی
۶۰۱۶	۲۵ـ ۱۵	افغانی
۶۰۱۷	۲۵ـ ۱۶	افغانی
۶۰۱۸	۲۵ـ ۱۴	افغانی
۶۰۱۹	۷۵ـ ۱۲	افغانی
۶۰۲۰	۲۵ـ ۱۵	افغانی
۶۰۲۱	۲۵ـ ۱۴	افغانی
۶۰۲۲	۲۵ـ ۱۳	افغانی
۶۰۲۳	۲۵ـ ۱۴	افغانی

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
٦٠٢٤	٢٥- ١٤	افغا نی
٦٠٢٥	٧٥- ١٤	افغانی
٦٠٢٨	٧٥- ١٤	افغانی

٦ - گروپ نمبر (٨٠٠٠) مر بو طپار چه های چیت دارای ز مین ر نگهٔجلادار:

تکه های نمبر	قیمت	افغانی
٨٠٠١	٢٥- ١٤	افغا نی
٨٠٠٢	٢٥- ١٤	افغا نی
٨٠٠٣	٢٥- ١٣	ا فغا نی
٨٠٠٤	٧٥- ١٢	افغا نی
٨٠٠٥	٧٥- ١٦	افغا نی
٨٠٠٦	٢٥- ١٤	افغا نی
٨٠٠٧	٢٥- ١٧	افغا نی
٨٠٠٨	٢٥- ١٤	افغا نی
٨٠٠٩	٢٥- ١٦	افغانی
٨٠١٠	٢٥- ١٤	افغا نی
٨٠١١	٧٥- ١٤	افغا نی
٨٠١٢ (جیم)	٢٥- ٢٠	افغا نی
٨٠١٣	٢٥- ١٤	افغا نی
گروپ‌نمبر ٢ - ٨٠٠٩ (جیم چیت)	٢٥- ١٧	افغانی

فابریکه نساجی بگرامی از آغاز سا ل تابیست حوت ١٣٤٩ به تعداد ٨١٣٠٠٠٠ متر تکه تولید نموده که از آنجمله ٦٦٧٠٤٣٩متر ان بفروش رسیده پولیکه از در کفروش بدست آمده بالغ به ٩٢٢٩٩٧٠٤ افغا نی‌میگردد .

همچنان فابریکه از در ك فروش نخ تاکنون مبلغ ١١٣٠٦٢٣٩ افغانی بدست آورده است .

مواد خام فا بریکه تا اندازه کافی موجودبوده ١٨٠٠ تن پخته برای سال ١٣٥٠ذخیره نموده ا ست . فعلا فا بریکه بادر نظرگرفتن‌دو و قت کار روزانه ٤٠٠٠٠ متر تکه تو لید میکند .

پروگرام انکشافی ملل‌متحد

(یو ـ ان ـ دی ـ پی) یا اداره‌پروگرام های انکشا فی ملل متحد موسسه ایست که مانند سایر موسسا ت بین المللی‌افغانستان را در مورد فینا نسما ن بعضی از پروژه ها و بررسی ازان معاو نت نموده است .

باید گفت که اولین هیئت امداد تخنیکی موسسا ت مربوطهٔ ملل متحد در سـا ل ۱۹۴۹ وارد افغانستان گردیده و از ان زمان تاکنون بیش از ۹۴۰ تن ازمامورین‌بین‌المللی پنجاه کشور در پروگرام های مختلف‌چندین جانبه که طی بیست سا ل اخیر درانکشاف افغانستان کمك کرده است شر کت نموده اند . فعلا در حدود یك صدو هفتاد تن از مامورین بین المللی ملل متحد مصرو ف خدمت در پروگرام های انکشا فی افغانستان میباشند که یکی از وظایف عمدهٔ آنها را تربیه افراد افغانی خواه از طریق تر بیه کاونتر پارتها در ضمن خد متشا ن و یاتربیهٔ اصولی آنها در تاسیسا ت تعلیمی مختلفه تشکیل مید هد .

هکذا به منظور کسب تحصیلات بیشتر در خار ج از سا ل ۱۹۵۰ باینطر ف برا ی یکهزار نفر از اتبا ع افغانی چانس هـا ی تعلیمی مختلف المیعاد در چهل کشورمختلف جهان داده شده تا در شقوق صحی ،تعلیم و تربیه ، انکشا ف اقتصادی ، معاد ن و صنایع مواصلات و مخابرا ت تحصیل کنند.

همچنان موسسهٔ یونیسف یك مقـــدار معتنا بهی از لواز م و سا ما ن ضرور ی را برای یکتعداد از پروژه های که به اناامداد صور ت میگیرد تهیه و معاو نت نموده‌است.

موسسهٔ یونیسف از آغاز عملیا ت خود یعنی ۱۹۴۹ و جو هی را برای تهیهٔ سا مان ولواز م به منظور کمك به پروگرام ها ی صحی وتعلیم وتر بیه در افغانستا ن‌تخصیص داده است که مجمو ع ان بالغ به هفـــت ملیون دالر میگردد .

شورای اداری پرو گـرام ا نـکشا فـی ملل متحد موضو ع امداد به هفده پـروژهٔ افغانستان را که قبلا تصویب کرده بودازان جمله هفت پروژه ان تا حا ل تکمیل گردیده است . پروگرام انکشا فی ملل متحدبصورت مجموعی در حدود بیست ملیون دالر را برای اینکار تخصیص داده که ممکن مصـــار ف حکو مت افغانستا ن در ین قسمت با لـغ بر دوازده ملیون دالر گردد .

در ابتدای سا ل ۱۹۷۰ کار مطالعه وپیدا کردن امکانا ت بیشتر برا ی انکشا ف و توسعه زرا عت بواسطهٔ آبیار ی در منطقهٔ کندز ، خان آباد توسط مشاور ین (اف ـ ای ـ او) و (یو ـ ان ـ دی ـ پی) تکمـیل گردید .

افغانستان در چهار پروژه منطقو ی کـه هدف ان تشویق همکار ی منطقوی در انجام مقاصد مشتر ك مانند انسجام‌امورترانسپورت منطقو ی ، تسهیلات مخابرا تی، تر بیـــه متخصصین حکو متی در شق پلان گذار ی واحصائیه میباشد اشترا ك دارد .

فعلا به تعداد سی نفر متخصصین‌پروگرام انکشا فی ملل متحد برا ی پیشبرد واکما ل پانزده پروژه ایکه در افغانستان‌عملی‌میگردد مانند پروژه های‌فوایدعامه‌دهات‌متداول‌ساختن سیستم متر یك ، توسعه و بهبودسرویس های مخابرا تی و تحقیق در بارهٔ منابعیکه‌از لحاظ توریزم ا همیت دارد معاونت میکنند.

برای اینکه شمهٔ از پروگرا م هـــا ی

انکشا فی ملل متحد را در سا حه هـــای مختلف خوبتر و مفصلتر معر فی گردد به صور ت جداگانه در بارهٔ سا حه های‌فعالیت ان معلو ما ت تقدیم میگردد :

تعلیم وتربیه

مجمع عمو می ملل درسال ۱۹۶۸ تصمیم گرفت تا سا ل های بین ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ را بعنوان دههٔ دوم انکشا ف ملل متحدتعیین کند این پیشنهاد یو نسکو که سا ل۱۹۷۰ سال بین المللی تعلیم و تربیه اعلام گردد مورد قبول مجمع عمو می قرار گرفت .

بناء اعضا ی مجمع عمو می نقش عمده‌ای را که تعلیم و تربیه در انکشـــا ف دارد تصدیق و تائید نمودند .

بناغلی رنه مهو مدیر عمو می یو نسکو ضمن مطر ح کردن موضو ع سا ل‌بین‌المللی تعلیم و تربیه هد ف آنرا پیشبرد مسا عی حکو ما ت موسسا ت و همچنین افراد در راه تطبیق نظریا ت مبنی بر جها نی و ما دام العمر بودن تعلیم وتربیه اعلام داشـــت و اظهار نمود که تعلیم وتربیه باید امر ی مداوم بوده ودر همه جا تطبیق گردد وتعلیم وتربیه باید دیگر بعنوا ن مسئله ای کـــه منظور از ان‌آمادگی برای حیا ت است‌تصور نشده بلکه بعد ی از ابعاد حیا ت بشماررود که مشخصا ت ان عبار ت باشدازکســـب مداوم دانش و تحقیق و معا ینه بلا انقطا ع وافکار عقاید . این موضو ع باید بوا سطهٔ وحد ت اساسی تعلیما ت مکتب و پوهنتون با تعلیم وتربیه خار ج مکتب و تعلیما ت اکابر تکمیل گردد .

در افغانستا ن کورس عالی ای که مد ت شش هفته برای معلمین ساینس مـــکا تب متوسطه طی ماه سپتمبر واکتو بر ۱۹۷۰ در کابل ترتیب داده شد تعبیر مثبتی از این مسا عی بشمار میرود در حدود سی تن از معلمین ورزیده (که اکـــثر انان از زنا ن تشکیل یافته بود) در کورسها یکه طی‌تمام ساعات درسی روز دوام داشت و شا مـــل تمام علوم از نظر معلو ما ت اسا سی وکار لابراتوار وکار عملی بود شرکت کردند .

یکی از جریانا ت بر جستهٔ سا ل تعلیم وتربیه در ماه نو مبر ۱۹۶۹ یعنی هنگا می رخ داد که مدیر عمو می یونسکـــــو از افغانستان دیدن نمودند این باز دیـــد در تحکیم مزید روابط دوستا نه مـــوجوده بین حکو مت و مقا ما ت یونسکوموثر واقـــع شده و نظر به ان مدیر عمو می یو نسکو اهمیت مسئله اقدام به سنجش فعا لیت های یونسکو را در افغانستا ن مخصو صا خاطر نشان سا خت .

در نتیجه در جنوری ۱۹۷۰ برای مرور و تجدید نظر بر چهار پروژهٔ موجوده که از طرف یونسکو به ان امداد میشود اقدا م صور ت گرفته و راپور هـــیئت تحـقیق‌و بررسی فعا لیت های یونسکو در ماه جون واصل گردید و قرار است مرا تب ان بـــه

صور ت عاجل با امداد یونسکو (یو ـ‌ان‌ـ دی‌ـ پی) تطبیق شود . بطور خلاصه‌نظریات حاوی این راپور مبنی بر تایید جنبه ها ی عمده امداد یونسکو (یو ـ ان ـ دی ـ پی) به انکشا ف تعلیم و تربیه درافغانستا ن بوده وضمنا طر قی که نظر به ان میتوا ن راه مسا عی فعلی را برای تاثیر بیشتر ان هموار سا خت پیشنهاد شده است .

پلان گذاری وتعلیم وتربیه :

ا زسال ۱۹۴۹ باینطر ف دو سا حه عمده تعلیم و تربیه یعنی پلاننگ تعلیم و تر بیه وتربیه معلمین موجود بوده که در ان‌یونسکو و (یـو ـ أن ـ د ی ـ پی) به حکو مت افغانستان امداد کرده اند . در اوائل دهـه ۱۹۵۰ در ساحه تدریس علوم بخصو ص در پوهنتون کابل و همچنین در ساحه تعلیم وتربیه امور تخنیکی امداد معتنا بهی بواسطه متخصصین صور ت گرفته است . در حقیقت ازاوائل ۱۹۵۲ يك هیئات سه نفری معلمین امور تخنیکی درانکشاف ا نستیتوت تکنالوژی افغانی (ای ـ آی ـ تی) معاو نت کرده و سپس در تاسیس مکتب تخنیکی کند هار امداد صور ت گرفت و به مکتب تخـنیك کابل نیز كمك شد . باوجود ان بعد ازدوره ابتدایی امداد یونسکو درین مورد کمـــك مزید ی به این تاسیسا ت از طر ف منابع

دو جانبه صور ت گرفته ودر نتیجه تو جه امداد یونسکو از تعلیم و تربیه امـــــور تخنیکی بیشتر به موضو ع پلاننگ عمو می در این ساحه بحیث قسمتی از مساعی وسیع تر برای انکشا ف پلانگذاری تعلیمی بصورت کلی معطوف گردید .

در سال ۱۹٦۲ یك نفر مشاور یونسکودر تاسیس یك اداره پلاننگ در وزار ت معارف معاو نت کرده واز سا ل ۱۹٦٤ باینطر ف یك هیئت مختلط پلان گذاری یو نسکـــو (یو - ان - دی - پی) در سا حا ت وسیع بشمول تعلیما ت ابتدا یی و متوسطه ، تعلیما ت زرا عتی ، تعلیما ت امور اداری و مالی ، تعلیما ت نسوان ، تعلیمات انتشارات رادیو یی ، تعلیما ت تخنیکی ، تعلیم و تربیهٔ معلم و تعلیما ت اکا بر به ریاست پــلا ن وزار ت معار ف مشوره داده اند. یکـــی از سفارش های هیئت یونسکو اینست کـــه ترکیب هیئت مختلط یونسکو (یو - ان - دی - پی) مستلزم تغییر مزید باشد تا با ین ترتیب جا ی دسته فعلی متخصصین راهیئت پلاننگ با صلا حیتی بگیرد که به انکشاف یك واحد پلاننگ عمو می امداد کرده و به عوض انجام وظایف عملی روز مره کار آن فقط مربوط به تعریف و تکمیل اهداف تعلیمی قصیر المد ت و طویل المد ت باشد .هکذا پیشنهاد شده تا پرسو نل این هیئت جدید التشکیل را متخصصین پلاننگ امور تعلیمی تعلیما ت تخنیکی و مسلکی تعلیما ت امور مالی پلاننگ احصائیه و قوای انسا نـــی تشکیل بد هند .

تربیهٔ معلم :

اولین هیئت یو نسکو در افغانستا ن این امر را تصدیق کرد که (تربیهٔ معلمین خوب مهمترین با قدر ت ترین و موثر تر یـــن وسیله برای ارتقا ی سو یه های تعلیمی در هر کشور میباشد).

بناء بر این تعدادی از مشاور ین برای این منظور در وزار ت معار ف گما شـــته شدند . باوجود ان در سا ل ۱۹٦۰ واقعیتی مبنی بران در ك گردید که اگر تاثیرمطلوب راجع باین مطلب مدنظر باشد . این امـر مقتضی بذل مسا عی دسته جمعی است . در نتیجه اقدا ما تی در سا ل ۱۹٦۳ برای تاسیس یك اکا دمی تربیهٔ معلم در کابل صور ت گرفته وبا امداد یونسکو یونسیف و (یو - ان - دی - پی) این موسسه که اکنون بنام جدید اکا دمی مر بیا ن معلـــم یاد میشود در بهبو دی موضو ع تربیهٔ معلم در افغانستان سهم قابل ملاحظه ای داشته است . هد ف این اکادمی از یکطر ف تربیهٔ معلمین دورهٔ ابتدا یی در دارالمعلمین نمونه تربیهٔ معلم میباشد که در ان تسهیلات برای تمرین تدریس در لابراتوار مربوطه مکتب موجود است واز طر ف دیگر مقصد ان تربیهٔ مربیان معلم است که بعد اغالب انها درجملهٔ هشت دارالمعلمین کابل وولایا ت مقـــرر میگردند . در میا ن این تاسیسا ت شش دارالمعلمین دارا ی مشاور ینی میباشد که مربوط یونسکو بوده وپو ل آنها از طر ف یونسیف پرداخته میشود . این مشاور ین میتوانند فارغ التحصیلا ن اکا د می رامزیدا راهنما یی کرده و همچنین در مورد ادارهٔ دارالمعلمین بطور عموم مشوره بد هند . دو دارالمعلمین دیگر چنانکه ذیلا تذکر داده میشود تحت پروگرا م منطقو ی انکشا ف تعلیم و تربیه قرار دارند .

سویه تخصص در موضو ع تعلیم وتربیه که اسبا ب ان در اکادمی مذکور فرا هـــم گردیده با آغاز یك کورس تعلیمی یکسا له مشتر ك به سویه فار غ التحصیلا ن دورهٔ متوسطه در سا ل ۱۹۷۰ بسیار بلند رفته است . این امر بصور ت تجر به در سا ل ۱۹٦۹ در کند هار آغاز شده بود اماتوسعه واقعی ان در ماه مارچ ۱۹۷۰ با گر فـــتن ٤٥۰ شاگرد در اکا دمی مربیا ن معلم واقع کابل و دارالمعلمین مربوطه ان شرو ع شد. کورس های مزید اخیرا در مزار شر یف افتتا ح گردیده وپلان ها یی برا ی آغـــاز کورسی در هرا ت در بهار سا ل ۱۹۷۱ تهیه شده است .

از ۱۹٦۳ باینطر ف بیست و هفت تــن از متخصصین یونسکو از طریق (یو - ا ن دی - پی) ویو نسیف به پروژهٔ اکا د می

تربیهٔ معلم معاو نت کرده و به ٤٢ کاونتر پار ت فیلو شپها یی برا ی تحصیلا ت عالی در خار ج اعطاء گردیده در حالیکه یونسیف به تهیه سا ما ن متنو ع بشمو ل وسا یل سمعی وبصر ی لواز م علمی و موادکیمیاوی مواد مربوط به هنر وصنعت ولواز م دفتر که مجموع قیمت ان در سا ل ١٩٦٩ تقریبا به یك ملیو ن دالر بالغ میگردید پر داخته اســـت .

در حالیکه تعداد معلمین ورزیده درمکاتب ابتدایی کم است نیاز مند ی‌به‌معلمین‌ورزیده تر برای مکاتب متوسطه حتی بیشتر احساس می شود واین واقعیت شا هد این موضوع است که در سا ل ١٩٦٧ – ١٩٦٨ میزا ن اخذ شاگر دان در مکاتب ابتدا یی نسبت به ار قا م مورد نظر در پلان پنجسا لهٔ سوم اندکی کمتر بود در حالیکه اخذ شاگردان برای مکاتب متوسطه چهار برابر از ار قا م معینه بیشتر و نسبت ان ٤٣ فیصد بمقابل ده فیصد بود .

برای چاره جویی اینکار یك دارالمعلمین عالی در سا ل ١٩٦٤ تاسیس گردید کــــه مقصد ا زان تهیه یك کورس دوسا له برای فارغ التحصیلان متو سطه بود تا آنها را قبل از داخل شد ن به خد مت معلمـــی و همچنین در ضمن وظیفه برای تدریـــس در مکاتب متوسطه آماده بسازد . ازان زما ن به بعد این دارالمعلمین بسر عت توسعـــه یافت و تعداد شاگردان آن از بدو تشکیل تا ماه جنـــوری ١٩٧٠ پنجـــاه فیصـــد ارقام مندر جه در پلان عملیا ت این پروژه بود . برا ی دارالمعلمین مذکور از طر ف یونسکو و (یو ــ ان دی ــ پی) بیست‌و پنج متخصص ٢٤ فیلو شپ برا ی تحصیلا ت عالی در خار ج و مقدار معتنا بهی سا ما ن ولواز م امداد شده است .اگرچه در ابتداء پروگرام این پروژه تا سا ل١٩٦٩ ترتیب داده شده بود اما امداد به ان تمدید یا فته و دوره پروگرا م ان تا اخیر سا ل ١٩٧١ را در بر میگیرد . امید است‌تا ان زما ن افغانان شا مل این دارالمعلمین بقدر کا فی تربیه شو ند در غیر آن چنین پیشنهادمیشود

که هر گو نه امداد مزید لازمه در این مورد در داخل حدود یك پروژه جامع مربوط بـــه تربیه معلمین وباسا س اکا دمی مربیا ن‌معلم صور ت بگیرد .

چنانکه در مورد تعلیم وتربیه معـــلمین ابتدا یی مقصد ان بود که تسهیلا ت تعلیم و تربیه در مورد تربیهٔ معلمین ابتدا یی به ولایا ت توسعه یابد در حصه معلمین‌مکاتب متوسطه نیز هد ف مهم همین شیوه بوده است . بنا بر این دارالمعلمین ها ی عا لی در سا ل ١٩٦٨ در شهر کند هار در سال ١٩٦٩ در شهر مزار شریف یعنی نقا طــی که دارالمعلمین های عالی قبلا هم در ان موجود بود تاسیس گردید . این شهر ها برای پروگرا م منطقو ی انکشا ف تعلیم و تربیه بحیث مراکز نمو نه بشمار آمـــده و اساس این پروگرا م در سا ل ١٩٦٨ بـا معاو نت یونسکو (یو ــ ان ــ دی ــ پی) به منظور پیشبرد پروگرا م تعلیمی متواز ن نهاده شد که ابتداء از طریق بکار اندا ختن دو مرکز نمو نه با احتیاجات کشور مطابقت داشته باشد . بمنظور تولید تواز ن در ین مورد هیئت سنجش فعا لیت های یو نسکو حاوی پیشنهادی را ایراد داشته است کـــه بائیست سلسله بسیار وسیع فعا لیت های پروژه مذکور بین پروژه های مربوط به دو ساحه پلانگذاری و تربیه معلم و در صورت امکان سا حه سو می که عبار ت از تجر به وانکشا ف میباشد تقسیم گردد .

امداد مواد غذایی :

در مورد انکشا ف تعلیم وتر بیه ازطرف پروگرام مواد غذا یی جهان (دبلیو ــ اف پی) که فعا لیت ان عبار ت از توزیع مواد غذایی اضا فی جهان در راه انکشا ف‌میباشد نیز امداد صور ت گرفته است . یکـــی از شقوقیکه (دبلیو ــ اف ــ پی) مخصو صابه ان علاقمند بوده عبار ت از موضو ع تعلیم و تربیه میباشد و از سال ١٩٦٤ باینطر ف موادی چون تخم پودری ، گوشت ، گند م، روغن نبا تی ، شیر ، چای و ماهی به‌مکاتب لیلیه کابل توزیع گردیده است . با یـــد متذکر شد که مکا تب لیلیه خار ج کا بل

از سا ل ۱۹٦۹ با ینطر ف از چنین کمك ها استفاده کرده اند و نیز به کافیتر یـــای پوهنتون امداد مواد غذایی صورت گر فته است . هد ف چنین معاو نت‌ها تنهابهبودی رژیم غذایی شاگر دان نبوده بلکه منظورآن جریا ن یافتن منابع برا ی مقا صد دگـــر نیز میباشد .

زراعـــت :

اگر چه در پلان های پنجسا له اول دوم یعنی از سا ل ۱۹۵٦ الی ۱۹٦٦ موضو ع انکشا ف ترانسپور ت و مواصلا ت مقد م شنا خته شده بود در پلان پنجسا له سو م که دورهٔ ان از سا ل۱۹٦۷الی ۱۹۷۲ میباشد بر موضوع زرا عت و صنعت که از لحا ظ تولیدا ت شقو ق پر عا یدتری است صریحا تا کید شده است . مخصو صا تخصیصـــ (۲۹ر۲) از مجمو ع مصار ف پلان پنجسا له سوم برای امور زرا عت و آبیار ی که بعد از مسئله معادن صنایع و بر ق قرار دارد از نظر اهمیت دو مین تخصیصیه‌بشمارمیرود باین ترتیب طی ده سا ل گذشته موضو ع زراعت نسبت بهر شق دیگر ی زیاد تر ین سهم را از لحاظ امداد در یافت داشته و علاوه بر این متخصصین موسسه خورا که وزرا عت (اف ـ ای ـ او) که در افغانستان کار کرده وتعداد فعلی شا ن با لغ بر چهل نفر است تقریبا یك چهار م مجمو ع‌مامورین ملل متحد را تشکیل مید هند .

از سا ل ۱۹٤۹ با ینطر ف (اف‌ـای‌ـاو) در این شق امداد کرده است و مساعی‌اولیه آنها بیشتر مبذول سرو ی سا حا تی‌میگردید که امکا ن بهره بر داری از امداد تخنیکی در ان متصور بود . در نتیجه تعـدادی از سا حا ت فعا لیت که زمینه را خاصتا برای امداد مزید تخنیکی مسا عد میسا خـــت تشخیص داده شد و در بسیار ی از ایــن موارد مسا عی در داخل حدود شرایط‌صندوق مخصوص (یو ـ ان ـ دی ـ پی) یاپروژه‌های بزرگ مشا به آن تمر کز یافته و توضیح وتعریف گردید بزرگترین نیاز مند ی که در این با ب معلو م گردید عبار ت بود از دو موضو ع یعنی سرو ی امکانات استفاده از منابع آب وتعلیم وتر بیه متحصصیں و به خصوص متخصصین وافراد مسلکی درجه‌دوم برای هریك ازجنبه های امور زراعتی .

منابع آب :

اولین پروژه ای که از طر ف صندو ق مخصو ص ملل متحد به ان امداد صور ت گرفت سروی منابع زمینی و آب بود . در اینجا باید تذکر داد که صندوق مخصو ص ملل متحد بعد بنام صندو ق مخصو صـــ (یو ـ ان دی ـ پی) مسمی گردید . برطبق این سروی مطالعا ت او لیه امکا نا ت‌آبیاری در حوزه هر ی رود فراه رود و قســـمت علیا ی در یا ی کابل رو ی دست‌گر فـته شد . کار این پروژه در خودساحه ان در سا ل ۱۹٦٤ تکمیل گردید اما از جملهٔ سه منطقه متذکره دو منطقه یعنی حوزه هریرود و قسمت علیا ی در یا ی کابل به کمك یك پروژه دوم صندوق مخصو صـ کــه دوره عملیا ت ان از سا ل ۱۹٦۵ تا ۱۹۷۰ تعیین گردیده بود تحت تحقیق مفصل تر ی درآمد. امید است که هنگا م وصو ل راپور نها یی این پروژه منابع کا فی سر مایه گذا ری‌برای تطبیق پروگرا مها ی مندر جه ان در دسترس گذاشته شود . هم اکنون نظر بموافقه‌حاصله بین حکو ما ت افغانستان ویو گوسلاو یا قرضه ای به مبلغ هشت ملیون دا لر جهت تامین امور مالی قسمتی از این پروژه در اختیار دولت گذاشته خوا هد شد .

ساحه دیگر ی که از نظر امکانا ت آبیاری مورد مطالعه قرار گرفته عبار ت اســت از منطقه کندز ، خان آباد در شما ل کشور . کار مربوط بمطالعه این امر در خود ساحه ان که در اوائل ۱۹۷۰ تکمیل گردید منتج به جمع آوری معلو ما ت معتنا بهی شده‌است که موید یك پروژه سر مایه گذا ری در ۱٤۰ر۰۰۰ ـ ایکر زمین میباشد . اگر چه این ساحه از آبیاری بی بهره نبوده اما بقدر کافی آبیاری نشده است . (ای ـ بی ـار دی) علاقه خود را به فینا نسما ن چنین‌پروژه ای اظهار نموده وانتظار میرود که در اوآخر ۱۹۷۰ هیئتی برای ارزیا بی این موضوع اعزام گردد .

ازسال ۱۹۵۸ با ینطرف بر ا ی طر ح واجرای پروژه های کوچکتر آبیار ی نیز از طرف (اف . ای ــ او) و پرو گرا م امــداد تخنیکی (یو ــ ان ــ دی ــ پی) امداد مدا وم صور ت گرفته است . درابتداء هیئـــت مسئول پروژه های کوچکتر آبیار ی اساساً تنها مصرو ف امور پروژه ها ی کو چکتر مربوط به احیا ی مجدد سیستم ها ی موجوده بوده .در مر حله بعد تر پروژه های بزرگتری روی کار آمده به ریاست آبیار ی وزار ت زراعت که اکنو ن (ریاست ســروی آب و آبیاری نام دارد) راجع به پلاننگ و طر ح ان پروژه ها و به یو نت امور سا ختمانی آبیاری برا ی تطبیق ان مشوره داده میشد که این افزایش موجب توسعه تشکـــیلا ت هیئت مذکور و با عث بیمان آمد ن شعبه برای ترمیم و حفظ و مرا قبت سا ما ن ثقیله هموار کردن زمین گردید .

دو پروژهٔ ای که فعلا در شاروا ن وکلاگی تحت اجرا میباشد هر دو تقریبا به حد تکمیل رسیده در حالیکه دو پروژه دیگر که به کمك هیئت مذکور سرو ی و طر ح شده احتما لا از طریق قرضه بانك انکشا ف آسیا یی و تحت نظار ت ان تطبیق خوا هد گردید . بعلاوه کرید تی از طر ف بانك انکشاف زراعتی افغانستان برای پرو گرا م هــا ی فرعی آبیار ی تهیه خوا هد شد و با نــك مذکور بنو به خود قرضها ی به مبلغ پنج ملیون دالر را از اتحادیهٔ بین المللی انکشاف (ای ــ دی ــ ای) در یا فت خوا هد کرد.

در سپتمبر ۱۹۷۰ امداد بیك پروژه مربوط به سرو ی خا ك و حاصل خیز ی خا ك که از جریا ن کار هیئت فرعی آبیار ی مشتق شده بود خاتمه پذیرفت . در این اواخــر متخصص مسئله حاصل خیزی به تکمیـــل تجر بیا ت سه سا له راجع به کود ها ی لازمه در مناطق مختلف کشور مو فق گردیده ومعلو ما ت معتنا به وسود مند ی از ایــن ناحیه حاصل شد . علاوه بر این تعدادکافی از کار کنا ن افغانی بدو ن آنکه دیگرحاجتی به مراقبت و نظار ت باشد تربیه گردیدند .

طی پنج سا ل اخیر ملل متحد حکو مت را از طریق صندوق مخصوص (یــو.ان.دی پی) در یك پروژه تفحصا ت آب ها ی زیر زمینی امداد میکرد . کار سا حه این پروژه که در دومنطقه نمو نه یعنی کتواز وچاریکار در جنوری ۱۹۷۰ تکمیل گردید سرانجام منتج به این امر گردید که امکانا ت عمده برا ی انکشا ف در ان مورد منو ط به اداره دقیقانه ومحتا طانه منابع آب موجوده میبا شد .

شاید این واقعیت نیز دارا ی اهمیـــت بیشتر ی باشد که اکنو ن ریا ست مربوط به آبها ی زیر زمینی باسامان و مامور ین تربیه شده موجود است تا عملیا تی را که تحت نظر پروژه این سا حه آغاز یافته بود در سایر مناطق کشور ادامه بد هد .

مسئله نیاز مند ی به یك اداره منظم تر منابع آب ، حکو مت را وا داشت تا ازملل متحد و پروگرام انکشا فی ملل متحدامدادی را برای تاسیس یك ریاست ادارهٔ امور آب تقاضا کند . تثبیت یك خط مشی ملی مربوط به موضو ع آب وتدوین قانون آب نیزبعهدهٔ این پروژه گذاشته شد .

تولید وامور صحی حیوانا ت :

موضوع مالداری در افغانستان اهمـــیت زیاد داشته نظر به احصائیه صادرا ت ٦٨ ۱۹٦۹ میتوان گفت که در حدود چهل فیصد پول صادرا ت کشور عبار ت از تولیدا ت حیوانی برد .

با ملاحظه این امر (اف . ای . او) ازسال ۱۹۵۱ باینطر ف از طریق (اپتا) و(یو ــ ان ــ دی ــ پی) درین حصه اسبا ب امدادتخنیکی را فرا هم آورده است . امداد ها ی او لیه بصور ت عمده متو جه امراض حیوا نی بوده ومنتج به تشخیص سه احتیا ج در این مورد گردید یعنی ایجاد خد ما ت بیطا ری ،تعلیم و تربیه بیطارا ن و تاسیس یك لابرا توار واکسین . از سا ل ۱۹۵۸ تا ۱۹٦٤ تحت امداد (اپتا) متخصصین برای تو لیدواکسین ها جهت کنترو ل امراض حیوانی در اختیار حکو مت گذاشته شد . لابرا توار قادر به تولید واکسین های لازمه گردید . هکــذا نیاز مند ی به معاونین متخصص برا ی اداره مجادلات تر زیق واکسین احساس گردید .

برای رفع این نیاز مند ی ها یك پروژه جامع تشکیل و امداد صندوق مخصو ص (یو.ان.دی .پی) برای ان درسـال ۱۹٦٦ تصویب شد . هد ف این‌پروژه که کار ان در سا ل ۱۹٦۸ آغاز گردید عبار ت بود از تربیه معاو نین متخصص بحیث ما مور ین بیطار ی و تاسیس خد مات امور صحی ، حیوانی وپرورش حیوانا ت در یك منطقه نمونه واقع شما ل هندو کش . همچنین در تجدید وبهبودی لابراتوار واکسین وزار ت زراعت وتو جه خاص به تربیه متخصصین‌فنی لابراتوار امداد معتنا بهی صور ت گرفت . اکنون مسا عی برای تاکید بیشتر بر هدف اولیه این پروژه که عبار ت ا زتر بیه‌معاو‌نین متخصص میباشد مبذول میگردد .

پرورش گوسفند قره قل یکی از کمك های بزرگ به تجار ت کشور بوده و از اوایل دهه ۱۹۵۰ در این سا حه وبخصوص از ۱۹٦۲ باینطر ف در ساحه پرور شـ گوسفندان منتخبه و پرورش گو سفندبطور کلی امداد صور ت گرفته است پیشر فت مداوم در این مورد بسته به فعا لیت بیشتر در بهبود علف و چراگاه ها بود و از سال ۱۹٦۲ باینطر ف فعا لیت ها یی که تحت پروگرام امداد تخنیکی صور ت گرفته شامل بهبودی وضع گوسفندان وپشم بوده است . موضوع نسل های موجوده گوسفند درکشور مطالعه شده و تعداد گوسفندان بطور عمو م به هشت نسل مشخص طبقه بند ی گردیده است . در یك فار م دو لتی ، نسل ها ی حقیقی بمنظور توزیع به زارعین تو لید و تکثیر ، ویك لابرا توار مخصو ص پشـم گوسفندان نیز تاسیس شده است .

خدما ت زراعتی :

در ظرف بیست سا ل اخیر تعدا دی از متخصصین (اف . ای . او) در سا حـات احصائیه های زرا عتی پلانگذاری تهیه بازار های‌فروش (مارکیتنگ) وتشکیل‌کوپراتیف‌ها خد ما تی را انجا م داده اند .

ضمنا از سا ل ۱۹۵۹ باینطر ف یك‌نفر مشاور توسعه امور زرا عتی هم از طر یق تدریس در پو هنتو ن و هم بادادن‌مشوره مستقیم به خود وزار ت زرا عت به‌کشور امداد کرده است ودر خلال این احوا ل یك ریاست توسعه امور زرا عتی که مرکزیتی مرکب از مامورین مسئول توسعه امور زراعتی در سا حا ت کار میباشد تشکیل گردید .

باوجود این در اواسط دهه ۱۹٦۰ بـرا ی بدست آورد ن نتا یج بهتر حا صـلا ت زراعتی تاسیس یك پروژه جامع و کاملتر ی که در آن یك مر کز تعلیمی وتعیین مناطق انکشا فی نمو نه یی در تحت پلان تخصیص کرید ت برای توسعه کاملتر امور زرا عتی شامل بود از طر ف (اف . ای . او) مطالعه گردید . در وهلهٔ اول تمام‌فعالیت های قبلی در این ساحه مدنظر گرفته شد و پروژه ای تشکیل گردید که در آن امور مارکتنگ ، موضو ع اعتبارا ت و بانك داری ، کوپراتیف های زراعتی ، اداره وتوسعه فارم هـا و همچنین بعضی سا حا ت تخنیکی که‌مستقیماً مربوط به فعا لیت های لازمه در مرا کزنمونه پیشنهاد گردیده شامل ساخته شد . پروژه ایکه در نتیجه این اقدام بدست آمـده و (پروگرام اعتبارا ت زرا عتی وکوپرا تیف ها در افغانستان) یا اختصارا (پی .ای. سی .سی. ای) نام دارد در سا ل ۱۹٦۷ بـه تصویب رسید تا امور ما لی ان از طر ف اداره انکشا ف بین المللی سـو یـد ن (اس .آی . دی. ای) و از طریق پروگرا م مجادله با گرسنگی مربوطه (اف .ای.او)تامین میگردد . عملیا ت این پروژه یکسا ل بعدتر از تاریخ متذکره فوق آغاز یافت .

طی دو سا ل گذشته پروژه مذکور بـه تاسیس یك مر کز تعلیمی در بادا م با غ بمنظور تهیه وسا یل تریننگ رسـمی و همچنین دو مرکز انکشا فی نمـو نه در کوهدامن و بغلان توفیق حاصل کرده کـه پروگرام های انکشا فی زرا عت در آن نقاط عملا تطبیق میشود . اکنو ن برای تطبیق بیشتر جنبه های عملی تعلیم و تر بیه و بهبود رابطه بین انستیتو ی تعلیم و تربیه ومناطق نمو نه مسا عی مبذول میگردد . با تقویه رابطه بین موضوع تعلیم و تر بیه و توسعه اجزا ی مربوطه آن و رفع نقصانا ت

این پروژه برا ی انکشا ف امور زرا عتی در موقعیت بهتر ی قرار خوا هد گرفت .

یکی از اجزا ی این پروژه که مو ضوع ان اخیراً تصویب شده‌مسئله‌با سوادساختن است که در این امر تهیه یك هیئت مرکب از سه نفر از متخصصین یو نسکو بمنظور تاسیس مبا نی مبارزه برا ی با سوادساختن اجباری افراد در مراکز نمونه ، شامل‌میباشد یکی از متخصصین مذکور هم اکنو ن‌مصروف کار در این راه میباشد .

پروژه دیگر در این سا حه موضـــو ع بوجود آمدن کرید تهای زرا عتی از طر یق تجدید تشکیلات بانك انکشا ف زرا عـــت میباشد . معاو نت با ین پروژه از طر ف هیئتی مرکب از چهار نفر مشاور که از طرف (یـو ان ـ دی ـ پـی) (ای. بـی.ار. دی) استخدام شده اند صور ت میگیرد به تعقیب تصویب اساسنا مه ها ی جدید این با نك که در اوائل ۱۹۷۰ انجام گرفت مو ضو ع تجدید تشکیلات ان اکنون بصور ت صحیح بدست گرفته شده و به علاوه در ماه جو ن قرار دادی برای تهیه یك قرضه انکشا فی بالغ برپنج ملیون دالر از (آی . دی . ای) بامضاء رسید که مقصد عمده ان قادر ساختن این بانك به اعطای قرضه ها به زارعین در تحت شرایط عادلانه و مناسب میباشد تا این امر آنان را به خریداری ماشین آلات زراعتی ازقبیل پمپ های آب ، تراکتورودیگر لوازم زراعتی قادر سازد .

تولیدات نباتات وکنترول امراض ساری ودیگر امراض :

تولید نباتا ت و حمایت نباتا ت از جمله موضوعا تی است که در اوقا ت مختلفه‌امداد (اف.ای.او) درین سا حا ت صورت گرفته است . برای افزایش تولید پنبه مسا عی موفقیت آمیزی هم از لحاظ تهیه متخصصین وهم از تدار ك انوا ع پر محصو ل پنـبه مبذول گردیده وانوا ع پر محصو ل دیگـر حاصلات مانند گند م و برنج نیز تو زیـع وتکثیر شده است . توسعه غرس در ختا ن تو ت بمنظور استفاده ازان در پرورش‌کرم ابریشم بواسطه امداد متخصصین طی دوره بین ۱۹۵۰ و ۱۹۶۲ نیز انجام یا فته . یك لابراتوار پتـو لـــوژی نباتا ت با امـــداد (اف . ای . او) تاسیس گردیده که بکمك‌ان موفقیت قابل ملاحظه ای در کنترو ل مرض قرغنه بخصوص در وادی کو هدا من کـــه بعد تر بعنوان یکی از مراکز نمو نه مربو ط به(پی . ای.سی.سی‌ای) انتخاب‌شد حا صل گردید . اشتراك حکو مت در پروژه مربوط (اف.ای.او) (یو.ان.دی.پی) برای کنترو ل ملخ صحرایی منجر به تاسیس و تجهـــیز ریاستی در وزار ت زرا عت شد که برا ی هر گونه ظهور ملخ در کشور بخوبی آماده میباشد .

گرچه بطور عمو م دامنه و سیعی برا ی بهبود امور در این سا حه موجود است اما در حال حاضرعلاوه بر فعالیت های (اف.ای.او) که در مراکز نمو نه مربوط به پروژه (پی.ای.سی.سی.ای) تمر کز یافته امـــداد معتنا بهی بواسطه امداد ها ی دو جانبه در این مورد صور ت‌میگیرد .

به تعقیب یك سرو ی قبلی‌جنگلهاحکومت تاسیس یك پروژه تعلیم و تربیه و نمونه‌ای را برای امور جنگلداری مطالبه نمودکه‌مراتب ان در سا ل ۱۹۶۷ از طـر ف (اف.ای.او) (یو.ان.دی.پی) تصویب گردید با ید متذکر شد که در ین پروژه تربیهٔ معاونین‌متخصص اساس مهمی بشمار میرود در حالیکه موضوع تهیه قانون جنگل دار ی وکار ها ی ازمایشی های مهمی از اهدا ف این پروژه محسوب میشود .

مواصلات :

ترانسپور ت زمینی :

از لحاظ اینکه افغانستا ن کشور ی‌محاط به خشکه میباشد از مد تهاییست که برا ی بهبود وضع خطوط مواصلا ت داخلی توجه صور ت گرفته است چه این امر شر طلازمه واساسی برا ی انکشا ف اقتصـــا دی و اجتما عی محسو ب گردیده و بنا بران طی پلانهای پنجساله او ل و دوم برا ی خطو ط مواصلاتی از هر حیث قدا مت داده شده‌بود. در نتیجه اکنون کشور یك شبکه عا لـــی شاهراه های عمده را در اختیار دارد اما البته

نگهداری این شاهراه ها باوضع موجوده ان مقتضی حفظ ومراقبت میباشد . باتو جـه به این موضو ع در سا ل ۱۹۶۶ حکو مـت مطالعه امکانا ت این مسأله را با همکاری بانك بین المللی برای ساختما ن مجدد و انکشا ف (ای . بی . ار . دی) تقاضا کرده وطی راپور مشاور ین مربوطه که در سال ۱۹۶۸ تقدیم گردید تطبیق یك پرو گرا م که دارا ی دو مر حله بود پیشنهادگردیدکه مرحلهٔ اول ان مقتضی مصر ف پنج ملیو ن افغانی به اسعار خار جی و خد ما ت یك هیأت انجنیرا ن برا ی چهار سا لمیباشد . در جون ۱۹۷۰ یك قرار داد کـــر یـد ت انکشا فی که از طر ف اتحادیه بین المللی انکشا ف اعطاء شد بعد از تصو یبشوری نافذ گردیده و بدین ترتیبقرضهبدون مفاد بالغ بر پنج ملیو ن دالر در دستر ســ حکو مت گذاشته شد تا بواسطه ان ساما ن حفظ و مراقبت وپرزه های لازمه را خریداری کند .

ضمنا در جنوری ۱۹۷۰ شورا ی ادار ی پروگرام انکشا فی ملل منحد(یو.ان.دی.پی) موضوع امداد به تطبیق این پرو گرا م را از طریق یك پروژه چهار سا له که ازطرف (ای . بی . ار.دی) اجراء میگردد تصو یب گرد . هیأت چهار ده نفر ی مشاور ینیکه برای پیشبرد امور این پروگرا م استخدا م شده اند اکنو ن مشغول طر ح یك پروگرام موثر حفظ و مرا قبت بواسطه تشکیل مجدد ریاست حفظ و مراقبت وزار ت فواید عامه و تطبیق خد ما ت مربوط به حفظ و مرا قبت در سر ك های عمده منتخبه و تما می سرك های فرعی در صفحا ت شر قیکشورمیباشند طی سا ل ۱۹۷۰ پروژه مذکور مصـرو ف تشکیل مجدد امور در وزار ت فوا ید عامه اجرا ی سرو ی ها ی مربوط بهضروریات حفظ و مراقبت و تقدیم پیشنهاد ها برا ی تهیه سا مان لازمه بوده است .

در این اوآخر ملل متحد نقشه نها یی دو حصه از سر کی راکه از هرا ت بهچشت ومیدان (از قسمت دورا هی کابل ـقندهار) تا بامیان امتداد دارد به حکومت تقدیم کرده است . این نقشه ها به کمك یك شر کت ایتا لیا یی مشاور ین انجنیر ی که برای (یو.ان.دی.پی) (یو.ان) استخدام گـــردیده اند تهیه شده است . مشاور ین مذکـــور از سا ل ۱۹۶۵ الی ۱۹۶۷ یك ســـرو ی مقد ما تی امکا نا ت تخنیکی و اقتصا دی ساختما ن یك سر ك در جهاولرا در تمامی طول راه مر کزی کابل تا هرا ت مطالعهکرده بودند .

این مطالعه از برا ی ان بود تا سر ك مذکور یك قسمت از شاهراه آسیا یی را تشکیل دهد اما شاهراه مذکور بصور ت عملی تر ی از طریق کند هار امتـداد داده شده . طوریکه اکنو ن تما می قسمت ایـن شاهراه در افغانستان عبار ت از سر كهای اسفلت درجه اول میباشد . ادارهترانسپورت تخنیکی شاهراه آسیا یی که مسئولتبلیغات راجع به این شاهراه و پیشبرد امورانکشافی ان است از پروژهٔ منطقو ی (یو.ان.دی.پی) یوـان(ایکافی) کهافغانستاندرانشرکت دارد کمك مالی میگیرد . یکی از فعا لیت ها ی کنو نی این اداره یك (مسابقهٔ موتر رانی) از تهران تا داکه میباشد .

هوایی ملکی :

در سال ۱۹۵۲ هنگا میکه افغانستا نفاقد یك میدان هوا یی بین المللی بود و خدمات هوایی ملکی کشور مراحل ابتدا یی را طی میکرد او لین مشاور ین موسسه بینالمللی هوا نور دی ملکی (ای.ســـی.ای.او)وارد افغانستان گردیدند . ازان زما ن با ینطر ف امور هوایی ملکی افغانستان هم در داخـل و هم در سا حه بین المللی بسر عتتوسعه یافته است . این توسعه در اثر نیاز مندی های مبرم به بهبود مواصلا ت بین نوا حی کوهستانی خود افغا نستان وهمچنینبادیگر کشور ها ماورا ی سر حدا ت محاط بهخشکه ان صور ت گرفت . در طو ل این سالها مشاورین (ای.سی.ای.او) در ساحا تی مانند ساختمان میدان های هوایی ، حفظ ومراقبت سامان لازمه ، مخابرا ت رادیو یی ،اطفائیه، مصونیت پرواز ها، تعلیم وتربیه و عملیات مواصلاتی به ریاست هوایی ملکی معاو نت

کرده اند . علا وه بر ایـــن متخصصـین (ای.سی.ای. او) برای مدت دوسا ل بحیث منیجر میدان های هوایی بین المللی کابل و قندهار خدمت کرده است .

وهیئت فعلی امداد تخنیکی موسسهٔ مذکور عبار ت است از متخصصین مربوط به شقوق حفظ و مراقبت ورکشاپها ، مرا قبت رادیو ومصونیت پرواز ها .

در ابتدا توجها ت بیشتر به موضو ع انکشا ف سرویس های بین المللی از طریق ساختما ن دو میدا ن هوایی بین المللی و تاسیس انکشا ف شرکت هوا یـــی آریانا مبذول گردید .

اما در این اوآخر در مورد توسعهٔسرویس های داخلی توجه زیاد تری مبذول گردیده‌و سروی ایکه در سا ل ۱۹٦٦ صور ت گرفت منتج به تاسیس خطوط هوایی باختر درسال ۱۹٦۸ شد این شر کت داخلی ، طیاراتی را که بنام ستول یاد میشود بکار می برد که در مسافا ت کوتاه پرواز کرده وفرود میاید ، در ماه جنوری ۱۹٦۹ شورا ی اداری پروگرام انکشا فی ملل متحد مرا تب امداد اولیه را برا ی مد ت سه سا ل به‌شرکت هوایی باختر تصویب کرد که نظر به ان اکنون دسته ای مر کب از نه نفر ازمتخصصین (ای.سی.ای.او) به تشکیلا ت اداره وعملیات این شرکت جدید از طریق تعلیم و تربیه مامورین تسریع پروگرام ساختما ن میدان هوایی وانکشا ف سرویس های تخنیکـــی مربوطه معاو نت میکنند که برای عملیا ت موثرطیارات(ستول) لازم است. علاوه بر این دو متخصص کمکی که اهل سو یدن میباشند در آماده ساختن سا ما ن ثقیله‌برای پروگرام ساختما ن میدا ن های‌هوایی‌حکومت را معاونت کرده ویك متخصص سوم به حفظ ومراقبت ورکشا پ ها مسا عد ت مینما ید.

از نظر انکشا ف شر کت باختراکنو ن در مرحله حسا سی قرار دارد معذلك اگر مساعی جد ی برا ی بهبود موثریت عملیا ت واداره آن‌دوام یابد این شر کت بزودی‌قادر به استفاده از طیارا ت مزید ی خوا هـــد گردید تا بدان وسیله به باز کـــردن راه مواصلات به مناطق صعب الو صو ل کشور کمکی اساسی صور ت گیرد .

مترو لـوژی :

انستیتوت مترو لوژی افغانستا ن با امداد موسسه مترو لوژی جها نی (دبلیو-ام-او) در سا ل۱۹۵۵ تاسیس گردید . از ان‌تاریخ به بعد تعدادی از متخصصین از طـریـــق (اپتا) (پروگرام وسیع امـــداد تخنیکـــی) وسپس (یو. ان .دی . پی) (پـروگـرا م انکشافی ملل متحد) در انکشا ف سرویس های مترو لوژی کشور کمك کرده اند . همچنین از ۱۹٦۱ باینطر ف یعنی هنگا میکه مکتب مترو لوژی تاسیس گردید متخصصینی در فاکولته سیانس و در شق مترو لوژی مرکز تعلیمی ریاست هوایی ملکی که مقارن سال ۱۹٦۰ تاسیس گردیده است تدریس کرده اند .

در نتیجه این فعالیت ها درراه‌انکشاف سرویس تجزیه وتحلیل و سرویس ها ی هواپیما یی واوضا ع جو ی و همچنین در معمول ساختن وتوزیع آلات مترو لـــو ژی پیشر فت حاصل شد .

باوصف این درسا ل ۱۹٦۵ حکـــو مت تصمیم گرفت تا از طریق صندو ق مخصوص که جزیی از (یو .ان.دی.پی) میبا شـــد به میزان بیشتر ی نسبت به پیش تقاضا ی امداد کند . این درخواست در ماه جو ن ۱۹٦۸ تصویب شد با آغاز کار که بصور ت ابتدایی شرو ع گردید چهار تن از جمله پنج متخصصیکه مطابق پروگرا م در نظر گرفته شده بود بزودی وارد خوا هند شد . هدف خاص این پروژه عبار ت است از توسعه سرویس های موجوده ، بکار انداختن سرویس های نو درسا حا ت زرا عـــت و منابع آب و متحد الشکل سا ختن وتوسعه ذخیره ساما ن ضرور ی . یك شق جدید مترو لوژی تطبیقی تاسیس خوا هد شد و توجهات قابل ملاحظه در قسمت تعلیم‌وتربیه وانجام وظایف از طریق پو هنتون و مر کز تعلیمی ریاست هوا یی ملکی مبذول خوا هد گردید .

مخابرات و سرویس های پست :

از سا ل ۱۹۵۸ باینطر ف وزارت‌مخابرات

در انکشا ف خد ما ت مخابرا تی و همچنین در ساحا تی اختصا صی مانند کـــــر ی یرفریکونسی ولین ترانسمیشن رادیوتیلگراف واخیرا در سا حه (های فریکو نســـــی) ترانسمیشن از مشوره متخصصین اتحا دیهٔ بین المللی مخابرا ت (ای.تی.یو) استفاده کرده است . یکی از نتایج این مشورهعبارت بود از تاسیس یك مرکز تعلیمی مخا برا ت در سال ١٩٦٤ که از سال ١٩٦٥ باینطرف (ای.تی.یو) و (یو. ان.دی. پی) از طر یق تهیه متخصصین فیلو شپها و تعداد قابل ملاحظه ای از سا ما ن ضرور ی به اناًمداد کرده وتا کنون ٦٥ متخصص فنی از مر کز مذکور فار غالتحصیل گردیده اند .

در سا ل ١٩٦٩ یك هیئت مشتر كتحقیق (یو .ان .دی .پی) (ای.تی.یو) بر فعا لیت های فعلیه این ساحه تجدید نظر کرده ودر موضوع یك مرحله دوم امداد به مرکزتعلیمی مخابرا ت که تا سا ل ١٩٧٤ ادامه خوا هد یافت تصویب گردید . تا با ین تر تیب مسئله تاسیس متذکره مر کز بر اسا س دائمی و بدو ن نیاز هد ی به کمك خار ج تضمین گردد . هیئت متخصصینی که تعداد ان از هفت نفر به یازده نفر افزایش یافته است بیشتر مصرو ف تربیه و تحکیم بنا ی تعلیما ت کاونتر پار ت های تحصیل یا فته ولایقی خوا هد بود که قادر به اداره پروگرام تعلیم وتربیه متخصصین فنی مخابــــرا ت باشـــــند .

باوجود این در مورد انکشا ف کور س های تعلیم وتربیه برا ی مامورین تخنیکی مامورین داخل خدمت ، موظفین پســـــت و امکاناً در مرحله ای بعد تر به موضوعا تی مانند تشکیلات و محاسبه بذل تو جهصورت خواهد گرفت . باید متذکر شد مو ظـــفین پست از مشوره و کمك دو نفر متخصصـــ اتحادیه بینالمللی پست که جدیدا استخدام شده اند استفاده خوا هند کرد .

اگر چه با تسهیلا تیکه حکومتدردسترس مرکز تعلیمی مخابرا ت گذاشته کار بدرجه اعلی انجام پذیرفته است اما موضو ع از دیاد رو زافزو ن شاگر دا ن در مرکزمذکور مستلزمتوسعه تسهیلات تدریسی میبا شـــد بنا بر این بتاریخ ١٣ جون ١٩٧٠ بنیاد یك لیلیله برا ی شاگر دا ن جدید گذا شته شد که با اکما ل ان عمارتکاملا بهدسترس متعلمینیکه طور لیلیه هستند اختصا صـــ خوا هد یافت .

تا جاییکه مو ضو عا ت مربوط به امداد تخنیکی به وزار ت مخابرا ت تعـــلق دارد هیئت تحقیق تعداد از ساحات اختصا صی را که چنین امدادی برای آن ذیقیمتخوا هد بود تعیین کرده است . بنا بر این معاونتی که تحت پروگرام امدادتخنیکی(یو.ان.دی.پی) صور ت میگیرد در قسمت های (فریکونسی) رادیو ترانسمیشن وکر ی یر فریکونســـی ولین ترانسمیشن باید ادامه یابد ضـــمنا متخصصینی برای شق تیلیکس و تلگرا ف وپلاننگ عمو می و تشکیلات در نظر است استخدام شود در ماه جولا ی سال جار ی (یو. ان.دی.پی) استخدام یك متخصصـــ مربوط اداره امداد تخنیکی را برای تشکیلات پست تصویب کرد که البته این متخصص راجع به طرق بهبود تشکیلا ت سرو یس های پستی مشوره خوا هد داد .

انکشاف دها ت :

در سا ل ١٩٥١ حکو مت پرو گرا می را برای انکشا ف دها ت رو ی دست گرفتکه برای تطبیق ان امداد ملل متحد وموسسات اختصاصی ان را لازمی دانست این پروگرام یك سلسله از فعا لیت ها بشمو ل زرا عت صنایع دستی و صنایع کوچك امور صحی اصول حفظ الصحه تعلیم و تـــــربیه رفاه اجتما عی امور ساختما نی دها ت وهمکاری درین مورد را در بر داشت چنین فعا لیت ها از طرف وزار ت خانه های ذیعلاقه که امور تخنیکی مربوطه ان به آنها تعلق داشتاداره می گـــر د یـــد ا مـــا نـــظا ر ت و انتظام امور این پروگرام را بطور کـــلی ریاست انکشا ف دها ت بر اسا س پروژه های نمونه ای بعهده داشت که بایستی در صور ت توسعه پروگرام به سویه ملیمثال قرار داده میشدند . طی پلانها ی پنجسا له اول و دوم در حالیکه منابع زیاد حکو متی وقف توسعه این پروگرا م گردید ملل متحد وتعداد از موسسا ت مربوط ان در تطبیقان معاونت کردند .

در سال ۱۹٦٦ پس از آنکه از تطبیق پروگرام های انکشا فدها ت به صور ت کامل اطمینا ن حاصل گردید تجدید امور این پروگرام بر اساس تشکیلا ت ولا یا ت پیشنهاد گردید تا این طریقه جای پروژه های نمونه را بگیرد . مقصد از این ترتیب داخل ساختن پروگرام مذکور در تشکیلات حکو متی موجودهٔ ولایا ت بود و منظور ان بود تا به اثر تماس نزدیك برای حل مسائل و مشکلا ت هر یك از ولا یا ت به طور جداگانه فرصت داده شود .

برای اداره و انجام اینکار دربارهٔ تشکیلات مجدد ریاست انکشاف دها ت اقداما تی صورت گرفته و در سال ۱۹۷۰ ریا ست انکشاف محلات در داخل تشکیلا ت وزار ت داخله تاسیس گردید .

برای پیشبرد پروگرامها ی انکشا ف محلات از سا ل ۱۹٦٦ باینطرف انجنیرا نو یك نفر مهندس ملل متحد با حد اکثر استفاده ممکنه از کار گران و مواد داخلی در تهیه نقشه و تا اندازه ای .در سا ختما ن پل ها و دستگاه های کوچك بر ق آبی و پلچکها در مناطق دها تی معاو نت شده‌است مطابق با ین فعا لیت های که ریا ست‌مذکور در نظر گرفته است هیأت ملل متحد (یو.ان.دی.پی) نیز اکنون رو به افزا یش می باشد .

گذشته از این اقداما ت او لیه برا ی تطبیق پروگرام ها ی انکشا فی جدید در ولایت کنر آغاز گردیده و این امر ابتداء از طریق امور ساختما نی دها تی اقدام به یك سروی امکانا ت پیشبرد صنایع دستی و سپس بواسطه تاسیس یك استیشن نمونه زراعتی پیشنهاد شده که توام با اداره‌امور جنگل ها و چراگاه ها میباشد اجراء خواهد شد .

انکشاف شهری :

امداد ملل متحد در ساحه انکشا ف‌شهری در سال ۱۹٦٥ شرو ع گردیده و یکتعداد از متخصصین تا کنون در ین مورد خدما ت قابل قدری را انجام داده اند . در نتیجه مشوره انان حکو مت به تاسیس یك‌ریاست خانه سازی و شهر سازی تصمیم گرفت و برا ی تاسیس ان امداد ملل متحد (یو. ان دی. پی) را در خواست کرد . این ریاست مسئولیت پلان سازی منطقو ی و شهر ی ، تدقیق و مطالعه امور سا ختما نی و پیشبرد خانه سازی ، بخصوص خانه‌های ارزان قیمت را دارد . یگا نه راه مو فقیت و موثریت ریاست شهر سازی و خانه‌سازی در صور تی ممکن شده می تواند که بعضی از شرایط اولیه یعنی تصویب مقررا ت ر اصول سا ختما نی تعهد یك پا لیسی یاخط مشی از طر ف حکو مت در مورد ساختما ن خانه های ارزان قیمت و صور ت دادن اقداما ت ابتدایی برای طرح پلان‌وسا ختما ن ذخایر آب پا ك و سیستم های بدر رفت برای شهر کابل و مراکز شهر ی بر آورده شود فعلا یك در خواست حکو مت مبنی بر امداد ملل متحد برای طرح پلانها ی بهتر غرض تهیه ذخایر آب و سیستم ها ی بدر رفت برای اطراف کابل در مرکز ملل متحد تحت مطالعه میباشد .

امور صحی :

انکشاف در یك سا حه ویا محل وابسته به عوامل متعدد میباشد و ان عبار ت از مرز انکشا ف در ساحهٔ تعلیم و تربیه توسعه تولیدا ت زراعتی و صنا عتی فرا هم آوردن تسهیلات در امور مواصلا ت و کنترو ل اراضی میباشد .

موسسهٔ صحی جهان (دبلیو.اچ.او) ازسال ۱۹٤۹ باینطر ف در افغانستا ن فعا لیت داشته است . در ظر ف بیست سا ل اخیر نظر به مسا عی ایکه حکو مت‌ا فغانستان با همکاری (دبلیو .اچ.او) مبذول‌داشته‌پیشرفت در تعدادی از سا حه ها حاصل شده است. امور مالی قسمت عمده امداد (دبلیو.اچ.او) از طریق منابع خود ان موسسهٔ تا مین گردیده اما کمك معتنا بهی از طر ف‌صندوق ملل متحد برای اطفال (یونسیف) نیزصورت گرفته در حالیکه (یو.ان.دی.پی) و قبل ازان (ای.پی.تی.ای) نیز امور ما لی یکتعداد از پروژه ها را تامین کرده اند .

اولین امداد در راه کمك به یك پروژه ضد ملاریا صور ت گرفت که در سا ل ۱۹۵۸ پروژه مذکور بیك پرو گرا م وسیع

امحا ی ملاریا توسعه یافت . این پروگرا م که اقدام به ان در سا ل ۱۹۷۰ صورت‌گرفت طرق بهتر امحای ملاریا را متضمن بوده و در دوره بین‌سالهای ۱۹۵۲ و۱۹۷۰ یونسیف بیش از سه ونیم ملیو ن دالر مواد امدادی را به این پروژه تخصیص داده است .

موضوع تعلیم وتربیه چنانکه در دیگر ساحا ت مهم شمرده شده در این مورد نیز دارا ی اهمیت اولیه میباشد . از مدتی‌پیش باینطرف(دبلیو.اچ.او) با مو سسا تیکه به امداد ها ی دو جانبه می پر دازند در کمك به فاکولته طب کابل و همچنین درتاسیس فاکولته طب وشفاخانه تعلیمی جلال آباد همکاری نموده است . موضو ع تعلیم‌وتربیه نرس ها نیز تو جه قابل ملاحظه ای را به خود جلب کرده و در این مورد با ید یاد آوری شود که امداد تربیه نرس های ذکور در سا ل ۱۹۵۳ و کمك به تربیهٔ نر س های اناث در سا ل ۱۹۵۷ آغاز گردید . امداد به تربیهٔ نر س ها ی قابله کمکی وهمچنین معاو نت به اداره خدما ت نرسنگ کشور اکنون جز یی از فعا لیت های (دبلیو.اچ.او) بوده ودر این مورد امور ما لی ان قسما از طریق پروگرام امداد تخنیکی (یو.ان.دی.پی) تامین میگردد .

یکی از جنبه های پروگرام جامع انکشاف دها ت که قبلا ازان تذکر رفته عبار ت از توسعه سرویس های اساسی صحی بوده‌و در راه پیشبرد این فعا لیت از طـــر ف (دبلیو.اچ.او) یونسیف امداد معتنا بهـــی صور ت گرفته است . موارد خا صی کــه دقت بیشتر را مبذول میداشت عبار ت از کنترو ل امراض ساری ، مرا قبت ملاریا، منابع اساسی حفظ الصحه و ذخایر آب پاك وتوسعه سرویس های امور صحی مادران و اطفال بود . در دوره بین سالها ی ۱۹٤۹ و ۱۹۷۲ تخصیصات یو نیسف برا ی امـــور صحی مجمو عا به دو ملیون دالر بالغ‌میگردد

مذاکرا ت برای توزیع شیر (عــاری از چربی) به مراکز صحی کودکستا ن هــا و پولیکینیك ها جاری است و قرار است‌توزیع این مواد در اواسط ۱۹۷۱ به پرو گرا م مواد غذایی جهان (دبلیو.اچ. پی) محو ل گـــردد .

انستیتوت صحت عامه که تا سیس ان در سا ل ۱۹۵٦ پیشنهاد و در سا ل ۱۹٦۳ کار سا ختما نی ان اکما ل و افـــتتا ح گردید از ان زما ن تا کنون‌برای فعا لیتان در ساحاتی چون انجنیر ی ، امور حفظ‌الصحه تعلیم و تربیه صحی ، احصائیه‌میکروبیولوژی وکار های لابراتوار امداد صور ت گرفته و در مورد تاسیس انستیتو ت تهیه واکسین نیز کمك شده است .

صنایع ومنابع طبیعی :

گرچه امداد در سا حه انکشا ف منا بع افغانستان بیشتر بواسطه منابع کمك های دوجانبه صور ت میگیرد با انهم در دوره‌های ده سا له بین ۱۹۵۰ ، ۱۹٦۰ و ۱۹۷۰ ـ از مشوره و تدریس متخصصین ملل متحد در ساحا ت معد ن شنا سی ها ید رولو ژی وسروی جیالو جی استفاده شده است .

ضمنا متخصصین ملل متحد از ســا ل ۱۹۵۲ باینطر ف تقریباً بطور مداوم بـــا موسسهٔ کار تو گرا فی بمنظور نقشه ها ی توپو گرا فیك تطبیقا ت امور کار توگرافی واز سا ل۱۹٦۸ باینطرف برای کمك بـــه سروی اراضی کار کرده اند . تو لیدا ت کار تو گرافی اکنون بصور ت‌رضائیت‌بخشی رو به پیشر فت است بطور یکه امـــداد ملل متحد در این مورد محدود به مشـــوره راجع به بهبودی شبکه های سرو ی اراضی وکمك به تربیه پرسو نل سروی ارا ضی میباشد .

اکنون حکو مت به موضو ع تو سعـــه تولیدا ت صنا عتی مخصوصا از طر یـــق تشویق‌سر مایه‌گذاری‌خصوصی‌که‌آن‌هم‌بواسطه منابع خار جی و هم بوسیله منابع داخلی صور ت میگیرد بدر جه اعلی تقدم قـا ئل گردیده است . در حا ل حاضر یکنفر مشاور امور انکشا ف صنا عتی که مـــربوط بـــه (یونیدو) (موسسهٔ انکشا ف صنا عتـــی ملل متحد) میباشد حکو مت را در پـــلان گذاری عمو می انکشا ف صنا عتی معاو نت کرده واین کمك تا اندازه ای به تعقیب کار سه تن از مامورین اجرائیه ملل متحد میباشد که در گذشته ریاست هایی را در وزارت معادن وصنایع اداره کرده اند . در امداد

ملل متحد همچنین موضو ع اعتلای صنایع دستی وصنایع کوچك بطور عمو می شا مل بوده واین کمك در نقاط خاصی مانندچرمگری چاریکار نیز صور ت گرفته است . انتظار میرود امداد (ای . ال .او) به چـرمگـر ی مذکور در اخر سال ۱۹۷۰خاتمه پذیرد. برای اقداما ت مزید در سا حه‌صنایع اداره‌مرکزی (یو. ان . دی. پی) اخیرا تهیه متخصصی را برای مشوره دادن راجع‌به‌دیزاین تولیدات ورکشاپ لاجورد وزار ت معادن و صنا یع تصویب کرده است .

همچنین در سا حا تی مانند تعلیم وتربیه مسلکی ، تربیه در امور دفتر داری واداره امور کار گران واستفاده موثر تر از منابع انسا نی مشوره داده شده است . قراراست در این مورد هیأت پلاننگ تعلیم و تر بیه یونسکو تو جه بیشتر ی مبذول دارد.وسیله مزید برای افزایش قوه تو لیدا ت انسا نی عبار ت از تهیه امداد مواد غذایی از طر ف (دبلیو.اف .پی) میباشد . در پروژه ها یی مانند پروژه هاییکه نظر به ان به ســـه معدن ذغال سنگ کشور و ریاست انکشا ف پکتیا امداد میشود کمك (دبلیو .اف . پی) منتج به بهبود قابل مـلاحظه ای‌در مقدار و ارزش غذایی کار گرا ن شده و با ین ترتیب محر ك افزا یش مهمی در قوه تو لیدا ت میگردد .

انکشاف اقتصادی :

ساحه دیگر ی که اکنو ن در ان مشوره متخصصین ملل متحد را بیشتر امدادهای دوجانبه گرفته است عبار ت از انکشا ف اقتصادی خصو صاً از لحاظ‌پلان‌های‌پنجساله وسروی های پیشر فت امور حکو مت‌میباشد اجرای این پلان های اقتصادی تا اندازه ای نسبت عدم موجودیت احصائیه کامل نفو س مشکل مینما ید . از سا ل ۱۹٦٤ با ینطرف متخصصین ملل متحد در اجرا ی امور مربوط به گرفتن احصائیه نفو س کابل امداد کرده و بطر ح پلانهای مفصلی برا ی گر فتـن احصائیه نفو س کشور پر داخته انـــد . تخصیصا تی برا ی امداد ملل متحد درتطبیق ان پلانها تعیین گردیده اما البته این‌موضوع تابع تعهدا ت حکو مت در مورد منا بعـــی میباشد که برا ی توسل به چنین اقدامی ضرور ی است . اجرا ی این کار مربو ط به تحکیم تشکیلات ریاست‌احصائیه‌نفوس که بائیست احصائیه نفو س تـــوســـط ان مامورین صور ت گیرد که تعلیما ت آنها در این سا حه بکمك ملل متحد انجا م یافته است واخیرا از خار ج بر گشته یا عنقر یب مراجعت میکنند .

ارجنتاین

پایتخت : بوینس آیرس . مساحت ۱۰۷۲۷۰۰ مربع میل . نفوس (بقرار تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) ۰۰۰ر۶۱۷ر۲۳ بیرق آبی ، سفید و پارچه های افقی آبی با آفتاب طالع در پارچهٔ سفید . واحد پولی : پیسو هشت پیسو معادل یك افغانی .

شرح : جمهوریت ارجنتاین از (بولیویا) تادماغه (هارن) بفاصلهٔ ۲۳۰۰ میل وازاندیز تا اتلانتیك جنوبی امتداد دارد . از طرف شمال با بولیویا ، از شمال شرق باپراگوی وبرازیل و پورو گوی واز شرق بابحرالکاهل جنوبی واز غرب با چلی احاطه شده است. چار سلسله جبال مشخص دارد .

اکانکا گووایا بلند ترین قلهٔ نصف کرهٔ غربی به ارتفاع ۲۲۸۳٤ فت در آن واقع است اندیز جنوبی دارای جهیل ها و دریاچه های ماهی است . در شرق اندیز سطوح هموار وجود دارد که در شمال پرازجنگلات بوده ودر جنوب مزارع وسیع گندم وچراگاه حیوانات را تشکیل میدهد .

ریو دوله پلاتا از بزرگترین دریا ها بوده سه شهر مهم بوینس ایرس ، لاپلاتا (ارجنتاین) مونتوید و (یورگوی) درکناره های آن واقع است .

بوینس آیرس از بزرگترین شهر های امریکا ی لاتین است که در ۱۹۶۲ در حدود ۳۷۹۹۲۰۰ نفوس داشت .

منابع و صنایع : کوه های ارجنتاین دارای ذخایر زغال ، سرب ، جست ، آهن ،گوگرد، نقره ، مس و طلا است . نفت هم توسط حکومت و هم توسط کمپنی ها ی شخصی استخراج می گردد . بزرگترین چاه های نفت آن در نواحی کومودورا ریواداویا واقع است ، بزرگترین ساختمان صناعتی ارجنتاین عبارت است از :

فابریکات ملی فولاد درسان نیکو لاس، پنبه ،گندم ، جو ،برنج ، زغر ، جودر و رشقه در ارجنتاین روییده واهمیت دارد . صنایع شکر شراب و پنبه زیاد است آفتاب پرست و تنباکو و لوبیا نیز کاشته میشود ثروت عمده مالداران را گوسفند ، گاو اسپ ، بز و خوك تشکیل میدهد ،سالانه بصورت وسطی چهل وچهار ملیون گاو چهل وپنج ملیون گوسفند تربیه میشود .

فروش گوشت سرد شده صنعت بزرگترین وبعد از آن آرد کردن گندم صنعت ثا نوی است .

واردات عمدهٔ ارجنتاین عبار ت از تکه‌باب روغنیات ، مواد کیمیا وی ، آهن ، ماشینهای زراعتی وشیشه باب است .

تاریخ و حکو مت : در ســال هـــا ی ۱۵۱۵ و ۱۶ توسط کاشفین هسپا نو ی‌تحت رهبری «چوان دیاز دوسویس» کشف‌گردید. ارجنتاین تحت اثر هسپانیه تا وقتی‌باقیماند که در ۱۸۱۰ ولایا ت آن در نتیجهٔ یك انقلاب جمهوریت آزاد را تشکیل داد . در ۱۸۵۳ قانون اساسی آن به تصویب رسید .قانون اساسی موجودهٔ آن در ۱۹۵۶ تصویب‌گردید.

۲۲ ولایت دارد که دارا ی حکو مات‌محلی وسیستم قانو نی بالخاصه خود هستند .

در ۱۹٤٤ و بعد از انتخابات ۱۹٤٦ که خوان پیرون یك فرد نظا می رئیس جمهور ارجنتاین شد سیستم دمو کراسی آن مملکت را به دکتا توری مبد ل کرد . و مملکت را شدیدا مقروض ساخت . در ۱۹۵۵ نظا میان وملکی ها او را بر انداختند و تبعید کردند در همین سا ل یك حکو مت موقتی تشکیل گردیده وبحیث رئیس جمهور هید روادرامبرو را تعیین نمودند . وی آزادی های فر دی را دوباره تامین واملاك غصب شده را مسترد نموده (حزب پیرون) را ملغی قرار داد . بعد از اولین انتخابا ت آزاد (دکتور ارتورو فراندیزی) به ریاست جمهور ی مقرر گردید (۱۹۵۸) در ۱۹۶۲ یـك کــود تـا ی بدون خونریزی باعث رویکار آمدن (جوزماریا کیدو) گردید وی دوباره مملکت را در حالت نصف دکتاتوری قرار داد .

در ۱۹۶۳ بحرانا ت ارجنتا ین باعــث استعفا ی کابینهٔ کیدو گردیده وانتخابا ت متعاقب آن دوکتورارتو رو ایلیا را به حیث رئیس جمهور انتخاب کرد . در سا ل۱۹٦٦ پیرو نست ها در چند ین انتخابا ت‌ایا لتی موفق گردیدند در ماه می همانسال هفتمین تنزیل قیمت پیسو اعلام گردیده در جو ن ٦٦ یك گروپ سه نفر ی نظامی داکرایلیا ی را بر طرف و برید جنرا ل متقا عد هوان کار تو سی او نگانیا را بحیث رئیس جمهور اعلام کرده کانگر س منحل شد احــزا ب سیاسی ممنو ع گردید .

در مارچ ٦٧ پیسو یکبار دیگر تنزیل‌قیمت کرد و در ماه جون همان سال ارجنتاین‌قانون جدید نفت را روی کار آورد که به اسا س آن کمپنی های خصو صی بعد سه و نیم‌سال اجازهٔ مجدد داده شد تا در استخرا ج نفت سهم بگیر ند .

پو هنتون های ملی موقتا مسدود گردید . ارجنتاین عضو ملل متحد و موسسه کشور های امریکا یی است .

معار ف و مذهب : نود فیصد نفو س را رو من کاتو لیك ها تشکیل مید هنـــد . تعلیما ت ابتدا یی رایگا ن واجباری‌است. پوهنتون های ملی زیادی در ارجنتا ین‌وجود دارد .

مردمان ارجنتاین باز ماندگان ایتا لو ی‌ها وهسپانو ی ها اند و در میان شان سویسی ها جرمن ها و انگلیس ها نیز وجود دارد .

دفاع : در سنین بیست‌و چهل وپنج‌خدمت عسکری اجباری است .

استرالیا

پایتخت : کانبیرا . مسا حت۲٫۹۰۲٫۲٦۷٫۲ میل مربع ، نفوس (قرار تخمین ٦۸ ملل‌متحد) ۱۲٫۰۹۹٫۱۰۰ پرچم : زمین آبی با نشا ن بیرق انگلیس که بالا تر از ستارهٔ هفــت ضلعی قرار دارد ، همچنان نشان صــلیب (جنوبی) .

واحد پولی دالر استرالیا (یك دالر معادل چهل و دو افغانی) .

شرح : براعظم استرالیا مانندجزیرهٔعظیمی در جنوب شرق آسیا و پا یانتر از جزا یر اند ونیز یا واقع شده است بحر هند در جنوب وغرب آن واقع بوده وبحر الکا هل

در شرق آن واقع است آبها ی این دوبحردر شمال در قسمت بحیرهٔ تیمور با هم می‌آمیزد کو های کاسیو سکو در ساحل شر قی امتداد دارد ، سطح مرتفع جنو بی آن دو هزار فت بلند است .

قسمت های مختلفهٔ استرا لیا بنا م های ویلز جدید جنوبی ، (وکتوریا) کوینز لیند، آسترالیای جنوبی ، استرالیا ی غر بی ، تاسمانیا ، ایا لت شمالی وایا لت مرکزی استرالیا یاد میشود .

منابع و صنایع : بیشتر صناعتی شــده میرود بیست و پنج فیصد قوا ی کارگری مجمو عی آن مصروف صنا عت است و تنها پانزده فیصد آن مصرو ف حرفه های محلی اند .

تولید پشم مهمترین صنعت استرا لیااست سی فیصد تمام پشم جهان در استرالیاتولید میشود ، بر اعظم استرالیا یکی از بزرگترین مولدین گندم جهان نیز میباشد . شکر ، شراب ، میوه جات ، سبزیجات ، گوشت ، حبوبات سنگها ی معدنی بشمو ل سر ب و نفت نیز صادر میکند . تولیدا ت صنا عتی مهم آن عبارت از آهن و فولاد استمنسوجات سامان برقی ورادیویی ، دواها ، رنگها ، ماشین باب ، اسباب فلزی موتر و ماشین موتر ، طیاره و کشتی نیز تو لید میکند .

تاریخ و حکو مت : در ۱۹۰۱ بحــیث یك کشور مشترك المنافع در آمد . پار لما نآن متشکل از تاج (که توسط گورنر جنرال‌ازان نمایندگی میشود) سنا و مجلس نمایند گان است . حکو مت سرمایه گذاری انفرا دی را تشویق نموده مناسبا تخود را باانگلستان واضلاع متحده در بهترین شکل نگهداری میکند ، در بسیاری پیمان های نظامی‌عضویت دارد ، باساس قانون تقاعد آن در موردجنگ در سنین پیشر فته و به اشخا ص معیوب‌به شمول‌کوران ، بیکاران وغیره معاش‌پرداخته میشود همچنان قانون حاملگی امتیازا تزیادی به مادران حامله مید هد عضو ملل متحد ، ممالك مشترك المنافع وسیتو است در ۲٦ قوس ۱۳٤٦هیرالد هو لدصدراعظم‌هنگام‌شکار ماهی در اعماق بحر غرق گردید و جان‌کارتن به عوض وی متکفل امور صدار ت شد .

معارف و مذهب : معارف اجباری ورایگان است ده پوهنتون دارد و بیشتر عیسیو یان اند .

دفاع : قوای زمینی ، هوا یی و بحر ی دارد که بالوازم عصری مجهز اند . همچنان باساس پیمان های نظامی . سیتو وغیره و در چوکا ت مشترك المنافع سیستم دفا عی مشترك دارد .

استریا

پایتخت : ویانا . مساحت : ۳۲۳۷٤مربع میل ، نفوس (نظر به تخمین ۱۹٦۸ ملل‌متحد) ۷٫۳٤۹٫۰۰۰ بیر ق : سه ستون افقی سرخ سفید ،سرخ واحد پولی‌شلنگ(۱۰۰گروشن یك شلنگ معادل یك ونیم افغانی) .

شرح : یکی از ممالك کوهستانی اروپای مرکزی است در غرب با سویس در شما ل غرب با جهیل کانستانس در جنوب باسویس وشاخه های آلپ وبعضی از ولایات ایتالیه و یوگوسلاویا در شما ل با جمهور یــت اتحادی المان در شما ل شرق چکو سلوا کیه ودر شرق و جنوب شر ق باهنگر ی احاطه شده است . ارتفاع شاخه های‌آلپ دراستریا به ۱۲۸۵۷ فت میرسد .

دره های متعددی این مملکت را با ممالك همجوار پیوند میدهد . (دره بریز) یکی از راه های قدیمی است که به ایتالیه میرسد . استریا جنگلات فراوان دارد .

بزرگترین دریای آن (دانیوب) از شما ل غرب از (باواریا) تا شرق در چکوسلواکیه امتداد دارد . (دراو) (ال) و (مور) ازدریاهای دیگر آنست که از بعضی استفاده برقی و آبیاری هم میشود .

آب وهوی معتدل دارد .

منابع و صنایع : آستریا آهن خـــام ، روغنیات ، الو مونیم ، زغال ، سمنت ،مس وچوب تولید میکند . منابع مهم گرافیت هم دارد ، تولید قوه برق انکشاف خوبی نموده از صنایع مهم فولاد سازی ، نسا جـی ، الیاف پنبه وسند ، مواد کیمیاوی و چـــرم مصنو عی است .

باو جود محدودیت زمین های زراعـــتی استریا نودو پنج فیصد مواد خوراکهٔ خود را تولید میکند .

گندم ، جواری ، جودر ، جو ، کـچـالو نیشکر در آن میروید .

همچنان در استریای سفلی تا کستان های زیادی وجود دارد . گاو ، گوسفند ، خوك، اسپ وبز از حیوانا ت عمدهٔ آن‌است.عایدات ملی استریا از نقطهٔ نظر سیا حین سالانه بیشتر از چار صد ملیون دالر تخمین‌میشود جشن موزارت در سایر زبرگ و او پـــرای دولتی ویانا شهر ت فروان دارد . صادرا ت عمده آن آهن ، فولاد ، کاغذ ، منسوجات ، ماشین ، مواد کیمیاوی ، تولیدا ت فلزی ، عراده جات ، الومونیم و قوای برقی است تجار ت بیشتر آن با آلما ن غربی ، ایتالیه واضلاع متحده امریکا صور ت میگیرد .

تاریخ و حکو مت : استریا بانشانهٔ‌شرقی شارلمان (۷۸۸ میلادی) در ۱۲۷۸ به تصرف هیسبرگ ها آمد بعد تر تیرو ل در ۱۳۶۳ و بوهیمیا و هنگری در ۱۵۲۶ به آن منضم گردید در ۱۵۲۹ و در ۱۶۸۳ ترکها درویانا شکست خوردند .

در تصادما ت بعدی سیلیسیا به تصر ف پروس در آمد ، در سالها ی ۱۷۷۲ ـ ۱۷۹۳ و ۱۷۹۵ استریا قسمت هایی از پولیند را اشغال کرد . استریا صحنهٔ جنگها یءبزرگ نا پولیون واقع شد و در شکست دادن وی سهم گرفت بعد از جنگ هفت هفته یی با پورس و شکست از آن لو مباردی وبنیسیارا ،ایتالیه را از استریا بدست آورد .

در زمان پادشا هی مشتر ك استریا ، هنگری (اطریش ، مجارستان) که در ۱۸۶۷ تاسیس شده بود فرانس جوزف امپرا طور آن بود در آن زمان نفوس تقر یبی آن بیشتر از پنجاه ویك ملیون بوده قسمت های زیادی از ممالك همجوار تحت ادارهٔ آن بود . درماه جون ۱۹۱٤ بعد از قتل فرانس ، فردیناند وارث تاج و تخت استریا و خـــــانمش در (سرائیوو) استریا با (سربیه) اعلان جنگ داد واز همین جا جنگ جهانی اول منشاء گرفت .

بعد از جنگ استریا مبد ل به جمهوریتی متشکل از ۱۹ ایا لت گردید . تاریخ‌سیاسی استریا در بین جنگ اول و دوم بســـیار پیچیده است ، در ۱۱۳۸ توسط هتلراشغال گردید واتحادآن با جر منی اعلان گردید در ۱۹٤۵ دو باره شکل جمهوریت را گر فت و متشکل گردید از : پُر گنلند ، استریا ی سفلی ، استریای ، علیا ، سالز برگ ، ستیزیا ، نیرول ، وار لبرگ و شهرویانا . بعد از آزادی توسط متحد ین یعنـــــی در ۱۹٤۵ دوکتور کارل الز بحیث رئیس‌جمهور انتخاب گردید نامبرده در ۱۹۵۰ وفا ت یافت آزادی کامل استریا در ۱۹۵۵ بصور ت‌رسمی تایید گردید .

رئیس جمهور استر یا توسط آراء سری‌و عمومی برای مد ت شش سا ل انتخاب میشود استریا عضو ملل متحد ، عضو میثاق عمومی تادیا ت گمرکی وعضو تجار ت آزاد اروپایی است . شورا ی ملی آن ۱۶۵ کرسی دارد در انتخابا ت سا ل ۱۹۶۶ حزب محافظه کارمردم اکثریت را بدست آورده و بدینصـــور ت حکو مت ائتلافی بیست و یك سالهٔ محافظه‌کار سیاست را خاتمه داد .

معارف و مذهب : مذهب عمومی رو مـــن کاتو لیك است ، تعلیما ت اساسی بین‌سنین ۶ تا ۱٤ رایگان واجباری است‌چندین‌پوهنتون دارد ، زبان مردم را اکثرا جر منی تشکیل مید هد .

دفاع : باساس موافقتنامه ایکه بعـد از جنگ جها نی امضاء کرده است استر یانمی تواند اسلحهٔ اتو می و یا سلاح ها یءمخرب قوی داشته باشد .

قشون زمینی و هوایی آن بالغ بر ۶۰۰۰۰ نفر میشود . در ۱۹۵۵ بیطر فی دایمی خود را اعلان کرده است .

آیر لیند

پایتخت : دبلین . مسا حت ۲۷۱۳۶ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹۶۸ ملل متحـــد) ۰۰۰ر۹۱۰ر۲ .

پرچم : پار چه های عمودی سبز ، سفید نارنجی ، واحد پولی . پو ند آیر لند ی . یك پو ند معادل دو صد افغانی .

شرح : ایرلیند جزیره ای واقع‌دراقیانوس کبیر نزدیك براعظم اروپا یك دو لـــت مستقل دیمو کراتیك است که از بر تانیه توسط بحیرهٔ آیر لند و کانال شما لی در شرق و در جنو ب شر ق توسط کانا لسنت جارج جدا شده است .

مشتمل از یك سطح مرتفع مـر کـز ی است که در اطرا ف آن تپه ها و کو های جداگانه وجود دارد . سا حل ایرلیندشکستگی های زیاد دارد .

از دریا های مهم ان شانون‌است‌بلندترین کو های ایر لیند در جنو ب غرب آن قرار دارد .

حیوانات و حشی نهایت کم بوده و مار در آیرلیند وجود ندارد . سنگ مشهور بلارنی در یك قصر قد یمی در دهکدهٔ بلارنی وجود دارد . بقرار یك افسا نه محلی کسا نیکه این سنگ را ببو سند دارا ی قدر ت گفتار جادو یی میشو ند از ۱۹۵۱ به اینطـــر ف مهاجر ت ازین خطه سالانه به چهل هزار نفر بالغ میشود . از میدان های مهم هوایی آن شانون است که بندر آزاد از محصو ل‌گمرکی است .

منابع و صنایع : بیشتر یك مملکت‌زراعتی است ، حبو با ت عمدهٔ آن را گندم ، جودر وجو تشکیل مید هد کچالو ، ملی ، لبلبو و غیره در آیر لیند میرو ید . تحت پـــروژهٔ اصلاحا ت ارضی در سالهای گذشته نزدیك به سه ملیون جریب زمین تحت آبیار ی‌آمد .

از صنایع عمدهٔ آن تهیهٔ مواد غذایی است آبجو ، منسو جا ت ، ماشین های طبا عتی، فلزات ، تنباکو ، عراده جا ت ، بوت و مواد کیمیاوی نیز در آیر لیند تو لید میشود .

انکشاف صناعتی آیر لیند بسر عت دوام دارد . ماشین های برقی وغیر برقی ، کود مصنو عی ، گوشت و فلزا ت از صنایع‌مهم ان بشمار میرود .

تاریخ و حکو مت : در ۱۹۱۶ قیا می به مقابل حکمرانی انگلستان بوجود آمد که‌منتج به اعلان جمهور یت آیر لیند گردید .

در ۱۹۲۱ انگلستا ن شکل دو مینیو ن‌رابه الستر که شامل شش حکو مت محلی بود و آیرلیند جنوبی را که شامل ۲۶ حکو مـــت محلی بود پیشنهاد کرد باین پیشنهاد آیرلیند شمالی موافقت کرد . قانون اساسی دولت مستقل آیر لیند در ۱۹۲۲ به تصویب‌رسید نظر بیك موافقة بین آیر لیند شما لی و انگلستان ، آیر لیند شما لی در همین سال خود را جدا سا خت در ۱۹۲۷ قانون اساسی جدید ی تحت اجراء قرار داده‌شد که باساس آن آیرلیند جنو بی یك دو لت خود مختار دیمو کراتیك بنام قدیم آن آیر اعلان‌گردید.

پارلمان آیر لیند متشکل از یك شوری بنام دیل آیر ین که ۱٤٤ عضو دارد . ویك مجلس سنا که بنام سینا دآیرین یادمیشود وشصت عضو دارد ازین جمله یازده عضو توسط صدراعظم انتخاب میگردد . شش عضو توسط پو هنتون ها معر فی میشود وباقیمانده از پنج حوزه انتخابا تی انتخا ب میگردد . رئیس جمهور کاندید شوری‌را بحیث‌صدراعظم انتخاب کرده و صدراعظم با تایید شور ی وزیران خود را تعیین میکند . پار لما ن انگلستان اتحاد شش حکو مت محلی شما ل شر قی را با انگلستان تایید کرده است اما حکو مت آیر لیند این ادعا را بر سمیت‌نمی شنا سد آیر لیند عضوء ملل متحد وشورا ی یور پ است .

معار ف مذهب : بیشتر از نود فیصد مردم رومن کاتو لیك اند .

تعلیما ت اساسی اجبار ی و رایگا ن

است موسسا ت تعلیمی زیادی در آیر لیند وجود دارد . که مهمتر ین همه پوهنتون ملی آن است .

دفاع : خدمت عسکر ی بصور ت آزاد و داوطلبا نه است قوا ی دایمی زمینی،هوایی وبحری آن به ۱۳۰۰۰ نفر و قوای احتیاطی به ۲۵۰۰۰ نفر میرسد. بحریه آن متشکل از کشتی های کوچک است .

۳ آیسلیند

پایتخت : ریکجاویك . مسا حـــت : ۳۹٫۷۶۸ میل مر بع ، نفو س : ۲۰۸۰۰۰

پرچم : آبی با صلیب سرخ و حواشی سفید . واحد پولی : کرونا یك کرونا معادل يك افغانی .

شرح : یك جمهوریت ایست که ازجزیرهٔ اتشفشانی بوجود آمده و نزدیك دایرهٔ قطب شمال موقعیت دارد . جریا ن گر م بحر ی گلف ستریم هوای آنرا معتدل میسا ز د . و دارا ی چشمه های معد نی آب گر م است سی‌وپنج فیصد نفوس مشغول زرا عت اند کچالو و ملی و دیگر نباتا ت را زرع میکند صنعت ماهیگیر ی رواج زیاد دارد .

تاریخ وحکو مت : آیسلند در سالها ی ۹۳۰ ـ ۱۲۶۲ یك جمهوریت آزاد بود انگاه با ناروی ملحق شد و هر دو در ۱۳۸۰ تحت اداره دنمار ك در آمدند . دنمار ك ، آیسلند را در سا ل ۱۹۱۸ یك مملکت آزاد شنا خت وتنها پادشاه دنمار ك حیثیت پادشاه‌آیسلند را نگهداشت .

در ۱۹٤۱ ایسلند تصمیم گرفت بکلی از دنمار ك جدا شود وقانون اساســی یــك جمهوریت را ایجاد وقبول کند . در نتیجه جمهوریت آیسلند بتاریخ ۱۷ جون ۱۹٤٤ اعلام گردید . ایسلند بتاریخ ۲۳ ـ ۲۸ جون ۱۹۳۰ هزار و مین سالگره التنگ قدیمتر ین انجمن پار لما نی دنیا را جشن گر فت . در ۱۹۵۹ تعداد اعضا ء التنگ از ۵۲ نفر به شصت نفر بالا رفت .

معار ف و مذهب : زبا ن مردم آیسلند از آلودگی باالسنه دا‌یری بری‌مانده است . دنمار کی وانگلیستی نیز تدریس میشود هشت سا ل تعلیمات مقدما تی‌اجباری‌میباشد بیسواد در آیسلند وجود ندارد مذهب لوتران است ولی آزادی مطلق مذهبی حکـــمفر ما میباشد .

دفاع : ایسلند قشون ندارد ، بحر یــه ندارد ، قلعه های جنگی ندارد ، عضــــو اساسی ناتو میباشد واز آن رهگذر یك‌میدان هوایی را دار در کیفلا و یك دارد .

اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی

پایتخت : ماسکو مساحت : ۸٦٤۷۱۷۲ مربع میل . نفوس (بقرار تخمین حکو مـت در ۱۹٦۹) ۲۳۹،۰۰۰،۰۰۰ .

پرچم : زمین سر خ بانشان داس وچکش برنگ زرد و ستارهٔ طلایی پنج جانبی .واحد پولی رو بل یك روبل معا دل ٤۵ ـ افغانی.

شرح : اتحاد جماهیر اشترا کیه شورروی از نگاه مسا حت بزرگترین کشور دنیا است که در دوبراعظم از اقیانو س کبیر شما لی‌تا خلیج فنلند امتداد یافته است قسمت شمالی آسیا و نصف شر قی ارو پا را احتوا کرده از قطب شما ل تا بحیره سیاه امتداد دارد . در غرب بافنلند ، بحیره بالتیك ، پولیند ، چکوسلواکیا هنگر ی و رومانیه هم سر حد میباشد . در جنوب آن رو مانیه ، بحیره‌سیاه ترکیه ، ایران ، افغانستان ، چین ،جمهوریت

مردم مغولستان و کوریا واقع شده است .
در انتهای شمال شرقی آبنا ی بیرنگ آن را از الاسکا جدا میسازد .
کشور وسیع اتحاد شوروی که یك‌برششم حصهٔ خشکهٔ رو ی زمین را تشکیل مید هد تقریبا دارا ی تمام انواع اقلیم غیر از اقلیم استوا یی میباشد و انوا ع مختلف‌توپوگرافی را حایز است . قسمت ارو پای آن متشکل از سطوح کم ارتفا عی است که در شرق آن کو های یورا ل ودر جنوب شرق آن‌کوهای کریمیا وقفقاز واقع شده است کو های‌یورا ل که روسیهٔ آسیا یی را از روسیهٔ اروپایی جدا ساخته دو هزارو پنجصد میل از شمال به جنوب امتداد دارد . قسمت آسیا یی آن را نیز سطوح همواریکه در جنو ب وشرق باکو های احاطه شده است تشکیل میدهد.
تقریباً یکصدو پنجاه هزار (۱۵۰۰۰۰)دریا و دوصدو پنجاه هزار جهیل در اتحادشوروی وجود دارد . دریا های مهم ارو پایـــی آن عبارت اند از دنیپر که در بحیرهٔ سیاه ، یورا ل که در بحیرهٔ کسپین ، دان که در بحیره ازوف ، دونیای غربی که در بالتیك و دونیا ی شما لی که در بحیره ابیض‌میریزند. در قسمت روسیهٔ آسیا یی در یا های اوب، ینسی ولینا که در بحر منجمد شما لی وامور که در اوقیا نوس کبیر میر یـز ند .وجود دارد . یك کانالیکه شصت وسه میل طول دارد و از والگاگراد تا کالاچ امتداد دارددریا های دان ووالگا را بهم وصل میکند و یك سیستم هشتاد هزار میلی کانا لها چهار بحر سر حدی آنرا با هم وصل میسازد .
پایتخت اتحاد شوروی شهر مسکو است که در آن قصر قدیمی تزار های روس واقع شده وبحیث مرکز اعصا ب جمهور یت های مختلف آن به حساب میرود . لیننگراد دومین شهر اتحاد شوروی است که در سابق بنا م پتروگراد و پتر سبورگ نامیده میشد و در حوزهٔ دریای نیوا واقع شده است . کیف پایتخت هزار سالهٔ جمهور یت اشترا کیهٔ اوکراین است ومرکز صناعتی جنو بی روسیه بشمار میرود .
کریمیا از تفرجگاه های عمدهٔاتحادشوروی است که به یالتا ودیگر تفرجگاه ها ی کنار بحر سیاه ارتباط پیدا میکند .

تاریخ و حکو مت : مردم روسی متشکل از قبایل سلاویك که در کو های کارپاتیان می زیستند به تدریج به جانب جنوب شمال وشرق انتشار نمودند . و در بین بالتیك و بحیرهٔ سیاه جاگزین شدند که این انتشار در حوالی قرو ن نهم و دهم بو قوع پیوست در ۹۸۸ میلادی به امر شهزاده ولادیمیرمذهب عیسو یت گرفتند .
از شهر ماسکو در نشر یا ت روسی‌سال ۱۱۴۷ تذکر رفته است که در آن زمـــا ن شهر کو چکی بود . اما بکمك شهزادگـــان روسی مسکو و سیاست ایشا ن درجلب‌کمك تاتار ها مسکو روز بروز وسعت پذیرفت .
شهزاده بزرگ روسی دیمتری در ۱۳۸۰ برتاتار ها غلبه یافت وامکان توسعهٔ روسیه را بیشتر سا خت . در حوالی قرن هژدهم یك حکو مت مرکزی با قدر ت متمر کزشده‌ای در روسیه موجود بود . وتزار های روسی سیاست قاطعانه ای داشتند .
پیتر کبیر (بین ۱۶۸۹ تا ۱۷۲۵ برروسیه حکمروایی کرد) در تاریخ روس جای مهمی دارد .
پیتر کبیر ب(ین ۱۶۸۹ تا ۱۷۲۵ برروسیه گرفته بود از ین رو یکعده خار جی ها را در شهر ماسکو جاگزین ساخت وی او لین تزاری بود که خاك روسی را تر ك داده در نیدرلند مصروف کارگری بندری شد تابتواند معلو ماتی در مورد ساختمان کشتی هابدست آرد همچنان جهت مطالعه به ممالك انگلستان وفرانسه به آنجا ها سفر کرد .
بعد از مراجعت کوشش زیادی به خرچ داد تا مملکت وی بجانب تمد ن پیش برود. تجارت را تشویق کرد و کار گران خار جی را جهت هدایت دادن در فابریکه هاوکشتی سازی استخدام کرد . شهر موجوده لیننگراد راوی بحیث پایتخت بناکرد . نام آن راسینت پتر سبورگ نهاد . وی جنگ های طولانی با سویدنی ها . ترك ها وپولیند ی هانمود.
قرن نزدهم نشانهٔ تحولات کلـــتور ی و اجتماعی ای در روسیه بشمار میرود .
در جریان قرن نزدهم دو نوع‌متفکرین در روسیه ظهور کردند یکی (غربیون) که به جریانا ت مما لك غربی علاقه میگر فتندودیگر (سلاو) پسند ها که معتقد به محافظه سیستم

قدیمی روسی و حیا ت زرا عتی بودند .
مساحت و منابع روسی به مملکت اجازه داد نسبت به دیگر ممالك زود تر مرا حل صناعتی شدن را به پیماید در همین وقت جریان های انقلابی نیز در روسیه پدید آمد که هد ف آن از بین بردن رژیم (اوتوکراسی) بود . بعد از چند انقلاب در نیمهٔ دوم قرن نزده وابتدا ی قرن بیست در زما ن جنگ جهانی اول ودر سا ل ۱۹۱۷ انقــــــلاب سو سیا لیستیك در رو سیه بـــو قو ع پیوست که تحت رهبر ی لینن منتج بــه بر قراری رژیم سو سیا لیستیك در روسیه شـــد .

روسیه د رجنگ های جهانی اول و دوم حصه گرفت . رژیم سوسیا لیستیك سیاست های اقتصادی و مالی ای بوجود آورد ودرطی این مدت مردم شوروی به موفقیت هـا ی بزرگی رسیدند .

تشکیلات سیاسی : روسیه متشکـــل از پانزده فد راسیو ن جما هیر اشتراکیه است بعضی از آنها تشکیلات اضا فی هم دارند .

سیستم اقتصادی : مبنی برملکیت‌اشتراکی بوده دو نوع ملکیت تفریق میشود . یکی ملکیت دولتی و دیگر ملکیت کوپرا تیفها و مزارع اشتراکی . منابع سر شار و طبیعی‌در سراسر اتحاد شوروی موجود است .
صناعت و زرا عت انکشا ف فوق العاده نموده است .
زغال ، نفت ، آهن بمقادیر زیاد استحصال شده فولاد ، سمنت ، برق ، گاز طـــبیعی عرادجات وغیره عواید سر شاری دارد .
وتجارت خارجی به پیمانهٔ وسیع صور ت میگیرد .

حکو مت : یگانه حزب قانونی عبار ت از حزب کمو نیست اتحاد شوروی است کـــه کانگرس آن ، در حدود ۱۵۰۰ عضو انتخابی داشته د رهر چار سا ل یکبار جلسه میکند.
درین جلسه کمیتهٔ مرکزی انتخاب‌میگردد کمیتهٔ مرکزی یك هیئت رئیسه را انتخا ب مینماید که سیاست حزب را بین وقفه ها ی جلسات کمیتهٔ مرکزی تعیین می نما ید .

وهمچنان یك دارالانشاء از طر ف کمیتهٔ انتخاب میشود که بزرگترین عضو اجرائیه حزب می باشد . هیئت رئیسه حزب‌کمونیست مشتمل از دوازده‌عضوکامل‌وشش‌اعضای‌اضافی (الترنیت) است . سکر تر جنرال حــــزب کمونیست لیونید پریژنیف و صدراعظم‌الکسی کا سیگین است . نیکولای‌پودگورنی حیثیت رئیس دولت را دارد وبنام صدر هیئت‌رئیسه شورا ی عالی اتحاد شوروی یاد میشود .

معارف و مذهب : تعلیما ت عمو مــی اجباری است بیشتر از صد زبان تدریس میگردد بعد از یك کورس هشت سا له سه سال دیگر لازم است که متعلم مکتب ثا نوی را گذشتانده شا مل موسسا ت عــلمی یا پوهنتون ها شود .

در ۱۹٦٤ بیشتر از دو صد و بیست‌هزار مکتب موجود بود و به همین تناسب‌موسسات علمی بالاتر نیز وجود داشت کمتر از یك اعشاریه پنج فیصد مردم شوروی بیسوادادند. در ۱۹۱۸ کلیسا و دولت از هم جدا شدند. تعداد زیادی از عیسو ی ها ، مسلما نها ، یهود ها وبودایی ها در شوروی وجود دارند عروسی ها باید ثبت دفاتر شود . طــلاق تشویق نمیگردد .

مادران بعد از زایمان سوم خویش حقوق دولتی میگیرند .

اتحاد شوروی و اضلاع متحده امریکا در بیستم جون سا ل ۱۹٦۳ موافقتنامه ای را بامضاء رسانیدند که باساس آن سیستم مخابره تیلی تایپ و رادیو یی بین ماسکو و واشنگتن برای مخابرا ت عا جل وجلوگیری از جنگ تصادفی همچنان در جو لای ۱۹٦۳ اتحاد شوروی ، انگلستان وامریکا یك‌معاهدهٔ مشترکی را امضاء نمودند که به اعتبار آن همه گونه آزمایش های ذروی به استثنای آزمایش های زیر زمینی ممنو ع قرارداده‌شد.

اردنیهٔ هاشمیه

پایتخت : عمان و بیت المقدس مساحه ۳۷٫۵۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹۶۷ مم) ۲۰۳۹۰۰۰

پرچم : سه قطعهٔ افقی برنگهای سیاه ، سفید وسبز مثلث سرخ همراه باستارهٔ هفت گوشه یی سفید . واحد پولی . دینار اردنی یك دینار معادل دو صد افغانی .

شرح : اردنیه یك سلطنت مشروطه است در آسیای غربی که سابقاً تحت ماند یت فلسطین بود . نام اردنیه هاشیمیه به ۲۶ اپریل ۱۹٤۹ گذاشته شد .مملکتازدوقسمت متشکل است . اردنیه غربی که صالحالزراعه ولی پیر شده است واردنیهٔ شرقی کـه قسماً بشمال آن سوریه به شرق آن عراق وبه شرق و جنوب آن عربستان سعودی وبه غرب آن مملکت نام نهاد اسرائیل واقعاست. بسمت شمال غرب به غدیر گالیله امتداد دارد . یگانه بندران عقبه نام دارد که به جنوبی ترین قسمت مملکت به کنار خلیج عقبه واقع است . جهیل مرده بین اردنیه و مملکت نام نهاد اسرائیل واقع است .

مواضع دارای اهمیت تاریخی و مذهبی آن عبارتند از یورو شلم (بیت المقدس) بیتاللحم ، عمان ، جریکو ، سامریه وغیره بحساب احصائیه سال ۱۹۶۱ در نفوس آن ۶۳۰۷۲۵ عرب مهاجر فلسطین شاملاست .

منابع و صنایع : قسمت غربی امکانات خوب زراعتی دارد . بادنجان رومی ، سبزیها ، گندم ، جو ، زیتون ، انگور ، نارنج ، لیمو ، وکیله دارد ، معادن فاسفیت وپوتاس را دارا میباشد دوسیستم کانال یکصدو چهل هزار جریب زمین آنراآبیاری میکند . منابع تنباکو ، اردسازی ، تقطیر ، مواد تعمیراتی ، تیل زیتون ، صابون ، صدف و منسوجات را دارا میباشد .عواید توریزم آن بیشتر از عواید صادرات آن میباشد .

تاریخ و حکومت : از قرنشانزدهتاجنگ جهانی اول جزء امپراطوری عثمانی بود . در ۱۹۲۲ بر ماندیت فلسطین داخل شد و در ۱۹٤۶ به آزادی رسید . امیر عبداللهاولین امیر ان شد . قرار داد امداد دو جانبه با برتانیه بست و آنرا در ۱۹٤۸ مورد تجدید نظر قرار داد در ۱۹۵۵ عضوملل متحدشد .

امیر عبدالله بن حسین پسر دوم حسین ابن علی در جولای ۱۹۵۱ به قتل رسید . وطلال پسر ارشدش به ریاست گزیده شد ولی سه ماه بعد به علت مریضی پارلمان او را مخلوع و برادرش حسین رابر تخت نشانید (دوم می ۱۹۵۲) وی بتاریخ ۲۵ می ۱۹۶۱ انتوانت اوریل گارد ترانگلیسی را به عقد ازدواج خویش در آورد و نام او راملکه منا گذاشت .

ولیعهد او عبدالله بتاریخ ۳۰ جنوری ۱۹۶۲ متولد گردید .

قوهٔ تقنینی مرکب از سنای سی و یك نفری مقرره توسط امیر و نمایندگان شصت نفری منتخب توسط ملت میباشد اردنیه و ممالك دیگر عربی در ۱۹٤۸ جامعهٔ عرب را تشکیل دادند و هدف شان مقابله با مملکت نام نهاد اسرائیل بود .

اردنیه در اثر یك موافقت متارکه بـا اسرائیل بیتالمقدس را در اختیار خود دارد.

اردنیه و عربستان سعودی بتاریـخ ۲۹ اگست ۱۹۶۶ اعلام کردند که ایشان برای همکاری در ساحات نظامی واقتصـادی و سیاسی خود با هم موافقت کرده اند .

بتاریخ ۵ جون ۱۹۶۷ یهود برهمسایگان عربی خود حمله کرد و طی جنگهای شدیدی که بین اردنیه واسرائیل در گرفت . قوای اردنیه تحت قیادت اعلیحضرت ملك حسین با شهامت قابل وصفی جنگیدند و تلفات سنگینی را هم درین راه متحمل گردیدند. وقتی بین طرفین آتش بس اعلام گـردید اسرائیل حاضر نشد بیت المقدس اردنی را همراه با آن ساحه اردنی که به جناح غرب

دریای اردن واقع است پس به اردنیه واگذار شود و وانمود کرد که باید ممالك عر بی برای حل وفصل موضو عا ت ذات البینی مستقیماً با اسرائیل به مذاکره آغاز نمایند. ممالك عربی برای این کار حاضر نشدند و تاز کی اوضا ع بین اردنیه واسرائیل درمناطق سرحد ی ادامه یافت .

اسرائیل چند ین بار به خاك اردنیه بطرف شرق رود اردن حمله کرده و موجب شـــد تلفاتی به اردنی ها وارد شود . قوای اردنیه همچنان با شها مت با دشمن جنگیده ایشان را از رود اردن به آنسو راندند .

معارف و مذهب : نفوس اردنیه بطورعموم عرب و مسلمان میباشند . عرب های مسیحی آن به یکصدو هشتاد هزار نفر بالغ میشود تعلیم بزبان عربی است و انگلیسی هـــم تدریس میشود .

افریقای مر کزی

پایتخت : با نگی . مساحت ۲۳۶۲۹۳ مربع میل . نفو س (تخمین ۱۹۶۸ملل‌متحد) ۱۴۸۸۰۰۰ . پـر چــم : قطعـــــا ت افقی آبی سفید ، سبز وزرد با یك قطعهٔ عمودی سرخ در مرکز و یك ستارهٔ طلائی در گوشهٔ چپ بالایی پرچم .

واحد پولی فرانك پنجو نیم فرانك معادل یك افغانی .

از متصرفا ت قدیمهٔ فرانسه در افریقا ی استوایی بنام یوبانگی شهری است که از شمال با چاد ، از شرق با سو دان ، ازجنوب با هر دوکانگو واز غر ب با کا مرون محاط میباشد . این جمهوریت نزدیك بخط استوا واقع بوده واکثر خاك آنرا فلات ها تشکیل مید هد اوسط ارتفا ع آن از بحر دو هزار فت بوده دریا های آن طرف جنوب به کانگو و طرف شما ل به غدیر چاد میریزند .

آزادی کامل جمهوریت افریقا ی مر کزی بتاریخ ۱۳ ـ اگست ۱۹۶۰ اعلام گردید ودر سپتامبر عضو ملل متحد شد . عضو جامعه فرانسو ی نیز میباشد .

رئیس جمهور افریقا ی مرکزی داورداکو بعد انتخاب شد ن همه احزا ب سیا سی را لغو کرد و در سا ل ۶۵ دو باره انتخا ب گردید . در اول جنور ی ۱۹۶۶ لوی‌درستیز جین بیدا ل بوکا سا رئیس جمهور داکورا معزول کرد و مناسبا ت سیا سی کشور خود را با جمهور یت مرد م چین قطع نمود .

اساس اقتصادی مملکت بر پنبه ، قهوه ، استوار است . صادرا ت عمده آن پنبه واز معدنیا ت عمده آن الماس و طلا میباشد . گوشت را از چاد وارد میکند . فرانسو ی زبان رسمی است .

هر چار گرو پ نژادی این جمهور یت زبان سنگهو میدانند .

افریقای جنو بی

پایتخت : پریتوریا و کیپ تاون .مساحت ۴۷۲٫۳۵۹ مربع میل نفوس (تخمین ملل‌متحد در ۶۸) ۱۹٫۱۶۷٫۰۰۰ .

بیرق : سه تریشهٔ افقی ، نارنجی ، سفید و آبی و در تریشه علامهٔ یو نین جـیك و ترانسوال و یر کلوزو دو لت آزاد سابقهٔ اورانژ .

واحد پولی راند (ده شلنگ) معادل یکصدو بیست افغانی .

شرح : جمهوریت افریقا ی جنوبی سابق اتحادیهٔ افریقا ی جنوبی بتاریخ ۲۱ می۱۹۶۱ جمهوریت خود را اعلام واز ممالك مشتر ك

المنافع خارج شد . شامل قسمت جنو بی افریقا بوده شامل مستعمرا ت قدیمهٔ دماغه امیدنیك نا تا ل . ترانسوا ل و دو لت‌آزاد او را نژ میباشد .

نفوس سفید پوست جمهوریت در ۶۳ سه ملیون نفر تخمین میشد در حالیکه با نتوهای بو می یازده ملیون آسیا یی ها ۴۸۷ هزار و دیگران یك ونیم ملیون بودند .

کیپ تاون مر کز پار لما ن و پریتوریامرکز قوهٔ اجرائیه می باشد . شهر های بزرگ آن جو هانسبرگ و کیپ تاون میباشـــد پارك ملی کرو گر محل نگهبانی حیوانا ت وحشی برای توریزم جالب است .

منابع و صنایع : جواری ، پنبه ، پشم مرینو س ، گندم ، تنبا کو ، نیشکر ، میوه های ستروس ، مسکه و پنیر محصو لا ت عمدهٔ آنست . معادن آن خیلی و سیع است در تولید طلا والما س پلاتینم و انتیمو نی در دنیا جلو افتاده است . کروم ، یورانیوم، زغال وآهن آن نیز خیلی زیاد است تو لید سالانهٔ مواد معد نی آن معادل یك اعشاریه چار ملیارد دالر میباشد .

تاریخ و حکو مت : اتحادیهٔ افریـــقا ی جنوبی توسط پارلمان برتانیه در ۳۱ مـــی ۱۹۱۰ تشکیل شد و این درست هشت سا ل بعد از شکست جمهور یت ها ی‌آزادترانسوال واورا نژبود ، بدست برتانیه در جنگ های بوور . اتحادیهٔ مذکور به نسبت ذخـــایر طلایش مصا یب کافی دید . ساکنین اروپایی آنها لند ی ها بودند .

که بعد ها بنام افریکا نیز یاد شدند و ایشان تا اکنون یك سیاست تبعیضی‌راتعقیب کرده اند که بنام اپارتید یاد میشود وهدف آن اینست که برای سفید پوستا ن و دیگر مردم مناطق رهایشی وانکشا ف اجتما عی علیحده تنظیم گردیده باسا س یك قانونیکه در ۱۹۵۹ تصویب گردیده است با نتورا میتوان در قسمت های سفید پو ست استخدام کرد ولی ایشا ن هیچ نوع حقو ق مد نـــی نخوا هند داشت .

صدراعظم فرورد در خواست عضو یـــت جمهوریت خود را در ممالك مشتر ك‌المنافع وقتی پس گرفت که دیگراعضاء نظر بـــه سیاست تبعیض نژادی ان به عضـــو یـــت افریقا ی جنوبی مخالفت کردند . ولی مملکت مذکور تا کنون در بلاك ستر لنگ با قی‌مانده اســـت .

فرورد در سپتمبر ۱۹۶۶ توسط یك تن از اهالی سفید پوست افریقا ی جنو بی بقتل رسید . بالتزار و رستر که او هم ازپیروان قوی تبعبض نژادی است به عوضـــس فرورد صدراعظم شد .

رئیس جمهور آن در هر هفت سا ل‌یکبار انتخاب میشود . سنا مرکب از پنجاه وچار عضو و اسا مبلی مرکب از یکصدو شصت عضو میباشد . که برای پنج سا ل انتخا ب میشو ند .

معارف و مذهب : چهارده یو نیور ستی دارد . تعلیما ت ابتدا یی برای همه تبعه‌آزاد و برای سفید پوستا ن جبری است .کلیسا های هالند ی پرو تستانت از دیگران بیشتر است .

زبان های رسمی آن انگلیسی وافریـــکا میباشد .

دفاع : سیستم دفا عی مملکت هـــر تبعهٔ سفید پوست را مکلف میسازد که بین هفده و شصت در وقت جنگ برا ی خد مت‌نظامی آماده باشد . اشخاص بین سنین هفده و بیست وشش مکلفند سرویس نظام را درطول چار سال بگذارانند .

افریقا ی جنوب غربی : در سا حل بحر اتلانتیك ا زدریا ی اورانژ تا انگو لا و از اتلانتیك تا بچوا نالیند و رودیشیا ی شمالی را اشغال کرده است . این خط را الما نها در ۱۸۸۴ تصر ف کـردند و در ۱۹۱۵ بـه اتحادیهٔ افریقای جنو بی تسلیم دادند جامعهٔ ملل آنرا به ماندیت افریقا ی جنو بی‌گذاشت ولی اخیرالذکر تا کنو ن آنرا به ملل متحد واگذار نشده است یکعده ممالك افر یقا یی بر افریقا ی جنو بی ادعا کردند حکو مت مذکور در افریقا ی جنو ب غربی تبعیض‌نژادی را تطبیق می کند مراکز نظا می اعمار میکند. و بالعموم افریقا ی جنوب غربی را به منافع خود استعما ل مینما ید . ایتو پیا ولاپیریا محض به عذر تخنیکی دعو ی خود را علیه افریقا ی جنوبی در محکمه بین المللی باختند.

۳۶ کشور افریقا یی از ملل متحد تقاضا کردند که افریقا ی جنوب غربی را از افریقای

جنوبی بگیرد .

افریقای جنوبی : بتاریخ ۱۹ می ۱۹۶۷ اسامبلهٔ عمو می ملل متحد به تاسیس یـک شورا رای داد که تا جون ۱۹۶۸ افریقا ی جنوب غربی را به آزادی نایل سازد .

شورای مذکور در اگست ۱۹۶۷ دایر شد و نماینده کشور چیلی رئیس آن انتخا ب گردید ولی حکو مت افریقا ی جنوبی وانمود کرد که در زمینه همکاری نخوا هد کرد .

نفوس آن نصف ملیون میباشد که صرف هفتاد سه هزار نفر آن سفید پوست‌هستند. از تولیدا ت عمدهٔ آن قره قل ، مواشی ، پنیر ومسکه واز معدنیا ت آن الما س ، سرب ، جست میباشد . ماهی و روغن ماهی را نیز صادر میکنند .

اکوا دور

پایتخت : کیتو . مسا حت ۱۱۶۲۷۰ میل مربع . نفوس بقرار تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد ۵٫۶۹۵٫۰۰۰ .

پرچم : پارچه عریض زرد که در فو ق پارچه های نازك آبی و سرخ قرار دارد و علامت جنگی میان آن است . واحد پولی : سوکر معادل دونیم افغانی .

شرح : در طرف شمالی ساحل بحرالکاهی امریکا ی جنوبی قرار دارد . کـو هــــای (اندیس) آنرا از شمال به جنوب قطع و به سه ساحهٔ طبیعی تقسیم میکند .وسعت‌مملکت از شما ل به جنوب یکصد میل به شما لخط استوا و ۴۰۰ میل به جنوب آن میبا شد همسایکان آن کولو میباو پیرو است . منابع مهم معدنی دارد . نقره ، نفت ، مس ، آهن سرب و زغال زیاد است تولیدا ت زرا عتی روز بروز انکشا ف میکند از بزرگتر ین‌صادر کنندگان کیلهٔ جهان است بیست فیصدعایدات ملی از صنایع بدست می آید . بعد از سه قرن حکومت هسپا نیایی در ۱۸۲۲ باکولمبیا ملحق و در ۱۸۳۰ جمهور یت آزاد گردید .

رئیس جمهوران برا ی چار سا ل تو سط آراء مستقیم انتخاب میگردد در مارچ۱۹۶۶ در اثر موافقتی بین نظا میان واحزا ب سیاسی کلمنت اندابوره بحیث رئیس جمهورانتخاب گردید واو وعده کرد که یك کنوانسیون بر اساس قانون اساسی و انتخابا ت آزاد را عملی خوا هد کرد .

این انتخابا ت عملی شد و شورا ی ملی جدید اکوادور بتاریخ ۱۸ نو مبر ۶۶ دایر گردید داکتر او توگو میزرا تاسپتمبر ۱۹۶۸ رئیس جمهور انتخاب کرد . مطابق قا نو ن اساسی جدید مصوبهٔ ۲۵ می ۱۹۶۷ انتخابات ریاست جمهوری اکوادور در ماه جو لا ی ۱۹۶۸ صور ت گر فــت . این قا نــو ن اساسی هفدهمین قانون اساسی اکوادوراست.

اکوادور عضو ملل متحد و شورا ی‌کشور های امریکای است .

معارف و مذهب : مذهب عمده مردم را رومن کاتو لیك تشکیل مید هد . زبا ن مردم هسپانیا یی بوده تعلیما ت ابتدا یی اجباری است خدمت زیر پرچم نیز اجبار ی میباشد .

البا نیه

پایتخت : تیرانا . مسا حت ۱۱٫۱۰۰ میل مربع. نفوس : (بقرار تخمین ۱۹۶۸ملل‌متحد) ۲٫۰۲۰٫۰۰۰ ـ بیرق : سرخ باباشهٔ‌دوسره وستارهٔ سرخ با حوا شی زرد . واحدپولی: لیك (صدقنطار) یك لیك معادل نه افغانی .

شرح : البانیه یکی از ممالك کمو نیستی

بالقان بوده سر زمين كو هستا نى باريكى است كه دو صدو بيست و پنج ميل درساحل شرقى ادريا تيك امتداد دارد . در شما ل غرب با جهيل سكوترى و در شما ل غر بو شمال شرق با يوگوسلاويه هم سر حد است در جنوب شرق آن يونان قرار داشته كو هاى پندوس آن تا البانيه امتداد دارد از درياهاى عمده وقابل كشتى رانى آن (بوجانا) است .

منابع و صنايع : جنگلات و فلزا تمعدنى از منابع عمدهٔ آنست . صنايع فلزى معدنى به خوبى انكشا ف نكرده است . توليدا ت عمدهٔ مملكت را تنباكو ، چوب ، پشـــم ، پوست ، پنير وديگر لبنيا ت . ماهى‌روغن ، زيتون ، جوارى ، گاو وقير طبيعى تشكيل ميد هد .

دولت كوشيده است تا زراعت و صنايع خفيفه را انكشا ف داده سر كها ى جديد ومراكز توليد بر ق اعمار نموده و معادن را عصرى بسازد . چار بندر بحرى‌داردمهمترين ومجهز ترين آن (دورازو) است .

تاريخ و حكو مت : بيشتر از دو هزار سال قشون جنگى در البانيه جنگيده اند و براى سنوا ت عديده يك مملكت اسلامى‌بود.

توسط كنفرانس اروپايى ١٩١٢ استقلا ل داخلى يافت و شهزاده و يليامو ايد برتخت نشست . در ١٩١٤ فرار كرد . در ١٩١٥ آزادى آن توسط ايتا ليه اعلان گرديد . در ١٩٢٥ جمهوريت و در ١٩٢٨ شا هـى گرديد شاه احمد زوغلو در ١٩٣٩ متوار ى گرديد و البانيه در معر ض قشون جرمنى و ايتا لوى تا ١٩٤٤ قرار گر فت در نو مبر ١٩٤٥ حكو مت موقتى جنرال(انورهووكسها) توسط برتانيه اتا زو نى و اتحاد شوروى بر سميت شناخته شد . در انتخابا ت١٩٤٥ كمو نيست ها فايق آمده و در جنـــور ى ١٩٤٦ اعلان جمهور يت كردند . نمايندگان پار لما ن يك جر گه يى آن يكنفر از هجده هزار نفر انتخا ب گرديد چار سا ل خدمت ميكنند در ١٩٤٨ ار تباط نزديك البا نيه با ممالك كمونيستى باعث شد بر تانيه و اتازونى‌به‌ان قطع علايق كندويوگو سلا ويا قرار داد اقتصا دى خود را از با عث عداوت آن مملكت با حكو مت تيتو قطع نمود . در دسمبر ١٩٥٥ البانيه با اتحاد شورو ى علايق ديپلو ماسى خود را قطع كرد. اكنو نروابط نزديكى با جمهور يت مردم چين بر قرار كرده است .

معارف و مذهب : حد اعظمى نفو س آن را مسلما نا ن تشكيل ميد هند . بعد از آن عيسو يا ن اور تو داكس رو من كا توليك ها قرار دارند .

مكاتب به تعداد كم بوده اما به اسا س قانون اساسى تعليما ت ابتدا يى رايگا ن واجبارى است .

از نظر نژاد البا نى ها ى شما ل . غيگ ها و جنوب تا سك ها اند .

دفاع : خد مت عسكر ى در بين سن‌نزده وسى وپنج سالگى اجبارى است قشو ن البانى در حدود ٢٥٠٠٠ است . البا نيه مانند جمهور يت مرد م چين در قوا ى‌عسكرى خود موضو ع منا صب و رتبه ها راز بين برده است .

الجزاير

پايتخت : الجزاير ، مساحت : ٩١٩٥٩١ مربع‌ميل . نفو س (بقرار تخمين ملـــل متحد در ١٩٦٨ (١٢٫٩٤٣٫٠٠٠)واحدپولى : دينار معادل نه افغانى .

شرح:- جمهوريت الجزايـــر بـــا سياست سوسيا ليستيك در سو م جولاى ١٩٦٢ به آزادى نائـــل گرديـــد درحـــدود پـــنج مليون مسلمانها واروپائى هـــا براى ختم حكمرانى ١٣٢ ساله فرانسوى قيام كرد وراى دادند الجزاير در ١٨٤٢ به‌فرانسه ملحق ساخته شده‌بود. الجزاير درافريقاى شمالى به‌امتداد ٦٤٠ ميل درساحل‌مديترانه‌و د ر بين تونس درشرق ومراكش درغرب واقع شده است . درجنوب به‌صحراوبه افريقاى غربى فرانسوى

وصل میشود. سطوح هموارتل درساحل‌مزارع حاصلخیزی را میسازد و دو سلسله کوهای اطلس به ارتفاع اعظمی ۷۰۰۰ فت مملکـــت را تقسیم میکند .

منابع و صنایع : تو لیدا ت زرا عتی‌شامل گندم ، جو ، جودر ، جواری ، کچالو ،کتان و تنباکو ، شراب و روغن زیتون نیز تولید میگردد . خرما ، انار وانجیر به وفرت‌میروید مالداری زیاد است ذخایر بزرگ آهن ،جست سرب ، سیماب ، مس وسرمه غاز وپترول وجود دارد .

تولیدا ت صنا عتی الجزا یر سالانه در حدودچارصدو چهل و پنج ملیون دالرتخمین میشود .

واردات عمده آنرا تولیدا ت نسا جی ، ماشین باب ، موتر ، پترو ل ، شکر ،زغال آهن ، فولاد ، حبوبا ت و قهوه تشکیل‌میدهد صادرا ت آن عبار تست از شراب ، حبوبا ت پوست ، میوه جا ت ، آهن ، جست خام ، سنگهای گوگرد ، کار ك ، نبا تا ت عطری، تولیدا ت تنباکو ، سبزیجا ت و پترو لیم . تجار ت آن عمد تا با فرانسه صور ت میگیرد.

تاریخ و حکو مت : ملیت خوا هی عربی از سا ل ۱۹۵٤ الی ۱۹٦۲ نا آرا می ها ی جد ی را در الجزا یر بوجود آورد". فرانسه تقریبا نصف قوا ی خود را مصرو فالجزایر می کرد وسالانه بیشتر از یك ملیارد دالـــر مصرف را متحمل میگشت .

در بین سالها ی ۱۹۵٤ ـ ٦۲ انقـــلاب الجزایر منتج به مرگ ۱۲۰۰۰ مسلما ن و ۱۰۲۰۰ عساکر فرانسو ی گردید . مخالفین کنترول فرانسه بدو گروپ (حرکت ملـــی الجزایر) و جبهه آزادی ملی الجزایر منقسم گردیده بودند و در وقت نیل به آزا دی‌گروپ دوم کثرت در مقابل آنها گرو پ قشو ن افراطی فرانسوی (او . ای . اس) که‌خواهان دوام حکو مت فرانسه در الجزایر وتحریك قشون فرانسوی در مقابل جنرال دو گو ل بودند . قرار داشت . در ۱۹۵۸ رئیـــس جمهور فرانسه جنرا ل دوگو ل دادن حق تعیین سر نوشت را به الجزایر وعده داد . در سپتمبر ۱۹۵۹ جبهه آزادی ملی الجزایر حکو مت موقتی را بریاست فر حت عبا س تاسیس نموده . یوسف بن خده در اگست ۱۹٦۱ جانشین او شد مذاکرا ت ایو یا ن در ۱۹٦۲ بین جبهه آزادی ملی الجزایر و فرانسه منجبر به متار که قبو ل حکو مت موقتی واستقلال الجزایر بعد از یك ریفرندم شد . در او ل جولای همین سا ل هفتادفیصد آراء خواهان آزادی بوده و جنرا ل دو گول در سوم ماه مذکور آزادی الجزا یر را اعلان کرد . در جریان ۱۹٦۲ منا قشا ت بین‌حامیان احمد بن بلا معاون صدراعظم حکو مت‌موقتی ویوسف بن خده صدراعظم موجود بود تا اینکه کمیته سیا سی هفت عضو ی نمایندگان بن بلا و قشون الجزایر اوضا ع را تحت کنترو ل در آوردند .

بعد از اولین انتخابا ت شورا ی ملی در ۱۹٦۲ احمد بن بلا بحیث صدراعظم موظف تعیین گردید. وی الجزایر را یك مملکت سو سیا لیستی بیطر ف با حفظ بیطر فی در سیا ست خار جی اعلان کرد .

قانون اساسی الجزایر در سپتمبر۱۹٦۳ تصو یـب شد و بن بلا یگا نـه کـاند ید ریاست جمهور ی بحیث رئیس جمهور برای پنجسال انتخاب گردید . ملی سا ختن‌صنایع وزمین های زرا عتی بسر عت صور ت گرفت و در ۱۹٦۳ الجزایر صد ملیو ن دالر کمك طویل المد ت بقسم قرضهٔ صنا عتی ازاتحاد شوروی در یافت کرد .

الجزایرهنوز هم بگر فتن کمك از فرانسه ادامه مید هد .

الجزایر عضو ملل متحد و جامعهٔ عر ب است . در سا ل ۱۹٦۵ بعد از یك کود تا بو مید ین (نام طفلی اش محمد بوخرو به‌بود) رهبری الجزایر را بعهده گر فت .

معارف و دین : مردمان اصلی الجزا یر اعراب و بر بر های مسلمان اند یك‌پوهنتون در الجزایر وجود دارد مکاتب ابتدا یـــی فرانسوی و مسلما ن ها با هم‌آمیخته‌شده‌اند.

قبل از آزادی تقریبا یك ملیو ن اروپایی که هشتاد فیصد شان در الجزا یر متولد شده بودند وجود داشت فعلا این رقم به یك برده تنقیص نموده است .

السلوادور

پایتخت : سان سلوادور .مسا حت . ۸ر۲۶۰ میل مربع . نفوس : قرار تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد ۰۰۰ ر۲۶۶ ر ۳ ، پرچم : آبی سفید آبی بصور ت افقی با علامت جنگی در قسمت سفیدا ن واحد پولی : کولو ن معادل هجده افغانی .

شرح : از کوچکترین جمهو ریت ها ی امریکا یی مرکزیست . و در زرع قهـوه هفتمین کشور جهان است . پنبه طلا و شکر را نیز صادر میکنند . در ۱۸۲۱ از هسپانیه آزادی گر فت . شصت فیصد بی سواد دارد.

تعلیما ت اجباری و رایگان است . زبا ن آن هسپانوی و مذهب رومن کاتو لیك است.

رئیس جمهور از طرف مردم برای پنج سال انتخاب میشود .

برای پار لمان هر فرد دارا ی سن ۱۸ و بالاتر مجبور است رای بد هد .

السلوادور عضو موسسهٔ ملل متحـد و شورا ی کشور های امریکا ی است .

المان غربی

پایتخت : بن مساحت بشمول برلین غربی ۹۵ر۹۳۷ میل مربع نفو س (قرار تخـمین ۱۹۶۸ ملل متحد) ۶۰۱۶۵۰۰۰

پرچم : پارچه های افقی ، سیاه ، سرخ وطلایی واحد پولی : مارك جر منی معاد ل ده افغانی .

شرح : واقع درارو پا ی مر کزی شامل حوزه دریا ی راین است . در شما ل متصل است به بحیرهٔ شما ل و بحیرهٔ بالتیك و دنمارك در شرق با المان شر قی در جنوب با اطریش وسویس ودر غرب با بحیرهٔ شمال هالیند ، بلجیم ، لکسمبورگ و فرانسه .آب وهوای آن نسبت به المان شر قی گر م ترو زمستان های آن کوتاه تر است .

تاریخ وحکو مت : تا سا ل ۱۹۴۹ بالمان شرقی تاریخ مشتر کی داشت : در سا ل (پنجاه) قبل از میلاد جولیو س سزار قبایل جرمنی را شکست داد اما در سا ل نهـم میلادی تحت ادارهٔ (واروس) رو می ها را اخراج کرد . بعد تر جنگها ی سی سا له (۱۶۱۸ ــ ۱۶۴۸) جر منی را بحکو مت کوچکی منقسم کرد .

بعد از ناپلیون اطریش وپروس برا ی تصرف جر منی جنگیدند که در نتیجه جنگ هفت هفته یی پروس ها در ۱۸۶۶ غالب گردیدند .

در ۱۸۶۷ بسمار ك صدراعظم پرو سی کانفدراسیون الما ن شما لی را تشکیل کرد. در ۱۸۷۰ بسمار ك ناپلیون سوم را مجبور به جنگ ساخت وبعد از شکست فرانسه امپراتوری جر منی را اعلان کرد .

در ۱۸۷۱ ویلهلم شاه پروسی را بحیث امپراطور یا قیصرجر منی اعلام نمـــود . امپراطور ی جر منی یعنی (رایش المان) قبل از جنگ اول یعنی در ۱۹۱۴ به اوج قدر ت خود رسید و متصر فات وسیعی را درافریقای شرقی بدست آورد .

بعد از جنگ الزاس و لوزین را بهفرانسه (یوپن) و (فالمیدی) را به بلجیم . قسمت هایی از(سلیشیا) را به پو لیندوچکوسلواکیا ویك قسمت (شلسوگ) را به دنمار كواگذار نمـــود .

همچنان تما م متصر فا ت و مستعمرا ت خود را از دست داد . در بین سا لها ی ۱۹۱۹ ــ ۱۹۳۴ جمهور یت جر منی بپرداخت غراما ت مصرو ف گشت .

رایش سوم در سالهای ۱۹۳۳ر۱۹۴۵دوام کرد . هیتلر که در سا ل ۱۸۸۹ دراطریش بدنیا آمد بود رهبری حزب سوسیالیست ملی کارگران جر منی را بعد از جنگ به عهده گرفت در ۱۹۲۳ به کمك جنرا ل لودندورف در هنگام قصد از بین بردن حکو مت بواریا محبوس شد .

در ۱۹۳۳ هند نبورگ رئیس جمهور المان هیتلر را بحیث صدراعظم تعیین کرد . در سوم اگست ۱۹۳۴ یك روز بعد از مرگ

رئیس جمهور . کابینهٔ جر منی وظایف رئیس جمهور و صدراعظم را یکی ساخته و هیتلر رابحیث رهبر پذیرفت هیتلر آزادی بیا ن واجتما ع را از بین برد و به یك سلسله کشتار ها پر داخت و مخصو صا یهودا ن ومخالفین خود را از بین می برد .

وی حوزه راین را دوباره نظامی ساخته اطریش راضم جرمنی کرد (۱۹۳۸) در۱۹۳۹ پیمان عدم تعرض را با اتحاد شوروی عقد کـــرد .

در سپتمبر سال ۳۹ به پولیند اعلان حرب داد در ۱۹٤٥ با دید ن شکست کامل هیتلر در برلین انتحار کرد جمهوریت اتحادی المان در سال ۱۹٤۹ به تاریخ بیست و سوم ماه می در (بن) بمیا ن آمد . قوای اشغالی یعنی امریکا اتحاد شوروی ، انگلستان و فرانسه حقو ق مدنی را به مردم المان باز گردانیدند .

جمهوریت المان غربی بتاریخ ٥ می ۱۹٥٥ بکلی آزاد گردید .

پارلمان آن دوشعبه یی است که اعضای هر کدام برای چار سا ل انتخاب میشوند. ولسی جرگه ٤۹۹ عضو دارد و مشرانوجرگه ٤١ عضو . رئیس جمهور برای مد ت پنجسال انتخاب میشود انتخاب او توسط اعضا ی پارلمان جمهوریت و پارلمان های ایا لتی برای یکبار صور ت میگیرد .

صدراعظم در اثر پیشنهاد رئیس جمهور توسط پارلمان انتخاب میشود .

المان غربی عضو ناتو . جامعه اقتصا دی اروپایی وشورا ی اروپا یی بوده عضو یت یونسکو و یوراتوم را نیز دارد .

منابع و صنایع : بین سالها ی ۱۹٥۰ و ۱۹٦۰ المان غربی رشد اقتصا دی بی سابقه نمود . تولیدا ت سالانه ملی از ۲۳ بلیون دالر در ۱۹٥۰ به ۹٤ بلیون دالر در۱۹٦۳ بالا رفت .

المان غربی در تو لیدا ت فولاد او لین کشور اروپا ی غربی است .

سالانه یك ملیون تن کشتی سازی دارد و سالانه بیش از ده و نیم ملیون تن پترول را تصفیه میکند .

از تولیدا ت آن در ۱۹٦۳ زغال سنگ ، آهن ، فولاد ، سمنت و موتر ها میباشد در آغاز سال ٦٤ باقیماندهٔ آن از درك غرا مات جنگ به ٤٤ ملیون دالر میرسید و ایـــن باقیماندهٔ رقم سه بلیون دالر ی بود که در اثر قرار داد ۱۹٥۳ لند ن بر الما ن غربی قبولانیده شده بود .

معارف و مذهب : المان غربی ۱۹ پوهنتون هشت پوهنتون تخنیکی و چهل و شش موسسه تعیمات عالی موسیقی . مذهبی وغیره دارد. تعلیم بین سنین شش و پانزده اجبار ی است به اعتبار قانون اساسی ازادی مذهبی درالمان مراعات میشود .

دفاع : قوای نظامی المان غربی تحت ادارهٔ امرین ملکی است . جلب عسکر ی نزده ساله ها معمول وخدمت عسکر ی برای هجده ماه است .

المغرب

پایتخت : رباط . مساحه ۸۳٤ ر۱۷۲ ـ مربع میل نفوس (تخمین م . م در ۱۹٦۷) ۰۰۰ر۱٤۰ر۱٤ پرچم : سرخ باستارهٔ سبز . واحد پولی در هم (معادل نه افغانی) .

شرح : سلطنت المغرب که به کرانهٔ شمال غربی افریقا واقع است تا ۱۹٥٦ ازمتصرفات فرانسه و هسپانیه بود و اصلا از بقایا ی امپرا طور ی بزرگ شر قی ها بود که توسط عرب ها در پایا ن قرن هفتم میلادی تاسیس شده وبر تمام افریقا ی شما ل غربی وقسم اعظم شبه جزیرهٔ شما لی ایبریا (هسپا نیه و پرتگا ل کنو نی) مسلط بود به شـــرق المغرب ، الجزایر و بشما ل آن مدیترا نه و به جنوب آن ریودی اورو والجزایر و به

غرب آن بحر اطلس واقع است .
مملكت از پنج قسمت طبيعي متشكل است: سلسله جبال اطلس در شما ل ، سلسلهٔ وادي هاى حاصل خيز در غرب ، وادى هاى هاوز در جنوب غرب ، مسى تا يعنى فلا ت هاى صالح الزراعه در مركز و ناحيه ماقبل صحرا در جنوب و مشرق .
مردم المغرب بالعموم مخلوط از اعرا ب و ببرهاى بو مى مى باشد .
تنجير در منتهااليه شما ل غربى المغرب افنى منطقهٔ ساحلى تحت تصر ف هسپا نيه واز آن ببعد جزء خا ك المغرب شنا خته شد. بندرى است كه تا ۱۹۵۶ بندر بين المللى بوده است كه اخيراً طالب الحا ق به المغرب ميباشد .
منابع و صنايع : مردم المغرب زرا عت پيشه و مالدار هستند . جو . گندم وجوار از توليدا ت عمدهٔ زراعتى آن است ميوه ها و تاكستان هاى زياد دارد و خـرمـا از محصولات منظم آن بشمار ميرود . ازتوليدات صنعتى آن قالين ، مواد چر مى ، پشمى و ابريشمى ميباشد . منابع آن را بيشـتر فاسفيت ها ، مس ، سر ب ، زغال سنگ قلعى و پترول تشكيل ميد هد . صادرا ت عمدهٔ آن مواد خورا كه تنباكو ، ميوه ها ى ستروس ، ماهى ، شراب سبزيجا ت ومواد معدنى ميباشد . سالانه در حدود پنجصدهزار سياحين از آن ديدن مى كنند و بردر آمد غير معين آن مى افزايد .
تاريخ و حكو مت : المغرب نظر به نزديكى خود به الجزاير تحت نفوذ وسلطه فرانسه در آمد . انقلاب قبايل المغرب در ۱۹۱۰ منجر به از دست رفتن (فيض) شد . از آن بعد تا بيست سا ل مجادلات مردم عليه فرانسه دوام يافت تا اينكه در ۱۹۲۶ عبدالكريم را تبعيد كردند ودر ۱۹۳۳ سيد ى على حسين تسليم فرانسه شد .
تسلط فرانسه در اثر موافقهٔ دوم مارچ ۱۹۵۶ از بين رفت و آزادى المغر ب قبو ل شد . قواى فرانسو ى در ۱۹۶۱ كاملاالمغرب را تخليه كردند .
سيد ى محمد بن يوسف ، پسر سوم مولاى يوسف در ۱۹۲۷ به عنوان محمد پنجم معرفى شد . پسر ارشد ش مولاى حسن بتاريخ ۹ جولاى ۱۹۵۷ بحيث وارث تاج و تخت شناخته شد . و در همان سال لقب سلطان به (ملك) تبديل گرديد .
محمد پنجم در ۱۹۶۱ مرد ووليعهد اوبه عنوان ملك حسن دوم بر تخت الـمـغر ب نشست او يك قانون اساسى نو را بميا ن آورد .
المغرب بتاريخ ۷ دسمبر ۱۹۶۲ يـك سلطنت مشرو طه اعلام شد . و او لين پارلمان ۱۴۴ نفر ى در ۱۹۶۳ انتخاب گرديد بتاريخ ۸ جون ۱۹۶۵ پادشاه المغر ب يـك حالت اضطرارى را اعلام نمود و متعاقب آن خودش عهدهٔ صدار ت عظمى را نيز به عهده گرفت .
المغرب كمك بلا شرط امريكا و ا تحا د شوروى را حاصل ميكند و بافرانسه قرار داد هاى همكارى اقتصادى ، تخنيكى وكلتورى دارد . المغرب عضو ملل متحد و جا معه عرب است .
معارف و مذهب : نفوس محلى المغر ب اكثر بى سواد است ولى مراكز تربيو ى مسلكى وزراعتى آن رو به انكشا ف ميباشد مكاتب و مدارس مذهبى فرانكو مسـلم و فرانسوى دارد . پو هنتون اسلامى گير وين در فيض خيلى معرو ف است زبا ن رسمى عربى است و نفو س ان اهل سنت ميباشند.

اندو نيزيا

پايتخت : جاگارتا . مساحت : ۷۳۵۸۶۵ مربع ميل . نفو س (قرار تخمين (۱۹۶۸م.م) ۱۱۲٫۸۲۵٫۰۰۰ .
پرچـم : دوبند افقى سرخ وسـفيد .
واحد پولى : روپيه معادل چارونيم افغانى .
شرح : اندونيزيا بزرگترين مجمع الجزاير جهان كه سابقا به شرق الهند مو سو م بود بالاى استوا از ۶ در جه عر ض البلد

شمالی تا ده درجه عرض البلد جنو بی‌واقع شده و متشکل بیش از ۳۰۰۰ جزیره می باشد چار عدد از بزرگترین جزایر آن‌عبارتند از جاوا (یکی از پرنفوس ترین مناطق‌جهان که در آن هزار نفر در یك میل مربع‌زیست میکنند) سو ماترا ، بورنیو ی غربی‌وسلیبز، بالی ، سو مبادا . تیمور وغیره است .

نژاد های مختلفی در اندونیزیا موجود است .

ایریان غربی بانیوگینی هالیند ی که از سالیان درازی اندونیزیا ادعا ی مالکیت آنرا داشت در ۱۹۶۳ تحت ادارهٔ آن در آمد . جاگار تادر جزیرهٔ جاوا واقع شده ونا م قدیمی آن (باتاویا) است .

منابع وصنایع : اندونیزیا یکی از غنی ترین ممالك جهان از نگاه ذخایر طـــبیعی میباشد ذخایر بزرگ قلعی، تیل و زغا ل وذخایر عمدهٔ منگانیز ، مسس ، نکل ، طلا نقره دارد . سالانه بیش از دو صد ملیون تن تیل خام تولید میکند . همچنا ن تــیل وارده از عراق ، کویت و ســار اواك را تصفیه مینما ید . از نظر تولید قلعی بعداز ملایا در جه دوم را احراز کرده است .

هشتاد فیصد مردم مصروف زرا عت اند برنج ، جواری ، حبوبا ت دیگر ، تنباکو ، قهوه رابر، مرچ ، الیاف اقسام نارگیل ، چای ، شکر وتیل از تولیدا ت عمدهٔان است حکو مت اندونیزیا کوپراتیف ها را تشویق نموده وبا پلان های پنجساله میخوا هــد تولیدا ت برنج غذا های اساسی و قدر ت برقی را بلند برد . یك پلان هشت سالـهٔ انکشا فی در سا ل ۱۹۶۱آغازگردیده است.

تاریخ و حکو مت : تاماه مـارچ ۱۹۴۲ اندونیزیا از مستملکات ماورا ی ابحارهالیند بشمار میر فت . بعد ازمدت‌اشغال اندونیزیا توسط جاپان (۴۵ ــ ۱۹۴۲) مجا هد یــن ملی اندونیزیا به رهبر ی دکتور احـــمـد سکارنو ودوکتورمحمدعطاءجمهوریت‌اندونیزیا در اگست ۱۹۴۵ اعلان گردید . جنگها ی چارسالهٔ اندونزیا و هالیند بعد از امضا ی موافقتنامهٔ ۱۹۴۹ خاتمه یافت که نظر به آن امور تما م اندونیزیا به استثنا ی ایر یان‌به حکو مت انتقالی جدید که بنام اضلاع متحدهٔ اندونزیا یاد میگردید واگذار شد . دوکتور سوکار نو در شانزدهم دسمبر ۱۹۴۹ بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید . در جـولای ۱۹۵۰ همه ایالا ت موافقت کــردند تایك حکو مت مرکزی قو ی ای بنا شده و نام آن جمهوریت اندونیزیا گذاشته شود . در سپتمبر همان سال اندونیزیا به عضو یت ملل متحد در آمد .

بعد از سا ل ۱۹۵۷ اندونیزیابیك‌سلسله اقدامات ملی ساختن املاك ها لیندی هــا پرداخت این کار در ۱۹۶۲ منتج به واگذار شدن امور اداری ایریان به اندونیزیاگردید.

ناآرامی های اقتصادی وسیا سی درمملکت باعث گردید که دوکتور سوکارنو در۱۹۵۹ دوباره قانون اساسی آن مملکت را که در ۱۹۴۵ به میان آمده بود نافذ سازد باساس آن صلاحیت رئیس جمهور ناحدود بوده‌وای مجبور به اتخاذ یك ســیا ست‌دیموکراسی رهبری شده میباشد .

در ۱۹۶۰ دکتور سو کار نو پار لما ن انتخابی ۲۵۷ عضو ی را به پار لمــا ن انتصابی ۲۶۱ عضو ی مبد ل کرد .

دوکتور سوکار نو در ۱۹۶۳ برای همیشه بحیث رئیس جمهور خوانده شد . ازسالهای ۶۱ ــ ۱۹۵۵ جنگهای غیر منظم در سوماترا وسلیبز برصد رژیم وی به رشد اقتصادی مملکت صد ماتی وارد آورد .

اندونیزیا مخالف بوجود آمد ن اتحادیه بزرگتر مالیزی بود ولی در ۱۹۶۶از یکطرف صلاحیت دکتور سوکار نو بحیث رئیـــس جمهور از او گرفته شد ووظایفش را کاملا به جنرال سو هار تو دادند و از جانب‌دیگر با مالیز یا نیزسر آشتی را از پیش‌گرفت.در دسمبر ۶۶ ــ اندونیزیا باز به عضو یت ملل متحد در آمد . سو هار تو رسما درماه مارچ ۱۹۶۸ بحیث رئیس جمهور اندونیزیا شناخته شد .

معارف و مذهب : نود فیصد اندونیزیایی ها مسلمان اند نفوس باقیمانده را عیسوی ها هندو ها وبودایی ها تشکیل میدهد .

تعلیمات ابتدایی درسنین ۶ ــ ۱۲ اجباری بوده تعلیمات متوسط وعالی به پیمانه‌متوسط وجود دارد . پوهنتون چاگارتا وباندونگ مشهور اند . زبان رسمی مردم باهــاسا اندونیزیا است که از ملا یایی مشتق شده است .

اندورا

پایتخت : شـهر انـدورا (اندورالاویـلا) مساحت : ۱۹۱ مربع میل . نفوس : (بقرار تخـــــین ۱۹٦۸ م . م) ۰۰۰ ر ۱٤ . بیرق آبی ، زرد ، سرخ بصور ت عمودی . واحد پولی : فرانك معادل ٿه افغـــانی و پیسیتا معادل هفتاد وپنج پول .

جمهوریتی است درودای پیرنه تحت سر پرستی فرانسه واسقف هسپا نو ی وارجل. از ۱۲۷۸ به اینطر ف از استقلال و آزادی بهره مند بوده ودر ۱۸۰٦ قانون اساسی آن از طرف ناپلیون به آن اعطـــاء گـــردید سالانه خرا جی معادل ۹٦۰ فرانك بـه فرانسه و ٤٦۰ پیسیتا به اسقف اور جل می پردازد . توسط یك قونسلگر ی عمومی که ۲٤ عضو منتخب دارد اداره میشود . قضات به تعداد مساوی از طر ف فرانسه واسقف تعین میگردند .

اندورا به مقدار کافی آهن ، سرب ،زمیچ سنگ و چوب دستك دارد از صنایع‌مهم آن تربیه گوسفند و جلب سیا حین است .

لسان رسمی مردم آن (کتلائی) و دین اساسی آنها رومن کاتو لیك است .

ایالات متحدهٔ امریکا

پایتخت : واشنگتن . مساحت۳٦۱۵۲۱۱ میل مربع .

نفوس : (تخـــمینی ۱۹٦۹حکـــومـــت) ۰۰۰ر۷۱۱ر۲۰۲ .

پرچم : پرچم ملی‌ان‌موسوم‌به ستاره‌ها و تریشه ها دارا ی سیزده تریشه افقی(هفت تریشه سرخ شش تریشه سفید) بایك‌ساحهٔ آبی در کنار بالائی چپ که تا پارچهٔ چارم سرخ رنگ امتداد دارد و دارا ی پنجاه ودو ستارهٔ سفید میباشد . واحد پولی : دالـر معادل چهل وپنج افغانی .

شرح : قسمت عمدهٔ ایالات متحده‌قسمت وسطی امریکای شمالی را اشغال کـــرده است که چهل وهشت ضلع آن در همین حصه قرار دارد . همین قسمت آن یك‌طرف محدود است به کانادا از طرف جنوب بـه مکسیکو وخلیج مکسیکو از طر ف شرق به بحر اطلس واز طرف غرب به بحرالکاهل .

ایالت الاسکا : در گوشهٔ شما ل غربی کانادا واقع بوده ودر شما ل آن بحر منجمد شمالی ، در شرق آن کانادا ، در جنو ب آن خلیج الاسکا و در شرق آن آبنای‌بیرنگ واقع بوده وهمین آبنا آنرا از اتحاد شوروی جدا میسازد . دریا های اضلاع متحده در چار ساحه تخلیه میشوند . که عبارت ازبحر اطلس ، جهیل های بزرگ خلیج و بحرآرام است . از سیستم های بزرگ دریایی آن مسی سی پی ، سینت لارنس ، کولمبیا و و کولرادو است . دریا های حوزهٔ اطلس که در شرق کو های اپالاش قرار دارند جریان سریع داشته ودر انکشاف صناعتی این ، حوزه سهم بارز گرفته است .

عده ای ازین دریا ها قابل کشتی رانی است . دریا های حوزهٔ جهیل های بزرگ همه بالاخره به دریا ی سینت لارنس ریخته و از راه خلیج سنت لارنس کانادا در بحر الکاهل میریزد . نشیب خلیج شامـــل آن قسمت از ایالات متحده است که آبها ی آن در خلیج مکسیکو میریزد .

سیستم مسی سی پی از سیستم ها ی بزرگترین دریا یی ایا لات متحده‌است .

سلسله جبا ل اپالاش در شر ق وراکی

در غرب قرار دارد . کشور امریکا پهناور و دارا ی اقلیم های مختلفه است .

تاریخ و حکو مت : در ســـال ۱٤٤۲ کرستو ف کو لمبس ملاح جینوا یی اجازه مسافر ت غربی را از ملکه ایزابل هسپانیه اخذ نمود . در سوم اگست همان سال وی باپنجاه و دو مرد و کشتی سانتا مـا ر یـا و دو کشتی دیگر که هر کدام حامل هژده مرد بود بجانب غر ب شتا فت درین سفرو سه سفر دیگر کولمبس مناطق کـیوبا ، هسپانیولا پورو توریکو ، جمیکا ، تریندادو امریکا ی جنوبی را کشف کرد . ودرسال ۱٥۰٦ وفا ت نمود . باین ترتیب راه‌سرزمین امریکا برای اروپائیان باز شد . بعد از آن کشور های مختلف اروپا یی بر منــاطق مختلف این سرزمین مسلط شدند . وانگلیس ها قسمت اعظم آنرا متصر ف گردیدند .

در سال ۱۷٦۳ انقلاب امریکا باعث‌حصول استقلال ایشان از انگلستان گردید و ملت مستقلی را بوجود آورد (٤ جولای ۱۷۷٦) قانون اساسی امریکا در ۱۷۸۷ به منصهٔ تطبیق گذاشته شد اولین رئیس‌جمهورامریکا جارج واشنگتن انتخاب گردید .

حکو مت امریکا را میتوان یك‌دیموکراسی مشروطه نامید . دو حزب مشهور سیاسی امریکا دیمو کرا ت و جمهوری خواه است. دو مجلس دارد یکی سنا و دیگر نمایندگان اعضای سنا برای شش سال‌و نماینده گان برای دوسال انتخاب میشو ند . کـانـدید های ریاست جمهور ی و معاون ریا ســت جمهوری یکسا ل پیش از انتخا بات‌ازطرف کنوانسیون ملی تعیین میشو ند .نمایندگان این کنوانسیون تحت شرایط بخصو صـــی انتخاب می گردد مثل اینکه باید دریـــن کنوانسیون از تما م ایالات به تنا سب‌نفوس آنها نمایندگی بعمل آید . انتخابا ت رئیس جمهوری هر چار سا ل یکبار اجراءمیشود.

در انتخابات عمو می رای دهـندگـــا ن مستقیما برای کاندیدان رئیس جمهور دلخواه خود رای مید هند . هر کاندید یکه اکثریت آراء یك ایالت را بدست آورد نمایــندهٔ همان ایا لتها در صور ت لزو مدرانتخابات نهایی حمایت میکند . در انتخابا ت نهایی نمایندگان واعضای سنا کـــه از ایا لا ت مختلف گرد آمده اند اشترا ك میمنا یندو کاندیکه اکثریت آراء ایشان را بدست‌آورد برای چار سا ل بحیث رئیس جمهورانتخاب میگردد . رئیس جمهور فعلی ریچاردنکسن است .

کانگرس امریکا اختیارا ت وسیع قانون گذاری را در کشور دارد .

منابع و صنایع : اضلاع متحدهٔ امریکــا از کشور های غنی جهان بوده چه از نگاه ذخایر معد نی وچه از نگاه زمین های‌زراعتی وچه از نگاه انکشا ف صنایع وفابریکات اهمیت بزرگی در جهان دارد .

تجار ت خار جی به پیمانه های وسیعی انکشا ف کرده است . جدید ترین وسایل حمل ونقل ، فابریکا ت صنایع فلزا ت ، موتر سازی وغیره وسایل تخنیکـــی زیاد انکشا ف یافته است . تولیدا ت زرا عتی ، گندم ، تنباکو مالداری و صنعت نفت‌ایالات متحده نهایت شهر ت دارد . گله های گاو، گوسفند واسپ مخصوصا در جنو ب‌بوفرت تربیه میشود . مرغداری انکشا ف زیادکرده است .

استخراج معادن طلا وغیره عواید هنگفتی دارد . صادرا ت امریکا در سراسر جها ن صور ت میگیرد . امریکا ی لاتین وجنوبی ، افریقا ، اروپا ، آسیا وغیره به پیمانه های وسیع با امریکا تجار ت دارند . واردا ت امریکا را نیز موادی از همین جاها تشکیل مید هد . پیشر فت تخنیکی وماشینی‌سریع است .

نساجی تولیدا ت زیادی دارد . صنعت تولید برق انکشا ف نموده است‌هواپیمایی وبحر یه تجار تی عواید زیادی بار می‌آورد. اکثر میوه جا ت در امریکا میروید وحاصل خوب دارد .

حبوبات وسبزیجات نیز بوفر ت پــیدا میشود .

معارف و مذهب : بیش از یك هــــزار پوهنتون وجود دارد . که در هر کدام‌شعبات اختصاصی زیاد دیگر ی دارند . عـــلاوتا پوهنتون های اختصا صی دیگر با مکاتب زیاد موجود است . معار ف به اندازه‌زیادی تعمیم یافته است .

معلمین به اندازهٔ کافی و در شقوق‌مختلف

اختصا صی موجود اند . تعلیما ت ابتدایی عام بوده موسسا ت وکود کستان هابه‌احوال اطفال در سنین قبل از مکتب رسید گـی میکنند .
دین عیسو ی عام بوده پرو تستا نت ها اکثریت نفوس را تشکیل مید هند .کاتولیك ها هم در ایالات متحده زندگی میکنند .

علاوتاً اضافه از پنج ملیون یهودان نیز در امریکا بسر میبرند .

ایتا لیا

پایتخت : روم.مساحت ۱۱۶۳۰۳ ــ مربع میل . نفوس : (نظر به تخمین حکو متی در ۱۹۶۸ : ۵۳۶٤۸۰۰۰ پرچم : سه پار چه عمودی سبز تاریك ، سفید وسر خ .واحد پولی : لیره (معادل هفت پول) .

شـرح : جمهوریت ایتالیه قطعه خـــاك طولانی را تشکیل مید هد که بشکل موزه در بحیرهٔ مدیترانه پیشر فته است . جزیره سیسلی در حدود دو میل دور تر از قسمت قدامی این موزه و بصور ت جداگا نه در مدیترانه واقع است .

ایتالیه در حدود ۷٦۰ میل طول و کمتر از ۲۲۰ میل عرض دارد . در شر ق آن بحیره ادریاتیك واقع است .

بطرف شمال شرق آن دریاچهٔ وینس در جنوب آن دریاچهٔ ایو نین بطر ف غرب در نصف شما لی آن دریاچهٔ جینوا ودر نصف جنوبی آن بحیره تر هینین واقع شده است. تقریباً به استقامت خط وسط ایتالیه درغرب جزیرهٔ ساردینا واقع شده است که‌ازسیسلی کوچکتر میباشد . ایتالیه توسط شاخه های آلپ از فرانسه سویس ،اطریش‌ویوگوسلایا جدا شده است . از مشهور تر ین قـــلـهٔ های اروپا مونت پلانك به ارتفاع ۱۵۷۸۰ فت در سرحد ایتالیه وفرانسه قرار داردکه که اخیراً تونل بزرگ و معروفی از قلب آن گذشته هر دو کشور ذریعه آن بهم‌ارتباط بیشتر پیدا کردند .

از دریا های مهم و حاصلخیز آن دریا ی پیاو ، ادج تیچینو وادا است . در دامنه‌های جنوبی آلپ دریا چه ها و بند های زیبا یی وجود دارد که اخیرا تونل بزرگ‌و معروفی از قلب دره های زیبا بوجود آمده است صفحات پوکه شامل مناطق پد مـــونت ، لومباردی ، امیلیاووینس میباشد از مرا کز فعالیت های زراعتی و صناعتی ایتالیه بشمار میرود . صنایع بیشتر ایتالیه در داخل‌سه ضلعی میلان ، تورین ، جینوا تمرکز کرده است . از همین ناحیه پائین تر دریا ی‌ارنو از بین تاکستان های سرسبز انگور عبور میکند ودریا ی تبراز بین شهر روم‌بجانب غرب عبور مینما ید .

سیسلی : ۹۹۲۷ میل مربع مسا حت و نزدیك به پنج ملیون نفوس دارد .

جزیرهٔ مثلثی است که آتش فشان های خاموش وفعال دارد . از زمان های قبل از تاریخ مردمان مدیترانه در آن بودوباش داشتند زمانی هم یکی از دولت ها ی قوی یونانی سیراکوس را پایتخت خود قرار داده بود . دولت روم سیسلی را از کار تاژ ها در ۲۱۵ قبل از میلاد متصر ف شد . قلهٔ بلند ترین سیسلی ۱۰۷۰۵ فت ارتفـــاع داشته و بنام قلهٔ اتنا معرو ف است که‌خود یك آتش فشان فعال میباشد .

پالرمو، کتانیا و مسینا از شهر ها ی مشهور آنست . از تولیدا ت سیسلی میوه از قبیل نارنج . لیمو ، گـــندم ،شرا ب گوگرد ، نمك وبادام است . گاو گوسفند و قاطر در آن تربیه میشود .

ساردینیا : ۹۲۸۳ مربع میل مسا حت و (٤ر۱) ملیون نفو س دارد . یك جـــزیره کوهستانی با معادن زغال سر ب و مســـ اســـت .

انگور . بادام و تنباکو به وفر ت پیدا میشود . گاو و گوسفند در ساردینیا تربیه میشود .

جزایر البا و کاپری : اولی به‌نسبت‌معادن آهن ، ماهیگیر ی وشراب سازی خودمشهور بوده ناپلیون در ان جابه تبعید بسر مـــی برد و دو می از نظر زیبا یی آب و هوا ی مناسب خود شهر ت دارد .

از بنادرمشهور ایتالیه جینوا ، ناپل ، وینس تریسته ، انکو نا و پالر مـــوا ست، آثار بزرگ تاریخی موزیم ها و کلیساهای زیبا ی ایتالیه سالانه بیش از بیست‌ملیون سیا ح را جلب میکند .

منابع و صنایع : مواد زراعتی عمدهٔ آن گندم ، لیمو ، کچالو ، جواری . وانگوراست اکثر میوه جات و سبزیجات ایتا لیه دربازار مشترك اروپا عرضه میشود . انگور بدرجهٔ اول ، بادام ، نارنج ، لیمو ، سیب وناك بدرجه بعدی وبوفرت پیدا میشود . دربعضی از مناطق ان برنج هم میروید . گاو ،گوسفند ،اسپ ، قاطر وبز در ایتالیه تربیه میشود. در ایتالیه شراب های مختلف النو عساخته میشود که شهر ت فروان دارد . مرمرسفید ورنگه هم پیدا میشود . در بعضی مناطق ان گاز طبیعی وجود دارد .

در ۱۹٦٤ ایتالیه بیش از دو هــزار و هفتصد مراکز برق آبی و هشتصد مرا کز برق حرراتی داشت که مجمو ع تو لـــید برق آنها به شصت و دو عشاریه هفت‌بلیون کیلو وات فی ساعت میرسد . ایتا لیه‌دارای فابریکات برق ذروی می باشد .

تولیدات اهن وفولاد ایتالیه سالانه بـــه بیشتر از ده ملیون تن میرسد ایتا لیه از مولدین بزرگ ماشین الات صناعتی‌وبرقی موتر ، آلات فولادی ، ماشین های تایپ ، بوت ، تکه باب وغیره بشمار میرود صنایع کیمیاوی ایتالیه در حا ل انکشا ف است .

تنباکو ، کاغذ و قطی سگرت از طر ف دولت انحصار میشود . کشتی های تجار تی ایتالیه از نگاه وزن محصو لات در جه اول بوده و در حدود چار هزار کشتی میباشد .

سیاحین نیز در واردات مالی دو لت کمك فوق العاده میکند .

تاریخ و حکو مت : بعد از اینکه ایتالیه برای قرون متما دی تقسیم شده واجزا ی آن را به ممالك دیگر ضم کرده بودندایتالیه جدید بعد از جنگ ۱۸۵۹ شرو ع به‌انکشاف نمود وان وقتی بود که ناحیه لمباردی تحت اداره شاه ایما نوئل دوم در آمد . بعدازآن مناطق مهم دیگر ی هم به ان ضم گردید .

اولین پار لمان ایتالیه در سا ل ۱۹۱٦ ایمانوئل را بحیث پادشاه ایتا لیه اعلا ن کرد . ایتالیه دو لت واتیکان را در سا ل ۱۹۲۹ بر سمیت شنا خـــت . در ۱۹۱۹ فاشیزم در ایتالیه ظهور کرد . موسو لینی شکل دکتاتور ایتا لیه را اختیار کـــرده تصاویب جامع ملل را نقض نموده با لا ی حبشه حمله و شامل محور بر لین وتوکیو گردید همچنان قشون خود را بفرانسه‌فرستاد تابمقابل هسپانیه بجنگند . در جنگ جهانی دوم با جرمنی همنوا گردید .

بعد از بین رفتن فاشیزم در ۱۹٤۳ایتالیه به جرمنی وجاپان اعلان جنگ داد و درفتح متحدین سهیم گشت در سا ل ۱۹٤٥موسو لینی در قریه دونگو اعدام گردید .

ایما نوئل سوم جای خود را به پسرش همبر ت دوم واگذاشت در ۱۹٤٦ بعد ازیك ریفرندم ایتا لیه جمهور ی گردید مجلس سنا ی ایتا لیه به نسبت یکنفر فی یکصدو شصت هزار نفوس برای مد ت پنج سا ل انتخاب میشود . پنج نفر از اعضا ی‌سنارا رئیس جمهور مادام العمر انتخاب می‌تواند .

مجلس وکلا یك نمایندهٔ از هر هشتاد هزار نفوس دارد که برای پنج سا ل‌انتخاب میشوند . القاب اشرا فیت دیگر رسمیت ندارد وتشکیل مجدد حزب فاشیزم ممنو ع اســـت .

ایتالیا عضو ناتو بوده در ۱۹٥٥ بعضویت ملل متحد در آمد .

معارف و مذهب : مذهب رسمی ایتا لیه رومن کاتو لیك است بیست و شش‌پوهنتون دولتی دارد .

دفاع : قوای دفاعی ایتالیه با عضو یـت ان مملکت در ناتو منظم تر و قوی شده و جدید ترین سلاح را بشمول راکت ها وغیره دارد .

ایتو پیا (حبشه)

پایتخت : ادیس‌ابابا . مسا حـــت : ۳۹۸۳۵۰ مربع میل بشمو ل ارتیر یانفوس: قـرار تخـمین مـلـل متحـد در ۱۹۶۸ ۲۳،۹۰۰،۰۰۰ پر چم : سه پارچهٔ ا فقی سبز ، زرد ، سرخ بانقش شیر در پارچهٔ زرد . واحد پولی : دالر حبشی معادل‌مجده افـغانـی .

شرح : کشور شاهی حبشه (ابی سینیا) يك مملكت كو هستا نی ایست واقع‌درشمال شرق افریقا که در شما ل شرق متصـــل است با اریتریا که به بحیرهٔ احمرمیرسد. در شرق باسو مالی لیند فرا نسو ی‌مجاورت دارد . و در شر ق ، جنوب شر قوجنوب ان سو مالیه ودر جنوب ان کینیا ودر غر ب ان سودان واقع است . از دریا های عمدهٔ ان دریای آبی ، بارو ، گب ، دیسه ،وابی، آواش های و جوبا است . اقلیم حاره و موسم بارا نی بین ما ها ی جون تاسپتمبر دارد .

منابع و صنایع : در حدود نود فیصـــد عواید زراعتی است . اما منابع صنا عـــتی مهم نیز دارد استفاده از قوه آب و بر ق تحت سروی قرار دارد .

زمین حاصلخیز و باران و افر باعث‌شده است زمین ها سالانه دو فصل بد هند.قهوه گندم ، جو ، ماش ، تنباکو و نیشکر مواد عمدهٔ زراعتی اند که بوفر ت تولید میگردند .

قهوه اعلی از ولایت کافا حاصل شده‌و نصف تجار ت خار جی آنرا تشکیل میدهد .

گاو ، گوسفند ، قاطر بز تربیه میشود اسپ های حبشی مشهور اند .

پوست حیوانا ت وتیل حبوبا ت صـــادر میکند . از معادن ان پلاتین ، طلا، نقره ، منگانیز ، قلعی ، مس ، پو تاس ، گوگرد، ونمك . معادن زغال وآهن کشف گردیده‌است تفحصا ت پترو ل جریا ن دارد . مخابرا ت رادیو یی وتیلفونی توسعه می یابد .

تاریخ و حکو مت : يك پادشاهی‌مشروطه است . نیاکان شان از قبایل حام ها وسام ها بودند .

در ۱۸۸۰ مورد حملهٔ ایتا لیه قرارگرفت که بعد تر اریتریارا بحیث مستعمرهٔ خـود در آورد در ۱۹۳۶ بدون اعلان حرب ایتالیه بر حبشه تاخت . در ۱۹۴۱ قوا ی‌بر تانو ی حبشه را آزاد ساخت . اغتشاش قبایـــل سو مالی در ۱۹۶۳ شرو ع گردید وسومالیه ادعای ملکیت ولایت (اوگادن) را نمود .

در ۱۹۵۵ قانون اساسی جدید حبشه به وجود آمد . مجلس سنا ی حبشه ۱۰۵ عضو دارد که برا ی مد ت‌شش‌سال‌انتصاب‌میگردند مجلس نمایندگان ان که در حدود ۲۵۰ نفر عضو دارد برای چارسال انتخاب میگردند.در ۱۹۶۶ امپرا طور به صدراعظم صلاحیت‌دادکه خودش کابینهٔ خود را تعین کند و ایـــن اختیاری بود کـــه تا انگـاه از امتیازا ت امپراطوری بود .

معارف ومذهب : کلتور حبشه تحت‌تاثیر یونان ومصر قرار گرفته است . عیسویت مذهب اکثریت را تشکیل مید هد.سراسقف کلیسا از طرف امپراطور انتخاب میگردد .

يك بر پنج نفوس را مسلمانان تشکیل داده اند یکتعداد پوهنځی ها بشمول‌پوهنتون ادیس ابابا وجود دارد زبان‌رسمی‌ان(امهاری) است .

دفاع : امپراطور قو ماندان عمو می‌قوای زمینی . هوایی وبحری است .

ایـــران

پایتخت : تهران

مساحت : ۶۲۷۰۰۰۰ میل مربع

نفوس : ۲۷۶۰۰ر۰۰۰ نفر

پرچم : سه پارچه افقی سبز . سفـید و سرخ که در قسمت سفید آن شیروخور شید طلایی نقش شده است .

واحد پولی . ریال (٧٦ ریال معادل یك دلار امریکایی است) .

شرح : ایران درشمال متصل ا ست بـا اتحاد شوروی و بحیره کسپین (مازندران) در شرق به افغانستان و پاکستان در جنوب با خلیج فارس و خلیج عمان ودر مغـر ب باعراق وترکیه سطح مرتفع شمالی آن‌حاوی سلسله جبال البرزدرشمال وکو هــــها ی زاگروس در جنوب است دو صحرا ی‌بزرگ تقریبا بیست‌و پنج فیصد مسا حت ایرا ن را اشغال کرده است .

میدانهای هوایی تهران . اصفهان .شیراز آبادان . زاهدان تبریز ومشهد مـیتوانند طیارا ت جت را بپذیرند . از بنادر مهــم آن بندر شاهپور . بندر پهلو ی . بنــدر خرمشهر . بندرشاه . بندر عباس .بندرماه شهر و خار ك میباشد .

خرابه های قدیم پرس پولیس‌در نزدیکی شیراز موقعیت دارد .

منابع و صنایع : جنگلات‌دردامان‌کوهـهای آن وجود دارد . معادن از قبیل .تیل.آهن . ذغال کك . مس . سرب . منگانیز . نیکل . کرم . گوگرد . مرمر سفید و کوبالت نیز وجود دارد .

ایران یکی از بزرگترین منابع نفت در شرق است . نفت توسط پنج پایپ لا ین عمده به آبادان متصل شده ودر آنجا تصفیه میشود . علاوه بر این در تهران وکرمانشاه نیز تصفیه خانه نفت هست .

زراعت از مشاغل اولی ایرانیان است . گندم . جو . جواری . برنج . میوه جا ت . پشم . تنباکو . ابریشم خام . نیشکر و پنبه از تولیدا ت مهم آنست .

بعضی از تولیدا ت ایرا نی مشهوراست در چندین شهر مهم ایران از قبیل کاشا ن. کرمان . همدان . قم . اراك تبریز . مشهد اصفهان وتهران قالین بافته میشود .

صادرا ت عمده ایران را پترو ل .پنبه .قالین . خاویار . خرما . میوه جات.سنگهای معدنی پوست وپشم . برنج ومــرمــر و مصنوعات صنعتی تشکیل میدهد .

ایران فابریکه های نساجی (پشمی .نخی .ابریشمی.) بو ت . شکر . سمنت‌پتروشیمی رنگ. روغن . شیشه . فولاد وانواع موتر دارد .

صنعت ماهیگیری در کاسپین وجود دارد.

شش بند جدیدا قوای برقی تولید میکند ویا در آبیاری سهم میگیر ند که عبار تند از . محمد رضا شاه پهلوی . امیر کـــبیر . شهبانو فرح . فرحناز . پهلوی . شهناز پهلوی وشاه اسماعیل .

تاریخ و حکومت

ایران یکی از ممالك کهن جهان است . ایرانیها از نژاد آریایی ها بوده واز شرق وارد ایران شده اند . در ٥٥٠ تا ٥٢٩ قبل از میلاد کورش کبیر پارسیها را متفق‌ساخت شهر بابل رافتح کرد و یهودیان را آزاد ساخت . دار یو ش اول بالای یو نا ن‌حمله کرد . از باسفورس گذشت ودر ٤٩٠ قبل از میلاد در جنگ بحری مراتون عقب‌نشینی کرد . در ٣٣٤ قبل از میلاد اسکندر مقدو نی با یران حمله کرد . بعد از آن به ترتیب پارتها وساسا نیها در ایران حکو مت‌کردند. عربها دین اسلام را با یران آوردند و تـا چند قرن بعد از آن سلطه دمشق و بغداد برآن مسلط بود .

دوران استقلال ایران باظهور سلسله‌های دیلمی ودیگر جنبش های محلی آغاز شدو فرهنگ کشور پیشر فت نمود . مغولها در سال ١٢١٩ میلادی و سپس در سا ل ١٣٧٠ تیمور لنگ بایران حمله ورشدند . ایران در عهد صفوی مقام مهم یافت و در وسط قرن ١٨ نادر افشار امپرا توری وسـیعی تشکیل داد که بعد از مرگ اوبجا نماند .

در سال ١٩٠٦ ایران صاحب یك قانون اساسی گردید . بنابر قانون اساسی‌حکومت ایران سلطنتی و مشروطه وبوسیله سه قوه اداره میشود . قوه مقننه که عبار ت ازمجلس شورایملی وسنا است مجلس شورا دارای ٢٢٠ نماینده و مجلــــس ســـنا دارا ی ٦٠نماینده است که ٣٠ نفر آنان انتخابی و ٣٠ نفر د یگر ا نتصابی‌میبا شد. قوه مجریه عبارتست از هیات دولت قوه قضائیه کـــه بنام ((داد گستری))اعمال افراد ملـــت رابا قوانین موضوعه تطبیق میدهد .

تمام قوانین باید به صحه شاهنشا ه ایران برسد . در سا ل١٩٤١ أعلیحضرت شاهنشا محمد رضا ءپهلوی زمام امورکشور

ایران رابدست گرفتند .

در سال ۱۹۵۱ مناقشاتی در مـــورد ملی ساختن صنعت نفت ایران بوجود آمدکه منتج به انسداد فابریکه تصفیه نفت آبادان در مقابل کمپنی ایرانی برتانوی شد .

پس از ملی شدن نفت در سال۱۹۵٤ شرکت‌ملی‌نفت ایران‌قراردادی‌باهشت‌کمپا نی نفت برتانوی .امریکائی .هالیند ی‌وفرانسوی برای مدت بیست وپنج سال با مضاء رساند وفابریکه سابق انگو لوا یرا نین را بکار انداخت .

قانون اصلا حات ارضی در ۱۹۶۲ به تصویب رسیدکه باساس آن دهاقین مالـــك زمین شدند .

معارف و مذهب : مذهب شیعه جعفر یه ، امامیه اکثریت دارد . تعلیمات ابتدا یـی اجباری است . تعلیما ت عالی در پو هنتون های تهران . شیراز .مشهد اصفهـــــان . تبریز . اهوازورضائیه میسر است .

در اکتبر ۱۹۶۲ سپاه دانش بوجود آمد که باساس آن فارغان مکاتب ثانوی در دهـات وقراء مصروف تدریس میشوند تا وقتیــ که مدت خدمت زیر پرچم آنها خاتمه‌بیابد.

خدمت زیر پرچم دوسال اجباری‌است.

ایران عضو پیمان سنتووعضوسازمان همکاری عمران منطقه ای (میان ایران ـپاکستان و ترکیه)است .

بار بادوس

پایتخت :ــ برج تاون .مساحت ۱۶۶ مربع میل . نفوس قرار تخمین ٦٨ ملل متحد ۲۵۳،۰۰۰ نفر : بیـر ق سه قطـــــــعه مساوی عمودی که در قطعه خارجی آن ابـی تیز ووسطی طلایی با یك سه شا خ ســیاه میباشد .واحدپولی :دالر غرب الهندی معادل سی افغانی .

بار بادوس کشور کو چکی است که در بحر اتلانتیك در منتها الیه قسمت شرقی‌غرب الهند واقع است و۱۶۶ مربع میل مساحت دارد.

این کشور بتاریخ ۳۰ نومبر ســـال ۱۹۶۶ آزادی واستقلال کـامل خـود را از برتانیه بدست‌آورد .بلندترین‌نقطهٔ‌بار بادوس کوه (هیلابی)است که ۱۱۱۵ فت ارتفـــاع دارد .

بار بادوس که معنی ریشدار و یا خار دار را میدهد .برای نخستین بار توسـط ملاحان پرتگالی واسپانوی به منطقهٔ مذکـور اطلاق شده است . عقیده براین‌است‌که‌چون‌در بار با د و س د رختان خار دا ر انجیر به پیمانهٔ زیاد موجود می‌باشد .شاید این‌تسمیه از همین جا نشأت نموده باشد .

یکی از کشتی های انگلیس بــرای نخستین بار در سال ۱۹۰۵ به جزیرهٔ بار بادوس مواصلت کرد .ومتعاقب آن پنـــاه گزینان انگلیسی در سال ۱۶۲۷ به جز یرهٔ مذکور سرازیر شدند . اکثر باشند گا ن بار بادوس سیاه پوستان هستند و زبان جزیره مذ کور ا نگلیسی میبا شد بار بادوس در سا ل ۱۹۶۱ آزادی داخلی خــود را از انگلیس بدست آورد .

شکر ،پنبه ،شیرهٔ قندوشیرهٔ نیشکراز محصولات مهم زراعتی باربادوس شمـــرده میشود .

صنعت ماهیگیری در این کشور خیلی زیاد انکشاف نموده است .

چون بار بادوس دارای سواحل زیباو قشنگ میباشد .از آن جهت صنعت توریزم رونق خوبی دارد . وهمه ساله یك تعدادزیاد توریست از نقاط مختلف جهان بکشورمذکور رومیاورد در کشور بار بادوس رویهمرفته در هر میل مربع ۱۵۰۶ نفر زند گی مینماید.

وبدین ترتیب از لحاظ کثرت نفـــوس بلند ترین مقام رادر جهان احراز مینماید .

مردم باربادوس عموماً از نعمت سـواد بر خوردار استند وصر ف کمتر ازیك فیصد بیسوادی در آنجا سراغ شده میتوا ند .

برازیل

پایتخت : برازیلیا. مساحت ۳،۲۸٦،٤۷۳ مربع میل نفوس (بقرار تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۸۸، ۲۰۹،۰۰۰ بیرق سبزبا۲۲ ستارهٔ سفید شکلی صلیب بروی دایرهٔ آبی کـه مرکز الماس طلائی نقش شده است .

واحد پولی ـ کروزیرو (معادل ۱۹افغانی)

شرح :ـ برازیل از نگاه وسعت وچه از نگاه نفوس از بزرگترین کشور های امریکای جنوبی است .در حدود ۲٦۷٦ میل بابحـر اطلس ساحل میسازد .

از طر ف شما ل محا ط است باونزو یلا و گیانا ی دنمار کی ، گیانا ی برتانو ی و گیانا ی فرانسو ی . ازطرف شرق متصل است با بحر اطلس واز جنوب با یوروگوی، ارجنتاین و پرا گوی . در غرب ان بولو یا، پیرو وکولمبیا واقع است در قسمت شمال آن مناطق جنگلی فوق العاده انبوه اما زو ن وجود دارد .

حوزهٔ امازون حاوی شبکه در یاها یی است که بیشتر قابل کشتی رانی مـیبا شـد ۲۷۳۱۸۰ میل از دریا ها ی برا زیل بصورت عمومی قابل کشتی رانی است . آبشـار معروف ایگواسیو که از عجا یب جهان است در سرحد یکی از ایا لات جنوبی برا زیل قرار دارد . هفتادو پنج فیصد تولـیدا ت زراعتی و هشتادفیصدتولیدات صناعتی برازیل در قسمت مرکز جنو بی ان که دارا ی آب وهوای مسا عد و منابع زیادی است صور ت میگیرد .

برازیلیا پایتخت جدید برازیل در ۱۹٦۰ افتتاح گردید . سابقا پایتخت ان ریود و جنیرو بود .

منابع و صنایع : معادن برازیل نها یت زیاد بوده اما نسبتا کمتر انکشا ف یا فته است . منگانیز ، آهن و مو ناز یت کـه منبع عمدهٔ (توریم) است بمـقادیر زیاد استخراج میشود .

تیل ، نکل ، کروم ، الماس صنعتی ، مس کوارتز ، تنگستن نیز وجود دارد .

بیش از پانزده ونیم ملیون کیلو وا ت برق تولید میکند . بیست و پنج فیصد کار گران برازیل مصرو ف صنایع نسا جی اند سالانه بیشتر از دو ملیون تن فولاد تهیه میکنند واز صنایع دیگران الو منیم، محصولات پترولی ، سمنت ، عرادجا ت و دواسا زی است . برازیل بزرگترین تولید کنندهٔ قهوهٔ در جهان است . همچنان در ۱۹٦۲ سو مین مملکت بزرگ تولید کننده شکر به حسا ب میرفت . کیله ، پنبه ، نارنج وغیره نیز به وفر ت میروید .

گاو های نوع بر همن هـندوسـتا ن در برازیل تربیه شده وبانژاد های مختلف آنجا آمیخته شده است .

بیشتر از پنجاه ملیون راس تخمین میشود. برنج قهوه چای وروغن نبا تی ازتولیدا ت مهم زراعتی ان است برازیل یگانه تو لید کننده موم کورنو یا است که در تو لید ریکارد های موسیقی وتولیدعایق برق و صدا بکار میرود .

تاریخ و حکو مت : (ونسنت یی پنزو ن) هسپانوی برای بار اول ساحل برازیل را در سال ۱۵۰۰ میلادی تصرف کرد .

کاشف اصلی آن (پیدروالوار نر کابرال) یك ملاح پرتکالی است برازیل بحیث مستعمرهٔ پرتکالی تازمانی قرار داشت که خاندان شاهی براگانکا که در ۱۸۰۷ از مقابل قشون ناپلیون متواری گشته بود حکو مت خود رادرریودو جنیرو انتقال داد (۱۸۰۸م) . به این اساس بر ازیل تحت اثر دوم خوای ششم شکل حکومت پادشاهی را گرفت .

بعد از باز گشت وی به پرتگال پسرش (پدر وی اول) آزادی برازیل را در سال ۱۸۲۲ اعلان کرد و خودش بحیث امپراطوران در امدامپرا طور دوم برازیل (پدر وی) دوم به اثر یك انقلاب از پا در آمده وجمهوریت ایالات متحد برازیل بوجود آمد .

برازيل متشكل از بيست و دو ايا لت يك علاقهٔ فدرال وچار ولايت است . در جنگ های اول ودو م جهانی برازيل با متحدين اشتراك داشت . در ١٩٤٦ منشـور ی در برازيل به امضاء رسيد كه باسا سـ ان برازيل از منابع نظامی خود به مقصد حملات استفاده نمی تواند وبحكومت برازيل قدرت بوجود آوردن تحولات اجتما عی واقتصا دی بخشيده شده است . همچنان به حكو مت حق داده شده تا عدالت اجتماعی را فراهم كرده سرمايه گذاری آزاد را با قيمت ها ی مهم كار از طرف كار گران آشتی بدهد و صنايع شخصی را كه به مفاد اجتما عیباشد تقويه نمايد اين منشور به حكو مت اجازه ميدهد احزابی را كه مخالف مفاد اجتماعی باشد منسوخ سازد . منشور به مرد وزن برازيلی كه به هژده سالگی رسيده باشند حق رای دادن را ميد هد رئيس جمـهور برازيل برای پنج سال انتخاب ميشود .

اعضای مجلس سنا برای هشت سا ل و اعضای مجلس نماينده گان برای چار سا ل انتخاب ميگردند .

تعديل قانون اساسی بـرازيل در ١٩٦١ صور ت گرفت برازيل شكل حكومت پارلمانی را دارد .

جنرال برانكو در ١٩٦٤ بعد از كولار ت كه توسط يك شورا ی عسكری سقو ط داده شد بحيث رئيس جمهور انتخاب گرديد او انتخابا ت شهری پارلمانی را شكل غـير مستقيم داد .

كانگرس برازيل در سوم اكتوبر ١٩٦٦ ارتر سيلوارا بحيث رئيس جمهور انتخا ب نمود ودر ١٥ مارچ ١٩٦٧ رسما كرسی را اشغال كرد .

معارف و مـذ هب : بصورت عمـو می يك مملكت كا تو ليكی است ا ما آ زادی مذهب تضمين شده است سی و دو پوهنتون رسمی وسه پو هنتون كاتو ليكی و چارصد وهشتاد وشش مو سسهٔ تعليمی عا لی د يـگر دا ر د .

تعليمات ابتدائی واجباری و را يگان است.

د فـا ع : تحت يك سيستم ا نتخا بی خدمت عسكری تمام مردان بين هجده تـا چهل و پنج سا لگی خد مت زير پر چم را می گذرا نند مدت خد مت يكسال و برا ی خد مت ا حتياط پنج سال ا ست .

برما

پايتخت : رنگو ن ، مساحـت ٢٦١٧٨٩ ميل مربع ، نفو س ٢٦،٣٨٩،٠٠٠ پر چـم: سرخ با علا مهٔ آ بی تاريك ستاره سفيد پنج ضلعی و در بين هر ضلع آن ستا ر ه های كو چك د يگر وجود دارد .

وا حد پو لی : كيات يعنی ١٠٠ پيا س معادل نه ا فغا نی .

شرح : جمهو ريت بر ما كه‌در جـنو ب حوزهٔ هند و چين قـرار دارد از طـر ف شما ل محا ط است با چين از شر ق باچين ولاوس و تا يلند از جنوب با خليج بنگا ل واز غرب با ا سا م هند ، پا كستان‌وخليج بنگال ، از كوه های شمال شرقی و شمال آن در يا هائی سرا ز ير ميشود كه وادی های قابل ر ها يشی را به و جود می‌آورد واز آنجمله مهمترين آن وادی د ر يـا ی ((ايرا وا د ی)) ا ست كه ا ين د ر يـا بطول ٩٠٠ ميل قابل كشتی را نی ميبا شد. از بنادر مهم آن رنگون كه در كنار جهيل ((مر تبان)) واقع است ميباشد .

منابع و صنا يع : سنگ های معد نی بو فرت يافت ميشود . پترول ، سر ب ، نقره ، تو نگستن ، جست و غيره ازمعادن مهم آ نست لعل ، يا قوت و سنگ يشم نقره. تو نگستن ، جست و غيره‌از معا دن آن از قسم اعلی ا ست .

از توليدات عمدهٔ آن‌برنج، پنبه ، جواری، تنباكو ، قلعی ، نقره و پتـرول ا ست . مصارف زيادی در مورد بهبود زراعت، منابع آب ، معدن ، بر ق و حمل و نقل صورت

می گیرد .

تاریخ و حکو مت : در قرون و سطــی برما یك دولت شا هی بودائی مـذ هب‌بود کــه‌در حدود ۱۵۱۲ عیسو ی تحت ا ثــر کمپنی هند شر قی بر تــا نوی آ مــد . انگلستان در ۱۸۲٤ کنترول بر مــای سفلی ودر ۱۸۸٤ کنترول بر مای علیا را بد ست گرفت و تا سا ل ۱۹۳۷ بحیث جزوی ازهند آنرا اداره میکرد . درین سال بر ما حکومت خود مختار در چو کات ممالك مشترك‌المنافع شد . در جنگ جهانی دوم تحت ا شغــا ل جاپان درا مد . در ۱۹٤۸ بحیث یك مملکت آزاد وخارج از چو کات مشترك ا لمنا فــع گردید ودر همان سال به عضو یت مــلــل متحد درا مد ا تحاد یهٔ بر ما از چندواحدیکه از مجموع چندین وا حد های کو چك بمیان آمده متشکل است . قا نون ا سا سی‌ایکه در ۱۹٤۷ به تصویب رسید ضامن دیـــن بودائی ، دارائی شخصی و ملی سا ختن بعضی از صنا یع بوده ا نحصار را ممنوع قرار مید هد . پا رلمان ا تحاد یه بر مــا عبارت از مجلس نما یندگان ا ست کـــه ۲۵۰ عضو دارد و برای چار سال انتخاب میگر دد و مجلس ملیت ها است که ۱۲۵ عضو دارد . ر ئیس جمهو ر بر ما برا ی مد پنج سال تو سط پارلمان ا نتخا ب میــر د د و تنها برای یك دوره د یــگــر انتخاب شده میتواند . در ۱۹٦۲ به ا ثر یك کود تای نظا می حکو مت از نوبرانداخته شده و جنرال نی وین لوی د رستیز بر ما یك حکو مت را بو جود آ ورد .

معارف و مذ هب : با شند گان بر مارا اساسا مغل هایی تشکیل مید هد که بــا تایلندی ها ، تبتی ها ، ملا یا یی ، چینی‌ها ودیگر با شند گان آ سیایی‌شرقی شبا هت دارند معهذا ا کثر بر ما یی ها به لسا ن بر ما یی حرف میز نند .

تعلیمات عالی در پو هنتون های رنگون ما ندالی و غیره مو جود ا ست . سیستم مکاتب دو لتی در ۱۹٤۸ در بر ما بوجــود آمد . مذ هب ر سمی آ نرا بو دایی‌تشکیل مید هد که نود فیصد مر دم پیروا نند .

د فــا ع : در ۱۹۵۱ خد مت عسکر ی اجباری برای مرد ها ی هجده تا چهل و شش سا له وزن های هجده تا سی‌وشش ساله تصویب شد متخصصین فنی در بین سنین هجده تا پنجاه وشش سا لگی بایبست خدمت عسکری خودرا بگذ را نند .

بلــجیم

پایتخت : برسلز ، مساحـت ۷۸۱ر ۱۱ میل مربع نفو س (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۹،٦۳۰،۰۰۰

پر چم : سه پارچهٔ ا فقی سیاه ، زرد وسرخ

واحد پو لی : فرا نك (معادل نود پول).

چهل میل میسازد .

شرح : درشمال غرب بادریا چهٔشما لی چهل‌میل میسازد شمال‌آن‌نیدرلند ، د ر شرق آن نیدر لند ، جر منی و لــکسمــبــو رك ودر جنوب غرب آن فرا نسه قرار دارد .

دریای (ماز) از فرا نسه تا نیدر لند در بلجیم شر قی ا متداد دارد .

شهر های برو سل ، بروژی ، گنت و انتو رپ از نگاه هنر و مهند سی شهر ت دارند از شهرهای صنعتی آن‌لیژوچار لیروی میبا شد .

منابع و صنا یع : یگانه معدن مهم بلجیم زغال سنگ است. بلجیم از ممالك مو لد مواد صنعتی است با آنهم زراعت‌وجنگلداری دران ا همیت دارد . از تو لیدات زراعتی آن گندم ، کچالو ، جو ، جو در و لبلبــو است . ا ز صنایع عمــدهٔ آن ا ستخرا ج معادن ، فــولاد سازی ، مــواد غــذا ئی ، مشروبات ، ما هیگیــری ، شیشه بــا ب ، برش ا لما س تهیه نسا جی و تو لید مواد کیمیاوی ا ست مر کز عمده تجارت الما س جهان در شهر ا نتو ر پ وا قع ا ست .

اقتصاد بلجیم بالا ی تجارت خا ر جی

آن استوار است در حدود چهل فیصد تولیدات خودرا بصورت عمومی و هفتاد و پنج فیصد فولاد و شبشه باب خودرا به خارج مملکت بفروش میرسانند .

تاریخ و حکومت : بلجیم یک تاریخ دوهزار ساله دارد . در ظرف این مدت رومنها ، فرانکها ، بورگندیها هسپانویها ، اطریشیها و فرانسویها بران حکومت کرده اند .

بعد از سقوط ناپلیون در ۱۸۱۵ بلجیم جزء نیدرلند شد . در ۱۸۳۰ باشندگان بلجیم جدائی خودرا از دنمارکیها تقاضا نمودند و در اکتوبر همین سال بلجیم بشکل یك مملکت شاهی مشروطه در آمد ولیوپولد اول بحیث پادشاه انتخاب شد. در ۱۹۱۵ جرمنی موافقتنامهٔ لندن را راجع به عدم تعرض به بلجیم نقض نمود و قشون آن وارد این مملکت شد بعد از جنگ اول جهانی موافقتنامه (ورسای) باعث انضمام ۳۸۲ میل مربع و بیشتر از ٦٤هزار نفوس به بلجیم شد .

در خلال جنگ عمومی لیوپولد دوم به جرمنی تسلیم گردید تا از خونریزی بیشتر جلوگیری نماید . هیئت کابینه وی به حکومت در حال تبعید در لندن ادامه دادند . اما با این هم بلجیم در زمان جنگ شدیدا خساره دید کلیساهای قدیمی و خانه های قدیمی زیادی در اکثر شهرهای آن به خرابه ها مبدل شد . کتابخانه پوهنتون لوبن که بیشتر از هزار کتاب داشت سوختانده شد و در حدود پنجاه هزار بلژیکی حیات شان را از دست دادند بعضی از آنها در کمپ های نازی ها تلف شدند در ۱۹۵۰ پنجاه وهفت فیصد مردم بلجیم بطرفداری لیوپالد سوم رای دادند اما به نسبت مخالفت های داخلی وی از شاهی کناره گرفت و پسرش بردوین اول پادشاه شد .

دربلجیم همه مردم باید رای بدهندوآنانیکه رای ندهند جریمه میشوند از ۱۹۵۰ بیعد زنان نیز رای میدهند .

پارلمان بلجیم متشکل از یك سنا است که نمایندگان آن قسما مستقیم و قسما غیر مستقیم برای چهارسال انتخاب‌میشوند تعداد کسانیکه بصورت مستقیم انتخاب میشوند مساوی نصف تعداد اعضای مجلس نمایندگان است نمایندگان مجلس اخیرالذکر نیز برای چارسال بصورت مستقیم بتناسب یك نماینده از هر چهل هزار نفوس انتخاب میگردند . در ۱۹٦٦ پال واندن بوینات صدر اعظم یك حکومت ائتلافی عیسوی سوسیالیست آزاد و مترقی گردید .

در ۱۹۵۷ بلجیم به اشتراك پنج کشور اروپائی دیگر در بازار مشترك شامل شد .

مذهب و معارف : نفوس بلجیم به دو دسته فلمنگ ها ووالون تقسیم میشوند . مذهب اکثریت را رومن کاتولیك تشکیل میدهد . چندین پوهنتون‌درشهر های گینت ، لیژ ، برسل و لوین‌ومکاتب زراعت ، تخنیك هنر وموسیقی وجود دارد . زبانهای رسمی مردم بلجیم را فرانسوی در جنوب و فلمش (یکنوع دنمارکی) در شمال و هردو زبان در برو کسل تشکیل میدهد .

دفاع : بلجیم عضو پیمان نظامی اتلانتیك شمالی است خدمت عسکری عام بوده خدمت داوطلبانه از هفده سالگی شروع میشود که پنج سال خدمت لازم دارد . بلند تر از هفده و کمتر از هجده ساله ، چارسال و بلند تر از هجده ساله سه سال خدمت عسکری انجام میدهند مدت معین لازمی خدمت اجباری‌دوازده‌ماه است . این اصل شامل حال منصبدارا ن احتیاط نمی باشد .

بلغاریا

پایتخت : صوفیه ، مساحت ۴۲۷۲۹ مربع میل ، نفوس بقرار تخمین ۱۹٦۸ ۸،۳۷۰،۰۰۰ **پرچم :** سه پارچه افقی سفید ، سبز ، سرخ با نشان جنگی‌دروسط . **واحد پولی :** لیو (معادل سی‌وشش

افغا نی) .
شرح : بلغاریا در شما ل محاط اســت بارومانیا ، درغرب با یو گو سلا و یــه ، در جنوب با یو نان ، در شرق با بحیر ه سیاه و در جنو ب شر ق با ترکیه ازبنادر مهم آن ورنا و بو ر گا ژ ا ست .
منابع و صنا یع : حبو بـات عمدهٔ آ ن گندم ، جـو و جـو ا ر ی ا ست . کچالو وبادنجان رو می هـم دران میـرو یـد . مملکت بصورت عمو می زراعتی ا ست ا ما تحت اقتصاد ملی پلان گذاری شده صنعتی میشود . فشار ز یادی بالای قوای بر قی، زغال ، ما شین باب ، فلزات ، نسا جی مواد سا ختما نی ، پوست آ شیای چر می و تیل اندا خته شده ا ست .
تجارت عمدهٔ آن با مما لك کمو نیستی صو رت میگیرد . صا د رات آن گنـدم ، سبزیجات ، مواد کیمیاوی ، نقره ، نساجی پوست باب ، فلزات ، سمنت و ما شین باب ا ست .
تاریخ و حکو مت : بلغاریا ی ها از نژاد سلاوها بوده در قرن هفتم میلادی دربلغاریا جا گزین شدند و در ۸٦۵ میلا دی پیر و مسیح گردیدند. در ۱۳۹۳م ترك ها بلغاریه را ا شغال کردند . در ۱۸۷۵ ودر ۱۸۷۸ بمقابل تر ك ها شو ر یـدند ودر ۱۹۰۱ بشکل پاد شا هی مستقل در آ مد . درجنگ اول با لقان و سیع شد اما در جنگ اول جهانی چند ا یالت خودرا از د ست دا د . درین جنگ باقوای محور کمك بـکر د .

میساق لوزین ۱۹۲٤ سر حد ترکیه را در غرب ادر یا نا پول تعیین کرد .
در جنگ دوم جهانی نیز تحت تا ثـیر بو ریس سوم پاد شاه بلغا ریه با قوا ی محوری پیوسته منا طق ز یادی ازبالقانا ت را متصرف گشت .

در ۱۹٤٦ آ راء عمومی شکل آنرا بــه جمهو ریت تبدیل کرد و کو کی دیمتریف رهبر حزب کمو نیست صدر اعظم آن شد قانون ا ساسی ۱۹٤۷ تنها یك شو ر ا ی ملی را که عا لیترین اورگان حکو مت ر ا تشکیل بد هد منظور کرد شورا ی مـلـی که برای مدت چار سال ا نتخاب میشودصدر هیئت ر ئیسه و صدر ا عظم را ا نتخا ب میکند . ذ خا یر و پس انداز های‌کارگران توسط دو لت حفا ظه میشود بلغا ریه د ر ۱۹۵۵ به عضو یت ملل متحد در آ مـد همچنان بلغا ریه عضو پکت وارسا ا ست .
معارف و مذ هب : زبان مردم رابلغاری تشکیل مید هد . تعلیمات ا ساسی ازهفت تاچار ده سا لگی ا جباری است . بیست‌و یك پو هنتون ومکا تب عالی دارد کـــه پوهنتون صو فیه نیز دران شا مل ا ست.
مذ هب آن اور تو داکس شر قی است.
بیشتر از هفت صدو پنجاه هزار مسلمان در بلغا ریه بسر میبر ند .
د فـا ع : ازهفده تاشصت‌وپنج‌سالگی خد مت عسکری برای مدت دو سال اجباری است .

بوتسو انا

پایتخت : گابرون ، مسا حت ۲۷۵٫۰۰۰ مربع میل نفو س به تخمین ۱۹٦۸ مـلـل متحد ٦۱۱٫۰۰۰ بیر ق آبی رو شن با یك فیتهٔ ا فقی سیاه حا شیه سفید در و سط .
وا حد پو لی: راند ا فریقای جنوبی معا دل شصت ا فغانی .
بو تسو انـا در ۳۰ سپتمبر ۱۹٦٦ ا ز تحت‌الحما یگی بر تا نیه آ زاد شد و د ر اکتو بر ۱۹٦۷ به عضو یت ملل متحددرآمد
بو تسوانا در مرکز ا فر یقای جنو بی واقع بوده و ا کثریت قاطع نفو س آ نرا سیاه پو ستان تشکیل مید هند . همسایگان آن جمهو ریت ا فریقای جنوبی ، افریقای جنوب غربی ورودیشیا میبا شند . در جنوب غرب ا ین کشور صحرای کالا هاری وا قع است . در شمال کشور دلدل زار ها وزمین

های زراعتی واقع است . در شرق کشو ر مراتع برای ما لداری و جود دارد . تولیدات گاو از صنا یع عمدهٔ آ نست و لی در اثر خشکسا لی پنجساله در ۱۹۶۷ به آن صدمه زیاد وارد آمد منابع و سیعی مس در کشور کشف گردیده ا ست .

تو ریزم در حال انکشاف است. شیرسیاه یال و غزال شکار میکنند .

عدهٔ ز یادی از مردمان بو تسوا نا د ر کشور ا فریقای جنو بی کار میکنند و مقدار زیاد تو لیدات گوشت آن هم به افریقا ی جنوبی بفروش میر سد . حکو مت انگلستان کمك های مادی قا بل ملا حظه ای به آ ن می نما ید .

در ۱۸۸۵ ا ین کشو ر که در سا بق بچوانا لیند نام داشت در ا ثر تقا ضا ی عده ای از سران آنکه مورد تنها جم مردمان بود در ایا لت ترا نسوال ا فریقای جنوبی واقع شده بو دند به تحت ا لحما یگی برتانیه در آ مد . در مارچ ۱۹۶۵ بر تا نیه به آن آزادی دا خلی داد ودر ۱۹۶۶ کاملا آزا د گردید .

قا نون ا ساسی بو تسوانا تبعیض نژادی را ممنوع قرار داده ا ست .

بو روندی

پایتخت : بو جو مبو را . مسا حت ۱۰۷۴۷ میل مربع . نفو س (بقرار تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) ۳،۴۰۶،۰۰۰ **پر چم :** دو مقطوعهٔ مایل . سا حهٔ سر خ در با لا وپائین سا حهٔ سبز در چپ و را ست . خوشهٔ گیاه بالای طبل در دایرهٔ سفید مرکزی

واحد پو لی : فرانك معادل پنجاه پول .

شر ح : مملکت پادشا هی بوروندوی یك قسمت از متصرفات قدیم بلجیم تحت ادارهٔ ملل متحد که بنام ر و ندا و بو روند ی یاد میشد در اول جولای ۱۹۶۲ پا به آزادی گذاشت در شما ل آن روندا در شرق آ ن تا نگا نیکا و د ر غرب آن غدیر تا نگا نیکا وجمهو ریت د یمو کرا تیك کا نگو وا قع ا ست .

قهوه از پیداوار وصادرات مهم آ نست مالداری و استفا ده ا ز پو ست حیوانات رواج ز یاد دا رد از بلجیم و ملل متحد کمك اخذ میدا رد عضو ملل متحد و مو سسهٔ کشور های ا فریقا یی ا ست. نصف نفوس آن عیسوی است . عدهٔ ز یا د با قیما ندهٔ نفوس خدائی را بنام ا یما نا می پر ستند .

کیروندی ، سوا هیلی و فرا نسوی ا ز زبان های معمو ل ا ست .

بـولـیو یا

پا یتخت : سو کر . مر کز حکو مت : لاپاز مساحت ۱۶۳ ، ۴۲۴میل مربع نفوس: (بقرار تخمین ۱۹۶۸م.م) ۴،۴۳۹،۰۰۰ ، ٤ پر چم : سه پارچه افقی سرخ، زرد ، سبز،

وا حد پو لی: پیسو (معادل چارافغانی).

شرح : از طرف غرب محا ط است بـه پیرو چلی . از طرف شمال و شرق بـه برازیل . در شرق آن پرا گوی و در جنوب آن ار جنتا ین مو قعیت دار ند . بو لیو یا در سطح مر تفع مر کز ی واقع بـوده سه قله بلند ترین امریکا دران قرار دارد. بیشتر از نصف نفو س آن را سرخ پوستان و سیزده فیصد آنرا سفید پو ستان تشکیل داده اند . از جهیل های مشهور آن تیتاکاکا است .

منابع و صنایع : هفتاد فیصد نفو س‌آن مصروف زراعت اند . تو لیدات آن کاکا و ، شکر ، قهوه ، جو ، برنج و رابر است.
استخراج معادن از صنا یع مهمتر آ ن است ذ خا یر بزرگ حلبی ، نقره ، مس، سرب ، جست ، سر مه بسموت ، طـلا ، آهن ، نمك بورات و چو نه دران و جو د دارد .
تولیدات حلبی جهان در بو لیو یاصورت میگیرد .

تاریخ و حکو مت : بو لیو یا که و قتی جزء ا مپرا طور قدیمی ((ا نکان)) بو د برای قرون متما دی تحت ا ثر هسپا نیـه قرار داشت تا و قتی که در ششم ا گست سال ۱۸۲۵ به آزادی نا یل آمد .
نام مملکت از سا یمن بو لیو ارناجی مشهور آن گر فته شده ا ست .
چار دهمین قانو ن اساسی بو لیـــو یا که در ۱۹٦۱ به تصویب ر سیده یك قوهٔ اجرائیه قوی ، ملی سا ختن معادن‌واصلاحات زراعتی را در مملکت تا مین میکند . ر ئیس جمهور برای مدت چا ر سال تو سط آ راء مستقیم و عمو می ا نتخاب میشود. مجلس سنای بو لیا یا شا مل ۲۷ عضو ا ست که برای شش سال خد مت‌میکنندویك سو م اعضاء در هر دو سال تجدید میشوند .
مجلس نما یند گان بو لیو یا ٦۸ عضو دارد که نصف اعضای آن در هردو سا ل تجدید میشو ند .
ر ئیس جمهـــو ر آ ن، د و کـــتـــو ر بازار ستنسورو که در ۱۹٦٤ برای سو مین بار ا نتخاب شده بود در نو مبر ٦٤ توسط يك گروپ به سر د گی جنرال ا ر تو نو بر طرف سا خته شد . در ماه جـو لا ی ۱۹٦٦ جنرال باری ینتو س ار تو نو طی انتخابات پا رلما نی بحیث ر ئیس جمهور انتخاب گرد ید طی ۱۹٦۷ منا قشات حکو مت با کمو نست ها ادا مه دا شت .
معار ف و مذهب : تعلیمات‌ابتدایی‌رایگان و اجباری است . بیسوادی اکابر که پنجاه و هشت فیصد تخمین میشد رو بکا هش است . هفت پو هنـتون دارد : مـذ هـب رومن کا تو لیك عمو میت دارد ، ادیان‌آزاد است . ز بان رسمی آن هسپا نوی‌است .
دفا ع : دورهٔ خد مت عسکر ی أجباری که در نزده سا لگی‌شروع میشود تطبیق میگردد .

بهو تان

پایتخت : تیمبو ، مساحت ، ۱٤۷ ، ۱۸ میل‌مربع نفوس قرار۱۹٦۸ حکومت۸۰۰،۰۰۰
بیرق : قطعه مثلثی نا ر نجی در بالا وقرمزی درپایان و يك پارچهٔ و تری دارای شکل اژدهای سبز در بین هردو قطعه .
وا حد پو لی : رو پیهٔ هندی معا د ل هشت ا فغا نی .
کشور پاد شا هی بهو تان يك مملکت نیمه مستقلی است که در منا طق شر قی هما لیا در بین تبت از طرف شمال و بنگال غربی واسام از طرف جنوب وا قع شد ه است در غرب آن ((سکیم)) قرار دارد .
پونا کا قلعـهٔ ا ست کـه بصورت طبیعی استحکام فوق ا لعاده ای دارد . باشندگان بهو تان مغل ها اندو به یکی از ا شکال مذ هب بودائی ا عتقاد دارند .
مشغو لیت عمدهٔ مردمان بهـو تـان ر ا زراعت تشکیل مید هد . تو لیدات عـمد هٔ آن عبارت از بر نج ، جواری ، تکه با ب مشك و نیل می باشد .
نایب ا لسلطنه بهو تان يك مهارا جـــا بنام جکمی دورجی وانـگ جـوك ا ست . یگانه ار تباط آن با خارج تو سط سر کی است که به هندو ستان میرود هند روابط خارجی آن را اداره میکند بقرار موا فـقـه ۱۹٤۹ هند به بهو تا ن سا لانه‌پنجصد هزار روپیهٔ هندی و حقوق ترا نسپورت از خا ك هند داده ا ست .

يك مجلس يكصدو سی عضوی دا ر د که مشاور حکو مت است .

در ا ین کشور مد نیت شروع شده است وبسر عت پیش میرود .

پارا گوی

پایتخت : ا سو نسیو ن ، مسا حت : ۱۵۷،۰۴۷ میل مربع نفوس (تـخمین۱۹٦۸ ملل متحد) ۲۳۱،۰۰۰ ، ۲ پـر چـم : سه پارچه ا فقی سرخ ، سفید ، آ بی د ر یك طرف پار چۀ سفید نشان جنگی جا نب دیگر آن یك شیر با یك جمله نقش است. (و یگا نه پر چم جهان ا ست که هردو طرف آن مختلف ا ست) .

واحد پو لی : گوارانی معا د ل سی‌پول.

شرح : یکی از دو مملکت محاط به خشکه امریکایی جنو بی ا ست در شمال آن‌بولیویا وبرازیل در شرق آن برازیل وار جنتا ین در جنوب آن ار جنتا ین و در غـرب آ ن ارجنتاین و بو لیا یا وا قع اند .

زمین آن برای مرا تع و زراعت نها یت آماده ا ست . کو های آن از جنگلات غـنی است یکی از منا طق بهترین جهان از نگاه آبیاری ا ست دریای پراگوی در حدود۱۸۰۰ میل قابل کشتی را نی ا ست سر و یس های منظم کشتی هااز بو ینس ا یر س و غیره شهر های نزد یك جریان دارد .

منابع و صنا یع : منا بع چوب پوشش فراوان است آ هن منگا نیزم و مس‌بوفرت وجود دارد ا ما ا ستحصال نشده ا ست در حدود هفتاد و پنج فیصد نفو س مصروف زراعت و ما لداری ا ند . جواری ، پنبه ، لوبیا ، تنبا کو ، میوه جات فا میل نار نج زیاد میرو ید . صادرات عمده آن گو شت گاو و د یگر مواد غذائی است، پنبه و نخ، چوب ، پو ست حیوا نات و تنبا کو نـیـز صادر میکند .

تاریخ و حکومت : در ۱۵۳۵ ازمستملکات هسپانیه گردید . در ۱۸۱۱ آزادی خودرا از هسپا نیه حا صل کرد . بعد از جنگ بـا برازیل ار جنتا ین و بورو گوی قـا نو ن اساسی دیمو کرا تیك خو د را در ۱۸۷۰ بتصویب ر سا نید در ۱۹٤۰ قـا نو ن اساسی آن تعدیل شد که بـا سا س آ ن انحصار مواد ا ستهلا کی از بین رفته قیم تثبیت گر دید .

کا نگرس آن‌یك جرگه‌ئی بوده هر عضو از۲۵۰۰۰ نفر نما یندگی میکند . بـجـا ی سنا یك مجلس دو لتی دارد ، ر ئیس‌جمهور که باید رومن کا تو لیك باشد برای پنج سال ا نتخاب میشود .

معارف و مذ هب : رومن کـا تو لـیك مذ هب عمده بوده د یگر مذاهب نیز آزادی دارند از هفت تا چهار ده سا لگی تعلیمات ابتدائی ا جباری ا ست .

زبان مردم هسپا نوی بوده ا ما ز بـان قدیمی سر خپو ستان بنام گوا را نی نیز استعمال میشود .

پاکستان

پایتخت : اسلام آباد .مساحت:۳٦۵،۵۲۹ نفوس قرار تخمین ٦۸م.م ۱۲۵،۰۰۰،۰۰۰ پرچم : پار چه سبزتاریك،باپارچۀ عمودی سفید نزدیك پایه به‌هلال‌وستاره‌پنج‌ضلعی‌سفید

واحد پو لی : رو پیه پا کستانی معادل هشت ا فغا نی .

شر ح : مشتمل بر دو سا حۀ شمـا ل غربی و شمال شر قی نیم قاره هندوستان است که در حدود هزار میل از هم‌دورافتاده اند در شمال و شمال غرب پا کستان غربی

پښتو نستان و ایران ، در جنوب شرق آن هندو ستا ن ، در جنو ب ان بحیرهٔ عر ب ودرشمال شرق آن منطقهٔ کشمیر وا قـــع است . مسا حت پا کستان شر قی ۵۴۵۰۱ میل مربع بوده متشکل از بنگال شرقیاست. در غرب و شمال آن هنـــدو ستـــان و د ر شرق آن بر ما و درجنوبخلیج بنگال واقع است . در پا کستان غربی هشتاد فیصد مردم مصروف زراعت اند . طو یلترین دریای پاکستان غربی سند است کهاز دامنه های هما لیا تا بحیرهٔ عرب ا متداد دارد .

دریا های د یگران را وی ، جهلم وچناب است که بطرف جنوب غرب جریان دارند .

در شمال ا ین منطقه کوه (کی دو) که دومین قلهٔ مر تفع جهان ا ست و ۲۸۲۵۰ فت ار تفاع دارد وا قع شده ا ست .

آب و هوای آن خشك بوده باران کمدارد تا بستان های آن بسیار گرم است. پاکستان شرقی د لتا های بزرگی دارد که در د هانه های در یا ها ی گنگا و برا هما پو تر ا جمنا در خلیج بنگال واقع شده اند .

در و قت مو نسون بیشتر از صد ا نچ باران دارد . پا یتخت جـدید پا کستا ن نزدیك راو لپندی جدید ا عمار گردیده .

منابع و صنا یع : برنج و گندم ، جو ، پنبه ، چای ، تنباکو ، نیشکر ا همیت عمده دارند گوگرد ، نمك ، زغال ، پترول، زغال، سرمه و سلیکا از معادن آن است. تو لید جوت پا کستان از همه ممالك بیشتر است. تکه های نخی از صا درات عمدهٔ آن بعد از جوت میبا شد . انساج پشمی ا بر یشمی سندی نیز در پا کستان غربی تو لـیـد میشود .

کود مصنو عی و ر نگها از تو لیداتدیگر آنست . د ر پا کستان شر قی چای ز یا د تر تو لید میگردد.

تاریخ و حکو مت : در تا ریخ پنج هزار سالهٔ نیم قارهٔ هند ا شتراك دارد . ا عرا ب در ۷۱۱ عیسوی بر هند هجوم آ وردند و دین ا سلام را رایج کردند . بعد از جنگ عمومی اول مسلما ن ها بحیث یك ا قلیت احسا س و جود نمودند ، در و قت خرو ج بر تا نوی هاازهند (اگست ۱۹۴۷) ساحهٔ ها ئیکه ا کثر یت مسلما ن دا شتندحکومت علیحده ای را بقسم دو مینیون در چو کا ت ممالك مشترك ا لمنا فع تشکیل دا دند .

محمد علی جناح او لین گور نر جنرال آن بود .

جنرال محمد ایو بخان بعد از استعفا ی سکندر میرزا در ۱۹۵۸ رو یکارآمد و د ر ۱۹۵۰ بحیث اولین ر ئیس جمهور منتخب حلف وفاداری یاد کرد . نا مبردهدرانتخابات بعدی نیز پیروز گردید . قا نون ا سا سی دوم پا کستان در ۱۹۶۲ تحت ا جراء قرار داده شد نظر باین قا نون حکو مت ر یاست جمهوری قدرت بیشتری را کسب کردپارلمان یك ا تا قهٔ فعلی پا کستان ۷۵ عضو ا ز پاکستان غر بی و ۷۵ عضو از پاکســتان شر قـــی و سه سه عضو مخصو صـــــی برای ز نان پا کستا ن شرقی و غر بیدارد. اصلا حات ارضی در ۱۹۵۹ شروع گردید.

در ۱۹۶۹ بعد از کناره گیریمحمدایوبخان از و ظیفهٔ ر یا ست جمهـوری ، جنـر ا ل محمد یحیی خان زمام امور را بد ستگرفت وحکومت نظا می را اعلام نمود .

معارف و مذ هب : در حدود هشتادفیصد مردم مسلمان اند . ده ملیون هندو ها و هفت صد هزار عیسو یان نیز دران بسر میبر ند .

پارسی ها و بودائی ها هم به تعد ا د کم دران مو جود اند تعلیمات ا بتدائیاجباری ورایگان ا ست .

ده پو هنتون دارد اردو و بنگا لی دربین السنه زیادی که در پـا کستان مـر و ج است بحیث ا لسنه ملی قبول گر دیدوزبان رسمی ا نگلیسی ا ست .

دفاع : قوای ز مینی ، هوائی و بحر ی دارد خد مت عسکری ا ختیاری است . عضو پیمان نظا می جنوب شر ق آسیـا یـعنی سیا تو است . همچنان عضو یت پیما ن نظا می مر کزی یعنی سنتو را دارد . بـــا تر کیه و ا مریکا پیمان های نظامی دفاعی د ا ر د .

پیمان های دیگر همکاری را نیز باامریکا ترکیه ، ایران و جمهو ریت مردم چینبامضا رسانیده است .

پانامه

پایتخت : پانامه ، مساحت ۲۹،۲۰۸ میل مربع ، نفوس : (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۰۰۰ ، ۳۷۲ ، ۱

پرچم : مستطیلی متشکل از چار پارچه سفید باستارهٔ آبی ، آبی،سفیدباستارهٔسرخ وسرخ است .

واحد پولی : بالبوا معادل چهل و پنج افغانی .

شرح : جمهوریت پانامه تنگنای‌پانامه را احتوا میکند و امریکای مرکزی را با جنوبی وصل میسازد .

۷٦۷ میل در شمال شرق کرابین ساحل دارد . در شرق و جنوب با کولمبیا درغرب وشمال با کوستاریکا سرحد داشته توسط منطقهٔ کانال پانامه بدو حصه تقسیم‌شده است .

منابع و صنایع : جنگلات انبوه دارد وچوب کاج را صادر میکند . تنها نصف زمین های حاصلخیز قابل زرع و کشت می باشد . مالداری رایج است . قهوه و برنج تولید میشود . از صادرات عمدهٔ آن کیله ، کاکاو ، شکر و سمنت است .

تجارت آن عمدتا با ایالات متحده‌صورت میگیرد .

تاریخ و حکومت : در ۱۵۰۱ هسپانیه ساحل آنرا کشف کرد . در ۱۸۲۱ هسپانیه پانامه را به کولمبیا تسلیم کرد از ۱۸۵۵ تا ۱۸۸۵ خود مختار بود . بعد ازان‌مستقیما توسط کولمبیا تحت اداره گرفته شد در ۱۹۰۳ به آزادی رسید . در همان سال پانامه اختیارات منطقه کانال را به ایالات متحده واگذار کرد ، قانون اساسی سوم پانامه در ۱۹٤٦ به تصویب رسید. شورای ملی (هر نماینده برای پانزده هزار نفر نفوس) برای چار سال‌انتخاب میشود .

در ۱۹٦٤ در مورد برافراشتن پرچم پانامه در منطقهٔ کانال اغتشاشاتی واقع شد .

در ۱۹٦۷ اضلاع متحدهٔ امریکا و پانامه سه قرار داد را تسوید کردند که به اساس آن حکومت امریکا تسلط خودرا برکانال پاناما به یك دستگاه مشترك امریکائی وپانامه یی واگذار شد . امکانات ساختمان یك کانال جدید مطالعه‌میگردید وامریکا امور دفاع نظامی کانال را به عهده میگرفت . این قرار داد ها هنوز توسط حکومت هردوکشور تصویب‌نگردیده است .

معارف و مذهب : مذهب رومن‌کاتولیك رایج بوده اما مذهب دیگر نیز وجود دارد . تعلیمات در بین سنین هفت تاپانزده سالگی اجباری است . زبان رسمی هسپانوی و استعمال آن اجباری است . پوهنتون ملی آن در شهر پانامه واقع است .

پرتگال

پایتخت : لزبن ، مساحت : ۳۵،۵۱۰ مربع میل ، نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۰۰۰ ، ۵۰۵ ، ۹

پرچم : پارچه های عمودی سبز ، سرخ با نقش سپر در مرکز .

واحد پولی : ایسکودو معادل یك‌افغانی وپنجاه پول .

شرح : قسمت غربی شبه جزیرهٔ ایبریا را در اروپا اشغال کرده است . در شرق و شمال‌محاط است به هسپانیه ودر جنوب وغرب آن بحر اطلس واقع‌شده است. دو جزیرهٔ متعلق آن بنام های از ورومادیرا

واقع بحر ا طلس شمالی نیز عین سیستم اداری پر تگال را دارند . پر تگـال یـك مملکت کو هستا نی است دو برسوم‌زمین‌زرع میگردد .

ا منابع و صنا یع : گندم ، جو ، جواری وبرنج از حبو بات عمدهٔ آن است ازتاکستان های آن انگور و شرا ب تو لید مـی‌شود. تیل ز یتون و میوه جات به کثرت مو جود است . نزده فیصد را جنگلات نشتر ، بلوط وکارك پو شا نده است .

معادن آن شا مل زغال ، سرب ، مس ، قلعی ، کا وو لین ، گـو گـرد ، لیتیم و تیتا نیم است . ازتو لیدات مهم صنا عتی آن تکه باب ، ظروف ، مواد کیمیاوی ، کاغذ وشیشه باب است . صادرا ت آن شا مـل کارك ، شراب ، ما هی قطی شده ، کشمش وغیره میبا شد .

پر تگال درسال ۱۹۶۵ در ا و لین سال پلان پنجسا له دوم ا نکشاف ا قتصا د ی خود قرار داشت . پلان اول به سیستم‌حمل ونقل و مخا برات آن ا نـکشاف و سیعی دارد .

تاریخ و حکو مت : در زما ن معرا ج فتوحات ا سلا می تحت نفو ذ عرب هابود . از قرن دواز د هم ببعد یك دولت مستقل شا هی بود . ا نقلاب ۱۹۱۰ با عث‌برقراری رژیم جمهوری گردید . قا نون ا سا سی جدید آن در ۱۹۳۳ با مرا جعه با آرا ء عمومی تدوین و چند ین مرا تبه تعدیـل گردید دو مجلس که هر کدام یکصدوبیست عضو دارد مو جود ا ست واعضای شورای ملی تو سط ا نتخا بات مستقیم رو سا ی فا میل بدون در نظر گر فتن جنس تعیین میشوند و شورای ملی مشوره داده و د ر موارد ا قتصادی و ا جتـما عی فعـا لیت میکند .

رئیس جمهور برای هفت سال ا نتخاب میشود . از ۱۹۵۹ ببعد طر یقهٔ ا نتخا ب عبارت از ا نتخاب تو سط نما یند گــا ن یعنی هردو مجلس و نما یندگان نــوا حی مختلفه پر تگال میبا شد از ۱۹۳٤ ببعـد حزب ا تحاد یهٔ ملی بر سر اقتدار ا ست .

معارف و مذ هب : رو من کا تو لـیك مذ هب ا سا سی پر تگال را تشکیل داده اما آزادی مذ هب و جـود دارد تعلیمـا ت ابتدائی اجباری ا ست . چار پو هنتون‌دارد موسسات تعلیمی مختلفه د یگر نیز ز یاد است که شا مل مکا تب فنی ، هنر ی و موسیقی نیز میبا شد .

دفاع : خد مت عسکری بین بیست تـا چهل و پنج سا لگی ا جباری ا ست‌بحریهٔ کوچك دارد ، قوای هوا ئی و ز مینی آ ن باتجهیزات عصری مجهز ا ست د ر جـنگ دوم جها نی با ا مریکا و ا نگلستان کمك کرد از اعضا ی موسس ناتو است .

متصر فات پر تگال :

انـگـو لا : هزار میل در ا متداد جنوبی کانگو با بحر سر حد میسازد . ادارهٔ آ ن توسط یك گور نر جنرال صورت میگیرد که اختیارات فوق ا لعاده دارد . یك شو را ی انتخابی تقنینی نیز دارد .

از ۱۵۷۵ ببعد به تصرف پر تگال درآمد. مسا حت انگو لا (٤٨٣٥١) میل مر بــع ونفوس آن ٤ر٩٣٦ ملیون ا ست که ا ز ین جمله تنها دو صد و پنجا ه هزار نـفـر اروپائی اند . پا یتخت آن لوانـدا نـا م دارد .

پیداوار مهم آن قهوه ، ا لما س، جواری، ما هی ، شکر ، پنبه ، حبو بات رو غـنی، عاج ، گاو ، تنباکو و را بر است .

از معادن مختلفه غنی ا ست طلا و نفت کشف گر دیده ا ست .

الکول ، تکه های نخی ، ما هی ، کاغذ ، بوت ، صا بون ، شکر و تنبا کو تو لید میکند .

موزا مبیق : از دماغهٔ دیلا کو تا ا تحاد افریقای جنو بی در شرق ا فریقا ا متدا د دارد (۲۹۷۷۳۱) میل مربع مساحت‌ونزدیك به هفت ملیون نفو س دارد پا یتخت آ ن لورینگو مارکیس نام دارد . پیداوار مهم آن سمنت ، آرد ، شکر ، پنبه ، کپره و مو م است معادن شا مل ذغال ، طلا ، نقره و یورانیم میبا شد .

جزایر د ماغه سبز : پانزده جزیره د ر اطلس شما لی میباشد سا حهٔ مجموعی آن بیشتر از ۲۰۱۵٤۹ است . قهوه ، ادویه ، پوست ، میوه و حبو بات دارد .

گینیا ی پرتگا ل : در ساحل غربی‌افریقا

بين سنيگال و گا يا نا يك مسا حت۱۳۹٤۸ ميل مربع و نفو س بيشتر از (۵٤۹۰۰۰) دارد .

صادرات عمدهٔ آن موم ، رو غنيات، عاج، پوست است . بندر مهم آن بيسو نام دارد.

جزاير سان توم و پر نسيپ : درخليج گينيا واقع و تحت ادارهٔ يك گور نر قرار دارد كمتر از شصت و چار هزار نفو س دارد . كاكاو ، قهوه ، كپره ، روغن نباتی و ننين از پيداوار آن ا ست .

ما كاو : در د ها نهٔ دريای كا نتو ن چين قرار داشته بيشتر از يك صدو پنجاه هزار نفو س دارد تجارت عمدهٔ آن با چين صورت ميگيرد .

تيمور پر تگال : جزيره تيمور وا قع درشمال ا سترا ليا جزيره كو چكی است كه كمی بيشتر از پنج صد هزار نفو س دارد قهوه ، كپره و موم از صادرات آن ا ست. پايتخت د يلی نام دارد .

پولیند

پايتخت : وارسا ، مسا حت ۱۲۰٦٦٤ ميل مربع نفو س قرار تخمين ٦٨ ملل متحد ۰۰۰ ، ۷ ۲۰ ، ۳۲ پرچم : دوپارچهٔ ا فقی سفيد و سرخ . واحدپو لی: (زلوتی) (٤ ز لو تی معادل ده ا فغا نی)

شرح : يك جمهو ريت‌كمو نيستی‌اروپای مركزی است . درشمال آن دريای با لتيك واتحاد شوروی در شرق آن ا تحاد شوروی درجنوب آن چكو سلوا كيا و در غرب آ ن المان غربی واقع است . دريا های وستولا، و(ادرا) از دريا های طو لا نی آن بوده توسط كانال (بيد كورچ) بهم و صل شده ا ند. از بنادر مهم آن گد ينيا و گرا نسك‌است.

منا بع و صنايـع : چهل و پنج فيصد نفوس مصروف زراعت اند .

گندم ، جو ، كچالو ، لبلبو و تنبـا كو ميرويد . نساجی ، مواد كيمياوی ، چـ و پ كاری و فلز كاری از صنايع مهم آن ا ست.

صنايع جديد آن مو تر سازی ، تراكتور سازی ، ما شين آلات ثقيل ، كشتی ساز ی وطياره سازی ا ست صنايع عمدهٔ آن ملی بوده و تحت ا قتصاد پلان گذاری شده كا ر ميكند .

از معادن غنی است . زغال ، نفت ، گاز طبيعی ، سرب ، گو گرد پو تاس و غير ه بكثرت و جود دارد .

تاريخ و حكو مت : تاريخ پو ليند ا ز ۱۹٦٦ شروع ميشود در طول قرون چارده الی هفد هم عيسوی از ممالك مقتدری بود . بعدتر در سالهای ۱۷۷۲ ـ ۱۷۹۳ ـ ۱۷۹۵ و ۱۹۳۹ بين پروس ، روسيه و استراليا و جرمنی تقسيم گـرديد . در جنگـ جهانی ا ول در معر ض تا خت و تـا ز قشون اطريشی و جر منی قرار گرفت و در ۱۹۱۸ اعلان آزادی آن تو سط ميثاق هـا ی ورسای و ريگا به ر سميت شنا خته شد . در ۱۹۳۹ آلمان نازی واتحاد شوروی بر ا ن تا ختند و پو ليند را بين خود تقسيم كردند. آلمان ها بالا خره خارج گر ديد ند و در انتخابات ۱۹٤۷ پو ليند تحت ر هبری‌كميته ملی آزادی پو ليند حكو مت جديدی دران رويكار آ مد وبعوض مساحت (٦۹۸٦۰) ميل مربع كه از خاك پو ليند به تصر ف اتحاد شوروی در آ مد ه بود. پو ليند تقريبا چهل هزار مربع‌ميل‌ازخا ك جرمنی را متصرف شد .

باساس قانون ا ساسی ۱۹۵۲ پو ليند بحيث يك جمهو ريت مردم در آ مد كـه اختيارات عمده آن بدست پا رلمان ميباشد واعضای پارلمان برای مدت چار سال‌توسط آراء سری ا نتخاب ميشوند . پا ر لـمـان آن كه بنام سيم ياد ميشود يك شو ر ا ی دولتی ويك شورای وزراء را انتخاب ميكند.

معارف و مذهب: تعلیمات را یگان و اجباری است هفت تا شش و سه تعلیمات عالی وجود دارد. پوهنتون های مشهور ان وارسا، لودز، تورن، پوزنان، کراکو، لوبین (وراکلا) اند مذهب عمدهٔ رومن کاتولیک است.

دفاع: عمر خدمت عسکری بین بیست وپنجاه سالگی قرار دارد. قوای بری، بحری وهوایی دارد.

پیرو

پایتخت: لیما. مساحت ۴۹۶۲۲۲ میل مربع نفوس ۱۲،۷۷۲،۰۰۰

پرچم سه پارچه عمودی سرخ، سفید، سرخ با نقش زرد در پارچهٔ سفید، واحد جنوبی واقع بوده درشمال ان ایکوادور در

شرح: در ساحل بحر الکاهل امریکای جنوبی واقع‌بوده در شمال‌ان ایکوادور در شمال شرق وشرق ان کولمبیا وبرازیل ودر جنوب شرق ان بولیویا قرار دارد. در قسمت جنوبی ترین‌ان جمهوریت چلی واقع است ۱۴۱۰ میل ساحل دارد. یکتعداد کوه های مرتفع دارد که‌ارتفاع آنها به بیشتر از بیست و دو هزار فت میرسد درحدود ۲۳۰۰ میل دریای امازون قابل کشتی رانی است شهر لیما پایتخت پیرو که بنام (شهر شاهان) یاد میشود از مراکز تجارتی بزرگ ان است کالا از بنادر مهم ان میباشد.

چند شهر پیرو اهمیت باستانی دارد.

منابع و صنایع: در حدود پنجاه و هشت فیصد مردم مصروف زراعت ومالداری اند که چهل وهفت فیصد صادرات پیرو را تهیه می کنند. پنبه از تولیدات مهم زراعتی پیرو است. پشم، پوست، شکر، قهوه، برنج، کچالو، جوو تنباکو نیز تولید میشود. جواری غذای عمدهٔ بومیان است. ماهیگیری از صنایع نهایت عمده بوده و پیرو از تهیه کنندگان درجه اول غذای ماهی جهان است کوه های ان مملو از معادن است ونادیم و مس بکثرت وجود دارد صنایع فولاد روبه انکشاف است.

صادرات عمدهٔ ان پنبه، محصولات ماهی، پترول خام و مشتقات ان، شکر، مس وآهن خام است.

ماشین باب و عراده جات را وارد میکند. تکه باب، مواد کیمیاوی و رنگها نیز از واردات پیرو است.

تاریخ و حکومت: قبل از تجاوز فرانسسکو پیزارو هسپانوی در ۱۵۲۲ سلطنت انکا متشکل از طرف بومی ها دوام داشت.

در ۱۵۳۳ فرانسسکو شاه بومی پیرو را که اتاهوالپا نام داشت مجبور ساخت اطاقی را مملو از طلا کند و بعد وی را کشته و بومی ها را به غلامی خود در آورد. در ۱۵۳۵ شهر لیما را بنا نهادودر۱۵۳۷ بندر کالاورا تشکیل کرد در ۱۵۴۱ پیزارو در هنگام جنگها با بومی ها ورقبای هسپانوی به قتل رسید.

بعد لیما بحیث مرکز وایسرا های هسپانوی باقی ماند تا اینکه در ۱۸۲۱ حوزه دوسان مارتین ارجنتایینی انراجزو خاک خود ساخت در ۱۸۲۴ هسپانیه‌آزادی پیرو را برسمیت شناخت. در ۱۹۳۳ قانون اساسی ان به تصویب رسید که بر حسب ان یك رئیس جمهور و دو معاون رئیس جمهور باساس آراء مستقیم برای شش سال انتخاب میشوند یك مجلس نمایندگان و یك سنا دارد که اعضاء اولی باید بیشتراز بیست وپنج ودومی‌بیشتر از سی و پنج سال عمرداشته باشند.

معارف و مذهب: از مذهب‌رومن‌کاتولیک حمایت میشود اما آزادی مذهب وجود دارد. چهل و هفت فیصد مردم را بومی هاوبقیه را سفید پوستان ویك فیصدی کم‌راچینایی ها سیاها ن وجاپانی ها تشکیل میدهد.

از ۷ تا ۱٤ سالگی تعلیما ت ابتدا یی هسپانو ی است .
رایگا ن واجبار ی است پو هنتو ن سان دفاع : دوسا ل خد مت فعا ل عسکر ی را
مارکوس از قدیم ترین پو هنتون ها ی نیم پنج سا ل در احتیا ط او ل ،وپنج سا ل در
کره غربی است . احتیاط دو م و بیست سال در گارد ملی
اجباری است قوا ی بحری وهوایی عصر ی
هشت پوهنتون دیگر دارد . لسا ن رسمی دارد .

تانزانیا

پایتخت : دارالسلام . مساحت مجمو عی ۵۸،۰۰۰ میل مربع . نفو س (بقرار تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد ٤،٦٦٠،۰۰۰ بیرق سه پارچه مایل سبز وسیاه وآبی که به تریشه های زرد از هم جدا شده اند .

واحد پولی : شلنگ تانزانیا یی معاد ل شش ونیم افغانی .

شرح : این جمهور یت متحده در سا ل ۱۹٦٤ بوجود آمد . جو لیو س نایر یر ی رئیس جمهور تانگا نیکا بحیث رئیس جمهور و عبید عما نی ر ئیس حکو مت ا ستقلا لی زنجبار بحیث معاون رئیس جمهور انتخا ب گردیدند .

باتناس این پیمان امور دفا عی و خار جه وخدما ت اجتما عی به حکومت مرکـــز ی دارالسلام تعلق گرفت اما هر دو حصه بحیث ساحه های جداگا نه با قی ماندند .

تانگانیکا در ۱۹٦۱ در جو کا ت مما لك مشتر ك المنافع به آزادی کامل خود رسید. پایتخت زنجبار شهر زنجبار است و نفو س ان سه صدو بیست هزار میباشد . یـك سلطنت تحت اداره برتانیه بود و جزیرة ای است که ا زسوا حل شرقی افریقا بیست و سه میل دور تر واقع شده است .

حدود تانگانیکا : در شما ل ان یو گنداوکینیا در شرق ان بحر هند در جنو ب ان موزمبیق ،ملاوی و زمبیا ودر غرب ان جمهوری کانگو قرار دارد .

تولیدا ت عمده ان را پنبه ، قهوه ، پوست حیوانا ت ، موم و عسل تشکیل میدهد .

الماس ، سرب ، طلا ، نمك تونگستن نیز از پیداواران است تاریخ تانگانیکانهایت قدیمی است و فوسیل های قبل التاریخ زیاد دران کشف شده است عرب ها در قر ن هشتم میلادی در ان پا گذاشتند . کاشفین هسپانوی وملا حان غربی در حدود ۱۵۰۰ میلادی در ان راه یافتند . در ۱۸۸۵ جرمن ها افریقا ی جرمنی شرقی را به شمـــو ل تانگانیا تشکیل دادند . بعد ازجنگ او ل انگلیس ها تحت نظار ت جامعة ملل ان را اداره میکردند . نفوس آنرا بیشتر (بانتوها) تشکیل میدهد ، ولی نفوس بیشتر زنجبار را مسلمانان تشکیل مید هند . از تولیدا ت بسیار مهم ان (میخك) وتیل ان است . در تاریخ زنجبار پرتگا لی ها سهم داشتند که برای دو قرن بران حکمرانی نموده ودرحوالی سال ۱۷۰۰ عیسو ی توسط اعـــراب ازان سر زمین رانده شدند در سال ۱۸۵٦ یك سلطنت مستقل شد و در ۱۸۹۰ تحت حمایة انگلستان در امد . تا اینکه در ۱۹٦۳ در داخل ممالك مشتر ك المنافع آزاد گردید و عضو ملل متحد شناخته شد و در ۲٦ اپریل ٦٤ با تانگانیکا متفق شده تانزانیا راتشکیل داد .

در ۱۹٦۷ حکو مت تانزانیا همه بانکها و اکثر صنایع را ملی ساخت . بعضـــی از صنایع را حکو مت کاملا تحت ادارة خود گرفت . علاوه برین حکو مت امر کرد بعد ازین تا جای ممکن زبان سوا حلی بجا ی زبان انگلیسی در امور رسمی استعما ل شود.

تایلیند

پایتخت : بنکاك . مسا حت : ۲۰۰۱۴۸ میل مربع نفوس قرار تخمین۱۹۶۸ ملل متحد ۰۰۰ ۳۳۶۹ پرچم پار چه های افقی برنگ سرخ ، سفید آبی ، سفید ، سر خ عر ض پارچه آبی دو چند دیگران .واحد پو لی : بات معادل دو افغانی و بیست و پنج پول.

شرح : کشور پادشا هی مشروطه‌تایلیند در جنوب شرق آسیا واقع بوده و محدود است به برما در شمال غرب و غرب ،لاوس در شمال ودر شرق ، کمبود یا در جنو ب شرق وخلیج سیام در جنوب و در شــر ق وهمچنان تاملایا امتداد دارد . بنکا ك یك شهر نهایت مودرن در جنو ب شر ق آسیا است .

منابع و صنایع : جنگـلات زیاد دارد . نودو یك فیصد نفو س ان مصرو ف زراعت است . زغال ، قلعی منگانیز ، تونگستن و سیما ب یافت میشود . از حبو با ت عمدهٔ ان برنج است که غذای اساسی مردم تایلیند را تشکیل داده و صادرا ت ان پنجاه فیصد اسعار خار جی را در مملکت جلب میکند . حبوبا ت دیگر دران به کثرت میروید . صنایع ایکه در ان سرمایه گذا ری خار جی تشویق میشود و جود دارد از قبیل بسته کاری موتر ، دوا سازی ،نساجی وسا مان برقی .

تاریخ و حکومت : کشور تا یلیند یکی از پادشا هی های قد یمی بوده از نظـــر مهند سی در زیبا یی خود شهر ت دارد در سال ۱۹۳۲ یك انقلاب بدو ن خونر یز ی دران صور ت گر فت اما رژیم شا هی‌تغییر نیافت تا اینکه در ۱۹۵۰ اعلیحضر ت‌فومیفون ادولات رسما پادشاه شده قانون اساسی دورهٔ انتقالی را در ۱۹۵۹ به وجود آورد و تا حا ل بر اسا س فرا مین‌شاهی حکو مت مینما ید قانون اساسی دایمی تا هنوز ساخته نشده است .

حکومت تایلیند چند بار تغییر کرد . در ۱۹۶۳ جنرا ل تانو م کیتی کاچوان‌صدراعظم شد . در ۱۹۶۷ اغتشاشا ت مربوط به دست چپ در کشور پیدا شد . طی همان سا ل در حدود چهل هزار عساکر امریکا یی که اکثر شان مربوط قوای هوایی بودنددرتایلیند مرکز داشتند . امریکا حملات هوا یی خودرا برویتنام شما لی قسما از میدان هایی که در تایلیند بهمین مقصد اعمار کرده است اجراء مینماید .

معارف ومذهب : تعلیما ت در بین سنین هشت ـ پانزده جبر ی است . پنج پوهنتون دارد که شامل پوهنخی های تر بیو ی و مکاتب حرفو ی است . زبان مردم (تا ی) است که از سانسکر ت مشتق شده است . مذهب مردم بودا یی است .

دفاع : قوای مسلح تایلیند به هشتادو پنج هزار نفر میرسد که شامل قوای‌پولیسی قوای عسکری قوای هوایی وقوا ی بحری است .

ترکیه

پایتخت : انقره . مسا حت : ۲۹۶۵۰۰ میل مربع . نفو س(تخمین ۱۹۶۸ ملل‌متحد): سی وسی ملیون ۵۳۹ هـــزار . بیر ق : هلال‌وستارهٔ پنج شاخهٔ سفید در زمـــــین سر خ رنگه .

واحد پولی لیره (صد پیاستر) معاد ل پنـج افغـــانـــی .

شرح : ترکیه که در ۱۹۲۳ شکل‌جمهوری گرفت هم در اروپا و هم در آسیا قراردارد در اروپا در شما ل ان بلغاریه ، در غرب

ان یونان وبحیره ایجه ودر شرق ان بحیره سیاه قرار دارد از ترکیه آسیا یی توسـط آبنای باسفورس جدا میشود . همچنان در غرب ان بحیرهٔ مرمره واردانیل که دربعضی حا ها از یك تا چارمیل وسعت دارد قرار دارد . ترکیه آسیا یی در غرب محاط است بابحیره ایجه در جنوب با بحیرهٔ ایجــه مدیترانه ، سوریه وعراق . در شما ل با بحیرهٔ سیاه ودر شرق با اتحاد شورروی و ایـــران .

ترکیه مرکزی یك سطح مرتفع بـــزرگ است که تابستان های گرم و خشك وزمستان های سرد وپر برف دارد در شما ل شرق وجنوب توسط کوها احاطه شده‌است .ازمیر از بنادر مهم آنست . سمسو ن ، ترا بزون وغیره ا زبنادر ترکی بحیرهٔ سیاه است .

منابع و صنایع : در حدود هفتادو هفت فیصد نفوس عواید زوا عتی دارند که‌توسط کاشت تنباکو ، حبوبا ت ، پنبه ، زیتو ن وتولید پشم ، ا بریشم ، ا نجیر ، هرقسم میوه . شکر و تریا ك برای مقاصد طـــبی بدست می آورند چهل ملیو ن جریب زمین ترکیه را جنگلات پوشانیده است .

ذخایر بزرگ زغال ، آهن ، مسس پترول وکروم موجود است وترکیه از بزرگتر ین مولد ین کرو م بحسا ب میرود .
سرب ، رنگ ، نقره ، سیماب ،کوگرد و غیره نیز وجود دارد .

اولین پلان پنجسالهٔ اقتصادی تر کیه در ۱۹۶۲ آغاز گردید که حاوی انکشا فزراعت، صناعت ، معادن وغیره میباشد .

از تولیدا ت مهم ان تکه های ابریشمی . پشمی ونخی بوده ، آهن ،فولاد ، شکر،بوت آسباب د فتر ، ما هی قطی شده ، سمنت ، کاغذ . شیشه باب وغیره میباشد در تولید سلاح . در شرق مـــیانــه در جـــه او ل است صادرا ت ان را تنباکو ، پنبه ، میوه خشك ، آهن ،مس،موهیر ، حـــبوبا ت، حیوانا ت از قبیل گوسفند وگاو (کروم) و حبوبا ت روغنی تشکیل مید هد .

تاریخ : تا شرو ع جنگ جـهانی او ل امپرا طور ی عشمانی ترکیه‌شامل‌ترکیه‌اروپایی اناتولیه سوریه ، لبنان ، عرا ق ،اردن ، فلسطین عربستا ن ، یمن وجزایر بحیره ایجه بود .

درجنگ جهانی اول ترکیه با قوا ی محـــور پیوست وشکست ان باعث شد که بسیاری از سر زمین های ان از دست برود وسلطنت سقوط کند . در ۱۹۲۳ کما ل اتا تر کزعیم بزرگ ترکی بحیث اولین رئیس جمهورترکیه اعلان گردید ودر ۱۹۲٤ خلافت تر کی از بین رفت . قانون اساسی موجودهٔ ترکیه درسال ۱۹۶۱ به تصویب رسید طر فدار یك حکومت پار لمانی ملکی میباشد که حقوق بشر ی را حفاظه و خطاها ی قوای اجرائیه را مراقبت ویك پار لما ن دو اطاقه را تضمین‌نماید.
مجلس سنای ترکیه ۱۷۲ عضو و شورا ی ملی ان ٤٥٠ عضو دارد . رئیس جمهور تنها برای یك دورهٔ هفت ساله انتخاب میگردد .

رئیس جمهور فعلی جنرا ل جودت‌سونای است که در ۲۸ مارچ ۱۹۶۶ انتخا ب شد . ترکیه عضو پیما ن سنتو ناتو ، ملل متحد وشورا ی ارو پا میباشد .

معار ف و مذهب : مذهب و دو لت از همدیگر جدا اند . در حدود نودو هشـــت فیصد تر ك ها مسلما ن اند .

معار ف اجباری ورایگان است . پو هنتون های ترکیه عبار تند از پوهنتون‌های‌استامبول ،انقره ، از میروارض روم .

دفاع : خدمت عسکری اجبار ی است و ترکیه قوای زمینی زیادی به پیمان اطلس مید هد . بقرار موافقتنامهٔ ۱۹۵۳ تر کیه ، یونان و چکوسلوا کیا در پیمان دفاعی‌بالقان سهیم اند . پیما ن دفا عی دیگر ی‌راباامریکا در ۱۹۵۹ عقد نموده است .

ترینداد وتو باکو

پایتخت : پورت اف سپین ، مساحت ۱۹۷۹ مربع میل . نفوس تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد ۰۰۰ ، ۱۰۳۰۰ پرچم زمین‌سرخ باخط سیاه حاشیه سفید که‌ازگوشهٔ چپ بالایی جانب گوشهٔ راست پایین امتداد دارد واحد پولی‌دالر ترینداد‌وتوباکو معادل‌بیست وپنج افغانی .

ترینداد با مساحت ۱۹٦٤ مربع میل جنوبی ترین جزیره مجمع الجزایر غرب‌الهند است که تقریبا هفت میل بشمال شرق ونیزویلا واقع میباشد ودر ۱۴۹۸ توسط کولمبس کشف گردیده است . توباکوجزیرهٔ کوچك دارای مساحت ۱۱٦ مربع میل به بیست ملی شمال شرق ترینداد واقع است ترینداد وتو باکو در ۱۸۰۲ تحت استعمار برتانیه بودند در ۱۹٦۲ به آزادی نایل آمدند . یك گورنر جنرال از مقام سلطنت برتانیه نمایندگی میکند . پارلمان‌ان‌مرکب از بیست‌و چهار نفر اعضاء سنا (که توسط گورنر جنرال تعیین می شوند)۳٦ نفر اعضای مجلس نمایندگان(که‌ازطرف مردم انتخاب میگردند) تشکیل گردیده‌است. مملکت مذکور عضو ملل متحد و مما لك مشترك المنافع است .

تجارت واردات قوی از انگلستان دارد . صادرات ان اکثر به امریکا میرود از صادرات ان پترول ، شکر ، قیر ، مشروبات ، کاکاو ، قهوه کیله ، لیمو ، سمنت وغیره میباشد . توریزم منبع مهم عایدات ان است .

نفوس ان مخلوط ٤٤ فیصد سیاهپوست ۳٦ فیصد هندی وبقیه لبنانی ،سوریایی، چینایی وسفید پوستان ، از نگاه مذهب ۳٦ فیصد رومن کاتولیك ، ۳٤ فیصد پروتستانت ، ۲۳ فیصدهند و ٦ فیصدمسلمان است .

تعلیمات ابتدایی وثانوی تا هجده‌سالگی رایگان است . یك یونیورستی وانستیتوت تخنیکی دارد .

ترینداد مدعی اختراع دستهٔ موزیك فولادی (آلات که از بیرل های تیل‌ساخته شده اند) غزل های کالیپسو ورقص لنمبومی باشد . توریزم یك منبع عمدهٔ عایدات‌ان است .

ترینداد عضو موسسهٔ ملل متحد ، مما لك مشترك المنافع و موسسهٔ کشور های امریکایی است .

توگو

پایتخت : لومه . مساحت : ۲۰٤۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) یك ملیون و هفتصدو بیست هزار .پرچم: پارچهٔ های افقی سبز وزرد با مربع‌سرخیکه در میان ان ستارهٔ سفید نقش است .واحد پولی : فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت توگو که در ۱۹٦۰ به آزادی رسید یك قسمت توگولیند جرمنی بود که در ۱۹۱٤ تسلیم شده و توسط فرانسه‌وزیر نظر ملل متحد در سال های ۱۹٤٦ الی ۱۹٦۰ اداره میشد . در قسمت سواحل‌غربی افریقا و در بین دلتای علیا در شمال داهومی در شرق بحر اطلس درجنوب وگانا در غرب واقع شده است . قانون اساسی ان که در ۱۹٦۱ تسوید گردید . یك رئیس جمهور و پارلمان یك اتاقی را که ٤٦ عضو دارد تصویب نمود در۱۹٦٦ یك معاهدهٔ دوستی وتجارتی باامریکاامضاء کرد .

تولیدات عمده ان قهوه ، کاکاو ، کپره و پنبه میباشد .

تونس

پایتخت : تونس . مساحت ۵۸۰۰۰ میل مربع . نفوس (تخمین ۱۹۶۸ ملل متحد) چهار ملیون و شش صدو شصت هزار پرچم : سرخ با یك هلال و یك ستارهٔ سرخ دریك دایرهٔ سفید . واحد پولی دینار معادل نود افغانی .

شرح : تونس یك تحت الحما یگی قد یم فرانسه که در ۱۹۵۷ به آزادی رسید. درساحل شمالی افریقا واقع شده است در شما ل و شرق ان بحیرهٔ مدیترانه در جنو ب شر ق ان لیبیا در جنوب ان صحرا ی اعظم و در غرب ان الجزایر واقع است . باشند گان اساسی ان را اعراب و بر بر ها تشکیل مید هند.

منابع و صنایع : زراعت عمو میت دارد . مالداری زیاد رواج دارد . خاك زرخیزان مقدار زیاد گندم ، جو خرما ، زیتون ، زرد آلو ، بادام، انجیر ، شفتالو، سبزیجات، شبدر ورشقه حاصل میدهد . فوسفور ، آهن سر ب و جست زیاد دارد .

از صنایع مهم ان قطی سازی ، تو لید کود مصنو عی ، قالین بافی ، کمپل بافی ، بوت دوزی و تولید مواد ساختما نی است. از صادرا ت مهم ان تیل زیتون ، شراب، آهن خام ، سر ب ، سنگ گو گرد و حبوبا ت است . پلان ده سالهٔ انکشا فی ان در ۱۹۶۲ آغاز گردیده است .

تاریخ و حکومت : تونس دولت بر بری قدیم که بعد تر توسط ترك ها اداره میشددر ۱۸۸۱ تحت تصرف فرانسه در آمد .

از ۱۹۴۷ — الی ۱۹۵٦ تدابیر خوداراديت گرفته شد ویك مجلس اساسی حبیب بورقبیه را که از اعضای حزب مقتدر تونس بود به حیث صدراعظم انتخاب نمود .

در ۱۹۵۷ همین مجلس رژیم جمهور ی را اعلان کرد . بقرار قانون اساسی تو نس رئیس جمهور برای پنج سال انتخاب میگردد.

اعضای شورا ی ملی هم برای پنج سال انتخاب میشوند . در انتخابا ت ملی ۱۹۵۹ حزب جبههٔ ملی تمام کرسی ها را اشغال کرد و حبیب بور قبیه بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید .

در ۱۹٦٤ تمام زمین های زراعتی خارجی ها ملی گردید . تونس عضوء ملل متحد وجامعهٔ عرب است .

معارف ومذهب : اکثریت نفوس رامسلمان ها تشکیل مید هند . در حدود یکصدوبیست هزار اروپایی وشصت و پنج هزار یهودی در تونس موجود است . **زبان ملی ورسمی** تونس عربی است . سیستم تعلیمی مخلوط فرانسوی واسلامی تعمیم می یابد . پوهنتون تونس در ۱۹٦۸ شامل پو هنتون اسلا می زیتو نیه و موسسهٔ تعلیما ت عا لـی شد .

دفاع : در ۱۹۵٦ یك اردوی ملی بوجود آمد هسته های قوای بحری وهوایی نیزبوجود آمده است .

جاپان

پایتخت : توکیو . مساحت : ۱۴۷۲٦میل مر بع ، نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) یك صد و یك ملیو ن و نود هزار

پرچم : آفتاب سرخ در زمین سفید. واحد پولی : ین معادل دوازده پول .

شرح : جاپان متشکل از چار جزیرهٔ عمدهٔ هانشو ، هوکائیدو ، کیو شو ، وشی کو میباشد جزایر جاپان در بحر آرام از اتحاد شوروی و کوریا توسط بحیره جاپان وتوسط بحر شرقی چین ازچین جداشده است.

درختم جنگ دوم جهانی جاپان مجبور شد متصرفا ت و تحت الحما یگی های خود را از قبیل منچوریا ، نصف جنوبی جزیرۀ سخا لین ، کوریل ، کوریا ، فارموسا ، جزایر مارشال و کارولین را از دست بدهد.

سواحل جاپان شکستگی های فراوان دارد. سلسله جبال سخالین در امتداد کو ها ی چینایی در شما ل جاپا ن بمشاهده میرسد وکو های آلپ جاپانی را میسازد در امتداد بحیرۀ جاپان بطر ف بحر الکاهل آتشفشان های عمده جاپان واقع شده است . کوه فوجی یاما بفاصلۀ شصت میل در غرب توکیو واقع بوده نهایت مخروطی ان بیشتر از دوازده هزار فت ارتفاع دارد از بنا در مهم ان شیکو گو ، کیوشو ، ناگویا واوساکا است . توکیو یکی از سه شهر بزرگتر ان بوده بیشتر از ده ملیون نفوس دارد .

قصر امپرا طوری جاپان در پنجاه جریب زمین در توکیو واقع است . میدان هوا یی بین المللی توکیو معروفتر ین میدان هوایی آسیا است . برج توکیو که ۱۰۸۹ فت طول دارد از فولاد برای نشرا ت رادیو تلویزیون ساخته شده است کاماکورا درسی میلی جنوب غرب توکیو جائیست که در ان مجسمه بزرگ برنجی بودا به ارتفاع ۴۲ فت قرار دارد که هفت قرن قبل از برنج ریخته شده است .

از جاهای مشهور دیگر جاپان مقبرۀ مذهبی توشو گو است که در (نیکو) قرار داشته ویك پار ك ملی بزرگی به مسا حت تقریبا یك لك جریب در اطرا ف ان قرار دارد . توکیو که مد ت هزار سال پایتخت جاپا ن بود معابد و مقابر بسیار متلون داشته که مراکز کلتوری جاپان است . یك تو نل ۲۱۳٤ میلی تحت البحر ی شاهرا هی را میسازد که سه شهر عمدۀ جاپان را به هم وصل میکند . در ۱۹٦٤ زلزلۀ مد هشی شهر تجارتی وصنا عتی نیگاما را از بین برد .

منابع و صنایع : بیشتر از نصف زمین های زراعتی بمقصد زرع برنج که غذا ی عمدۀ جاپا نی ها است بکار برده میشود . گندم ، جو ، کچالو ، تنباکو ، چای ،لوبیا، شفتالو ، ناك ، وسیب و انگور نیز تولید میشود .

معادن شامل طلا ، نقره ، مس ، سرب، جست ، کروم ، ارسنگ سفید ، ذغا ل گوگرد . نمك و پترو ل است . صنایع عمده ان تولید آهن وفولاد وسایل حمل و نقل ماشین باب ، آلات الکترو نیك ، کشتی سازی مواد کیمیاوی ، کود مصنو عی ، نساجی ، پنبه پشم ، ابریشم ، والیا ف مصنوعی ، چینی سازی و سامان چوبی است بیشتر از نودو دو دستگاه کشتی سازی دارد و از بزرگترین سازند گان کشتی جهان میبا شد بیشتر از ۱۲٤ ملیارد کیلوات فی ساعت برق تولید میکند صادرا ت عمدۀ ان پوشاکه باب ، صنایع فلزی ، بازیچه ها ، کود کیمیاوی ، کشتی ها ، ابریشم ، ماشین های دفتر کمره ها ، میکروسکوب ها ، دور بین ها و عرادجا ت است .

سیاحت وجلب سیا حین منبع بزرگ اسعار را تشکیل مید هد بیشتر از بیست تا سی فیصد تولیدا ت صادرا تی جاپا ن را ایالات متحدۀ امریکا خریداری میکند .

تاریخ و حکو مت : بروایت اساطیر جاپانی در ٦٦۰ قبل از میلاد مسیح امپرا طور ی جاپان توسط امپراطور جوموبنیان گذا شته شد . در ۱۸۸۹ میلادی قانون اساسی ان ترتیب یافت . در جنگ ۹۵ر۱۸۹٤ فارموسا را از چین گرفت درجنگ ۱۹۰٤ – ۱۹۰۵ با روسیه هر دو ملت تلفات زیادی رامتحمل گشتند و بحر یه روسیه کاملا از بین رفت جاپان در ۱۹۱۰ کوریا را جز و خا ك خود ساخت . در جنگ جهانی اول جاپا ن جرمن ها را از تسو شیما اخرا ج کرده متصرفا ت بحرالکاهل جرمنی را متصر ف شد . در ۱۹۳۱ منچوریا را اشغال کرد در ۱۹۳۲ با چین آغاز جنگ نمود که در اثر ان پیینگ و شانگها ی را تصر ف کرد . در ۱۹٤۱ با حمله بر (پرل هاربر) جنگ را با امریکا آغاز کرد . در ۱۹٤۵ بعد از استعما ل بمب اتو می به شهر های هیروشیما وناکاسا کی از طرف امریکا جاپان تسلیم گردید .باثر قانون اساسی جدید یکه در ۱۹٤۷ بتصویب رسید امپرا طور جاپا ن ۲۵۰ عضو دارد که برای شش سا ل از حقوق تقد س خودصرف

نظر کرد . مقام بزرگ قانون سازی به‌دایت مجلس بزرگ جاپان تفویض گردید .مجلس مشاور ین جاپا ن ۲۵۰ عضو دارد که برای شش سال انتخاب میشو ند .

مجلس نمایندگان ان ٤٦٧ عضو دا شسته برای مدت چار سا ل انتخاب می گردند . نظر به قانون اساسی دین و دو لت از هم مجزا اند . امپرا طور جاپان یکصدو بیست وچار مین عضو فامیل خود است که برتخت جلوس نموده است .

معارف و مذهب : دو مذهب عمدهٔ بودایی و شنتوئزم است همچنان تعداد کلیسا های عیسو ی نیز موجود است . تعلیما ت‌ابتدایی ومتوسط تا صنف نهم اجباری است . در حدود ۲٤٥ پوهنتون دارد .

زبان اساسی جاپانی بوده انگلیسی لسان تجار تی است که در مکاتب عالی تدریس میشود .

جمیکا

پایتخت : کنگستن . مساحت . ٤٤١١ مربــع میل . نفوس . یك مــلیون ونهصدو سیزده هزار ، پرچـم : سبز و سیاه بانشان صلیب طلایی مایل . واحد پو لی : پوند معادل یکصدو بیست وشش افغانی .

جمیکا در بحیرهٔ کارابیــن در نود میلــی جنوب کیو با واقع است و از بزرگتر ین‌و قیمت بها ترین مناطق غرب الهند برتانوی بشمار میرود سیا حین زیادی ازان‌دیدن‌میکند در ١٤٩٤ توسط کولمبس کشف گردید و تا ١٦٦٥ توسط هسپانیه اداره میشد بعد ازان به تصر ف انگلیسها در آمد . در ١٩٦٢ در

چوکات ممالك مشتر ك المنافع به آزا دی رسید. تولیدا ت عمده آن نیشکر ، قهوه ، کیله ، کاکاو ومیوه جا ت فامیل لیمو است. همچنان سیگار های مشهور میسازد .

چاد

پایتخت : فورت لامی مساحت : ٤٩٥٧٥٣ مربع میل ، نفوس (تخمین ١٩٦٨ حـکومت) چهـار ملیون ، پرچم قطعات عمودی آبـی، زرد وسرخ . واحد پولی فرانك معادل هجده پــول .

جمهوریت چاد سابق از اراضی تحــت تصر ف فرانسه در افریقا ی استوا یی بود که پنجصد میل به شما ل شرق خلیج گینی، پنجصدو پنجاه میل بجنوب مدیترانه وا قع واز طرف شما ل توسط لیبیا ، از شر ق توسط سودان از جنوب توسط جمهور یت افریقا ی مرکزی واز غرب توسط کامرو ن، نایجریا ونایجر محاط میباشد .

مردمان شمال چاد مسلمانند و حبشی‌های غیر مسلمان مرد مان جنوب آنرا تشکــیل مید هند مملکت کاملا زندگی دهاتی دارد و از جنوب بشمال ، جغرافیا ی آنرا منا طق جنگل زار ، مراتع وریگستان تشکیل‌میدهد. چاد بتاریخ ۱۱ اگست ١٩٦٠ به آزا دی‌کامل نایل گردید و در سپتامبر همان سا ل‌عضو ملل متحد شد چاد عضو جامعهٔ فرانسو ی است از صادرا ت عمدهٔ ان پنبه است .

چکوسلواکیا

پایتخت : پراك . مساحت : ۴۹۳۷۰میل مربع. نفوس چارده ملیون وسه‌صدو شصت‌و دو هزار .

پرچم : پارچه های افقی سفید و سرخ با یك مثلث آبی که از پایه تا نصف بیرق امتداد دارد واحد پولی کورونا (صد هیلر) معادل شش ونیم افغانی .

شرح : جمهوریت سوسیالیستی چکوسلواکیه در اروپای مرکزی واقع است . از طرف غرب و جنوب غرب محاط است با آلمان غربی ، از طرف شمال و شمال غرب با آلمان شرقی ، از طرف شمال وشمال شرق با پولیند واز جانب شرق با اتحاد شوروی ، در جنوب ان اطریش و مجارستان واقع اند .

دریای دانیوب آنرا از مجارستان جدا میسازد کو های کار پاتیان در شمال شرق وشرق ان واقع شده است .

جنگلات حاصلخیز بوهیمیا منبع شکار و چوب بوده در سرحد آلمان غربی واقع است .

منابع و صنایع : چکوسلواکیا منابع‌طبیعی خیلی غنی و سر شار دارد . یك سوم‌حصهٔ ان زراعتی است . لبلبو بکثرت میروید و ابجوی ان از شهر (پلزن) صادر میگردد . زغال ، آهن وتیل از معادن ان استخراج میگردد . رادیم ویورانیم ان مشهوراست. تجهیزات جنگی نیز ساخته میشود و مراکز مهم فولاد سازی دارد .

شیشه سازی وچینی سازی رواج عمده دارد . بوت ، طیاره های خفیف و غیره نیز تولید میکند .

تاریخ و حکومت : بوهیمیا ،موراویا و سلواکیا سه جز وامپراطوری بزرگ‌موراویا بود . در ۹۰۶ توسط ماگیار ها اشغال گردید بوهیمیا و موراویا بعد تر جز و امپراطوری مذهبی رومن کاتولیك گردید پراك تحت اثر شاهان بوهیمیایی در قرن چاردهم مرکز بزرگ کلتوری اروپای‌مرکزی بود . در بین سالهای ۱۹۱۸ و ۱۹۴۸ حوادث بسیاری در چکوسلوا کیا واقع شد که در اکثر آنها جرمن ها انگلیس ها فرانسوی ها وایتالوی ها ذیدخل بودند . از سال ۱۹۴۸ ببعد شکل یك جمهوریت‌سوسیالیستی را بخود گرفت که متشکل از دو ملت سلاو ها وچك ها است .

چك ها هشت ملیون وسلاوها چارملیون نفوس دارند علاوتا جرمن ها ، مجارستانی ها و اوکرائینی ها نیز در چکوسلواکیه‌بسر میبرند .

قانون اساسی موجودهٔ ان در ۱۹۶۰ به چکوسلواکیه شکل دولت مرکزی محکمی بخشید شورای ملی ان سه صد عضو دارد ویك مجلس ملی سلاویه نیز وجود دارد .

معارف ومذهب : در حدود هفتادو پنج فیصد مردم رومن کاتولیك اند . پوهنتون چك در پراك در ۱۳۴۸ افتتاح گردیده‌است پوهنتونهای زیادی دیگری نیز دارد زبان های رسمی چك وسلواکی اند .

دفاع : خدمت دوسالهٔ عسکری بین‌سنین بیست تا پنجاه اجباری است . قوای‌زمینی وهوایی مجهز دارد .

چلی

پایتخت : سانتیاگو . مساحت : ۲۸۶۳۹۶ میل مربع . نفوس . نه ملیون و ۳۵۱ هزار . پرچم : پارچه های افقی سفید وسرخ باستاره سفید در زمین آبی درقسمت علیای راست . واحد پولی : دسکو دومعادل نه افغانی .

شرح : در ساحل غربی‌امریکای جنوبی واقع است . بلند ترین قلهٔ امریکا (۲۳۰۸۱

فت) درین ناحیه واقع است همچنان یکتعداد جزایر بحر الکاهل را نیز در تصر ف دارد، طول ان ۲۶۲۰ میل و عرض وسطی ان یکصد میل است .

منابع و صنایع : زمین های لامز رو ع دشت های شما لی چلی معادن زیادی دارد، در حدود هفتاد وپنج فیصد صادرا ت چلی را معادن ان تشکیل مید هد . نایتر یت ، ایودین ، مس ، آهن ، زغال ، طلا ، نقره کوبا لت ، جست ، منگانیز ، بورا ت ، سیماب ، پترو ل ، نمك ، گوگرد ومرمر از معادن مهم آنست . زرا عت نیز اهمیت دارد . فارم های بزرگ لبنیا ت وجود دارد، گندم ، برنج ، جواری ، میوه جات وغیره به وفر ت زرع میشود لبلبو ، عراد جات ، نسا جی انکشا ف یافته است . تاکستان ها زیاد بوده . شراب یك قلم صادراتی را میسازد غیر از ین گوشت ، جو و میوه‌جات از اقلام صادرا تی است . میدان ها ی‌هوایی زیاد دارد در ۱۹۶۱ حکو مت پلان ده ساله انکشا ف اقتصا دی را به مصر ف‌چهل‌ملیارد دالراعلان نمود .

تاریخ و حکومت : در ۱۵۴۰ فتح چلی توسط هسپانیه تکمیل شد . آزادی ان در ۱۸ و ۱۸۱۰ حاصل گردید شهر های وا لپ ریزو در ۱۵۴۳ وسانتیاگو در ۱۵۴۱ تاسیس شدند . بقرار قانون اساسی رئیس جمهوران برای شش سال انتخا ب میشود . سنا تور ها کـه تعداد آن ۳۵ نفر اند برای‌هشت‌سال‌و نمایندگان که از هر ٤٥ هزار نفوس یکنفر نماینده گی می کند برای چهار سا ل انتخاب میشوند اکثریت نفوس هسپانو ی الا صل و یکعده هسپانـوی هـای مخلوط بـا سرخ پوستان اند . جرمنی الاصل هاو غیره مردمان اروپایی هم به تعداد کمتر ی موجود اند .

چلی عضو ملل متحد و موسسه کشور های امریکا یی می باشد .

معارف ومذهب : بین هفت تا پانـزده سالگی تعلیما ت اجبار ی و رایگا ن است. یکتعداد پوهنتـون که اکثر آن درسانتیاگو متمرکز اند . لسان هسپا نوی و مذهـب بیشتر رومن کاتو لیك است .

دفاع : از بیست تا چهل وپنج سا لگی خدمت عسکر ی اجبار ی است . قوای‌زمینی بحری وهوایی دارد که تجهیزا ت ان‌عصری میباشد .

۴ جمهوریت مردم چین

پایتخت – (پیکنگ). مساحت: ۳۷٤٦٤٥۳ مربع میل ، نفوس : (تخمین ۱۹۶۸ ملل‌متحد ۰۰۰ر۰۰۰ر۷۳۰) پرچم : سرخ باپنج ستاره واحد پولی یوان(معادل هجده افغانی)

منابع وصنایع: قبل از رژیم جدید چین به صورت‌عمومی یك‌مملکت‌زراعتی بود.ازجمله‌مواد زراعتی آن گندم، جو، جواری، ماش، حبوبات لوبیا وغیره است که درشمال‌بیشترمیروید. برنج، شکر و نیل از پیداوار مهم جنـوب چین است.

نباتات لیف‌دار ازقبیل جوت وغیره زیاد میروید. پنبه در حوالـی وادی دریای زرد بیشتر زرع میشود.

درغرب وجنوب زیادتر چای کشت میشود وحاصلات زیادی دارد صنعت ابریشم درچین تاریخ چهار هزار ساله دارد. حیوانات، گاو گوسفند بکثرت تربیه میشود. تولیدات چینی وشیشه باب رایج است از مهمترین پیداوار معدن آن زغال است. آهن، قلعی، سرمـه پطرول، تونگستن ونمك نیزمعادن بزرگی‌دارد.

قبل از سال ۱۹۵۹ قحطی های شدیدی درمملکت دیده میشد که از اثر سیلاب های مدهش بوجود آمده بود که بیشتر ازسه صد ملیون جـریب زمین را خساره مند ساخت با تطبیق مفکوره های‌جدید درساحات مختلف زراعتی و صناعتی تحولات بزرگی در سراسر چین بوجود آمد .با وجود خشکسالی وقحطی ایکه چین به‌آن‌مواجه گردید این کشور گام های بزرگی بجانب صناعتی شدن بـرداشته است .پروژه های تولید برق،سیستم های

جدید آبیاری، صنایع فولاد و غیره درتحکیم بنیه اقتصادی چین اهمیت بسزائی دارد. ازهمه مهم‌تراینکه چین در ساحهٔ اقتصادی از کثرت‌قوای بشری برخور دار است .

تاریخ و حکو مت : چین داری‌قدیمترین تاریخ است‌که تا۲۲۰۵ قبل از میلاد میرسد چندین هزار سال قبل راه ابریشم تاریخ قدیم چین را از راه افغانستان با غرب وصل می کرد .

درشروع تاریخ خود چین یك مملکت شاهی بود . در اوایل قرن بیست تحو لات بزرگی در سیستم حکو متی چین بمیان آمد .

در جنگها ی زیادی با جاپان حصه گرفت که بیشتر این جنگ ها را جاپان باخت .

اما بعد از شکست در جنگ جهانی دو م جاپان تمام مناطق اشغال شده را دو باره واگذار کرد . در ۱۹۴۵ انقلاب ها یی درچین بوقوع پیوست که در نتیجه ان حزب‌کمونست موفق گردید جنرا ل چانگ کایی شیك را بطر ف فارموسا براند وچین را اشغال‌نماید (۱۹۴۹) . رژیم موجودهٔ چین تحت قیاد ت ماوتس تونگ رهبر انقلاب ، چین را به بیست و دو ولایت بشمو ل فارموسا که‌ادعای مالکیت آنرا دارد تقسیم نموده است همچنین پنج ناحیهٔ مستقلی را اداره میکند که‌عبارتند از منگولیا ی داخلی ، سنگیانگ، تبت ، منچوریا و کوانتنگ . در اوا یل ۱۹۶۶ انقلاب کلتور ی در چین راه افتاد که تاکنون جریان دارد . وزیر دفاع لین پیاو بود .و ماوتس تونگ بزرگترین شخصیت جمهوریت چین شناخته میشود .

معار ف و مذهب : مجاهده برا ی رفع بیسوادی موفق است بیشتر ازپانزده‌پوهنتون چهل و هشت موسسا ت‌تعلیمی انجنیر ی وسی ویك دانشگاه زرا عتی دارد .

از مذاهب عمده چین بو دا یی است که زیادترین پیروا ن را دارد . کنفو سیونزم نیز شایع است (تاائوئزم) روش دینی‌دیگری است که بیشتر با تناسخ ارواح رابطه میگیرد و در بعضی حصص پیروا نی دارد . بیشتر از پنجاه ملیون مسلمانا ن در چین بسر میبرند عیسو یت نیز پیروان دارد .

داهومی

پایتخت : پور تونو مسا حت : ۴۳۴۸۳ مربع میل . نفو س : ۲۵۷۱۰۰۰ پرچم :یك پارچه عمودی سبز، دوپارچه افقی زردوسرخ واحد پولی: فرانك معادل هجده پول .

داهومی مستعمرهٔ فرانسه در افریقا ی غربی بود که بین نایجیر یا ، ولتا ی علیا، توگو وخلیج گینی واقع شده است به اساس قانون اساسی ۱۹۵۸ فرانسه داهو می در ۱۹۶۰ به آزادی کامل رسید ودرسپتامبر همان سا ل عضو ملل متحد شد و بانایجریا ولتای علیا و ساحل عاج یك اتحادیهٔ اقتصادی را بوجود آورده ، با فرانسه قرار داد های علیحده دارد .

رئیس جمهور وشورا ی ملی برا ی یك دوره پنج ساله انتخاب میشو ند . پیداوار عمدهٔ ان روغن نباتی ، خسته ، پنبه قهوه وتنباکو است .

دنمارك

پایتخت : کوپن هاگن .مساحت : ۱۶۶۱۹ میل مربع نفوس (به شمول جزایر فاروگرینلند) چار ملیون و ۸۷۰ هزار هفت .

پرچم : صلیب سفید در ز مین سر خ واحد پولی کرون معادل شش و نیم افغانی.

شرح : کشور پادشا هی دنمارك درشمال جرمنی که یگانه همسایهٔ ان مملکت درخشکه

است بطرف شمال در ميان بحيره بالتيك وبحيرهٔ شمال قرار دارد . مملكت متشكل از جلگه های كم ارتفاع است گرين لیند وجزيرهٔ فارو نيز جزو دنمارك ميباشند .

منابع و صنايع : در حدود بيست‌وپنج فيصد مردم ان زراعت پيشه اند . صادرات عمده ان مسكه و پنير است . ماهيگيرى در دنمارك اهميت بسزايى دارد . سيا حين نيز در واردات ملى دنمارك سهم دارند .

از صادرات ديگر ان ماشين آلات ، كشتى ها ، نساجى ، اثاث‌البيت و سامان آهنى و فولادى است .

اكثر مواد خام را وارد ميكند . سيستم موسسه كوپرا تيف مستهلكين در دنمارك در سال ۱۸٦٦ بنا يافته و امروز انكشاف زيادى نموده است . در حدود ۳۰٦ كشتى تجارتى دارد .

تاريخ وحكومت: تاريخ‌كهن وباستانى دارد اما شهر كوپن هاگن بصورت واقعى توسط اسقف السبالون (۱۱۲۸ – ۱۲۰۱) بنا نهاده شد .

وى در يكى از جزايردنمارك شهرى را براى دفاع از دزدان بحرى بنا نهاده كه هنوز هم اثار ان باقيست . قبر (هامليت) شهزاده دنمارکى كه داستان وى توسط شكسپير شاعر معروف انگليسى ابدى ساخته شده . در شهر السينور واقع است .

شاه و پارلمان مشترکا صلاحيت‌تقنينى دارند . قانون اساسى جديدى كه در ۱۹۵۳ به تصويب رسيد بزن ها اجازه ميدهد بر تخت دنمارك جلوس نمايد . به اساس اين قانون دنمارك پارلمان يك جرگه يى دارد كه ۱۷۹ عضو دارد . همچنين قانون اساسى جديد گرينلند را بحيث جزو كامل دنمارك ميشناسد . دنمارك موسسات‌كمك هاى اجتماعى ، بيمه صحى ، حقوق‌معيوبين وسالخورده‌گان وبيمه بيكارى دارد . بسه سالخورده گان ٦۷ ساله و بيوه ها حقوق داده ميشود .

معارف و مذهب : مذهب اساسى عيسوى لوترى است اما آزادى مذهب وجود دارد .

تعليمات اجبارى بوده شامل تعليمات حرفوى نيز ميباشد . چندين پوهنتون دارد كه مهمترين آنها پوهنتونهاى كوپن هاگن ارهوس و پوهنتون تخنيكى است . تربيه به سيستم شاگردى حرفه هاى‌مختلف قانونا رايج است دولت بيشتر از ۱۵۲۷ كتابخانه را تهيه ديده است .

دفاع : خدمت عسكرى بين سنين نزده و بيست‌و پنج اجبارى است . قواى برى ، بحرى وهوايى دارد . قواى امنيه شامل مردان وزنان است .

دومينيكا

پايتخت : سانتو دو منگو . مساحت : ۱۸۸۱٦ ميل مربع . نفوس ٤،۰۲۹،۰۰۰

پرچم : چار پارچهٔ مربعى يك‌در ميان سرخ وآبى با صليب سفيد . واحد پولى: پيسو معادل چهل و پنج افغانى .

شرح : دو برسه حصهٔ جزيرهٔ هسپانيولا را كه در ۱٤۹۲ توسط كولمبوس كشف گرديد) تشكيل ميدهد سرحد بين‌دومينيكا و (هايتى) كه در قسمت جنوبى ان واقع است ۲٤۱ ميل طول دارد . سواحل دومينكا ۹۷۹ ميل ميباشد . از جزاير بزرگيست كه در بين كيوبا و پورتوريكو واقع است ، شهر سنتا تو دومنگو كه در۱٤۹٦ بنا نهاده شده است از كهنه ترين شهر هاى نيم‌قارهٔ غربى به حساب ميرود و خاكستر كولمبوس در يك مقبر درين شهر وجود دارد .

منابع و صنايع : سر زمينى است حاصلخيز كه زراعت وتربيه حيوانات دران رونق زيادى دارد .

شكر ، كاكاو ، قهوه،تنباكو جوارى و ديگر حبوبات در ان به وفرت ميرويد . كيله نيز از صادرات‌عمده ان است گاو ، خوك ، اسپ ومرغ به زراعت رونق خاصى بخشيده است .

طلا ، مس ، آهن ، نمك ، تباشیر ومرمر از معادن ان است . تولیدا ت بزرگ ان شکـر ، شراب ، سمنـت ، تیـل نبـاتـی چاکلیت ، تنباکو ، نسا جی ، وسا ما ن چوبی میباشد زیادتر با ایا لات متحده‌امریکا روابط تجار تی دارد .

تاریخ و حکو مت : در ۱۷۹۵ هسپا نیه سانتو دو منگو را به فرانسه واگذار کرد .

در ۱۸۰۱ توسط رهبر ها یتی اشغا ل گردید . در ۱۸۰۲ و باز در ۱۸۲۱ تو سط هسپانیه اشغال شد و تعداد زیاد جمهوریت ها در دومینیکا برقرار شده و سقو طکردند. از ۱۸۲۲ تـا ۱۸٤٤ هایتی بران حکومت‌کرد. در ۱۸٤٤ جمهور یت تشکیل گردید . در ۱۹٤٤ توسط بحریهٔ امریکا یی اشغال گردید که در همین زمان یك حکو مت انتخابـــی جمهوریت رویکار امد . ولی استقرارحکومت تاکنون هم تثبیت نگردیده است .

بعد از انقلابا ت داخلی ٦٥ ـ٦٦ که طی ان هزارا ن دومینیکا یی بشمو ل یکتعداد عساکر امریکا که بنام حفظ جان امریکاییان به دومینیکا وارد شده بودند . انتخابا تروز اول جون ٦٦ بالا گویر را بریاست‌جمهوری آورد .

معار ف و مذهب : مذهب دو لتی موجود نبوده و آزادی مذهب وجود دارد . اماتقریبا تمام نفوس رومن کاتو لیك اند . تعلیما ت اجباری و رایگان است پو هنتون سـانتو دومنگو در ۱۵۳۸ تاسیس گردیده است .

دفاع : خدمت عسکر ی یکسا له وجبر ی است قوای متناسب بحر ی ، بری وهوا یی دارد .

روا ندا

پایتخت : کیگالی : مساحت بیشتر ازده هزار مربع میل . نفوس (تخمین ٦٨ حکومت ۳٤۰۵۰۰۰) .

پرچم : سرخ ، زرد وسبز در قطعا ت عمودی باحر ف (ر) سیاه در قطعهٔ زرد . واحد پولی فرانك معادل پنجاه پول .

جمهوریت رواندا بتاریخ اول جـولا ی ۱۹٦۲ به آزادی نایل شد . ازان بیشتر‌جزء رواندا اروند ی منطقه قیمو مت بلجـیم و ملل متحد بود . اروند ی که فعلا بـنا م سلطنت برو ندی یاد میشود باروا‌ندا یکجا آزاد گشت . رواندا در افریقا ی مر کزی شر قی واقع بوده از شما ل بایوگـندا از شرق با تانزانیا از غرب با جمهور یـت دیمو کراتیك کـانگـو (کـینشا سی) محـاط میباشد . نفوس بو می ان با هوتو هامیباشند که هشتاد فیصد نفوس را تشکیل میدهند. مردما ن واتو سی (اقایان قدیم شا ن) و با توانیز قسمت کلی نفوس باقیمانده راتشکیل مید هند .

مجلس مقننه ان که در ۱۹۵۰ تاسیس گردیده رواندا را بتاریخ ۲۸ جنور ی ۱۹٦۱ یك جمهوریت اعلام کرد . در سپتامبرهمان سال مردما ن رواندا سیستم شا هـی را گذاشتند . رواندا عضو ملل متحد است .

قهوه ، از صادرا ت عمدهٔ آنست . پنبه چای ، تنباکو ، مواشی و انوا ع چر م‌تولید میکنند . قلعی وطلا از معادن ان بشمارمیرود.

روما نیا

پایتخت : بخارست . مسا حت : ۹۱٦۹۹ مربع میل. نفوس (تخمین٦۸م،م) ۱۹،۷۲۱،۰۰۰

پرچم : سه قطعهٔ عمودی به رنگها ی آبی زرد ، سرخ با علامهٔ مخصوص در وسط .

واحد پولی : لیو معادل هشت افغانی .

شرح : رومانیا یکی از ممالك بالقان از

شمال با اتحاد شوروی ، از شر ق بایوکراین اتحاد شوروی مولد اویای اتحاد شورو ی‌و بحیرهٔ سیاه از جنوب با بلغاریا و از غرب با یوگوسلاو یا و هنگر ی محاط میباشد . دریای دانیوب قسما سرحد آنرا تشکـــیل مید هد و قسما هم در داخل خا ك رومانیا جریا ن دارد .

کـوه های کاربات در جنوب آن امتداد دارد .

منابع و صنایع : گر چه رو مانیا صنعتی ساخته شده است اما در حدود شصت فیصد نفوس ان به امور زرا عت و مالدار ی‌مصروف اند . صنایع ۵۷ فیصد اقتصاد مملکت را تشکیل مید هد . گند م ، جواری ، جو ، لبلبو ، انگور و میوه‌های‌دیگرتولید میکنند . پترو ل ، میتین خیلی‌خالص ، زغال ، آهن منگانیز ، کرو م، مس ،سر ب ، جست ، طلا ، نقره ، نمك وغیره‌ازمعادن غنی ان‌شمرده میشود . تولید پترو ل ان سالانه بیش از دوازده ملیون تن متریك میباشد .

تولید ماشین های زراعتی ، آلات‌تیل‌کشی و محصو لات کیمیا وی ، آرد سازی ،تقطیر و شرابسازی از منابع ان بشمار میرود . در ۱۹٦۵ قیمت صادرا ت رو مانیا بیشتر از واردا ت ان شد .

تاریخ و حکو مت : مردمان اصلی وبومی رومانیا صد ها سال‌قبل‌ازداسیای ها مـــی زیستند . سلطنت داسیا یی ها توسط روم از ۱۰۱ تا ۲۷٤ بعد میلاد مسیـح اشغـال گردید . چند ین سال‌ر ومانیاتحت تسـلط ترك ها بود که بعدا در ۱۸۵۹ با هم ملحق گردید ودوسال بعد در ۱۸٦۱ بنام رو مانیا در آمدند . پنج سال بعد خانواده هوهنزولرن سیگمار نگن شاهزاده ای را در راس‌حکومت قرار داد . در ۱۸۷۷ رومانیا از ترکیه آزادی گرفت ودر ۱۸۸۱ یك سلطنت واحد شناخته شد .

رومانیا از نگاه موقعیت خود در جنگهای زیاد کشانیده شده است با روسیه علیه‌ترکیه از ۱۸۷۷ ـ ۱۸۷۸ کمك کرد جر مـــنی و استریا ، هنگر ی آنرا در جنگ عمو می اول منـکوب ساخت . در ۱۹٤۰ قسمتی از اراضی خود را ازدست داد . در ۱۹٤۱ با آلما ن علیه اتحاد شوروی متحد شد.

در۱۹٤٤ با متحد ین پیو ست مایکل اول پادشاه رومانیا در ۱۹٤۷ در اثر فشارکمونزم مخلوع گردید .

قانون اساسی جدید ی مانند اتحادشوروی در ۱۹۵۲ تصویب شد .

در ۱۹٦۱ پرزید یم را با شورا ی‌دولت تعویض گردند . این شوری از اعضا ی اسامبلهٔ ملی انتخاب میشود درین اسا مبله برای هر چهل هزار نفر یکنفر انتخـــا ب میشود .

عدهٔ فعلی اعضای اسامبله ٤٦۵ نفرمیباشد که برای چار سال از روی یك لست عمومی انتخاب می شوند .

در سال ٦۵ رومانیا بجا ی جمهوریت مردم بنام جمهوریت سوسیا لیستی نامیده‌شد .

معارف ومذهب : تعلیما ت ابتدا یی‌تاسن هشت سا لگی اجبار ی است .

چار یونیورستی دارد . زبان رومانیا ریشه لاتین دارد و نفوذ زبان های فرانسو ی ، یونانی ، سلاوی وترکـی نیز در ان دیـده میشود .

آزادی مذهب رسما اعلام گردیده است کلیسا و دولت از همدیگر مجزا هستند .

دفاع : خدمت نظام عمو می و بین سنین ۲۱ و پنجاه جبر ی است مد ت خدمت‌برای دوسال است . رومانیا عضو ملل متحـد و اتحادیه وارسا است .

زمبیا

پایتخت : لوساکا . مساحت : ۲۹۰۵۸٦ مربـع میل . نفوس (تخمین ٦۸ ملل متحد) ٤،۰٦۵،۰۰۰ .

پرچم : سبز باعقاب نار نجـــی با لای قطعات سر خ ، سیاه ونار نجی در کنارهٔ راست پایین .

واحد پولی : پوند معادل یکصدو بیست افغانـــی .

جمهوریت زمبیا منطقهٔ تحت اداره برتانوی بنام رودیشیا ی شمالی بود . در مر کز افریقای جنو بی واقع است . بشما ل ان کانگو ، کینشا سی و تانزانیا به شر ق ان ملاوی (نیاسالند قد یم) و مـوزنـبـیـق (مستعمره پرتگالی) به جنوب‌ان‌رودیشیای جنوبی و بچوا نا لیند و به غرب ان افریقای غربی (منطقهٔ تحت قیمو مت افر یقا ی‌جنوبی) وانگولا مستعمرهٔ پرتگا لی واقع است .

اراضی فلات بلند دارای جنـگل های غیر انبوه بوده برای زراعت ومالداری هـــر دو مساعد است . از معدنیا ت غنی است .مس، جست ، کوبالت ، طلا ومنگانیز دارد . مس مهمترین معدن آنرا تشکیل میدهد و درجهان درجهٔ سوم را دارد .

از ۱۸۸۹ تا ۱۹۲٤ بنام رودیشیای‌شمالی تحت اشغال کمپنی افریقا ی جنو بی بود . از ان به بعد یك گورنر ، یك انجمن‌اجرائیه و بعد تر یك مجلس مقننه پیدا کرد .

قانون اساسی جدید در ۱۹٦٤ به انآزادی داخلی یك صدراعظم وکابینه داد . در ۲٤ اکتوبر ۱۹٦٥ یك جمهور یت آزاد وعضـــو ممالك مشتر ك المنافع گردید . اسامبلهٔ ملی ان دارا ی ۷٥ عضو انتخابی وپنج عضـــو انتصابی ذریعه رئیس جمهور میباشد . زمبیا عضو ملل متحد است . بعد اعلام آزا دی یك طرفهٔ رودیشیا مناسبا ت‌زمبیا با آنکشور خراب شد واستفاده ازخط آهن مشترك شان مورد مناقشه قرار گرفت . مس زمبیا را فعلا با طیارا ت از کشور خار ج می کنند وپترول را باطیاره به کشور وارد می نمایند .

ساحل عــاج

پایتخت : ابیجان : مسا حت ۱۲۸۷٥۲۰ مربع میل ، نفوس (تخمین ٦۸ ملل متحد ۰۰۰ر۱۰۰ ر ٤) پر چم : نارنجی سفـیـد وسبز در قطعات عمو دی . وا حد پـو لی فرانك معادل هجده پول جمهو ریت سا حل عاج سا بق از متصرفات فرانسه درافریقای غربی از شمال با مالی وولتای علیا از جنوب غربی باخلیج گینـی ، از شرق باگانا و از غرب با گینی و لا یبریـا محاط ا ست . آبیجان بندر عمده آن نیز است ساحل عاج درهفتـم اگست ۱۹٦۰ به آزادی رسیـد . در سپتا مبر همان سال عضو ملل مـتحد شد. اصولنامه اساسی فعلـی آن از ۱۹٦۰ به بعد بمیان آمده است . از جامعه فرانسوی به خوا هش خودش بیرون مانده و لی قرار داد های دو جا نبه بافرانسه دارد . ساحل عاج عضو شورا ی انتا نت است‌که‌در۱۹٥۹ تاسیس گردید و ا عضای د یگران دا هومی، نا یجر وولتای علیا میبا شد .

زراعت ، جنگلداری ، مالداری و تر بیه ما هی نود فیصد مردم را مشغول دا شته است . قهوه ، کاکا و وچوب های منطقهٔ حاره ، کیله ، پنبه ، بر نج ، تیل نبا تی نیز تو لید میکنند .

بیست فیصد نفوس آن مسلمان ، هجده فیصد عیسوی و باقی آن مسیحی است .

سا موای غربی

پایتخت : اپیا . مسا حت ۱۱۳۷ مر بع میل نفو س در ٦٥ یکصدو سی و یك‌هزار بیرق سرخ باربع حاشیهٔ چپ با لا یی به رنگ آبی در میان این ربع ستارهٔ سفید . واحد پو لی : پوند سا موای غربی تقریبا معادل شصت افغانی .

سا موای غربی که در اول جنوری۱۹۶۲ به آ زادی رسید مر کب از چهار جزیر ه است که در حدود ۲۶۰۰ میل به جنو ب غرب هاوایی در بحر محیط آرام ا فتا د ه است ، سا موای شر قی‌که مرکز آن پا گو پاگو نام دارد تحت ا ثر ا مریکا است .
سا موای غر بی از ۱۸۹۹ تا ۱۹۱٤ مستعمرهٔ آ لمان ها بوده باز نیو ز یلند آنرابدست آورده درسال ۱۹٤٥ اداره‌آن به ملل متحد و نیو ز یلند تعلق گرفت . در ۱۹۵۹ یك حکو مت ا نتخابی دا خلی و در ۱۹۶۲ آ زادی کا مل پیدا کرد . در ۶۷پول آن به سیستم ا عشاری تبدیل شد .
نفوس آن کا ملا پو لی نیشیایی هستند. محصولات عمدهٔ مردم ، ما هی ، کاکاوناریال کیله ، قهوه و غیره است .

سان مارینو

مساحت : ۲۳۰۵ مربع میل نفـو س (تخمین ملل متحد هجده هزار ، پر چم : قطعات افقی ابی و سفید .
شر ح : سان مارینـو خـورد تـر یـن جمهو ریت جهان به کنار کوه تیتا نو د ر اپنا ین ها نزدیك ریمینی درقلب ا یتا لیا واقع است . صنا یـع عـمدهٔ آن شراب ، منسو جات پشمی ، تیل ز یتون، پنیر ، مواشی و سنگ تـعمیـراتـی میبا شد . سان ما رینو ضرا بخانه و مسکوك علیحده دارد . هما نطور هم تکت های پستی آ ن علیحده ا ست و لی پـول ا یـتا لوی و واتیکانی بطور عموم در چلش مـیبا شد . سان ما رینو قر ضهٔ ملی ندارد .

تاریخ و حکو مت : جمهوریت‌سان‌مارینو مدعی است که قدیمترین دو لت اروپا یی میباشد ودر قرن چا رم میلادی بنا نها ده شده است .
معا هده دوستی آن با ا یتا لیا از ۱۸۹۷ به بعد اعتبار دارد . عضو محکمهٔ بین‌المللی است .
سان مارینو تو سط یك شورای عـا لی شصت عضوی اداره میشود که به آ ر ا ء عمومی ا نتخاب میشوند به دو عضو ا ین شوری حق‌اداره حکومت‌داده‌میشودولی‌عمر این حکومت فقط شش ماه است زن ها بر ا ی اولین بار درسال ۱۹٦٤ حق رای حا صل کرده اند .

سنگا پور

پا یتخت : سنگا پور مساحت : ۲۲۵ مربع میل . نفوس (تخمین ٦٨ ملل‌متحد) نزدیك به دو ملیون پر چم : قطعات افقی مساوی سرخ و سفید با هلال سفید وپنج ستاره در نیمهٔ چپ قطعه سرخ . واحدپولی دالر ملا یا ئی (مـعـادل پـانزده افغـانـی)
یك جزیره ۲۷ میل از شرق به غرب و ۱۵ میل ازشمال به جنوب به منتها ا لـیه جنوبی جزیره نمای ملا یا در جنوب شر ق آسیا واقع بوده‌وبتاریخ ۹ ــ اگست ۱۹۶۵ جدائی خودرا از ا تحادیهٔ ما لیز یا ا علام کرد . سنگا پور در سپتا مبر ۱۹۶۳باملایا، سراوك و صباح یکجا ا تحادیهٔ ما لیزیارا بوجود آ ورد ه بود .
جزیره نمای ملایا تو سط یك پل معلق ار تباط دارد . آ بنای کو چك سنگا پو ر آنرا از اندونیزیا جدا میسازد . شهرسنگاپور پنجمین بندر بزرگ دنیا ست واز تا ر یخ تا سیس خود در ۱۸۱۹ بزرگترین مر کز کشتی رانی در جنوب شرق آسیابوده است.

از صنا یع آن ذوب قلعی ، رابر با ب ، چوب باب و کشیتی سازی بشمار می آ ید. سنگاپور در جمله ممالك مشترك المنافع شامل بوده وازسپتامبر ٦٥ به بعدعضوملل متحد است .

سویز رلیند (سو یس)

پایتخت : برن ، مسا حت : ١٥ر٩٤١ مربع میل ، نفوس (تخمین ١٩٦٨ ملل متحد ٦،١٤٧،٠٠٠ بیر ق : صلیب سفید بالای ز مین سرخ . وا حـد پولی فرانك معا دل یاز ده ا فغانی .

شرح : جمهوریت فدرالی سویـزر لینـد در اروپا ی مر کزی واقع بود . تـو سط فـر ا نسه ، جر منـی ، ا ستـر یـا لیختنشتاین و ایتا لیا محـا ط میبا شد . کو هستا نی ترین مملکت ارو پا شمر ده میشود و آلپ ٦١ فیصد زمین آنرا احاطـه کرده است . مو نت روزا به ارتفاع١٥٢٠٣ فت بلند ترین قلهٔ آن میبا شد . دریا های راین، رون ودانیوب و پـوازان سر چشمـه میگیرند . شهر های عـمده آن زو ر یـخ با سل ، برن ، ژینوا ، لو زان و لو سرن میباشد .

منابع و صنا یع : منابع سر شار آبی سویزر لیند تو سط ٤٣١ فا بریکهٔ بر ق آبی مورد ا ستفاده قرار گرفته است ساعت سازی‌که تولیدات آن پنجاه فیصد تولیدات جهانی می‌باشد از عمد ه ترین صنا یع‌آنست ما شینها و آلات فلزی د قیق هم میسازد . البسهٔ نخی پشمی و ابریشمی ، محصولات آهن و فولاد و سا مان بر ق ،مواد کیمیاوی عطریات وادویه نیز تو لید و صادر میکند. پنیر ودیگر محصولات شیری ، گو شت ، میوه ، تنبا کو کچا لو و شراب نیز تولید میکند . سو یزر لیند از بزر گترین مراکز با نکی جهان ا ست . زیرافرانك از استقرار قیمت برخوردار است توریزم قسمت حیاتی عواید را تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : سو یزر لیند یـا هیلوا تیای قدیم یك ا تحاد یه مر کب از ٢٢ کا نتون ا ست در١٦٤٨ آزادی خودرا از ا مپرا طوری مذ هبی روم بدست آورده . در ١٨٤٨ کا نتون ها تحت یك قا نو ن اسا سی با هم متفق شدند و قسم عمد ۀ اداره هر کا نتون را به خود نگهدا شتند . یك پا رلمان دو اتاقـه قـوای تقنینی ر ا تشکیل مید هد . یك شورای دو لـتی که هر کانتون به‌آن دو نما ینده می فر ستند ویك شورای ملی دارای دو صد عضو قوه اجرا ئیه به شورا ی فدرا لی مر بوط است که ٧ عضو دارد .

رئیس جمهور از همین شورای ا نتخاب میشود و صرف برای یکسال ا جرای وظیفه نموده بالعموم پست ر یاست را به معاون خود وا گذار میشود . سو یزر لیند عضو هیچ گروپ نظامی نیست عضویت ملل متحد و ناتو را ندارد و لی در چند موسسه‌مربوط ملل‌متحد ازقبیل‌موسسه بین‌المللی‌کار وکارگر مو سسه صحی جهان ، یو نسکو ،موسسه خوراکه وزراعـت جـهان عضو یت دارد .

همچنان عضو افتـا (اتحـادیه تجـارت آزاد اروپائی) است . ژینـوا مر کـز عـده از موسسات بین ا لمللی و مو سسات‌مربوط ملل متحد میباشد .

معارف و مذ هب: تعلیمات ا بتدائی ا ز ١٨٧٤ به بعد را یگان واجباری بوده است هفت پو هنتون دارد ا کثریت مردمان ١٦ کا نتون جرمنی میدا نند . ا لسنه د یگر عبارت از فرا نسوی ، ا یتا لوی رومانش میباشد مر دمان سو یس از آزادی مطلـق مذ هبی بر خوردارند پنـجاه و دو فیصد نفو س پر و تستا نت و ٤٥ فیصد کاتولیك اند .

د فا ع : خد مت در ملیشیای مـلی اجباری است واز ٢٠ سالگی تا ٥٠ سالگی بر سو یس ها‌تحمیل میشوددوازده‌دیویزیون عسکر دارد که جمعاً به هفتصد هـزار بالغ میشود .

سودان

پایتخت : خر طوم . مساحت : ۹۶۷ر۵۰۰ مربع میل نفو س (تخمین ٦٨ ملل متحد) ۰۰۰ / ۷۷۰ / ١٤ پر چم : قطعات افقی آبی ، زرد و سبز ، وا حدپولی: پو ند سودانی معا دل یکصدو بیست افغانی:

شر ح : از متصر فات قدیمی مشترك مصر و ا نگلیس بوده سو دان در ا و ل جنوری ۱۹۵٦ جمهوریت را اعلام کرد. سودان از شمال به جمهو ریت عرب متحد، ازشرق به بحیره ا حمر و ایتو پیا ، ا ز جنوب به یوگندا ، گینیا و کانگو از غرب به جمهو ریت ا فر یقای‌مرکزی چادو لیبیا محاط ا ست .

نیل سفید از و سط مملکت بطر ف شمال در جریان ا ست و نیل آبی از کو ه های ایتو پیا سر چشمه گر فته به شما ل غرب به نقطهٔ ا تصال آن با نیل سفیدنزدیك خر طوم جریان‌دارد واز آنجا به شکل‌سین لاتین بنام نیل در وادی حلفا به جمهو ر یت عرب متحد دا خل میشود .

منابع و صنا یع : سودان مس ، طلا ، آهن ، نمك و ذخا یر د ست نا خورده د یگر دارد منبع عمدهٔ صمغ عر بی است . ا ر زن زیاد میرو ید و غذای اول مردم را تشکیل مید هد . پنبه از صادرات عمده آ نست انواع خورا که باب دارد .

تاریخ و حکو مت : حر کت مهدی د ر ۱۸۸٤– ۱۸۸٥ به شکست خر طوم منجر و مصر را مجبور سا خت از سودان خا رج شود . و تنها وادی حلفا و سوا کین ر ا نگهدارد . حر کت در و یشی بعدی را لارد کچنر در هم شکست این واقعه تو سط یك لشکر مشتر ك مصر و ا نگلیس بتاریخ ۲ سپتمبر ۱۸۹۸ وا قع شد د ر ۱۹۵۱ پا ر لمان مصر قرار داد ۱۸۹۸ و ۱۹۳٦ خودرا با بر طا نیه از بین برد و امکان این را فرا هم کرد که سو دا ن یك قانون ا ساسی علیحده داشته با شد . سودان بتاریخ اول جنوری ۱۹۵٦ آ زا دی کا مل خودرااعلام کرد .

در رای گیری ا پریل ، می ۱۹٦٥ فقط پنج ولایت عرب و مسلمان شمال حصه گرفتند و سه و لایت عیسوی جنو بی حصه نگرفته حکو مت بدان جهت هم بد ست مسلمین ا ست .

سودان عضو ملل متحد و جا معهٔ عر ب می‌باشد .

معارف و مذ هب : سا کنین سو دا ن عرب ها ، حبش ها و نو بیائی ها هستند که خون عرب و حبش را یکجا دارند . عرب ها و نو بیائی ها مسلما نند . سیستم معارف بدست حکو مت است در سا بق در جنوب تعلیم بد ست مسیحیون بو د . در خر طوم یك پو هنتون مو جود ا ست . عربی ز بان ملی است.

سوریه

پایتخت : دمشق ، مساحت : ۷۲۲۳٤ مربع میل . نفوس (تخمین ٦٨ ملل‌متحد) پنج ملیو ن و ۷۳۸ هزار پر چم : سه قطعهٔ افقی سرخ ، سفید و سیاه با سه ستا رهٔ سبز در و سط . وا حد پو لی پوندسوریه معادل پانزده ا فغانی .

شر ح : جمهو ریت سو ریه در شر ق میانه واقع واز شمال با تر کیه از شر ق باعراق واز جنوب بااردنیه‌وازغرب‌بااسرائیل (نام نهاد) لبنان و مدیترانه محاط است .

دریا های اورونتس و فراط ازان میگذرد . لطافیه بندر مهم آنست .

منابع و صنا یع : معا دن آن نسبتا کم است ولی تیل زیاد دارد . استفاده ازذخایر کم ا ست و لی کمپنی پترول عراق‌حق‌العبور وحق بندری مید هد . مصرو فیت عمده مردم زراعت و ما لداری است . پنبه ، گندم ، جو ، تنباکو ، میوه ها ی لیمو ئی ، زیتون، انگور تو لید میکند . صنایع آن شا مــل آرد ، تیل ها ، صا بون ، منسو جــا ت سمنت ، د باغی ، شیشه باب‌شکر ، بوت باب میباشد . از صا درات عمدهٔ آن پنبه، منسو جات و تنبا کو ا ست .

تاریخ و حکو مت : یکی از قد یم ترین ممالــك دنـیـا بـوده سوریـه امـروزی از امپراطور ی تر کی متشکل گردید در ۱۰ اگست ۱۹۲۰ سوریه یك واحد علیحده ر ا تشکیل داد . و بیست روز بعد ازان دوواحد سوریه و لبنان بزرگتر تشکیل واز ۱۹۲۰ تا ۱۹٤۱ تحت قیمو مت فرا نسه اداره‌میشد.

سوریه بحیث یك جمهـو ریت تو سط فرانسویان اعلام شد واز اول جنو ری۱٦٤٤ به آزادی ر سید و قوای فرانسوی بتاریخ ۱۷ـ ا پریل ۱۹٤٦ آنرا تخلیه نمود .

در فبـروری ۵۸ بـا مصر یـکـجـا شده جمهوریت عرب متحد را بمیان آ ورد و لی در ۳۰ سپتا مبر ۱۹٦۱ ـ ازان جدا شد رژیم بعث که ازان بعد روی کار آ مــد باپرو گرام جمال عبد ا لنا صر موا فـقت نکرد. در۱۹٦۵ اکثرصنایع‌راملی‌ساخت‌وسوریه عضو ملل متحد است .

معارف و مذ هب : نفو س آن بیشتـر مسلمان هستند و لی عیسو یان نیز ز یاد هستند عربی ز بان رسمی است در د مشق یك پو هنتون و مکاتب عالی زراعتی د ر سلیمیه وبکه ومکتب انجنیری درحلب دارد.

سو مالــیا

پایتخت : مـوگاد یشو ، مساحـت : ۲٤٦۲۰۱ مربع میل ، نفو س (تخمین ٦۸ ملــل متحـــد) دو ملـیـو ن و ۷٤۵ هزار

پرچم : آبی رو شن با ستارهٔ سفید پنـج شعا عه در مر کز وا حد پـو لی شلنگ سومالی معا دل شش ا فغانی .

شر ح : مر کب از تحت الحما یگی‌سابق بر تانوی بنام سو ما لیا و سابق تـحـت قیمو مت ملل متحد بنام سو ما لـیا د ر افریقای شر قی سو ما لیا از شمال باخلیج عدن از شرق و جنوب با بحیره هند و از غرب با کینیا و ایتو پیا واز شمال غر ب با سو ما لیا فرانسوی محاط ا ست. بند ر های عمدهٔ آن بر بره ، مـو گـا د یشو و کسما یو میبا شد .

منابع و صنا یع : ا قتصاد دا خلی آ ن ضعیف است و بر کمك خارج اتکاء دارد که قسمنا از ایالات متحده امریکا ، ا یتا لیا ، بر تانیه و اتحاد شوروی بد ست می آید . مالداری و زراعت مصرو فیت عمدهٔ مر د م را تشکیل مید هد .

تو لیدات آن مر کب است از خو شبوئی ما . شکر ، کیله ، جواری ، صمغ ، پوست حیوانات و معادن عمده که هنوز ا نکشا ف نکرده است عبارت است آ هــن ، قلعی ، بوسایت ، تا یتینیم و غیره .

تاریخ و حکو مت : مردم سومالیا شامل سی‌هزار نفر در سو ما لیا فـرا نسوی . یکصد هزار نفر کینیا ئی در او گا دا ن ایتو پیا میبا شد . سو ما لیا ی ایتا لوی درسال ۱۸۸۹ توسط ایتالیا تحت الحمایگی اعلام گردید بعد جنگ عمومی اول ازبرتانیه اراضی واقعه در طرف راست در یای جـبه را باز یافت . ملل متحد در ۱۹٤۹ ایجا د سو ما لیا را بحیث یك دو لـت علیحـده تصویب کرد . وبتاریخ ۱۹۵۰ ایتالیاقیمومت آنرا از بر تانیه بدست آ ورد .

تحت ا لحما یگی صو ما لیا بر تا نو ی در ٦۲ جون ۱۹٦۰ آزاد شد تا بتواند بـا

سو ما لیا یکجا شود .
جمهو ریت سو ما لیا بتاریخ ۱ و ل جولای ۱۹۶۰ اعلام گردید . ا سا مبله ملی آن دارای ۱۲۳ و کیل ا ست . رئیس جمهور آ ن باید مسلمان با شد. سو ما لیا عضو ملل متحد ا ست .

سویدن

پایتخت : ستا کهو لم : مسا حت ۱۷۳۶۵٤ مربع میل نفو س (تخمین ٦۸ حکومت) ۷٫۹۵۰٫۰۰۰ پر چم : صلیب ممتد زرد بالای ز مین آ بی روشن. وا حد پولی : کرو نا (جمع گرو نر معا دل نه افغا نی .

شرح : سو یدن قسمت شر قی وبزرگترین جزیره نمای سکا ند ناوی ر ا تشکیل مید هد که در شمال غرب ا ر و پا واقع است . از شمال با فنلند ، از غرب با ناروی واز شرق و جنوب با بحیرهٔبالتیك محاط ا ست طول نها ئی آن ۹۷۷ میل و عرض نهائی آن در حدود سه صد میل‌است. ستا کهولم و گوتبرگ بزرگترین بندر های آنند .

منابع و صنایع : گر چه مملکت کو هی است و لی زراعتی خوب دارد در ۹ فیصد مسا حت مملکت زراعت میشود و پنجا ه وچا ر فیصد مسا حه را جنگل ها تشکیل مید هند . محصو لات عمدهٔ زراعتی پنیر مسکه ، گو شت گاو خوك ، گندم ، جودر، کچالو ، شکر و بته های رو غنی ا ست .
صنایع سویدن عدیده ا ست محصو لات جنگل آ هن وبرق آ بی از صنا یع عمد ه آنست . زغال سنگ و پترول را وارد میکند. ده فیصد واردات آ نرا پترول تشکیل‌میدهد ٤٥ فیصد نفو س در صنا یع مشغو لند وده فیصد در زراعت کار میکنند . فو لا د سا خت سو یدن خیلی برای ا فزار سازی شهرت دارد .
۹۰ فیصد ا قتصاد بد ست آزاد ا ست . حکو مت سهم بزرگ برق آبی را همراه با خطو ط آ هن در ا ختیار خود دارد ده‌فیصد کشتی های تجارتی د ینادر سو یدن ساخته میشود . سو یدن آ هن خام صادر میکند . مواد تو لید کنندهٔ کاغذ ، چوب ، کا غذ ومحصو لات د یگر جنگل را نیز صا د ر میکند . محصو لات عمدهٔ د یگر آ ن فو لاد، مو تر کشتی ، طیاره ، بال بیرنگ ، منسوجات ، سا مان بر قی و مواد کیمیاوی مو لود از پترول میبا شد .

تاریخ و حکو مت : سو یدن یك دیمو کراسی پارلمانی بوده ودران شا ه رئیس دو لت ا ست صدر اعظم آ مر سیاسی عمده ا جرا ئیه ا ست .
ر کسداگ یعنی پارلمان سو یدن د و اتاق دارد . اولی شا مل ۱۵۱ عضو انتخابی برای هشت سال ا ست و دو می شا مل ۲۳۳ عضو انتخابی برای چار سال ا ست. رای گیری برای کسانی ا ست که از ۲۱ سال بالا تر با شند .
دراوا یل مر د مان سو یدن ر یشهٔ جرمنی دا شتند . او لین و حدت مر د م سویدن با مر د مان دیگرسکاندناوی دردورهٔ کالمار بود . سو یدن در سا لهای ۱٤۳٤ـ ۱۵۲۳ ـ ازآن جدا شد . در ۱۵۲۷ اصلاحات رویکار آ مد . مذ هب لو تری از ۱٦۰۰ببعد نفوذ یافت .
تقریبا ۱٤ فیصد عا یدات ملی از ر ا ه منابع ا جتما عی پس به مردم تقسیم‌میشود. واین شا مل بیمهٔ صحی میبا شد . بیکاری در طی سا ل ٦٦ در حدود یك فیصد بود .

معارف و مذ هب : نفو س سو یدن تقریبا از یك نژاد میبا شند ۹۵ فیصد نفوس مذ هب لو تری دارد . تعلیم اجباری است . بیسوادی قطعا و جود ندا رد . پو هنتون های دو لتی در ا پسا لا ، لند ، ستاکهولم ، گوتبرگ ، و امیا و جود دارد.

دفاع : خدمت نظامی بین سنین ۱۹ و ٤۷ ا جباری میبا شد دوره تربیوی دوماهه‌را اول می گذرا نند وباز سه دوره یك ما هه‌را طی میکنند . عسکر آن شصت هزار نفر

است . قوای هوائی آن خیلی قوی ا ست آن بدا خل ا حا مله های بمب اتوم پروف بحریهٔ متنا سب دارد . توپ های سا حلی جا داده شده ا ست .

سیلـون

پایتخت : کو لمبو ، مسا حت ۲۵۳۳۲ مربع میل نفوس (تخمین ٦۸ ملل متحـد) ۰۰۰ ۹٦٤ ر ۱۱ پـر چم : سر خ تـیر ه با حواشی زرد و علا مهٔ شیر زرد در مر کز دو قطعه عمودی سبز و ز عفرانی نز د یك پایه . وا حد پو لی : رو پیه معا د ل هشت افغا نی .

شرح : سیلون مملکت آزادیـســت در ممالك مشترك ا لمنا فع . واقـع بر یـك جزیره در بحر هند . فا صله ان از جنو بی ترین د ماغه هند ۳۱ میـل است. قسمت مرکزی جزیره کو هی میباشد . ا قـلیم آن گرم و ر طوبت نسبتی آن هم ز یاد است.

منابع و صنایع : معادن آن گرا فیـت و سنگ چو نه ، آهن و سنگهای قیمتی و نیم قیمتی و مصنو عات آ ن چوب ، شیشه ، کاشی ، سمنت ، مواد کیمیاوی ، منسوجات و کود مصنو عی و تیل نباتی است .

چای از محصولات عمدهٔ زراعتی ا ست . سالانه تقریبا چار صد و پنجاه ملیون پاو تولید میکند . رابر ، کاکاو ، برنج ، تنباکو وغیره نیز تو لید مینما ید .

تاریخ و حکو مت : رومی ها ی قد یم آنرا بنلم نا پرو بـین (یعنی‌مسـی رنگ) می شنا ختند او لین با شند گان از وا دی گنگای هند بودند و ا ین در ٥٤۲ ه ق ، م صورت گر فت .

سنها لی ها که از بقا یای ا یشا نند امروز سه ر بع نفو س سیلون را تشکیل مید هند تا ملی یعنی مردمان مها جر ا ز جنوب هند فقط یك د هم نفو س را تشکیل مید هند . پر تگا لیها در ۱۵۰۵ ها لیندی‌ها در ۱٦٥۸ وبر تا نوی هادر ۱۷۹٦ بران تسلط یافتند تا ا ینکه در ۱۸۰۲ یك مستعمر ه بر تا نوی شد .

حق رای به مردم در ۱۹۳۱ داده شد . قانون اساسی جدید آن در ۱۹٤٦ تصویب گردید . سیلون در ٤ فبروری ۱۹٤۸ یـك دو منیون شنا خته شد . سیلون اعـلا م کرد . روزی جمهو ریت خوا هد شد و در خانواده ممالك مشترك ا لمنافـع با قـی خوا هد ماند سیلون عضو ملل متحد است.

قانون ا ساسی آن پا رلمان دو ا تا قه میخواهـد يك سنـا شا مـل سی عضو و نما یند گان شا مل ۱٥۲ عضو در ۱۹٥۹ صدراعظم سیلون مقتول گشت و بعدا د ر اثر ا نتخابات خانم او به عهده صدا ر ت عظمی ر سید . حکو مت سیاست بیطرفی را اعلام کرد . و یك تعداد صنا یع را مـلی سا خت . در ا نتخا بات ۱۹٦٥ حزب وحدت ملی در ا نتخابات فا یق گردید و ا مریکا زود بعد ازان کمك های متو قف مانده ٦۳ خودرا دوباره شروع کرد .

در۱۹٦٦ با معاونت یکعده کشور هـا ی غربی سیلون پلان پنجساله خودرا به‌غرض تو سعهٔ چای ، را بر ، و نا ر یال که‌جمعا ۹۸ فیصد عـواید صا درا تی سیلون ر ا تشکیل مید هد بنا نهاد .

معارف و مذهب : معار ف از وړ کـتو ن تاپو هنتون را یگان است . ا کثریت نفوس سنهالی ها بو دایی‌مذهب اند . تا ملی ها هندو اند .

سنهالی در ۱۹٦۱ زبان رسمی سیلـو ن شنا خته شد و لی تا مـل هـا بـا آ ن مخالف اند .

در ٦۹ حکو مت به تا مل ها ا جا زه داد به ز بان خود هم معا مله بکنند .

سنیگال

پایتخت : داکار ، مساحت : ۷۵ر۷۵۰ مربع میل ، نفوس (تخمین ٦٨ ملل متحد) ۶۸۵ر۰۰۰ ر ۳ پر چم: قطعات عمو دی سبز ، طلا ئی و سرخ با ستا رۀ سبز د ر مر کز قطعۀ طلا ئی .
واحد پو لی : فرانك معادل هجده پو ل .

سنیگال ، از متصرفات قدیم فر ا نسه در افریقای غربی بوده از غرب بااو قیا نوس اطلس از شمال با مو ریتا نیا از شر ق با مالی واز جنوب باگا یا نـا و گینـیا ی برتانوی محاط بوده و خودش گا مبیا را از سه طرف ا حا طه میکند .

سنیگال در ۱۹۵۸ یك دو لـت دارا ی اختیارات دا خلی شد و همراه باجمهوریت سودان فد ر یشن ما لی را تشکیل د ا د . بتاریخ ۲۰ جون هردو کشور ها کاملا مستقل شدند و پوره دو ماه بعد از فد ریشن‌خارج گردیدند .

سنیگال فیصله کرد که دا خل جا معۀ فرانسوی با قی بما ند ولی جمهو ر یـت سودان بنام مالی از جا معۀ مذکور خا رج گردید و لی علا یق نزدیك با فر ا نسه قایم کرد . سنیگال در ا خیر سال ٦٠عضو ملل متحد شد .

صنایع عمدۀ آن ز راعت و ما لدا ر ی است بندر داکار سالا نه ٤٠٠٠ کشتی را سر و یس میکند . ذ خا یر مهم‌الومنیا ، فا سفیت دارد از صنا یع در حال‌انکشاف آن تهیۀ خورا که های قطی ، موادکیمیاوی و سمنت میبا شد .

سیرالیون

پایتخت : فری تاون ، مسا حت ۲۷ر۶۹۹ مربع میل ، نفوس (احصائیه٦٨ملل‌متحد) ۲ر٤٧٥ پر چم : قطعات ا فقی سبز ، سفید وآبی ، وا حد پو لی : لیون معادل شصت افغا نی .

شرح : مسیرالیون که یکی از مستعمره منطقه تحت قیمو مت بر تا نیه بوددر ۲۷ اپریل ۱۹۶۱ در دا خل مما لك مشتر ك ـ المنافع آزاد شد . ا ین کشور بطول ۲۱۰ میل بسا حل ا فریقای غربی وا قع ا ست .
عمق آن به دا خل قاره تقریبا ۱۸۰ میل میبا شد و بین گا یانا و لا یبیر یا وا قع است نام آن که معنی کوه شیر را دارد . از طرف پر تگا لی ها به منا سبت ر عد وبرق بالای کوه های سا حلی آن به آ ن داده شده ا ست .
فری تاون بسال ۱۷۸۷ تاسیس شد و هدف آن ا یجاد محلی برای غلا مان آ زا د شده و لی نادار بود
او لاد ا یشان که‌بنام کریول یاد میشوند فعلا در حدود پنجاه هزار نفر میبا شند .
بندر آن از بهترین بنادر ا فریقای غربی میباشد . صادرات عمد ه آ ن ا لـمـا س صنعتی ، آ هن خام ، بو سا یت ، قهو ه و غیره میبا شد .
قانون ا ساسی اول آن در ۱۹۵۹ بمیان آمد وازان ببعد درین کشور حزب مر د م بر سر ا قتدار ا ست .

گورنر جنرال رئیس دولت است و صدر اعظم رئیس حکومت .پارلمان آن شامل٦٢ عضو عادی و ١٢ عضو رئیسهٔ دایمی میباشد. در مارچ ١٩٦٧ یك کودتا حکومت حزب‌مردم را از بین برد،رهبر کودتا کرنیل جکسن نظامی قانون اساسی را ملغی قرار داده مخالفین را تحت فشار گرفت .

سرالیون عضو ملل متحد است .دوپوهنتون دارد که یکی آن به کمك امریکا آبادشده است . انکلیسی زبان رسمی است .

عراق

پایتخت :ـ بغداد ، مساحت : ١٧٣٢٥٩ مربع میل نفوس ٨٦٣٤٠٠٠

پرچم : سه قطعه افقی سرخ،سفید و سیاه و باسه ستاره سبز روی قطعه سفید واحد پولی دینارمعادل یکصدوبیست افغانی.

شرح :ـ عراق نام جدید بین‌النهرین (میسوپوتیمیا) است و شامل ولایات قدیم ترکی بصره .بغداد وموصل میباشد . از شمال با ترکیه، از شرق با ایران،از جنوب باخلیج فارس، کویت و عربستان سعودی و از غرب با اردنیهٔ و سوریه محاط است . مملکت اکثرش سطح هموار دارد .تفاوت حرارت زیاد است در تابستان درجه حرارت درسایهٔ ١٢٠ درجه فارن هایت ودر زمستان یخ بندان شدید دارد خاك آن فوق العاده حاصلخیز است .

منابع و صنایع :ـ گندم ، جو، برنج ارزن و پنبه حاصلات عمده زراعتی است . درکوهستان های‌کردستان تنباکومی‌روید خرما هم‌میشود. درشمال‌مالداری گوسفندزیاداست‌که پشم وپوست‌آن صادرمیشود. صادرات خرما و جو معادل‌هفتاد فیصد صادرات آن میباشد (به استثنای پترول) عراق از ممالك بزرك تولید کننده پترول دنیا است .در ١٩٦٣ ـ تولیدات پترول آن از پنجاه وپنج ملیون تن بیشتر بود .

پلان پنجسالهٔ عراق با مصرف یك و نیم ملیارد دالر ٢٤ پروژه بزرگ را پیش میبرد.

تاریخ و حکومت :ـ وادی بین النهرین دجله و فراط محل شهر های قدیمه اریدو و اورنینواو بابل بود کاتور سه هزار سال قبل میلادی سومیری ها بالای یونان مصر ، قبرس ، تاثیر داشت در جنگ عمو می اول عراق (بنام میسو پوتیمیا) از ترکیه گر فته شد جامعه ملل قیمو میت ان را به بر تانیه سپرد . این قیمو مت د ر ٣٢ پایان یافت و عراق بحیث یك مملکت آزاد عضو جامعهٔ ملل شنا خته شد .

در ١٩٢١ امیر فیصل پادشاه حجاز ،امیر عراق انتخاب شد . در ١٩٢٤ شا هی انتخاب شد در١٩٢٤ شاهی مشروطه اعلام گردید. در ١٩٣٣ پسر ش غازی پادشاه شد و لی در یك تصادم موتر در ٣٩ سالگی کشته شدو پسرش فیصل دوم بر تخت نشست .

در ١٤ جولای ١٩٥٨ امیر فیصل کشته‌شد و جنرال عبدالکریم قاسم صدراعظم رئیس جمهوریت شد که می گفت سیاست‌جمهوریت عرب متحد را تعقیب خواهد کرد .

در ١٩٦٣ قاسم از حکو مت جدا سا خته شد و در ٩ فبروری کشته شد .

یك قانون اساسی موقتی در سا ل ٦٤ یك دوره انتقالی سه ساله را اعلام‌کردوعلایق زیاد را با جمهوریت عرب متحد وعده داد .

در ٢٠ نومبر ٦٣ عبدالسلام عار فرئیس جمهور اعلام گردید و در ١٩٦٦ در حادثه هلیکوپتر وفات شد و برادرش میجر جنرال عبدالرحمن عار ف به ١٠ می ١٩٦٧بریاست جمهوری و صدار ت عرا ق حلف وفادار ی یاد کرد . و به تاریخ ١٧ جولا ی ١٩٦٨ با یك کود تا ی سفید جنرال‌حسن البکرمقام ریاست جمهور ی را اشغال نمود .

در ١٥ جون ١٩٦٤ همه با نکها ، کمپنی های بیمه واکثر صنایع ملی سا خته شد و این امر شامل کمپنی های نفت نبوده‌است.

معارف و مذهب : تعليمات ابتدا يى و مسلمانند عيسو ى ها يكصدو پنجاه هزار
ثانو ى رايگان واجبارى است . تابعين دارند .
دفاع : خدمت نظام بين سنين ١٨ و ٢٥
عربى زبان اكثريت است . نفوس همه اجبارى است .

جمهوريت متحد عرب

پايتخت : قاهره . مسا حت (١٠٠ر٣٨٦) مربع ميل ، نفوس (تخمين ٦٨ ملل متحد ٠٠٠ر٦٨٠ر٣١) پر چم : قطعا ت افقى سرخ ، سفيد وسياه واحد پولى : پوند مصرى معادل يكصدو بيست افغانى .

شرح : جمهوريت متحد عر بى تنهاشامل مصر است زيرا سور يه كه از اول فبرورى ١٩٥٨ تا ٣٠ سپتمبر ١٩٦١ با ان متحد بود از اتحاديه خار ج گرديد .

جمهوريت متحد عربى (مصر) كه از ١٩٥٣ جمهوريت بوده از شما ل با مديترانه از شرق با دولت نام نهاد اسرائيل وبحيره احمر از غرب باليبيا واز جنوب با سو دان محاط ميباشد .

جزيره نماى سينا در بحيره احمر امتداد دارد . خليج عقبه به شرق ان وابنا ى‌سويز كه داخل مصر واقع است كانال سويز رابا مديترانه وصل ميكند . حق اداره بالاى غازه توسط يك قرار داد متار كه در ١٩٤٩ به مصر داده شد . در ينجا مها جر ين فلسطين به امداد ملل متحد زند گى ميكنند.

اسكندر يه بندر عمدۀ آنست . قاهره بزرگترين شهر ان بوده از نگاه آثار عتيقه خيلى غنى ميباشد .

اهرام مصر و ابوالهول . خرابه ها ى كار ناك ولقصور را مى توان از آثار عتيقه جمهوريت مذكور نام گرفت .

منابع و صنايع : زمين هاى حاصلخيز در وادى نيل و دلتا ى ان بشما ل قاهره واقع است . در يا ى نيل نزديك به سه هزار مربع ميل را باآب ودلدلزار فرا گرفته‌است. سيزده هزار مربع ميل زمين تحت زرا عت غله سبز يجات ، پنبه و نيشكر است كه شامل انگور ، خرما ، انجنير ، انار ، كيله، ميوه هاى فاميل ليمو و زيتون ميباشد .بند عالى اسوان درمصر جنوبى تقريباً بيشتر از چار مليون جريب‌زمين‌زراعتى جديدبه‌جمهوريت عربى متحد داده است .

از معادن آن فاسفيت ، پترول ، طلا آهن ، زمبيچ، مس، بيريل، هرانيت وسلفر ميباشد .

قانون جديد ملك دارى در ١٩٦١ حداكثر جايداد را از چار صد جريب فى نفر به دو صد جريب فى فاميل محدود ساخته همانطور هم نزديك به نود فيصد صنايع را ملى ساخته اند .

جمهوريت عرب متحد فابريكه هاى نساجى ماشين هاى نختابى ، سمنت ، وفابريكه هاى كود مصنو عى و صنعت فلم گير ى دارد . براى ممالك عربى زبان سينما تهيه ميكند .

صادرا ت عمدۀ ان پنبه ، برنج ،محصولات معدنى ، منسوجات ، يخچا ل ، تاير موتر ، سمنت وسامان برقى ميباشد .

تاريخ و حكومت : ريكارد امپرا طور ى هاى قديم در مصر به چار هزار سال قبل از ميلاد ميرسد . يك مدنيت عالى افرادپيشوايان مذهبى براى ساليان دراز برغلامان‌حكمفرمايى ميكردند . از ان سپس اسور ى ها .فارسى ها يونا نى ها ، رو مى ها ، سارا سن‌ها ، ترك ها ، فرانسوى ها(ناپليون) وبرتانوى‌ها انرا در اختيار در آوردند خديو ها ى‌مقرر شده از طر ف سلطان هاى ترك و ايسراى موروثى مصر بودند ولى اجراآت شا ن‌موجب شد اروپاييان بر مصر راه يابند برتانيه كه از ١٤٤٢ بر مصر نو عى تسلط يا فت در ١٩١٤ آنرا تحت الحمايه سا خت اين نوع تسلط در ١٩٢٢ خاتمه پذير فت از ان به بعد برتانيه آزادى داخلى مصر را برسميت

شناخت ولی سودا ن امنیت و مواصلا ت را برای خود نگهداشت .
فواد اول در ۱۵ مارچ ۱۹۲۲ پادشاه‌مصر شد . در ۱۹۲۳ قانون اسا سی رویکارامد بعد فواد فاروق اول پادشاه شد ولی او در ۱۹۳۷ به سن بلوغ و اشغال سلطنت‌رسید.
ملکهٔ اول او فریده ذوالفقار بود و ملکه‌دوم اونریمان صادق . فـــارو ق در ۱۹۵۲ از سلطنت کناره گرفت واز مملکت خار ج‌شد. پسرش احمد فواد دوم متولد در هما ن‌سال جانشین تعیین شد . ولی در سال ۱۹۵۳ مملکت مصر جمهوریت اعلام شد .
در سال ۱۹۳٦ برتانیه در اثر مـــوافقهٔ جدید ی دفاع سودا ن را با مصر یکجـــا تعهد کرد . ده هزار عسکر و چهار صد نفر قوای هوایی برای دفاع کانال سویز برا ی بیست سا ل نگهداشت در اسکندر یه و پور ت سعید مراکز بحریه قایم نمود .
مصر عضو موسسه ملل متحد شد و در ۱۹٤٤ در تاسیس جامعه عرب پیشقدم گردید در سال ٤۷ از مجلس امنیه وحد ت سودا ن ومصر واخرا ج قوای برتانو ی را از خا ك مصر و سودا ن تقاضا کرد . در ۱۹۵۱ مصر قرار داد سال ۳٦ خود را با برتانیه ملغی کرد . سو دان در ۱۹۵٦ باثر حمایه مصر آزاد شد .
انقلاب ۱۹۵۲ جنرا ل محمد نجیب را به میان آورد . فاروق مخلوع شد . قـــانون اساسی منحل گردید .
در۱۸ـ اپریل۱۹۵٤ جمال‌عبدالناصرنجیب را دور کرد و خود صدارت را اشغال نمود. در ۱۹۵٦ در اثر انتخابا ت جمال عبدالناصر رئیس جمهور مصر شد .
قانون اساسی جدید رویکار گردید .آزادی مذهب ، گفتار ، اجتماعا ت و مالکیت اعـــلام شـــد .
در ۱۹۵٦ امریکا ، برتانیه وبانك‌بین‌المللی از کمك به مصر برای اعمار بند اسوا ن شانه خالی کردند . جمال عبدالناصر کانال سویز را ملی ساخت . و دارا یی کمپنی کانال را تحت اداره گرفت .
پسانتر مصر از اتحاد شوروی برای اعمار بند کمك گرفت ومرحلهٔ اول بند در ۱۹٦٤ تکمیل شد .

جنگها ی سرحدی‌با دولت نام‌نهاد اسرائیل منجر به حمله اخیر الذکر بر شبه‌جـزیره سینا گردید (۲۹ ـ اکتوبر ۱۹۵٦) مصـــر تقاضا آتش بس را از طـرف بـرتانیـه و فرانسه رد کرد . به ۳۱ ـ اکتوبر ایـــن دو کشور بر مصر به بمبار ی آغاز کردندو به ۵ـ٦ نومبر قوای خود را بر خا ك ان پیاده کردند .
مصر و دولت نام نهاد اسرائیل امر اتش بس ملل متحد را قبول کردند . فرانسه و انگلیس نیز آنرا متابعت کردند و بتاریخ ۷ نومبر جنگ خلاص شد .
یك واحد قوای ملل متحد . در غزه‌سرحد مصر واسرائیل را محافظه مینمود غزه دارای یك انجمن تقنینی است که دارا ی ده عضو مصر و ده فلسطینی میباشدکه باوالی غـــزه کمك میکنند .
بتاریخ اول فبروری ۱۹۵۸ جـــمهوریت عرب متحد اعلام گردید و این شامل مصرو سوریه بود .
یمن نیز بحیث عضو فدریشن داخل شد. سوریه بتاریخ ۳۰ سپتمبر ۱۹٦۱ از اتحادیه خار ج شد .
بتاریخ ۱۹ می ۱۹٦۷ جمال عبدالناصر تقاضا کرد قوای ملل متحد از امتداد ۱۱۷ میلی سرحد جمهوریت عرب متحد و اسرائیل خار ج شود . قوای مصری غزه وشـــر م الشیخ را دو باره اشغال کردند وبتاریـخ ۲۲ می ابنای تیران را در دهنهٔ خلیج عقبه بمقابل کشتی‌های اسرائیلی مسدود ساختند. بتاریخ ۵ جون ۱۹٦۷ قوای اسرا ئیل بـــر علیه جمهوریت عرب متحد ، عرا ق وسوریه بحمله و تجاوز آغاز کرد و جنگ در گرفت. اسرائیل قبل از بمیان آمد ن متار که غزه شبه جزیره سیناو سا حل شر قی کا نا ل سویز را اشغال نمود و خلیج عقبه را دوباره برای کشتی رانی خود باز کرد .
معار ف و مذهب : عناصرنژادی‌جمهوریت عبارتند از فلاحین (مصر یان قدیم) بدو ی ها (عرب های چادر نشین) و نوبییایی هـــا (یك گروپ مخلوط) نودو یك فیصد نفو س مسلما نست . نزدیك به هشت فیصدعیسوی میباشد . معار ف از سن هفت برا ی همه اجباری وتاپایا ن پوهنځی مجا نی است.

پوهنتون الازهرقاهره مر کز مشهور تعلیمات دینی است . پوهنتون های دیگر عبار تند از قاهره ، اسکندر یه و هیلیو پو لیســ واسیو ت . عربی زبان رسمی است. پوهنتون امریکا یی قاهره و ښوونځی برای دختران (تا سا ل چار دهم تعلیمی) وغیره را نیـز داراست .

دفاع : خدمت نظام اجباری استجمهوریت عرب متحد در شر ق میا نه کشور یست دارا ی نظام دفا عی مقتدر بشمو ل تحـت البحر ی ها . طیارا ت جت را کت ها و همه انواع اسلحه موردن .

کانال سویز : بطول ۱۰۳ میل مدیترانه وبحیره احمر را با هم وصل میسازد .عرض اقل ان ۱۹٦ فت و ده انچ است . در اپریل ۱۸۵۹ کار احداث ان توسط یك تیمفرانسوی آغاز شد . رهبری آنرا شخصی بنا مفردناند دولیسیپ داشت . پایان کار در نو مــبر ۱۸٦۹ بود .

برتانیه بالاخره در ۱۹۵٤ موافقه کردتمام قوای خود را از کانا ل در ظرف ۲۰ مـــاه خار ج سازد .

اشغال برتانیه به ۱۳ جون ۱۹۵٦ خاتمه یافت . یکماه بعد جمال عبدالناصر کانا ل را ملی ساخت واعلام کرد منافع ان برا ی اعمار بند اسوان بکار خوا هد رفت .

تادیات مولده از ملی ساختن کانا ل از طرف جمهوریت عربی متحد به تاریخ او ل جنوری ۱۹٦۳ پایان پذیرفت . بعد از ملی ساختن جمهوریت عرب متحـد کــانا ل را عریضتر و عمیقتر ساخت طی سا لیکه از سی جون ۱۹٦٦ خاتمه یافت بیست هزار کشتی از کانا ل عبور کرد و عایدا ت ان یکصدو نودو هفت ملیون دالر بود .

کانال سویز که در اثربمبارا ن اسرائیل یك عده کشتی ها در ان غرق گردید . از طرف حکو مت جمهوریت عر ب متحدبتاریخ ٦ جون مسدود اعلام گردید .

عدن وعر بستان جنو بی

در نومبر ۱۹٦۷ بالاخره برتانیه مستعمرهٔ عدن وعربستان جنوبی را بهمردمانواگذارشد ویك کشور دیگر نیز در جمع کشور هایآزاد دنیا افزود گردید .

ساحه این کشور عبار ت از قسمتغربی ساحل جنوبی عربستان است . مسا حتعدن ۷۵ مربع میل ونفوس آنبیشتر ازدوصدوپنجاه هزار میباشد . تما م تحت الحما یگیشامل ۱۱۲ هزار مربع میل مسا حه بوده بقـرار تخمین ۱۹٦٤ یك ملیون نفوس دارد . گروپ های ملیون برای آزادی عد ن مجادلا ت بنا کردند این مجادلات در سالها ی ٦۳ ــ۱۹٦۷ شدت اختیار کـرد قویتـرین این گروپ ها فلاسی نام داشت . یك گروپ دیگر بنا م (ان . ال . اف) یاد میشد .

عـدن نمك ، سگرت ، صابون و ماهـی تولید میکند . یك بندر آزاد است.یكتصفیه خانه پترول دارد که سالانه پنج ملیون تن تیل را تصفیه میکند .

عربستان سعودی

پایتخت : ــ ریاض .مساحت ۸۷۰۰۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد ۷ر۱۰۰ر۰۰۰ . پر چم سبز با شمیر سفید تحت کلمهٔ توحید واحد پولی ریال معاد ل ده افغانی .

شرح : عربستان سعودی چار پنجم شبه

جزیرهٔ عربستان را اشغال کرده اســـت . بحیره احمر قسمت عمدهٔ سا حل غر بی‌آنرا اشغال نموده است . خلیج فارس به شرق ان قـــرار دارد . ارتفاعا ت غـــــر بی بطر ف شرق پایین آمده بالاخره بسوا حل خلیج فارس به ریگستان خشك و خا لـی مبدل میشود . به غرب و شما ل ان اردینه، بشما ل وشما ل شر ق ان‌عراق و به‌شمال شرق ان کویت هم سرحد مشتر کی دارد. عمان وعدن در جنوب مانع تماس عربستان به بحیره عربستان شده اند . یمن قسمتی از سرحدا ت غربی آنرا احتوا میکند . به طرف مقابل خلیج عقبه شبه جزیره ســـینا واقع است و ان به جمهوریت عربی متحد متعلق اســـت .

عربستان سعودی شامل چار ولا یـــت است : نجد ، حجاز ، اسیر والحصه که‌فعلا بنام ولایت شرقی یاد میشود .

در حجاز . مکهٔ معظمه و مدنیه منور ه‌واقع است . در مدینه منوره مسجد نبو ی و در مسجد نبوی مقبرهٔ پیغمبر اسلام حضـــر ت محمد صلی الله علیه و سلم واقع است که بتاریخ ۷ جون ۶۳۲ مطابـق ۱۲ ربیع‌الاول سال ۱۱ هجر ی قمر ی رحلت فرمودند .

منابع و صنایع : عربستان سعودی دارای یکی از مخازن بزرگتر ین پترو ل دنیااست فعلا کویت در دنیا مقام اولیت را درتولیدات پترو ل حایز است و عربستان کشور دومین است تولیدا ت سا ل ۶۳ ان ۸۱ ملـــیو ن تن متریك بود .

از عایدا ت پو لی فروش پترو ل‌مصارف دولت . اصلا حا ت داخلی و بهبود صحی مردم فراهم میشود از معادن دیگر ان طلا، نقره، آهن است تولیدا ت ان خرما ، گندم ،جو میوه ، پوست وپشم است . مالداری ان شامل شتر ، اسپ ، خرو گوسفندمیباشد.

صادرا ت ان علاوه بر پترو ل شا مـــل پوست وپشم میباشد .

تاریخ و حکو مت : نجد مر کز وهابیون در قرن ۱۸ به تصرف ترکـــان در امـــد در ۱۹۱۳ ابن سعود موسس ال سعود . ترك‌ها را مغلوب وولایا ت ترکی الحصه رامتصرف شد .

در ۱۹۲۵ حجاز را و در ۲۶ قسمت زیاد اسیر را بتصر ف خود در آورد .

نو ع‌حکومت شاهی مورو ثی است . اعلیحضرت سعود ابن عبدالعزیز که درسا ل ۱۹۵۳ بجا ی پدرش بر تخت نشست درسال ۱۹۶٤ در اثر مشوره فامیلی از ســـلطنت برکنار شد و شاهزاده فیصل ولیعهد برادر اندر او به عنوان وایسرا ی برتخت نشست وبتاریخ دوم نومبر بجای‌اعلیحضر ت سعود پادشاه خطاب گردید .

معارف و مذهب : تعلیما ت ابتدا یی ، متوسط وثانو ی رایگا ن است ولی اجباری نیست بیش از ده فیصد بودجه به معار ف مصر ف میشود . نفوس کاملا مسلمان اند.

عربستان موافقات دفا عی با ممالك جامعهٔ عرب دارد .

فرانس

پایتخت : پاریس . مساحت : ۲۱۲۹۱۸ مربع میل نفوس بقرار تخمین ملل در۱۹۶۸ــ ۴۹٫۷۹۵٫۱۰ . پر چم : سه قطعهٔ عمودی آبی ، سفید . وسر خ واحد پولی فرانك معادل نه افغانی .

شرح : جمهوریت فرانسه . غر بی ترین کشور اروپا ی مرکزی بین ۴۲ و ۵۱ درجه عرض البلد شمالی واز ۷ در جه ۴۵ دقیقه طول البلد شر قی تا ٤ در جه و ۳۵ دقیقه طول البلد غربی امتداد دارد . از شر ق وشمال شرق با بلجیم ، لوکسمبورگـــك ، سارو جر منی محاط است . جهیل جـــینوا انرا از سویز رلیند والپ های کرا یا ن و مار تینیم انرا از ایتالیا جدا میسازد . به جنوب ان مدیترانه و هسپانیه واقع است.

در غرب ان خلیج بسکی و بحر اطلس

واقع است و در شما ل ان كانا ل انگلستان وابنای دو ور ، انرا از انگلستا ن جداميسازد به غرب آن قفقاز ميبا شد ، بلندترين كوه ان عبار ت از مونت پلان ميباشدكه بين سرحدات ايتاليا وفرانسه واقع بوده واخيرا تو نل موتر رو معرو فی از ان گذشته هر دوكشور را بهم مربوط ساخته است . طو ل ايـــن تونل ١١٦٠٠ متر (هفت ميل و يك ربع ميل) ميباشد .

جزيرهٔ كار سيكا بين ايتا ليا وفرا نسه جزء فرانس بشمار ميرود مر كز آن شهر از اسيو است كه محل تولدناپليون بوناپارت ميباشد . دريا ها ی سين لوار ، كارو ن ورون خاك فرانس را ابياری ميكند .

طول راه های ابی مملكت بشمو ل كانال ها به ٨٢٠٠ ميل ميرسد .

منابع و صنايع : ساحهٔ زرا عتی فرانس شامل ٢٤٨ مليون جريب زمين است كـــه بالای ان بيست فيصد نفوس فرانس كـــار ميكنند . قيمت تو ليدا ت زرا عتی سالانه به ١١٣ مليارد دالر می رسد گند م ، جو، جواری ، برنج ، ميوه ها وسبزيجا ت از محصولات زراعتی انست .

مالداری . تربيه ماهی برای فروشـــ و جنگلداری هم مصرو فيت مردم را تشكيل ميد هد . فرا نس چــا ر مــــين كشور جهان در توليد گوشت گاو ،خوك و هشتمين كشور در تو ليد گوشت گوسفند وبره است .

توليد مرغ نيز وسعت دارد . در حدود يك ونيم مليون دهقان فرانس به كوپراتيف ها مربوط اند .

از معادن مملكت می توان زغال ســـنگ اهن ، تيل ، های معدنی ، اسفالت ، نمك وپوتاس رانام برد . توليدا ت بر ق فرانس نزديك به نود مليارد كليوا ت سا عت در سال است . غاز نيز توليد ميكند .

منابع پترولی صحرای اعظم (در افريقا) سالانه بيست وسه مليو ن تن ميتر يـــك پترو ل توليد ميكند .

فرانسه از بزرگترين توليد كـــنندگا ن يورانيوم در اروپا ی غربی است . از١٩٦٠ به بعد فرانسه چندين انفجار اتو می راعملی ساخته است .

از مصنوعا ت ان مواد كيميا وی .ابريشم منسو جا ت نخی ، عطر يا ت ، اتو موبيل، طياره كشتی وساما ن بر قی ميباشد .

تاريخ و حكو مت : انقلاب فرا نســـه ١٧٨٩ ــ ١٨٩٣ منجر به تشكيل جمهور يت شد . ازان بعد جمهور يت او ل امد كه با ناپليون به امپرا طور ی مبدل‌شد. از ان بعد ١٨٤٨ ــ ١٨٥٢ سلطنت رويكار شد . باز جمهوريت دوم (تا ١٨٧٠) و جمهور يت سوم تا ١٩٤٦ و جمهـــوريـــت چـــار م تـــا ١٩٥٨ و جمهوريت پنجم از ان بعد بميا ن آمـــــد .

فرانس در جنگ عمو می او ل تلفا ت مالی وجانی زياد برداشت زيرا المان انرا اشغال كرد . پسانتر به كمك برتانيه وامريكا المان را شكست داد و معاهدهٔ ورسا ی از المان الزا ســ و لور يـــن را برا ی فرانس بدست او رد بعد تر در اثر كمی كنترو ل متحدين بالای المان ادولف هلتر و حـــزب نا زی ترتيبا ت انتقام گرفت . فرانس در ماه می ١٩٤٠ دوباره اشغال شد .

پاريس بتاريخ ١٤ جون همان سا ل فتح شد . جنرال دوگو ل در افريقا قوا يی ايجاد كرد وقتی در ١٩٤٤ فرانس توسط متحد ين نجات داده شد . دو گو ل صدراعظم حكومت موقتی ان شد ٧ نو مبر ٤٤ تا جنـــور ی ١٩٤٦ جنرال شار ل اندر ی مار ی جوزف دو گول در اول جون ١٩٥٨ صدراعظم فرانس شد . در سپتامبر هما ن سا ل قانون اساسی تهيه كردگی دو گو ل از طر ف مرد م فرانس تايد گرديد .

جنرال دوگو ل بحيث اولين رئيس جمهوريت پنجم بتاريخ ١١ سپتمبر ١٩٥٨ انتخاب شد. او ميشل دو بر ی را برا ی صدار ت انتخاب كرد . ودر ١٩٦٢ جارج پامپيدو به صدارت انتخاب شد . در انتخابا ت ريا ســـــت جمهوری ٦٦ دوگو ل باز كانديد شد ولی در دور اول با حصول ٤٤ فيصد ارانا كا م شد د ردوره دوم با حصول ٥٥ فيصد بررفيق خود ميتراند غالب گرديد . در انتخـــابا ت ١٩٦٩ شابان دالما س بحيث رئيس جمهور

انتخاب گردید .

قانون اساسی موجوده یك هیئت ادار ی قوی را تحت اثر رئیس جمهور ایجاد کرده اســـت .

قوهٔ تقنینیه فرانس عبار ت از شورا ی‌ملی و سنا میباشد رئیس جمهور برای هفت‌سال انتخاب میشود او صدراعظم را تعیین میکند. اگر بخواهد پارلما ن را منحل میسازد و در وقت بحران می تواند تمام قوت را بد ست بگیرد . شورا ی ملی شامل ٤٨٢ نفر وسنا شامل ٢٧٤ نفر است .

قانو ن اسا سی جدید فـرانس بـــرای مستملکات فرانس امکان این را داد که در مورد اتیه خود اظهار نظر و عمل کنند . در نتیجه قسم اعظم شان ازاد شدند وبعضا داخل یك جامعهٔ فرانسوی با قی ماندند. به اساس یك قانون در ١٩٦٦ زنان حق این را پیدا کردند که کار کنند در بانك هاصورت حساب داشته باشند و مالك تجارتخـانه و موسسا ت شخصی خود باشند .

معارف و مذهب : تعلیما ت ابتدا یـــی متوسط وثانوی رایگا ن و بین سنین ٦و١٦ اجباری است . (١٧) پوهنتون دارد .

مردمان فرانسه رومن کاتو لیك هستند . در حدود یك ملیون پرو تستانت دارد .دولت ازادی مذهب را قبول کرده است .

کار فرما و کارگر هر دو به صـــندو ق حمایه کلان سالان پول مید هند .

علاوه بران امکانا ت مسا عد ت فامیلی بیمه اجبار ی اجتما عی برای مریض ،مادران حامله ، اشخاص‌مصاب به تصادمات ،منجـر به نقص اعضاء و مرگ موجود است .

دفاع : خدمت نظام هجده ماه است. .در حدود نه صد هزار نفر عسکر منظم واما ده دارد . در سا ل ١٩٣٠ این رقم به ٧٧٠هزار نفر تقلیل یافت .

فرانسه عضو ملل متحد ، ناتو ، سیتو ، جامعهٔ اقتصادی اروپا و جامعهٔ فرانسو ی است دوگول قوای نظامی خود را در ١٩٦٦ از ناتو خار ج ساخت مرکز ناتورا نیز از فرانسه کشید وی همچنان به عضویت خود در ناتو ادامه داد .

جامعهٔ فرانسوی : به اساس قانون‌اساسی ١٩٥٨ و تعدیلا ت بعد ی این جامعه مرکب است از فرانسه وشش کشور از جملهٔ ١٢ کشور ی که در ١٩٦٠ در افریقا از فرانسه به ازادی رسیدند .

اینها عبارتند از جمهوریت افریقای‌مرکزی چاد ، کانگو (برازاویل) گابون ، ملاگاسی‌و سنیگال .

همانطور هم چار شعبهٔ ماورا ی بحار ، هفت قلمرو ماورا بحار ویك کاند و مـــی نیم (هبرید های جدید) .

سومالی لیند فرانســوی : واقـــع بین ایتیوپیا و سو مالیا که از عربستا ن‌سعودی با ابنای با ب المند ب جدا شده است . جیبوتی شهر عمدهٔ ان میباشد . نصف تجارت خار جی عربستا ن از راه جیبو تی صور ت میگیرد .

فرانسه در ١٩٦٦ اعلان کرد که در ١٩٦٧ در سو مالی لیند فرانسو ی برای ازا دی‌ان یك رای گیر ی صور ت خوا هد گر فت . در اثر این رای گیر ی سومالی لیندتصویب کرد که فرانسو ی بما ند و لی نام ان بـه انارسی وایسا س تبدیل گردد .

گواد لوپ : از دو جزیرهٔ عمده در غرب الهند که از ١٦٣٤ بتصر ف فرانسه بوده‌و در پار لما ن فرانسه ذریعه دوسنا تور و سه وکیل ازان نما یند گی میشود . نفو س ان بیش از سه صد هزار نفر است.مرکز ان باس تیر نام دارد . توریزم از مـــنا بـع مهمهٔ ان میباشد .

مارتینیك : یکی از جزایر غر ب الهندکه از ١٢٣٥ بتصر ف فرانسه بوده اســت در ١٩٤٦ بحیث یك شعبهٔ شنا خته شد و دو سنا تور وسه نماینده از اندرپارلمان فرانسه نمایندگی می کند .

این جزیرهٔ به خاطر کوه اتش فشا ن‌پیلی مو فست که در ١٩٠٢ به اتشفشا نی اغاز کرده سی هزار نفر سکنه شهر سنت پیر را کشت . همدرین جزیره جوزفین‌خانم‌امپراطور فرانسه تو لد شده‌است مر کز ان فور ت در فرانسه است نفوس ان بیش از سه صـد هزارنفراست که اکثر باز ماند گا ن غلامان می باشند .

گیانای فرانسوی : در سا حل‌شمال‌شرقی امریکا ی جنو بی یك شعبه (ولایت)جمهوریت فرانسه بوده یك سنا تور ویك وکیل ازان

در پارلما ن فرانسه نما يند گی می كند. نفوس ان سی و پنج هزار است . نود فيصد گيانا با جنگلها مستور است . معادن طلای ان مشهور است .

پولی نيشيا ی فرانسو ی : بيش از ۱۳۰ جزيره در اوقيا نوس ارام جنوبی وجود دارد مشهور تر ين ان تا هيتی است كه در ان نود هزار نفو س جزاير اداره ميشود .زيبايی زنان و جلوه منا ظر طبيعی تاهيتی راهومن ملويل . پول گو گن چار لس دارو ين . ورابر ت لو يی ستيو نسن يادكرده‌اند.

جزاير جديد : يك كاندو می نيم كه از ۱۹۰۶ ببعد مشتر كا توسط فرانسه وبرتانيه اداره ميشود .

وعبار ت از يازده جزيره بزرگ و ۶۹ جزيره كوچك واقع به شما ل شر ق كاليدو نيا ی جديد و به غرب فيجی ميباشد دواداره دارد يكی فرانسوی ويكی انگليسی . تعداد نفوس ان هفتاد هزار است .

فليپين

پايتخت : كيزان ستی (لوزو ن).مساحت: ۱۱۵۷۰۷ مربع ميل . نفوس (تخمين ملـــل متحد در ۶۸) ۳۵٫۹۹۳٫۰۰۰ . پر چـــم : قطعات افقی ابی‌وسر خ باحاشيه‌سفيدوافتاب وسه ستاره طلايی واحد پولی : پيسو معادل يازده افغانی .

شر ح : جمهوريت فليپين يك مجمو عـهٔ جزاير بحر الكاهل غربی اس ت كه از سا حل اسيا پنجصد ميل فاصله دارد . تعدادجزاير ۷۱۰۰ و فاصلهٔ شما ل و جنو ب ان ۱۵۰ ميل و فاصلهٔ شر ق وغرب ان ۶۸۳ ميـــل است از جزاير عمدهٔ ان لوزو ن ، مندانا ، سامار ، نگروس ، پالاوان ، پانی . وغيره ميباشد . خليج مانيلا با مساحت ۷۷۰ مربع ميل و محيط يكصدو بيست ميل ازبهتر ين بنادر جنوب شر ق اسيا را تشكيل ميدهد. كشور فليپين دارا ی تقريبا ده اتشفشا ن فعال است .

گيزان ستی نزديك مانيلا پايتخت رسمی است ولی چون تكميل نشده اكثر ادارا ت دولتی هنوز در مانيلا ميباشند .

منابع و صنايع : زرا عت ، مالدار ی ، كان كنی و جنگلداری و ماهـــی گيـر ی مصروفيت های عمدهٔ مردم است جنگـــلها شصت فيصد مسا حه كشـــور را تشكيل ميد هد . صمغ ها ، نباتا ت ، رو غنی ، پوست های نباتی رنگ دار نباتا ت طـــبی وغيره نيز توليد ميشود .

طلا ، نقره ، سرب ، جست ، مس آهن زغال سنگ ، پترو ل وغيره نيز دارد .

محصو لات عمدهٔ زرا عتی ان برنج پا ی كوب ناشده ، نيشكر ، جوار وتنباكوميباشد.

تاريخ و حكو مت : مجيلان در ۱۵۲۱ به مانيلا رسيد . هسپانيه انرا در ۱۵۶۵ اشغال نمود . در ۱۸۹۸ جزاير مذكور به اضـلاع متحدهٔ امريكا واگذار شد وان هم طور كه كشور مذكور در بد ل ان قيمتی به‌هسپانيه قايل گرديد .

در ۱۹۴۱ جاپان بر فليپين حمله كرد . در ماه می ۴۲ جاپا ن انرا به قبضه خـود در آورد و در سپتمبر ۱۹۴۵ از آنجا اخرا ج شـــــد .

در جولای ۱۹۴۶ جمهور يت ازاد فليپين اعلام شد و اين بر اساس موافقه ای بود كه در ۱۹۴۳ كانگرس امريكا بعمل آورده بود.

يك مجلس سنا شامل ۲۴ عضو منتخب برای شش سا ل ويك مجلس نمايند گا ن شامل ۱۲۰ وكيل منتخب برا ی چهـــــار سال دارد . تما م منابع طبيعی مملكـــت به دو لت متعلق است واستفاده از انهـــا مختص به تبعهٔ فليپين و موسسا تی است كه شصت فيصد سر مايه ان به فليپينی هـــا متعلق باشد در ۱۹۶۴ امتياز انكشا ف منابع طبيعی كشور و تصا حب و چالان كرد ن وسايط مفاد عامه تا ۱۹۷۴ به تبعهٔ اضـلاع متحده امريكا نيز داده شد رئيس جمـهور

فردیناند مار کوس در ٦٥ وظایف خود را اشغال کرد در ٦٦ طی یك سفر به امریکا امر اجازه مراکز نظامی امریکا را در فلپین از نودو نه سال به بیست‌و پنج سا ل تخفیف داد .

معار ف و مذهب : معار ف ابتدا یی و ثانو ی مجا نی است .چهار پو هنتو ن دارد زبان رسمی فلپینو است که بالای لهجه شگالو ك ملایی استوار است انگلیسی و هسپانو ی نیز زبان های رسمی اند و در حکو مت وتجار ت بکار میرو ند هشتادو سه فیصد نفوس رو من کاتو لیك هستند . مسلمین و بودیست ها در اقلیت هستند.

دفاع : فلپین وامریکا یك قرار داد دفاع مشتر ك دارند که در موقع تعر ض خار جی اشترا ك مسا عی را وعده‌میدهد. عضو ملل متحد وسنتو می باشد .

فنلیند

پایتخت : هلسنگی . مسا حت : ٥٧٢ر٣ مربع میل . نفوس (تخمین ٦٨ ملل متحد ٦٢٢ر٠٠٠) . پرچم : صلیب آبی با لا ی زمین سفید . واحد پولی مارك معاد ل‌چارده افغا نی .

شرح : جمهوریت فنلیند در شما ل‌اروپا از شما ل با ناروی . از شر ق با اتحاد شوروی از جنو ب‌باخلیج‌فنلیند ، اتحاد شوروی و بحیرهٔ بالتیك و از غر ب باخلیج بوتنیا ،سویدن و ناروی محاط میبا شد .

ساحا ت جنو بی و مرکزی نسبتا هموارو ساحا ت شما لی کوهستا نی است . (٧٠) فیصد مسا حت کشور جنگل دارا ست در حدود سه هزار میل راه های آبی دا خلی دارد .

جزایر الاند با آزادی داخلی مربو ط فنلیند است گر چه نفو س شا ن سوید نی اصل اند و پانزده میل از فنلیند دوراستند.

منابع و صنایع : از جنگ عمو می دوم ببعد مملکت به سر عت صنعتی شده‌است. زراعت هنوز هم رو ل حیا تی دارد ، جو ، گندم ، کچالو می رویا نند . چو بکاری و تولید کاغذ هفتاد فیصد صادرا ت راتشکیل مید هد صنایع دیگران کشتی ساز ی ،فلزات ماشین باب ، خوراك ها ، نوشید نی ها ، منسو جا ت ساما ن چرمی و مواد کیمیاوی می باشند .

تاریخ و حکو مت : فنلیند ی های اصلی در حدود ١٦٠٠ سا ل قبل از اورا ل به فنلبند هجر ت کردند . مرد مان سو ید نی بعد هجر ت مملکت را تحت سلطنت سوید ن واقع سا ختند (١١٥٤ ـ ١٨٠٩) از ان بعد فنلیند تحت نفوذ غیر مستقیم امپرا طور ی رو سیه رفت. در دسمبر ١٩١٧ فنلیند ازادی خود را اعلام کرد . ودر ١٧ جولای ١٩١٩ یك جمهور یت شد . در نو مبر ١٩٣٩ اتحاد شوری انرا اشغال کرد .

در هنگا م حمله الما ن به شور ی‌فنلیند نیز برای رها یی خود جنگید .

در ٤٤ متار که با شوروی امضاء کرد در اپریل ١٩٤٨ قرار داد همکار ی‌مشتر ك ده ساله با شورو ی امضاء کرد این قرارداد فعلا تا سا ل ١٩٧٥ اعتبار دارد .

رئیس جمهور برا ی شش سا ل از طرف نمایند گان ملت انتخاب میشود . رئیس جمهور کابینه را تعین میکند یك‌مجلس‌تقنینی دارد . عدهٔ ان دو صد نفر بوده برا ی چار سال انتخاب میشوند .

معار ف و مذهب : کلیسا ی لوتـرا ن کلیسا ی عمد هٔ فنلیند است . ازادی‌مذهب وجود دارد . بیسوادی در مملکت موجود نیست . زبا ن فنلیند از جمله زبا نها ی فننو ، او گرایی است. زبان سویدنی زبان دو م است . چهار پو هنتو ن دارد .

دفاع : خدمت نظام بین سنین ١٧ و ٦٠ اجبار ی است . بچه ها بعدسن١٩ به‌خدمت نظام جلب می شوند . قوهٔ دفا عی فنلیند در اثر موافقه ان بعد جنگ عمو می دو م به ٤١٩٠٠ نفر محدود شده است فنلیندعضو ملل متحد واتحادیه نادریك ا ست .

قبرس

پایتخت : نکوسیا . مسا حت : ۳٫۵۷۲ مربع میل . نفوس قرار تخمین ٦۸ ملل متحد ٦۲۲۰۰۰ . پر چم : نقشه طلایی قبرس بالای زمین سفید وشاخه های زیتون . واحد پولی پوند معادل یکصد افغانی .

شرح : [illegible]
بتاریخ ۱٦ ـ اگست ۱۹٦۰ جمهور یت ازاد وعضو ممالك مشترك المنا فع . ملل متحد وشورا ی ارو پا یی شد . قبر س سو مین جزیرهٔ بزرگ مدیترانه است ، چهل میل به جنو ب ترکیه ، شصت میل به غر ب سوریه و ۳۵۰ میل بشر ق کو یت وا قع است . چار پنجم نفو س پیر و مذهب عیســو ی ارتو دوکس یو نا نی و بقیه نفوس مسلمانان ترکی هستند .

منابع وصنایع: قبرس کشور زرا عتی است . ا نگور ، شراب ، میوه های فا میل نارنج ، کچالو و زیتون از تو لیدات عمدهٔ آنست و چهل فیصد صادرات جزیـره ر ا تشکیل مید هد و لی معادن ستون فقرا ت اقتصاد کشور ا ست مصنوعات شا مـل صنا یع خفیفه میبا شد سمنت و تصفیه پترول در حال ا نکشاف ا ست و ا ر دات کشور تقریبا دو چند صا درات آ نست .

تاریخ و حکو مت : قبرس در چهار هزار سال قبل از میلاد مسکون بود . در ۱٦۰۰ قبل از میلاد ا خا ئیان یونان با مرد ما ن قبرس تجارت دا شتند و بعد ا ز جـنگ تروجان (۱۱۸٤ قبل از میلاد) مستعمرا تی دران تشکیل دادنـد . ا ز نـصف قـر ن هشتم قبل از میلاد اول فنیقـی هــــا ، باز آ سوری ها ، مصری ها و فار سی هـا اسکندر ، تو لمی ها ، رو من ها ، بزنطین ها ، مسلما نان ، صلیبون ، ونیسی ها و ترك ها آ نرا ا شغال کردند . بر تا نیـه آنرا در ۱۸۷۸ به تصرف در آ ورد و د ر ۱۹۲۵ جـزء مستعمرات خـود سا خـت . تحریکات برای ا لحاق به یو نان بـا عث شد که بر تا نیه مجلس تقنینیه آ نرا د ر ۱۹۳۱ ملغی کرد. بعد جنگ عمومی دوم این مطا لبه باز بمیان آ مد . ا قلیت تر ك ها (تقریبا یکصد هزار نفر) با آ ن مخالفت کرد .

مخا لفت های ا یو کا ، ا تحا د یـهٔ زیر ز مینی مو جب ا قدا مات شدیدبرتانیه بشمول تبعید ا سقف مکا ر یو س سو م شد در ۱۹۵۹ مجا د لات مو قتا در ا ثـر موا فقه بین سران بر تا نوی ، یو نا نی، ترکی و قبرس متو قف شد . و قـر ا ر بران شد که رئیس جمهور جمهوریت نوایجاد قبر س از یو نان نژاد ها و معا ون ر ئیس جمهور از تر کی نژاد ها مو قع دا شتـه باشد یکی دراکرو تیری ودیگری در د کلیا مکاریو س بر یا ست جمهور ی و دا کـتر فا ضل کو چك به معا و نی ریا ست جمهوری انتخاب شد ند .

قانون ا سا سی کشور در ٦ ـ ا پر یل ۱۹٦۰ تصویب شد و آ زادی قبر س بـه ۱٦ ـ ا گست ۱۹٦۰ ا علام گردید .

در د سمبر ۱۹٦۳ باز زدو خورد یو نانی و تر کی نژاد آن شروع گردید .

مکاریو س خوا ست که به ضرر تر کی نژاد ا ن قا نون ا ساسی را تعدیل کنـد در ٤ مارچ ۱۹٦٤ ملل متحد فیصله کر د که یك قوه بین ا لمللی حفظ صلح ر ا د ر قبرس دایر کند . و لی جنگ دوام کرد تا اینکه در ۱۰ ـ ا گست ٦٤ هردو طر ف پیشنهاد متا ر که ملل متحد را پذیرفتند.

در ۱۹٦۵ پا رلمان کو شید دورهٔ ریاست جمهوری مکاریو س ا متداد بیا بد . قبرس در مجلس ا منیت سال ٦۵ موافقات ۱۹۵۹ خودرا منسو خ اعلام کرد . تر کیه بـا ز ادعا نمود که حکو مت یو نانی نژاد قبرس میخوا هد کشور را با مجلس امنیه ازهردو

طرف تقا ضای عدم تقویه کشیش ها ر ادیگر از قبر س ر فع گردید وآن عبا ر ت نموده در ۱ گست ۱۹۶۶ در ۱ ثر مدا خله از رفع بلو کادی بود که حکو مت قبر س او تانت سر منشی ملل متحد یك بحرا ن بر تر کی نژادان قبرس و ضع کرده بود .

کویت

پا یتخت : شهر کو یت : مسا حت ۱۷۸ر۶ مر بع میل ، نفو س تخمین ۶۸ ملل متحد ۰۰۰ر ۵٤۰ بر چم ، قطعـا ت افقی سبز ، سفید و سر خ با تشکل چا ر ضلعی سیاه وا حد پو لی : دینار کو یتی معادل یکصدو بیست ۱ فغانی .

شرح : کو یت کشور کو چك که د ر سابق تحت حمایه بر تا نیه بود در ۱۹ جون ۱۹۶۱ کا ملا آزاد شد کشور مذ کو ر در منتها الیه شما لی خلیج عر بستان (خلیج فارس) مو قعیت دارد . عراق ، عربستا ن سعودی و یك منطقهٔ بی طرف کویتیعربی به اطراف آن وا قع ۱ ست . شهر کو یت بندر عمدهٔ خلیج عر بستان میبا شد .

منا بع و صنا یـع : پتـر و ل که د ر ۱۹۳۸ کشف و د ر ۱۹۶٤ ا ستخر ا ج شــد عمــده تــر ین منبع اقتصــاد کشور را تشکیل مید هد .

کویت دو مین صادر کننده و چا ر مین تولید کنندهٔ تیل خام ۱ ست . ذ خا یــر پترول آن بیشتر ازشصت بلیون بیرل تخمین شده ۱ ست تو لید روزانهٔ آن دو ملـیو ن ویك ربع ملیون بیرل میبا شد .

عایدات فروش پترول سالانه کویت بیشتر ازیك بلیون دا لر ۱ مریکا نی ۱ ست .

تاریخ و حکو مت : از سا لیان مد ید ی در کویت سلیم الصباح حکمروا یی دا شته به اساس یك موا فقه سال ۱۸۹۹ بر تا نیه روابط خارجی آنرا اداره و تما میت خـا ك آنرا تضمین میکرد . تا ۱ ینکه بتاریخ ۱۹ جون ۱۹۶۱ کاملا آزاد شد .

در همان سال عضو جا معهٔ عرب و د ر سال ۶۳ عضو ملل متحد شد .

اولین قا نـون ا سا سی آن در ۱۹۶۳ بمیان آ مد . شورای مـلی آن پنجاه عضو دارد . ودر ۶۵ ـ ا میر عبد ا لله سلیم ـ الصباح مرد و برا د رش جا بر الا حـمـد صدر ۱ عظم وو لیعهد جدید شد .

معارف و مذ هب : با پول حا صله ا ز فروش پترول کویت و سایل صحی را یگان برای ۱ فراد کشور تهیه دیده ۱ ست یـك صندوق یك صد ملیون د ینار با ممالك عربی دیگر ۱ متداد میکند . به جز محصول گمرك ما لیه د یگری بر مردم و ضع نشده است. وسایل تعمیم معـا ر ف بسر عت پـیش میرود . و ۱۶۶ مکتب دارد .

اسلام مذ هب ر سمی ۱ ست .

دفاع : قوت نظا می کویت ۲٤۰۰ نـفر است .

کامرون

پایتخت : یاوندی . مسا حت :۱۸۳ر۵۸۱ مربع میل ، نفو س تخمین ۶۸ ملـل متحـد ۰۰۰ر ۵۶۲ر ۵ بر چم : قطعات عمو د ی سبز ، سرخ و زرد با دو ستاره طـلا یی در قطعه سبز ، وا حد پو لی : فـر ا نـك معادل هجده پول .

شرح : کا مرون که در ۱۹۶۰ یك جمهوریت شد بساحل غربی ا فریقا وا قع و بــا نا یجیر یا ، چاد ، گا بون وریـو مـو نی وخلیج گینی محاط ا ست .

از دو ایالت متشکل است کامرون شرقی که درسابق جمهوریت کامرون وتحت قیمومت فرانسه بود و کامرون غربی که درسابق کامرون جنوبی برتانوی بود . در حدود ۳۳ ستیشن راد یو ییدارد.

نفوس ان از دو صد قبیله متشکل و شامل بنتو ها و مردمان سامی و سودانی وغیره است . ششصد هزار مسلمان و شش صد هزار عیسوی مذهب دارد .

منابع و صنایع : بیشتر زراعتی است چوب ، رابر ، چای ، کیله و پنبه محلوج وکاکاو ، قهوه ، محصولات خرما ، چرم ، صادر میکند . مالداری هم دارد که شامل گاو ، اسپ ، خر ، خوك ، گوسفند وبز میباشد . مرغ هم دارند .

تولید تجارتی قلعی صنعت عمده آن میباشد .

تاریخ و حکومت : کامرون شامل قسمت عمدهٔ مستعمرهٔ قدیمه المان بهمین نام است که فرانسه و برتانیه آنرا در ۱۹۱٦ اشغال کردند ودر ۱۹۱۹تحت‌قیمومت گذاشته‌شد فرانسه‌در ۱۹۵۸آزادی‌داخلی‌به‌آن داد مملکت در اول جنوری ۱۹٦۰ کاملا آزاد شد .

کامرون های برتانوی در اثر انتخابات تحت نظارت ملل متحد با جمهوریت یکجا شدند تا اینکه در اول اکتوبر ۱۹٦۱ دو ایالت فدرالی از آنها بمیان آوردند ، اعضای اسامبلی فدرال پنجاه نفر میباشد که‌چهل نفر از ساحهٔ شرقی و ده نفر از ساحه غربی دارد . احمد واحد جیو یکبار در پنجم می ۱۹٦۰ و باز در ۲۰ مارچ ۱۹٦۵ بریاست جمهوری انتخاب گردید .

کانادا

پایتخت: اوتاوا، مساحت ، ۳٫۸۵۱٫۸۰۹ مربع میل، نفوس تخمین ٦۹ حکومت ۲۱٫۰۰۷٫۰۰۰ .

پرچم : زمین سرخ با سپر علامت‌جنگی‌کانادا توام با یونین جیك در ربع اول نزد یك به دستهٔ پرچم .

واحد پولی : دالر معادل چهل و پنج افغانی .

شرح : کانادا از شرق با خلیج های بافین و سینت لارنس و اوقیانوس‌اطلس از غرب با الاسکا و بحر محیط آرام ، از جنوب با اوقیانوس اطلس، وایالات شمالی ایالات متحده امریکا محاط است .

در شمال تقریبا همه جزایر ارکتیك از نقطهٔ وسطی بین گرینلند و بافین تا طول البلد ۱٤۱ درجه بطرف غرب به آن متعلق است . طول ساحلی امریکا ۱۷۸٦۰ میل و دارای ٤۱۸۱۰ جزایر است . خط سرحدات کانادا با ایالات متحده امریکا (۳۹۸٦ میل) از یکصد سال به این طرف بصورت غیر مستحکم مانده است .

کانادا از نگاه وسعت ساحه دومین کشور روی زمین است و همه انواع‌نباتات منطقه معتدله شمالی دران می روید . شاهراه ٤۸٦۰ میله کانادا که هر ده‌ولایت آنرا بهم وصل میکند و در ۱۹٦۲ به پایان رسیده است از دراز ترین راه های عمده ملی است .

منابع و صنایع : مهمترین صنعت ابتدائی مملکت زراعت است زیرا یك ساحه (٥٤٤۰۰۰) جریب زمین رابرای خوراکه اختصاص داده اند . گندم مهمترین منبع عواید پولی آنست سالانه در حدود دو ملیون پاو ماهی به قیمت تقریبی دو صد ملیون دالر بدست می آورد .

چهل و هشت فیصد مساحه ارض کانادا جنگل دار است . صنعت مواد خام وکاغذ آن سالانه به دوازده ملیون تن میرسد انواع چوب نیز می فروشد .

از معادن آن میتوان یورینیم ، آهن

نکل ، پترول خام ، و گاز طبیعی را نــــا م برد در تو لید پلا تینم ، جست و کو بالت کشور دوم جهان ا ست .

قیمت تو لیدات سا لا نه معدنی آن بیش از سه ملیارد دالر ا مریکا میشود .

در تو لیدات ا نر ژی بـر قی از آ ب نیز کشور سوم جهان شمر ده میشود .

وسالانه بیش ۱۳۰ ملیارد کیلوات ساعت برق تو لید میکند . در ۱۹۶۲ ازانرژی اتوم برای برق کار گر فت .

یك فا بریکه بر ق ا تو می آن به قـوهٔ دوصد هزار کیلوات بکار ا فتاد ه .

تاریـخ وحکـو مـت: در ۱۴۹۷ دونفـر ملاح ا یتا لوی در راه سفر به ا نگلستا ن سا حل لا برا دور را کشف کر د ند د رسال ۱۵۰۰ یك ملاح پر تگا لی به‌کانادا ر سید. در ۱۵۳٤ یك کا شف فرا نسوی خود ر ا تا مو نتر یال رسا نید بعد او فرا نسو یان برای تجارت پو ست حیوا نات و زرا عت در کا نادا مسکون شدند . در ۱۶۰٤ قسمتی از خاك کا نادا را فرا نسو یان با انگلیس‌ها مبادله‌کردند . جنگ هفت سا له ا رو پــا در ا مریکا به جنگ فرا نسو یان وهندیان سرخ مبد ل شد هند یان یافرا نسو یا ن به حا لی همکاری کردند که کو لو نست های ا مریکا با حکو مت بر تا نیه در ا مریکــا می جنگیدند . در ۱۷۵۵ بر تا نو یان عدهٔ زیاد فرا نسو یان را به جنوب نقل دادند فرانسه جنگ را با خت و کانادا به‌انگلیس ها تعلق گرفت . و لی فرا نسو یان زندگی اجتماعی خودرا حفظ کردند ا کنون یك ثلث مردم کـانـادا را فــرا نسو ی نژ ا دا ن تشکیل مید هند به ز بان فرا نسوی تکلم میکنند و تجارت می نما یند . نام کانادا از یك کلمه هند یان سر خ یعنی کا نا تا بمعنی مجمو عهٔ کلبه ها ا خذ شده ا ست بیك معنی دگر در زبان الکو لکین هـــــا خوش آ مدید معنی مید هد .

کانادا یك کشور ازاد ممالك مشترك‌المنافع است . شکل یك فد ر شیـن را دا رد . حکو مات ا یا لتی در ده ا یا لت و حکومت فدرالی در او تا وا دارای یك پــا ر لـمان دواتا قه ا ست . ا عضای سنا (۱۰۲) نفر تو سط گور نر جنرال در اثرپیشنهاد صدر ا عظم الی مادام ا لحیات ا نتخا ب شده می توانند . اعضای در ا لعوام مستقیما از طرف مردم برای پنج سال ا نـتـخـا ب می شو د .

حکومت را حزبی تشکیل مید هد که د ر انتخا بات دار ا لـعوام بیشتریـن تعداً د نما یند گان خو د را دا خل کرده با شد هر ایالت یك صدر اعظم ایا لتی و یـك هیئت اجرائیه دارد . کانادا عضو ملل متحد و نا تو می با شد .

معارف و مذ هب : کا نادا ر سما مملکت دوزبانه ا ست . ا نگلیسی و فـرانسو ی موسسات تعلیمی آن شا مل مکا تب‌ایالتی، مکاتب خصو صی ، پو هنتون ها و مکا تب دو مینو نی هندی میبا شد . بزرگ ترین تعداد پیروان مذهبی‌را رومن کا تـو لـیك ها تشکیل مید هند .

کانگو (جمهوریت‌دیموکراتیک)

پایتخت : کینشاسا (لیـو پو لد ویـل) سابق مسا حه ۹۰۵ر۵٦۳ مر بع میل نفو س قرار ا حصا ئیه ٦۸ ملل متحد ۰۰۰ر۷۳۰ر۱٦ بیرق آبی . با قطعات تما یل طلا یی سرخ و طلا یی و ستاره طلایی در نیمهٔ چپ‌بالایی واحد پو لی : فرا نك معا دل بیست وپنج پو ل .

شرح : تا۲۰ جون ۱۹٦۰ کا نگو یـك مستعمرهٔ بلجیمی بود در ا فریقای و سطی و فقط ۲۵ میل سا حل بحری د ا شت . در شمال آن جمهو ر یت ا فریقا ی مرکزی و سو دا ن . د ر شرق‌آن سو دان یوگندا وتانگانیکا و به جنوب شرق‌آن‌رودیشیا ی شمالی و د ر جنوب و غرب آن ا نگـو لا وا قع ا ست .

دریای کا نگو قسمت آ خرین یك سیستم آب انداز افریقا ی مرکزی را تشکیل میدهد طول آن ۳۷۱۸ میل ا ست شهر کینشا سی که سابق لیو پو لد و یل نا م دا شت دوصد و پنجاه میل به دا خل کشور درکنار دریای کا نگو وا قع ا ست و مر کز کشتی رانی است فیل زیاد دارد و عاج صا د ر میکند . حیوا نات و حشی آ نرا شیر ، پلنگ ، شمپانزی ، شادی ، انواع آهـــو غزگاو و زرافه ، گوره‌خر ، کفتار ، فیل ، تمساح و ا نواع مار های ز هردار پرندگا ن گوشتخوار و طو طی ها و غیر ه تشکیـل مید هد .

منابع و صنا یع : در کا نگو منابع‌معدنی زیاد بخصوص مس مو جود ا ست ، کانگو برعلاوه کو بالت ، طلا ، نقره ، قلـعی ، جست ، آ هن ، یورانیم و ریدیم والما س صنعتی دارد .

جنگل های حاره با درختان بعضا تا دو صد فت ارتفاع دارد . در منا طقی که ا ز انواع مگس و زنبور کمتر دارد مالداری نیز میشود . کیله ، قهوه ، رابر و نا ر یا ل میرو یا نند . صا درات عمد ة ز ر ا عتی کانگو رو غنیات و تیل های نبا تی ، چو ب قهوه ، پنبه ، را بر و کیله ا ست .

تاریخ و حکو مت : لیو پو لد دوم شاه بلجیم در ۱۸۷۶ گروپ بین ا لمللی را برای استفاده از منا بع کا نگو تشکیل د ا د . یکسال بعد ستا نلی به کا نگو سیا حـت کرد .

ودرسال بعد از طرف شاه ا عزام شد که به کا نگو رفته مرد مان بومی را طرفدا ر بلجیم سازد . پر تگال و د یگر ممـا لك ادعای ارضی کردند و لی کنفرا نس بر لین در ۱۸۸۵ کشور کا نگو را مال بلجیم‌شناخت وضع‌بد بامردم بو مـی در امـر تولـــید رابرشکایت بار آورد ودر نتیجـه بلجـیـم کانگورا بحیث مستعمرة قبول کرد .

ز عمای بلجیم و کا نگویی در ۲۷جنوری ۱۹٦۰ موافقه کردند که کانگو بتاریـــخ ۳۰ جون همان سال آ زاد شود . پتر یس لوممبا در ا ثر ا نتخابات با بد ست آوردن ۳۵ چو کی ا سا مبلی ملی بتا ریخ ۲۱ جون صدراعظم تعیین شد و کا بینه ا ئتلا فی تشکیل کرد بتا ریخ ۳۰ جون پاد شاه بلجیم رسما آزادی کا نگو را ا علام نمود تشدد عمومی در کا نگو مو جب شد ارو پا ئیان از آنجا فرار کنند .

ایالت کتا نگا از کا نگو ا علام جدا یی کرد ولی بتاریخ ۱۵ جنوری ٦۳ به جدایـی خا تمه داد .

مجلس ا منیت ملل متـحد در ا گست ۱٦٦۰ – از بلجیم تقا ضا کرد که قوا ی خودرا از کا نگو خارج کند و خود یـك قوه برای جلو گیری ا ز جنگ دا خلی بـه کا نگو فر ستا د .

کاسا ووبو ر ئیس جمهور کـا نگو لو ممبارا از صدارت عزل کـرد و لی ا و با ا مداد گانا ، گینی و هند مجا د له کر د وبعدا بتاریخ ۱۲ فبروری ۱۹٦۱ در کتانگـا کشته شد . نتیجة اینعمل یك مجا د لة بین طرفداران او و حکو مت شد که د ر اوا سط ا گست ۱۹٦٤ به چندین و لا یت کا نگو تو سعه یا فت . قوای ملل متـحد در ا خیر جون ۱۹٦٤ کا نگـو را تـر ك د ا د نـد .

چو مبی یك حکو مت ا نتقا لی تشکیل کرد . در ا کتو بر ۱۹٦٥ کاسا و و بـو چومبی را از صدارت خا ر ج کرد در نومبر همان سال جنرال مو بوتو ، کا سا وو بورا ازعهده ریاست جمهو ری کشیده خـو د جا یش را گرفت . چو مبی به هسپا نیـه پنا هنده شد . مو بو تو شهر لیو پو لدویل را باز هم کینشا سا نا مید . ستا نـلی ویل بنام کینسا نگا نی و لیو پو لد و یل بنام لو موم با شی نا میده شد. در ۱۹٦۷ چومبی از فراز مدیترانه به ا لجزایرپرانده شد و ا حتمال اعادة اوبه کا نگو میرفـت چو مبی د ر غیاب به اعدام محکوم شد ه است .

در مارچ ۱۹٦٤ یك کمیسیون بـر ا ی تسوید یك قا نون ا سا سی که د ر ا ن اختیارات زیاد به مقام ر ئیس جمهـو ر ی داده شود مقرر گردید و غایه آن جلوگیری از قوت سیستم پا ر لما نی بو د در ٦٦ موبوتو همه قوت پا رلمان را تصا حب‌کرد. درشرق کانگو بسال ۱۹٦۷ یك ا نقلا ب سپا هیان خریداری شد ة فرا نسو ی و

بلجیمی با حکو مت کا نگو شرو ع شد.

معارف و مذهب : نفوس کانگو اسا سا سیا هان بنتو می باشند .

بیش از دو صد قبیله در کا نگو موجود است . سوا هیلی و لینگا لا ز با ن ها ی عمدهٔ آنند . پنج ملیون ا فریقا ئیان‌عیسوی مذ هب دارد که رو من کا تو لیك میباشند. اکثر مکا تب از طرف مسیحون های کلیسا اداره میشوند .

کانگو (جمهو ر یت‌برازاویل)

پایتخت: برا زاویـــل ،مساحــت ۲۳۲۰٤٦ نفوس بقرار تخمین ٦٨ ملل متحد۰۰۰ر۸۷۰ پرچم: یك فیتهٔ وتری طلایی از چپ پا یین به را ست بالا که بطرف چپ آن مثلث سبز وطرف را ست آن سر خ می باشد .

وا حد پو لی : فرانك‌معادل‌مجده پو ل .

شرح : درسا بق منطقهٔ و سطی کا نگوی فرانسوی بوده و بالای خط ا ستوا وا قـع است‌از مشرق و جنوب با کانگوی‌کینشاسی ازغرب با کا بیندا (تحت تصرف پرتگال) محیط ا طلسی و گابون ، ا ز شمال باکامرون و جمهور یـــت افر یقا ی مرکزی محـــاط است .

بتاریخ ۱۵ ــ ا گست ۱۹٦۰ آزاد شد ودر ۲۰ سپتمبر عضو ملل متحد گر د ید . درسال ٦٥ ۱۹ مملکت بحیث یك د و لت سو سیا لیست عملی گردید که د ا ر ا ی یك حزب محض ا ست .

کانگو برازویل عضو جا معهٔ فرا نسو ی بوده از فرا نسه و جمهو ریت مردم چین کمك می گیرد .

بزرگترین منبع عا یداتی آن جنگــلا ت است . چوب صادر میکند . خر ما ، تیل‌نباتی کا کاو ، کیله و خسته ها تو لید میکنـــد تولیـــدات صنعتی آن معـــا د ل ۱۱ فیصد تولیدات ملی ا ست . ذ خا یر و سیع‌پترول دا ر د .

کمبودیا

پایتخت : پنوم پن ، مساحت: ۸۹۸ر٦۹ مربع میل نفوس تخمینی ٦٨ ملل مـتحـد ۰۰۰ر٥٥٧ر٦ ، پر چم : قطعات ا فـقی‌آبی، سرخ ، آبی با نشان سفید ، وا حد پولی : ریل معادل یك ا فغانی و بیست و پـنـج پول .

شرح : کمبو د یا یك شا هی مشرو طه در شبهٔ جزیرهٔ هند چین سا بقه میبا شد . از شمال بالاوس و تا یلند از غرب‌باتایلیند از جنوب با خلیج سیام‌واز شرق باویتنا م محا ط ا ست . سه ر بع مملکت جـنـگل دار است از و سط مملکت دریای میکا نگ می گذرد . ا قلیم آن حاره ما نسو نی‌است.

بندر عمدهٔ آن سہا نوك و یل ا ست .

منابع و صنایع : مملکت کمتر انکشاف کرده ا ست . پنجاه فیصد جنگلات د ست نخورده اند . جنگل داری ، ما هی گیری ، وزراعت مصرو فیت عمدهٔ مردم ا ست .

برنج از همه بیشتر کا شته می شود . رابر ، جواری ، مرچ ، شکر ، خر مـــا ، تنبا کو ، پنبه ، ا بریشم ، نبا تات‌تیلی ، چوب دار ، آ هن ، مس ، منگا نیز و طلا از معا دن آ نست. صنایع منسو جا ت و کاغذ سازی در حال ا نکشاف ا ست .

تاریخ و حکو مت : تا ریخ مملکت بـه اوایل عهد عیسوی می رسد . دران ز ما ن

تحت نفوذ امپراطور های خمیر و هند بود . در ۱۸۶۳ فرانسه برآن د ست یـا فت قانون اسا سی ۱۹۴۷ حکو ما ت مطلقه گذشته را از بین برد در ۱۹۴۹ یك کشور دارای روابط با ا تحادیهٔ فرانسه شد . د ر نهم نو مبر ۱۹۵۳ آزادی خودرا ا عـلا م کرد در د سمبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد.
هیئت تقنینیه مر کب از یك و لسی‌جرگه ۷۷ نفرهٔ منتخب برای چارسال و یك شورای سلطنت (سنا) ۲۴ نفره است .

منا سبات کمبودیا وویتنام جنو بی بـه نسبت مجا د لات سر حدی خـراب شد ه ویتنا م جنو بی مد عیست که مدا خلـه سرحدی بنا بر ا ینکه قوای و یتکا نـگ کمبودیارا بحیث پناه گاه خود ا ستعما ل می کنند وا قع شده ا ست . منـاسبا ت امریکا و کمبو د یا قطع گردیده وکمبو دیا ازسال ٦٤ به جمهو ریت مردم چین واتحاد شوروی جهت خریداری ا سلحه مـر ا جعه کرده ا ست .

معارف و مذ هب : ز بان ملی‌کمبودیایی یا خـــمیر است فـــرا نســو ی را بسیار مردم می دا نند . انگلیسی تدر یس میشود . در حدود چار هـزار مـکتب و موسسات علمی دارد بو دا ئیت مذ هب‌رسمی است .

کور یـا

پایتخت : سیول ، مسا حت : (کوریای جنــو بــی) ۰۰٤ر ۳۸ (مسا حـــه هردو کور یا ۸۵۲۸۵ مربع میل) قـر ا ر نفو س مجمو عی تخمین ٦۸ مـلل مـتحـد ۰۰۰ر۴۷۰ر۳۰ (نفو س هردو کور یاسی‌و دو ملیون) پر چم : سفید با نشان ها ی سر خ و آ بی در مر کز ان و سه خط سیاه درهر ربع آن- واحـد پو لـی وان معا د ل شانزده پول .

شرح : کوریا ، کشور آرام صبحگاهـی شبه جزیرهٔ کـو هی را در شمـال شر ق آسیاتشکیل مید هد سر حدات آن دریای یالو و تو مان می با شند . ما نچو ر یـا جنوبی بطول سرحد شمال غربی آن بطول ٦٤١ میل وا قع ا ست . یك سر حد چند میلی با سا یبریا دا رد .

منابع و صنایع : کور یا کشور زرا عتی است . (۲۲ ملیون جریب) زمین زراعتی دارد جنگلات آن خیلی مهم ا ست . طـلا ، نقره ، جست ، مس ، سرب ، آ هـــن و زغال سنگ دران مو جود ا ست .
برنج از محصولات عمدهٔ زراعتی آ نست. جو، گندم ، تنباکو ، نیز می رو ید . نخ‌تابی منسو جـات نخی ، ا بر یشمی و سنـد ی صنا یع عمدهٔ آ نست .
صادرات آ نرا بیشتر آ هن وتنکستـن خام تشکیل مید هد . ما هی چوب د ستك وابریشم نیز صادر میکند .

تاریخ و حکو مت : تاریخ ثبت شده‌کوریا به ۵۷ قبل ا ز میلاد می ر سد . مد تهـا با چین یکجا بود بالا خره حسب مــوا فقه چین و جا پان (۱۸۹٤ ـ ۵ ۱۸۹ به‌آزادی مطلق نا یل آ مد) . در ز مان جنگ روس وجاپان اخیر ا لذکر آنرا ا شغال کـر د (۱۹۰٤ ـ ۱۹۰۵) در ۱۹۱۰ جا پـا ن آنرا بنام جوزان جزء خا ك خود سا خت .
در کنفرا نس قا هره نو مبر ۱۹۴۳فیصله شد که کور یا آزاد باشد .
در کنفرانس پو تسدام ۱۹۴۵ عرض‌البلد ۳۸ خط فا صل بین قوای ا شغا لی ا مریکا واتحاد شوروی تعیین گردید و ا ین آ غا ز تقسیم و جدا یی بود.
کوریای جنو بی بحیث یك جمهو ر یت در ماه می ۱۹۴۸ ا علام گر د ید .
سنگمن ر ئیس جمهور آن برای چاردوره انتخاب شد تا بالا خره استعفی داد (اودر ٦۵ مرد .)
تعدیلات در قا نون ا ساسی در ۱۹٦۰

سیستم ریاست جمهوری قوی را یك سیستم کابینه تعدیل کرد که بیشتر به رژیم پارلمانی شباهت دارد .

امریکا از سال ٥٤ ببعد به کوریای جنوبی بیش از دو ملیون دالر کمکهای مختلف داده است . تا کنون ٤٥ هزار عسکر کوریای جنوبی در ویتنام جنوبی بنفع امریکا می جنگد اسامبلة ملی ١٧٥ نفری بتاریخ ٤ جون ١٩٦٧ بمیان آمد و وجمهوریت چارم یکماه بعد دایر شد .

معارف ومذهب : مذاهب عمده کونفیوشنزم ، بودیزم ، عیسویت و چوندو گیواست . معارف ابتدایی اجباری است .

نزدیك به پنج هزار مکاتب ابتدایی ٦٢١ مکاتب عالی و ٩٦ پوهنتون دارد .

الفبای ٢٤ حرفه کوریا که از چین قدیم و حروف بی صدای تبتی مستخرج از سانسکریت بمیان آمده است یک سیستم عملی فونتیك را ایجاد کرده است .

کوریای شمالی در اول می ١٩٤٨ بنام جمهوریت دیموکراتیك مردم کوریا تشکیل شد مرکز آن پیونگ یانگ است در ١٩٥٠ جنگی بین کوریای شمالی وجنوبی در گرفت ، ولی ساحة جنگ وسیع شد . رضاکاران جمهوریت مردم چین نیز به حمایه کوریای شمالیباکوریای جنوبی که از امریکا حمایه میشد بجنگ داخل شدند . بالاخره بتاریخ ٢٧جولای ١٩٥٣ در پانمونجام توسط ملل متحد متارکه امضاء شد ١٢ ساعت بعد جنگ خلاص شد تبادل اسیران در سپتامبر ١٩٥٣ پایان یافت .

کوستاریکا

پایتخت : سان هوزی ، مساحت : ١٩٥٧٥ مربع میل نفوس تخمین٦٨ مللمتحد ١ر٤٤٠ر٠٠٠ ، پرچم : پنج قطعه افقی آبی ، سفید ، سرخ ، سفید آبی با نشان دو قطعه بزرگتر سرخ واحد پول : کولون معادل شش افغانی .

شرح : کوستاریکا ، جنوبی ترین مملکت امریکای مرکزی ، جمهوریتیاست که نکاراگوا همسایه شمالی وپاناما همسایة جنوبی آنست . سان هوزی تقریباً در مرکز مملکت واقع و مرکز صنعتی و کلتوری کوستاریکا است .

منابع وصنایع : یك قانون در ١٩٦٢ برای صنایع جدید تا ده سال مالیات را معاف کرده وبنابران صنایع زیادی را آورده است .

حاصل عمدة زراعتی آن را قهوه تشکیل میدهد . کیله ، کاکاو ، مواشی ، پنبه، ماهی ، جواری ،شکر، برنج و غیره نیز تولید میشود . تقطیر مشروبات انحصار حکومت است .

جنگلات وسیعة آن امکانات تجارت چوب را بیشتر ساخته است . طلا و نقره از معادن آن به دست می آید .معادن دیگر نیز دارد .

واردات عمدة آن آرد ، گندم ، منسوجات ماشین های صنعتی ، چرم ، پترول وغیره می باشد .

تاریخ و حکومت : کوستاریکا از ١٨٢١باینسو کشور آزادی بوده است و قانون اساسی فعلی آن در ١٩٤٩ بمیان آمده است . به اساس آن قوای نظامی بحیث یك موسسه منسوخ قرار داده شده است .

قوة تقنینیه بدست مجلس نماینده گان است که تعداد آن ٥٧ نفر می باشد مدت خدمت آنها ٤ سال است . رئیس جمهور برای چار سال انتخاب میشود و اوکابینه ٩ عضوی خودرا تعیین می نماید . رئیس جمهور دو مرتبه بلا وقفه انتخاب شده

نمی تواند . رای دهی حتمی است .

معارف و مذهب: تعلیمات ابتدائی اجباری است . تعلیمات عالی را یکانی است یك پوهنتون یك موسسه عالی زراعتی دارد . زبان کشور هسپانوی است انگلیسی در مکاتب تدریس میشود ، مذهب مردم رومن کاتولیك است و لی آزادی مذهب مراعات میشود .

امنیت داخلی توسط یك دسته محافظین ملکی به قوت ۳۵۰۰ نفر حفظ می شود .

کوستاریکا عضو ملل متحد و موسسه کشور های امریکائی میباشد .

کولومبیا

پایتخت : بوگوتا ، مساحت ۴۵۵ر۳۳۵ مربع میل تخمین نفوس ۶۸ ملل متحد ۱۹ر۸۲۵ر۰۰۰ ، پرچم : یك قطعهٔ بزرگ افقی زرد بالای قطعات باریك آبی سرخ. واحد پولی : پیسو معادل دو افغانی و هشتاد پول .

شرح : جمهوریت کولمبیا در شمال غربی ترین قسمت امریکای جنوبی واقع وبا جمهوریت پاناما هم سرحد است کشور مذکور خط ساحلی طولانی هم به بحر الکاهل و هم به بحیرهٔ کارابین دارد. کشور های ونیزویلا و برازیل به شرق آن . واکوادور و پیرو به جنوب آن واقع اند .

سه سلسله از کوه های اندیز کشور را را از شمال به جنوب قطع می کنند . قسمت های جنوب کشور نفوس بیشتر و هوای خوش آیند تر دارد . دریای ماگدالینا از اندیز علیا سرچشمه گرفته بطرف شمال در بحیرهٔ کارابین میریزد از مناظردلچسپ کولومبیا کوهستان های پربرفی است که بالای خط استوا واقع اند . آبشارهای معروف تیکنداما نیز در کولمبیا واقع‌اند که ۴۴۳ فت ارتفاع دارند .

بوگوتا که در سال ۱۵۳۸ بنا نهاده شد به ارتفاع ۸۶۶۰ فت در کوهستان های اندیز واقع است .

منابع و صنایع: کولمبیا دومین کشور صادر کنندهٔ قهوه بوده سالانه در حدود شش ملیون خریطه ۱۳۲۶ پوند صادر میکند .

برنج ، تنباکو وپنبه زرع میشود . شکر ، کاکاو ، گندم و کیله نیز تولید میشود . مملکت منابع معدنی زیاد دارد . پترول زیاد استخراج میکند . نزدیك بوگوتا یك معدن زمرد واقع است که‌از چار قرن به اینسو مورد استفاده است، طلا ، نقره ، مس ، سرب ، سیماب، میکانیز، پلاتینم ، زغال سنگ ، آهن ، چونه ونمك نیز دارد . صنایع مواد خوراکه بر دیگر صنایع مقدم است .

تاریخ و حکومت : کولمبیا که برای سه صد سال تحت استعمار هسپانیه بود آزادی خود را هنگام انقلاب مستعمرات امریکایی هسپانیه (۱۸۱۰ – ۱۸۲۴) بدست آورد . در اول کولمبیا بزرگ شامل ونیزویلا واکوادور بود که بعدها در ۱۸۲۹ – ۱۸۳۰ ازان جدا شدند . کولمبیا فعلی بالاخره در ۱۸۸۶ با یك قانون‌اساسی بحیث یك جمهوریت بمیان آمد ولی بازهم در ۱۹۰۳ پاناما ازان بحیث یك کشور دیگر جدا شد .

کانگرس آن شامل یك سنای ۹۸ نفری است که‌برای چارسال انتخاب می شوند ویك مجلس نمایندگان که‌به اساس یکنفر ازهر ۹۰ هزار نفر برای دوسال انتخاب میشوند . رئیس جمهور نیز مستقیماً توسط مردم برای چارسال انتخاب میشودومجدداً بلاوقفه انتخاب شده نمی تواند .

اصلا حات ا ر ضی بین سا لها ی ۱۹۶۱ و ۱۹۶۷ ده ملیون جریب زمین زراعتی نو بمیان آورد ه که به پنجاه هزار فا میل بی ز مین دا د ه شده ا ست .

معارف و مذ هب : نفو س آن شا مـــل سفید پو ستان و مردمان مخلوط بوده یکصد و ده هزار هند یان سر خ نیز دارد . معارف رایـگان ا ست و لی ا جبـار ی نیست . پوهنتون ملی در بو گاتا ۱۵۷۲ بنا شده است . مذ هب مردم رو من کا تو لیك است. هسپانوی زبان ر سمی است .

کینیا

پایتخت : نیرو بی مساحت ۲۲۴۹۶۰ مربع میلی نفو س تخمین ۶۸ ملل متحد ۱۰٬۲۰۹٬۰۰۰ پر چم : قطعات ا فقی سیاه سرخ و سبز با سپر و نیز ه های قا طــع در مر کز ، وا حد پولی ، شلنگ افریقا یی شرقی معادل شش افغانی و هفتاد و پنـج پول .

شر ح : کینیا ، مستعمرهٔ سابق برتانیه در ۱۹۶۳ آزاد شد . ا ین کشور از بحیرهٔ هند به طرف شمال شرق سوالیا ا متدا د دارد . به شمال آن ا یتو پیا ، به غرب آن یو گندا و بجنوب آن تا نزا نیا قرار دارد تو لیدات عمدهٔ آن قهوه ، چای ، حبو بات پنبه ، شیسل ، لبنیات ، پو ست هـــا و چوب و معد نیات میبا شد کینیا درافریقا بزرگ ترین تو لید کننده چای ا ست .

در ۱۹۵۳ حر کت شدید ما و ما برا ی آزادی در جهان سر وصدائی ا یجاد کرد . این حر کت بعد ۸ سال مجا دله با قتل بیش از شصت هزار کینیائی منجر گردید. تا اینکه در ۱۲ د سمبر ۱۹۶۳ بحیث د و مینیون در دا خل مما لك مشترك المنا فع آزدا شد و بعضویت ملل متحد درآمد. درمدت یکسال بعد کینیا جمهو ریت شد و جو مو کنیا تا بحیث ا ولین ر ئیس جمهور آ ن نا میده شد . در حدود ۱۵۰ هزار مر دمان سو مالی در شمال مملکت ز ندگی میکنند که آرزو دارند روزی از کینیا جدا شد ه به سو مالی ملحق گر دند .

کیو با

پایتخت : هاوانا ، مساحت ۴۴۲۱۸ ، نفوس تخمین ۶۸ ملل متحد ۸٬۱۰۰٬۰۰۰ پر چم : سه قطعهٔ آبی دو قطعهٔ سفید یکی بعد دیگر با یك ستارهٔ بزرگ سفید در یـك مثلث سر خ نز دیك د سته ، وا حد پولی پیسو معادل ۴۵ ا فغانی .

شر ح : کیو با ، گو هر ا نتیل و بزرگترین جزیرهٔ غرب ا لهند ا ست به شمال آ ن آبهای متعدد دارد هاوانا بهترین بندر آ ن و مصنو ن ترین بندر د ر نیا است .

منابع و صنایع : صنعت شکر مقیا س اقتصادی ملی کیو با را تشکیل مید هد . ربع شکر مورد ضرورت دنیا را تولید میکند تنباکو و سیگار های حا صله نیز ازمحصولات عمدهٔ آ نست .

قهوه ، نار یال ، کیله ، میوه هـــا ی فامیل لیمو تولید میکند . آهن ، مســس ، منگا نیز ، نکل و نمك از معادن آن شمرده میشود ، صنایع آ نرا سمنت، ا بر یشم مصنوعی ، نفت و پترول و مواد کیمیا ئی تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : کو لمبس در ۱۴۹۲

اکتوبر ۱۴۹۲ کیوبا را کشف کرد. نام اولان (خوانا) بود. کیوبا نام هندی آنست. مدت مختصری تحت تصرف برتانیه و بعد تا ۱۸۹۸ بتصرف هسپانیه بود. هسپانوی ها مردم کیوبا را از حق مدنی محروم کرده بودند و ایشانرا بحیث غلام بکار می گماشتند. زعیم انقلاب برای آزادی از هسپانیه مردی بود بنام هوزی مارتی. مداخلهٔ امریکا برای میانجیگری بی نتیجه ماند تا اینکه هسپانوی ها یك کشتی جنگی امریکا را در بندر هاوانا غرق کردند. امریکا با هسپانیه اعلان جنگ داد (۲۵ – اپریل ۱۸۹۸) و آنرا مغلوب کرد. کیوبا بعد ازان به آزادی رسید. امریکا قوای خودرا رسماً در ۱۹۰۲ – از کیوبا خارج کرد درسال ۱۹۰۳ امریکا بندر گوانتانامو را برای بحریهٔ خود گرفت که تا کنون به تصرف آنست.

فیدل کاسترو در ۱۹۵۶ به شدت برعلیه رژیم دکتاتوری باتیستا مقابله کرد تا بالاخره در ۱۹۵۹ باتیستا کیوبا را گذاشته به لزبن فرار کرد. فیدل‌کاسترو صدر اعظم کیوبا شد.

کاسترو اقدامات وسیعی برای ملی ساختن منابع و صنایع کشور روی دست گرفت و برای بهتری اقتصاد و صنایع خود از اتحاد شوروی کمك گرفت و این شامل فروش شکر به اتحاد شوروی بود. زیرا ایالات متحده امریکااز خریداری شکر کیوبا انکار ورزید. امریکا واردات به کیوبا را تحت مراقبت گرفت. در ۱۹۶۲ کنیدی رئیس جمهور امریکا همه گونه واردات رابه کیوبا ممنوع قرار داد. موسسهٔ کشور های امریکایی در جولای ۶۴ کیوبا را تحت محرومیت های اقتصادی قرار داد.

قبل ازین در اپریل ۱۹۶۱ حرکتی برای مغلوب کردن کاسترو توسط یکعده‌کیوبایی به‌کمك امریکا آغاز شد که در اثر آن بر خلیج خوکها در خاك کیوبا عسکرپیاده شد ولی یا کشته شدند ویا اسیر گشتند.

در خزان سال ۱۹۶۲ – امریکا مطلع شد که کیوبا راکتهای شوروی را در خاك خود موضع داده است. حکومت کنیدی اعلام کرد که فیر راکت های ساخت شوروی از خاك کیوبا بسوی خاك ایالات متحدهٔ امریکا معنی حمله اتحاد شوروی را بخاك امریکا خواهد داشت. کنیدی از خروسچف تقاضا کرد این عمل را که خطری برای صلح قلمداد شده بود متوقف سازد. خروسچف قبول کرد و راکت ها از کیوبا کشیده شدند. کیوبا عضو ملل متحد است.

معارف ومذهب: معارف بین سنین ٦ و ١٤ – اجباری است. پوهنتون هاوانا در ۱۷۲۱ تاسیس گردید. مذهب رومن کاتولیك اکثریت دارد و زبان رسمی هسپانوی است انگلیسی را اکثر میدانند.

گابون

پایتخت: لیبرویل، مساحت۱۰۲ر۰۸۹ نفوس تخمین ۶۸ ملل متحد ۴۸۰ر۰۰۰ پرچم: قطعات افقی سبز، طلائی و آبی.
واحد پولی: فرانك معادل هجده پول.

جمهوریت گابون که درسابق‌ازمتصرفات فرانسه بود بساحل غربی افریقای استوائی واقع است. از شمال با کامرون‌وریوموني (مربوط هسپانیه) ازشرق و جنوب با جمهوریت کانگو، کینشاسی، از غرب با محیط اطلس محاط است. مملکت خیلی جنگل زار است.

اقتصاد گابون ازنگاه اینکه صادراتش سی فیصد اضافهٔ ازوارداتش میباشد خیلی خوب است منابع عمدهٔ عایداتی آنرا منگانیز چوب و محصولات چوب تشکیل میدهد. پترول، آهن، و یورانیوم نیزدارد.

زراعت ، سرک ها ، بنادر و برق آ بی بسرعت رو بانکشاف اند . کاکاو ، قهوه ، برنج محصو لات خر ما و کیله تو لید میکند .

گابون بتاریخ ۱۷ ـ ا گست ۱۹۶۰ به آزادی کا مل نا یل شد ودر ۲۰ سپتمبر همان سال عضو ملل متحد شد. و لسی جرگه گابون ٤۷ چو کی دارد . گابون‌عضو جا معه کشور های فرانسوی ا ست .

گانا (سابق ساحل طلا)

پــایتخت : ا کــرا ، مسا حت ۹۱۸٤۳ مربع میل ، نفوس نزدیك به هشت ملیون بیر ق : سر خ ، طلائی و سبز با ستا ر ۀ سیاه در مر کز قطعۀ طلائی . واحد پو لی چیدی جدید معا دل ٤٥ـ افغانی .

شر ح : جمهو ریت گانا عضو ملل‌متحد و ممالك مشترك ا لــمنافــع ا ست. کشور مذ کوز در ا فریقا ی غربی بساحل خلیج گینی واقع ا ست . از شمال باجمهو ریت و لتای علیا ، از شرق با تو گو، از جنوب بامحیط اطلس واز غرب باساحل عـــا ج محاط است . در گاناکمتر از ده‌هزاراروپائی زندگی میکنند .

منابع و صنا یع : گانا در معادن غنــی ا ست . منگانیز ، طلا ، ا لما س وبوسابت دارد . تو لیدات منگا نیز آن ما هانه هفتصد هزار تن ا ست . جنگل های آن و سیــع است . کاکاو محصول زراعتی عمدۀ آنست و تو لید سالانــه آن به ۲۷٥ هــزار تــن میرسد . عا یدات فی واحد نفوس آن‌سالانه معادل یکصدو پنجاه دالر ا مریکا ئی‌است.

تاریخ و حکومت : گانا برای ۱۱۳ سا ل تحت تصرف بر تا نیه بود . نام فعلی آن نا میست که به یك کشور افریقائی‌درامتداد دریای نا یجر در ۸۰۰ـ۱۰۷۰ میلادی داده شده بود ، آ زادی آن بعداینکه در ۱۹٥۱ قانون ا ساسی جدیدی پیدا کرد و کوا می نکرو ما صدراعظم آن شد تصریــح‌گردید . ملل متحد لحا ته قیمو میت تو گو لینــد بر تانوی را در ۱۳ د سمبر ۱۹٥۶ منظو ر و ا تحاد آ نرا در ا ثررای گیری با گا نا تا یید کرد . از ششم مارچ ۱۹٥۷ گــا نا در دا خل ممالك مشترك ا لمنا فع باداشتن یك گورنر جنرال بر تانوی به آ زا دی‌نایل شد گانا دراول‌جو لای ۱۹۶۰ یك جمهوریت شد و لی در جملۀ ممالك مشترك ا لمنا فع با قی ماند .

گانا ، گینی و مالی یك ا تحادیۀ کشور های ا فریقائی را بتاریخ ۲۹ـ اپریل ۱۹۶۱ تشکیل دادند و موافقات قبلی خو د ر ا با همد یگر در مورد ا مور د فاعی ، سیاست خارجی ، سیستم پو لی و ا قتصاد تمدید نمودند .

گانا پارلمان ۱۹۸ عضوی دارد که ۱۹نفر آن ز نا نند و همه برای پنج سال‌انتخا ب میشوند . کا بینۀ از ا عضای پــا ر لما ن تشکیل میشود در ۶۶ بنام شورای آ زا دی ملی یك گروپ صاحب منصبان و پو لیس در غیاب نکرو ما ر ئیس جمهو ر گــا نا (که در جمهو ریت مر دم چین بود) قیام کرد عنان حکو مت را بــد ست گــرفت . جوزف ا نکرا بحیث ر ئیس حکو مت جدید و عده داد که در ظرف یکماه ا نتخا بــا ت و قانون ا ساسی جدیدی را به میان خواهد آورد . نکروما در کشور گینی پنا هــنده شد .

در جولای ۱۹۶۷ حکو مت ا مور بعضی وزارت خا نه هارا به کمیسیون هاواگذاشت و بعو ض ا شخا ص ملکی را در راس‌آنها مقرر کرد .

گا یانا

پایتخت : جارج تاون ، مساحت ۸۳۰۰۰ مربع میل ، نفوس (قرارتخمین ٦۸ مللمتحد) ۷۰۰ر۰۰۰ بیرق : متشکل از یك قطعهٔ سبز بصورت ا فقی و دو قطعه مثلث که دا رای قاعده مشترك اند برنگ های طلایی و سرخ. واحدپولی دالر گایانا (بیشازیكونیم دالر گایا نا معا دل سی ا فغا نی) .

یك مستعمرهٔ بر تانوی برای ۱۵۲ سال بوده در ۲٦ می ۱۹٦٦ با زا دی رسیده .

گایانا در حا شیهٔ شمال شر قیامریکایی جنوبی واقع است ا کثر نفو س آن هندی نژاد یا سیاه پوست اند . گا یا نا از غرب با و نیز و یلا از جنوب با برا ز یل، ا ز شرق با گیانا ی ها لیندی واز شمال بـــا او قیانوس ا طلس محا ط ا ست قسم عمدهٔ کشور را جنگلات ا نبوه ا ستوایی فـــر ا گرفته است . نود فیصد نفوس بـــا لا ی یك ساحهٔ به عرض تقریبی پنجاه میل در سر تاسر ساحل ز ندگی میکنند ومصروفیت های ز راعتی دارند شکر و برنجازمحصولات عمده آ نست کافی ، کاکاو ، میوه هـــا ی خاندان لیمو ، چوب و حیوا نات ا هلی ا ز محصو لات د یگر آن بشمار میرود . گایانا چا ر مین صادر کنندهٔ ماده معدنی بو زایت میباشد و ده فیصد احتیاجا ت بوزایـــت جهان را تا مین میکند . طلا، آ هن ، الماس منگا نیز و ابرك هم دارد. سگرت، صا بون گو گرد منسو جات و اثا ثیـه چـو بـی می سا ز د .

نظام حکو مت آن پـارلـمانـی ا ست صدراعظم درراس کابینه قرار دارد . یك پو هنتون دارد ، تعداد باسواد گا یا نـا هشتاد فیصداست. درسیاستخارجی بیطرف است ، با ونیز و یلا منا ز عهٔ قد یـمـه سر حدی دارد . گا یانا عضو ملل متحد و ممالك مشترك ا لمنافع ا ست .

گینی

پایتخت : کونا کری ، مساحت ۹۲۵ر۹٤ مربع میل . نفوس سه و نیم ملیون، بیرق: قطعات عمودی سر خ زرد و سبز ، واحـد پولی : فرانك گینی معادل هجده پو ل .

شرح : گینی از متصرفات قبلی فرانسه در افریقا ی غـربی واقـع بوده و با محیط اطلس از غرب ، گینی پر تگالی ، سنیگال ومالی از شمال ، ساحـل عـاج از شرق لایبیریا و سیرا لیون از جنوب محاط است. قبایل عمدهٔ آن فلاح ما لینکی و سو سو میبا شند .

منابع و صنایع : گینی بزرگترین ذ خایر بوسنایت د تیارا دارا است . الما س، طلا وآهن نیزپیدا میشود. جواری برنج، جلغوزه کیله ، قهوه ، ناریال وارزن تولید میکند. قهوه ، عسل ، کیله ، آ هن والو منیمصادر می کند .

تاریخ و حکو مت : گینی به ا سا س فیصله های جمهو ریت پنجم فرانسه د ر ۱۹۵۸ فیصله کرد که از جامعهٔ کشور های فرانسوی خارج شود .

در دوم ا کتوبر همان سال گینی خود را آزاد اعلام کرد . سیکو تو ری اولین رئیس جمهور آ ن شد . در ۱۲ نو مبر همان سال قانون اساسی آن تصویب گردید . باسـاس آن رئیس جمهور برای هفت سا ل کشـور را اداره خوا هد کرد . ۱۰ عضای شورا ی ملی آن با مراجعه به آ رای عا مه ا نتخا ب میشوند .

یکانه حزب مملکت بنام‌حزب دیموکراتیک گینی نفوذ زیادی بالای فیصدی هـــا ی حکومت دارد . گینی عضو ملل متحد است.
گینی با چکو سلوا کیا ، آلمان شر قی پو لیند ، ا تحاد شوروی و جمهو ریت‌مردم چین معا هداتی دارد و در ا مور سیاسی اعلام بیطرفی مینما ید .
گینی در ۱۹۶۱ موافقه‌ای با مالی وگا نا ا مضاء کرد و به اساس ا تحا دیهٔ کشو ر های افریقا ئی را تشکیل داد که طی آ ن امکان تو حید قوای نظا می ، سیاست‌خارجی سیستم پول و پرو گرام های کلتوری‌آنها میرود در ۲۲ می ۱۹۶۳ موافقه‌ای بافرانسه امضاء کرد و در ا ثر آن ا مداد تخنیکی و کلتـوری ازان کشور بد ست می آورد . فرانسوی زبان ر سمی است .

گمبیا

پایتخت : باتر ست ، مسا حت ٤٠٠٥ مربع میل ، نفوس تخمینی ٦٨ ملل‌متحـــد ۳۵۰۰۰۰ ، بیرق : قطعات سرخ ،آبی وسبز بشکل افقی با قطعات کو چك سفید در بین سر خ و آبی ـ و آبی و سبز ، واحدپولی: پوند معادل یکصدو بیست ا فغانی .

کوچکترین کشورافریقائی هم ا ز لحا ظ مساحت و هم از لحاظ نفوس در ا فر یقا ی غربی واقع ودرسابق از متصر فات بر تانوی بود . گمبیا شامل جزیرهٔ ال سنت‌ماری در مصب در یای گمبیا که از کشور سینیگال میگذرد و یك پارچه ز مین به عر ض د ه میل به هردو طرف ا ین دریا میبا شد . گمبیا به استثناء ساحل آن بر محیط اطلس د یگر از هر طرف با سینیگال محاط است .
گمبیادر۱۹۶۳ به‌آزادی دا خلی رسید قوهٔ تقنینیه آن شا مل یك ر ئیس و ۳۲ عضو انتخـابی ا ست و در ۳۰ جـو لای ۱۹۶٤ بر تا نیه به آزادی کامل ان موافقه کرد . سالانه یك ملیون دالر کمك از بر تـا نیه میگیرد . ا ین ا مر در ۱۸ فبروری ۱۹۶۵ عملی‌شد . گمبیا عضو ممالك مشترك المنافع است ودر سپتا مبر ٦٥ به عضویت ملل متحد قبول شد در او لین ا نتخا بات‌عمومی بعد از آزادی ۱۹۶٦حزب مترقی مردم مربوط به صدراعظم داود ا جوارا ۲٤چوکی‌پارلمان ۳۲ نفری را بدست آورد . خسته هـــا ی رو غنی و برنج ا ز تو لیدات ز ر ا عـتی آ نست .

گواتیما لا

پایتخت : شهر گوا تیمالا ، مسا حت ٤۲،٤۲ مربع میل ، نفوس تخمینی ٦٨ ملل متحد ٤٨٦٤٠٠٠ بیرق : سه قطعه عمودی به رنگهای آبی سفید وآبی بایك نشان در قطعهٔ سفید . واحد پولی : کیتزال معادل چهل وپنج افغانی .

شرح : گوا تیمالا شمالی ترین کشو ر امریکا ی مرکزی بوده مکسیکو را بشمال و غرب خود و ها ندوراس بر تا نوی ر ا به شرق خود ، ها ندوراس‌والسلوا د و ر را به شرق و جنوب خود و محیط آ ر ا م را در جنوب غرب خود دارد . ا قلیم آ ن نزدیـك بحـر گرم ودر دا خـل کشور در ار تفاعات معتدل تر ا ست .
پیش از پنجاه فیصد نفو س سر خپوست خالص ا ست . مردم با قیمانده آن مخلوط

هسپانوی و سر خپو ستان میبا شند .
خرابه های معروف ما یا در محلی بنا م واشو کتون و تیکال واقع است .

منابع و صنایع : زراعت مصرو فیت‌عمدهٔ مردم را تشکیل مید هد .

قهوه از تو لیدات عمدهٔ آن‌است ، کیله پنبه ، شکر ، جواری و برنج تولید میکند. چوب های قیمتی صادر میکند . ما لدا ری نیز دارد . نقره ، طلا ، مس ، آ هن وغیره دا ر د .

تاریخ و حکو مت : در هزار سال اول میلادی مد نیت مایا در گوا تیمالا شیو ع داشت . گواتیمالا خودرا از هسپا نیه د ر ۱۹۶۱ آزاد سا خت . جمهوریت گواتیما لا در ۱۸۳۹ تاسیس شد . در اواخر سال ٦٥ قانون ا ساسی جدید و انتخابات جد ید گوا تیمالا صورت گرفت در ماه ما ر چ ۱۹٦٦ پرو فیسر جو لیو مـونتی نکـرو ر ئیس جمهور گواتیمالا شد تا مبر ده در نیمه همان سال یك پرو گرام و سیع ا صلاحات‌ارضی را روی د ست گرفت .

معارف و مذ هب : مذ هب رو من‌کاتولیك عمومیت دارد . مذا هب د یگر نیز قبو ل میشود معارف حتمی است . یك پو هنتو ن در شهر گوا تیمالا دارد . ز بان ر سمی هسپانوی ا ست .

لاؤس

پایتخت : ویا نتیال ولـوانك پـرابانك
مساحت ۹۱٤۲۹ مربع میل نفوس ۲۸۲٥۰۰۰
بیرق : سرخ باسفید فیل سه سره در مرکز در حالیکه چتری را نگهداشته است .

وا حد پولی : کیپ معادل نزده پول .

لاوس یك سلطنت مشروطه در آ سیا ی جنوب شرقی و یکی از سه دو لت هـنـد چین قدیم ا ست که و قتی تـحت تصرف فرانسه بود . از شمال با جمهو ر یـت مردم چین از شرق با و یتنـام شمـالی و جنوبی ، از جنوب با کمبو د یا واز غر ب با تا یلند و بر ما محاط میباشد . لا و س محاط به خشکه ا ست و کو هی و جنگلی میباشد .کشور مذ کور فقط ۳٥٤۰ میل‌راه ز مینی دارد . در ۱۸۹۳ تحت ا لحما یـه فرانسه شد . در ۱۸۹۹ عضو ا تحادیهٔ هند چین گردید .

درسالـهـای ٤۰ــ ا حساس آزادی آ ن تقویه یافت . قا نون اساسی جدید آن در ۱۹٤۷ بمیان آ مد که کشور را به شکل‌یك سلطنت مشروطه تحت ا قتدا ر سلا لـهٔ لوانگ پرا بانگ در آ ورد .

این سلاله خودش از سلطنـت هـا ی لوانگ پرابانگ وو یا نتیان تشکیل شده بود قانون ا ساسی همچنان به مملکت یك حکومت پارلمانی دا.د .

در ۱۹ جولای ۱۹٤۹ یك کشـــور آزاد گردید و از حمایت فرانسه خـارج شد . حکومت لا و س را کشور های کمو نیستی هند چین در هنگام ا مضاء موا فقه متارکه با فرانسه به رسمیت شنا ختند . ا یـن موا فقت نا مه در جینوا در ۲۱ جو لا ی ۱۹٥٤ به ا مضاء رسید. لاوس را ا کثر اعضای ملل متحد بر سمیت شنا ختند . ودر د سمبر ۱۹٥٥ عضو ملل متحد شد .

شو رای ملـی لاوس بـرای پـنجسا ل انتخاب میشود و شاه میتوا ند آ نرا منحل سازد .

مجادلات بین گروپ های کمـو نست ، ضد کمو نست و بیطرف در لاوس باوصف موا فقات ۱۹٥٤ و ضع کشور را بر هم‌زد. رقابت های میان گروپ کمونستی پتیت‌لاو تحت ر هبر ی شا هزاده سو فا نا ووئگ درشمال کشور و گروپ های دست راست و بیطرف ا مکان د خول پتت‌لاورا در نظام دفاعی و حکو مت شا هی از بین برد. ا ز ۱۹٦۰ به بعد مجادلات بیشتر شده است .

سه شهزاده ر ئیس سه گروپ‌فوق‌الذکر در جون ۱۹٦۲ یك حکو مت ا ئتلافی‌تشکیل

دادند که درآن رئیس گروپ بیطرف شهزاده سو وا نا پوما صدارت عظمی را اشغال کرد .

کنفرانس ۱٤ کشور که در ۱۵ می ۱۹۶۱ در جنیوا آغاز یافته بود موافقاتی را در ۲۳ جولای ۱۹۶۲ به امضاء رسانید که بیطرفی و آزادی لاوس را تضمین‌میکرد. ولی جنگ بین پتت لاو و قوای بیطرف همچنان ادامه داشت . در ۱۹۶۰ گروپ دست راست اقدامی به کودتا کردند ولی ناکام شد . طیارات لاوس و امریکا در ۶۵ و ۱۹۶۶ مراکز پتت لاورا بمبارا ن نمودند . محصولات عمدهٔ لاوس قرار ذیل است :

برنج ، جواری ، تنباکو ، پنبه ، افیون ، میوه های لیمو و نارنج ، قهوه وانواع چوب میباشد . مردم لاوس اصلا از مردمان تای اندو نیزیائی و چینی میباشند زبان های فرانسوی و انگلیسی عام است .

مذهب رسمی بودائی است .

لایبیریا

پایتخت : مونروویا ، مساحت ٤۳ هزار مربع میل ، نفوس ۱۱۳۰۰۰۰ ، بیرق: یك قطعهٔ متناوب سرخ و سفید افقی در ساحهٔ بالائی نزد یك دسته یك ستارهٔ سفید پنج گوشه‌ئی روی یك مربع آبی .

واحد پولی : دالر امریکائی و همچنان مسکوکات نقره ئی و مسی لایبیریائی .

شرح : جمهوریت آزاد سیاهپوستان لایبیریا در قسمت جنوبی افریقای غربی واقع و با سییرا لیون از غرب ، گینی از شمال ، ساحل عاج از شرق ودر حدود ۳۵۰ میل باساحل اطلس در جنوب محاط میباشد . قسمت اعظم مملکت جنگل دار و دارای منابع معدنی میباشد .

بندر آزاد مونرویا که امریکا آن را درسالهای ٤۵ـ ۱۹٤۸ ساخت در سال ۱۹٦٤ به حکومت لایبیریا واگذارشند . قیمت آنرا لایبیریا تا ۱۹۹۹ خواهد پرداخت .

منابع و صنایع : رابر خام عمده ترین حاصلات آن میباشد . برنج ، الیاف، قهوه کاکاو ، شکر هم تولید میکند از معادن مهم آن آهن است که سالانه در حدود سه ملیون تن تولیدات دارد .

تاریخ و حکومت : نفوس آن کاملا از نژاد افریقائی است . لایبیریا در ۱۸۲۲ توسط سیاهپوستان آزاد شدهٔ امریکائی با اسکان شان در مونروویا بوجود آمد . در ۲۶ جولای ۱۸٤۷ بحیث یك جمهوریت اعلام گردید . قانون اساسی آن همانند امریکاست . تنها مردمان نژاد افریقائی می توانند تابعیت بگیرند و تنها تابعین میتوانند جایداد غیر منقول داشته‌باشند. حکومت بدست رئیس جمهور است که بدوا برای یك دورهٔ هشت ساله انتخاب میشود و او میتواند باز برای دوره های ٤ ساله انتخاب گردد . سنای آن شامل ده نفر است که برای شش سال انتخاب میشوند و مجلس نمایندگان آن ۳۹ نفر است که‌برای چارسال انتخاب میشوند .

لایبیریا عضو موسسهٔ ملل متحد است .

لبنان

پایتخت : بیروت ، مساحت ٤۰۱۵ مربع میل ، نفوس،دو ملیون‌وپنج‌صدوهشتاد هزار ، بیرق: سه قطعه افقی به رنگهای سرخ و سفید و سرخ که سفید دو چند بعرض سرخ است ونقش سیدار سبز را در وسط دارد . واحد پولی پوند لبنانی

معادل پانزده ا فغانی .

شرح : جمهو ریت لبنان پارچهٔ ز مینی‌را به ا متداد ساحل شرقی مدیترانه ا حتواء کرده است که طول آن تقریبا ۱۲۰ میل و عرض آن بین سی و ۳۵ میل میبا شد . بجنوب آن کشور نام نهاد ا سرا ئیل و به شمال و شرق آن سوریه واقـــع است . بیروت ثلث نفو س کشور را دارد و بندر عمدهٔ آن لبنان را تشکیل مید هد . نز دیك به یك و نیم ملیو ن مهــا جر فلسطیـــنی دارد .

منابع و صنایع : دو ثلث عواید ملی‌آن از تجارت بد ست می آید . زراعت مسئول ۱۵ فیصد و صنا یع ۱۲ فیصد آ نست . نصف کارگران در ا مور زراعتی مشغو لند. محصو لات عمده سیب ، میوه های‌سیتروس، زیتون ، تنباکو سبزیجات و غلـه هـــا میباشد . از تو لیدات صنعتی آن ا نو ا ع خوراکه ها ، منسو جات ، چر می با ب ، سمنت و تصفیهٔ پترول میباشد . تـیل‌عراق و عربستان به بندر های تر یپو لی وسیدون پایپ میشوند .

با جمهو ریت متحد عربی موا فقا تی در مورد و یزه ، محصو لات گمر کی‌وصادراتی وتسهیلات برای واردا ت سوریه دارد .

تاریخ و حکو مت : لبنان از پنج و لایت امپرا طوری عثمانی بمیان آ مد. لبنان‌شمالی مانت لبنان ، لبنان جنوبی ، بیروت و مکه ودر اول سپتا مبر ۱۹۲۰ همراه با سو ریه یك کشور آ زاد شد .

از آ نو قت تا ۱۹٤۱ تحت قیمو مـــت فرانسه بود . در ۱۹٤٤ حکو مت‌فرانسه ا ختیارات خودرا بکشور های سو ر یه و لبنان داد . قوای ا جنبی لبنان را در ۱۹٤٦ ترك دادند .

مجادلات مردم برای از بین بردن حکو مت طرفدار غرب به ا نقلاب می ۱۹۵۸ مـنجر شد . لبنان مر کز مخا لفت های بین المللی شد .

ا مریکا مدا خلهٔ‌نظا می‌کرد. قوای‌امریکائی در ا کتوبر همان سال خارج شدند. قانون اساسی به آن یك هیئت تقنینیه ۹۹ عضوی مید هد که برای چـار سا ل ا نتخـا ب میشو ند .

ر ئیس جمهور برای شش سال ا نتخاب میشود . او باید عیسوی مذ هب‌وصدراعظم باید مسلمان با شد . لبنان عضو ملل‌متحد و جا معهٔ عر بی میبا شد .

معارف و مذ هب : ۵۰ فیصد نـفو س عیسوی مذهب و قسم ا عظم با قیمانده را مسلمین مر بوط به چندین جماعت تشکیل مید هند. در بیروت پنج پو هنتون موجود است . عربی ز بان ر سمی میبا شد .

لوکسمبورگ

پایتخت : لو کسمبو ر گ ، مسا حـت ۹۹۹ مربع میل ، نفوس ۳۳٦۰۰۰ بیرق : سه قطعـهٔ ا فقـی سرخ ، سفیـد وآبی . واحد پولی : فرا نك لو کسمبو ر گ معادل نود پول .

شرح : لو کسمبورگ از طرف شر ق باجرمنی ، از طرف شمال و غرب بابلجیم وازطرف جنوب با فرانسه محاط ا ست .

منابع و صنایع : نز دیك به هفتصدهزار جریب زمین آن به ز راعت ا ختصاص‌داده شده جو ، گندم ، جودر و کچالومی‌رویانند. معادن آ هن آن موجد صنعت منکشف فولاد سازی شده ا ست. مواد کیمیا و ی آب جو ، تایر مو تر ، تنباکو و آ لا ت فلزی ، سمنت ، گلاب و لینیات نیز تولید میکنند .

تاریخ و حکو مت : لو کسمبورگ که در ۱۹٦۲ تاسیس شده تحت تصرف بر گندی هسپانیه ، استریا و فرانسه در آمـــد .

در ۱۸۵۱ آزادی ءا خلي يافت. در هر د و جنگ جهانی آلمان آنرا ا شغال کرد . در ۱۹٤۸ لو کسمبورگ بیطرفي غیر مسلح خودرا ملغی قرار داد . در همین سال اتحاد گمر کی با ها لیند و بلجیم قا یم کر د که در ۱۹۵۸ به اتحادیهٔ ا قتصادی بنیلوکس مبدل گردید . عضو ملل متحد و نا تواست. کشور شکل شا هی مشروطه دارد قـــوه تقنینیه بدست یك شورای ۲۱ نفره ا ست که مدام ا لعمر ا نتخاب میشوند و یـك مجلس نمایندگان ٥٦ نفر دارد که تو سط مردم ا نتخاب میشوند . یك وزیر دو لت در راس یك کابینه اقلاسه عضوی کــــار حکو مت را پیش میبرد .

نفوس لو کسمبورگ تقریبا کا ملا رومن کاتو لیك ا ست . معارف ا جباری است. همان طور هم خد مت نظام ا جباری است زبانهای ر سمی فرانسوی و جر منيميباشد. زبان ملی آن لیتز بو ر گیش نام دارد .

لیبیا

پا یتخت ها : تر یپو لی وبن غا ز ی مساحت ٦٧٩٣٥٨ مربع میل . نفـو ســ ۱۸۰۳۰۰۰ . بیرق : پارچــــه هــــا ی افقی سرخ ، سیاه و سبز با هلال وستارهٔ سفید در و سط . واحد پولی: پـــو نـــد لیبیائی یکصد پیاستر معا دل یکصدو بیست افغانی .

شرح : لیبیا اولین کشور ی است کـه تحت نفوذ ملل متحد به آ زادی نا یل‌آمد. يك شا هی مشرو طه ا ست به ا متد ا د سا حل شمالی ا فریقا درشمال آن مدیترانه در شرق آن جمهو ریت عرب متحد وسودان در جنوب آن سو دان و جمهو ریت های چاد و نا یجیر یا ، در غرب آن تو نس و الجزایر واقع ا ست .

کشور سه منطقه دارد . یـکی منطقـه مدیترانه که ١٦ هزار مـربـع مـیل بـوده پر نفوس ترین منطقه بوده و مرکز شغل زراعت لیبیا ست منطقه های د یگران شبه صحرا میبا شد . و لایت تریپو لیتا نیـا در شمال غرب ٦٩ فیصد نفو س لیبیا ر ا دارد . ایالات متحدهٔ ا مریکا پایگاه ها ی نظا می دران دارد .

منابع و صنایع : لیبیا باغهای خر ما ، زیتون ، لیمو ، بادام و ا نجیر دارد. تنباکو بوریا ، قالین ، آ لات چر می ، و قما ش های زر دوزی شده نیز دارد . معا د ن در ۱۹۵۳ ملی شد در ۱۹۵۷ تیل کشف شد فعلا تو لید روزانه در حدود یك ملیون بیرل میبا شد .

امریکا و بر تانیه به لیبیا کمك میدهند. تو سعه مد نیت عصری و رفاه مر دم قسما مر هون حا صلات فروش تیل میبا شد .

تاریخ و حکو مت: مو قعیت این کشو ر آنرا تحت تسلط گار تاز ، روم و اندال ها، ا مپرا طور عثمانی و ایتا لیا در آ ور د ه است . بعد جنگ عمومی دوم مدتی تحت اداره بر تانیه و قسما تحت اداره فرا نسه بود در جون ۱۹٤۹ بر تا نوی ها محمدادریس السنیو سی ، ر هبراقوام سنیو سی رابحیث امیر سیری نا یکا شنا ختند نا مبرده د ر خزان همان سال قا نون ا ساسی رابمیان آورد و حکو مت دا خلی را بد ست‌گرفت. حکو مت اورا ملل متحد در ۱۹٤۹ قبول کرد . یك شورای قانون ساز قبل از آزادی برای لیبیا شا هی مشروطه را تا یبه کرد و لقب ا میر را به پاد شاه مبدل سا خت. در دسمبر ۱۹۵۱ شا هی مورثی از طر ف شاه ادریس اول اعلام گردید .

پارلمان مر کب از یك سنای ٢٤عضوی برای هشت سال میباشد که از طـــر ف پادشاه تعیین میشو ند . لیبیا عضو ملل متحد و جا معهٔ عرب میباشد .

معارف ومـذهب : اكـثر نفــوس ليبيا مسلمان اند. ا يتا لو يان ، يهو ديان وغيره نيز دارد .
٤٠ فيصد نفوس خوا ننده و نو يسنده است . مكاتب حكو متي و خصو صي و دو پو هنتون دارد .

د فاع : بر تانيه وايالات متحده امريكا هردو در پايگاه هـاى نـظا مي مخصو ص خود شان قواى نظا مي دارند .

ليختنشتاين

پايتخت : وادوز ، مساحت ٦٢مربع ميل نفوس ٢١ هزار . بيرق : پارچه هـــا ى افقي آ بي و سر خ . واحدپولي: فرا نك سويسي معادل ده ١ فغاني .

شرح : ليختنشتا ين كشو ريست براين عـليا بين استريا وسويسزرليند كـــه تا ١٨٦٦ عضو كا نفدريشن جرمني بود و بعدا تا اعلام آزادي كامل آن در ١٩١٨ براستريا متكي بود .

سويزر ليند بر اساس يك قرار د ا د ا مور پستي و تلگرافي ، گمرك و منا سبات خارجي آ نرا انجام ميد هد . كشور هيچ عسكر ندارد و قوۀ پو ليس آن خيلي قليل است .

منابع وصنايع : مردم آن زراعت پيشـه ومالدار هستند . ماشين و افزار ليزميسازد خوراكه باب و چرم باب تو ليد مي كند . همه مصارف حكو مت از مدرك فروش تكت هاى پستي آن بد ست مي آ يد .

تاريخ و حكومت : ليختنشتاين يك‌شاهي موروثي است . قانون ا ساسي ١٩٢١ آ ن قوۀ تقنيني را به دايت پانزده نفري داده است كه‌براى چارسال ا نتخاب مي شو ند كشور تقريبا هيچ نوع محصول گيري‌ندارد. عضو افتا و محكمه بين ا لمللي است .

نفوس مملكت كاتو ليك ميبا شد وزبان جرمني زبان رسمي ا ست .

ليسو تو

پايتخت : ما سيرو ، مساحت ١١٫٧١٦ مربع ميل ، نفوســ (تخمين ١٩٦٨ م) ٩١٠٫٠٠٠ . بيرق : قطعات عمودي سرخ و سبز نزديك به دسته ، باكلاه‌سفيدسوتوميان زمين آبي . واحد پولي : راندافريقاى‌جنوبي معادل شصت و پنج ا فغاني .

ليسو تو عبارت از ليسو تولنيد برتانوى ميباشد كه در ٤ — ا كتوبر ١٩٦٦به‌آزادى نايل گرديد . ا ين كشور كه كا ملا ما ل سياه پو ستان ا ست در قهر كشورافريقاى جنوبي وا قع ميباشد و بتاريخ ١٧ــ اكتوبر ١٩٦٦ به عضويت ملل متحد در آ مده‌است.

سر ز مين ليسو تو خشك و كو هسار است كه از ٥ تا ١١ هزار فت ا و تفا ع دارد . ما سيرو با قطار آ هن با افريقا ى جنوبي ار تباط دارد . بجز آن د يگرشوارع عمو ميه مو تر رو و جود ندارد . مقد ا ر جوارى ، جو ، لو بيا وماش رو يا نيد ه ميشود . عوايد عمده آن از درك مالدارى و پشم بز بدست مي آيد در حدود چهل

فیصد مردان آن در معادن کشور ا فریقا ی جنوبی کار میکنند .

موشیش یك سر کردهٔ قبیلوی گیسو تو در ۱۹۵۸ تقاضای تحت ا لحما یگی سرزمین خودرا از بر تانیه نمود واین و قتی بود که بو ور های ا فریقا ی جنوبی بران حمله نموده بود ند .

بر تانیه در ۱۹۵۹ قانون ا ساسی به بیسو تو لیند داد که به اساس آن یك شورای تقنینیهٔ ا نتخابی بمیان آ مد. فعلا حکو مت لیسو تو بد ست پاد شاه مو سو شوی دوم ا ست . یك پا رلمان منتخب شصت عضوی ، یك کابینه و زراء و یك صدراعظم دارد .

مالتا

پایتخت : والیتا . مساحت ۱۲۲ مربع میل . نفوس ۳۱۸ هزار بیرق : قطعات عمودی سفید و سر خ با صلیب حا شیه سرخ در قطعهٔ سفید .

واحد پو لی: پوند یکصدو بیست‌افغانی.

مالتا در مدیترانه ۵۸ میل بجنوب جزیرهٔ سیسلی و ۱۸۰ میل دو ر تر از قا ر ه افریقا واقع ا ست .

جزیرهٔ مالتا خو دش فقط ۹۵ مربع میل مساحت دارد . در جزیرهٔ دیگر مربو ط گوزو و کو ملینو است .

مالتا برای ۳۵ قرن تحت تصرف ملتهای مختلف بود و فقط در ۲٤ـ ا کتوبر ۱۹٦۱ به آزادی دا خلی نایل آمد و بتاریخ ۱ ۲ سپتمبر ۱۹٦٤ طوری آزاد شد که فر ما ن فرمای بر تا نیه را بحیث ر ئیس دو لت پذیرفت . بر تا نیه تا ده سال پایگاه هائی دران خوا هد داشت . ما لتا عضو جا معهٔ ممالك مشترك ا لمنافع و ملل متحد ا ست.

مجلس نمایندگان آن شا مل ٥٠ نفر منتخبین تو سط مردم میبا شد . صدراعظم و کا بینه از همین ها ا نتخاب می شو ند ثقلت نفوس در فی مر بع میل به ۲٦۷٦نفر میر سد . مردم دایم ازان مها جرت میکنند.

پرو گرام پنجسا لهٔ ا نکشافی در مالتا از ۱۹٦٤ ببعد روی دست است . میخوا هند توریزم و صنایع جدید را تشو یق کنند .

کچالو ، میوه جات ، سبزیجات ، گل ، تخم د ستکش و منسو جات صادر میکند و نیز سمنت ، ما شین باب و مصنو عا ت سا خته شده وارد می نما ید .

مالدیو

پایتخت : ماله ، مساحت ۱۲۲ مربع میل نفوس یکصدوشش‌هزار ، بیرق : یك‌هلال‌سفید بالای یك قطعه سبز که یکجا در و سط یك قطعهٔ سرخ قرار دارد . واحد پو لی : روپیه معادل ده ا فغانی .

جزایر مالدیو عبارت از دوازده گرو پ مرجانی شا مل بیش از دو هزار جزیره میباشد که بیش از دو صد آن مسکون‌است جزایر ما لد یو در بحیره هند سه صد میل به جنوب غرب هند وا قع ا ست . در ۲٦ جولای ۱۹٦۵ ـ از بر تانیه آ زادی گر فت ودرسپتمبر همان سال عضو ملل متحد شد و بر تانیه ا مور د فاع و خارجهٔ آ نرا به خود باز گذاشت . پایگاه قوهٔ هوائی‌برتانیه بر جزیره گال ما لد یو جنوبی مو جو د است .

ما لدیو که مدت مختصری جمهوری بود فعلا یك سلطنت مشرو طه تحت امیر محمد فرید دیدی بحیث سلطان مالد یو میبا شد.

مردم مالد یو مسلما نند شغل عمدهٔ مردم ما هیگیری ا ست . ما هیان را تمیز کر د ه به سیلون صادر می نما یند .

موريشس

مو ر يشس جزيره ايست در بحيرهٔ هند كه ٥٧٥ ميل بهشرق ملغاسي واقع بو ده ٧٢٠ مربع ميل مساحت دارد نفو س آن ٧٨٧ هزار نفر ميباشد . پايتخت آن پورت لوئيس نام دارد .

مو ريشس در ١ گست ١٩٦٧ به آزادى داخلى و در مارچ ١٩٦٨ به آ زادى كا مل نايل گرديد . ا كثريت نفوس آن هندى هستند . سياه پو ستان نيز دارد. انگليسى و فرانسوى ز بان هاى معمول آ نست ا ز محصولات صا دراتى عمدهٔ آن نيشكر است. تو ز يزم تقو يه ميشود .

هالينديى هاى ا ستعمارى در قرن هفد ه جزيره را بنام شاهزاده موريس نا مسا و نا مزد كردند ولى بعد تر آ نرا ترك نمودند بعد آنها فرانسو يان و بعد از آنها برتانوى ها بران مسلط گر ديدند .

مالى

پا يتخت : بماكو ، مساحت ، ٤٦٤ هزار مربع ميل ، نفوس ٤٨٠٠٠٠٠ ، پرچم : قطعات عمودى سبز ، زرد و سرخ. وا حد پولى : فرانك مالى معادل هجده پول .

جمهو ريت مالى كه در ١٩٦٠ بنام جمهو ريت سو دانى ياد ميشد و يك وقتى از متصرفات فرانسه بود ازشمال باموريتانيا والجزاير از شرق و جنوب شر ق بانايجريا ولتاى عليا از جنوب باساحل عاجل گينى واز غرب با سينيگال و مو ريتا نيا محا ط ميبا شد .

در ١٩٥٨ سودانفرانسوىبهجمهوريتسودانى مبدل گرديد ودر داخل جا معهٔ فرا نسو ى به آزادى دا خلى رسيد . در ٢٠ جو ن ١٩٦٠ آزادى كا مل يافت . از ا تحا د با سينيگال جدا و بنام مالى عرض و جو د كرد . در همانسال عضو ملل متحد شد وگر چه خارج جا معه فرانسوى است معهذا بـا فرانسه موا فقات تجارتى و كلتورى دا رد در ٦١ باگانا و گينى ا تحاديهٔ كشور ها ى افريقا ئى را تشكيل داد . در ٦٣باسنيگال مخالفت هاى خود را رفع كرد و منا سبا ت گمركى ، تجارتى واستفاده از خطوط آ هن و بنادر سينيگا لى را برا ى مالى ممكـن سا خت .

رئيس جمهور و وزراء بهمجلسنمايندگان مسئو لند . ا عضاى ا ين مجلس بر ا ى پنج سال ا نتخاب ميشوند .

مملكت زراعتى است . تخم هاى روغندار محصو لات عمد آ نست . ما لدارى نيزرواج دارد .

ماليزيا

پايتخت ها : كوالا لمپور و سلنگور . مساحت ١٢٨٤٣٠ مربع ميل نفوس تخمين ٦٨ ملل متحد ١٠٣٨٤٠٠٠ . بيرق : ٧ قطعه سرخ و ٧ قطعه سفيد با هلال وستاره ١٤ گوشه يى در حاشيه چپ بالايى واحدپولى : دالر ملايايى معادل پانزده افغانى .

اتحاد یهٔ مالیز یا ، عضو ملل متحـــد و ممالك مشتر ك المنافع در ١٦ سپتمبر ١٩٦٣ به میا ن آمد . اعضا ی ان عبار ت بودند از ملایا ، سراوا ك و صـــبا ح . اندونیزیا و فلپین مخالف تشکیل ان بودند ولی یك گرو پ ناظر ین ملل متحد موا فقت عمو می مردم سراوا ك و صـــباح را با ن یافتند .

مالیزیا یك سلطنت مشروطه بود که از ٩ سلطنت موروثی تشکیل گردیده بـــود (جوهور ، کده ، کلانتا ،نگر ی سمبیلا ن باهانگ ، برا ك پولیس ، سلنگوروترنگانو) سنگاپور یك مستعمرهٔ علیحده شـــد . را ازان ابلاغ کرد . زیرا مشکلا تی بین‌چینی های سنگاپور ودیگر نفوس قدر یشن موجود بـــود .

در نفوس مالیز یا ٤٢ فیصد چینی (٤٠) فیصد مالی ها و ده فیصد هند ی وپاکستانی وجود داشت .

شاه مالیز یا که به لقب یانگ دی‌پرتوان اگانگ (یعنی فرما نروا ی عمو می رئیس رسمی دولت که قوهٔ سیاسی ندارد) شاهزاده اسمعیل ناصر الدین شاه ، سلطان ترنگانو است که در اگست ٦٥ توسط شـــورا ی حکمفر مایا ن موروثی هر نه دو لت‌ملا یا انتخاب شده است .

ملایا

ملایا : اتحادیه ملایا که در ١٩٥٧ عضو ممالك‌مشترك المنافع گردیده، قسمت جنوبی جزیره نما ی ملایا را در جنوب شرق‌آسیا تشکیل میدهد در شما ل ان تایلیند ، در شرق ان بحیرهٔ جنوب چین . وجنوب وغرب ان جزیرهٔ سوماترای اندونیزیا واقع است . جزیره سنگاپور نزدیك ساحل جنو بی ان وقوع دارد . (٧٥) فیصد ان جنگل ، دلدل زار و کوهستا نی است. بندر عمدهٔان پنانگ در جزیره پنانگ میباشد .

ملایا مواد خام تولید میکند ، قلعی ،رابر تیل ، خرما ازان جمله است که جمعاهشتاد فیصد صادرا ت آنرا تشکیل مید هـــد . بزرگتر ین تولید کنندهٔ رابر طبیعی دنیا بشمار میرود . برنج ، شکر ، مرچ ، وغیره محصولا ت زراعتی نیز دارد . درختان رابر ان اصلا از برازیل آورده شده است در ١٧٨٦ تدریجا به تصر ف برتانیه در آمد . ازا ن پیش‌قسما بدست هالیند وتایلیند بود بعد جنگ‌عمومی دوم در ١٩٤٦ اداره مستعمرا ت بر تانو ی این منطقه منحل گردید .

سنگاپور در نهم اگست ٦٥ جدا یی خود اتحادیه نه گانه ملایا بوجود آمد ودر ٤٨ رسما اعلام گردید . در ٥٦و ٥٧ بنابر یك عدهٔ موافقا ت حکو مت برتانیه ازان برداشته شد . در ١٩٦٦ حکو مت اعلام کرد که‌صباح وسراوا ك بنام مالیز یا ی شرقی وایالا ت دیگر بنام مالیز یا ی غربی شناخته میشود.

ملایایی ها مسلمانند . بودایی ، عیسوی وهندی نیز دارند . ملایایی زبان ملی است.

صباح

بورنیو ی شما لی سابق . در شـــما ل بورنیو که سو مین جزیره بزرگ جهان است واقع میباشد . بیست و نه ونیم هزار میل مربع مساحت دارد و نفوس ان نزدیك به‌نیم ملیون است . رابر ، کپره ، چوب ، تنباکوو ماهی صادر میکند . پایتخت ان جسلتن نام دارد .

سراوا ك به امتداد ساحل شما ل غربی بورنیو واقع است . مسا حت ان پنجاه‌هزار مربع میل نفوس ان ٧٧٧ هزار نفر است

پایتخت ان کوچنك است . صادرا ت عمده ان مرچ ، طلا و رابر میباشد . یك‌مقدارتیل وارده از برو نی را نیز تصفیه میکند .

مسقط عمان

پایتخت : مسقط . مساحت ۸۲٫۰۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹۶۸) ۷۵۰٫۰۰۰ بیرق سرخ . واحد پولی : روپیه هندی معادل هشت افغانی .

سلطنت مسقط وعمان يك پادشاهی مطلقه در كنارهٔ شرقی شبه جزیرهٔ عربستان میباشد يك هزار میل ساحل دارد .اقلیمش گرم وخشك است . يك ساحهٔ ساحلی باریك به عرض ده میل وبه داخل ان يك سلسله كوه های خشك و هموار بی آب به ارتفاع متوسط يكهزار فت كشورمسقطرا تشكیل داده است .

خرما . ماهی خشك و انار از صادرات آنست . كیله ، انگور ، گندم وسبزیجات نیز پیدا میشود . در ۱۹۶٤ تیل در مسقط كشف شد كه شاید وضع اقتصادیمردم را بهتر سازد .

مردمان ان عرب هستند . هندی ، بلوچی وسیاهپوستان نیز دارد . زبان عمده عربی است ولیهندی . بلوچی وغیره نیز معمول است .

تاریخ ان قدیم است . شامی های قدیم در ۵۵۰ قبل از میلاد مغلوب فارس ها شدند بعد از آنها پارتها یی وبعد خلفای بغداد. تركها وپرتگالی ها آمدند . سلالهٔ فعلی البو سعید كشور را از نفوذ فارس ها در ۱۷٤٤ نجات داد .

مكسیكو

پایتخت : مكسیكو . مساحت (۷۵۸۲۵۹) مربع میل . نفوس بقرار تخمین حكومتی در ٦٨ ــ ٤٨٫٦٠٠٫٠٠٠ . بیرق سه قطعهٔ عمودی سبز . وسرخ باعلامه عقاب وكالتوس روی قطعهٔ سفید .

واحد پولی : پیسو معادل سه افغانی وهشتاد پول .

شرح : جمهوریت مكسیكو از شمال و وشمالشرق باایالات متحدهٔامریكا . از شرق با خلیج مكسیكو كامپیچی وبحیره كاری بین از جنوب با گواتیمالا و هاندوراس برتانوی واز غرب با بحر الكاهل محاطه است جزیره نمای كالیفورنیای پایین توسط خلیج كالفورنیا ازان جدا شدهاست ولی از مربوطات ان است . كوه هایسیرا مادری از شمال به جنوب در غرب مملكت ودر شرق كشور مادری اورنیتال ،امتداد دارد .

در بین این دو سلسله قله هایی به ارتفاع بین سه وپنج هزار فت واقع است كه هوای معتدل وباراتی دارد در حاشیهٔ غربی البته لزومی به آبیاری زمین هادیده میشود .

نفوس مكسیكو مخلوط از هندیان سرخ وهسپانوی ها هستند . مردمان از تك و مایا هم دران ها حل شده اند .

بقایای تاریخی برای توریزم جالب است .

منابع وصنایع : در معادن و چوب غنی است . نقره ، طلا ، مس ، سرب ، جست ، سرمه ، سیماب ارستیك ، سلفر و زغال هم دارد .

تولیدات پترول ان سالانه به ۱۲۵ ملیون بیرل می رسد .

غاز طبیعی به ایالات متحدهامریكامیفروشد زراعت ومالداری و ماهی گیری مهم است

ریفار م زرا عت در کشور تطبیق میشود .
پنبه وگندم نیز تو لید مینما ید . از صادرا ت ان پنبه ، قهوه ، نیشکر ، بادنجان رومی ، کاهو گوشت تازه و منجمد میباشد . فروش قهوهٔ انسالانه به یکصدملیون دالر امریکایی می رسد . تولیدا ت بر ق سالانه به ۱٦ بلیون کیلوا ت در ساعـــت میر سد .
جواری ، برنج ، کیله وتنباکو نیز می رویاند .

تاریخ وحکومت : دراوان قبل ازکولمبس مکسیکو مرکز مدنیت پیش رفته بو می‌هندی بـــود .
ماها ، که مردمان زرا عت پیشه بودند . از یو کاتان بالا رفته اهرام سنگی عـظیم ساختند و جنتر ی خاصی بوجود آوردند . بعد تولتك ها آمدند که حکمفر مایا ن شان مونتر وما ها بودند که شهر مکسیکو یفعلی را در ۱۳۲۵ میلادی بنا نهادند . امپرا طوری ارتك را ، فاتح هسپانو ی مـــوســوم به هر نا ندو کور تس از بین برد ۱۵۱۹ ، ۱۵۲۱ حکومت هسپا نو ی ها سه قر ندوام کرد در ۱۸۲۱ از بین رفـــت . در ۱۸۲۳ جمهوریت شد . مکسیکو تکسا س وایالات جنوب غربی امریکا بشمو ل کالیفور نیا را در تصر ف داشت جنگها ی ۱۸٤٦ ــ ۱۹٤۹ امریکا و مکسیکو منجر به از دست داد ن اراضی شما ل ریو گراند به نفع ایا لا ت متحدهٔ امریکا شد .
فرانسویان کوشیدند رژ یم مکسیکو را تغییر بد هند ولی موفق نشدند . در ۱۹۱۷ قانون اساسی جدید ان اصلا حا ت اجتماعی را وعده داد که تاکنون ادامه دارد .
مکسیکو جمهوریت فدرا لی ۲۹ ایا لتی است رئیس جمهور . هیئت تقنینی وقضایی ان توسط آراء عامه انتخاب میشو ند رئیس جمهور برای شش سال ومجلس نمایندگا ن برای سه سال به اساس یکنفر از هر دوصد هزار نفر انتخاب میشوند .

معارف ومذهب : معار ف از مذهبعلیحده اســـت .
معارف ابتدایی تا ۱۵ سالگی رایگا ن و اجباری میباشد . تعلیما ت مسلکی تشو یق میشود . پوهنتون ملی مکسیکو از سا ل ۱۵۵۱ ببعد موجود است .
هسپانو ی زبان رسمی است . آزا دی مذهب موجود است . اکثر نفو س رو من کاتولیك هستند .

ملاوی

پایتخت : زومبا . مساحـت : ۳٦ر۰۰۰ مربع میل . نفوس تخمین ٦۸ ــ ٤،۲۸٥،۰۰۰ بیرق قطعا ت افقی سیاه ، سرخ و سبز با آفتاب طالع سرخ از قطعه سیاه .واحـــد پولی : پوند معادل یکصدو بیست افغانی .

ملاوی به طو ل پنجصد میل به امتداد ساحل غربی وجنو بی جهیل نیا سادرافریقای واقع است کوه های بلند ،جنگلات غلو و میدان های وسیع ان ملاوی را کشور جالبی ساخته است .
در ۱۸۵۹ دانتر لونگستون معرو ف آنرا دیده بود . در ۱۸۹۱ تحت الحما یگیبرتانیه شد از ۱۹۵۳ تا ۱۹٦۳ عضو فدر یشـــن رودیشیا ونیا سالیند بود . در او لفبروری ۱۹٦۳ به آزادی داخلی رسید و به ٦جولای ۱۹٦٤ از بر تانیه آزادی کامل گرفت .
عضو ، ملل متحد و ممالكمشترك‌المنافع است . در ٦ جولای ۱۹٦٦ جمهور یتشد . در ملاوی ۱۲ هزار هند یوهشتهزاراروپایی هم مسکون اند .

محصولات ان چای ، قهوه ، پنبه ، رابر، تنباکو و نوعی از لوبیا است .
بیسوادی زیاد است ولی پروگرا موسیع سواد خوانی رو ی دست دارد .

ملغاسی

پایتخت : تناناریف . مسا حت دوصدو بیست‌و هشت هزار مربع میل . نفو ســس تخمین ٦٨ ملل متحد ٦،٥٠٠،٠٠٠ . بیرق : یك قطعه عمود ی سفید با امتداد دسته و دو قطعهٔ افقی سرخ و سبز.واحدپولی: فرانك ملغاسی معادل هجده افغانی .

از متصرفات قبلی فرانسه بنا م‌مدغاسکر. جمهوریت ملغاسی مر کب از جزیرهٔ بزرگی است در ساحل جنوب شر قی افریقا کــه توسط ابنا ی موزنبیق از قاره جدا میشود نهصد وهشتاد و دومیل طو ل وسه صدو شصت میل عرض دارد .

نفوس ان مرکب از غرب ها . پـولـــی نیشیایی ها وافریقا یی ها ست که اخـیر الذکر در قرن ١٨ و ١٩ بحیث غـلا مـان برای کار ها ی زراعتی در ملغاسی واردکرده شده بودند .

سه ملیون نفر پرستش اجداد وارواح را میکند دو ملیون دیگر عیسو یانند.

نود فیصد نفوس زرا عت پیشه است . مدغا سکر در ١٨٨٥ تحت حما یه فرانسه واقع شد در ١٨٩٦ مستعمرهٔ فرانسه اعلام گردید .

در ١٩٥٨ به آزادی داخلی رسید و در ٢٦ جون به آزادی کلی نایل شد . عضو ملل متحد وجامعه فرانسوی است .

زراعت مشغولیت عمدهٔ‌مردم است . برنج ،باقلی ،جواری ،کچالوی شیـــر ین قهوه ،میخك ،تنباکو نیشکر وکاکا وتو لید میکند از معادن عمدهٔ آن سنگهای قیمتی و صنعتی ،زغال سنگ ،نکل ،فاسفیت طـلا ، بوسایت یورانیم وتوریم میباشد .

مما لك مشترك‌المنا فع انگلستان

پایتخت : لندن . .مساحت ٩٤٢٠٩ مـیل مـربع نفوس قـرار تخمیـن ٦٨ حـكومتـی ٥٥،٢٧٢،٠٠٠ پرچم : زمین آبی با صلیب های سینت جارج سنیت اندر یورو سینت باتریك برنگ های سرخ وسفید .واحدپولی: پوند معادل یکصدو بیست افغانی .

شرح:ـ پاد شاهی مشترك برتانیه‌کبیر وایرلیند شمالی مشتمل است برانگلستان ، ویلز ،سکاتلند وایرلیند شمالی که توا م‌با جزیرهٔ ادم وجزایر بحیره .جزایر برتا نوی را میسازد .

این جزایر در شمال غرب اروپا واقع بوده ومحدود است به بحر اطلس شما لی در شمال وغرب ، بحر شمال در شر ق ، بحیرهٔ انگلیس آنرا از جنوب جدا میسازد . بیست و یك میل از فرانسه دورتر است . دریای تایمز که بیش از ٢١٠ میل‌طول دارد از طویلترین دریا های انگلستان است که دهانهٔ آن بندر لندن موقعیت دارد .و یلزدر قسمت جنوب غربی برتانیه قرار دارد و با انگلستان توسط یك واحد اداری ادارهٔ شده حکومت جدا گانه ندارد .

سکا تلند پاد شاهی ایکه حالا بـــا انگلستان وویلز متحد شده نصف شما لی جزیرهٔ برتانیه را اشغال کرده است‌از شهر های مشهور سکاتلند .ادنبر ه،کلاسکو ، ابر دین ودندی است که از شهر های مهـم برتانیه بشمار میروند آیرلند شمالی دا رای مناظر زیبای طبیعی است .

منابع وصنایع :- از مشاغل عمدهٔ بر تا نوی هاتو لید وتجار ت است بیشتر از پنجاه فیصد صادرات مملکت را فلز وصنایع فلزی تشکیل میدهد .گندم ، جو ، لبلبو وغیره نیز میروید . زمین های زرا عتی انگلستا ن ویلز ، سکا تنلد وجزیرهٔ ادم مجمو عا بیش از نود ملیو ن جر یب زمین زرا عتی دارد. منابع معد نی مملکت وافراست . زغال سنگ ، چونه وآهن بو فر ت استخرا ج میگردد . یکتعداد دیگر مواد معد نی مفید نیزوجوددارد.

از ۱۹٤۸ باینطر ف خطو ط آهن به صورت ملی داخل ، فعالیت است .بیشتر از یکصدو هشتاد میدان هوایی ملکی وجود دارد . که پرواز ها ی بین المللی بکثر ت از آنها صور ت میگیرد . بیشتر از دوملیون سیاح سالانه از انگلستان دیدن میکنند . بحیر یه تجار تی انگلیس انکشا ف فو ق العاده کرده است . صنعت کشتی سا زی ان در حدود سی وپنج فیصد کشتی های جهان را در سال تولید میکند . او لین ستیشن بر ق جهان که به قوای ذ روی برق را در خدمت مردم تولید مینما ید در۱۹۵٦ در انگلستا ن تاسیس شده . کوشش انگلستان برای شمو ل در بازار مشتر ك اروپادومرتبه توسط ویتو ی فرانسه ناکا م گردید .

تمام تیل ، پنبه رابر ، گوگرد ، چاربرپنج پشم ، نصف مواد غذایی وآهن خام خود را از خار ج وارد میکند و موادی را که ازین مواد خام ساخته میشود . بخار ج صا در مینماید صادرات عمدهٔ ان تکه باب ،آهن فولاد عراده جا ت وکشتی هاست . صادرا ت طیاره های جت . رادیو تلویز یون ، رادار وسایل حمل ونقل دریا یی . ادویه ونیلو ن روز بروز اهمیت بیشتر کسب میکند .

تاریخ و حکومت : حکو مت شا هی بوده پارلما ن قدر ت حاکمهٔ قانو نی را تشکیل مید هد . متشکل از مجلس لارد هاومجلس عوام است در ۱۹۵۸ برا ی او لین مر تبه زن ها اجازه یافتند در مجلس لارد هابنشینند.

این مجلس دونو ع اعضاء دارد .اعضای اعیان اشرافی که به صور ت ارثی عضو میشو ند واعضای مذهبی که از خانوادهٔ سراسقف ها اند .

مجلس عوام ٦۳۰ عضو دارد . اعضا ء توسط آراء مستقیم انتخاب میشو ند .(۵۱۱) نفر از سکاتلند و ۱۲ نفر از ایرلیندشمالی.

از ۱۹۱۸ به بعد زن ها حق رای دادن دارند در ۱۹٦۳ مجلس عوام تصویب نمود که اعیان میتوانند با صر ف نظر کرد ن از القاب اشرافی در انتخابا ت شرکت کنند . دوکلاس هیو م به همین اسا س بعد از استعفی مکملین بحیث صدراعظم انتخا ب شد احزاب عمده ومشهور عبارت از محافظه کار. کارگر ، لیبرا ل وآزاد است .

معارف ومذهب : تعلیما ت ابتدا یی و ثانوی از پنج تا پانزده سالگی را یگا ن و اجباری است . از پوهنتون های معتبر و بسیار مشهور برتانیه اکسفورد وکمبر یج است که هر دو در قرن سیزدهم تا سیس شده اند پوهنتون های دیگر نیز در شهر های بزرگ آن موجود است .

کلیسا ی انگلستا ن پرو تستا نت است که اختیارا ت تام دارد . دوایا لت مذهبی کانتر بر ی ویار ك وجود دارد .

کلیسا ی انگلستا ن بیشتر از بیست و هفت ملیون عضو دارد . از کلیسا ها ی دیگران متود لیست رومن کاتو لیك آیرلیند وغیره است .

از موسسا ت خیر یه ان بیمه ملی اجباری عامه است در مورد مریضی ، حاملگی ، بیکاری ، تصاد ما ت صناعتی و فیا ت و حقوق بیوگا ن ویتیما ن وسالخوردگا ن.

دفاع : زن هانیز در قوای سه گانه خدمت میکنند .

متصرفا ت انگلستان

جبل الطار ق : مستعمرهٔ ایست در جنوب شر ق هسپانیه در مد خل غر بی مدیترا نه . عرض ابنا ی واقعه بین جبل الطار ق وافریقا از هفت ونیم میل تا بیست و سه ونیم میل میباشند .

جبل الطارق (که انگلیس ها آنرا بنا م صخره یاد میکنند) از ۱۷۱۳ به تصر ف برتانیه بوده است .

بحيث بندر بحريه موقعيت نظا مى بس مهمى دارد . نفوس ان در حدود ٣٤ هزار نفر است نايب الحكو مة ان قو ماندا ن عمو مى نيز هست .

غرب الهند برتانو ى

از فدريشن سابقه غرب الهند بر تا نوى ترينيداد و توبا گو در ١٩٦٢ خارج شدند. شش مستعمرهٔ ديگر كه تاكسنو ن در فدريشن مانده اند عبار تند از انتى گوا . گرينادا ، موقت سيرا ت . سينت كنس ، سانتا لوسيا وسنت ونسنت .

جزاير گرنيادا ، دو مينيكا ، سينت و نسنت وسا نتالو سيا بين جزاير ترينداد و مارتينيك واقع ونفوس شا ن ٣٢٩ هزار نفر است مركز حكو متى شان سينت جار ج واقع در گريندادا ميباشد محصو لات عمدهٔ شا ن پنبه ، شكر ، مولاس ها ، ميوه جا ت ، سبزى ها و مساله جا ت طعام ميباشد .

جزاير باقيمانده دارا ى نفوس ١٤٥ هزار نفر بوده اقليم حاره ولى خوشگوار دارند . باران سالانه بين چهل الى دوصد انچ است. شكر ، مولاس ها ، پنبه ، ميوه ها ، بادنجان رومى وپياز ، گاو ، گوسفند وزغال ار چهو نمك توليد ميكند .

برمودا : متشكل از گرو پ جزاير مرجانى است به مساحهٔ مجمو عى (جزاير مسكونه) ٢١ مربع ميل و نفوس تخمين ٤٧ هزار نفركه دو ثلث ان سيا ها ن ميبا شند .

٦٧٧ ميل به جنو ب شر ق نيو يار ك واقعست نام ان بنام كاشف هسپانو ى گذاشته شده است و برا ى اولين بار در ١٦٠٩ توسط يكعده مستعمر ين مسكو ن گرديد كه كشتى شا ن در نزديكى ان خراب شد . پارلما ن از ١٦٢٠ با اينطر ف تشكيل شده است . مجلس نمايند گا ن ان مركب از ٣٦ نفر است . رئيس دولت شورا ى تقنينيه ٩ عضو ى را تعيين ميكند .

بهاما : يك سلسله جزاير در اوقيانوس اطلس كه از نزديكى فلوريدا به طر ف هايتى ادامه دارد مساحهٔ سطحيهٔ هفتصد جزيره مذكور ٤٤٠٤ مربع ميل و نفوس ان ١٣١ هزار است يك قانون اسا سى جديد در ٧ جنورى ١٩٦٤ به جزاير مذكور آزادى داد . بادنجا ن رو مى ، ما هى ، نمك وچور توليد ميكند وميفروشد .

هاندوراس برتانو ى : يك مستعمرهٔ در امريكا ى مركزى در كنار بحيرهٔ كار ى بين واقع است چوب ، ميوه هاى منطقه حاره و كاكاو توليد ميكند . نزديك به نه هزارمربع ميل مساحه و ١٠٣ هزار نفو س دارد . بليز مركز آنست از آزادى داخلى برخورداراست.

از مستعمرا ت ديگر برتانيه جزايرفاكلميند سينت هلينا ، باسو لو ليند ، سوا زى ليند،

هانكانگ ، فينجى ، تونگا ، جزيرهٔ سليمان بحرين برو نى .

جزاير گلبر ت واليس و هبر يد جديد ميباشد .

روديشيا ى جنو بى كه در ١٩٦٥ بصورت يك طرفه آزادى خود را از برتانيه اعلام واختيارا ت گورنر جنرا ل برتا نوى را از او گرفت . كشور يست كه از آزادى داخلى بر خور دار بوده ولى آزادى كلى ان تاوقتى از طرف برتانيه معطل قرار داده شده بود كه حكو مت سفيد پوستا ن به سياه پوستان حق راى بد هد .

همسايگان آنرا افريقا ى جنو بى درياى زامبيزى ، موزنبيق ، بچوانا ليند وافريقاى غربى پرتگا لى تشكيل ميد هند . تنباكو از صادرا ت عمده آنست .

حكومت سفيد پوستان تحت صدار ت ايان سميت ا زبرتانيه جداشدند برتانيه محدوديت هاى تجار ت بران وضع كرد ولى تا كنو ن نتيجه اى بدست نيامده است وروديشيا از حكومت افريقا ى جنوبى حمايت ميشود وبا مخالف خود به حقوق مدنى به سياه پوستان ادامه ميد هد (اكثر ممالك مشتر ك المنافع تحت نام هر كدام شر ح داده شده است به آن مراجعه شود) .

منگو لیا

پایتخت : اولان باتور (اورگا) مساحت ۵۹۲،٦٦٤ مربع میل . نفوس تخمین ٦٨ملل متحد ۱،۱۷٤،۰۰۰ بیر ق قطعا ت عمو دی سرخ ، آبی سرخ ، باستارهٔ پنج شعاعهٔ طلایی وعلامهٔ مخصوص نزدیك دسته .واحد پولی تو غریك معاد ل یازده افغانی .

شرح : جمهوریت مردم منگولیا شا مل منگولیا ی خار جی در شما ل شر ق‌آسیابوده یکی از قدیمتر ین کشور های جهان است از شما ل بااتحاد شوروی (ایالت‌سایبریا) واز سه طر ف دیگر با جمهوریت مرد م‌چین محاط است اکثریت نفوس کشور کو چــــی هستند . پلان ها برای شهر ی سا خــتن شان رو ی دست است .

منابع و صنایع : مالداری . مصروفــیت عمدهٔ مردم است . گاو ، گوسفند ، شتر و غژگاو شامل آنست تحت اقتصــاد پــلا ن گذاری شده تولیدا ت دیگر آن عبار تنداز پروسس ، خوراکه ها ، شستن پشم ،دباغی بوت سازی وتولید مواد تعمیراتی طلا،زغال سنگ ، تنگستن ، مرمرویورانیوم نیــــز یافت میشود .

تاریخ و حکو مت : منگو لیا که حیثیت یك ولایت چین را داشت در ۱۹۲۱ اعلا ن آزادی کرد .

در ۱۹۲٤ جمهوریت ان اعلان شدمناسبات سیاسی ان با جمهوریت مرد م چــــین در ۱۹٤٥ پایا ن یافت . در پار لما ن آن‌یکنفر نماینده از هر ۲۵۰۰ نفر انتخا ب میشود. مدت خدمت ان هاسه سا ل میباشد .

پریزیدیم ۷ عضو ی از همین گرو پ تشکیل میشود . برتانیه در ۱۹٦۳مناسبا ت سیاسی بان جار ی ساخت . موافقــا ت کلتور ی و همکار ی با اتحاد شورو ی و جمهوریت مرد م چین دارد . عضو ملل متحد اســـت .

معارف ومذهب : مکاتب ابتدایی .متوسط عالی دارد بودیزم ولامائیزم درکشور وجود دارد .

موریتانیا

پایتخت : نوا ك شو ت . مسا حــت ٤۱۹،۲۳۱ مربع میل . نفوس تخمـــــین ٦٨ ملل متحد ۱،۱۲۰،۰۰۰ نفر بیر ق سبز با هلال وستارهٔ طلایی واحد پولی : فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت اسلامی موریتا نیا که درسابق تحت تصر ف فرانسه بود از طر ف غرب با اوقیا نوس اطلس وساحل طلا (هسپانوی) از شمال و شما ل شر ق با الجزایر . از طرف شرق بمالی واز طر ف جنوب‌باسینیگال محاط است .

اقتصاد ان به زرا عت ومالدار ی استوار است خرما ، غله جات وما هی تولیدمیگند. گله های بزرگ گاو وشتر دارد . ذخا یــر آهن ومس ان وسیع است .

در ۱۹۵۸ به آزادی داخلی رسید در۲۸ نومبر ۱۹٦۰ بکلی ازاد شد . خار ج‌جامعه فرانسو ی ماند ولی خواسته است بافرانسه علایق نزدیك داشته باشد .

موریتا نیا عضو ملل متحد است .

موناكو

پايتخت: موناكو . مساحت ۳۷۰ مربع ميل نفوس بقرار تخمين ٦٨ ملل متحد ۲۳،۰۰۰ بيرق قطعات افقی سرخ وسفيدواحد پولی فرانك فرانسوی (معادل نه افغانی) .

موناكو يك واحد بلدی كوچك درجنوب فرانسه است كه ازسه طرف با خاك فرانسه واز جنوب بامديترانه محاط است هوای خيلی معتدل ومناظر جالب دارد .قوای پوليس آن مركب از دو صد نفر است.

منابع وصنايع : موناكو محل اجتماع توريست ها وكنفرانس ها شمرده ميشود . عوايد آن از ماليات غير مستقيم انحصـــار تنباكو پسته وقمار بدست می آيد .

تاريخ وحكومت : برای بيش از سه صد سال آزاد بوده است به استثنای دوران انقلاب ،موناكو به خانوادهٔ گريمالدی تعلـق داشته است .در ۱۸۱٥ تحت الحمايه ساز دينيا ودر ۱۸٦۱ زير حمايه فرانسه در آمد شاهزاده موناكو تاايجاد قانون اسا ســـی ۱۹۱۱ حكمران مطلق آن بود .مطابق قا نون اساسی جديد ۱۹٦۲ زنان حق رای پيـدا كردند . اعدام ملغی شد . برای حقوق فردی محكمهٔ عالی قضائی تشكيل شد .شورا ی ملی آن مركب از ۱۸ عضو است كه بـرای ٥سال انتخاب ميشوند .

ناروی

پايتخت : اوسلو . مساحـت ۱۸۱ر۱۲٥ مربع ميل . نفوس تخمين ٦٨ ملل متحـد ۳،۸۱۹،۰۰۰ بيرق صليب آبی حاشيه سفيد بالای زمين سرخ واحد پولی ، كرو ن(جمع كرونر) معادل ۷ افغانی .

شرح : نارو ی قسمت غربی جزيره‌نمای سكاند ناوی را اشغال كرده است درجنوب سكاگراك آنرا از دنمار ك جدا ميكند درشمال ان اركتيك واقع‌است درشمال شرق آن فنلينډ واتحادشوروی . در شرق آن سويد ن و در غرب ان اوقيانوس اطلس شما لی واقع‌است. طول كشور يك‌هزارويكصدوميل وعرض ان بين ۲۷۰ ميل تا چهار صد ميل است‌ساحل ان شامل فيورد های معروف ناروی و۱٥۰ هزار جزيره مربوط نارو ی ميباشد .

آفتاب نيم شب خاصهٔ دماغه شما لی‌ناروی است . آفتاب درين قسمت از اوايل جوزا تانيمه ماه اسد غروب نمی كند .

همانطور هم از ۲۹ عقرب تا ٤ ماه دلو از پشت افق بالاتر نمی آيد وروشنی‌شمالی در طول زمستان ديده ميشود .

منابع وصنايع : ناروی مملكت بحری است تنها ٤۳۰۰ مربع ميل‌آن زراعت ميشود، نزديك به سی هزار مربع ميل آن جنگلات است .تجارت .چوب وانواع ماهی واستفاده از منابع معدنی مصروفيت مردم را تشكيل ميدهد .مس ،پايرايت ،نكل ،آهن ،جست ، سرب ،پيدا ميشود .

از بر ق آبی استفاده زياد ميكـنند . در اقتصاد زرا عتی محصولات زمينی‌وماهيگيری‌را محفوظ كرده اند وجنگل دارای را با تربيه وتوليد حيوانات خزدار يكجا ساخته اند

انواع خوراكه باب ، ماشين ها ، آلات فلزی، كاغذ ، منسوجات، انواع‌چوب ، تيل، ماهی، صابون المونيم وكشتی‌سازی‌مصنوعات عمده آنرا تشكيل ميد هد .

تجارت بحری ناروی در دنيا در جبــه دوم دارد . دوهزار وهشتصد وسی‌شش‌كشتی

تجارتی دارد .

تاریخ و حکومت : ناروی به اساس قانون اساسی ۱۸۱٤ آن یك شاهی موروثی مشروطه است از ۱۳۸۱ تا ۱۸۱٤ بادنمارك یکجا بود و باسویدن از ۱۸۱٤ تا ۱۹۰۵ اتحاد داشت . از آن به بعدجداشدقوهٔتقنینی بدست ستور تنگ است که اعضای آن ۱۵۰ نفر بوده برای ٤ سال انتخاب میشود در مسایل سیاسی وبودجوی نظر یه ورای‌میدهد ودر مسایل تقنینی سور تنگ به دو حصه منقسم میشود . در ۱۹٦۵ بعد سی سال حکومت حزب سوسیا لیست ناروی در برابر یك احزاب غیر سوسیا لیستی‌باخت.

معارف و مذهب : کلیسای لوتری را دولت می شناسد . آزادی مذاهب موجود است .

معارف ۷ تا ۱٤ سالگی تام اجباری است پوهنتون ها وانستیتوت های زراعتی و تخنیکی دارد . زبان رسمی از السنهٔ بومی لاند زمال وریکز مال بوجود آمده‌است .

دفاع : خدمت نظامی اجباری و عام‌است به سن بیست سالگی جلب میشوند و ۱٦ تا ۱۸ ماه خدمت میکنند عضو ملل متحد میباشد .

نایجر

پایتخت : نیامی . مساحت ٤۸۹،۱۸۹ مربع میل . نفوس تخمین حکومتی در ٦۹ — ۰۰۰ ، ۳،۷۰۰بیرق قطعات افقی نارنجی در قطعهٔ سفید واحد پولی ، فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت نایجر از متصرفات سابقهٔ فرانسه در افریقا از شمال بالیبیا والجزایر از شرق با چاد . از جنوب باولتا علیا . داهومی وفدریشن نایجریا واز غرب بامالی هم سرحد است .

نایجر بتاریخ سوم — اگست ۱۹٦۰ به‌کلی آزاد و به ۲۰ سپتامبر همان سال عضو ملل متحد شد . خارج جامعه فرانسه است. ولی موافقه‌دوجانبه بافرانسه دارد . عضو یك اتفاق اقتصادی است که بنام شورای انتانت یاد میشود اعضای دیگران داهومی ساحل‌عاج‌وولتای‌علیااست. نایجرمنابع محدود دارد ویك کشور زراعتی وتربیهٔ مواشی مصروفیت مردم آنرا تشکیل داده است‌خسته های روغنی صادر میکند .

نایجیریا

پایتخت : لاگوس . مساحت ۳٥٦٦٦۹ مربع میل نفوس تخمین ٦۸ ملل متحد ٦۲،٦٥۰،۰۰۰ بیرق قطعات عمودی سبز ، سفید ، سبز واحد پولی . پوند معادل‌یکصدو بیست افغانی .

فدریشن نایجیریا که در ۱۹٦۰آزادشد در افریقای غربی بالای خلیج گینی بین داهومی وکامرون و نایجر و چاد واقع‌است شامل ۲۵۰ گروپ قبایلی است . تقریبا یك پنجم نفوس تمام افریقا را تشکیل میدهد .

از چار منطقهٔ خود اختیار تشکیل شده است . شمالی ،غربی ، غرب وسطی وشرقی منطقهٔ فدرالی لاگوس آنها را بهم مرتبط نگهمیدارد .

تیل ، زغال ، آهن ، چونه وگاز طبیعی دارد صنایع ماهی ، اردو شکر سازی تولید میکند و محصولات تیل آن به دو ملیون

بیرل در هر ماه میرسد .
تنباکو ، قلعی ، تیل نبا تی وجلغوزه ، کاکاو ، پوست حیوانا ت ، چوب ورابر هم صادر میکند نایجیریا در او ل اکتو بـر ۱۹۶۰ یك مملکت آزاد شد و در اول اکتوبر ۱۹۶۳ یك جمهوریت در داخل مما لك‌مشترك المنافع پذیرفته شد ، قانون اساسی فدرالی آن آزادی های فردی وآزادی منطقو ی‌داخلی را تضمین میکند وپار لما ن آن یك مجلس نمایندگان ۳۱۲ عضو ی دارد که مستقیما انتخاب میگردند . در ٦٦ یك سلسله‌کودتا ها شد که منتج به نفاق بین ناحیهٔ شما لی ودیگر نواحی گردید که در اثر آن بالاخره کرنیل گاوان رئیس حکو مت نایجیر یا شد سرابوبکر تفاوابلیوا کشته شد . ونایجیریا شرقی تحت زعامت یك کرنیل دیگر بنا م اجوکو از نایجیریا اعلام جدا یی کـرد و جمهوریت بیافرا را بنا نهاد .
اسلام مذهب عمده آن است . انگلیسی زبان رسمی شناخته شده است .

نکاراگوا

پایتخت : ماناگوا مسا حت ۵۳۹۳۸ مربع مـیـل . نفو س تـخـمـین ٦٨ مـلـل متحد ۱۸٤۲۰۰۰ . بیرق سه قطعه آبی . سفید آبی بانشا ن جنگی در قطعه سفید . واحد پولی ، کاردوبا معادل شش افغانی وپنجاه پـــول .

شرح : جمهوریت نکاراگوا در امریکا ی وسطی واقع بوده بین کار ی بین ومحیط‌آرام واقع است . در شما ل آن هاندورا س و در جنوب آن کوستاریکا واقع است . غدیر بزرگ نکاراگوا درحمل و نقل کشور ر و ل مهم دارد خط آهن به حکومت مربوط است .

منابع و صنایع : جنگلات قیمتی دارد . طلا استخرا ج میکند . اساسا کشور زراعتی است . کیله ، پنبه ، ومیوه میرویا ند ، قهوه ، نیشکر ، جواری ، لوبیا ، کاکا و ، برنج ، تنباکو وگندم نیز دارد .
گوشت ، کیله ، چوب وپنبه از صادرا ت عمده آنست .

تاریخ و حکو مت : در ۱۸۲۱ ازهسپانیه آزاد شد . مد ت مختصر ی با مکسیکومتحد بود باز با ولا یات متحدهٔ امریکا ی مرکزی متحد شد وباز در ۱۸۳۸ بکلی آزاد شد .
قانون اساسی آن کانگرس دواطاقه رابرای آن قبول کرده است مجلس نمایند گا ن٤٥ نفره که برای شش سال ا نتخاب میشوند.
درسنای آن روسای جمهور سابق بحیث عضو الی مادام الحیا ت تعیین میگردند .
رئیس جمهور برای شش سال انتخاب میشود

معارف ومذهب : رومن کاتو لیك هستند ولی آزادی مذهب مراعا ت میشود .
دو پوهنتون دارد که یکی آن در ۱۸۱٤ تاسیس شده است .
زبان هسپانو ی رسمی است .

نیپال

پایتخت : کتمندو . مساحت ۵٤۳٦۲مربع میل نفوس قرار تخمین ٦٨ ملل متحـــد ۷۰،٦۰۰،۰۰۰ . بیرق : برنگ سرخ دارای دو سرو حواشی آبی با آفتا ب ومهتا ب واحد پولی روپیهٔ نیپا لی هفت روپیه معادل یك دالر امریکایی .

شرح : نیپال یك سلطنت مشروطه در دامنه های جنوبی همالیا میباشد . به شمال

آن تبت وبه سه طرف دیگر آن هند وا قع است . وادیهای شادا ب دارد .
مونت ایور ست در سرحد نیپال واقـــع اســـت .
پایتخت در وادی موقعیت دارد که پانزده میل طول آن و بیست میل عرض آن میباشد ودر آن ٤٥۰ هزار نفر زند گی میکنند .معابد آن همه نماینده صنعت ظریف نیپالی میباشد
منابع وصنایع : جنگل های انبوه دارد . کنف ، برنج ، غله جات ، مواشی ، پو ست گندم وبته های طبیعی صادر میکند ودرمقابل منسوجا ت ، شکر ، نمك ، آلات وادوا ت فلزی وارد می نماید .
تاریخ وحکومت : درسابق نیپا ل مر کب از دسته ها وگروپ های مختلف بود . یکی ازین گروپ ها گور که ها هستند که در ۱۷٦۹ در خدمت انگلیس ها مشهور شدند شاهان نیپال درید . قدر ت صدراعظـــمان فامیلی را ناهابودند (۱۸٤۸ ـ ۱۹۵۱) درآن وقت پادشاه تر یبهودبانا حکو مت مرکزی راتقویه کرده اقتدارفامیلی را ناهارا محدود ساخت . بتاریخ ۲ می ۱۹۵٦ اعلیحضر ت مهیند رابر تخت جلوس کرد . او اولـــین قانون اساسی دیمو کراتیك نیپال را بوجود آورد . و مملکت را تحت نظام شنا هـــی مشروطه داخل کرد وقتی این سیستم مفید واقع شد . قانون اساسی جدید ی بتاریخ ۱٦ دسمبر ۱۹٦۲ بوجود آورد .
شورا ی ملی نیپال به اساس این قانون اساسی دارا ی ۱۲۵ عضو منتخب است . در مملکت احزاب سیاسی وجود ندارد .
معار ف ومذهب : نزدیك به دونیم هزار مکتب انگلیسی بر علاوهٔ مکاتب سانسکرت ونیپالی دارد . نه فیصد ملت خـوانده و نویسنده است هند ویزم قدیم وبودیـــزم مذاهب عمدهٔ آنست .

نلدر لیندز

(هالیند دیده شود)

نیوزیلیند

پایتخت : ولنگتن . مسا حت ۱۰۳۷۳٦ مربع میل . نفوس تخمین ٦۸ حکو متـــی ۲،۷۷٦،۳٦٦ . بیرق زمین آبی با علا مـــت یونین جیك (بیرق انگلیسی) . در قسمت چپ بالایی چهار ستاره پنج شعاعهٔ سر خ باحواشی سفید در طر ف بیرو نی بیرق . واحد پولی : پوند نیوز یلیند ی معاد ل شصت افغانی .
شرح : نیوز یلیند یك عضو در داخـل ممالك مشتر ك المنافع در اوقیا نوس آرا م جنوبی بفاصلهٔ ۱۲۰۰ میل به شر ق قارهٔ استر لیا واقع است .
نیوز یلیند از چار جزیرهٔ بزرگ(شمالی جنوب ستیوارت وچیتم) ویکعده جزا یـــر دیگر متشکل است . مملکت باکوه ها ،غدیر ها ، ابشار ها و جنگل های دست خوردهٔ خود خیلی جالب است . الپ های جنو بی در جزیرهٔ جنوبی واقع است . اکلیند و ولنگتن در جزیرهٔ شما ل بنادر عمده آنرا تشکیل مید هند .
منابع وصنایع : نیوز یلیند برا یعواید صادرا ت به مواد و محصو لات زرا عـــتی متکی است . سالانه هشتصد ملیون دالـر لبنیات ، گوشت وپشم صادر میکند . برای صنایع نو بنیاد از بخار طبیعی حادث ازمنطقه های آتشفشا نی کار میگیرد . دو مـــین دستگاه جیوتر می جهان برای تولید بر ق در نیوز یلیند واقع است .
تاریخ وحکو مت : نیوز یلیند در۱۹٤۲ کشف شد . نام کاشف آن هالیند ی تسمان بود . در ۱۸٤۰ برتانیه آنرا تصر ف کرد . در ۱۹۰۷ یك دو مینیون شد و فعلا یك‌عضو آزاد ممالك مشتر ك المنافع است نژاد اصلی نیوز یلیند را مور ی ها تشکیل مید هند . ومردان باهوش هستند . تعداد شنا ن به۱۸٤ هزار میرسد .

حکومت متشکل است از یك گورنر جنرال که از سلطنت برتانیه نمایند گی میکند ویك مجلس نمایندگان که برای سه سال انتخاب میشود . بیمهٔ حیاتی قابل ملاحظه ای دارد.

معارف ومذهب : معار ف آزاد میبا شد شش پوهنتون دارد .

کلیسا های آن انگلیسی وپر سبی‌تیرین میباشد .

واتیکان (دولت یك شهری)

مساحت : ۱۰۸۷ جریب نفوس بیش ازیك هزار نفر بیر ق دو قطعهٔ عمو دی زرد و سفید با علامهٔ پاپ بالای دو کلید مصلوب یکی طلایی ویکی نقره یی بالای قطعهٔسفید.

پاپ برای قرن ها نفوذمطلق‌بالای‌ایتالیای مرکزی داشت. ساحهٔ آن در حدود ۱٦ هزار مربع میل ونفوس آن در حدود سه ملیون نفر بود . در عهد پاپ نهم این منطقه در داخل سلطنت ایتالیا در آمد .

ونفوذ وحکو مت پاپ به قصور واتیکا ن ولاتران در روم وقصر کوند ولفو محدودشد واین در ۱۸۷۱ بود . یك معاهدهٔ دیگر که در ۱۱ فبروری ۱۹۲۹ به امضاء رسید .شهر واتیکان را به حیث یك دولت قبو ل کرد . ودر ایتالیا به مذهب کاتولیك موقف خاصی داد . این معا هده بالا خره بتاریخ ۷ جون ۱۹۲۹ از طر ف پادشاه ایتالیا به امضاء رسیده ودر ۲٦ مارچ ۱۹٤۷ جزء قا نـو ن اساسی ایتا لیا شناخته شد .

واتیکان شا مل سینت پیتر . قصروموزیم واتیکان باغ های واتیکا ن وعمارا ت بین‌ویال واتیکانو و کلیسا است علاوه بران سیزده عمار ت در شهر رو م هم شامل آنست که اکثر برای مقام پاپ وافسرا ن او بکارمیرود پاپ موقف بیطر ف خواهد داشت مگر در زمانیکه دو طر ف یك موضو ع سیا سی از اوتقا ضا ی وساطت کنند .

پنجاه مملکت در واتیکان نما یند گـی سیاسی دارند .

دولت واتیکان خط آهن . تسهیلات پستی وستیشن رادیو ی بخصوص دارد .

ولتای علیا

پایتخت : اوواگادو گو . مسا حــــت ۱۰۵۹۰۰ مربع میل . نفوس پنج ملیون‌بیرق قطعات افقی سیاه ، سفید و سرخ ، واحد پولی فرانك معادل هجده پول .

جمهوریت ولتا ی علیا که در سا بــق از مستعمر فا ت فرانسه بود . پنجصد میل از خلیج گینی دور است .

از شما ل وغرب با مالی‌ازشرق‌بانایجیریا واز جنوب باساحل عاج . تو گو و داهو می هم سرحد است نود فیصد نفوس آن زراعت پیشه اند . مالدار ی پنجاه فیصد صادرات آنرا تشکیل مید هد .

پنبه ، برنج ، خسته های روغنی تو لید میکند .

در۱۱ دسمبر ۱۹۵۸ به آزا دی دا خلی رسید در ٥ اگست ۱۹٦۰ به آزادی کا مل نایل شد . در سپتامبر همان سا ل عضو ملل متحد شد . خارج جامعهٔ فرانسو ی‌است ولی با امضاء معاهدهٔ دو جانبه با فرا نسه علایق نزدیك دارد .

قانون اساسی آن در ۲۷ نو مبر ۱۹٦۰ بمیان آمد یك حکو مت جمهور ی و یك مجلس نمایندگا ن را بمیا ن آورد .

در جنوری ۱۹٦٦ کرنیل سنگو للامیزانا ریاست جمهور ی را اشغال کرد وحکو مت موقتی مرکب از هفت صاحب منصب و پنج ملکی را تشکیل وانتخابا ت عمو میه راوعده داد .

۴ ونزویلا

پایتخت : کاراکاس . مساحت ۳۵۲٫۱۴۸ مربع میل . نفوس تخمین ۶۸ ملل متحـــد ۹،۶۸۶،۰۰۰ . بیر ق سه قطعهٔ افقی زرد،آبی سرخ با یك قوس هفت ستارهٔ در قطعهٔ آبی واحد پولی بو لیوار معادل ده افغانی .

شرح : شمالی ترین مملکت امـــریکا ی جنو بی بوده وپاگینا ی برتانو ی .برا زیل وکولو مبیا همسایه است در بحیرهٔ کار ی بین ۱۷۵۰ میل سا حل دارد علاوه بران۷۲ جزیره دارد . کلانترین جزیرهٔ مار گار یت نام دارد که مرکز عمده صد ف است .

منابع وصنایع : کانکنی ، زرا عـــت ، ماهیگیری ومالداری از مشاغل مرد م است پترول زیاد دارد تولید روزانه آن در حدود سه ونیم ملیون بیر ل است . تولیدا ت سالانه آن ۱۱ ملیون تن میباشد . طلا،مس زغال ، نمك ، قلعی ، منگانیز ، الما س و ابرك هم دارد قهوه آن قلم دوم صادرا ت انرا تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : در اگســـت ۱۴۹۸ کولمبس برای اولین بار بر خاك آ ن قـد م گذاشـــت .

یکسال بعد شخصی دیگر بنا م الانسودی اونیدادران پیاده شد وآنرا ونیز ویلا یعنی ونیس کوچك نام گذاشت واین برای آنکه بالای غدیر ماراکایبو مرد ما ن محلی خا نه های بالای چوب پایه ها داشتند . ونیزویلا تا ۱۸۲۱تحت نفوذ هسپانیه‌بود . در ۱۸۳۰ ونیز و یلا از فدریشن باکولو مبیا جدا شده جمهوریت را اعلام کرد به اساس قانو ن اساسی حکومت (۱۹۶۱) حکو مت مر کز ی باید قو ی باشد . رئیس جمهور برای پنج سال انتخاب میشود . یك سنا ویك مجلس نمایندگا ن ویك محکمه عالی دارد .

معارف و مذهب : زبان مردم هسپا نو ی است ومذهب شان رومن کاتولیك ولی آزادی مذهب تضمین شده است . معار ف بشمو ل پوهنتون رایگا ن است . معار ف ابتدا یی اجباری است .

دفاع : خدمت نظام برای مرد مان بیـــن سنین ۱۸ و ۴۵ اجباری است .

۴ ویتنام جنوبی

پایتخت : سیگون . مساحت ۶۵۹۴۸مربع میل بیرق سه تریشه نازك افقی سر خ در وسط یك ساحـهٔ زرد نفوســـ ۱۷۴۱۴۰۰۰ واحد : پولی . پیاستر چهل پول .

شرح : یکی از سه کشور هند چین‌تحت تصر ف فرانسه . از شما ل با ویتنا مشمالی از شرق وجنو ب با بحیرهٔ جنوب چین و از غرب باکمبودیا و لاوس محاط میباشد .

منابع و صنایع : برنج ، رابر و زغال در هر دو ویتنام شما لی وجنو بی پیدامیشود صادرا ت شامل رابر ، ماهی ، برنج ، زغال چوب مواشی ، پوست ، جوار جست‌وقلعی اســـت .

در ویتنام جنوبی چای . کنین وقهوه می رویانند .

تاریخ وحکو مت : تاریخ ثبت‌شده‌ویتنام در تونگین‌به قبل از میلاد مسیح می رسد آنوقت درین کشور ویت ها که از چـــین سرازیر شده بودند مسکن گزین گردیدنداز ۱۱۱ تا ۹۳۸ تحت تصر ف چین بود .

واز آن ببعد هم برای قرن ها یك کشور غلام بشمار میر فت ویتنا م عسا کرکوبلای خان را در ۱۲۸۸ مغلوب ساخت در قر ن شانزده فرانسه وپرتگا ل به آن رسیدند .در ۱۸۶۳ کو چین جاینا به فرانسه تسلـــیم گردید ودر ۱۸۸۴ به تحت الحما یگی‌فرانسه

رفت . در ۱۹۴۰ جاپا ن آنرا اشغال کرد . گروپی از مرد م ویت من را تشکیل کردند. رئیس شان هوچی من نام داشت دراگست ۱۹۴۵ ویت من امپرا طور . باو دا ی گماشته جاپان وپادشاه انام را اخرا ج کرد .فرانسه باویت من مخالفت ومقابله کرد (۱۹۴۵ - ۱۹۵۴) ولی بعد تلفا ت زیاد و مغلو بی در دین بین فودر می ۱۹۵۴ فرانسه در اثـر یك موافقه باودا ی را بحیث رئیس دو لت شناخت وجمهوریت مردم هوچی من راحمایه نمود . موافقهٔ آتش بس معتقدهٔ در جینوا به تاریخ ۲۱ جولای ۱۹۵۴ ویتنام را به دوحصه تقسیم کرد به اساس آن باید یك منطـقه بیطر ف بمیا ن می آمد قوای فرانسه ازویتنام شمالی خارج می شدند وانتخابا ت برای تعیین سر نوشت مملکت صور ت می گرفت .

ویت من ها از عرض البلد ۱۷ ببالا را اشغال کردند ونام کشور را جمهوریـت دیمو کراتیك ویتنام گذاشتند .

در ۲۶ اکتوبر ۱۹۵۵ نگو دیـن دیـم صدراعظم ویتنا م جنو بی قسمت جنو بی را یك جمهوریت اعلام کرد و خود شـ به حیث رئیس جمهور اختیارا ت را بدست گرفت .

از ۱۹۵۴ ببعد جنگ بین ویتنا م جنو بی وشما لی جاریست .

در ۱۹۵۳ گروپ های بودا یی حکو مت را بنابر ظلم ومطلق العنا نی آن مورداعتراض قرار دادند . عدم توجه حکو مت به آن وبی پروایی در آوردن اصلاحا ت منجر به کودتای دوم نومبر ۱۹۶۳ شد که طی آن نگو دیـن دیم وبرادرش کشته شدند .

وبرادر سوم شان یك سا ل بعد نظر به جرایم او اعدام شد .

از آن ببعد حکو مت جنرا ل من بمیا ن آمد وبعد از آن حکو مت جنرال کان وازآن هم بعد تر حکو مت مارشال کـــای . در انتخابا ت ستمبر ۱۹۶۷ نگوین وان تیو رئیس جمهور صدراعظم کا ی بحیث معاو ن رئیس جمهور انتخاب شد .

حکومت امریکا هر نوع کمك به ویتنا م جنوبی داده است ولی قوای ویتکانگ از بین برده شده نتوانسته است .

حکومت امریکا در راه جلو گیر ی ازغلبهٔ ویتکانگها برویتنام شما لی هم حـملا ت هوایی و بمبار دما ن ها نموده است و می نما ید .

مذهب تاویزم فلسفهٔ اسا سی دین ویتنام را تشکیل مید هد . ولی بیش از هفـتاد فیصد نفوس آن بودایی هستند . ده فیصد رومن کاتولیك (عیسوی) دارد . پو هنتو ن ها در سیگو ن . هو یی ودالات موجوداست.

ویتنام شمالی

پایتخت : هانوی . مساحت ٦٢ هـــزار مربع میل . نفوس شانزده ملیون .

قانون اساسی ویتنام شمالی بر اساسات کمونزم استوار است ووحد ت هر دو ویتنام را تقاضا میکند .

یك رئیس جمهور منتخب توسط پارلما ن ویك صدراعظم متعین توسط رئیس جمهور دارد .

(برای تشریحا ت مزید متن ویتنا م جنوبی خوانده شود .)

هالیند

پایتخت : امستر دام . مسا حت:(خشکه) ۱۵۸۰۰ مربع میل . نفوس دوازده ونـیم ملیون بیرق سه قطعهٔ سرخ سفید و آبی. واحد پولی . گلدن (جمع آن گلدر) معاد ل چارده افغانی .

شرح : سلطنت هالیند از طر ف شر ق با جرمنی . از طر ف جنوب با بلجیم و از طرف غرب و شمال ب حبایره شمال محا ط است . سطح آن هموار و اوسط ارتفا ع آن از سطح بحر ۲۷ فت است . قسمت هایی

هم دارد که از سطح بحر پائین تر است وبابند ها محافظه میشوند . ازجنگ جها نی دوم ببعد حکومت آب ایسلمبر (زوی درزی سابقه) را خار ج کرده زمین بدست آمده را فارم های زراعتی میسازد . بعد ختم بیش از یك ملیون جریب زمین دیگر هم بهمساحهٔ آن افزود خوا هد گردید .

هاگ مرکز حکو مت است ولی امستردام یگانه پایتخت سلطنت بوده تا جپو شی ها در آن انجام میشود . روترد بندر عمدهٔ آنست.

منابع و صنایع : چهل فیصد زمینمالجر وسی فیصد آن برا ی زرا عت است نود فیصد زمین بدست کسانی است که تایکصد جریب زمین دارند . پنجاه فیصد زمینداران کمتر از بیست جریب زمین دارند .

لبنیا ت از محصو لات عمدهٔ آنست .لالهٔ هالیند در جهان مشهور است . کشتیسازی ماشین سازی منسوجا ت ومواد کیمیا وی وسامان برق از صنایعآنست . درقطعالماس مشهور است . ذخایر غاز طبیعی . زغال، تیل ونمك دارد . در مواصلا ت داخلیبیشتر از کانا ل ها استفاده میشود وبه اینمناسبت امستردام راونیس شما ل میخوانند .

تاریخ و حکو مت : بعد انحلالامپراطوری شمال (٨١٤) ندر لیند هالیند (بلجیموفلاند رز) از هم جدا شدند . هر کدام به چند ین دست گردیدند . در ١٥٧٣ شاه هسپا نیه کوشید آزادی خوا هی وتوسعهٔ مــذهــب پروتستانت ها را از ها لیند رفع نماید .

در قرن ١٧ جمهور یت هالیند از نگاه فعالیت بحر ی ، اقتصاد ی و هنر ینامدار شد . در ١٨٠٢ ناپلیون برادر خود راشاه هالیند ساخت در ١٨١٠ هالیند جزءفرانسه شد و ١٨١٣ ها لیند ی ها فرانسه رااخراج کرد کنگرهٔ ویانا در ١٨١٥ سلطنت تدرلیندز را به میان آورد که یك مرکز ش برساز و دیگرش هاگ بود . در ١٨٣٠ بلجیمی ها سلطنت علیحده ساختند .

قانون اساسی هالیند کشور را به حیث یك سلطنت مشروطه می شناسد . شــاه (یا ملکه) رئیس قوه ا جرائیهاست وشاهو پارلما ن مشترکا قوهٔ تقنینیه را تشکــیل میدهند. پارلماندواطاق دارد اطاق اول مرکب از ٧٥ عضو منتخب برای شش سا ل واطاق دوم مرکب از یکصدو پنجاه نفر نمایندگان منتخب برای چار سا ل .

شاه یك شورا ی وزیرا ن دارد که رئیس آن معاون صدراعظم است . ها لیند عضو بازار مشتر ك . یوراتو م وبنلکس است .

معارف ومذهب : آزادی مذ هب تضـمین شده است ٣٨ فیصد نفو س پروتستا نت چهل فیصد رومن کاتو لیك است معار ف بین سنین ٦و ١٥ اجباری است چـندین پوهنتون دارد .

سورینام که بنام گیانا ی هالیند ی نیز یاد میشود در ساحل شما ل امریکا یجنوبی بین گیانا ی برتانو ی وفرانسوی واقع است بامساحهٔ سطحیه ٥٥ هزار مربع میل ونفوس تقریبا ٣٢٥ هزار نفر . سورینا م متصرفه ایست دارا ی اهمیت مساوی با هالیند که فقط آزادی داخلی دارد . پایتختآنپاراماریبو است صادرا ت عمدهٔ آن الومنیم خام است . معادن زیاد دارد . لیمو ، نارنج ، قهوه ، شکر ، کیله وچوب نیز صادر میکند .

فلورین واحد پولی است . هالیند ی ها به اساس موافقه ١٦٦٧ ندر لیند جـدید (نیویارك را در بد ل سورینام به انگلیسی ها دادند .

انتیل هالیندی : عبار ت از دو گرو پ جزایر در غرب الهند است که مساحهسطحیه شان به ٣٩٣ مربع میل و نفوس شان به٢٠٧ هزار نفر میرسد . ولمستان پایتخت شا ن است . جواری . ماشـ نمــك فاسفــیت ازمحصو لات است . صنعت عمد ه تصفیه نفت است .

هاندوراس

پایتخت : تکوسی گالپا مسا حه ٣٤٫٢٧٧ مربع میل نفوس تخمین ٦٨ ملــل متحــد ٢٫٥٣٥٫٠٠٠. بیرق سه قطعهٔ افقیآبی، سفید، ودو افغانی) . باپنج ستارهٔ آبی در قطعهٔ سفید . وا حـد پولی : لمپیرا (دو لمپیرا معا د ل بیست

شرح : هاندوراس يك جمهوريت امريكاي وسطي است كه بشمال آن بحيرهٔ كاريبين ، به شرق و جنوب آن نكاراگوا، به جنوب آن بحر محيط آرام و السوادورو به غرب آن گواتيمالا واقع است . مملكت كوهي است و زمين صالح الزراعه دارد گرچه همه اش زرع نشده است وباجنگلها پوشيده است . ساكنين آن از نژاد هنديان سرخ و هسپانويها هستند .

منابع و صنايع : منابع معدني آن زياد و غير منكشف است و شامل طلا ، نقره ، مس ، جست ، سرب ، آهن ، سرمه و زغال ميباشد از صادرات عمدهٔ آن كيله ميباشد ، قهوه ، چوب ، پنبه ، جواري و تنباكو نيز توليد ميكند .

تاريخ وحكومت : هاندوراس بعد از هائي از هسپانيه در ۱۵ سپتمبر ۱۸۲۱ وجدائي از فدريشن امريكاي مركزي در ۱۸۳۸آزاد شد بعد يك دوره حكومت نظامي در۱۹۶۵ هاندوراس دو باره به حكومت قانوني رسيد . و لوپيزاريلانو رئيس جمهور آن انتخاب شد .

هاندوراس عضو ملل متحد و موسسه ممالك امريكائي است .

هايتي

پايتخت : پورتوپرنس ، مساحت۱۰۷۱٤ مربع‌ميل، نفوس تخمين٦٨ملل‌متحد۰۰۰ر٦٧٤ر٤ بيرق دوقطعهٔ عمودي سياه و سرخ و در مركز يك ساحه مستطيل سفيد و سبز بـا علامهٔ جنگي در وسط آن . واحد پولي : گورد معادل نه افغاني .

شرح : هايتي يگانه جمهوريت‌فرانسوي زبان هردو امريكا ، ثلث غربي جزيره اي را در غرب الهند اشغال كرده است كـه بنام هسپانيولا ياد ميشود و بين كيوبا و پورتوريكو واقع است .

طول سرحد آن به جمهوريت‌دومينيكن ۲٤۱ ميل ميباشد . اكثريت نفوس آنرا سياه پوستان تشكيل ميدهند . بقيه آن مولاتوها يعني . مخلوط سفيد پوستان (فرانسوي و سياه پوستان غلامان)اند.

منابع و صنايع : مس ، طلا ، نقره،آهن قلعي ، سلفر، زغال ، نكل كه تا كنون‌كاملا مورد استخراج واقـع نشده انـد. قهوه محصول عمدهٔ آنست. پنبه ، شكر خام كيله ، كاكاو ، تنباكو و برنج هم دارد . انواع شراب تقطير ميكنند . انواع چوبهاي قيمتي صادر ميكند .

تاريخ و حكومت : كولمبس هايتي‌را در ۱٤۹۲ كشف كرده است . در ۱٦۷۷يك مستعمرهٔ فرانسوي ودر ۱۸۰٤ آزاد شد .

هايتي در ۱۸۲۰ جمهوريت شد. ايالات متحده امريكا آنرا در ۱۹۱۵ اشغال كرد . در ۱٤ـ اگست ۱۹۳٤ به اشغال مذكور خاتمه داده شد. پنج حكومت طي هفت سال ۱۹۵۰ـ۱۹۵۷ در هـايتي از پـا افتاد . حكومت ششم قانون اساسي جديدي آورد كه بر اساس آن پارلمان يك اتاقـه تشكيل گرديده است . اغتشاشاتي در ۱۹٦۳ توليد شدولي بشدت فرو نشانده شد . انجمن كشور هاي امريكائي از هايتي تقاضاي احترام حقوق بشري را نمود .

كشور مذكور در ۱۹٦۳ مناسبات خودرا با جمهوريت دومينكا قطع كرد كه تـا ۱۹٦٦ دوام داشت . قـانـون اساسي ديـگري رئيس جمهور هايتي داكتر آرانسوادو واليه رابراي عمر به رياست جمهوري بر گزيد . هايتي عضو ملل متحد و شوراي كشور هـاي امريكائي است .

معارف و مذهب : مذهب عمده رومن كاتوليكي است . سران مذهبي فرانسوي ياكانادائي هستند . معارف اجباريست‌ولي بي سوادي هم زياد است . فرانسوي زبان رسمي است . تدريس انگليسي درمكاتب حتمي است .

هسپانیه

پایتخت : ماد رید ، مساحت ۱۹٤۸۸۳ مربع میل . نفوس تخمین ٦٨ ملل متحد ۰۰۰ر٤١١ر٣٢ . بیرق سه قطعه افقی سرخ ، زرد ، سرخ ، باعلامت جنگی در قطعه وسطی . واحدپولی . پیسیتا معادل یك افغانی و بیست و پنج پول .

شرح : هسپانیه یك سلطنت فقط بنام است که جزیره نمای ایبیر یارا بجز از پرتگال اشغال کرده است در غرب‌آن‌پرتگال وبحر اطلس ، درشمال آن خلیج بسکی و پرنیز (که آنرا از فرانسه جدا میسازد) درشرق آن مدیترانه و در جنوب آن‌مدیترانه وبحر اطلس واقع است . پایگاه بحری بر تانوی بنام (جبل الطارق) در منتهی الیه جنوبی هسپانیه به دهنهٔ مدیترانه از اوقیانوس اطلس واقع است .

منابع و صنایع : در حدود چهل فیصد کشور قابل زرع است . گندم ، جو ، جوار، زیتون ، انگور ، لیمو ، نارنج و دیگر میوه ها پیاز ، بادام ، تنباکو ، پنبه وبرنج می رویاند .

معادن آن شامل سرب ، آهن ، مس ، جست ، قلعی ، زغال ، نقره و غیره میباشد مصنوعات آن منسوجات نخی و پشمی کاغذ اتومو بیل ، کاك و سمنت میبا شد .

تولیدات زغال آن سالانه ١٥ ملیون تن است . تولیدات برق‌آبی بیش از٢٥ ملیارد کلیوات فی ساعت است . سالانه بیش از ١٥ ملیون سیاح در حدود یك ملیارد دالر در هسپانیه مصرف میکنند .

تاریخ و حکومت : از اعصار قدیمه هسپانیه درسیاست اروپایی سهمی داشته است . ایبیریایی ، باسك ها ، سلت ها آنرا اشغال کردند . روم آنرا فتح کرد . لشکر های قرطجه ازان گذشته برایتالیا حمله نمودند در قرن هفتم اسلام از راه افریقا بران چیره گشت . در اواخر قرن یازدهم عیسویان تعرض متقابل نمودند تا اینکه در قرن پانزدهم هسپانیه‌توانست مسلمین را از هسپانیه بیرون کشد . از ١٤٩٢ بعبد هسپانیه یك امپراطوری استعماری شد . در ١٥٨٨ هسپانیه کوشید برتانیه را تحت تصرف در آورد ولی ناکام شد .

در ١٨٠٨ هسپانیه بدست ناپلیون افتاد در سالهای ١٨٢٠ هسپانیه، مکسیکو پیرو و دیگر مستعمرات امریکائی خود را از دست داد کیوبایی ها برای ده‌سال جنگیدند تا اینکه در نتیجه جنگ هسپانیه با امریکا ، کیوبا به آزادی نایل‌و هسپانیه فلیپین و پورتوریکو را نیز ازدست داد . در ١٩١٢ قسمتی از مراکو (المغرب فعلی) را اشغال کرد در ١٩٢٣ هسپانیه تحت‌رژیم دکتاتوری رفت ازان بعد کشور سوی رژیم جمهوری گرایید که تمایل چپ داشت . در ١٩٣٦ گروپی از افسران هسپانوی در مراکو انقلابی‌برعلیه حکومت بر پا کردند .

رئیس شان فرانسسکو فرانکو بود . در نتیجه جنگهای سه ساله که گفته میشود به اتلاف یك ملیون نفر منجر شد . قوای فرانکو بعد سقوط مادرید ٢٨ مارچ ١٩٣١ بر هسپانیه مسلط شد .

کورتس . پارلمان هسپانیه مجددا به اعضای منتخب . متعین و افتخاری بمیان آمد . فرانکو یك شورای نیابت سلطنت‌ایجاد کرد تا در صورت استعفا یا ازکار افتادن وی با دو ثلث آراء شخصی را به سلطنت انتخاب و به کورتس جهت قبولی آن‌باقوت دو ثلث آراء پیشنهاد کند .

هسپانیه در جنگ جهانی دوم بیطرف ماند در ١٩٤٦ نظر به مناسبات آن‌باممالك فاشیستی و عملیات جابرانهٔ آن در داخل از ملل متحد اخراج ولی در ١٩٥٥ دوباره عضو ملل متحد شناخته شد .

دفاع : لشكر هسپانيه خدمت جبری دو ساله انجام ميدهد و در بدل كمكهای نظامی واقتصادی يكعده پايگاه های هوايی و بحری را بامريكا قايل شده است .
معارف و مذهب : كاتوليكی تر و يج مجدد نمود . معارف ابتدايی رايگان و اجباری است سيزده پوهنتون دارد . دو ثلث نفوس زبان كاستيلی می دانند . باسك ، كاليسيايی و كتلانی حرف زده ميشود .

هند

پايتخت : دهلی جديد ، مساحت ۱٫۲۶۱٫۵۹۷ مربع ميل ، نفوس قرار تخمين ملل متحد ۵۲۳٫۸۹۳٫۰۰۰ ۶۸ . بيرق سه قطعهٔ افقی برنگهای زعفرانی ، سفيد و سبز تاريك با عرابهٔ ۲۴ چوبهٔ اشوكا در مركز قطعهٔ سفيد واحد پولی روپيه معادل ۷ ـ ۱ فغانی .

شرح : هنديك‌جمهوريت‌آزاد۱۹۵۰ وعضو ممالك مشترك المنافع قسمت بيشتر نيم قارهٔ هندرا تشكيل ميدهد از طرف جنوب به بحر هند از طرف شرق به پاكستان شرقی ، خليج بنگال و بحيره عرب واز طرف غرب به پاكستان غربی محاط است . درشمال آن كوه های هماليه واقع است و مقداری سرحد قابل‌عبور با تبت و جمهوريت مردم چين دارد كه روی قسمتی ازان ميان هردو كشور مناقشه موجود است .

اقليم هند از هوای منطقه حاره درجنوب تا هوای منطقهٔ منجمده در هماليا متغيير است ۲۲ فيصد تمام ساحه آن جنگل دار است كه‌دارای‌چوبهای‌قيمتی ميباشد درحدود ۳۷۰ مليون هندو ودر حدود پنجاه مليون مسلمان دارد . (۸۲) فيصد آن دهاتی هستند .

سكيم: ايالت‌هندی‌است‌بين‌تبت، بهوتال ، نيپال وهند كه ساحهٔ آن ۲۷۴۴ مها راجای آن بالدان نمكيان است كه در ۶۳ يك دوشيزهٔ نيو ياركی را به عقد ازدواج خود در آورد . مراسم تاجپوشی او يكسال بعد از تعيينش بر تخت سكيم صورت گرفت پايتخت سكيم كانگتوك است . مذهب مردم بودايی ميباشد .

كشمير : يك منطقه دارای اكثريت مسلمان بين پاكستان ، هماليا ، افغانستان وهند واقع بوده واز ۱۹۴۷ بين هند و پاكستان روی ملكيت آن دعوی موجوداست ملل متحد يك عمل آتش بس را در ۱۹۴۹ برقرار ساخت در اثرآن پاكستان يك ثلث غربی و شمال غربی كشميررا بدست‌آوردودوثلث ديگر بدست هند درامد . در اپريل۱۹۶۵هندوپاكستان مجددا روی موضوع كشمير به جنگ آغاز كردند . در اول جولای باز آتش بس ميان شان برقرار شد ولی موضوع كشمير همانطور حل ناشده مانده است . در وضع فعلی رول مصالحتی اتحاد شوروی قابل ملاحظه بود هم درين زمان بود كه صدراعظم هند در تاشكند در اثر عارضهٔ قلبی در گذشت .

منابع و صنايع : زراعت ۷۰ فيصد مردم را مشغول ميدارد . برنج ، جواری ، ارزن نخود ، گندم ، جو ، قهوه ، نيشكر ، چای مساله جات و غيره محصولات عمدهٔزراعتی اند . پنبه ، كنف ، رابر وغيره نيزتوليد ميكند پلان چارم پنجسالهٔ هند به امور زراعت اهميت اول را قايل شده است . از صنايع عمدهٔ آن نساجی (پشمی نخی و ابريشمی) فولاد و سمنت ميباشد . علاوه بران تكه های سندی ، نخ ، المونيم ، سلفيت ، شيشه (بال بيرنگ ، ترانسفارمر ها ماشين های خياطی با يسكل موترتوليد ميكند زغال ، نفت المونيم ، مس ، آهن ابرك و منگا نيز هم دارد .

از صادرات آن چای ، شكر ، كنف خام و پخته ، قماش های نخی ، پوست‌دباغی شده و غيره واز واردات آن تيل‌های معدنی

ماشین آلات ، خو را که ، غله جات ، پنبهٔ خام و فلزات میبا شد .

تاریخ و حکو مت : هند دارای یکی ا ز قدیم تر یــــن مـد نیت هـا ی د نیـا ست مــــد نیت و ا د ی ا ند س تا به پنج هزار سال قبل تثبیت شده ا ست مغا ر ه های ا جنتاوالو را در هند و سطی، تاج‌محل در اگره و قطب مینار دهلی نمونه هائی از گذشته در خشان آن میباشد .

سلطان محمود غزنوی ، بعد از غو ریان سوریان و لو دیان قوت هائی بو دند که از ا فغا نستان به هند سرا زیر شده قسمت اعظم آ نرا اشغال کردند و برای مدت های طو لانی تحت سلطه و ا ختیا ر خـــو د داشتند در ۱۴۹۸ واسکو دگا های‌پرتگالی مراکز تجارتی دران تاسیس کرد .

بعد آنها ها لیندی ها آ مدند . در۱۶۰۹ بر تانوی ها آ مدند مدا ر س کلکته ر ا تاسیس کر دند و بمبئی را از پر تگا ل گرفتند . بحیث کمپنی هند شر قی‌بر تانیه بالا خره تمام هندرا بتصرف در آورده واین زمانی بود که ا حمد شاه ابدالی ـ(احمدشاه درانی) پاد شاه ا فغانستان تا د هلی‌پیش رفته . آ نرا فتح کرده بود و پس به وطن خود ا فغا نستان و پا یتخت خود کند هار مراجعه کرده بود . وی باری در د هلی این شعررا در و صف و طن خود سرو ده بود.

ددیلی تخت هیرو مه چه را یاد شی
ز ما د ښکلی پښتو نخوا دغروسرونه

اشغال برتانیه در ۱۷۷۴ ـ ۱۷۸۵ تکمیل گردید . وارن هیستنگر اولین گورنرجنرال حکومت ملکی رابر قرار ساخت‌که‌بعدا بنام سویل سر و یس هند یاد شد . پارلما ن هند ا مور سیاسی هند را تحت کنتر و ل گرفت در ۱۸۵۷ـ۱۸۵۸ سپا هیان هند ی بر علیه بر تا نیه بغاوت کر دنـد و لـی فرو نشا نده شد . در جنگ های بور افریقا ازهند یك ، یك گروپ ا مبو لانس گرفتند. ضمن جنگ عمومی اول هند هشتصد هزا ر عسکر داد که بیست‌وچار هزار آن کشته و ۷ هزار آن ز خمی شد . در جنگ جهانی دوم هند از حمایت متحد ین هند هشتصد هزار عسکر داد که بیست و چار ا نگا ر و ر زید ه و لی در حدود دو ملیون عساکر در جنگ باجاپان خدمت کردند . بعد جنگ عمومی اول ملیت خوا هی هند ا نکشا ف سریع کرد. کانگرس‌و مسلم لیك‌اصطلاحات اساسی سیاسی را طالب شدند .

یك هندو فارغ ا لتحصیل حقو ق د ر مکاتب انگلستان بنام مو هنداس گا ند ی بسر کردگی مردم رسید . دو مرتبه رئیس حزب کانگرس شد. در ۱۹۱۹ مفکـو ر ۀ حکومت را بدست خود هند یان بمیان‌کشید از مجا هدات د یگرش تعقیب سیا ست‌عدم تشدد تعقیب صنایع د ستی مـحلی و ا ز بین بردن ا چهو تیزم بود . در ۱۹۳۰گاندی پالیس عدم ا طاعت ملکی را در پیش گرفت عدم تو جه به مال بر تا نوی را تشو یـق کرد و همراه ۶۰ هزار نفر د یگر محبو س شد در ۱۹۳۵ بر تانیه برای هند یك قانون اساسی را قبول کرد که مقتضی کا نگر س دو اتا قه بود .

یکی شورای دو لت و د یگر ی ا سامبلی حق رای به سی ملیـون نفـر داده شد . مسلمین بنابراینکه تفوق عددی هنود با عث ضرر کلتور و آزا دی مسلمیـن میشود . بران ا عتراض کردند . محمد علی جـنا ح ر ئیس مسلم لیك برای ا یالاتی که اکثریت مسلمان دارند تقا ضا آزادی دا خلی وبعدا تقاضای ا یجاد پاکستان را بحیث یك ملت اسلامی نمود بالا خره بعد چهل سال‌مجادلۀ فعال از طرف هنود و مسلمین بر تا نـیه در ۲۰ فروری ۱۹۴۷ برای تقسیم نیم قاره هند عزم خودرا اعلام و جون ۴۸ را برای خروج بر تانیه از هند تـاریخ گماشت . بتاریخ ۱۵ـ اگست ۱۹۴۷ هند بحیث یـك کشور آزاد ممالك مشترك ا لمنافع عر ض و جود کرد . بر تانیه در مـورد فیصلـۀ مقدرات نهضت ملیون مردمان پښتون ا یالت شمالی‌غربی‌هند و بلوچستان‌توجهی‌نکرد ودر نتیجه معضلۀ مذکور تا کنون بین‌پاکستا ن و مردمان پښتو نستان حل نا شده ما ند. هند که عضو ملل متحد بود . کرسی خودرا دران ا شغال کرد و به ادامه در دا خـــل چو کات ممالك مشترك ا لمنا فع موا فقه نمود .

قانون ا ساسی آن به طرز قا نوناساسی ایالات متحده ا مریکا سا خته شده ا ست

بر طبق آن يك ر ئيس جمهور براى پنج سال تو سط ا عضاى هردو اتاق پارلما ن ا نتخاب ميشود . اتاق اول شوراى ايالات واتاق دوم خانه مردم است يك معاون رئيس جمهور يك كابينه مر كزى تحت ريا ست يك صدر اعظم دارد . هر كدام ازايالا ت يك گور نر و نظام ادارى هما نند فدرالى مر كزى دارد . بعـد مـر گ شا سترى صدراعظم هنددرتاشكند . مير من‌اندراگاندى در ١٩ جنورى ٦٦ صدراعظم تعيين شد . طى سال ١٩٦٧ داكتر ذاكر حسين معاون ر ئيس جمهور هند . بحيث ر ئيس جمهو ر آنكشور ا نتخاب گرديد .

شوراى ايالات دايمى است و لى درهردو سال يك ثلث اعضاء آن متقا عد ميشوند حال خانه مردم را ميتوان منحل كرد ا ين كار را رئيس جمهور ميكند و ا نتخا با ت جديد را ا مر ميد هد .

معارف و مذ هب : معارف تا سن چار ده رايگان و ا جبارى ا ست . چهل و شش پو هنتون ١٩٤٦ پو هنځى و ١٢٨نستيتوت تحقيقاتى دا رد .

در مملكت ٤١ زبان عمده رايج است كه دواز ده آن از سا نسگريت منشعب گرديده است پنجاه فيصد نفوس هند ى ميدا نند وده فيصد اردو . در ١٩٦٥ هندى ز بـا ن رسمى ا علان شد .

انگليسى ز بان ر سمى معا ون ا ست بيش از هفتاد و پنج فيصد مر د م هـندو اند قانون اساسى آزادى مذهب را تضمين كرده است در مملكت ده مليون عيسو ى هشت مليون سك و يكصد هزار پارسى (آتش پرست) هم موجود است .

د فاع : قواى دفاعى‌بصورت خود اختيارى تشكيل شده ا ست قواى هـوا ئى برى و بحرى توسط لوى درستيز ها تحت هدايت وزير د فاع ايفاى و ظيفه ميكند .

هنگرى

پايتخت : بوداپست ، مساحت ٣٥٩١٨ مربع ميل ، نفوس قرار تخمين ٦٨ملل متحد ١٠٠٠ر٢٧٥ر١٠. بيرق قطعات‌افقى‌سرخ، سفيد سبز وا حد پولى : فور نيت معادل چـا ر ا فغانى .

شر ح : هنگرى يك جمهو ريت‌كمونيستى در اروپاى شرقى . از شمال باچكوسلواكيا، از شمال شرق با اتحاد شوروى و از شر ق بارو مانيا ، از جنو ب بايـوگـوسـلاويا واز غرب با استراليا همسايه ميباشد .

دانيوب سر حد شمال غربى كشور ر ا تشكيل ميد هد . و بعد طرف جنوب د و ر خورده مملكت را بد و حصه تقسيم ميكند هنگرى شر قى حا صل خيز است و هنگرى غربى و شمالى تپه زار است .

منابع و صنايع: هنگرى مملكت زرا عتى است . صنعت آن نيز مهم ا ست . گندم ، جودر ، جو ، جوارى ، كچالـو ، شكـر ، لبلبو و غيره از محصو لات زراعتى آنست. هنگرى شراب خوب دارد . ذ خاير بوسايت هنگرى خيلى بزرگ است . سه ربع تيل خودرا از حا شيه جنوب غـربى بـد ست مى آورد . صنعت شا مل آ هن و فو لا د ماشين آلاد ، مواد كيمياوى اتو مبيل ها ، خطوط آ هن ووسايط موا صلت ميبا شد .

تاريخ و حكو مت : سا كنين ا و لـيـهٔ هنگرى را كه سلا و ها و جرمن ها بو دند. هن ها و مگيار هاى شرق مغلوب ساختند. تركها در قرون پا نزده تا هفده عيسو ى آنرا اشغال كردند . بعد شكست تر كها در ١٦٩٧ استرا ليا بر مملكت مسلط شد و هنگرى بالاخره در ١٨٦٧ كا ملا آ زا د شد در حا ليكه پادشاه ا ستراليا پاد شاه هنگرى هم بود . در ١٩١٨ هنگرى قسمت هايى از كشور خودرا به رو مانيا يو گو سلا و يـا و چكو سلوا كيا با خت .

هنگرى در جنگ جهانى دوم‌باجرمنى متحد گرديد . در ١٩٤٤ نايب ا لسلطنه هنگر ى را آلما نها بر طرف كرده طرفداران نازى‌را بجايش در راس حكو مت گذا شتـند د ر ١٦٤٥ قسمت ز ياد كشور به د ست ا تحاد شوروى ا فتاد . بعد شكست المان نا ز ى

هنگری موافقه کرد که به سر حدات ۱۹۳۷ خود مرا جعه کند در ۱۹٤٦ جمهو ر یت را اعلام کرد .

یك قانون ا ساسی از نوع ا تحاد شوروی در ۱۹٤۹ تصویب شد که بقرار آن اقتدار به پارلمان و پر زید یم ا نتقال کردپارلمان مرکب از نما یند گا نیست که از ۳۲ هزار نفر تبعهٔ هنگری ا نتخاب میشوند . مد ت خد مت شان چار سال است هنگری عضو ملل متحد و پکت وارسا است .

صنایع ملی شده اند اقدامات جدیبرای تکثیر تو لیدات زراعتی روی د ست است از ۱۹٦۲ ببعد هنگری قطعات ز مین زراعتی شخصی را نیز تشویق کرده است .

در ۱۹٥٦ شورشی درکشور مخصو صا در بو دا پست ایجاد شد سران هنگری ازاتحاد شوروی کمك خوا ستند شورش مذ کــور تقریبا در دو هفته فرو نشست .

قوای ا تحاد شوروی کشور را تـخلیــه کردند عده‌ای از مردمان هنگری از آنکشور خارج شدند .

معارف و مذهب : آزادی مذ هب موجود است . ا سقف های مقرره توسط پــا پ باید از طرف حکو مت قبول شو ند دوثلث نفوس رومن کا تو لیك است . کا لونست ها دارد .

تعلیمات برای هشت سال تعلیمی‌رایگان واجباری ا ست . شش پو هنتون دا ر د هنگری ز بان رسمی است .

یونان

پایتخت : اتن ، مساحت ٥٠۹٤٤ مر بع میل . نفوس (تخمین ۱۹٦۸ ملل متحد) ۸ر۸۰۳ر۰۰۰ . بیرق پنج قطعهٔ ا فقی آ بی وچار قطعهٔ افقی‌سفید باصلیب سفیدبرز مین آبی در حاشیه بالائی . واحد پولی د ر هم معادل یك ا فغا نی و پنجاه پو ل .

شرح : یو نان قسمت جنوبی شبه جزیره بالقان را احتوا میکند و تا بحیرهٔ مدیترانه میرسد . بحیره ایو نین به غرب آن وبحیره الیجین به‌شرق آن واقع‌است. همسا یگا ن آن ا لبا نیا ، یو گو سلا و یا ، بلغا ریا و تر کیه میبا شند صد ها جزیرهٔ دا رد که از آنجمله ۱٦٦ جزیرهٔ آن سا کنین دارد .

منابع‌و صنایع: یونان‌بافقط یك ربع‌ساحهٔ قابل زرع یك کشور زراعتی است. چارپنجم جنگلها مال دو لت میباشد . گندم ، جو در جو ، جواری ، برنج ، پنبه ، تنبا کو ، زیتون ، لیمو و نارنج کشمش و ا نجیر دارد گوسفند ما لداری عمده را تشکیل مید هد.

برق‌آن خیلی ا نکشاف کر ده است .

صنایع عمدهٔ آن نساجی ، تهیه خوراکه های قطی ، شراب ، سمنت ومواد کیمیاوی‌است بیش از ۱۹ ملیون تن کشتی های تجار تی مال‌بردار دارد و لی قسمت عمدهٔ آن بنا م کشور های د یگر ر جستر شده است .

صنعت توریزم سالا نه یك ملیون مسا فر می آورد که سالا نه یکصد ملیون دالر در یونان مصرف می کنند .

تاریخ و حکو مت : مو فقیت های یونان قدیم در هنر ، تعمیرات ، علوم ، ریاضیات فلسفه ، دراما ، ادبیات و دیمو کرا سی برای قرون ممتد ز یاد بود یو نان در قرن پنجم قبل از میلاد به معراج ترقی رسید . در قرن دوم واول تحت نفوذ روم قــرا ر گرفت و در قرن چارم میلادی قسمت شرقی ا مپرا طوری بیز تین را تشکیل داد و بعد سقوط قسطنطنیه جزء ا مپرا طوری عثمانی شد .

در۱۸۲۹ یو نان از تر کیه آزاد شد و به ضمانت فرا نسه ، ا نگلستان و رو سیه یك سلطنت ا علام شد ودر ۱۹۲٥ جمهوریت را اعلام کرد .

در ۱۹۳٥ دوبار رژیم شا هی بر قرا ر گردید در ۱۹٤۰ شا مل جنگ جها نی شد ابتدا ایتا لیا را شکست داد و لی بعداتوسط جرمن ها ایتا لو ی ها و بلغار ها اشغا ل شد . درپایان ٤٤ قوای ا شغالی یو نا نرا تخلیه کردند شاه جارج دوم دو بار ه بــر تخت نشست ودر ۱۹٤۷ مرد وبعد از او پسرش پال اول و بعد از پسرش کانستنتین

بر تخت نشست یو نان در ۱۹۵۲ يك‌قانون اساسی جدید را رو یکار آورد . در ۱۹٦٤ جارج پاپاندریو به صدارت ر سیـد و ی میخواست ا فسران طرفدار جناح ر ا ست را از عسکر ی بکشد و درین عمل‌به مخالفت شاه بر خورد نزاعی بر خواست که منتج‌به انتخاب ستیفا نو یو لوس به صدارت وکناره گیری پاپا ندریو شد . و لی نزاع خاموش نشدتااینکه قوای نظا می در اپریل ۱۹٦٥ کودتای را براه انداخت و پاپانر ریو ر ا محبوس کرد در ماه می کا نستنتین ا طلاع داد که حکو مت نظا می و عدهٔ ا یجاد یك قانون ا ساسی جدید و تقدیم آن را بغرض آراء عامه داده ا ست .

دراواخر سال ۱۹٦۷ کا نستنتین باعده‌ای از اعضاء فا میلش از یو نان به ا یتا لیا پنا هنده شد و گفت و قتی او ضاع د ر یونان به آرامی گراید و دیمو کراسی واقعی بمیان آ مد به کشورش مرا جعه خوا هـد کرد .

معارف و مذ هب : مذ هب ا صلی ارتو دوکس یونانی . یکی از (لقب دین عیسوی است) نه سال تعلیمات ا جباری ا ست شش پوهنتون دارد .

دفاع : خدمت نظام بین سنین ۲۱ و ۵۰ اجباری ا ست .

یونان عضو ملل متحد و ناتو است .

يمن

پایتخت : صنعا ، مساحت ۷۵۲۸۹ مربع میل .نفوس تخمین۶۸ ملل متحد۰۰۰ر۵۰۰۰ بیرق پارچه های افقی سیاه و سرخ بـسا ستارهٔ سبز در پارچهٔ سفید . وا حد پولی: ریال یمنی معادل چهل و پنج ا فغانی .

یمن از کشور های قدیمی کوهی حاشیه جنوبی جزیره نمای عربستان می با شد که بحیرهٔ ا حمر در غرب آن عدن در جنو ب و عربستان سعودی در شمال و شرق آن واقع است .

حدیده بندر عمدهٔ آ نست در صنعابقایای مد نیت های گذشته مو جود ا ست .

منابع و صنایع : بالای فلات ا لجیل که حاصل خیز ترین قسمت عر بستان ا ست قهوه ، جو ودیگر غله جات میرو یا نند ، پوست ، خرما ، زغال ، ار چه ، بته هـا میوه ها و ا حجار قیمتی صادر میکند .

تاریخ و حکو مت : خاك یمن و قتی جز سلطنت قدیم صبابود درانجیل تذکری‌ازطلا مساله جات و سنگ های قیمتی آن ر فـته است که ملکهٔ صبا بحیث تحفه بحضر ت سلیمان (ع) برد یمن در عهد سلطنت امام احمد بحیث يك کشور د یمو کـرا تیك اسلامی خوانده میشد (۱۹٤۸-٦۲) ا زا ن بعد کشور يك جمهو ریت ا علام گردید . وارث ا مام ا حمد بنام محمد البدربه کوه‌ها و قبایلی های طرفدار سلطنت پناه برده از آنجه با حکومت جنگ دا خلی را ادا مه مید هد . گفته میشود که جمهو ریت عر بی متحد جمهوری خواهان و عر بستان سعودی قوای طرفدار سلطنت را حمایه می کنند . در ا گست ۱۹٦٥ جمال عبدالنا صر و ملك فیصل پاد شاه عربستان سعودی متا ر که را ا مضا کردند و فیصله شد که بعدخروج قوای هردو کشور از خاك یمن رای گیر ی عمومی در مورد چگو نگی طرز حکو مت‌آینده یمن عملی شود . ا ین متارکه دیر نپا ئید. در ۱۹٦٦ بین یمن و عربستان جنگ ها و بم ا ندازی ها ادا مه یا فت عر بستا ن سعودی مدعی بود که طیارات جمهو ر یت عربی متحد خاك آنرا بمباران میکند دراواخر همین سال نظر به سوء قصد علیه ر ئیس جمهور یمن السلا ل بر گد محمدالر عینی يك و زیر حکو مت حسن ا لامر کشته شد و حکو مت او ا ز بین ر فت .

یمن عضو ملل متحد و جا معه عـر ب است .

یورو گوای

پایتخت : مونتی و ید یو ، مسا حت ۷۲۱۷۲ مربع میل . نفوس قرار تخمین ملل متحد ۲٫۸۱۸٫۰۰۰ . بیرق چار قطعه آبی و پنج قطعه سفید یك در میان علامه آفتاب طالع بالای یك قطعه سفید . وا حد پو لی پیسو پنجاه پول .

شرح : کو چکترین و پیشرفته تر ین کشور ا مریکای جنوبی جمهو ر یتی است که ازشمال و شرق با برازیل از جنـو ب با بحر ا طلس جنوبی و دریای پلا تا واز غرب با ار جنتاین محاط میبا شد . ا قلیم آن منظم ا ست .

منابع و صنایع: ۶۰ فیصد سا حـهٔ آن برای ما لداری و ۲۷ فیصد آن برای ز راعت تخصیص داده شده است . گوشت، پشم ، پوست ، جواری ، گندم ، میوه های فا میل لیمو ، برنج، جو و شر شف از محصو لات آنست . صنا یع مهم آنرا تجارت گو شت ، صنایع فلزات ، منسو جات و شراب سازی تشکیل مید هد .

تاریخ و حکو مت : یك وقتی قسمتی از وایسرائیت هسپا نوی ریودولاپلا تابعد تر یك و لایت برازیل بود در ۲۵- ا گست ۱۸۱۵ آزادی خودرا اعلام کرد . قا نو ن اساسی فعلی آن در ۱۹۳٤ بمیان آ مده ودر ۱۹۵۲ تعدیل شده است . مقام‌رئیس‌جمهوری را یك شورای ۹ عضوی اجرائیه که برای چار سال ا نتخاب میشوند . ا شغال کرده است .

ریاست شوری بین شش عضو دا را ی اکثریت آراء دوره میکند . این شو ر ی را وزیر تعیین میکند . یك مجلس‌نمایندگان دارد و یك سنا که هردو برای چار سا ل انتخاب میشوند .

قانون ا ساسی . بیمهٔ پیری ، مسا عدت صحی اطفال و انواع د یگر خـد مـات اجتماعی را تعیین کرده ا ست .

معارف و مذ هب : کلیسا و دولت ازهم مجزا اند آزادی مذهب مو جود است . مذهب عمده رو من کاتو لیك ا ست . معـا ر ف بشمول پو هنتون رایگان ا ست . تعلیمات ابتدائی ا جباری ا ست .

هسپانوی ز بان رسمی ا ست . عسکر یورو گوای مر کب از ر ضاکاران استخدام شده ۱۸- ٤۵ سا له است .

یورا گوای عضو ملل متحد و مو سسهٔ کشور های ا مریکائی میبا شد .

یوگندا

پایتخت: کمپالا، مساحت۹۱٫۱۳٤مربع‌میل نفوس‌قرارتخمین ۶۸ ملل متحد۸٫۱۳۳٫۰۰۰ بیرق شش قطعهٔ سیاه ، زرد ، سرخ بادایره نقره‌ئی و تصویر لك لك تا جدار در مرکز آن . واحد پولی: شلنگ افریقای شر قی معادل هفت ا فغانی .

یو گندا ، تحت ا لحمایگی سابق برتانیه از ۱۹۶۳ ببعد جمهو ریت آزادی است د ر افریقای مر کزی با کینیا ، درشرق غدیر و کنوریا و تا نزا نیا در جنوب غدیر ها ی البرت وادواردو کانگو ، در غرب ، و سودان درشمال محاط ا ست .

بزرگترین ا یا لت یو گند ا . سلطنت بیو گندا ست که نزدیك به ۸۵۰ هزارنفوس از نژاد بانتو دارد ، قهوه ، پنبه ، چای ، جواری ، سسیل ، تخمهای تیلی و شکـــر تو لید میشود مس و لفرام ؛ قلعی‌وکوبالت از معادن عمدهٔ آنست .

یو گندا بتاریخ ۹- اکتوبر ۱۹۶۲ د ر داخل ممالك مشترك ا لمنافع آزاد شد و یکسال بعد در نهم ا کتو بر جمهو ر یـت‌را اعلام کرد .

(بقیه ص ۱۹۰)

۱۵ ـ تر تیب و ا فتتاح سیمینار قضات محاکم تجارتی بمنظور ر فع مشکلات محاکم مو صوف‌از نا حیه تطبیق قوا نین‌واصلاحات فورمه ها وانسجام و تر تیب ا مور .

تعداد فقرا تیکه‌از دیوان تجارتی‌استیناف عالی مر کزی از ۲۲ میزان ۴۸ الی۲۲ میزان ۴۹ بمحکمه تمیز وا صل و بفیصله ر سید ه به ۳۲ فقره میر سد .

سیمینار روساء و قضات محاکم‌تجارتی :

اولین سیمینار روساء و قضات محا کم تجارتی بـروز ٤ میـزان ۱۳۴۹ در قصر دارالامان بر یاست پو هند وی غلام علی کریمی قا ضی ستره محکمه و ر ئیس‌دیوان تجارتی مقام عالی تمیز دایر والی ۹ میزان دوام نمود .

هدف از ا نعقاد ا ین سیمینار پیدانمودن طرق اصلاحات امواداری‌واصلاح‌درسبك وطرز تامین عدالت که‌یکی از ا هداف ا سا سی نوشتن فیصله ها و تعقیب یك سبك مطلوب در نو شتن آن و تجدید نظر بر فور مه های سا بقه و استفاده از فورمه های مند رجات سیمینار سال ۱۳۴۷ روسا محاکم و لا یات مربوط با مور محا کم تجارتی و حفظ انتظام جلسات قضائی و ر فع مشکلات در تطبیق بعضی از مواد قا نون تجارت و ا صو لنامه محا کمات تجار تی در ا جرا آت روز مر ه که شا مل مو ضو عات سر قلفی ، ا خـذ محصول دعوی متقابل ، تر تیب و کالت خط وانتخاب و کیل با لتو کیل ، دعوی موتر، وتوقف موترتحت دعوی، قبول‌شاهد معرفت‌و غیره مسایل مربوط با مور محاکم تجارتی بـــو د .

سیمینار با بیانیه ښاغلی کر یمی‌افتتاح گردید ، ښاغلی کریمی دربیانیهٔ خو یـش ضمن ا ظهار ر ضا مندی از یکعده‌اشخاصیکه در تر تیب وانتظام سیمینار ز حمت کشیده بودند علاوه فر مو دند که ستره محکمـه بارادهٔ پاك و نیت نیك ا علیحضرت معظم همایونی پاد شاه عدالت گستر ما بمنظو ر تامین عدالت که یکی از اهدا ف اسا سـی د یمو کرا سی ا ست بو جود آ مده ا ست، ضمنا ښاغلی کریمی به شخصیت و علمیت قاضی ا همیت بیشتری را قایل شد ه و گفتند که قاضی پاك نفس وعالم درقضاوت

پو هندوی غلام علی کریمی حین ا یرادبیا نیه دراولین سیمینار روساء و قضا ت محا کم تجا ر تی

بی غر ضانه خود بیشتر قرین بعد ا لت میبا شد . علمیت قاضی نبا ید بچند کتاب و چند کورس محدود سا خته شود بر علاوه مطا لعه و تتبع مداوم قا ضی با ید بمنظور تبادل ا فکار واستفاده از نظریات علما در سیمینار ها و کنفرا نس ها ا شتراك نماید.

ښاغلی کریمی در ا خیر ا فزود بهما ن صمیمیتی که ا مروز دو ر ا ین میز جمع شده ایم سعی نما ئیم تا از اتلاف و قـت جلو گیری کرده از ا ین سیمینار نتیجۀ خوبی بگیریم . لازم ا ست تصا میم ا تخاذ شده جنبه عملی و تطبیقی داشته با شد .

تصاویبی که درسیمینار ا تخاذ گردیده بود در دو جلسۀ فو ق ا لعاده شورای عالی مورد مداقه قرار داده شد و با اندك تعدیل و ا صلاح بتصویب ر سید .

اجرآآت دیوان محا کمه قضات و دیوا ن تنازع صلا حیت :

۱ـ به تعداد ۳۹ دو سیه محـا کما تی قضات مر بو طه در دیوان محا کمه قضات فیصله گردیده ا ست .

۲ ـ به تعداد ٤۰ دو سیه تا دیبی قضات به دیوان تا دیبی دیوان محا کمه قضا ت به تصو یب ر سیده ا ست .

۳ ـ به تعداد ۵۳ فقره تنازعی به دیوان تنازع صلا حیت محاکم به تصو یب رسیده ا ست .

آ مر یت عمومی اداری قوه قضا ئیه :

هیئاتی تحت ریاست د کتور ولیدحقوقی آمر عمومی اداری قوه قضا ئیه در آغاز سال جاری غر ض باز دید محاکم ولایت پکتیـا و ا مور عمرانی آن عازم و لایت مذ کو ر گردید .

دکتور و لید حـقوقی ا مور قضا ئی ، اداری و عمرانی ریاست محکمه و لا یـت پکتیا ، خو ست ، ارگون و همچنان محا کم ابتدا ئیه آن و لا را از نز د یك مشا هده نموده و در مورد هدایات لازمه دادند .

پو هندوی غلام علی کریمی آمر عمو می اداری قوه قضائیه درراس یك هیئات بتاریخ ۲۳ د لو ٤۹ طبق پرو گرام مجوزه ستر ه محکمه جهت باز د ید ووارسی از ا مو ر اداری ، قضائی و عمرانی محاکم و لایا ت ننگر هار ، کنر ها و لغمان به آ نصو ب عزیمت نمودند .

ښاغلی کریمی در و لا یت ننگر هار از تعمیر منازل ر ها یش قضات آن منطقه‌دیدن نموده و سپس هریك از محا کم مر بوطه مهمندره ، شنوار ، سر خرود ، خو گیا نی، کامه ، شیوه و در و لایت کنر از محکمه و تعمیر ر هایش قضات در و لسوالی ها ی چو کی و خا ص کنر ، سر کانی واسما ر بالتفصیل مشا هده نموده و برای پیشبرد وبهبود امور اداری آنها هدایاتی صا د ر فرمو دند در ا خیر ښاغلی کریمی از و ضع سا ختمانی محاکم مرکز وولسوا لی های ولایت لغمان از جمله علینگار ، علیشنگ، نورستان وغیره نواحیآن دید ن نمو ده و هدا یات لا ز مه در بارۀ پیشبرد ا مـو ر دادند .

پلا ن ا نکشافی :

۱ ـ ستره محکمه از بدو تا سیس ۲۲ میزان۱۳٤٦برایحفظ شئو ن قضا ، استقلال و حیثیت قضات در صدد آن شد تا در قدم اول به ساختن تعمیراتآبرومندانه و مجلل محاکم و در مرحله دوم باعمار امکان رهایش قضات در مراکز و لا یات وو لسوا لی ها اقدام بنماید چنا نکه به اساس آن درسال دوم پلان پنجساله سوم که مصادف بهسال ۱۳٤۷ میباشد پلان ا نکشافی خودرا ترتیب ودران برای تعمیر ستره محکمه مـبلغ چهل ملیون ا فغانی و برای ر یاست های محاکم و لایات و محاکم ا بتدا ئیه شصت ملیون ا فغانی پیش بینی نمود ازان تاریخ تااخیر سال ۱۳٤۹ اقدام بهاعمار یك تعداد محاکم در مراکز و لایات و محاکم و لسوالی هـا نموده و لی چون نقشه های شهری بعضی از مراکز و لایات وو لسوا لی ها تثبیت نگردیده بود واز طر فی مبلغ چهل ملیو ن افغانی کهبرای تعمیر ستره محکمه پیشبینی گردیده بود مصا رف ا عمار تعمیر ستره محکمه را تکا فو کرده نمی تـوا نست . لذا و جوه پیش بینی شده پلان ا نکشا فی خویش را نه تنها صرف تعمیرات محا کم ولا یات وو لسوا لی هانمود بلکه یك عده منازل نشیمن قضات را مجبورا روی د ست گرفت چنا نچه به تعداد (۷٤) تعمیر محاکم و منازل قضات تکمیل و (۱٦۹) آن ئیم

کاره و تحت سا ختمان قرار دارد . برعلاوه آن عده تعمیرات ر یاست های محاکم که قبل از تشکیل قوه قضا ئیه سا خته شد ه بود واکثر آن ا یجاب تر میمات و ا نـجا م کار های با قیمانده والحاقات را می نمو د تحت کار گرفته شد که ازان جمله یکعده آن در ظرف سه سال پلان سوم ا نکشافی تکمیل گر دیده و متباقی آن درسال ۱۳۵۰ که ختم پلان پنج ساله سوم ا ست تکمیل خوا هد شد .

و هم درسال ا خیر پلان سوم در نظر است تعمیر ر یاست های محاکم وولسوالی های که ا خیرا نقشه شهری آن از طر ف ریاست شهر سازی تثبیت گردیده ا ست بدست ا جرا گرفته‌شود و تاجائیکه امکانات میسر باشد در مقابل ۲۵ ملیون ا فغا نی با قیمانده پلان سو م تحت سا ختمان قرار داده شود که البته تکمیل این تعمیرات با اعمار جای رهایش قضات در پلان چها رم کارسازی خوا هد گردید .

۲ ـ در مورد تعمیر مر کزی ستره محکمه که در پلان ا نکشافی در نظر گرفته شد ه و محل آن درپارك ا ستقلال تعیین و نقشه اساسی آن تو سط ا نجنیران وزارت فواید عا مه و ریاست شهر سازی روی د ست گرفته‌شده. باید گفت که از یکطرف نقشه اساسی تعمیر مذکور تکمیل نگر دیده واز جانبی ا گر مصارف هنگفت آن که ازبودجه انکشافی دو لت تمو یل می یا بد و برا ی ا ینکه بالا ی بود جه دو لت فشار وا ر د نکرده باشد دو لت تجو یز گر فت که‌عجالتا قصر دارالامان را مورد استفاده د فاترمرکزی ستره محکمه بگذارد و به منظور تر میما ت ضروریه ، تهیه و تکمیل مر کز گرمی‌وغیره آن مبلغ پنجاه ملیون ا فغانی منظور و به ستره محکمه تخصیص د هد .

۳ ـ در پلان پنج ساله چها رم دو لت ستره محکمه بمنظور ا کمال تعمیرات محاکم و تعمیر نشیمن قضات درولایات وولسوالی های که نقشه شهری دارند و همچنان اعمار تعمیرات محاکم و لایات و و لسوالی ها و تعمیر محل ر ها یش قضات در نقا طیکه در آ ینده نقشه شهری آنها تثبیت میگردد به مبلغ یك صد ملیون ا فغانی ضرو ر ت ا حساس میکند که در بودجه ا نکشافی ستره محکمه پیش بینی گردیده ا ست .

ریاست ذاتــیه :

ریاست ذاتیه ستره محکمه امور مربوط به‌استخدام ـ تقرر ـ تبدل ـ ترفیع وتقاعد عز ل و استعفی قضا ت و ماموریـــــن قوه قضائیه زا مطابق به احکام قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی وقانون ترفیع وتقاعـد مامورین ملکی و قوانین منسلك به آن اجرا وعقد و فسخ قرار داد اجیران و مستخدمین را بر وفق مقرارات تنظیم و تعمیل مینماید.

این ریاست در آغاز سال ٤۹ مطابـق بحکم ماده (۸۱و۸۲) قا نون صلا حـیت و تشکیلات قضائی که تبدیلی قضات رابعد از مرور سه سال در یك وظیفه حکم میکند (۱۰٤) نفر قاضی از یك وظیفه بوظیفه‌دیگر تبدیل ومطابق بحکم ماده (۷٤) قانون‌مذبور به تعداد (۵۱) نفر فارغان دوره دوم کورس ستاژ قضائی بفرمان اعلیحضرت معـظـم همایونی شامل مسلك قضا گردیده اند .

همچنان در جریان سال ٤۹ تبدیـلات اقتضائی نظر بحکم فقره دوم ماده ۸۱ قانون صلاحیت صورت گرفته و برعلاوه ازفارغان مدارس شرعی پس از گذشتاندن امتحـان کانکور قضائی‌به‌مسلك‌قضا منسلك‌وبوظایف عضویت محاکم ابتدائیه موظف گردیده‌اند. علاوه بران عده معتنا به مامورین کادر اداره قضائی بشمول محررین ـ مامورین مالـــی ـ مدیران تحریرات ریاست های محـاکـم ولایات نظر بحکم قانون مقرر و تبـدیـل گردیده اند .

گذشته از آن به سلسله ترفیعات سنویه یکعده قضات و مامورین مربوط قوه‌قضائیه طبق مقررات به یك رتبه بلند تر تـرفیـع ویا به تقاعد مواجه گردیده اند .

همچنان این‌ریاست بمنظور تامین‌دسپلین اداری ـ اصلاح وانکشاف سویه و احوال پرسونل تا جائیکه مقدور بوده است دررفع مشکلات دوایر از ناحیه پر سو نل با سایر شعبات قوه قضائیه ارتباط متداوم بر قرار واقدامات مقتضی بعمل آورده ا ست .

مدیر یت تحریر ر یاست تحریرات :

مدیریت تحریرات موضوعات‌ذیل راමورد اجرا و عمل قرار داده ا ست:

اول‌استهدا‌آت: استهدا‌آت‌ازدو نگاه شرع‌و قانون مورد توجه قرار میگیرند :

۱- استهدا‌آت شرعی. آن‌نوع استهدا‌آت میباشد که تحلیل آن مختص بحقوق اسلام وفقه حنفی بوده مسائل پیچیده وغامضی را احتوا مینماید که روسای محاکم نیز درحل آن مشکلات ، ا حساس داشته از مقام ستره محکمه مستهدی میشوند، مدیریت تحریرات اینگونه موضو عات را به ریاست تدقیق ومطالعات ستره محکمه ر جمت می دهد تا از طریق کمیته های معینه که در راس آن اشخاص خبیر - علمای جید و دانسته‌بعلوم شرعی ایفای وظیفه میدارند و در حقیقت ارگان مسلکی ستره محکمه راتشکیل میدهد جواب اخذ کرده مطالب را بمراجع مربوطه اطلاع میدارد .

۲ - استهدا‌آت قانونی . آن گونه استهدا آتی را تشکیل میدهد که محاکم - ووزارت خانه ها و سایر ارگان های دولت در مورد تحلیل و تفسیر قانون ابهام و اشکالی را احساس داشته راه حل این معضلات را از مقام منیع ستره محکمه که مرجع تفسیر قانون است خواستار میشوند مدیریت تحریرات استهدا‌آت مذکور را منسجم و توحید نموده به مشاوریت امور قوانین و شورای عالی ستره محکمه که وظیفه‌تحلیل و تفسیر قوانین را به عهده دارند کتبا فرستاده و جوابات مطلوبه را رسما به اگهی ارگانهای مزبور میرساند .

دوم . پیشنهادات در مورد فقرات‌تبدیلی محاکم :

کلیهٔ مو ضوعات تبدیلی محا کم چه در مو ضو عات حقو قی و چه جزائی‌که‌از طریق ولایات‌ووزارت عدلیه باین مدیریت تو صل میورزد پیشنهادیه هـای مفصـل و مدلل موضوعات فوق الذکر ازمجرای این مدیریت ترتیب و منحیث ارتباط صلاحیت به شورای عالی قوه قضائیه تقدیم و بعـد از اتخاذ تصمیم مراتب تصاویب شورای مزبـور را بمراجع و موسسات ذیعلاقه اشعار واخبار میدارد .

سوم . تمامی فیصله جـات موضوعـات قصاص - اعدام - حبس دوام که از مقـام عالی تمیز باین شعبه مـواصلت مینمایـد و همچنین در مورد عفو مـجازات مجرمیـن ورقه های عرض مفصل ومستدل از طریق دارالتحریر شاهی به حضور ذات ملوکانـه تقدیم و بعد حکم حضور ملوکانـه غـرض تطبیق به سلسله مراتب به مراجع مربوطه ابلاغ میشود .

همچنین جمـله مـوضوعات و قضـایای تنازعی ایکه محاکم خود را واجد صلاحیت در حل و فصل آن ندانسته و از مقام ستره محکمه هد ا یت میخو ا هند پیشنهادات‌این قبیل موضوعات را نیز - مدیریت‌تحریرات ترتیب نموده وبعد از کسب هدایت‌بریاست عالی قضات و تنازع صلاحیت ارجاع میدارد

ریاست تفتیش قضایی :

اجرا‌آت هیئت تفتیش ا عزا می ریاست تفتیش قضائی ستره محکمه در و لا یا ت قرار آ تی ا ست :

الف - ولایت تخار :

از جمله ده دوسیه وارده ۳ دوسیه آن مراحل خود را طی نموده متباقی آن‌دردفاتر مربوطه تحت دورا ن است .

ب - ولایت بدخشان :

از جمله دوازده دوسیه وارده ۲ دو سیه آن به ریاست تدقیق ارسا ل شده و(۳) آن مراحل خود را طی کرده و (۷) آن تحـت دوران میباشد .

ج - ولایت ننگر هار :

از جمله ۹ دوسیه وارده ۳ دوسیه آن بریاست تدقیق و مطالعا ت ارسا ل شـده و ٦ آن تحت دوران است .

د - ولایت لغما ن :

از جمله ۹ دوسیه وارده ٥ دوسیه آن به ریاست تدقیق و مطالعا ت ارسا ل شده و ٤ آن تحت دوران میباشد .

هـ - ولایت کنر ها :

از جمله ۷ دوسیه وارده ۲ دوسیه آن به ریاست تدقیق و مطالعا ت ارسا ل شده و ٥ آن تحت دوران ا ست .

و - و لایت بغلا ن :

از جمله ٤ دو سیه وارده یك دوسیهٔ‌آن بمحکمه عالی قضات ارسال شده ۲ عدد‌آن مراحل خودرا طی کرده و یك دو سیهٔ آ ن به خارنوالی ار سال شده .

ز ـ و لایت بلغ :
از جملهٔ ٤ دوسیهٔ وارده یك دو سیهٔآن به ریاست تدقیق ، یك دو سیهٔ آ ن بـــه خارنوالی و یك دو سیهٔ آن به محکمه عاً لی قضات ارسال شده و یك جلد آن مرا تب خودرا طی کر ده ا ست .
ح ـ ولایت هرا ت : از جمله ٦ دوسیه وارده هر (٦جلد) مذکور حفظ شده .
ط ـ ولایت فراه : از جمله ٤ دوســـــیه وارده یك جلد ان تحت دوران است و ۳ جلد ان حفظ شده است .
ی ـ ولایت سمنگان : از جمله ۹دوسیه وارده یك جلد ان به محکمه عالی قضا ت ارسال شده ، ٦ جلد ان مراتب خود را طی کرده و ۲ جلد ان تحت دوران می باشد .
ك ـ و لایت نیمروز : هردو دوسیهٔوارده مراتب خود را طی کرده .
ل ـ ولایت جوزجان : از جمله ٦ دوسیه و ا ر د ه ، ۱ جلد آن به محکمه عـــا لی قضات ارسال شده و ٥ جلدآن مراتبخودرا طی کرده .
هـــیـــئـــت هـــــا ی تـــفتیش قضا یی د ر سا ل ٤۹ بعضی مـــو ضـــو عـــا ت خاص را در محکمه شنوار و رودا ت ولایت ننگر هار و محکمه بگرام ولایت پروا ن ، یکاو لنگ ، مقر شنندند ، محکمه گجر ا ن، محکمه سنگچار ك ، محکمه ابدائیه مرکـــز شبرغان را تحت تفتیش قرار داده اند .
دوسیه ها ی وارده (۹) دوسیه از جمله ٤ آنمراحل خودرا طی کـرد و پـنج آ ن تحت دوران میباشد .

اداره تدقیق و مطالعا ت :

این اداره از جمله ارگانهای اساســی و مسلکی قوه قضائیه بوده که به سویه‌ریاست در چوکا ت تشکیلات ستره محکمه تحـــت رهبری قاضی القضا ت وآمر عمو می اداری قوه قضائیه توسط رئیس و معاو نین ان اداره وتمثیل میگردد .
ریاست تد قیق و مطالعات در ا مور علمی‌و مسلکی مربوط به قضاء تتبع وتدقیق لا زم بعمل آورده ودر حدود امکانات به جستجو و مطالعهٔ طرق علمی وعملی توحید مرا فـــق قضایی کشور پرداخته سعی میورزد تا روش های نوین ومفید را در روشنا یی هدایا ت ستره محکمه به منظور ایجاد وانکشـــا ف موثریت در عملیا ت قضایی و اداری محاکم عمو می واختصاصی کشور مطالعه نمـــوده امکانات تطبیق آن را جستجو نماید .
این ریاست برای انکشا ف ذهنی وارتقای سویه مسلکی قضا ت اعضا ی مسلکی و اداری دستگاه بروفق نیاز مند یها ی‌خاص قوه قضائیه افغانستان ناشی از ایجابا ت جدید واقتضاآت اجتما عی کشور بتاسی از پلانهای اصلاحی وانکشافی ستره محکمه به طرح وتطبیق پروگرا م هـــای تـــربیو ی وقصیرالمد ت قبل و بعد از شمو ل بخدمت قضا در داخل مملکت وخار ج از آن سعـــی ممکن بعمل می آورد و نشرا ت مفید وارزندهٔ را برای توسیع افق معلو ما ت فقهی وحقوقی قضا ت واعضا ی مسلکی قوه قضا ئیه بـــه شکل کتب‌ومجلات تهیه و تدا ر ك مینماید .
این ریاست عهده دار تدقیق دو ســـــیه های مرتبه مفتشین قضا یی و اداری ســـتره محکمه بوده و به منظور اتما م عملی تفتیش کلیه اوراق ـ نتایج ونظریات مندر چ‌دوسیه را به غرض تثبیت وتفکیك مسئولیت تفتیش شده گان از رهگذر در جه شد ت ، تخلفات قضایی و اداری غور نموده‌به‌مسئولیت‌تادیبی محاکما تی ویا در صور ت عدم وجوددلایل کافی و مستند به برائت مشمولین دوسیه ها نظریه قایم مینماید .
در برابر مسا یل پیچیده فقهی وقانونی وبهدایت‌شورای عالی‌قوه‌قضائیه‌تدقیق‌ومطالعه نموده راپور های توضیحا تی وبعضامشورتی تهیه نموده وبه استهداآت واستیضا حا ت واصله معلو ما ت مشور تی فرا هم می‌آورد
این اداره برای کسب اطلاع از اجراآت و عواید محاکم‌احصائیه‌های ممکنه‌را جمع آوری نموده برای تنظیم رویه قضا یی افغانستان فیصله های قطعی محاکم را گرد آورده و تا جائیکه از مواد حاصله استفاده شده بتوا ند به ترتیب ونشر رویه های قضایی مطلو ب میپردازد .
از جمله اهدا ف آینده این اداره است تا سعی‌ممکن‌بعمل‌آورد درمورد رویه‌قضایی‌محاکم خارجی ودیگر معلو ما ت مقتضی پیرا مو ن سیستم های قضایی کشور های اسـلا می ومما لك انکشا ف یافته غربی بدست آورده

وانکشا فاتیرا که در ساحه قضا در جوامع بین المللی وقتا فوقتا رو نما میگردد تـا جاییکه مطلوب باشد زیرمطالعه‌گرفته باطلاع ستره محکمه برساند منظور ازین تلاشـها رسیدن به مرحله ایست که دران امکانا ت علمی وعملی تجدید دستگاه قضا بر حسب مقتضیا ت زما ن متکی به اصو ل وموا زین نظام (حقوق افغانستان) بنحو شا یسته تر فراهم گردیده باشد .

فقرات و موضوعا تیکه از شرو ع سا ل ٤۹ الی ۱۲ حو ت سا ل جار ی ازطریق آمریت تدقیق ویا مدیریت تحریرا تریاست اجرا گردیده قرار ذیل است .

۱ ــ دوسیه های قضا ت و محر رین که از طریق ریا ست محتر م تفتیش قضا یی ارسا ل وبعد از ابراز نظریه تد قیقی و یا ابراز نظر مبنی برفع نواقص آن به مـــرجع مربوط فرستاده شده . (۱۹۰) فقره .

۲ ــ اوراق و دوسیه های استهدا یی که از طریق مدیریت عرایض ستره محکمـــه ارسا ل وبعد ابراز نظریه مشور تی دوباره به مر جع مربوطه‌فرستاده‌شده (۳۰۳) فقره .

۳ ــ اوراق و دوسیه های استهدا یی که از طرف مدیریت تحریرات‌ریاست تحریرات ستره محکمه غرض ابراز نظر مشور تی‌ارسال وبعد از ابراز نظر برآن واپس به مرجـــع مطلوب ارسا ل گردیده (٤۰) فقره .

٤ ــ استهداآتیکه مستقیما از طـــریق ریاست های محاکم مرکز وولایا ت ومحکمه های مربوطه آن بعمل آمده وبعد از ابراز نظریه مشور تی واپس فرستاده شده (۸۰) فـــقره .

۵ ــ استهداآت و موضو عاتیکه بصورت متفرقه مستقیما از طر ف وزار ت خانه ها و موسسا ت دولتی ارسا ل گردیده وکمیته تدقیق در باره ابراز نظر نموده است ۲۰ فقـــره .

٦ ــ اجرا ی موضو عا ت مربوطه کمیته امور ما مورین ۱۱ فقره .

۷ ــ استهداآتی که بعد از تهیه را پور از طر ف کمیته تدقیق به شورا ی عا لی فرستاده شده ۵۵ فقره .

نو ت : این تعداد به استثنا یی فقرا تی است که به اساس نظریه کمیته تد قیق از طریق مدیریت عار ضین ویا ریا ست‌محترم تحریرا ت به شورا ی عالی تقدیم گردیده .

شعبه نشرا ت ریاست تدقیق‌ومطالعا ت :

مدیریت نشرا ت در چوکا ت ریا ست تدقیق و مطالعات از بدو تاسیس ستر ه محکمه تشکیل ودر سا ل ۱۳٤۷ به فعالیت آغاز نموده ، این اداره نظر به پاره معاذیر ونداشتن مواد مفیده و پرسونل کافی تامدتی مجله ماهانه قضا رانشر و چاپ می نمو د اما با آغاز سال ۱۳٤۸ به فعالیت اساسی خویش باوجود قلت پرسونل مسلکی‌وضیقی تشکیل آغاز و تا اخیر برج سنبله ۱۳٤۹ فعالیت نشراتی ذیل را انجام داده است :

اول ــ نشر مجله ماهانه قضا که دارا ی مطالب ارزنده علمی ــ فقهی ــ قضا یی ، قانو نی وتصاویب شورا ی عالی قوه‌قضائیه میباشد .

دوم ــ علاوه ا ز نشر مجله متذ کره کتب ذیل از طر ف مدیریت نشرا ت در سا ل ۱۳٤۹ طبع گردیده .

الف . مسایل شر عیه منتخبه از هدایه شریف (هدایه شریف)

ب ــ اهم‌ادله ا ثبا ت در تشر یع اسلام و در قانون .

ج ــ کتاب قانون به نفع شما است .

د ــ کتاب قرآن او ښځه .

هـ ــ رساله سیمینار روسا و قضا ت‌محاکم تجارتـــی .

هکذا کتاب شر ح مجله الا حکام العدلیه در (۳۸٦) صفحه تحت طبع قرار دارد کـه عنقریب مورد استفاده قرار خوا هد یافت .

کتابخانه :

کتابخانه ستره محکمه که تازه در سال ۱۳٤۹ تاسیس گردیده دارا ی دو هـــزار جلد کتاب شرعی ــ حقوقی ــ قضا یی به لسان های پشتو ، دری ، عر بی ، انگلیسی فرانسوی وجرمنی می باشد که بد ستر س استفاده کار کنان قضایی و اداری ســتره محکمه قرار دارد . در نظر است در سا ل های آینده هر سا ل به تعداد دو هزار جلد کتاب درین ذخیره افزود گردد .

(مابقی ص ۱۸۲)

برحسب پیشنهاد کمیتهٔ تسـوید مفردات سالنا مه و تصویب مجلس مسلکی وزارت اطلاعات و کلتور چنین‌تجو یز گردید تا راپور اجراآ ت و فعالیت های وزارتخانه ها باموسسا ت‌مربوطهٔ ان در طول سال ۱۳٤۹ در ج سالنامهٔ افغانستان گردد .

اینك راپور اجراآت و فعا لـیت های وزار ت خانها تاجائیکه با ما در زمینه همکاری شده اسـت خـدمت خوانندگان گرامی تقدیم میگردد .

امید است خـوانندگـان محترم بامطالعه راپور مذکور معلومات‌بیشتردر مورد اجراآت قوه اجرائیه‌بدست‌آرند . (اداره)

وزارت داخله

نظر بماده (۲۱) قانون تشکیلات اساسی وزارت دا خله و ظایف آتی را انجام میدهد:

۱ ــ تامین حفظ نظم و آرامش در داخـل کشور .

۲ ــ اداره وا لیان مملکت .

۳ ــتر تیب ا حصائیه عمومی نفوس‌مملکت

٤ ــ تنظیم امور ناقلین و مهاجرین .

٥ ــ ا قدام باجرای سائر و ظائفیکه در قانون ذکر گردیده .

باتو ضیح و ظایف فوق در کدرتشکیلات وزارت دا خله دورشته اجرای وظیفه میکند.

۱ ــ ر شتهٔ ا داری .

۲ ــ رشتهٔ ژاندارم و پو لیس .

شعب ر شته اداری :

اول ــ ریاست تد قیق و پلان :

پلا ننگ و تد قیق مو ضو عات ومسائل اداره بروفق قوانین مو ضو عهٔ‌کشور جهت ارزیابی سا لم و علمی درساحهٔ وزارت‌داخله و ظیفهٔ عمده و اساسی ا ین ر یا ست را تشکیل مینماید .

اجراآ ت این ریاست در جر یان سا ل ۱۳٤۹ حسب آتی است :

۱ ــ تر تیب و تنظیم فور مه هـا ی معلو ماتی به منظور بدست آوردن معلومات و مواد مورد ضرورت درساحهٔ یك تشکیل سالم اداری .

۲ ــ تشکیـل ادارات محـلی و فر عی ولایات ، و لسوالیها و علا قه داریها کـه محصول شرایط و ارزیابی سا لیان گذشته کشور ا ست

۳ ــ تر تیب ا ثر بخشیدن در خوا ست ها و پیشنهادات مبنی بر ارتقاء علاقداریها بو لسوالی و تشکیل و لسوا لیها ی جدید الحاق وانفکاك قراء و انتقال مراکز ادا رهٔ محل به مو ضع دیگر که د ر ز مـیـنـه بعداز غور اقدامات صورت گرفته .

چنانچه درسال ۱۳٤۹ ا ر تقاء علاقداری شیکی بو لسوالی ، انفکاك و لسوالی شاهی کوت از لوی و لسوالی شنوار و ا لحا ق آن به مر کز و لایت‌ننگرهار ، ا نفکاك قراء سرچ و بد یانی از علا قداری درهٔ نور•و الحاق آن بولسوالی کوز کنر وولایت‌کنرها صورت گرفته است . همچنان ا لحاق قراء شتل به مرکز ولسوالی جبل ا لسراج ولایت پروان ، ا نفکاك قراء د شت قلعه‌ازولسوالی ینگی قلعه و ا لحاق آن بو لسوالی خوا جه غار و لایت تخار ، ا نفکاك قراء میا نشین از و لسوالی شاه ولیکوت مربوط ولا یـت قند هار و ا لحاق آن بو لسوالی دایچو پان مربوط و لایت زابل ، قراء علاقداری کـج عزیز خان نسبت نز د یکی بو لسوا لـی قر غهٔ لغمان مربوط و تشکیل آن به قراء دو لت شاه وفراجغان که‌متشکل‌از (۲٥)قریه میباشد مربوط گردیده ا ست .

نا گفته نماند (۲٥) قر یهٔ فوق نسبت‌بعد مسافه از و لسوالی علیشنگ منفك و نیز (٤) قریهٔ د یگر (کارك ، پانداد ، دگران ،

نو یا) ازولسوالی نورستان به علاقداری دولت شاه و فراجغان ملحق ساخته شده است.

هکذا ریاست تدقیق و پلان درسال ۱۳۴۹ به انفکاك والحاق یکتعداد قراء و لسوالیها علینگار، علیشنگ، نورستان، قرغهٔ بین یك دیگر والحاق بعضی از قراء مرکز بین یکدیگر والحاق بعضی از قراء مرکز ولایت نیز اقدام نموده که منظوری این اجراآت بموجب تصویب مجلس عالی وزراء به وزارت توصل ورزیده است.

هکذا در مورد انتقال مرکز ولسوالی شرن در جوار لیسهٔ علی بابا در زمینه اقدام بعمل آمده است.

کذا ریاست پلان در مورد ارتقای علاقداریهای فرسی، چارکنت، کشنده‌و حضرت سلطان ورقه های عرض عنوانی مجلس‌عالی وزراء ترتیب وتقدیم‌نموده‌است.

٤ ــ تشکیلات ادارات محلی و فرعی (ولایات، لوی و لسوالیها وو لسوالیها) روی احتیاج و نیاز مندیهای اداره تشکیلات جدید ترتیب گردیده است.

٥ ــ ریاست پلان برای ادارات لوی ولسوالیها، و لسوالیها و منازل رهایش برای آمران مناطق پلان اعمار یکتعداد تعمیرات را طرح و پی ریزی نموده است که در صورت طی مراتب قانونی در بارهٔ عملا اقدام خواهدشد.

٦ ــ ریاست پلان بمنظور ارتقای سویه تعلیمی مامورین وزارت داخله‌را بممالك خارج اعزام داشته است چنانچه چهار ده نفر از مامورین غرض‌ادامهٔ تحصیل به مواعد مختلف عازم کشور های اضلاع متحدهٔ امریکا، فرانسه، هالیند، پولیند، هند گردیده اند. همچنان بتعداد (۲۰) نفر مامورین جوان لیسانس و ما فوق آن به ممالك فرانسه، آلمان، دنمارك، امریکا غرض ادامهٔ تحصیلات عالی معرفی گردیده اند.

٧ ــ ریاست تدقیق و پلان به تدوین و ترتیب لایحهٔ وظایف اقدام نموده است هکذا اعضای مسلکی این‌ریاست تشکیلات ادارات محلی افغانستان، امریکا، فرانسه انگلستان، ترکیه و لبنان را مورد مطالعه قرار داده و یك سلسله موضوعات را ترجمه نموده اند که آماده نشر میباشد

همچنان این ریاست به ترتیب و تنظیم فورمه های سیستم استخدام مامورین، لزوم پروگرام تربیهٔ مامورین قانون تشکیلات اداری، دیموگرافی (مطالعهٔ نفوس) و فورمه های مربوط به آن اقدام‌نموده است.

٨ ــ ریاست پلان یکتعداد کتب ومواخذ علمی را بمقصد بلند بردن سویهٔ علمی مامورین تهیه نموده است.

٩ ــ ریاست پلان بمنظور ارتقای سویه علمی و مسلکی مامورین وزارت داخله یك سلسله کنفرانس ها و سیمینار ها را دائر نموده است.

١٠ــاعضای مسلکی ریاست پلان برعلاوهٔ تتبع و مطالعه درساحات مختلف علمی‌بحیث نماینده وزارت در موضوعات قابل انکشاف با هیئت مختلط وزارت های ذیعلاقه وریاست های شهر سازی و انکشاف محل همکاری نموده ویك سلسله مطالعات در مورد تعدیل تشکیلات و لسوالیها و علاقه داریها انجام داده اند.

١١ ــ تشکیلات و بودجه ښاروالی کابل وسائر ښاروالی های ولایات کشور که تعداد آن به (٦٥) می رسد مورد مطالعه مدیریت محلات ریاست پلان قرار گرفته و منظوری آنها از مقام وزارت اخذ وبه مراجع مربوط رسما اطلاع داده شده است.

همچنان در مورد تعین و تقرر یك عده ښاروال های سرپرست مطابق به احکام فرمان تقنینی اقدام مقتضی صورت گرفته ونیز دربارهٔ آن‌عده و لسوالیها که شرایط تشکیل ښاروالی را مطابق با احکام قانون ښاروالی ها حائز گردیده اند منظوری تشکیل ښاروالی برای آنها از مقامات صالحه حاصل گردیده است.

ریاست انکشاف محل:

دراثر پیشنهاد وزارت پلان در سال۱۳۴۸ ادارهٔ انکشاف جمعیت دهات بریاست انکشاف محل تعدیل و مسئولیت شعب اختصاصی آن توام بامواد پرسونل و

تجهیزات مربوط آن به وزارت های ذیعلاقه معارف ، صحیه ، زراعت و آبیاری و معا دن و صنایع ا نتقال یا فت .

این اداره که تشکیلات آن از طرف دولت درچو کات وزارت دا خله گنجا نیده شد ه درسال ۱۳۴۹ فعالیتهای ذیل را مطا بـق به پرو گرام مر تبه انجام داده ا ست :

الف – پروژه ها ئیکه بعـد از تـشبیت مطلو بیت ا قتصادی و ا جتماعی نقشۀ آن ترتیب و سا ختمان آن آغاز گردیده که‌اعمار بعضی ازین پروژه ها جریان دا شته وبرخی آن تکمیل گردیده ا ست .

۱– و لایت کنر ها – د رین و لایـت یکپایه پل بنام و ته پور به مصرف مجموعی (۵۸۵ر۲۷۹) ا فغانی شروع گردید که کار ان جریان دارد . همچنین سروی و دیزا ین سرك ا تصالی چپه دره که‌از طرف و زار ت زراعت ا حداث میشود از طرف تیم های‌فنی ریاست ا نکشا ف محل صورت گرفته و مراقبت فنی آن بدو ش ر یاست ا نکشا ف محل میبا شد .

۲ – و لایت‌بامیان– درین و لایت ا عمار چهار پرو ژۀ ذیل روی د ست گرفته شده:

الف – پل سیغان – ا ین پل بالای‌دریای سیغان به مصرف مجموعی (۲۰۲۰۸٤) افغانی تحت سا ختمان قرار داده شد که از آنجمله مبلغ (۱٦۰۱۲) راخود مردم بشکل‌مردکار داوطلبانه قبول نموده ا ند این پل در اخیر میزان ا مسال تکمیل و طرف ا ستفادۀاهالی قرار گرفته ا ست

ب – بند آب گردان در قریۀ بیاتی سیغان با مصرف (۱٦۹۳۷۱) ا فغانی تحت‌ساختمان گرفته شد که ازانجمله مبلغ (۵۱۹۹۵٤) افغانی را خود مردم بشکل مرد کار و تهیۀ مواد محلی ر ضا کارانه قبول دار شد ند بند آب گردان تکمیل و طرف ا ستفادۀ قرار دارد .

ج – یك پل ا ساسی بالای دریای پنجاب بنام پل د هن میر با مصرف مجمو عی مبلغ (۲۰٤۸۷۱) ا فغانی تحت سا ختمان گرفته شد که باندازۀ مبلغ (۹۲۰۹۳) ا فغا نی را بشکل تهیۀ مواد محلی ومردکار ا هالی آ ن منطقه سهم گیری نموده ، کار پل مذ کور تکمیل و طرف ا ستفادۀ ا هالی قرار دا ده شده است .

د– بندذخیرۀآب بظرفیت(۳٤۰۰) مترمکعب در قریۀ صمدی یکاو لنگ بصورت خامه‌کاری با مصرف مجموعی (۳۲۷۳٦۰) ا فـغا نی تحت سا ختمان گرفته شد که منجمله‌مردکار و بعضی از مواد محلی‌را خود مردم‌داوطلبانه همکاری نموده اند ، بند ذ خیرۀ آب مذکور تکمیل گردیده و (۱۵۰۰) جریب ز مین را آ بیاری میکند .

۳– و لایت کابل – درین ولایت یك پل اساسی بالای دریای ا ستالف به مصرف مجمو عی مبلغ (۲۳٤۹۱٤) ا فغانی تحـت سا ختمان قرار داده شده که ازا ن جملـه (۳۲۵۹٦) افغانی رابشکل مردکار خود اهالی متقبل شده اند . کار ا عمار پل مذ کو ر جریان دارد .

٤ – ولایت‌پکتیا– درین‌ولایت‌یك سیفو ن جهت آ بیاری تخمینی (۱۰۰۰) جر یب زمین درمنطقۀ دو ر ژانۀ لوی و لسوالی ار گو ن با مصرف مبلغ (۹۷۵٤) ا فغانی تحت کار گرفته شده است که ازانجمله (۳۵۹٦) افغانی را خود مردم بشکل مرد کار و مواد محلی قبو لدار شده اند .

۵ – ولایت لوگر – درین‌ولایت پخته‌کاری حصۀ دوم جوی ا لتمور با مصرف مجموعی مبلغ ٦۰۰٤۵– ا فغـانی تحت کار ا ست– که‌ازانجمله مبلغ ۱۵٦۹٤ افغانی را ا هالی آن نا حیه بشکل مردکار و تهیۀ مواد محلی قبو لدار شده ا ند .

٦– ولایت لغمان – درولایت لغمان یك پایه پل ا ساسی بنام پل ا سلام آ با د بالای دریای علیشنگ با مصر ف مجمو عی مبلغ(٦۹٦۵٦۰) ا فغانی تحت کار گر فته شده که از آنجمله مبلغ (٤۰ر۸۲۵۳۳) افغانی را مردم آن منطقه بشکل مردکار و تهیۀ بعضی از مواد محلی طور ر ضا کارانه قبو لدار شده اند .

۷ – و لایت بد خشان – برای تر میم و ریگك اندازی سرك کشم و فیض آ باد مبلغ (۰۰۰ر۲۰۰۰) افغانی تخصیص دا ده شد ه است که درین پروژه مردم از درك قوا ی بشری همکاری مینما یند .

۸ – و لایت زابل – درین ولایت یکپایه پل بالای دریای ارغنداب بنام پل میـز ا ن با مصرف مبلغ (۸۱۰٦٤۲) ا فغانی منظو ر شده که عنقریب کاران آغاز خوا هد شد .

در اکمال این پل خود ا هالي آن منطقـه (۲۹٦٦۹۷) ا فغانی را بشکل مردکار وتهیهٔ بعضی از مواد محلی قبولدار شده اند .

۹ ــ و لایت سمنگان ــ درین ا وا خر در ولایت سمنگان یکپایه پل بنام پل لم‌لم دردرهٔژواندون بامصرف مبلغ(۲۰ر۱۹٤٦٥۰) افغانی تحت کار گرفته‌شده‌است‌که‌ازانجمله مبلغ (٦۰ر٦۹۸۰) افغانی را ا هالی آ ن سامان بشکل تهیهٔ مواد محلی و مرد کا ر طور ر ضا کارانه قبول نموده ا ند .

۱۰ــ و لایت جوز جان ــ در مسیر ر ا ه انگشت شاه و لسوالی سنگچارك دو پا یه پل بامصرف مجموعی مبلغ (٦۰ر۳۱۱٦۷۷) افغانی منظور و تحت کار گرفته شده است که از آنجمله مبلغ (۸٤ر٦۲۷۷۱) ا فغانی را ازنگاه قوای بشری و تهیهٔ بعضی موا د محلی خود اهالی داو طلبانه قبو لدا ر شده اند

۱۱ ــ و لایت ننگر هار ــ در ده حصارك شنوار یك دیوار محا فـظـوی به مصر ف مجمو عی مبلغ (۲۲ر٤۸۳۱۲) ا فغانی تحت کار قرار داده شده که منجملـه مردم آ ن نا حیه مبلغ (۲۰ر۲۸۰۱۰) افغانی را ا ز درك مردکار و تهیهٔ بعضی از مواد مـحلی قبول دار شده اند .

ب ــ پروژه های که کار سا ختمانی آ ن از پول ا ختصاصی ا نکشاف محل ا کما ل گردیده :

ا کمال دو پا یه پل در و لایت پکتیابنام پلهای بهشتی و رو حانی که کاران از طرف مدیریت فوائد عا مه آنولا آ غاز شده بو د مبلغ (۰۰۰ر٤٦۲۰) ا فغانی سهم گیر ی بعمل آ مده ا ست از ا ینکه پل مذ کور از جملهٔ پروژه های بزرگ بشمار میرود سهم گیری مردم در ا کمال آن مد نظر گر فتـه شده است .

همچنان ا نکشاف محل در تمو یل شبکه های‌برق سپین بو لدك ، و لایت کند هار ، فراه ، قلعه نو ، خلم ، تا لقان ، با میان و آ برسانی شهر میمنه سهم قابل ملا حظهٔ گرفته است .

ج ــ دیزاین و تر تیب نقشهٔ پروژه‌های کو چك :

نقشه وبر آورد یکتعدا د پلچك تو سط پرسونل فنی این ر یاست به ابعاد مختلف طور ستندرد تهیه و به و لایات‌کشور ازسال شده است تا عندالمو قع از آنها کارگرفته شود .

هکذا یك اندازه سیخ گول و سمنت بـــا مبلغ (۰۰۰ر۳۰۰) افغانی و سا مان ضروریهٔ سا ختمانی به تمام و لایات کشور ارسال شده است تا عندالزوم ازان ا ستفاده بعمل آ یـــــد .

گروپ بندی سروی پروژه های‌ساختمانی:

۱ ــ سروی پروژه های سا ختمانی‌ولایات بامیان ، وردك ، غور ، کندز ، پکتیا ، تخار بدخشان ، اروزگان ، زابل و غزنی تو سط انجنیران ا ین ریاست تکمیل شده است .

۲ ــ سروی و لایات فاریاب ، هرا ت ، کند هار ، نیمروز ، ننگر هار ، لغمان ، پکتیا ، جوز جان ، سمنگـــان ، پـــروان ، کاپیسا ، بغلان ، هلمند باد غیس ، بلخ و لوگر که پروژه سا ختمانی آنها از نگا ه مطلو بیت ا قتصادی وا جتماعی از طر ف شورای محلی ولایات مذکور تثبیت گردیده تکمیل شده ا ست .

۳ ــ هیئت ریاست ا نکشاف محل د ر زمرهٔ هیئات مختلط وزارت های ذ یعلا قـه بنا بدر خوا ست و کلای محترم و لا یا ت غزنی و زابل که با یست‌فکتور های قا بل انکشاف آنولا مطالعه شود به و لایات مذکور اعزام گردیده و مطالعاتی در ز مینه ا نجام داده ا ند .

٤ ــ مراحل مقد ماتی تاسیس یك پزوژه تجربوی ا نکشاف منطقوی به کمك ایـــن ریاست در کنر ها طی گردیده و امید قوی میرود این پروژه در آیندهٔ قریب بفعا لیت آغاز نما ید .

٥ ــ دیزاین و برآورد یك تعمیردرالحاقیهٔ وزارت داخله تکمیل شده‌است . هکذا برای هر ولایت یك تعمیر برای ادارهٔ ا نکشا ف محل پیشبینی گردیده ا ست .

٦ نشر یك مجله از طرف این ر یاست بز بان هـــای پښتــو ، دری و انـگلیسی رویدست‌گرفته‌شده که این مجله درهرسه‌ماه نشر میشود اولین شمارهٔ آن در سنبله ٤۹ نشر گردید .

ریاست املاك واسکان :

این ریاست متشکل از دو مدیریت عمومی املاك واسکان میباشد .

ریاست املاك واسکان وظیفه دارد موضوعات وسائل املاکی ، اختلافات و منازعات و دعاوی مربوط به دولت واشخاص (انفرادی) را باساس طرح پالیسی زمین و زمین داری اعم از زمین های دولتی مورد بررسی وارزیابی قرار دهد ، همچنان وارسی فروش واستجاره املاك دولتی ، استحصال احصائیه ومساحت حقیقی املاك دولتی واشخاص انفـــرادی ، توزیع وجمع آوری اظهار نامه های املاکی قیدیت اراضی مازاد ووضع مالیه معرفت بران برای تثبیت وتصفیهٔ ملکیت ها وتفکیکه املاك دولت از املاك انفرادی درساحـــهٔ پروژه های روی دست ، تصنیف امـــلاك وتنظیم دفاتری که در ان تثبیت املاك صورت میگیرد ، همچنان اسکان ناقلین ومهاجرین مخصوصاً کوچی ها به موجب طرح پالیسی توزیع اراضی به زارعین بی زمین از وظایف عمدهٔ واساسی این ریاست شناخته شده است.

اول ـ ۱/ اجراآت ادارهٔ املاکــــ :

۱ ـ موضوعاتیکه در کمیتهٔ املاکی باتکای قانون منزوی واحصائیه اراضی مورد غـــورو مداقه قرار گرفته شامل (۱۲۱) فقره می باشد که مراتب غرض تعمیل به مراجع مربوط ابلاغ گردیده است .

۲ ـ اراضی که به موجب اظهار نامه های املاکی توسط اشخاص انفرادی خانه پوری ورلپور آن توصیل ورزیده که تابع مالیهٔ موقت گردیده است حسب آتی است :

الف ـ اصل اظهار نامه ـ (۱٤٥١٦٤٨) قطعه

ب ـ اظهار نامهٔ توزیع شده (۱۲۱٥۹٦۹) قطعه

ج ـ اظهار نامهٔ های جمع آوری شـــده (۷۷۱۲۱٤) قطعه

د ـ تعداد جریبی زمین های که تحـــت مالیهٔ موقت آمده (۱۰۷٤۸۳۱) قطعه

۳ ـ مجموعه اراضی که تحت ساحـــه پروژه های آبیاری و عمرانی واقع بوده ودر زمینه مطالعاتی از طرف هیئت اراضی صورت گرفته حسب آتیست :

اصل استحقاق : ۳۷۸۷ جریب

مازاد متعلق باشخاص : ۲٥۰۰ جریب

مازاد متعلق بدولت : ٥۳۱۷۸ جـــریب

مالیهٔ مازاد : ۷۷٤۱۲ افغانی

٤ ـ اراضی که توسط مامورین فنی مساحت گردیده ۲۷۸۱۰۱ جریب .

٥ ـ فروش اراضی که ساحه کمتراز (٥۰) جریب زمین را در ولایات احتوانموده موازی (٥۸۷) جریب که قیمت آن بالغ به (۸۹۱۸) افغانی میشود .

٦ ـ تفکیك یك قسمت علفچرها از اراضی زراعتی وللمی و ثبت ان در دفاتر مربوط صورت گرفته که هنوز این امر جریا ندارد.

همچنان مسودهٔ قانون علفچر ها تحـــت بحث و غور است .

ب ـ مدیریت عمومی اسکان :

یکعده مردمیکه به قسم کوچی ویامهاجر در کشور جای و موضع معین ندارند بـــه مقصد اسکان این عدهٔ اشخاص بعد ازحاصل نمودن تماس وارتباط باوزارت جلیلهٔ خارجه وریاست قبائل که تثبیت اهلیت وشخصیت آنها صورت گیرد ، مطابق مقررات اقدام میشود .

بعد از آنکه مراتب اسکان ناقلین بی خانمان طی میگردد دربارهٔ مراقبتهای جدی ولازمی نیز بعمل میاید . وهم در موارد دیگر از رهگذر توزیع زمین که کدام مناقشه و گفتگو رونما نشود نیز تدابیر اتخاذمیگردد و در صورت بروز مناقشه موضوع ذریعهٔ این مدیریت مورد بررسی قرار داده میشود .

موضوعات آتی از وظایف این اداره است:

۱ ـ مراقبت حاضری ناقلین ومهاجرینیکه برایشان زمین داده شده است تا انقضاء مدت بیست سال که قبالهٔ قطعی رابعداز این مدت بدست میاورند .

۲ ـ در صورت فوت ناقل راجع به انتقال ملکیت و واصل و رالت اجراآت مقتضـــی قانون بعمل میاید در صورتیکه ناقلین از مقررات موضوعه تخلف وسر پیچــــی میورزند در آنصورت زمین از تصرفشان خارج وواپس به دولت تعلق می گیرد باید گفت که زمین به ناقلین ومهاجریـــن باساس نوبت و قدامت توزیع میگردد.

٣ ـ موضوعیکه در امر توزیع زمـــــین حائز اهمیت است موضو ع شرایط ناقلیت میباشد که بعد از طی مراتب شرایطناقلیت موضوع طی ورقهٔ عرض به مقام منیع‌صدارت عظمی پیشنهاد و منظور ی توزیع زمین اخذ میگردد . کوشش میشود تا زمین در یکی از ولایا ت کم نفوس کشور برای نا قلین ومهاجرین داده شود .

اجراآت مدیریت عمو می اسکان :

١ ـ از جملهٔ منتظرین تاکنون (٢٧٦)نفر صاحب اسکان شده اند .

٢ ـ برای ٣١٧٢ خانوار غر ض توز یع زمین پیشنهاد به مقام منیع صدار ت عظمی تقدیم گردیده .

٣ ـ ١٥٨٣٨٠ جریب زمین بـــرای یك تعداد نفر تهیه وتدارك شده است .

٤ ـ به تعداد ٣٠٠ جلد دوسیه مربو ط بنا قلین حل و فصل و در بارهٔ هـــدا یت قانونی به مراجع مربوط صادر گردیده‌است.

ریاست احصائیه :

تثبیت سجل احوال واحصائیهٔ حیا تی کـه شامل ارزشها ی مهم حیاتی از قبیل‌تولدات وفیات ، ازدواج ، مهاجر ت داخلی وخارجی تاریخ تولد . محل تولد ، کسب وپیشه ، درجه تحصیل ، سواد ، زبان مادری ،اجرای خدمت زیر پرچم ، ارتکا ب جرم ، تثبیت وفیات با علل و موجبا ت آن از وظیفه‌عمدهٔ واساسی ریاست احصائیه میباشد . بمنظور فراهم آوری تسهیلات در ساحات وظیفوی ریاست احصائیه سه مدیریت بنا م حـوزه های اول دوم وسو م تاسیس نموده کـــه فعالیت واجراآت هر یك از این حوزه هـــا شامل چهار الی پنج ولایت کشور می باشد که اینك در جدول زیر فعا لیتها ی حوزه‌های مذکور توضیح میگردد .

که صور ت توحید اجراآت سه حـوزه مذکور رو ی موضوعا ت توزیع تذکــــره ثبت فــو ر مه های تـــو لدات غا ئـبین قلم انداز ، نقل مکـان ، ا سنـاد جرا یم فوت افراد داخل قطعه ، نصب فوتو ی مجدد ساله هفت ساله ، راپورهای از دواج،اصلاح سن وراپور و فیا ت عبار ت است از :

صور ت توحید اجراآت

٨٣٠٤٩
٧٢١٠٠
٢٦٩١٣
١١٥٠٧
١٤٥٦
١٩١٩
١٤٠٤
٨٠٧٦٩
٩٥٨٦٦
٤٥٥٥
١٨٥١
٦٧٢٣

برعلاوه ریاست احصائیه به تـــرتیب و توحید جلب نامه های کار آمد اردوی‌شاهانه نیز اقدام نموده است .

ریاست احصائیه وسروی اراضی :

جمع آوری واحصائیه اراضی قابل استفاده درسراسر کشور بطریق واسلو ب خا ص فنی که شامل سرو ی ومسا حت ارا ضی به منظور تامین منافع عامهٔ مرد م و حقو ق‌دولت میباشد از وظایف این ریاست است .

هکذا تعمیل و تطبیق سروی کدستر به صور ت درست و منظم برای تمام افرادایکه حق تملیك وانتقال ملکیت را حائزمیباشند از وظیفهٔ این اداره میباشد .

خطوط عمدهٔ واساسی این پروژه عبارت میباشد از : اصلاح املاك مشخص وفرا هم آوری تسهیلات اقتصادی درساحهٔ ا ملاك ، تثبیت مالیات منحیث منا بع مهم دو لتی ، تا مین مصو نیت و تما میت ملکیت های فردی و حکومتی .

فعالیت های این ریاست در سا ل ١٣٤٩ عبار ت است از :

١ ـ به تعداد (١٧٣) نفر متعلم را که در مورد تاکتیك های احصائیه معلو ما ت کافی اندوخته اند بسویهٔ بکلوریا در پایان سال (١٣٤٩) به جامعه تقدیم نموده که از این عده فارغ التحصیلان در امور ســـرو ی و احصائیه اراضی و مساحت ان استفادهمیشود.

٢ ـ در (١٦٠) ولسوالی و در (١٨)مرکز ولایا ت امور سروی سیستم توحیدمقیاسات تکمیل و به صور ت مجمو عی به تعداد(٤٦)

معیار وسطی هر یك از واحد های مذکــور به جریب تعین ومحاسبه شده است .

۳ ـ جمعا در حدود (۱۲۹۳۰۰۰) جریب زمین دو ولایا ت کابل ، پروان ، کندهار، هرات ، بغلان ، هلمند ، کندز وزابل توسط کارکنان فنی ریاست احصائیه وسروی‌اراضی مساحت فنی گردیده است .

ادارهٔ کوپراتیف مامورین :

این اداره که وظایف و اهدا ف عمده ان بداخل (٦) مواد تنظیم و بتاریخ ۳ سنبله ۱۳٤۹ رسما افتتا ح گردیده اهدا ف ان عبارت است از :

۱ ـتهیهٔ مواد ارتزا قی به قیمت‌مناسب .

۲ ـ تهیهٔ البسه برای مامورین وفامیل های شا ن .

۳ ـ تهیهٔ نان چاشت به قیمت مناسب .

٤ ـ تهیهٔ سرویس منظم صحی جهــت معاینهٔ وتداوی مامور وافراد فامیل ان .

٥ ـ تهیهٔ خانه جهت رهایش مامور به قیمت مناسب .

٦ ـ ا عـطا ی قر ضه برای مامورین‌بی بضاعت .

به مقصد توحید وانسجا م ووضع بهتر پروگرام کار و برآوردن خوا سته هــا ی اقتصادی ما مورین تجویز گردیده تا یــك شورای عالی تشکیل گردد این شورای عالی کــــه مشتمل از مامو و یــن عالی ر تبه وزارت می بــــا شد تحت‌ریاست جلالتماب و زیر دا خله عند ا لضروره تشکیل جلسه داده موضوعا ت مربوط به کو پراتیف را مورد اوزیا بی وبررسی قرار داده اند .

اعضا ی اداره کوپراتیف که شامل‌مامورین اداری وانکشا ف محل املاك و اسکا ن ، رشتهٔ ژاندارم وپلیس در مرکز میبا شدفعلا به (٥٠٠) نفر میرسد وطبق مواد اساسنامهٔ ماهوار دو فیصد از معاش مامورین بحیث دیپو زیت به حساب کوپراتیف انتقا لداده میشود .

سرمایهٔ اداره کوپراتیف :

سر مایه ا ین اداره برعلاوه‌کمك‌ومعاونت مالی که حکو مت در زمینه تقویهٔ بنیهٔما لی این اداره وعدهٔ داده است بالغ به دو صد هزار افغانی میشود .

فعالیت واجراآت اداره کوپراتیف :

۱ ـ تهیه برنج باریك دو هزار وپنجصد ســــیر .

۲ـ تهیه روغن جامد سنیین زر دو تــن

۳ ـ تهیه صابون پنجهزار کلچه

٤ ـ تهیه چوب سوخت شصت خروار .

٥ ـ تهیه نان چاشت باچای و سالادویك قرص نان خشك به مبلغ هفت افغانی .

ریاست اداری :

ریاست اداری که متشکل از شـعبا ت مامورین ، خدما ت ، محاسبه و آرشیف‌است هر یك مسئول انجام وظایف مشخص ومعین میباشد که وظایف اینریاست را میتوا ن چنین تشریح نمود .

ترتیب و تنظیم بودجه و توزیع‌تخصیصات بواحد های‌ادارهٔ محلی (ولایات) تدارك‌وتهیهٔ سامان واثاثیهٔ ، اجرای‌معاشات ومصارفا ت اداره ترتیب وتنظیم‌دفاتر سوانح‌برای‌مامورین همچنان حفظ ومراقبت این دفاتر واورا ق حسابی وکلیهٔ اسناد مربوط باداره ، عزل و نصب مامورین ، انجام سایر خدما ت اداره از قبیل ترانسپور ت سیستم مخابــرا ت به نحو مشخص حفظ ومراقبت تعمیرا ت از وظایف این ریاست میباشد که شــعبا ت مذکور هر یك در چوکا ت کار ولایــحــه وظایف خدمات قابل قدری‌را انجام‌داده‌است.

بعلاوهٔ اجراآت فوق شمهٔ از فعا لیت‌های این ر یاست در مورد تعمیر وزارت دا خله تقدیم میگرددد‌ا ثرپلانهای پیش بینی شد ه حکو مت وزار ت داخله دارا ی تعمیرا ت مجهز و مدرن یك طبقه‌ای وچهار طبقه ای گردیده ا ست .

۱ـ تعمیر یك طبقه‌ای وزارت که کــا ر ساختمانی آن قبلا تکمیل گردیــده دارا ی (٣٦) اطاق بوده و توسط دو کر یدور به عمارت چهار طبقه‌ای وصل میگرددتعمیرمذکور فاقد دستگاه مرکز گر می میباشد که آنهم نسبت عدم نصب هیتر معطل است که در بارهٔ اقدام بعمل آمده است .

۲ ـ تعمیر چهار طبقه‌ای‌وزارت دا را ی (۹۸) اطاق شا مل اطاق دستگاه (٥٠) لینهٔ تیلفون ، مرکز گرمی ، کتابخانه اطاق نا ن وسالون کنفرانس میباشد .

۳ ـ همچنان اعمار تعمیر ستیشن(٤٠٠) کیلوات برق‌که برای سا ختمان مذکور با دستگاه سا ختمانی‌افغانی‌قرارداد عقدگردیده

که کار آن بپایهٔ تکمیل رسیده .

٤ــ تسطیح قیر ریزی و تنو یر صحن وزار ت .

٥ ــ اعمار تعمیر ورکشاپ شامل چند ین تحویلخانه اطاق نانخوری و آشپز خا نه‌مجهز که دن یك وقت بسیار کم تکمیل گردیده .

٦ ــ کار ساختما نی احاطه تعمیر وزارت از سنگ های مرغوب که‌تخمین یك ساحهٔ(٨) جریب زمین را احتوا مینما ید .

٧ ــ اعمار یك بلاك چهار اطاقه که در اعمارآن ازمواد تعمیر سابقه کارگرفته شده.

٨ ــ تــر میم و ا صلا ح تــعـمـیـر ریاست املاك و اسکان .

ریاست تفتیش :

بـه تا سی ا ز تو ضیح ما د ه (٣٧)قانون تشکیلات اساسی و پیرو ی از خط مشـی حکو مت پروگرام کار سال ١٣٤٩ ریاست تفتیش وضع و مطابق به آن امور علاقداری ها ولسوالیها ولوی ولسوا لیها و شعـب مرکزی (٢٨) ولایت کشور در ظر ف سال ١٣٤٩ علی الترتیب تفتیش و بررسـی گردیده این تفتیش که به شکل عـــادی، مشاورتی واصلاحی میباشد از آن جهت‌تعین گردیده اند تا خطوط عمده اهداف اصـلی را که عبار ت از صحت معاملات وحل‌وفصل واقعا ت جزایی ، امور احصائیه نفوس ،امور مکلفیت عسکر ی ، در قدمه علاقداری ها و ولسوا لیها امور املاك اعم از خصو صی و دولتی ، امور ښاروالیها ، تحصیل باقیا ت نقدی وجنسی دولت وامثال آن میباشدمطالعه نمایند .

نتایج کار هیئت تفتیش به دوائر مربوطه ابلا غ گر دیده است .

همزمان با اجراآت فوق به (١٧٢) فقره مسایل خاص دیگر نیز به صور ت تفتیش رسیدگی بعمل آمده است .

مفتشین برای سرعت عمل (٨) نوع‌فورمه را (از نمبر ١ ــ ٨) که حاوی راپور اجراآت جزایی امور مکلفیت عسکر ی احصائیه‌نفوس تحصیل باقیا ت ، املاکی ، عواید حقوقی ، ښاروالی ها و امور انکشا فی میباشد طبع واز آن استفاده می نمایند .

به‌هیأ ت تفتیش هدایت داده شده تا حین ورود به مرکز ولایت با کار کنان مربوط به شکل سیمینار اهدا ف تفتیش اصلا حـی که مطرح نموده اند وطرق خانه پر ی فورمه ها را به ایشان تفهیم نمایند .

قو ماندا نی ژ اندارم و پولیس :
مدیریت حرکا ت :

منجمله شعب ایکه در کدر تشکـیلا ت قو ماندا نی ژاندار م و پولیس زمینه را به منظور طر ح پروگرامهای موثر تو بیو ی و تدوین تنظیم تشکیلات درست مسا عدمیسازد مدیریت حرکا ت میباشد .

طوریکه خوانندگان گرا می ما اطلاع‌دارند تعلیم وتربیهٔ یك رکن اساسی و دایمی‌قوای ژاندار م و پولیس محسو ب گردیده وشعبه تعلیم و تربیهٔ مدیریت حرکا ت سعی‌ورزیده است بعلاوه تعلیم و تربیهٔ به منظورانکشاف وبلند بردن قابلیت های مسلکی و علمی مامورین پولیس وژاندار م اقدا ما ت لازم در مورد دائر نمود ن کورسها ی مختلف که مرکز آن قو ماندا نی اکادمی پولیس میباشد نما ید .

باید متذکر شد که شعبه تعلیم وتربیهٔ مدیریت حرکا ت در پهلوی تعلیم وتربیهٔ کلیهٔ قوای ژاندار م و پولیس بحیث شعبهٔ مرکزی امور اکا د می پولیس را نیز قسما بعهده داشته و خاصتا در روابط اکا د می پولیس از بساء جها ت وظیفو ی در راه مقاصد واحد (تعلیم وتربیه) مساعی مشترك موجود میباشد .

کورس های که دائر شده حسب آتی‌است:

١ ــ کورس تجدید معلو ما ت برا ی صاحبمنصبان ژاندار م (تعداد مشمو لیـن کورس ٢٥ نفر .

٢ ــ کورس تایپستی دو دوره در اوقات مختلف (هر دوره ١٢ نفر)

٣ ــ کورس ترافیك برای پرسونل‌ترافیك شاهراه (هر دوره ١٢ نفر) .

٤ ــ کورس دریوری دو دوره باوقا ت مختلف (هر دوره پانزده نفر) .

٥ ــ کورس تربیهٔ پرسونل نجات‌مغروقین (١٥ نفر)

٦ ــ تحت تعلیم وتربیه‌قرار دادن‌پرسونل

اطفائیه مرکز ، اطفائیه مدنظر شش ولا یت بزرگ بداخل یك پروگرام عملی و نظری (شصت) نفر

۷ – کورس ا ندا خت تعداد مشمـو لین (۱۵ نفر)

۸ –کورس ماموریت سمت‌تعداد مشمولین (۲۵نفر)

۹– کورس مو تر سایکل را نی تـعداد مشمو لین (۱۰) نفر

۱۰ – کورس سکور ت بداخل پروگرا م عملی تعداد مشمولین (۱۵ نفر)

۱۱ – کورس میعاینا ت تخنیکی و سایط نقلیه (۱۵ نفر)

فعالیت قوماندانی عمومی ژاندارم‌وپولیس:

درساحه تشکیلات :

قو ماندانی عمو می ژاندار م و پولیس در قبال سایر فعالیت های انکشافی خود بـــه پیروی از اهدا ف عالیه حکومت‌جهت تنظیم وانسجام بهتر امور و به منظور رفع‌نیازمندی های قوای امنی و هم به ملحوظ اتخاذتدابیر موثر امنی غرض حفظ حیا ت و منافع عامه باز هم موفق گردید تاپس از مطا لعا ت دقیق یك تعداد شعبه را که به تاسیس ان ضرور ت شدید محسوس بود بوجود آورد شعبات جدید که منظور ی آن از مقا م منیع صدار ت عظمی حاصل گردیده ذیـلا توضیح میگردد .

۱ – تشکیل مدیریت عمو می سرحدی .

وزار ت داخله با در ك حسا سیت‌موقف سرحدی یادر نظر داشت معضلات ومشکلات عایده مطالعا ت عمیق را انجام و به موجب آن پیشنهاد مبنی بر رفع ضرور ت وایجاد یك اداره بنام مدیریت عمو می سر حد ی در چوکا ت قو ماندا نی عمومی ژاندار م و پولیس به مجلس عالی وزراء تقدیم و منظوری آنرا حاصل نمود .

۲ – تشکیل ده یونت اطفائیه

وزار ت داخله به منظور حفظ جان‌و مال هموطنان گرا می ووقایه سر مایه ملی از تهلکه حریق و مجادله به آن تشکیل ده استیشن اطفائیه را برای سا ل جار ی در مراکز ولایا ت مهم کشورطرف مطالعه قرار داده و باتدقیق و جستجو ی منابع ما لی پیشنهادات خود را به مقام عالی صدار ت عظمی‌تقدیم و منظور ی آنرا حاصل کرده و در مورد تربیه پرسونل ، تهیه اسکان‌وسایط وتجهیزات ان اقداما ت جد ی را رو ی‌دست گرفته که از آنجمله برای ر فع مشکلا ت استیشن های مذکور با در نظر داشت کمی پرسونل ومشکل منابع مالی به تعدادشصت نفر ساتنمن در مرکز اطفائیه ولایت کـا بل تحت تربیه قرار داده شده تا از لحاظعملی ونظری آماده خدمت شده باشند از جانبی در مورد تربیه صا حب منصبان در رشته اطفائیه در خار ج از طریق کـــمك ها و مساعد ت ممالك دوست تماس جدی رو ی دست گرفته شده است که در قسمت تهیه ساما ن ووسایط اطفائیه در سا ل جـاری مطالعات عمیق به اساس افر کمپنی ها ی بزرگ صور ت گرفته و در زمینه قرار داد خریداری سامان مذکور عقد گردیده کـــه به موجب ان یازده عراده موتر ثقیل و ده عراده موتر خفیف اطفائیه وغیره‌سامان مورد ضرور ت اطفائیه حریق در سا ل آینده به دسترس استفاده آمریت های اطفائیه قرار داده خوا هد شد .

۳ – تاسیس چهار مرکز تعلیمی پولیس در ولایا ت کند هار ، هرات ، بلخ ،ننگرهار

٤ – تاسیس یك بلوك سوار در ولایت قندهار .

٥ – ارتقاء اداره پولیس علاقه دار ی شیگی به اداره پولیس ولسوالی شیگی .

٦ – پیش بینی و مطالعه در موردانسجام امور مدیریت اسلحه ومخابره و تا سـیس ورکشاپ مربوط به شعبه مذکور .

درساحه مخابره :

در مورد خریداری دستگاه کوچك مخابره قو ماندا نی عمو می ژاندار م وپو لیس در سال جاری به یك سلسله اقداما ت مثبت متوصل گردیده و در اثر تماس باجمهوریت اتحادی الما ن به تعداد (۲۱) سیت مخابره بیسیم عنقریب مواصلت نموده و نیز به‌تعداد (۱۰) سیت مخابره پور تاتیف به جمهوریت اتحادی المان فرمایش داده شده است که البته با بکار انداختن سیت های مذکور تا

اندازه مشکلات برقرار نمود ن ارتبا طجهت تامین وحفظ امنیت مرفوع خوا هد شد .

درساحه نقلیا ت

بعلاوه مسا عد ت های تخنیکی جمهوریت اتحاد الما ن یك تعداد عراده جا ت دیگر نیز تهیه وبه دسترس ادارا ت ژاندار م و پولیس گذاشته شده است در قسمت فعا ل ساختن ورکشا پ نقلیه نیز توجه جد ی بعمل آمده چنانچه تا اخیر عقرب امسا ل به تعداد (۱۱۲) عراده موتر ترمیم وسرویس عمومی تخنیکی گردیده و هم به تعداد(۱۲۸) عراده سرویس رو غنیات و تـطهیر شد ه وسرو یس عمو می تخنیکی گـــــر دیده ا ست .

قو ماندا نی ژاندار م موفق به تاسیس یك ورکشاپ سیار ترمیم عراده جات گردیده که باساس کمك های تخنیکی جمهور یت اتحادی المان بدسترس ان قوماندا نی گذاشته شده علاوتا مدیریت نقلیه این قو ماندا نی به تهیهٔ تانك های آب وجهت انتقال موادغذایی قطعات ژاندار م در ولایا ت اقدام نموده است.

در ساحه عمرانا ت :

اعمار دو ماموریت پولیس وتر میما ت اساسی برای اصطبل اسپان تولی سوار با استفاده از سنگ ، چوب و خشت گمر ك سابقه صور ت گرفته است .

مراجع که در آن فعالیت های عمرانـــی صور ت گرفته حسب آتی است :

محبس کابل .
ماموریت خیر خانه .
تمدید لین وساما ن برق محبس کابل .
ترمیم تشناب توقیف خانه محبس کابل .
محبس قو ماندا نی امنیه هلمند .
ترمیم تشناب توقیف خانه محبس کابل .
سر ماموریت امنیه بغلان .
محبس قوماندا نی امنیه پکتیا .
محبس قوماندا نی امنیه خوست .
تهانجا ت قو ماندا نی ژاندارم پکتیا .
محبس امنیه غورا ت .
اعمار دیوار های محبس امنیه قندهار .
تعمیر قرار گاه ژاندارم قند هار .
تعمیر محبس تخار .
تعمیر قرار گاه امنیه بادغیس .
تعمیر قرار گاه امنیه پروان .
محبس امنیه پروان .
تعمیر قوماندانی امنیه کندز .
تعمیر قوماندانی امنیه بلخ .
تعمیر قو ماندا نی امنیه اورزگان .
تعمیر قطعه منتظره امنیه ننگر هار .
تعمیر قطعه منتظره امنیه هرا ت .
تعمیر قطعه منتظره امنیه بلخ .
تعمیر قرار گاه امنیه قند هار .
تهانجا ت ژاندار م قند هار .
تعمیر محبس نیمروز .
تعمیر محبس امنیه بدخشا ن .
تعمیر محبس امنیه غورا ت .
تعمیر محبس امنیه زابل .
تعمیر محبس ژاندارم هرات .
تعمیر محبس امنیه غزنی .
تعمیر ماموریت پولیس امنیه غزنی .

در ساحه اکمالات :

بعلاوه اکما لات عادی و معمو لی درسال جاری برای ولایت بدخشا ن یك تعدادغژگاو تهیه و به دسترس آنها قرار داده شد که البته این اقدا م قو ماندانی عمومی در رفـع نیاز مند ی های قوای آن از نگاه حمل ونقل در آن جا خیلی مفید ثابت گردیده است .

در ساحه امور صحی ووترنر ی :

مدیریت صحیه بر علاوه فعا لیت ها ی وقایو ی ومعالجو ی خود و به همـکار ی روغتون وزار ت صحیه از مریضان مربو ط قوای ژاندار م در روغتون دفاع ملی درمرکز ولایا ت وارسی بعمل آورده است .

در قسمت مرا قبت صحی حیوانا ت نیز خدما ت مفید ی انجام یافته و هم مدیریت صحیه بتاسیس یك مرکز نسل گیر ی اسپ در قو ماندا نی امنیه فار یا ب اقدام نموده فعلا در آنولا به تعداد (۴۹٦) را س مادیان با اسپ وکره موجود است که البته باتوسعه چنین فعا لیت کمبود اسپ قطعا ت درآینده قریب تایك حد زیاد مرفوع خوا هد شد .

آمریت عمو می ترافیک

ادارهٔ ترافیک مرکزی در قرارگاه قوماندانی عمو می ژاندار م و پولیس جوان تر یـــن تشکیلی میباشد که در طو ل چند سا ل به حیث یك شعبه مر کزی جهت تنظیم و انسجام امور ترافیک سر تاسر کشور به فعالیت آغاز نموده است .

فعالیت و اجراآت این آمر یت :

الف ـ تشکیل آمریت شاهراه :

وزار ت داخله باسا س وظایف مشخصه خویش (تامین امنیت ونظام) ازدیدگاه ترافیک تشکیل آمریت شاهراه رامکلفیت خود دانسته جـــهت تـــا مین ا ین مـــا مـــو ل و به خاطر حفظ جان و ما ل استفاده کنندگا ن ترافیک تشکیل پولیس شاهراه را به میان آورد .

ادارهٔ مرکزی ترافیک باوسایل وتجهیزا ت دست داشته ودر شرایط مالی موجوده بـه وظایف خویش مطابق باحکام تعلیما تنا مه شروع نموده وامید است در آینده موثر یت این اداره از نظر انجام وظیفه به مرد م مد شناخته شود .

ب ـ ادارهٔ ترافیک مر کزی بعدازحصول منظوری پیشنهاد یه مبنی بر تاسیس آمریت شا هراه دریك و قت بسیار کم به تدو ین و تنظیم تعلیما تنا مه شا هراه بد ا خل (۳۶) ماده ا قدام نموده .

ج ـ حسب هدایت و تصویب فـــو ق قطعه ترا فیک شاهراه نیز تشکیل و بکا ر آ غاز نمود .

د ـ اداره ترافیک مر کـزی بـه طو ح قانون عمومی روی جاده بدا خل (۱۸) ماده د ست زده ا ست .

اداره ترافیک مرکزی بر علاوه از اتخا ذ تصمیم در مورد مو ضوعات عاجل و عمد ه فعالیتهای ذیل‌را درسال ۱۳۴۹ انجام دا ده ا ست .

تهیه و تدارك (۲۲) عراده موتر ازقبیل امبو لانس ، لندلور ، فو لکس وا گـو ن خورد و کلان ، مو تر جیپ .

تهیه سه پایه چیرکت برای امبو لانس.

تهیه ا لبسه و تجهیزات برای (۵۰۰)نفر سا تنمن (بهاری و ز مستانی) .

تهیه (۱۵) میل تفنگچه به منظور مراقبت ترافیک شا هراه .

تهیه ۱٦۰ عدد بکس چرمی برای گز مه.

تهیه ۳۰ عدد لو د سپیکر خورد و کلان.

تهیه ٤ عدد وا کی تاکی .

تهیه ۱۰ سیت چراغهای دوره گرد .

تهیه ۱۰ جوره هارند خطر .

تهیه لوازم دفاتر و سایط نقلیه .

تهیه نمبر پلیت جـد یـد و جواز سیر عراده جات عموم کشور .

وسایط نقلیه و تجهیزات و البسه کـه برای اداره مرکزی ترا فیک و ترا فیک ولایات کشور تهیه شده حسب آ تیست :

٤۱ عرا ده مو تر نوع بنز ، جیپ روسی چهاردروازه‌ئی فو لکس واگون (نوع خورد و کلان) ، والگا رو سی و ا مبولانس (نو ع روسی ، جر منی وجاپانی) .

٤۵۰ د ست البسه بهاری برای ا فر ا د ترافیک های ولایات و تولی شا هرا .

٤٤۸ دست ا لبسه ز مستانی با تجهیز ا ت برای افراد ترافیک و لایات و مرکز .

۳۳۸ دست بالا پوش زمستانی بـــرا ی افراد مر کز و و لایات .

۱۵ سیت لو د سپیکر نصب مو تر برای ترافیک های‌ولایات و مر کز .

۱۵ سیت لو د سپیکر خـــورد د ستی برای‌ترافیک های و لایا ت و مر کز .

۱٦۰ عدد بکس جرمنی برای ترا فیک های و لایات و مر کز .

۵ دانه کمر بند گروپ‌دار برای ترا فیک های و لایات و مر کز .

۱۰ دانه دنده بالتی دار ترافیک تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

۸ جوره آ ستین چه پلا ستیکی ترا فیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

۹ دانه پو ش کلاه پلا ستیکی ترا فیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

٤ صوب با لا پوش پلا ستیکی ترا فیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

۲ عدد دنده تو قف چراغ دا ر ترا فیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

۵۰ عدد چراغ د ستی ز گینال ترا فیکی تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

٣٤ دا نـه ا شپلا ق ترافیکی تو قـف
د هنده برای تولی شا هراه .

١٠٠ دانه با لتی چرا غ د ستی ترافیکی
تو قف د هنده برای تو لی شا هراه .

١٥٠ میل تفنگچه چکو سلواکی معه چرا غ
فا لتو برای تو لی شا هراه .

٤ عدد واکی تاکی رادیو تلیفو ن جیبی
ز یمنس با پانزده قلم سا مان .

١٥ پایه چبر کت دو منزله .

٢ پایه چپرکت یك منز له .

٢ دانه چراغ دوره گرد برای ترا فیك
مر کز و ولایات .

١٠ جوره هارند خطر .

٤ عدد تذ کره برای نصب مو تر ها ی
ا مبو لانس ترا فیك و لایات .

و سایط نقلیه و تجهیزا تیکه در ثا نی
تهیه میشود :

مو تر فو لکس واگون منی بس معـه
لو د سپیکر و ز یگنال و چراغ خطر(٢)
عرا د ه .

مو تر فو لکس واگون وار نیت (١٦٠٠)
معهٔ لو د سپیکر و زیگنال وچراغ خطر(٥)
عرا ده .

مو تر فو لکس واگون ا مبو لانس منی
بس معهٔ لو د سپیکر و زیگنال چراغ خطر
(٤) عرا ده .

مو تر سا یکل منی بس معهٔ لو د سپیکر
و زیگنال چراغ خطر (٣٠) عراده .

آلهٔ آجست چراغ و سایط نقلیه وموتردار
(٥) پایه .

آله کنترول برك های و سایط نـقـلیه
مو تر دار (١٠٠) پایه .

دستگاه مکمل ترافیکی (١) پایه .

ترازوی سیار مخصو ص وزن کردن وسایط
نقلیه بار بردار (٢) پایه .

کلاه مخصو ص موتر سایکل سوا ر ی
(٥٠) طا قه .

کرو نو متر (ستاپ واچ) (٥) عدد .

زنگ شب بین (١٠٠) کیلو گر ا م .

بور د مر کز ی محا بس

وزارت دا خله به منظور بهبود او ضا ع
واحوال ا جتماعی اداری ، صحی ، عر فانی
حقو قی او ا قتصادی محبو سین ، محبوسات
مرکز وولایات کشور پیشنهاد به مقام منیع
صدارت تقدیم و درزمینه منظوری یك بورد
مشو ر تی مر کزی را حا صل نموده است.

بمو جب فرمان و تصو یب مجلس عالی
وزراء بورد مرکز ی محابس در مر کز وزارت
باشتراك نمایندگان و زارتهای ذ یعلاقه و
ریاست مرستون و موسسه میر منو تو لنهٔ
تشکیل جلسه داد . ا عضای این بو ر د
عبارت ا ست از :

١- جلالتماب وزیر دا خله بحیث رئیس.

٢ - ښاغلی پا میر نماینده وزارت عدلیه
بحیث عضو .

٣ - ښاغلی پنجشیری نما ینده معا ر ف
بحیث عضو .

٤ - ښاغلی د کتور حبیب دل نما یندهٔ
وزارت صحیه بحیث عضو .

٥- ښاغلی مهر نماینده وزارت معا دن و
صنایع بحیث عضو .

٦ - ښاغلی سلیمی نمایندهٔ وزا ر ت
اطلاعات و کلتور بحیث عضو .

٧ - میر من صا لحه فاروق ا عتما د ی
رئیسه د میر منو تولنه بحیث عضو .

٨ - دو کتور با ر کزوی ر ئیس مرستون
و نمایندهٔ جمعیت عالی سره میاشت بحیث
عضو .

٩ - قو ماندان عمومی ژاندارم وپولیس.

١٠ - نماینده وزارت فواید عا مه .

١١ - ښاغلی محمد شاه ارشاد ر ئیس
ا ملاك و اسکان .

او لین جلسه بورد مرکزی بتاریخ١٧ر٦ر
١٣٤٩ تحت ریاست جلا لتماب و زیرداخله
درتالار وزارت منعقد گردید که در جلسه
مذ کور تنظیم و تر تیب لایحه و طایف توسط
ښاغلو پا میر ، سلیمی ، کتوازی قوماندان
عمومی ژاندارم و پولیس تسوید گردد .

بر علاوه در این جلسه تصاویب ذ یـل
صورت گر فت .

١- جلب کمك و معاو نت از و زا ر ت
خانه ها و موسسات ذ یعلا قه .

٢ - وزارت جلیله معادن و صنا یع و
مو سسه میر منو تولنه ا مکان ا نکشا ف
صنا یـع را در محا بس مر کز سر و ی
نما یند .

فعالیت های بورد مر کزی :

١ - لا یحه و طایفه بورد مرکزی بداخل

(۲۸) مواد تنظیم و تدوین گردیده که لایحه مذکور غرض طی مراتب اصولی بوزارت عدلیه تقدیم گردیده است .

۲ ـ نظر به هدایت بورد مرکزی یکتعداد زیاد محبوسین و محبوسات و آنانیکه شامل کار میباشند بادر نظر داشت سرمایه وعواید محابس از نگاه امور صناعتی مطالعه و سروی گردیده است .

۳ ـ بموجب تصویب و فیصله بورد مرکزی یک یک جلد لایحه وظایف غرض رهنمایی به کلیه ولایات کشور ارسال شده است .

٤ ـ در مورد اخذ معاونت وکمک مواد ضرورت از قبیل کمپل ، پنبه و ظرف وغیره به وزارت های فوائد عامه ، معارف ، صحیه نیز اقدامات بعمل آمده است .

٥ ـ پروژه مساعدت مقامات مربوط ملل متحد و موسسات اختصاصی آن در مورد تهیه مواد خوراکه محبوسین که با بورد صناعتی اشتغال دارند مراحل نهائی خودرا طی و درزمینه تصاویب بعمل آمده است .

٦ ـ مراتب تصویب فوق به وزارت جلیله پلان خبر داده شده .

۷ ـ بورد مرکزی محابس نیز بالنوبه به موسسه پروگرام انکشافی ملل متحد در مورد کمک به محابس رسماً داخل اقدام و مکاتبه گردیده که موسسه مذکور آمادگی خویش را ابراز و علاوه نموده که بغرض تامین سرعت در عمل ازطریق وزارت جلیله پلان اقدام نمایند .

۸ ـ ریاست انکشاف پښتو تولنه به تعداد (۳۷) جلد کتاب غرض تقویه سویه محبوسین اهدا نموده و همچنان بناغلی مولوی قیام الدین کشاف بحیث مبلغ به محابس معرفی گردیده تا برای تنویر اذهان محبوسین و محبوسات تبلیغات مفید را در چوکات قانون کشور انجام دهد .

اکادمی پولیس :

فعالیت و خدمات اکادمی پولیس راکه یگانه مرکز تحصیلی ، تعلیمی وتربیوی و منشاء انتشارات علمی وزارت داخله دولت شاهی افغانستان محسوب میگردد میتوان به سه دسته ذیل تقسیم نمود :

الف ـ فعالیت های تحصیلی ، تعلیمی و تربیوی .

۱ ـ تحصیلات صنوف کمیساران : این تحصیلات سه سال را دراکادمی پولیس دربر میگیرد کاندید های این رشته بعد از فراغت از صنوف دوازده نظر به شرایط تعلیماتنامه جدید اکادمی پولیس و گذشتاندن امتحان کانکور پولیس در اکادمی پولیس شامل و بعد از فراغت منحیث لیسانس پولیس درکدر صاحبمنصبان پولیس شامل میگردند .

۲ ـ تحصیلات اکمال و یا تجدید معلومات در شقوق مختلفه توسط دایر نمودن کورس های قصیر المدت و یا طویل المدت در اکادمی پولیس صورت میگیرد این کورس ها عبارت است از :

کورس تجدید معلومات و یا کورس آمران : دراین کورس صاحبمنصبان مجرب ودارای رتب مختلفه دگروال ، دگرمن ، جگرن و یا جگتورن های دارای قدامت و صاحب تجارب زیاد اشتراک نموده اند تا تحصیلات و تعلیمات قبلی خودرا تجدید نموده و یا آنرا اکمال نمایند .

کورس های تعبیه : این کورس ها برای صاحبمنصبان تعلیم یافته ژاندارم تشکیل گردیده و در اکادمی بصورت مسلسل به اوقات لازمه دایر گردیده است منظور از دایر نمودن این کورس کسب معلومات در قسمت تعبیه پولیس بوده تا قدرت سوق و اداره و عملیات تعبیوی پولیس را بادرنظرداشت قوانین افغانستان و بادرک همه ایجابات دیگر به اسلوب عصری علمی و امروزه پولیس صاحب منصبان پولیس و یا ژاندارم در زمینه معلومات جامع بدست آرند .

کورس ماموریت های سمت پولیس :

دراین کورس صاحبمنصبان تحصیل یافته اکادمی پولیس که فعلا در ماموریت های سمت پولیس مرکز و یا ولایات کشور اجرای وظیفه مینمایند بالنوبه و برحسب ضرورت برای تعقیب تعلیمات این کورس را تعقیب می نمایند .

در اکادمی پولیس یک ماموریت

عصری نمونه نیز و جود دارد که در هفت ولایت بزرگ کشور از نمونه آن ا لهام گرفته شده ا ست .

کورس ا ختصاصی ترا فیك :

این کورس ها در دو مر حله و به دو صورت دایر گردیده :

الف ـ کورس بررسی حا د ثات ترافیکی:

این کورس در اکا د می به منظور ا خذ وبرداشت شرح حال بهتر حا د ثات ترافیکی واخذ سکیچ ها و عکس های حادثات ترافیکی افتتاح میگر دد .

ب ـ کورس معا ینات تخنیکی ترا فیکی وسایط نقلیه مو تور دار :

این کورس برای آن عده مامورین پولیس ترافیك که در ولا یات کشور عهده دارتوزیع جواز سیر مو تر میباشند دایر گر دید ه است .

۳ ـ تعلیمات پو لیس :

دراین ا واخر در ا کا دمی پـو لیس تعلیمات سا تنمنی برای فارغان صنف ششم وبالاتر ازان الی صنوف (۹) و (۱۱) دا یر گردیده ا ست . مشمو لین این کورس را برای مدت یکسال تعقیب نموده و بعد ا ز فراغت منحیث ما مور ر تبه (۱۳) پو لیس دا خل و ظایف عملی میگر دند .

هکذا در پهلوی ا ین کورس ها برای تعلیمات ا بتدایی پو لیس سا تنمن کو رس های د لگی مشران سا تنمن نیز تد و یر گردیده ا ست .

٤ ـ مو ضو عات تر بیوی پو لیس :

برای تر بیه ما مورین و صا حبمنصبا ن پو لیس به سویه های مختلف کورس های آب بازی و نجات مغروقین که دران ساتنمن های قطعه منتظره اشتراك ور زیده انـد ، کورس دریوری برای صا حبمنصبان ومامورین پولیس به سویه های مختلف ، کو ر س های دریوری موتر سایکل رانی و غـیر ه کورس های انداخت سلاح خفیفه پو لیس ، کورس راندن مو ترسایکل ها به ا شکا ل اسکورت دایر گردیده است .

تربیه گاه سگ هـای وظیفوی پولیس :

درین تر بیه گاه همه ساله یك تعد ا د سگهای و ظیفوی پو لیس از قبیل سگها ی پل زن و تعقیب کننده و سگهای محا فظ پو لیس تر بیه میشوند که بعدا به ماموریت های پو لیس و یا قو ما ندانی های ا منیه ولا یات جهت ا جرای وظیفه سپرده میشوند.

ب ـ فعالیت های نشراتی و علمی اکادمی پولیس :

۱ ـ (تعلیما تنامه جدید ا کادمی پولیس) که از طرف استادان ا کادمی پو لیس تسوید گردیده و فعلا مرعی الاجرا میباشد .

۲ ـ ا ثر علمی تحریری که ا ستا دان اکادمی پو لیس قبلا آنرا تسوید و تثبیت نموده است بنام (تعلیما تنا مه پو لیس افراد در دوره ا بتدایی و تعلیمی آنها) .

۳ ـ ا ثر علمی که از طرف ا ستـا دان اکادمی پو لیس تر تیب گردیده عبا رت از (تعلیما تنا مه و یا د ستور ا لعمل مامورین پو لیس ا منیه دروظایف عملی) میباشد .

ج ـ فعالیت های تا سیساتی و یا عمرانی اکا د می پو لیس :

۱ ـ سینما ی انداخت : که عبارت از یك سینما ی مجهز جهت تعلیما ت ا ندا خت میبا شد .

۲ ـ میدان انداخت : که بسویه خیلی عالی سا خته واعمار گردیده ا ست .

۳ ـ اتاق تعبیه پولیس : این اتاق بـــه منظور تعلیم و تر بیه صا حبمنصبان پولیس دررشته تعبیه پو لیس تا سیس و سا خته شده ا ست .

٤ ـ ما موریت سمت تعلیمی : یك نمونه ما موریت عصری در ا کا د می پو لیس اعمار و تا سیس گردیده است که دران صاحبمنصبان ومامورین پولیس و شاملان صنوف کمیساران وغیره که درکورس های ا ختصاصی و غیره تعلیمات و یا تحصیلات را ادا مه مید هند دران تطبیقات عملی خودرا انجام د هند .

٥ ـ کتا بخانه اکادمی پو لیس : ا ین کتابخانه کـه دارای کتب علمی ، ا دبی ، اجتماعی و مسلکی میباشد درین اوا خر در اکا د می پو لیس دایر گردیده ا ست .

٦ ـ لا بر اتوار جنایی : این لا براتوار برای تربیه و تحصیل مامورین پولیس و صاحبمنصبان در رشته های عملی کریمنا لستیك و مو ضو عات جنایی پو لیس بوده تابا طرق عملی طرز ا ستفاده از آ ثـا ر

و علا یم آ شنایی پیدا نما یند .

۷ ـ لا بر اتوار عکاسی : این لابراتوار جهت آ مو ختن فن عملی عکاسی و مورد استفاده آن در پو لیس تا سیس گر دیده است .

۸ ـ موزیم جنا ئی : این موزیم کــه مجموعهٔ آ ثار عتیقه جر می و جنائی مختلفه میباشد نیز به مقصد تعلیم و تربیهٔ منسوبین و پر سو نلیکه تحصیل و تعلیم مینما ید تاسیس گردیده ا ست .

مدیریت عمومی ا منیه :

این مدیریت و ظیفه‌دارد در مرکزوولایات کشور موضوعات علمی و کریمنال تـخنیك قضایا و جرایم را مورد ارزیابی و بر رسی قرار دهد . پا لیسی و خط مشی فعا لیت پو لیس درساحهٔ قضایا توسط این شعبه تنظیم میگردد ، هر گاه فعالیت کر یمنا ل تخنیك شا مل قضایا جر می (قتل، سرقه، قطاع‌الطریقی ، ا ختطاف ، لت و کـو ب و غیره) نگر دد فعالیت پو لیس به نتیجه مطلوب نرسیده در زمینه راه تاریکی ر ا می پیما ید .

روی تو ضیح مطالب فوق بخش مهم و حساس مدیر یت عمو می ا منیه را شعبه جنایی مر کزی درکشور تشکیل می د هد که‌فعلادر پهلوی سائر تشکیلات اداری د ر ولایات کشور ا ین شعبه تاسیس گردیده وکار می نماید مدیر یت جنایی مر کز ی فعلا با و سائل مدرن تخنیکی که جرایم‌توسط آن تثبیت میگردد مجهز میباشد و بمنظو ر فرا هم آوری تسهیلات از سیستم تخنیك کارت ا ستفاده میشود .

بر علاوه مدیریت جنائی مر کزی وظایف آتی‌را انجام مید هد :

۱ ـ کلیهٔ مسائل کریمنال تخنیك کشور در مر کز وولایات .

۲ ـ کور د ینه نظریات طبی و علمی در هر اداره ایکه صورت بگیرد .

۳ ـ ا حصائیه گیری وا قعات بصو ر ت عصری و سیستم کارت .

٤ ـ تحقیق جرایم چهارگانه (پول‌جعلی مواد مخدره ، تجارت زن و د ختر و مواد ا نفلا قیه) .

٥ ـ کلیه فعالیت های پو لیس را توحید و به قید تحریر در آورده و مطابق بـــه سیستم های عصری قابل ا ستفاده دستگاه میسازد .

٦ ـ ا ین شعبه اساس ادارهٔ مرکزی را از نقطهٔ نظر پو لیس و ا منیت به آن شکلی عملی مید هد .

فعلا و لایات کا بل ، قند هار ، هرات ، بلخ و کندز دارای شعبات جنایی مر کزی میباشد .

شعبات جنایی مر کزی پنج و لایت فوق و ظیفه را بشکل حوزه وی انجام مید هد باین تر تیب که شعبه جنایی مر کزی یك و لایت مو ضو عات و قضایا و لایات‌نزدیك و همجوار را که فا قد تشکیل شعبه جنایی میبا شد نیز بر رسی مینما ید و در نظر است که در آینده نزدیك برای و لا یا ت پکتیا و با میان همچو شعبه تا سیس‌گردد.

درساحهٔ مدیر یت جنا ئی مر کزی کابل شعب آتی ا جرای و ظیفه مینماید :

۱ ـ شعبهٔ وا قعات :

شعبه واقعات مدیر یت جنا یی مر کزی همه روزه طبق ماده(۱۰) تعلیما تنامه راپور واقعات و لایات (۲۸) گانه را ا خذ و د ر حالیکه یك نقل راپور یومیه را به مرا جع ذیصلاح تقدیم میدارد بلا فا صله بعد از اخذ اطلاع در مورد وا قعه مطا لعاتی ا نجا م داده جز ئیات واقعه و نتایج آن‌را بتفصیل جهت ا جراآت مقتضی مطالبه و به د فا تر مربوط ثبت مینما ید .

تو حید راپور وا قعات در طول یازده‌ماه سال :

۶۰۸ واقعه قتل در ۲۷ و لایت کشو ر (به ا ستثنای و لایت بد خشان) .

۷ وا قعه قطاع ا لطریق درولایات‌ارزگان ننگر هار و هلمند .

۷۳۵ واقعه سر قت در ۲۳ و لایت کشور (به استثنای و لایات ارزگان ، هـرات ، باد غیس ، غورات و غزنی) .

۱۰۷ وا قعه گریختا ندن ا شخا ص در ۱۹ و لایت کشور .

٦ وا قعه جنگهای مغلو به در و لا یات کندز ، پکتیا و هلمند .

۳۸ واقعه فرار محبو سین در هجده‌ولایت

کشور .

۵۱ واقعه حریق های عمدی در پانزده ولایت کشور .

۲۰۸ واقعهٔ ترافیکی در ۲۵ ولایت کشور (به استثنای ولایات بادغیس ، زابل و غزنی).

۷۱ واقعه قاچاق در هفده ولایت کشور

۳۹ واقعه متفرقه دوسیزده ولایت کشور .

۲ ـ شعبه استنطاق :

از جمله (۱۶) قضیه ایکه به مدیریت جنایی مرکزی از طریق شعبه استنطاق توصل ورزیده (۱۳) فقره آن بعد از ختم تحقیق و ابراز نظر و نتیجه جهت طی مراحل اصولی و قانونی به مراجع مربوط تفویض شده است .

۳ ـ شعبه تثبیت هویت :

آثار مادی که از نگاه وظایف پولیس جهت روشن شدن جوانب فقرات جزائی و برای مقایسه و تطبیق به شعبه تثبیت هویت از آمریت های جنایی ولایت کابل، هرات ، بلخ ، دیوان عالی تمیز وستره محکمه موظفین مدیریت جنایی مرکزی ، پوهنځی علوم ، ولسوالی مقر ، و لسوالی بگرام بشعبهٔ قتل وجرح ولایت کابل رسیده تعداد آن به ۳۶ واقعه میرسد که آثار نشان انگشت و آثار واقعه قتل آن در دفاتر مربوطه جابجا شده است .

بر علاوه نشان انگشت ده گانهٔ (۱۱۳۵) نفر محبوسین محبس و توقیف خانه ولایت کابل با محبس نسوان اخذ و بدفاتر مربوط مطابق اساسات علمی ووظیفوی جا بجا شده است .

٤ ـ شعبه کیمیا :

آثار مادی که مربوط به موضوعات جزائی باشد غرض تدقیق علمی به شعبه کیمیا مدیریت جنایی مرکزی توصل می ورزد مجموع این قضایا تا کنون به ۳۳ قضیه میرسد .

۵ ـ شعبه خط شناسی :

اسناد جعلی که از نقطه نظر خط شناسی درطول سال جهت تدقیق ومطالعه بشعبهٔ خط شناسی توصل ورزیده تعداد آن به (۳۹) عدد میرسد .

٦ ـ نشرات مدیریت جنایی مرکزی :

همواره یکسلسله نشرات مسلکی از طریق اداره نشرات مدیریت جنایی مرکزی ترتیب و توسط ماشین های گستتنر طبع و مورد استفاده قرار داده میشود .

۷ ـ اصلاحات درامور دفتر داری و تنظیم سوابق :

مدیریت جنایی مرکزی به حیث یک مرکز پیش قدم به اصلاحات دفاتر خویش پرداخته و مسوده تنظیم اصول سابقه داری ودفاتر را ترتیب و برای اولین بار در مدیریت جنایی آنرا تطبیق نمود . بعداز نتایج قناعت بخش آن در اصلاح یکتعداد دفاتر دگر نیز اقدامات بعمل آمده است .

۸ ـ کورس های تعلیم و تربیه :

مدیریت جنائی مرکزی به منظور بلند بردن استعداد های وظیفوی پرسونل و منسوبین خویش همواره کورس های نظری و عملی را دائر نموده .

کورس هائیکه دوسال ۱۳٤۹ دایر شده قرار آتی است .

۱ ـ کورس پولیس نسوان .

۲ ـ کورس آمرین جزا ولایات .

۳ ـ کورس علمی جزا .

۹ ـ شعبه عکاسی :

شعبه عکاسی مدیریت جنایی مرکزی در طول سال ٤۹ بتعداد (۷٤۱۰) قطعه فوتوی مجرمین ، نعش های مجهول الهویه، مجرمین فراری ، اشخاص گم شده واسناد تحت اشتباه را اخذ وبعد از اجراآت لازمه به مراجع مربوط تفویض نموده است .

هکذا باید تذکار داد که مدیریت عمومی امنیه در چند ماه اخیر به تدوین آثار آتی دست زده است .

۱ ـ کتاب (پولیس جنایی نسوان) که آمادهٔ طبع و نشر میباشد .

۲ ـ کتاب (انشاء جدید باسلوب خاص) که بتعداد (۵۰) جلد طبع و نشر گردیده است .

۳ـ کتاب (تحقیق حریق از نگاه کریمنالستیک) بتعداد (۱۵۰) جلد طبع و نشر گردیده .

٤ ـ رسالهٔ کوچک (تدابیر اولیهٔ

پولیس در محل واقعه) که عنقریب نشر میگردد .

علاوتا این اداره به ترتیب و تنظیم جداول آتی پرداخته است .

۱ ـ جدول علایم مرگ که بلساس آن وقت مرگ تخمین میگردد .

۲ ـ جدول تخمین گذشتن وقت جسد در آب .

۳ ـ جدول تاثیر ادویهٔ خواب آور ، مقدار ادویه خواب دهنده و مقدار کشنده

۴ ـ جدول مراحل مرگ تو سط آب و یا غرق شدن .

۵ ـ جدول تاثیر الکول روی حرکات انسانی .

مدیریت انسداد قاچاق :

این شعبه بمنظور جلوگیری از ورود اموال قاچاقی و گرفتاری قاچاق بران مطابق احکام قانون اجرای وظیفه می نماید .

مدیریت انسداد قاچاق باوجود ضیقی تشکیل و کمی پرسونل توانسته است که درسال ۱۳۴۹ فعالیتهای وسیع و دامنه داری را بمنظور گرفتاری قاچاق بران وسپردن آنها به چنگ عدالت و قانون انجام دهد .

خلص نوع اموال واحصائیه عمومی واقعات و قیمت مجموع اموال قاچاقی مرکز وولایات در سال ۱۳۴۹ عبارت است از :

نوع عمومی اموال قاچاقی مرکز وولایات ۱۴۶ نوع .

احصائیه عمومی واقعات مرکز وولایات ۲۶۶ واقعه .

قیمت مجموعی اموال قاچاقی مرکز و ولایات تخمینا ۲۳۲۹۴۴۵۶ ـ افغانی .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طوف یازده ماه سال ۱۳۴۹ از طرف موظفین انسداد قاچاق مرکزی در ولایت کابل بدست آمده عبارت است از ۹۲ نوع اموال به مقدار و اندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال از طرف موظفین انسداد قاچاق ولایت قندهار بدست آمده عبارت است از ۶۴ نوع اموال به مقدار واندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال ۱۳۴۹ از طرف موظفین انسداد قاچاق ولایت غزنی بدست آمده عبارت است از ۱۴ نوع اموال به مقدار و اندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال ۴۹ از ولایت فراه بدست آمده عبارت است از شش نوع اموال به مقدار واندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در سال۱۳۴۹ از ولایت نیمروز بدست آمده عبارت است از شش نوع اموال به تعدداد ومقدار های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طول سال ۱۳۴۹ از طرف موظفین انسداد قاچاق در ولایت هرات بدست آمده عبارت است از۱۹ نوع اموال مختلف به مقدار واندازه های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در سال ۱۳۴۹ از ولایت بادغیسات بدست آمده عبارت است از ۶ نوع اموال به مقدار و جنس های مختلف .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در سال۱۳۴۹ از ولایت کندز بدست آمده عبارت است از ۲۹۰۰ امبول آب مقطر و ۳۸۰ جلد پوست قره قل .

اموال قاچاقی ایکه در سال ۱۳۴۹ از ولایت وردك بدست آمده عبارت است از ۸۸ میل تفنگ ، ۴ میل تفنگچه ، و ۵۸۹ دانه کارطوس .

اموال قاچاقی ایکه درسال ۴۹ از ولایت زابل بدست آمده عبارت است از ۴۸ توپ رخت ، یك میل تفنگچه ، ۷۰۰ دانه مرمی بدون خول ، ۲ قطی پتاقی و ۳۰۰ قطی باروت .

اموال قاچاقی ایکه در سال ۴۹ از ولایت پکتیا بدست آمده عبارت است از۲۱۹ پیپ تیل خاك ، ۵ میل تفنگ و ۱۱۰ قلم اموال مختلف .

اموال قاچاقی ایکه در سال ۴۹ از ولایت پروان بدست آمده عبارت است از ۲۷ بکس سگرت میباشد .

اموال قاچاقی ایکه درسال ۴۹ از ولایت بدخشان بدست آمده عبارت است از چهارسیرو دوازده پاو تریاك میباشد .

اموال قاچاقی ایکه درسا ل ٤٩ ازولایت بغلان بدست آمده عبار ت از ٦ میل تفنگچه میباشد .

مجموع اموال قاچاقی ایکه در طو ل سال ۱۳٤۹ از طر ف موظفین انسداد قاچا ق از ولایت ننگرهار بدست آمده عبار ت است از ٤٩ نوع اموال به مقدار واندازه های مختلف.

شعبهٔ محبوسین مدیریت جنایی مرکزی!

این شعبه و ظایف آتی را انجام مید هد:

الف ـ کنترول و سنجش لوائح خیراً تی محبوسین و محبو سا ت تمام ولایات .

ب ـ کنترول وسنجش عرایض فوق‌العاده محبوسین و محبوسا ت تمام ولایا ت .

ج ـ لایحهٔ مستحقین مشروط محبوسین.

د ـ سوق واعزام محبوسین و محبوسا ت جهت اکمال حبس استینا ف تمیز طلبی ها وتداوی ان .

اجراآت شعبه محبوسین :

۱ ـ لست خیراتی ۱۳٤۲ محبوسین ۲۸ ولایت کشور نسبت حلول مولود شریف ، اعیاد واسترداد استقلال کشور سنجش و بعد از غور لست توحید شده ان ترتیب و بمقام صدار ت عظمی تقدیم شده است که به موجب فرمان مبار ك پادشا هی حبس باقیمانده ٤١٨ نفر شا ن مورد عفو ذا ت شاهانه قرار گرفته است .

هکذا به نسبت حلو ل ایام مولودشریف در حدود (۲٤۲۰) قطعه عرایض محبوسین و محبوسا ت مرکز وولایا ت که از مقا م سر یاوریت حضور به این ادارهٔ تو صل ورزیده عرایض مذکور به مراجع مربوطان غرض ارائه کیفیت شا ن فرستاده شده تا ولایا ت مربوطه کیفت حبس شانرا در ذیل عریضهٔ هر محبوس توضیح و دوباره ارسال دارند . عرایض واصله بعد از غور وسنجش حبس سپری شده ان به مقام سر یاور یت حضور را جـع گر د یده ا ست کـه از جملهٔ (۷۲) نفر محبوس نظر به عرا یض شان مورد عفو فوق‌العادهٔ قرار گرفته اند و یا تخفیف در میعاد حبس ایشان منظورشده است .

۲ ـ همچنان به نسبت ورود ایا م عید فطر به تعداد ۱۳۱۵ نفرمحبوسین‌ومحبوسات مرکز وولایا ت کشور مستحق خیراتی‌شمرده شده ابتدا ی توقیفی وحبس سپری شده ایشا ن بعد از غور و سنجش تو حیدا به مقام صدار ت عظمی سپرده شده که ازجملهٔ (٦١۳) نفر ان مورد عفو قرار گرفته .

هکذا به مناسبت ایا م متبرکهٔ فـــوق (۱۷٦٥) قطعه عرایض محبوسین واصـــل وعرایض ان بعد از غور و سنجش لازمــه به مقام سر یاور یت حضور ملوکانه تقدیم گردید که از آن جمله (٥۷) نفر ان تخفیف ویا طور فوق العاده مورد عفو قرار گرفته .

۳ ـ ۱۳۸۲ نفر در ایا م جشن استقلا ل وطن مستحق خیرا تی شمرده شد که بعد از طی مراحل (۳۱۳) نفر ان به خیرا تی و از جملهٔ (۲۰۸٤) قطعه عرایض واصـــلـه محبوسین (٦۰) نفر آن مورد عفو قرار گرفته است .

هکذا ۱۱٦٥ نفر مستحق خیراتی‌بمنا سبت ایام متبرکهٔ عید سعید اضحی داخل لست خیراتی شده از جملهٔ (۳٥۲) نفر آن عفوه و از جملهٔ (۲۰٦٦) قطعه عرایض واصـــله محبوسین که عفوه باقیماندهٔ حبس شان را التجاه نموده (٦٦) نفر ان مورد عفوه قرار گرفته است .

٤ ـ محبوسینکه یك بر چهار م حصـــهٔ حبس خود را بداخل محبس سپر ی میثمایند طبق هدایت مادهٔ (٤۳٤) قانون اجـــرا آت جزایی مستحق رهایی مشروط میشود کـه جدول ان از طر ف محابس مربوط ان‌ترتیب وبا ین اداره توصل میورزد . جدو ل مرتبه ان سنجش و در حال استحقاق ان رسما به وزار ت عدلیه بعد از نظریا ت قو ماندانی عمو می ژاندار م و پولیس سپرده‌میشود .

٥ ـ محبو سینکه بداخل محبس مریض

میشوند وتدا وی آنها در مراکز صحت عامه ولایتی امکان نداشته باشند اعزا م مر کز شده واز طریق این اداره به تداوی اناقدام وهم بعد از صحت یابی نامبرده واپس بـه مراجعش اعزام میگردد .

٦ – محبوسینیکه حبس ایشا ن از هجده سال تجاوز کند قانوناً باید میعاد حبس خوذ را به مرکز اکما ل کنند که اجرا آت این امر از طریق این اداره صور ت گرفته در حصهٔ اکما ل حبس ان به محبس عمو می امر اعطاء واجراآت صور ت میگردد .

٧ – محبوسین یا متهمین را که بدا خل توقیف خانه ها ، نظار ت خانه هاویامحابس محبوس یا توقیف اند واز طر ف محا کم عدلی تمیز و استینا ف مر کزی از ولا یات جهت حل اعتراض ویا دعو ی خارنوا لـــی به محکمهٔ خواسته شو ند . اجراآت وبرقرار ساختن تماس آنها با محاکم مربوطهٔ ان از طریق این اداره صور ت گرفته حینیکـــه فیصلهٔ محاکم عدلی علیهٔ وی صور ت گرفت ودر حال صور ت ایجا ب واپس به مرجعش اعزام وفیصله محاکم بالایش تطبیق میشود.

٨ – یکعده محبوسین روی مشکلا ت در حصهٔ تبدیلی میعاد حبس خویش اعتذارپیش نموده اند که در زمینه طبق هدایت بمراجع مربوطه ان تماس بعمل ،و در مورد عرایض ایشان غور و اقدام میگردد .

٩ – یکعده محبوسین در موضوعات حقوقی خویش عرایض تقدیم داشته اند که ازطریق این اداره در زمینه اقدام بعمل آمده و هم در حصهٔ ابتدا ی توقیفی وغیره موضوعا ت عاید به محبوسین از طر ف این اداره اجراآت میگردد .

مدیریت پاسپور ت وویزه :

این مدیریت تحت اثر مدیریت عمو می امنیهٔ در مرکز وزار ت وظیفهٔ محوله را انجام مید هد که آن عبار ت از کنترو ل ومراقبت پاسپور ت های عادی وجلوگیری از تهیهٔ پاسپورتها ی (جعلی) وتعقیب وگر فتار ی جعلکاران و متخلفانیکه از قوانین موضوعه راجع به پاسپور ت خود داری میور زند . هکذا جلو گیری از انحرافا ت ، تطبیق مواد اصولنامه مسافر ت واقامت اتبا ع خار ج در کشور وپیشنهاد تعدیل آن وصدور اوامر وهدایا ت قانو نی به کلیهٔ شعب پاسپور ت ولایا ت وسرحدا ت کشور ، قایم نمودن تماس مستقیم به عموم وزار ت خانه ها و موسسا ت ونما یندگیها ی سیاسی در داخل وخار ج کشور از طریق وزارت جلیلهٔ خارجه وهمچنان صدور اوامر به منظور اعطای ویزه های اقامت وخروج و مسافر ت ابتا ع خارج بولایت کشور به مقصد اقا مت غرض مطالعات علمی که با افغانستان وارد میشوند،همچنین جلوگیری از آن عده اتباع خار جی که بدون ویزه کار وارد کشور شده باشند وکنترول سیاحین خارجی مطابق مواد اصولنا مه وظایف مهم وعمدهٔ مدیریت پاسپور ت وویـــزه را تشکیل میدهد .

اجراآت این مدیریت :

١ – تعدیل مواد (٣–٤–٥) اصولنا مـــه مسافر ت اقا مت اتبا ع خارج درافغانستان .

٢ – تنظیم وترتیب تعلیم نامه حـج و کربلا بداخل (٥٧) مواد و تفویض ان غرض طی مراتب اصولی به وزار ت جلیلهٔ عدلیه.

٣ – ترتیب وتنظیم تعلیم نامه استخدام اتباع داخله نزد اتبا ع خار جه وتفو یضی ان جهت طی مراتب بعد ی به وزار ت جلیلهٔ عدلـیه .

٤ – تبدیل ویزه های ورودی بویزهٔ کار بانعده اتباع خار جه که در افغانستان کارو فعالیت مینمایند .

٦ – ترتیب وتنظیم مسودهٔ پروژه اصولنامهٔ پاسپور ت اتباع داخله وتفویض ان غر ض طی مراتب بعدی به وزار ت جلیلهٔ عدلیه.

وزارت عدلیه

به منظور تطبیق ماده ۱۰۳ قانون اساسی واجرای وظایف مندرج ماده (۲۲) قانون تشکیلات موضوعات آتی وظایف وزارت عدلیه را تشکیل می دهد :

۱ ـ تحقیق و استنطاق جرایم و تعقیب دعاوی جزائی در محاکم ، تعمیل احکام محاکم و مراقبت تنفیذ آن .

۲ ـ دفاع از منافع دولت در قضایای معاملاتی یا مدنی .

۳ ـ تسوید و تدقیق قوانین ومقررات .

۴ ـ تهیه پرسونل و لوازم کافی برای دستگاه های عدلی .

۵ ـ تنظیم علایق حقوقی بین مردم .

۶ ـ سائر وظائفی که در قوانین و مقررات ذکر شده .

بادر نظر گرفتن ملاحظات فوق بخوبی فهمیده شده میتوانند که وزارت عدلیه جهت تامین اداره عدالت به شمول اداره عدالت جنائی باستفاده از تجارب عدلی دیگر کشور ها اجرای وظیفه مینماید. گفته می توانیم که وزارت عدلیه بعد از انفکاك قوه قضائیه از قوه اجرائیه، دستگاه جوان مدعی العمومیت افغانستان را به معنی وسیع آن تشکیل میدهد. گذشته ازان اداره عالی اوقاف مطابق خط مشی حکومت شاغلی اعتمادی صدراعظم اخیرا در چوکات این وزارت تاسیس وبفعالیت آغاز کرده است .

اجراآت این وزارت حسب ذیل خلاصه میشود :

اداره عالی خارنوالی (اداره های مدعی العموم) :

اداره عالی خارنوالی از جمله بزرگترین دستگاه های عدلیست که باساس حکم ماده (۱۰۳) قانون اساسی افغانستان تشکیل گردیده و بحیث جزء قوه اجرائیه وظیفه دارد تا بمنظور تامین عدالت اجتماعی به تحقیق جرایم به همکاری دیگر مامورین ضبط قضائی به پردازد . و علیه متهمین جرایم در محاکم جزایی اقامه دعوی نماید که روی این مفهوم خارنوال ممثل اجتماع در تعقیب دعاوی جنائی علیه متهم پنداشته میشود .

اداره عالی خارنوالی همچنان که از یکطرف مربوط قوه اجرائیه بوده ازجانب دیگر همکار نزدیك قوه قضائیه پنداشته میشود وازنگاه وظیفه ، قوه قضائیه و اجرائیه را با هم مرتبط می گرداند .

طوریکه اشاره گردید حسب احکام ماده (۱۰۳) قانون اساسی ، قانون تنظیم امور خارنوالی ، قانون اجراآت جزائی وسائر قوانین و وظایف این اداره عالی راموضوعات ذیل تشکیل میدهد .

الف ـ کشف و تحقیق جرایم .

ب ـ تعقیب اتهام در محاکم .

ج تطبیق فیصله های قطعی جزائی .

د ـ نظارت متناوب محابس ودارالتادیب

تشکیل اداره عالی خارنوالی :

باساس حکم ماده ۲ قانون تنظیم خارنوالی اداره عالی خارنوالی دروزارت عدلیه تحت اثر لوی خارنوال افغانستان ووزیر عدلیه تنظیم میشود این اداره متشکل است از :

لوی خارنوال ، مرستیال لوی خارنوال، نائبان لوی خارنوال و مساعدین آن ویك عده از اعضای مسلکی و مامورین اداری که در هر یك از محاکم تمیز ، مرافعه، ابتدائیه و محاکم اختصاصی اعضای مسلکی و اداری آن موظف میباشد ولی در سال ۱۳۴۸ با درنظر گرفتن احکام قانون تشکیلات اساسی در ادارهٔ مرکزی خارنوالی سه نیابت ذیل بوجود آمد :

۱ ـ نیابت تحریرات و امور عرائض .

۲ ـ نیابت تعقیب قضائی .

۳ ـ نیابت کشف و تحقیق .
تشکیل فوق هما نطوریکه از یکطر ف مو جب تسریع ا جراآت می گردد ازجانب دیگر بمنظور تو حید و انسجام ا مـــو ر مستقیما به شخص لوی خارنوال ار تباط میگیرد که و ظایف آنهارا ذیلا بصو ر ت خلا صه میتوان تذکر داد .

۱ ـ نـسیا بت تحر یــر ا ت و ا مو ر عرائض از امور اداری و عرا یض ا دا ر ه عالی خارنوالی وارسی نموده به تـد قیـق دوسیه ها و مطالعه ا جراآت خارنوالی های ولایات می پر دازد . ا صدار ا حکام‌وتهیه جواب ا ستهداآت تو ضیح مواد قا نو نی مر بو طه به سا حــه و ظیفـه وتد و یـر سیمینار ها ، وارسی از محبو سین کـــه تحت ر هائی مشروط قرار دارند مر بو ط باین نیابت ا ست .

۲ ـ نیابت تعقیب قضائی از جر یـــا ن دعاوی در محاکم مر کزی وارسی نموده به تنظیم تعقیب د عاوی در حو زهٔ صلاِ حیت خود می پردازد .

۳ ـ نیابت کشف و تحقیق و ظیفه دارد تا در ا مور کشف جرایم و تفتیش ا مور مسلکی و اداری خارنوالی ها و امور محابس و دار التا د یب ر سیدگی نما ید .

اداره مر کزی خارنوالی :

الف ـ د فتر لوی خارنوال :
و زیر عدلیه که بحیث لو ی خا رنوال قبول گردیده قیادت وادارهٔ عمو می عــا لی خارنوالی را بعهده داشته واز د عاوی که‌در پیشگاه ستره محکمه ا قا مه میشود شخصا و یا یکتن از نا ئبان وی نما یندگی میدارد.
ب ـ اداره خارنوالی محکمه ا بتدا ئـیه ما مورین و ا منیت عا مه مر کز :
این اداره و ظیفه دارد تـا از قضایـــای مربوطه به ما مورین مر کزی و جرایم کــه علیه ا منیت و منفعت عامــه در حــو ز ه فعالیت د قاتر مر کزی وزارت خانه ها واقع میشود وارسی نما ید .

ج ـ اداره خارنوالی د یوان ما مو ر ین وامنیت عا مه محکمه عالی استیناف :
د فتر مذ کور و ظیفه تعقیب د عاوی را که استیناف به محکمه مرا فعه ما مو ر ین وامنیت عا مه ارجاع میشود به عهده داشته که قضایای مذ کور ا کثرا مر بوط به جرایم علیه ا منیت و منفعت عا مه است که د ر حوزه مرکزی و زارت خانه ها حادث میگردد وهمچنان قضایای مر بو ط به ما مورین از سایر و لایات مر بوط به محکمه استیناف باین‌اداره راجع میشود .
و ـ اداره خارنوالی محکمه تمیز :
اداره خارنوالی تمیز د عا وی را تعقیب میدارد که اتکاء به ا مور ا منیت عامه و یا جرایم عمومی داشته باشد این اداره کافه دعاوی جزائی را که به محا کم تمیز(دیوان حقوق عامه و دیوان جزاء مقام عالی تمیز) اعم در اثر تمیز خوا هی خارنوالی‌یا متهم راجع میباشد از مرکز وو لایات به محا کم مو صوف تقدیم میگر ددوتطبیق فیصله ها ی قطعی جزائی نیز از و ظیفه ا ین ا دا ر ه است اداره های سه گانه فوق مر بوط نیابت تعقیب قضائی می باشد .
ز ـ مـــد یــر یــت کشف جر ا یم :
این اداره در تشکیل سال ۱۳۴۴ـاداره عالی خارنوالی قبول و منظور گر دیده‌است که مر کب از شعبات تعقیب سری‌واقعا ت بر رسی جرائد و نشرات به منظور کشف جرایم مطبو عاتی میباشد .
ح ـ مد یر یت تفتیش :
چون نظام موا خذه خارنوالی از سا یر ما مورین ملکی فرق دارد ، لذا مد یر یت تفتیش خارنوا لی و ظیفه دارد تا ازاجراآت د فاتر خارنوا لی ها باز دیــد و تـفتیش بعمل آورد .

ادارهٔ خارنوالی و لا یات :

در هر ولایت یك خـارنوالی و جـو د دارد ، این اداره مرکب از یکنفر خارنوا ل و چند نفر مساعدین خارنوال ا ست و این اداره در حوزه خود صلا حیت تعقیب‌عدلی کافهٔ جرایم و قبا حات را دارد .

ادارهٔ څارنوالی محاکم ا بتدائیه :

در مر کز عموم و لا یات و همچنا ن در و لسوالی ها محاکم ابتدائیه وجود دا شته و و فق پرنسیپ دربرابر هر محکمه ابتدا ئیه بایست یك د فتر مد عی ا لعموم و ج ود داشته باشد ا ما نظر بملا حظات مالیاداره عالی څارنوا لی نتوا نسته است د ر همه ولسوالی ها ادارهٔ څارنوا لی ر ا فعـــا ل گرداند و روی همین نقیضه ا مورڅارنوا لی ها در ا کثر و لسوالی ها با ستفا ده ا ز صلا حیت مند ر ج ماده (٦) قانون تنظیم ا مور څا رنوالی توسط و لسوالیها انجام داده میشود .

پارهٔ ا جراآت :

۱ ــ نیابت تحریر و عرا ئض :

	عرا ئض	دو سیه	مکاتیبومتحدالمال
آمر یت قسم اول			
از اول حمل الیاخیر عقرب ٤٩	٦٢٤	٥١١	٤٣٠٠
آمر یت قسم دوم	۱۸۳	۳۷۸	۱۲۸٤
آمریت قسم سوم	۸۹	٤۳۸	٥۸۹

۲ ــ نیابت تعقیب قضائی :

	دو سیه	مکتو ب
څارنوالی ا بتدا ئیه		
څارنوالی مرا فعه		
څارنوالی تمیز	۲۸۹٥	۱٤٥٥۸

۳ ــ نیابت کشف جرائم :

بعلاوه څارنوالی های و لا یات ، نماینده اداره څارنوالی مستقیما نیز به معیت یـك هیئات از محابس ولایات دیدن نمودهوراپور مشا هدات خودرا به مقام صدارت عظمی ، وزارت عــدلیه وو زارت داخـلـه ارسال و عرائض محبو سین را تحت ا جراآت قرار داده اند که روی ا ین ا مر یکتعداد محبوسین ولا یات تحت شرایط ر هائی مشر و ط از حبس ر ها گردیده ا ست . محبو سینیکه از طریق نیابت تحریرات و عرائض ادا ره عالی څارنوالی بعد از طی مراحل قا نونی ر ها گردیده اند حسب ذ یل ا ست :

و لا یت کا بل	۱۳نفر
و لایت کا پیسا	۷ نفر
ولایت با میان	۸نفر
و لایت وردك	۱۰نفر
و لایت بلخ	۳۳ نفر
و لایت بغلان	٦ نفر
و لایت تخار	۲ نفر
ولایت فار یاب	۷٦نفر
و لایت سمنگان	۱٦ نفر
ولایت پروان	۱۸نفر
ولایت غزنی	۱٦ نفر
و لایت غورات	۱ نفر

با ید متذکر شد که اداره عالی څارنوالی نظربه پلانهای ا نکشافی خود در نظردارد تا اداره طب عدلی ، اداره ا هل خبر ه و پو لیس جنائی مطابق به ایجابات قانو نی و عملی در چو کات آن اداره ا ساس گذاشته شود. چنانچه بمنظور ا نجام ا ین مـا مو ل پاره تدا بیر قانونی بمقامباصلاحیت پیشنهاد گردیده علاوتا وزارت عــدلیه کـو شیده است تا ا قلا در هریك از و لسوالی ها دربرابر محاکم ا بتدائیه بمنظـور تـعقیب دعاوی جنائی اداره بنام (څارنوالی) بوجود آید و این یگانه آرزوی ا ست که میتوا ن مشکلات اداری ا ین اداره از آن نا حـیه حل گردد که حصول این مرام وا بسته به قدرت مالی دو لت است البته ا نکارنمیتوان کرد که در پهلوی مرا کزی که ازاننامبرده شد، شعبات ا حصائیهجنائی، موزیمجنائی، ومراکز تحقیق ضرور ی خوا هد بود . ا ز نگاه پر سو نل مسلکی تا اندازه ا مکا ن اداره عالی څارنوالی کوشیده است مامورین خویشرا برای تحصیل و مشا هدات بممالك دوست اعزام بدارد چنا نچه فعلا یکعد ه

مامورین وزارت عد لیه‌مشغول‌تحصیلات‌عالی در دستگاه های عدلی ممالك خارج میباشند.

ریاست تقنین :

این اداره از بدو تا سیس (۱۳۴۲) تاکنون در انجام امور مربوط به تد و ین قانون ا ساسی جدید ا فغا نستان سهم بارز گرفته و بمو جب قانون اداره فتوی و تقنین سال ۱۳۴۳ مکلفیت های آ تی‌بان سپرده شده ا ست :

۱ ـ تسوید طرح قوا نین و مقررا تیکه تقدیم آن به شوری از طرف حکو مت لازم دیده شود .

۲ تسوید مقرراتیکه مجلس وزراءبرطبق حکم ماده (۹۴) قانـون ا ساسی وضع میکند .

۳ ـ تد قیق طرح قوانین و مقررا تیکه از طرف وزارت و موسسات عا مه بغر ض تقدیم به شوری از طرف حکومت ویا تقدیم به مجلس وزراء تسوید میگر دد .

٤ ـ مطا لعه منظم و د قیق قوانین و مقررات بغرض تهیه پیشنهاد های لا ز م راجع به تعدیلات لا ز مه و ر نع تناقضات در آنها .

۵ ـ تنظیم آن عده قواعد حقوق‌بین‌الدول که مورد علا قه ا فغا نستان ا ست‌وتر تیب و تنظیم ا سناد و مدارك حقو قی‌بین‌الدول.

٦ ـ تنظیم نشر قوانین و مقر رات‌ذریعه جریده ر سمی .

۷ ـ تنظیم و نشر هر گونه کتب‌ووسائلی که درشرح قوانیـن و تطبیـق صحیح آ ن مو ثر باشد .

۸ ـ ا عطای مشوره در مسایل حقو قی به حکو مت ، وزا رتخانـه‌هـا ، دوا یـر موسسات عا مه واظهار نظر در مورد تعهدات دولت که راجع به استفاده از منابع‌ومرافق عا مه و ثروت های طبیعی صورت گیرد .

هکذا ریا ست تقنین هنگا م تسوید و تد قیق قوانین و مقررات با ر عایت‌اساسات قانون گذاری مخصو صا در ملا حظه مو ا د ذیل مند ر ج ماده (۷) قانون اداره فتوی و تقنین را مرا عات مینما ید .

۱ ـ ا ینکه قوانین منا قض ا حکا م و ارزش های قا نون ا ساسی و مقرر ا ت مناقض ا حکام و ار زش های قوانین‌نباشد.

۲ ـ ا ینکه در ارزش ها واحکام قوانین و مقررات هم آ هنگی مو جود بوده واهداف ملی را تا مین نما ید .

ریاست تقنین مسوده قوانین و مقررات متعددی را که بانص و رو حیه قا نـــو ن اساسی و مقتضیـات او ضاع سیـاسی ، اقتصادی اجتماعی و اداری مملکت مطا بقت دارد تهیه نموده و جهت طی مراحل قانونی به مراجع مربوطه تقدیم داشته قـوانین و مقررات بر خی از پروژه هارا تحت تدقیق و تسوید قرار داده . ا جراآت ا ین اداره حسب ذ یل ا ست :

ا لف ـ قوانینی کـه جهت طی مراتب به حکو مت تقدیم شده .

ب ـ تد قیق میثا قهای بین ا لمللی .

ج ـ قوانین تحت تد قیق و مطا لعه .

اول ـ در ساحه قا نون گذاری :

مسوده های قوانینی که جهت طی مراتب ا صو لی بمقام با صلا حیت تقدیم شده .

الف ـ قوانین :

۱ ـ مسوده قانون ا جتماعات .
۲ ـ قانون تحصیل د ین .
۳ـ قانون ا نسداد قا چاق .
٤ ـ قا نون مد عی ا لعموم (خارنوالی).
۵ ـ قانون شهر سازی .
٦ ـ قانون کار .
۷ ـ قانون جزاء .

۸ ـ قا نون مالیه اراضی .
۹ ـ قا نون ا نحصار .
۱۰ـ قانون ثبت عراده جات .
۱۱ ـ قانون ما لیه مواشی .

۱۲ ـ قانون ا نجمن هـای تـعـا و نی (کو پرا تیف ها) .
۱۳ ـ قا نون ما مورین دو لت .
۱٤ ـ قانون ا جیران دو لت .
۱٥ ـ قانون علف چر ها .
۱٦ـ قانون با نکهای صنعتی .

ب ـ تعدیلات و ضمایم قا نون و مسوده های مقررات :
۱۸ ـ مسوده تعدیل ماده (٦) قانون‌تنظیم امور مدافعین .
۱۹ ـ مسوده ضمیمه نمبر (۱) قانـــون اجراآت جزا یی (درباره تعقیب عد لی‌مامورین متهم)

۲۰ ـ مسوده ضمیمهٔ ماده (٦٥) قا نون استخدام ترفیع و تقاعد ما مورین ملکی .
۲۱ ـ مسوده ضمیمه قانون استخـــدا م ترفیع وتقاعد مامورین ملکی درباره معاش را یام انتظار وبیکاری .

۲۲ ـ مسوده ضمیمه قانون جزا یی‌جرایم مامورین ، وجرایم علیه امنیت عامه .(پروژه مشترك ستره محکمه و وزار ت عدلیه) .
۲۳ ـ مسوده تعدیل مواد (۲۹۰ ـ۳۲۰) قـانون اصولی محاکما ت تجارتی (پـروژه مشترك ستره محکمه و وزار ت عدلیه) .

۲٤ ـ مسوده ضمیمه نمبر (۱) قانو ن اداره قضایا ی حکو مت .
۲٥ ـ مسوده تعدیل ماده (۱۰۷)قانون اجراآت جزایی .
۲٦ ـ مسوده ضمیمه شماره (۱) قانون مالیات بر عایدات .

۲۷ ـ مسوده ضمیمه قانون استخـــدام ترفیع وتقاعد مامورین برای تنظیم وضـــع حقوقی اشخاصیکه در حالت انتظار قرار می گیرند (به تعقیب پیشنهاد قبلی)

۲۸ ـ مسوده ضمیمه ماده (۳٤) قانون استخدام ترفیع وتقاعد مامورین ملکی .
۲۹ ـ مسوده ضمیمه ماده (۲۳) قا نو ن استخدام ترفیع وتقاعد مامورین ملکی .

۳۰ ـ مسوده تعدیل مواد (۹۲ و ۹٥) قانون جزا ی مامورین وجرایم علیه منفعت عامه در تعقیب عدلی جرم ارتشاء .
۳۱ ـ مسوده تعدیل ماده (۳) قانو ن مالیا ت برعایدا ت .
۳۲ ـ مسوده تعدیل بعضی احکا مقانون انتخابا ت شوری سا ل ۱۳٤٤ .
۳۳ ـ مسوده ضمیمه قانون ترفیع وتقاعد عسکر ی و تعدیل بعضی احکا م ان‌وهمچنان مسوده ضمیمه قانون خورد ضابطا ن مکتبی قوای بر ی وهوایی اردوی شاهی افغانستان.
۳٤ ـ مسوده تعدیل احکا م ماده (٥)فقره (ز) ماده نهم قانون مسافرت واقامت اتبا ع خارجه در افغانستان .
۳٥ ـ مقررا ت توزیع وفروش ٤۹ بلاك اپارتما ن های نادر شاه مینه .
۳٦ ـ مسوده اساسنامه جمعیت العلمای افغانستان .
۳۷ ـ مسوده اساسنامه انجمن رهنما ی خانواده .

۳۸ ـ تعد یل مقررا ت توزیع و فروش ۲۳ بلاك اپارتما ن های نادرشاه مینه .
۳۹ ـ تعدیل مقررا ت تثبیت مستحقین زمین تعمیرا تی پروژه کوتل خیر خانه .
٤۰ ـ مسوده اساسنا مه اداره عالی‌اوقاف
٤۱ ـ مسودهٔ مقررا ت حفاظت موسسا ت عامه و خصوصی .
٤۲ ـ مسوده مقررا ت اداره انکشا ف‌محل
٤۳ ـ مسوده مقررا ت موسسات مشورتی وپلان سازی تعمیرا تی

٤٤ ـ مسوده مقررات سیستم متـر یك
٤٥ ـ مسوده تصنیف واستخدام‌اجیران
٤٦ ـ مسوده اساسنا مه موسسه تعارفی منسو بین ملکی دولت
٤۷ ـ مسوده مقررا ت مکلفیت اتبا ع خار جی به بیمه عراده جا ت موتر دار .
٤۸ ـ مسوده اساسنا مه دافغان اعلاناتو دنیون موسسه .
٤۹ ـ مسوده اساسنا مه انجمن عا لی تنظیم امور اماکن مقد سه .
٥۰ ـ مسوده اساسنا مه ریاست‌مطابـع دولتی .

دوم ـ تدقیق قانو نی میثاقهای بین‌المللی :
میثاق های بین المللی که بعد مطالعه وابراز نظر حقو قی به مقام با صلا حیت تقدیم شده :
٥١ ـ میثاق تساوی اجر ت زن و مرد در مقابل کار هم ارزش .
٥٢ ـ میثاق‌شماره (١١١) درباره‌تبعیض در استخدام و شغل
٥٣ ـ میثاق شماره (٨٧) در باره آزادی جمعیت ها واتحادیه‌وحمایت از حقوق‌تشکیل آنهـــا .
٥٤ ـ میثاق بین المللی یو نسکو درباره آزادی تعلیم وتربیه .
٥٥ ـ میثاق رفع هر گو نه تبعیض‌نژادی.
٥٦ ـ میثاق عد م تطبیق مرور زما ن در جرایم جنگ و جرایم علیه بشریت .
٥٧ ـ میثاق بین ا لمللی حقو ق مـد نی وسیاسی .
٥٨ ـ پروتو کو ل اختیار ی راجع بـه پیمان بین المللی حقو ق مدنی وسیاسی .
٥٩ ـ پیما ن بین المللی حقو ق اقتصادی اجتما عی وفرهنگی .

سوم ـ مسوده های قوانین تحت تدقیق :
١ ـ مسوده قا نون مد نی :
متن ابتدایی این مسوده به همـــــکاری متخصصین جمهوریت عر بی متحد درسال ١٣٤٤ ترتیب وبعد ترجمه تدقیق آن آغاز گردیده در ین تدقیق سعی میشود با در نظر گرفتن ارزشهای قانون اساسی و موا فقت ان باساسا ت شر عیت اسلام به پیروی ازاصل‌تکامل‌وارتقای حقوق‌ازتجارب حقو قی دیگر کشور ها استفادهٔ ممکن صور ت‌گیرد واین ساحه بصور ت عادلانه و متر قی‌تنظیم گـردد .
٢ ـ مسوده قانون استملاك
٣ ـ مسوده قانون دهقانی
٤ ـ مسوده قانون پولیس
٥ ـ مسوده قانون ترافیك
٦ ـ مسوده قانون اجاره اراضی
٧ ـ مسوده قانون اجازه اماکن
٨ ـ مسوده قانون پطرو ل
٩ ـ مسوده قانون قرانطین
١٠ ـ مسوده قانون جرگه های زرا عتی
١١ ـ مسودهٔ قانون تثبیت اسناد واملاك
١٢ ـ مسودهٔ قانون رادیو و تلویز یون .
١٣ ـ مسوده احکام جزا یی دربارهٔ‌تصرف غیر قانو نی طیارا ت .
١٤ ـ مسوده ا حکام جـــزا یـی در بارهٔ سرقت بر ق .

ادارهٔ عالی اوقاف :
اداره عالی اوقا ف درسا ل جـار ی در چوکا ت وزار ت عدلیه تاسیس گردیده‌واین اداره وظایف آتی را بعهده دارد :
١ ـ اداره و تنظیم اموا ل وقف به‌شمول اعمار وترمیم و نگهبانی اماکـن مقـد سه و عمارا ت وقفی مطابق احکام قانون .
٢ ـ اداره و تنظیم امور مسا جد .
٣ ـ تنظیم امور حج و فراهم نمود ن تسهیلات لازم برا ی مسا فر ت واقا مت حجاج واداى مناسك حج .
٤ ـ تنظیم آدا ب وشعائر سنن وسایر شئونات اسلامی به همکاری جمعیت العلماء
٥ ـ اداره وتنظیم جمع آوری زکوةصدقات واعانه .

تاکنون دو اداره عالی او ق ف یکی در ولایت بلخ و دو می در ولایت هرا ت‌افتتاح گردیده که در نظر استدر دگرولایات‌کشور نیز اداره اوقا ف تاسیس گردد .
بمنظور فراهم آوری تسهیلات لازمه‌ورهنمایی حجاج محترم افغانی واطلاع آنها از مناسك وامور مربوط حج رسالهٔ بنام رهنمای حـج تالیف شاغلی محمد ابــراهیم خلـــیل از طر ف اداره عالی اوقا ف نشر و به دسترس حجاج محتر م گذاشته شد .
هکذا اداره عالی اوقا ف در نظر دارد مجلهٔ بنام (اوقاف) حاوی مضا مین علمی ، تاریخی ، دینی واجتماعی در هر ماه نشر کـنـد .

ریاست قضایا ی حکو مت :
ریاست قضایا ی حکو مت با به میان‌آمدن اصلاحات قضایی وتفکیك قوای ثلاثه دولت به حیث یك شعبه مرکزی که از حقو ق‌عامه در پیشگاه محاکم دفا ع نماید در چوکا ت وزار ت عدلیه تاسیس گردید این اداره در منازعا ت واختلافات مو لده حقو قی‌موسسات عامه با افراد و موسسا ت خصو صـی از حقوق عامه در محاکم دفا ع میکند ولی این

وظیفه متضمن وظیفه‌دیگر ی نیز میباشد که ان عبار ت از استنکاف دفاع در مسایلیست که طر ف مقابل حکو مت حق به جانب‌باشد وباثر مخالفت ویا سهل انگار ی مامور ین شی متنا زع فیه ملکیت حکو مت گفته‌شده باشد جزو (ز) ماده ۳ تعلیمات نامه قضایای حکومت) لهذا ریاست قضایا ی‌حکو مت دو نوع وظیفه را انجام مید هد .

یکی مسلکی (دفاع از حقوق‌عامه‌درمحاکم) و د یگری هم مسایل اداری که قبل ازرویت به محکمه در مورد دفاع ویا عد م دفاع‌ابراز نظر میگردد .

علاوه بر وظایف فو ق ریاست قضـایا جواز نامه ها ی وکلای مدافع را مطـا بق احکام قانون تنظیم امور مدافعین باشخاصیکه داوطلب و کالت مدافع باشند توزیع‌وسایر امور وکلای مدا فع را از قبیل اخذ راپـور وغیره مرا قبت می نما ید چنانچه در طول یك سا ل (۲۱۲) ور ق راپور اجراآت از محلات‌اخذ وبه مستو فیت‌های مربوطه جهت ا خـــذ مـــا لسیات ا طـــلا ع د ا د ه شده وبرای (۳) نفر و کیل مدافع جوزانامه وکا لت داده شده است همچنان (۲۹) نفر دعو ی نویس به محلات معر فی گـــردیده اســـت .

علاوتاً اداره قضایا ی حکو مت بمنظـور تطبیق ماده ۳۷ قانو ن سرو ی واحصائیه اراضی در مرکز ومحلات برای تصفیه‌اراضی تحت پروژه نماینده های خویش را تعیین‌و اعزام نموده ا ست نظر به راپور ارسا لی نماینده های مذکور ۱۸۵۰۰۰ جر یب زمین تصفیه وبغرض قید یت دفتر املاك به‌شعبات مربوطه ابلاغ گردیده است واز تاریخ اول سنبله ۱۳۴۸ الی او ل سنبله ۱۳۴۹دوسیه هاییکه در ریاست قضایا تو صل و تحـت اجرا گرفته شده قرار ذیل است :

۱ ــ دوسیه هاییکه فعلا در محا کـــم ابتدائیه به شمول و لایات تحت د و ر ا ن ا ست ۲۴۷ جلد .

۲ ــ دوسیه هائیکه در ریاست عا لـــی استیناف تحت دوران است ۱۸ جلد .

۳ ــ دوسیه هائیکه در محکمه‌تمیز تحت دوران ا ست ۱۳ جلد .

٤ ــ دوسیه هائیکه در محاکم مماثل تحت دوران ا ست ۱ جلد .

۵ ــ دوسیه هائیکه فیصله محاکم را در برگرفته ۷۱ جلد .

٦ ــ دوسیه هائیکه تصاویب اداری را در بر گرفته ۵۲ جلد .

۷ ــ دوسیه هائیکه در ریاست قضایاتحت دوران ا ست ۵ جلد .

این اداره برای جلو گیر ی از تکلیف و مشکلات ناشی از انعقاد قراردادهابین‌دوا یر واشخاص انفرادی و موسسا ت از نظـــر خلا های قانو نی که در قرار داد ها بعضا بملاحظه رسیده واشخاص وموسسات از ان در محاکم استفاده نموده اند آنرا ویـــزه می نماید .

از اول سنبله ٤۸ الی سنبله ٤۹ بـــه تعداد (۷۰۰) قطعه قرار د ا د از طرف این اداره ویزه گردیده است :

مدیریت عمو می ثبت اسناد واملاك :

به غرض انکشا ف امور و ثایق وثبت اسناد ادارهٔ بنام مدیریت عمو می وثایق وثبت ا سناد در یازده ولایت کشورتاسیس تاسیس واز آغاز سا ل ٤٤ شرو ع بـــه فعالیت نموده و هم چنان آمر یت های‌وثایق وثبت اسناد در پانزده ولایت کشور تاسیس گردیده وتاسیس یکتعدادآمریت‌های‌وثایق و ثبت‌اسناد دردگرولایات ومحلات‌درپرو گرا م انکشا فی وزار ت عدلیه در نظر بوده و در صور ت عدم موانع مشکلات مالی وبودجوی فعال خوا هند گردید . این اداره و ظیفـــه دارد تا اسناد مربوطه‌بعقود ومعاملات مرد م را از قبیل بیع و شراء ، تملیك‌هبه، اجاره حجت دیو ن ، تقسیم ، ترکه ، وکا لت ، ضما نت ، از دوا ج‌طلاق‌وغیره اسناد را که محتوی کدام منازعه نبا شد ورضای‌متعاقدین در آنها موجود باشد ثبت نمایند البته‌زمانیکه کدام منازعه بین اشخاص از ناحیه اســـناد

به مرحله دوم نشأت کند حل و فصل آن از صلاحیت محاکم می باشد . وظایف امـــور توثیق و ثبت اسناد حسب پرو تو کو ل‌که بین حکو مت وستره محکمه به امضاء رسیده تاحین فعال شد ن ادارا ت وثایق و ثبت اسناد از طر ف محاکم مربوطه اجراءمیگردد.

اداره عمو می مرکزی وظیفه دارد کـــه اجراآت این ادارا ت راکنترول ومراقـــبت نماید علاوتا این اداره مشکلات عایده عملی ادارا ت ولایتی را حل ومطابق به قوا نین موضوعه غرض رفع مشکلات آنها هدایا ت لازمه را صادر نموده است :

۱ – این هدایا ت شامل‌مکاتیب‌استهدائیه در حصه محصولات قباله جا ت ، بیـــو ع جایز ی وقطعی ، تملیك حجت خط و هـــم استهدا ت در حصه مشکلات عایده عملی ا مور از دواج ، طلاق ، و کالت خط ها ، ابرا خط ها وغیره اسناد میباشد .

۲ – همچنان راپور های سا ل تمام و شش ماهه از عمو م محاکم کشور ادارا ت وثایق اخذ گردیده وراپور های مـــذکور محصولات مندر جه ان در کرا ف های‌مرتبه این مدیریت معامله شده .

۳ – ترتیب وترجمه مسوده او لی قانون مکمل ثبت سناد واملاك که عبارت ازپروژه قانون ثبت اسناد واملاك غیر منقو ل‌پروژه قانون محصو لات وپروژه قانو ن وثایـق میباشد ترجمه وبه غرض‌وارسی‌لازمه‌وبرای‌طی مرحله اجراآت ثانو ی بریا ســـت تقنین تفویض شده .

٤ – امور تفتیش وثایق ولایت کابل که نسبت نواقص واجراآت‌خلاف‌قانون محر رین ومدیران ثبت اسناد ولـــایق و از دوا ج ولایت مذکور دوسیه های متعدد مر تب‌وبعد از طی مراحل اصو لی تفتیش و تدقـــیق به خارنوا لی مربوطه گسیل شده است .

تا به محاکم ذیصلاح حوزو ی تفو یض نما یـند .

وزارت معارف

در اثر مساعی حکومت متبوعه و به منظور تعمیم متوازن معارف موافق باروحیهٔ قانون اساسی ، مقتضیات عصر و زمان ومطالبات مردم یکتعداد زیاد تاسیسات جدید به مدارج مختلفه تعلیمی در گوشه‌های دور و نزدیک کشور در سال ۱۳۴۹ افتتاح گردیده که تفصیل آن به شرح ذیل‌میباشد.

نوع مکتب	
لیسه	۵۹
متوسطه	۱۲۵
ابتدائیه	۲۲
دهاتی جدید	۱۰۰
تعدیل دهاتی یکمعلمه بدو معلمه و سه معلمه	۱۴۸
تعدیل دهاتی به اساسی	۱۰۳

باید متذکر شد که در گذشته چانس تحصیل دورهٔ متوسطهٔ وثانوی در گوشه‌های مختلف کشور برای شاگردان فارغ دورهٔ ابتدایی و متوسطه بحد کافی میسر نبوده و وزارت معارف از روی مجبوریت یکعده شاگردان را در دورهٔ متوسطه وثانوی وحتی ابتدایی بصورت لیلیه تحت تعلیم‌میگرفت که این کار بعلاوه مشکلات مالی مشکلات تربیتی رابار می‌آورد.

مگر این حقیقت مهم قابل تذکار است‌که تربیت شاگردان در مکاتب لیلیه مصارف گزافی را متضمن بوده و به بودجه معارف بار سنگین را وارد میکند . ادامه مزید لیلیه ها توام با معضله های مالی یك سلسله مشکلات تربیتی را نیز بمیان می آورد از جمله دور شدن شاگردان خورد سال از محیط فامیل و سرپرستی والدین شان متناقض به‌اساسات تعلیم وتربیه میباشد . مینمود همچنان تعلیمات مسلکی و تربیه‌معلم

برعلاوه اکثر شاگردان بعد از پایان تحصیل باشرایط محیط اولیای شان توافق کرده نمیتوانستند که این وضع مشکلات زیادی را در تهیه پرسونل تعلیم یافته‌برای رفع نیازمندی های انکشاف محلات ایجاد جدیدالشمولان این مکاتب که قبلا ازفارغان صنوف ششم ونهم اخذ میگردید بسویه تجویز بعمل آمد که بغرض ارتقاء سویه های بالاتر پذیرفته نشوند نظربه‌ملحوظات فوق وزارت معارف تصمیم گرفت که‌لیلیهٔ ابتدایی بالعموم وبعضی لیلیه های دورهٔ متوسطهٔ وثانوی مخصوصا در مکاتب تخنیکی وصنایع وتربیه معلم تحت لغو تدریجی‌قرار داده شود وبا صرفه جویی پولیکه ازین درك بدست می آید به تاسیس‌مکاتب نهاری بسویهٔ های مختلفه در ولایات اقــدام نماید .

برای تاسیسات جدید و کمبود معلمان مکاتب موجوده تعداد معلمان آتی به تفریق سویه ها مقرر شده اند :

١ ـ معلمان لیسانسه ۲۳۱ ـ نفر
۲ ـ معلمان دارالمعلمین عالی ۵۵ ـ نفر
۳ ـ معلمان بکلوریا ۸۶۷ ـ نفر
٤ ـ فارغ التحصیلان شعبات مستعجله تربیه معلم (٥٦٤) نفر .

بر علاوه برای تقویه تدریس سیانس وریاضیات در مکاتب ولایات بالخصوص لیسه ها پروگرام های طرح گردید که به موجب ان یك تعداد اعضای نظارت‌تدریسات و معلمین مکاتب گرم سیر (که در سه ماه تابستان رخصت میباشند) و محصلین صنوف چهارم رشته های سیانس وریاضیات به مکاتب سرد سیر ولایات اعزام گردیدند تا با معلمین مربوطه در تدریس سیانس وریاضیات کمك نمایند البته این طرزالعمل در مکاتب گرم سیر در سه ماه زمستان (که مکاتب سرد سیر رخصت میباشد) نیز تطبیق میگردد .

بمنظور کمك مادی برای معلمین ورفاهیت بهتر شان وزارت معارف تجویز نمود تا به غلگی تمام معلمین صد فیصد ازدیاد بعمل آید که این تصمیم وزارت معارف

از طرف مقا مات صالحه منظور گردید .

علاوتا برای آمران معارف و لا یـا ت ، مدیران مکاتب ثانوی ، مسلکی وتربیه معلم معاش چهارده ماهه در سا ل و برا یمعاونین وسر معلمان مکاتب متذکره معاش سیزده ماهه منظور شده است .

همچنین معلم مانند سالها ی گذشته با معلمینکه ضرور ت به کمك ما لی قرضـــه داشتند کمك نموده است تعداد معلما نیکه ازین وجوه استفاده نموده اند به (۴۸۵) نفر میرسد و مجمو ع پولیکه طور قرضه داده شده تقریبا به یکنیم ملیون افغانی میرسد.

برای مثمر شدن این تاسیسا ت و حفظ معیار کیفیت تعلیم اقداما ت عملی صور ت گرفته است که در طی اجراآت ریاستها ی مربوط وزار ت معارف ذیلا توضیحمیگردد.

تعلیمات ابتدایی :

ریاست تدریسا ت ابتدایی متصد یتعلیم وتربیه شاگردان دوره ابتدایی و تعمـیم تعلیمات اجباری بوده برای بهتر سا ختـن کیفیت تعلیم و تربیه اقداما ت مو ثر ی نموده است :

الف : پروژه نصاب تعلیمی وکتبدرسی:

در پروژهٔ نصاب تعلیمی و کتب درسـی کار تعدیل پروگرام ها و کتب درسیقسمیکه آغاز گردیده تا حال جریان دارد . در ین پروژهٔ در حدود چهل نفر معلمین ومتخصصین افغانی با یك تعداد متخصصین خار جـی مشغول کار اند .

در سال گذشته به تعقیب تکمیل اهدا ف وچوکا ت نصا ب تعلیمی جدید و تعـیین اندازه وقت برای هر مضمون درسی مضمون جدید حفظ الصحه بزبان پشتو در دوولایت ((قندهار و ننگرهار)) در شش مکتبابتدایی تحت تجر به قرار گرفت که این کار تاختم سال تعلیمی مناطق گرمسیر ادامه داشت .

قبل از آغاز باین کار سیمینار یكهفته‌ای از طرف متخصصین مضمون برای معلمین و سر معلمین و مفتشین مربوطه دائر و آنها را به مطالب موضوعا ت درسی آشنا واصول تدریس لازمه را به آنها معر فی نمودند .

در مدتیکه مضمون صحت تحت تجر به یکتعداد متخصصین داخلی و خار جی دیگر، برای مضامین باقی مانده ابتدایی نیزمصروف تهیه مواد گردیدند چنانچه در شرو ع سال تعلیمی ۱۳۴۹ تجربه مضامین صحت را بـه زبان دری والفبای دری کار های عملی و اجتماعیا ت نیز به نه باب مکاتب شهرکابل وولایا ت کابل تحت تجر به قرار داده شده وبهمین ترتیب در ماه سنبله ۴۹ مضا مین الفبای پشتو اجتماعیا ت پشتو ، ساینس پشتو ، کار های عملی وحسا ب پشتو در مکاتب تجربو ی قند هار وجلال آباد تحت تجربه قرار گرفت . که به این صور ت تا ماه سنبله سال ۱۳۵۰ تقریبا اکثر مضامین درسی از مرحلهٔ تجربه خار ج خوا هدشد.

باید متذکر شد که در تدوین هـرکتاب مراحل آتی در نظر گرفته میشود :

۱ – مسوده محتو یا ت درسی هرمضمون ترتیب میگردد .

۲ – محتویا ت درسی هر مضمو ن از طرف یك کمیتهٔ با صلاحیت که متشکـل از معلمین آن مضمون در مکاتب ابتدا یی یا ثانوی – دارالمعلمین ها پو هنتو ن ،اعضای وتفتیش می باشند مورد غور قرار میگیرد .

۳ – کتاب با اشکا ل ورسا می مقد ماتی تسوید گردیده وبغرض تجر به آماده میشود

۴ – مواد توسط گستدنر طبع میگردد .

۵ – تجربه مواد در مکاتب تجر بـو ی صور ت میگیرد .

۶ – تعدیل وغور مواد بعد از تجر به و ارزیابی واخذ نظریا ت معلمین ، مفتشین و تکمیل اشکا ل ورسا می آن برای طبـع نهایی آماده میشود .

۷ – مواد از کمیته انسجام پروژه و در صورت لزوم از انجمن معار ف گذار شـ داده میشود .

۸ – کتاب از مجرای ریاسـت تالیف و ترجمه طبع گردیده و توزیع میشود .

ناگفته نباید گذاشت که برایاستفادهبهتر از مواد درسی جدید ایجاب می نما ید تا قبل از توزیع و گذاشتن ان بد سترسـ شاگردان معلما ن باید با مواد جدید آشنا ساخته شو ند . لذا در جریا ن سا لتعلیمی ۱۳۴۹ به همکاری ریاست تربیه معلم پلان مقد ماتی تربیه معلم ترتیب گردیده است. چنانچه برای این مقصد در سا ل جار ی یك

کورس معرفی نصاب تعلیمی مکاتب ابتدایی در اکادمی تربیه معلم افتتاح گردید .

ب : ریاست تدریسات ابتدایی در رفع مشکلات و حل پروبلم های تعلیمی مکاتب مربوطه در دوران سال ۱۳۴۹ مساعدت های نموده وزمینه کار وفعالیت آموزشی را بصورت مطلوب آماده ساخته است .

اعضای نظارت تعلیمات ابتدایی ((در مرکز متشکل از اعضای تدریسات و مفتشین مکاتب ابتدایی ذکور و اناث در ولایات مفتشین مدیریت های معارف میباشد.)) از امور تعلیمی مکاتب ذکور واناث نظارت نموده و معلمان را رهنمایی کرده اند و ضمن بر رسی مکاتب در مورد پرنسیب های اساسی تعلیمی و تربیوی در مکاتب مجالسی را دائر و معلمین و معلماتی را که به وظیفه معلمی جدیداً مقرر شده اند و یا در رشتهٔ تدریس کمتر تجربه داشتند حتی الامکان رهنمایی و مساعدت نموده است ـ همچنان در سال جاری یك سیمینار یك ماهه برای سر معلمات مکاتب ابتدایی نسوان مرکز به کمك ریاست تربیه معلمین دائر گردیده است .

ج : تجلیل از روز معلم یکی از کارهای قابل قدر ریاست تدریسات ابتدایی میباشد که طی مراسم خاصی از ین روز درماه ثور امسال تجلیل بعمل آمد .

معلمینکه در ین روز خجسته موفق به اخذ مدال پوهنه گردیده اند تعداد شان به ۵۰۸ نفر میرسد .

تعلیمات ثانوی :

ریاست تدریسات ثانوی مسئول وارسی امور تدریسی ، تربیوی مکاتب متوسطه و ثانوی کشور میباشد در طول سال گذشته برای بهتر شدن کیفیت تعلیم به اجراآت ذیل پرداخته است .

۱ ـ تجدید نظر در کتب درسی ساینس وریاضیات صنوف ۱۰ ر ۱۱ ر ۱۲ بهمکاری موسسه تعلیم وتربیه .

۲ ـ تجدید نظر در کتب دنیات صنوف ۷ر۸ر۹ (فعلا کتاب صنف نهم ان تکمیل گردیده است) .

۳ ـ تهیه یك عده کتب ساینس و ریاضی برای تطبیقات صنوف ۷ر۸ ر۹ و رسانیدن پرسونل فنی در ورکشاپ های ساینس .

٤ ـ تهیه یك تعداد کتب برای کتابخانه های مکاتب .

٥ ـ نظارت تعلیمی مکاتب متوسطه ولیسه ها ازطرف هیئت پانزده نفری اعضای تدریسات .

٦ـ مطالعه دربارهٔ تجدید نظر امتحانات وتسوید لایحه جدیدبرای امتحان داو طلبانه (سامعین) .

تعلیمات مسلکی :

ریاست تدریسات مسلکی عهده دار تنظیم و پیش بردامور مکاتب مسلکی معارف بوده برعلاوه در طرح پروگرام درسی ونظارت مکاتب مسلکی وکورسهای اختصاصی سائر وزارت خانه ها وموسسات همکاری مینماید.

مکاتب مسلکی بر سه دسته تقسیم میشود:

۱ـمکاتب زراعت

۲ـ مکاتب اداره

۳ـ مکاتب صنایع ومیخانیکی

هدف عمومی در مکاتب مذکور تربیه پرسونل فنی ومسلکی به سویهٔ های مختلف دررشته های اختصاصی میباشد . اینك برای مزید معلومات خوانندگان گرامی خصوصیت هر نوع مکتب با شرح فعالیت ان مختصراً توضیح داده میشود :

۱ ـ مکاتب زراعت :

برای آشنا ساختن جوانان افغان به میتود جدید زراعت وفلاحت ، لیسه های زراعت تاسیس و شاگردان در دورهٔ تحصیل خود در ین مکاتب معلومات سودمندی در رشته های مختلف زراعتی بدست میاورند.

۲ ـ مکاتب اداره :

مکاتب اداره مشتمل برانستیتوت اداره صنعت ، لیسه شاهدخت بلقیس ، لیسه اداره عامه لیسه تجارت ، مکتب هوتلداری میباشد .

این مکاتب تماما در مرکز موقعیت داشته وهدف آنها تربیه دختران و پسران در امور اداره ، سکرتریت ، تجارت وهوتلداری می باشد .

۳ ـ مکاتب صنایع وتخنیکی :

قــــوۀاجرائیه

الف : مکاتب میخانیکی و صنا یع : فعلا در مکاتب میخانیکی و صنایع فارغان صنف نهم مکاتب متوسطه پذیرفته میشود .حینیکه این دسته جدید الشمو لان از مکاتب تخنیکی وصنایع فارغ میشو ند بحیث کار گر به جامعه تقدیم میگردد .

ب : مکاتب تخنیك : درین مکاتب فارغان صنف نهم مکاتب عمو می پذیرفته میشود که بعد از اکما ل سه الی چهار سا ل تحصیل در شقوق مختلفه بسویۀ تخنیکر فارغ التحصیل میگردد .

علاوتاً اجراآت ذیل در ظرف ســـا ل ۱۳٤۹ صور ت گرفته است :

۱ – کمیتۀ مرکب از متخصصین تیم های توامیت ومدیران مکاتب واعضای ریاســـت مسلکی تشکیل و در پروگرام های مکاتب مسلکی مطابق به ایجابا ت عصر و محیط تعدیلا ت لازمه وارد کردند .

۲ – برای ازدیاد معلو ما ت معـــلما ن سیمینار های علمی در مکا تب دایر گردید .

همچنان سیمینار های به منظور آشناشدن معلمین مکاتب مسلکی دائر گردید تامعلمین بتوانند طلاب موجوده مکاتب مسلکـــــی را به پیشر فت و طرز عمل موسسا تیکه دران شامل خدمت میشوند . بهتر آشنا گردانند ریاست تد ریسات مسلکی به تعداد (۱۷) نفر معلمین سابقه دار مکا تب مسلکی خود را جهت تحصیلات عالی بخار ج اعزا م کرده است .

بمنظور وارســی بیشتر ومناسبتر امور تدریسی مکاتب مسلکی در تعداداعضای علمی مکاتب متذکره افزایش قابل ملاحظۀ بعـمل آمده است .

۳ – هشت باب کتابخانه جهت تقویت علمی شاگردان درمکا تب مسلکی افتتا ح شده ویك تعداد مواد درسی ولوازم ورکشاپها بمکاتب مسلکی از داخل مملکت بتعداد ٦۱۸ قلم و از خار ج بتعداد ۱۳۲۵ قلم تهیه گـردیده است بر عـلا بـــه تـعـد ا د (۹ ٤ ۳) قلم اموال بصور ت امدادی به مکا تـــب میخانیکی وصنایع کمك شده است .

٤ – باساس تقاضا ی ریاست نسا جــی افغان برای کار گران فابریکه گلباریك کورس از طرف معلمین انستیتو ت تربیه معلمین تخنیکی دائر گردیده و همچـنا ن در بارۀ تاسیس مکتب نسا جی در فابریکه مذکـــور مطالعا ت مقد ماتی بعمل آمده است .

در نظر است بغرض بلند بردن سو یه علمی پر سو نل فنی و ما مورین مسلکی و محاسب درآینده کورس‌های افتتاح گردد .

۵ – وزار ت معار ف برای بهبود وانسجام تعلیما ت مسلکی در نظر دارد تا یك بورد مشور تی بشمو ل نماینده گان وزار ت خانه ها و موسسا ت که فار غان چنین مکا تب را جذب مینمایند تشکیل دهد .

تربیه معلم :

وظیفه ریاست تربیه معلمین کمــــك در تربیه معلمین مکاتب ابتدا یی و متوسطه میباشد . برای نیل به این هـــــد ف از پروگرام های طرح شده آتی که بصو ر ت قبلی ازان در دارالمعلمین ها و موسسا ت تربیه معلم و کورسها ی تربیۀ معلمین‌داخل خدمت استفاده بعمل آمده می آید .

۱ – برای تربیه معلما ن جدید مکا تب ابتدایی فعلا (۹) دارالمعلمین به تفصیل‌ذیل در مملکت وجود دارد .

در کابل دو دارالمعلمین دو مر کزقندهار ، ننگر هار ، هرا ت ، بلخ ، پکتیا کندز و پروان یك یك باب دارالمعلمین :

۲ – برای تربیه معلما ن جدید مکا تب متوسطه فعلا سه باب دارالمعلمین عا لـــی به سویۀ صنف ۱۳ و ۱٤ در کابل ،قندهار و مزار شریف وجود دارد .

در دارالمعلمین عالی در حا ل حا ضـــر در حدود (۳۵۰) طلبه به شکل اساســـی مصروف تحصیل میباشد .

۳ – برای تربیه معلما ن دارالمعلینها یك باب اکا دمی تربیه معلمین در مرکز کـابل از چند سال باینطر ف تاسیس گردیده‌است درین موسسه فار غان پو هنتو ن یکسا ل تحصیل مسلکی را در شته تعلیم و تر بیه ورشته اختصاصی فرا میگیر ند . بـرا ی تطبیقا ت‌درسی شان در پهلو ی اکا د می یك دارالمعلمین بسویۀ صنف ۱۰و۱۱و۱۲ تاسیس گردیده . لسانسه های که از دورۀ یکساله این اکا دمی مستفید گردیده انـد تعداد شا ن به ۱۲۷ نفر معلم میر سد .

٤ – برای تهیه و انکشا ف معلو ما ت مسلکی وعلمی معلمان بالخا صه کمك بـــه

ان دسته معلما نیکه سابقه مسلکی تعلیم‌و تربیه ندارند کورسها ی طویل المد ت و قصیرالمدت در دارالمعلمیـــن ها به ترتیـب ذیل دا ئر میگر دد .

۱ ـ کورسها ی زمستا نی برای معلما ن مناطق سرد سیر

۲ ـ کورسها ی تابستا نی برای معلما ن مناطق گرمسیر

درین نوع کور سها همه سا له اضا فه از هزار نفر معلم و معلمه مصرو ف‌تحصیل میگردند . قرار پلان در نظر است به منظور کمك با معلما ن داخل خد مت ازطریق‌نشرات رادیو نیز کمك بعمل آید .

۵ ـ به منظور کمك با دارالمعلمین ها ی عالی ، دارالمعلمینها ی اساسی و بمقصـــد کمك در تربیه معلمین مکا تب ابتدا یی و متوسطه و انکشا ف پروگرا م محیطی وتربیه آمرین مکاتب و مفتشین و کمك در ساحات دیگر معارف یك پروژه دیگر بنام پروژه انکشا ف منطقو ی معار ف از دوسا ل باین طرف به فعالیت آغاز نموده است و ایـــن پروگرام طور تجر بوی وامتحانی در دومرکز یعنی در مرکز قندهار و بلخ شروع شــده است .

۶ ـ برا ی تقویه پروگرام مدارس‌دینی که فارغان آنها اکثراً بحیث معلمین علـوم دینی مکاتب ابتدا یی و متوسطه ها حتی لیسه ها مقرر میشو ند ایجا ب مینما یدتا در پهلوی معلو ما ت دینی از علو م جاریه و موضوعات مسلکی تعلیم و تربیه نیـــز اندوختهٔ داشته باشند .

روی این منظور پروگرام مدارس تجدیدنظر گردید و در پروگرام ان بعضی مضا مـــین ساینس عمو می ، دروس اجتما عی ، اصول تدریس ، مبادی تعلیم وتربیه گنجا نیده‌شد.

۷ ـ برای اینکه یك تعداد فار غان لیسه ها برای معلمی تربیه گردند و به مسلك معلمی تشویق شو ند و همچنا ن در وقت کم یکعده زیاد معلمین برای مکاتب ابتدایی باسویه بلند تر تربیه گردد ، در سنبله ۱۳٤۸ به تاسیس کورسها ی مسلکی‌یکساله مافوق بکلوریا یعنی افتتا ح صـــنوف ۱۳ اقدام ودر سا ل ٤۸ اولین بار این کور س در قند هار برای (۲۷) نفر فار غا ن لیسه ها دائر وبعد از یکسا ل یعنی در جوزا ی سال ٤۹ فارغان ان بحیث معلم ابتدایی به جامه تقدیم شدند . و هم در حمل سا ل ۱۳٤۹ به تعداد ۳۲۵ نفر از فارغان لیسه‌ها در دارالمعلمین کـــا بل و ۱۰۵ نفـــر در دارالمعلمین اکا دمی تر بیه معلمین جهـــت تربیه معلمین مکاتب ابتدا یی بکورس‌مسلکی یکساله فوق تحت تعلیم گرفته شده اند. که‌دائر نمودن نظیر این پرو گرا م ها د ر آینده برای فارغان لیسها در ننگر هار و بلخ هم در نظر است .

۸ ـ در قسمت تعلیما ت داخل خدمت ، ریاست تربیه معلمین علاوه از ورکشاپها و سیمینار های قصیر المد ت برای معلمین یك سیمینار مفتشین معار ف را در اسد سا ل ٤۹ نیز دائر نمود .

نشرا ت :

ریاست تالیف و ترجمه وزار ت معار ف که متصد ی نشرا ت معار ف و تهیه وتدوین کتب درسی است وازین طریق در راه‌بلند بردن سطح دانش وفرهنگ در کشورخدمت میکند طی سا ل گذشته وظـــایف ذیل را انجام داده است :

۱ ـ در سال ٤۹ از جمله (۲۱۸) جلد کتاب درسی در مکاتب (۱۱۶) جلد ،کتا ب مختلف درسی را برا ی ضرور ت یك دورهٔ سه ساله تعلیمی شاگر دان مکاتب آمـــاده ساخته است .

که (۲٤) نوع ان مربوط تدریســـا ت ابتدایی و (۹۲) نوع ان متعلق به تدریسات ثانوی میباشد .

بر اساس پلان مجوزهٔ طبا عتی سا ل ٤۹ برا ی یك دورهٔ تعلیمی سه سا له آینده از جمله یك صد نوع کتا ب کـــه تـیراژ مجمو عی ان به (۵۵۰۰۰۰۰) کاپی با لـــغ میشود در طو ل چهار ماه او ل ســــا ل ۱۳٤۹ (۶۵) نوع کتا ب به مطبعه تسلیم‌داده است و عنقریب کتب باقی مانده نیـز بــه مطبعه سپرده میشود .

۲ ـ ریاست تالیف و ترجمه کلیه کتب درسی را عندالمو قع به کمیسیو ن ها ی مرکب از اهل خبره و صاحب صلا حـیت میسپارد . تا در زمینه تجدید نظـــر بعمل آرند . روی این منظور در سا ل گذشـــته

کمیسیون های مختلف از قبیل کمیسیو ن غور بر کتب دنیا ت، مکتب جغرافیا کتب ریاضی وعلوم طبیعی ، قرائت های پشتو و دری وکمیسیون غور بر کتب تاریخ دائــر ویك عده کتب درسی را مطابق ایجابا ت عصر وزما ن تعدیل ، تصحیح و یا جدیداً تالیف کرده اند .

۳ ـ نشرا ت ذیل نیز تحت نظــــر و رهنما یی ریاست تالیف وترجمه انتشار میبابد :

الف ـ مجله عرفان : که بانشر مضامین تربیتی ـ علمی وادبی بر ذخایر فکـــری ومعنو ی معلما ن و شاگردا ن معار ف می افزاید وازین طریق در زمینه غنا ی فرهنگ ملی خدمت نمایند .

ب ـ مجله بخوان وبدان : این مجله در راه تعمیم و انکشا ف سواد خد ما ت قابل قدری را انجام داده است .

ج ـ اخبار عرفان : این نشر یه در هر پانزده روز خبر های مربوط به موسسا ت عرفانی و پیشر فت وانکشا ف معار ف را نشر می نما ید .

د ـ بو لتن جغرافیای :

این بولتن ماهانه مطالب تازهٔ پیرا مـو ن جغرافیا به خوانند گا ن تقدیم میکـــند . مضا مین ان از طر ف متخصصان جغرافیه پو هنخی ادبیا ت و علو م بشر ی تهـیه گردیده واهتما م طبع و نشران را ریاست تالیف وترجمه به دوش دارد .

پروژه تجر بی سواد حیا تی :

ساحه فعا لیت این پروژه محدود بــه تامین اهدا ف ذیل است :

۱ ـ تمثیل طریقه های سالم تطـــبیقی ساختن سواد بمنظور کسب مـسوئو یت و نافعیت در حیا ت مرد م ، تهیه مـواد و لواز م تدریس سواد تطبیقی واستفا ده از وسائل دیگر مانند رادیو وغیره .

۲ ـ تهیه پر سو نل فنی برا ی پیشبرد این پروژه و پروگرا م های که در آینده علیه بیسوادی در نظر است . علاوه بران پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی با مرکز وقایه صحت حیوانا ت که در بغلان به کمك (اف ـ ای ـ او) دائر است نیز همکار ی خوا هد کرد .

طرز العمل عمو می پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی شامل سه قسمت است :

توسعه سطح حیا ت مردم دهات .

ارتقاء سطح زرا عت

تعمیم سواد

هکذا پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی در بهبود صحت و حفظ الصحه مردم دها ت نیز مکلفیت دارد .

پروگرام کار واجراآت پروژه تجر بی مبارزه با بیسوادی :

مراحل کار این پروژهٔ بنا بر ایجابا ت اصولی متکی بر مرا حل کار پروژهٔ تجر بی زراعتی وزار ت زرا عت است .

کتاب اول رهنما یی تدریس حسا ب و کتاب دوم ان برا ی استفاده معلمین سواد ترتیب گردیده که ازان جمله کتاب دو م به طبع رسیده و کتا ب اول نیز عنقریب آماده طبع میشود . همچنین کتا ب قرائت بصورت مصور به همکاری کار کنا ن پروژه سواد حیاتی تدوین وطبع گردیده .

از طرف دیگر نگار ش کتا ب درســـی حساب برای استفاده مشمو لین کورسها ی اکابر نیز تد و ین و توسط ادا ر ه سمعی و بصر ی طبع شده . در عین زما ن یك تعداد کتب دیگر نیز بسویه مشمولین کور سهای اکابر در بارهٔ موضو عا ت مختلف بهمکاری این پروژهٔ ترجمه شده است که یك تعـداد آنها زیر چاپ میباشد هکذا بمنظور رهنمایی معلما ن کتا ب دیگر ی بنام (رهنما یی تهیه واستعما ل وسائل بصر ی تدریـــس) در (۱۵۳) صفحه توسط پروژه سواد ترجمـه گردیده که اکنو ن طبع ان جریا ن دارد از طرفی هم پلان تهیه یك تعداد پوستر ها ی مورد ضرور ت پروژه مبارزه با بیسوا دی طرح گردیده و تحت رسامی می باشد .

در بادام باغ کو هدامن مر کز تربیتی پروژه زرا عتی وزار ت زرا عت میبا شد و در یکمده مراکز دیگر همکاران اداره مبارزه با بیسوادی مربوط وزار ت معار ف موضوعات مربوط به سواد تطبیقی را به مشمو لیـــن کورسها ی ان موسسه که عبـــار ت از مامورین ترویج ، عاملان کو پرا تیف ها ی زراعتی و منتظمین با نکهای مر بــو طـه پروژه می باشند تدریس کرده است .

در ساحه پروژه (پکه) مربوط کو هدا من پس از (مطالعات زیاد در خزان سا ل۱۳٤۸ مطابق به پروگرام معینه (۱۸) کورس سواد آموزی دائر گردیده .

تعلیمات سمعی وبصر ی :

برای بهتر ساختن کیفیت تعلیم واستفاده از وسائل سمعی وبصر ی که یك امرنهایت مفید است شعبا ت اختصاصی مـــوسسه سمعیوبصر ی فعا لیتها ی ذیل را انجا م داده است :

الف : ریسرچ و تدقیق :

۱ - ریسرچ در قسمت مد ل هـــا ی بیالو جی از پلاستیك ، سمنت وغیره .

۲ - ریسرچ در قسمت کره ها ی مجسمه ونقشه های براعظم اروپا بطور مشر ح .

۳ - ریسرچ در قسمت ترکیب رنگها از مواد محلی وماشینها ی پر نتون گرا ف و تهیه ان .

٤ - ریسرچ در قسمت کتب ساینس به سویه متوسطه وتهیه یك سیت نمونه ان .

٥ - ریسرچ در قسمت مواد درسی ا ز قبیل چوت ها ، لوازم سر گر می اطفال ، تخته های سلیت وغیره .

ب : تهیه مواد :

۱ - تهیهبیست و چهار قلم مواد درسی برای دارالمعلمینها و تهیه بیست و پنج عدد ماشین پر نتو گرا ف برا ی مکا تب وتوزیع ان .

۲ - تهیه یك هزار و چهار صدقطعهنقشه براعظم افریقاء و پنج عدد نقشه بر جسته افغانستان .

۳ - تهیه هفتاد عدد مد ل های مقطع جلد وموی ومد ل های سلولها .

٤ - تهیهٔ بیست عـــدد مد ل قسمـــت خار جی وسی عدد قسمت داخلی سرانسا ن.

٥ - تهیهٔ بیست عدد مدل گرده و مثا نه وتهیه یك صد عدد نمونه مد ل هایبیالوجی.

٦ - تهیهٔ پنجاه عدد مد ل های نظا م شمسی .

۷ - تهیهٔ یك تعداد چار ت ها و مواد ملحقه قالین برای شعبا ت سمعی وبصری ولایات .

۸ - تهیه یکصد قطعه چار ت تعیناوقات ممالـــك .

۹ - تهیه یکصد قطعه چار ت تســعیر سیستم متریك .

۱۰ - تهیه بیست قطعه چار ت نظا م شمسی .

۱۱ - تهیهٔ کتب سیانس برای مکا تب ابتدایی .

ج : نمایش فلمها ی تعلیمی وتربیوی درمکاتب مرکز وولایات تو سط د ستگـا ه سینمای سیار .

علاوتا در شعبه خطاطی ، طبا عتـــی و عکاسی لوائح و فور مه ها ی متعددخطاطی وطبع شده ویك تعداد عکسها از مکا تب و مراسم عرفانی تهیه گردیده است .

ورزش وترتیب بدنی :

بمنظور تامین منافعی که ورزش درتقویه وتربیه جسمی ورو حی جوانا ن دارد فعالیت های آتی در زمینه صور ت گرفته است :

فعالیت های فنی ششماه اول سال ٤۹:

۱ - تهیه وترتیب پروگرامها ی ورزشی صبحانه که از طر ف رادیو افغانستا نهمه روزه نشر میگردد .

۲ - اعزام یك هیئت ده نفر ی مفتشین برای معاینه وسروی میدانهایسپورتمکاتب.

۳ - تهیه و ترتیب نقشه های میدانهای مکاتب ذکور واناث .

٤ - ترتیب دعو ت از تیم فـو تبـا ل قندهار برای یك سلسله مسابقا ت .

٥ - تور نمنت مسابقا ت آزاد پهلوا نی بین تیم معار ف و کلپهای آزاد .

٦ - تشکیل یك تیم پهلوا نی نوآموزان،

۷ - تشکیل یك تیم پهلوانی کو د کا ن.

۸ - تورنمنت مسابقا ت سپور تـها ی اجتماعی مکاتب معار ف به سیستم لیك .

۹ - تورنمنت مسابقا ت سپور تهـــا ی اجتماعی مکاتب اناث .

۱۰ - تشکیل تیم های منتخبه معار ف برای مسابقا ت جشن استر داد آزادی .

۱۱ - تهیه و ترتیب پروگرام ها ی رسم گذشت ورزشکاران ، نمایشا ت جمناستیکی برای جشن استر داد استقلال وطن .

۱۲ - ا فتتاح کلپ پنگپا نگ معا ر ف

۱۳ - تو زیع بعضی نشر یه وپامفلیتهای سپور تی .

۱٤ - افتتاح کلپهای ورزشی در ولایات قند هار ، ننگرهار ، پروان و قند و ز .

فعالیت های خارندوی :

توام به روش بیـــن المللی جمعیت خارندوی افغانستان در یونتهای مـختلـف خارندوئی یعنی زمرك ، شبیگنوال وپالندوی ودرجمعیت خارند و ئی پسرا ن و همچنین در یونت های زرکی ، هوسی ، و غرخـی در جمعیت خارندوی دختران از نظرتشکیلات دسته ها تروپها و چوغه هـا و در بلو ك های متعدد وواحد های مربوط بدو اصلاحات وتر میما ت لازمه در تمام مکاتب مرکز و ولایات صور ت گرفته و هم ازدیاد قا بل توجه دران بعمل آمده است . همچنا ن لیدر ومعلمان مسلکی تعلیما ت مسلکی یونفورم وکار ت های عضو یت ، بیج ها ، ساما ن ولوازم تطبیقا ت مسلکی نسبتا تـکـمـیل شده است بمنظور اجرا ی عمـــلیا ت خارندوی تقسیم اوقا ت وپروگرا م هـا سنجیده شده است در عین حال اعضا ی پالندوی های رضا کار از نقطه نظر تعداد وکورس های مسلکی شکل بهتری را بخود گرفته ومرکز این اجتما عا ت پالندو ی ها در دهمزنك میباشد که بهمکار ی و کمك پوهنتون کابل بدستر س پالندو ی هـــا گذاشته شده تا در آنجااجتماعاتوکورسهای مسلکی خود را دائر سازند .

باید گفت که یك نفر متخصص خارندوی دختران به کمك ممالك عضـو از حـــوزه اسکند ناوی برای مد ت یك سا ل بهحیث مربی با خارندوی همکاری نموده و یك‌کتاب درسی برای خارندوی د ختران طبع و نشر کرده است یك نفر متخصص دیگر بمنظور کمك به خارندوی از طریق ایشیا فونديشن استخدام گردیده تا در مورد طبع نشرکتب درسی برای خارندوی پسران اقـداما ت و فعالیت نماید . اعضا ی خارندوی‌وپالندوی در مرکز وولایا ت برا ی اجرای هر گو نه خدما ت اجتماعی ، کمك و معاو نـت بـــه عمومءمردم ، موسسا ت و دیگر شعب مانند ښاروالی ها ، ترافیك ، اطفائیه ، پولیس ، مکاتب، وزارت خانه‌ها ، موسسات خیر یه روزنتون ، مرستون وغیره چه به شـــکل انفرادی وچه بصور ت دستجمعی حاضر و آماده بوده و خدماتی را در ین راه انجـا م داده اند .

انجمن همکاران خارندوی که به ابتکار و پیشقد می پالندو ی های پو هنتو ن کابل در مرکز تاسیس گردیده . در ان یك عده شخصیت های مهم طبقا ت مختلف افـــراد خیر خواه و نیکو کار حاضر شده و عـده هر گونه کمك ها را به خارندوی داده اند. شرفیا بی اعضا ی بورد اجرائیه این انجمن بحضور اعلیحضرت معظم همایو نـــــی از بزرگترین افتخارا ت این انجمن اســـت همچنین ملاقا ت بورد اجرائیه بحضـــــور جلالتما ب نور احمد اعتمادی صدراعـظم و دکتور عبدالقیوم معاون دوم صدار ت ووزیر معارف یقیناً فعا لیت و علا قمند یخارندوی ها را به مسلك وانجام وظیفه مضا عـف گر دانیده است .

رهنمایی مسلکی درسی وتـــر بیـو ی شاگردان :

رهنمایی شاگردان در زمینه تعلیم وتربیه یك امر ضرور ی است از ین رو مدیریت عمو می رهنما یی در چوکا ت وزار تمعارف تشکیل و سر از اول عقرب۱۳٤۸ بفعالیت آغاز نموده است که اجراآت آن ذیلاخلاصه میشود :

۱ ــ برای مدیران و آمرا ن مکا تـب سیمینار یك هفته ای دائر گردید که در ان ۲۳ نفر از مدیران لیسها ی مر کز اشتراك داشتند .

۲ ــ پروگرام های رهنما یی در پنجلیسه مرکز آغاز گردیده و هم شش نفر از جمله معلمان ورزیده لیسه های استقلال ،حبیبیه رحمان بابا ، ملالی و لیسه عایشه درا نی درین کورس شامل شدند این معلما ن برای مدت دونیم ماه یك کورس مستعجله راتحت نظار ت مدیریت عمو می رهنما یی و بـــه همکاری پو هنتو ن کابل تعقیب نمودند و پس از فراغت از کورس بحیث سر معلمان رهنمایی مکاتب مقرر شدند .

۳ ــ گرچه در سا ل ۱۳٤۸ پرو گرام های رهنما یی بصور ت تجر بو ی آغـــاز گردیده بود اما برای اینکه در سا ل ۱۳٤۹ این نوع فعا لیت ها انکشا ف داده شود فیصله شد که چند نفر از جمله لیسا نسه

هاییکه دارا یی تجر به معلمی نیز با شند تحت تربیه گرفته شو ند . رو ی ایـــن امر یك پروگرا م پنج ماهه کور س‌مقدماتی برای گروپ دوم رهنما یی با همکـــار ی پوهنتون کابل طر ح گردید و از جمـــله کاندیدان (١٦) نفر برا ی کور س انتخاب شدند ، این کورس بتاریخ پنجاسد افتتا ح گردید و در ان راجع به موضو عا تروحیات مردم شنا سی ، تکنیك های رهنما یی و غیره از طرف متخصصین تدریس میگردد .

امور صحی شاگردان معار ف :

چون تامین صحت اطفا ل و جـــوانا ن مکاتب در ارتقاء واعتلای سو یه تعلیمی‌آنها تاثیر بارزی دارد . بنا بران وزار ت‌معارف توام بانکشا ف وتوسعه روز افزو ن مکاتب به مسائل صحی نیز عطف تو جه نموده و در چوکا ت وزار ت معار ف ریا ست امور صحی را تاسیس کرده است فعا لیت صحی این ریاست علاوه از مر کز در ولا یا ت‌نیز توسعه یافته است و اکنو ن با یك‌شفاخانه مجهز با بستر و یك عملیا ت خانه کو چك برای اجرا ی عملیا ت صغیر آماده گردیده وضمنا دارا ی سرویس های جرا حی،نسایی چشم ، گوش و گلو ن ، داخله ، اطفا ل، جلد ی ، عقلی وعصبی ، دندان واتاقها ی پانسمان ، واکسناســـیون ، اکســریـــز و لابراتوار می باشد .

درفصول مختلف سال یك تیم مجهز طبی تحت سرپرستی ریاست امور صحی به‌ولایات کشور سفر نموده واز وضع صحی طـــلا ب وارسی می نما یند چنا نچه در نیمه سا ل گذشته از معار ف پکتیا و در سا ل جار ی از ولایا ت کندز وارسی و برای ســـرو ی صحی طلاب معار ف ولایت غورا ت اکنو ن آماده گی گرفته شده است تعداد متعلمین ومتعلما ت مکاتب مختلفه ایکه در جریا ن سا ل گذشته و امسا ل تدا وی شده اند حسب آتیست :

١ ـ کسانیکه ادویه گرفته اند (١٩٥٢٩٥) نفر

٢ ـ تداوی شدگان امراض جلد ی ١٦٢٩ نفر

٣ ـ تداوی‌شدگان‌فارس ٢٥٨ نفر

٤ـ تداوی شدگان توبرگلوز ٥٦٨ نفر

٥ ـ تداوی شدگان د یفتری ١٤ نفر

همچنان (٦٩٦٤) نفر متعلمین مصا ب به مرض چیچك و (٦١٧٥) نفر مصا ب به مرض محرقه تطبیق واکسنا سیون شده اند .

تعمیرا ت معار ف :

ریاست تعمیرا ت معار ف که متکفل امور ساختما نی معار ف است از نیمه سا ل ٤٨ الی نیمه برج اسد سا ل ٤٩ اجراآت آتی‌را نموده است :

١ ـ ترتیب و ترمیم (١٠٥) قطعه نقشه استندرد و غیره برا ی مکاتب ابتدا یی ، ثانو ی و مسلکی .

٢ ـ نقشه های که برای سا ختما ن های مرکز وولایا ت ارسا ل شده (١١٣) قطعه .

٣ ـ ترتیب بر آورد های اولیه وثا نی ١٧٤ تعمیر .

٤ ـسروی (١٠) باب مکاتب در ولایات .

٥ ـ ترمیم وساختمان ٣٥ باب‌مکتب‌جدید.

٦ـ تعمیر جدید لیسه نجات که مصارف مجموعی آن بالـــغ به (١٣٧٤) ملیون مـارك گردیده اســـت که از جمله (٩٣٧)ملیـــون مارك آن از طرف حکومت فدر الی المان و (٤٣٧)ملیون مـــارك آن از بـــودجه وزارت معارف تمویل میشود .

امـــور ساختمانی این پروژه از طـــرف حکومت فدرالی المان (ا تحادیه کمپنی‌فلیپ هـــولزمن) و دســـتگاه ساختمانی افـــغانی صورت میگیرد .

کار مرحله اول و دوم ساختمانی این‌پروژه تااخیر سال ٤٩ به پایه تکمیل خواهدرسید

٧ـ تعمیر جدید لیسه استقلال که مصارف آن به کمك بلاعوض دولت فرانسه صـــورت میگیرد . کار ساختمانی این‌پروژه به کمپنی اونیماك محول شده است و مراقـبت ان از جانب نماینده صندوق و مرکز هـــمکار ی اقتصادی فرانسه بعمل می آید .

کار ساختمانی این پروژه دو سا ل را در بر خوا هد گرفت .

وزارت پلان

وزارت پلان که بحیث یك هسته مرکزی در ا نسجام‌و تو حید ا مور ا قتصادی و اجتماعی کشور دارای دو و ظیفه عمده ، یعنی طرح و مراقبت از تطبیق پلا نهای انکشافی میباشد ، فعالیت عمده آن حسب ذیل خلا صه میگر دد .

درسال ۱۳۴۹ عواید و مصارف دو لت ر ا مورد سنجش د قیق قرار داده و با استفاده اعظمی از منابع دا خلی و خارجی سعی‌نمود تا اندازه سر مایه گذاری را بیشتر د ر پروژه های متمر کز سازد که تسر یـع در مدت بهره برداری آنها بو قوع پیـو سته و تو لیدات دا خلی بخصو ص مواد ارتزاقی را افزایش د هد .

متکی باین ا صل اندازه سر مایه‌گذاری درسال ۱۳۴۹ بیشتر بالای پروژه هـا ی بزرگ ا نتقالی مانند کانال ننگر هـا ر ، سرده ، پروان ، تفحصات پطرول ، سروی جیالو جی معادن ، فا بریکه کود کیمیاوی، سرك پلخمری، مزار ، شبر غان ، تاشکذر مزار شریف و غیره که تقریبا (۳۹)فیصد مجموع بود جه ا نکشافی سال ٤۹ را احتوا میکند متمر کز سا خته شد . تو ام بـا تخصیص منابع بیشتر در همچو پروژه ها سر مایه گذاری در پروژه هـای د یگـر انکشافی ، مانند توسعه پرو گرام گند م ، پخته و پروژه های کو چك تو لید ازنگاه بلند بردن مواد ار تزا قی به پیمانه بیشتر صورت گرفت .

گرچه درسال ۱۳۴۹ وزارت پلا ن نسبت تاخیر در تصو یب بود جـه در شو ر ی تنوا نست از تخصیصا ت پیشبینی شد ه استفاده کلی بعمل آ ورد . مگر با آنهم با تعدیلات در مصارف پروژه های انکشا فی استفاده اعظمی را از تخصیصات پیشبینی شده بد ست آورده و باعدم کا هش د ر عرضه پو لی از ر کود ا قتصادی تا اندازهٔ لازم جلو گیری بعمل آورد . تمو یل‌پروگرام های ا نکشافی که بیشتر متکی به قرو ض ا مداد و کمك های تخنیکی میبا شد .

وزارت پلان درین قسمت ا قدا مات قابل ملا حظه را درساحه ا ستفاده موثر ا ز ین منابع درسال ۱۳۴۹ و هم تو سعه‌آن برای سالهای آینده بعمل آورد .

چنانچه برای تو زیع مجدد کمك سرمایوی آلمان در پرو ژه های مورد نظر مذا کرا ت صورت گرفت و پرو تو کولی برای انتظام بهتر آ ن بیـن طر فـین به‌ا مضاء ر سید همچنان جهت تدارك عواید بیشتر بر ا ی بودجه دو لت از طریق‌تورید موراداستهلاکی از اتحاد شوروی ا قدا مات لازم بعمل آمد که در نتیجه آن در اندازه ا ستفاده ا ز ین کمك برای سال ۱۳۵۰ افزا یش صو ر ت خوا هدگرفت بهمیق تر تیب قر ضه ۳ ر ٥ ملیون دالر برای پروژه گور کان از با نك آسیائی و ٥ ملیون دالر ازبانك جهانی برای بانك زراعتی بدست آ ورده شد .

در خواست ا مداد سر مایـوی برای پیشبرد پرو گرام لین ا نتقالی برق کجکی به بانك آسیائی سپاریده شد. مذا کر ا ت قر ضه جدید برای تو رید ٥۰ هزار تـن گندم از امریکا به مر حله نها ئی ر سید. مذاکرات با مقا مات د نما ر کی جهت‌تدارك يك کریدت طویل ا لمدت به مبلغ ۷ ر ۲ ملیون دالر جهت ا حداث مسلخ‌ها ودیگر پروژه های صنعتی و زراعتی جزیان داشته و نتایج این مذاکرات قناعت بخش میباشد مذاکرات برای ا خذ کریدت مساعدازحکومت انگلستان جهت ا حداث د ستگاه تـهیـه مـواد تغذیه مواشی وپروژه هـا د یـگر صورت گر فت . جهت ا صلاح و بهبو د وضع ما لداری کشو ر با بانك جـها نـی مذاکرات صورت گرفته و در نتیجه آن بانك مذ کور آ مادگی خودرا برای کمك د ر ین سا حه نشان داده ا ست . پیشنها دا ت لازم جهت جلب کمك سر مایوی به حکومات فرانسه ، چکو سلوا کیا و بلغاریا سپاریده شده ا ست .

جهت تسریع و تطبیق بهتر پروژه های انکشافی از امداد تخنیکی استفاده موثر درساحه استخدام متخصصین خارجی و تربیه پرسونل افغانی اجراآت لازم بعمل آمده است .

روی این اصل به تعداد یکصد بورس تعلیمی و تربیوی از ملل متحد ونمایندگی های مربوط آن اخذ و بدسترس دوایر مربوطه گذاشته شده‌است . به تعداد ۱۸۰ نفر متخصص ازطریق‌اداره ملل‌متحداستخدام ودر پروژه های مربوطه از آنها استفاده بعمل آمده از موسساتی مانند کیر مدیکو وخدمت گاران صلح امریکا و غیره‌موسسات کمك دهنده ممالك دوست باندازه ٤٦٥هزار دالر درساحات مختلف کمك بلاعوض‌گرفته شده .

در تحت پلان کولمبو از حکومت‌بریتانیا در حدود ۳۰ بورس تعلیمی حاصل‌وتوزیع گردیده وهم پنج‌نفر متخصص ازین حکومت درپروژه های مورد نظر ۶ ستخدام گردیده .

از امداد تخنیکی جمهوریت اتحادی‌آلمان در پروژه زراعتی و جنگلات ولایت پکتیا استفاده بعمل آمده ، در خواست کمك از سایر ممالك مانند هالیند ، ایتالیا، فرانسه ، دنمارك صورت گرفته ،از بورس های تعلیمی جمهوریت متحد عرب ، ترکیه یونان ، عراق و اتحاد شوروی برای رفع نیاز مندی های دوایر مربوطه استفاده بعمل آمده چنانچه به تعداد ۸۲ بورس از اتحاد شوروی و به تعداد ٤۰ بورس ازممالك اروپای شرقی در خواست و به دوایرمربوط توزیع گردیده است .

ازبانك انکشاف آسیائی امدادتخنیکی طور کمك بلا عوض درساحه های ذیل مطالبه گردیده :

۱ ـ مبلغ ٤٤ ـ هزار دالر برای احداث پارك صنعتی درکابل .

۲ ـ مبلغ ۲٦٤ هزار دالر برای مطالعات سکتور زراعتی کشور .

۳ ـ مبلغ ۱٦۰ هزار دالر برای کنترول سیلاب در دروازه پروژه کجکی .

٤ ـ مبلغ ۳۷۰ هزار دالر برای پروژه گورگان وچار دره .

علاوه برکمك های‌متذکره برای‌طرح‌یك‌پلان طویل المدت واساسی برای آبرسانی و بدرفت های شهر کابل در خواست تقدیم وطی آن کمك بلا عوض ملل متحد در مورد مطالعه و دیزاین شبکه آبرسانی پروژه خیرخانه ودیگر نقاط کابل مطالبه گردید . همچنان طرح ماستر پلانی برای سیستم بدرفت کابل صورت گرفته که در زمینه کمك های سایر مملکت جلب خواهد شد . در نتیجه این اقدام اخیرا کمك ملل متحد به اندازه ۷٥۰٤۰۰ دالر بدست آورده شده .

همچنان در اثر در خواست مبنی بر انکشاف حوزه کنرها درساحات تعلیم و تربیه جنگلات ، صنایع کوچك ، زراعت صحت مواصلات و توریزم‌به‌اندازه ۸۹٦۳۰۰ دالر کمك بلا عوض از ملل متحد حاصل گردید .

علی الرغم این همه پیشرفت ها بازهم وزارت پلان در قسمت ارزیابی درست‌پروژه های انکشافی واستفاده اعظمی از کمك‌های خارجی چه در مرحله طرح و چه در مرحله تطبیق اهداف انکشافی به مشکلات‌مواجه بوده است بغرض رفع این مشکلات در قدم اول وزارت پلان متوجه اصلاحات اساسی در احصائیه های موجوده گردیده وبغرض اجرای این منظور از یکتعداد متخصصین خارجی و داخلی دعوت نمود تا معضله های احصائیوی افغانستان‌وطرق حل آن را مورد بررسی دقیق قرار دهد. باساس این مطالعات یك کمیته عالی احصائیوی که مرکب از اشخاص نخبه علمی داخلی ووارد در مسایل احصائیه میباشد تشکیل گردید تاراپور ها ونظریات متخصصین خارجی را غور نموده ودر زمینه تصامیم لازم اتخاذ و به وزارت پلان بسپارند .

توام با مد نظر گرفتن این موضوع اصلاحات لازم در روش های احصائیوی وزارت پلان صورت گرفت . بغرض تمثیل نتایج تتبعات وتحقیقات اقتصادی ازیکطرف

وتعقیب جریان ا مور ا قتصادی از جـا نب د یگر مر کزی بنام اداره ا طلا عات د ر وزارت پلان تا سیس گر دید که د ر ین مر کز گراف ها و ار قام تحلیل او ضاع اقتصادی بصورت گرا فیك ارائه گر دید ه است .

تحلیل یك قسمت سر وی نمونه و ی ولایت پروان و قند هار تکمیل و را پو ر مفصل راجع به عواید فنی تر کیب نفو س و مو لدیت زراعتی در ولا یت متذ کر ه ترتیب گردیده .

برای تو ضیح و ضع ا قتصادی کشو ر وزارت پلان نشر یه ای بنام (گز ا ر ش ا قتصادی) نشر نمود که او لین شم ار ه آن در نیمه اول سال ۱۳٤۹ مورد استفاده دوایر مر بوط قرار گرفت .

برای جذب بیشتر کمك های خا ر جی و استفاده مو ثر ا زین منبع پیشنهاد تا سیس یك هسته مر کزی برای تر تیب پروژه ها به حکو مت ارائه گردید . حکو مت تا سیس این هسته را منظور و فعلا مسایل مر بوط به‌تر تیب لایحه و تشکیلات آن تحت‌مطالعه میبا شد .

چون پلان سوم ا نکشافی روبه ا ختتام بوده و درسال ۱۳۵۱ پلان چارم اقتصا د ی کشور به معر ض ا جراء گذاشته میشود . وزارت پلان از مدتیست که مطالعات لا ز م در مورد تحلیل و ضع ا قتصادی و اجتماعی کشور قبل از پلان چهارم انجام داده و در روشنی آن معلو ما تی در مورد ا هدا ف پلان چهارم باتدابیر ا ساسی که در را ه ر سیدن باین ا هداف از طر ف حکو مت اتخاذ میگردد برای آگا هی حکو مت آماده نموده ا ست .

باید متذکر شد که کلیه مطالعات‌وتتبعات درین قسمت خلاف ر و ش های گذ شتـه نخست توسط کارکنان ا فغانی صورت‌گرفته وبعدا نظریات متخصصین خارجی و ز ا ر ت پلان در مورد آن بدست آمده .

درپر تو این معلو ما ت پیشنهـا دا ت مربوط به و ضع مالی مو جوده ، پیشبینی آن در آ ینده و طرق استفاده ا عظمی ازین منبع و تدابیر ا ساسی برای ر سیدن بـه اهداف مشخصه پلان چهارم به حکو مـت تقدیم گردیده ا ست .

وزارت مالیه

درپر تو این مفکوره که تصا میم ما لی محرك کلیه او ضاع ا قتصادی و اجتما عی جوا مع میباشد وزارت مالیه آرزو دارد تا به استعا نت از تصا میم مالی سالم قدمهای متین و مو ثری در راه ا نکشاف عمو می مملکت بر دارد .

آنچه مو قعیت کنونی کشور ما را ا ز گذشته ا ختلاف مید هد همانا تحول نمودن شرایط ا ست به نحوی که حکو مت بـــا و ظا ئف حساس تر در بـرابر او ضا ع پیچیده تر قرار میگیرد . زیرا ا کنون موقع آن ر سیده تا به پیروی از تحول عصر و زمان و شرایط محیط خو یش طوری حر کت نمائیم که نتائج ا قدا مات ما ضا من مصالح عمومی و منافع آ ینده با شد . او ضا ع کشور ما لزوم تصا میم ا قتصادی و ما لی را وا نمود میسازد که بصورت طویل المدت اسباب تو سعه محصو لات ا جتماعی وتزئید عواید ملی را آ ما ده سازد .

به اساس نظریه علمای ا قتصا د که‌علت عقب مانی کشور های کم ر شد بیش تـر مربوط نا رسائی های سیستم ما لی‌واقتصادی آنها میباشد و زارت ما لیه نیز باین‌واقعیت پی برده ا ست . چنانچه محدودیت و سائل مادی بالای تشبثات مالی دو لت طوری فشار آورده که حکو مت کمتر مجال یافته تابرای رفع مشکلات روز مرهٔ مالی به ا قدا ما تی

دست ز ند که اثرات مداوم وسود مند ی رابالای حالت فعلیه و آ ینده اقتصاد ملی وارد نماید . بر خلا ف ا کثر از تصا میم مالی ما بالخا صه در مورد عوا ید ومصارف آنچنان بوده که بیشتر بمنظور تطمین‌حوایج فوری و ر فع مشکلا ت آنی صو ر ت گرفته است .

در مر حلهٔ که ما ا مروز قرار دا ر یم بایست کوشش خسته نا پذیر وزارت مالیه همین باشد تا تزئید عواید و حجم مصارف دو لت را با تو سعهٔ روز افزون فعا لیت های ا قتصاد فردی و صعود عوایدخصوصی همنوا سازد .

به پیروی از مفکورهٔ فوق کو شش میگردد ناوزارت مالیه از راه فعال سا ختن وا حد های ا داری که عبارت از ریاست ها ی گمر کات عواید ، خزا ئن ، بـو دجـه ، محا سبات ، اداری ، تفتیش ، تقا عدوغیره شعب فرعی میباشد در راه تو صل باهداف فوق نایل گر د د .

ا ینك راپور ا جراآتی وزارت ما لـیه که در چو کات وا حد های ا داری آن‌وزارت صورت گرفته تقدیم میگر د د :

تر تیب و ا نسجام ا مور بو د جه عادی وانکشافی که از و ظا ئف ا ساسی وزارت مالیه بوده در سال ٤٨ و٤٩ بو قت و زمان و متکی به مواد قا نون صورت گر فته واز راه حکو مت به شورای ملی تقدیم گردید.

بمنظور تقویهٔ بودجه دو لت و پیروی‌ازین عقیده که اتکاء به مالیات سیستم اقتصا د سالم وازنظرتامین عدالت مالی قناعت بخش میباشد پروژه های مربوطه به تقویه مالیات اراضی و ما لیات مواشی تصنیف و بـه پارلمان سپرده شد .

بغر ض ا نکشاف بنیه عا یداتی دو لت تدا بیر ا صلاحی مانند تکمیل قا نون‌گمرکات وتعدیل تعرفه ها ی گمر کی ر و ی د ست گرفته شده که عنقریب جهت طی مرا حل ا صولی به مقا مات ذیصلاح ارائه میگردد .

همین طور بمنظور کنترول دقیق مصارف دو لت که در پر تو یك سیستم متمرکز و مجهز محا سباتی ا مکان پذیر بوده میتواند از طریق ا فتتاح کور س های محا سبو ی و تربیه پر سو نل مسلکی تجاو یز مو ثر ا تخاذ گر د ید ه ا ست .

همچنین و سائل مو جودی ا موال مربوط به تحو یلخا نه های دو لت طوری فر ا هم گردیده که یکمقدار ز یاد ا موال خا ر ج از استفاده مانند عراده جات و غیره سا ما ن به لیلام سوق داده شده وازین ناحیه‌ملیونها افغانی بد ست آ مده ا ست .

بتاسی از مفکوره دو لت جهت ر فا هیت ما مورین متقا عد در راه از دیاد و اجرای معا شات آنها ا قدا مات سو د مندوقناعت بخشی صورت گرفته ا ست .

امور حسا بات و طلبات سا بقه وتحصیل با قیات که مشکلات روز مره را ایجاد میگرد حتی الامکان بسر عت لازمه تصفیه گر دیده و میگر دد . در تفتیش ا مور محوله‌ووارسی احوال مامورین تو جه خاصی بعمل آورده شده و درین راه همواره از طریق تشو یق مادی و معنوی ا قدا مات میشود .

وزارت تجارت

وضع تجارت خارجی ا فغا نستا ن :

وزارت تجارت به تعقیب مساعی وفعالیت سالهای گذشته در ۱۳۴۹ نیز سعی نمود . تاتجارت خارجی که مشتمل از معا ملا ت وارداتی ، صادراتی ، ترا نزیتی وانکشاف توریزم است بو سیلهٔ فرا هم آوردن تسهیلات در فروش و معرفی محصولات ا فغانی رونق بهتر گرفته و در ز مینه خدمتی به ا قتصاد ملی مملکت شود . طوریکه خوا نند گا ن گرامی د افغانستان کا لنی اطلاع دا ر ند مار کیت های تجارت خارجی ا فغا نستان را منحیث مار کیت فـرو ش محصو لا ت صادراتی افغانی و مار کیت های تو ر ید وتهیه اموال را سه حوزه هند ، بار تر و آزاد تشکیل مید هد که در مورد مار کیت های مذکور معلو ما ت آتی تقدیم میشود .

الف : مارکیت هند :

نظر به موا فقتنا مه تجارتی ایکه درسال ۱۳۴۷ بین هیئات های ذیصلاح د و لــت پاد شا هی افغا نستان و جمهو ریت هند بعمل آ مده ا ست در نظر است در سا ل ۱۳۴۹ درحدود ۳۶ هزار تن ترباروخشکبار بههندصادرگرددکه منجمله(۳۶هزارتن۲۵۰۰۰) هزار تن آن تر بار که مشتمل از ا نگو ر وانار و (۱۱۰۰۰) تن آن خشکبار شامل بادام ، پسته ، خسته ، کشمش ، ا نجیر شکر پاره ، آ بجوش و غیره میبا شد . هکذا بتاسی از موا فقتنا مهٔ قبلی هنگک ، زیره و نبا تات طبی شا مل مقدار فو ق نبوده بصورت مـازاد صادرات آن جـریـان خوا هد داشت بالمقا بل از هند چای، تار سند ، رخت باب ، ما شین آ لات زرا عتی ماشین های خیاطی ، با یسکل و غیره ا موال مورد نیاز تورید میگر دد . عوایدیکه از درك فروش میوه جات افغانی ا مسال بد ست آ مد . در حدود(یکصدو شصت ملیون) کلدار هندی تخمین شـــــده است باید علاوه کرد که وزارت تجا ر ت برای مرا قبت و جریان منظم تجارت متوسل به تدا بیری گردیده تا از یکطرف ر قابت مشروع در تجارت حمایه گردد واز جا نب د یگر تعهدات و مکلفیت های طرف افغانی که نا شی از موا فقتنا مه های تجارتی و پرو سیجر سالانه میـباشد ا یفاء شد ه بتواند .

ب: مارکیت حوزه بارتری :

ممالك شا مل این حوزه عبار تند ا ز اتحـاد جما هیر شوروی سو سیـا لیستـی جمهو ریت سو سیا لیستی ، چکو سلوا کیا جمهو ریت مردم چین ، جمهو ریت مر د م پو لیند ، جمهو ریت مردم بلغا ریا ، و جمهو ریت مردم فدرالی یو گو سلا و یا . تجارت افغانستان بـاین ممالك متـکی بـه موا فقتنا مه های تبادله اجناس و پر دا خت دو جانبه بوده و باساس این موا فقتنامه هاست که افغانستان با ممالك مــذ کو ر سالا نه پرو تو کو لهای تبا دله ا جنا س و قیم را عقد می نما ید .

معمــولا افغــانستان بـاین ممالك پخته، پشم ، حبو بات رو غنی ، کشمش ، پوست چهار مغز و سایر میـوه جـات خشك ر ا صادر مینماید و بالمقا بل از مما لك متذکره ماشین آلات ، عراده جات و ترا کتور های زراعتی مواد ا نحصاری ، پطرول ، دیزل شکر و سایر ما یحتیاج و سا مان استهلاکی را تورید مینما ید . با ید متذکر شد که از عرصه چند سال باینطرف گاز منحیث یك قلم درشت صا درا تی به ا تحاد شو ر وی صادر میشود که بالمقابل از ا سعارماحصل آن در تا دیه قروض و تکتانه کرید ت های اتحاد شوروی که ا فغا نستان ازان جهت انکشاف ا قتصاد ملی خود در پروژه ها ی مختلفه بکار برده ا ستفاده میگردد . ناگفته نباید گذاشت که حوزه متذ کره د ر حدود ۴۰ فیصد حجم تجارت خارجی ا فغا نستان

را احتوا مینما ید . پروتوکولهای که د ر خلال این مدت برای تبادله ا موال عقد گردیده حسب آ تیست :

۱ ـ پرو تو کول تبادله ا جنا س و قیم برای سال ۱۹۷۰ بتاریخ ۲٤ مارچ ۱۹۷۰ به شهر مسکو ا مضاء گردید .

۲ ـ پرو تو کول تجار تی برا ی سا ل ۱۹٦۹ـ ۱۹۷۰ بین دو لت شا هی‌افغانستان و جمهو ریت سو سیالیستی چکو سلواکیا بتاریخ ۷ نوا مبر ۱۹٦۹ در پراك منعقد گردید .

۳ ـ مذاکرات تجارتی بین هیئات‌افغا نی از تاریخ ۲۳ مارچ الی ۸ ـ ا پریل ۱۹۷۰ در وار سا صورت گرفته ا ست .

٤ ـ پرو تو کول تجارتی برای سال۱۹۷۰ بین دولت پاد شا هی ا فغا نستان و جمهو ریت مردم بلغاریا بتا ریخ ۱۹ـاپریل ۱۹۷۰ در کابل ا مضا گردید .

ج ـ حوزه آ زاد :

معا ملات تجارتی ا فغا نستا ن با مما لك شامل این حوزه در چو کات قا نون‌ومقررات تجارتی ، گمرکی و اسعاری دا خل کد ا م قید و بسطی نبوده آزاد میباشد این‌حوزه منبع مهم عواید اسعا ری ما ننـد دا لـر امریکائی ، پو ند سترلنگ، فرانك‌سویسی مارك آلمانی و کلدار پا کستانی میبا شد هکذا پر دا خت ها با ممالك شا مل حوزه فا قد کدام قید در دا خل چو کات ومقررات نظارت ا سعاری مملکت صورت می گیرد .

وزارت تجارت و سایر منابع ذ یعلا قه افغانی همواره سعی می نما ید بازار ها ی مر بو طه این حو زه بروی ا متعه صا دراتی عنعنوی افغـانـی ، محصو لا ت د ستـی و حرفوی و هکذا محصو لات صنعتی ا فغانی و سایر پیداوار مملکت عزیز مفتوح گردیده و تو سعه یابد . ا ما معمو لا مار کیت های مر بوط باین حوزه نظر به ا قتصاد یا ت محیطی خویش ایجاب اشتهارات تجا ر تی را مینما ید که وزارت تجارت این ا مر ر ا مد نظر گرفته و همواره سعی می نما ید تا وسایل لازمه فروش ا متعه ا فغانی ر ا در ممالك شا مل ا ین حوزه تهیه بدارد کـه منجمله میتوان از تا سیس فا بر یکـا ت تصفیه کشمش تذکر داد که بو سیله این دستگاه ها ا مکانات مزید فروش کشمش افغانی بصورت عصری در این مار کـیت فرا هم گردیده به منظور فرا هم آو ر د ن تسهیلات بیشتر برای تجار و مو سسا ت صا دراتی ووارداتی کشور در ما ر کیت های مختلفه شا مل این حوزه نمایندگیهای تجارتی تعیین گردیده که این نمایندگی ها معمو لا مربوط به بانك ملی ا فغان میباشد. منجمله نما ینده گی های دافغا نستان بانك در لندن و نیو یارك نما یندگی بانك ملی افغان در ها مبورگ (آ لمان غرب) لندن نیو یارك و همچنان نما یندگی بانك مذکور درشهر های مختلفه پا کستان قابل تذ کر میباشد پښتنی تجار تی بانك نیز بنو بـهٔ خود از عرصهٔ چندین سال باینطرف شبکه نما یندگی های خودرا در مار کیت ها ی مربوط این حوزه دایر و توسعه داده کـه نمایندگی های بانك مذ کور در پا کستا ن هند آ لمان غرب ، فرانسه و جاپان قا بل تذکر میبا شد .

افغانستان به ممالك شا مـل حـو ز ه میوه تر و خشك ، پشم ، پخته ، قره قل قالین محصو لات صنایع د ستی ، رو د ه و غیره پیداوار مملکت را صا در مینما ید ممالك شا مل این حو زه ا ضا فه از ۵۰ فیصد حجم تجارت ا فغا نستان را ا حتوا مینما ید .

احصائیه صا درات ا فغا نستـان د ر سال ٤۸ و ۱۳٤۹

الف ـ مجمو ع صا درات عمو می پیداوار افغا نستان در کشور های بار تری و غیر بار تری درسال ۱۳٤۸ با لغ به ۸۱۹۱۷۱۰۰ دالر ا مریکائی میرسد که تفصیل آن قرار ذیل ا ست :

۱ ـ در کشو ر هند
۱٦۰۱۷۲۰۰ دا لر

۲ ـ د ر پا کستا ن
۵۳٦۳۳۰۰ د ا لر

۳ ـ در شور و ی
۳۰۷۵۰٦۰۰ دا لر

٤ ـ در ا مریکا
۲٤۷٤۷۰۰ دا لر

۵ ـ در انگلستان
۱۲۸۷۳۳۰۰ دالر
٦ ـ در جرمنی
۱۵۷۲۲۰۰ دالر
۷ ـ در جاپان
۱۲۱۲۰۰ دالر
۸ ـ در چکوسلواکیا
۱٦۲۸۹۰۰ دالر
۹ ـ سایر ممالك
۱۰۹۱۵۷۰۰ دالر
مجموع کل
۸۱۹۱۷۱۰۰ دالر

مجموع واردات به شمول قروض و امداد افغانستان درسال ۱۳٤۸به(۱۲۳۷٤۸۰۰۰) دالر امریکائی بالغ گردیده است .

مجموعصادرات درسال۱۳٤۹درحدود ۲ر۸٦ ملیون دالر تخمین میگردد که باین ترتیب در حدود پنج فیصد ازدیاد را نظر به سال گذشته نشان میدهد .

افغانستان و اورگان های بین المللی :

الف ـ بازار مشترك اروپا : وزارت تجارت از ابتدای بوجود آمدن این‌سازمان در اروپای غربی سیر انکشاف اجراآت و ارتباط آنرا باسایر ممالك جدیا نه تعقیب نموده و از نگاه منافع تجارتی وقتا فـوقتا با اورگانهای مربوطه ان به تماس بوده است . چون سازمان مذکور در خلال سال های اخیر انکشاف نموده وفعلااین سازمان مشتمل از شش مملکت منحیث اعضای‌اصلی ویك عده ممالك اعضای (اسوشی ائتد) میباشد . ممالك مانند لبنان ، ایران ،هند یوگوسلاویا ، الجزایر ، پاکستان با ین سازمان قرار داد های تجارتی را عقدنموده اند ویك عده زیاد از ممالك امریکای‌جنوبی، اروپایی واسیایی باسازمان مذکور در حال مذاکره وتبادل افکار در مورد عقد قرارداد میباشد و با ممالك مانند انگلستان ،دنمارك ایرلند و ناروی در تلاش شمولیت شان درین سازمان می باشند . افغانستان نیز نظر به اینکه این مارکیت مخصوصاآلمان وممالك بی نیلوکس برای محصولات‌افغانی مانند قالین ، روده ، صنایع دستی ، پخته وغیره دلچسپ میباشد و هم به منظورانکشاف صادرات وحمایه علایق تجارتی وزارت تجارت که از این حوزه درسال ۱۳٤۹ با اورگان های مربوطه ان تماس مستقیم را بر قرار نموده تا مانند سایر ممالك قرار داد درزمینه باین اورگان عقد نماید .

ب ـ مجامع بین المللی :

نمایندگان افغانی که مشتمل از رئیـــس احصائیه وپلان وزارت تجارت ویك نفر از وزارت پلان میباشد در جلسهٔ دهـــم بورد تجارت وانکشاف اشتراك ورزیـــد موضوعات مورد علاقه حکومت افغانستان را درین جلسه مورد بحث ومداقه قرارداده اند .

امور ایکافی :

درماه فبروری ۱۹۷۰ کمیسیون تجارت ایکافی در بنکاك تشکیل جلسه دادهوطبق معمول همه ساله در مورد موضوعات تجارتی ممالك ایکافی تبادل نظر بعمل آمد .متاسفانه وزارت تجارت نتوانست در ین جلسه اشتراك ورزد . اما راپوران به کمیسیون خود ایکافی که دو ماه بعد ان نشر گردید ارائه گردید .

وزارت پلانبتاریخ ۱۲ر۹ ز ۱۳٤۸ نظریه اداره ملل متحد را مبنی بر دائر نمودن چند سیمینار در رشته انکشاف تجارت که به مصرف خودان موسسه از طریق اداره ایکافی درسالهای ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱ در چهار مملکت رو به انکشاف (افغانستان ،لاوس نیپال وسیلون) دایر خواهد شد به اطلاع وزارت تجارت رسانیده که در نتیجهوزارت تجارت بعد از غور و مطالعه از نظریه و تصمیم ملل متحد در این زمینه حسن‌استقبال نموده ونظر مثبت خود را به مقامات‌مربوطه اطلاع نمود بعدا یکی از متخصصین ملل‌متحد بنام A. HONE جهت انجام مذاکراتی مقدماتی سیمنار به کابل وارد ومذاکراتی در زمینه با نمایندگان وزارت تجارت و وزارت پلان انجام داده وبناغلی موصوف انعقاد سیمنار را در اوآخر جون ویا اوایل جولایی ۱۹۷۰ در کابل برای مدت سه‌هفته وانمود کرد . اما متاسفانه کهسیمنارمذکور نسبت پاره مشکلات به آن‌تاریخ‌دایرنگردیده و به سپتمبر ۱۹۷۰ موکول شد .بتاریخ

۱۵ اسد ۱۳۴۹ یك هیئت ایکا فی تحت ریاست پروفیسو ر پوری به‌کابل آمدند و در طو ل اقا مت خود مذاکرا تی را راجع به پیشنهادتاسیس یك‌سیستم کلیر نگ‌و یك‌سیستم ریزرف در حوزه ایکا فی با مقا ما ت‌مربوطه افغانی انجام دادند که نماینده گا ن افغانی نظریا ت وتبصره های خود را در مورد پیشنهاد مذکور به هیات مو صو ف ارائه داشته وقبو لی خود را از نگاه پر نسیپ در مورد فوق الذکر ابراز داشته است .

باید خاطر نشا ن کرد که مما لك عضو ایکا فی یك جلسه مشور تی در کو پن هاگن در خلال جلسا ت صندوق وجهی بین‌المللی وبانك جهانی دایر نمودند چنانچه نمایندگان افغانی در جلسه مشور تی مذکور نیزاشتراك ورزیده است .

ج – تریا ك ومواد مخدره

مدیریت پلان وزار ت تجار ت درقسمت تریا ك علاوه بر تر تیب وخانه پر ی فارم های مختلف النو ع احصا یبوی وغیره که از طر ف دفتر کنترو ل بین المللی مخدره ملل متحد مواصلت مینماید ، راپور سالانه تریا ك را تهیه وترتیب نموده که عنقر یب به مرجعش سپرده خوا هد شد .

از اجراآت عمده که در بارهٔ تریا ك صورت گرفته یکی هم موضو ع پیدا نمود ن مارکیت های مسا عد برای فروش تریاکها ی ضبط شده گمر ك کابل میباشد که بعد از انفاذ قانون منع وزرع تریا ك در افغانستا ن از قاچاقبران بدست آمده وبالغ بر ۲۲ تن میباشد .

وزار ت تجار ت جهت فروش تریاکها ی مذکور با کمپنی های مجاز بین المللی‌تماس حاصل نموده وتا حال کمپنی های مما لك ذیل بخر یداری آنها علاقه نشا ن داده‌اند :

۱ – یوگوسلاویا
۲ – فرانسه
۳ – امریکا
٤ – انگلستان
٥ – هالیند

چون تریاکها ی ضبط شدهٔ گمر ك دارای فیصد ی مساوی مور فین نمیباشد از اینرو عمل پخت وآماده ساختن ان برای‌صدور تحت نظر یك هیئت با صد لا حیت از طر ف‌وزارت مالیه جریا ن داشته که بعد از ختم عمل پخت وسور ت بصدور ان طبق مقررا ت بین‌المللی اقدام بعمل خوا هد آمد .

د – اجراآت مربوط به سکالرشب ها و فیلو شب ها :

بصور ت مجمو عی از او ل میزا ن۱۳۴۸ الی اخیر سا ل ۱۳۴۹ به تعداد بیست ودو بورس در رشته های مختلف از طر ف حکو ما ت بریتانیه ، فرانسه ، هند جاپان استرلیا و اضلاع متحدهٔ امریکا بد ستر س وزار ت تجار ت گذاشته شده که‌مامور ین وزارت تجا رت ، پشتنی تجارتی با نك وتجار افغانی ازان استفاده بعمل آورده‌اند.

همچنان شش نفر کاندید از ولا یا ت هرات ، قندهار ، وبلخ که پیشهٔ تجارت پشم دارند غرض توسعه معلو ما ت دررشته سور ت و شست پشم تحت پلان کو لمبو به راجستان هند اعزام گردیده اند .

تطبیق سیستم ترجیحا ت گمر کی :

۱ – بازار مشتر ك اروپا : مما لك‌بازار مشتر ك اروپا یعنی آلما ن ، فرانسه ، ایطالیا ،هالند ، بلژیك ولو کسمبور گ حاضر شده اند سر از او ل اپر یل۱۹۷۱ به تما م اقلام (امتعه شامل فقره ۲۵ – ۹۹) بی – تی – ان که مفهوم ان تا م گذار ی تعر فو ی بروکسل است معا فیت گمر کی اعطاء نماید .

قالین افغانی که دارا ی فقره (۱، ۵۸) است در این معا فیت شامل بوده اما برای امتعه خشکبار افغانستا ن که مواد زرا عتی را در بر میگیرد نظر به سیا ست های احصا یوی زرا عتی دو ل مشتر ك ارو پا و پالیسی های مسا عد ت با مما لك‌مشترك المنافع تاکنو ن ترجیحا ت وتخفیفا ت‌عمده داده نشده است . ولی باساس موافقه اخیر یکه در زمینه مسا اعدتها ی خاص با مما لك کم رشد صور ت میگیرد وبا سا س مذاکرات مستقیمیکه با بازار مشتر ك بعمل میا ید امکا ن بیشتر تخفیفا ت برای افغانستا ن موجود شده است .

۲ ـ فیصله حکو مت کانادا :

حکو مت کانا دا از لحاظ پر نسیب‌مروجه که دارد بالای تما م اقلام بین‌فقره (۲۵ـ۹۹) بی . تی .ان ترجیحا ت کامنو لت راتطبیق میکند . تا کنو ن استثنا آت تر جیحا ت کانادا بالای مواد صادرا تی افغانی قا بل تطبیق بوده اما حکو مت کانادا حین مذاکرات با هیأت افغانی آمادگی خویش را در مورد موافقت نامهٔ قرار داد ایم ـ ایـــف ـ ان (کاملة الوداد)اظهار کرده است .

۳ـموافقت نمایندهٔ جا پا ن :

حکو مت جاپا ن باسا س پر نسیپ‌دست داشتهٔ خود .به تما م اقلام بین فقرهٔ(۲۵ـ۹۹) بی . تی . ان که در مما لك رو به‌انکشاف تولید میگردد به ورود آزاد وبدو ن تعر فه گمر کی ان موافقه میکند .ولی برای یك‌لیست معین که بنا م اقلام معینه یاد می شود تنها پنجاه فیصد تخفیف گمر کی را قا یل شده اســـت .

٤ـ ممالك شمال اروپاوسکندیناویا :

کشور ها ی شما ل ارو پا که شا مل فنلند ، سوید ن ، نارو ی ودنمار ك‌میباشد به سیستم عمو می ترجیحا ت موافقه کرده اند . کشور ها ی مو صو ف برای مواد تولید ی مما لك رو به انکشا ف شامل فقره(۲۵ـ۹۹)بی.تی.ان معا فیت گمر کی را منحیث پر نسیپ قبول دارشده اند . قالین افغانی در مما لك متذکره از تاریخ آغاز تر جیحا ت عمو می معا فیت گمر کی خواهند داشت .

۵ ـ استرا لیا و نیوز یلند :

الف ـ استر لیا : کشور استر لیا اخیراً واردا ت قالین را از دو ملیو ن دا لـر بـه دونیم ملیو ن دالر بالا برده است که در این صور ت ایجا ب میکند افغانستا ن از این مار کیت که بازار خـــو بی برای تجا رت قالین میباشد ترتیبا ت شـــمو ل خـــــود را اتخا ذ کند .

استر لیا او لین کشور ی است که‌سیستم ترجیحا ت را به نفع مما لك روبا نکشا ف عملی کرده که البته اقدا م این مملکت‌قابل قدر است .

ب ـ نیوز یلند :

مملکت نیوز یلند در حا ل حاضر صرف برای پنجاه قلم امتعه تجار تی تخفیف‌گمرکی را مد نظر گرفته و یك لست دیگر ترجیحات صنا یع دستی رو ی دست حکو مت‌موصوف است از نگاه افغانستا ن این لست اخیر الذکر دلچسپ بوده در مورد استفا ده از ترجیحا ت مذکور در آینده اقدا ما ت‌مقتضی بعمل خوا هد آمد .

٦ ـ انگلستا ن و اضلاع متحده امریکا :

الف ـ انگلستا ن :

حکو مت انگلستا ن در او ل مانند ممالك بازار مشتر ك عرضه مسا عد با معا فیت گمر کی را برا ی اقلام شا مل فقره (۲۵ ـ۹۹) بی ـ تی ـ ان ـ پیشنهاد کرد که در این پیشنهاد انگلستا ن منسو جا ت‌نخی نیز شا مل بود ، ولی پیشنهاد بعد ی آن کشور بد لیل اینکه سایر مما لك متر قـــی مقابل تو ر ید منسو جات نخی حسا سیت دارند و آنرا در لست استثنا آت خودشامل نموده اند که در اینصور ت انگلستا ن به تنها یی نمیتواند برای پار چه ها ی منسوجات نخی مما لك رو با نکشا ف معا فیت کلی گمر کی را قایل نشود ولی با آنهم چو ن بعضی از این منسو جا ت بشمو ل قالین و فرش از لحا ظ مما لك روبانکشا ف‌اهمیت بسزا یی دارد فلهذا انگلستا ن آنرا در سیستم ترجیحا ت خویش شامل نـــمـــوده اســـــت .

در زمینه مواد زرا عتی وحیوانی شا مل فقره ۱ ـ ۲٤ ـ بی ـ تی ـان مو قـــف انگلستا ن از نگاه مما لك رو بانکشا ف نسبت به موقف بازار مشتر ك ارو پابهتر است .

ب ـ اضلاع متحده امریکا :

دولت اضلاع متحده امریکا قبل بر یـــن باسیستم تطبیق تر جیحا ت مخا لـــفت داشته اما در سا ل ۱۹۷۰ آما دگی خویش رابه منظور تطبیق تر جیحا ت اعلام کرد .

اعلامیه امریکا در این مورد بصور ت عمومی افقــی است ، نه باسلو ب عمــــو می عمودی با درنظر گرفتن ا ستثناآت درمورد منسو جا ت ، نفت ومواد نفتی ، چر م و کفش با ب چر می ، قالین نیز در لســت استثنا آت و منسو جا ت شا مل بود .اما نماینده گا ن اقتصادی افغانی تقا ضا نمودند تا قالین افغانی از ین امر مستثنا گــردیده واز لست استثنا آت خار ج گردد .

حکو مت امریکا نظر به تقا ضا ی‌حکومت افغانستا ن در زمینه ترتیب اثر داده ودر جلسه چهار م کمیته ترجیحا ت نظر بــه تقاضا ی هیأت افغانی مو قف خویش را طور مثبت به نفع افغانستا ن اعلام نموده واقلام قالین وقا لینچه افغانی را از لست استثناآت خود خار ج وبدو ن قید وشر ط موا فــقت شد تا اقلام مذکور شا مل سیستم‌عمو می معافیت گمر کی گردد .

۷ ــ سویس :

حکو مت سو یس برا ی دو سا ل ازلحاظ پر نسیب برای اقلام فقره(۲۵ــ۹۹) بی‌ــتی‌ان استثناآت کوچك را مد نظر گرفت . امافعلا سی فیصد تخفیف در تعر فه گمر کی‌خویش قایل شده ولی حکو مت موصو ف در نظر دارد بعد از طی مد ت دوسا ل موادصادراتی ممالك روبانکشاف با صد فیصد معا فیــت گمر کی وارد سویز لیند گردد .

۸ ــ اطریش :

مملکت اطریش با سا س مراجعه لست های ممالك روبانکشا ف يك اندازه دیگر ی را به نفع مما لك روبانکشا ف به آغرابتدایی ترجیحا ت خویش ضمیمه کرده است .

حکو مت اطریش به قد م او ل برای اقلام بین فقره ۲۵ الی ۹۹ بی تی ان يك‌تخفیف سی فیصد تعر فو ی را پیشنهاد نموده بود. در جلسهٔ حصه سو م بورد نهم تجار ت و انکشا ف منعقده ژنیو که از او ل الی ۱۳ فروری ۱۹۷۰ ادامه داشت و در ان‌نمایندگان افغانستان اشترا ك ورزیده بودند کشورهای عضو (او ــ ای ــ سی ــ دی) موافقه کرد تا اموال مصنو ع ، نیمه مصنو ع وپیدا وار زراعتی ممالك رو به انکشا ف را در مارکیت های خود ترجیح بدهند .

همچنان باید گفت که نما ینده وزار ت تجار ت در جلسه چهار م کمیته ترجیحا ت که‌از ۳۱ مارچ الی ۱۷ــ اپریل ۱۹۷۰ د ر ژنیو دایر گردیده بود اشترا ك ورزیده‌است نظریا ت و پیشنهادا ت هیأت افغا نی درین جلسه حسب آتیست .

ممالك پیشر فته‌عضو ((او . ای.سی.دی)) درین جلسه حاضر شدند دو لست اموا ل را تهیه بدارند که یکی ان بنا م (لســت منفی) و دو همی بنا م (لست مثبت)میباشد.

۱ ــ لست اموا ل صنعتی و نیمه صنعتی فصل ۲۵ الی ۹۹ (بی . تی .ان) .

نمایندهٔ افغانی حین بحث در این مورد پیشنهادا ت مما لك متر قی را مبنی برقالین افغانی که آن را از سیستم ترجیحات شا ن خار ج ساخته توجه هیأت های شا ن را در بارهٔ اهمیت صادرا ت قالین معطو ف نمــوده تقاضا نمودند تا این قلم بزرگ صادرا تی مملکت داخل سیستم تر جیحا ت باشــد

۲ ــ اموا ل شامل فصل يك الــی ۲٤ (بی . تی .ان)

بصور ت عمو م در بین این اموا ل آنهاییکه زیاده تر مورد علاقه خاص افغانستا ن می باشد عبارتند از میوه جا ت خشك بالخاصه کشمش ــ بازار مشتر ك ارو پا درپیشنهاد خود میوه جا ت خشك افغانستا ن را بکلی از (لست مثبت) باز مانده وآنرا ازاستفاده از ترجیحا ت محرو م گردانیده است .

نماینده افغانی در ین جلسه تو جــه نماینده بازار مشتر ك ارو پا را در زمینه جلب نمود تا میوه جا ت خشك وبالخصوص کشمش را که يك قلم در شت صادرا ت افغانستا ن میباشد در لست مثبت خــود بگنجانند این پیشنهادا ت نما ینده افغانی توسط نماینده گا ن مما لك دیگر نیز تایید گردید .

در مورد تر جیحا ت نمایندهٔ افغانی ازکلیه ممالك ترجیح دهنده خوا هش نموده‌است تا اموال صادرا تی افغانستان را از حقــو ق گمر کی خود مستفید گردانند .

ادارهٔ تشویق وانکشا ف صادرا ت :

به منظور انکشا ف بهتر تجار ت خارجی افغانستا ن اداره جدید ی بنام اداره تشویق وانکشا ف صادرا ت در چوکا ت تشکیلا ت موجوده وزار ت تجار ت تاسیس و تشکیل گردیده است باید گفت که تاسیس همچو اداره از طر ف انجمن بین المللی تجار ت در ژنیو توصیه و مورد تایید قرار گر فته بود . وظیفهٔ عمدهٔ این اداره را بازار یا بی و مار کیتنگ محصولات افغانی تشکیل داده ودر عین زما ن این اداره در مورد تثبیت سور ت محصو لات صادرا تی افغانی بـــه سویه بین المللی با تجار و موسسا ت‌صادر کننده همکار ی و مسا عد ت های لازمه را بعمل می آورد .

فراهم آوری تسهیلات به منظورانکشاف صادرا ت افغانی وتشویق تور زیم :

وزار ت تجار ت به همکار ی وزا ر ت مالیه وریاست د افغانستا ن بانك مقررا ت جدید یرا وضع نموده که هد ف اصلی ان انکشا ف صادرا ت رفع سر گر دانی‌خارجی های مقیم افغانستان ، توسعه صنا یع‌دستی وحرفها ی باستا نی مملکت می باشد .

نظربه این مقررا ت تسهیلات لازمـه در مورد تهیه مرا حل نظار ت اسعار ومعافیت گمر کی قالین ،نمد گلیم ،سترنجی ،پوست پوستینچه، محصو لات صنایع دستی از قبیل تفنگ چاقماقی ، تفنگچه چقما قی ، شمشیر (هرنوع) سپر چر می ، کارد جوهر دار ، کارد های عادی ، تبرزین ، باروت دا نی ، آفتابه مسی ، سماوار ، چلم برنجی ، چلم مسی ، چراغ مسی تیلی مجمع های مسی و غیره بوجود آمده است .

هکذا در این مقررا ت تسهیلا ت لازمه در مورد خامك دوزی ها ، گند افغانی ، پیزار ، زیورا ت ساخته شده از سنگـ لاجورد ، دستکش ، دستکو ل ، ظرو ف سفا لین وغیره پیش بینی گردیده‌است .

همچنین برای محصو لات نخی ـ پشمی ومحصو لات ساخته شده حجار ی تسهیلات لازمه فرا هم گردیده است . که با ایـــن تسهیلات از یك جانب امکانا ت تشو یـــق توریزم فرا هم شود واز جانب دیگر زمینه فروش محصو لات افغانی به مقادیر بزرگ به اساس مقررا ت تجار تی مملکت برا ی تجار و وارد کننده گان خار جی به صور ت مساعد فرا هم گردد .

موسسا ت اختصا صی

الف ـ انستیتو ت قره قل

بابه میا ن آمد ن انستیتو ت قــره قــل در جولای ۱۹۶۶ صادرا ت قره قل افغانی بخود شکل بهتر را گرفته واکنو ن انستیتوت قره قل قادر است یکتعداد زیاد از جنسیت خوب پوست قره قل را بعد از پا ك کرد ن وسور ت بوقت وزما ن معین به معر ضـــ لیلام بگذارد . چنانچه در دو لیلا میکه در سا ل جار ی در لند ن داير گردید بیش از هشت ملیو ن و هشتصد هزاردالر ازفروشات ان بدست آمد . وسر جمع فروش قره قل تا حال بالغ بر نه ملیون وپنجصد هـــزار دالر می شود .

در لیلام سپتمبر لند ن از جـــملـه ۵٤٦۰۰۰ جلد پو ست ٤۲۸۰۰۰ جلـــد به مبلغ ۱۵۹٦۷۲٦ ـ پو ند معاد ل۳۸۳۲۱٤۲ـ دالر بفروش رسید اوسط نر خ فـرو شـ هشت دالر و ۹۵ سنت فی جلد میبا شد . اوسط نر خ فروش قره قل افریقا ی جنو ب غربی ۷ دالر و ۹۹ سنت است که بد ین ترتیب پوست قره قل افغانی نسبت‌به‌پوست قره قل افریقا ی جنو ب غربی نر خ بهتر را بخود گرفته است .

در لیلام نو مبر لند ن از جمله ششصد هزار جلد پوست پنجصد وپنجاه هزار جلد ان به مبلغ ٤۷۵٦۰۰۰ ـ دالر بفرو شـــ رسیده .

پوست قره قل کبود نسبت به لـــیلا م سپتمبر لند ن ده فیصد و نر خ پوست‌سیاه ۱۲ ونیم فیصد ونر خ تقر پنج فیصد بلند رفته بود ، نرخ اوسط عمو مـی فـــرو ش قره قل هشت دالر و ٦٤ سنت درین لیلام بـــود .

اتحادیه صادر کنندگا ن قالین :

اتحادیه قالین از بدو تاسیس خود تاکنون در مورد توسعه وانکشا ف صنعت قا لـــین به منظور کمك و مسا عد ت ما مور ین و

صادر کنند گا ن خد ما تی راانجام داده‌است که زیلا از ان توضیح داده میشود :

۱ ـ مراقبت از لحاظ جنسیت : با به میان آمد ن اتحاد یه قالین در مورد بهبود وضع قا لین تجاویز لازمه اتخاذ گردیده وقالین های صادرا تی تحت نظر هیات ورزیده‌قالین ابتداء در گمر ک از جانب سور تچی‌دقیقانه سورت‌وقابلیت صدور آن‌بخارج‌ازلحاظ رنگ دیزاین ، سایز وغیره مشخصا ت تصدیـــق می شود که البته این امر قبلا طور شاید و باید مر عی الاجرا نبود .

۲ ـ اشتهارا ت و تبلیغات تجار تی :

این اتحادیه بر علاوه اشتهارا ت داخلی قالین افغانی را بسو یه بین المللی بمعرض اشتهار قرار داده ودر نشرا ت و پامفلیت های منتشرهٔ خود در حصه معر فی ایـــــن صنعت باستا نی ، مناطق تولید ی و تجار صادر کنندگا ن ان مطالب سو د مند ی را چاپ‌نموده‌است.هکذا اتحادیه‌مذکوردرنظردارد به همکاری وزار ت‌جلیله‌مخابرات‌تکت‌های پستی قالین را نیز طبع نماید .

۳ ـ اشترا ك درنمایشگاه های‌بین‌المللی: ریاست اتحادیه قالین از بدو تاسیس‌تاکنون جهت معرفی قالین افغانی درنما یشگاه های بین المللی ، پاریس ، الما ن ، جاپا ن ، تهران ، امریکا ، سویس واکسپو هفتادجاپان اشترا ك ورزیده ویك تعداد قا لین ها ی مرغوب را برای سهم گیری درنمایشـــگاه های متذکره ارسا ل وبه معرض نما یـش گذاشته است .

۴ ـ بازار یا بی ومار کیتنگ :

ریاست اتحادیه قالین به منظور تو سعه امور تجار ت قالین بر علاوه مار کیت های قبلی قالین افغانی مانند استرلیا ،ایطا لیا، بلجیم ، ناروی ، اطریش ، فنلیند ،دنمارك وامریکا در جستجو ی بازار های‌جدید بـــوده رابطه خود را با تاقها ی تجار ت وسا یر مو سسات ذیعلاقه ایشیایی ، ارو پایی ، امریکا ی لاتین وایا لات متحده امریکا برقرار نموده تا صادرا ت قالین افغانی مستقیمادر مارکیتها ی مما لك متذکره نیز توسعه یابد که از آنجمله ایا لات متحده امریکا ،کانادا واسترالیا به‌قالین های‌افغانی علاقه‌نشان داده به تورید ان اقدام ورزیده اند .

۵ ـ سروی ومطالعا ت :

اتحادیه قالین به منظور سرو ی اساسی قالین از نگاه تهیه وتدار ك مواد خام ، طرز ریشید ن تار ، اسلو ب بافت ، تهیه آلات وافزار وجوانب بهتر شد ن جنسیت قا لین پیشنهاد ی به مقا م وزار ت تجار ت تقدیم وطالب کمك ومسا عد ت بصور ت فنی و عملی گردیده است که در ین مورد دراثر تماس وزار ت تجار ت با مر کز تجار تی بین المللی در ژنیو دو نفر متخصص بـه افغا نستان اعزام گردید که ا یشان بـعـد از مطالعه اجراآت وفعا لیت های آتحا دیه قالین برای کسب معلو ما ت بیشتر عاز م محلات وقراء تولید ی قالین گردیدند کـــه هیات مذکور بعدا نتایج مطالعا ت شانرا در سه جلد نشر وبه اتحاد یه قالین فرستادند.

هیئت مذکور در ین نشر یهٔ خودشرحی را راجع به اوضا ع عمو می بازار ، مقدار استهلاك ذوق مستهلیکن و منا سبا ت‌مارکیت از نگاه رقابت قالین های متنو عه بیا ن داشته است . امسا ل نیز یکنفر مشـــاور مار کیتنگ اعزا می ادارهٔ مرکز تجـــار ت بین المللی باریا ست اتحادیه صادر کنندگان قالین شرو ع به همکار ی نموده که امید است نتیجهٔ کار و فعا لیت وی برای اتحادیه قالین مفید تما م شود .

نظر به احصائیه صادرا ت در ســـا ل ۱۳۴۸ به اندازهٔ ۴۰۰۳۳۶ ـ متر مربع‌قالین در مار کیت های معرو ف اروپا ، امریکا و بعضی از شهر ها ی دگر جها ن صـا در گردیده که بد ین ترتیب در صادرا ت‌قالین افغانی در سا ل ۱۳۴۸ نسبت به یك سا ل قبل ان هشتاد فیصد افزا یش ودرسا ل۴۹ تا اخیر میزان امسال۱۸۳۵۳۱ متر مربع قالین صادر گردیده که نسبت به هفت ماه سا ل ۱۳۴۸ افزایش قابل ملاحظهٔ در ان بمشاهده میرسد .

سرمایه گذاری داخلی وخار جی :

قانون سرمایه‌گذار ی افغانستا ن ازنگاه جلب سرمایه های افرا دی داخلی وخارجی

انتفاعی بوده و شرایط ان برا ی سر ما یه گذاری داخلی وخارجی تسهیلات فوق العاده را فراهم مینما ید .

باید متذکر شد که انکشا ف و توسعه سر مایه گذاری های انفرا دی در کشور رو به انکشاف مانند افغانستا ن منا فـع بیشمار ی را بار آورده این امر نه تنها به بنیهٔ اقتصا دی صا حبا ن صنایع کمک‌میکند بلکه بعد از طی مرا حل قانو نی از یک‌طرف به منافع مالی دو لت می افزا ید واز جانب دگر تشویق و تطبیق این اصل به نفع طبقهٔ مستهلک نیز تما م میشود . رو ی این‌امر کمیتهٔ سر مایه گذاری در طو ل هشت ماه اول سا ل بتا سیس پروژه ها ی صنعتی ذیل موافقت نموده و منظور ی آنرا اعطا ء کرده است .

پروژه تولید مشرو با ت کار بو نـــت عصاره و آب میوه .

پروژه دستگاه بادی سازی عراده جا ت .

پروژه بررسی حسا ب شر کت وینی‌ماری آیند کمپنی انگلستا ن .

پروژه تو لید محصو لات کانکر یتی .

پروژه نسا جی سند ی .

پروژه توسعه وی پلاستیک سازی .

پروژه تار کلو له .

پروژه تولید پودر صابو ن

پروژه فر نیچر

پروژه تولید سگر ت

پروژه تولید پولیر تین اسفنج

پروژه دباغی پوست وپرو سس روده .

پروژه پیکل نمود ن پوست وپـرورسس روده .

پروژه ترمیم عراده جات و تولید پرزه جات فالتو وساختن فرنیچر .

علاوتا پیشنهاد یک عده سر مایه‌گذارا ن داخلی و خار جی مبنی بر یکتعداد پروژه‌های جدید در ساحه های مختلف آماده رو یت به کمیته سر مایه گذاری می باشد که البته پیشنهاد پروژه های مربوطه که ذیلا ازان نام برده می شود در وقفه های مختلف به کمیتهٔ ارائه خوا هد گردید .

دستگاه تولید البسه افغان اند یا .

شرکت سها می صنایع افغان (تــو لید روغـن واکسیجن) .

پروژه سها می درویش

پروژه کمیاوی و انجنیر ی افغان

پروژه ورکشا پ

پروژه تولید تخم های اصلاح شده‌زراعتی

پروژه صناعتی المو نیم

پروژه تولید پایپ پلاستیک

پروژه پلاستیک احمد

پروژه تولید پلاستیک مقصودی

پروژه تار پشمی و سند

پروژه توسعو ی هو خست

پروژه پلاستیک واخان

پروژه ضرابی

پروژه تولید پوست

پروژه پیکل نمودن و پروسس روده

پروژه تولید رنگ

پروژه یخ هرا ت

پروژه بوتل نمودن شربت گسل

پروژه نیون افغانستان لمتد

پروژه تولید سا ما ن آهنی وفولاد

پروژه رویه نمود ن تایر

پروژه پامیر فلز

پروژه پلاستیک عادل

تاسیس شر کت ها

وزار ت تجار ت به منظور تقو یه‌وتوسعه امور تجار ت از یکطر ف وبکار افـــتید ن اشخاص از طر ف دیگر در طول ۸ ماه اول سال ٤٩ بتاسیس شرکت های آتی اقدا م کرده تابدین طریق سر مایه های پراگنده به کار انداخته شود .

اسم شرکت	نو ع	سرمایه
گدازاده	لمتد	سه ملیون افغانی
عزت	رر	سه ملیون افغانی
میرز سرویس	رر	یک ملیون افغانی
عزیز شا هی	رر	دو ملیو ن افغانی
حاتمـــی	رر	پنجصد هزار

دافغانستان کالنی

اسم شرکت	نوع	سر مایه
صادق	لمتد	سه صد هزار
صـــافی	رر	سه صد هزار
مـــیراگل	رر	یك ملیون
عزیز مسعود	رر	ششصد هزار
رشید اور حین	رر	یك‌ونیم ملیون
صناعتی مرادی	رر	هجده لك
زپسکـــو	رر	پنج ملیون
مزار لمتد	رر	دو ملیون
هری افغان کو	رر	پنجصد هزار
روح‌الله	رر	یك ملیون
خان لمتد	رر	پنجصد هزار
زیبالمتد	رر	سه صد هزار
سلام اوودود	رر	پنجصد هزار
جیون	رر	پنجصد هزار
فاریاب	سهامی	پانزده ملیون
مولانا یعقوب چرخی	رر	یك ملیون و دوصد هزار

توافق های ایجنسی درسا ل ۱۳۴۹

وزار ت تجار ت اخیرا در بارهٔ تو سعه وانکشا ف ایجنسی که از نگاه تجار ت‌ارزش بسزایی دارد تصا میمی را اتخاذ نموده که بجز تاجر افغانی هیچیك از تجار خار جی نتوانند اینجنسی کشور ها ی خار جی را در افغانستا ن بگیر ند که در ینصور ت‌تجار افغانی موفق خوا هند شد از اینجنسی های کمپنی های خار جی استفاده اعظمی رابدست آرند . بتاسی از قانو ن تجار ت افغان‌هاییکه در مقابل کمیشن به فروش محصو لا ت و مصنوعا ت کمپنی های خار جی مبـــادر ت می ورزند ویا بعبار ت دیگر کمپنی های خار جی که تجار افغانی را جهت فرو ش وعرضه اموا ل شا ن در داخل کشور تعیین میکنند مکلف اند این عمل شاً ن طبق‌مقاوله بین جانبین باسا س تعامل حقو قی‌بین‌المللی بوده و روحیه احکا م اصولنا مه تجار ت افغانستا ن را در معامله شا ن مرا عا ت نمایند . بابدست آورد ن امتیازا ت‌ایجنسی واخذ کمیشن یك تعداد تجار افغانی مو فق شدند در خلال هشت ماه او ل سا ل ۴۹ با کمپنی های جاپا نی واروپا یی قرار دادهای جدید عقد وامتیاز ایجنسی آنها را بدست آرند .

امور اموال انحصار ی :

حسب صوابدید حکو مت صلاحیت صدور وتورید مواد انحصار ی مطابق بحکم قانون مربوطه غیر ازپطرول ، دیز ل و شکر به وزار ت تجار ت محو ل شده که البته این امر جریا ن امور را نسبت به سابق تسریع بخشیده است . وحق الانحصار به مو جب قانون موضو عه در گمر کا ت مربوطه اخذ میشود . وزار ت تجار ت باساس‌صلاحیتیکه برایش اعطاء شده صر ف کنترو ل‌انحصاری خود را بالای تورید اموا ل انحصار ی‌قایم نموده واراده ندارد بصور ت مستقیم یا غیر مستقیم در معاملات تجار تی در این زمینه طر ف واقع گردد . محصو ل حق‌الانحصار به موجب قانون در گمر کا ت‌تحت‌اجرا گرفته میشود .

مسئولیت‌اموال انحصار ی از نظر حقوق واز نظر تجار ت کاملا بدو ش تو لیدکنندگان ویا بذمت نماینده با صلاحیت فروش آنها می‌باشد .

وزار ت تجار ت در خود ما ل و یادر توزیع ان کدا م مفاد و یا علاقمند ی ندارد صر ف وزار ت تجار ت در حصه اموا ل انحصاری یك مرجع کنترو ل است نه یك نمایندگی فروش ، از آنرو نظار ت وکنترول وزار ت تجار ت بالای اموال انحصار ی‌ذیل صور ت گرفته است :

موتر هاییکه در طو ل ٦ ماه او ل سال ٤٩ وارد کشور شده قرار آتی است :

الف ـ موتر های تیز رفتار جدید ٦١٤ ـ عراده

ب ـ موتر های تیز رفتار مستعمل ٤٩١ ـ عراده

ج ـ موترهای‌سرویس‌شهری‌مستعمل ٢٢٩ ـ عراده .

د ـ تورید سگر ت در شش ماه او ل سال ١٣٤٩ به تعداد ٨٣٤٩ ـ کار تن .

هـ ـ اجازه نامه سر حد ی سگر ت به تعداد ٥٠١٦ ـ کار تن .

س ـ تورید تنباکو ی پایپ ـ بر گ بیری و نصوار بینی ارقام جدید جداگا نه را تشکیل مید هد .

امــور جــواز نامــه

اقدام وزار ت تجار ت به‌منظوراستفاده بیشتر از رهگذر رقابت تجار تی یابعبار ت دیگر استفاده از نرخها ی بین المللی در امور معاملات تجار تی افغانستا ن از حوزه آسیا ی مرکزی به شر ق اقصی وسایر قاره ها توسعه یافته وهم یك تعداد تجــار و موسسا ت تجار تی خار جی در افغانستا ن مقیم شده اند که مقصد آنها انحصار نبوده بلکه اقدام در راه توسعه تجار ت افغانستان میباشد . در زمینه باید ادعا کرد که در پهلوی تجار و نما یند گیها ی تجار تی منشور های شا مل حوزه تجار ت بار تر ی نیز در جریا ن است که باین ترتیب در صدور وتورید اموا ل التجاره رقابت ها ی تامه به میا ن آمده که افغانستا ن بو سعت جهانی ازان مستفید گردیده است . وزار ت تجار ت یکتعداد جواز نامه های تجارانفرادی خار جی را در نیمه او ل سا ل ٤٩ تحـت عمل قرار داده وطبق مقررا ت مو ضو عه به جواز نامه تجار تی ان مبادر ت ورزیده‌است هکذا در مورد ویزه های ورود ی ، خروجی واقا مت تجار انفرادی مستخد مین ومنسوبین تجار خار جی اجرآات لازمه صور ت گر فته است . تعداد تجار انفرادی خار جی که در افغانستا ن از سالها ی گذشته الی میزا ن ١٣٤٩ مصرو ف فعا لیت تجار ت هستند وبرای شان اجازه داده شده عبار ت انداز :

٨١ نفر هندی ، ١٤ نفر پاکستا نی ، ٢ نفر عراقی ، یك نفر ایرانی ، یکنفر عر بی ویکنفر برتانوی .

امور ترانز یت :

وزار ت تجار ت در راه بهبود و اصلاح امور ترانسپور ت و ترانزیت که لازم و ملزو م یکدیگر اند وبرای انکشا ف وتوسعه تجار ت مملکت فو ق العاده موثر و قــابل ملا حظه میباشد حتی ا مکان صرف مساعی نموده است .

طوریکه خوانندگا ن گرا می ما بــهتر معلوما ت دارند افغانستا ن یك کشورمحاط به خشکه بوده فلهذا فعا لیتها ومعاملا ت جار یه تجار تی در داخل وخار ج از طریق ترانزیت خشکه منطقو ی صور ت میگیرد .

بنا بران گفته می توانیم که توسعه‌معاملات تجار تی ویا رکود ان بیشتر به مسا یل ترانز یتی حوزه ارتبا ط داشته وازاین‌رهگذر این مسایل زیاد تر محتا ج توسعه واهتمام ورهنما یی است . برای اینکه در اموربار چالا نی صادرا ت وو اردا ت اموا ل‌تسهیلات لازمه فرا هم گردد و ازین ناحیه منا فعی متوجه تجار کشور گردد سعی شده است در قرار داد های ترانزیتی با کشور های ذیعلاقه به کرایه اقلام عمده ترانز یتی‌تخفیف قابل ملاحظه‌داده‌شود برای پیشبرد مز ید امور بار چالا نی و تسهیلا ت لازمه شرکت های ترانزیتی وبار چالا نی در فعا لیت اند که وزار ت تجار ت باین شرکتها دآیــما همکاری داشته و در تسریع فعا لیت ها ی شا ن حصه میگیرد .

حکو مت افغانستا ن قبلا به منظورتحکیم روابط اقتصا دی و فرا هم آور ی‌تسهیلا ت در امور ترانزیت وعبور و مرور اجنا س و مال التجاره در خا ك کشور های منطــقه با در نظر گر فتن حجم کنو نی وتوسعه ان در آینده تصمیما ت نافعی اتخاذ وموا فقت نامه های ترانزیتی وحمل ونقل را با ممالك ایران ،پاکستان ،وترکیه در سا لهــا ی ١٣٤٠ ـ ١٣٤٣ و ١٣٤٨ امضاء کرده است عجالتا عبور اموا ل ترانزیتی‌افغانی از طریق دو مملکت او ل الذکر بصور ت منظم ادامه دارد . اخیرا دولت شاهنشا هی‌ایران‌تاسیس یك گمر ك مشتر ك را در سر حد بــین افغانستا ن و ایرا ن پیشنهاد نموده که این

موضو ع تحت مطالعه اولیا ی امور است . نظر به احداث شاهراه‌های‌جدید درافغانستان، ترانسپور ت هزار ها تن اموا ل شورو ی ، آلما ن غربی وایتا لیا وپاکستا ن وبالعکس حمل ونقل هزار ها تن اموا ل ترانزیتی پاکستان به شوروی از طریق سر حدا ت افغانستا ن منافع اقتصا دی کشور ها ی همسایه را نیز در عین زما ن بار آورده‌است.

میعاد موافقتنا مه ترانز یتی بین حکومت افغانستا ن واتحاد جما هیر شورو ی می بایست در سپتمبر ۱۹۷۰ خاتمه می‌پذیر فت اما برا ی مد ت پنجسا ل دیگر یعنی تاماه سپتمبر ۱۹۷۵ تمدید یافت .

قرار داد ترانز یتی که در سا ل ٦٨ برای یك سا ل بین وزار ت تجار تافغانستا ن و اداره سیوز و نشترانس ماسکو امضا ء گردیده بود طبق مادهٔ بیست ان در سا ل ۱۹٦۹ نیز معتبر شنا خته شده و امــید تجدید ان موجود است .

امور سیستم متریك

نظر به ایجابا ت عصر وزما ن وشرا یط امروز ی اقتصا دی و به منظور فرا هــم آورد ن تسهیلات در داد وستد روز مره‌دکان دارا ن ، وزار ت تجار ت تدا بیر ی را اتخاذ نمود تا سیستم متریك واوزا ن را جاگزین اوزان سابقه که از سالیان متمـــــا دی‌در کشور رایج بود گرداند .

وزار ت تجار ت برای نیل به این هد ف ادارهٔ بنا م سیستم متر یك و اوز ان در چو کات ان وزار ت تشکیل و تاسیس نموده که این اداره بعد از انفاذ مقررا ت سیستم متریك یعنی ۱۵ سر طا ن ۱۳٤۹ به توزیع اوزا ن متریك در نوا حی ده گانه شهرکابل ومر بوطا ت ان اقدام نموده است .

اجرا آتیکه اداره سیستم متر یك در این راه انجام داده عبار ت است از :

۱ ــ انفاذ مقررا ت سیستم متر یك .

پس از نافذ شد ن مقررا ت‌سیستم‌متریك یك یك نسخه ان به تمام وزارتخانـــــها ، دوایر دولتی و تما می مراجع رسمی به‌منظور تطبیق ان در معاملات ارسا ل گردیده‌است.

۲ ــ تطبیق اوزا ن متریك در داد وستد .

بعد از نافذ شد ن مقررا ت سیستم‌متریك طی یك ابلاغیه رسمی به فروشند گا ن و خریدارا ن تفهیم شد تا معا ملا ت داد و ستد خویشرا به اوزا ن متریك بنما یندروی این منظور از تاریخ مذکور تا کنو ن‌غرض تطبیق اوزا ن متریك در دادو ستدورهنمایی خریدارا ن و فروشند گان مرا قبت ها ی متداوم اداره سیستم متریك بعمل آورده‌است برای تنویر اذهان عا مه و سهو لت کاردر حدودسی هزار ور ق از تابلو های تعدیل اوزا ن وتسعیر قیمت ها به سیستم متریك از طر ف ادارهٔ سیستم متریك طبع وبرا ی همشهر یان نواحی ده گانه شهر کابل و دکاندارا ن مربوطه توزیع شده است .

۳ ــ جمع آوری اوزا ن مترو که :

در جر یان مرا قبت های متدا و م‌وتطبیق این سیستم عام المنفعه به مشا هده رسید که دکاندارا ن باوجود داشتن اوزا ن متریك باز هم از سنگ های در یا یی وغــــیره در داد وستد استفاده مینمودند لاچار ادا ره سیستم متریك بعد از مشوره با کـــــابل ښاروالی ابلاغیه مبنی بر عد م‌استفاده‌ازاوزان متروکه نشر وبعد از نشر ابلاغیهٔ مذ کور به جمع آور ی اوزا ن مترو که از دکانداران نواحی ده گانهٔ کابل اقدام نموده است .

٤ ــ توزیع اوزا ن به دکاندارا ن جدید :

دکاندارانیکه در زما ن تو زیــــع اوزا ن متریك دوکانها ی شا ن مسدود بوده و یا دکاندارانیکه بعد از توزیع عمو می جــدیدا بدوکان دار ی شرو ع نموده اند درجریا ن مراقبت بازار از طر ف ادارهٔ سیستم متریك بعد از اخذ احصائیه اوزان متریك به ایشان داده شده که تعداد این دکانداران تا حا ل در حدود دو هزار نفر میرسد .

۵ ــ عیار ساختن اوزا ن متریك :

اوزان مورد ضرور ت دوکاندار های که در فوق از ان نام برده شد بعد از تو لید در فابریکهٔ جنگلك از طر ف گرو پ مو ظف ادارهٔ سیستم متریك عیار و کنترو ل‌شده است وهم در جریا ن امسا ل اوزا ن مورد ضرور ت شهر های کند هار وجلال آباد که در نظر است در صور ت مسا عد ت وهمکاری ولایا ت متذکره در سه ماه اخیر سا ل‌توزیع ان صور ت گیرد عیار وکنترو ل شده‌است .

(تفصیل در صفحات‌بعدی)

مدیریت نما یشگاه

مدیریت نمایشگاه وزار ت تجار ت در سال ۱۳۴۹ علی الر غم اجراآت روز مره خویش برای اشترا ك در نمایشگاه ها ی خارجی وتر تیب ننداد تون پنجاه و دو مین سال جشن استر داد استقلال وطن‌اجراآتی نموده است که در شناسا یی ومعرفی امتعه وپیدا وار مملکت عزیز در نمایشگاه ها ی موصوف موثر بوده است . چنانچه نمایش امتعه وپیدا وار افغانستان در نمایشگاه‌جهانی اکسپو هفتاد او سا کاکه از ۲۳ حو ت ۴۸ الی ۲۲ سنبلهٔ ۱۳۴۹ ادامه داشت موردتوجه خاص کمپنی ها ، موسسا ت خار جی اعم از جاپان و دیگر مما لك قرار گرفت و یـك مقدار زیاد اموا ل نمایشی به فروش رسیدو علاوه بران یکتعداد زیاد کمپنی ها ی‌جاپانی خواهش خریدار ی پیدا وار افغانستا ن را نمودند که بدینترتیب قدم ارزنده و مفید ی برای جلب تجار و موسسا ت جاپا نی بر داشته شد .

هکذا نمایشگاه وار داتی بر لین که از هفت سنبله در بر لین غر بی دایر گردیده بود از بزرگترین نمایشگاه های بود کـــه افغانستان در پهلوی دیگر مما لك جها ن دران اشترا ك ورزیده بود . اشتها را ت بازار یابی برای صنایع دستی ودیگر پیدا وار مملکت منظور اصلی اشترا ك در این نمایشگاه را تشکیل میداد .

ریاست عمو می اتاقها ی تجار ت

۱ ــ انتخابا ت اعضا ی دورهٔسیزدهم:

انتخابا ت اعضا ی دورهٔ سیزدهـــم اتــا ق تجار ت کابل تحت ریاست ښا غلی‌عبدالغفور سراج رئیس عمو می اتاقها ی تجار ت و کمیسیو ن انتخابا ت بتاریخ (۵) ثور ۴۹ طور آزاد آغاز و بتاریخ ۷ ثور خاتمه‌پذیرفت انتخابا ت این دوره نظر به سا لها ی قبل امتیاز خاصی داشت زیرا در دوره ها ی گذشته تنها طبقه تا جر انفرا دی سهــم میگرفتند ولی در دورهٔ سیزد هم طـــبق لایحه انتخابا ت بر علاوه تجار انفرا دی موسسا ت صنا عتی ، شرکتها وبانکها نیز به عضو یت اتا ق تجار ت کابل انتخا ب گردیدند .

اشخاصیکه به دورهٔ سیزدهم اتا ق‌تجارت کابل بحیث اعضاء انتخا ب گردیده انـد عبار ت اند از :

الف ــ از موسسا ت صنعتی :

ښاغلی محمد جعفر مختاو زاده
ښاغلی محمد یوسف صاعد
ښاغلی غلام سرور ناشر
ښاغلی محمد ابراهیم لطفی
ښاغلی گل محمد بهادر
ښاغلی خواجه محمد ویس
ښاغلی سید عبدالله
ښاغلی محمد صالح
ښاغلی وزیر گل
ښاغلی سید مرتضی

ب ــ از شرکتها ی تجار تی وبانکـــــها

ښاغلی فضل محمد خیر زاده
ښاغلی عبدالرو ف وږ
ښاغلی نور گل
ښاغلی حاجی محمد حکیم
ښاغلی حاجی عبدالرحیم

ج ــ از تجار انفرادی

ښاغلی بهار ی لعل
ښاغلی حاجی شاه محمد
ښاغلی حاجی عبدالرحمن
ښاغلی غلام سخی اکبر
ښاغلی میر محمد نعیم یعقوبی
ښاغلی حاجی محمد هاشم
ښاغلی عبدالشکور حمید زاده
ښاغلی سید آقا عزیز ی
ښاغلی حاجی فقیر محمد خوشبین
ښاغلی عبداللطیف حکیمی
ښاغلی محمد هاشم دفتر ی
ښاغلی حاجی احمد جان
ښاغلی خداینظیر
ښاغلی نعمت الله مهر زی

اعضای احتیا طی :

ښاغلی معین الدین
ښاغلی غلام رسول
ښاغلی عبدالاحد فضلی
ښاغلی حاجی ولی محمد
ښاغلی حاجی محمد صابر صا فی

۲ - مجمع عمو می اتاقها ی تجار ت :
نظر به اهمیت و ارزشیکه مجمع عمومی از نگاه خواسته ها ، حل مشکلات وغیره مسایل تجار تی دارد مجمع عمو می روسا ی اتاقها ی تجار ت بتاریخ ۲۷ جوزا ی ٤۹ در کابل دایر گردید که اعضا ی ان عبار ت بودند از :

ښاغلی عبدالغفور سراج رئیس عمو می اتاقها ی تجار ت

ښاغلی سید مرتضی رئیس اتاق تجار ت کابل

ښاغلی حاجی عبدالصمد رئیس اتاق تجات قندهار

ښاغلی محمد اسحق رمزی رئیس اتا ق تجار ت هرا ت

ښاغلی محمد نبی رئیس اتاق تجار ت بلخ

ښاغلی عبدالقیوم رئیس اتاق تجار تغزنی

ښاغلی صالح محمد بهمن یار رئیس اتاق تجار ت فاریا ب (میمنه)

ښاغلی عبدالشکور رئیس اتاق تجار ت آقچه

مجمع عمو می روسا ی اتاق تجار ت که با بیانیهٔ ښاغلی محمد اکبر عمر وزیر تجار ت در صالو ن ریاست اتاقها ی تجارت افتتا ح گردید تا ٤ سرطان ادامه داشت . درین مجمع رو ی موضو عا ت داخل اجندا بحث ومذاکرا تی صور ت گرفت .

ترا نسپورت و بندر والی :

بابوجود آمد ن ریاست ترانسپور تعمومی در عقرب ۱۳۳۵ وضع ترانسپور ت و امور نقلیا تی کشور بهبود یافته همه امورنقلیاتی یك نظم ونسق بهتر را بخود گرفته وبوجه احسن صور ت میگیرد .

علاوه از حمل ونقل مواد ارتزا قی واموال انفرادی وتجار تی ریاست ترانسپور تعمومی در حمل ونقل غله (گندم) انتقا ل مجلوبین عسکری ازیکجا بجا ی دیگر وطلاب معار ف به مناطق دور دست ، انتقال اموا ل پروژه های انکشا فی در کلیه مناطق مملکت با استفاده از لاری های انفرادی انجا م داده است .

ریاست ترانسپور ت عمو می علاوه‌ازلاری های انفرادی دربسا مواقع برای امور نقلیا تی از لاری های اتحادیه های‌ترانسپورتی نیز استفاده نموده است فعلا تعداد اتحادیه های ترانسپور تی به ۹۸ و تعداد لا ری های داخله اتحادیه ها به ۲٤٦٦ عراده‌میرسد لاری های موجوده اکثرا شش تن وهشت تن پطرو لی بوده اما درین اوآخر یکتعداد موتر های که قدر ت حمل بیشتر اموا ل را دارد مورد استفاده اتحادیه ها قرار داده شده است . این لاری ها عبار ت از موتر ها ی هشت تن ، ده تن ، دوازده تن ، سی تن ، تریلر دار و بیشتر ازان‌میباشد. یکتعداد این لاری ها مجهز با ماشین دیزلی میباشد که‌از ناحیه شرایط اقتصا دی واز نگاه مصر ف مواد نفتی مفید میباشند . ناگفته نماند که فعلا به تعداد ۱٦۰۵۷ عراده لاری انفرادی تحت مقررا ت ترانسپور تی در حمل ونقل اموال وامور نقلیا تی فعا لیت دارند که باین حسا ب تعداد لاری ها به ۱۸۵۲۳ عرا ده میرسد .

ریاست ترانسپور ت عمو می با استفاده از لاری های متذکره اضافه از دو ملیو ن‌تن اموال انفرادی تجار تی ، ترانزیتی ، پروژه های عمرانی و غله را درسال ٤۸ نقل داده است . هکذا در ٦ ماه اول سا ل ٤۹ به مقدار بیش از چهار صد هزار تن اموال وارده وصادره را انتقا ل داده است .

علاوه از نماینده گی های ریاست‌ترانسپورت عمو می که در تما م ولایا ت موجود است یك نماینده گی در مشهد نیز تاسیس شده است باید گفت که لاری ها بین لین ها ی کابل ـ ترمز ، کابل ، پشاور و کابل ، مشهد وبر عکس ان فعا لیت دارند ریا ست عمو می ترانسپور ت از کرایه لاری ها ی حامل اموا ل پنج فیصد کمیشن بنام کمیشن ترانسپور تی اخذ میدارد که دو نیم فیصد کمیشن را لاریدار و دونیم فیصد آنرامالك مال می پر دازد . اموا ل حکو متی ازپرداخت کمیشن ترانسپور تی معا ف بوده صر ف لاریدار دو نیم فیصد کمیشن می پر دازد . عواید کمیشن ترانسپور تی پو ل واردا ت دولت بوده مستقیما به حسا ب‌بودجه‌وارداتی دولت تحویل میگردد .

عواید شش ماه او ل سا ل ۱۳٤۹ ریاست ترانسپور ت عمو می از در ك اخذ کمیشن

عبار ت است از ۲۴۳۰۷ افغانی ، ۲۲۰کلدار ۱۵۳۹۷۹ ریا ل و ۸۰۷۷۶ دالر .

بعلاوه مدار ك فو ق ریاست ترانسپور ت عمو می از رهگذر قیمت جواز نا مه عراده جا ت ، کتابچه سیر ترانسپور تی وپولیکه بنا م جریمه در موقع خلاف ورزیها ازمقررات ودستور اصولنا مه ترانسپور تی بدستمی آورد یك مدر ك عواید بوده و به حسا ب واردا ت دو لت انتقا ل داده میشود .

در سا ل ۱۳۴۸ ریاست ترانسپور ت عمو می از در ك فروش کتابچه سیر مبلغ ۳۰۹۷۴۰ و از در ك جرایم مبلغ ۴۷۸۳۱۴ افغانی بدست آورده است که مبالغ متذکره به حسا ب واردا ت دولت انتقا ل داده شده اســـت .

امور بندر والی

ریاست بندر والی که یکی از تصدیها ی دو لت و تحت اداره وزار ت تجار ت میباشد در بنادر چهار گانه شیر خان بندر تاشکذر وکلفت و تور غند ی بامور تحویل گیر ی وتحویل دهی اموا ل صادرا تی و واردا تی مصرو ف فعا لیت می باشد .

اهمیت ریاست بندر والی با انکشا ف تجار ت در حوزه ها ی پار تر ی وغیربارتری وانکشا ف تجار ت ترانزیتی افغانستا ناز طر ق شورو ی که انسداد کانا ل سویزعامل بزرگی در این راه محسو ب می شود بیشتر محسو س است .

مرکز ریاست بندر والی در کابل بوده و برای امور حسا بی وتهیه وتدار ك ما شین آلات وترتیب حسا ب عواید وارسا ل آویز به دوایر و تحصیل طلبا ت و تنظیم امور حسا ب دار ي به ترتیب بیلا نس انجـــا م وظیفه میدارد .

امور بندر ها ی چهار گانه شیر خانبندر در کندز ــ بندر های تا شگذر و کـــلـفت در مزار شریف وبندر تور غند ی درهرا ت از طر ف ریاست مر کزی اداره ومرا قبت میگردد . بنا در متذکره اموا ل صادرا تی تجار و یا موسسا ت بار چالانی را که به شوروی ویا طور ترانزیت از طریق شوروی باروپا صادر میگردد بداخل مقررا تبندروالی از مراجع مربوطه تسلیمگرفته طبق شمرا یط قرار داد کشتی را نی به مراجع شورو ی تسلیم مید هد . همچنا ن اموا ل واردا تـــی شورروی ویا ترانزیتی را که کشتی ها به بنادر تخلیه میکنند طبق تعامل بندر وا لی به مراجع مربوطه صاحبا ن ان برو یتاسناد تحویل مید هد . اجراآت هفت ماه اول سال ۱۳۴۹ بنادر مذکور قرار آتی است .

۱ ــ شیرخان بندرواردات ۶۱۹۱۷ تن . صادرات ۱۰۹۷۲ تن .
۲ ــ بندر تاشگذر واردات ۲۵۴۲۵ تن . صادرات ۶۷۸۸ تن .
۳ ــ بندر کلفت واردات ۱۱۷۴ تن .

اسناد کنسا نیمنتهای کهبعداز مرا حل
اسناد کنسا نیمنت های که بعد مرا حل از بنادر به اداره مر کزی بندر وا لیرسیده به تفصیل آتی است .

۱ ــتعداد کنسا نیمنت های هفت ماه اول سال ۴۹ ــ ۱۹۳۶ قطعه .

۲ ــ تعداد کنسانیمنت هاییکه عوا ید ان سنجش و اویزان به دوایر داده شده۷۴۳۷ قطعه معادل ۶۲۴۵۸۸۰۸ر۳۶ افغانی
۳ ــ کنسانیمنت های تحت سنجش ۱۶۹۹ قطعـــه .

۴ ــ تحصیل طلبا ت گذشته بندر وا لی وحصول عواید از دوایر در ظرف هفت ما ه از کنسا نیمنت های سنجیده شده که یـك قسمت توسط دوایر و یك قسمت ان ذریعه شعبه تحصیلی به حسا ب بندر والیانتقا ل یافته بالغ به مبلغ ۲۵۸۷۸۰۵۵ ــ افغانـــی می شود .

مجمو ع عوا ید طلبا ت بندر والی در ظرفهفت ماهاول سال۴۹بالغبر ۱۸۶۱۳۱۰۳ افغانی گردیده است .

سیستم متریک واوزان

بر حسب صوابدید حکو مت وزارت تجارت در سا ل ۱۳٤۳ مکلف گردید تا سیستم متریک را که شکل بین المللی دارد بعوض اوزان وآلات اندازه گیر ی مختلف النو ع که از سالیا ن متما دی در مملکت رایج است جاگزین گرداند .

پروژهٔ سیستم متریک و سرو ی شـهر کابل ازنـگاه تـولیـداوزان مـتر یك ا ز سال ۱۳٤٥ به بعد آغاز گردیده و بعد از سروی برای ۳۵۰۰ دکاندار شهر کابل نظر به ضرور ت هر دو کان سیت های اوزا ن به دستر س آنها گذاشته شده است تا در امور معاملا ت از ان استفاده نما یند .

همچنان وزار ت تجار ت به منظور فراهم آوردن تسهیلات بیشتر یك ملیو ن افغانی برای ساختما ن اوزا ن متر یك بطور یك سر مایه دورا نی به اختیار فابریکهٔ جنگلك گذاشت تا به موجب ان فابریکهٔ جنـگلك اوزان زابعد از تو لید بدستر ســ اداره سیستم متریك آنوزار ت بگذا رد .

هکذا برا ی انسجا م ایـن کـار یك کمیسیو ن مشتر ك که دران نمایند گا ن ادارهٔ سیستم متریك وزار ت تجـار ت و انجنیران فابریکهٔ جنگلك شا مل می باشند تعیین گردید تا در راه تکمیل سا ختما ن اوزان وسایر پیما نه های متر یك فعا لیت نمایند .

چنانچه یك قسمت زیاد اوزا ن متر یك از بیست کیلو تا بیست گرام توسط فابریکهٔ جنگلك تهیه شده که ا زطر ف بناروا لی کابل به دکاندارا ن شهر توزیع شده است .

باید علاوه کرد که بعد از احصائیه گیری و مطالعا ت دقیق در حدود سی وپنج الی چهل هزار عدد وزن در فابریکهٔ جنگلك بعد از آنکه توسط انجنیرا ن ادارهٔ سیستم متریك اعیار گردید تو لید شده است .

تنها مشکلا تیکه فابریکهٔ جنگلك در ین زمینه دارد ساختن اوزان کو چك از یـك الی بیست گرا مه می باشد . زیرا فابریکهٔ جنگلك فعلا وسایل کافی که بتواند اوزان کوچك متریك را تهیه و ترتیب کند به اختیار ندارد . اما وزار ت تجار ت برای تهیه وتدارك اوزان کوچك داخل اقدام گردیده مذاکرا تی در زمینه با دو لت اتحادی آلما ن وجمهوریت هند صور ت گرفته است .

مطالعا ت برای تهیهٔ ترازو های حساس از طرف اداره سیستم متریك وزارت تجارت آغاز گردیده که البته در آینده در پهلو ی اوزان هر دکان ترازو های حساس که در موقع اشتبا ها ت و نیاز مند ی مرد م مفید است بدستر س دکانداران گذاشته خوا هد شـــد .

هکذا ادارهٔ سیستم متر یك در بارهٔ واحد های اساسیکه در خرید و فروش بکارمیرود داخل اقداما ت گردیده و در نظر است بعد از پروژه اوزان وترازو مطالعهٔ سیستم اندازه گیر ی مایعا ت با پیمانه های لیتر واضعاف ان رو ی دست گرفته شود که البته بعد از تهیه و تدار ك بدستر س فروشند گـــان مایعات گذاشته خوا هد شد .

نظر به ایجابا ت و توسعه کـــار یـك لابراتوار مرکزی در جوار وزار ت تجار ت به مصر ف نه صد هزار افغانی در حا ل اعمار است که بعد از تکمیل تما م وسا یل دست داشته در ین لابراتوار جا داده خوا هد شد.

همچنان ادارهٔ سیستم متریك در نظـــر دارد به اساس مقررا تیکه دران اداره موجود است در مورد کنترو ل تانکها ی پطرو ل داخل اقداما ت گردند .

باید علاوه کرد که برای تطبیق پـــروژهٔ سیستم متریك فعلا یك نفر متخصص ملل متحد با سیزده تن انجنیرا ن داخلی مصـــرو ف خدمت می باشند .

سروی واحصائیه گیر ی دکانها ی ولا یات کند هار وجلال آباد توسط اداره سیســـتم متریك اکما ل و اوزان مورد نیاز ولا یا ت مذکور تهیه شده است که در آیندهٔ قر یب توزیع خوا هد شد .

نظر به احصائیه گیر یکه صور ت گرفته در ولایت کند هار ۲۱۳٦ دکان و درجلال آباد ۹۱۲ دکان موجود است .

مقررات سیستم متریك

فصل اول
کلیات

مادهٔ اول :

این مقررا ت برا ی ترویج تعمیم وتطبیق سیستم متریك در افغانستان وضع میگردد .

مادهٔ دوم :

این مقررا ت امور مربوط به فراهم آوردن تسهیلات لازم وایجاد هم آهنگی در دادوستد ومعاملات تجار تی کشور را با اساسا ت علمی سیستم متریك تنظیم می نما ید .

مادهٔ سوم :

واحد های اساسی در سیستم متر یـك قرار ذیل میباشد :

متر واحد طول .

کیلو گرام واحد کتله .

ثانیه واحد زمان .

امپیر واحد شد ت جریان برق .

درجهٔ سلز یوس واحد درجه حرار ت .

کاندیلا ــ واحد شد ت نور .

این سیستم علاوه بر واحد های اساسی فوق حاوی واحد های فر عی نیز میباشدکه طبق اصول وفور مول ها ی علمی ازواحد های اساسی فوق مشتق شده است .

مادهٔ چهارم :

اضعاف واجزا ی واحد های فو ق نیـــز مطابق اساسا ت علمی محاسبه میگردد .

تصامیم کنفرانس عمو می بین المللیاوزان و مقیاسا ت در داخل حدود این مقررا ت پیروی گردیده وهمچنان واحد های اندازه گیری مروج در افغانستا ن که بطور مو قر استعمال آن جواز دارد نیز توسط ایـــــن مقررا ت تعیین میشود .

یك جدو ل عمو می واحد ها ی کهشامل واحد های اساسی فر عی وواحد ها یموقت میباشد نیز توسط این مقررا ت پیش بینی میشود در ین جدو ل سمبو ل واحد ها ی اضعاف واجزا ی آن تعیین میشود . تعدیل لست واحد های فرعی والغای واحد ها ی موقتی شامل جدو ل توسط فرا مین حکومت جواز دارد .

مادهٔ پنجم :

معیار های ملی اندازه گیر ی بعدمنظوری حکو مت تثبیت میگردد .

افغانستان میتواند تازما ن تثبیت معیار های ملی اندازه گیری از معیار های قانونی سایر ممالك عضو اداره بین المللی اوزا ن و مقیاس ها استفاده کند .

معیار ملی اندازه گیر ی با در نظر گرفتن حکم ماده (٤) این مقررا ت معیار است که هر مملکت عضو سیستم متریك حایـــزان میباشد .

مادهٔ ششم :

تطبیق واحد های اندازه گیر ی جدو ل مذکور ماده (٤) این مقررا ت در قرار دادهای دوائر و مو سسات دولتی به اشـــخاص و موسسا ت خصو صی در داخل کشوراجباری میباشد .

اموال واردا تی و صادرا تی کهباسا س سیستم متر یك تعین اندازه نشده یا از کشور های فاقد این سیستم تورید گردد در حدود احکام مندر ج این مقررا ت بصور ت استثنایی قابل قبول میباشد .

مادهٔ هفتم :

سیستم متر یك سیستم نافذ اندازهگیری در افغانستا ن میبا شد و تدریس آنشامل پروگرام درسی معار ف میگردد .

واحد های اندازه گیر ی تنها بنا م یا سمبو لیکه در ین مقررا ت تعیین میشود تسمیه میگردد .

مادهٔ هشتم :

آلات ولوازمیکه با ساس ماده چهار م این مقررا ت اندازه گیر ی واحد های متذکره استعما ل میشود تحت کنترو ل حکو مـــت میباشد .

طرز تطبیق و کنترو ل انوا ع مختلـــف آلات و لوازم اندازه گیری با در نظر گرفتن مشخصات ودرجه حساسیت آلات با رعا یت قواعد خاصیکه کنترو ل این آلات ایجا ب میکند توسط این مقررا ت تنظیم میگردد .

موارد استثنا یی که در ین مقررا ت تذکر داده شد برا ی تا مین تسهیلا ت لازم در معاملا ت علمی و بین المللی نیز تنظـــیم میگردد .

ماده نهم :

تولید تورید و فروش استعـــما ل آلا ت و لوازم اندازه گیر ی مغایر اسا سا ت سیستم متریك مندر ج این مقررا ت جواز ندارد .

مادهٔ دهم :

متخلفین این مقررا ت بر طبق احکـــا م قانون مجازا ت میشو ند .

مادهٔ یازدهم :

ادارهٔ سیستم متر یك مطابق به احکا م این مقررا ت آلات ولواز م اندازه گیر ی را مراقبت مینما ید این اداره وظایف خود را به همکاری بناروا لی ها و پولیس و دیگر کارکنان عامه انجام مید هد .

مامورین موظف اداره سیستم متر یـــك صلاحیت دارند در مورد صحت یا عد م صحت آلات ولواز م اندازه گیر ی بر رسی لازمه بعمل آرند . اگر آلات ولواز م اندازه گیر ی مغایر این مقررا ت باشد در حدود احکا م قانون توقیف و مصادره میشود .

فصل دو م

کنترو ل آلات و لواز م (اندازه گیری)

مادهٔ دوازدهم :

کنترول آلات و لواز م اندازه گیر ی واحد های کمیت آنها در فصل اول این مقررا ت تعیین شده شامل نکا ت ذیل میباشد :

۱ ـ آلات ولواز م اندازه گیر ی بدسته های معینه تقسیم میشود هر دسته آلا ت ولوازم اندازه گیری بعد از طی مراحل اصولی مورد ا ستعمال قرار میگیرد .

۲ ـ مـــو د ل آ لا ت و لـــــو ا ز م اندازه گـیر ی به اسا س تجار ب و تحقیقات علمی جهت کنترو ل منظورو تعیین میگردد . مودل عبار ت از نمونه های آلا ت ولوازم اندازه گیری میباشد که قبل از تورید وبکار انداختن آنها از طر ف اداره سیستم متریك قبول شده باشد .

۳ ـ آلات و لواز م اندازه گیر ی که تولید ، تورید ویا تر میم میشود با ید عیار ابتدایی گردیده ومطابق به مودل ، منظور شده و شرایط این مقررا ت باشد .

عیار ساختن ابتدا یی عبار ت از آنست که آلات ولواز م اندازه گیر ی پس از تولید تورید وترمیم قبل از استعما ل و بکـــار انداختن با مودل معینه میزان وعیار گردد .

۴ ـ ادارهٔ سیستم متریك مكلف است وقتاً فوقتاً آلات و لواز م اندازه گیر ی را عیار نماید .

۵ ـ طرز استعما ل آلات و لواز م اندازه گیری که حایز شرایط مندر ج این مقررا ت نباشد ممنو ع قرار داد .

۶ ـ ادارهٔ سیستم متر یك حین مرا قبت از آلات و لواز م اندازه گیر ی عندالزو م برای اصلاح تر میم و منع استعما ل آ لات ولواز میکه مطابق به شرایط متذکره ایـن مقررا ت نبا شد رهنما یی لازمی مینماید .

مادهٔ سیزدهم :

ادارهٔ لابرا توار مر کزی سیستم متر یك در چوکا ت وزار ت تجار ت در کابل و شعبات آن در مر کز هرولا یت عندالزوم تاسیس میگردد .

مادهٔ چهار دهم :

هراداره کنترو ل دارا ی آلا ت ولوا زم معیاری ایتلان و مهر ها ی لازمه میباشد .

معیار های اداره کنترو ل ولایا ت هرسال از طرف لابرا توار مرکزی عیارو کنترو ل میگردد .

فصل ســـوم
تثبیت نو ع وصنف

مادهٔ پانزدهم :

رهنمایی مرا قبت و کنترو ل آلات اندازه گیری با در نظر گرفتن دسته های مختلف آلات اندازه گیری مذکور ماده(۳)این‌مقررات از لحاظ تخنیکی توسط وزار ت تجار ت‌صادر میگردد .

مادهٔ شانزدهم :

به پیشنهاد وزار ت تجار ت و یـا در صور ت لزو م بر حسب پیشنهاد وزار ت خانه های ذیعلاقه دسته های آلا ت اندازه گیر ی ذیل در مر حله او ل مورد کنترو ل و مراقبت قرار میگیرد .

الف ـ آلات ولواز م اندازه گیری وز ن.

ب ـ آلات ولوازم اندازه گیری طول .

ج ـ آلات ولواز م اندازه گیر ی حجم ومصر ف مایعا ت .

د ـ آلات ولوازم اندازه گیر ی مصر ف انرژی برق سائر آلات و لواز م اندازه‌گیری متعاقبا عندالضرور ت مورد کنترو ل قرار میگیرد .

فصل چهار م
تثبیت و نگهدا شت مودلها

مادهٔ هفدهم :

تولید کننده یا تورید کننده سا ما ن و لوازم اندازه گیر ی که به اسا س احکا م این مقررا ت تحت کنترو ل قرار میگیرد مکلف است تا یك مود ل (نمونه) آلا تی را که میسازند یا وارد میکنند برا ی اخـذ اجازه و کنترو ل به اداره سیستم متر یك وزار ت تجار ت بسپارند .

تمام آلات و لواز م اندازه گیری کـــه تحت کنترو ل قرار میگیرد با یست با مودل مطابق بوده واز طر ف وزار ت تجـــار ت منظور شده باشد .

مادهٔ هجد هم :

تولید کنند و تور ید کننده آلا ت‌ولوازم سامان و لواز م اندازه گیر ی مکلف است فور مه در خوا ستی عنوا نی وزار ت تجارت را خانه پر ی نموده جهت اخذ منظور ی به وزار ت تجار ت بسپارد .

اشخاص و موسسا ت نمیتوا نند سامان ولواز م اندازه گیر ی را که مودل آنها را از طر ف وزار ت تجار ت قبول‌نشده بـــه مملکت وارد نماید . تولید کننده با یـــد اجازه تورید سا ما ن ولواز م اندازه گیری را از وزار ت تجار ت حاصل نماید حکم‌ماده بیست‌وششم این مقررا ت بالای تو لـــید کننده نیز تطبیق میگردد .

مادهٔ نزدهم :

ادارهٔ سیستم متریك وظیفه دارد برا ی تامین اطمینا ن در مورد شرا یط صحـــت تحکیم دقت و فعا لیت صحیح مودل بـــه مطالعا ت وتحقیق لازم اقدام کند .

کنترو ل وآزما یش مود ل آلات ولوازم اندازه گیر ی در لابراتوار مرکزی شعبا ت مربوطه آن در محل تولید وتور ید آلا ت‌و لواز م مذکور و یا در محل فروش آن‌صورت میگیرد . نواقصیکه در موقع آزما یش مودل مورد نظر بوقو ع میرسد متعلق به‌درخواست کننده است .

ماده بیستم :

اعضا ی اداره سیستم متر یك بادر نظـر گرفتن حکم ماده (۱۹) این مقررا ت درظرف پانزده روز نتیجه مشا هدا ت و نظر یا ت خود را در مورد آزما یش های مربوطه مودل ابراز می نماید وزار ت تجار ت تصمیم در مورد قبولی یارد مود ل مطالعه شده باساس راپور تخنیکی میگیرد .

این تصمیم بدر خواست دهنده رســـماً اطلا ع میشود .

مادهٔ بیست‌و یکم :

تولید کننده و تورید کننده آلات و لو ا ز م اندازه گیر ی مودل آلا ت ولواز م را بااسناد تخنیکی از قبیل شکل او صا ف و مشخصات فزیکی آن به اداره سیستم متر یك ارائـه میکند . این آلا ت واسناد باسه مهر عیار ابتدایی نشا نی شده ودو باره به ما لـــك آن سپرده شود .

تولید کننده وتور ید کننده مکلف است

مود ل با اسناد تخنیکی مهر شده را حفظ نموده موقع عیار کنترو ل و بدسترس اشخاص موظف اداره سیستم متر یك بگذارد تولید وتور ید کننده مکلف است مود ل یا یك کا پی از اسناد تخنیکی نشا نی شده راجهت حفظ به اداره سیستم متر یك بسپار ند .

مادۀ بیست و دوم :

در صور ت که آلات و لواز م اندازه گیری قبول شده به شرایط موضو عه صدق نکند یادر ا ثر آزمایش و کنترول شعب فنی کشف گردد که آلات مذکور در اثر استعمال تحقیقا ت علمی جهت کنترو ل منظور وتعیین و یا در اثر عوامل طبیعی خوا ص خود را اسناد تخنیکی آن مطابقت نمیکند در یس صور ت در اثر پیشنهاد ادارۀ سیستم متریك و منظوری وزیر تجار ت آلا ت ولواز م اندازه گیر ی مذکور از استعما ل خار ج میشود .

تاریخ عملی شد ن این تصمیم از طر ف ادارۀ سیستم متریك تعیین میگردد .

فصل پنجم

عیار ابتدا ئی

مادۀ بیست و سو م :

آلات و لواز م اندازه گیر ی جد ید یا تر میم شده یا قبل از آنکه طبق فقرۀ (۳و٤) ماده دوازده این مقررا ت عیار ابتدا یی نشده باشد در معرض نمایش فروش و استفاده قرار گرفته نمیتواند .

آلات ذیل از این امر مستثنی است :

۱ ـ آلاتیکه معا فیت شا ن قبلا پیش بینی وقبول شده باشد .

۲ ـ آلاتیکه جهت نمایش برای نندار تون ها ساخته شده باشد .

۳ ـ آلاتیکه نیاز مند ی تخنیکی بعضی از فابریکا ت ودستگاه ها را رفع کرده و اهمیت تجار تی نداشته باشد .

مادۀ بیست و چهارم :

ادارۀ سیستم متر یك برا ی سهو لت کار می تواند عیار ابتدا یی آلات اندازه گیری جدید یا تر میم شده در دستگاه یا مغازه در خواست کننده توسط هیات سیستم متریك انجام دهد مشرو ط براینکه تما م لواز م مورد ضرور ت در آنجا مهیا گردد .

مادۀ بیست و پنجم :

آلات ولواز م اندازه گیر ی برا ی عیار ابتدا یی به ادارۀ سیستم متر یك با تما م اجزا ی آن بصور ت مکمل تقدیم میشود .

در صور ت صحت آلات ولواز م اندازه گیری توسط مهر مخصو ص عیار ابتدا یی مهر میگردد .

نواقصیکه در جریا ن عملیه عیار ابتدایی به آلات ولواز م اندازه گیر ی عاید میگردد ودر حدود احکا م قانون متعلق به ما لك آن است .

مادۀ بیست و ششم :

ساختن یا تر میم نمود ن آلا تیکه مودل آنها هنوز قبول نشده بدو ن اخذ اجازه نامه وزار ت تجار ت جواز ندارد .

دارندگان جواز اصو لی با ید نکا ت آتی را مرا عات نما یند :

۱ ـ ساما ن ولواز م ایتلان ها ی مورد ضرور ت را به صور ت مکمل تهیه وآنهارا سالانه در لابراتوار مرکزی سیستم متر یك جهت عیار متنا و ب تقدیم میکند .

۲ ـ علائم مشخصه آنها که از طر ف وزار ت تجار ت قبو ل شده جهت شناسایی آنرا به تما م شعب مراکز سیستم متر یك می سپارد .

۳ ـ آلات تولید یا تر میم شده دارا ی علائم مشخصه فوق الذکر بوده جهت عیار ابتدایی به شعبه سیستم متر یك تقد یم گردد .

٤ ـ آلا ت و لواز م اندازه گیر ی مندرج فقره سو م توسط شخصی دارندۀ جواز یا نمایندۀ باصلا حیت آن به اداره سیستم متریك تقدیم میشود .

٥ ـ کارکنان سیستم متریك تسهیلات لازم را جهت عملیه عیار نمود ن فرا هم می نماید .

٦ ـ دارندۀ جواز از انتخاب هر گو نه القاب مار ك ها و عنا وینیکه منسو بیت آنرا به ادارۀ سیستم متریك نشا ن دهدخود داری مینما ید .

فصل ششم
عیار متناوب

مادۀ بیست و هفتم :
آلات ولوازم اندازه گیری بعد از یك مدت استعمال تحت عملیه عیار متناوب قرار داده میشود .
آلات و لوازم مذکور ماده بیست و سوم از این امر مستثنی است .

مادۀ بیست و هشتم :
اشخاص موسسات و دوائر دولت آلات ولوازم اندازه گیری ایشان طبق ماده بیست و هفتم تابع مقررات عیار متناوب میباشد معامله دارا ن آلات و لوازم اندازه گیری شمرده میشوند . اداره سیستم متریك احصائیه آلات ولوازم اندازه گیری معامله دارا ن فوق را فراهم مینماید .

مادۀ بیست و نهم :
عیار متناوب آلات اندازه گیری بصورت عادی حتی الامکان در سال یك مرتبه در داخل حوزۀ کنترول اجراء میگردد . در موردیکه اشکال در عمل موجود باشد در هر دو سال یك مرتبه عیار متناوب اجرا میگردد .

مادۀ سی ام :
عیار متناوب محلا تیکه قبلا از طرف شعبات ادارۀ مرکزی کنترول محلی سیستم متریك تعیین شده اجراء میگردد محل انتخاب شده حتی الامکان پاك سهل المرور روشن ووسیع میباشد .

مادۀ سی و یکم :
عیار متناوب تمام آلات و لوازم اندازه گیری موسسات دولتی و تصدیهای آن در مرکز همان ادارات صورت میگیرد .

مادۀ سی و دوم :
عیار متناوب آلات اندازه گیری که حمل ونقل آنها مشکل باشد و در اثر آن بدقت وحساسیت آنها صدمه وارد شود در داخل کارخانها و محلات مربوط اجرا میشود .

مادۀ سی و سوم :
پروگرام عیار متناوب از طرف ادارۀ سیستم متر یك ترتیب شده و به هر ولایت ومحل اقلا پانزده روز قبل از فرارسیدن معیار اجرای عیار متناوب زمان و محل آن رسما اطلاع میشود .

مادۀ سی و چهارم :
معامله دارا ن بعد حصول اطلاع مندرج ماده سی و سوم آلات و لوازم اندازه‌گیری خود را بوقت و محل حاضر کرده و در موقع اجرای عملیه با مامور موظف همکاری مینماید
در صورتیکه حمل و نقل بعضی آلات اندازه گیری امکان پذیر نباشد درجاییکه مورد استفاده قرار دارد عیار متناوب میگردد معامله دارا ن بتاریخ معین مغازه‌ها دستگاه ها و دکانهای خویش را باز کرده وآلات مذکور را خود شان یا توسط نماینده باصلاحیت شان غرض عیار حاضر مینمایند آلاتیکه برای عیار کردن حاضر میگردد باید پاك بوده و عاری از ضمایم اضافی باشدوهمچنین آلات مذکور باید با تمام اجزای خود مکمل وفعال باشد اشخاصیکه آلات اندازه گیری حجم را در قصر ف دارند مقدار مایع مورد ضرورت عملیه عیار را در اختیار مامور موظف گذاشته و بعد از انجام عملیه آنرا دوباره اخذ میکنند اگر در جریان عملیه یکی از سر غچ های آلات اندازه گیری از بین میرود مامور موظف بعد از ختم عملیه سر غچ دیگری گذاشته وآنرا با تاپه سیستم متر یك ممهور می نماید .

مادۀ سی و پنجم :
آلات و لوازم اندازه گیری که بعد از انجام عملیه عیار متناوب قناعت بخش تثبیت میگردد توسط تاپه معینه عیارمتناوب ممهور میگردد .
این تاپه حاوی حروف میباشد که ازطرف اداره سیستم متر یك برای هر سال اختصاص داده میشود آلات اندازه گیری که در اثر عیار متناوب مغایر شرایط متذکره این مقررات تثبیت میشود . باتاپه

مخصوص مستردی نشا نی میشود . این تاپه محتو ی علامه چلیپا (×) میباشدبرای معامله دارانیکه آلات و لواز م اندازه گیر ی شان مسترد میگردد مامور موظف فور مه مستردی را با تاریخ آن امضاء کرده میسپارد در فور مهٔ متذکره نام آدرس معا مله دار نوعیت آله دلیل ردان تحریر میشود در صورتیکه بعضی آلات و لواز م غیر اصو لی در اثر خرابی به زیان عامه تما م شود مامور موظف تازما ن ترمیم دو باره یا مستردی کا مل فورا آنرا مهر و لاك کرده وامر مینما ید از اله مو صو ف استفاده نگردد ما لك اله مسئول حفظ و مهر ولا ك ان میباشد .

در صور تیکه ما لك از خرا بی اله بهشعبه مربوط رسماً اطلاع دهد در ین صور ت مامور موظف ادارهٔ سیستم متر یك مهر ولا ك را به منظور تر میم اله از بین برده و بعد از ترمیم دوباره به تاپه عیار متنا وب مهر و سرغچ مینما ید اگر مهر ولاك و سر غچ آلات ولواز م اندازهٔ گیر ی بدو ن مامور مو ظف توسط اشخاص دیگر از بین میرود ما لك ان مسئول این تخلف میباشد .

مادهٔ سی و ششم :

آلات و لواز م اندازه گیر ی مسترد شده عیار متناو ب قبل از تر میم و اصلاح قابل استعمال نمیباشد معا مله دارانیکه از ناقص بودن آلات ولواز م اندازه گیر ی خو یش مطلع میگردند مکلف اند مو ضو ع را بدو ن معطلی به ادارهٔ سیستم متر یك اطـــلا ع دهـــند .

مادهٔ سی و هفتم :

تمام آلات ولواز م اندازه گیر ی بعد از ترمیم عیار ابتدا یی و متنا و ب گردیده به هر دو مهر ممهور میگردد .

مادهٔ سی و هشتم :

معامله دارا نیکه آلات و لواز م انـدازه گیر ی جدید خریداری مینما یند با ید قبل از استفاده آنرا عوض اجرا ی عملیه عیار متناو ب حاضر کنند .

هرگاه خرید وفروش در محلی صور ت گیرد که شعبهٔ کنترو ل سیستم متر یـــك دران موجود نباشد درین صور ت معا مله دارا ن میتواند موقتا از آلا ت اندازه گیری خود استفاده نماید مشرو ط بر اینکه آلات شان حاوی تاپه عیارابتدایی بوده بنزدیکترین شعبهٔ مربوطه کنترو ل سیستم متر یـــك اطلاع تحر یر ی داده باشند .

مادهٔ سی و نهم :

استعمال آلات و لواز م اندازه گیر ی عیار شده متناو ب قبل از آخرین تا په عـــیار متناو ب جواز ندارد آلات ولوازم اندازه گیری مذکور مواد (۳۸ ـ ۴۰ و ۴۱) از این حکم مستثنی است .

مادهٔ چهلم :

فروشندگا ن دوره گرد که در معابر عا مه بدو ن آنکه دارا ی محل معین باشندبه تجارت میپردازند آلات را که توسط مار ك ها ی عیار ابتدا یی وعیار متناو ب ممهور نبا شـــند استعمال کرده نمیتوانند . ایـــن نـــو ع فروشندگان مکلف اند در ظر ف سه ماه اول سال غرض اجراء عملیه عیار متناو ب آلات ولواز م خود را در یکی از شعبا ت سیستم متریك غرض عیار حاضر نمایند :

فصل هفتم
مراقبت

مادهٔ چهل و یکم :

ادارهٔ سیستم متر یك موارد ذیل را تحت مراقبت کنترو ل قرار مید هد :

۱ ـ آلات و لواز میکه بیکی از دستهای اصو لی تعلق داشته باشد .

۲ ـ آلات ولواز م اندازه گیر ی که در معاملات تجار تی مورد استفاده قرارمیگیرد.

۳ ـ مراجعیکه در آنجا از آلات و لواز م اندازه گیر ی استفاده میگردد .

۴ ـ تورید کنندگا ن ، تو لید کنند گا ن، ترمیم کنندگا ن واشخا صیکه از آلات ولوازم اندازه گیر ی استفاده نمایند .

مادهٔ چهل و دوم :

مراقبت آلات ولواز م اندازه گیر ی در هر محل به وقفه های متفاو ت نظر به اهمیت محل توسط مامورین موظف اداره سـیستم

متریك صور ت میگیرد مامورین مســـئول کنترو ل آلات اندازه گیر ی حوزه مربو طـه موظف است تا پلان مراقبت تـمـام آلا ت اندازه گیر ی را هر سه سا ل با لست

محلات مرا قبت وآلات مربوطه اندازه گیر ی ترتیب و به اوقا ت معینه مراقبت نماید .

فصل هشتم

أحکام متفرقه

تعقیب متخلفین

مادهٔ چهل وسوم :

معامله دارا ن مکلف اند در مو قع عیار نمود ن کنترو ل و مرا قبت سا ما ن ولوازم اندازه گیر ی مانع اجراآت اصو لی مامورین موظف سیستم متر یك نگردند . مامورین موظف دارای کار ت هو یت مخصو صــ میباشد .

مادهٔ چهل و چهار م :

مامورین موظف سیستم متر یك میتوانند عنداللزوم بارائهٔ کار ت هو یت خـو یش همکاری مامورین ضبط قضایی را مـــطالبه نمایند .

مادهٔ چهل و پنجم :

مامورین موظف سیستم متر یك در تطبیق این مقررا ت با اشخا ص کمك و رهنما یی لازم می نماید .

اگرشخصی باوجوداخطاررسمی ادارهٔ سیستم متریك از احکا م این مقررا ت تخلف نماید مامورین موظف سیستم متر یك در فور مه های مخصو ص صور ت تخلف از مقررا ت مربوطه با آلات و لواز م اندازه گیر ی را تحریر نموده و جهت تعقیب قانو نی بـــه مراجع ذیصلاح می سپارد .

فصل نهم

احکام متفرفه

مادهٔ چهل و ششم :

تثبیت علایم مشخصه ادارهٔ سیستممتریك تثبیت سمبو ل اندازه تا په های کنترو ل تاپه های عیار ابتدا یی و متناو ب و تاپه مستردی از صلاحیت مقا م وزار ت تجار ت میباشد .

مادهٔ چهل و هفتم :

این مقررا ت یکماه بعد از تاریخ نشر در جریدهٔ رسمی نافذ میگردد . وزار ت تجارت صلاحیت دارد به همکاری دیگر اورگا نهای حکو مت برای تطبیق تدریجی این مقررا ت تدابیر لازم اتخاذ نماید .

وزارت اطلاعات و کلتور

باپیروی از مند رجات قانون اساسی مملکت و تحت رهبری های خرد مندانهٔ اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه دیموکرات ما، روز بروز تحولاتی درساحه های مختلف اجتماعی، اقتصادی وفرهنگی نصیب کشور ما گردیده است .

در زمرهٔ این جنبش هاو تحولات و ضع مطبوعات شکل و صورت بهتری را بخود گرفته، واز لحاظ کمیت و کیفیت سیرارتقای خودرا پیموده است .

سال ۱۳۴۹ سال تحول و انکشاف درعالم مطبوعات بوده و درزمینه موفقیت های شایانی نصیب این کانون فرهنگ گردیده است .

باازدیاد روز افزون جراید وروز نامه های دولتی و ظیفهٔ مطبوعات خطیرتر و سنگین تر گردیده ووزارت اطلاعات وکلتور سعی نموده است تا وجایب ملی خودرا در راه حفظ و تعمیم ارزشهای قانون اساسی به نحو شایسته انجام دهد .

نظر به ضرورتیکه یکعده موسسات متکفل خدمات فرهنگی و کلتوری احساس میگر دید وزارت اطلاعات و کلتور درسال ۱۳۴۹ مو فق به تاسیس و احیای یك عده موسسات گردید تا بدین طریق خد متی را در راه حفظ هنر و ثقافت کشور انجام داده باشد .

برای اینکه خوانند گان گرامی خود را بیشتر از اجراآت وزارت اطلاعات وکلتور حالی سازیم اینك معلو مات پیرا مون اجراآت و فعالیت های موسسات و دوایر مربوطهٔ این وزارت بصورت جداگانه تقدیم میگردد .

دباختر آژانس :

د باختر آژانس درطول ۹ ماه سال ۱۳۴۹ علاوه بر اینکه اخباردا خله، رویدادهای کشور و تازه ترین اخبار خارجه را در اسرع اوقات بد ستر س رادیو افغانستان روزنامه های کشور در مر کز و ولایات قرار داده است تبصره بر وقایع روز و رویداد های دا خلی وخارجی را نیزبپیمانه و سیع برای رادیو افغانستان وروزنامه‌ها و مجلات تهیه نموده است . شعبه عکاسی این ریاست نیز به پیمانه وسیعی گسترش یافته و علاوه از عکس های خبری که برای روز نامه ها تهیه کرده است یك قسمت زیاد فو تو راپورها نیز برای جراید کشور تهیه کرده است .

آژانس باختر دراین ۹ ماه به تاسیس یك آرشیف منظم پرداخته و سعی نموده است تا این آرشیف را که برای همچو یك مو سسهٔ خبری حایز اهمیت زیاد است از هر حیث تکمیل کند .

علاوتاً آژانس باختر خبر های دا خلی کشور را مطابق به قرار دادیکه با آژانس معروف فرانس پرس دارد ذریعه این‌آژانس بدسترس اخبار ها و آژانس های بین‌المللی قرار داده است . واز این راه در نشراخبار افغانستان درسایر کشور ها صرفه مسا عی کرده و دنیای خارج را از تحولات اخیر کشور مطلع سا خته است .

به علاوه باساس موا فقت نامه ایکه با آژانس کیو د و ی جاپان بعمل آورده عکس های خبری افغا نستان رابه این مو سسه فرستاده است وازین راه نیز در نشراخبار کشور بخارج سهم بارز ی دا شته است . اخبار و عکس های مسافرت ها ی اعلیحضرت همایونی در خارج و داخل‌کشور وهمچنان مسافرت های بناغلی اعتما دی صدراعظم بخارج وداخل وسفرهای سایر رجال افغانی و همچنان باز دید سرا ن ، صدراعظمان و رجال کشور های خا رجی دردا خل افغا نستان تو سط نمایندگا ن و عکاسان آژانس باختر برای جرایدداخل و آژانس های خارجی تهیه شده است . در کنفرانس بزرگ ایکافی در کابل نیز نمایندگان و عکاسان آژانس باختر سهم بارز داشته اخبار ، راپورتاژ ها و عکس‌های

آنرا نه تنها بدسترس روزنامه های کشور قرار داده بلکه برای آژانس های خارجی و هیئات های شامل کنفرانس نیز اخبار و عکس های این کنفرانس را تهیه کرده است .

هکذا اخبار مهم جهان و رویداد های خارجی بصورت فیچرهای جداگانه دربدل قیمت بدسترس مقامات مربوطه گذاشته شده است که بدینوسیله مقامات از همه جریان های جهانی اطلاع حاصل کرده اند.

شعبه تخنیک آژانس باختر نیز درین مدت بر فعالیت های خود افزوده و علاوه از ترمیم ماشین های آژانس در ریاست آژانس باختر موسسات نشراتی و ولایات دراخذ اخبار خارجی بوسیلهٔ ماشین های مخصوص صبح شب و روز فعالیت داشته‌است.

آژانس باختر علاوه از تربیه پرسونل خویش در جریان کار روز مره پنج نفر از خبرنگاران و عکاسان خود را به ایران ودو نفررا به چکوسلواکیا و سه نفر را به‌آلمان غربی برای کسب معلومات بیشتر فرستاده است که گروپ اولی بعد از کسب معلومات از ایران به کشور باز گشته است و پنج نفر دیگر هنوز در چکوسلواکیا و آلمان غربی مشغول فرا گرفتن تحصیلات عالی میباشند .

اخبار کشور از طریق تیلی پرنتر در داخل امکانات تخنیکی ووجود وسایل‌ذریعهٔ دستگاه سی کلیواته این موسسه به٦ولایت کشور همزمان با مرکز پخش میگردد .

ریاست آژانس باختر در تعمیم وتوسعهٔ زبان پښتو و فرستادن این اخبار درین لسان ملی نیز قدم مهمی گذاشته و شعبه پښتو را تاسیس کرده است که اخبار داخله و خارجه را به دوزبان دری و پښتو بدسترس جراید کشور و رادیو افغانستان گذاشته شده است .

اجراآت شعبهٔ اخبار مرکزی :

این شعبه برای همه وزارت خانه ها و دوایر مرکز یکتعدادراپور تر های را موظف نموده تا اخبار وررویداد های مرکز ، مسافرت های رجال خارجی در کشور ، کنفرانس ها ، سیمینار ها ، اخبارپارلمانی وسایر خبر ها را در چوکات خبر ها با راپور تاژ ها و فوتو راپور ها تهیه وترتیب وبدسترس رادیو افغانستان و جرایدکشور بگذارد .

هکذا این شعبه واقعات جنایی ، جریان محاکم ، واقعات ترافیکی ، محافل ،دعوتها و سایر اخبار مهمه کشور ها در اسرع اوقات پخش و نشر کرده است .

بعلاوه نماینده گان این شعبه جریان مسافرت های رجال کشور را در ولایات و خارج افغانستان‌ا همچنان جریان مسافرت های رجال را در افغانستان با عکس های مربوط بصورت کامل نشر کرده است .

راپور تاژهای سپورت ، مصاحبه با سپورتمین ها و معرفی سپورت مین های قهرمان کشور در طی راپور تاژها بتفصیل نشر گردیده و به هموطنان عزیز معرفی شده اند .

ازین شعبه در طول سه ماه گذشته ۳۶۹۰ خبر ۱۲۰ راپورتاژ ، معرفی هفت سپورتمین و شصت و هشت مصاحبه اختصاصی نشر گردیده .

شعبه اطلاعات خارجی آژانس باختر وقایع سیاسی جهانی را با تمام حوادث اتفاقات و جریانات سیاسی بدون اتلاف وقت ترجمه وبرای موسسات نشراتی مخابره کرده است . اطلاعات خارجی آژانس باختر اخبار ممالک مختلف جهان را در ظرف سه تا پنج دقیقه بصورت فلاش ودر ظرف پنج الی ده دقیقه تفصیل آنرا مخابره کرده و می نماید واخبار جهان را در همان دقیقه که دیگر آژانس ها مخابره میکنند برای موسسات نشراتی مخابره کرده است . اطلاعات خارجی آژانس اخبار بین المللی را تازه وبدون فوت وقت وبا حفظ کامل سیاست بیطرفی که آژانس باختر تعقیب میکند بدسترس موسسات نشراتی گذاشته است .

مدیریت اطلاعات ولایات مانند سایر شعبات مسلکی ریاست آژانس باختر موظف جمع آوری اخبار واطلاعات ولایات کشور است که دروقت و زمان آن انجام داده واخبار مربوط را روز مره از طریق آمریت مخابره غرض نشر به موسسات نشراتی مخابره کرده است .

این مد یر یت در طول نه ماه اول سال ۱۳۴۹ مجمو عا سه هزارو دو صدو پنج خبر وراپور تاژ مر بوط به فعا لیت های انکشافی ، عمرانی ، عرفانی ، ز را عتی ، اقتصادی ، ا خبارجنائی ، ترافیکی و غیره را توسط نمایندگی های خود در و لا یا ت کشور جمع آوری و به نشر سپرده ا ست همچنان نماینده های با ختر در و لا یتیکه روزنامه و یاجریده مو جود است در تهیهٔ اخبار محلی به‌آنها کمك می نماید .

علاوتا مدیریت و لایات بهمکاری شعبهٔ مخابره روزانه از جملهٔ ا خبار مهم دا خلی و خارجی‌درحدودبیست خبررابابیانیه راپور ها وابلاغیه ها توسط ما شین تیلی تایپ د ر دا خل ا مکانات تخنیکی وو جود و سا یل جهت استفاده روزنامه های طلوع ا فغا ن (منطبعهٔ کند هار) ، وړانګه (پکتیا ، اتحاد (بغلان) ، ا تفاق ا سلام (هرات) و روزنامهٔ بیدار مزار شریف مخابره کر د ه است .

در طول نه ماه سال مجموع ا خبا ریکه از ادارهٔ مرکزی به و لایات کشور مخا بره شده پنج هزار چار صد خبر حاوی پنجا ه وچهار هزار کلمه و ا خباریکه از و لا یات اخذ و بمو سسات نشراتی مر کز سپرده شده سه هزارو دو صد و پنج خبر معادل تقریبا چهل هزار کلمه بوده ا ست .

علاوتا این مدیریت وقتا فوقتاراپورتاژها و مصاحبه مصور از فعالیت های ا نکشافی را درولایات کشور توسط نماینده های خو د تهیه نموده و برای روز نامه هائیکه برا ی بعضی و لایات صفحهٔ ا ختصاصی دا رند همکاری کرده ا ست .

بتاسی ازپرو گرا مها ی تو سعو ی و انکشافی آژا نس با ختر ا مسال درولایا ت آتی نمایندگی های آ ژانس را تا سیس و نمایندهٔ مقرر نموده است .

و لایت لو گر ، و لایت وردك ، ولایت کنرها ، و لایت کا پیسا ، و لایت سمنگان ولایت غور ، و لایت زابل .

شعبهٔ ا خذ ا خبار :

این اداره اخبار آژانس های بین ا لمللی راکه‌عبارت‌از آژانسهای رویتر ، فرانسپرس دی پی آ ، سینهوا ، چتیکا ، تا نیو گ ، تاس و هندی پرس می‌باشد شب وروز بطور مسلسل از یکهزارو دوصد الی یکهزار و پنجصد خبر ا خباری ودرحدود پنجصد خبر اقتصادی وسپور تی را اخذنموده وبدسترس مدیریت ا خبار خارجه و سفارت خانه های مشترك و کابل تا یمز میگذارد .

درشعبهٔ تیلی تایپ فعلا پنج‌پایه‌ریسیور و پنج پایه تا یپ بطور فعال در یك شبانه روز ۲۱ ساعت کار میکند و هم چند پا یه ماشین طور فعال ا حتیاطی موجود است که اگر یکی‌ازماشینها ازکار می افتد ازان کار گرفته میشود .

شعبهٔ ورکشاپ (ترمیمات در مرکز)

سامان و آلاتیکه درین شعبه تر میم گردیده عبارت ا ست از :

۱ – رادیو ز یمنس بادی آهنی مدیر یت رادیو ها پنج پایه .

۲ – تیپ ریکادر تیلفو نکن مد یر یت رادیو ها دوپایه .

۳ – تیپ ریکادر گروند یك مد یریت رادیو ها سه پایه .

٤ – ریسیور واسلو گراف مد یر یت تخنیك چهار پایه .

۵ – ماشین تیلی تایپ ا نگلیسی مدیریت تخنیك چهار پایه .

٦ – ماشین تیل را یتر فارسی بشمو ل تایپ فارسی چهار پایه .

هکذا ماشین د ستگاه آ خذه و لایت‌هرات وقند هار نیز توسط کارکنان مد یر یت تخنیك تر میم و پاك کاری گردیده است .

ماشین تیلی تایپ و ریسیور دستگاه‌آخذه ولایت ننگر هار ، ریسیور واسلو گرا ف دستگاه آخذه با ماشین جنریتر و لا یت پکتیا تو سط کار کنان شعبه تخنیکی تر میم ودوباره فعال سا خته شده ا ست .

مدیریت تخنیك در ظرف نه ماه سا ل ۱۳۴۹ سه نفر از ما مورین فنی خو د ر ا جهت تحصیلات بـه ا تحـاد شوروی و چکو سلوا کیا اعزام داشته است .

در مدیریت تخنیك فعلا ده پایه ریسیور وپنج پایه تیلی تایپ مو جود است که‌همه روزه از آنها کار گرفته میشود وهم‌درولایات شش پایه ر یسیور و شش پایه تیلی تایپ شش پایه ما شین جنرا تور و جود دارد که

توسط آنها ا خبار روز مرهٔ آ ژانس با ختر اخذگردیده و بد سترس مدیر یتهای اطلاعات و کلتور و لایات هرات ، بلخ ، ننگر ها ر پکتیا و کند هار گذاشته میشود . بایدعلاوه کرد که این ا خبار توسط یك دستگاه سی کلیواته که در یکه توت نصب ا ستمخابره میشود .

شعبه عکاسی :

دستگاه عکاسی آ ژانس با ختر در تهیهٔ عکسها وراپور تاژ های مصور که اکثرآن درروزنامه ها ، مجلات و د یگر نشرا ت کشور به چاپ ر سیده و تر تیب آلبومهای رسمی ا شتغال داشته ، همچنان علاوه بر تهیهٔ عکسهای مورد ضرورت غر فه ها ی نندار تون جشن سال ۱۳۴۹ عکسهای خبری و هنری سال را به سایز های بزرگ ترتیب و به ننداز تون آژانس با ختر تقدیم داشته است .

دستگاه عکاسی آ ژا نس با ختر علا و ه از تر تیب عکسها ی خبری ، سیمینا ر هـا و کنفرانسهائیکه درکابل وولایات کشوردایر شده یك سلسله آ لبومها ازجریان کنفرانس وباز دید هیئتها از پروژه های صنعتی ، اقتصادی و باستانی کشور تر تیب و بـه روسا هیئتهای که در کنفرانس ا شترا ك ورزیده اند تقدیم کرده ، همچنان یکتعداد عکسها ی جریان کنفرانس هارا به سو یهٔ بین المللی تهیه و بد سترس نما یند گا ن مشمول کنفرانس و ژور نا لستان کشورهای مختلف و نمایندگی های سیاسی مقیم کابل گذاشته ا ست . عکاسی آ ژانس با ختر هنگام مسافر ت زعما و رجا ل کشور های مختلف به کشور پروگرام ا قا مت شانرا در ا فغا نستان تعقیب کر ده و بسر عت کا مل راپور تاژ های مصور مربوط بهاقامت آنهارا تر تیب و به روز نا مه ها و مجلات داده و در ختم مسافرت آلبوم های مر بوط به خبر تر تیب و تقدیم شده است .

همچنان عکاسی آژانس با ختر بغر ض معرفی کشور یك سلسله عکسها ازپروژه های صنعتی ، ا قتصادی ، عـر فـا نی ، ورزشی ، باستانی و مناظر طبیعی کشو ر تهیه کرده و باساس موافقهٔ همکا ریها ی فرهنگی که بین آژانس باختر و بعضـــی آژانسها ی خبر رسانی بین ا لمللی مو جو د است بد سترس آ ژانس های متذکره گذاشته است و هم باین ا ساس بعضي عکسها ی مربوط به گذار شات بین ا لمللی را ا ز آژانسهای خبررسانی بین ا لمللی حا صل کرده و برای نشر به مو سسات نشرا تی داده است .

باساس پرو گرام ا نکشافی آ ژانس باختر دستگاه عکاسی یك فهر ست مکمل ازفلمهای سنوات گذشته و حالیه را تر تیب و تکمیل کرده واساس ارشیف عکس هارا نیزگذاشته است .

باساس تحو لاتی که در دستگاه عکاسی آژانس با ختر رو نما گردیده این د ستگا ه فعلا قادر است یك عکس خبر ی را درظرف کمتر از بیست د قیقه تهیـه و به نشر بسپارد .

این د ستگاه در ظرف نه ماه سال د ر حدود ۱۶۱۷ قطعه عکس برای جراید ، روز نامه ها و موسسات نشراتی ، ۲۸۴۲ قطعه عکس برای وزارت خانه ها ، مو سسات ، ۵۶۳ قطعه عکس رابرای نمایندگیهای سیاسی واشخاص . باساس همکاری های فر هنگی هشتاد و سه جلد آ لبوم رسمی را تر تیب و تقدیم کرده ا ست .

عایدات ا ین شعبه در این مدت ازمدرك فروش عکس ها در حدود سه صدو پنجـاه سه هزار و هفتصدو شصت و نه ا فغا نی گردیده ا ست .

مدیر یت آ ر شیف :

مدیر یت آرشیف پرس که تازه درتشکیل آژانس با ختر گنجا نیده شده وتحت نظر مدیر یت تد قیق مطا لعات کار میکند تاکنون توا نسته ا ست که بیش از یکصد دوسیه حاوی مو ضو عات مسافر تهای ر جال افغانی بداخل و خار ج کشور ، بیانیه ها ،کنفرانس ها ، سیمینار ها ، سوانح مامورین عا لی رتبه را تاسویهٔ مدیر عمو می ، مسایل مهم سیاسی ، نظامی واقتصادی بین المللی را تهیه وبدسترس استفاده قرار بد هد .

همچنان آرشیف پرس آژانس باخـــتر تا اندازهٔ کوشیده است درین مد ت بیا نیه های مهمی که در موسسهٔ ملل متحد ایراد گردیده فیصله نا مه ها ی ملل متحد شرح

ومعرفی مما لك جها ن از لحاظ جغرافیایی تاریخی ، سیاسی ، وبیوگرا فی رجال‌سیاسی جهان ، واقعا ت وجریانا ت مهم بین المللی مانند خلع سلاح وکنفرانس تحدید سلاح ذروی ستراتیژیکی ، شرقمیانه جنوب شرق آسیا ، جنگها ی ویتنام ولاوس کنفرا نس های مهم بین المللی وغیره واقعا تیکه از لحاظ خبری شایسته ترتیب و تدو ین در آرشیف میباشد و مورد احتیا ج موسسات نشرا تی باشد تهیه وترتیب نماید .

همکذا اداره آرشیف کلکسیو ن ها ی انیس اصلاح ، هیواد ، کابل تایمز ، ژوندو ن، سالنامه افغانستان و بعضی مجلات دیگر را از ده سا ل قبل تا امروز تهیه نموده است.

مدیریت تدقیق و مطالعا ت :

مدیریت تدقیق و مطالعا ت آژانس باختر در نظر دارد آرشیف آژانس را به هر سویهٔ ایکه موسسا ت نشرا تی یا اشخاص‌انفرادی مختلف استفاده کرده بتوانند مجهز نماید.

مختلف استفاده کرده بتوانند مجهز نماید .

شعبه مخابره وتصحیح :

این شعبه در فرستاد ن اخبار به رادیو افغانستا ن روزنا مه های مرکز وولا یا ت نقش عمده داشته وپرسو نل ان تقر یبا روزانه از ٥ صبح تا ١٢ شب مصرو ف خدمت می باشند این اداره اخبار ی را که از شعبا ت داخلی وخار جی وولایا ت آژانس باختر حاصل میکند با راپور تاژها ، معرفی ها ، مصا حبه ها وغیره بصورت مسلسل بدسترس روزنا مه های مرکز وولا یا تمی گذارد .

برای تسریع کار در این شعبه یك پایه ماشین جدید مخابره تیلی رایتر نصب شده است .

علاوتا این شعبه فیچر های جریا نا ت عمده جهان را به اسر ع وقت بدسترس مقا ما ت مربوطه قرار داده است ولیـــن مقا ما ت در جریا ن آخرین تحولا ت داخلی وخار جی مواد مید هند .

احصائیه اخباری که ازین شعبه درطول نه ماه سا ل اعم از اخبار داخله ، خارجه، راپور تاژها مصاحبه ها ومعر فی هامخابره شده است بیستتو پنج هزار کلمه در روز میرسد .

مدیریت مانیترینگ :

در پهلوی اطلاعا ت خار جه ، آژانس اخبار رادیو یی کشور های منطقه و دیگر رادیو های جهانی را ثبت و اخبار جهانی را برای نشر آماده می سازد .

در سال ١٣٤٩ آژانس باختر برا ی اولین بار در تاریخ تاسیس خود موفق گردیده تا تحلیل واقعا ت مهمه سیاسی وبین‌المللی را هر روز تهیه نماید که این تحلیل ها به ساعت ده هر شب از رادیو افغانستا ن و بعضا در روز نامهٔ ملی انیس نشر شــده ومیشود .

ریاست مطابع دولتی :

درسا ل ١٣٤٩ سطح تو لیدا ت وتحولات طباعتی مطابع دولتی حسب آرزو و مطابق پلان های انکشا فی موسسه قوس صعودی خود را پیموده علاوه بر جریا ن امور عادی بیش از دو ملیون جلد کتب در ســـی ، ادبی ، تاریخی ، واجتماعی را بعد ازطبع بدسترس علاقمندان و دوایر مربوطه قــرار داده است .

باآغاز نشرا ت موسسه طبع کتب بنا م (بیهقی کتاب خپرونه) در چوکا ت مطابع دولتی در نظر است به طبع ونشر یك سلسله کتب مفید دیگر نیز باساس پروگرا م مرتبه اقدام شود . از جمله ترجمه وطبع‌تفاسیر شریف به زبان پشتو (چاپ‌دوم) از او ل سال جاری وو ی دست گرفته شده است .

به همین ترتیب از دیاد تعداد جرا ید و مجلات وانکشا ف صفحات وتیراژ روز نامه ها در سا ل ١٣٤٩ نمایندگی از فعا لیت های مهم وبا ارزش طباعتی مطابع دولتی میکند . هم اکنون تعداد نشر یه های مرکز که به لسانها ی پشتو ، دری ، انگلیسی به طبع میرسد بیش از (٣٨) نوع نشر یــه میباشد . با آنهم مطابع دولتی میکو شند توجه بیشتر مراجعین (فرمایش دهندگان) را از طریق فعالیت های طباعتی ونشرا تی بخود جلب نماید .

درسال ١٣٤٩ به منظور ارتقا ی سطح تولید ی مطبعه و رفع مشکلا ت علاوه بر پرسو نل سابقه اضافه از دو صد نفــر پرسونل فنی در شقوق مختلف لینو تایپ، حروف چینی ، آفسیت وزنگو گرا ف تحت

تربیه قرار گرفته است .
کذا برا ی بهبود وضع صحا فت ازلحا ظ کیفیت و مر غو بیت اجراآت موثر ی بعمل آمده که باوصو ل ماشین آلات وسا ما ن ومواد خریداری شده جدید در کمیت و کیفیت نشرا ت وغیره تحو ل قابل توجهی رونما خواهد شد .
درسا ل ۱۳٤۹ پنجاه فیصد افزا یش در واردا ت مطبعه بعمل آمده است . علاو تا با موسسا ت نشراتی وفر هنگی مسا عد ت وهمکاری های مبنی بر تنزیل قیمت نشرات شان نسبت به قیمت تما م شد صور ت گرفته است ، تابدینوسیله زمینه بـــرا ی انکشاف موسسا ت متذکره مساعد گردیده و در نتیجه بتوانند به پای خود استاده‌شوند. بطور مثال مطابع دولتی حاضر گردیده حق الطبع مجله (دکوچنیا نو انیس) را که‌هفته یکبار در (۳۲) صفحه با صحا فت زیبا به طبع میرسد از ده افغانی به پنج افغـــانی تنزیل بخشند .
همچنان واردا ت پولی مطابع ولا یا ت در سالها ی اخیر خصوصا سا ل ٤۹ بلند رفته واکثر مطابع ولایا ت متکی به خود شده اند .
درنظر است زمینه فعا لیت بیشتر برا ی مطابع ولایا ت مسا عد سا خته شود وهم امکانا ت اکما ل وسایل تخنیکی و مجهـز ساختن مطابع متذکره مطا لعه و تصا میم لازمه در زمینه اتخاذ گردد .

انجمن تاریخ وادب :

انجمن تاریخ وادب د افغانستان اکا دیمی از بدو تاسیس تا حا ل منحیث یك موسسهٔ علمی و تحقیقی راجع به تاریخ افغانستان به قسم عمده وراجع به فرهنگ کشور به قسم ممد تحقیقا ت تاریخ خد ما ت قابل قدری را انجام داده و هر یك از اعضا ی آن موضو عی را به شیوه علمی تحقیق و بررسی مینما یند .
باید متذکر شد که این موسسه بصورت متداوم و بدو ن وقفه دو نشر یه علمی را یکی بنام آریانا به زبان های پشتو ودری در هر دو ماه و دومی بنام افغانستان به‌زبان انگلیسی وفرانسو ی در هر سه ماه نشر میکند . مضامین منتشره درین مجلات اغلب از طر ف اعضای انجمن تاریخ تهیه میشود ویك حصه هم از موضوعا ت و مطالـــبی استفاده میشود که ذریعهٔ دانشمندا نسایر موسسا ت علمی کشور ودانشمندا ن خارجی راجع به تاریخ وفرهنگ افغانستا ن بقسم علمی نوشته میشو ند .
علاوه بر نشر دو مجله مذکور انجـــمن تاریخ مطابق به امکانات مالی خود به نشر یك سلسله کتب و رساله ها نیز پرداخته است . چنانچه طی سا ل ۱۳٤۹ شش نوع کتب آتی را به چا پ رسانیده است :

۱ ــ تاریخ مختصر افغانستان (جلددوم)
۲ ــ رهنما ی تاریخ افغانستان (جلداول ودوم)
۳ ــ دخلکو سندری
٤ ــ سیر ژور نالیزم در افغـــانســـتان (جلد اول)
٥ ــ هنر مندان و خوشنویسان .
٦ ــ تاریخچهٔ مزار شریف .

سه اثر دیگر این موسسه که زیرچاپ میباشد عبارت اند از :

۱ ــ تاریخچهٔ خط و کتیبه ها درافغانستان.
۲ ــ مثنوی پشتو .
۳ ــ تاریخ تذکره های پشتو .

علاوه بر آثار فوق اعضا ی ایـــــن موسسه موظف گردیده اند تا مطالب آتی را برای چاپ آماده کنند .

۱ ــ ترجمهٔ پشتو ی مختصـــر تاریـــخ افغانستان (جلد اول و دوم)
۲ ــ تاریخ حسین شاهی (فعلا از روی مکرو فلم نوشته میشود).
۳ ــ تاریخ مطبعه در افغانستان .
٤ ــ نشرا ت مطبو ع افغانستا ن (از سال ۱۸۷۳ ــ ۱۹۰۱ غیر از جراید واخبار).
٥ ــ لست مشاهیر افغانستان از زمانیکه درج تاریخ شده تا امروز) .
٦ ــ کمپنی هند شر قی وافغانســـــتان (ترجمه)
۷ ــ امرا ی ابدا لی هرات .

باید متذکر شد که کتب ورساله ها ی فوق تاختم سال ۱۳٤۹ زیر چاپ گر فـته خوا هند شد .

ریاست انجمن آریانا دایرةالمعارف

الف ــ شعبهٔ مسلکی پشتو :

شعبهٔ پشتو ی آریانا دایرة المعار ف در سال ۱۳٤۹ جلد پنجم قا موس جغرافیا یی پشتو را طبع ونشر نموده وجلد ششم‌قاموس موصو ف و جلد پنجم آریانا دائرة‌المعار ف را تحت طبع گرفته است . علاوه بران‌برخی از مضا مین دو جلد اخیر الذکر را نیز تهیه و ترتیب واصلاح نموده است .

ب ــ شعبهٔ مسلکی دری :

شعبهٔ مسلکی دری آریانا دایرة‌المعارف در اثر سعی وکوشش اعضا ی مسلکی و همکارا ن علمی خود آخرین جـلد آریا نا دائرة‌المعار ف را (جلد ششم) که حا وی ۱۳۷۷ ارتیکل میباشد به زبا ن دری بچاپ رسانیده است .

حالا اعضا ی مسلکی و همکارا ن قلمی این شعبه مصرو ف تهیه مضامین بـرا ی دایرة‌المعار ف دو جلده که هر یك جلد ان دارا ی یك هزار صفحهٔ مصور خوا هد بود میباشند . باید متذکر شد که یك اندازه زیاد مواد مهمه و مورد ضرور ت مربو طـه با بیو گرافی وجغرافیایی ان از طر ف این شعبه تهیه وآماده چاپ میباشد .

ریاست ثقافت و هنر :

ریاست ثقا فت و هنر بعد ا زاحیا و تاسیس ان (ماه ثور ۱۳٤۹) اولین اقدا می که کرد جلب و جذب هنر مندا ن جید ونخبه کشور بود . این اداره بعد از ترتیب لایحه وظایف شعبا ت مربوطهٔ خود به تهیه‌وترتیب لوائح تدویر سینما ها و هم چنا ن لایحه وظایف و کار نندهاره ها ی شخصی پرداخت اولین محصو ل فعا لیت شعبا ت هنر ی تیاتر پشتو ودری وهم چنان‌تشویق‌هنرمندان اکروبا ت وانکشا ف هنر اکرو باتیك و جنبش عملی اداره ثقافت و هنر نمایشنامهٔ (شب هنر) میباشد .

این نمایش که مخلو طی از فعا لیت های شعبا ت سه گانه فوق میباشد مورد بازدید هجده هزار نفر تماشا چی قرار گـرفت . دومین محصو ل ریاست ثقا فت وهنر که‌ثمهٔ از فعالیت مدیریت تیاتر دری شمرده میشود درام کمید ی (خشو) میباشد .

افتخار بزرگی که نصیب ریاست ثقافت وهنر در طول تاریخ تیاتر در افغانستا ن گردیده باز دید اعلیحضر ت معظم همایونی علیاحضر ت ملکهٔ معظمه واعضا ی فامیل جلیل سلطنتی از درا م کمید ی (خشـــو) میباشد .

ادارهٔ آرت ریاست ثقافت هنر در قسمت ترتیب دیکور و دیزاین نمایش ها وتهیه لباس وسایر ضرور یا ت مربوطه سهـــم بزرگ داشته خد ما تی را انجا م داده است.

مدیریت هنر ها ی زیبا ی ریاست ثقافت وهنر مصرو ف تهیه وسایل ضرور یه‌بوده وسعی دارد تا نمود وپدیده های هنر ی از چوب و گچ بوجود آید باید متذکر شد که تا حد ممکنه در قسمت تهیهٔ وسایل او لیهٔ ان بادر نظر داشت امکانا ت موجوده توجه بعمل آمده است .

اداره کور سها مر بوط ثقافت و هنـر تدابیر ی را ا تخاذ نموده تـا یکسلسلـه کورسهای تر بیوی را برای پرورش‌بیشتر استعداد های هنر مندان دایر نما ید موضوع تر بیه پر سو نل در رشته تیاتر وسینما بیك فیصله نهائی نرسیده سعی میشود در اثر تماس نز دیك با مقامات مربوط وزارت معارف این مو ضوع بیك نتیجهٔ مفید ونهائی برسد . اداره کنسر تها متکفل ر هنما ئی نوازندگان و سرایندگان بوده بادادن مشورهٔ ایشان را رهنمائی و کمك می کند .

مو سسه نشراتی ا صلاح :

۱ ــ باآغاز سا ل ۱۳٤۹ تعداد صفحا ت این روز نا مه از ۸ به ۱۲ صفحه از دیاد یافت وهد ف ان بوده است تااصلاح‌موقع آنرا پیدا نما ید که مطالب بیشتر ی رابه خوانند گا ن محتر م خود عرضه نماید .

۲ ــ اختصا ص دو صفحه بنا م ولا یات پروان ــ بامیان ــ وکاپیسا برا ی مد ت ده ماه یکی از تحو لات بی سابقه دگر ی است که در روز نا مه اصلاح به طورموفق آمیزی عملی شد .

۳ ــ افتتاح نماینده گی های فروشـ در ولایا ت کشور به منظور توزیع وتقدیم‌روز نامه اصلاح به زود ترین فرصت ممکنه بـه علاقمندان ان در هر نقطهٔ از مملکت که‌باشند گام سود مند ی است که این روز نا مه در جهت گسترش خدما ت بی‌شائبه خود بـه هموطنان بر داشته است .

٤ ــ موسسهٔ نشرا تی اصلاح برای انجام

خد ما ت بیشتر به هموطنان عزیز در روز جمعه نیز به خوانندگان گرامی مطالب ذوقی ودلچسپ جهت سر گرمی وتفریح آنان تقدیم میـــکند .

۵ — تجدید نظر بر صفحه بست وتقسیم صفحا ت وستو نها ی هر صفحه به مطالب خبری ، تبصره ها اعلانات ، داستانهاوتراجم اقدام سود مند ی است که واقعا چهـــرهٔ نشراتی وصحا فتی اصلاح را کاملا دگرگون ومرغوب گردانیده .

٦ — توجه در چگو نگی وطرز عــــنوا ن گذاری و اهتما م بر این موضو ع تاهرعنوان موافق با ایجابا ت فن ژورنالیستی و خبر نگاری باشد نمایند گی از تغییر و تحو ل دگر ی مینما ید که در این روزنا مه صورت گرفته است .

روز نامه ملی انیس :

این روزنامه که یومیه در هشت صفحه چاپ میشود در سا ل جاری کوشیده است تا مضامین و مطالب دلچسپی را بـــرا ی سر گر می بیشتر خوانندگا ن ارجمند نشر وطبع نماید . هکذا این روزنا مه سعی بــه خرچ داده است تا صفحا ت ان از نگاه‌صفحه بست و ترتیب عناویـــن مـــوافق به فـــن ژور نالیستی باشد .

برای جلب خاطر بیشتر علاقمندان محترم درین روز نامه صفحات اختصاصی‌ذیل نشر شده است :

صفحهٔ جوانا ن ، صفحهٔ زن و زند گی صفحه کجکول ، صفحه هنر ی ، صـــــفحه سپور تی و صفحه انیس ولایا ت .

صفحات اول و هشتم این روز نامـــــه مختص به اخبار داخلی و خار جی میباشد .

اعلانات در صفحه مشخص علحیده نشر میگردد .

دهیواد ورځپانه :

د هیواد و رځپا ڼی د سږ کال‌دسرنه په اتو مخو نو په خپر و لو پیل کړی د ی .

همدارنگه د هیواد په و رځپانه کښی د کنړ ، لغمان ، لوگر او وردگو د و لا یتو نو دپاره د (سپین غر) تر عنوان لاندی یوه مخصو صه صفحه پرا نستله شوه چه په د غه صفحه کښی خاص په همد غوولایتو او ضمنا د ننگر هار په و لایت پوری‌مضامین او خبرونه او عکسونه خپر یږی .

ددی د پاره چه د نو موړ و ولایاتو خلك او د پو هنی شاگردان د هیواد ددی ځا صو خپرونو څخه پوره استفاده و کړی نو په پنځو پور تنیو ذکر شو و ولا یتونو کښی د هیواد د ورځپا ڼی د خر څولـو یــو ه نمایندگی اویوه‌یوه غرفه پرانستله‌شوی‌ده . ددغو غرفو مو ظف کسان چه د ۸ — ۹رتبو د ما مورینو په سو یــه مـنل شوی د ی سر بیره پردی‌چه‌اخبار و نه خر څوی دځپلی منطقی مربوط خبرونه او راپو رونه هـــم د خپرولو د پاره را لیږی . او د غه مامورین زیار باسی چه د هغو ځا یونو د خلکوهیلی او واقعات په و ر ځپا نه‌کښی منعکس‌شی. چه په دی تر تیب د خلکو علا قه‌له‌ورځپاڼی سره ز یاته شی .

پر ته له‌دی څخه د هیواد نمایندگان‌وخت په و خت‌له‌کابل څخه د مملکت ځینوولایاتو ته لکه کندهار او نور استول شوی، اودهغو ځا یونه څخه عرفانی ، ا قتصادی اوعمرانی راپورونه تهیه شوی او خپاره شوی د ی .

د هیواد د و رځپاڼی په صفحو کښی‌هره ورځ یوه ا ختصاصی صفحه خپریږی چه له د غو صفحو څخه عبارت د ی :

١ — ددین او ا جتماع صفحه .
٢ — د ځوا نانو صفحه .
٣ — د کور کهول صفحه .
٤ — د کو چنیانو صفحه .
٥ — طبی صفحه .
٦ — ا قتصادی صفحه .

او په هفته کښی یو ځل ادبی صفحـه خپریږی . دولایاتو د خبر و نو د پـا ر ه یوه ځانگړی صفحه ټاکله شوی ده چه هره ورځ د مملکت د و لایاتو خبرونه پـه کښی خپریږی .

د سیاسی ، ا جتماعی ، آ فاقی او علمی مو ضو عاتو ، ښاری خبرونو او جـنـائی راپورونو په خپر و لو کښی، سږ کال ذیات تنوع راغلی دی او اعلانو نه د پخوا نه ز یات شوی دی او موسسه کو ښښ کوی چه‌جزیات اعلا نونه لا س ته راوړی .

په عمومی ډول و یلی شو چه د هیواد و رځپاڼی په‌تیر کال کښی د یوی ښښتو ورځپاڼی په حیث ددولت د پرو گرا مو نو

سره‌سم د نورو گټورو خپرو نو په تر ځ
کښی د پښتو ملی ژبی دانکشاف په لا ره
ښی مو ثره بر خه در لوده .

روزنامه کابل تایمز :

این روزنامه یومیه در چهار صفحه‌بزبان انگلیسی نشر و بخوانندگان و علاقمندا ن محترم تقدیم میگردد .

این روزنامه درسال ۱۳۴۹ بعلاوه ا خبار داخلی و خار جی و اعلانا ت ، هر روز یك صفحه اختصاصی جداگانه نشر و طــبع نموده است که این صفحات عبارت است‌از:

۱ ـ در داخل واطراف شهر .
۲ ـ صفحه ثقافت وهنر .
۳ ـ صفحهٔ خانمها .
٤ ـ صفحه تجار ت وصنعت .
۵ ـ صفحه متعلمین که با آغاز مکا تب نشر میشود .

موسسه نشراتی کابل تایمز بر علا وه اجراآت یومیهٔ خود درسا ل جاری موفــق به نشر وطبع سالنامه کابل به زبان‌انگلیسی گردیده است .

موسسه افغان فلم :

اولین اقدام موسسه افغان فلم در طول سال ۱۳۴۹ تهیه و ترتیب فلم روز گارا ن در سه قسمت مختلف می باشند که آنراتولید نمود .

فلم روزگاران حاوی سه داستان مرکب از طلبگار ، شب جمعه و قاچاقبرا ن‌میباشد.

طلبگار موضو ع روز انتقاد اجتما عــی است . شب جمعه یك قسمت کو مید ی‌توام با انتقاد از رسوم کهنه و فرسوده وخرافات را نشان مید هد .

فلم قاچاقبران طوریکه ازنام‌آن‌هویداست این د شمن خطر نــاك جا معـه و حـیات ملی ما بوده در نتیجه میرساند که‌مرتکبین این جرم چگونه به کیفر اعما ل شان‌میرسد.

موسسه افغان فلم برای اطلا عات عامه‌و برای اینکه تما م هموطنان عــزیز را از انکشافا ت واطلاعا ت وطن عزیزمطلع‌بسازند تاکنون پانزده چرخ فلم ده دقیقه‌ای اخبار را تهیه نموده است که این فلم های اخباری شامل موضو عات ذیل میباشد :

بیانیه ښاغلی صدراعظم نسبت حلــو ل سال نو .

طبع تفسیر شریف (پښتو)
برافراشتن جنده شاه ولایتما ب در مزار شریف وبز کشی
افتتاح فابریکه نساجی بگرامی .
انتخاب رئیس پوهنتون کابل .
بازدید اعلیحضر ت معظم همــایو نی از صفحات شمال مملکت .
افتتاح پل تیرینکو ت در ارزگان .
آمدن ستاره فلم سوار کاران .
باز دید ښاغلی اعتمادی صدراعظــم از صفحا ت شما ل وشما ل غرب مملکت .
باز گشت والاحضر ت شهزاده احمدشاه از جاپان .

روز معلم .
میلاد مسعود حضر ت سرور کائنا ت(ص)
روز جهانی مخابرا ت .
سیمینار تاریخی کوشانیان .
مسافر ت اعلیحضر ت ملك فیصل بــه کابل .
روز مادر .
افتتاح چینل سوم رادیو افغانستان .
سالگره جنگلك .
څارنوی .
پکتیا (هیئت مطبوعا تی در پکتیا)
باز دید ښاغلی ا عتمادی صدر ا عظم از ولایات مرکزی کشور .
جشن استقلال ـ جشن پشتونستا ن ـ جشن اطفال .
سفر اعلیحضرت معظم هـمایو نی بــه چکوسلواکیا .
تطبیقات عسکر ی میدان هوایی بگرام .
افتتاح شورا ی ملی توسط شــــهزاده احمد شاه .
بز کشی نسبت روز تولد ی اعلیحضرت معظم همایونی .
د عوت بمنا سبت روز تو لدی اعلیحضرت معظم همایونی .
سیمینار آبیاری در تالار صحت عامه
افتتاح آرکستر (۳۸) نفری را دیــــو افغانستان .
باز گشت اعلیحضر ت معظم همایو نی از چکوسلواکیا .
بازدید شهزاده احمدشاه از فرقه قرغه.

تجلیل هفته سره میاشت در حربـــــی پوهنتون .
کمك های سره میاشت .
درام خشو در کابل ننداری .
کنفرانس ایکافی .
بازدید اعلیحضرت معظم همایو نـــی از فابریکه بگرامی وپروژه مر غداری .
ایام عید سعید فطر .
این فلم ها در سینما های مـرکـــز و ولایا ت بطور پیش فلمی نمایش داده شده وهمچنان کاپی ۱٦ ملی ان توسط سینما ی سیار اطلاعا ت وکلتور ومعار ف بهمعرض نمایش گذاشته شده است .
هکذا چند حلقه فلم دکو منتر یومستند که در راه معرفی وطن عزیز خدمت مینماید توسط ا فغان فلم تهیه شده ا ست. فلم۴۵ دقیقه ای بنام افغانستان امروز بـــه زبان انگلیسی ترتیب وکاپی ۱٦ ملی ان طـــور همکاری و کمك عرفانی به نمایندگانسیاسی افغانستان در ممالك مختلفه ارسال گردیده تا از آن استفاده نمایند .
علاوتا یك فلم مستند برایانجمنرهنمایی خانواده و یك فلم مستند از حاصلا تگندم (نوع تخم اصلاح شده) از طر ف موسسه افغان فلم تهیه شده است .
ریاست افغان فلم در پهلو ی وظا یف عرفانی که دارد در طول سا ل جاری توسط یك تعداد وارد کنندگا ن فلم به تورید یك تعداد فلم های مختلف هنر ی از مرا جـع مختلف جهت سر گر می و تفریح تماشاچیان سینما نیز پر داخته است که در سینما های مرکزوولایا ت بمعرض نمایش گذاشته شده اســت .
٤ ــ موسسه افغان فلم نظر به پروگرام هــای انکشافی خـود در نـظـر دارد اکثر فلم های تورید شده را به زبا نها ی ملیو رسمی افغانستان دوبله نماید چنـانچـه در زمینه فعالیت های مقد ما تی آغاز گردیده و موسسه افغان فلم در پی تدار ك سا ما ن مورد ضرور ت دوبله میباشد اکثر ایـــن سا مان در خو د افغانستان توسط اشخاص فنی وتخنیکی و متخصصین الکترو نیك تهیه خواهد گردید . ا لبته متباقی سا مانآن در صور تیکه امکا ن موجودیت ان درافغانستان میسر نباشد از خار ج وارد میگردد .
باید متذکر شد در قدم اول به دوبله فلم های اقدام خوا هد شد که حق الامتیازنمایش فلم های مذکور ارزانتر باشد مثلافلم ها ی ترکی عربی وغیره .

کابل ننداری :

کابل ننداری از سا ل ۱۳٤۸ به بعد به موسسه افغان فلم ملحق گردیده است چو ن کابل ننداری ایجاب ترمیما ت جدی را می نمود موسسه افغان فلم کابل ننداری را تر میم و بشکل یك سینما تیاتر آبرو مند در آورد . ا مسال چهار گروپ هنر مندا ن خارجی در ستیژ کابل ننداری نمایش داده اند ، علاوتا دو کنسر ت و دو درام ریاست ثقافت وهنر در ستیژ کابل ننداری نمایش داده شده ضمنا سی برنامه فلم هنر ی در کابل ننداری نیز به معرض نمایش قـــرار گرفته است .
لوژ سلطنتی کابل ننداری بوجه بـــهتر اصلاح گردیده و مرکز گر می کابل ننداری که قبلا نصب گردیده بود تـــوسط موسسه افغان فلم با تر میما ت لازمه بکار انداخته شد که اکنون این سینما تیا تر در موسم سر مانیز فعال می باشد .
هکذا موسسۀ افغان فلم بعلاوۀ اجرا آت فوق فلمبر دارا ن خار جی آتی را که جهت تهیه فلم های مستند از افغانستان بایـــن کشور آمده اند کمك و رهنمایی نموده تـــا برای معر فی وطن عزیز ما فلم ها یجالب و دلچسپ تهیه نمایند .
۱ ــ تیم تلویز یون پاکستان از مسابقه موتر دوانی .
۲ ــ تیم تلویز یون آلما ن ازپروژه‌پکتیا.
۳ ــ تیم تلویز یون آلمان .
٤ ــ ا تحادیه برود کا ستنگ جاپان از مسابقه موتر دوانی .
۵ ــ تیم تلویز یون آلمان .
٦ ــ تیم سینما توگرا فی شورا یوزیران اتحاد شوروی .

ریاست اداری مرکز وزار ت :

ریاست اداری که شامل مدیریت ها ی مامورین ، محاسبه ، کنترول دفـتر داری ، خدما ت ، بودجه و آرشیف میباشد وظایف محوله خودرا که عبارت از تر تیب بو د جه اجرای معاشات ، تقر ر و تبدل مامو رین وتهیه مواد مورد ضرور ت میباشد بوجهه احسن انجام داده است .

آمریت سمعی وبصری :

آمریت سمعی و بصری وزارت اطلاعات و کلتور در طول سال ۴۹ براساس پروگرام های موسمی خود به ترتیب آتی بنمایش فلمها در مرکز و ولایات کشور پرداخته است .

ولایات	تعداد نمایش	تعداد چرخ	وقت نمایش	تعداد تماشاچی
هرات	۳۵ نمایش	۱۴۰ چرخ	۱۰۵ ساعت	۲۸۵۰۰ نفر
بلخ	۱۸ رر	۷۲ رر	۵٤ رر	۲۱۰۰۰ رر
جوزجان	۱۷ رر	٦۸ رر	۵۱ رر	۱٦۳۵۰ رر
سمنگان	۷ رر	۲۸ رر	۲۰ رر	٦۱۵۰ رر
بغلان	۱۲ رر	٤۸ رر	۳٦ رر	۱۱۳۵۰ رر
نیمروز	۳۲ رر	۱۲۸ رر	۹٦ رر	۱۷۸۰۰ رر
فراه	۱۰ رر	٤۰ رر	۳۰ رر	۷۱۰۰ رر
کاپیسا	۲۳ رر	٦۹ رر	٦۹ رر	۱۷۱۰۰ رر
پروان	۲۹ رر	۸۷ رر	۸۷ رر	۲۰٦۰۰ رر
بامیان	۲۰ رر	٦۰ رر	٦۰ رر	۱۳۷۷۰ رر
غورات	۱۱ رر	۳۳ رر	۳۳ رر	۱۳۹۵۰ رر
لوگر	۲۲ رر	٦٦ رر	٦٦ رر	۱۷۱۰۰ رر
وردك	۱۹ رر	۷٦ رر	۵۷ رر	۱۵۳۰۰ رر
زابل	۱۹ رر	۷٦ رر	۵۷ رر	۱۹۸۵۰ رر
ارزگان	۲۰ رر	۸۰ رر	٦۰ رر	۳۱۱۰۰ رر
غزنی	۱٦ رر	٦٤ رر	٤۸ رر	۲٦٦۰۰ رر
بدخشان	٤۲ رر	۱۷٤ رر	۱۲٦ رر	۵۷۱۱۰ رر
تخار	۲۹ رر	۱۱٦ رر	۸۷ رر	۱٦۸۰۰ رر
کندز	۲٤ رر	۹٦ رر	۷۲ رر	۱٦۱۰۰ رر
کنرها	٤۰ رر	۱٦٤ رر	۱۲۰ رر	۲۵۰۰۰ رر
قندهار	۲۰ رر	۸۰ رر	٦۰ رر	۳۳۵۵۰ رر
هلمند	۱۲ رر	٤۸ رر	۳٦ رر	۱۱۷۵۰ رر
لوی ولسوالی				
ارگون	۲۵ رر	۱۰۰ رر	۷۵ رر	۱۱۷۰۰ رر
ننگرهار	۲٤ رر	۹٦ رر	۲۷ رر	۲۰٤۰۰ رر
لغمان	۱۸ رر	۷۲ رر	۵٤ رر	۱۷۰۵۰ رر
کابل	۱۳ رر	۵۲ رر	۳۹ رر	۲۰۳۰۰ رر

هکذا ادارهٔ مذکور به ایراد و نمایش یك سلسله مضامین تربیوی، وجیزه‌ها ودیالوگ ها .در ولایات متذکره نیز پرداخته است .

شعبهٔ بصری آمریت سمعی وبصری باسامان ولوازم از قبیل پروجکتور ، جنریتر ، مکروفون لودسپیکر تیپ ریکاردر ،گرامافون، سلاید پروجکتور ، ستریپ پروجکتور ،پاینل های تخته ای ، سپریگن کمره عکاسی وغیره مجهز میباشد که از آنها در نمایش فلمهای تربیوی و تفریحی ، عکسهای مستند وسلاید های مربوطه ، نماشنامه ودرام ، مودل ، ماکت ، پوستر ، چارت ، عکس وگراف کار گرفته میشود .

شعبهٔ سمعی این اداره مجهز با سامان ولوازم از قبیل تیپ ریکاردر ، فیته‌های ثبت شده وفالتو مکرو فون ولودسپیکر، کاغذوغیره میباشد که از آنها در پخش ونمایش ترانه ها ، تصنیف وکمپوزها ، درام ، مصاحبه‌ها، خطابه ها ، بیانیه ها ، نشر و چاپ پامفلت ها اوراق مصور وکارتها کار گرفته میشود.

بعلاوه سامان وتجهیزات فوق اداره سمعی وبصری یکعراده موتر لیندا ور مجهزباوسایل سمعی وبصری و جنریتر ، یکعراده جیپ روسی مجهز با جنریتر ووسایل علیحده ، دوپایه پرو جکتور ،سامان لایت والکتروتخنیك

سمعی وبصری دارد که از آنها برا ی‌منظور فوق استفاده میکند .

فعالیت ادارهٔ سمعی وبصری در صور ت مساعدت هوا در دوازده ماه سال جریا ن داشته نظر به پلان های انکشا فی وزار ت اطلاعا ت وکلتور در نظر است تا سا مان ولوازم مورد ضرور ت این اداره بیشتر از آنچه موجود است تکمیل گردد .

آ مریت تد قیق و پلا ن:

این اداره که تازه در اوایل سال ۱۳۴۹ در چو کات وزارت ا طلاعات و کـلتو ر گنجا نیده شده و ظیفهٔ ا صلی آنرا طر ح و مطالعه پلان و پرو گرام های عا دی و انکشافی وزارت ، غور و مطا لعه براجراآت اداری و تخنیکی بصورت دائمی ، تشخیص پرابلم و دو بلیکشن های‌اداری و تخنیکی و نشان دادن طرق حل آن از طریق ارائه پیشنهادات ا صلاحی بمقام وزارت تشکیل مید هد .

روی این امر آ مریت تد قیق و پلان که متشکل از چهار مدیر یت (مد یـر یـت احصائیه ، پلان ، تد قیق‌ومطالعات، ارتباط وتعاون خارجه) و یك بورد مشاورین است وظایف آتی را در ظرف سال ۱۳۴۹ انجام داده ا ست .

۱ ــ جمع آ وری ا حصائیه های ضروری از وا حد های اداری وزارت بغر ض غور و تد قیق از لحاظ کمیت و کیفیت و مفیدیت ودرصورت‌لزوم‌بمنظور یافتن طرق ا نکشاف و بهبود نشرات دو لتی .

۲ ــ ترتیب وتنظیم اجراآت پلانی ،پلان پنجساله سوم مربوط وزارت اطلاعات‌وکلتور وارسال نتایج آن به وزارت جلیلهٔ پلان .

۳ ــ یافتن و تجسس بعضی خلا هـا ی اداری و دو بلیکشن های اداری وتدقیق در بارهٔ آن .

٤ ــ طر ح وتدوین پشبینیهای پلا نی وزارت ا طلاعات و کلتور وواحد های مربوط آن در پلان پنجسالهٔ چهارم و ارسال آ ن به وزارت جلیلهٔ پلان .

٥ ــ تلاش و تجسس در جمع آ و ر ی احصائیه پر سو نل اداری و مسلکی وزارت اطلاعات و کلتور از لحا ظ درجهٔ تحصیل وسا بقه کار و انطباق آن مطابق به‌نیازمندی شعبات جداگانه وواحد های نشراتی واداری بمنظور یافتن ا صل ضرورت و خلا ها ی وارده در ین ز مینه .

٦ ــ تجسس به نیاز مندی وزارت‌ازلحاظ پر سو نل با داشتن درجهٔ تحصیلات عالی‌و جلب کمك های دول متحابه از لحاظاعطا ی بورس های تحصیلی مطا بق به ضرو ر ت وزارت .

۷ ــ مرا قبت وادارهٔ کورس های موجودهٔ وزارت و تجسس برای یا فتن طرق بهـتر غر ض ا نکشاف ا ین کو رسها .

مدیریت عمومی تبلیغات :

این اداره وظایف آتی را انجـــام داده است :

۱ــ سانسور کتب خارجی و دا خلی .

مدیر عمومی تبلیغات بیشتر از (٤۰۱) نوع کتب دینی ، ا جتماعی ، علمی، ادبی سیاسی و تاریخی را که از خارج تور یـد گردیده و یا از طرف عده ای از مو لفین ومتر جمین بغرض طبع و ا خذ نظر یـه به آن مدیریت واصل گردیده مطا لعه ودر باره تو زیع و نشر آن نظریه داده است .

۲ ــ سانسور نشرات دا خلی .

مجلات ، جراید و روز نامه های مر کز وولایات همواره بطور مسلسل از طر یق این مدیریت از نگاه دین و مذهب مطـا لعه گردیده و در صورت لزوم مو ضو عـا ت منتشره بمراجع مر بو طه تفهیم میگر دد .

۳ ــ تفاسیر و مو عظه های راد یـــو افغا نستان :

یکتعدا د کافی از تفا سیر صبحا نه و مو عظه های شام جمعه ، اعیاد و سا ئـــر روزها که توسط اعضای مسلکی این مدیریت به ز بانهای پښتو و دری نگارش یا فـته است بدسترس رادیو ا فغا نستان سپر ده شده است .

٤ ــ ا متحان خطباء وامامان و مو ذ نین مساجد مر کزکابل :

درسه ماه اول سال ۱۳۴۹ بتعداد (٤۳)نفر خطباء ، امامان و مو ذ نین بمنظور اشغال و ظیفه مقدس ا ما مت و مو ذنی درمساجد نوا حی ده گانه شهر که‌برای طی مرا تب

ا صو لی باین مدیر یت محول گردیده اند ازنزد شان ا متحان ا خذ و نتیجهآن بمراجع مربوط ابلاغ شده است .

٥ ـ تجلیل از روز های د ینی و ملی :

مدیریت عمومی تبلیغات بمنظور یاد بود واستقبال نیك ازروز های دینی و ملی ا ز قبیل روز د هقان ، ر و ز جـــهـــا نی صحت ، روز آ زادی ، روز میلادالنبی (ص) روز مادر ، روز معلم ، سالگره غزوه بد ر واحد ، سالگره هجرت روز عا شورا ، شب برات ، سالگره نزول قرآنکریم ، ایـــام خجسته عید فطر ، سا لگره جشن ا ستقلال و طن ، روز پښتو نستان ، تا سیس‌شواری ملی ، جشن اطفال ، روز جهانی سرهمیاشت میلاد مسعود اعلیحضر ت معظم همایونی ، جشن نـجات و طن ، روز ملـل متـحد ، ر و ز جلـــوس ا علـیحضرت مـعظـم همایونی و غیره محا فل مجلل وبا شکوهی با همکاری علما ، مشایخ ، فضلا و ا د با تر تیب و نیز نشرات مخصوص‌درروزنامه‌ها جراید ومجلات مرکز بمناسبت آن از طرف این اداره صورت گرفته ا ست .

٦ ـ مراقبت بازار :

مرا قبت بازار و تفتیش کتاب فروشیها و غر فه های فرعی بمنظور جلو گیری ا ز فروش کتب ، مجلات ، پستکـارت هـا و فو تو ها ی مستهجن و خلاف د یا نت و سیاست مملکت کنترول از آ واز هـــا ی بلند لو د سپیکر های کافی ها و رستورانها در روی جاده ها تا مو جب اذیت مردم‌نگردد جلو گیری از فا ل بینی ، جادو و رمل‌اندازی که توسط عده ا شخاص بمنظور ر بودن یك مشت پول از مردم درجوار جاده های عمومی شهر صورت میگیرد از جمله و ظا یـــف مدیریت عمومی تبلیغات می باشد که‌خدماتی درزمینه انجام پذ یرفته ا ست .

٧ ـ وارسی از و ظا یف نما یند گیهای تبلیغات در و لایات :

نمایندگیهای تبلیغات درولایات عـلا و ه از و ظایف محو لۀ شان که بحیث ا عضای دینی و مسلکی در پیشبرد ا مور نشرا تی و لایات همکاری مینمایند عین و ظا ئـف متذ کره را که از طرف ا ین مدیریت‌باساس لایحه و ظایف بـرای شان سپر ده شد ه است انجام داده ونیز نمایندگان تبلیغا ت بمنظور تنویر ا ذهان مردم از طریق‌تبلیغات سود مند د ینی و ا جتماعی و تشنید روابط بیشتر آنها با حکو مت ، بروز های جمعه تحت پرو گرام منظم در مسا جد مر کز و و لسوا لیها ی مربوط خو یش راجع بـه مو ضو عات مفید وارزنده بادر نظر گرفتن شرایط و ایجابات محیطی خطا به هـــا ی مو ثری ایراد نموده اند .

مدیریت مجله پیام حق :

مدیریت مجلۀ پیام حق ز یر نظر واداره مدیریت تبلیغات خد مات ذیل را ا نجام داده‌است .

١ ـ تهیۀ مضا مین و آ ماده سا ختن آن جهت نشر ، ووارسی از ا مور طباعتی و خوا ندن پروف در مطبعۀ دو لتی .

٢ ـ جلب مشتر کین و تو زیع مجلـه مذ کور برای مشترکین در مر کز وولایات کشور .

٣ ـ اداره پیام حق ازشرو عسال ٤٩ تاحال کوشیده است مجله و زین خود ر ا با قطع و صحافت ز یبا و داشتن مضا مین دینی ، علمی و ا جتماعی در شصت صفحه به تیراژ یکهزار جلد ما هوار طبع‌وبدسترس علا قمندان و مشتر کین بگذارد .

٤ ـ تعداد مشترکین مجله پیام حق را در مر کز وولایات کشور (٤٣٣) نـفـر اعم از طلاب معارف ، مـا مورین دوائر ، موسسات و سایر ا شخاص تشکیل میدهد .

٥ ـ تعداد مجلا تیکه طور رایگان بـه موسسات علمی و فر هنگی کشور در مرکز وولایات فر ستادۀ میشود (١٦٨) جلـد میبا شد .

٦ ـ قیمت ا شتراك مجلۀ مذ کـور د ر مر کز برای ا شخاص ا نفرادی مبلغ پنجاه ا فغانی و برای طلاب معارف نصف قیمت میباشد ، همچنان و جه ا شتراك در ولایات مبلغ پنجاه و پنج ا فغانی برای ا شخا ص انفرادی و برای شا گردان معارف منا صفۀ آن ا ست .

٧ ـ مجله پیام حق طور تکفروشی بـه قیمت فی شماره مبلغ پنج ا فغانی دربازار نیز توزیع میگردد تا بدین تر تیب مجلۀ مذ کور بدسترس تمام علا قمندان برسد .

۸ – اشتراك مجلهٔ پیام حق تا اخیر سال نیز دوام داشته و علاقمندان آن میتوانند که در هر وقت سال اشتراك ورزند .

مدیریت عمومی اطلاعات :

اول مدیریت روابط فرهنگی :

فعالیت های این مدیریت را که عهده دار تحکیم ارتباط های فرهنگی وزارت اطلاعات وکلتور و توسعه آن در داخل و خارج کشور میباشد میتوان بسه دسته تقسیم نمود .

۱ – ارتباط خارجه

این اداره از ٥٤ دانشمند ، ژورنالست عکاس و فلمبردار و زائرین عالیرتبه اطلاعاتی که به افغانستان مسافرت نموده پذیرایی بعمل آورده است . علاوتاً در سال جاری از طریق این اداره ٤٣ تن از منسوبین وزارت به وزارت جلیلهٔ امور خارجه جهت اخذ پاسپورت های خصوصی خدمت و تحصیلی معرفی گردیده است .

در حلقه فعالیت های ارتباط خارجه میتوان از استقبال هیئت های کلتوری و گروپ های هنرمندان اتحاد شوروی ، هند ایران ، ترکیه و پاکستان نام برد . که غرض اجرای یك سلسله نمایشات به افغانستان مسافرت کرده اند .

همچنان از ٢٤ نفر هیئت افغانی دعوت بعمل آمده تا به اساس روابط وموافقات کلتوری به ممالك دوست سفر بنمایند .

همچنان تسهیلات در مورد دخول ، اقامت و خروج گروپ های متخصصین آلمانی ، فرانسوی ، جاپانی ، روسی ، هندی و امریکائی که در صفحات مختلف کشور مشغول فعالیت اند فراهم آورده شده .

۲ – انجمن های دوستی :

افغانستان بطور خاص با پنج مملکت دوست (اتحاد شوروی ، هند ، چین ، فرانسه و جمهوریت متحد عرب) و موسسه ملل متحد ارتباط مستقیم انجمن های دوستی داشته و بر اساس این روابط هیئت های انجمن دوستی افغانی به ممالك متذکره واز ممالك مذکور به افغانستان مسافرت نموده اند که امکانات این رفت و آمد از طریق شعبه انجمن های دوستی فراهم گردیده است .

۳ – معرفی افغانستان :

این اداره همواره کوشیده است تاجهت معرفی مزید کشور عزیز در تهیه و ترتیب رساله های کوچك (یا مفلیت) کتب ونقشه های مختلف بپردازد . این شعبه تا حال توانسته است نقشه های باستان‌شناسی اقتصادی ، احصائیوی وسیاسی افغانستان را بچاپ رسانده و هم در حدود (۳۲) نوع پامفلیت را که هر کدام معرف کلچر و پیداوار افغانستان میباشد بزبان انگلیسی تهیه وطبع نماید .

همچنان درسال ۱۳٤۹ بتعداد ۸۲ جلد کتاب، ۱۷۷٥ قطعه پامفلت ، ۳۱۱ قطعه نقشه ۳۸ قطعه پوستکارت ، ٢٤٥ قطعه عکس بایکتعداد سکه های قبل از اسلام و یك چرخ فلم (بنام افغانستان) غرض معرفی افغانستان بمنابع خارجی ارسال گردیده است .

علاوتاً باید متذکرشد که درسال ۱۳٤۹ بتعداد ١٤ نفر مامورین وزارت اطلاعات و کلتور و موسسات مربوطهٔ آن غرض تحصیلات عالی بخارج اعزام گردیده‌است. که اجراآت مربوط به دوره ها ، پاسپورت وغیرهٔ مامورین مذکور از طریق مدیریت روابط فرهنگی صورت گرفته است .

۲ – مدیریت نشرات خارجی :

این اداره که متکفل سانسور فلم ها ، جراید ، مجلات ، کتب ، پامفلت و غیره نشرات خارجی میباشد در ظرف سال ۱۳٤۹ اجراآت ذیل‌را نموده است :

۱ – سانسور ۱٤٥۰ جلد کتاب که از طریق وزارت مخابرات و اکثر نمایندگی های خارجی مقیم کابل وارد افغانستان شده است .

۲ – سانسور ۵۸۰۰ نسخه مجلات، اخبار ویا مفلت بزبان های انگلیسی ، فرانسوی والمانی .

۳ – سانسور تقریباً ٤٦۰۰ نوع فلمهای هندی ، ایرانی ، روسی ، اروپائی، امریکائی بشمول فلمهای که توسط سفارتخانه‌ها غرض سانسور به آن اداره ارسال گردیده .

۳ ـ مدیریت تشر یفات :

این اداره که متکفل ا مور پذیرائی‌هیئت های کلتوری ، هنری ، مهمانان خارجی و ترتیب ا ثر بخشیدن د عوت ها وپروگرام های مهمانـان میبا شد . در سال ۱۳۴۹ اجراآت ذیل را نموده ا ست .

۱ ـ پذیرائی و تر تیب پرو گرام دونفر هیئت سینمائی شوروی که بنا بدعوت‌وزارت اطلاعات و کلتور بتاریخ ۲۰ حمل ۴۹غرض تهیهٔ یك سلسله فلمهای مستند برای معرفی افغا نستان بکابل آ مده بودند .

۲ ـ تهیه و ترتیب پروگرام یاد و بود صد مین سالگرد تو لدی و لا دیمیرایلچ‌لینن که، بتاریخ ۲۶ حمل ۴۹ در کابل برگذارشده بو د . هفتهٔ تو لدی لینن شا مل پرو گرام ذیل بود :

اول ـ ا فتتاح هفتهٔ صد مین سا لگرد تولدی لینن در سالو ن صحت عا مه .

دوم ـ نمایش فوتو ها ئی از زند گـی ولادیمیر ا یلچ لینن در سالون ښار والـی کابل .

سوم ـ ا فتتاح فیستوال فلمهای شوروی در سینما آریا نا .

۳ ـ پذیرائی از هیئت های هجده مملکت اشتراك کننده سیمینار بین ا لمللی‌کوشانیها تهیه و توزیع کارت های د عوت مر بو ط به ا ین سیمینار .

٤ ـ پذیرائی و تهیه پرو گرام یك‌هیئت ۲۱ نفری هنر مندان ا تحاد شوروی کـــه بتاریخ ۲٤ ثور ۴۹ باساس موافقهٔ کلتوری به ا فغا نستان مسافرت نموده بودند .

٥ ـ تنظیم و تطبیق پرو گرام مسافرت هیئت مطبوعاتی عربستان سعودی که‌بمعیت اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عر بستا ن سعودی در برج جوزا ۴۹ بکابل‌آمده بودند.

هکذا مدیریت تشریفات به منا سبـت پنجاه و دو مین سالگرد آ غاز استر دا د استقلال کشور عزیز ما افغانستان اجرا آت ذیل را درساحه کار خود نموده ا ست :

اول ـ تـر تیب و تـنظیـم اسمـا ئـی مامورین عالیرتبهٔ دو لت ، کور دیپلوماتیك و غیره .

دوم ـ تر تیب و چاپ کارت های دعوت برای ان عده مدعوئین که‌درشام اول سنبلهٔ ۴۹ بکابل ننداری د عوت شده بودند .

سوم ـ تنظیم و آماده سا ختن محـل رهایش و پرو گرام نمایش هنر مندان هندی پاکستانی ، ایرانی واتحاد شوروی که بنا بد عوت وزارت ا طلا عات و کلتور به‌کابل مسافرت نموده بودند .

چهارم ـ چاپ و توزیع کارتهای‌مطبوعاتی که همه ساله از طرف وزارت ا طلا عـا ت و کلتور برای ژور نا لستان ، عکا سا ن وفلمبرداران دا خلی و خارجی مخصو صا در ایام جشن داده میشود .

٦ ـ پذیرائی از هیئت دونـفری اعضای انجمن دوستی ا تحاد شوروی و افغانستان که بتاریخ ٤ میزان ۴۹ وارد کابل گردیده بودند .

۷ ـ پـذیرائی از هیئت (٥۷) نـفر ی هنر مندان تا جکستان ا تحـاد شور و ی هیئت دو نفری ا نجمن دوستی ا تحادشوروی وافغا نستان و یك هیئت دو نفری‌سینمائی شوروی که غرض اشتراك در تجلیل هفتهٔ پنجا همین سا لگرد ا مضاء قرار داددوستی بین ا فغا نستان و اتحاد جما هیرشوروی بکابل آ مده بودند .

ضمنا باید علاوه کرد که ترتیب دعو ت و تو زیع‌کارت دعوتها ئیکه از طرف وزارت اطلاعات و کلتور صورت می گیرد همـهٔ‌آن بدوش مدیریت تشریفات میبا شد .

مدیریت عمو می نشرا ت :

مدیریت عمومی نشرات درچو کات‌وظایف محو له خویش بر علاوه داشتـن و ظیـفه مساعد ت و همکاری در نشر تمام نشرا ت دا خلی نموده است . علاوتا این اداره‌لایحه تورید نشرات مطبوع درافغانستان لا یـحـه صندوق هنر مندان ، لایحه حق ا لز حـمه تالیف وترجمه ، لایحه‌حفظ آثارباستانی‌ولایحه تدویر مطابع شخصی را از مجلس مسلکی این وزارت گزارش داده و جهت طی‌مراحل قانونی بر یاست تقنین و زارت عدلیه‌ارسال داشته است .

هکذا باپیروی از ارزش های قا نـو ن اساسی وقانون مطبوعات‌درسال ۱۳۴۹ اجازه نشر و طبع جراید و مجلات ذیل از طرف

این اداره صادر گردیده ا ست :
جریده رو ز گار .
مجله لمر .
مجله پو لیس .
مجله شر عیات .
برای سر گر می مردم اجازه تا سیس و ا فتتاح عزیز ملی سینما در آغاز سا ل ۱۳۴۹ داده شد .

مدیریت عمومی نشرات جهت بهبودامور نشراتی و روشهای سالم مطبو عات همیشه مساعدت های لازم با جرایـد ر سمی و شخصی نموده ا ست . و همچنان از طریق مدیریت نشرات و لایات سعی شده است تاجراید و لایات مطابق خوا سته های مردم وارزشهای قانون ا ساسی و فن ژورنالیزم به نشرات خود بپردازند و همچنان نظر به ار تباط مستقیم به مو سسات نشراتی مربوط وزارت اطلاعات و کلتوردرساحه پیشنهادات وهدایت درامور نشراتی از مقام و زا ر ت درزمینه پیشبرد ا مور مر بوط به تبا د ل مکاتیب متعدد و ا خـذ تصا ویـب مجلس منسلکی پردا خته شده ا ست .

مجله ژوندون درششماه دوم سال ۱۳۴۹ به ا ثر تشبثات فر هنگی این مدیریت به چو کات مدیریت عمومی نشرات ضم وبه فعالیت های نشراتی خو یش می پردا ز د .
مدیر یت عمومی نشرات برای تنو یر اذهان عا مه از طریق نمایشات هنری‌همیشه سعی نموده و کوشیده است تا ننداری های شخصی و رسمی برای تنویر اذهان عا مه طبق قانون به نمایشات هنری خـــو یش بپردا زند .

در پهلوی تشبثات هنری نقاشی ننداری دراین اوا خر بعد از طی مراتب قـا نو نی واصو لی تاسیس و تد ویر گردیده است همچنان برای تشویق هنر مندان در پهلوی تشبثات هنری ، گالری ، نقا شی کـــه از فعالیت های شخصی نمایندگی مینما یـــد توسط مدیریت عمومی نشرات ا فتتاح شده که یکعده علا قمندان از آثار نقاشی ورسامی هنر مندان کشور دیدن نموده ا ست .

مدیریت عمو می باستان شناسی و حفظ آبدات تاریخی :

از تصا میم او لیهٔ پرو گرام کار ا ین مدیریت درسال ۱۳۴۹ حفظ و تر میم‌اماکن متبر که و تهیه و تر تیب ا لبوم آ بدا ت تیموری ودایر نمودن سیمینار بین ا لـمللی کوشانی بود که رو بدست گرفته شدوازان برای روشن سا ختن تاریخ ، آرت و کلتور کوشانی ها نتایج مفید بدست آمده است .

پروژه با میان که میتوا ن بعد از ختم کار آنرا درخشنده ترین مظا هر مـدنی و کلتوری این کشور باستانی شمرد درسا ل جار ی یك قسمت کار تر میم آن تکمیـل گردیده کار با قی ماندهٔ این آ بدات‌باستانی هنوز ادامه دارد . نمایش آ ثار با ستا نی تپه شتر هده که کار با ستا نشنا سا ن افغانی ا ست در جشن سال جاری در غرفهٔ افغا نستان صورت گرفت . سروی مقد ماتی مسجد نه گنبد در جر یان همین سال‌بصورت مجدد آغاز گردیده نقشه های آبدا ت دورهٔ تیموری روبه تکمیل بوده ا لبته در آ یندهٔ قریب مورد استفاده قرار خوا هد گرفت ، این کار که به کمك یو نسکو پیش میرود تاحال از نواحی مختلف کشور د یـــد ن بعمل آ مده ودربارهٔ مناطق باستانی کشو ر مطالعاتی صورت گرفته که ازانجمله میتوان مشاهدات و تحقیق در بارهٔ حوزهٔ تا ر یخی بگرام و چشمه میر ز که گردیز را یادآور شد . برای ا ینکه در مـورد ا جـرا آ ت مدیریت عمومی با ستا نشنا سی خو بـــر روشنی ا ندا خته شود معلو مات در مورد حفریات این اداره که در نقاط مختلف کشور صورت گرفته تقدیم میگردد .

حفریات آی خا نم :

حفریات آی خانم تحت رهنمائی‌پروفیسور برنارد پیش ر فته و تاحال آ ثار ز یا دی مانند سال گذشته بدست آمده که برا ی روشن شدن تاریخ ا فغا نستان مخصو صا بین قرن ۲ ق ، م واواخر نیمهٔ اول قرن‌سوم خیلی ثمر بخش است . در جمله آ ثـا ر بدست آ مده سال گذشته یکی هم یك قاب میباشد که دران سیبل ر ب ا لنوع آسیای صغیر را نشان مید هد که بطرف‌رب‌النوع

مقبر یا پا میر سوار بالای عراده که آ نرا شیر میکشناند در حال حرکت دیده میشود که این منحصر به فرد است . همین طو ر درسال جاری آ ثاری بدست آمده که ازان کلتور و دورهٔ شا هان یو نان و با ختر ی را میتوان بو جه خوبی ا ستنباط نمو د . مثلا در جریان حفریات و کا وش مسکوکات او کسید شده ظا هر شد که بعد از پا ك نمودن معلوم گردید که مسکو کات مذ کور نقره ئی بوده ودران آلهه های یو نانی به شکل ا تنه یا الههٔ گاتن که در جناح ا ین الهه کتلمه د یو دوس شاه و مو سس دورهٔ سلطنت یو نان و با ختری هویدا است وجود دارد همچنان پارچه تیکر بدست آ مده که دران کلمهٔ به ا سم تذکر ر فته که میتوا ن با ختری های یونانی شده را از خلال ا ین آثار درك نمود و همچنان ظروف گلی، چراغ های گلی ، جك ها به شکل و سا ختما ن یونانی بدست آمده که همه برای رو شن سا ختن تاریخ آرت وکرونولوژی این حو زه کشور باستانی قابل ارزش است . درجملهٔ مسکو کات بدست آمده یکی هم سکه ایست که دران شکل و پیکر خانم دیده می شو د و مربوط به سکه های یو نان و هند ی است که نو شته طرف چپ آن که بخط یو نانی اکا تو کلس شرح یافته ا ست مو ضوع را روشن و ثابت می سازد و هم در زمینه یکمقدار عاج بدست آ مده که نمایندگی از پایه میز خرادی شده مینماید.

هکذا در حفریات ا مسال آ ثار ز یا د گلی ساده بدست آمده که هر یك دا را ی نوشته های متعدد بوده و همو د یف نوشته های مسکو کات مر بع شکل نقره ئی که دران خطو ط یو نانی مانند معلوم میشو د بدست آ مده است که برای تا ریخ و کرونولوژی سلطنت یونان و با ختری وحوزه باختر خیلی مهم شمر ده میشود .

هیئات باستان نشنا سی فرا نسوی د ر مدت ا قا مت خود درآی خانم علاوه از آثار مذکور بعضی فرسکها را نیز بدست آورده‌اند که قابل ارزش بوده و آنرا میتوان ازجمله آثار منحصر به دورهٔ یونان و با ختری دانست.

حفریات دوولایت سیستان :

هیئات پو هنتون بن بعد از مـوا فقهٔ مدیر یت باستان شناسی و حفظ آ بدا ت تاریخی عملیات ذیل را در ولایت سیستان انجام داده ا ست .

هیئات پو هنتون بـن تحت ر هنمائی دو کتور فیشر درسال جاری دو دو تپه سرخداغ و سفید داغ ناد علی ولا شاهی مربوط و لایت نیمروز کار شانرا بصو ر ت تجربوی آغاز نمودند .

هیئات مذ کور کاوش ا متحانی خود را در مسیر کانال زرکان و زورکان مقا بـل ایوان جگینی در ۲۰ کیلو متری جنوب‌شرق و لسوالی چخانسور شروع نمودند کـه میتوان ازان عصر و یا دوره ا سلا می را استنباط نمود . در نوا حی این محل هیئات یکتعداد تیکر های متعدد گلا سیرت شد ه و ساده را بدست آ وردند که بعضا بدورهٔ تیموری (۱۴۰۰ ق . م) و بعضا به اواسط میلادی میر سد . هکذا یکتعداد تیکر ها ی بدست آ مده که شبیه آنعده تیکر هـا ی است که چندین سال قبل تو سط علـما ی فرانسوی ژوزف هاکن و مو نیه بدست‌آمده است . هکذا در ا ثر ا ین سروی و کا وش یکتعداد تیکر های از قلعه نشك ۲ ونشك ۳ بدست آمده که دران سه طرز نو شته بخط نستعلیق دیده میشود . آنچه در کار امسال هیئات پو هنتون بن قابل توجه است‌همانا تطبیق کانال کشی ا عصار دوره ا سلا می است که از چخانسور ا لی دیوار خدای‌داد و همانطور تا قلعهٔ ابراهیم‌ومسیر خاش‌رود ادامه یافته و معلوم میشود که برای سیستم آبیاری ا ین حوزه در از منهٔ قدیم خیلی اهمیت دا شته است ، هیئات مذکو ر علا وه ازان نقشه های تو پو گرافی و سا ختما ن یك آ بده تاریخی را تهیه نموده و تو سط آله تیود و لیت اندازه های صحیح آ نـرا تعیین نموده ا ست .

ناگفته نباید گذاشت که در نواحی زیارت ا میران صاحب آبده وآثار بدست آ مـد ه که شبیه آثار یونانی است ازانجمله یکی هم یك خم شکسته میباشد که پیتوس یونانی بوده و در بسیاری از معابد یو نان طو ف استفاده قرار میگرفت .

حفریات هیئات افغانی و شوروی :

هیئات افغانی و شوروی در حوزهٔ دشلی دشت مردان برای بار اول به تاریخ ٦ میزان ۱۳٤۹ کار خودرا شروع نمودند ودر زمینه آثار بدست آمده که دوره های گریکوباختری را باآرت کوشانی واضح ساخته و میتوان با ملاحظهٔ آن ادعا کرد که دوره‌های اخیر واوسط دوره های فلز و عهد دوم کوشانی در این محل بوده است .

آثاریکه دروهلهٔ اول در طول سال جاری بدست آمده عبارت از مجسمه های تیکری و آثار برنجی اوکسید شده میباشد رویهمرفته درین منطقه آثار اصلی وخالص کوشانی را ملاحظه کرده میتوانیم . گرچه امسال کار حفریات در دو نقطه دشلی جوزجان و دلبر زین صورت گرفته است اما باآنهم مظاهر مختلف عهد کوشانی بروبیت آثار درین منطقه دیده شده میتواند .

آثار برونزی که بدست آمده مویدِ دوره های پیش از دورهٔ سوم تاریخی بوده که همه اوکسید شده بوده قابل ترمیم وپاك کاری است .

روی همرفته در یك صفحه که ازگل‌پخته ساخته شده شبیه پیو فیل انا هیتا ویسا ربه النوع باختری مشاهده میگردد که از نگاه ادیان پرستی قدیم باختر قابل توجه است .

امیداست درسال های آینده نتایج بهتری در اثر کاوش از ناحیهٔ مذکور بدست آید

حفریات تپهٔ سردار غزنی :

حفریات دور هشتم تپهٔ سردار غزنی در عقب مدخل معبد به سمت جنوبی‌شروع شده .

تپهٔ سردار غزنی مقابل مقبرهٔ سلطان غزنه به جناح شرقی آن قرار داشته از مسیر سرك عمومی در حدود دو کیلو متر فاصله دارد وآنچه در بارهٔ تپهٔ سردار غزنی قابل تذکار استِ اینست که در ردیف سائر مظاهر دین هندی روش مذهبی بودا را با نفوذ تعالیم آن در آنجا دیده میتوانیم.

از حفریات امسال یکی هم کشف‌دیواری است که توسط هیئات باستانشناسان تقریبا حفظ گردیده علاوه ازان یکتعداد آثار تیکری خورد و ریزه بدست آمده که دران مهر های به شکل چکر که نمایندگی از سمبول قوانین دین بودائی میکند مشاهده میشود .

همچنان یکتعداد سر های خورد و ریزه بدست آمده که همه مربوط دوره بودائی بوده و یك تعداد آن قابل ترمیم است .

در حصص مختلف تپه توسط هیئات سنداژ های متعدد حفر گردیده که زینه و یا سطح طبقه دومی معبد را نمایان میسازد .

آثاریکه تا حال بدست آمده عبارت از (بودا های کوچك در حال نشسته) است که یکتعداد آن بدون سر واز بعضی آن ها اعضای بدن ناتکمیل است .

هکذا فرسك های مختلف بدست آمده که دران مظاهر سمبولیك مذهبی هندی دیده میشود و تزئینات مختلف برای اعمار ستوپه ها بکار رفته است که از سطح و اطراف دیوار مذکور بدست آمده همچنان تیکری ازین ناحیه بدست آمده که دران اسم بودا به خط گریك نوشته شده است

حفریات تپهٔ سکندر سرای خواجه :

هیئت باستانشناسی کشور جاپان کار حفریات خودرا در تپهٔ سکندر که تقریبا ۳ کیلو متر از مرکز سرای خواجه فاصله دارد آغاز نموده اند .

تپه مذکور در پهلوی باغ قرار دارد که امکان دارد از آنجا آثار قبل از اسلام در اثر کاوش های مزید بدست آید .

هیئات از محلی که به ارتفاع ۲ متر عمق داشت یکدانه سکه مسی اوکسید شده بدست آورده است که دریك روی آن شکل آتشکده و در روی دگر آن شکل یك‌شهزاده دیده میشود و هم یکتعداد آثار تیکری بدست‌آمده است که‌همه گلاسیرت شده‌بوده و ضخامت آنها از یك الی سه سانتی میباشد .

هیئات که تقریبا به حفریات نصف این تپه دست زده اند بکشف یك اثر بی‌اندازه مهم و منحصر بفرد موفق شده اند که آن عبارت از یك مجسمه مرمری شیوا است . در زیر این مجسمه در لوحه سنگ آن نوشتهٔ برسم الخط گوپتا بنظر می خورد .

هیئات باستانشناسی پو هنتون که

ریاست آنهارا پرو فیسور یو گو چی بعهده دارد پرو گرامها ی و سیع را برای سال های آ ینده رو یدست دارند . که ا لبته اجرا آت شان بائر موافقه مد یر یت عمومی باستا نشناسی صورت خواهد گر فت .

حفریات و لسوالی گریزیوان و لا یت فاریاب :

هیئات ا مریکائی تحت ر یا ستپروفیسر ولوئی دو پری کار حفر یا ت خودرا د ر و لسوالی گر یز یوان مربوط ولایت فاریاب شروع نمودند و محل حفریات شان کو ه است که به شکل یك مغاره در مسیر سرك بین و لسوالی بلچراغوگریزیوان قرار دارد و به اسم درهٔ گریزیوان مشهور ا ست .

هیئات مذکور سطح مغاره را به ارتفا ع ۱٤ متر و عرض ۲ متر حفر نموده وازا ن بعضی تیکر ها سنگ های کوار تس و یا چقماق بدست آ ورده که به دوره نیو لوتیك و هم به دورهٔ مو ستر ین ار تباط پیدامیکند.

بخش دوم کار خودرا هیئات مذ کـو ر در راه رو اصلی مغاره شروع نموده و آنرا به عمق ۳ متر و عر ض ۲٫۵۰ حفر نموده اند . که ازان یکتعداد زغال های به ر نگ نصواری و سیاه بدست آ ورده ا ند کهامکان دارد به همان دوره های متذ کـره تعلـق بگیرد .

مدیریت عمومی باستا نشنا سی و حفظ آبدات تاریخی علاوه از ا جراآت فوق طرح قانون حفظ آبدات تاریخی و آ ثار با ستانی را تر تیب و بعد از غو ر مجلس مسلکی وزارت ا طلاعات و کلتور به وزارت عدلیه سپرده است تا مراحل قانونی خود را سپری نماید .

مجله لمر :

این مجله ازاول حمل ۱۳٤۹ زیر شعا ر مقدس (**خدا ـ و طن ـ شاه**) شروع بکار کرده و تاحال بصورت مـا هـوار نشر و بدسترس علا قمندان گذاشته شده ا ست .

اهداف و مرام این نشریه را مبـــارزه علیه خرافات ، فساد ا جتما عی تحلیل و تفسیر ارزشهای ا جتماعی و دیمو کرا سی قانون اساسی تشکیل می د هد .

اداره مجله در نظر دارد در صورت امکان درسال آینده مجله رابهسویه عا لی تـــر چاپ و بکشور های همجوار عر ضه کند .

اداره سالنامهٔ افغانستان :

طوریکه خوا نند گان گرامی د افغانستان کالنۍ اطلاع دارند یگانه و ظیفه این اداره نشر و چاپ سالنا مهٔ ا فغا نستان میباشد که بائر تجویز مقام عالی وزارت ا طلا عات و کلتور در آ غاز هر سال طبع وبدسترس خوانندگان ار جمند گذاشته میشود .

در طول سال ۱۳٤۹ ایناداره یو میهاخبار ومضا مین مورد ضرورت سالنا مه را جمع آوری و آماده چاپ نموده ا ست .

اخبار مربوط به و قایع مهم دا خلی و خارجی از و ظایف خود این اداره بو ده که آنرا تهیه و آ مادهٔ چاپ گردانیده ا ست .

راپور ا جراآت و فعالیت های و زار ت خانه ها و سایر مو ضو عات که برای نشر و چاپ سالنا مه باین اداره وا صل میگردد دروهلهٔ اول راپور مذکور از طرفاین اداره مورد مطا لعه قرار گرفته بعد از اصلا حات لازمه دوباره تایپ و غر ض نشر به مطبعه فرستاده میشود .

و ظیفهٔ عمدهٔ این اداره را پروف خوانی تصحیح و صفحه بندی صفحات سا لنا مه تشکیل مید هد . این اداره میکو شد تـــا مطابق به ذوق و علا قهٔ خوا نندگان گرامی سالنامه ا فغا نستان را با قطع و صحا فت زیبا وحاوی موضوعات دلچسپ طبع و بـــه همکان بسپارد .

با ختم سال ۱۳٤۹ ادارهٔ سالـنـا مـهٔ افغانستان محصول ا جرا آت و فعالیت های یکسالهٔ خودرا که عـبارت از نشر سی و هفتمین شماره سا لنا مهٔ ا فغانستان میباشد تقدیم علا قمندان میتماید .

وزارت مخابرات

راپور اجراآت شعبات پستی و زا ر ت مخا برات با عوا یدیکه ازین ناحیه درظرف یکسال یعنی از میزان ٤٨ الی میزان ١٣٤٩ بدست آ مده قرار ذیل ا ست :

اول – مدیریت وارده بین المللی به‌تعداد مجمو عی (٦٧٠٣٨٣٤) مراسلات رسمی ، شخصی ، سرویسی، نمونه‌مال‌التجاره، اوراق کار جراید ، پست کارت ، پارسلات پستی و بسته های کوچك را که از ممالك مختلفه جهان واصل شده به مراجع مربوطه اش توزیع نموده است .

دوم – مدیریت صادره بین المللی به تعداد مجمو ع (١٧٦٨١٢٦) قطعه مراسلا ت رسمی ، شخصی ، سرویسی ، نمو نه مال التجاره ، اوراق کار ، جراید ، پست کار ت ، پارسلات پستی‌وبسته های کوچك را که توسط شعبا ت مختلفه اخذه پستی اخذ شده به ممالك مختلفه جهان از طریق زمینی وفضایی ارسا ل نموده است .

سوم – شعبه ترانزیت مدیریت صادره بین المللی به تعداد مجمو عی (٣٨٨٤٠) خریطه ترانزیتی بوزن (٧٤١٣٨٠) کیلوگرام مربوط ممالك مختلفه را به اتحاد شورو ی واز شوروی را به ممالك مختلف انتقا لداده است .

چهارم – مدیریت پست پار سل بتعداد مجمو عی (١٦٤٩٤٠) پار سل بوز ن (٨٨٣٣١٦٢٠) کیلو گرام را که از ممالك مختلفه جهان وارد شده به مراجع مربوطه‌آن توزیع نموده است .

پنجم – مدیریت غرفجات پستی مرگز از درك فروش تکت پستی ومحصول ار سا ل مراسلات خار جی‌وداخلی‌مبلغ (١٠٤٦٧٦٢٥) افغانی بدست آورده که این رقم نسبت به عواید سا ل‌گذشته‌مبلغ (٣٩٣٤٣٩٠) افغانی اضافه تر است .

ششم – مدیریت پست داخله به تعداد مجمو عی (٢٦٥٥٠٣٠) پاکت وارده ولا یات را به مراجع مربوطه ان توزیع و به تعداد (١٨٠٣٦٥٠) مراسله را به ولایا ت غر ض توزیع ارسا ل نموده است .

همکذا به تعداد (١٣٣٣٨٦) قطعه مراسلات را شعبه توزیع شهر ی در داخل سا حه کابل به مراجع اش رسانیده است .

هفتم – مدیریت فلاتیلی به تعدادمجموعی (٣٧٥٠٠٠٠) قطعه تکت به تفصیل‌آتی چا پ نموده که از مدر ك فروش ان مبلغ بیست هزار دالر بدست آمده است .

١ – نشر دو نو ع تکت فوق العاده پستی بمنا سبت تجلیل سالگرد تو لد ی اعلیحضرت معظم‌همایونی‌بتاریخ ٢٢ میزان٤٨

٢ – نشر تکت پستی بمنا سبت هفته مخصوص سره میاشت بتاریخ ٢٤ میزا ن ١٣٤٨ .

٣ – نشر تکت پستی فوق‌العاده بمناسبت تجلیل سالگرد موسسه ملل متحد بتاریخ ٢ عقرب ١٣٤٨ .

٤ – نشر دو نو ع تکت پستی بمناسبت سالگرد (ای – تی – یو) بتاریخ ٢١ عقرب ١٣٤٨ .

٥ – نشر سه نوع تکت پستی‌فوق‌العاده بنام (حیوانات وحشی) بتاریخ ١٦ قو س ١٣٤٨ .

٦ – نشر چهار نوع تکت پستی‌فوق‌العاده بمناسبت فرود آمدن اولین انسان بکره ماه بتاریخ ٧ جدی ١٣٤٨ .

٧ – نشر دو نوع تکت پستی بنام(کشف مقدم کا نسر) به منا سبت روز صحت‌جهانی بتاریخ ١٨ حمل ١٣٤٩ .

٨ نشر یك نوع تکت پستی حـا وی پورتریت عار ف وشاعر مشـهور مـولانا

عبدالقادر بیدل در روز یاد بود از ان رادمرد بزرگ ، ۱۵ ثور ۱۳۴۹ .

۹ – نشر سه نوع تکت پستی بنا م (یونسکو) به مناسبت تجلیل مبارزه با بی سوادی بتاریخ ۱۷ جوزا ۱۳۴۹ .

۱۰ – نشر یك نوع تکت پستی به مناسبت تجلیل مقام ما در بتاریخ ۲۴ جوزا ۱۳۴۹ .

۱۱ – نشر دو نوع تکت پستی بنـــا م (صلح – عدا لت پیشر فت) به مناسبت بیستو پنجمین سالگرد تاسیس ملل متحد بتاریخ ٥ سرطان ۱۳۴۹ .

۱۲ – نشر سه نوع تکت پستی بـنام (توریزم) بتاریخ ۱۵ سرطان ۱۳۴۹ .

۱۳ – نشر سه نوع تکت پستی بنا م (پرنده گان وحشی) بتاریخ ۱۰ اسد ۱۳۴۹.

۱٤ – نشر یك نو ع تکت پســـــتی فوق‌العاده به مناسبت استر داد استقلا لوطن بتاریخ اول سنبله ۱۳۴۹ .

۱۵ – نشر یك نو ع تکت پستی حا وی پور تریت افغانان مجا هد ودلیر به‌مناسبت روز پشتو نستان بتاریخ ۹ سنبله ۱۳۴۹ .

بصورت مجموعی عواید ریاســت پســت وزار ت مخابرا ت از اول میزا ن سا ل ٤۸ الی اخیر سنبله سا ل ۱۳۴۹ از مدار ك محصول پست بکس ها ، محصو ل مراسلات رسمی ، محصول‌مراسلات‌خارجی ، محصول پارسلات ، قیمت تکت های که بصـور ت آزاد فروش شده ، محصول بی رنگـــك ، محصول مراسلات‌شخصی‌بالغبر (۱۷۰٤۷۰۱۵) افغانی گردیده است .

باید خاطر نشان کرد که در سا ل جاری یك تعداد تکت پستی غرض نمایش وفروش در نمایشگاه اکسپو (۷۰) به جاپان ارسال شده است .

راپور اجراآت ریاست تیلفون وتیلگراف و مدیریت عمو می پلان واحصائیه در سال ۱۳۴۹ :

۱ – به منظور فراهم آوردن تسهیلات در مخابره تیلفو نی شهر ولایت هرا ت که‌قبلا توسط یك دستگاه سنترال بطر ی صور ت می گرفت و تعداد مشتر کین ان بیش از سه صد نفر نمی گردید یك دستگاه اتوما ت به ظرفیت ابتدا یی (۱۵۰۰) لین کـه کار تعمیر و مونتاژ ان در سا لها ی قبل شروع شده بود در بر ج حمل ۱۳۴۹ شرو ع به فعالیت نموده و تقریبا هفتاد فیصد لین های ان برای مشترکین محترم شهر هرا ت توزیع ومخابره آنها بصور ت اتو ما ت جـــا ری گردیده است .

۲ – برای رفع مشکلات‌مخابرات تیلفونی بین مرکز وولایت لغمان که قبلا از طر یق ولایت ننگر هار صور ت میگر فت از حصهٔ پل سرخکان یك جوره لین مسی و یك جوره لین آهنی تقریباً به فاصلهٔ (۲۰) کیلو متر تمدید گردیده که به این اساس مخابره بین ولایت لغمان و مرکز توسط چینل سیستم وعادی بصور ت مستقیم بر قرار گـردیده است .

۳ – لین مخابره تیلفو نی بین ولا یـت کندز و خان آباد که قبلا بصور ت اساسی تمدید نشده بوداخیرا به فاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر یك جوره لین بین نقاط متذکـره بصور ت اساسی تمدید و تکمیل گـردیده است .

٤ – لین مخابره تیلفو نی بین مرکزولایت کندز وولسوا لی ار چی که در سا بق‌بالای پایه های چوبی تمدید گر د یده بـو د و مشکلاتی از این رهگذر بوان رخ مـــی داد اخیراً یك جوره لین اساسی بین مر کــز ولایت کندز وولسوا لی ار چی بفاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر با لای پا یه ها ی آهنی تمدید گردیده است .

٥ – به منظور رفع مشکلات‌مخابره‌تیلفونی دوایر ، موسسا ت واها لی ولایت پکتیاکه قبلا مخابره ذریعهٔ یك لین عادی از طریق پل علم مرکز ولایت لوگر باکابل صور ت می گرفت در چوکا ت پلان سوم انکشا فی مملکت در نظر گرفته شد تا مخابره بین کابل – گردیز و خوست بصور ت چینل سیستم بر قرار گردد که رو ی این منظور در اخیر برج ثور ٤۹ به نصب او لین پایه چینل سیستم در ناحیه چهار آسیا ب اقدام گردید و کار تمدید لین ان که یك جـوره مسی ویك جوره آهنی میباشد تقریبا به‌طول نودوپنج کیلو متر تمدید گردیده است .

٦ – هکذا برای اینکه در مخابره تیلفونی بین مرکز ولایت لوگر وکابل سهو لـــت

عبدالقادر بیدل در روز یاد بود از ان رادمرد بزرگ ، ۱۵ ثور ۱۳۴۹ .

۹ ـ نشر سه نو ع تکت پستی بنا م (یونسکو) به مناسبت تجلیل مبارزه با بی سوادی بتاریخ ۱۷ جوزا ۱۳۴۹ .

۱۰ ـ نشر یك نوع تکت پستی به‌مناسبت تجلیل مقام ما در بتاریخ ۲۴ جوزا ۱۳۴۹ .

۱۱ ـ نشر دو نوع تکت پستی بنـــا م (صلح ـ عدا لت پیشر فت) به مناسبت بیست‌و پنجمین سالگرد تاسیس ملل متحد بتاریخ ۵ سرطان ۱۳۴۹ .

۱۲ ـ نشر سه نوع تکت پستی بـنام (توریزم) بتاریخ ۱۵ سرطان ۱۳۴۹ .

۱۳ ـ نشر سه نوع تکت پستی بنا م (پرنده گان وحشی) بتاریخ ۱۰ اسد ۱۳۴۹.

۱۴ ـ نشر یك نو ع تکت پســـــتی فوق‌العاده به مناسبت استر داد استقلا ل‌وطن بتاریخ اول سنبله ۱۳۴۹ .

۱۵ ـ نشر یك نو ع تکت پستی حا وی پور تریت افغانان مجا هد ودلیر به‌مناسبت روز پشتو نستان بتاریخ ۹ سنبله ۱۳۴۹ .

بصورت مجموعی عواید ریاســت پســت وزار ت مخابرا ت از اول میزا ن سا ل ۴۸ الی اخیر سنبله سا ل ۱۳۴۹ از مدار ك محصول پست بکس ها ، محصو ل مراسلات رسمی ، محصول‌مراسلات‌خارجی ، محصول پارسلات ، قیمت تکت های که بصـــور ت آزاد فروش شده ، محصول بی رنگـــك ، محصول مراسلات‌شخصی‌بالغ‌بر (۱۷۰۴۷۰۱۵) افغانی گردیده است .

باید خاطر نشان کرد که در سا ل جاری یك تعداد تکت پستی غرض نمایش وفروش در نمایشگاه اکسپو (۷۰) به جاپان ارسال شده است .

راپور اجراآت ریاست تیلفون وتیلگراف و مدیریت عمو می پلان واحصائیه در سال ۱۳۴۹ :

۱ ـ به منظور فراهم آوردن تسهیلات در مخابره تیلفو نی شهر ولایت هرا ت که‌قبلا توسط یك دستگاه سنترال بطر ی صور ت می گرفت و تعداد مشتر کین ان بیش از سه صد نفر نمی گردید یك دستگاه اتوما ت به ظرفیت ابتدا یی (۱۵۰۰) لین کـه کار تعمیر و مونتاژ ان در سا لها ی قبل شروع شده بود در بر ج حمل ۱۳۴۹ شرو ع به فعالیت نموده و تقریبا هفتاد فیصد لین های ان برای مشترکین محترم شهر هرا ت‌توزیع ومخابره آنها بصور ت اتو ما ت جــا ری گردیده است .

۲ ـ برای رفع مشکلات‌مخابرات تیلفونی بین مرکز وولایت لغمان که قبلا از طر یق ولایت ننگر هار صور ت میگر فت از حصهٔ پل سرخکان یك جوره لین مسی و یك جوره لین آهنی تقریباً به فاصلهٔ (۲۰) کیلو متر تمدید گردیده که به این اساس مخابره بین ولایت لغمان و مرکز توسط چینل سیستم وعادی بصور ت مستقیم بر قرار گـردیده است

۳ ـ لین مخابره تیلفو نی بین ولا یـت کندز و خان آباد که قبلا بصور ت اساسی تمدید نشده بوداخیرا به فاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر یك جوره لین بین نقاط متذکـره بصور ت اساسی تمدید و تکمیل گـردیده است .

۴ ـ لین مخابره تیلفو نی بین مرکزولایت کندز وولسوا لی ار چی که در سا بق‌بالای پایه های چوبی تمدید گر د یده بـو د و مشکلاتی از این رهگذر بوان رخ مـــی داد اخیراً یك جوره لین اساسی بین مر کـــز ولایت کندز وولسوا لی ار چی بفاصلهٔ‌تقریباً (۱۲) کیلو متر با لای پا یه ها ی آهنی تمدید گردیده است .

۵ ـ به منظور رفع مشکلات‌مخابره‌تیلفونی دوایر ، موسسا ت واها لی ولایت پکتیاکه قبلا مخابره ذریعهٔ یك لین عادی از طریق پل علم مرکز ولایت لوگر باکابل صور ت می گرفت در چوکا ت پلان سوم انکشا فی مملکت در نظر گرفته شد تا مخابره بین کابل ـ گردیز و خوست بصور ت چینل سیستم بر قرار گردد که رو ی این منظور در اخیر برج ثور ۴۹ به نصب او لین پایه چینل سیستم در ناحیه چهار آسیا ب اقدام گردید و کار تمدید لین ان که یك جـوره مسی ویك جوره آهنی میباشد تقریبا به‌طول نودوپنج کیلو متر تمدید گردیده است .

۶ ـ هکذا برای اینکه در مخابره تیلفونی بین مرکز ولایت لوگر وکابل سهو لـــت

بیشتر ی بمیا ن آید دو جوره لین اساسی بالای پایه های آهنی از مرکز پل علم الی مرکز ولایت لوگر به فاصله تقریبا دوازده کیلو متر تمدید گردیده است .

۷ ـ مخابرهٔ تیلفو نی ولایت تخار کـــه قبلا از طریق ولایت کندز با کابل صور ت میگر فت مشکلاتی را برای ولایا ت تخار و بدخشان خلق کرده بود که برای رفع ان مخا بر ۀ مســـتقیم چینل سیســـــتم بین کابل و مرکز ولایت تخار در بر ج ثور سال ۴۹ بر قرار گردیده که این کار نه تنها مخابره تیلفو نی ولایت تخـــار را سهلتر ساخته بلکه یك اندازه مشکلات ولایت بدخشان نیز رفع گردیده ا ست .

۸ ـ باوجود بکار افتادن دستگاه هـــا ی جدید اتو ما ت شیر شاه مینه ، شهر نو و مرکز به منظور کمك و مسا عدت بیشتر با اهالی محترم مر کز و رفع سر گردا نی آنها به تعداد سیزده غرفه تیلفو ن سکه انداز در نقاط مختلف شهر نصب گردیده است که مورد استفاده اها لی محتر م قرار گر فته است .

۹ ـ برای رفع مشکلات مخابرهٔ تیلفو نی ولایت کاپیسا با کابل که قبلا تو سط یك لین عادی اجرا میگردید از مر کز چهاریکار الی مرکز ولایت کاپیسا به فاصلهٔ تقریبا (چهل) کیلو متر دو جوره لین بصـــور ت اساسی تمدید و مخابرهٔ ان مستقیما با کابل به قسم چینل سیستم شرو ع گردیده است.

۱۰ ـ برای بهتر ساختن وضع مخابـــره تیلفونی بین مرکز ولایت بغلان و پل خمری یك جوره لین اساسی به فاصلهٔ تقر یـــبا (سی) کیلو متر بین نقاط متذکره تمـــدید گردیده است .

۱ ۱ ـ پروژه های مخابراتی مملکت روز بروز در حـــال انکشاف بوده و در نـــقاط مختلف مملکت دستگاه های جدید نصب و شبکه های مربوط توسعه پیدا میکند که حفظ ومراقبت این دستگاه ها و شبکه های مربوط ایجاب مینما ید تا پرسو نل فنی وورزیده تربیه گردد . به همین اسا س مرکز تربیوی مخابرا ت که از سا ل ٤٦ به اینطر ف فارغ التحصیلات ان در شعبا ت مختلف تخنیکی این وزار ت اجرا ی وظیفه مینما یند توسعه داده شده کار تعمیر الحاقیه ان در بر ج ثور سا ل ۱۳٤۹ شرو ع گردیده است .

برای مزید معلو ما ت خوانند گا ن گرامی دافغانستان کا لنی معلو ما ت پیرامـــون تاسیس واهدا ف مرکز تربیو ی مخابرا ت تقدیم میگردد .

به اثر تقاضای وزارت مخابرات، شورای اداری صندوق وجهی ملل متحد در جلســـهٔ تاریخی جنوری ۱۹٦٤ خود تخصیص را برای تاسیس یك مرکز تربیوی مخابرات در کابل برای افغانستان منظور نمود .قرار داد پلان اف اپریشن (پلان عملیاتی) مرحلهٔ اول این مرکز برای پنج سال بتاریخ ۱۱ می ۱۹٦٥ـ درکابل به ا مضاء ر سید .

سهمیه ملل متحدو تاسیس این مرکز بالغ به ۸٦۱٦٦۰ ـ دالر ا مر یکـا یی و سهمیهٔ ا فـــغا نستـا ن بر ۳۳٦٥۲۰۰۰ افغانی بالغ گردیده است .

وزارت مخابرا ت استخدام کو نتر پارت ها و دیگر پر سو نل را برا ی خد ما ت متفرقه بدوش گرفته واتحادیه بین المللی تیلی کامیو نیکشن حیثیت هیئت اجرائیوی این پروژه را بخود گرفت . مـــتخصصین خارجی این مرکز تحت اثر آمر پروژه و از کونتر پار ت های داخلی تحت مرا قبت معاون این پروژه که یك نفر انجنیر داخلی میباشد امور تدریس را پیش میبرد .

وزار ت مخابرا ت یك قطر زمین را به ساحهٔ ۱۹۰۰۰,۰ ـ متر مربع برای اعمار این مرکز تربیو ی مخابرا تی که در سه منزل می باشد تعیین نمود .

سنگ تهداب عمار ت اولی مرکز تربیوی مخابرا ت بتاریخ ٦ اگست ۱۹٦٤ ـ گذاشته شد و در سا ل ۱۹٦٦ این عمار ت که در قسمت شر قی کابل در یکه تو ت وا قـــع

تیلی کامیو نکیشن و رادیو توا م با تجار ب درلا بر اتوار ها پیش میرود تاشاگر دان بتوانند قوانین وتیو ری ها را بانتایج کار شان در لا بر ا توار مقا یسه نما یـند .

د ر لا بـــراتـو ا ر شا گــــر د ا ن بصور ت عملی از جریا ن کار چراغها ی الکترو نی ، ترانز ستوری امپلیفایر ها ، اسیلتر ها ، مادولیتر ها وسرکت های دیگر رادیو که برای پیمایشات و سامان تجربوی بکار برده میشود معلومات جامع حـاصل میدارند .

شاگردهای گروپ رادیو در ساعات عملی کار بسته کاری‌سیت های اخذه را مینمایند . بسته کاری یك سیت اخذه پنجاه فیصد کارمکمل آنرا تشکیل میدهد چه باید سیت هـای اخـذه بعد از بسـته کاری از نـگاه تخنیك عیار شده و فعالیت نماید . دروقت اجرای این کار شاگردان صورت عیار گردن قسمت های یك سیت اخذه را میاموزند .

هـ ـ شعبه اوتساید پلانت :

برای حفظ و مراقبت لین های مخـــابره هوایی وکیبلی و صور ت تمدید و تر میم ان شاگردان در شعبه اوتسا ید پلا نـت مرکز تربیو ی مخابرات دروس مربو طـــه را می آموزند .

و ـ شعبه ورکشا پ

درین ورکشا پ شاگردان طریق استعمال افزار و اسا سات کار تخنیك را با جنبه های عملی مسایل ابتدائی کار فلز در برمه

کاری ،پرکاری وغیره یاد میگرند .

ن ـ شعبه تعلیما ت عمومی

تکنیشن های شقوق مخابراتی که‌از مرکز تربیوی فارغ میشوند معلـومات عمـومی در مضامین ریاضی وفزیك وانجنیری برق وهم تجربه عملی در رسم های تخنیکی پیدامیکند. مضامین برای تعلیما ت عمومی‌جزلاینفك‌پلان تعلیمی مرکز را تشکیل میـدهد .تعلیـمات نظری این مضامین توام باکار ها ی عملی مثلا تجارب درلابراتوار وغیره پیش میرود .

از مالزمه تدریس وسامان لابراتوار بـــرای این منظور استفاده میشود .

موعد مرحلهٔ اول مرکز تربیوی دراخیر سال ۱۹۶۹ ختم شد وبه اثر تقاضای‌حکومت افغانستان وقبولی موسسه ملل متحد مرحلهٔ دوم این مرکز از سال ۱۹۷۰ ـشروع و برای پنج سال دیگر یعنی الی اخیر ســال ۱۹۷٤تمدید گردید .

در پلان عملیاتی مرحلهٔ دوم که‌اساساء تمدید وتوسعهٔ پروگرام اولی .می‌باشـــد برعلاوه شقوق فوق ا لذکر شقوق پستی نیز گنجانیده شده و در نظر است تاکورس های تر بیوی پستی نیز در سا ل آینده‌دائر شود تا جدید الشمولان قبل از ماموریـت خویش کورس اساسی پستی را خوانـــده بعداً داخل وظیفه گردند .

برعلاوه کورس های قصیر المـــد ت پستی برای مامورین ومستخدمین پستی هم درنظر گرفته شده تـا در جر یـان ماموریت شان این کورس ها را عندالموقع تعقیب واز آن استفاده نمایند .

مرکز تربیوی مخابرات تاکنون ســه دوره فارغان رابه سویه بکلور یا پاســـ به و زارت تقدیم نموده که اشخاص مذکور نه تنها در کابل بلکه در تمام ولایات کشور مصروف خدمت میباشد . بایدعلاوه‌کردکه‌در پلان عملیا تی یکتعداد کورس‌ها ی گنجانیده شده که در آن شاگردان فارغ صنوف دوازده

برای یك دوره دو سا له تحصیل میکند .

تمویل مرحلهٔ دوم این پروژه نیز طبق پروژه اول به مساعدت مالی مشترك ملـل متحد وحکومت افغانستان صورت میگیرد . سهمیه ملل متحد مبلغ ـ ۱۳۵۲۳۰۰ دا لر واز ا فغـا نستـا ن ۱٤۷۷۰۰ ـ دا لر و ۳٤۳۵۳۰۰۰ ـ ا فغا نی میبا شد .

ساختمان یك تعمیر الحاقیه شامـــل سهمیه افغانستان بود وتاکنون بیست وپنج فیصد کاران پیشرفته است .

افغانستان و ایران دو کشور ی هستند که در پهلوی هم بسر میبرند و از بسیار ی جهات علایق مشترك بین این دو کشـــور موجود است دو لت و مردم هر دو مملکت نظریا ت نیکی در مورد انکشا ف روابط و مناسبا ت حسنه نیز دارند یقین‌است‌برقراری ارتباط مستقیم تیلفو نی وتیلگرا فی بـین مملکتین نقش بارزی در تشئید عـلایق مـا خوا هد داشت .

مخابرهٔ مستقیم تلگرافی بین کـــابـل وتهران‌ازسال۱۳۱۷ به‌اینطرف‌برقراربوده اما این ارتباط را دیو تیلفونی کـه بصـورت ترانزیت از طریق شرکت های پاریس‌ولندن قائم می باشد مشکلی خلق کرده چه ایـــن نوع مخابره که از فاصلهٔ دور صورت میگیرد نخست بمخابره کننده خیلی گران تمام‌میشود ودیگر اینکه مخابره به اسرع وقت صـورت نمیگیرد وزارت مخابرات برای رفع این‌مشکل طبق‌فیصله اتحادیهٔ‌بین‌المللی‌تیلی‌کمونیکاسیون (۱۳۳۳)که باپیست شبکه مخابرات ممالـــك آسیائی بشمول جنوب شرق آسیا به حوزه مدیترانه واز انجا به اروپا اتصال یابد و خطوط اساسی مخابره از دوراه یعنی یکـی از راه قندهار ـهرات ودیگری از راه‌کراچی‌ـ زاهدان ، تهران وصل و از آنجا بتر کیه ودیگر ممالك ارتباط یابد لین های هوایی چینل سیستم را در سا ل ۱۳۴٦ الی‌سرحد اسلام قلعه تمدید ودستگاه های مربوطه را نصب وآمادهٔ مخابره نمود .

برای بهبود و توسعـــه مـواصـــلا ت تیلفون و تیلگراف بین ا فغانستان‌وایران‌و استفاده ازدستگاههای‌نصب‌شده‌پروتوکولی‌بین دولت پادشاهی‌افغانستان‌وایران‌بتاریخ ۲۱ جدی

۱۳۴۷ در کابل به امضا رسید تا با ساس آن ا لی تکمیل و نصب د ستگاه های داخل خاك ایران هفته دو روز مخابرهٔ رادیـــو تیلفونی مستقیم بین کابل‌وتهران بر قـرار گردد اما نظر به پروتو کول توسعه وبهبود مخابرات بین ا فغا نستا ن وایران که‌درأخیر سال ۱۳۴۷ در کابل‌بین نماینده گان وزار ت

مخابرات افغانستان ووزارت مخابرات‌ایران بـه امضـا ء رسـید دستگـاه هـــا ی چینل طرف ایران جدیداً نصب و از تاریخ ۷ قوس ۱۳۴۹ مخابره تیلفو نی بین کابل وتهران از یك طرف و بین هرات و مشهد از طر ف دیگر از سا عت ۹ صبح الی ۹شب بوقت افغانستان شرو ع گردیده است .

محصول یك واحد مخابره تیلفو نی (۳ دقیقهٔ) بین کابل وطهران (۱۸۰) افغا نـــی و بین هرا ت و آستان خراسان نود افغانی می باشد

وزارت صحیه

١ :ـ موسسا ت طبی ابن سینا :

تعداد وقایع سرویس عاجل شفا خـانه — ١٥٨٦٣ ـ نفر

پولیکلینیك ها — ٢٦٥٥ ـ نفر

انستیز ی — ٧٦٣ ـ نفر

مریضان داخل بستر در سرویس ها ی مختلفه — [illegible] ـ نفر

٢ ـ :ـ کلینیك صدر ی ابن سینا :

تعداد عملیا ت شدگان در سرویس جرا حی — ٣٦٧ ـ نفر

تعداد معاینه شد گان در پو لیکلینیك جراحی کلینیك صدری : — ٤٥٦ ـ نفر

تعداد مراجعین در سرویس عاجل جراحی صدر ی قلبی — ٢٣٢ ـ نفر

تعداد پانسمان شدگان — ٥٢٥ ـ نفر

تعداد تداوی شدگان در سرویس دا خله صدر ی قلبی — ١٧٤ ـ نفر

تعداد بستر شدگان در سرویس داخله صدری قلبی — ١٦١ ـ نفر

٣ :ـ شفاخانه محبس :

مریضانیکه در پو لی کلینیك های مختلفه معاینة وتدا وی شده اند — ١٧٨٢٢ ـ نفر

داخل بستر — ٤٣٣ ـ نفر

٤ :ـ پولیکلنیك چمن مربوط شفا خانـــه وزیر اکبر خان :

مریضا نیکه در سرویس های مختـــلفه معاینه وتداوی شده اند . — ١١٠١٤ ـ نفر

به مریضانیکه خط بستر داده شده . — ١١٥٠ ـ نفر

واکسین شدگان چیچك — ١٣٧٨ ـ نفر

بستر شدگان — ٤٦١١ ـ نفر

٥ :ـ مریضان داخل بستر شفـا خانه های ولایا ت : — ٦٥٧١ ـ نفر

٦ :ـ فیصد ی راپور پیشر فت واکما ل کار ساختما نی پروژه های انکشا فی :

دستگاه اکسریز — ١٠٠ ـ فیصد

دستگاه اکسریز ولایات قند هار — ٩٥ ـ فیصد

تعمیر شفاخانه ولسوالی یکاو لنگ — ١٠٠ ـ فیصد

تعمیر شفاخانه ولایت بادغیسات(قلعه‌نو) — ٩٠ ـ فیصد

ن ـ فیصدی راپور پیشرفت کـــارساختمانی تعمیرات مراکز صحی اساسی:

مرکز صحی شکردره	۸۰ فیصد
مرکز صحی بگرام	۸۰ فیصد
مرکز صحی سیاگرد	۸۰ فیصد
مرکز صحی قره باغ	۳۰ فیصد
مرکز صحی کوهستان	۳۰ فیصد
مرکز صحی سرخ پارسا	۲۵ فیصد
مرکز صحی نهرین	۲۵ فیصد
مرکز صحی اره کش	۲۵ فیصد
مرکز صحی برکه	۲۵ فیصد
مرکز صحی دوشی	۳۵ فیصد
مرکز صحی اندراب	۳۵ فیصد
مرکز صحی ده صلاح	۳۵ فیصد
مرکز صحی خلم	۵۰ فیصد
مرکز صحی شینکی	۲۵ فیصد
مرکز صحی کشم	۳۰ فیصد

۷ : شفاخانه سنا توریم نسوان کابل :

تعداد معاینه شدگان	۶۵۵ نفر
مریضان داخل بستر	۲۰۴ نفر

۸ : فعالیت های طب وقایوی :

تعداد واکسین شدگان کـولـرا چیچك و محرقه در مرکز . ۴۷۶۳۰ نفر

تعداد واکسین شدگان چیچك در ولایات ۲۴۰۹۶۸۷ ـ نفر

تعداد واکسین شدگان کولرا محرقـه ۱۴۴۷۵۰ ـ نفر

برای چهل نفر مریضان مبتلا به جذام ادویه ضد جذام توزیع و تحت کنترول و بازرسی صحی قرار گرفته شده اند وهمچنان در حدود ۴۹ نفر ضد مرض سگ دیوانه وقایه گردیده اند .

به تعداد ۳۳۷۱۲ ـ نفر اطفال در مرکز وولایات علیه امراض سیاه سرفه ،دیفتری وتیتانوس وقایه گردیده اند . و همچنان بالای ۴۸ نفر مصاب به دفتری و۲۴۴۶نفر واکسین دیفتری تطبیق شده است .

اجراآتیکه از طرف آمریت های صحت عامه ولایت غزنی ، پکتیا ، سرو بی و وردك لوگر ، کندز ، قندهار و گرشك بعمـــل آمده است حسب آتیست :

به تعداد ۲۷۳۶۵۷ ـ نفر ذریعهٔ متخصصین در مرکز ولایات متذکره مقابل مرض سل وقایه گردیده است . وهمچنان به تعداد ۴۹۹۸۹ نفر واکسین بی : سی . جی و ۱۵۱۶۸ ـ نفر را دیوگرافی گردیده است .

هکذا به تعداد ۳۱ باب ادویه خانه در مرکز وولایات در سال ۱۳۴۹ تاسیس و افتتاح گردیده است .

وزارت معادن وصنایع

۱ ـ تفحصا ت پترو ل درنواحی شما ل افغانستان :

جهت کشف ذخایر جدید نفت و گاز و استفاده ازذخایر مکشوف تا ا خیر سا ل ۱۳۴۹ به اندازهٔ ۲۰۲۰۰ متر بر مه کار یهای مختلف اکتشافی واستخرا جی صور ت گرفته که از آنجمله ۱۵ر۵۵۰ متر بر مه کار ی های تفحصا تی ۴ر۶۵۰ متر را بر مه کاری ها ی استخرا جی احتواء میکند . برای مصار فاین برمه کاری ها مبلغ هشتادو شش‌ملیون افغانی تخصیص داده شده است .

۲ ـ ساختما ن فابریکا ت کود کیمیا وی و برق حرار تی :

کار ساختمانی تاسیسا ت تولیدی کود کیمیاوی تا اوایل سا ل جاری در حدود(۳۵) فیصد وامور ساختما نی و منتاژدو پایه‌توربین فابریکه برق حرار تی تا (هفتاد) فیصد پیشرفت نموده بود طبق پلان تا اخیر سال ۱۳۴۹ مبلغ یکصدو پنج ملیون افغانی دیگر غرض پیشبرد امور ان بمصر فرسیده است تور بین اول برق حرار تی به‌مرحلهٔ بهره برداری نزدیك شده وبه‌آغازسال ۱۳۵۰ به فعالیت امتحانی آغاز خوا هد کرد .طبق پلان تاسیسا ت تولید ی کود کیمیا وی در اوایل سا ل ۱۳۵۲ اکما ل گردیده و در ششماه دو م سا ل ۱۳۵۲ به تولید امتحانی آغاز خواهد کرد .

۳ ـ استخرا ج وانتقا ل گاز طبیعی :

این موسسه در سالجار ی توفیق یا فت مقدار (۵۹۱ر۲) ملیون متر مکعب گاز طبیعی طبق قرار داد ها و پروتو کو ل ها ی‌معتبر باتحاد جما هیرشوروی صادر کند که در حدود یکصد فیصد ظرفیت نهایی تاسیسات موجوده میباشد .

٤ ـ استخرا ج ذغال سنگ :

در سالجاری در حدودمقدار(۱۵۰) هزارتن ذغال سنگ از معادن کرکر ، اشپشته ودرهٔ صوف استخرا ج گردیده که (هشتاد) فیصد در موسسا ت صنعتی به مصر ف رسیده است و همچنان در سا ل ۱۳۴۹ امور انکشافی در معادن کرکر و درهٔ صو ف اجراء گردیده .

٥ ـ سروی جیالوجی ومعادن :

سرویها روی کشف مواد معدنی وتثبیت ذخایر بعضی معادن از قبیل طلا ، مس ،ذغال سنگ ابر ك وسنگ ریشه وغیره موادمعدنی پیش برده شده ونقشه های جیا لو جی ساحا ت مختلف افغانستان به مقیاسا ت مختلفه تکمیل گردیده که برای اجرا ی‌سروی های مختلف در حدود ٤٤ ملیون افغا نی مصر ف شده است .

٦ ـ استخراج معادن :

در سالجار ی در معادن آتی استخرا ج صور ت گرفته است :

۱ ـ لاجورد : در سا ل ۱۳۴۹ در حدود نیم تن لاجورد استخرا ج شده است .
از اینکه معد ن لاجورد در حدود ۲۲ کیلو متر از سر ك بدور افتاده برای رفع‌مشکلات موجوده و میکا نیزه ساختن معدن ریاست معادن تجویز اتخاذ نمود تا یك سر ك‌جدید احداث گردد که کار آن هنوز دوام دارد .

۲ ـ بیر یل : در معد ن بیر ل واقع‌درهٔ پیچ کنر ها استخراج امتحانی صورت‌گرفته وتا حال در حدود یك و نیم تن بیر یـل استخراج شده است .

۳ ـ بیرا یت : در اثر استخرا ج در

حدود هشت تن بیرایت از معدن فر نجـل غور بند ا ستخراج و بالای معادن آماده و موجود است .

٤ ـ ابرك : در جریا ن کار هـــا ی اکتشا فی در معد ن ابر ك تکانه ولایـــت میدان در حدود یك ونیم تن ابر ك استخراج شده است .

٥ ـ نمك : از پنج معادن نمك که فعلا تحت بهره برداری قرار دارند مقـــــدار (۳۹۸۵۳) تن نمك به ترتیب ذیل بدســـت آمده است .

١ ـ معدن نمك بلخ ١٠٨٠ تن .
٢ ـ معدن نمك تالقان ١٤٢٦٤ تن .
٣ ـ معدن نمك کلفگان ١٢٩٥تن .
٤ ـ معدن نمك هرا ت ٥٨١٤ تن .
٥ ـ معدن نمك اندخوی ١٥٠٠٠ تن .

٧ ـ ساختمان مراکز تجمع وتصفیه گاز:
امور مربوط به ترمیما ت و حفظ ومراقبت پایپ لاین صدور و پایپ لاین فابر یکا ت کود کیمیا وی وبرق حرار تی در ظر فسال جاری توسط این دستگاه اجراء شده است .

٨ ـ ساختمان تخنیکم مزار شریف :

باصرف مبلغ بیست ملیون افغانی درسال جاری امور ساختما نی تخنیکم مزار شریف پیش برده شده وقرار استتا اواسط(١٣٥٠) قسمتی بزرگ از ساختمانها اکما ل ومورد بهره بر داری قرار گیرد .

٩ ـ ساختما ن تخنیکم جنگلك کابل :

کار ساختما نی این تخنیکم تا اخیر سال ١٣٤٨ ـ ٦٧ فیصد اکما ل شده بود که با صر ف مبلغ بیست ملیون افغانی در سا ل ١٣٤٩ تو قع میرود ١٤ فیصددیگران اکمال شود که باینصور ت تاختم ســـال ١٣٤٩ فیصد ی اکما ل کار پروژه را ٨١ فیصد تخمین میتوان کرد .

١٠ ـ فابریکه کانزرف میوه قند هار :

ظرفیت این فابریکه (٣٢٠٠٠) تـــن پرو سس میوه در سا ل میباشد اینفابریکه در سال ١٣٤٢ شرو ع بکار نموده واز سال ١٣٤٦ به این طر ف نسبت مشکلات ما لی وتخنیکی متوقف گردیده . وزار ت معاد ن وصنایع در احیا ی مجدد فابریکه مذ کور اقدام و در سا ل ١٣٤٩ شکل حقو قـــی فابریکه مذکور به اسا س منظور یمقا مات ذیصلاح به تصد ی دولتی تغییر یا فت فعلا غرض اصلاح جنسیت تو لید وعر ضه تولیدات فابریکه به بازار های خار ج اقدا ما تی روی دست است .

١١ ـ فابریکه نسا جی بلخ :

ظرفیت سالانه این فابریکه یازده ملیون متر منسو جا ت نخی بوده و تکه ها یساده ورنگه نخی را تولید مینما ید . دستگاهمذکور مجهز با (٢٠٠) پایه ماشین بافت وشعبات رنگ آمیزی ، تاپه کاری و حکا کی میباشد.

در وهله اول اینمو سسه به حـیث یك شرکت سهامی تاسیس گردیده بود امابعدا به منظور رفع یك سلسله مشکلاتوتسریع در امور تدویر آن موسسه مذکور به تصدی دولتی تغییر یافت .

١٢ ـ مطالعه وسروی پروژه هایصناعتی:

به منظور استفاده از مواد داخلی ، رفع احتیاجا ت عامه ، صرفه جویی اسعار وپیدا نمود ن کار ثابت برای مرد ما ن بیکاروزارت معادن وصنایع در جریا ن سا ل ١٣٤٩موفق شد تا یك تعداد پروژه های صنا عتی را از قبیل صنایع مواد غذایی ، پشم شو یی ، کاغذ سازی ، سمنت ، برقحرارتی ، ذوب آهن ، فابریکه شکر ، تجر ید سلفر از گاز طبیعی وبعضی پروژه های دیگر را از نگاه مثمریت اقتصادی آنها تحت مطالعهمقدماتی قرار د هد . چنا نچه مطا لعات بعضی ازآنها تکمیل واز بعضی آنها ایجا ب مطا لعا ت

بیشتر را مینما ید که بایست در سا ل ۱۳۵۰ تکمیل ودر پلان پنجساله چهار م در معرض تطبیق قرار بگیر ند . پروژه سازی آنعده پروژه های که مطالعات آن تـکمیل گردیده در سا ل ۱۳۵۰ صورت خواهدگرفت.

۱۳ - فابریکه سمنت غوری :

این فابریکه در ظرف یازده ماه سا ل به ترتیب آتی سمنت تولید وفروش نموده‌است:

سمنت کلینکر	۹۵۲۶۹ـتن
سمنت خالص	۸۵٤۷۰ ـ تن
مقدار فروش سمنت	۸۲۱۳۵ر٤۵ ـ تن

۱٤ - نساجی بگرامی :

کار ساختما ن این فابریکه که به کمك تخنیکی و مالی جمهوریت مرد م چین صورت گرفته است در اواسط سا ل ۱۳٤۸ خـستم ودر اخیر هما ن سا ل به تولید امتحا نی شرو ع نمود .

این موسسه که بشکل یك تصد ی‌دولتی فعالیت مینما ید ، در جریا ن سا ل ۱۳٤۹ روزانه در حدود چهل هزار متر منسو جا ت رنگه - سفید وگل دار تولید و بــه بازار ها ی داخـــل عر ضـــه نمو ده اســـت

۱۵ - فابریکه روغن نباتی هلمند :

این فابریکه در جریا ن سا ل جـار ی مقدار (۹٤٤٦) تن پنبه دانه را که ازحاصلات پخته وادی هلمند وبعضی ولایا ت شما ل افغانستان خریداری شده بود به منظـــور استحصال روغن نباتی در دستگاه های‌خویش پروسس و تولیدا ت آتی بدست آمده‌است .

تولیدات	مقدار	مقدار فرو ش :
کنجاره	۳۸۰٤ ـ تن	۳۵۱۷ ـ تن
صابون	۵۲۷۹۸۰قالب	۹۲۸۰۰ ـ قالب
روغن تصفیه شده	۱۲۵۵ ـ تن	۱۲۵٤ - تن

وزارت زراعت وآبیاری

پروژه گندم وسایر حبوبا ت :

گندم :

طبق پروگرام ، انواع مختلف گندم های محلی و اصلاح شده از نگاه وقت بذر ، تطابق با شرایط اقلیمی ، استعمال کود ، مقاو مت علیه امراض و زود رسی حاصل تحت تحقیق قرار گرفته و گند م های اصلا ح شده که در اثر تجار ب متعدد بد ست آمده غرض تکثیر در ولایا ت مختلفه کشور به زارعین توزیع گردیده ویا غرض تکثیر در فارم های تکثیری وزارت زرا عت بذر گردیده است چنانچه مقدار (۳۷۰۹۱٤۷) کیلو گرام گندم اصلاح شده به زار عین ولا یات مختلف کشور توزیع گردیده که شامل گندم ها ی للمی ، آبی ، بهاری وتیرماهی میبا شد و (۳٤٤۱۹٦۸) کیلو گـــرام کود یور یا (۱۲۰۱٦۰۲) کیلو گرام کود امونیم فاسفیت و (۲۰۷۵۵۷۲) کیلو گرام کود سوپرفاسفیت بزار عین توزیع گردیده است .

همچنان به تعداد (۱۸۸۲) قطعه نما یشی و (۱۵۲) قطعه تجر بو ی گند م احـــدات گردیده و مقدار (۲٦۹۵۰) کیلو گرام کـــود سوپر فاسفیت ، (۲٦۲۵۳) کیلو گرام کود دای امونیم فاسفیت ، (۹۵٦۹۷) کیلو گرا م کود یوریا و (۱۷۰) کیلو گرام کودپتاشیم در این قطعات استعمال گردیده است .

در حدود (٦۰۰) قطعه نمایشی استعمال انواع مختلف کود برا ی زراعین احـدا ث گردیده است . غرض پاك کرد ن تخم های اصلاح شده ماشین های تخم پاکی نصـــب شده و پرسو نل غرض بکار اندا ختن آنها تحت تربیه گرفته شده است .

یکتعداد قطعا ت نمایشی و فیلد ی ها به غرض تشویق دهاقین در مزار ع خود شان احداث گردیده و همچنا ن دهاقین غر ض باز دید وآشنا شد ن باطرق عصر ی بذر تخم ، استعما ل ماشین آلات ، درو وغیره دعو ت شده اند تا از قطعا ت نمایشی دید ن کـــنند .

برنج :

بغرض اصلاح ـ تکثیر و ترویج انـــواع برنج تحقیقا ت بالای انوا ع مختلف برنج صور ت گرفته چنانچه تطبیق تجار ب وقت مناسب بذر ، استعما ل کود ، استعما ل ادویه بغرض از بین برد ن گیا ها ی هرزه وغیره نتائج قناعت بخش بار آ ورده ا ست هکذا ٤٤ نوع شا لی از طر ف (اف،ای،او) آورده شده وبغرض پیدا نمود ن نوع بهتر تحت تجربه قرار گرفته و نتائج خو بی بار آورده است .

همچنان انواع مختلف برنج غرض تکثیر بذر گردیده است .

جواری :

انواع مختلف جواری بغرض در یا فت وقت مناسب بذر ، تطابق با شرایط اقلیمی ومحیطی استعما ل کود ، مقاو مت دربرابر امراض و در یا فت نو ع بهتر از نظـــر مقاو مت در برابر امراض وحاصل بهتر تحت تجربه وتحقیق قرار گرفته که در نتیجه انواع مختلف تخم های جواری اصلاح شده بدست آمده که غرض تکثیر یا در فار م های مربوطه وزار ت زراعت بذر گردیده ویا بزارعـین توزیع گردیده است . همچنا ن تحقیقا ت بغرض کرا س جوار ی های وطنی باجوار ی های خار جی وکرا س جواری خارجی با خود آنها صور ت گرفته در نتیجه اصلاح جواری های محلی صورت گرفته و یکتعداد از جنس های بهتر جواری خار جی بدست آمده است.

مهمترین فار م های تحقیقاتی جـوار ی فارم دارالا مان ، شیشم باغ و فارم تحقیقاتی کندز است چنانچه در فار م شیشم با غ ٤٦ نو ع جواری هندی به غر ض تطا بـق با شرایط محیطی و آب و هوا تحت تحقیق قرار گرفته است .

پروژه پخته وسایر نباتا ت صنعتی :

انواع مختلف پخته داخلی و خارجی به غرض بدست آورد ن نو ع بهتر از نگاه حاصل ، مقاو مت در برابر امرا ض ،وقت مناسب بذر ، استعما ل کود ، تعداد زیاد کلوله های پخته واستعما ل ماشین آلا ت تحت تحقیق قرار گرفته و نتائج حا صله از آنها قناعت بخش است چنانچه در ولایات مختلف کشور در حدود ٤٥ قطعه نما یشی پخته احداث گردیده که در آن (٨٧٧١٥١) کیلو گرام پنبه دانه بذر شده و (٦٧٧٠٤) کیلو گرام کود دای امونیم فاســـــفیت ، (١٨٢٨٩٨) کیلو گرام کود یوریا (٢٢٥) کیلو گرام کود سوپر فاسفیت به مصر ف رسیده که در آشنا ساختن دهاقین بطرق بذر ، جمع آوری ، استعما ل کود وماشین آلات رو ل مهم را بازی کرده است .

علاوه بر قطعات نما یشی پخته به غرض تکثیر ٥٧٢٢٦٥ جریب ز مین در و لا یا ت مختلف کشور پنبه بذر گردیده که در حدود ٩٣٢١٨ تن پخته بدست آمده است علاو تا ١٦٨٠ تن پخته بذری از ولایت کندز بدست آمده که دو باره بذر گردیده است .

گل آفتاب پرست :

تحقیقا ت بالای انواع گل آفتاب پر ست داخلی و خار جی در استیشن های مختلفه صورت گرفته و نتائج آن تثبیت گر دیده چنانچه هفت نوع گل‌آفتاب‌پرست‌ازنگاه‌بدست آوردن نو ع بهتر از نگاه حاصل تحـــت تحقیق قرار گرفته وهگذا تجار ب از نگاه بدست آورد ن وقت مناسب بذر ، تطبیق کود کیمیاوی وغیره صور ت گرفته است .

در ٦٥٤٠ جریب ز مین در فا رم ها ی بغلان ، اردو خان ، فارم تحقیقاتی غز نی وکندز انواع گل آفتاب پرست رو سی‌غرض تکثیر بذر گردیده است .

پروژه چای :

به تعداد ٤١٢٠ اصله نها ل چا ی‌درساحه دو جریب زمین فار م تحقیقا تی کنر هـا نهالشا نی شده و در اثر ان ثابت گردیده که افغانستا ن برا ی نشو و نما ی چا ی مساعد است . همچنا ن استعما ل کود(دای امونیم فاسفیت) در بته های ضعیف چا ی صور ت گرفته است .

لبلبو :

هفتاد نوع لبلبو جهت‌بدست آوردن نوع بهتر ان تحت تحقیق قرار گرفته و همچنان تجار ب برا ی دریا فت مقدار منا سب کود ووقت مناسب بذر صور ت گرفته است .

هکذا در فار م تحقیقا تی سا حه ٥٠٤ متر مربع لبلبو جهت حاصل بهتر بذرگردیده است .

پروژه سبزیجا ت ومیوه جات :

سبزیجات :

در فار م های مر کز وولایا ت بذرانواع مختلف سبزیجا ت جهت تحقیق و تکثـــیر صور ت گرفته و نتایج تحقیق ان تثبیت و ریکارد گردیده است .

پانزده نو ع بادنجا ن رو می در سا حه ٩٦٨ متر مربع به منظور مشا هده بذرشده بیست نو ع بادنجا ن رو می از نگاه حاصل و زود رسی ، بیست‌و دو نو ع از نگاه دریا فت نوع بهتر ان که در مقابل امرا ض مقاو مت داشته باشد تحت تحقیق قرارگرفته وتجار ب بالای ان تطبیق گردیده است .

همچنان انواع مختلف بادنجان رو می‌در فار م تحقیقا تی غزنی و فار م شیشم با غ و کندز از نگاه تطبیق مقدار کود نو ع بهتر ازدیاد تخم تحت تجربه قرار گرفته است .

انواع مختلف کچالو ، پیاز ، زردك ،مرچ گندنه ، گلپی وغیره تحت تحقیق قـــرار گرفته است .

از فار م گذرگاه مقدار ٩٤٠ سیر پیاز و سی‌وپنج سیر تخم انواع مختلف سبزیجات اصلاح شده بدست آمده که غرض تکثیرازآن استفاده گردیده است .

بغرض تشویق زار عین انوا ع نها لی سبزیجا ت به ترتیب آتی به زار عـــین توزیع گردیده است :

بادنجان رو می	٨١٢٤٥٠ بته
کچالو ی شیرین	٣٠٠٠٠ بته
بادنجان سیاه وطنی	٥٦٢٥٠ بته

میوه جات :

در قسمت میوه جا ت تحقیقا ت با لا ی انواع مختلف اشجار مثمر وغیر مثمرصورت گرفته امور صافکار ی ، پیوند ، بیل‌زدن ، نرم سا ختن واز بین بردن گیاه های هرزه صور ت گرفته .

در فار م تحقیقا تی بادغیس در دوجریب زمین پنج سیر و یازده پاو تخم اشجارمثمر وغیر مثمر بذر گردیده در فار م شیشم با غ نهال های ستروس بقور یه اصلی نقل داده شده ، در فار م جدید ننگر هار ادویه‌پاشی پیوند وتحقیق انوا ع کود صور ت گرفته ، در فار م های تحقیقا تی ارزگان ، بلخ ، کاپیسا بتعداد ٤٣٦٢ اصله نهال زینتی و مثمر غرس گردیده و به تعداد ١٠٣١٧ اصله نهال در فار م اردو خان قند هار پیو ند گردیده است .

از فارم شیشم باغ به تعداد ٣٣١٢ اصله نهال ستروس به قیمت ٤٦٢٣٥ افغانــــی بفروش رسیده و به تعداد ٥٢٨٧ اصله نهال نارنج ، مالته وسرو به دوائر رسمی توزیع شده است .

لابراتوار خاکشناسی :

در لابراتوار خاکشناسی در حدود١٣٤٩٤ تجزیه آب ، خاك ، هنگ‌وزیره صور ت‌گرفته ونتایج ان تثبیت گردیده است .

سروی خاك :

سروی اراضی ساحه بند خروار ولا یت لوگر که تقریبا سی وشش هزار جر یب زمین ر ااحتوا میکند تکمیل گردیده و نقشه های هوایی به مقیاس یك بر ٣٠٠٠٠ ونقشه توپو گرافی یك بر ٥٠٠٠٠ ساحه مذکوربه همکار ی ریا ست کار توگرافی تهیه وچاپ گردیده و ترجمه عکس های مذکور که برای سروی سا جو ی کمك میکند صور ت‌گرفته است .

نقشه کشی :

نقشه توپو گرافی فارم تحقیقا تـــــی ولایت تخار به مقیاس یك‌بر ١٠٠٠ ساحه یکصدو سی جر یب زمین فار م تهیه‌گردیده ونقشه توپو گرا فی فار م مر کزی ولا یـت کندز تحت کار است .

پروژه جنگلات مصنوعی :

پروژه جنگلات مصنو عی که شامل قوریه پغمان ، بوکلپس ، ننگر هار ، پرو ژه جنگلاتی وزیتو ن ولایت پکتیا ، تپه مقبره ، قوریه پسته سمنگا ن میباشد اجرا آت آتی را انجام داده است .

پیوند نها ل	٤٠٠٧ اصله
غرس نهال وقلمه	٢٨٣٩٤١ اصله
فروش نهال وقلمه	٥٦٠٠٠ اصله
توزیع نهال	٢٦٤٥٦ اصله
تخم‌بذر شده	٢٤١ کیلوگرام
تخم جمع‌آوری شده	٤٣٤ کیلوگرام
حفر چقرك	٤٠١٢ عدد
بذر پسته در چقرك	١٠٠٠٠٠ چقرك
تهیه خریطه پلا ستیکـــی بـرا ی بـذر	١٣٦٠٠٠ خریطه
صافکاری	١٠٠٠٠ نهال
صافکاری جو یه ها بطول	٤٩٩٩ متر
جغل اندازی سرك ها	١٩٣٥ متر
سرك سازی	٣٢٦٥ متر
تهیه پایه های سمتی	٥٠٠ عدد

پروژه قوا یسبز :

در شش پروژه قوایسبز که عبار ت از قرغه ، سر ك شمالی ، تنگ غارو ، پروژه سرخکان و بادغیس می باشد اجرا آت ذیل صور ت گرفته .

آبیاری	٤٢٨٦٩٢ اصله نهال
نرمکاری اطرا ف	٢٣٢٢٤٢ اصله نهال
غرس	١٧٨٩٢ اصله نهال
حفظ ومراقبت	٦٩٠٠٧٥ اصله نهال
حفر چقرك	١٥٣٨٥ عدد
صافکاری جویه ها بطول	٤٩٦٩ متر
احداث خیابان بطول	٦٣٦ متر
حفر جویه ها بطول	٢٠٠ متر

پروژه تربیه پرسونل :

درین پروژه اجراآت آتی صور ت گرفته است .

١ ـ تدوین و تکمیل قسمتی از مسوده قانون جنگلات .

٢ ـ یك عمار ت دو منزله و یك عمارت یك منزله در قوریه گذرگاه تکمیل گردیده و

به تعداد ۲۵۰۰۰ اصله نهال در قــوریــه مذکور غرس شده وترتیبات جهت احداث جنگلات نمو نوی صورت گرفته است.

۳ ـ بتعداد ۳۸۱٦ قطعه نقشه به مقیاس های مختلف به شمول نقشه های فوتــو منوراسیك ساحات مختلف کشوربه همکاری ریاست کار توگرافی تهیه گردیده است.

٤ ـ به منظور استخدام فارغان صنف دوازده در مکتب جنگلات امتحان کانکورترتیب گردیده وبامقامات مربوطه پو هــنتون و وزارت معارف در زمینه تماس صورت گرفته . مکتب جنگلات از طرف وزارت معارف شناخته شده کار های مقدماتی مکتب جنگلات که عبارت از تهیه لوازم لیلیه و تدریس ، تهیه وسایل حمل ونقل و نصب دستگاه برق است صورت گرفته امانسبت عدم اکمال لوازمان فعلا در مرکزتربیوی گلزار تدریس شروع شده است .

۵ ـ شانزده نفر مامورین جنگلات تحت تربیه گرفته شده و مضامین ریاضی،هندسه مثلثات تو پوگرافی وغیره برای شان تدریس گردیده و ٦ نفر انها به حیث موظفین دایمی پروژه انتخاب گردیده است .

پروژه چنار :

درپروژه چنار که شامل و لایت لوگر ، قوریه گذرگاه ، تپه پغمان وده مراد خان میباشد اجرآات ذیل صورت گرفته :

به منظور اصلاح و بهبود وضع چـــنار تحقیق و تتبع در سه حوزه کابل لوگر و پغمان صورت گرفته و در مقابل امراض وحشرات مضره اقدامات بعمل آمده است امور مقدماتی تعمیر انستیتوت چنار که قرار است در فارم گذر گاه ساخته شود خاتمه یافته .

بتعداد ۲۲۹۹۹ قلمه نهال چنار در فارم جدید گذرگاه غرس گردیده همچنان در ین فارم ٦۸۸ درخت قابل استفاده و ۹۰۰ متر مکعب چوب موجود است .

پروژه نقشه برداری :

موجودی جنگلات توسط عکاسی از هوا صورت گرفته و عکس های هوایی ساحه چنار گو گرد سازی ، ده مراد خان ، تپــه پغمان وساحه لوگر به مقیاس های مختلف تهیه گردیده است .

چنانچه به تعداد ٤٦۰ قطعه فوتو گرافها ی هوایی منطقه لوگر وسه قطعه نقشه ساحه کابل به همکاری ریاست کار توگرافی تهیه گردیده .

پروژه علفچر ها :

پروژه علفچر ها که شامل پروژه های علی آباد ، بادام باغ ، چمتله ، نغلو ، ناور سکساول ، بابشقال ، بادغیس ، جوز جان وقندهار میباشد در آنها انواع تخم داخلی وخارجی بغرض تحقیق و تکثیر و جمع آوری تخم علوفه بذر گردیده که بعضی از ین تخم ها نتایج قناعت بخش داده است .

چنانچه درین پروژه ها بغرض تحقیق ۲۳۵۸۵ متر مربع و ۱۰٫۵ جریب زمین انواع تخم بذر گردیده و به تعداد ۱۰۰۰۰ قلمه سکساول در ساحه سر دابه غرس شده که نتیجــه آن اطمینان بخش است . هکذا ازپروژه های مذکور به مقدار ۳٤۱۸ کیلو گرام رشقه و ۱۵۵ کیلو گرام انواع تخم بدست آمده است .

باید گفت که مسوده قانون علفچر هــا ترتیب و غرض اجرآات لازمه به وزارت عدلیه فرستاده شده است .

اقدامات جهت تهیه سامان ولوازم مساحت وسایل ترانسپورتی و استخدام متخصصین مورد نیاز این پروژه بغرض پیشبرد امور سروی علفچرها انجام یافته است .

مطالعه در مورد نباتات طبی در بعضی قسمت های شمال و شمالغرب کشورصورت گرفته ودو صد نوع نباتات طبی از مـناطق مذکور بدست آمده .

پروژه فرش نباتی :

نقشه های زمین های زراعتی و باطلاقها بشمول نقشه های مالچر هـا ، جنگلات بصورت دقیق بمقیاس و سایز هــای مختلف ترتیب گردیده و نمونه های خاك جهت تحقیق جمع آوری شده است .

پروژه حفاظه نباتات و قرانطین :

فعالیت های این پروژه قرار آتی است :

۱ ـ بتعداد ۲۵۶۲۶۷۸ـ ا صله نها ل بمقابل ا مراض و حشرات مضره ادو یـه پا شی شده ا ست .

۲ ـ بتعداد ۱۳۶۹۳۰۰ـ ا صله تاك د ر و لایت پروان بمقابل مر ض قر غنه‌دواپاشی گردیده .

۳ ـ بسلسله مجا د له علیه ملخ ها ی مضره ۴۳۷۷۱۲ جریب ز مین دواپاشی شده ا ست .

۴ ـ ۲۳۹۵ جریب ز مین علیه مو شهای مضره طعمه گذاری شده و (۵۴۰۰) جریب زمین سبزیجات و سایر علو فه تـداوی شده ا ست .

۵. تداوی ۲۶۶۵۸۶ کیلو گرام تخم های بذری شده .

۶ـ ۱۷۳۰۲ متر مکعب‌گدام بمقابل‌امراض و حشرات ادویه پاشی شده ا ست .

۷ ـ مقدار ادویه که درین زمینه بمصرف رسیده ا ست .

۶۹۲۰۸۹ کیلو گرام ادویه مختلفـه .
۲۵۴۷ لیتر ادویه مختلفـه .
۲۵ گیلن الداین‌دوای‌الدرکس.

۸ یکتعداد ماشین محلول پاش بصورت رایگان و بیست فیصد قیمت ادویه بصورت سبسدی و ۸۰ فیصد قیمت ادویـه ا لـی برداشت ا نگور طور قرضه توزیع شده و همچنان ۱۶۳ پایه ما شین محلو ل پاش و ۶ پایه ما شین تداوی بذری برای ا هالی ولا یات مختلفه کشور تو زیع گر د یده ا ست .

پروژه حمایه حیوانات :

مو ضوع مهمیکه بیشتر به آن تـو جه گردیده شیوع مر ض طاعون گاو در مملکت ما میباشد . برای جلو گیری از شیو ع این مر ض پرو گرام مجا د له بر ضد آن‌ترتیب و ا قدا مات لازمه صورت گرفته چنا نـچه هیئات های کمکی و تر نری اتحاد شو ر وی با هیئت های وترنری ا فغانی دوش بدوش هم درولایات وولسوا لی ها مشغول ا نجام و ظیفه میبا شند .

برای مجادله عمومی علیه مرض طا عو ن گاو یك پرو گرام سه ساله تر تیب وتقدیم مقا مات ذ یصلاح گردیده ، برای سال‌جاری یك پرو گرام ۱۲۰ روزه ترتیب و برا ی سهو لت کار و لایات کشور به هشت‌یونت تقسیم گردید درین هشت یو نت ۱۸ تیم ۵ نفری با سا مان و لوازم مورد ضرو ر ت مشغول کـار و ا جـرای واکسینا سیو ن حیوانات‌بوده که منجمله ۱۲ تیم آن پرسونل افغانی و شش تیم آن هیئات کمکی دولت دوست ما ا تحاد شوروی میباشد . ا یـن پرو گرام که مدت ٤ ماه را در بر خوا هد گرفت مر حله اول وا کسینا سیون حیوانات بوده و در بر ج سنبله ۱۳۴۹ شروع گردیده و موفقانه ادا مه دارد ا ین پروگرام‌بصورت کا مل ادامه یافته و مدت سه سال را در بر خوا هد گر فت که درسالهای ما بعد عملی خوا هد گردید .

مجموع حیواناتیکه در مدت ٤۰ ر و ز واکسین تطبیق شده به ٤٥٤۰۰۰ حیو ا ن میر سد . همچنان بتعداد ۷٤۷۸۹۲ حیوا ن بمقابل ا مراض مختلفـه وا کسین شد ه ا ست .

القا ح مصنو عی :

درولایات مختلفه‌کشوربه‌تعداد(۱۰۹٤٤٥) حیوان القاح مصنوعی شده .

پروژه مـــر غدا ر ی :

۱ـ بتعداد (۱۱۳۱۵) قطعه چو چه مر غ مر غابی و فیل مر غ تو لید گردیده کـه از آ نجمله ٤٦٦۹ قطعهٔ آن بفروش ر سیده ا ست .

۲ـ بتعداد ٥۹۹٥ دانه تخم مرغ ، مرغابی و فیل مرغ تو لید گردیده واز آ نجملـــه ۳۰۲٦۳ عدد ان بفروش رسیده .

۳ ـ از جمله مر غهای کلان ۱۳۸٤ قطعه آن فروش شده است .

پروژه پیله وری :

اجراآت ا ین پرو ژه که شا مل‌ستیشن پیله وری کابل ، عبدالخلیل و گلباغ است قرار ذ یل ا ست :

تهیه ۳۰۰۰۰ جعبه تخم خالی تخم‌پیله .

تهیه دو هزار بستر غوزه و ۱۰۰ سیر غوزه از کاه شل .

معاینات مر کروسکو پی ۲۸۰۰۰ پروانه.

سیزده هزار مارك سر جعبه های تخم پیله تهیه شده ا ست .
تهیه حفر ۳۷۵۰۰ چقر ك غرض غر س نـهـا ل .
مقدار ۲۲۰۰ سیر سبز تازه بد ست‌آمده.
مقدار ۶۰۰۰ کیلو کود کیمیا وی ۴۹۰۰۰ کیلو گرام کود بر گی تهیه واستعمال‌گردیده ا ست .
بتعداد ۳۱۳۰۰ـ ا صله نهال بدا خل فا ر مها غرس و بتعداد ۵۹۰۰۰ نهال توت پیوند گر دیده ا ست .
۳۷ تن بر گ برای خوراکه کرم پـیله تهیه و مصرف شده ا ست .
۱۳۰۵ تخته کاغذ تخم مادری پیله بدست آمده ا ست .
۱۳۰۳۰ جعبه پیله ۱۲ گرامه درولا یا ت مختلفه کشور مخصو صا در هرات تو زیع گردیده ا ست .
پنجاه هزار نهال توت ا صلاح و شا خه بری شده ا ست .
تدریس عملی و نظری ا مور پیله وری از طرف متخصصین صورت گرفته است .

مکتب و تر نری :

اجراآت آن قرار ذیل ا ست :
۱ـ تر تیب و توزیع لوازم درسی واخذ ا متحا نات .
۲ ـ تهیه مواد تعمیراتی لیلیه مکتب .
۳ـ ا عزام متعلمین بمنظور مجادله علیه مرض طاعون گاو ، باسامان وادویه لا ز مه بو لایت لو گر .
۴ ـ تو زیع دریشی ، بوت ، جو را ب، پیرا هن و غیره برای متعلمین .
۵ ـ ترتیب و تنظیم ا مور کـتـا بخا نه ونشر یکصد جلد کتاب ا نا تو می وپتالوژی غرض ا ستفاده متعلمین .

پروژه ما هی :

فعالیتهای استیشن های تر بیه ما هی که شا مل بند قرغه ، نغلو ، درو نته و سروبی میبا شد قرار ذیل ا ست :
در استیشن قرغه در حد و د ۲۰۰۰۰۰ چوچه ماهی تروت ا ستحصال شده و تحت تربیه قرار گرفته است . ا مور تغـذی ، مراقبت و پرورش چوچه های ماهی بدرستی انجام یافته و رشد آنها صورت گـر فته است همچنان یکتعداد چو چه ما هی هـــا غر ض تکثیرونسلگیری بدا خل ا ستیشن حفظ گردیده برای اولین بار مقدار ۳۰۰کیلو گرام آن بفروش ر سیده ا ست .
در استیشن درونته که مخصو ص تر بیه ماهی های کارپ ماهی که درآب گرم تربیه میشود) میباشد دران چار نوع مـــا هی کارپ که تعداد آنها در حـدود ۵۰۱۰۵۹ دانه میشود غرض تکثیر ا ندا خته شد ه ساحه مجمو عی این فارم ۲۸۰ هکـتار ر ا احتواء میکند ازین پروژه برای اولین با ر ۴۵ تن ما هی ا ستحصال و غر ض فروش ببازار عر ضه شده ا ست .
غرض تو لید و تکثیر نسل ما هی هـا یك د ستگاه چو چه گیر ی ما هی تحـت سا ختمان ا ست که باعمار آن تولید و تکثیر ما هی بصورت ا ساسی ادا مه‌خواهد یا فت .
در استیشن نغلو از ۴۴ نوع ماهی‌هائیکه از رو سیه داده شده در حدود ۱۰۰۰۰چوچه ما هی کارپ بدست آمده که‌فعلا دا ر ا ی ۲۵۰۰۰ عدد چو چه ما هی بـوده وازا ن مراقبت جدی بعمل می آید .
همچنان یکتعداد ما هی های علفی که زیر بنای تر بیه ما هی را تشکیل مید هددربند درونته سرو بی و نغلو جهت تکثیر وبهره برداری ا ندا خته شده است .

پروژه آبیاری کو چك :

اجراآت این پرو ژه قرار ذیل ا ست :
سروی ا نهار درساحه آبیاری و لا یـــا ت مختلف کشور صورت گرفته است و نقشه های آن به سایز های مختلفه ترتیب گردیده ا ست .
همچنان مطا لعه و اندازه گیری آ بها ی ولایات مختلف کشور صورت گرفته ا ست.
هکذ ا مور آبیاری ولا یات کندز توسط هیئات بانك جهانی مطالعه گر دیده‌وهمچنان ۱۴۶ تجزیه آب ، خاك ، هنگ و زیره در لابر ا توار کمیای زراعتی بعمل آمده است.
تو سط شعبه دیزاین ا ین پروژه دیزاین انها ر ، سیفو نها ، پایه های کانگر یتی وغیره درولایـــات مختلف کشور صو ر ت

گرفته و علاوتا نقشه سا ختمانی گـــد ا م برای کود کیمیاوی در ولایت کندز بظرفیت ۲۵۰۰ تن ، دیزاین گدام کندم در و لا یت کنر ها به ظرفیت ۵۰۰ تن ترتیب گر دیده که کار سا ختمانی آن جریان دارد .

همچنان مطا لعات مقد ماتی ا مکان آبیاری سا حه تا لقان تو سط نهر شا هر وان و چشمه های ا شکمش ا صلاح سر بندفیروز نخچر و لایت سمنگان و غیره تو سط این شعبه صورت گرفته ا ست .

پروژه تدقیق سامان و آلات :

درین پروژه از ماشین آلات و ترا کتور ها ئیکه بد سترس زا رعین قـررا دا ر د وارسی بعمل آمده وترمیمات‌لازمه در مواقع ضرورت صورت گرفته ا ست .

هکذا ا مور بسته کاری و تو زیع ماشین آلات زراعتی که از دو لت جاپان ، ا تحا د شوروی وهند خریداری شده انجام‌گردیده و و ۸٦ سیت قلبه های آریانا بزارعین ولایت کندز توزیع گردیده ا ست .

پروژه ا حصائیه گیری زراعتی :

در پروژه ا حصا ئیه گیری تر تیب‌تعداد لست قر یجات کشور بسویه و لسوالی و علا قه داری های مستقل ولایات صو ر ت گرفته و پرو فورمه های معلو ماتی غر ض خانه پری به ولا یات مر بوط فر ستـا ده شده است. این فو ر مه ها به سه حصه تقسیم شده است . فور مه های فصلی و فورمه ها ئیکه در ختم هر ما ه یك مرا تبه خانه پری میشود .

پروژه کریدت و کو پراتیف زراعتی :

در موسسه تر بیوی کریدت وکوپراتیف ۳۲ نفر شامل ومشغول فرا گرفتن در ســ بوده که علا و تا غر ض مشا هدات عملی از فارم های تجربوی گذر گاه و دارالامان و فابریکه جنگلات دیدن کرده و هم ۳ نفـــر لیسانسه زراعت بحیث سو پر وایزر تحت تربیه گرفته شده ا ست .

در مرکز ا نکشاف زراعتی کهدا مـــن دهاقین ساحه قلعه خواجه ، با به قشـــقار قلعه ا حمد خان و کلکان که تعداد آنها به ۲۱۰ نفر میر سد و دارای ۷۲۳۱۰ـ اصله تاك میباشند از طرف ما مورین کو پراتیف در مواقع لا زمه ر هنمائی میشوند .

این مرکزه علاوه بر ر هنمائی ها مقدار ۳۵٤۱۳ کیلو گرام کود را طور قر ضه و ۱۷۲ پایه ماشین محلول پاش را طـــو ر رایگان غر ض تشویق بزار عین کمك نموده ا ست .

در مرکز ا نکشاف زراعتی بغلان کـــه اعضای شا مل آن ۲۸ نفر است مقـدار۴۸۰۰ کیلو کود و یك‌اندازه ادویه ضد حشرا ت معادل ۲۹۰۰ـ ا فغانی ، ۷۲ جعبه تخم پیله طور قرضه و ۱۲ جعبه طور رایگان غر ض تشویق بدسترس د ها قین آن و لا گذاشته شده است .

پروژه هایدرو ا لو ژی :

اجراآت این پروژه قرار آ تی ا ست :

۱ ـ اندازه گیر ی مقدار آب در چشمه ها استیشن های ها ید رالوژی بالای دریا ها در و لایات مختلف کشور .

۲ـ اندازه گیری و سروی آ ب وتحقیقات مزید درین باره غرض معلوم کردن اندازهٔ ر سو بات .

۳ ـ افتتاح تر تیب و تنظیم معلو ما ت هایدر ا لو ژی سا حه کند هار .

پروژه آبهای تحت ا لا ر ضی :

اجراآت این پروژه قرار ذیل ا ست .

۱ ـ اندازه گیری مقدار آب در چشمه ها کاریز ها و چا ها درنقاط مختلف کشور .

۲ مطالعات ها ید رو جیا لوجی‌درساحات فراه ، و لسوالی جغتو و سروی هایدرالوجی شهر جدید ولایت میدان و وردك به منظور آب آشامیدنی .

۳ـ تطبیق معلومات ا حصائیوی جمع‌آوری شده بالای نقشه های مربوطه .

٤ ـ تر تیب نقشه های جیا لو جیکی ساحه پروان ، کتواز ، نقشه کا نـتـو ر آبهای تحت ا لارضی بمقیاس های مختلف.

۵ـ حفر ۱٦ چاه‌عمیق به عمقهای مختلفه و ظر فیت های مختلف .

٦ ـ تثبیت مقدار و ظرفیت آبهای‌کاریز چا ها و چشمه درنقاط مختلف کشور .

لابراتوار کیمیاوی زراعتی :

۱ ــ بتعداد ۲٦۵۰ تجزیه بالای خاک ، ۲۰۰ تجزیه بالای آب و ۳۰۰ تجزیه بالای هنگ و زیره صورت گرفته .

۲ ــ سروی وادی ترنک باساس فوتوهای هوایی یک بر ۵۰۰۰۰ و نقشه های یک به ۵۰۰۰۰ کار شده که در حدود یکصد نمو نه خاک نظر به کمیت وکیفیت بالا نقشه ها ی مذکور تثبیت گردیده است .

۳ ــ بمنظور تثبیت مشخصات حاصل خیزی خاک در ۳۵۰ نقطه کود کیمیاوی تطبیق شده .

پروژه کندز و خان آباد :

۱ــ سروی ساحوی آبهای تحت الارضی وسروی هایدرالوجی ساحه کندز ، خان آباد که هنوز ادامه دارد .

۲ ــ بمنظور مطالعات مزید آبهای تحت الارضی عملیات برمه کاری امتحانی رویدست گرفته شده و نمونه گیری آبهای تحت الارضی ، روی زمینی و تحلیل و تجزیه آن از نقطه نظر کیمیاوی صورت گرفته است .

۳ــ تحقیقات هاید رالوژی و جیو فزیک تکمیل گردیده و تحقیقات درباره مقدارآب مورد ضرورت نبات صورت گرفته است .

٤ ــ یک پروگرام جهت دریافت طریقه آبیاری دشت ایشان توپ طرح شده و چار سیستم مختلف آبیاری زیر بحث و فیصله است همچنان فعالیت های ساحوی جمع آوری نمونه های حبوبات وغله جات زرع شده و حجم تولید فی واحد مساحت رو بهمرفته تکمیل گردیده .

پروژه بند های کوچک :

اجراآت این پروژه قرار ذیل است :

۱ــ سروی مطالعات مواضع بند خواجگان ولایت غزنی و پارک کتواز باساس تحقیقات جیو لوجیکی و جیو فزیکی .

۲ ــ اکمال دیزاین شبکه های آبیاری ساحه علی آباد ، تکمیل راپور کار های جیو فزیکی ساحه قرغه و کار های مربوط به پروژه کندز و علی آباد و دگر ساحات کشور .

۳ ــ امور توپوگرافی دریای پنج ، بند پارک کتواز و خواجگان صورت گرفته و نقشه ها و پروفایل های مورد ضرورت ترتیب و درسه کاپی چاپ شده است .

٤ تعین مواضع بند خواجگان و پارک کتواز و برآورد اندازه مواد ساختمانی آن

۵ ــ اکمال تحقیقات جیو لوجی در ساحه میدان و سرخاب .

پروژه آبیاری پروان :

پرکاری و کندن کاری ۱۰۵٦۵۲۳ متر مکعب .

کانکریت ریزی و قالب بندی ۹۰۸۹ متر مکعب .

تهیه ریگ و جغل ۳٤۱۸٤ متر مکعب سنگ و سنگ پارچه ٤۲۰۳۵ مترمکعب.

سنگ کاری ۱۹۸۷۸ متر مکعب .

هموار کاری ۱۸۷۱۰۰ متر مکعب .

بلاک کانکریتی سیخدار ۸۸۵٤۹مترمکعب

لاینسنگ ۱۰۲٤۹۰ متر مکعب .

سلوپ کاری ۷٤۹۳۱ متر مکعب.

هنگا فکاری ۱۹٤۳۷ متر مکعب.

خشت کاری ۱۳۵۹ متر مکعب .

کتاره شانی ۲۰۱۳ عدد .

آبریز ۵۰ عدد .

بلاک های کانکریتی ۲٦۳۰۰ عدد .

پروژه آبیاری سرده غزنی :

کندنکاری و پرکاری ۲٫۲۵۳۸۷۰ متر مکعب .

هموار کاری ۹۰۲۵٦۰ متر مکعب.

سنگ کاری ۲۳۷٤۲ متر مکعب

کانکریت ریزی و کانکریت آهندار ۲۰۵۲۹ متر مکعب .

نصب آهن باب ٤۸۲٦۷ متر مکعب .

تهداب سنگریزه و فرش آن ۲۱۸۱۰ متر مکعب .

پلستر کاری ۳۹۵۰ متر مربع.

تخته ها و بلول ها ۱۷۲۰ متر مکعب.

خشت کاری ۱۰۰۰۰ متر مکعب.

پروژه انکشاف وادی ننگرهار :

اجراآت این پروژه قرار آتی است :

زمین ها ئیکه آباد گردیده ٦۵۰۵ هکتار.

زمین هائیکه به زراعت داده شده ۱۳۹۸۸ هکتار .
ز مین هائیکه از طرف د هاقین تصرف شده ۱۱۹۹۷۳ هکتار .
ز مین های تحت کشت ۱۵۳٦٤هکتار

حفظ و مراقبت از باغهای فا میل‌ستروس جنگلات و ز یتون ۷۹۵۷ هکتار .
شستن ز مین شوره زار ۲٦۱ هکتا ر .
آ مادگی برای غرس نهال‌وکشت‌حبوبات : در ساحه ۸٤٥ هکتار .
بذر و درو رشقه ۳۱۷ هکتار .
چپه کردن کود سبز ۱۰۰۰ هکتار و ٤۱۲ تن کود مورد ضرورت تهیه گردیده است .

تسطیح کاری ۱۳۸۰۸ هکتا ر .
بتعداد ۱۰۰۳۰ــ ا صله نهال غر س و ۳۵۰ر۰۰۰ــ ا صله نهال پیوند گردیده واز ۱۵۰٤۰۰ ــ ا صله نهـال نارنج و ۱۰۰ گرمخانه حفظ و مراقبت بعمل آ مده‌است .
تو لید شیر ۱۳۳ تن

بتعداد ۹۰۷۰۳ چوچه مرغ، ۷۰٤٤ چوچه مرغابی ، ۲٦۱ ، چو چه قاز و ۹۰۲ چوچه فیل مرغ و ٦۷ ۵۰۰ دانه تخم مرغ‌از فارم مرغدار ی پروژه استحصا ل گـــردیده و بتعداد ۵۲۱۱ چو چه مرغ ، ۵۳٤ چو چه مر غابی و ۲۰ چو چه قاز و ۱۳ چو چه‌فیل مر غ بفرو ش ر سیده ا ست .

اجرا آت بحجم فزیکی :

کند ن کاری ۷۳۵۵٤٤ متر مکعب .
پر کاری ٤۵٦۳۵۵ مترمکعب .
شفته اندازی و جغله و سنگچل ۱۵۹۰۵٤ متر مکعب
فر ش سنگ ۱۱۷۱۹۹ متر مکعب .
سنگ کار ی با مخلوط سمنت ۱۲۰۱۷۱ متر مکعب .
کا نکر یت آ هن دار پار چه ۱۰۲۷۳۳ متر مکعب .
کانکریت ریزی و کانکریت آ هن دا ر ۲۲۲۷۲۰ متر مکعب .
سا ختمان های چوبی ۵۵ متر مکعب .
خشت کار ی ۱۰۱۸۲۸ متر مکعب .
پو شکاری ۲۹۲۹۷٦ متر مربع .
پلستر کاری ۱۰۷٦۲۲ متر مربع .
رنگمالی ۲۰۹۸٤۵۸ متر مربع .
فرش صحن ا تا قها ۱۸٦٦٦٤ مترمربع .
بریدن ز مین جین هموارکاری ۱۰٤۰۹۱۲ متر مکعب .
سا ختن آ لات آ هنی ۱۰٦٦۷۵ تـن .
حمل ونقل خاك میده بـــزمـــین سنگـــذار ٦۹۵۷۰۳ مـــتر مکعب سا ختـن دروازه وکلکین ٤۷ مـتر مربع :
هکذار در حدود ۱۱۹٤۳۱۷ هکتار ز مین توسط هیئات های حفاظه نبا تات اد ویه پاشی گردیده و سا حه ۷٤۰۰ متر مکعب صفا کاری و ۹۰۷۸۲ هکتارزمین‌آبرسانی‌شده ا ست .

وزارت فواید عامه

ساحهٔ فعالیتهای و زارت فوا ئد عا مه که متضمن ا مور سر کها و پلها و میدانهای هوائی مدرن و حفظ و مراقبت آنها ، امور بند و انهار و ا مور تعمیرات را ا حتـو ا میکند به دو کته گوری یعنی بنام فعالیتهای امور ا نکشافی و فعالیتهای ا مور عا د ی تقسیم میشود .

الف : فعالیتهای امور ا نکشا فی :

۱ ـ سا ختمان و قیرریزی سرك پلخمری مزار شریف ، شبر غان .

سا ختمان این سرك که از قر ضهٔ اتحاد شوروی و بودجه دو لت تمویل می گر دد درسال ۱۳۴۲ شروع و تا ا کنون کار آن دوام دارد . این سرك ۳۲۰ کیلو متر طول دارد . با سرکهای فرعی آ قچه و سمنگان طول این سرك به صورت مجمو عی (۳۳۰) کیلو متر میشود که از این جمله در حدود (۲۳۰) کیلو متر باتاسیسات مر بو طهٔ آن از قبیل پلها ، پلچکها ، دیـوار هـا ی استنادی ، علا ئم ترافیکی و غیره تکمیل و بتاریخ ۱۰ حوت سا ل ۱۳۴۸ سرك بـین پلخمری ، مزارشریف بطول ۱۸۸ر۶ کیلو متر رسما افتتاح گردید .

درسال جاری کار این پروژه نیز د وا م داشته و در اوا سط سال ۱۳۵۰ کـا مـلا تکمیل و مورد ا ستفاده ترافیك قرارخواهد گرفت .

کارهائیکه درسال‌جاری درین شا هر ا ه بعمل آمده حسب آتی است :

بطول ٤٤ کیلو متر سرك باطبقهٔ ا و ل قیر و به طول ۴۳ کیلو متر سرك مذ کور با طبقهٔ دو م قیر پو شانیده شده . ا مور خامه‌کاری کارهای باقیمانده یعنی ٤٤ کیلو متر به شمول سا ختمان ۸ عدد پل بطول ۱۶۰ متر و ۲۰۰ پلچك بطول ۲۸۰۰ متر بدون صفا کاری سطح سرك تکمیل گردید ه است .

هکذا آ مریت پروژه سا ختمان وقیرریزی سرك پلخمری ، شبر غان بطول ۷ کیلو متر سر کهای شهر مزار شریف و در حـدود ۲ کیلو متر سر کهای شهر سمنگان ر ا قیر ریزی نموده ا ست .

۲ـ سروی سا ختمان وقیرریزی سر ك کابل ، پل علم ، گر دیز و سا ختمان‌سرك گردیز ، خوست:

ازنگاه سا ختمانی این سرك که دارای طول مجموعی تخمینی (۲٤۵) کیلو متر است بدو قسمت ذیل منقسم گردیده ا ست :

الف ـ سروی و سا ختمان و قیر ریزی سرك کابل ، پل علم ، گـردیز به طـول تخمینی (۱۲۷) کیلو متر .

ب ـ سا ختمان و قیر ریزی سرك گردیز خوست به طول تخمینی (۱۱۸) کیلو متر .

کار هائیکه در طرف سال جاری د ر ین پروژه بعمل آ مده حسب آتی ا ست :

الف ـ ا مور خامه کاری :

۱ ـ انجا م سر نگپرانی ۳۰۰۰ متـر مکعب سر ك .

۲ ـ جغل ا ندازی ۵ ر ۳ کیلو مترسرك.

۳ ـ خامه کاری ۲ر۹ کیلو متر سرك .

٤ ـ ا عمار ۱۵ پلچك در طول مجمو عی ۱۱ کیلو متر .

۵ ـ خا مه کاری ۸ کیلو متر سرك .

ب ـ ا مور قیر ریزی :

بصورت عمومی میتوان گفت که سر ك کابل ، پل علم ازابتدای ساختمان الی‌ختم سال تا کیلو متری ۴۲ر۵ باطبقهٔ‌اول‌و تـا کیلو متری ۳۸ر۰۰ با طبقهٔ دوم ازکیلومتری ۱۰ الی۲۲ باطبقهٔ سوم از کیلو متری ۷٤ الی ۷۵ر٤ به اصول پرو پتپکه قیر ر یزی شده است .

۳ ـ ساختمان و قیرریزی سرک نائب آباد حیرتان ، مزار شریف ، تا شگذر :

سروی مقدماتی و نهائی سرک تا شگذر مزار شریف درسال ۱۳۴۸ توسط کمپنی تخنو اکسپورت شوروی انجام گردیده وکار ساختمانی آن درسال جاری آغاز گردید .

اجراآت که تا کنون صورت گرفته عبارت است از :

ـ از حیرتان الی کیلومتری دهم خامه کاری گردیده که هنوز کار آن دوام دارد و از کیلومتری ۱۰ الی ۲۰ خامه کاری آن تمام شده از کیلومتری ۱۲ الی ۱۶ جغل اندازی طبقهٔ اول تمام شده .

ـ از حیرتان تا کیلومتری ۲۰ به تعداد ۱۰ عدد پلچک بطول ۱۶۵ متر ساخته شده است .

۴ ـ سرک کنرها :

بعد از افتتاح پل طاهرشاهی بالای دریای کابل درشهر جلال آباد ساختمان سرک کنرها از پل مذکور بطرف اسعدآباد و پل کامه بطرف سرکانی آغاز گردید .

کارهائیکه دراین پروژه درسال ۱۳۴۹ بعمل آمده حسب ذیل است :

الف ـ بالای سرک پل کامه و سرکانی که دارای طول ۷۹ر۱ کیلو متر است ۴۷ کیلو متر کار شده ومورد استفاده ترافیک قرار گرفته است .

ب ـ سرک جلال آباد ، اسعد آباد :

۱ ـ از شیشگی بطرف دره نور بطول ۲۳۰ر۶ کیلو متر کندنکاری و پرکاری سرک بشمول ساختمان ۶ عدد پلچک به وایه‌های ۸۰ر۰ الی ۰۰ر۱ متر ساخته شده که از ۳۰ تا ۴۰ فیصد کار ساختمانی آن انجام شده است .

۲ ـ از درهٔ نور بطرف اسلام پور به طول ۶۲۰ر۴ کیلو متر سرک بشمول ساختمان دو دیوار استنادی به درازی ۲۹ متر یک معبر سنگی بطول ۵۲ متر وهمچنان یک پلچک بطول ۲ متر ساخته شده .

۳ ـ از زره بابا بطرف نورگل کارهای ذیل اجرا شده است .

۱ ـ ساختمان یک پایه پل کماندار کانکریتی بطول ۶ متر .

۲ ـ ساختمان ۷۰۰ متر سرک .

۳ ـ ساختمان ۸ عدد پلچک به وایه‌های ۸۰ ر ۰ الی ۰۰ر۲ متر .

۴ـ ازنورگل تاپتان سرک بطول ۴۳۶ر۴ کیلو متر سروی شده و همچنان ساختمان سرک مذکور بشمول ۳ عدد پلچک به وایه ۵۰و۱ الی ۰۰ر۲ متر صورت گرفته دراین قسمت ۶۵ فیصد کار آن اجرا شده است.

۵ ـ امور حفظ و مراقبت سرکها :

(منطقهٔ اول)

وزارت فوائد عامه نظر به توجهات خاصیکه در مورد حفظ و مراقبت سرک ها دارد . درسال ۴۹ حفظ و مراقبت سرکهای یازده ولایت شرقی مملکت با شاهراه کابل ، قندهار ، سپین بولدک ، هرات اسلام قلعه که جمعا ۱۰۰۰ کیلو متر سرک اسفلت شده و ۱۳۰۰ کیلو متر سرک پخته میباشد اقدامات نموده است .

فعالیت های که در زمینه در طول سال ۴۹ بعمل آمده حسب آتی است :

الف ـ فرمایشات :

ترتیب قرار داد بصورت مجموعی ۰۰۰ر۵۰۰ر۱ دالر امریکائی برای تهیه عراده جات و سایط حفظ و مراقبت که در سال ۱۳۵۰ وارد خواهد شد .

ترتیب قرار داد برای سامان و رکشاپ پرزه جات فالتوی کار آمد و سائط موجوده.

مواد مانند قیر ، تایر و تیوب و سامان متفرقه کار آمد پروگرام حفظ و مراقبت.

مبلغ ۰۰۰ر۱۰۰۰ دالر .

ب ـ امور ترمیم کاری و سائط میخانیکی :

عراده جات مختلف النوع و مالزمهٔ میخانیکی مخصوص سرکسازی و حفظ و مراقبت بتعداد (۳۰) عدد .

ج ـ احصائیه گیری ترافیک در پنج استیشن .

د ـ جمع آوری معلومات : اخذ معلومات از ریاست های ترانسپورت ، مواد نفتی، گرخندوی و استیشن های حق العبور در.

مورد ترافیك احصائیه رو غنیات تعـد ا د تو ریستها و فروش تکت .

هه سروی حفظ و مراقبت شاهراه هـا :

این سروی هابه طول ٦١٠ کیلو متر در شا هراه کابل ، تور خم ، قند هار، سپین بولدك ، چاریکار ، با میان و غیره بعمل آمده ا ست .

و همچنان در سرکهای قیرشده چهلتن ، کوته سنگی ، کابل ، سروبی ، قند ها ر سپین بو لدك ، در حدود ١٩ کیـلو متر پینه کاری به عمل آ مده و دیوار هـا ی استنادی بعضی از سا حات این سرك ها تر میم شده .

٥ ـ سروی و ا صلاح سرك گردن دیوار پنجا ب :

کارسروی و ا صلا حات این سرك کـه منطقه بهسود را با مرکز و صل می کند در سال ١٣٤٨ آغاز گردید که تا الحال دوا م دارد . درسال ٤٩ اصلاح ٢٦ کیلو متر این سرك به پایه تکمیل ر سیده .

٦ ـ سروی واصلاح سر ك فراه ر و د فراه ، نیمروز :

کارسا ختمانی سرك فراه رود ، فراه که درحدود ٦٨ کیلو متر طول دارد در سا ل ٤٧ آ غاز گردید که از آنجمله ٥١ کیلو متر آن بشمول سا ختمان پل ها و پلچك هـا تکمیل و مورد استفاده ترافیك قرار گرفت.

درسال ٤٨ کار سا ختما ن سرك مذکور با استفاده از بودجه انکشافی وزارت فوائد عامه وبودجه انکشافی ا نکشاف محل ر و ی د ست گرفته شد .

اما درسال ١٣٤٩ امورساختمانی اینسرك کاملا از بودجه ا نکشافی وزارت فوائد عا مه تمویل گردیده و بطول ٣٧ کیلو متر ا ین سرك با احداث یکتعداد پلها و پلچك ها تکمیل و متباقی آن تحت کار ا ست کهدر نیمهٔ سال ٥٠ کاملا تکمیل خوا هد شد .

٧ ـ سروی و پروژه سازی سرك کندز خان آباد ، تالقان ، فیض آ باد و سرو ی و پروژه سازی سرك شبر غان ، میمنه ، هرات از طریق اند خو ی :

بر حسب موافقه ایکه بین وزارت فوائد عامه و کمپنی تخنو اکسپورت ا تـحـاد شوروی در اواخر سال ١٣٤٨ بعمل آ مد ه درسال جاری سروی سرك شبرغان، میمنه تکمیل گر دید و فعلا هیئت های سر و ی از میمنه به طرف هرات به غرض سرو ی مشغول هستند و ا ز شهر میمنه بطر ف هرات بطو ل (١٠٠) کیلو متر د یگر نیز سروی این سرك تکمیل گر دیده ا ست .

علاوه بران سروی سرك کندز ، خان آباد، تالقان فیض آباد نیز شروع گردیده .

٨ ـ سروی سرك ترانزیتی لین غـر بی تا سر حد ا یران :

سروی این سرك که در اوا خر پلانچارم گنجا نیده شده وزارت فوائد عا مهدرسروی ابتدائی آن ذ ریعهٔ یك گروپ ا نجنیرا ن هندی ا جراآت لازمه را بعمل آورده است ودر سالهای آ ینده به سروی ا نتنها ئی پروژه سازی و سا ختمان آن با مساعدتهای مالی و تخنیکی ممالك دوست ا قدام خواهد نمود .

٩ ـ ا عمار قدمهٔ دوم میدان هوائیبگرام:

درین پروژه فعالیت طبق پـرو گـرا م مطروحه جریان دارد :

١٠ ـ سا ختمان بندر وپل حیرتان :

در مورد سا ختمان پل حیرتان بامقامات شوروی مفا همه بعمل آ مده و حـکـو مت شوروی نیز درین قسمت راجع به ا عما ر پل در سواحل خاکهای خودمطا لعات لازمهرا اجراء نموده اند در قسمت ا فغا نی نـیز سروی های مقد ماتی سا ختمان پلجاریست البته بعد از سروی های ا بتدائی و انتهائی سا ختمان پل مذکور آغاز خوا هدگردید .

١١ ـ اعمار یکتعداد پلهای مـر کـز و ولا یات وراه های فرعی :

پلها نیکه زیر کار گرفته شده عبا ر ت است از :

١ ـ پل عبدالله برج در و لایتکاپیسا .

٢ـ ما کو له در و لایت پروان .

٣ ـ حصارك و غلجا یی در ولا یـت ننگر ها ر .

٤ ـ بنوی ا ندراب در و لایت بغلان .

٥ ـ د و لت آ باد در و لایت فار یاب .

٦ ـ پیاده رو بریکوت در و لایت کنر ها.

همچنان مطالعات در اطراف پل دریا هو دیولایت تخار و پل چمتال در و لایت بلخ

تکمیل گردیده و راجع به پل حیدرا نیز مطالعات جریان دارد . و پل کند هاری در ولایت لو گر تکمیل و ر سما ا فتتاح شد .
کارسرك شیخ جلال که دارای (٤٤)کیلو متر طول و عرض ٥ متر میباشد هنوزجریان دارد .
بطول ۸۰ کیلـو متر سا ختـمان سرك کندهار ، تیرین کوت آ ماده ترافیك‌گردیده است .
اصلا سر ك پنجشیـر بـطـو ل ۷٦½ کیلو متر و عرض ٦ متر واصلاحات سر ك مشتمل بطول ۳½ کیلو متر و عر ض٦ متر اکمال گردیده .
هکذا ا حـداث سرك ٤٠ متره پـار ك استقلال و قیر ریزی آن و پرکاری و جغل اندازی سرك ز یارت سخی درکـابـل ، و پرکاری و جغل اندازی سرك از ا خیر سرك شهر نو ا لی و زیر آباد بطول ۲ کیلو متر تکمیل گردیده ا ست .

امور حفظ و مراقبت سر کهای خا ر ج پرو گرام منطقه اول :

این فعالیت را میتوان بدو دسته تقسیم کرد .
الف ــ فعالیت ا مور حفظ و مراقبت در سرکهای درجه اول که پاپوش قیروکانکریت پوشا نیده شده مشتمل است بر حفظ و مراقبت سرك کـابل ، جـبل ا لسراج ، جبل ا لسراج، دوشی از طریق سا لنگ ، دوشی ، شیر خان بندر از طریق پلخمر ی مزار شریف ، قند هار ، هرات ، تور غندی.
ب ــ فعالیت های که در حفظ و مرا قبت سائر سر کها صورت گرفته :
بصورت عمومی در و لایات بـامیا ن ، سمنگان ، فار یاب ، بد خشان ، ننگر هار، لغمان ، پکتیا ، غزنی ، ارزگان ، بادغیسات غورات ، زابل ، هرات ، و قند هارکندنکاری پر کاری ، جغل اندازی ، ریگ اندازی ، صفاکاری ، کپرك گیری ، جو یچه کشی ، سنگ کاری ، تر میم کاری ، خا مه کا ری وغیره ا صلا حات به اندازه وطول هـا ی مختلف صورت گرفته ا ست .
همچنان جغل ا ندازی و صفاکاری‌سرك های پل متك ، شبر ، گلبهار ، جبل‌السراج لته بند ، مهتاب‌قلعه ، قلعه‌قاضی، دارالامان ریشخور ، پل سو خته ، ا ستـا لـف ، چاریکار ، بگرام و غیره نیز صورت گرفته است .
علاوه بر ا جراآت فوق متخصصین داخلی وخارجی ر یاست حفظ و مراقبت سر و ی ابتدائی و مطالعاتی موا ضع ذیل را نیزانجام داده اند .
سروی سرك کو تل سوچی ، خو ست‌در و لایت بغلان .
سروی سرك فیض آباد ، درواز ، د ر ولایت بد خشان .
سروی راهٔ پیاده رو از پنجه ا لی با یا سنگی در و لایت بد خشان .
سروی سرك نهرین از طریق کوتل شیخ جلال در ولایت بغلان .
را پور در باره پیا ده رو بین خـواهان ، کوف از طریق ا تنگها .
مطا لعات تر میمات پل آ شابه .
مطالعات در ا طراف پل‌کشتی(بانتون) بالای دریای هلمند
مطالعات و سروی سرك علی آباد شهر غزنی به خواجه عمری .
مطالعات در اطراف سرك های شنکی د ر ولایت زابل .
مطالعـات در ا طـراف سرك دو راهی حاجی گك از طریق دره حصارك به سر خ پار سا .
مطالعهٔ سرك غزنی ، جغتو .
مطالعهٔ سر ك غزنی ، چار بـر جـــك
مطالعهٔ سرك غزنی ، قریه یو سف .
سروی سرك خیر کوت ، وازخواه د ر و لایت پکتیا .
سروی سرك قریه بست جامی درولایت پکتیا .
سروی سرك‌حصارك درولایت ننگر هار .

امور تعمیرات :

۱ ــ ا مور پلان سازی :

درین ر شته مو ضو عات نقشه هـا ی های مهندسی نقشه هایی ا نجنیری د یتایل های مهند سی و ا نجنیری ، پـلا نـها ی آبر نسانی ، پلانهای مر کز گرمی و تهویه وپلا نهای بر ق تر تیب مشخصات‌واو صاف

و مقا دیر وا حجام پروژه های مختلفه‌شامل است .

اجر آآتیکه در ز مینه صورت گرفته‌عبارت است از :

الف - تعمیر های مر کز :

۱ - تعمیر و رکشاپ چهلستون مربوط آمریت حفظ و مراقبت منطقه اول .

۲ - تعمیر گرا جها ی وزارت خارجه :

۳ - تعمیر محکمهٔ و لایت کابل .

٤ - تعمیر مر کز ا طفائیه (طورتیپیك).

٥ نقشه های ا نجنیری تعمیر بانك خون میر منو روغتون .

٦ - نقشه های ا نجنیری تعمیر سرویس جراحی میرمنو روغتون .

۷- نقشه های تهداب تعمیر ا نستیتو ت هوا شنا سی .

۸ - نقشه های ا نجنیری و آ برسانی و مشخصات کار و بر آ ورد اول تعمیر لیلیهٔ مرکز تر بیوی وزارت مخابرات

۹ - پلانهای مهندسی و دیتا یل ها ی کار و مشخصات تر میماتی و ا صلاحا تی مقبرهٔ ا علیحضرت سعید شهید .

۱۰ - نقشه های مهندسی و بر آورداول تعمیر محا فظین و تحو یـلخا نـهٔ مقبره اعلیحضرت سعید شهید .

۱۱ - نقشه های مهندسی در وازهٔ ادخال شو را .

۱۲ - نقشه سالون بزرگ شورا بمنظور انقسام آن به چند ا تا ق .

۱۳ - نقشه های ا نجنیری تعمیر الحاقیهٔ قصر صدارت عظمی .

۱٤ - نقشه های مهندسی و برآورد اول دروازهٔ سمت شر قی و پهره دار خـا نهٔ صدارت و نقشه و بر آورد تشناب ها ی ریاست خدمات ملکی صدارت عظمی .

۱٥ - نقشه های مهندسی دروازهٔ ادخال واحاطهٔ تعمیر د ستگاه ا کسریز کابل .

۱٦- نقشه های مهند سی و بر آورداول دیوار ا حاطه و کنارهٔ باغ هو تل کابل .

۱۷ - نقشه های تعدیلاتی تعمیر روزنتون با مشخصات و ا حجام و مقادیر کار آن .

۱۸ - نقشه هایی انجنیر ی سبتیك تانك نقشه های پهره دار خـانهٔ گمـر ك .

۲۰ - پلان تر میماتی دندانه های غازی استد یوم .

۲۱ - پلان تر میماتی حوض ا کا د می پو لیس .

۲۲ - نقشه های مهند سی و بر آ ورد اول کمپ مستقل قبایل واقع منطقهٔ جشن.

۲۳ - پلانهای ا نجنیری ، آبرسانی ، مشخصات و بر آورد اول گلخا نهٔ پو هنځی زرا عت .

۲٤-نقشه‌های پهره دار خانهٔ و ر کشاپ چهلتن با بر آورد اول .

هکذا بر آورد اول شفا خانهٔ نر سنگ میر منو ر و غتون ، تعمیر جدید شفا خانه قوایکار ، ترمیماتی دوایر قصر صدا ر ت عظـمـی و مـــر بــو طـا ت آ ن دفاتر وزار ت معادن و صنایع، ترمیمات تپهٔ پغمان ، تر میمات قصر چهلستو ن ، سینمای زینب ننداری ، ترمیمات مو سسهٔ نسوان ، تر میمات ر یاست ثقافت وزارت اطلاعات و کلتور ، آشپزخانه و هوتـــل دارالامان ، دیوار ا ستنادی قصرچهل‌ستون، تر میمات شفا خانهٔ شیوه کی وزارت‌صحیه، ریاست سره میاشت ، کمپ وزارت عدلیه ، ریگ اندازی باغ دارالامان ، کمپ وزارت فوائد عا مه ، محل بایسکل های ر ا د یـو افغانستان ، ترمیما ت ننداری تون ، ترمیمات صحنهٔ بهاری چمن ، تر میمات د فاتر غا زی استد یوم ، کمپ پښتو نستان ، چـا ه فلتر ا طفائیه ، تر میمات تعمیر کا بـــل ننداری ، تر میمات ر یاست میخا نیکـی ترمیما ت کار ریاست جیا لو جی و معادن ، اتاقهای ر هایش گمر ك ، تعمیر قونسلگیری وزارت خـارجه ، تعمیر مـکتب نرسنگ ، شفا خانهٔ سنا تور یم ، ترمیمات د یوا ر احاطهٔ باغ دارالامان ، تر میمات‌دوایروزارت پلان ، رنگمالی و تر میمات قصرجهلستون، آشپز خانهٔ کمپ ریاست ارزاق و احتیاجات عامه ، پیاده خانه کمپ ریاست ار زاق و احتیاجا ت عا مه ، تر میما ت تعمیر سابقه وزارت عد لیه ، ترمیمات میر منو روغتون، سرك و پیاده رو های وزارت معادن و صنایع از طرف متخصصین مربوط صو رت گرفته است .

ب ـ تعمیر های و لایات :

نقشه‌های مهندسی ، انجنیری، آبرسانی مشخصات و بر آورد ا کسریز قند ها ر ، مرکز کلتوری شهر اند خوی ، دوایراداری مر کز و لایت بلخ رو ضهٔ حضرت امام‌جان مخابرات ولایت زابل ، مراکز صحی‌درولایات مسلخ و لسوالی خان آباد ، محاکم‌ولایات با ملحقات آ ن ، و دیتا پل تر میماتی‌تعمیر افغان بلدنگ در پشاور تر تیب و تهیه گردیده ا ست .

هکذا بر آ ورد اول تعمیر های ر هایش ستره محکمهٔ ننگر هار ، سینمای و لا یت تخار ، پسته خانه و لایت ور د ك ، برج تر صد سپین بو لدك ، تعمیر و لایات‌لوگر، خارنوالی کاپیسا ، گردن دیوار ، فوائدعامه غورات ، فوائد عا مه هلمند و برآورد اول چاه بدرفت شفاخانه ولایت ننگر هارازطرف متخصصین مر بو ط فوا ئد عا مه صو ر ت گرفته ا ست .

ج ـ ا مور مرا قبتی :

کنترول و مراقبت فنی تعمیراتیکه پلا ن آن از طر ف وزارت فوائد عامه سا خته شده و یا مراقبت پروژه های تعمیرا تیکه کنترول آن از طرف دوایر دو لتی مطا لبه شده و در ز مینه از طرف وزارت فوائدعامه اقدا مات بعمل آ مده عبارت است از :

جریان کار های سا ختما نی تعمیر والاحضرت شهزاده ا حمد شاه .

جریان کار های تر میماتی و اصلاحاتی قصر دار ا لامان .

پروژهٔ د ستگاه ا کسر یز .

پروژهٔ پو هنځی ا نجنیری پوهنتون‌کابل.

پروژهٔ ا تاق های د ر سی پو هنتون کابل .

پرو ژهٔ بانك خون میر منو رو غتون .

پروژهٔ سرویس جراحی میر منو رو غتون .

پرو ژهٔ رو ز نتو ن .

پرو ژ هٔ لابر اتوار و اتاقهای د ر سی پو هنځی طب و لایت ننگر هار .

کار های تر میماتی و ا صلاحاتی مقبرهٔ اعلیحضرت سعید شهید .

کار های تر میماتی قصر چهلستو ن .

کار های سا ختمانی دروازهٔ سمت‌شرقی صدارت عظمی .

کمپ ریاست مستقل قبا یل .

کار های تر میماتی و رنگمالی کمپ‌وزارت فوا عا مه .

پروژهٔ مر کز تر بیوی وزارت مخابرات (لیلیه) .

کار های تر میماتی و ا صلا حاتی د ر شفا خانه ا بن سینا .

کار های تر میماتی و ا صلا حا تی شفا خانهٔ زایشگاه .

کار های تر میماتی واصلا حا تی د فاتر و دوایرصدارت عظمی.

کار های سا ختمانی دروازهٔ ادخال‌عمومی شو ر ا .

کار های پروژهٔ جدید مرستو ن .

کار های تر میماتی و ا صلا حاتی‌تعمیر های مر بو طهٔ نادر شاه رو غتون .

کار های سا ختمانی محکمهٔ و لایت‌کابل.

د : نظریا ت و مشوره ها ی فنی :

در موردپلان های مهندسی وکارساختمانی تعمیرات انستیتیوت هوا شنا سی ، قصر دارالامان ، شفا خانه چمکنی ، ا لحا قیهٔ پـو هنځی ا نجنیری ، ا تاقهـا ی درسی پو هنتون کابل ، رو ضهٔ شاه و لایتمآ ب محکمه ولایت زابل ، ا مور ا نستلا سیو ن وآبرسانی پروژه اتاقهای درسی ولابراتوار پوهنځی طب ننگر هار ، امور ا نستلا سیون مر کز گر می تعمیر وزارت ا مور خارجه ، با مهای تعمیر ولسی جرگه ، موزیم کابل ، دندانه های غازی ستد یوم ، تعمیر وزارت خارجه ، حو ض ا کـا د می پـو لیس ، اصلا حات مقبره ا علیحضرت سعید شهید، تعمیر ا فغان بلدنگ در پشاور ، مر کـز کوبالت ، میدان ا سکوا ش ، ا مور تعمیر رنگمالی پو هنتون کابل ، چاه آ ب موزیم مکتب نر سنگ ، شفا خانهٔ مستو رات ، تعمیر پو سته خانه شهر نو و تعمیرنمایندگی دافغا نستان بانك نظریات و مشوره ها ی فنی داده شده است .

علا وه بر ا مور فوق و زارت فوا ئدعامه اجراآت ذیل را نیز نموده ا ست :

۱ ـ تسلیم گیری بانك هرات و کا بل ننداری .

۲ ـ قیمت گذاری ز مین چـکش بر ق مروبط بر بنا مو سسه .

۳ ـ بر رسی از تعمیر محکمه هر ا ت ، پنجشیر و بد خشان .

٤ ـ بـر آورد مسجد پـو لی تخنیك ، تعمیر و لایت بادغیسا ت ، ولایت نیمروز ریاست اداری صدارت عظمی ، سا ختمانهای مربوط مقام ستره محکمه ، و لایت پکتیـا، تعمیرات مربوط هیئت عالی سره میا شت ، تعمیر و لایت غورات ، تعمیر کار توگرافی، ا مور سنگ شانی تعمیر گاردشاهی ، تعمیر ولایت زابل ، تعمیر کشمش پاکی ، تعمیر ریاست خد مات ملکی و ا مور ر نگما لی کابل ننداری و غازی استد یوم .

امور مراقبت بند وانهار :

درسال جاری حفظ و مراقبت بند ـ سراج و بند ز نخان در ولایت غزنی ، بند خر وار در لو گر و هکذا سروی و مطالعه سیل‌بر های شهر خان‌آباد و اعمار یك بندآبگردان در ناحیهٔ هود خیل نیز از طرف مو ظفین و متخصصین مر بوط وزارت فوائد عامه‌صورت گرفته است .

ضمنا باید متذ کر شد که وزارت فوائد عا مه بمنظور بـلند بردن سو یـه عـلمی ما مورین مر بو طه خود با استفاده ازبورس های تحصیلی ممالك دوست بتعداد ۱۲ نفر ما مورین مربوطهٔ خـود را در سـال جاری غر ض تحصیلات عالی بخارج اعزام داشته است .

هکذ ا هشت نفر ما مو رین آن وزارت در سیمینار های بین ا لمللی ا شتر ا ك ورزیده اند .

کابل ښاروالی

مدیریت پلان :

مدیریت پلان کابل ښاروا لی از او ل الی اخیر جد ی سا ل ۱۳٤۹ در جملهٔ امـــور محوله خویش کار ها ی عمدهٔ ذیل را انجام داده است .

۱ ــ قرار داد خرید ماشین مخلوط قیرمعهٔ دو عدد رو ل هفت تن با مستشار یت‌تجارتی سفار ت کبرای اتحاد شوروی در بد ل‌مبلغ (ده هزار) دالر وافتتاح لیتراف کر ید ت ان .

۲ ــ قرار داد خرید یك ورکشا پ سیار مجهز با مستشاریت تجار تی سفار ت‌کبرای اتحاد شوروی در بدل مبلغ (۱٦۸۰۰) دالر وافتتا ح لیتراف کرید ت ان .

۳ ــ قرار داد خرید مقدار هفتصد تن قیر با مستشار یت تجار تی سفار ت کبرا ی اتحاد شوروی در بدل (٥٦۰۰۰) دالر .

٤ ــ استخدا م یکنفر انجنیر ساختما نی ویکنفر مهند س بلغاریا یی توسط اتاشـهٔ تجار تی سفار ت بلغاریا در کابل جهـــت پیشبرد امور ساختما نیهای ښاروالی کابل.

٥ ــ استملاك (نزده) در بند خانه در سه راهی یکه تو ت غرض تطبیق پروژه‌ساختمانی استیشن پطرو ل ومعلو ما ت توریز م .

٦ ــ ترتیب پلان انکشا فی‌پنجسالهٔ‌چهارم مربوط به ښاروا لی کابل طبق نظریهٔ‌وزارت پلان وتسلیمی ان به ان وزار ت .

۷ ــ تحصیل تخصیصیهٔ مبلغ (۷٤۹۰۱۰۰) افغانی نظر به بودجهٔ انکشا فی سا ل۱۳٤۹ ښاروا لی برای قیر ریزی جاده ها .

۸ ــ قرار داد خرید یکپایه واتر پمپ از پول انکشا فی دولت از کمپنی اٹیتا در بدل مبلغ (۳۰ر۲٤۷٥) دالر برای مدیر یت‌عمومی آبرسانی وافتتاح لیتراف کریدت آ ن .

۹ ــ قرار داد خر ید دو پایه لفت پمپ با مستشار یت تجار تی سفار ت کبرا ی شوروی در کابل به مبلغ (٤۱۷۲) دالـــر و افتتا ح لیترا ف کرید ت ان .

۱۰ ــ استملاك (۳۳) بندر خا نه برا ی توسعهٔ مندوی جدید .

۱۱ ــ تادیه قیمت جایدا د بعضـــی اشخاص که در پار ك استقلال تحت پروژه واقع شده بود . برعلاوه امور فو ق لســت عرایض مراجعین که یو میه به ښاروا لـی غرض اخذ زمین مراجعه میگنند تـــرتیب و فورمه های لاجایدا دی شان تکمیل گردیـــده اســـت .

مدیریت عمومی کار :

الف ــ مقدار قیر کار شده چارنشیب :

۱ ــ برای سر ك های داخل وزارت‌داخله	۰ر٥٧٤ ــ تن
۲ ــ برای‌سرك‌های‌داخل شفاخانه علی‌آباد	٥ر٥٩١ ــ تن
۳ ــ برای‌سرك های فرعی شاه شهید(ع)	٥ر٨٠١ ــ تن
٤ ــ برای سر ك های داخل سیلو	٥ر١١١٦ ــ تن
٥ ــ برای سر ك های حصهٔ شفاخانـــه زیژنتون	٥ر١٧٨ ــ تن
٦ ــ برای‌سرك‌های‌کارته ۳ داخل‌ریاست شورا	٥ر٦٦ ــ تن
۷ ــ برای سرك‌های شهرارا وکلوله‌پشته	٥ر٤٠٩ ــ تن
۸ ــ برای سر ك های‌فرعی جما ل مینه	٥ر١٣٨٢ ــ تن
۹ ــ برای سرك های جدید الاحداث‌پارك استقلال	٥ر٢٨٤٣ ــ تن

۱۰ ـ برای سر ك های جدیدالاحـــداث سالنگ وا تپ	۰ر۶۰۵۵ ـ تن
۱۱ ـ برای سر ك های مقابل وزارت پلان	۰ر۶۳ ـ تن
۱۲ ـ برای سرك های فرعی علاوالدین کارتهٔ ۳	۵ر۳۶۵۰ ـ تن
۱۳ ـ برای سر ك های دهمزنگ حصـهٔ استیشن برق	۵ر۲۷۲ ـ تن
ب ـ مقدار قیر کارشده بندر :	
۱ ـ برا ی سر ك های داخل وزارت داخله	۰ر۳۷۱ ـ تن
۲ ـ برای سر ك های سیلوی مرکز	۰ر۱۳۰۲ ـ تن
۳ ـ برای سرك های داخل مکتب غازی	۵ر۷۳ ـ تن
٤ ـ برای ترمیما ت سرك های شهر کابل	۰ر۳۸۳ ـ تن
۵ ـ قیر یکه به قوای کار داده شده	۰ر۱۸٤ تن
٦ ـ قیر یکه به حفظ و مراقبت سرکها داده شده	۰ر۶۸ تن

۷ ـ ریگ اندازی عموم سرك های که قیر شده از ۳۰الی ۵۰ سانتی .

ج ـ ساختما ن پلچك ها :

۱ ـ ساختمان پلچك های باغ ز نانـه

۲ ـ ساختمان پلچك های دیپوی ادو.. کارته ٤

۳ ـ ساختمان پلچك های پیش رو ی اطفائیه کابل

٤ ـ ساختمان پلچك های سرای شمالی

۵ ـ ساختمان پلچك های جراب باف های شهرارا

٦ ـ سا ختمان پلچك های مقا بل سرك نوآباد ده افغانان

د ـ ریگ اندازی :

۱ ـ ریگ ا ندازی سرك های شاه شهید (ع) بطول يك کیلومتر وضخامت ۲۰الی ٤۰سانتی

۲ ـ ریگ اندازی سرك های کارته پروان به طول ۸۰۰ متر وضخامت ۲۰ الی ٤۰ سانتی

۳ ـ ریگ اندازی سرك های عقب وزارت زراعت وآبیاری بطول ۱۵۰۰ کیلو متر وضخا مت بیست الی چهل سانتی .

٤ ـ ریگ اندازی سر ك های قلعه فتح الله خان بطول ۱۲۰۰ کیلومتر وضخامت بیست الی چهل سانتی

۵ ـ ریگ اندازی سر ك های کلو پشته بطول ۱۰۰۰ متروضخامت بیست الی چهل سانتی

٦ـ ر یگ ا ندازی سر ك های سرك عقب کلوپ عسکری بطول ۱۰۰۰ متر و ضخا مت سی الی شصت سانتی

۷ـ ریگ اندازی سرك های تایمنی واتپ به طول ۱۲۰۰ مترضخامت بیست الی چهل سانتی

۸ ـ ریگ اندازی سرك های جدید گذرگاه بطول هشتصد متر و ضخا مت سی الی شصت سانـــتی

۹ ـ ریگ اندازی سر ك های نهر درسن بطول هفتصد متر و ضخا مت پانزده الــی بیست سانتی .

هــــ :

۱ ـ حفر يك مخزن آب به عمق ٤ متر در گردنه باغ بالا بطول دوازده وعرض بیست وشش مـــتر .

۲ ـ تر میما ت يك حصه فرش کـــمپ نباروالی واحاطه تعمیر مذکور .

۳ ـ تهدا ب کنی مسجد شریف کارتـهٔ پـــروا ن

٤ ـ کندن آبرو ها ی د و طر فه سر ك عمومی سالنگ واتپ مجمو عا ۲۶۲۰ مـــتر .

۵ ـ کار کار یز کنی جرا ب با ف ها ی شهرارا از حصهٔ باغ زنا نه الی اخیر جراب بافهـــا .

ریاست حفظ الصحه :

تنظیف کوچه ها از کثافا ت :

عملهٔ تنظیفا تی مدیریت های نوا حــی ده گانه یو میه به جارو ب وپا ك نگهداشتن گذر ها وبازار ها و جاده های شهر مصروف

وخاکروبه وزباله ها را توسط موتر هـا ی تنظیفا تی مربوط نواحی خویش به خار ج شهر انتقال داده است .

ر یگ ا ندا ز ی :

معبر وکو چه های خامهٔ شهر کهنه جهت جلو گیری از گل‌ولای زمستان و مو سـم بارانی توسط موتر های تنظیفا تی ووسایل نقلیهٔ مدیریت عمو می کار قرار صور ت ذیل ریگ اندازی شده :

از کتا ب فروشی به امتداد گذر بابا ی خودی علیه الرحمه واز آنجا تا تخته پل شور بازار ، از دروازهٔ لاهور ی الی بازار سراجی به امتداد موچی پر ك وآهنگر ی الی شور بازار ، از شور بازار الی‌گذرکرنیل لطیف واز آنجا تا چهارده معصو م و درخت شنگ و گذر فورملی هـا از شور با زا ر به امتداد گذر دیوان بیگی ، شتر خانه ، گذروزیر ، سه دکان عاشقان وعار فان ، ، از کوچهٔ اچکزایی ها تا با غ قاضی وازمقابل سینما بهزاد تا سر ك سرای ذغا ل وسه دکان چنداول ، سر ك باغبانکوچه ، سر ك خامهٔ مندوی تاپیر سفید .

بازار ریکاخانه ، سر حوض ریکا خانه، سر ك عـمـو مـی بـاغ علیمردان سر ك مسجد عید گاه ، سر ك مقابل حما م با غ علیمردان الی بور یا فروشی سابقه و حمام پایان‌چوك ، سرك عقب محبس‌عمومی‌بریکوت الی بازار کلالی دهمزنگ ، از مقابل مسجد نائب سالار مر حوم الی کوچهٔ مسجدمیران وسرك خامهٔ ناحیهٔ چهارم .

هکذا امسا ل دریا ی کابل از یك‌طرف آب نداشت واز طرفی دیگر روز بورو بر کثافا ت ان افزوده میشد لذا مدیریت‌عمومی تنظیفا ت کابل ښاروالی تصمیم گر فت‌که سطح دریارا از حصهٔ پل ار تن الی پل محمود خان هموار نموده ودر هر قسمت‌بند های ریگی بسازد تا آب در هر حصه بند افتاده و برای یکمدتی در یای کـا بـل از کثا فا ت در ا مان با شد .

ښاروالی کابل - تصمیم گرفته تابند های آهنی پور تتیف اعمار نما ید ودر ین باره داخل ا قدام بوده و با ریاست شهر سازی در تماس میباشد که در صور ت امکان بـه این کار اقدام خواهد نمود .

هکذادوعراده موتر جاروب که از خا ر ج خر یداری و بکابل وارد گردیده اسـت زیر نظر مدیریت عمومی تنظیفات در جاده های قیر شده بکار انداخته شده ویو میه جاده های مذکور را جارو ب می نما ید .

کورس های قصیر ا لمد ت :

برای اینکه مستخد مین هو تل هـا ، رستورا ن ها وسایر دکاندارا ن مواد غذایی از اصو ل تهیهٔ غذا و توزیع ان در بین مشتریا ن آگا هی حاصل وطـرق ان را بیاموزند . از طر ف ادارهٔ حفظ الصحه‌محیطی کابل ښاروا لی کورس های قصیر المد ت تربیهٔ مبادیا ت حفظ الصحه برا ی کارگران مواد غذایی مخصوصا کاریگران رستورانهای وهوتل های شهر افتتا ح و توسط‌متخصصین وروغتیا پالان داخلی و موسسهٔ صحی جهان به تدریس آنان پرداخته شد وبرای یکعدهٔ آنان تصدیقنامه نیز داده شد .

سایر کاریگران ، نانوایی ها ، داشنها ، کلچه پزها ، شیرینی پز ها وحـلوایا ت وشیر فروشها بالنو به شامل کورس‌گردیدند تابه اهمیت وظایف عمدهٔ خود از نگاه حفظ الصحه آشنا گردند وبرا ی اصلاح وبهبود دکا کین وکار خانه های خود اقداما ت‌لازمه را عملی کنند . همچنین کاریگران حمام ها وسلما نی ها نیز شا مل کورس خوا هـنـد شـــد .

هکذا از طرف این ریاست نقشه هـا ی اصلاح شده برای نانوایان تحت مرا قبت جدی خصو صا بکسانیکه نانوا یی های‌جدید فعا ل ساخته اند داده شده . این نقشـه اصلاح شده باشرایط محیطی به مشـورهٔ متخصصین موسسهٔ صحی جهان که در هفتهٔ یك روز با کابل ښاروالی همکاری میکنند تهیه شده وبا تطبیق ان تا اندازهٔ توانسته اند که شرایط صحی نانوایی ها را تامـین کنند . هکذا نقشهٔ اصلاحی دکان های‌قصابی تکمیل ونمونهٔ اصلاح شدهٔ ان در ریکاخا نه افتتا ح گردیده است .

همچنان سروی تکمیل دکانها ی مـواد غذایی توسط روغتیا پا ل های این مدیریت تکمیل گردیده و احصائیه کامل ان تهیه و گراف ان تکمیل شده است .

طرح پلان اعمار یك کشتار گاه صحی تکمیل ومراتب اصولی ان ا زدارالانشاءکابل ښاروالی طی شده است که مبلغ‌موردضرورت

د فواید عامی وزیر انجنیر محمد یعقوب‌لعلی د تیرین کوت د پله د پرا نیستلو په وخت کی

« دحمل ۱٤ »

د معادن او صنایعو وزیر ښاغلی امان‌الله‌منصوری او د جیا لو ژی رئیس ښاغلی میرزاد د و لسی چین د جمهوریت لــو ی‌سفیر سره پداسی حال کښی چه حکاکي شوی لاجورد گوری ۰

(دثور لمړی)

صدراعظم ښاغلی اعتمادی د پا کستا ندمالیی و زیر ښاغـلی قـز لبا ش سر •
د خبرو په حال کی . (د ثور ۲۹)

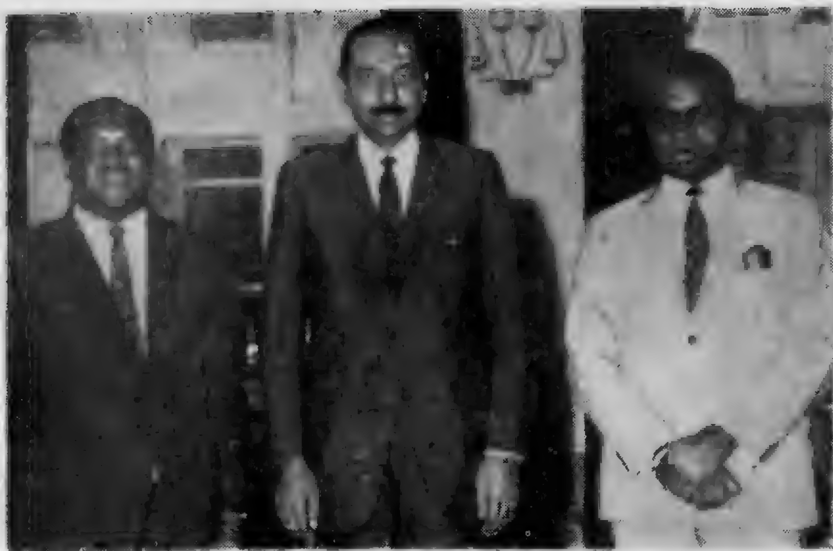

جلا لتماب ا عتمادی صدراعظم کله چـهداستقلال د بیر ته ا خستلو ددو پنځوسمی
کالیزی په مناسبت خپل تبریکات دهمایونی‌معظم اعلیحضرت حضور ته په مخصو ص
کتاب کنبی لیکی (دجوزا ٦)

د مشرانو د جرگې رئیس سناتور عبدالهادی داوی په هغه محفل کښې چه دحضرت (محمد ص) د نیک مرغه میلاد دنمانځنې په مناسبت د دلکشا په ماڼۍ کښې ترتیب شوی و خپله بیانیه ا یراد وی

(دثور ۲۷)

ښاغلي اعتمادي صدراعظم د ز مبیا دوه‌کسیزه هیئت سره و روسته اله ملا قـا ت
څخـه

(د جوزا ۲٦)

دمخا براِلتو و زیر ا نجنیر محمد عـظیم‌گران کله چه د مخابرا تو دوزارت‌دتربیوی
مرکز د لیـلیی ددو هـمی ودانی د بنسټ‌ډبره ږدی

(د جوزا ۲۳)

د هغه د عوت یوه ښنډه چه د صدر اعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی لخوا د او لسی
جرگی دوکیلا نو په ویاړ په پغما ن کښې تر تیب شوی و
(د سر طان ۱۷)

د هغه د عوت‌یوه ښنډه چه د ښا غلی‌اعتمادی صدراعظم لخوا د مشرانو د جرگی
درئیس او غړو په ویاردپغمان په تپه کښې‌جوړ شوی و
(د سر طان ۳۰)

جلا لتماب اعتمادی صدراعظم کله چه دارو پایی مملکتو په لور د یوه مسافرت
په نیت روانیږی د کابل په بین المللیډگرکښی د صدارت د لو مړی مرستیال بنا غلی
یفتلی سره د خدای پا مانی په حال کښی

(دسنبلی ۰)

مشاوره وزیره میرمن شفیقه ضیائی پـه‌داسی حال کښی چه د فرانسی لوی سفیر
هم حاضروو دفرانسوی ژبی ورکشاپ گوری

(داسد۱۷)

دکابل فاتح والا حضرت مارشال شاه و لیخان او والا حضرت جنرال سر دارعبدالولی ، قاضی ا لقضات پو هاند ضیائی او خان عبدالغفار خان د پښتو نستا ن دو ر ځی د نما نځلو په مراسمو کی‌په‌داسی‌حال کی چه دکابل سر پرست ښار وا ل خپله بیانیه ا یراد وی (د سنبلی ۹)

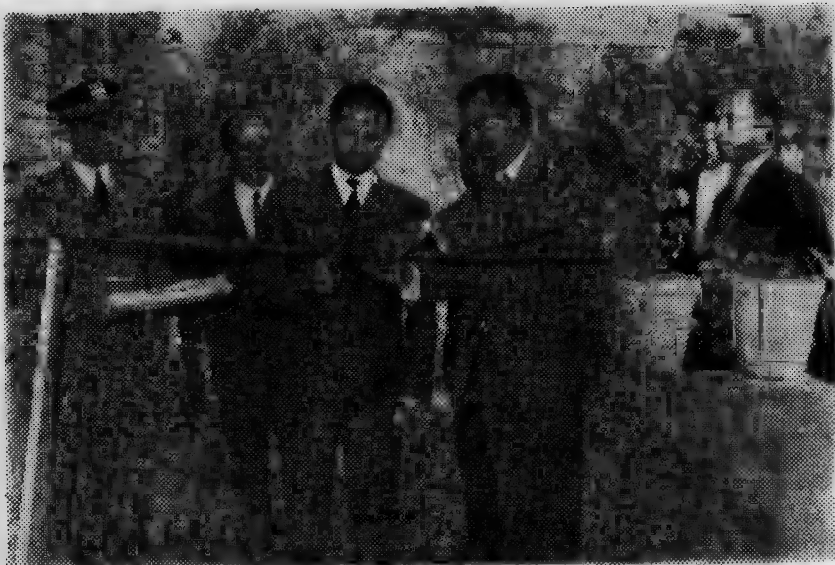
صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادي کله چه د همکارانو د ټـو لنی داجرا ئـیه و ي
غړو سره د صدارت په ما ڼی کی صحبت کو ي

(د سنبلی ۲۰)

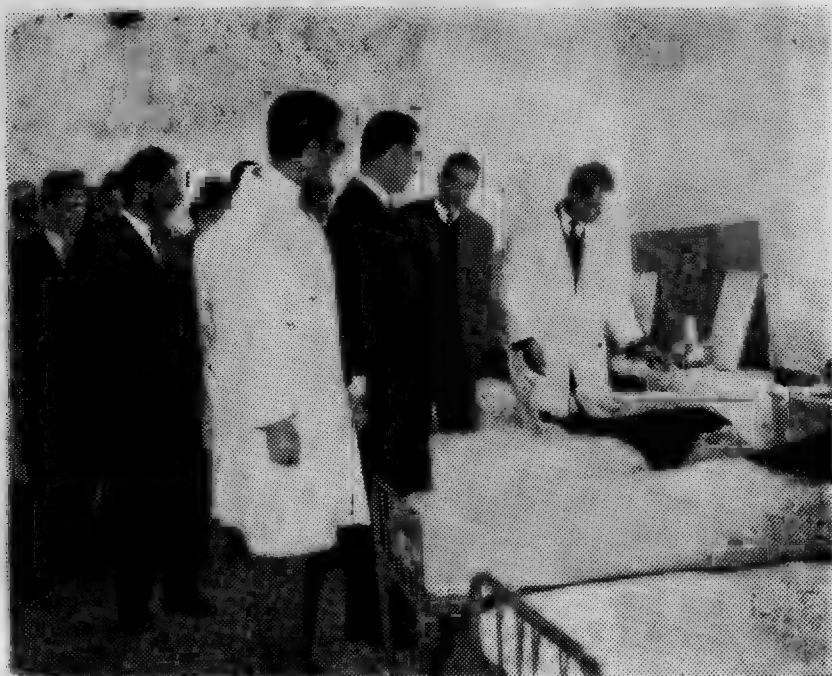
دولسی جرگی د ئیس پو هنوال دا کترمحمد عمر وردك کله چه ښاغلی ا عتـمادی
صدراعظم دلو ساکا نه بیرته را ستنید وځخه و روسته دکابل په بین ا لمللی ډگر
کښی ور ته ښه راغلی وا یی

(د سنبلی ۲۸)

هغه و خت چه عدلیه و زیر پو هند وی عبدالستار سیرت د لو مړی دار ۱ لتا دیب دېرانسستلو پټی پر ی کوی

(د سنبلی ۲۹)

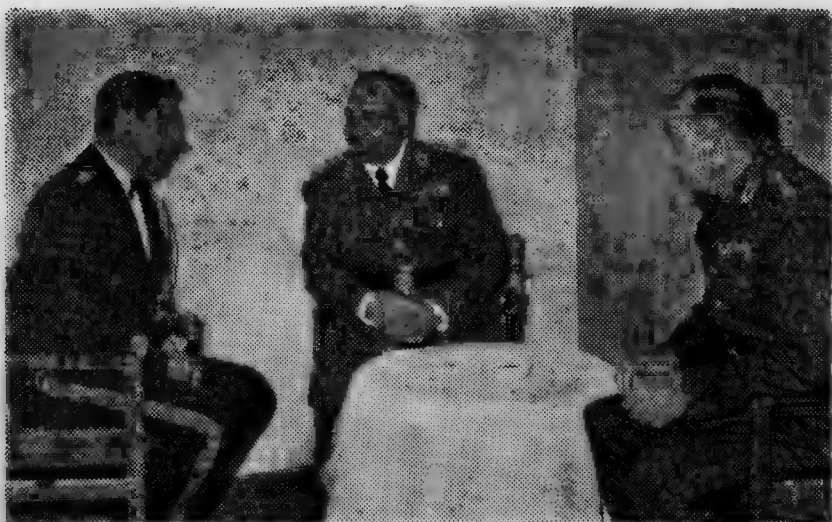

دقبا یلو مستقل ر ئیس سید مسعـو د پوهنیار کله چه د قبایلو د رو غتون مربوطی چاری گوري .

صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی کله‌چه د مرحوم جمال عبدالناصر د جنازې د ښخولو په مراسمو کې د ګډون لپاره قاهرې ته روانیږی او د صدارت د دوهم مرستیال او د پوهنې وزیر ډاکټر عبدالقیوم لخوا مشایعت کیږی .

(د میزان ۸)

د ملی دفاع و زیر ستر جنرال خان محمدا‌و لوی د ر ستیز غلام فـاروق پـه هـغه میلمستیا کی چه د ایران د نظا می آ تشی‌له خوا د ا نتر کا نتیننتل په هو تل کنبی تنبی تر تیب شوی وه

(دعقرب ٢٦)

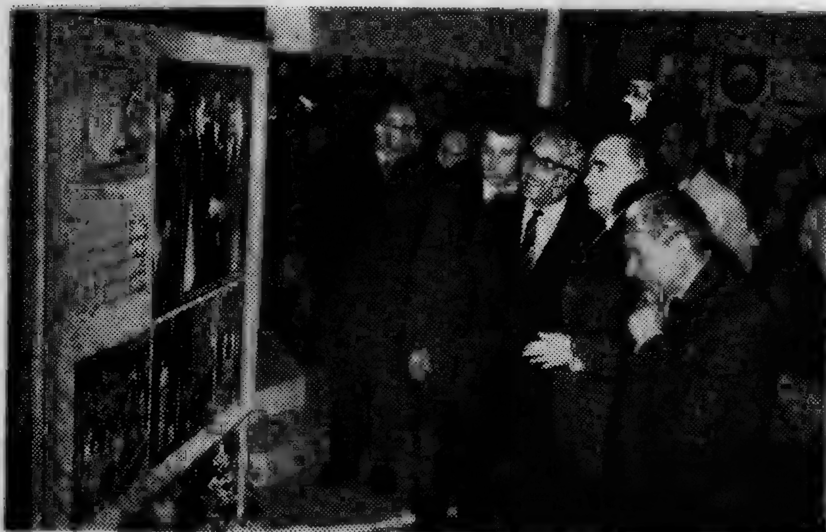
جلا لتماب ا عتمادی صدراعظم کله چه دنباغلی اونیون او نباغلی نـا راسیمـا ن سره د پیژند گلوی کتنه کوی .

(د قوس ٢٤)

د صدارت لومړی مرستیال ښاغلی‌عبدالله یفتلی په هغه وخت کې چه د هډې فا ر م
د یتي په پریکو لو سره پرا نیزي .

(د جدی لمړی)

دصدارت مشاور د کتور محمد ا کرم ،دشوروی ا تحاد لوی سفیر ښاغلی کیک‌تیف
او د ا طلا عاتو او کلتور دوزارت معین‌ښاغلی رو ښان کله چه ددوستی د تړو ن
د پنځو سمی‌کالیزې‌د تصو یرونو ننداړتون‌ځخه لیدنه کوی

(د حوت ۲)

ساختما نی ان در بودجهٔ سال ۱۳۴۹ گرفته شـــده .

کنترول حفظ الصحهٔ محیطی سرا یها ، حمام ها ، مسا فرخانه ها وغیره توسطروغتیا پالها صور ت گرفته ونتایج مطالعا ت و اجراآت شان به مقام ریاست ښاروالـــــی تقدیم شده است .

همچنین در آغاز سال ۱۳۴۹ یکتعدادنهال بتفریق ذیل از طر ف مدیریت عمو مـــی باغها ی ریاست حفظ الصحه در پار ك ها و باغها غرس شده .

درپارك زرنگار به تعداد تقریبا یکهزـار نهال وبته های زینتی .

در ظاهر شاهی پار ك به تعداد یکهزار و دوصد نهال وبته های زینتی .

در تیمور شاهی پار ك به تعداد تقریباده هزار نهال وبته های زینتی .

در کنار جاده های عمو می به تعدادتقریبا چهار هـزار نهـال .

در باغ بابر شاه به تعداد بیش ازیکهزار نهال بید روسی وغیره بته های زینتی .

در پارك مینار علم وجهل ، در پار ك ده بوری مخزن آب وغیره نیز به تعدادکافی نهال غرس شده .

هکذا برای اینکه از فروش میـــوه تازه توسط طوافا ن دوره گرد در گوشه وکنار پارك مذکور جلو گیر ی بعمل آیدښاروالی کابل سه با ب کانتین عصر ی را جهتعرضه میوهٔ تازه وسایر خوراکه باب بنا نهاد که کاران در ظرف سال ۱۳۴۸ تکمیل گردیده .

فعالیت نواحی ده گانهٔ شهر کابل :

هر ناحیه با تشکیلات مختصر و یکتعداد عمله وموتر های تنظیفا تی در حوضهٔناحیهٔ خود مصرو ف فعالیت بوده وبا مشورهٔ دونفر وکیل انتخابی به کار های مردم وصفا یی کوچه ها ، بازار ها وجاده‌ها مربوط ناحیهٔ خود رسید گی مینما یند و هم عوایدښاروالی را از مسکو نین نوا حی ودکاندارا ن وسایر محصول دهندگا ن تحصیل و بخزانه‌ښاروالی تحویل مید هند .

این مدیریت ها دارا ی مامورین ودفاتر علیحده میباشند که غیر از رسید گی به امور تنظیف وکنترو ل بازار و فیصله های‌دعاوی خصوصی بین وکیل گذر و حضور درمحافل عروسی وغیره به تحصیل عواید و ثبـــت احصائیه تو لدا ت ووفیا ت از دوا ج هاو ثبت قباله وتصدیق لاجایدادی وغیره اسناد مسکونین نواحی مربوط خود میپر دازند .

امور اداری ، حسابی ، احصائیه وتحصیل مالیات های مدیریت های نواحی، مر بـوط به ریاست اداری ښاروالی بوده و موضوعات مربوط به صفایی وامور مرا قبت صحـــی وهمچنین امور مربوط به تعمیرا ت ومراقبت سرکها وغیره به ریاست کار وساختما ن ارتباط دارد . ریاست حفظ الصحه در امور تفتیش وکنترو ل نر خ ها و مراقبت بازارها با ریاست تفتیش در تماس بوده ونزد مرکز ریاست مسئولیت مستقیم دارند .

ښاروالی پغمان :

ښاروالی پغمان موفق به انجام امـــور ذیل گردیده است :

۱ – ترمیما ت سرکها وریك انـدا زی از پل حلیمه خانم الی دره طر ف سایه باغ ولب دریا .

۲ – تر میم وریگ اندازی سر کها ازپل حلیمه خانم الی کوتی سر خ وارگ‌شاهی پغـــمان .

۳ – ترمیم وریگ اندازی سر کها ی‌فرعی بین بازار .

٤ – ریگ اندازی و بیل داری ونها ل شانی وگل کار ی باغها وسرکها .

٥ – صفایی وآب پاشی جاده های عمومی وخیابان های باغهاوپارکها .

٦ – انتقال ریگ از کوه پیر بلند الی باغ عمو می وسرکها ی عمو می وفرعی .

۷ – نهال شانی در دو کنار جاده ها ، پیوند بته های گل وتیهه قوریه انـــوا ع اشجار وبته های زینتی .

۸ – ترمیم سر ك بیکتو ت از حصهٔ پل حلیمه خانم تا کوتی ستاره .

دکاندارانیکه از او ل الی اخیر جد ی٤۹ توسط کابل ښاروالی جریمه نقدی‌شده‌اند :

۷۳۱ نفر خباز
۲۸۱ نفر خباز (دکان‌های‌شان مسدودشده)
۲٤۳ نفر بنیه گر ومیوه فروش
۱۲۱ نفر کلچه فروش
۱٦٤ نفر ترکاری فروش
٤٤ نفر هوتلی
۳٦ نفر حما می
۱۲۹ نفر چوب وزغال فروش
۳ نفر قرار دادی برف
۱٦ نفر سماوارچی

(د ٤٤٢ مخ پاتې)

بريښنا په چټکۍ خپل اثر وغځاوه اوډیرگرم استقبال یې وشو .

دینه علاوه په مختلفو سیمو کښې لکه پنجاب ، حیدر آباد ، بهاولپور ، کرا چی او نور دپښتنو شاگردا نو له خوا دهمد غه نامه لاند ی اتحادیې جوړې شو ی او دپیښور پوهنتون د مرکزی تنظیم سره یې د خپل الحا ق اعلان وکړ پښتنو ځوانا نو چه په پور تنو ذکر شو یو سیمو کښې کــو م فعالیتو نه کړی دی دهغو په جمله کښې په کراچی کښې د کار گرو پښتنو دیو ملـــی تنظیم او بیا په کراچی کښې دعد ل په نامه دیوی پښتو مجلې راویستل هم شامل دی .

ددې تنظیم غړو ځوانانو د پښتو نستان د اولس د ملی کلچر دپښتو نستا نی اولس دتاریخی افتخاراتو او د خپلو ملی حقوقو سره پښتو نستا نی اولس د آشنا کیدو او پام راگرځولو په کار کښې ډیر شـــاندار کردار ادا کړی دی پخپله د ملی محاذ مشرانو او کار کوونکو په ډیره دلچسپی او قابلتیا خپل مخالف محاذ ته دا حقیقت روښا نه کړی دی چه پښتونستا نی اولس دتیرو څلیرو ویشتو کلونو د ماجرا تحلیل په څه ډو ل کړی دی او دوی دیوی ډیری درد نا کی ماجرا په غم لې لو پاتکو او پوړ یو څـــه ډول تیر شوی دی او دوی کوم ساحل ته دخپلی بیړی در سولو په هڅه او کوښښ کښې لگیا دی .

دخان عبدالو لی خان او دده دپیروانـــو فعالیت په محکوم پښتونستان کښې ډیـــر زیا ت مثبت اثر وکړ او په عام صور ت دباشعورو او متنفذو کسانو له خوا د ملی محاذدملگرتیا نه علا وه په ملی مـــحا ذ پور ی د ډیرو پخوا او پخـــوانو مسلـــم لیکیانو الحا ق ددی حقیقت یو ډیر لو ی ثبوت دی چه په محکو م پښتونستا ن کښې کوم خلك د ذهن او فکر او اهلیت له مخه داولس نماینده گی کو ی هغوی په ملی محاذ کښې متمرکز او را غونډ شوی دی .

دغه حقیقت دمحکوم پښتونســتا ن پـــه و لا یتـــی انتخـــا با تـــو کښـــی پـــه ډیر صراحت او څرگند تیاو لید لشوځکه چه دپیښور او مردا ن سیمی دتعلیم ،اقتصاد سیاسی رشد او فرهنگی پخوانی په لحا ظ اساسی او پاخه مرکز ونه دی اودغوسیمـو په سلو کښې ۹۹ د ملی محاذ مرسته او تایید وکړ .

خپل ملی محاذ پلو د محکو م پښتونستان دخلکو رغبت او میلان خپل پخوا نی تسلسل په ځای ساتی دی او هره ورځ نوی نو ی خبرونه دزړو او پخو مغرو فو شخصیتو نو دشمو ل په با ب خپریږی .

په افغانستا ن کښې تیر کال دپښتونستانی ملت دحق خود ارادیت دتایید په باب معظم همایو نی اعلیحضر ت دپخی او نه ماتیدونکی ارادی په رڼا کښې دپښتونستا ن د اولس دمشرو عوا و حقه حقو قو دمطالبی دتایید کال پاتې شوی دی . ددغه کال په دورا ن کښی د افغانستا ن ملت ښه په خلاص مت دپښتونستا نی ملت دحق خود ارادیت مرسته او تایید کړی دی .

په تیر کال کښې په ډیرودرنواوشاندارو مراسمو باند ی دپښتونستان د ملی ورځی دنمانځل کیدو نه علاوه دافغانســـتا ن د خپلواکۍ د بیا اخستلو د ۵۲ جشن دمراسمو دافتتا ح په مناسبت د افغانستا ن ستر پاچا معظم ټولوا کهمایو نی اعلیحضرت دافغانستان له خوا په ډیرو درندو او شاندارو عباراتو دپښتونستان دملت دحق خود ارادیت تایید وفرمایه .

دغه راز د افغانستا ن صدراعظم ښا غلی نوراحمد اعتما دی په دغه مناسبت پخپـلـه رادیو یې وینا کښې دافغانستا ن له خوا د پښتونستان د ملت دحق خـــود ارادیت د ملاتړ یو ځل بیا اعاده وکړه او په ډیـرو واضحو الفاظو کښې یې دافغانستا ن موقف بیان او څرگند کړ .

په اولسی جرگه کښې دافغانستا ن دملت نماینده گانو د خپلو پښتونستا نو ورونـو دحمایت او مرستی جذبه په پخوانی ټینگار او فشار جاری ساتلی ده .

تیرکا ل دپښتونستا ن ځوانان په کا فی شمیر دلیسو نه پوهنتون ته دعالی تحصیلاتو دپاره لاړل او ځینو نورو د مملکت په مختلفو سیمو کښې دښوونکو او دولتی مامورینو په صفت وظیفی اشغال کړی او دی سره جوخت دا هم چه دسوو نو په شمار کښې پښتونستان

پښتـونستـا ن

هلکان دخوشال خان لیسی او دننگر هار ، پکتیا ، کندهار او نور وابتدا یی مگرلیلیه قبایلی ښوونځیو دتعلیم دپاره و منل .

دپښتونستا نی اولس دصحت او رو غی ستبی دزیر می دفکر او جذبی لاندی دآزاد پښتونستا ن په غاړو غاړو کښی دګنوروغتو نونو کار چیر ته چیر ته تکمیل شوی او په ځینو ځایو نو کښی دتکمیل پا یی ته ډیرزر ور رسیدونکی دی .

سږ کال د افغانستان شمالی او غــربی سیمو ته د پښتو نستا ن دستر مشر خا ن عبدالغفار خان دتاریخی او په زړه پور ی سفر په دورا ن کښی د هیواد لویوړو ، نرو ، ښځو ، استاذانو او شاګر دانو دډیر درانده هر کلی او استقبا ل په مــوقع د پښتونستا نی ملت سره دوینی او قا مو لی دتړون مضبوط او نه شلیدونکی رابطه پهډیر شاندار او مجلل ډول اورنګ کښی را مخــی ته کړه او دپښتونستا نی اولس د ملیمبارزی کامله مرسته او ملاتړ یی یو ځل بیاتاییدکړه لکه چه پور ته موا شاره ور ته وکړهسږکال دپښتونستان ملی ورځ په ډیرو شــاندارو مراسمو باند ی په ټول افغانستان کښــی ونمانځله شوه .

په مرکز او ولایاتو کښی مــشاعری ، مظاهر ی او درانه درانهمحفلونهجوړ شویوو او دهیواد مطبوعاتو پهدغهمناسبت فوقالعاده ګنی چاپ کړی د ی .

هرهر ځای ښاروالانو او ملی شخصیتونو په دغه مناسبت دقام د درنو غونډوپهوړاندی وینناوی وکړی دپښتونستان بیرغونه پورته کړی شول اتڼونه سپورتی مسابقی اوداور لوبی وشوی .

پهکابل کښی لومړیسهار پهپښتونستان میدان کښی دسلطنتی کورنۍ ځینی محترم غړی دحکومت مشر او غړی قاضی القضات او دستری محکمی غړی دشوری ددواړو جرګو مشرانو اوغړی لویعسکری اوملکی مامورین په زرګونو اولسی خلك اونر ښځی ځوانان دکابل ښاروال لــهخوا دپښتونستان دبیرغ پورته کولو په مراسمو کښی دبر خیاخستو دپاره حاضرشوی وو.

کابل ښاروال ښاغلی نورستانی پهداسی حــال کښی چه دپښتونستان ستر مــشر خان عبدالغفارخان او دپښتونستان ډیرزیات معززین ولاړ وواودمعارف شاګردان اودکابل دخــواو ښا ځونان پهاتڼونو بوخـت وو دپښتونستان د ورځی مراسم پــه دی وینا افتتاح کــړل :

والا حضراتو جلالتمابانو ګرانو حاضرینو پښتونستانی وروڼــو !

ویاړم چهنن یوځل بیاپه دی تاریخیځای کښی د پښتونستا ن دستر ی ورځـــــی د نمانځلو په مراسمو کښی ګډون او شرو ع کوو .

دا دهغی ورځی یادو نه ده چه یویشت کاله دمخه یعنی هغه وخت چه دنړ ی ددی سیمی څخه داستعمار لمن ټولی دله اودهغه سره سم دپښتونستان اولس ته دنــو ی اسارا ت او غلامی زنځیر دور په غاړهکیښو هڅه وه نو د پښتو نستا ن ځینی مشراندلته سره ټول شو ل او د دی خطر دلیر یکیدود پاره یی داتړون او وعدهوکړهچهدپښتونستا تاریخی قوم او ملت په نامه د دوی وا ك او اختیار ور کو ل کیږی او که چیر ی د دوی حق دتامین او لاسته راوستلو په لا ر کښی د دوی د تاریخی حقایقو په خلاف زور زیاتی کیږی نو دپښتونستا ن اولس پــه تیرو یو ویشتو کلو کښی دخپل اساسدحق دګټلو او ساتلو دپاره دتــیرو پیښــو پــه شهاد ت په میړانه او سر لوړی دریدلیدی.

منو چه څو ورځی به د دوی سره زور زیاتی شوی وی خوا خری او نها یی بری دحق او حقیقت اود پښتونستا ن د اولس په برخه وو . دا دی په محکو م پښتو نستا ن کی د یو نت د ماتیدو سره حا لات داســـی روان دی چه د پښتو نستان او لس پهدینوی او امید ښونکی رڼا کی لیګیا دی دمجاد لی په اولو دریځو کښی خپلی هلی ځلی کوی او د هد ف لوری ته ورو وردرو می اومونږ دلته په دی هیله یو چه حق او واقعیت خپل ځای ونیسی او د دی ټولو هلو ځلو په پای کښی دپښتونستا ن تور یالی ملت دخپـل عزت او اساسی حق خاوند شی .

دکابل ښاریا ن لکه د افغانستان ټو ل اولس څنګه چه تیرو یو ویشتوکلوپهمختلفو مرحلو کښی د پښتونستان د خلکو ســره د دوی په مبارزه کښی دوینی ، ژبیاوکلتور

ديو والي په اساس د دوی هر ډول مرسته
کړی ده نن سبا به هم لکه پخوا د دو ی
شاته ولاړوی په دی اراده او په دی هيلـــه
دپښتونستان ورځ شرو ع او د پښتونستا ن
بیرغ پور ته کوو . تل دی وی افغانستان،
ژوند ی دی وی پښتونستان .

په پښتونستان میدان کښی داتیونـــو
چکچکو اوپښتونستان زنده باد په چغونارو
دمراسمو دلوموړی برخی دپای ته رسیدو نه
پس خلك دیوی ډیری لوی مظاهری په شکل
غازی ستډیوم ته لاړل او هلته د قرآن پاك
دتلاوت نه وروسته د پښتونستان سترمشر
خان عبدالغفار خان دډيرو شديد وچکچکواو
پښتونستان زنده باد په انګازو کښی پورته
شو او داسی وینایی وکړه :

خوږو درنو خویندو او وړونو ! زهستاسو
ډیره مننه کوم چه نن بیا په دوهره زیا ت
شمیر کښی را غونډ شو ی یاست چه دخپلو
پښتنو وروڼو سره آواز یو کړی او زموږ
د آزاد او خوشحال ژوند پوشتی شی .

دا هغه اخلاقی کومکو نه دی چه په‌تاریخی
او ثقافتی علایقو بناء دی او موږ یی دخپل
ملی ژوند په غور زو کښی تـــل دا ډ ه
ساتلی یو . زه باور لرم چه آینده به دغه
شان مرستی نوری هم زیاتی شی .

زه خپله اخلاقی وظیفه ګنم چه‌دهمایونی
اعلیحضر ت د همدردیو ، د افغانستا ن د
اولس او د هغوی د حکو مت شکریه‌اداکړمه
چه ما ته دا موقع راکوی چه ستاســو پــه
خد مت کښی خپل خیالا ت څرګند کړم .

په پاکستان کښی دتیرو ٢٤ کالوراهیسی
موږ سره داسی سلو ك شو ی دی لکه‌چه
یو فاتح د خونړی جنګ نه پس په مفتو ح
ملك وروخیږی او دهغوی آزادی . عزت ،
اقتصاد ، ثقافت او هر څه دل دل کړی .
زموږ په جما عت خدایی خدمتګار ی چــه
غرض یی د خدا ی دمخلوق خدمت‌ووپابندی‌و
لګیده ، زموږ قو می اخبار پښتون بندشو،
زموږ بچو له چه په مورنی ژبه کی دتعلیم
ورکولو کو مه سلسله جوړه شوی وه هغه
متروك شوه په ا قتصا دی لحاظ یی مو ږ
یوازی د خامو اشیاو د فروش آمد نی تــه
کینو لو او اوس دا پروپاګنډه کیږی چه د
پښتنو صوبه خپل حاجت نه شی پـــوره
کولی خو زما دا باوردی که زموږ دآمدنی
ذرایع دقام لاس ته ورشی د پښتنو صو به
په ټول پاکستان کښی مثـــال صـو بــه
جوړه شی څکه چه قدر ت دی علاقی تــه
ډیر شته ورکړی دی .

حاصل خیزی زمکی ، مست سیندو نه ،
سالمه هوا ، قیمتی درنګو نه او ورسره‌ښه
ښه دماغونه او مظبوطی متی دا ټول داسی
خدایی نعمتو نه دی چه باید موږ پر ی‌شکر
وباسو . په پاکستان کی حاکمو طبقو کله
په یوه بهانه او کله په بله بهانه پــــه
ساز شو نو حکو متو نه جوړول او ورانو ل
چه په آخره کی دپاکستا ن او لـــس دوه
سپیګمو له راغی دبد بختیو د ختمو لودپاره
آزادی غوښتونکی تحریکو نه مـــیدا ن ته
راووتل .

چه د جد جهد او قربا نیو په نتیجه کی یی
دایوب خان جابرانه نظام ړنګ‌کــړو او
او پاکستان یی یو ی نو ی مر حـلی تــه
را ورساوه دانو ی مرحله دبنګالیانو ،بلوڅو
سیند یانو ،پښتنو او پنجابیانو د ګډو او
اوږدو مجاهد و په برکت منځ ته راغلی‌ده.
د دیمو کراسی حقوقو او ملی آزاد یو هغه
لږه اندازه‌چه د صدر آ غـــا محمد یـحیی
خان له خوا په ١٩٦٩ کال کښی اعلام شوه
زه د بنګا لیانو او بلوڅو سند یانو‌پنجابیانو
او پښتنو د یوه خد متګار په حیث‌داستعمار
او ظلم خلاف داکامیا بی چه د دوی بـــی
شمیره قربانیو وینو تویدو قیمت دی‌دملی
آزادی او دیمو کراسی اول پړاو ګنم .

زه دغو ټولو مبارزینو او مجا هدینو ته
چاچه ددی کامیا بی په لاره کښی قربا نی
ورکړی دی خبر داری ورکوم چه ستا سو د
ملی آزادۍ او دیمو کراسی حقوقو غاصبانو،
اندرو نی رجعت پسندو او استعمــــار ی
طاقتونو زور لګو لی دی چه خلکوته‌داقتدار
دمنتقل کیدو او ملی آزادۍ ته درسیدو په
لار کښی خنډونه پیدا کړی او په ملك‌کښی
دیوی بلی توری دوری دراوستلو دپاره بیا
لاره هواره کړی .

کله د پښتنو او بلو څو او کله دقبایلو
او سمی د پښتنو تر منځ کله په یونامه
او کله په بل نامه زموږ په منځ کښی کرکه
او نفاق پیدا کوی .

پښتونستان

زه چه د پاکستان اخبارو نه لولم نوگورم چه خلکو ته داشتعال ورکولو او لمسولو په غرض په ما بی ځایه تورو نه لگوی او کنځلی را ته کوی ، دوی کوښښ کوی چه په څه طریقه فساد جوړ کړی او بدامنی پیدا کړی چه انتخابات ونه شی ځکه چه د فساد په فضا کښی انتخابات نه شی کیدای نو ځکه زه تاسو ته خبر داری در کوم چه شرپسند وکسانو ته موقع ورنه کړی .

ډیر بیدار او هوشیار اوسی ، په کنځلو دچاپه لمن کښی هیڅ نه لویږی دقومی‌مفادو په خاطر داسی حرکات په حوصله او استقامت بر داشت کول په کار دی .

دا اول قدم په سنجیدگی پورته کړی او دالږه گټه ښه سنبال کړی چه ډیره‌فایده تری واخلی ، ددښمنانو په مقابل کښی‌خپله هوښیاری او بیداری او اتحاد ټینگ وساتی ددی سره سره زه دصدر آغا محمد یحیی‌خان نه هم دا امید کوم چه دوی به د خپلی وعدی سره سم دتخریبی عناصرو دالوبی کامیابی‌ته پری نه ږدی .

زه باور لرم چه دپاکستان عوام به د بنیادی آیین په جوړولو کښی دصدرآغامحمد یحیی خان ملاتړ وکړی او د هر بالغ درای په بناء دآزادو مستقیمو او دیموکراتیکو انتخاباتو په ذریعه داقتدار منتقل کیدل ، دپارلمانی نظام حکومت‌جوړیدل،دیموکراتیك حقوق ، دتقریر او تحریر آزادی ، دپارتیو جوړولو آزادی ، د جلسو جلوسونو آزادی ومنل شی او د ملك او وطن دترقی دپاره یکی د اقتصادی او ثقافتی بنیادی‌اصلاحاتو دپاره لاره هواره شی .

دلته دمرکز په باره کښی ددی خبری‌وضاحت ضروری دی چه مرکز کمزوری په کار دی که مضبوط ؟ زه د مضبوط مرکز په حق‌کښی یم خوزه مضبوط مرکز دی ته نه وایم چه اختیارات ورته ډیر حاصل وی اواعتماد وربانډی نه‌وی زه‌وایم چه مرکز هله مضبوط کیدای شی چه قام ورسره‌وی مضبوط مرکز قوم دی فوځ نه دی . تاسی وگوری چه ایوب خان سراسر فوځ وو خو چه قوم‌ور سره نه وونو څه شو ؟

دپښتنو قبایلی ورونو نیك بختی‌اوددوی خوشحاله ، آباد او مطمئن اوسیدل دپخوانه هم زما دزړه ارزو وه او اوس هم ده . زه‌د دوی درضا او مطمئن اوسیدلو نه سوانور څه نه غواړم .

بله دا چه اته میاشتی وشوی چه خلك د انتخاباتو دپاره تیاری نیسی او خپل‌کښت او کار یی پری ایښی دی ، له کاره‌وتلی دی دا په غریبو خلکو لوی بار دی زه‌امید کوم چه صدر صاحب به د خلکو غریبی او تکلیف محسوس کړی وی او په خپل امر به نوی غور وکړی .

په‌اخیر کښی زه د افغانستان په موجوده پرمختگونو چه زما د عمر لویه ارزو وه خپله خوښی او خوشحالی څرگندوم هیله کوم چه افغانستان به په آینده کښی‌دترقی په لور نور هم چټك گامونه واخلی .

دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان دخپل اولس سره دافغانستان رادیو په ذریعه خپله رابطه همیش ساتلی ده .

باچا خان په مختلفو مناسبتونو کښی‌لکه اختر یا لکه دکوم درانده سفر نه د راگرځیدو په وخت یاد پاکستان داخبارونو او د پښتونستان د ملی محاذ دمخالفینو د پروپاگند دشدت او تور اوبهتان دزیاتیدو په وخت د پښتونستان ملت په اصل حقیقت خبر کړی او د خلکو ذهنونه یی روښانه کړی دی .

هغه وخت چه دپښتونستان ځوانانو، شاگردانو او سیاسی واك گرانو د خپل‌اولس په ملاتړ دپاکستان دپخوانی دکتاتورایوب خان دحکومت خلاف په شدیده او اوږده مبارزه کښی شانداره فتحه او کامیابی‌حاصله کړه نود پښتونستان ستر مشر باچاخان په دغه مناسبت دپښتونستان‌ملت اوورسره دپاکستان اولس ته ددی مبارزی په‌کامیابی خپله خوښی اونیك تمنیات ښکاره کړل او داسی بیان یی درادیو افغانستان په ذریعه خپور کړ .

زما خوینډو او ورونو ، د ټولو نه اول زه تاسو ته د قربانی ددی لوی اختر او اورپسی تاسو چه په کوم همت اوقربانو گټه کړیده د هغی مبارکی در کوم .

کوم وخت چه تاسو دخپل‌حق‌دگټلودپاره قربانی‌کولی زه خوشحالیدم چه‌زما په قوم کی همت جرات او دقربانی ورکولو جزبه

راپیدا شوی ده خود کوم و خت نه چه‌تاسو
گټه کړیده ما سره دافکر او سودا را پیدا
شویده چه تاسو خود گټی زور او ریاست
ولی چه گټه و کړی نوسنبالو لی ئی‌نه شی
چه په هغی تاسو آ بادشی او ستا سوبچی
آباد شی څکه چه دا دنیا د قام و لی اوورور
ولی ، مینی او محبت د نیا ده‌په کوموقومونو
کی چه قام و لی وررولی او روا داری نه وی
او خود غرضی وی نو هغوی په ستر گو
پرانده شی او په غیر د خپل نه بل‌څه‌نوینی.
نه‌ئی بیا قوم ته فکر وی اونه ئی ملك اونه
ئی ځان ته . تاسو خپل تیر ژوند ته‌وگوری.
قربانی تاسو و ر کړی ، مصیبتو نه تاسو
تیر کړل ، ملك تاسو آ زاد کړ نتیجه ئی
څه‌شوه ؟ نتیجه‌ای داشوه‌چــــه د پـخـوانه
ز یـــــــا ت غـــلا مـــا ن شو ی نن‌بیا
هغ و ر ځ ر اغلی د ه په ټو ل وطن کی
ددیمو کراسی چغی دی ، پښتانه بیاپه جز
به راپور ته شوی دی او د گنبی په درشل
ولاړ دی خوزه داوایم چه قومونه په‌جزباتو
پورته کیدی شی مگر ساتل کیدی نشی . زه
ستاسو په خد مت کی بل داعرض کوم چه
پدی و خت کی شوك هنگامی جـو ړوی ،
غلطی پرو پگندی کوی او گړبړ را پیداکوی
داهم هغه کسان دی چه تل ئی د بل دپاره
د خپل قوم پښی و هلی دی . تاسو ته‌پکار
دی چه داسی کسانو ته پام و کړی چه‌بیا
درنه گټهلی مو قع د لاسه ونه باسی نو څکه
د هنگا مو او جگړونه ځان و ساتی اوددی
کسانو په خد مت کی هم داعر ض کوم دا
مونږ چه څه کو و ځان ته ئی نه کوو قوم
ته ئی کوو او په قوم کی تاسو هم شا مل
یاستی د سپا ر ورك چه مابنام کور ته‌راشی
هم و رك نه دی او که بیا شوك پخپله ځان
ور کول غواړی نو ورك به شی .

اوس زه هند و ستان ته د خپلو تلو په
باره کی تاسو ته یو څو خبری کوم . زه‌چه
کله افغا نستان ته را غلم نو د هندو ستان
د خلکو او حکو مت له خوا د عوت نا می
او جر گی را تلی چه ته یو ځل هندوستان
ته‌راشه اول خو ما د حالا تو دناساز گاری
په و چه تلل مناسب و نه گڼل خوچه د
هغوی ا صرار زیات شو نوزه د تیرکال د
اکتوبر په میاشت کی هندو ستان ته لاړم
د هندو ستان خلکو او حکو مت ز ما ډیر
در وند هر کلی و کړ او ما چه هغوی تـــه
کومی سپینی سپینی خبری و کړی هغوی په
ډیره مینه او خوشالی واورید لی زه لا هلته
وم چه ما د خپلو و ینا و تاثیر و لید .
زما دهندوستان په تگ د هر چانه ز یاته
فایده مسلما نانو ته و رسیده ددوی نـــه
مایوسی او ویره و ر که شوه او نو ر و
خلکو کی روا داری پیدا شوه او ز ما په
وړاندی ئی د خدای خدمتگاری د جما عـت
د جو ړیدو فیصله و کړه تاسو به اوریدلی
وی چه هغی کی مسلما نان ، هندوان، سکان
او عیسایان شریك شول او شیخ عبدالله
صاحب ، جی پر کاش نارایَن ، په طوردیو
هیئت مقرر شول .

د هندو ستان او پا کستان دکنفدریشن
په سلسله که‌په‌ماپسی څینی‌غلطی‌خبری‌خوری
شوی دی منم چه په هندو ستان کی څینی
کسانو ماته ددی قسم خبری کړیدی و لی‌ما
ور ته دا ځواب و ر کړی دی چه تر څوپوری
د قو مونو تر مینځ د تشدد او نفرت‌په ځای
مینه ، محبت ، روا داری او ا عتماد پید ا
نشی تر هغی کنفد ر یشن خو پریږده چه
عام تعلقات هم نه شی کیدلی .

و خت په وخت د باچا خان د حقیقت نه
ډکو بیانا تو له یوی خوا او د پښتونستان
په خاوره دوطن پرستا نو د منډ و تړ و
او هلو ځلو په بر کت د پښتو نستان دملی
تحریك جړی ډ یری زیاتی مضبوطی شوی‌دی
او دا د هر آ زادی خواه او د حق خـــو د
ارادیت د دوستانو د پاره د خوشالی‌خبره
ده چه نن د ځوانانو تعلیم یا فتگـــانـــو ،
ادیبانو او لیکوالو په خو لو خو پریږده‌چه
د ملی محاذ د سختو مخالفینو او د ز ړ و
او پخوا نو مسلم لیگیانو د خو لونه هم په
ډیر شوق او جذبه دا آواز راپورته کیږی
چه :

پښتو نستان ز نده باد !

کرونو لوژی اخبار مهم جهان

اول حمل ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا اشارتا گفت امریکا تقاضای اسرائیل رابرای در یافت طیارات بیشتر فانتوم و سکا ی هاک فعلا رد میکند.

۲ حمل ـ والتر شیل وزیر امور خارجهٔ جمهوریت اتحادی آلمان پیشنهاداتی را در بارهٔ اختتام اصرار آلمان شرقی برای به رسمیت شناختن کامل آن بحیث یك اساس در راه بهبودی مناسبات دوکشور ارائه نموده است .

۳ حمل ـ نمایندگان بیست و سه کشور اسلامی مذاکرات خود را در قصر الحمرابه طور سر ی آغاز کردند ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی سعی ورزید لحن کنفرانس را طور ی تثبیت کند که قسمت عمدهٔ آن براه انداختن مساعی اعظمی برای آزادی مناطق متصرفه واماکن مقدسه باشد وحمایت بلا شرط را برای مقاو مت فلسطین مطالبه کنند .

۴ حمل ـ ویتنام شمالی حمایت خود را از مساعی شهزاده نورو دوم سهانوك به منظور از پادر آورد ن رژیم فعلی کمبودیا ابراز داشته است .

ویتنام شمالی امریکا را مسوول واقعات اخیر کمبودیا شمرده است .

۵ حمل ـ آدم مالك وزیرخارجهٔاندونیزیا در بیروت این راپور ها را عاری ازحقیقت خواند که یکدسته از جنرالها ی اندونیزیایی که خبر حبس شان روز یکشنبه اعلام شد سلاح را به اسرائیل طور قاچاق حمل کردند.

وی گفت صرف یك کشور افریقایی‌درین قضیه شامل میباشد . اما مالك نام این کشور را افشا نکرد .

۶ حمل ـ ویلیم راجرز وزیر خارجهٔ ایالات متحدهٔ امریکا واناتولی دوبرینین سفیر اتحاد شوروی در واشنگتن با هم برای پنجاه وپنج دقیقه‌ملاقات نمودند .

که در ین ملاقات بین وزیر خارجهٔآنکشور وسفیر اتحاد شوروی در بارهٔ اوضاع شرق میانه مذاکره شده است .

۶ حمل ـ بحرانها ی سیاسی ایتالیا که که هفت هفته قبل شروع شده بود پس از آنکه ماریا نارو مور صدراعظم منتخب وعضو حزب دیمو کرات مسیحی کابینهٔ جدید ی تشکیل داد خاتمه یافت .

۷ حمل ـ چهل و دو کشور تاحال‌آمادگی شانرا برای اشتراك در کنفرانس مقد ماتی وزرا ی خارجهٔ کشور های غیر منسلك که به تاریخ سیزدهم اپریل در دارالسلام دایر میشود ابراز نمودند .

۹ حملـ احمدحسن‌البکررئیس دولت‌عراق طی‌وارد کردن یك تغیر عمدهٔ در کابینهٔ آنکشور پنج نفر کرد را به کابینه‌داخل‌نمود. این پنج وزیر درست دونیم هفته بعد از آنکه حکو مت عراق و کرد ها در مورد حل اختلافات ده سالهٔ شان به موافقه رسیدندبه کابینهٔ عراق داخل شدند .

۱۰ حمل ـ وزرا ی خارجهٔ هند و یوگوسلاویا موافقه کرده اند که نبا ید کنفرانس سران کشور های غیر منسلك دیرتر از شروع جلسات آینده مجمع‌عمومی موسسهٔ ملل متحد انعقاد یابد .

۱۱ حملـ اتحادیهٔ پارلمانی کشور های مختلف جهان سر از دیروز به یك‌کنفرانس شش روزه که در آن راجع به خلع سلاح عمو می بحث میشود در مونا کو آغاز نمودند .

در این کنفرانس نمایندگان پار لمانی پنجاه و دو کشور مختلف جهان اشتراك ورزیده اند .

۱۲ حملـ انجمن بین‌المللی عفو عمو می محبوسین که یك موسسهٔ بین المللی بیطرف بوده و هد ف آن کمك به محبوسین سیاسی

میباشد اعلام نموده اند که حکومت اسرائیل محبوسین عربی را مورد آزار جسمی قرار میدهد.

۱۴ **حمل** - حکومات متحده امریکا و فرانسه به یك سلسله مشوره های سیاسی در اطراف پیشنهاد های اخیر فرانسه جهت مذاکرات بین المللی برای خاتمه دادن به بحران های هند چین شروع نموده اند.

۱۵ **حمل** - اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد با نمایندگان اتحاد شوروی وانگلستان بصورت جداگانه ملاقات وبا آنها در بارهٔ اوضاع فعلی کمبود یامذاکره کرد.

۱۶ **حمل** - ربایندگان کونت کارل فون سپرتی سفیر جمهوریت اتحادی آلمان در گواتیمالا التیماتوم دیگر نشر ودر آن تهدید کرده اند که هرگاه شرایط شان در ظرف پانزده دقیقه برآورده نشود سفیر موصوف را به قتل خواهند رساند.

از تمام سفرای مقیم گواتیمالا تقاضا بعمل آمد تا در اقامتگاه پریگیونی یك جلسه اضطراری تشکیل دهند ودر عین زمان توسط رادیو و تلویزیون از ربایندگان تقاضا گردید تا میعاد مذکور را تمدید دهند.

۱۸ **حمل** - جنرال یحیی خان رئیس جمهور پاکستان یك فابریکهٔ اسلحه سازی را که با کمك جمهوریت مردم چین در غازی آباد واقع پاکستان شرقی ساخته شده افتتاح کرد.

۱۹ **حمل** - جمهوریت عربی متحد عدهٔ از خبر نگار های خارجی را به محلی بردند که در اثر بمباران طیارات اسرائیلی سی نفر محصل خورد سال و یکنفر معلم شان بقتل رسیده بودند.

۲۱ **حمل** - کابینهٔ ائتلافی جدید ایتالیا به اخذ رای اعتماد از پارلمان آنکشور موفق گردید.

کابینهٔ جدید ایتالیا از ائتلاف اعضای احزاب دیموکرات ها وجمهوری خواهان اخیرا تشکیل گردیده و هفتهٔ گذشته ماریانا رومور صدراعظم ایتالیا از پارلمان تقاضای رای اعتماد کرد.

۲۳ **حمل** - نمایندگان کشور های غیر منسلك جهان کنفرانس مقدماتی خود را در دارالسلام مرکز تانزانیا آغاز مینماید. تعین محل وتاریخ کنفرانس سران کشورهای غیر منسلك جهان در راس موضوعاتی قرار دارد که در کنفرانس دارالسلام مطرح بحث قرار میگیرد.

۲۴ **حمل** - جو لیوس نایریری رئیس جمهور تانزانیا جلسهٔ مقدماتی کنفرانس آیندهٔ سران دول غیر منسلك را در دارالسلام افتتاح کرد.

۲۵ **حمل** - کنفرانس مقدماتی کشورهای غیر منسلك بحث خود را در باره امکان شرکت نماینده حکومت موقتی جبههٔ آزادی ملی ویتنام جنوبی در این کنفرانس تاکنون به تعویق انداخت.

نمایندگان بعضی از کشور ها مخصوصا ممالکی که حکومت موقتی جبههٔ آزادی ویتنام جنوبی را برسمیت شناخته اند، تقاضا کرده اند که به هیئت این حکومت اجازه داده شود تابحیث عضو کامل در کنفرانس شرکت نماید.

۲۶ **حمل** - مذاکرات نمایندگان ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شوروی در بارهٔ محدود ساختن اسلحه ستراتیژیکی اتومی در ویانا آغاز میگردد.

هیئت های ایالات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی قبلا هنگام ورود به ویانا اظهار امید کرده بودند که مذاکرات آنها در بارهٔ تحدید اسلحهٔ ستراتیژیکی با موفقیت خاتمه یابد.

همچنان طرفین وعده داده بودند که حتی المقدور برای موفقیت این مذاکرات صرف مساعی خواهند کرد.

۲۸ **حمل** - کنفرانس مقدماتی کشور غیر منسلك در جلسهٔ خود در دارالسلام خواستار بیرون کشیده شدن عساکر اسرائیلی از تمام مناطق متعلق به عربها که در دوران جنگ های شش روزهٔ سال ۱۹۶۷ بین کشور های عربی و اسرائیل تحت اشغال عساکر اسرائیلی در آمده شده‌اند.

۳۰ **حمل** - ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا در هانولولو با مقامات عالیرتبهٔ نظامی آنکشور در حوزهٔ بحرالکاهل ملاقات کرد.

گفته شده که مذاکرات طرفین بیشتر از

اخبار جهان

همه در بارهٔ بیرون کشیدن تعداد مزید عساکر امریکا یی از ویتنام جنوبی بوده است .

اول ثور ـ بهجت طلهونی صدراعظم اردن استعفای حکومت خود را طی یک تغییر عمده کابینهٔ به ملک‌حسین پادشاه اردن تقدیم نمود .

۲ ثور ـ اوتانت سر منشی موسسه‌ملل متحد برای شرکت در جلسات یک کمیته موسسه ملل متحد از نیویارک به‌ویانا‌وارد شد .

سرمنشی موسسهٔ ملل متحد درویانا در جلسات چند کمیتهٔ موسسهٔ ملل متحد به شمول کمیتهٔ مشاورتی اقتصادی شرکت نموده و هم با مقامات مربوطه در بارهٔ استفاده صلح آمیز از نیروی اتومی نیز مذاکراتی انجام خواهد داد .

* ـ اناتولی انیسیموف سفیر اتحاد شوروی در عمان حمایت کامل آنکشور را از فیصله نامهٔ شرق میانه مجددا تایید کرد .

۳ ثور ـ وزارت دفاع فرانسه اعلام داشت که اولین دسته از سی طیاره نوع میراژ فرانسوی که به هسپانیه فروخته شده از طرف مقامات فرانسوی به حکومت هسپانیه تسلیم گردیده است .

٤ ثور ـ اعلام جمهوریت در گمبیا که قبل از نیمهٔ دیشب صورت گرفت یکی از خاموش ترین تحول اساسی در افریقا در ظرف چند سال اخیر میباشد .

٥ ثور ـ اتحاد شوروی اظهار کرد که از حکومت انگلستان تقاضا کرده تا شخصی را که فعلا در انگلستان زندگی میکند و به قتل عام باشندگان اتحاد شوروی درسرزمین اشغالی نازیها دراوکراین حین جنگ دوم جهانی متهم میباشد دستگیر نموده و به اتحاد شوروی تسلیم کند .

٦ ثور ـ دومین مرحلهٔ مذاکرات ایالات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان‌و فرانسه در بارهٔ اوضاع برلین در برلین غربی صورت گرفت . اولین مرحلهٔ‌مذاکرات سفراء چار کشور بزرگ در ماه مارچ گذشته آغاز گردیده بود .

۷ ثور ـ نمایندگان سیاسی ایالات متحدهٔ امریکا ، اتحادشوروی ، انگلستان وفرانسه بار دیگر در برلین غربی کنفرانسی تشکیل دادند .

درین مذاکرات بین نمایندگان چهار کشور بزرگ در باره اوضاع بر لین‌وامکان جلو گیری از هر گونه مشکلات در راه رفت وآمد آزاد بین برلین غربی وجهان‌خارج بحث شد .

۸ ثور ـ حکومت جمهوریت عربی متحد این ادعای اسرائیل را که پیلوت های اتحاد شوروی به انواع پرواز های نظامی در قلمرو جمهوریت عربی متحد آغاز نموده اند عاری از حقیقت خوانده .

۹ ثور ـ کمیتهٔ سه عضوی موسسهٔ ملل متحد پس از مسافرت به جمهوریت عربی متحد لبنان واردن از قاهره به ژنیو واردشد اعضای این کمیته ماموریت داشتند تا در بارهٔ رفتار نا مساعد مقامات اسرائیلی در مقابل عربهای مقیم مناطق اشغالی تحقیقات نموده وراپور این تحقیقات خود را که متکی بر اظهارات عربهای مقیم‌مناطق اشغالی میباشد عنقریب به موسسه ملل متحد تقدیم نمایند .

۱۰ ثور ـ حکومت فرانسه نسبت به مداخله نظامی ایالات متحدهٔ امریکادرکمبود یا ابراز تاسف نموده واعلام نموده‌که‌حکومت فرانسه در مورد اوضاع کنونی هند چین با جمهوریت مردم چین وویتکانگها ی‌ویتنام جنوبی داخل مشوره شده است .

۱۱ ثور ـ یا کوب مالک سفیر اتحاد شوروی در موسسه ملل متحد این شایعات را که پیلوتها ی اتحاد شوروی درعملیات نظامی در جمهوریت عربی متحد شرکت مینمایند عاری از حقیقت خوانده است .

۱۲ ثور ـ چهار نفر از شخصیت های برجستهٔ مجلس سنای ایالات متحدهٔ امریکا متذکر شده اند که تصمیم دارند مخالفت جدی خود را با عملیات نظامی ایالات متحدهٔ امریکا در کمبودیا ابرازدارند.

۱۳ ثور ـ سپیرواگنیو معاون رئیس جمهوریت ایالات متحدهٔ امریکا بار دیگر اظهار داشت که هدف اصلی عملیات‌نظامی آنکشور در کمبودیا بیرون کشیدن‌عساکر ویتکانگهای ویتنام شمالی از مناطق‌مختلف

کمبود یا بوده است .

۱٤ ثور — حکو مت جمهوریت اتحادی آلما ن به سفرا ی خود در واشنگتن ،مسکو، لندن وپاریس هدایت داده تانگرا نیحکومت آنکشور را به اطلاع حکو ما ت ایا لات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان وفرانسه در بارهٔ جریانا ت فعلی اوضا ع حوزهٔجنوب شرق آسیا برساند .

۱۵ ثور — چندین مو سسهٔ بین ا لمللی در ژنیو بیا نیه مشبتر کی انتشار داده ودر آن نسبت به کشتار افراد غیر نظا می در کمبودیا ابراز نگرانی نموده اند .

این موسسا ت که در اکثر موارد بحیث ادارا ت مشاور موسسه ملل متحد میبا شد درین بیانیه گفته اند که نسبت به کشتار افراد غیر نظامی در ویتنام جنوبی نـــیز عمیقا متاثر میباشند .

۱٦ ثور — قوا ی زره دار ایا لات متحدهٔ امریکا وارد شهر سانتا نگ کمبودیا با تانك توپخانه طیاره و هیلیکو پتر های را کت انداز دا خل گـردیـده و بر مـــو ا ضع جانب مقابل به حمله پرداختند .

۱۷ ثور — نما یندگا ن ایا لا ت متحـدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، فرانسه وانگلستان برای سی و چهار مین بار در نیو یـــا ر ك تشکیل جلسه داده و در بارهٔ امکا نحـــل بحرانهای شرق میانه مذاکره نمودند .

۱۸ ثور — ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا اعلامیهٔ نشر و در آن از مردم آن کشور تقاضا کرد تا سیا ست وی را در بارهٔ اوضاع فعلی هند چین در ك نما یند .

۱۹ ثور — ایران ، ترکیه وپاکستان از ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شورو ی تقاضا نموده اند تا اسرائیل را تشویق نما یند از قلمرو های اشغالی اعرا ب خار جشود..

۲۰ ثور — چهار نفر که به جر م قاچاق ادویهٔ مخدره از طر ف یکی از محا کمایران تحت محاکمه گرفته شده و محکوم بـمرگ گردیده بودند اعدام شدند .

۲۲ ثور — نما یندگا ن ایا لات متحـدهٔ امریکا و اتحاد شوروی بار دیگر بـــرا ی مذاکره در بارهٔ محدود سا ختن اسلحـــهٔ ستراتیژیکی اتو می در ویانا تشکیل جلسه دادند .

این هفتمین جلسهٔ از دو مین مر حلـــهٔ مذاکرا ت ایا لات متحدهٔ امریکا و اتحـــاد شوروی بوده است .

۲۳ ثور — سفرا ی ایا لات متحدهٔ امریکا انگلستا ن و فرانسه متعین بن در بر لین غربی باکلاوس شتو س شاروا ل بر لینغربی ملاقا ت وباوی در بارهٔ مذاکرا تیکه‌تاکنو ن بین سفرا ی سه کشور بزرگ به اتحـــاد شوروی در بارهٔ مسایل مربوط به بر لین غربی مذاکره شده تبادل نظر نمودند .

۲۵ ثـو ر — حـــکـو مـت فـرا نسه به انفجارا ت آزما یشی جدید خود درمناطق جنوبی بحر الکاهل آغاز نموده است .فرانسه در نظردارد تاماه سپتمبر آ ینده به هشت انفجار آزما یشی که یکی از آنها اسلحـــه هاید روژنی میباشد درین مناطق دست‌بزند.

۲۷ ثور — حکو مت جاپان نسـبت بـــه تصمیما ت کنفرانس نماینده گان کشور های آسیایی و حوزه بحرالکاهل که‌در جـاگار تا خاتمه یافته ابراز خوشی نموده است .

وزیر خارجهٔ جاپان از ین تصمیم‌کنفرانس جاگار تا که‌باید هر چه زو د تر کمیسیون بین المللی نظار ت و کنترو ل هند چین در کمبود یا فعالیت های خود را آغاز کند با خوشی استقبال نموده است .

۲۸ ثور — حکو مت اتحاد شوروی وعراق تصمیم گرفته اند تا همکاری های اقتصادی وسیاسی را بین خود تقو یه بیشتر یبخشند.

گفته میشود که عنقریب یك‌هیئت‌عالیرتبهٔ عراقی به اتحاد شوروی مسا فر تمینماید تا قرار داد مربوط به ازدیاد همکار ی ها ی سیاسی واقتصادی را بین دو کشور درمسکو امضاء نماید .

۲۹ ثور — مدیران ۲۰ آژانس خبررسانی روز نا مه و ستیشن های تلویز یو ن از شهزاده نورو دوم سیها نو ك تقاضا کردند که دوازده خبر نگار فرانسوی ، امریکا یی جاپانی وآلمانی را که در کمبود یا اسیر شده اند رها کند .

۳۰ ثور — سناتور هیو سکا ت رهـــبر حزب جمهوریخواه در مجلس سنا یایا لات متحدهٔ امریکا اظهار داشت که ممکن است عساکر امریکا یی حتی قبل از میعا دی که

اخبار جهان

ریچارد نکسن رئیس جمهور آنکشور تعیین نموده از کمبودیا خارج ساخته شوند .

اول جوزا - نمایندگان چارکشوربزرگ یعنی ایالات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شوروی ، انگلستان وفرانسه در موسسهٔ ملل متحد بار دیگر در نیویارك به مذاکرات خود در بارهٔ اوضاع شرق میانه ادامه دادند .

۲ جوزا - وزارت دفاع فرانسه اعلام داشت که مقامات فرانسوی بیك انفجار آزمایشی دیگری در مناطق جنوبی بحرالکاهل دست زده اند .

این انفجار در فضای یکی ازمتصرفات فرانسوی در بحر الکاهل که موروروا اتول نام دارد صورت گرفته است .

۳ جوزا - ایگن بار مشاور ویلی برانت صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان پس از مذاکره با اولیای امور اتحاد شوروی دربارهٔ امکان امضاء معاهدهٔ صلح‌بین‌دوکشورازمسکو به فرانکفورت مراجعت کرد .

ایگن بار در نظر دارد نتایج مذاکراتی را که در چند روز گذشته با اندری‌گرومیکو وزیر خارجه وسایر مقامات عالیرتبهٔ اتحاد شوروی انجام داده به اطلاع حکومت جمهوریت اتحادی آلمان برساند .

٤ جوزا - جنرال جعفر النمیری رئیس دولت سودان در خرطوم ، ملی شدن تمام بانکها وچندین شرکت خارجی را درآنکشور اعلام نمود .

٥ جوزا - او تانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد به شورای امنیت راپور داده که در اثر تخلف های که از مقررات اوربند در شرق میانه صورت گرفته وضعی‌مانند وضع جنگی درین منطقه حکمفرما شده‌است.

٦ جوزا - پس از آنکه پارلمان انگلستان در اثر فرمان ملکه آنکشور منحل گردید مبارزات انتخاباتی از طرف احزاب‌سیاسی نیز در سراسر انگلستان با شدت زیادی آغاز شد .

۷ جوزا - وزرای خارجه کشور های عضو پیمان اتلس موافقه کرده اند تاباکشور های عضو پیمان وارسا در بارهٔ مسایل مربوط به رفع کشیدگی بین شرق وغرب مذاکرات مقدماتی انجام بدهند .

۸ جوزا - وزرای خارجه شش کشور عضو بازار مشترك اروپای غربی در کنفرانسیکه در نزدیکی روم تشکیل داده بودند با این امر که اتحاد سیاسی اروپا تامین گردد به موافقه رسیده اند .

همچنان درین کنفرانس یك روزه که‌تشکیل شده بود شرکت کنندگان این کنفرانس موافقه نموده اندتا وزرای خارجه شش کشور عضو بازار مشترك وقتا فوقتابرای غور در بارهٔ تمام مسایل مورد علاقه مخصوصا اتحاد سیاسی اروپا کنفرانسهایی تشکیل بدهند .

۹ جوزا - یکدسته از کوماندو های جمهوریت عربی‌متحد پس از عبور ازکانال سویز مواضع نظامی اسرائیل را درسواحل شرقی کانال مذکور مورد حمله قراردادند.

۱۰ جوزا - اتحاد شوروی اخطاریه‌دیگری به اسرائیل صادر نموده گفت که‌سیاست موجودهٔ اسرائیل در شرق میانه عواقب خطر ناکی خواهد داشت .

۱۱ جوزا - قانون نظامی در حالی در کمبودیا نافذ شد که دو مین ماه عملیات عساکر امریکا وویتنام جنوبی به منظور تخریب استحکامات عساکر ویتکانگ و ویتنام شمالی آغاز شد .

۱۲ جوزا - نمایندگان ایالات متحدهٔ امریکا واتحاد شوروی بار دیگر در بارهٔ مسایل مربوط محدود ساختن اسلحهٔ ستراتیژیکی اتومی در سفارت اتحادشوروی درویانا به مذاکره پرداختند .

۱۳ جوزا - اناتولی دوبرینین سفیر اتحاد شوروی در واشنگتن باویلیم راجرز وزیر خارجهٔ ایالات متحده امریکا در بارهٔ اوضاع وخیم شرق میانه مذاکره کرد .

۱٤ جوزا - حکومت اردن نسبت‌به‌حملات قوای توپخانه اسرائیلی بر یکی از شهرهای اردن در مناطق شمالی وادی اردن به‌شورای امنیت موسسهٔ ملل متحد شکایت نموده است .

ضمنا گفته شده که حکومت اسرائیل نیز نسبت به گلوله باری قوای توپخانه اردن بر شهر بیسان به شورای امنیت شکایت نموده .

۱٦ جوزا - جلسات شورای وزرای اتحادیهٔ اروپای غربی که دو روز قبل

در بن انعقاد یافته بود به صور تمو فقیت آمیزی خاتمه یافته است .

یکی از علایم موفقیت جلسا ت این‌اتحادیه آنست که برا ی اولین بار پس از پانزده‌ماه فرانسه بار دیگر در جلسا ت آتی اشترا ك ورزیده بود .

۱۸ جوزا ـ مذاکرا ت نما یند گــا ن جمهوریت اتحادی آلما ن وپولند در بارهٔ بهبود منا سبات دو کشور در بن آغــا ز گردیده است .

مهمترین موضوعی که در این مذا کــرا ت مطر ح بحث قرار میگیرد وضع آینده خط سر حد ی او در نا یسی میباشد که پس از جنگ عمو می دو م شکل خط سر حد ی‌بین آلمان شر قی وپولند را به خود گرفته‌است.

۱۹ جوزا ـ وزرای دفا ع هشت کشــور عضو پیما ن اتلس موافقه نموده اندتافعالیت های خود را برای بهبود وضع سترا تیژیکی اروپا ی غربی تنظیم نمایند .

* یــك کا نگر س بین ا لمللی گــا ز در تالار کنفرانسها ی قصر کر ملن بــه اشترا ك پنج هزار متخصص از پنجاه‌کشور افتتاح شد .

۲۰ جوزا ـ رادیو عما ن اعلام داشت که ملك حسین پادشاه ارد ن یا سر عر فا ت رهبر موسسهٔ آزادی فلسطین ورهبرا ن‌عراق در مورد متارکه جنگ بین قوای نظا مــی اردن و مبارز ین مو سسهٔ آزادی فلسطین به توافق کامل نایل شدند .

* ـ او تــانت سر مــنشی مــو سسهٔ ملل متحد از فعا لیت های موسسهٔ‌بین‌المللی هوا بازی ملکی در بارهٔ جلو گیر ی ازربودن طیارا ت غیر نظامی حمایت نموده است .

۲۲ جوزا ـ ملك حسین پادشاه ارد ن به سلسلهٔ عملی ساختن تقا ضا ها ی‌موسسات کو ماندو یی عربی دو نفر از شخصیت های برجستهٔ نظا می آن کشور را که جنرا ل شریف ناصر جمیل قو ماندان عمو می قوای مسلح اردن نیز در آن جمله شامل‌میباشد از وظایف شا ن برطر ف نموده و امــور مربوط به قوای مسلح اردن را شخصا بــه عهده گرفت .

۲۳ جوزا ـ بهجت طلهو نی صدرا عظم اردن تشکیل کمیته مشتر ك ارد ن وفلسطین را اعلام نمود این کمیسیو ن ماموریت دارد که آنچه را عملیا ت تحریك آمیز در ارد ن خوانده شده کنترو ل نموده واز اوضــا ع مراقبت کند .

۲۴ جوزا ـ جمال عبدالناصــر رئیــس جمهوریت عربی متحد از تما م کشور ها ی عربی تقاضا کرد تا در مبارزه با اسرائیل با جمهوریت عربی متحد . متحد شوند .

وی طی بیانیهٔ ضمنا از مرد م جمهور یت عربی متحد تقاضا کرد تا خود را برا ی هر گونه پیشا مد سوء آماده نمایند .

* ـ لئونید بریژنیف سر منشی کمیتهٔ مرکزی حزب کمو نست اتحاد شورو ی‌تاکید کرد که اتحاد شوروی یك روش ثا بــت انکشا ف مناسبا ت مود ت و دوســــتی را با جنبش آزادی خوا هی ملی تعقیب نموده اســـت .

۲۵ جوزا ـ حکو مت الجزایر چارشرکت نفت خار جی را که به ایا لات متحدهٔ امریکا جمهوریت اتحادی المان ، انگلستا ن‌وایتالیا تعلق داشت واز سالها باینطر ف درالجزایر مشغول فعالیت بودند ملی ساخته است .

حکومت الجزایر از سا ل ۱۹۶۷ باینطرف که اسرائیل کشور های عربی را مورد حمله قرار داد تاکنون تما م شرکت های نفت خار جی را که در آنکشور فعا لیت میکردند ملی ساخته است .

۲۶ جوزا ـ اولو ف پالمی صدراعظـــم سویدن برای مذاکره با اولیا ی اموراتحاد شوروی به مسکو وارد شد .

این اولین بار یست اولو ف پالمی به‌حیث صدراعظم سوید ن از اتحاد شوروی دید ن میکــنـد .

* ـ ویلی برانت صدراعظم جمهور یت اتحادی آلما ن اظهار داشت که نتا یــج انتخابا ت روز یکشنبه گذشته سه ایا لت آنکشور به هیچ وجه نمایندهٔ عدم رضائیت مردم جمهوریت اتحادی آلما ن با سیا ست حکو مت وی که می خوا هد با کشور های اروپا ی شر قی‌مناسبات‌نزدیکتری‌برقرارکند. نمیباشد .

۲۷ جوزا ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا بیانیهٔ را که از مدتها باینطرف ا نتظار میر فت در مو ر د وضع

اقتصادی آنکشور ایراد نماید ایراد نموده گفت که اقتصادیات ایالات متحدهٔ امریکا نسبت به هر وقت دیگر در ایام صلح استحکام دارد .

۲۸ جوزا ـ کانگرس امریکا لایحهٔ را به تصویب رسانید که به موجب آن سن‌قانونی رای دهی از ۲۱ سال به ۱۸ سال تقلیل داده شد .

۲۹ جوزا ـ در انتخابات پارلمانی انگلستان موفقیت کامل نصیب حزب محافظه کار گردیده و ادوارد هیت لیدر آن حزب از جانب ملکهٔ انگلستان مامور تشکیل کابینه گردید .

۳۰ جوزا ـ اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد که قرار بود برای مذاکره باهرالد ویلسن صدراعظم سابق انگلستان به‌لندن مسافرت نماید از مسافرت به انگلستان منصرف گردیده است .

قبلا قرار بود سر منشی موسسهٔ ملل‌متحد پس از ختم مذاکرات خود با اولیای امور اتحاد شوروی از طریق لندن به نیویارك مراجعت نموده ودر لندن با صدراعظم انگلستان مذاکراتی انجام بدهد ولی شکست حزب کارگر و موفقیت حزب‌محافظه کار در انگلستان سبب شده که سرمنشی موسسه ملل متحد با توافق حکومت جدید انگلستان فعلا از مسافرت به لندن منصرف گردد .

۳۱ جوزا ـ او تانت سر منشی ملل‌متحد از مسکو وارد نیویارك گردید واز نتایج مذاکراتش با مقامات شوروی حین‌اقامت پنج روزه در مسکو اظهار رضا ئیت نمود .

* ـ دکتور سوکارنو سابق رئیس‌جمهور اندونیزیا در اثر مریضی که از چند ی‌عاید حالش بود به عمر شصت ونه سالگی دریکی از شفاخانه های جاگارتا وفات نموددوکتور سکارنو بیست‌و دو سال تمام به حیث رئیس جمهور آنکشور انجام وظیفه نموده است .

اول سرطان ـ کنفرانس وزراء خارجهٔ کشور های عضو پیمان وارسا دربوداپست خاتمه یافته است .

در این کنفرانس که دو روز به طول انجامید وزراء خارجهٔ اتحاد شوروی ، مجارستان ، چکوسلوا کیا ، رومانیا ،آلمان شرقی ، پولند وبلغاریا اشتراك داشته و در کنفرانس مذکور بیشتر از همه دربارهٔ مسایل مربوط به امنیت اروپابحث‌شده‌است.

۲سرطان ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا لـو ایحی‌را امضاء نمود که به موجب آن اشخاصیکه هژده سال عمر داشته باشند نیز در انتخابات درایالات متحدهٔ امریکا حصه گرفته می توانند .

۳ سرطان ـ قوای بحری ایالات متحدهٔ امریکا دو صدو هفتادو سه کشتی کوچك جنگی متعلق به قوای بحری آنکشور را به مقامات مربوطه ویتنام جنوبی تسلیم‌دادند.

هدف واگذاری این کشتی های کوچك‌از طرف قوای بحری ایالات متحده امریکا به ویتنام جنوبی عملی ساختن پروگرامهایی میباشد که حکومت ایالات متحدهٔ امریکا به منظور ویتنامی ساختن جنگهای ویتنام‌طرح نموده است .

٤ سرطان ـ حکومت چکوسلواکیاالکساندر دوبچك را از پست فعلی وی به حیث سفیر آنکشور در انقره بر طرف نموده است .

٥ سرطان ـ او تانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد از تمام کشور های جهان تقاضا نموده تا به منظور خاتمه دادن به جنگهای شرق میانه و هند چین به هر اقدام‌مقتضی دست بزنند .

وی طی‌بیانیهٔ به مناسبت بیست‌و پنجمین سالگرهٔ تاسیس موسسهٔ ملل متحد اظهار امید نموده که کشور های مختلف جهان روی دلایل مذهبی نژادی و ایدیالوژیکی از قتل و کشتار یکدیگر خود داری نمایند .

٦ سرطان ـ مقامات فرانسوی بیك انفجار آزمایشی دیگر در مناطق جنوبی بحرالکاهل دست زدند .

از ماه می گذشته که سلسله جدید انفجارات آزمایشی فرانسه در ین مناطق شروع گردیده این چهار مین انفجار آزمایشی اسلحه اتومی آنکشور بوده است .

۷ سرطان ـ یك کنفرانس بین المللی برای مقابله با سیاست استعماری پرتگال در روم افتتاح گردید .

در این کنفرانس دو صد نفر نمایندهٔ چهل کشور مختلف جهان اشتراك داشته

و کنفرانس مذکور از طر ف بعضی از احزاب سیاسی ایتالیا انعقاد یافته است .

۸ سرطان ـ جمال عبدالناصر رئیـــس جمهو ریت عر بی متحد جهت یـك باز دید دوستانه از اتحاد شوروی بنا به دعو ت کمیتهٔ مرکزی حزب کمو نیست هیئت رئیسهٔ شورا ی عالی و حکو مت اتحاد شوروی به مسکو مواصلت کرد .

۹ سر طان ـ سر ا لك د کلکس‌هیوم‌وزیر خارجهٔ انگلستان از قدر تها ی کمو نستی تقاضا کرد تا با عر ب در حل معضلا ت‌شرق میانه و هند چین وآنچه راوی رکود اروپایی خوانده همکاری کنند .

۱۰ سرطان ـ جمال عبدالناصر رئیـــس جمهوریت عربی متحد نیز به مذا کرا ت خود با اولیا ی امور اتحاد شوروی ادا مـه داد .

وی بانیکو لای پود گورنی صدر هیأ ت رئیسه شورا ی عالی والکسی کـاسـیگین صدراعظم اتحاد شوروی بار دیگر ملا قا ت وبا آنها در بارهٔ او ضا ع فعلی شر ق‌میانه مذاکره نمود .

۱۲ سرطان ـ ژورژ پو مپیدو رئیـــس جمهور فرانسه در بن باویلی برا نـــت صدراعظم جمهوریت اتحادی آلما ن ملاقا ت وباوی در باره تما م مسایل مورد عـلا قه دو کشور مذاکره کرد .

درین ملاقا ت ژورژ پو مپیدو وویلی‌برانت بیشتر از همه در بارهٔ امنیت ارو پاوروابط شر ق وغرب به مذاکره پر داختند .

۱۳ سرطان ـ ژورژپو مپیدو رئیس‌جمهور فرانسه به ویلی برانت صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان اطمینا ن داده که حکو مـت فرانسه از سیا ست حکو مت فعلی‌جمهوریت اتحادی آلما ن در مورد بهبود مناسبا ت آن کشور با ممالك اروپا ی شر قی حمایت‌دارد.

۱٤ سرطان ـ طیارا ت بم افگن نو ع‌بی ۵۲ امریکا یی پایگاه های استحکا می دیپو های اسلحه و مهما ت نظامی ویتکانگها را در ایالت کوانگ تر ی وپراگ لانگ‌بمباری نموده و مورد آتشباری قرار دادند .

۱۵ سرطان ـ یـ ك‌هیئت عالیر تبه اتحاد شوروی تحت رهبر ی الکسی کـاسیگین صدراعظم آنکشور برای امضاء معاهده‌دوستی و همکاری متقابله به بخار ست مرکزرومانیا وارد گردید .

۱٦ سرطان ـ مارینو رو مور صدراعـظم ایتالیا استعفاء کابینهٔ ائتلافی چار حز بـی خود را به جـوزف سـارا گـات رئیـــس جمهور آن کشور تقدیم کرد .

۱۹ سرطان ـ شورا ی اقتصادی‌واجتماعی موسسهٔ ملل متحد فیصله نامهٔ را به‌تصویب رسانید که در آن تقاضا شده بود به‌پروگرام انکشافی موسسهٔ ملل متحد جهت مساعد ت به حکو مت پیرو کمك های بیشتر ی صورت بگیرد .

۲۰ سرطان ـ رهبران اتحاد شورو ی و جمال عبدالناصر رئیس جمـهور یت عر بی که دوازده روز قبل به مسکو مواصلت‌کرده بودند به این امر موافقت کردند که پیشنهاد اخیر صلح ایا لات متحدهٔ امریکا قابل‌قبول است .

* ـ سارا گـا ت ر ئیس جـمـهو ر ایتا لیا از اند یرو تی یکی از شخصیت های برجستهٔ حزب دیمو کرا ت مسیحی آنکشور تقاضا ی تشکیل کابینهٔ جدید ی را نمو ده است .

۲۱ سرطان ـ اتحاد شوروی تاکید کرده است که به حمایت نظامی وسیا سی اش از جمهوریت عربی متحد باوجود پیچیدگی‌معضلهٔ شرق میا نه واثرات آن دوا م بد هد .

۲۲ سرطان ـ اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد نسبت به پیشنهاد ها ی که گفته میشود از طر ف ایا لات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی در بارهٔ حل بحرا نها ی‌شرق میانه طرح گردیده ابراز خوشبینی نمـوده است .

۲۳ سرطان ـ چهار صدو هفتادوهشتمین جلسهٔ کمیتهٔ بین المللی خلع سلاح درژنیو برای غور در بارهٔ مسا یل مر بوطه در ژنیو تشکیل گردید .

۲٤ سرطان ـ سران جمهوریت عر بـی متحد و اتحاد شوروی موافقه کرده اند که باید برای خاتمه داد ن به بحرا نهای شرق میانه طرق حل سیا سی بر اسا س فیصله نامه سا ل ۱۹٦۷ شورا ی امنیت پـــیدا گردد .

اخبار جهان

* ـ نیکو لای پود گور نی مجد دا به حیث صدر هیئت رئیسهٔ شورا ی عالی اتحاد شوروی انتخا ب گردید .

۲۶ سرطان ـ جما ل عبدالنا صر رئیس جمهوریت عر بی متحد و سرا ن حکو متی اتحاد شوروی گفته اند که از مسا عی موسسهٔ ملل متحد برای حل سیا سی بحرانها ی شرق میانه حمایت کاملی دارد .

۲۷ سرطان ـ جمال عبدالنا صر رئیس جمهور یت عر بی متحد به یك سلسله مشوره با مشاور ین خود در بارهٔ نتا یج مسا فر ت اخیر خود به مسکو شرو ع نموده است .

۲۸ سرطان ـ سفرا ی ایا لات متحدهٔ امریکا ، اتحاد شورو ی ، انگلستا ن وفرانسه در برلین بار دیگر کنفرانسی برا ی غور در بارهٔ اوضاع بر لین تشکیل دادند .

۲۹ سرطان ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا دریك کنفرانس مطبوعاتی گفت امریکا مثل اتحاد شورو ی نگرا ن است که از هر گو نه بر خورد در آسیا وشر ق میانه خود داری کند .

۳۰ سرطان ـ بند بزرگ و عالی تو لید برق جمهوریت عر بی متحد دراسوان واقع نیل علیا با ظر فیت کامل شرو ع بکار کرد.

اول اسد ـ تغییراتیکه در کابینهٔ سو دان بعمل آمد پنج وزیر وظایف شانرا از دست دادند . جعفرالنمیر ی رئیس دولت سو دان طبق این تغییرا ت در عین زما ن به حیث صدراعظم ووزیر خارجه نیز کار خواهدکرد.

ابوبکر عواد الله صدراعظم سابق بحیث معاون رئیس شورا ی عالی دولت ووزیر عدلیه مقرر شده است .

۳ اسد ـ مقا ما ت انتظا می لیبیا به کشف وخنثی نمود ن یك توطئهٔ دیگرموفق شده‌اند.

جنرال قذافی رئیس دو لت لیبیا تاریخ کشف این طو طئه را ذکر نکرده ولی گفته که یازده نفر به اتهام دست داشتن در آن دستگیر شده اند .

٤ اسد ـ والتر شیل وزیر خار جهٔ جمهوریت اتحادی آلما ن برای مذاکره با اندری گرومیکو وزیر خارجهٔ اتحاد شوروی به مسکو وارد شد .

۵ اسد ـ جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد به کانگرس اتحادیهٔ سوسیالیست عرب گفت که ما خواهان صلح هستیم اما استقرار صلح بعید است ما جنگ نمیخوا هیم اما جنگ ما را احاطه کرده است .

وی گفت ما برای دفاع از حق و عدا لت باتما م خطر هامقابله خواهیم کرد .

۶ اسد ـ حکومت نکسن بعد از این از انعقاد قرار داد های دفاعی که مصر ف گزافی را پیش تر از مبالغ پیشبینی شده حکومت ایجاب کند امتنا ع می ورزد .

۷ اسد ـ تامس پین رئیس ادارهٔ فضانوردی ملی ایالات متحد، امریکا از وظیفهٔ اشس استعفأ داده است .

۸ اسد ـ تعداد تلف شدگا ن زلزلهٔ اخیر در قسمت شما ل شر ق ایران رسما(۱۷۵) نفر اعلام گردید در حالیکه تعداد مجروحین ٤۵۰ نفر راپور داده شده است .

جمعیت شیر و خور شید سر خ ا یران گفت ا کثر ا جساد مردگان بعدا درمخروبه های قر یه ها و دهاتیکه از راه چپ بوده ودر کو هستان ها واقع ا ند بدست آمد .

۹ اسد ـ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ ا مریکا نسبت به قبو لی پلان های صلح آنکشور از طرف ا سرا ئیل اظهار خوشی نموده ا ست .

۱۰ اسد ـ الکسی کاسیگین صدراعظم اتحاد شوروی از ایالات متحدهٔ امر یکا انگلستان و فرانسه تقا ضا نموده تا وجود سر حدات مو جودهٔ ارو پائی را به رسمیت بشنا سند .

*ـ صا لح بو سیر و زیر خا ر جهٔ لیبیا والدو مورو و زیر خارجهٔ ا یتا لیا در بیروت دربارهٔ منا سبا ت دو کشور به مذاکره پر دا ختند .

۱۱ ـ اسد ـ کلنل معمر ا لقذ ا فی ر ئیس دو لت لیبیا بصورت غیر متر قبه وارد قا هره گردید با جمال عبد ا لنا صر ر ئیس جمهور و سایر ر هبران جمهو ریت عربی متحد ملا قات کرد و معلوم میشود که ما مورین عا لیرتبه جمهو ریت عربی متحد ما مور شده ا ندراجع به مشکلات در مورد کنفرانس مجوزه سران کشور های عر بی و آنهائیکه در صف اول مبارزه با اسرائیل

قرار دارند مذا کره کنند .

۱۲ اسد ـ حکو مت لبنان رسما حمایت خودرا از پلان های صلح ایالات متـحد ۀ امریکا در مورد شرق میانه ا علام داشت .

۱۳ اسد ـ حکو مت لیبیا حما یــت کامل خودرا از جمهو ر یت عـربی متحـد مجددا تاکید کرد .

در یك ا علامیۀ حکو مت لیبیا که پس‌از تشکیل جلسۀ فوق ا لعاده کا بینۀ آنکشور پس از باز گشت قذافی از قا هره را جـع به شرق میانه صادر گردیده علا و تاگفته شده که حکو مت لیبیا به دادن ا سلحه و پول به جنبش گریلا های ا لفتح ا دا مـه خواهد داد .

۱٤ ا سد ـ وزرای خـارجه کینیـا ، یو گندا ، زمبیا و تانزا نیا کنفرانس دوروزۀ خودرا دربارۀ مسایل مربوط به ا مکان‌فروش اسلحه از طرف ا نگلستان برای ا فر یـقا جنو بی در نایر و بی خا تمه دادند .

۱۶ ا سد ـ وا لترشیل و زیر خارجۀ جمهو ریت ا تحادی ا لمان واندری گرومیکو وزیر خارجۀ ا تـحاد شوروی طی مـراسم مختصری در قصر سپیرو دو نو کادرپایان مذاکرات یازده روزۀ شان متن پیمان عد م تعر ض را نشانی کردند .

۱۷ ا سد ـ د کتور گونار یارنگ‌نمایندۀ مخصو ص مو سسۀ ملل متحد در شرق‌میانه درنیو یارك بصورت جداگانه با نما یند گان جمهو ریت عر بی متحد، اردن و اسرائیل دربارۀ مسایل مربوط به شرق میانه بـه مذاکره پر دا خت .

۱۸ ا سد ـ و یلی برانت صدراعظـم جمهو ریت ا تحادی آلمان و الکسی کا سیگین صدر ا عظم ا تحاد شوروی معا هده عـد م تعر ض بین دو کشور را روز چهار شنبه در مسکو ا مضاء نمودند .

۱۹ ا سد ـ جمال عبدالناصر ر ئیس جمهوریت عربی متحد با عدۀ از مشاو رین سیا سی و نظا می خود دربارۀ او ضا ع شرق میانه به مذا کره پر دا خت .

روز نا مۀ الاهـرام منتشرۀ قـا هـر ه می نو یسد که درین جلسه علاوه‌برسایرین محمود ریاضی و زیر خارجه محمد حسنین هیکل و زیر ارشاد ملی و دو کتور مـحمد حسن ا لز یات ر ئیس هیئت نما یند گی جمهو ریت عربی متحد در موسسۀ ملل متحد نیز ا شتراك و ر زیده بودند .

۲۰ ا سد ـ و یلی برانت صد ر اعظم جمهوریت ا تحا دی آلما ن برای ا مضا ی معا هده عدم تعرض بین ا تحاد شو ر و ی و جمهو ریت ا تحادی آلمان وارد مسکـو شد .

۲۱ ا سد ـ جمهو ریت ا تحادی آلمان واتحاد شوروی معا هدۀ تحریم ا ستعما ل قوه و ا حترام سر حدات مو جوده دراروپا را با مضاء ر سا نیدند .

۲۲ ا سد ـ یك مقام عا لیرتبه قوا ی ا یالات متحده ا مریکا ا علام نموده که د ر چند سال ا خیر منا صفه پا یگاه هـا ی نظا می آنکشور در خارج بر چیده شد ه ا ست .

۲٤ ا سد ـ دا نشمندان چهل و پنـج کشور مختلف بشمول ایالات متحدۀ امریکا واتحاد شوروی از حکو مات کشور هـا ی مختلف جهان تقا ضا نموده اند تاااز توسل به جنگ بیالوژیکی خود داری نـما یند .

۲۵ ا سد ـ جنرال سو هار تو رئیس جمهور ا ندو نیز یا اظـهار داشت کــه سیاست خارجی حکو مت وی کما فی‌السابق آزادانه و فعال بوده و هدف اصلی سیاست خارجی حکو مت ا ندو نیز یا تز ئید همکاری با کشور های غیر منسلك میبا شد .

۲۶ ا سد ـ ملك حسین پادشاه اردن قوماندانی تمام عساکر خارجی عر بی ر ا که در اردن متمر کز ا ند بد ست خـو د گرفت و طبق ا ظهار نا ظرین این حر کت وی تشنج را بین اردن و عراق ز یادخواهد سا خت .

۲۷ اسد ـ سلیمان فرا نجیه و ز یــر اقتصاد لبنان بحیث ر ئیس جمهور جد ید آنکشور ا نتخاب گردید .

وی عو ض شارل حلو ر ئیس جـمهو ر فعلی لبنان از طرف ا عضای مجلس‌نمایندگان لبنان به این و ظیفه ا نتخاب گر د ید ه است .

* ـ سنـا تــو ر ا د و ا رد کنید ی طی بیانیۀ مصرو فیت ایالات متحدۀ ا مریکا را در جنگ و یتنام تقبیح نموده گفت عدم

اخبار جهان

اشغال دیگر کشور های جنوب شرق آسیا درین جنگ نشان داد که آنها جنگ مذکور را بحیث یک تهدید بزرگ برای صلح نمی شمارند.

۲۸ اسد – هفت عضو کمیتهٔ مخصوص موسسهٔ ملل متحد برای از بین بردن استعمار پیشنهاد نمودند از حکومت انگلستان تقاضا شود تا برای خاتمه‌دادن فوری به رژیم اقلیت سفید پوست رودیشیا از قوه کار بگیرد.

مسوده فیصله نامه درین زمینه ازطرف نمایندگان افغانستان، هند، عراق، سیرالیون، سوریه، تانزانیا و یوگوسلاویا تهیه گردیده است.

۲۹ اسد – مجلس سنای ایالات متحدهٔ امریکا با اکثریت آراء فیصله کرد که حکومت آنکشور از دادن کمکهای مالی به‌عساکر متحدین ایالات متحدهٔ امریکا در کمبودیا خود داری نماید.

۳۰ اسد – اعلیحضرت تین امپراتور وامپراتوریس جاپان از غرفهٔ افغانستان در نمایشگاه جهانی اکسپو هفتاد دراوساکا دیدن کردند.

اول سنبله – مذاکرات جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد و ملک حسین پادشاه اردن که سه روز قبل در قاهره و سکندریه جریان داشت خاتمه یافته است.

۲ سنبله – کمیتهٔ مخصوص موسسهٔ اتحاد افریقا برای آزادی مناطق تحت اسارت دیگران جلسات خودرا در ادیس آبابا آغاز کرده بود خاتمه داد.

۳ سنبله – کمیتهٔ ضد استعمار موسسهٔ ملل متحد فیصله نامه را بتصویب رسانیده که در آن گفته شده باید حکومت انگلستان برای‌ازپادر آوردن رژیم متمرد رودیشیا از قوه کار بگیرد. این فیصله نامه قبلا از طرف نمایندگان چند کشور عضو کمیته مذکور بشمول افغانستان به کمیته ضد استعمار موسسه ملل متحد پیش شده بود.

٤ سنبله – کنفرانس وزراء خارجه کشور های عضو موسسهٔ اتحاد افریقا جلسات رسمی خودرا در ادیس ابابا مرکز حبشه آغاز کردند.

٥ سنبله – هواری بومدین رئیس‌دولت الجزایر و جنرال یاکوبو گاوان رئیس دولت نایجیریا به مذاکرات خود رسما درشهر الجزایر آغاز کردند.

٦ سنبله – کمیتهٔ ۲٤ عضوی امحای استعمار ملل متحد ازشعبات اختصاصی و موسسات بین المللی موسسه ملل متحد تقاضا کردند تا هرگونه کمک مادی و معنوی به مبارزین آزادی در افریقای جنوبی داده شود.

۷ سنبله – اوتانت سر منشی موسسه ملل متحد در بلگراد با مارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا ملاقات کرد.

ملاقات طرفین دو ساعت را دربر گرفته و مسایل مهم بین المللی درین مذاکرات مطرح بحث قرار گرفت.

۹ سنبله – کمیته مخصوص پارلمانی وعدهٔ از شخصیت های دیگر گانا ادوارد اکوفو اد قاضی القضات سابق آنکشور را بحیث رئیس جمهور گانا انتخاب کرد.

۱۱ سنبله – نمایندگان چهار کشور بزرگ یعنی ایالات متحدهٔ امریکا، اتحاد شوروی، انگلستان و فرانسه بار دیگر در نیو یارک راجع به اوضاع شرق میانه به مذاکره پرداختند.

* – حکومت عراق تهدید کرده که هر گاه حکومت اردن عملیات را علیه مبارزین فلسطینی در عمان متوقف نسازد عراق مداخله خواهد کرد.

۱۳ سنبله – حکومت ایالات متحدهٔ امریکا از حکومات جمهوریت عربی‌متحد واتحاد شوروی تقاضا نمود، تا اوضاع را درشرق میانه اصلاح نمایند.

۱٤ سنبله – شخصیت های افغانستان پیرو و یوگوسلاویا در راه مسافرت به لوساکاو اشتراك در کنفرانس سران‌کشور های غیر منسلك در روم توقف کوتاهی نمودند.

۱٥ سنبله – ویلی برانت صدر اعظم جمهوریت اتحادی المان برای یك‌بازدید يك روزه از بن به برلین غربی وارد شد.

۱٦ سنبله – در جلسه کنفرانس وزرای خارجه کشور های غیر منسلك گفته

شد که هر گاه برای خا تمه دادن به‌سیاست تبعیض نژادی در ا فریقا و همچنان خاتمه دادن به استعمار درین منطقه ا قدا ما ت جدی ا تخاذ نگر دد ممکن ا ست ا فریقابیك صحنه خو نین جنگ تبدیل گر د د .

۱۸ سنبله ـ حکو مت جمهو ر یت‌عربی متحد از تصمیم حکو مت ا یالات متحدۀامریکا درباره فروش چند طیاره د یگر جنگی نو ع فانتوم به اسرائیل مورد ا نتقاد قرار دا ده است .

۲۰ سنبله ـ نمایندۀ اردن در مو سسۀ ملل متحد ا علام داشت که اسرائیل و آ ن دسته از کشور هائیکه به اسرائیل کمك مینمایند مسئول عواقب و خیم نا شی ا ز التوای مذاکرات غیر مستقیم بین کشورهای عربی و اسرائیل میبا شند .

۲۱ سنبله ـ جمهو ر یت مردم چین معا هده عدم تعرض را که بین جمهو ر یت اتحادی آلمان و ا تحاد شوروی بإ مضا ء رسیده مورد ا نتقاد قرار داده ا ست .

۲۲ سنبله ـ مو ریس شو مان و ز یر خارجۀ فرانسه ووانیو لیسکی نین و ز یر خارجۀ فنلند موا فقتنا مه های کلتو ر ی و مالی رابین دو کشور ا مضاء کردند .

* ـ د ر قا هر ه ا علام شد ه که جا معۀ عرب عنقریب بار د یگر برای غو ر دربارۀ او ضاع ار د ن تشکیل جلسه میدهد

۲۳ سنبله ـ مارشال تیتو ر ئیس جمهور یو گو سلا و یا که از کنفرانس کشو رهای غیر منسلك لو سا کا به بلگراد مرا جعت کرده گفت کنفرا نس لو ساکا پیش بینی هایی را مبنی بر ا ینکه کنفرا نس مذ کور با نا کا می موا جه خوا هد شد کا ذب وانمود کرد .

۲٤ سنبله ـ در عمان ا علام شده که بار دیگر بین حکو مت اردن و مبا ر زین عربی دربارۀ بر قراری اور بند بین طرفین موا فقه حا صل شده ا ست .

۲۵ سنبله ـ در کا بینۀ لیبیا تغیرا ت مهمی وارد گر دید . بمو جب ا ین تغیرات چهار نفر از افراد غیر نظا می عضو کابینه بشمول بو سیر و زیر خا رجه لیبیا پست های خودرا از دست داده اند .

۲٦ سنبله ـ در اردن یك حکو مت نظامی رویکار آمده و مراسم تحلیف‌رادر حضو ر ملك حسین پاد شاه اردن بعمل آورد . حکومت نظا می به عو ض کا بینه غیر نظا می ا مور را بد ست گرفت .

۲۷ سنبله ـ حکو مت لیبیا فیصله نموده تا تمام کمك های مالی خو یشرا به اردن به نسبت حملۀ حکو مت نظا می آ نکشو ر به کو ما ندو های فلسطینی قطع نما ید .

۲۸ سنبله ـ ملك حسین پاد شاه اردن در ا ثر تقا ضای‌جمال عبدالناصر ر ئیس جمهوریت عربی متحد فر مان اور بند ر ا بین قوای حکو متی اردن و کو ماندو ها ی عربی صادر کرد .

۲۹ سنبله ـ یکد سته از قوای بحر ی ایالات متحدۀ ا مریکا عملیات نظامی خودرا در و یتنام جنوبی خا تمه داد .

* ـ ژ ا ك شا با ن د ا لما س صدراعظم فرانسه در ا نتخابات فر عی در بوردو ، جائیکه وی در آنجا مدت بیست و پنج سال بحیث و کیل و ښاروال کارکرده است پیرو زی قا طعی بد ست آ ورد ه است .

۳۰ سنبله ـ حکو مت ا یالات متحد ۀ امریکا این شا یعات را که در روزگذشته عدۀ از عساکر ا مریکایی به تر کیه منتقل سا خته شده ا ند عاری از حقیقت خوانده است .

اول میزان ـ تون عبدالرزاق صدر اعظم جدید ما لیز یا کا بینۀ جدید خودرا به پاد شاه آنکشور معر فی نمود . کا بینۀ جدید ما لیز یا دا رای بیست و دو عضو میبا شد .

۲ میزان ـ جمهو ریت ا تحادی آ لما ن باردیگر این شایعات را که حکو مت آ ن کشور به حکو مت ا فریقای جنو بی اسلحه ومهمات نظا می تسلیم داده عاری ازحقیقت خوانده ا ست .

۳ میزان ـ مجمع مشو ر تی شو ر ا ی اروپای غربی جلسات خزانی خودرا که‌چندی قبل در شتراسبو ر گ آ غا ز شده بو د خاتمه داد .

٤ میزان ـ ملك حسین پاد شاه ا ر د ن حکومت جدیدی را تحت ر یاست یکنفر ملکی بنام ا حمد تو قان تشکیل کرد .

ا خبا رجها ن

کا بینهٔ جدید بعو ض حکو مت نظا می می باشد که در شا نز د هم سپتمبر رویکار آ مده بود .

۵ **میزان** – کارل شیلر و زیر ا قتصاد جمهو ریت اتحادی آلمان پس از مذاکراتی که در مسکو باسران حکو متی اتحادشوروی انجام داد عازم کیف شد .

۶ **میزان** – جمال عبـد ا لنـاصر زعیم بزرگ‌جمهو ریت عربی متحد به عمر پنجاه و دوسالگی در ا ثر سکتهٔ قلبی در قا هره و فات یافته ا ست .

۷ **میزان** – مجلس نما یندگان ا مـریکا لا یحهٔ (۱۹۰۰۰) ملیون دالر را بر ا ی تا مینات نظا می که فروش ا سلحه ر ا به اسرائیل جهت ا عادهٔ تا مین توازن قـوا در شر ق میانه ا جازه مید هد به ا کثریت سر شاری به تصو یب ر سا نید .

۸ **میزان** – الکسی کا سیگین صدراعظم اتحاد شوروی در قا هره باانور ا لسادا ت کفیل ر یاست جمهو ری جمهو ریت عربی متحد ملا قات کرد .

۹ **میزان** – لیو نید بریژنف منشی اول حزب کمو نست ا تحاد شوروی گفت تما م کسا نیکه دا عیه صلح و ا منیت مر د مان را گرامی میدا نند نمی توا نند نسبت بـه او ضاع شرق میانه جز ا حساس اند یشه ونگرانی چیزی دا شته با شند .

۱۰ **میزان** – بنا غلی نور ا حمد ا عتمادی صدراعظم یکجا با سران و نما یند گـا ن تقریبا هشتاد کشور د یگر در قـا هر ه در مراسمی ا شتراك نمو د ند که برای‌تشییع و تد فین جنازهٔ جمال عبدالنا صر ر ئیس جمهو ر فقید جمهو ریت عربی متحد برگزار شده بود .

۱۱ **میزان** – سلیما ن فر نجیـه رئیس جمهور لبنان ا ستعفای ر شیـد کـرا می صدراعظم و کا بینه ا ش را قبول کرد . اما ا ستعفای کرامی نسبت بحرا نات اردن وفوت جمال عبد الناصر فقید به تعو یـق اندا خته شده بود .

۱۲ **میزان** – صائـب سلام یـکـی از صدراعظمان سابق لبنان از طرف سلیما ن فرا نجیه ر ئیس جمهور جدید لبنان مامور تشکیل کابینهٔ جدیدی گر دید .

۱۳ **میزان** – هیئات رئیسه‌انجمن‌کمونست های یوگوسلاویا طی جلسه‌ای به ا تفا ق آراء پیشنهاد مار شال تیتو رئیس جمهو ر آنکشور را در مورد ادارهٔ دسته جمعی امور ریاست جمهوری را بتصویب رسا نید .

۱٤ **میزان** – ژورژ پو مپیـدو ر ئیس جمهور فرانسه که مشغول باز دید از اتحاد شوروی میباشد اولین ملاقات خودرا ازجمله سه ملا قا تی که در نـظر دارد بـا سران حکو متی ا تحاد شوروی بنما ید ا نجام داد.

۱۵ **میزان** – مجلس‌شورای ملی جمهوریت عربی متحد با اتفاق آراء انور ا لسا دا ت را بحیث ر ئیس جمهور آ یندهٔ آنکشو ر انتخاب کرد .

۱۷ **میزان** – حکو مت ایالات متحدهٔ‌امریکا به دو دیپلومات کیو بایی در نیو یا ر ك هدایت داده تا زا ایالات متحدهٔ ا مریکـا خارج گردند .

۱۸ **میزان** – ماه نوره های قوای سه‌گانه بری ، بحری و هوایی کشور هـای عضو پیمان وارسا در قلمرو آلمان شر قی آغاز گردیده ا ست .

۱۹ **میزان** – نیکو لای پود گور نی صدر هیئت ر ئیسه شورای عالی ا تحاد شو روی در تا شکند تقلیل تشنجات بین ا لمللی و همکاری های چند جا نبه بین تمام ملل را تقا ضا کرد .

۲۰ **میزان** – جلسات مو سسهٔ عـلـمی تعلیمی و کلتوری مو سسهٔ ملل مـتـحـد یو نسکو ر سما درپاریس ا فتتاح‌گردید .

۲۱ **میزان** – فار موسا ا علام نمو د که به تعقیب بر قراری روابط د یپلو ما سی بین جمهو ریت مردم چین و کا نادا روابط سیاسی خودرا باکا نا دا قطع میکند .

۲٤ **میزان** – مسافرین یك طیـا ره خط هوائی ا تحاد شوروی ا نقره را به قصد مسکو ترك گفتند : ا ین اشخاص که توسط یك طیاره د یگر ا تحاد شوروی مشغو ل پرواز دا خلی آ نکشور بودند در اثر تهدید پیلوت طیاره تو سط دو نفر از مسا فر ین ا جبارا به یکی از میدان های هوائی‌ترکیه پیاده شده بودند .

۲۵ **میزان** – انورالسادات ر ئیس جمهور منتخب جمهوریت عـربی متحـد در جلسهٔ

شورای ملی آنکشور برای شروع دورهٔ شش ساله ر یاست جمهو ری خود حلف‌وفاداری یاد کرد .

۲۶ میزان ـ کا وندا ر ئیس جمهورزمبیا لندن را در حالی ترك گفت که بعقیدهٔمحافل مطلع ما موریت وی در مورد منصرف‌ساختن انگلستان از فروش ا سلحه و مهمات‌نظامی به ا فریقا ی جنو بی با عدم مو فقیت‌مواجه گردیده ا ست .

۲۷ میزان ـ ا سا مبلهٔ عمومی ملل متحد بیست و پنجمین دورهٔ ا جلا سیهٔ خو د را بساعت۶و ۱۰ د قیقه شام‌بوقت افغانستا ن در مقر ملل متحد واقع نیو یورك شر و ع کرد .

۲۸ میزان ـ د کتور محمود فو زی وزیر خارجهٔ سابق و مشاور ا مور سیا سی جمال عبدالناصر فقید از طرف ا نور ا لسا دا ت ر ئیس جمهوریت عربی متحد ما مور بـــه تشکیل کا بینهٔ جدیدی شد .

۳۰ میزان ـ نور ا لدین ا لا تاسی رئیس جمهور سو ریه ا ستعفای خودرا به حز ب بر سر ا قتدار بعث تقدیم کر ده ا ست .

سران حزب ا ستعفای او را مورد مطالعه قرار داده واز وی تقا ضا کر دند که تاروز دوشنبه که کا نگرس حزب بعث تشکیـــل جلسه مید هد به و ظیفه خود ادامه د هد .

اول عقرب ـ مارشال تیتو ر ئیس جمهور یوگو سلا و یا در پاریس باژورژ پومپیدو ر ئیس جمهور فرانسه ملا قات کرد .

۲ عقرب ـ کشور های عضو ملل متحد ضمن تجلیل بیست‌وپنجمین سال مو سسهٔ ملل متحد پا بندی شانرا به منشور موسسهٔ جهانی ر سما تا کید نموده و عده دادند که به مواد آن به پا بندی خو یش ادامه د هند.

۵ عقرب ـ اندری گـرو میکـو و ز یر خارجهٔ ا تحاد شوروی به مذاکرات خود در بارهٔ مسایل مربوطه در لندن شروع کرد .

۶ عقرب ـ ملك حسین پاد شاه ار د ن وصفی تل یکی از صدراعظمان سا بق آ ن کشور را ما مور تشکیل کا بینه جدیدی نموده ا ست .

و صفی تل پس از ا ستعفای احمدتوقان صدراعظم اردن از طرف ملك حسین ما مور تشکیل کا بینهٔ جدیدی شده ا ست .

این سو مین کا بینه در ظرف ۶ هـفته ا خیر در ار د ن بود و گفته میشود که‌اکثر اعضای کا بینه فعلی بر خلاف کا بینه های گذشته غیر نظا می میبا شد .

۸ عقرب ـ ا ضافه از شصت کشورعضو مو سسهٔ یو نسکو روز هفت عقرب‌پیشنها د راکه تو سط ا فغا نستان و چند کشوردیگر برای قرار دادن ز بان عربی بحیث لسا ن علمی در ا ین موسسه پیش گر دیده بود حمایت کردند .

۹ عقرب ـ نما یند گان ا یالات متحـدهٔ امریکا و ا تحاد شوروی در هلسنگی ملاقات مقد ماتی خودرا دربارهٔ مسئله تحدیداسلحهٔ سترا تیژیکی ا تو می آ غاز نمودند .

۱۰ عقرب ـ وزارت صحیه عر بستـا ن سعودی این راپور ها را عاری از حقیقت خوانده که حکو مت آنکشور نسبت خطر شیوع کو لرا ا مسال به حجاج ا جازه‌ورود به مکه معظمه را نخوا هد داد .

۱۱ عقرب ـ نما یند گان شانزده کشو ر عضو مو سسهٔ ملل متحد تصمیم گرفته‌اند تا تقا ضای خودرا برای عضو یت جمهوریت مردم چین واخراج نما یندهٔ فارمو سا ازین مو سسهٔ جهانی تجدید کنند .

۱۲ عقرب ـ عدهٔ ازنـمایـنـدگان کشو ر های آ سیایی و ا فریقایی از مو سسهٔ ملل متحد تقا ضا نموده ا ند از ا عضای ا ین مو سسه بخوا هد تا روابط سیاسی‌اقتصادی وتجارتی خودرا با حکو مت ا فـر یقـا ی جنوبی قطع نما یند .

۱۳ عقرب ـ ا نـور ا لسادات ر ئـیس جمهو ریت عربی متحد جنرال معمر القذافی رئیس دو لت لیبیا و جنرال جعفرالنمیری رئیس دو لت سودان کنفرانس خودرا برای غور دربارهٔ تمام مسایل مر بو طه در قاهره آغاز نمودند .

۱۵ عقرب ـ کمیتهٔ قانونی مجمع عمو می موسسهٔ ملل متحد به بحث خود در با ر هٔ اقدا ماتیکه به جلو گیری از ربودن طیا رات منجر شده بتواند آ غاز کرده است .

۱۶ عقرب ـ ژورژ پو مپیدو رئیس‌جمهور فرانسه خاطر نشان نمود تازمانیکه قو ا ی اسرائیل از ارا ضی ا شغا لی عربی خارج نگردیده و پرا بلم فلسطینی حل نگر د د

هیچگونه صلح دوامدار در شرق میانه بوجود نخواهد آمد .

۱۷ عقرب – انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد مصر ، القذافی رئیس دولت لیبیا و جعفر النمیری رئیس دولت سودان با تشکیل یک اتحادیه بین خود موافقه نموده اند .

۱۸ عقرب – جنرال شارل دوگول رئیس جمهور سابق فرانسه به عمر ۷۹ سالگی وفات نمود .

* – نمایندگان پارلمانی کشور های عضو پیمان اطلس کنفرانسی را برای غور دربارهٔ تمام مسایل مربوطه در هاگ مرکز هالند شروع نمودند .

۱۹ عقرب – شورای اعضای پارلمان کشورهای عضو پیمان اطلس شمالی درهمین کنفرانس سالانهٔ خودرا در هاگ خاتمه داد .

۲۳ عقرب – مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد در جلسهٔ خود فیصله نامه را با اکثریت آراء به تصویب رسانید که در آن اعتماد نامه نمایندهٔ افریقای جنوبی درموسسهٔ ملل متحد رد شد .

۲۳ عقرب – لیونید بریژنیف سرمنشی حزب کمونیست اتحاد شوروی طی پیامی که انتشار یافت گفته است که مردم اتحاد شوروی با همنوایی عمیق مبارزه را که مردم جمهوریت عربی متحد علیه تجاوز اسرائیل براه انداخته تعقیب میکند .

۲۴ عقرب – دوکتور محمود فوزی صدراعظم جمهوریت عربی متحد استعفای خود واعضای کابینهٔ خودرا به انورالسادات رئیس جمهور آنکشور تقدیم کرد .

انور السادات بلا فاصله از دوکتور محمود فوزی تقاضا کرد تا به تشکیل کابینهٔ جدیدی در آن کشور اقدام نماید .

۲۵ عقرب – جعفر النمیری رئیس جمهور سودان طی تغییرات عمده در کابینه آنکشور که در آن سه وزیر را بر کنار کرده است عهدهٔ وزارت پلان را خود شخصاً احراز نموده است .

۲۶ عقرب – یکی از کمیته های مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد فیصله نامه ای را در بارهٔ پاک نگهداشتن آبهای ساحلی کشور های مختلف از اسلحهٔ اتومی به تصویب رسانید .

۲۷ عقرب – کابینهٔ جدید جمهوریت عربی متحد در حضور انور السادات رئیس جمهور آنکشور مراسم تحلیف را بجاآورده و بلا فاصله بکار آغاز کرد .

کابینه جدید دارای سی و دو عضو میباشد .

۲۹ عقرب – صدراعظم المغرب این شایعات را که حکومت آنکشور با دادن پایگاه های نظامی به ایالات متحده امریکا درداخل خاک المغرب موافقه نموده عاری از حقیقت خوانده است .

۳۰ عقرب – انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد خواستار آزادی تمام مناطق متعلق به عربها گردیده که اکنون تحت اشغال عسکری اسرائیلی میباشد .

اول قوس – انور السادات رئیس جمهوریت متحد عرب تشکیل یک شورای عالی دفاعی ملکی را که دارای شانزده عضو میباشد اعلام نمود .

۲ قوس – وزارت کلتور جمهوریت عربی متحد از موسسهٔ یونسکو تقاضانموده تا پنج نفر از مجسمه سازان برجسته خودرا جهت مطالعه پروژه که به یاد بود جمال عبدالناصر تقید بنا میگردد به قاهره اعزام بدارد .

۳ قوس – سفرای چهار کشور بزرگ بار دیگر برای غور دربارهٔ اوضاع برلین کنفرانسی تشکیل دادند .

٤ قوس – موسسهٔ ملل متحد درجلسهٔ خود فیصله نامهٔ راکه از طرف بعضی از کشور های بلاک شرقی و بیطرف در بارهٔ کوریا پیش شده بود با اکثریت آراء رد کرد .

۵ قوس – دوکتور محمود فوزی صدراعظم جمهوریت عربی متحد اظهار داشت تا زمانیکه اسرائیل از تجاوز بر کشور های عربی خود داری نه نماید بروز جنگ در شرق میانه غیر قابل اجتناب خواهد بود .

۶ قوس – اینگونه بار یکی از مامورین عالیرتبهٔ وزارت خارجهٔ جمهوریت اتحادی المان به برلین شرقی وارد شد .

۷ قوس – در عمان اعلام شده که حکومت اردن آخرین دسته از کوماندوهای عربی را از محابس آنکشور آزاد نموده است .

۱۳ قوس – جمهوریت عربی متحد بار دیگر نسبت به ادامهٔ پرواز طیارات اکتشافی امریکایی بر فراز کانال سویز به حکومت ایالات متحدهٔ امریکا احتجاج نموده است .

۱۴ قوس – جوزف موبوتو رئیس جمهور کانگو کینشاسا که اخیرا برای یک دورهٔ هفت سالهٔ دیگر بحیث رئیس جمهور آنکشور انتخاب شده حلف وفاداری یاد کرد .

۱۵ قوس – کمیته مرکزی موسسهٔ آزادی فلسطین بار دیگر جلسات خودرا برای غور در بارهٔ تمام مسایل مربوطه درعمان شروع کرد .

۱۶ قوس – پیمان مربوط به عادی ساختن مناسبات بین جمهوریت اتحادی المان و پولیند در وارسا بین ویلی‌برانت‌و سیرانکوویچ صدراعظمان دو کشور به امضاء رسید .

۱۷ قوس – نمایندگان ایالات متحدهٔ امریکا و اتحاد شوروی بار دیگر بحث خودرا در بارهٔ تجدید اسلحهٔ ستراتیژیکی اتومی در هلسنگی ادامه دادند .

۱۸ قوس – شورای وزرای موسسهٔ اتحاد افریقا جلسات خودرا در لیگاس مرکز نایجیریا آغاز کرد .

۲۰ قوس – جنرال حافظ الاسد صدراعظم سوریه در قاهره با انورالسادات رئیس جمهوریت عربی متحد روی موضوعات مورد علاقه ملاقات کرد .

۲۱ قوس – در بلگراد اعلام شده که ملاقات مارشال تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا با پاپ پال ششم رهبر مذهبی کاتولیک های جهان درواتیکان منسوخ گردیده است .

۲۲ قوس – کاوندا رئیس جمهور زمبیا اعلام نموده که هنوز هم نمیداند که در کنفرانس صدراعظمان کشور های عضو کامنویلث که عنقریب درسنگاپور انعقاد می یابد اشتراک خواهد ورزید یا نه .

وی قبلا گفته بود که هرگاه حکومت انگلستان از تصمیم خود در بارهٔ فروش اسلحه و مهمات نظامی به افریقای جنوبی منصرف نگردد از شرکت در کنفرانس صدراعظمان کامنویلث خود داری خواهد کرد .

۲۳ قوس – اتحاد شوروی بار دیگر حمایت خودرا از ویتنام شمالی ابراز داشته واز اظهارات اخیر ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا انتقاد نموده است .

۲۴ قوس – ملک حسین پادشاه اردن به بن وارد شده و مذاکرات خودرا در بارهٔ تمام مسایل مربوطه با حکومت‌جمهوریت اتحادی آلمان آغاز نمود .

۲۵ قوس – مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد در جلسهٔ خود فیصله نامهٔ را با اکثریت آراء به تصویب رسانید که در آن گفته شده درسال ۱۹۷۳ یک کنفرانس بین المللی برای تاسیس یک دستگاه بین المللی جهت ادارهٔ امور مربوط به استفاده صلح آمیز از منابع تحت البحار به نفع تمام بشریت انعقاد یابد .

۲۷ قوس – ریچارد نکسن رئیس‌جمهور ایالات متحدهٔ امریکا وادوارد هیت صدراعظم انگلستان نیز به مذاکرات خود در بارهٔ تمام مسایل مورد علاقه ادامه دادند .

۲۸ قوس – احمد سکوتوری رئیس جمهور گینی از موسسهٔ ملل متحد تقاضا نموده تا به آنکشور در مقابل حملات‌احتمالی عساکر اجیر خارجی که با کمک عساکر پرتگالی صورت میگیرد کمک نماید .

۲۹ قوس – گومولکا رهبر حزبی پولیند ازوظیفه خود استعفاء داده وعوض وی یکی از شخصیت های دیگر پولیند به نام کیریک زمام امور حزبی آنکشوررا بعهده گرفته است .

۳۰ قوس – تون عبد الرزاق صدراعظم مالیزیا اظهار داشت که حکومت وی با حکومت جمهوریت مردم چین تماس‌های در بارهٔ مسایل مربوط به بیطرف ساختن هند چین بر قرار نموده است .

اخبار جهان

اول جدی ـ ا لکسی کا سیگین صدراعظم اتحاد شوروی به اسرائیل نسبت بهداشتن تو قعات زیادی درقبال حل بحرا نها ی شرق میانه ا خطار داده ا ست .

۲ جدی ـ جو زف سیرانکو یچ که ا ز و ظیفه ا ش بحیث صدراعظم پو لیندااستعفا داده بود بعو ض وی مارشال ماریان سپا یخا لسکی بصفت رئیس د و لت آ ن کشور تعیین شد .

۳ جدی ـ علی صبر ی معاون رئیس جمهو ریت عربی متحد مذاکرات خود را باسران حزبی و حکو متی ا تحاد شورو ی در مسکو خا تمه داده ا ست .

٤ جدی ـ فعا لیت برای جمع آ و ر ی اسلحه و مهمات نظا می بعضی از د سته های کو ما ندو های فلسطینی در سراسر ار د ن صور ت گر فت .

۵ جدی ـ طیارات خطو ط هوائی لیبیا از ا ین پس ا جازه خوا هند دا شت تا هنگام پرواز ارو پائی خود از میدان هوا ئی مسکو و قلمرو فضائی آن ا ستفاده کنند .

این توافق نتیجه قرار دادی میباشد که بین حکو مات ا تحاد شوروی و لیبیا بامضاء ر سیده ا ست .

۶ جدی ـ پا ر لمان هند در ا ثرتوصیهٔ میر من ا ندارا گاندی صدراعظم آ نکشو ر منحل گر دیده ا ست .

۷ جدی ـ ملو ین لیرد و زیر د فا ع ایالات متحده ا مریکا بار د یگر از تصمیم کشور های عضو پیمان ا تلس در با ر هٔ ازدیاد سهم شان با خوشی استقبال نمو ده است .

۸ جدی ـ میرمن اندرا گاندی صدراعظم هند ا ظهار داشت که هر گاه تصمیم حکومت انگلستان در بارهٔ فروش ا سلحه و مهمات نظا می به ا فریقای جنو بی عملی گر دد آیندهٔ کا منو یلت به مخا طره خواهدافتاد .

۹ جدی ـ ا نور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد تا کتیك های ا مریکا را در راه تصنیف دا عیه عربی تقبیح نمود .

۱۰ جدی ـ ا یالات متحدهٔ ا مریکا اخراج نخستین قسمت اسلحهٔ کیمیاوی خود رادر جزیرهٔ اوکینا وا بتاریخ بیست جدی شروع خواهد نمود و آنرا به جزیرهٔ جا نستن که در ۱۳۰۰ کیلو متر جنوب هاوایی وا قع ا ست انتقال خوا هد داد .

۱۱ جدی ـ جنرا ل ر ضا عظیمی یا ور شا هنشاه ایران بحیث و زیر حرب و جنرال سنمیعی و زیر حرب بحیث وزیرزرا عت و بنباغلی گودر زی وزیر ز راعت ا یران بحیث وزیر مشاور در کا بینهٔ ا یران مقرر شده ا ند .

۱۲ جدی ـ د کتور گو نار یا ر ینگ میانجی صلح مو سسهٔ ملل متحد در شر قِ میانه از مسکو به نیو یارك مرا جعت کر د تاز مینه رابرای شروع مجدد مذا کر ا ت غیر مستقیم بین کشور های عربی واسرا ئیل فرا هم سا زد .

۱۳ جدی ـ د کتور گو نار یا ر ینگ میانجی صلح مو سسهٔ ملل متحد فعالیتهای خودرا برای ا مکان شروع مجدد مذا کرا ت غیر مستقیم بین کشور های عر بی واسرائیل در نیو یارك آ غاز کرد .

۱٤ جدی ـ جمهو ریت عربی متحد رسما باایران روا بط سیا سی بر قر ا ر نمود .

منا سبات سیاسی بین جمهو ریت عربی متحد و ایران در سال ۱۹۶۰ وقتی ازطرف جمهو ریت عر بی متحد قطع گردید که حکو مت ایران اسرائیل را بصورت د یفکتو بر سمیت شنا خت .

۱۶ جدی ـ او تا نت سر منشی مو سسهٔ ملل متحد برای نخستین بار جوا بها ی جمهو ریت عربی متحد ، اردن و ا سرا ئیل را به سوالات مفصل گو نار یا ر ینگ نمایندهٔ مخصو ص ملل متحد که به آ نها تقدیم شده بود ا نتشار داد .

۱۸ جدی ـ ا ندری گرو میکو و ز یر خارجه ا تحاد شوروی به سفارت ا یالات متحده ا مریکا نسبت به ا نفجاریکه د ر نزدیکی یکی از عمارات متعلق به ا تحاد شوروی در وا شنگتن صورت گر فته ا حتجاج نموده ا ست .

۱۹ جدی ـ وزرای خارجهٔ یو گو سلاویا و ایران نگرانی شانرا در مورد ا دا مه بحران شرق نز د یك و ا شغالی قلمرو های عربی تو سط ا سرائیل ابراز دا شتند .

۲۰ جدی ـ انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد پیامهای فوری در مورد خرابی اوضاع در اردن عنوانی ملک حسین پادشاه اردن و رؤسای جمهور کشورها ئیکه غرض مطالعه اوضاع اردن در دسمبر گذشته جلسه عالی در قاهره تشکیل داده بودند فرستاده است .

۲۱ جدی ـ ذوالفقار علی بوتو وزیر خارجهٔ سابق پاکستان برتانیه را ملزم ساخت که میکوشد مسئولیت را در مورد منازعهٔ هندو پاکستان بر سر مسئله کشمیر از خود دور کند .

۲۲ جدی ـ انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد باردیگرسیاستحکومت ایالات متحده امریکا را در مورد شرقمیانه مورد انتقاد قرار داده گفت که هیچ قدرتی در جهان جمهوریت عربی متحد رابه دادن امتیازاتی به اسرائیل مجبور ساخته نمیتواند .

۲۳ جدی ـ مجلس نمایندگان اردن از پادشاهان و رؤسای جمهور کشورهای عربی تقاضا نموده تا از مبارزه علیه اردن در قبال بحرانهای داخلی آنکشور خودداری نمایند .

* ـ جمهوریت عربی متحد پلانهای جدید حکومت اسرائیل را در بارهٔ حل بحرانهای شرق میانه که به دکتور گونار یارینگ میانجی صلح موسسهٔ ملل متحد در دوران بازدید اخیر وی از تل ابیب بوی تسلیم گردیده رد نموده‌است.

۲۴ جدی ـ کنفرانس صدر اعظمان کشورهای عضو کامنویلت باشرکت سران حکومتی و نمایندگان تمام کشورهای عضو در سنگاپور آغاز گردید .

۲۵ جدی ـ انور السادات رئیس جمهوریت عربی متحد بند عالی اسوان را بر فراز دریای نیل درحالیکه نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی نیز حاضر بودباقطع نوار سبز رنگ افتتاح کرد .

۲۶ جدی ـ ملک حسین پادشاه اردن اظهار داشت کهوی امیدوار است آخرین توافقیکه بین حکومت اردن و موسسه آزادی فلسطین دربارهٔ استقرار اوربند در آنکشور حاصل گردیده به مرحلهٔ اجرا گذاشته شود .

۲۷ جدی ـ محافل رسمی در واشنگتن اظهار میدارند که تشدید اخیر بمباران طیارات امریکائی بر مواضع و تاسیسات مرمی های دافع هوائی و یتنام شمالی بمنظور جلو گیری از تقویهٔ قوای ویتنام شمالی در کمبودیا میباشد .

۲۸ جدی ـ جنرال احمد عبدالحلیم رئیس کمیته نظامی عربی در اردن این شایعات را که مقامات حکومتی اردن تمام خانه های عمان و سایر شهرهای آنکشور را برای پیدا نمودن کماندوهای فلسطینی و اسلحه آنها تلاشی مینمایند عاری از حقیقت خوانده است .

۲۹ جدی ـ نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورایعالی اتحاد شوروی از قاهره به مسکو مراجعت کرد .

۳۰ جدی ـ وزراء خارجه و دفاع جمهوریت عربی متحد ، لیبیا ، سودان، و سوریه کنفرانسی را برای مذاکره در بارهٔ اختلافات کشورهای عربی با اسرائیل در قاهره افتتاح نمودند .

* ـ سران جمهوریت عربی متحد لیبیا ، سودان و سوریه در قاهره کنفرانسی تشکیل دادند . درین کنفرانس راجع به اوضاع کنونی شرق میانه بشمول اوضاع کنونی اردن و همچنان امور مربوط به تشکیل اتحادیه با شرکت این چار کشور عربی بحث شده است .

اول دلو ـ سران جمهوریت عربی متحد لیبیا ، سودان و سوریه کنفرانس خودرا که اخیرا در قاهره تشکیل داده بودند خاتمه داده اند .

۲ دلو ـ هجدهمین کنفرانس صدراعظمان کامنویلت درسنگاپور خاتمه یافت و پس از نه روز جلسات متشنج بالاخره اعلامیهٔ صادر گردیده که در آن تبعیض نژادی تقبیح شده اما به تصمیم هر یک از اعضا مربوط گردیده تا سوال کمک به ممالک کمک کنندهٔ رژیم های تبعیض طلب را حل و فصل کنند .

۳ دلو ـ جمهوریت عربی متحد راپور های جراید برتانوی را در بارهٔ اینکه دکتور گونار یارینگ میانجی صلح موسسهٔ ملل متحد با پلانهای مربوط

اخبا ر جها ن

به واگذاری بندر شر م ا لشیخ و قسمتی از شبه جزیرهٔ سینا موا فقه دارد عا ر ی از حقیقت خوا نده ا ست .

٤ د لو ـ جو لیو س نایر یری ر ئیس جمهور تا نزا نیا در د هلی جدید ا خطا ر داد در صو ر تیکه بریتا نیا فرو ش سلاح خودرا به ا فریقای جنو بی از سر گیر د کشور های ا فریقا ئی مجبور خوا هـنـد شد از ممالك کمو نستی سلاح بـد ست آ ر ند .

٥ د لو ـ سنا تور و یلیم فو لبرا یت رئیسی کمیتهٔ روابط خارجی مجلس سنا ی ایالات متحدهٔ ا مریکا از عملیات هـوا ئی طیارات ا مریکایی در کمبودیا ا نتقاد نموده ا ست .

٦ دلو ـ شیخ صباح السالم الصـبا ح حکمران کویت ا ستعفای کا بینهٔ آ نکشو ر را قبول نموده اما حکمران کویت‌از اعضای کا بینهٔ آ نکشور تقا ضا نموده تا ز مـا ن تشکیل کا بینه جدید بو ظیفه خود ا دا مه بد هند .

٧ د لو ـ مذاکرات دو رو ز ۀ ویلی‌برانت صدراعظم جمهو ر یت ا تحا دی المان و ژورژ پو مپیدو ر ئیس جمهور فرا نسه در پاریس خا تمه یا فت .

٨ د لو ـ نما یند گان کشور های عضو دول صادر کـنندهٔ نـفت او پك و هـفده شر کت غربی نفتی بار د یگر برای ر فـع ا ختلا فات طر فین در تهران تشکیل جلسه دا دند .

* ـ ایالات متحدهٔ امریکا ، ا نگلستان و فرانسه به مقا مات ا تحاد شوروی دربرلین نسبت به موا نعیکه از طرف مقا مـا ت مربو طه آ لمان شر قی بر ر فت و آ مد بین بر لین غربی و جهان خارج وضع‌گردیده احتجاج نموده ا ند .

٩ د لو ـ حکومت ایالات‌متحده ا مریکا بود جهٔ سال مالی آ ینده آ نکشور را که حاوی تقریبا دو صد و سی ملیارد دا لـر میبا شد به کا نگرس آ نکشور ارسال نمود.

١٠ د لو ـ حکو مت جمهو ریت ا تحا دی آلمان نسبت به تصمیم حکو مت گینی برای قطع روابط سیاسی از طرف آ نکشور بـا جمهوریت اتحاد ی آلمان ابراز تا سـف نموده و لی متذ کر شد ه که از این عمل حکو مت گینی متعجب نگر دیده ا ست .

١١ دلو ـ زنگ های خطر هـوائی د ر قاهره و ا کثر شهر های د یگر جمهو ریت عربی متحد بحیث یك اقدام آزما یشـــی به صدا در آورده شد .

١٢ د لو ـ شورایعالی دفاعی جمهو ر یت عربی متحد که عا لیترین مر جع نظا می و د فاعی آ ن کشور میبا شد در قاهره تشکیل جلسه دادند .

١٣ د لو ـ خطر قطع ارسال نفت‌ازطرف کشور های عضو مو سسه ممالك صا د ر کننده نفت او پك به کشور های ارو پایی غربی نظر به عدم مو فقیت مذا کـر ا ت کنفرانس ا عضای او پك و شر کت ها ی تو لید کنند ۀ نفت در تهران از د یـا د یاقته است .

١٤ دلو ـ شا هنشاه ا یران از کشور های تو لید کنندهٔ نفت در منطقهٔ خلیج‌تقاضا نموده تا نظر به عدم مو فقیت کنفرا نس نفتی تهران ا قدا مات مشترك قا نو نی را برای از د یاد قیمت نفت خام خود ا تخاذ نمایند .

٢١ د لو ـ و یلیم راجرز و زیر خارجهٔ ایالات متحدهٔ ا مریکا ا ظهار دا شت کـه ایالات متحدهٔ ا مریکا ، ا نگلستان وفرانسه مسودهٔ قرار دادی را درباره بهبود اوضا ع بر لین به ا تحاد شوروی تسلیم داده اند.

٢٤ د لو ـ معمر ا لقذا فی ر ئیس دولت لیبیا تر میمی را در کابینهٔ آنکشور ا علا م کـــرد .

گفته میشود که درین تر میم کا بینه سه و زیر جدید مقرر شده اند .

٢٥ د لو ـ مارشال تیتو ر ئیس جمهور یو گو سلا و یا برای مذاکره با سرا ن حکو متی جمهوریت عربی متحد به قا هره وارد شد .

٢٦ د لـو ـ ا نـور ا لسادات ر ئیس جمهور عربی متحد و مارشال تیتو ر ئیس جمهور یو گو سلا و یا سه ساعت دربارهٔ او ضاع شر ق میانه مذا کره نمودند .

٢٨ د لو ـ حکو مت فرانسه ر ضا ئیت کامل خودرا نسبت به جوا بیکه جمهو ریت عربی متحد به پیشنهاد های ا خیر د کتور

گو نار یا رینگک میانجی صلح مو سسهٔ ملل متحد در مورد شر ق میانه داده ا براز داشته است .

اول حوت : حکو مات جاپان مالیز یا و اندو نیزیا از حکومت ا نگلستان بحیث یکی از رو سای مشترك دو گانه کنفرانس بین ا لمللی ژنیو دربارهٔ لاوس تقا ضا نموده تا برای ا عادهٔ صلح در لاوس حفظ تما میت ارضی و بیطرفی لاوس به ا قدا مات مقتضی د ست بز ند .

۲ـ حوت : جمهو ریت عر بی متحد اخطارداده که هر گاه مساعی جدید دو کتور گو نار یا رینگک میانجی صلح مو سسهٔ ملل متحد درشر ق میانه با عدم مو فقیت مواجه گردد بحرانهای شدید د یگری درین منطقه بروز خوا هد کرد .

۳ ـ حوت : جنرال یحیی خان ر ئیس جمهور پا کستان کا بینهٔ غیر نظامی آنکشور را منحل ساخته است ا نحلال کا بینهٔ پاکستان ناشی از او ضاع سیاسی میباشد که در آ نکشور بو جود آ مده ا ست .

* ـ او ضاع عمو می د ر د ا که مرکز پاکستان شر قی و خیم بوده مقرراتی و ضع و گشت و گذار مردم از طرف شب در داکه و بعضی ازشهر های دیگر پاکستان شرقی تحت قیو داتی قرار داده شده ا ست.

٤ حوت ـ میعاد یکما ه اور بند بین جمهو ریت عربی متحد و اسرائیل درامتداد کانال سو یز خاتمه یافت . اگر چه جمهوریت عربی متحد قبل از ا ختتام میعاد او ر بند درشرق میانه عساکر خودرا به حال تیارسی در آ ورده بود باا ینهم تا کنون کـدا م حادثهٔ در ا متداد کانال سویز ر خ ندا ده است .

* ـ سر ا لك د کلکس هیوم و ز یر خارجهٔ ا نگلستان، دربارهٔ اینکه حکو مت آنکشور به حکو مت ا فریقای جنو بی اطلاع داد حا ضر ا ست هفت هلیکو پتر خود را به ا فریقای جنوبی بفرو شد با عکس العمل های مختلفی مواجه گردیده ا ست .

٥ حوت ـ جنرال حافظ الاسد در نتیجه رفراندمی که در سراسر سو ریه بعمل آمد بحیث ر ئیس جمهور جدید آنکشور انتخاب گردید .

* ـ ژورژ پو مپید و ر ئیس جمهور فرانسه ا ظهار داشت که حکو مت و ی میخوا هد حوزه جنوب شرق آ سیا منطقهٔ باشد که هر کشور دران سر نو شت خودرا طوریکه خو دش میخوا هد تعیین کـر د ه بتواند .

٦ حوت ـ شیخ مجیب ا لرحمن ر ئیس حزب عوامی لیگ پاکستان اعلام نموده که حاضر است با جنرال یحیی خان ر ئیس جمهور آنکشور در بارهٔ تمام مسایل مر بو طـه مذاکره کند .

۷ حو ت ـ اتحاد شوروی به ستاب رایت سکر تر اول سفارت جمهو ریت ا تحاد ی آلمان در مسکو هدایت داده تا هرچه زود تر خاك آنکشور را ترك بگو ید .

۸ حوت ـ جنرال جودت سونای رئیس جمهور ترکیه میکوشد هرچه زودتر به بحرا نها ی سیاسی فعلی آنکشور خاتمه داده شو د از رهبران سیاسی تر کیه تقا ضا نمو د ه تا نظریات خودرا در بارهٔ تشکیل کا بینهٔ جدیدی به ا طلاع وی بر سانند .

۹ حو ت ـ ا نتخابات پارلمانی درسراسر هند آ غاز گردید برای پر کردن پنجصد و هجده چو کی در مجلس شورای ملی هند متجاوز از دو هزارو پنجصد نفر ازاعضا ی احزاب مختلف هند خودرا کاندید نموده اند.

* ـ میر من اندرا گاندی صد ر ا عظم هند که در انتخابات عمومی پیروز گر دید آمادهٔ مراسم تحلیف برای تشکیل حکومت جدید گر دید .

۱۰ حوت ـ انورالسادات رئیس جمهوریت عربی متحد در قا هره گفت که برای اولین بار

در مدت بسیار درازی حر کت متین و ثابت د پیلو ما تیك این کشور مو فق شده‌است تا د شمن را بیك حالت د فاعی در آورد .

۱۱ حوت ـ پارلمان جدید سوریه بـــه ا کثریت آراء نا مزدی جنرال حا فظالاسد صدراعظم سوریه را برای ا حراز ر یاست جمهو ری تصویب کرد .

۱۲ حوت ـ ا کثر شخصیت های ا حزاب اقلیت در ا سا مبلهٔ ملی پاکستان‌از جنرال یحیی خان رئیس جمهور آ نکشور تقا ضا کرده اند ، از شیخ مجیب الرحمن ر ئیس حزب عوامی لیگ خواستار تشکیل‌یك‌حکومت مو قتی گر د د .

۱٤ حوت ـ شیخ مجیب ا لرحمن ر هبر حزب عوامی لیگ درپاکستان شر قی گفت: قبل ازانکه وی و حزب مذکور بتواند د ر جلسه اسا مبله ملی در بیست و پنج مارچ اشتراك نماید باید قانون نظامی در پاکستان شرقی خاتمه یابد .

۱۷ حوت ـ جنرال حافظ ا لا سدصدراعظم ووزیر د فاع سو ریه ا ظهار داشت کـــه اسرائیل بدون کمك خارجی کشور هـــا ی عربی را مورد حمله قرار داده نمی تواند .

۱۸ حو ت ـ ملو ین لیرد و زیر د فا ع ایالات متحدهٔ ا مریکا ا ظهار داشت که آن کشور با خطرات حملات دو جا نبه مرمی‌های اتحاد شوروی و جمهو ریت مردم چین مواجه میبا شد .

۱۹ حوت ـ ا د میرال مورر رئیس کمیتهٔ لوی د رستیزهای مشترك ایالات متحدهٔامریکا اظهار داشت که از دیاد قدرت بحری‌اتحاد شوروی تهدید علیه ا یالات متحده امریکادر آبهای بین ا لمللی محسوب میگر دد .

۲۰ حوت ـ جنرال مصطفی طلا س معاون اول وزارت د فاع و لوی د رستیز قو ا ی مسلح سو ریه ا ظهار داشت که ا کنو ن برای عربها چارهٔ د یگری جز این نما نده که به جنگ آزادی خوا هی علیه اسرا ئیل د ست بز نند .

* ـ ذو الـفقا ر علی بـو تـو ر ئیس حزب مردم پاکستان ا ظهار دا شت کـــه میخواهد تا به داکه مسافرت نموده و بـا شیخ مجیب ا لر حمن ر ئیس حزب عوامی لیگ در بارهٔ مسایل مورد علا قه مذا کر ه کند .

۲۱ حو ت ـ جنرال حافظ ا لاسدصدراعظم و وزیر دفاع سوریه برای ا حرا ز لـقب چهار د همین ر ئیس جمهو ریت سو ر یه اکثریت شصت و پنج فیصد آراء رابدست آورد .

۲۲ حو ت ـ حا میان میرمن اندراگاندی صدراعظم هند بر تعداد حو کی های خو د

دهیواد دمهموخبرونو کرونولوژی

د حمل لمړی ــ د شاه و لایتمآب دروضی جنډه پهشاندارو مراسمو سره پورته شو ه په دی تر تیب د گل سرخ لرغونی میلــه شروع شوه .

* دکابل منډوی جنډه په خاصو مراسمو سره دمغه منډوی په غولــی کښی لو چــت کړای شوه.

* ــ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی دنوی کال په مناسبت خپله بیانیه ا یر ا د کړ ه

* افغانی هیئت د عدلیه وزیر پوهنــدوی عبدالستار سیرت په مشری داسلامی هیوادو دوزیرانو په ټولنهکښی دګډون له پاره جدی ته لاړ .

دحمل ۲: ــ دپښتونستان قــومی مشرانــو دنوی کال په مناسبت د همــایونــی معظــم اعلیحضرت اوعلیا حضر تی معظمی ملکی او دافغانستان ټولو خلکوته د مــبارکی پیغــام را استولی دی .

* دافغانی لرغون پیژندونکی هیئت دهډی دشتر په تپهکی د خپلو کیندنو په څلورمه دورهکی دری استوپی او دبودا د یوشمیــر مجسمو په پیداکولو باندی بریالی شو .

* داطلاعاتو اوکلتور وزارت د انکشافــی پروگرامونو په لړکښی دنوی کال په شروع کیدو سره د لمر دنوی مجلی لــومړی گڼــه خپره شوه.

* دآریانا دایرة المعارف وروستی ټــوك په ۱۳۷۷ ارتیکلوکی دچاپ څخه راووت

دحمل ٤ : ــ دپولیسو د اکــاډمی څخــه سږکال شپږتنی ښځی فارغ التحصیلی شوی اودلومړی ځل دپارهیی دپولیسو دصاحبمنصب په حیث په ټولنهکی پهکارشروع وکړله .

د حمل ٥ ــ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی د بگرا میو د نسا جی فا بریکه پرا نیستله .

د حمل ۸ ــ د ا قتصادی عالی شو ر ی لو مړنی غونډه د صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی تر ریاست لاندی د صدارت په مانی کښی شروع شوه .

دحمل ۱۰ : ــ افغانی هیئت په جدهکښی داسلامی هیوادو دخارجه وزیرانو پــه جرگه کښی له گډون کولونه وروسته کــابل تــه راستون شو .

دحمل ۱۲ :ــ دترین کــوټ اساسی پــل دفوائد عامه دوزیر انجنیر محمد یعقوبلعلی له خوادتیرین کوټ په ښار کښی پرانیستل شو.

د حمل ۱٤ ــ صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی د هیواد د شمالی او لو یدیځــو سیمو د اداری ، عمرانی او اجتماعیانکشافی چارو د لید لو په غر ض تر غرمی د مخه په لس نیمو بجوددمنگانو او مزار شریف ولایاتو ته روانشو .

د حمل ۱۹ ــ صدراعظم ښاغلی ا عتمادی د بلخ په و لایت کښی د خپلی دوه ورځنی استو گنی په موده کښی د مزار شر یف په ښار کښی د یوه سل بستره آ یزعصری رو غتون د جوړ و لو تجو یزو نیو او دفواید عامی و زیر ته یی هدایت و ر کړ .

دحمل ۲۱ ــ د هیلمند کــلــتو ر ی مرکز داطلاعاتو او کلتور دوزارت دمعیــن ښاغلی محمدخالد روښان له خوا دلشکرگاه په ښار کښی پرانیستل شو اودلومړی ځل له پــاره دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت دمسافرت فلم چه دافغان فلم دمؤسسی له خوا تهیــه شویؤ پکښی وښودل شو .

دحمل ۲۲ ــ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی له غرمی نه وروسته د فار یــا ب دولایت د میر منو د ټو لنی د بنسټ ډبره کښیښو د له .

دحمل ۲۳ ــ دافغا نستا ن اکادمی لومړی غونډه دملی فرهنــگ دساتلو اوپراختــیا او دتحقیقاتی هدفونو دپرمخ بیولو اودتاریخــی اجتماعی اوادبی مسئلو دعلمی تحلیلاودملی ژبی پښتو دانکشاف اوتقویی اوددری ژبــی

د کو رنی خبر و نه

دحمایی او روز لو په مقصدداطلاعاتواوکلتور وزارت دمسلکی مجلس د غړیو په ګډون وشوه .

دحمل ۳۰ :- دمیرمنو ټولنی په سالون کښی ددیپلومه میرمنو دفرهنګی او تربیوی دټولنی دتأسیس له پاره دلومړی ځل لپاره غونډه وشوه .

د حمل ۳۱ - صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی وروسته له ۱۸ و رځنی مسافر ت ځخه په لسو بجو او ٤٥ د قیقو کابل ته را و رسید .

* د خا رجه چا رو دوزارت‌سیاسی لوی مدیر (دهغه وزارت اوسنی‌سیاسی‌معین) دکتورروان فرهادی چه دیوه هیئت‌په مشری دبیطرفو هیوادو په مقدماتی ټو لنه کښی دګډون له پاره دارالسلام ته تللیٔ ییرته کابل ته راستون شو .

د ثور ۱ - صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی د هیوادشمالی اولویدیځو ولایتونه د خپل مسافرت په پای کښی د با ختر د نماینده د پو ښتنی په ځواب کښی و و یل چه ز موږ اتلس‌ورځنی مسافرت ډیر ګټورو او مو ږ مو قع پیدا کړ چه د خپلو خلکو آرزوګانو ، تمنیا تو ، مشکلا تو اوغوښتنو سره په ښه ډول آشنا شو .

* - د لا جـو ر د و د حکا کی دستګاه دکانو اوصنایعو د وزیر ښاغلی امان‌الله منصوری له خوا دهغه وزارت په مرکز کښی پرانیستل شوه .

د ثور ۲ - صدراعظم ښاغلی نور ا حمد اعتمادی له غرمی نه مخ کښی د ګلخانی په ماڼی‌کښی دمعظم‌ټولواک همایونی اعلیحضرت په حضور شرفیاب شو .

* **دشوروی اتحاد** دوزیرا نو د شو ر ی غړی اودشوروی اتحاد او ا فغانستان‌ددوستی دټو لنی رئیس ښاغلی انتو نوف په‌بلنه‌کابل ته راورسید .

دثور ۳ :- په کابل کښی د عامی روغتیا دمؤسسی دابوعلی سینابلخی په تالار کښی دلیتن دزیږیدنی دسلم کال دیادونی دافغانی کمیتی درئیس سناتور عبدالهادی داوی په مشری دیادونی مجلس جوړ شوی وو .

دثور ٤:- دطلوع افغان ورځپاڼه دیوی سهارنی ورځپاڼی په حیث چـاپ او دټولـو داستفادی و ړ و ګر ځیده .

دثور ٥:- دولسی جرګی د فرهنګی چارو دکمیسیون رئیس او غړیو د بـلـخ کندز اوبغلان په ولایتونو کښی دمـعظم ټولـواك همایونی اعلیحضرت دوروستی مسافرت هغه فلم وکوت‌چه دافغان فلم پـه واسطه تیـار شویدی. همدارنګه دولسی جرګی د فرهنګی چارو دکمیسیون رئیس اوغړیو داطلاعاتو او کلتور دوزیر دکتور محمود حبیبی سره‌وکتل اوداطلاعاتو دوزارت دافغان‌فلم راډیوافغانستان دولتی مطابعو ، خطی کتا بخانه او دسمعی‌او بصری مؤسسی یـی پـه داسی حا ل کښی وکتلی چه دنوموړو مؤسسو د رئیسانوله‌خوا توضیحات ورکول کیدل .

* - درضا کـارو میرمنـو د عالی رئیس والاحضرتی شهزادګی بلقیس دهدایت په اثر یوه اندازه دواګانی دکندهار دعامی روغتیـا دآمریت اورضا کارو میرمنو دکمیټی‌له خـوا دکندهار دنارینه وو اوښځو بندیانواومرستون بی‌وزلو ناروغانوته وویشلی شوی .

دثور ٦:- د نساجی یـوه فابریـکه چـه دننګرهار د نساجی سهامی شرکت نومیـږی ددوه ویشتو ملیونو افغانیوپه لو مړ نی‌پانګه دننګرهار دولایت دجلال آباد په ښار کښی پرانستله شوه .

دثور ۱۰ :- دشوروی اتحاد د وزیرانـو دشوری غړی او دشوروی اتحـاد ددوستـی دټولنی رئیس ښاغلی انتونوف اودهغی ټولنی غړی ښاغلی دوریانـکوف چه د افغانستـان اوشوروی اتحاد د دوستی دټولنی په بلنـه یوه هفته پخوا کـابل تـه راغلی وو خپـل هیواد ته لاړل .

دثور ۱۲ :- دصدارت‌عظمی دمشاوردکتور محمدحیدر په مشری دبندیانو په حالاتوباندی دغور هیئت چه ځوموده دمخه دشمالی ولایتو دبندیخانو د چارو د غور له پاره هغی‌خواته تللیٔ دنوموړو ولایتو د بندیخانو په چـارو له غور نه وروسته بیر ته کابل راستون‌شو.

دثور ۱۳ :- د اطلاعاتو اوکلـتور وزیـر دکتور محمودحبیبی له ښاغلی سمال دکاناډا لوی سفیرسره دافغانستان او کاناډا ترمنـځ دکلتوری روابطوپه باره کښی خبری وکړی اوداطلاعاتو اوکلتور دوزارت دوظیفو او کار دځرنګوالی دمفصل بیانولو په ضمن کښی یی

له‌نوم وړی شخه‌و غوښتل چه په بیلو بـیلو څانگو کښی دفنی پرسونل دروزلو له پـاره دکاناډا دحکومت دزیاتی همکاری لاری‌ولټوی.

دثور ١٤:ــ دوزیرانو عالی غونډی‌دښاری بسونو دانتظام لپاره دخارج څخه د بسونـو راوړلو زیاتی آسانتیاوی منظوری کړی .

دثور ١٥:ــ د روغتیا وزارت سوداگروته اجازه ورکړیده چه ددواگانو جوړولو فابریکی واردی کړی .

دثور ١٦:ــ دکندهار دولایت داحمدشاه‌بابا دلیسی دنوی ودانی دبنسټ ډبره دهغه ولایت دمستوفی اووکیل ښاغلی نوراحمد ستانکزی په واسطه کیښودله شوه .

دثور ١٨:ــ دجهانی سره صلیب‌بین‌المللی ورځ دهنری اوعرفانی محفلونو په جوړولـو سره دهیواد په مرکز اوولایتو کښی‌ونمانځل شوه.

دثور ١٩ :ــ دتاشقرغان دښار د سروی اوداشکاشم د ښار جوړولو اوکور جوړولـ دریاست دفنی هیئتونو له خواچه متخصصا هم پکښی شامل دی شروع شو .

دثور ٢٠ :ــ دمزار شریف له ښار څخ دبدخشان دخواهان دعلاقه داری پـه لـوری دباختر افغان الوتنه دالوتکو لومړنی‌الوتن شروع شوه .

دثور ٢١:ــ د عوامـی نشنل گـوندمشر خان عبدالولی خان له خپلی ماندینی میرمن نسیم ولی سره دسترگو دعـلاج پـه غرض دخوورځو له پاره کابل‌ته راورسید .

دثور ٢٣:ــ داسعدآباد اوجلال آباد دلوی سړك په اوږدو ددیـوه‌گـل د شیلی دپاسه دڅوکی اساسی پل دفواید عامی دوزیرانجنیر محمدیعقوب لعلی په واسطه پرانستل شو.

دثور ٢٤:ــ دکابل اوخوست ترمنځ‌دکریر سیستم په نامه دتیلفون دمزی دغزولو هغه لومړنی ډاکه‌چه د٣٩ملیونو او٥٦٠ زره‌افغانیو په لگښت به ښپږشپی دغرمی څخه مخکی په ځلورو ژوندوکـی د مخابراتـو د وزارت دتیلفون اوتیلگراف‌رئیس انجنیرسیدمحمدنسیم علوی په واسطه ودرولـه شوه .

د ثور ٢٧ ــ دحضرت محمد مصطفی(ص) دزیږیدنی مبارکه ورځ په ټـول هیوادکښی ونمانځله شوه .

دثـور ٢٨ :ــ داسلام دپیـغمبر حضرت سرور کائنات (ص) د نیـکمرغی زیږیدنـی*

دورځی په مناسبت یوه اندازه جامی‌دستری محکمی دتجارتی تمیز دعالی دیوان دمرستو دصندوق څخه برابری شوی وی دکابل‌ولایت بندیانوته وویشلی شوی .

دثور ٢٩:ــ دکرنی جهانی بانك‌افغانستان ته دپور اندازه پنځو ملیونو ډالروته زیاتـه کړه .

* ــ دافغـانستان د پستـی پنځوس زره ټکټونه په اکسپو ٧٠ کښی دپلورلو له پاره ایښودل شویدی .

دثور ٣١:ــ دسیدنورمحمدشاه مینی‌دکارتی دجامع جومات دبنسټ ډبره دهغی کارتی په مرکزکښی کیښودل شوه .

دجوزا لو مړی ــ دماهی پرله د ستگـا ه څخه دښی استفادی اودهغی دتخنیکی‌مشکلاتو دلری کولو له پاره دکانو اوصنایعو دوزارت اودآلمانی هیئتو ترمنځ موافقـی لاسلیك شو اوتصمیمونه ونیول شو .

دجوزا ٢:ــ دبگرامیو د نساجی دفابریکی دتولیدی ټـکرانو بیه دکـانو اوصنایعو پـه وزارت‌کی تر یولـړ مجلسو وروسته تثبیت شوه .

دجوزا ٣:ــ دغزنی دولایت دناورپه دښته کښی دکوشانی دوری یوه کتیبه چه په دریو ژبو ده کشف شویده چـه ژب پیژندنی او تاریخی مطالعاتو له مخی ډیر اهمیت لری .

دجوزا ٤:ــ د اطلاعاتو او کلتور دوزارت دانکشافی پروگرامونو په لړکی او درادیـو افغانستان دخپرونو څخه دزیاتی گټی‌اخستلو په منظور د پلخمری په و لسوالی‌کی‌دراډیو یوه اخستونکی دستگاه په کار ولویده.

دجوزا ٥:ــ د ځاریـو دساری ناروغیـو دتشخیص او دهغو پرضد مجادلی په غرض دوترنری دتأسیس له پاره دتخنیکی مرستو موافقه لیك دافغانستان اوشوروی ا تحا د دحکومتو ترمنځ دکرهڼی او اوبولگولو په‌وزارت کښی لاسلیك شو .

دجوزا ٦:ــ دگران هیواد دخپلواکی‌دبیرته لاس ته راوستلو د و پنځو سمه کـــالیزه‌په خاصو مراسمو سره ونمانځل شوه او په‌همدی مناسبت په ټول افـغا نستان کښی عمومـی رخصتی وه.

* ــ دهیواد دخپلواکـی د دوپنځوسمـی کالیزی مراسم ددلکشا په ماڼی کښی‌په‌خاص ډول په ځای شول .

کو ر نی‌خبر و نـــه

دجوزا ۸ ـ دوی عامی کتابخانی د بغلا ن اوننگرهار په ولایتونـو کـی تأسیس شوی اوټاکل شویده چه په راتلونکی نژدی‌وخت‌کی یوه بله عامه کتابخانه هم دغزنی په‌ولایت‌کی پرانیستله شی .

دجوزا ۹:ـ دکابل پـوهنتون دشرعیاتـو دپوهنځی د شپاړسمی دوری فارغ‌التحصیلان د هغه پو هنځی د ر ئیس پو هندوی‌غلام‌محمد نیازی په واسطه د کـابل پوهنتـون رئیس پوهاند د کتور سیـد عبدالقـادر بـهـا تـه معرفی شول .

د جوزا ۱۰ ـ دمیر منو ټولنه دموردمقام دنمانځلو په خاطر د مور په ورځ دکال‌غوره میندی وټاکل شوی .

دجوزا ۱۱:ـ دترکیی دښځو دټولنی‌رئیسه میرمن روزکایا دمیرمنو د ټـولنـی درئیسی په بلنه کابل ته راورسید .

دجوزا ۱۲:ـ د اوقـافو عالی اداره چـه اساسنامه‌ئی دتیرکال ددلوی په میاشت‌کښی تصویب شویده د عـدلیـه وزیر پوهنـدوی عبدالستار سیرت له خوا په هغه وزارت‌کښی په رسمی ډول پرانیستله شوه .

دجوزا ۱۳:ـ دروغتیا دوزارت د انکشافی پروگرامونو په اساس دپکتیا دولایت‌دارگون دلوی ولسوالی دعامی روغتیـا د آمریت پـه چوکات کی دغانبو یوعصری کلینیك د هغه ځای د ولسوال ښاغلی عبـدالمالك نـاصری په واسطه پرانستل شو .

دجوزا ۱۵:ـ دآسیا دموتر ځغلولودمسابقی دوهم‌سیمینار دملکی هوایی اوتوریزم‌رئیس سردار سلطان محمود غازی په وینـا سره په‌کابل کښی شروع شو .

دجوزا ۱۶ :ـ دموتر ځغلولو د مسابقـی له پاره دآسیایی لویی لاری دکمیټی غونډی چه‌په‌کابل‌هوټل‌کښی‌دافغانستان، هند، ایران اوپاکستان دنمایندگانو په گډون شروع‌شوی وی پای ته ورسیدی .

دجوزا ۱۷:ـ دننگرهار ناوی دپراختیا په پروژه کښی ۱۱۳۱ هکـتار ځمکه د زیتـون دباغونو دجوړولو دپاره وټاکله شوه .

دجوزا ۱۹:ـ د څارندویـانو د همکارانـو دټولنی داجرائیی دبورد غړی دصدارت دوهم مرستیال اودپوهنی وزیر دکتور عبدالقیوم ته معرفی شول .

دجوزا ۲۶:ـ دزمبیا هیئت د هغه هیـواد دجمهور رئیس کینت کاوندا لیك صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی ته وسپاره .

دجوزا ۲۷:ـ د راډیو افغانستان د نـوی څپی پنځه ویشت کیلواټه دستگاه له غرمـی کښی داطلاعاتو او کلتـور دوزیـر دکتـور محمود حبیبی په واسطه پرانیستله شوه .

دجوزا ۲۸:ـ دتخار دولایـت د محکـمی دریاست دکار ددفتر نوی ودانۍ چه دستری محکمی له بودجی څخه داوولگو افغانیو پـه لگښت جوړه شویده دقرآن کریم دځو آیتو په تلاوت سره پرانیستل شوه .

دسرطان لومړی :ـ پوشمیر بندیانودخپل بند دمودی له څلورو برخونه ددریو برخـو لـه تیرولـو او نورو قانونی شرطونـو لـه بشپړولونه وروسته له مشرو ط خوشی‌کیدو څخه استفاده وکړه .

دسرطان ۲:ـ دلوگر دولایت د آبچکـان پروژی دبنسټ ډبره دکرهڼی او اوبو لگولو دوزیر ښاغلی عبدالحکیم له خوا دآبچکان په سیمه کښی کښینښودل شوه .

د سر طان ۳ ـ صدراعظم‌ښاغلی‌نوراحمد اعتمادی تر غرمی د مخه په یو و لسو بجو د گلخانی په ما ڼی کښی د معظم ټـولواك همایونی ا علیحضر ت په حضور مشر ف شو .

* ـ د حیر تان د بند ر د نـو ی سر ك لاری په یوسلو دری شپیته کیلو متری‌کښی دخلم دنایب آباد په برخه‌کښی دفواید عامی دوزیر انجنیر محمدیعقوب لعلـی لـه خـوا پرانیستل شو .

دسرطان ٤:ـ دوزیرانوعالی‌مجلس تصویب کړی دی چه د خارجی ا تباعوموټران‌بیله‌بیمی څخه افغانستان ته ننشی راننوتلای .

دسرطان ٥:ـ دپوهنی دوزارت په پیشنهاد او دواکمنو مقاماتو په منظوری د پـوهنـی دمدیرانو دلیسو مسلکی ښوونځیودښوونکو دروزنی اولیلیی ښوونځیو له مدیرانو سره دمالی مرستی په غرض داداری ا ضافه‌کاری په مقابل‌کښی ددوو میاشتو معاش اودنوموړو ښوونځیو دمرستیالانو اوسرښوونکو له پاره

ددوی په ټاکل شوی معاش عــلاوه د يـوی مياشتی معاش منظور شو .

دسرطان ۶:ـ دپنجشيردبازارك په كلی كی ديوسلو كورونو د و گړو د شكلو ۱ و بو دبرابرولو يوه شبكه ددرو سوو ديرشو زرو افغانيو په لگښت په‌كار واچول شوه .

دسرطان ۷ :ـ دگرديز اوخوست ترمنځ دلاری په اوږدوكی دځدراڼو دغوركـی پـل دفوايد عامی دوزير انجنير محمديعقوب‌لعلی له خوا پرانستل شو .

دسرطان ۱۰:ـ دوردگو دولايت د تكانـی په سيمه‌كی د ابرك كان امتحانـی استخراج اواكتشافی كار شروع شو .

دسرطان۱۲ ـ شل عرادی‌تری بايسكيلونه درضاكار دميرمنو له خوا د ښار معيوبينوته ورووېشل شوه .

دسرطان ۱۴:ـ سر لـه دغی نيټی څخـه دكابل ښار په لس گونو ناحيوكی د مؤظفو هيئتوله خوامتريك اوزان تطبيق كيږی .

دسرطان ۱۵:ـ دښار جـوړولو او كـور جوړولو كورونه‌چه ښائی سا ختمانی‌موسسی له خوا جوړ شويدی په سلو دلسو پيشكی وركولو سره په دوولس كاله قسط پـه‌پنځه نوی زره افغانی نوی تنوته وركړل شوه.

دسرطان ۱۶:ـ د څـارندوی د همكـارانو دټولنی اجرائيه هيئت داجــراآتو د رپـورټ دوړاندی كولو اوپه افغانستان كښی‌دڅارندوی دفعاليتونو دانكشاف په باره‌كښی د خبرواترو له پاره له صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی سره دصدارت په ماڼی كښی وكتل.

دسرطان ۱۷:ـ دقضاتو څارنوالانواودكابل دامنيه قوماندانی دپوليسو دصاحب منصبانو اوجنايی مامورينو گډ سيميناردكابل و لايت دمحكمی په سالون‌كی دكابل والی پوهانـد دكتور عبدالله واحدی له خوا پرانستل‌شو .

دسرطان ۱۹ :ـ دكندهار ښار دبرښنا په شبكه‌كی پنځه سوه كيلو واټه برښنا زياته شوی .

دسرطان ۲۰:ـ دكابل دولايت دمستوفيت د۴۹۵ كال دلومړنيو دريو مياشتوپه عايداتوكی د۱۳۴۸ كال ددريو لومړنيو مياشتوپه نسبت اته څلويښت مليونه يولكو څلور اتيا زره‌دوه سوه اودوولس افغانی او اتياپوله زياتوالی راغلی دی .

دسرطان ۲۱ :ـ دفوايد عامی وزيرانجنير محمديعقوب لعلی له غرمی نـه وروسته پـه رودخاش باندی دجرم دولسوالی نوی پل چه په دی وختوكښی دخلكو اوحكومت په‌همكاری جوړ شويدی پرانيست .

دسرطان ۲۲:ـ سږ كال پنځه سوه‌اواته نوی محصلين دكابل پوهنتون‌دپوهنځيو څخه فارغ ا لتحصيل شويدی .

دسرطان ۲۳:ـ دروان كال دلومړنيودريو مياشتو په اوږدوكښی دښاتو د مچيو د۸۱۶ كورنيو څخه د ۴۵۰ كوره په اندازه نسل اخيستل شوی دی .

دسرطان ۲۴:ـ افغانی او هندی هيئتونو په بيلوبيلو غونډوكښی د يوه پروتوكـول په لاسليك كو لو سره موافقه و كړ ه .

دسرطان ۲۵ :ـ دلاهور دلاری‌څخه دآريانا افغان هوايی شركت د(۷۲۷) بوئينگ الوتكی په ذريعه دكابل اوډهلی‌ترمنځ هوايی‌سرويس پرانستل شو .

دسرطان ۲۶:ـ دجوزجان دولايت دسرپل په ولسوالی كی په يوه ټولنه‌كی دلومړی‌ځل دپاره دټغر جشن ولمانځل شو .

دسرطان ۲۸:ـ دفوايد عامی وزير انجنير محمديعقوب لعلی دتالقانو اوخواجه غارترمنځ دنوی سړك جوړولو دكـار د جريان دكتـلو په وخت كښی دشاه روان پـرواله بانـدی دنوموړی سړك دوه پلونه چه ددولت‌په‌بودجه باندی جوړ شوی دی يوپه بل پسی‌پرانستل.

دسرطان ۲۹:ـ دشيرخان، كلفت،تاشگذر اوتورغونډی د بندرونو له لاری د افغانستان اوشوروی اتحاد ترمنځ دوارداتی اوصادراتی اوترانزيتی مالونو دتحويل وركولو اوتحويل اخيستلو تړون دتجارت دوزارت په سالون‌كی دهغه وزارت د بنـدروالی د رئيس ښاغـلی عبدالحفيظ كاكړ او دشوروی اتحاد دبهرنـيو د څغلو لو دوزارت د منځنی آ سيـا د بيرو د څغلولو د ريـاست د مـرستيال ښاغلـی تواروف باريس پاولوويچ له خـوا لاسليـك شـو .

* ـ دروغتيا ديوه مركز دبنسټ ډبـره دهرات درضاكارو ميرمنو دټولنی د افتخاری رئيس ميرمن عابده عنايت سراج له خوادهغه ولايت دامنيه قوماندانی دښځو دمحبس‌دودانی ترځنگ كښيښودل شوه .

دسرطان ۳۰:ـ دبنديانو د احوال دغـور

کورنی‌خبر و نــه

او په بنديخانوکي دسمدستي اصلاحاتو لپاره داخله وزارت په‌کابل اوولايتونوکي مشورتي بوردونه جوړ کړل .

داسد لومړی :ـ دفارياب دولايت‌دمحکمي درياست درئيس اوغړو اودغه راز دابتدائيه محکمي دقاضي دهستو گنځيودبنسټ د بره دهغه ولايت‌والي محمدابراهيم عباسي‌په‌واسطه کيښودله شوه .

داسد ۲:ـ د اطلاعاتو او کلتور وزارت دمربوطو ځانگوداجراآتو پولې مربوطي لايحي دهغه وزارت دمسلکي مجلس له خوا ترتيب اودقانوني مراتبو دتيرولو له کبله مربوطـو مراجعوته سپارلي شوي دي .

داسد ۳:ـ دسترگو دبيرته ژوندي کولو دسازمان کلينيك په دارالامان کي د روغتيا دوزارت دمعين پوهاند دکتور عبدالله عمـر له خوا پرانيستل شو .

داسد ٤:ـ دروغتيا د وزارت دانـکشافي پروگرامونو په اساس داکسريز دنوي‌دستگاه د مجهز لابراتوارودفني‌پرسونلو په‌بشپړيدلو سره دفراه دولايت ملکي روغتون د وقايوي اومعالجوي طب دخدمتونو دپراختيا له پـاره تيار شوي دي .

داسد ٦:ـ په مرکز اوولايتونوکي‌دصناعتي څوارلسو نوو پروژو جـوړول څه د پـاسه دځلور اتيا مليونو افغانيو دلومړني پانـگي په اچو لو سره او څه دپاسه ديوسلواوه‌نوي مليونو افغانيو دانتهايي پانـگي په اچولـو سره دکميټي په هغي غونډه‌کي منظور شوچه دتجارت دوزارت په سالون‌کي جوړه‌شوي وه.

داسد ۷:ـ دمالي دوزير دکتور محمدامان په واسطه دمرکزي سيلو د دوهمي ژرنـدي پروژه پرانيستله شوه .

داسد ۹:ـ دوزيرانـو غـونډي د پروژو دترتيبولو اوبرابرولو دځيړني د پـاره ديوي مرکز هستي جوړول تصويب کړ .

داسد ۱۰ ـ صدراعظم ښاغلی نور احمد له غر مي نه مخ کښې په اته بجو او ٤٥ د قيقو د ځينو مرکزي و لاياتو د ليد لولپاره هغي خواته لاړ .

داسد ۱۱:ـ دخارجـي اتباعو د مـوټرو داجباري بيمي دمقرراتو په نافذ کيدلو سره پول خارجيان مکلف دي‌چه افغـانستان تـه راداخليدو دمالي اوجسمي‌زيانونو په‌مقابل‌کي چه ددوی دموټر چلولو له درکه دريم سړي‌ته دتصادم په وخت کـي پيښيږي بايد خپـل موټرونه بيمه کړی .

داسد ۱۳:ـ دوزيرانو عالي مجلس‌دقبالو اودغير منقولو املاکو دسندونو دوکتـل شو په باره کښي دخلکو دسرگرداني دلري کولو اودآسانتياؤ دبرابرولو لـه پاره په خپلـه وروستي غونډه کښې فيصله کـړيده چـه د غير منقولواملاکوسندونه‌دي‌دلازم تصديقونو داخيستلو له پاره په مـرکز کښي پـوازي په مربوط ناحيه کښي د جـوړونـو ځانـگي دښاروالي ذاتيه ځانگي د مستوفيت دوارداتو اوتحصيلي ځانگو اوداملاکو مربوطي ځانگي‌ته اوپه محلاتوکښي داملاکو ماليي اوښاروالـي ځانگوته واستـول شي او دنور تصديقولـه غوښتلو څخه صرف نظر وشي .

داسد ١٤:ـ په لوگرکي د يونيم مليونو افغا نيو په لو مړني‌پانگه‌دمولينامحمديعقوب چرخي په نامه دميوي‌يوشرکت پرانيستل‌شو.

داسد ۱٦:ـ دبـدخشان دولايت د درواز دولسوالي دجامرچ بالا د کـلي د کليوالـي ښوونځي د و د ا ني د بنسټ ډبره د هغه ځای دولسوال په واسطه کيښودله شوه .

داسد ۱۷:ـ دايکافي دری کسيز هيئـت چه دسيمي دښاملو هيوادو تـرمنځ دتجارت دوراندې تگ اوپولي مرستو په باب‌دافغاني مقاماتو سره دخبرو په غرض کابل‌ته راغلي‌ؤ دمربوطومقا ماتوسره ترخبروورووسته‌دهمد غه مطلب دپاره اسلام آبادته روان شو .

داسد ۲۰:ـ په افغانستان‌کي دچاپ شوو نشراتو دتوريـد لايحه وروستيو وختو کـي داطلاعاتو اوکلتور دوزارت د نشراتو د لوی مديريت له‌خوا ترتيب شوی او دهغه‌وزارت په مسلکي مجلس‌کي دتائيد څخه وروستـه دقانوني مراحلو دتيرولو له پاره د عدليـي وزارت ته وسپارله شوه .

داسد ۲۱ ـ صدراعظم ښاغلي نور احمد اعتمادي [illegible] له يولس ورځني ليد نواو کتنو دمرکزي ولاياتو څخه د شپې په نه‌نيمو بجو کابل ته راورسيد .

داسـد ۲۲:ـ د پښتـو نستـان مشـر خان عبدالغفار خان دختيځ پاکستان‌دوروستيو سيلاؤونو دمصيبت ځپلو سره د پنځـه زره

ډالرو یوچك په کابل‌کی دپاکستان سفارت‌ته‌دپاره دمرستی په ډول ورکړی دی .

داسد ۲٤:ـ دکـابل پوهنتون سږ کـال پخپلو مربوطو پوهنځیوکی دتحصیلاتو دادامی دپاره دمرکز او ولایتو دلیسو ۲۱۱۲ تنه فارغ‌التحصیلان ومنل چه دغه شمیر دتیرکال د پو هنتون د ا عظمی حد څخه زیات دی.

داسد ۲۵:ـ دافغانستان د لرغونو آثـارو دساتلو دقانون مسوده داطلاعاتو او کلتـور دوزارت له خوا پـه اوو فصلونوکښی چـه یوه مقدمه یواتیا مادی اوځو تبصری پکښی شاملی دی تدوینه شوه او دقانونی مراحلـو دتیرولو له پاره عدلیه وزارت تـه سپـارل شویده .

داسد ۲۸:ـ داندخوی له لاری دشبرغان، میمنی دلوی واټ دسروی چاری چه څلـور میاشتی دمخه دکار دقواؤ د سروی دآمریت له خوا شروع شوی وی پای‌ته ورسیدی .

داسد ۲۹ ـ د سید نور محمد شاه مینی دښنبلو داوبو پروژه د لوی خدای په نامـه اوزموږ د گران پاچا معظم ټولواك همایونـی اعلیحضرت دعمر دزیاتوالـی پـه دعا دښار جوړولو اوکور جـوړولـو د رئیس ښاغلـی محمد سرور عمر له خوا پرانیستل شوه .

د سنبلی لمړی- دافغا نستان د استقلا ل دبیرته ا خستلو و رڅ په شاندارو مراسمو سره په ټول هیواد کښی و نما نځل شوه .

دسنبلی ۲ :ـ یوشمیر جامـی د هیـواد دخپلواکی دبیا لاس‌ته راوستلو ددوپنځوسم جشن دورځو په مناسبت د ستری محکـمی دتجارتی عالی تمیز ددیوان د ریاست‌مرستون دصندوق له لاری دکـابل د ولایت نارینـه‌ؤ اوښځو بندیانوته ویشلی شویدی .

دسنبلی ۳:ـ دآریانا دایرةالمعارف ټولنی دهیواد دزیاتی معرفی له پاره د افغانستـان دجغرافیایی قاموس پنځم ټوك په پښتو ملی ژبه چاپ شو .

دسنبلی ٤:ـ دافغانستان او دولسی چین ترمنځ ددوستی اونه تیری دتړون دلاس لیك لسم کال تجلیل شو .

دسنبلی ٥ ـ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی دیوگو سلاویی ، پو لینډ اوبلغاریی ته دیولی مسافر تونو دسرته رسولو او په لوساکا کی د دولتو او حکو متونو دمشرانو په دریمه جرگه گی کښی دبر خی‌اخیستلو له غرمی نه پخوا دلسو بجو په شاو خواکی اروپا ته روان شول .

دسنبلی ۷:ـ دغنمو پنځم کالنی سیمینار له غرمی نه پخوا په چارآسیاب کښی‌دگلزار دروزلو په مرکز کښی دکرهنی اواوبو لگولو دوزیر ښاغلی عبدالحکیم‌په‌وینا پرانیستل‌شو.

دسنبلی ۹ ـ صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی دبر وندی په ټاپوکښی‌دیوگوسلاویی له جمهور رئیس مارشال تیتو سره دوستانه خبری وکړی .

* ـ د پښتو نستان و ر ځ په شاندارو مراسمو سره په کابل اوټول افغانستان کی ونمانځل شوه .

دسنبلی ۱۰ ـ صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دخپلو ملگرو سره وارسا ته‌ورسید.

دسنبلی ۱۱:ـ په مسکوکـی دافغانستان د مخابراتو وزیر انجنیر محمدعظیم گـران اودشوروی اتحاد د مخابراتـو وزیر ښاغلی نیکولای پاورتسف موافقه وکړه چه ددواړو هیوادو ترمنځ دچینل سیستم په زیاتوالی‌کی مثبت گامونه واخلی .

دسنبلی ۱۳:ـ دکورنیو دلارښوونو دټولنی کلینیك د بلخ ولایت د رضاکـارو میرمنـو دکمیټی دافتخاری رئیسی میرمن نجیبه ملکیار له خوا دمزارشریف دښځو دروغتون‌په‌اړخ‌کی پرانستل شو .

دسنبلی ۱٤ :ـ دپاکستان یواووه کسیز هیئت دفولادو دکار پوریشن د مدیره هیئت درئیس اودپاکستان دکابینی دغـړی اس ام یوسف په مشر ی کـابل‌تـه راورسید اود افغانستان له کانو څخه د گټـی اخیستلـو دامکاناتو په باره‌کی چه په اقتصادی گټـه تمام شی په تیره بیا دحاجی‌گك دکان‌په‌باب خبری وکړی .

دسنبلی ۱٥:ـ دسمنگانو دولایت دخـلم دولسوالی دهلکانو منځنی ښوونځی چه پـه روان کال‌کی دپوهنی د انـکشافی پلانونـو په اساس لیسی‌ته جگ شوی دی د کرنـی اواوبو لگولو دوزیر ښاغلی عبدالحکیم‌له خوا دیوه محفل په ترځ کی پرانیستل شواودغه ښوونځی په‌ا سم ټولگی کی پنځه څلویښت تنه زده کوونکو په لوست شروع وکړه .

دسنبلی ۱٦ ـ صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دخپلو ملگرو سره‌وارساته‌ورسید .

* ـ صدراعظم ښا غلی نـــو ر احـمد

اعتمادی دبیطر فو هیوادو د دولتو اوحکومتو دمشرانو په جرگه کښی دگډون له پاره د افغانی هیئت درئیس پـه حیث لـــوسا کاته ورســـید .

* د ا فغـا نستان د بـنـد یـخـا نـو دچارو دغور مرکزی بورد دداخله وزیرانجنیر محمد بشیر لودین په مشر ی غونډه وکړه اودمرکزی بورد دوظیفو دلایحی دتسوید او دهغه د اجراآتو د څرگند والی په با ب یی بحث او خبری وکړی .

او فیصله وشوه چه د بورد داجرا ییهچارو دانسجام او توحید په غرض یوه مرکــز ی دارالانشاء جوړه او په کار شرو ع وکړی .

دسنبلی ۱۷ - دسواد بین المللی ور ځ دهیواد په مر کز او ولایتو کښی دمحفلونو په ضمن کښی ونمانځل شوه .

دسنبلی ۱۹ - په هیواد کی د مجر مـو کوچنیانو لو مړنی دارالتا دیب دکا بل د ولایت په سا حه کی دعدلیی دوزیر پوهندوی عبدالستار سیر ت په واسطه دچار دهی د ده دانا په کلی کی پرانیستل شو .

دسنبلی ۲۱ - دژبی اوریاضیا توسیمینار د ابتدایی دو همی دوری دښځو ښوونکو د علمی او مسلکی سو یی د پرمخ بیلو لهپاره د ښوونکو د روزنی درئیس پو هـــندو ی عبدالسمیع حمید له خوا دکابل دارالمعلمین دکنفرانسو په سالون کښی پرانیستلشو .

دسنبلی ۲۲ - صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی او ملگر ی یی دبلغاریی دصدراعظم ښاغلی ژیفکوف په بلنه دبلغاریا مرکـــز صوفییی ته ورسیدل .

* - پـــه لـنـد ن کـــی د سـنـبـلـی د **میاشتی د ۱۹ نیتی په لیلام کی په۳۹٦٥٤۲۸** ډالر وسره دافغانی قره قلو څلور لکه پنځه اتیازره اته سوه او شپاړس ټوکه پوستکی خرڅ شو .

دسنبلی ۲۳ - دپو هنی دانکشافی پــلانو په لړکی دسمنگانو ولایت دمرکز ایبکداجانی ملکی دنجو نو منځنی شو ونځی لیسی تـــه جگه کړه شوه .

دسنبلی ۲٦ - صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دیوگوسلاویی ، پولند او بلغاریی هیوادو ته له یولړ رسمی مسافر تونو اوپه لوساکا کی دبیطرفو هیوادو دولتو اوحکومتو دمشرانو په دریمه جرگه کی له گډون نـــه وروسته ما ښام په شپږ نیمو بجو وطـــن ته راورسید .

دسنبلی ۲۸ - دنړدی ختیځ او دآسیاد جنوب له پاره د اوبو لگولو بین المللی اتم سیمه ایز سیمینار دکرهنی او اوبو لگولو د وزیر ښاغلی عبدالحکیم له خوا د عا مــی روغتیا دموسسی د نما یندہ په گـــډو ن پرانستل شو .

دسنبلی ۲۹ - دپو هنی دپراختیادپلانونو په اساس دهلمند دولایت د موسی کلا د ولسوالی منځنی ښوونځی دهغه ولا یت د پوهنی دمدیریت له خوا لیسی ته لوړ کړی شـــــو .

د میزان لمړی - د ښاغلی صدراعظم په مشری په اقتصاد ی عالی شوری کـــی د کیمیاوی سرود ویشلو او داصلاح شـــو غنمو د نرخ په با ب خبری وشوی .

دمیزان ۳ - دپو هنی دانکشافـی پلا ن دتطبیقولو په اساس دننگر هار دولا یـــت د مومند دری دولسوالی په مرکز کښـــــی دایمل خان منځنی ښوونځی لیسی ته او د لعل پوری دعلاقه داری دشیر آباد اسا سی ښوونځی منځنی ښوونځی ته جگ کړیشول.

دمیزان ٤ - دصدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی دهدایت په اساس او د اقتصا دی عالی شورا د فیصلی سره سم داحتکـار د مخنیو ی په غرض دارزاقو او عامه اړتیاوو د عمو می ریاست له خوا په کابل کی په کافی اندازه اوړه وړاندی شول .

دمیزان ٥ - دباختر آژانس مـــوسسی د خبرونو دخپرولو په غرض سږ کال دکنړ و لوگر ، زابل ، نیمروز ، سمنگان ، کاپیسا او وردك په ولایتو کښی نو ی نمایند گی پرانستلی دی .

دمیزان ٦ - داطلاعاتو او کلتور وزار ت دانکشا فی پروگرا مونو په اساس د دولتی مطابعو دریاست دتشکیل په چوکا ت کـی دهغه د اساسنا می په اساس د بیهقیکتاب دخپرو نی د موسسی په نامه دهغهدفرهنگی او انتفاعی حیثیت په لر لو سره یوه اداره جوړه شوه .

دمیزان ۷ - دترافیکو دتگ اوراتگـ او ثقلت له لحاظه د افغانستان په دننه کی د

آسیا یی لو ی واټ دپاسه دســــروی او دوزار ت دسرك جوړولو سا تنی اوخارنی دریاست د انجنیرانو په مرسته دملگرو ملتو دایکافی دمربوطو متخصصینو په واسطـــه شروع شوی وی پای ته ورسید لی .

دمیزان ۸ – صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی دعربی متحد جمهوریت د مر حوم جمهور رئیس دجنازی په مراسمو کښی دگډون له پاره سهار په نهو بجو او پنځه څلویښتو دقیقو په کند هار نو می الوتکه کښی قاهری ته لاړ .

دمیزان ۹ – زموږ دورور هیوادعربی‌متحد جمهوریت د مرحوم رئیس جمال‌عبدالنا صر دوفا ت په مناسبت په ټول افغانستا ن‌کښی ملی ویر اعلان شوی او عمو می رخصتی‌وه.
دمرحوم‌جمهور رئیس‌جمال عبدالناصردفاتحی اخیستلو مجلس د سهار له نهو بجو څخه دغر می تر دوولسو بجو پور ی دپل خشتی په جامع جو ما ت کښی دافغانستان دحکومت او په کابل کښی دعربی متحد جمهور یت دلو ی سفار ت له خوا جوړ شوی و .

دمیزان ۱۰ – صدراعظم ښاغلی‌نور احمد اعتمادی دجما ل عبدالناصر دمړینی‌په‌مناسبت انور السادا ت او دعربی متحد نــــورو لارښوونکو ته خپله خواشینی ښرگنده‌کړه .

دمیزان ۱۱ – صدراعظم ښاغلی نور احمد اعتمادی او د ده نور ورسره ملگر ی چه د عربی متحد جمهوریت درئیس مر حوم جمال عبدالناصر دجنازی د ښخولو په مراسموکی دگډون په غرض قاهری ته تللی وو مازیگر په څلورو بجو وطن ته راورسید .

دمیزان ۱۲ – د روغتیا وزیر پوهاندډوکتور محمد ابرا هیم مجید سرا ج له غر می څخه وروسته په دریو بجودعا می روغتیادکنفرانس په تالار کی دعا می روغتیا د موسسی‌دقابلی نرس او نرس او قابلی دمرستیالا نــــو د مختلفو ښوونځیو د ۲۱۹ تنو فار غا نوبری لیکونه هغوی ته وویشل .

دمیزان ۱۵ – د څلورونو یو صنا عتـی پروژو تاسیس د ٤٢١٧٥٧٦٤ – افغانیو په لومړنی او ٢٣٠٥٢٦٩٦٤ افغانیو په نهایی پانگه دبانگی اچولو دکمیټی په غونډه کښی منظور شویدی .

دمیزان ۱۹– څلورزره او اوه‌سوه‌کیلولاجورد سږکال دبدخشان دولایت د اول لمبر اودوهم لمبر کانو نو څخه لاس ته راغلی دی .

دمیزان ۲۰ – دسمنگانو دولایت د خلم‌په ولسوالی کی دهغه ولایت دوالی ښاغلـــی فقیر نبی الفی په واسطه دیو صحی مر کز دو دانی د بنست ډبره کیښودله شوه .

دمیزان ۲٤ – دننگر هار دناوی دپراختیا دپروژی تر ساحه لاندی مځکو کښی سږکال ۸۲۹ عشاریه ۵ هکتاره مځکه نو ی هواره شوی او د اوبو لگولو وړگرځیدلی ده .

دمیزان ۲۵ – دمرکز په ځینو لیسوکښی دسر ی میاشتی د مخصو صی هفتی مراسم ونمانځل شوه .

دمیزان ۲٦ – دکرنی او اوبو لگــــولو د وزار ت دپیشنهاد په اثر د اقتصادی عا لی شورا د مربوطی کمیټی دراپور په اسا س او دوزیرانو د مجلس دتصویب سره ســم بزگرو ته دزیاتو آسانتیا وو دبرابرولو په منظور په ټول هیواد کی دکیمیا وی سری درواجولو او ویشلو په با ب لازم تصمیمونه تصویب شوه .

دمیزان ۲۷ – دکابل ولایت د محـــل د انکشا ف شور ی دکابل والی پــو هــــاند دوکتور عبدالله واحدی په مشر ی غونډه وکړه .

دعقرب ۱ – دطب دپو هنځی‌دتاسیس‌داته دیرشم کال په مناسبت دپو هنتون رئیس دکتور سید عبدالقادر بهادطب اودفار مسی دپو هنځی رئیس دکتور سید محمد اسحق اودطب اوفارمسی دپو هنځی تدریسی ا و اداری غړی او دهغه پوهنځی یو شمـــــیر محصلان په هیواد کی دطب دپو هنځـــــی موسس او بنسټ ایښوونکی ا علیحضر ت شهید سعید محمد نادرشاه غازی قبر تــــه لاړل او دهغه ستر میړنی رو ح ته یی ددعا کولو څخه وروسته دگلو گیډی کیښوده .

دعقرب ۲ – مشاور وزیر ښاغلی غلام‌علی آئین یوه نو ی حوزه چه یوشمیر حیوا نات پکښی ساتل کیږی دکابل په باغ وحش کی پرانیستله .

دعقرب ۳ – د افغانستان دحکو مـــت او شوروی اتحاد ترمنځ د پنځوس زره ټنه‌غنمو تړون لاسلیك شو .

کورنی خبرو نــــه

دعقرب ۴ ـ دخوار لسو مليونو مار کو د پور ترون دافغانستا ن د برښنا موسسی او دالمان داتحادی جمهوريت دانشتالـــد د کريد ت دبانك ترمنځ لاسليك شو .

دعقرب ۷ ـ دقبايلو د مستقل ريا ســت رئيس ښاغلی سيد مسعود پو هنيارد غرمی څخه ورو سته دقبايلودرياست نوی روغتو ن دهغه رياست په محوطه کی دپټی په پريکلولو سره پرانيست .

دعقرب ۱۰ دبيني نيزار دغانبی د نو ی وات دجوړيد لو له لاری دشمالی لوی لا ری سره دشير شاه مينی دنښلو لو چار ی د څه دپاسه د۲۸ مليو نو افغانيو په لګښــت شروع شو .

دعقرب ۱۶ ـ دعقرب شپاړلسـمه نيټه د سعيد شهيد اعليحضر ت محمد نادرشاه غازی رحمت الله عليه دشهاد ت له ورځی ســره مصادفه وه او په همدی مناسبت د قرآن کريم او صحيح البخاری شريف ختمو نه وشو لاو دهغه ستر ميړنی مبارك رو ح ته دعاوشو .

دعقرب ۱۷ ـ دآسيا يی لو يـی لاری د موټرو ځغلولو د دو همی لو بی دموټرولومړی ډله له غر می نه وروسته دپغمان او کندهار په دوه لاری کښی دکنترول ځای ته راورسيده.

دعقرب ۲۱ ـ دچندولو په سه دکان دلرګو او سکرو پلور لو سرا ی وسوځيد .

دعقرب ۲۲ ـ دصدار ت دو هم مرستيا ل پوهنی وزير دکتور عبدالقيو م چه دملګرو ملتو د موسسی دپنځه ويشتمی کاليزی د نمانځلو په مراسمو کښی دګډون له پاره د ميزان په نو لسمه نيټه نيويارك ته تللی و وطن ته راستو ن شو .

دعقرب ۲۳ ـ داستهلاکی شيانو داخيستلو له پاره ديو مليون ستر لنګ پونډوموا فقه ليك دافغانستان او دولسی چين دجمهوريت ترمنځ په کابل کی لاسليك شو .

دعقرب ۲۴ ـ د افغانستان او هـــند د جمهوريت تر منځ دتجار تی ترتيبا تو په منظور د ۱۹۶۸ کا ل دتجار تی موا فقی په اساس د اجنا سو دتبادلی سندو نه مبادله شو ل .

دعقرب ۲۵ ـ دباميا نو دآثارو تر مـــيم او ساتل ديونسکو له خوا دآثارو اوابداتو د ترميم او ساتلو د بين المللی پروژو يوه بر خه وګرځول شو ل .

دعقرب ۳۰ ـ په افغانستان کی د ميوواو سبو سيمينار دکر نی او اوبولګولو دوزار ت له خوا دامريکی دبين المللی انکشا ف د اداری په مرسته پرانيستل شو .

دقوس ۱ ـ دولسی جرګی د فرهنګی جرګه ګی رئيس او د رئيس نايب اويوشميرغړو دکابل د عالی دارالمعلمين ، عربی دارالعلوم او ابو حنيفه مدرسی دکلنی آزموينی جريان وکو ت .

دقوس ۲ ـ دکلای نو ، ميمنی ، هرا ت دلوی لاری داساسی سرو ی چار ی دفوايد عامی دوزار ت دانجنيرانو د هيات په واسطه دفارياب دوالی په بيا نيی سره شروع شوی.

دقوس ۳ ـ پنځه لکه او پنځوس زره توکه افغانی قره قلی پوستکی د څلور مليو نو او ولکو او شپږ پنځوس زرو ډالرو په بيه د لندن په ليلام کښی پلور ل شويدی .

دقوس ۴ ـ دقرآن عظيم الشا ن د نزول ورځ چه د روژی د مبارکی مياشتی داوه ويشتمی شپی سره مصادفه ده دکابل پو هنتون په اديتوريم کښی دهغه پوهنتون دشرعيا تو د پوهنځی له خوا ديوه شانداره محفل پـــه ترڅ کښی ونمانځله شوه .

دقوس ۵ ـ دافغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د فرهنګی همکار ی موافقه ليك تــر پنځو نورو کلو پور ی اوږ دشو .

دقوس ۶ ـ د افغانستان اودچکوسلواکيی دسو سيا ليستی جمهوريت ترمنځ د۱۹۷۱ کال دپاره د مالو نو دتبادلی پروتو کو ل لاسليك شو .

دقوس ۷ ـ دکابل، تهران، هرات اومشهد ترمنځ تيلفونی مخابره سر له نن څخـــه په امتحانی ډول سره شرو ع شوه .

دقوس ۸ ـ دملکی هوايی او تـــوريزم عمو می رئيس ښاغلی سردار سلطان محمود غازی د ملکی الوتکو د تښتول کــيدو او ګرځول کيدو دمخ نيو ی په بين المللی جرګه کښی دګډون له پاره چه دبين المللی هوابازی دموسسی په مرسته په لاهه کښی جوړيږی هالند ته روان شو .

دقوس ۱۴ ـ د هيواد دولايتو نــو د دارالمعلمينو دمديرانو او تجربو ی ښوونځيو دسرښوونکو سيمينار دقو س يـــه ۱۴ د

ننگرهار دولایت د مرکز جلال آباد په‌ښار کی دپوهنی دوزارت دښوونکو دروزنی د رئیس پوهندوی عبدالسمیع په وینا سره پرانیستل شو .

دقوس ۱۸ – په سږ کال کی دبیت‌الله شریف ته د حج په غرض مسافرت د تنظیم مربوط مقررات تصویب شول .

دقوس ۲۰ – دباختر افغان الوتنی‌موسسی دری یاک ۴۰ ډولی مسافر وړو نکی‌الوتکی په برابرو او ښو شرطو نو سره له‌شوروی اتحاد څخه وپیرودلی .

دقوس ۲۱ – دجاپان حکومت دافغانستان سره د دری سوه زرو امریکا یی ډالرومعادل دور یجو مرسته کوی . ددغی بلاعوض مرستی دموافقی مربوط مبادلوی لیکو نه د پلان په وزارت کی لاسلیک شول .

* – د افغانستان نی سره میاشتی‌د ختیځ پاکستان دسوا حلو دتوفانو نو دمصیبت ځپلو دپاره دخپلو نقدی او جنسی مرستو په تعقیب دروغتیا دوزارت په‌مرسته د دوو ملیو نو افغانیو معادل دوا چه‌دسری میاشتی په واسطه برابره شوی دمازیگر په شلورو بجو هغه هیواد ته واستوله شوه .

دقوس ۲۲ – دانگلستان حکومت اووه او یا زره ستر لنگ پونډه یی له تکتانی شخه پور په ډول له هغه هیواد څخه‌داطفائیی دسامان دپیرو دلو په غرض داخله وزارت ته ورکوی .

ددغه پورسندونه د مالیی دوزیر دکتور محمد امان او په کابل کښی د انگلستان دلوی سفیر ښاغلی کارتر له خوا لاسلیک او مبادله شول .

دقوس ۲۳ – دملی دفاع وزیر سترجنرال خان محمد دشوروی جمهوریتو اتحاد ددفاع دوزیر مارشال اندری گریچکو په بلنه سبهار هغه هیواد ته لاړ .

دقوس ۲۴ – دایکافی اجرائیوی‌امرښاغلی اونیون او د ملگرو ملتو دسر منشی‌مرستیال ښاغلی ناراسیمان چه دایکافی دوزیرانو د شوری په کنفرانس کی دگډون دپاره کابل ته راغلی وو د صدراعظم ښاغلی اعتمادی سره دصدارت عظمی په ماڼی کی دپیژند گلوی کتنه وکړه .

دقوس ۲۵ – دایکافی دوزیرانو دشوری څلورمه جرگه له غرمی نه پخوا په لسو بجو د معظم ټولواک همایو نی اعلیحضرت په پیغام سره دکابل دانټر کانټیننټال د هوټل په لوی تالار کښی شروع شوه .

دقوس ۲۸ – دایکافی دوزیرانو دشوری غونډه دصدارت دلمړی مرستیال او دکابل د ایکافی دوزیرانو د شوری دجرگی رئیس او د افغانی هیئت رئیس ښاغلی عبدالله یفتلی په اختتامیه‌وینا سره پای ته ورسیده .

دقوس ۲۹ – دایکافی آمر اونیون‌دایکافی غړی او دایکافی دسیمی دشاملو هیوادو وزیران او هیئتونه چه تیره هفته دایکافی دوزیرانو په ټولنه‌کښی‌دگډون‌له‌پاره‌کابل ته راغلی وو په دوولسو بجو او څلویښتو دقیقو له کابل څخه روان شول .

د قوس ۳۰ – صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی مازیگر د شوروی اتحاد داوبولگولو وزیر د صدارت په ماڼی خپل حضور ته ومنل .

دجدی ۱ – دافغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ د ۱۹۷۱ کال دپاره دمالو نو دمبادلی پروتوکول د تجارت په وزارت کښی لاسلیک شو .

دجدی ۳ – افغانی هیئت دکرا چی په اسلامی کنفرانس کی دگډون دپاره دمازیگر په شپږوبجو د هغه ځای هوایی ډگر ته ورسیدل .

د جدی ٦ – صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی د حربی پو هنتون د فارغانو دبری لیکو نو د و یشلو په مراسمو کی گډون‌وکړ .

دجدی ۸ – دوزیرانو په عالی مجلس‌کښی د افغانستان دلو یو لارو ترافیک د داخله وزارت د پولیسو او ژاندار م دعمو می قو ماندا نی دترافیکو دمرکزی اداری په چوکا ت کښی منظور شو .

د جدی ۹ – د صدراعظم ښاغلی اعتمادی د پخوانی تو صیی په اساس د میمنی ښار د ٦ ملیونو افغانیو په لگښت رغاکیږی .

دجدی ۱۰ – دبدخشان ولایت په مرکز فیض آباد کی دتیلفو ن نوی پنځوس لینه سویچ بورد په کار ولویدی .

کورنۍخبر و نـــه

دجدی ۱۱ – په کابل کی د ملګرو ملتو دهمکار ی د اداری په مرسته دهغو نارینه‌و او ښځو بندیانو له پاره چه د محبسو نوپه صناعتی چارو بوخت دی دخورا کی شیا نو پروژه دوزیرانو دعالی مجلس له خوامنظوره شوه .

دجدی ۱۲ – دکابل دښار د هلکـانو د لو ړنیو ښوونځیو دسر ښوونکو له پاره د ښو ی نظار ت سیمینار له غر می نه‌پخوا ښوونکو درو زنې درئیس پو هـــــدو ی بدالسمیع‌حمید لخوا په‌کابل دار ا لمعلمین ښی پرانیستل شو .

دجدی ۱۳ – شپږ زره دری سوه او اته ویشت ملیونه مکعب متره طبیعی ګازدګاز د صادراتو له شروع کیدو څخه د ۱۹۷۰ کا ل تر پایه پور ی دپایپ لاین له لاری شوروی اتحاد ته صنا در شو یدی .

* – لوګر دولایت د محمد اغی‌دولسوالی دقندهار پل دسلطان سید احمد کبیر پـــه نامه مسمی او دفواید عا می دوزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی په واسطه پرانیستل‌شو.

دجدی ۱۵ – په افغانستان کی دیونیسف دموسسی د (٤١) عرادو جیپ موټرودمرستی مربوط سند دیونیسف د موسسی دنماینده له خوا دروغتیا دوزار ت معین پو هـا ند دکتور عبدالله عمر ته وسپارلشو .

دجدی ۱۸ : دکرنی او اوبولګولو د وزارت معین دکتور محمد احسان رفیق دافغانستان دحکومت په نمایندګی دآسیا دانکشا فــی بانك سره دیو ملیونو او یو سلـــو پنځو سوزرو ډالرو کر ید ت او د (۳۷۰۰۰۰)ډالر وتخنیکی مرستو موافقت لیك د ۱۹۷۰ کا ل د دسمبر په نهمه نیټه بانډ ی په‌مانیلا کی لاسلیك کړ .

دجدی ۲۱ – دننګر هار د ناوی‌دپراختیا دپروژی دهډی او غازی آباد دبا غونو څخه دموظفو کار کوونکو له خوا د مالتی‌اوسنتری د حاصلا تو راټولو ل شرو ع شو ل .

دجدی ۲٤ – دپنبتو نستا نی حاجیا نو کاروا ن دقبایلو دریاست څخه د حج په‌لوری روان شول .

دجدی ۲۵ – دعربی متحد جمهوریـــت د پارلمان رئیس دکتور محمد لبیب شقیردښه نیت دیوه هیئت په مشر ی د ننګر هاردلاری کامل ته راورسید .

ددلوی ۱ – دمیتر لام دښار دخښتلو د او بو دمخزن دبنست ډبره د مستو فی اودلغما ن دوالی دوکیل له خوا کښیښودل شوه .

ددلوی ۳ – دکر نی او اوبو لګو لووزارت دکرنی دتحقیقاتو د فعالیتو نو دچټکتیا اوپه ټول هیواد کښی دکرنی دحاصلا تو دزیاتوالی په غرض دهیواد دمرکز او ولایتو دتحقیق دمدیرانو له پاره یو سیمینار پرانیستل‌شو.

ددلوی ۸ – دفراه دښار د ۳۲ بستره ایز روغتون دبنست ډبره دهغه ولایت دوالـــی ښاغلی سید محمد قاسم له خوا کښیښودله شـــوه .

د دلوی ۹ – د صدارت لومړی مرستیال ښاغلی عبدالله یفتلی د حج دادا کو لو د پاره بیت ا لله شریف ته روان شو .

ددلوی ۱۰ – دافغا نستان او تونس‌ترمنځ روابط دسفار ت په سو یه ټینګ شول .

ددلوی ۱۳: سږ کا ل ٥٤٢٥ تنه افغانـــی حاجیان د هواله لاری جدی ته لاړل .

ددلوی ۲۰ – د صدراعظم ښاغلی نوراحمد اعتمادی له‌خوا داسلامی‌هیوادو دصدراعظمانو په عنوان دلوی ا ختر د مبارکی تلګرا مونه مخابره شویدی .

ددلوی ۲۱ – دمرکز او سروســـــــیمو دارالمعلمینو او تجر بوی ښوونځیو دښوونکو پاره دلوست دمرستو سیمینار دپو هنی د زار ت د د[illegible]هم معین پو هندو ی محـــمد ناضل په واسطه دکابل په دارالمعلمین کی پرانیستل شو .

ددلوی ۲۲ – افغانستان‌اویوشمیرهیوادونو سیندو نو په تل کی د ذروی وسلو دمنع کولو تړون لاسلیك کړ .

ددلوی ۲۵ – په کو هدا من کی دکرنـــی اواو بولګولو دوزار ت دکر یدت‌اوکوپراتیف پروژی (۹۰۰۰۰) تاکو نه تر فنی تطـــبیق لاندی نیو لی دی .

ددلوی ۲۶ – دستر ی محکمی قاضی اود قضاییه قو ی اداری لو ی امر پو هندو ی غلام علی کریمی دیوه هیأت په مشر ی له غر می څخه وروسته دکنړ ونو دولا یت د محکمو او عمرا نی چارو دلید لو د پاره اسعد آباد ته ورسید لی .

ددلوی ۲۷ – د افغانستان اوشوروی‌اتحاد ترمنځ دغوایا نو دطا عو ن سره دمجاد لی په لاره کی دمرستی سندو نه لاسلیك‌شو ل .

ددلوی ۲۹ – دپروان ورځپا نه چه شو موده داصلاح دورځپانی په ملتیا خپر یده بیرته یی په چاریکارو کی په خپرونو پیل وکړ او لمړی ګڼه یی چه د معظم هما یونی اعلیحضرت په مبارك عکس سره ښکلی کړی شوی وه له چاپ څخه ووته .

ددلوی ۳۰ – دپروا ن د او بو لګولو د پروژی دابو لګو لو دبند دجوړ ید لو کار چه سږ کا ل د میزا ن په ۱۵ نیټه شروع شوی و بشپړ شو ی او دکار اخیستلو لپاره‌چمتو شـــو .

دحو ت لمړی – د کندهاردولایت‌دکوکران دفارم په ساحه کی دیو ی ژرند ی سره‌دشل زره ټنه غلی په ظرفیت باند ی دیو ی سیلو دبنست ډبره دافغانستا ن دخورا کی موادو اوعامه اړتیاو دموسسی دلو ی رئیس ښاغلی دوست محمد (فضل) لخوا کښیښبودله‌شوه .

* – د ننګر هار د و لایت د کـا می دولسوالی سړك د دولت دبودجی څخه د درو ملیونو افغانیو په لګښت اصلاح او تر میم کیږی .

دحوت ۲ – د افغانستان او شوروی‌اتحاد ترمنځ د دوستی دتړون د پنځوسمی کالیزی دتصویرو نو نندارتو دکابل ښاروا لی په تالار کی دصدار ت د مشاور دکتور محـمد اکر م له خوا پرانیستل شو .

دحوت ۷ – دګلبهار د نسا جی دفابریکی داتو ما ت او بدلو په دستګاه کښی دسږ کال ددلو ی په میا شت کښی دوه ملیو نه‌یولکو خلیرویشت زره او اوه سوه او یوځلویشت متره کتان ، مرینه ، چیت ، پللین او نور ټوکرا ن او بد ل شوید ی چه‌دغه اندازه د پروسږ کا ل ددلوی له میاشتی څخـه اووه دیرش زره دری سوه او شپږویشت مـتره زیاته ده .

دحوت ۱۲ – دهیواد دولایتو بز ګرو ته دکرنی دفر ګوسن ډولو ترا کتورونو ویشل په کند هار کښی شروع شول .

دحوت ۱۶ – د محرم الحرام د میاشتی د لسمی ورځی دکلیزی مراسم په ټول هیواد کی پر ځای شو ل .

* – نولس زره تـو پـه قـا چـا قـی ټوکران له غر می نه پخوا تر یوولسو بجو پوری دکابل ګمر ك ته وسپارل شو .

دحوت ۱۸ – دبشر ی قواو سیمینار لـه غرمی نه وروسته په دوو بجو دکابل‌پوهنتون دعالی شوری په تالار کښی دکابل پو هنتون درئیس پو هاند دکتور سید عبدالقادر ـبها لخوا پرانیستل شو .

د حوت ۲۰ – معظم ټو لواك هما یو نی اعلیحضرت ددو لت دمامورینو نوی قا ددولت د اجیرانو قانون او دافغانستان‌دشاه اردو عسکری تقاعد او تر فیع ، د ځمکـ او هوائی قوا وو ، د ښو ونـځیو د و ړ و ضا بطانو قانون او د عسکری تر فیع ا و تقاعد د قا نون د ځینو ا حکا مو تعدیل د تقنینی فر ما نو نو په حیث تو شیح‌کړل .

* – پـه دی وختو کی د بـد خشان دمرکز مربوط مچیان او درایم د کلـیود شما ل په دیار لس کیلو متر ی غره کښی واوره را ښو ئیدلی ده چه دهغی په اثـر ځلور تنه مړه شوی او څه دپاسه ځلورسوه وزی او پسو نه له منځه تللی دی .

د حوت۲۲ – دشوری‌د۱۳دوری ددوهم‌کال دوهمی‌غونډی دولسی جرګی اومشرانودجرګی درئیسانو له خوا پرا نستلی شوی .

د حوت ۲٤ – د یوه سل بستره ا یـز هو ټل دودانی د بنسټ ډبره د مزارشریف د ښار په بالا حصار کی دلوی خدای په‌نامه او د معظم ټولواك همایونی ا علیحضر ت تر قیادت لا ندی د هیواد دترقی‌اوپرمختګ په هیله د فواید عا می د و زیر ا نـجنیر محمد یعقوب لعلی لخوا کښیښنو دل شوه .

د حوت ۲۵ – دکو چنیانو د سل‌بستـر ایزه رو غتون تر ځنګ د مخه په نهه نیمو بجو د نر سانو د لیلیه ودانی د بنسټ‌ډبره درو غتیا دوزیر پو هاند محمدابراهیم مجید سراج او د کابل په دربار کی د هند دلوی سفیر ا شوك مهتا له خوا کیښو د لـه شو ه .

د حوت ۲٦ – دنادر شاه مینی اسا سی پل چه د کابل پر سیند جوړ شو یـد ی مازیګر د افغا نستان د نیکمر غی او دمعظم ټـو لـواك هـمایونی ا علیحضرت د عـمر داوږ دوالی په دعـا دفوایـد عامی دوزیـر انجنیر محمد یعقوب لعلی لخوا پرا نستل شو .

ښاغلی حبیب الرحمن (ننګ داودزی)
دافغا نستان کالنۍ تکړه او پیاوړی مهتمم

پیغله را حله (را سخ) مهتمم فعال و
باذوق دافغا نستان کالنۍ

ښاغلی ذ بیح الله (ذ بیح) تایپست
فعال‌وهمکار صمیمی دافغانستان‌کالنۍ

(اظهار سپاسگذا ری)

بدینوسیله از تمام همکاران محترم قلمی که در تهیه مضا مین دافغا نستان کا لنی، با ما همکاری نموده اند ا ظهار سپاسگذاری می نما ئیم .

هـکذا اداره سا لنا مـه از بنا غـلی محمد ابرا هیم کند هاری ر ئیس مـطا بع دولتی ، بناغلو فـو فـلزائی خطا ط هفت قلمی ، عبد ا لصمد ا میری ، محمد حکیم ، محمد نعیم ر حیم ، محمد ابراهیم کاشفی ، محمد کا ظم ، محمد بشیر ، بناغلو صیقل، عبدالله ، عبدالو هـاب ، محـمد مهـدی ، خیرالدین، محمد عارف ، مستری فیض محمد، ومصحیحین مطابع‌دولتی که‌درترتیب عناوین، صفحه بست ، تهیه کلیشه ، چاپ ، پروف خوانیو صحافت سالنامه بـا ین ا د ا ره همکاری نموده اند ا ظهار شکران نمو د ه آرزو مند مو فقیت بیشتر آنها در راه انجام و ظیفه میبا شد .

(ا دا ر ه)